SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, sp. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tuhele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 27 **Budyšin — póndźelu, 2. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Drohota we Němskej pśibéra. Jejo je ju we sanźenym lětdźenju wo 5 pjenjezłow podrožiło, pokruta chlěba wo 10 pjenjezłow, mjasa wo 20 pjenjezłow.

*

S Teherana ju powěsć, so je tam schwajarski lětak Mittelhölzer pśiśileźał. Wón je dwójnowne słónźiśe lět z Züricha do Teherana. To je 6000 kilometrow dołhi puć.

*

Dwaj turkowskaj polizistaj staj pjatk grichisko-katolskeho patriarcha na dwórnischezo Sikédži w Konstantinoplu dowjedłoj a jeho do prénjejo cźaha gadźiłoj, kótryž do Grichiskeje wotjěźe. Nastupny stutk turkowskeho knjeźerstwa je fschesćijanskemu wobhladkerstwu w Konstantinoplu z wulkim pohórschkom. Pósłanc general Pangelos, pśejedawschi wójnski minister, je rjekł, so wot Turkow po mérlubowanju puću njeje nicźo dozpjeł a so ju wont jenoź z brónjemi z rejnemi dowjesćemi dadźa. Nosnorjenosći zjawnejo ménjenje je cźim wjetšcha, dokelž zyła schtwórcźina wobhladkerstwa dźensnischeje Grichiskeje z Grichow wobsteji, kótaž ju z Turkowskeje pśicijahnyła.

Porubrizy wobsedźerjo podkopkow ju bjez wědomosćo němskeho śejma knjeźerstwu 700 miljonow złotych brinnow wurěcźeli.

Pažiwne pśechesćiwjenje w Porubrizy, kótrejž je němski lud do śiudobny a hubjenstwa dowjedło, je śebi znowa wulki pjenjezny wopor žadało. W pśinanźnym wubjerku němskeho śejma je ju pjatk wo sozialdemokratiskim napjeće z pśichežnu wotschkodźenja Porubrizy pschemyślała sa schkodu jednało, kótaraž je ś pažiwnym pśechesćiwjenjom nalata. Kommunistojo namjetowachu, so by ju němskemu knjeźerstwu njepschichłowanje wuprajiło z tym, so ju ju bjez wuzjawjenja podkopkow hobrišće sumny wobhladźerjam porchenisko-westfalskich podkopkow wuplaćiśe, kótrejž su wschitkim pśiwuznym pśiwótowali. Pschijachu pak sozialdemokratiski namjet, kótaž śebi žada, so by knjeźerstwo śejmej wopomnjeniski śpiž wo wupłaćenim sarunanja na Porubrizy schkodowanje pschedpokoźiło.

Němske żelesniśe wozy sa Franzowsku.

Město pjenjes Němska Franzowskej 4000 żelesniśnych dworowych wozow jako wójnske wotschkodźenje poda.

Wutworjenje noweho pruskeho ministerstwa.

Pruski ministerstwowy president Braun je pjatk dlěsche **rekonstrukcźenje** se **śejmowymi** frakcijemi zentrumskeje, demokratiskeje a sozialdemokratiskeje strony měł. Każ je ś parlamentarniskich krubow słonicź, su pjenz wo tym, so dyrbi ministerski president najprjódy spytaś, ministerstwo wulkeje koalicije wutworiś. Jeli so by ju tutón posrjed njeprodrźił, dyrbjał so ministerski president dale wrózowaś, ministerstwo sestajeś.

Drohoćina žołma.

Drohoćina žołma pśches śiwót dźe. Pśechesćne płacźiny a ś nimi płacźiny wschitkich druhich žitow pśchego wyschje stupaju. W Mailandźe, we Winje, Pražy, Warschawje ju ju pśechesćne płacźiny wo 10 procentow powyschiśe. Pódla Ruskeje, Němska a Madźarska pśechesću kupujetej. Madźarske knjeźerstwo je dowoliło, pśechesću do kraja wobjeź. Młynzy w Budapeshu su póslednje dny 30 000 tunow nakupili. Ruska kupuje žamo w Jendźelskej a je pśched někotrymi dnjemi milijon barrelow w Ameriźy kupiła. Londonjzy wikowarjo njewěrja, so poślednje śwětowe žne njedośahaju. S Argentinskeje je powjeśej pschischła, so ju farmarjo pschestali, pschesću pschedawaś, dokelž wyschiśe płacźiny wocźakuja. Tak spekulantojo a farmarjo wulke hromady pschesnjy wrózo dźerja. Powschitkownje jo njewěri, so ju płacźiny hižo nětkole stuńscha.

Pólske knjeźerstwo je wobsamkło, dalschemu powyschenju pschesnjy se wschémi średkami na pschesco dźełaś. Jeli budźe trjeba, so wójskowe sklady měśćechanskim zarjadowanjam poskića.

Jeli so by žitowa drohota dale traka, by ju też wscha druha źiwjenjowa potrjeba podrožiła.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Kóž serbski!

Najl. a najtańša kupowańja wobućow. Pódšmórowanje spěšnje a tunjo

Kommunistiski komplott w Bayerskej.

Mnichowska policija je kommunistiski komplott wotkryła. W potrjechnjej Bayerskej dyrbjesche ju jadro sa cźerwjenje wójsko sakoćiś. System je na śledowaje waschnje sestajene: Pśecźo kommunistojo tworja skupinu, schtyri skupiny jedyn cźah, pjeć cźahow jenu skotnju. Stejiśicźa tychsle skotnjow dyrbjachu byś Mnichow, Augsburg, Rosenheim a Landshut. Mnichowska skupina je informowaśe pišmo rozesłała, kótrejž wo wuwuknjenju mjetarjow ručznych granatow, tśelowy ad. jedna. Dźeło dyrbjesche jo do powjeśerskeje a sanitetneje słužby dźeliś. 17. januara ju 25 létneho montera Karla Mayera sajeli, kótryž ś krajneje śejmownje w Mnichowje stupi. Jemu wobśěrny material wotewsachu. Wón chjyschse jón runje na wésće městno donjeseś. S njeho słonicźu, so dyrbjesche wón brónje wobstaraś. Po sapišu adrezow 33 wobłowow sajachu a hamtskemu sudnistwu w Mnichowje pschepodachu. Dokelž jo wo wjelepschesahu jedna, jo naležnosć statnemu sudźej we Lipšku pschepodała.

Kommunistiske lětali ś Němskeje do Cźech.

Na mjesach pola Habrachezij su dwaju młodźenzow sajeli, kótrejž chzyschtaj někotre pakzitki komdunistiskich lětakow je Sakiskeje do Cźech pschepaschowaś. Kommunistiska agitazija je ś Němskeje do Cźech nošy. Nas kommunistiskeho agentu ś 80 000 krónami w kapšu sapadnja, druhi krótko jo lětali popadnu, kótrejž jo ś Barlina do Cźech woża.

Sabrjebane rozbuchadła kommunistow.

K połnocy wot Ludwigsfelsy pola Naštatta su hrajkaje dźěcźi rozbuchadła namakałe. Wdyž na to policija sa fahrjerjarjemi śledźeschе a donj pschepyta, je jo pobłałd słužbił, so ju kommunistojo rozbuchadła zahrjebali. Statne rěcźnistwo je někotre wobsoby sajeć dało a naležnosć wyschischemu němskostatnemu rěcźnikej pschepodało.

Sjězd internazionalneho hórnischeho komiteja.

W Hannoverje je jo njedźelu internazionalny hórnischi komitej jeschoł. Pschi nim jo sastupjerjo Němskeje, Cźeskosłowakskeje, Jendźelskeje, Franzowskeje, Belgiskeje, Awstriskeje a Pólskeje wobdźěla. Pódźelu jo Dawesowy plan rozpraji. Tehorunja ma ko wotpósłanstwo do Ruskeje pósłaś.

Bratianu w Parisu.

Rumunski f nanźny minister Bratianu je pjatk do Parisa pschišeł, so by ś konferenzu suśastkarskich pósłanzow wo besarabskim prašenju jednał. Każ je znate, je Besarabska hać do tonzo śwětoweje wójny Ruskej skuschała a je ś wjetšcheho dźela ś Ruskami wobydlena. Wdyž běchu jo w Ruskej bolschewikojo knjeźerstwo smozowali, bě Rumunska Besarabsku wobhladźała a annektowała. Pschećiwo tomu je posłušicho ruske bolschewikske knjeźerstwo rasnje protestowało a Besarabsku sa Rusku wrócźo žadało. Temu je ju Rumunska sapowjedźiła. K wójnje mjes wobėmaj statomaj njeje hišcheze doschło, dokelž je Rumunska ś Pólskej, Cźeskosłowakskej a Južnoslowjanskej sujasana. Pschećiwo tutym statam je Ruska je śwojimi wójskom pschesłała cźuje. Tola wona na składnosć kaka, so by ju cźerwjenje wójska do Rumunskeje nawalile. Bratianu dyrbi w Parisu roskłasaś, so by ś wobhladźenjom Besarabskeje ś cźerwjenym wójskom zyła wjeczorna Europa do stracha pschischła. Won ma nij jenoź w Parisu, ale też w Londonje rośsajniś, so je besarabske prašenje ś internazionalnym prašenjom. Pódla teho ma Bratianu w Parisu jo wo to prózowaś, so bychu Rumunskej wjetšchu sumnu pożcźili. Rumunske finanzne wobstejnosće su jara hubjene.

Vatikan ju pschećiwo Herriotowym porokam sakitnje.

Vatikanowe nowiny „Offervatore Romano“ su wotmolwjenje na poroki franzowskeho ministerstwowego pschedsydy Herriota pschećiwo kamźej, wobsteje dla Vatikanowego sadźerzenja sa cźaš wójny, pschinjeśe. W nastawku ju praji, so ju Herriot se śwojimi wobstórźbami na knihu Maurica Pernota „Sćwjaty stej, katolska zyrkej a śwětowa politika“ sepjera. Na tule knihu je pak hižo direktor Parišeho seminara Le Floch w knihy „Politika Benedikta XV.“ wotmolwił. „Offervatore Romano“ mėni, so Herriot tule knihu njesnaje a tehodla někotre mėtnja ś njeje wocźišćeschi. Dale na notu Benedikta XV. na wójnu wjedźoze staty dopomina, ś kótrejež je dospołna njesfronitosć źiwjatego stoła spóznaś. S rosćahowańcźi ju porok wotpokasuje, so je Vatikan pschećiwo temu dźěkał, so by Amerika wojakow a brónje do Europy złała a so njeje pschećiwo stónowanju belgiskeho wobhdlerstwa protestował. „Offervatore Romano“ na to pokasuje, so je bamź pschećiwo waschnju němskeho wjedźenja wójny sakrocźił. Tehorunja ju porok wotpokasuje, so je ju bamź prózował, jednosć swjatokarjow rośbiś, a praji, so posłaćzneho Vatikanowego wustupjenja dla seperatneho méra Belgiskeje ś zyła njeeksistuje.

Pokupjenska naležnosć w Awstriskej.

Namėstnik dėlnjoawstriskeho krajneho hejtmana Zwatzebacher je wschė sastojnstwa słožił, dokelž jeho w nowinach winuja, so je ju pokupicź dał.

Radiczowy swiš ś Mosskowskej tśeźej internazionalu.

Južnoslowjanske knjeźerstwo je pjatk Radiczowy list wojzewilo, kótryž je wón 27. junija 1924 sekretarej burskeje internazionale Smirnowej napisał. W nim wón praji, so je programm a taktika republikanskeje chorwatskeje rataršeje strony ś błowonym samérom komiteja 3. internazionale pschesnjene. Wón na to dźe, so bychu ju muzy dźěłacźerjow a ratarjow sjednoczile. Potom dyrbi ju imperialistiskim wojowanjam konz cźiniś a ju móc dobjeź ze samérom, so sozialnej prawdoseju dóšć dźěłacźerjow a ratarjow polepschiś. Jeli so ju njeby hodźało, so fakoschtini średkami burstwu republiku w Južnoslowjanskej załoźiś, dyrbjało ju to ś rewolucźiju stacź. Podźišćo dyrbjał so swjatk ratarskich statow wobsamknuś, kótryž by ju ś cźežkich horow hać k adriatiskemu morju wupschesćekał.

Lišej je protokoll pschedsydstwa komiteja 3. internazionale ś 1. julija 1924 pschidaty, w kótrymž ju praji, so wopomnjeniski śpiž „towarischa“ Radicza dospołnje nahladam komiteja 3. internazionale wotpowjeda, schtož wutworjenje rewolucźionarneho burskeho a dźěłacźerskeho bloka nastupa.

Ekonomeniskeho patriarcha ś Turkowskeje wupokasali.

Turkowske knjeźerstwo je ekomeniskeho patriarcha, najwyschscheho duchownego grichisko-katolskich fschesćijanow, ś Turkowskeje wupokasało a jeho ś Konstantinopla psches njesły dowjesćo dało. Patriarch do Sseoluna ekumenisti konzil swoła a Swjatkej ludow protest pschećiwo śwojenu wupokasanju poda, kótrejž je mjes fschesćijanami w Konstantinoplu wulki njeměr sbudźiło.

Mordarjo jendźelskeho generala Staki w Egiptowskej w ruzy polizije.

Kairske nowiny pischu, so ju wschitcy wobdźelnicy a sobuwinicy mordarstwa, skućeneho na sirdarja, generala Staki, hižo w ruzy polizije.

Połoženje w schpaniskej Marokkowskej.

S Tangera ju powěsć, so Raisuli hischeze pschezo w Targrutu pschebywa, na kótryž ju schpaniszy letarjo wutoru bomby njetali. Kabylojo ju cźežko schkodowali. Powěsć ju two wjazy dyźli 400 mortwych a sranjenych. Schpanišy letarjo ju pódla teho dwě dalschej wjsy ś bombami sapuścźili. Mjes Andjeraftini splahani njeźu wjednicy sjena. Wojowanja pschećiwo Schpaniźanam pak ju po śdacźu w bliźschim cźasu sasso sapoczu.

Dopiš wo Rakezach.

(Skónczenje.)

Kajse sćžběwki by wustup ja młodeho prédarja měł? Wón by sarak wustupjenje wobsady byc mohł, hdy by sam też wustupił. Snajmjeńscha by ju jako wustupjeny wobhladowal. Se sastojnstwa w krajnej zyrkwi by dźe ju ja wschón pschichod sam wusamknuł. Po pravdom by wschak wón w žiwojej nowej wosadze jenoź wikar był, ale ja wosadu by to bjes wažnosće było. Wón njeby žiwoje śudźe jenże dokonjecź a swoje prudźowanje wólkobmanosće jenże wotpołožicź mohł, dokelž wšjo krajne ze swoje jenoź prudźiła tajšich, kiž jim pschijšłuchchu. Na hnadu a njehnadu by wón śwojej wosadze pschepodaty był. Wona by jeho zyle bjes schtrika wschdnosće. Wón by był sam ju ko. Jeho jenicźka zyrkwinje wyschnosć by jeho zyrkwinje pschedsćejnicźerstwo

byko. Hać bychu cźi źiwérni mužojo, kiž žu ša njeho wojowali, dokho w nim šawoštali? Cźaš moh pschińcź, hdźeš by šebi wjecy šadak. Njewém, ale njemóžno to tola njeje. Ale kóždy wupucź by ša njeho šamknjeny byk. W zyłym némškim kraju šu evangelšce zyrkwje hromadźe w šwjatku šjednoczene. Hać je to ša njeho žiwjo a wěšty pschichad? Schtó chyst jomu do dospołnje njewěšteho wobšteinoščowo na jeho méšnio stupicź? Wěšce žadyn drohi. Hać je nawjeznz gymnasija, hdyž je fo ſ wulkim šahorjenjom na lunknenje šerbšeje rěcźe podał, šebi myślił, to budže jeho wožwby dla jena šerbšća wošada ſ zyrkwje wuštawicź chcyeź? Hdy by jemu to wěchtó psched štanu da predka prajicź moht, wšcźe by won prajił: To žo nještał!

Kotre šcźehnoki by měł wuštup ša našche Sserbštwo? Sómy mały lud a jara roščcźehcźeny. Sómy dźeleni do wschelakich krajow, dźeleni po wěrywuznaczu. Sómy Němzy a Sserbjo w naschich wošadach. Dyrbi roščcźehcźenje nětko hišcźe dale hicź? Je nutne? Wot šwojich evangelšich štrowkow chze jena wulka wošada fo dźeliccź. Dwoja zyrkej budźe tant potom štacź. Cźi jent póndźeja le nischi tam, cźi druhi jow, a tola šnny bratija, šynojo jeneho luda. Je wotthdźelenje nutne? Kóždy šwérniy Sserb by jo wšcźe wobšarował. Sómy jich tak mało, so nikoho wjazy šhubicź njeješmětny. Ně, jednotu šej pschińcźahajmy k dobrem škutkej w Lužiscach!

III.

Alle schto měru šo nětko tak ruce hać móžno štacź? Kotry ruc měł šo nastupicź? Se połednich jednanjow w Budyschinje šu wošadni šaštupjerjo, kaž pijaja, wóšłošcź dobyli, šo wošada kandidatu, kotreho chzyschе, njedošłanje. Chzeźa šebi wošadni potajkim na wšchón pad měcź, dyrbjeli ſ zyrkwje wuštupicź, schtož by zyke Sserbštwo a wožebje wulki a tchcešcźanšzy šmyšlenу dźeł Sserbow hłuboko wobžarował. Po nětkotrych dopijach wschak šo šda, kaž kroczeł nicźo dale dyła njeby, ale tchcešcźjan šo pšches tajke tola hušto šwjerschne dopijby šamyślicź njeda, njepyta teź ł jašnošći dóšcź w ludowych šhromadźiznach, kiž žu teź pod wuštojnym wodźenjom hušto pokne njeměra a roshorjenja, ale prašcha fo w komorzy jeneho druheho a wyschšcheho radźiela, po kotrym pucźu ma hicź. Tak žu najschi šerbšzy wótzoso cźinili we wšchých bédach, kiž žu pschetrali a tak je we wšchých létdźešatkach teź nětkotry wobežny dom Rakeczanšzeje wošady prawe wotmołwjenje we cźahach njemětłoše dostał. Chze-li pak wošada w krajnej zyrkwi šawoštacź, potom ma dospołnje wot šwojeho kandidaty wothladacź.

Alle schto potom? Dokelž bě wošada tšjoch namjetowanych wotpokłaka, wyschnoščoi tola žadyn druhi wutpucź nješawoła, hać młodeho kaješa, kiž bě šwoje pruhowanja dokonjał, do Radeja pózłacź. Jadyn druhi tu wjazy njebě. Wutpjerk njes Sserbami hižo dołho wjazy wulki njeje. Telko hóčkoščowo pak drje ša pošlednje 100 lět žadyn šerbłi farař pschi wažnym naštupje šwojeho prěnjeho šaštojšitwa naschnik njeje, kaž won. Šwješelage je, kaž žym je wschelakich tónczinow šerbšeho kraja šhonił a wožebje teź ſ erta wuczerjow šhyschał, šo je fo jenu runje tchodła wjele wutrobow w lubošći pschikhišło. Won lubošć saßłuši a je cźerpił, schtož je cźerpił, dopołnje njewinowaty, a hdyž njeby ſ wutrobu Sserb był, by šebi po šwojich cźšhnoščach dałno w Němzach druhe šaštojšitwo pytał. S wutrobu bych jemu poło druheje dźetkowieje popschał, hdźeš by šo ſ wježelom witał. Ale potom dyrbjeli šo w Rakezach ša druheho roshudźicź a to ſ pschezo ſ dospołnym wothladanjom wot šwojeho kandidata.

Sa koho?

Jako w Rakezach předowach a na šemrjetcho farara Špomnich, buch pschethwatowy, kaiše hłuboke šmuece kentscherjow pscheńdże. To bě rjane šwědczenje ša wošadu, kaž ša šemrjetcho. Njeby šo hodźiło, šo by tuta wulka lubošć šo tola nětko hišcźe na bratra pschenješła? W listach, kiž ſ Rakez dostach, šo pische: Wobšarujemy, šo šmy Kichčzana pušcźili. Teź w dopišach běchu podobne myšle. Šdym pschešwědczeny, šo by wón teź nětko hišcźe šwólniny był, šo bo Lužiscy wrócźicź. Jeho wošada tam je wjele wjetcicha, drje teź zyrkej. Nicźo jeho prjecź nješčeri, ale jene tola, to je jeho žadanje po Sserbach a po domišnje. Prušujicze wěš! Stejcze ša tym, schtož je mózne! S kajšej džakownošcźu a wježelošcźu by wěšce ł. farař Kchčzan mjes wami dźełał a kajši riany nadawk by měł, w zyrkwi a w Rakeczanšich domach šnjate dźło dale wjescź a dokonjecź, kiž je jeho młodšchi bratr łeta dołho še wschej šwérnoščju wukonjał. Ja wam nochzu pucźe pokasacź, po kotrych dyrbjeli hicź. Potom bych šamołwjenje měł, kiž na po wšacź nješomóžu. Alle rada, hdyž je fo w duchu měra a lubošće pschešiła, fo tola wšcźe pschešerjenje pschijima.

Nochzyli pak a njemóžli na žadym pad fo ſa ł. farara Kchčzana roshudźicź, hnano by teź ta možnota fo hišcźe nětak namakała, fo by druhi ſ mojich šaštojšitich bratrow ſ naschich šerbłich, šakšich wošadow, kiž hišcźe w młodšchich abo šrénich létach šteji, fo wot waš proshu, fo by k wam pschišchół. Wěšo, po tajšim roshorjenju, kaž nětko je, bych žadyn nicźada, ale ja šebi mysłu, šo by ša naš pschištlušnošcź bxka, wam k měru dopomhacź. Zyle jašny mi tu pucź njeje. Šnadno by šo nješto dyrbjało ſ nowa wupišacź. Šdnano teź niz. Hlowna wěc pak by šta je: Šwischcze, schtož je fo wam šapowdźiło. Pytajcze měr a pschešijenošcź. Nošpomnicze šebi, schto by ša wošu najlépšche było. Šapodajcze po możnošći rucze próšnym wo jeneho šerbłeho šakłeho farara, kiž hišcźe w połnošći šwojeje mozy šteji a pola kotrehoš ješe fo pryedy praschełi, hać je šwólniny, ł wam pschińcź a wjcho, schtoš cźinicze, cźinicze w pschešijenošći ſ kollatura. Je mi prěni pucź ſ knješom far. Kchčzanom zyke wěšty jako nóžny, je wschak mi druhi pucź njewěšcźišchi, ale mam nadźiju, so mohł fo nastupicź, hdyž fo hinak njes mami njebodźi. Za bych chył, so by fo nkodenu wam pschipóšłanenu fararjej prawje rucze druhe měšno wotewrilo, a so by ſ Němzow naših šerbłi šaštojnšti bratr fo šaßo do domišny wrócźicź mohł.

Tak daloko. W nowinach bě pošlednje dny cźišchita. Hać psched nowymi wichvorami a roshudźenjemi? Njewém. Ja nochzych wam pišacź, ale łaj wohełi je mi šamołwjenje šerbłeho buchownego pošlednje dny na šwédownju palilo. Khył šo fa wuštup roshudźicźe, by fo naschemu ludej rana nabita, kiž njeby łóhzy fo šamłka. Macźe na šwédownju šamołwjenje ša waß a waše dźeći. Kdy bychu cźi mał: we wschich domach jónu fo waß praschełi: Starschej, cźehodła staj tu šrudnu krocźel dokonjałoj? budźecźe jim wotmołwicź móz: Wěrzy dla, ně, dokelž fo nam naścha wola šiała njeje. Pytajcze měr! Dwarcze Boże kralestwo njes wami w lubošći! Potom budże w šerbšim kraju tak nětkotry šdyšmysł hnuty a wježely: Dźak budź Bohu! Ja pał šebi w mojim pschedźenatku šaßo łschjišk šcźinju, a to krejcźerjowjeny w lutej lubošći k Rakeczanam!

Domaschka.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 2. februara 1925.

— *Wo wjedrje.* Dźenša rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +5°, thermometer we nosy —1. Wyschina łcźeńe wječora nad wježelonej Frólkowjecźerowi Europu, nižina nad ranšchej. Może bycź, so fo hóry wunjdri a fo imélemy šymnischi cźaš. Mały rózk je wocakawny pamjał a nałhwata radu tu, schtoź je wulki rózk jakondźił. — Julše wutoru šlónco 7,38 łhadźa a fo 4,50 hodźin łhowa. Mšjecź łhadźa pschipołdnju 12,53 a fo na ranje 3,15 hodźin łhowa.

— **Schkrowa połowjeź wo wjedrje ša jutšijše:** Po zwjezi Němškej budże wjedro wobhtajnišche bjes wjetcichich deschczow a šnehow. S wjetšcha wschudże budże w nozy lohki mrós.

— **Rosprawa polizije.** Tu kradnyczhu 2. šebr. 1925 šwétkoščerjy wobkat, šcherohi šcherý klobuk, šcherý gummijawy mantl, por cźornych mužazych cźrijow, por brunych mužazych niskich cźrijow a mužaze jédne kolo, znamki „Rhönomen“, ſ cźornym šnjenanj, še šelenej šnurjku. Wo paduschtwje iwujašnjaze powješze prohy Budyschka kriminalna policija.

— **Burši šwjašk** (demokratiški Bauernbund še šydłom w Mišchnju) je šoankrotował. Kaž šwojim kobuštawam njetko pische, ma na 100 000 hr. dołha. Wot nich žada, so dyrbja po 100 hr. dopłacźeć a wyšche teho měšacźnje po dyrbja po 3 hr. pschinoschka šaplacźeć. Schtóž płacźeš nochze, šemu fo še štórźbu hrozy. Bohužel šu ša małych herbšich šwjonowcźerjow a khežkarjow tutomu zušemu šwjašku na łépše łśše. Tón bě fo šaßydlerškeho prózewanja šmozowak. Mahym, ša polemi žadazym ratarjam łubješche, so jim ł polam dopomha. To drje w žanym padże cźinił njeje. Winnja wjšelso Waltera, kotruž jako šwjašfowy šaštojnik fo wšach wokolo cźahasche, so je njesmérnje wjele pjenjes pschetriehał a tak še šwjaškom do dołha šajšł. S njewschědnej treźeźnjowošcźu wabješche małych ratarjow do šwjaška. Kóždy dyrbješche 50 hr. hnydom jako podšeł šapłacźeć. S twój dyrbješche 50 hr. hnydom jako kapital nahromadźicź, kotruž by pjenjesami dyrbješche ho kapital nahromadźicź, kotruž by fo ša nišku dań na ratarjow wupožcźenał, to mohli pola nałupicź. Teź tele pjenjesy fu naišterje šłubjene. Šłobnjašowy šrotšchcźeneho šwjaška fo nětko praschesa, hać dyrbja žadane 100 hr. dopłacźeć. Na tole praschenje njehodźi fo tak hjese wschćch podložkow wotmołwicź. Je to pschecźešchcźem wěš prawišnika, pschepytacź, hać fu šłobnjašowy nuſowane, dopłacźowacź. Tak wjele kaj wěmy, dźeźdźa fo potrjebene šłobnjašowy šjednoczcź a naležnoš do rukow jeneho prawišnika połožicź. Šjednoczeni njebychu tolke wuložkow měli, kaž jedyn šam. — Šaßo je zuły šwjašk

na lěpiše lodowe cłażu. Schłóż ſnadź ſo w prěnim cźaſu ſodom laſtaral njeſe, ſa to je njewěſte, hacź trěbny nabok oſtanje.

S Dźenikeź. Sſwojeho kuſa zyle nałke ſhubić je tudomny wikowaſ Krenz. Hdyž pichi wotpałenych hrózkach roſchły ſtajachu, běſche trěbnje, ſo elektriſke groty wotſtronichu. Groty połožichu, łoes teho, to bychu pend wuſwitnyli, na błiſli płot. Sta ſo, ſo Krenzowy pohonch, liž niſko njewuběrdźeſche, to tam groty leża, na ſamym weſtnim ninu idźeſche. Nadobo paduješchaj wobej konjej k ſem. Nimo ſtajachu ſcźi nuſajnicy, ſchto je ſo z nimaj ſtało. Stónčnje ſo domazachu, to je jedyn k kuſoju do grotu ſpjel, tak ſo běſche ſamo wózniſk atd. I elektriſkim prudom nawjelmy. S wulkej próżu ſo porażi, nałmjeńſcha jenoho konja ſmertnowobdźeli, mjes tym ſo druhi morowy ſcźo wosta, tak ſo ourbiachu jeho hnydom dokłoć.

S Bukez. Dokuź ſu hižo dłóſchi cźaſ njedoſtatk na wodźe łudźi, je pźeł wjeſnianowu gmejnſkim ſaſtarjerjam nawjeſował, ło by ſo nowy wodowod natwaril. Gmejniſki ſaſtupjerſtwo je namjet pichiwſaſo, a ſa wudu w Lěpu Kopordauſko Bukezańſkeho rycźeſtkubła ryeź dało. Hacź wodal ſu 3 metry hłuboko wodu naſcźi, kotraž ſy k nuſu ta ſcźarauje wſhy dobſahała. Nětko běſche k mětcźeſanoſta Zwahr mjeſnarjam na thromadźiznu do herbſkeje gruchy powołał, ło by ho wo dalſchich kroczlach wurodźowało. Po dołhej, tara źiwej roſmołwje pſchiſa ſo namjet, k dyrbi ſo dale ſa wodu ryeź. Dokuź dyrbja ſo pſchi tym ſtary roſtcźeleez, dyrbi ſtudnjarjowarjeź dźelo pſchipuſcźeź.

K. mětcźeſanoſta wupraji nadźiju, ło bórſy dołeź ſnjeg kuſoł ooruja a ſo ło tak wodowa mila ſa Bukezy ſkónczi.

S Barta. Tu wotpali ſo ſobotu wjeczor po 9 hodź. j njeſnatych pſchiſcźinow wołnarſtwo k. Klimki. Domjazu nadeha ſo wulkowa. Pichi wudhyrjenju wohnja njebě nicźo doma, teź cźeladnikaj niz. Wulchło je pſomje ł tcźu.

Se Zitawy. Straſchny ſubjek, kijaſtim-ſyntaſ, liž hižo wot 1919 ſem ł cźaſonmi naſche mėſto traſchi, nėłko ſaſo ſwoje njewuſchnoſeże cźini. Swoje wopory njepyta pėſ jenej mjes bohatymi łudźimi, teź mjenje ſamużże kónicźi, kiż ſu hebi ſkónczenje po dołhim trabanju a luxowanju mobje nowu drażu kupicź, poſliwa tutón ſlóſtnik je ſerjeſanymi domiſkalijemi. Wohuzeł njeſe ho wołaſiji hiſchcźe poradźiło, njedoczinka ſnadź ſu jich też ujaźy rowdanyeź.

S Kaſchez. Cźaſto piſche ho wo njebożach w ſkolach. Wichtad, liż by łohło ſe ſcźeſhkoł mėcź mohł, za ſo ſandjeny pjatk w Zarezańſkich ſkałach. Kaſchczenjo woczińachu tam w lěſu nowu ſkału, to bychu kamjenje na puce łomali. Pſchi tźelenju běſche na 8 punow cźeſti kamjeń na błiſkim ſchłonje wiſajo woſtał. Jako nėłko ſaſchczenjo błiſko ſchłoma dołe dźełachu, ſaſchoſny mėcź ſe johnowom a kamjeń padże dele, tuże źiwnoſcźerjej B. ł Kaſchez na thribjet, ro... jemu thoku hacź na koża a wobdarł jeho też hucheże. Kamjeń rėłkata płata, pſchidźeże ł wulkej moju dele, dokeź běſche ſchłoma, na kotrymż běſche wiſajo woſtał, thėrło wuſkoki a Kaſchczenjo wuſche ſebo hiſchcźe ... o w ſkale ſcźachu. Budźiſchi-li kamjeń B. ł krom... ...łowu padnył, by jemu wėcźe hiſchcźe rospaſił. Tola pak hiſchcźe derje wotoidże — Tchodźi tedźiżo pſchi tźelenju kamjenjow też na ſchowanu

S Rakez. Paduſchſtwo a wotrakowiſtwo. Hižo ſajſo ſu paduſchi we naſchej nėły pobyli. W nozy k 28. januarej krabnychu tźechtrjenjerej a khėkfarej Pfliſſerej kło. Pėchi tym namakachu paduſchi też ſpodobanje na wſchelakej dźeżaſej draſcźe, kotruż tehrunuja ſobuwſtachu. — We wjeczornych hodźinach 28. jan. běſche derje ſtraſcźenu muzikł do Geblerej hoſeźnja ſawabźił a ſebi tam derje poczeſtowanje dał. Hdyž dyrbieſche pokom wotcźinu ſaplaczeź, ſo jemu to mjenje ſpodobałoſe. Dóńdże k wurcźowanju. Stónčnje muczeże zuły hołeź nóż a hrożeſche Lorczmarjej a hołeżom. Tola tuczi cźinjachu ſ nim frótki prozeż, a ſadźichu jeho k wėtſchej hólzam na ſymny powėtr. To pak ſcźeho tak roſhnėwa, to ſe ſwojim nożom ſtcźpe wokoło ſo kaſcźe, tak ſo ho jemu nicźo wjacy bliżſcź njeſmėſche. Podank běſche wėło wjele łudźi nawabił. Dokeź wėz ſtraſcźna bywaſche, ſawołachu policijin. Hotowy frakmiſtrh Hein też huyoom pſchińdże a ſaja thrabohała. Hdyž pak cźuſcźe jeho policiſta wołajeſcź, ło won mėżnje ſpiekowałoſe. Tak bynſtachu nėkotſi mużoju jeho na policijiſu motwjeſcź. W Rafezyńſkej khłódje je roſhorjeny zuſnoſt pſches nóż po ſpaczu woſtrėłbił, pſcheło na druhe dźeń rano widźachu jeho Rafezyńſo mėrnje pódła k. Heima k Gebleczom kracźeć.

S Kulowa. Jednota nohajzy ſchtrykowarjow a cźapikdźerjarjow wotmė frjeću w „Nėmſkem khżoru“ ſwoju ſetniſku hłownu thromadźiznu. Pichi ſkadowańczi ſwojeho Notcźo miſchtrſtwo jubileja pichpoda wuſchichi miſchtr Wels ſchtrykowanſkemu miſchtrej Jonej Węzlowje ſloty jubileyny wėnz. K. kantor n. w. Hendrich Budźiſky, liż běſche pſched 65 lėtami ſwoje rjemjeſlniſke pruhowanje wotwyſoſił, jo jenoſchlóńcze jako hoſpodſtwo pſchija. Sthromadźina wupraji pėcźeże, ło by też wyſchcźomu miſchtrej Auguſtej Wėſnej a hoſpodinſchtrej Bjarnatej Jakubźej woſcźene było, ſloty miſchtrſki jubileej ſa nėkolke lėta wospjetowaceź. — Wuſtawki mjenowanoeże jednoty wodſtrėli cźłonſa Klóſchtra Marijnje Hwėdy Bernarda Kellner 30. mėrza 1796 a poſtaji, ło ma ſchtrykowanje, kotreż je we Kulowje wot ſtarych cźaſow ſem wuſchinje a ł kotrymż muzjo, ſony, dźeći ſebi dźeł ſwojeho wſchėdneho thlėba napſhidźa, dale ſwobodne a njehaczene wotſtaż. Tola cźaſ, liż pſchego dale trocźi, njeje też tu ł nowinymi pſhimkami ſo ſadarjeczej dał. Jednota ſchtrykowarjow, liż běſche tuon najſtaroſchcźa w zułym ſpokoje, je pſchego dóle wuſtabła. Wuſpėtkaceź Kulowſkich ſchtrykowarjow, każ mjenowane „wałkowane nohajzy“, kotreż ſo hiſchcźe do nėkuli dałoko a ſcźeroko rody kupowachu, je dźeriża ſo ſe ſwėta minuła. Sſobuſtawowa ma jednota hiſchcźe dźeſaczi. Mjes nimi je też jedyn minſterſtwy rodźeżeł. Jenoż hiſchcźe dwaj miſchtraj wukonjetaj ſwoje rjemjeſło jako nohajzowaj fabrikantaj. 30 lėt dołho njeſtu ſame rjemjeſlniſke a 25 lėt dołho ſame miſchtrſke pruhowanja ſo wotmėle. Tak dyrbi jene rjemjeſło po druhim pſched nowodcźaſnymi wudobywanjemi wołſtupicź.

Zapóſłane.

Dopiſ w cźiſle 24 „Cźerbſkich Nowin“ wot ſchtrobrika, 29.-t. m., podpiſany ſ „F. P.“ w mjenje wjele ſnoſrnych ſamoſcźerjow, też nėnuſtich“, na pjeza tón ſamėr, też ſ nałeżnoſcźe wobhadźenja Kotecźanſkeho farſtwa wudźełacź nėmſkoſerbſku napſhecźiwnoſcź a krajny konſiſtoriwim podhladuju cźiniez. Taſke pocźinanje żada ſej hnydom wuſwitnjenje, ſłożene po akach.

Po woſtkhadźe kuſeja farara Webſera bė ſo konſiſtorialna wyſchnoſcź ſnadneje liczby duſchow dla w Kotecźanſkej wosnadźe a dla wobſobinych cźeſkotow wo to ſ próſowała, tule wohadu ſ jenej druhej ſjednoczeź. Na podłożu dokładnych jednanjow dóńdże ſtónczenje ł kwiſenanje ſe ſuhodnej Wóſporcźanſkej wohadu. Pſched nėkuſim indźenjom hakle dosta ſo konſiſtorialnej wyſchnoſcźi piſmowny namjet Kotecźanſkeho zurkuniſkeho pſchedſtejeźerſtwa, w mėſtu ſjednoczenja ſ Wóſporkom ſtérje łépje dowoltcź, ſo ho Kotecźanſke farſtwo ſ nowym wobhadźi a to, njeby-li żadyn herbiti duchownuy k rukomaj buł, też ſ nėmſkim ſararjom, komuż mėła ho jenoż winowatoſcź napokoſcźi, mėhaczinje herbſkeho ſaſtojerja k wotnėwanju herbſtich Bożich ſłużbow ſahadźej. We pſchiſpomnjenje, ſo ho namjet zurkuniſkeho pſchedſtejeźerſtwa na jenohłóſne pſchihłoſowanje wohadu, potaſkim też jeje herbſtich ſoſtupowanje ſłoſuje. Dopiż je ho hakle 27. t. m. krajnemu konſiſtoriwmu wołſewił, tżeż teho ſo by konſiſtorialna wyſchnoſcź je hebje nėkajke kroczele we praſchenju wobhadźenja cźiniła. S teho dwuthadża, ſo by ani konſiſtorium ani konſiſtorialna wyſchnoſcź ſ praſchenjom wobhadźenja ani njewobrėcźnje ani pohrėdnje ſabcźałoj njeſtaj. Pſchedewſchcźem njeje żana teju wyſchnoſcźow nėkajſi wliw na to wukonjała, tżehdi ſu je dotalnym vakantnym cźaſu w Kotecach prdował. Nejſtej też hacź do dźeńſniſcheho dnja wopraunje żanu powėſcź wo njenje prėdaju doſtałej.

W powſchikownym ſmė konſiſtorialna wyſchnoſcź wuſbėhnyeź, ło każ dotal dale wobjehe hłuboku naſeżnoſcź ſerbſkorėcźezeho wobydlerſtwa wulzy pſchipóſnawa a ſo ludźe ho pſcźoſowaeź, tomu każ dotal dale polekowaeź.

W Budyſchinje, dnja 31. januara 1925.

Wokrejżne hejtmanſtwo jako konſiſtorialna wyſchnoſcź.

Februar — mały rózk.

Tutón mėżaz běſche w ſtarej romſkej protyży poſledni lėta a mėſeſche tehdom jenoż 27 dnjow. W tutym mėżazu wotmėwachu ſo w ſtarym Romie wjelednaze woporty, ſtujeżeni wſchėch duſchow ſicheſcźanſkeje zyrkwje. Semnjetym woprowachu ho jėdże a napoje, w domach pſchinjeſeżenu ſo łodźidłowe woporty, ło bychu wſches nje ſke duchi ſaſolnowali. W ſtarym cźaſu, hdyż Romjenjo hiſchcźe po mėżacznym kėcźe liczachu, kotreż mėſeſche jenoż 354 dnjow (12 wobdėlowo po 29½ dnjow), poteźłim 11 dnjow njeſnje łacź ſkónczne lėta, ha tutón rozdźeł ſ tym wurunany, ło ſcźe druhe lėto februarej jedyn pſchestupny mėżaz ło pſchidrujż a to wotpowiddnje ſ 22 a 23 dnjemi. Tutón pſchestupny mėżaz abo wenjſis intercalaris bu też otterceboniuſ mjenowany. Mėżno je, ſo tuto ſkowo wot merceż — dań — pſchińdże, dokeź dyrbjachu najeiży na ſpuczarku pſchichodnebo mėżaza najeiżi pjenjes ſaplaczeź. W pſchestupnym mėżazu, ſady poſledniego w lėcźe a pſched pėcźim w nowym kėcźe, mėjachu ho najeiży na ſaplaczenje danje pſchihotowaeź.

Mėjeſche-li ſtare romiſke lėto tajſi pſchestupny mėżaz, pſchemėni ſo februar na to wotcźiſe, ſo w tym padże njemėrſche 27, ale jenoż 23 dnjow. Schtyri dny po 23 dnjow. liczachu ho hižo do menſich intercalaris abo Mercedonius. Hakle po reformje (porjchenjow) romiſcze protyży ſu februar jako druhi mėżaz w lėcźe liczeny a dosta ſ tym też 28 dnjow abo w pſchestupnym lėcźe 29. Pėcźi nėmſki thėżor, kat mjenowany Karla Wulki, da februarej mjeno „Hornung“, ſchtoż mėżo druhe njerkka hacź matany a błócźany mėżaz. Ale łud njeſtarańcze ho wo tuto ſupſtajenje, ale mjenowańcze januar tak. Sa to daſche februarej mjeno „Kleine Hornung“. Pobobnje hdż mu Sſerbja mjenujemy tutej mėżazej „małki a mały rózk“.

Dżeń pſchibėra w běhu mėżaza februara na pohra hodźiny. W republikanſkej protyży, kotruż bu 1789 w Franzowſkej ſawjedżena, padnu februar hacź do 19. na pſchiſoſe (deſchcźikowy mėżaz) a poſdźiſcho na ventoſe (wėtſikowy mėżaz). Nałch cźaſowy porjad ſłożuje ho — każ je ſnaſe — na Hrjehorjanſku protyku, mjenowanu po bamżu Hrjehorju Wulkim, a to woił lėta 1582.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa doh. ¾11. hodź.: Wiki ſu hiſchcźe mało roſwite, wjele poſtiżenja. Tendenza: mėrna.

Doh. ¾12 hodź.: Wiki ſu njepſchehlahne. Tendenza jara mėra.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Lito a wotſtowe ſkowje po tonż abo 1000 kg, ſerjad 100 kg. płacźiny po Notej Sritowje.

	31. 1.	30. 1.		31. 1	30. 1.
Pſchenza	263-268	267-273	rapż. wożimki	18-19,50	18-19,50
rożla	261-266	266-270	poch. melaha	10,00	10 20
nałeſ. jeczmjeń	270-296	275-303	ſrcźaſe	17-18,50	17-18,50
naſ. jeczmjen	—	—	ſcźaſe ſuhe	20-21,50	20-21,50
wowſ	198-199	194-203	bunj	20-22,00	20,00-22
(ſalarſka Mais)	224-227	—	wofa	18-20,00	18,00-20
pſchenczn. mula	36-38,75	36-39,50	lanj wofuſki	25-26,70	25-25,70
rjana mula	36-38,50	36-39,50	mora lupiny	13-14,00	13-14,00
pſchenczj. wotr.	17-17,20	17-17,20	olte lupiny	16-16,80	16-17,00
rjane wotruby	17-17,25	17-17,20	ſymo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapż	395-405	405	ſkowa, rjana	1,15-1,25	1,10-1,20
lane ſymjo	410-420	410-420	„ pſchenj.	1,15-1,25	1,10-1,20
hrach	21-23	20-23	„ wowſowa	1,00-1,05	0,90-1,05
wjelikſchi	18-19,00	18-19,00	„ jeczna	0,90-0,95	0,85-1,00

Wiczne płacźiny w Budyſchinje.

wot 31. januara 1925.

Wſchė płacźiſny ſo po ſtotej hriwnje roſumja.

Pſchedmjet		najniſche płacźiſny	najwyſch. płacźiny
Pſchenza, ſwonka wotedacza	60 kilo	13,50	13,90
Rożla, ſwonka wotedacza	50 „	13,50	13,90
Jeczmjeń, ſwonka wotedacza	50 „	14,00	15,50
„ naſjmſki	50 „	—	—
Wowż, ſwonka wotedacza	50 „	9,00	10,50
Raps	50 „	—	—
Bėrny	50 „	0,00	0,—
Sſymo	50 „	3,00	4,00
Sſoſoma, ł maſch. mėcźi, praſ.	50 „	1,20	1,40
„ ł maſch. „ ł ſajſ.	50 „	1 50	1,70
„ ł zypami mėcźena	50 „	2,20	2,50
Pſchenczna mula, 70%	50 „	21,50	22,00
Rjana mula, 70%	50 „	20,00	21,00
Pſchenczne wotruby	50 „	8,80	9,10
Rjane wotruby	50 „	8,80	9,10
Proſhata 592 ſchtuk	1 ſcht.	14,00	28,—

Jałojże, wyſokoſuczelna, w Khlſkich cźo. 47.
Byk, połitiny, w Lemiſchowje cźo. 17.
Kroſa, prėnicźła bjes rózżow, w Kubſchjcźach cźo. 28.

Hospodarſki rozhlad.

Pondźelu 2. februara 1925.

Wjenjeſy běchu, liż pſchezo na kożun mėżaz, ſo bohu jara żadne a ſchodła dróźiche.

Efekty běchu ſo na Barliniſkej burſy ſkrucźene a mėżniſka pożeżenja tajo nėſchto wyſchiſcha.

Na produktowe wiki wſchelake powjeſcźe ſkuknuchu. Nėkaſche, ło dże ſtatna żitarnja (Reichsgetreideſtelle) ſwoje ſtoły na wiki cźiſnuczeź a ł tym płacźiny ſtabiliſcźeż. Na mutku, tak powjedachu, dyrbi ſo wowſowa ſo położeź. Tute powjeſeże żinne płacźiny bele ſtużachu. Pſchihotowarjo běchu iwolinuſtchi, ſo ſnižene płacźiny pſchehowaeź. Sſobotu płacźeſche zentnaź

w Barlinje:

Pſchenży 13,15—13,40 rożki 13—13,25 jeczmjenja naſkin. 13,50—14,80 naſjmſk. 11,25 14,30 wowſa 1. 9,45—9,95 hr.

We termińowym witowanju:

pſchenża w mejſi 15,10—15,— hr., — rożla we januaru 13,90 w mėrzu 14,35 w hpraſeji 14,50 w meji 14,80—14,75 hr., — wowſ w januaru 10,60 w meji 11,30—11,25 hr.

Wiki rėſneho ſkotu ſaſtajeni ſobotu w Barlinje (Zentralviehhof).

Pchiſhmali běchu: Wone płacźeżchu:

2278 howjadłow	20—25 hr.
1658 cźelatow	35—78 hr.
6150 wowzow	22—48 hr.

6791 tukrajnych a 314 wukrajnych ſwini

240—300 puntow	70 hr.
200—240 puntow	67—69 hr.
160—200 puntow	65—67 hr.
120—160 puntow	62—64 hr.
do 120 puntow	60 hr.
ranża a kundrofy	62—65 hr.

Howjadła, wowzy a ſwinje mėjachu mėrne wiki, cźelata pomalku dźeżchu.

Sto pytaja:

Skatarjom, Kolſa w Brėſy poſa Kamjenza.
Pohonez, kubleſ Max Schönbach we Wo'cźapicach b. Lubija.
Holźi do domu, Bogtowa w Budyſchinje na Wottowej dróży 20 — dr. Albertowa w Budeſtcźach.
Kruwjazu, na luſcźi dwór do Hermanez.

Na pſchedań:

Kruwa, ſylna wyſokoſuczelna, podſzobna, kowańża we Cźornocicach p. Kamjenza — w Malym Zieżeńku cźo 3.
Koło, ſonjaze, w Kamjenzu, Auguſtr. 5 delka.
Srėbż, 2- abo 3-lėtny, we Wėtrowje cźo. 9.

Přihonk.

* S Kotmarja. Tuhomne ryeźeſkubło je do druhich rukow pſchejchło. Kujeż Fenkel, bokarny wobydlerſki, je tuhło wudowje jeneho majora, wėſtej Schwigkowej, w Neugabla poſa Schpretawy pſchedał. Sſam pſchewoſnje ſe tuhło w Cźechach.

* Beſtialiſtej ſtarſchej. Pſched ſaſmiſtim ſudom we Tempelhofie poſa Barlina mėſeſchtaj ſo manżelſtaj Pawoł a Hana Waſſerſtraß dla cźeſkeho pſchefezehowanja ſwojeho dźeſca ſamotwjeż. Jimaj běſche jeje 11 lėtny ſyn podhladny, ſo je 11 hrivnotu pokradnył. So by ho teho wuſtał, cźiwikowachu jeho hórje hacź ſlacźe. Dźeżo pjeriſche nan, mjes tym ſo jeho maczi dżerżeſche, wot pſchipodżina hacź do nogu ſ łażanym rjemjenjom pſchi krótkich pſcheſkach. Hdyż ho rozbudi hiſchcźe njewuſna, tykmyche jeho nałeho do fity, hdżej mėjeſche jeno ſe ſhibnjenymaj nohomaj ſedżeez a ł jėdi dosta warjene běrnjaze bėlſtiny. Pſches żałoſcźenje dźeſca a wuwoſtarje ſe ſchuli pſchindże njeſtuk ſtarſcheju na ſjamnoſcź. Sſud ſajudź njeczłowjeſkeje ſtarſcheju k 3 (nana) a 4 (macz) mėżazam ſajtwa. Dźerżo ho ſmaj wotewſa.

* Mejeſche ſtwjenje ſtyje. 4. decembra ſaudźeneho lėta ſamorbowa 22 lėtny dundak Gruż njeſe Soldan a Luenebuſkom ſtareho muża, ſ kotrymż běſche pnczoważ. Mordarja ſajudź Lüneburſki pſchiſhażny ſud ł ſmjerczi.

* **S Bolešławy** (Bunzlau). Na spodźiwne waschnje je tu 19 létny seminarist Smjerčy namakał. Hač bo wječora w 10 hodź. běše z druhimi seminaristami hromadże dźěłał. Na posledku běchu jeho mjenowani ludźo hišće na hušlach fahrali. Wšitcy běchu strowi a wjeselli. Nadobo dosta jednu z nich, wěsty Alfred Mechler, kurowe ptowyholenje, kotrejž dale a dale z wjesela njeje. Tón kóžde

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 28 **Budyšin — wutoru, 3. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 54**

Najnowše z cyłeho swěta.

Ministerstwo presidentej Braunej njeje so hač dotal poradiło, nowe ministerstwo sestajeć. Němska ludowa strona je so zapowjedźiła, so hromadźe se socjalnodemokratami pschi knjezerstwje wobdźělić. Wona je so pschekrućeje na němskich nazionalnych swjasała. Wočakuje so tehodła, so minister-ki pschedstyda Braun zwoj nadwot kejmej wróći.

*

Pschi brjoły Islandiseje kupy je němska parna łódź „Wilhelm Fürgensen“ 25. januara do dna sawadźiła. Wona je so sama wotstorzi, tola posdźišcho so potepi. S wuwjazom prěnjeho wjeselowarja so wschě muzstwo do wulkowanskeho czołna wuthowachu. Hdyž běchu so 18 hodźin po morju hnałe, jich druha němska parna łódź wukhowa. — 27. januara pola Hafnira znamjenja nuzy sajźitschachu. Posdźišcho pschi skaliskach rozbitki łódże wobladachu. Mjes pschiplawjenymi nabožnizami jenu z mjenom „Bayer“ namakachu. Zyle muzstwo je so po dnju tepiło.

*

W Dullingstich hěłach pola Saarbrückena je wulki skład ammoniakowych żelow rosbuchnył. Kruchi hacź 700 metrow daloko lětachu a wokna wokolnych khěžow rosrajschu. Hdyž rozpadanki wotnoschachu, pod nimi schtyrjoch mertwych namakachu. Tjo dźěłaczerjo su so czeżko sranili. Jedyn z nich je posdźišcho w khorowni wumrjeł.

*

W Madźarskej je zobotu dopołdnja 7 mjeńschinow po 8 hodźinach semjerzenje było. Podeschke su so z nim město Erlau, Miškolyc, Gyöngyös, Sataralujsheli, Munkacs a wokolnosć. Najzhłubische dr rzenje w Erlawje. S podseisstwu storkanu so wuhenje powalichu, pola někotrych khěžow so murje puknychu. W jenym domje so jena żona se saschpjenjom wjercha saraty. W Erlawje so wobydlerstwo do hrozy da. We wyschnoscach so dźěło saitaji. We schulach wuczba pschesta. Wjele tschow je so saszypło. Wěża minorisskeje zhrbje je so pukła. W druhej zyrkwi so hłowny woltaŕ wobschkodźi. Też twarjeni gymnasija a wyschscheje realki stej wobschkodżenej. Kruchi zbytkow su padajo wjele ludźi zranichu. W Erlawje je so za nějdże milijon madźarskich krónow schkody naczinilo. 1:9 hodźin so we Erlawje semjerzenje wospjetowasche, tola bě tón ras wjele zlabsche. — W Debreczinje je tři storki putnychu. Wobežde zyłne bě semjerzenje w Gyöngyös, hdyž so w domach nadoba pschežuwaschę.

Ebert sasso jako kandidat němskeho presidentstwa.

Socjaldemokratiska strona Němskeje je so rosšudźiła, so Eberta za pschichodnu wólbu němskeho presidentstwa z nowa jako kandidata potrjaji. Jednanja z druhimi stronami lěwizy a zentrumskej stronu dyrbja so blížše dny sapoczeć.

Bolschewikske schczuwanje w Bayerskej.

Hacź do sobotu wječora su w Mnichowje 48 kommunistiskich sastupjerjow dla wjeselscheradły sajeli. Pižarnje někotrych sozjalistiskich sjednoczenstwow su so teho runja pschepytale.

W Schließheimje pola Mnichowa su skład bróniowy nadeschli. Policija je twrdźiła, so su sastupjerjo arbeitskeho bolschewiskeho połstwa w posledním czasu we Mnichowje pschebywali a so su se sajatym wjednikom kommunistiskeho hibanja, z 25 lětnym Korlu Meierom, wobhadźeli. Po namakanych listach je so kommunistiski puisch w Mnichowje prěnje dny měrza dyrbjał stacź.

Też w Barlinje su kommunistiski brónjowy skład wuslědźili. Wo zyłej Němskej su kommunistow sajeli. Lětaki z namolwjenjom k powschitkownemu politiskemu generalnemu straiku w Němskej 4. měrza su so sebrałe. Barlinske nowiny powědża, so wjele bolschewiskich sastupjerjow we Barlinje pschebywa, a so němszy kommunistojo z hromadami do bolschewiskeho połstanstwa chodża.

Němszy żelesnizarjo su mjdowy tarif wupowjedźili.

Wschitzy żelesniczni dźěłaczerjo su k 1. měrzej mjdowy tarif wupowjedźili. Wot wotmolwjenja żelesniczneho generalneho direktora Oesera budźe dalsche postupanje żelesnizarjow wotwisowacź.

Prjedawschi kronprynz pola „landbunda“.

Prjedawschi kronprynz, kotryż je z Hollandiseje do Němskeje so wrócił, je se zwojeho wróćodźerzenja wustupił. Sobotu wón zjawnu zhromadźiznu schlesyskeho „landbunda“ wopyta, w kotrejž žebi ratarske schkmanske zła zadachu, a w kotrejž też politika agitazija pschećziwo Lwizy a dopjelnjenjej politizy wulku rólu hrajesche. Zhromadźizna nědźiznu kronprynzej wulke pocżesćowanje wopokazowasche.

Herriot a Donmergue sa praschenje b esstracha.

Doumergue a Herriot staj wobaj njedźelu wo praschenju bjesstracha a wo wotmysłenjach Franzowskeje rěčazoj. Herriot je cżesne pschedstyditwo měroweje zhromadźizny pschewzał. Internazionalny komitej chze žrědki nasběrać z kotrymiž dyrbi so na **franzowskich bitwischczach pomnik sa měr ludow postajicź.** Wschě ludy, też Němska, dyrbja so pschi tutym skutku wobdźělicź. W Franzowskej su so „powschitkownje dźěłaczerske sjednoczenstwo“, „liga za cżłowjeske prawa“ a runohe druhe republikanske towarstwa pschihotowanju tejsele měrlubowazeje ideje wěnowałe.

Na powitanske słowa sozjalistiskeho sapołstanza Bruneka ministerski president Herriot wotmołwi, so je se zwojim wobdźělenjom pschi stawiznistinaj skutkomaj posledních lět — Londonskej konferenzy a Genfskim měrowym protokollu — dopokazał, kak hluboko je won měrowej myśli poddaty. Hdyž běchu jednanja we Londonje wožebje cżeżke, je so jemu nabodło, kaž „zwětła pruha w cżěmnosći ideal rosritżazeho žuda“ sjewiła. W Genfu je won potom se zwojimi wobdźěłaczerjemi tutej myśli praktiske hódnosći spytał dać, „ale“, Herriot stónczi, „jo druhe ludy jedyn wulki lud na puću do pschichoda zamóh wostajeja. Hdyž woheń sakoženy, so bychmy zwitanje nowego cżasa pschipowjedźili, potom dyrbja jako wotmołwjenje na druhej stronje pkomjenja spratwene měrlubosće schwihacź. Tola z wumělenjenym měra je bjesstrach. Nocżerny zanych dobuwanjow, zanych annezjow, zaneho wupschestrjenja nasdeje muzy, tola cżasemy bjesstrach a njejsmy norki a hubjeni měšczenjo, kotrychž roschěnje wuśměšcheja a wohanjeja.

Président franzowskeje republiki **Doumergue** je na hajcżinje republikanskich nowinarjow wo **měrje a bjesstrachu** rěčał. Donmergueowe słowa so mjenje pschecżiwo Němskej dyšli swjatkarjam wobrocżachu. Na měrnych wotpohladach Franzowskeje njemože nichtó dwěłowacź, dyrbu pak hakle měte swoju ideału hódnosć, hdy buchu Franzowskej bjesstrach jejnych mjesow saruczili. Franzowska je w posledniej wójnje se swětowym bitwischczom była, tehodła dyrbimy žebi wot swojich swjatkarjow žadacź, so nasche wopory njesłubadu a so wobezbožnosće sesnaja, z kotrymiž mamy licżicź. Solidarnosć, kotraž je nam dobycże pschinjeseła, dyrbi dobycże pschitrać. Nichtó njemože rjec, so Franzowska njeje pschewołase winowatosće dopjelnika. Ale sferje žmenky do wobezbožowacź, so zo słubjene rukowanja njejsu dale. Tak dołho hacź so nam z njewocżakanym nadpadom hrozy, so w naschim dźele pocżišchcżujemy a njemożemy tak rasnje na dopjelnjenju nasdich winowatosćow dźełacź, kaž bychmy rad dyhli.

Sozialistojo Seineskeho departementa pschecżiwo Herriotej.

Sozialistiska strona Seineskeho departementa je nje-dźelu swój sjězd wotmeła. **Na nim so wo stejiščnju sozialistiskeje parlamentiskeje frakizje k Herriotowemu ministerstwu a k radikalnym** jednasche. Po zjawej debacże so resolucija pschija, w kotrejž so praji, so su sozialistojo Herriotowe ministerstwo nic jenoż podpjerali, ale so su z tutym měšczanskim knjezerstwom stajnje swjasani byli, schtož politiju sozialistiskeje dźěłaczerskej internazionali napschecżo steji.

Namjet, kotryž so za schwalenje stejiščnja parlamentskeje frakizje wupraji, so se 658 hłosami wotpokasa.

Namjet Longueta so z 1953 hłosami pschija, kotryž žebi žada, so by so swjask z radikalnej stronu, pschi posledniej wólbje do deputerskeje komory wobsanknunjeny, pschi pschedstejazych gmejnskich wólbach rospuschcził.

Pschi debacże so de Tourly do Herriota a do stejiščnja sozialistiskeje stronu z wótrymi słowami da. Sapołstanz wo Herriotowej wulkej rěči wo swonkownej politizy praji, so je to rěcź, kotruž budźiske Poincare mohł zyle z tymi samymi słowami pschedniesećz. Herriot je wobronjenje Němskeje pschehnak. Wón dyrbjał tola na to dźiwacź, so je Němska wožrjedź ludow, kotrymž je měrowe sréczenje kóžde wobronjenje dowolilo. Tele słowa lewe ličidło se žiwym pschiklekom pschija.

Leon Blum praji, so so sozialistiskej parlamentskej frakizji njeznjedża pschewołke poroki cżinicź. Podawši pschi wothłosowanju wo zjawnym pschibiżu Herriotoweje rěcże su wopraidże khutne byle. Hdy budźiżchi so sozialistojo pschi wothłosowanju zwojeho hłosa njesdźerżeli, hy so z tym saczišchcż Herriotoweje rěcże do wonka hiłcheże powjeschili.

Monarchistiske njeměry w Franzowskej.

Monarchistojo su njedźelu we wschelakich dźełach Franzowskeje demonstrazije wotmełi. W Lillu znaty monarchistiski wjednik Daudet rěczesche. Sozialdemokratojo a kommunistojo napschecżnu demonstraziju wotměchu. S monarchistami so do pukow dachu. Kommunistiskeho sapołstanza Vaillanta-Contariera sajachu. W Bordeauxu su monarchistojo sputali, sjeli radikalnych sozialistow rosbicź. Dóndże k pschimanym, pschi kotrejž so jena wožoba rani.

Pojeże franzowski president do Pólskeje?

„Echo de Paris“ je njedźelu powjesć pschinjesł, so president franzowskeje republiki, Doumergue, chce hayrleje ako sapołstanz meje Pólšku wopyta. Doumergue pjeża so z panzerowanej łódźu „Elsaß-Lothringen“ z pschewodom zuleje frjedźomórskeje eskadry franzowskeho wójnskeho łódźstwa do Gdanska (Danziga) pschinjese. Wot tam budże president z wobjedźum cżahom do Marschawy dale puczowacź. Tam ho jemu wulkoine powitanje dostanje. Franzowske ministerstwo snutskownych należnoscżow prěje, so je tale powěsć wěrna. Niedźiwajcy teho Barlinski sastupjeŕ „Echo de Paris“ wobtrukuja, so je jeho wědomosć prawa. Sdźedowaze nadrobnosće wón mjenuje: Projekt puczowanja franzowskeho presidenta do Pólskeje bě so hižo dołhi cżas rosmyślił. Presidentej ho sałeji, so wopyt marschalka Pilsudskeho wotpałci, a jenoż słonzowanje presidenta Narutowicza a Millerandowe wrócejoftupjenje sej temu wopytej swóriłowjesće sadżewałej. Wot tjoch měsazow pak ministerstwo swonkownych należnoscżow powě, hacź namjetnjerjej termiji pschihłosnje. Podawki to potwjerdża. „Echo de Paris“ pschipomina, so je president z panzerowanej łódźu Elsaß-Lothringen njepowjese, ale z panzerowanym khćijzakom „Lothringen“, kotryż ho na puczowanje do Gdanska puschcji.

Franzowsojo so němskeho lětarstwa boja.

W cżasopišu „Oeuvre“ pópłanz Bouillour Lafont, rosprawnik rosšireńja wójnskeho ministerstwa, na strach pokasuje, kotryż z němskeho lětarstwa nastawa. Wobsedże cżini kedźbliwe na powjetschenje liczby lětadłowonjow, z kotrychž su někotre na měrinach, hdyż žana wobtkodna złużba jich natwarjenje njewoprawnuje. Pokasuje na twrdzenje wójnskich lětarjow pod firmu Deutsche Luftfahrt, kat njenowany zwilny organismus, w kotrymž pak žu aktiwni offizerojo pschihtajeni a w kotrymž liczba lětarskeho personała liczbu pilotow (lětadłowych wobjerjow) pschekrocżuje. Dale pokasuje na offizerow a podoffizerow, kotriž mjes pilotami dźěłaju. Programm sportiskeje lětarskeje złużby žebi za nadawk postaja, hacź do lěta 1927 lětnje 2000 pilotow wuwuczicź.

Nawalna politika ruskich bolschewikow pschecżiwo Rumunskej.

Parižski „Matin“ rosrěczenje z rumunskim ministerskim pschedsydu Bratianom wojsewja. Bratianu na strach nawalneje politiki bolschewikow pokasowasche, hdy by wejwjalku z podobnej politiku Němskeje była. Wón doda, so by by dyrbjało Lausannelske srěczenje twidospolnicź, hdy by by Wranglowe wójnske łódźstwo bolschewikam wudało. Hdy by by tole łódźstwo w Cżornym morju samešcżiło, by Rumunska nusowana była, žebi wójnske łódźstwo natwaricź.

Njedostatk pschenży w Bolharskej.

Niz jenoż w hustowobydlenych stronach Europy, też we Balkanje, z wokkal bo hewak pschenża wuwożuje, wona lětża k sežiwjenju wobybleństwa njedostacha. W Bolharskej je kommisariat sežiwjenja žadak, so by ho wuwoż žita zakasał, abo so by ho wuwożne zło powyschiło.

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10 Założeny 1860

Wot 5. februara dyrbi chléb 15—20 prozentow pschi-hawka maißoweje muki wopschiecz, dokelz pschenczna muka zjedożaha.

Grichisko-turkowski konflikt.

Wschě grichiske nowiny roshorjene pschecziwo wupokasanju ekumenischeho patriarcha z Konstantinopla protestuja. Tutón je najwopschirschi grichisko-katolsti buchowny w Turkowskej. Praja, so je jeho wupokasanje brutalna nasylnosch, z kotrejz so zhy zbilisowany zwót wuzadnje.

Grichiske knjeżerstwo w najbliżschim czasu do Angory energiska nota pósczele, w kotrejz praji, so so z wupokasanjom ekumenischeho patriarcha pschikluschnosche kamaju, na kotrejz je Turkowska na sakkadze krezenjom so swjasala.

Mészczańske sastupjerstwa a laiske towarstwa w zyłej Grichiskej su protestily pschecziwo wupokasanju ekumenischeho patriarcha wosjewiske, żebi żadaju, so by knjeżerstwo we ludowym mjenje sadosczinjenje żadało.

Nowiny po nadżijeja, so so zyke tuta nałeżnosch se sakrocżenjom statow wuruna, kotrez su Lausanenske krezenje podpisałe. Patriarch dyrbi so do Konstantinopla wrócziz.

Nowe njemerky w Albanskej.

Każ Mailandzki „Corriere della Sera“ powé, je w Albanskej nowa revolusija wudyrila. 2000 sbéżkarjow je Durazzo wobstupiło. Też Valonje sbéżkarjo hroża. Revolusija so pschecziwo pschitomnosczi Wrangloweho wójska w Albanskej méri.

Konferenza wo internazionalnym wikowanju z bronjemi.

Nehdże 30 statow, njes nimi też Sjednoczene statu a Nemska, je generalnemu sekretariatej Swjasku ludow dsélko, so chzeda so pschi konferenzy wo kontrolli internazionalneho wikowanja z bronjemi a wójnskim materialom wobdżélicz.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 3. februara 1925.

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 750, hygrometer —1% , thermometer wo dnjo +5. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +2%, thermometer w nozy 0. — Wczera łjekschtej nizina nad wjeczornej Runiej, a pola kupy Island, wyschina pak nad wjeczornej a krótkowjeczornej Europu. Wocżakowachmy tchodża wumjedrjenje. Może być, so je so nizina spékschnischo k raniu hnuła, nam z wubytkami wjedro nakasnywschi. — Jutrje brjedu słónczko 7,37 hodź. schodża a so 4,52 hodźin thawa. Mésaczk tkadża pschiwodniu 1,10 a so rano 4,52 hodźin thowa. — Wczera bé swjeczk Marje, kotrejż nam bóle słónczny dżeń pschinjesły. Po starych burskich prajenjach njeje to dobre znamjo ja wjedro w pschichodnych mésaczach.

— **Schkrowa depescha wo wjedrje ja jutjische:** Wjedro budże mike, mrócżele so torhaja, druhdy so podeschczinje.

— **Statistiske wodżélenje** Budyschiskeho policajskeho hanta sdżeli: Nemkfolstatna indeftowa liczba za sczinjowenje (jésch, bydlenje, tepjenje, swędzu a drastu) bé 28. jan. t. l. 124,4 (1913 14 = 100).

— **Rosprawa polizje.** W nozy k 2. 2. 25. kradnyczhu tu wjetschu liczbu schokoladowych tafiow (Cawia) w żołtych a jasnomódrych wobalkach, dale pokulojte tafse mlokowoje worjeschkowoje schokolady znamki „Burtbraun“, Rugatowe żerdki, znamki „Clemen“, Dessertske żerdki znamki „Original-Weinberg“ a „Alpinehen“, dale sforżane nawoczki (skórnik) a aktowu toschu z bruneje kóże.

— **Zwingerska lotterija** wotstorczene. Zwingerska lotterija, kiż dyrbjesche bo 2. a 3. februara wułoszowacz, je so z dowolnoscżeju ministerstwa na 22. a 23. mesin wotstorczila. Hacżrunjez je so wjele propagandy czinilo a też je wschech stronow so pomhało, njeje tola, dokelz mes luszimi fane wjetschy njejsu, mózno bylo, 1 milijon łosow w prawym czasu rosphchedacz. Dokelz je so dowolilo, so smédża so łosy nekka też twonka Swizkeje pschedawacz, może so z wótstocju wocżakacz, to so lotterija 22. a 23. mesa wuljshnie.

— **Prahistoriske n[illegible]anki.** Na rańskich Budyschiskich honach namakachu wjacy pschedhrodnikich wohnischczkow. Anthropologiske towarstwo je je pschepytowało. Jedna so tu wo hjdlischczu z kónza bronjowoho a że żelezowoho czasa. Tak drje je so stare hydlischczo wotkryło, kotremuż hizo prjedy namakane pohrjebnischczo pola artillerijskich kasarnowych flusch.

— **Póst lżepi pobrachowaze znamki** (Marken). Lisme posłuki do wukraja so njedżiwajo wschelki napominanjow i wulkeho dżela pischesze i pschemalowane znamki polépsja. Sa swjetsche so hakle wo puczu a pschi hranizach na tutón smysł dopomnjo. Hacż dotal su so hizo pótowe wustawy se wschelkaimi firmami — wobchodami — abo wotpósłarjemi, kotrez maja zimy wobkhod le d

stajenja hobupschinjeňu, dyrbja ho po możnosći wotstronić. Tak dyrbja ho dźěłacźerju, kiž je pscheměnjenjom hiwoje dźěło zhubja, po możnosći do druhich dźěłakrajow abo druheje fluzhy pschejadźić. Wo tu hiwišu ho ſ tudomnej dźěłarnju dale jedna.

Se Zahjana. Po wucźu k dźěłu hrabny ijeſchny wotrowny czah Zeleniſkeho dźěłacźerja pſchi pichkrocźenju kolijow a jeho pſchejedźe. Lokomotiwa ijeleczeſche czáło nuiſoſoženeho na 30 metrow dale. Wobeh dźěłacźeř jawoſtaji ſwoju a ſchtyri male dźěćeř.

Dawkowa protyka na februar.

5. februara: Dawkowe wotczehnjenje wot miſy (němſkoſtatny dawk, finanzny hamt), ſ dobom ma ho ſapodacź wupokaz wo dawkownym wotczehnjenju na dezember. — Wotedacźe dźěłodawarjow (měcź. dawkowy hamt, krajny pſchemyſłowy dawk). — Nahódnoſczeſiki dawk (podrużny dawk — Wietzinsſteuer).

10. februara: Pſchedpłacźenje na dokhódny dawk ſa pſchemyſłnikow, kiž mjeńdzyne dawki płacźa (němſkoſtatny dawk, finanzny hamt, ſ dobom ma ho wotedacź pſchedpſchipowjedźenje — Vorannmeldung). — Družſtwowy dawk (Körperſchaftsſteuer — finanzny hamt.). — Wobrotowy dawk (Umſatzſteuer), powſchitkowny a ſpužſchny. (němſkoſtatny dawk, finanzny hamt). Čiſ, kotíž mjeńdzyne płacźa, dyrbja pſchedpſchipowjedźenja napodacź a to najmanſchcho teſ potom, hdyž ſu ſwoje wot dawkowe wuhnjohodźene wobroty měli. — Najwohſchiho 14 dnjow po dóſtacźu ſapłaczenja: hołowdowanſtki dawk (Beherbungſteuer).

15. februara: Dawkowe wotczehnjenje wot miſy. — Wotedacźe dźěłodawarjow (Arbeitsgeberabgab.). — Za pſchemyſłowy dawk, pſchedpłacźenje 4. dypłatk (Rate) na liczniſke lěto 1924. (Czakańſki czaſ hacź do 23. febr. 1925. — Płacźenje ſchhowórſkeho dopiatka (Kurzſchiſchkeho dawka (Czakańſki czaſ hacź do 23. febr. 1925.)

25. februara: Dawkowe wotczehnjenje wot miſy. — Wotedacźe dźěłodawarjow (krajny pſchemyſłowy dawk).

Sa wſchě dawki, ſa kotrež je tydźeńſki czakańſki czaſ poſtajeny, ma ho 1½ prozenta pſchiražka ſapłacźiś, a to na kóžde ſapoczate pol mjeſaza, kotrež płacźomnemu dnjej ſłuſbuje.

Přihonk.

* Morizburga. Měſcho zyle nowe w tudomniſchim ſwérjenju je běła ſelenina, kotraž je tu wot nekotrych dnjow ſem wiozeła. Swérſtata, kotrež ſu ſtame na ſebi jara ſadne a po zyłej Němſkej ſwojeho runjeſa ſnjaja, kuchnja czim bóle na cźiſtoſcź, hdyž może je zyle ſ blisha a kola ſeſło w lěſnej ſwobodze wobſtejeńſkowacź, každże to we Morizburgu je. Sajimawe je tź, kak ſo druha ſwérſtna, brune ſelenje, pſchezéwo ſwojim nowym towarſchſtwam nadérža. Budże drje hiſchcze khwiłu tracź, prjedy hacź ſo tak prawje na ſo ſwicźo.

* S Miſny. (W błudze.) W Bobersenach ſpytaſche dojeł Wilhelm Klemm, kiž tu khwiłu ſame dźěło nima, najſerje w nadwadze duchakhorjeſe ſwojej dźěći. Alikwoh hóla a połdra lěta ſtaru holćku, w juchowej jamje ſatwiſcź, ſdetoż pak ho njeſwadźi. Jako na to jeho ſona na połtźin bźeſche, chyſche Klemm ſwojimaj dźěćomaj ſ britwin kſ pſcherěwnjeż. Hólź mózeſche w prawym cźaſu wuſcźelnyć, hołzu pak Klemm do ſchije rězu. Potom chyſche ſebi na ſamſkne waſchnje ſiwjenje wotcźi. Wjacy troch ſrani ho je ſwojej britwju. Sſuſodam ho ſkóncźnje poradźi, jeho pſched najbórſchim wuthowacź. Hdyž bźechu jeho a ranjenu holćku k nuſy ſawjaſali, dowjeſechu wobeju do khorownje. Krwawy padawk je w zyłej ſhokolinje wulke roſharjenje ſbudźił.

* Wažna pſchedſtawiſnika namakanka. Każ ho ſ Wrótſtawja dźeli, ſu w blizkich Stabelwitzach jara wažnu pſchedſtawiſnitku namakanku wuſkedźili. Jedna ho wo ſtare pobrjebniſchcźo, kotrež je po pſchepytowanjach konſerwatorja Wrótſtawſkeho muſeja dr. Tackenberga w létach 800 hacź do 600 pſched Khryſtuſom naſtalo. Tuto pohrjebniſchcźo njeje wójſo germanſke, dokelž ſu Němzy halle poſdźiſcho do Schleſneſkeje pſchicźahnyli. Namakane ſudobja dopominaja na ludy (Słowjenjow), kotrež ſu ſ juha ſem ſ podunajſkich krajinow do Schleſneſkeje ſapuſcowali. Popjelnizu ſu potajkim na 2580 hacź do 2700 lět ſtare. Każ ho ſda, je pohrjebniſchcźo jara wulke. Na 30 rowow ſu hižo wotkryli.

* Wulke ſpiritušowe pſchešiwanje wotkrychu we Warnemündze. 35 000 litrow ſpiritua, kotrež ſtej na 150 000 mk. hódne, pſcheſkuny ho ſ Hamburgſkeho ſwobodneho pſchiſtawa a wonjeſe ho hacź do ſuſneje Němſkeje.

* Hoberſki ſnjehowy mjeczel na Schumanowje (Böhmerwald). Na Schumanowje ſakhodża wot njatka ſem pſchi wulkej ſmuje wuſki ſnjehowy mjeczel. We wyſchelażanych ſydliſchczach njemóża wobſydlerjo ſwoje khóże wopuſchczeć.

* Wohudne rozbuchnjenje. S Dillingena n. Sanrom ho ſdźěli: W Dillingſkich liſtowych wobſuhnu niedźelu rano cudna pěż. Pjecź dźěłacźerjow ho mort a wjacy bu cźežko ranjenych.

* S Pathawy. Tu nedpadny wjacy młodych muſſkich 2 hodźu, jako rano na dźěło dźěłachcźeſ. Niedocźinkoło cźiſnuchu jenej ſ hołzow groźaſe kóżdého wokoło ſchije. Jako pak druha hołza mózaſe wo pomoz wołaſche, pichtchwatachu dźěłacźerjo, na cźož nadpadnitzy wotcźakachu. Nadźijomnje ho wotradźi, njewuſchitkownu bórzh ſajeć.

* S Wulkeje Siwdinju. Wobſaranjomne njeſhode ſtrjeſchi wyſchiſchego ſekretara H. Lindowiſcha krajny wuſtawa. H. je w nozy k 31. januarej na dompucźu ſo ſaſhaſ. Po ſdaczu je ſemu wětſik khołuk wſał. H. je ſ tym ſo nim bźeſał a ſchi tym do wunjeſeje rěki padnuł a ſo ſatopił.

* Wjelbože na hońtwje. Pola Moosbachu w Duringſkej poda ho cźežke njeſhode. Korchmar Stabel dźěſche tam na hońtwu. Jako cźežiſche ſo ſ wulkeho ſdonka dele puſchejcźi, wuſtéli nadobo ſlěpa a cźeho hnydom mori.

* Naturiſki phänomen. S Mecklenburka ho ſdźěli: Njeſaſchěmy nózny podawk ſtu ho w biſkopſkej Kurei ſkeho papa na pomorſkich hranicach. Na cźiſnowym njebju jewi ſo nadobo ſwětła kula we wulkoſći wjeſchego bała. Kula hibańe ho na 15 ſekundow dołho po ſirmamenće a ſhubi ſo runje każ bźeſche naſtała. Na jeje mjeſtu pokaſchu ho na to tyńaj małych ſczihnych kulkow, kotrež khwiłku ſwécźachu a potom haſnuchu. Hrimowanje njebźeſche ani we nozy, a też niz rano wobſdźěwowacź. W południſej Mecklenburſkej każ też w Pomorſkej ſu tuto ſpodźiwne jewjenje wohladali.

* Swońa padnjene dźěćo ſ rukomaſ popadła. Na ſpodźiwne waſchnje wot ſmjertneje rozmažiło je ho po powješcźach Mannheimſkeje policije 5 lět ſtare dźěćo. Na Stockowiſkej bróhy cźo. 15 w Mannheimje pſchekuli ho na wokuſe tźeżkeho polſkoha. Kóżde dźěćo a padże na dwór dele. Pſchipódnje pſchińże w ſamnjom wokomiku ſónſka po dworje. Wona popadże dźěćo w rukomaj, tak, ho ho wono jenaj lohtó ſrani.

* Pſchekhwatane ſlubjenje. Na muſikalnym wječoru konſerwatiwneje ſtrony Chelmſkoho we Zendźelſkej porok naſche pſchebywa ſhromadźiſny njedawno wolenemu ſaſtupniſarjej ſir Henry Curtis Bennett we ſtarnjej nóći, ſo njeje ſtare ſwojſtwo wólbnych ſlubjenjow dopſ ſnił, njeſmuje ſlubjenje, ſo, kóżdy dóſtoje wolenj, chże kóżdy wólbny hrubik dacź. Sir Henry napiſcźeſe, ſo bě to jara pſchekhwatane ſlubjenje. We ſwojim ſiwjenju njeje ho jenn ſadyn khutrnich parow cźiniſ. Tola nima wotrohlad, ſo ſwojeho ſlubjenja ho widacź a chże ſ dopſelnjejſym hnadom ſapoczinacź. We tutym wólbnym wokrjeſu je 16 269 wolerjow. — Wohoſ ſir Henry.

* W Ameriźy wo nowe ſlóborne dollary rjerowża. Ameriſa je pſched kótrym 40 000 000 ſlóbornych dollarow nabiła. Tola ludźom ho tute nowe pjenjezy njelubja. To mójſchnicźki ſu wone pſcheměnke a hdyž ſebi je każ do kapy tyńjeſe, jim bórzh bźera do njeje nudnerja. Duo mjenuje nowe pjenjezy „wólne kolesa.“ Haj, papjera, je papjera!

* Najwyſchcha khěża na ſwécźe. W Pittsburku w ſwjerjenej Ameriźy, chżeża khěżu natwariźi 52 poſthodowu wyſoku (650 ſtopow — pſchez 200 m). Wudawaſi ſa nju ſtoja ho na 10 miljonow dollarow (ſpſchez 40 miljonow ſtotych hriwnow). Ma jako inſpertira ſtuſicź. — Studowanjo w hornich poſthodach budu ſawjeze prawi „luſtikhy“.

Hospodarski rozhlad.

Wuńoru 3. februara 1925.

Wječerawſche kurſy w Barlinje.

(Tam: mark ža w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	22 760
jendźelſki punt	20 122 000	cźěſkoſł. króna	12 460
ſchwajzarſki frank	80970	10 mil. półik. mark.	80 000

Pjenjezy mjeſnuchu każ wječera hiſchcze ſadne a techniła dali wuſtoka.

Efekty mjeſnychu wječera na Barlinſkich witach ſeſtajenje kurſy. Wójniſka pożczonka ſo ſedma pſchemjenjeſ.

Na produktowych witach ſapiſchachu ſo wječera ſwobrjeſkowoje płacźiny. Staina żitarnja wotedawa ſwoje ſkłady ja niſiche hacź wiczne płacźiny na mihny. To ſo wě płacźiny dele khodźi. Njeje hiſchcze wěſte, hacź ſo wowſos mukt ſakaſa. Jeli by ſo ſakaſał, bychu też mukowe płacźiny dele dyrile. Wječera płacźeſche zdźěłaſ

w Drježdźanach

pſchenizy 12,15—13,— rożſi 12,75—13,— jeczmjenja najmuſk. 14—15 — nałstn. 11,50 hacź 12,75 wowſa I. 10—10,60 II. 8,50—9,95 hr.,

w Barlinje:

pſchenizy 12,95—13,15 rożſi 12,70—12,95 jeczmjenja najmuſk. 13—14 25 nałstn. 11—12,— wowſa I. 9,50—9,90 hr.

we Wrótſtawju:

pſchenizy 13,85 rożſi 13,35 jeczmjenja najmuſk. 15,— nałstn. 10,25 wowſa I. 10,25 hr.

We termijowym witowanju:

pſchenza w meji 14 60—14,84 hr., — rożka we februaru 13,40—13,55 w měrzu 13,80—14,35 w haworſi 14,10—14,35 w meji 14,35—14,50 wowſ w februaru 10,85 w meji 11,50—11,20

Płacźne płacźiny ſadoſeni ſobotu w Běłej Wodźe: Butra 1,90—2,— tmarzh 25 pj., jeja 16 pj., jabłuka 15—30 pj., cźeſnjeny kał punt 15, 2 puntaj 25 pj., bóły kał 10, 2 puntaj 15 pj., ſany wolij ¼ litra 50 pj.

Na pſchejadźowanje:

600 tramow (Schwellen) na pſchejadźowanje ujedźałi 8. 2. pop. w 2 hodź. na dwórnizy ja we Zahu.

Drjewo, palne, na pſchejadźowanje, pjatk 6. 2. pop. w 2 hodź. pſchi Wojerowſkim ſtowſtej dróhi, 500 metrow w hali wot kamjenja 14.7.

Drjewo, palne, na pſchejadźowanje ſobotu 7. 2. pop. w 9 hodź. w Hajku ſ połowu Wóſporſkeje ſelenizy 50 dołhich hromadow, 25 m. tuſtnym, 20 m. wyſokim. Schtwórtk 12. 2. pop. w 9 hodź. w Michałkej forcźinje w Radſkej 5—6000 metrow tyſtnowoje wulcźiny.

Na pſchedań:

Mlócźaja maſchinje, ſchérola a ſ kónczarnu, we Czornym Khołmu cźo. 35.

Tobak, zigarowy a zigarellowy, na pſchejadźowanje ſobotu 7. 2. pop. w 11 hodź. na zlowanym hamcźe we Wojerzach.

Wowza, pſchipuſchczena, Gusta Schuſter w Bukowje.

Pjekarnja, na wjach bliſko Budyſchina. Dalſche wuſkaſuje Rane w Budyſchinſkej.

Krowa, młoda wyſokoſrudnjena, w Libnchowje cźo. 19 — młoda, wyſokoſrudnjena, w Kamjenſej cźo. 17 pola Radworja.

Sſo pytaja:

Pohonca, J. Schérak, Kleczlerez mlyn w Kulowje.

Schkrowe depeſche.

Produktowe witi w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Żito poſtrieżinja. Płacźiny ſpaduja. Tendenza: ſchpatna.

Dop. ¾12 hodź.: Witi każ pſched hodźinu. Tendenza: dale ſchpatna.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych witach.

Żito a wotſiwne ſymje po tonach abo 1000 kg, wowſ 100 kg, wſchitko wotſiwne po ſtotej ſyrowje.

	2. 2.	21. 1.		2. 2	31. 1.
Pſchenza	259-263	263-268	rapſ, mołoſiſki	18-19,50	18-19,50
rożka	254-259	260-266	pſch. melaſa	10,00	10,0
nałstni jeczmjeń	261-285	270-296	ſerabella	17-18,50	17-18,0
nał. jeczmjeń	—	—	běrnaze ſrjeſki	20-21,50	20-214,7
wowſ	193-198	198-199	ſuny	20-22,00	20,00-22
kukuriza (Mais)	224-226	—	woka	18-20,00	18,00-20
pſchenicźn. muka	36-38,25	36-38,75	ſany wołoſiſki	25-26,50	25-25,70
rjana muka	35-37,75	36-38,50	módre łubiny	12-14,00	13-14,00
pſchenicź. wotr.	17,50-17	17-17,20	ſolte łubiny	16-16,80	16-17,00
rjane wotruby	16-17,00	17-17 25	ſyrowc, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
ſeno	395-400	405	ſ ſyrowa, rjane	1,15-1,25	1,10-1,20
ſane ſyrowje	410-415	410-420	„ pſchenicź.	1,15-1,25	1,10-1,20
ſrjeſki	21-23	20-23	„ wowſowa	1,00-1,05	0,90-1,05
pjelušchki	18-19,00	18-19,00	„ jeczma	0,90-0,95	0,85-1,00

Drježdźanſka burſa.

Pſchenza	255-260	běrnaze ſrjeſki	23,00-24.00
rożka	255-260	pſchenicź. wotruby	16,00-17.00
nałstni jeczmjeń	280-300	rjane wotruby	16,00-17,20
nałymſki jeczmjeń	230-255	pſchenicźna muka	39.00-41,00
wowſ	200-212	rjana muka	40.00-42,00
ſkerwjeny ſkjeſki	240-275	woka	25,00-26,50
rapſ	390-400	pjelušchki	24,00-25,00
kukuriza (Mais)	235-240	hróch	27,00-29,00
ſuche ſrjeſki	12,00-12.50	wotrowe ſrjeſ.	20,00-22,00

Płacźiny rěſneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych witach.

2. februara 1925 Płacźiny po zenn. a ſt. hriwnach.

Sſotne drażny a wołmamjenjenje.

Woły: 269.

Połnomłakjne, wukormjene, najwuſoſnjene rěſneje hódnoſcź hacź do 6 lět	51-54
	42-46
Mołe mjenje, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	34-38
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane ſtarſche	25-32
Mjenje pjerwane wſchitkich ſtarołw	—

Byki: 152.

Połnomłakjne, wukormjene, najwuſoſnjene rěſneje hódnoſcź	50-53
	44-46
Mołe mjenje, młódſche	38-42
Mjenje wukormjene młódſche a derje pjewane ſtarſche	30-35
Schpatne	—

Kałoſaja a krowy: 165.

Połnomłakjne, wukormjene krowy a młodſche kałoſy rěſneje hódnoſcź	50-53
Połnomłakjne, wukormjene ſałoſaja najwuſoſnjene, rěſneje hódnoſcź hacź do 7 lět	43-46
Starſche wukormjene krowy a derje wuwſte młódſche krowy a ſałoſaja	35-38
	28-32
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane ſałoſaja	20-26
Mjenje a ſchpatnje pjewane	—

Cźelata: 503.

Ruſſiſch, wukormjene	70-74
Mjenje wukormjene a taſle wot ſóza	62-68
Schpatne	50-56

Mowzy: 537.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	48-53
Starſche wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	25 36

Sewinje: 2079.

Połnomłakjne, woſebliwych raſowo a naſ ſchiſkenjom, hacź do 1½ lět ſtare	69-72
	72-75
Wukormjene	65-68
Mjchne	58-62
Schwatne	55-65
Rapzu a tundrowe	—

Towaršſtwowſki powěſtnik.

Bukečanſke ſerbſke towaršſtwo zmjeje njedźelu, 8. II., wječor z dypkom w 7 hodź. we wosadnej ſali přednošk k. fararja Mjeſwy wo zanźdżenoſći naſeje Łužicy, po możnoſći ze ſwětło-wobrazami. Wſitke ſobuſtawy, też żony a knjeżny ſo naležnje k temu přeproſuja. Hoſco ſu witani. Předſydſtwo.

Spěw. tow. „Bratrowſtwo“ w Kulowje wuhotuje njedźelu, 8. februara, wječor w 7 hodź. w Jakubicec hoſcencu ſwój 27. załožeńſki ſwjedźeń ze ſpěwami, dźiwadłom (operetu Smjertnicu) a rejemi za wopytowarjow koncerta. Wšěch Serbow z blizka a daloka přeproſuje předſydſtwo.

Jednota „Sokol“ w Budyſinje zmeje ſrjedu, 4. II., wječor z dypkom ⅛8 hodź. w Serbſkem Domje wuſadnu hłownu zhromadźiznu. Wſě ſkutk, a přinoſowace ſobuſtawy dyrbja přitomne być.

Starоſta.

Serb. tow. „Zernička“ w Lichanju ma hakle zaſo ſrjedu, 11. februara, wječor ⅛8 hodź. ſpěwanje. Swójbneho ſwjedźenja dla je nuzne, zo kóždy přindźe. Předſydſtwo.

Serbſke kat. tow. „Radlubin“ w Ralbicach. Hrajerjo 1., 2. a 3. jednanja maja ſrjedu, 4. małeho róžka, a hrajerjo 4., 5. a 6. jednanja pjatk, 6. małeho róžka, wječor we 8 hodź. pruhu pola Waldźic. Starši.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Wulke inventurske wupředawanje

wot póndźele, 2. febr. hač do póndźele, 16. febr.

Wono wopřija wšě wotdźělenja mojeho bohaće zrjadowaneho składa we

žonjacych drastnych tkaninach a žonjacej konfekciji

Někotre přikłady mojeje płaćizny-hódnosće:

Čistowołmjane chevioty	wot	2.30	hr. sem	brune wołmjane płyš. mantle z podšiwkom	wot	49.00	hr. sem
čistowołmjane chevioty 130 cm šěroke	„	3.75	„ „	čistowołmj. cheviotowe drasty	„	9.75	„ „
čistowołmjane serža a popelina	„	4.25	„ „	čistowołmjane gabardin. drasty	„	19.75	„ „
tkaniny za domjace drasty	„	1.00	„ „	eolienowe drasty	„	29.75	„ „
zymske mantle	„	7.50	„ „	kostumowe suknje, měšano-barbne	„	2.25	„ „
mantle z velóra de laine	„	22.00	„ „	čistowołmjane cheviotowe faldate suknje	„	6.90	„ „
flawšowe jaki	„	9.75	„ „	běłe polnovoilowe drasty	„	6.50	„ „
brune wołmjane płyž. jaki z podšiwkom	„	34.00	„ „	čišćane płokajomne drasty	„	5.75	„ „

Jan Jurij Pohn w Budyšinje

na hłownem torhošću :: rózk žitneje hasy.

Šołćic hosćenc we Wotrowje.

Jutře **srjedu**, 4. febr., je

swinjorězanje

Njedźelu, 8. a póndźelu 9. febr.

so kózłopiwo točí.

K tomu přećelnje přeprošuje taj **Pawoł Solta a mandźelska.**

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječiwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje Mnichowski salonski trio

K **dobreciwemu** wobkedźbowanju: Najlěpše Stanknowske a Reicheiske piwo z ćwicow.

Drjewowa awkcija

Štwórtk, 5. februara 1925, dop. w 9 hodź. ma so we **Radworju** při młynskich khěžach

na 50 dołhich hromadow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Zarjadnistwo rycéřkubła w Radworju.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

:: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, **britwjowa točernja na Třěšanskej drózy 4**

Wosebita točernja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Sprawna serbska

służobna holca

so hnydom abo pozdźišo pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Holca

solidna a sprawna, so k 15. februarej pyta. Dopisy nech so sćelu na adresu: **Gellert w Drjećdźanach,** Schnorrstraße 27.

Žiwnosć

blizko Lubija, 5 ha wulka, ze žiwym a morwym inventarom, z elekt. připrawu, je hnydom při 10—12000 hr. naplaćenja na předań. Poskićenja pod „B 86" na wudawarniu „Serb. Now."

Motorske kolo

3½ k. s., Kickstarter, z 2 khodomaj, nróždnobóhom, kopłowanjom ma za 325.— hr. na předań **Max Seifert** na kamjenitnej hasy 29

Poručam płaćiny hódno **jaki do wětra, mantle do powołaniow, žonjace a dźěćace šórcuchi a draséćki, dźělanske kholowy, zamkaske wobleki, klubowe lacy atd.**

Jurij Robel

w Budyšinje na kotołskej hasy 14 (Kesselstrasse) nutřkhód přez wokhěžu

---

Kóždy, schtóž ma

něchto na pjechean, ćah, grat, wućelate nowe a trjebane wěsy, abo schtóž chce srěbi něchto kupić, wosjeru to :: :: i nawěšćitom we :: ::

Serbskich Nowinach

Łatši nawěšćitš so w nětkle 6000 śerbskich domach ćita :: a mo wóčty wuspěch. ::

Awkcija palneho drjewa.

Stwórtk, 12. februara 1925, dopołdnja ½12 hodź. so w Michałkec hosćencu w Radskej pola Łaza

na 5—6000 khójnowych palnych hałozow 1. rjadownje

z husancowych drjewiščow našich revěrow w Radskej, Kołpinje a Kisylku w dźělach abo w cyłem zjawnje na přesadźowanje předawa.

Drjewo móže so w kóždem času wobhladać.

Rentski kamt we Łazu.

Samostatneho pjekarskeho

z Ia wuswědčenjemi pyta

Šołta, młyn w Zlyčinje pola Łaza.

Předźenak

Protyka za Serbow

1925

Posledne 100 exemplarow su hišće dostać w Serbskej kniharni w Serbskim Domje w Budyšinje.

Derje zdźerżana

zubkata młóćaca mašina

z čišćadłom a

šěroko-młóćaca mašina

(derje zdźerżana) ze sylnym gópłom je na předań w **Cornem Khołmcu** čo. 35.

Zony

Rorucjam žnjej wulki skład pschejpałkow, měšachnych a pschedpadowych powjazow, pobpołožkow.

Steju rad k rozkł.

Wagnerowa w Budyšinje

MERSIDYSKI

Zlotowa pycha

Kupuju drjene

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje

na hłownem torhošću čo. 9.

Prošu

číslo

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin".

Staju **hóždu srjedu** dop. wot 8—12 hodź.

w Běłej Wodźe

pola rěmniskeho mištra Hentschela na Schwelerskej drózy dobre sylne

rasowe prosata

na předań.

Hentschel z Cybalnje.

Wróćenje ćeńe.

Ranjace słowa, kotrež sym na k. Wjacławka z Worklec a jn. Nowakowu srěćał, su njewróćene a wozmu je wróćo. Warnuju kóždeho před dalšim rozmołwjanjom, dokulž přećiwo tajkim sudnišcy zakroču. **J. J. H.**

Moje lětuše

inventurske wupředawanje

wot 30. januara hač do 7. februara

skići Wam składnosć k tunjemu kupowanju tkaninow

wšelakeje družiny :: šaty, šórcuchi, gardiny, nohajcy

Jenož solidne kajkosće!

Aug. Paul Hilger

mějićel Emil Wiltschek

jenož na seminarskej hasy 2

Přiloha k číslu 28 „Serb. Nowin“

Wutoru, 3. februara 1925.

400lětne narodniny dybzačneho časnika.

Cžežko hodki so prajicz, hoy bě prěni dybzačny cžasnik hotowy. Nam je jenoż znate, so je jeho wunamakar, Nürnbergski Pětr Henlein, hižo w lěcze 1511 wrěsle swojich „Nürnbergskich jeslow“ so dźiwazym radowym knjezom pschedstajił. Ale woprawdże je drje ho tajki cžasnik hakle kždżehaki posdźischo wuzmał a ! dobrym prawom zwjeczi nětkole jendżesatle nowiny 400-lětne narodniny dybzačneho cžasnika. Każ so pschi kždym jubileum na sandżene cžasny, na mndosdźne cžasny jubilara abo jubilarki spomina, tak chzu tu wo mlodych lětach, wospjedz wo narodże nascheho dybzačneho cžasnika nawiżacz. Wo druhich wězach drje so wsele a cžisto pisa, ale najmjenje wo najwuzitnischich a najcžasczischich potrjebach.

S wěż zyrkwje swj. Lawrjenza trubi strażnik wotsje a wosjewi městu Nürnbergej diwanatu hodżinu, hdyż leżachu raony knjes Pirkheimer do domu cžeczeneho zamkaklego a sjednoczesłego mischtra Pollingera na kotolicy hasy sastupi. Won pschidże k njemu wo radu a pomoz. Mischtr so wulgu zawjeselsi nad nadobnym wobytom, kasche jemu, so w jeho słowiczym posydnycz a pożiwachnicze na jeho proštwu. Radny knjes bě so psched krótkim ! wójny, kiż wjedzesche kżor Maximilijan pschecziwo Schwizzu, wrócził a bě na swojim wósrikim pucżowanju słóncznik (słónczny cžasnik) wuhladał. Wěsche to jara zednora pschipowa. Trjebasche ho jenoż lube słónczko, do murje sabity żelezny rózk a cžasczownik (Zifferblatt) a tak mózesche ho łosko spoznacz, kak na cžasu je. Tajki słónczny dźiwne radny knjes hdy wschi raduej khżi nječ. Mischtr Pollinger je nam pschihubi a pschichodny dżeń hižo pschidże mischtrowny nasdźehi samkarski do Pirkheimerez domu, jo by ! dżełom sapocżał. Sa dwě njedżeli bě wschitko złożowane a swołojnje dokonjał: „Wy leże waschu wěz derje dotowal,“ rjekuje kżorżi radny knjes samkarskemu, hdyż konnje praji: „słónczko drje na dźensa dźiwne waschnicżko, ale słónczník pak je mérom a so hyna.“ Tajke wschito pak ho Padnanskim měschczanam njestaje, pschetoż jich cžasnik pschisżewi w deschczu a nrožczach hodżinu.

Kak pak to? Niechacże mi niczo pschezradżecz wo dosdźanju tajkeho cžasnika? Ja lubuju kolesła a samczki a mam tež dosez hodżinow swobodnych; howrju sbehi tež nětcho podobne zhotowicz, za pak ! bi mohlu, so dyrbu hischcze wjele mjezy mózne bycz. Wona dyrbi mózno bycz, cžasnik wunamakacz, kiż je tak maly a lohki, so by jón ! żapy pschi sebi wotwcz mohł.“ „Wy to a njeschcze samkarsi“, wotmolwi radny knjes. „Wy pak dyrbicze sebosdla wopjatnu ssamnu cžasnika w Padua wote mnje dostacz, kiż sebi tam wot jenoho wuczenoho muża kupich.“ A Pětr Henlein nic sebi sbożowny bergamanty ! Padua do rukow. Na wrjanjatnych běchu wobrazy a wopisowanja tajkeho cžasnika. Niuo tutoho cžasnika w Padua běchu zich kwoli wokolo lěta 1500 mało na zydnym swěcze. Kżóżdy wjecżor nětko sadowanske naich Pětr Henlein rysowanja, porownawsy je pózdnjeje nozy. S tajkim prózowanjom spódna bórzy, so dyrbi tola mózno bycz, rysowanje nutkoho cžasnika pschenjesez na ruczny cžasnik, kiż może ho w kapsy nosycz. Hoyż bě wschitko tak dalcko pschihotowal, da ha do dżeła. Narysowa po rysowanjach Padnanskeho mischtra mjenschi wobras. Potom nakowa ! czežkich korowskich łozjejschkow blunki w formje a wutkowcji hutsazeho jeta, wuschi rěż jeta wotrěla a tak wosta tuto wotewrjene. Dale sbohowi je bi kolesła se subiczkami, czernik, chrubiczki, tuniczki a elasticzny kiwacze pjera w formje ležazeho C. Pjera dasche kiwacz a kiwanja wobmérjesche po dżełowym cžasniku. Skónczuje sestaji wschitko hromadże a stajo do blunki a jabi krucze. Ale nětko rotrachowaschcze zemu to najwożnischo, mjenujcy to, schtoż tuto wschitko w blunku biba. Cžežko na rjeczasoch pak, kiż cžasnik w Padua hižbabze, pschiwoberwnez njemóżesche.

Nihdże njenamaka wupucz. Won so jara rudzasche, so dyrbi jeho prózowanje wenutrnischne wostacz. Hoyż tak zas wjecżor wschi nalcżnoicz pschewożowasche a pschepruhowasche, tak by mózno bylo, so by cžasnik „schol“, wuhlada, kak hotża ! durjemi nuts pschihódz, tiż da swara wjedu. Wona njesawrje durje, ale tute samkanyku so žamo wot ha. Do murje běsche żytne ujero zamuczowane, howaboby wukżuz běsche żelezny kij, tiż da ! tacżini. Tajka pschipramu namakaschi hischcze hnjło wola nad. Pětr Henlein ożi bě to ham na durje pschicżinił a nětko pschihódze na sbożowunu myślicżku, na tuto pjero. S tajkim dyrbjesche tež mózno bycz, cžasnik hibacz. Won pschicżini a wokwi pjero na cžeżki kulusch, wunasche pschecz bóle a bóle puschezi, a hlej, pjero ho jako rozwi a ! tym njeschcze schto wotwiże, tchże hacżadło, tak mjenowany njeyokoj a ! tym bě kapkowy cžasnik hotowy. Dżeło nad nim bě hischcze dokónczene. Najważnischo bě wurunanje zydnych nolcze. Mężazu dołho je wotpuhi cżinił a ho napinuł. Ze pomozu pětko wego cžasnika ho jemu to poradżi, hwoi cžasnik tak wurunacz. Pschi spocżatku hižo pschacz, to Henlein cžeżschi rěż ja wotrěla. Do tutoho dżela sastaji cżiśikownik ! 24 cżasłami a pokaz wuat sa hodżiny. Nětko hakle bě dżeło dospjelo dokonjane a cžasnik hotowy. Pitnu samkarski Pětr Henlein ho w radnej żurli města Nürnberga sajonje pokhwali a pomjenowa da ho ja sjednoczeschego mischtra. S radnehu mężeschu wupłaczi ho jemu 100 złotych lubo wobżebite wuhnanjenjenje. S pjenjazami złożi sebi dżełarinju, w kotrejż ho ho tajkich kapkowych cžasnikow wudżela a do wschcho świeta rospóżila. A hdyż Pětr Henlein w lěcze 1542 hakle 62 lět stary zemrě, mężesche droe kżóżdy lemjan a lepschi mężeschan tajki „zamik.

Tute cžasniki dyrbjachu ho we wosżebitych mężeschkach nożyczy, wone njetotwachu ho sakkada a formy dla „Nürnberskie jeja“ a buchu thętre cżęzke brómjo sa bożownych wobsedżerjow. Na kónzu 16. lětstotka hakle dżełachu ho mjeńsche cžasniki. Wone běchu kżody w krażnje a drohotnje nuoebjenych blunkach. Cżesto pak mężachu dosez ujerom formu, na pschi. pobobu hunjerstnych wopow a kaschczow a ypominachu na himitosej wschcho lemjesko. Zony nochachu tute cžasniki niz jenoż wokolo schije, ale tež hižo jako nawuschnicżki, hoj tajke małe hižo běchu.

Pschi hvorżatku 17. lětstotka bu cžasnik w Parišu wodernu. Won hłuschesche słobu do dwórskeje drasty, kżóż wosebnu kusez a pyschna kusni dyrbjesche cžasnik mócz. Ale ta zyle njeschikny: a njelepjz bě, so nětcho w sadnoje na cžasnik hladasche, pschetoż to płacżesche jako namjo za ko, to ho temu w jadanje wotsudzi. So pak bychu wczinyl ludzi lola wědzeli, kak na cžasu je, bjez tcho to by ho je mu wosnida porozumjeli, poradżi ho wuschitkemu cžasarskemu karjej, sesbożowazu mużiczku wunyscz. Won pschicżini na cžasłownik pokazowarjej, kotrajż kżóżdy w kapsy namasa a tak sebi prawy cžas swéczi.

Wjele lětdżesatkow so ludzio podarmo prózowachu, cžasnikli pschihotowacz, kiż w cżini swéczu. Tohdy so swéczace cžasłownikarjo wunamakachu, pschinżdżechu na wschelake polopyty. Francowsla de Villaer wudżesa sebi cžasnik, kiż runje wschse swojeje hłowy nad sobom pschicżini. Na mużno cżasłow pschicżini na cżasłownik male nowaczki, w kotrejż bě dwanacze wschelako sbożowych zdżiwow. Chzyschce Villayer w nozy wbdżesi, kak na cżasu je, tak namasa pokosowacz a tak trjechi do nowaschta, na kotrejż pokctowaz pokazowasche. Won wotrunitu worse w nowaschtu, wobsłodi zdżiwu a hdyż jako zynt zdżdżesche, bysche w tżech, hdyż pol kłodzy każ zolor złodżesche, wżdże w schtwrtoch hodżinach atd.

Wołpjetowacz cžasnik, kiż kodżinu a mjesischtny bijesche, nabwari so prěni w Jendżelsej. Wornjich krajach dołho lěta tuto tajenstwo njesnajachu. Hakle hdyż jendżelski kral Korla II. franzowskemu kralej Ludwigej XIV. tajki cžasnik dari, pschinżże wunichkim cżłowjekar na tatarskou. Nemu bě kral cžasnik pschepodał. Cžasnikar Tarme ros sebre jón a tak to wuhledżi. Franzowske nowjetowace cžasnikli dobacżi pchi na to żwótkostawnosć.

Na wjelbludże psches puscżinu Saharu.

Podał A. Hadki.

Wo puscżinje Saharje żmy hižo w dżeczasnych lětach słyschcli a wukuyli, tež hdyż a hdyż żrano uskżili nastawi do rukow dostali. Pschedi dżesinim cżłowom běsche je nożcili wusłoł ! mjenom Keltins na khribjesche wjelbluda puscżinu „Sahara“ pschezdżeł, dwaj domorodnuj běchtaj jeho pschewodżołoj. Puczowanje so w mésżcze Tugurt zapocża a so w mésżcze Timbuktu skónczi. Wyschi je nětko jenemu Parižskemu nowinarjej wobschérny wobraz wo swojim puczowanju podał. Wopisschczich, tak powjeda, 12. maiceho rózka ! dwémi domorodnymi mésto Tugurt. Nejch puch wjedzesche najprjedzy do „Wargla“, hlownehu mésta afrikanskeje garnitony. Tudy wostachnu tři dny. Schwórty dżeń nastajichmy so na puczi psches puscżinu. Dżekarj dujom dotho kżeczanhny potpschi po żehlowym pěšku psches próżdninu. Zadyn tchkom, an ferżeli njebesche widżeż, żana rózka ani żórkesche ujesbě namakacz, hożeż hydmny so wotschewicz mohli. Jako na jednatnym dnju rauische jerja khdażdżu, dożpjechmy do wobliczneho dola, w kotrymż selene morjo, wobdate je palmami a mahmi bekyni thżżkami schumjesche. To běsche „El Golea“, mésto dżiwow mjenowane. Ssym stawiny wo tydżu a jenej nozy cżitał, tola njeschym jedi mysłił, so mi tuta stawina junu do wowrydżitoskeje pschenoże. Wószczy hischcze sysłowaschkej a pasischkej ! cżołota saldżenych dujow. Jako běchmy do „El Golea“ sacżahnyli, na mjódnej sahrodże pokastali, sastuschach sutenge ptaczkow, smahowachu ho kruchowne a zitronowe schtomy. Najsewischi sad, kotryż w sahrodach Afriki a Europy rosże, żmy tudy nadeschli. Sdasche so nam, jako bychmy wschitki zón, potuy dżiwow. Hischcze pched dwanaczimi letami běsche krażjna tudy puscż a prózna, hakle pches stundże, kotrejż su so wunyli, je podleniska woda pacz ! swéżlu namakała. Tak je tudy w běhu let wobsedżerj jésor nastał, Betsodżbi jésor mjenowany. Dżensa je temperatura w tutym dole tak cżerstwa, so małki rjez, hudżimy w paradżim. Nad stalami wot „El Golea“ widżimy staru twjerdżinu Kiar, ! kotrejż mamy dołoti a schcrohi wuhlad do puscżiny. W starym cżasu rekachu tajkama „El Menea“, to rěka njepschewinjomna. W 16. lětstotku budżesche tudy żónita, njewschehdenje tjanjeze, kralowna tuteho kraja. Dwożyn sakitowacze mésto je żwojim podobanami a ! zylym wobudżelstwom pched neapadami marokkanskich banditow, kotrejż chzychu so jeje kujesfrau zmocznacz. Je żmy kralowske wobsedżenje wozyrał, kotrejż jim zyle do skalow wurubane a jeje wuschitkeże wobdżiwał, hożeż je nékdy kralowa ! mjenom Antinea żyła.

Wottud puczowachmy dale do „In-Salem“. Bližschemy so starej franzowskej pschedwojerdżinje „Mixibet“ a powostankam „Ain-Guettara“. Nihdże ni njebe tak styrkowa a żmonje wokolo natrody, każ w tutej wopuschczenej twjerdżinje. Dżech pches cżichi dwór, mój żmy rżesche nad prósonymi murjemi, hdżeż dżesc starych kanonow leżachu. Murje běchu morke, jako by żidki mory rżił do nich bżył. Nutskach běchu wschelake pisma wurubane, kotrejż dowominachu na wobżadku twjerdżinu. Mnoho dżełow mużach żwólnacz w kamjenjach, do kotrychż běchu so tukti żelbom farbje, leż tu a tam krwawe bkaki. Tu bu w lěcze 1917 „Gium“ wot „El Golea“, to je wobżudka domorodnych, pod franzowskim wjedomstwom wot rubżecznych bandow nadpadnjena a sbita. Cżłowjek pschi tom pokasuja mase bóle tatarski mésnosch, hdyż su cżesta sabitych sahrjebali. Nikto zhowri wżczmy wótr nad rowostankami twjerdżinu, hdyż a hdyż wotwali so kamjeń na wyżkoj muri a padnje, njeskmjertnu cżłowjeku pschetrowhnyschi ! wrjeskom na jemju. Niedaloko steja dżeże khżżow, hożeż su nékolscho oficżerow bydlili, wospjedz leżi wulki stoły, na kotrymż mójach hubjene pismo cżitacz, a spólnach, so żo we kónzowanju patrouillje jedna, kotraż bu w lěcze 1897 wot domorodnych sabita.

Nékotre dny polożicho dozpech staty „Ain-Guettara“, kotrejż wjese żrudnych podawkow wopomnja. W lěcze 1917 nadpadżechu tudy rubżezni banditoju tři automobile, na kotrychż franzowzwju letarjo jědżechu. Wschitkich franzowzu a automobile sapalichu. Dżeka w dole pod nahlemi skalami namotkamy njewschednje hluboku studnju „Ain“. Howrike palmy mjetaja swój khłódk do studnineje mérneje a cżimoweje wody.

Nékotre dny běch ! holczom pola kraja Hoogarskeje kraja Antinea. Tutón dari mi k wopomnjezu nékolse stare mjesze ! lěta 1768. Potom wowtakmuy hromadże rom jemrelcho generala „Laperine et de Foreauso“, prjeschjo sahudżerja puscżiny Sahary. Kral mi rjekny, generał bésche nach nan. Jako wón spólna, to ! nim ke żwjazu dże a to wjecżor żiwjenja so pschibliżuje, shromadzi wschitkich wokolo so. A hdyż bésche muduchal, pschidże njebjesk jasko k nam, to by mjes nami hyl.

Hdyż běch Hoogara wowuschczit, mějach hischcze najwobczežnischi ale tež najkrasnischi dżeł puczja pched sobu, mjenujcy pschekrocżenje krajiny „anezuf“, pches kotruż běsche hischcze nichtó sważil wjedz, tej niż samo ! 2 wowdom tżicżzi muży. Pschekrocżenje tuteje krajiny trajischi 22 dujow. W tutych dujach njesłyschu żanoho żiwoho stworjenja wobkladał. Jara dyrbjach na kneżnjelz a trpjelu czpohtacz cżerpjecz. Dwójzy żym ho hnédżam marokkanskich rubżeznikow blížił, ale ja dżerżach ho rurcho mucża, kotrejż chżych hamluhli puscżinu pschejechacz. 12 junija wuhladach 2 wjelchej pélkowej hórzy, w dalokosci sinborne niez rěki Nigera a selenocżorne żmuhi briohow. — W tutym wokomiku myślach a cżitach ! żymi 10 000 Xenophontami wojowarjemi, kotrejż tyhdy na kolenu padnywschi ! radosczu a wjesełoczu ! klokom wotsachu: „Thalatta! Thalatta!“, t. r. morjo, morjo.

Nème liczby, kotrež wótpje rěcza.

Cżłowjecze wowory we wójnje licża, tak dałoko hacż ho hamtisy wosżewschu:

	morwych:	żranjenych:
W Němskej	1 824 051	4 247 105
„ Franzowskej	1 358 872	2 560 000
„ Jendżelskej (bjez kolonijow)	743 703	1 693 262
„ Italskej	494 921	949 576

K temu ho pschidachu hischcze krwawne wopory Rutkeje Hamtiskich powěścżow nimamy. Tych pak budże wésche wokolo 5 miljonow.

Bychu-li morwi sażo stanyli a nimo Ludendorffa cżahnyli w rjadach 20 pornjo żebi, bychu 2½ mężaza wot ftónczka sthdżenja hacż ftónczka khowanja k nimo marschérowanju tejedali.

Bychmy-li kaschcze jedyn pschi druhim żestajeli, bychmy pucż wot Parišа hacż do Władiwostoka pokażeli.

*

Wójna żapuścżi w Franzowskej:

741 883 khżżow
23 000 fabrikow,
37 miljonow hektarow semje,
90 prozentow żelesoweje produkzije,
33 prozentow wuhloweje produkzije,
94 prozentow wolmeroweje produkzije,
70 prozentow zokoroweje produkzije.

*

Wójnikeho dołha napraikachu:

i zyleho ludoweho samożenja.

Němżka	48¾ proz.
Franzowżka	40 proz.
Italika	31½ proz.
Jendżelika	30 proz.

*

Hdy bychu dołhody semje tak wulke bysc każ do wójny, by sadanjenje wójnikeho dołha

W Němskej	193¾ proz.
„ Franzowskej	15 proz.
„ Italskej	7¾ proz.
„ Jendżelskej	10½ proz.

wschech dołhodow spożeralo.

*

Zyła wójna żwójera na samożenju 247 miljardow dollarow abo 1 biljjon hrinwnow! To je swonkowne bżewaństwo zyleho świeta w 7 lětach do wójny, wot 1907 hacż 1913, abo 6 rażow wjetsche, hacż samożenje, kotrež bé

w kulturnych prozowanjach wschech ludow semje do wójny sakozene.

*

Europiska hańba!

W Europe wudawachu do wójny 49 prozentow wschitkich dołkowom sa wojerstwo.

5,6 przentow sa rosmuczenje a 2,1 proz. sa statne ſudnistwo a sakitanje prawow.

Kak jara wójna ntkodźinu ſtaſy, wucza naß ſzekhowaze liczby:

W Pruſkej ſakuodźichu w lecze 1912 45 938 12—18-tnych. W lecze 1919 ſroſeze liczba na 152 000.

Liczba ſakuodźenych w Pruſkej poſtupi wot 1,2 proz. w lecze 1912, na 3,2 prozentow w lecze 1920.

*

Papjerjanych pjenjes cžiſchezahu do wójny a po wójnje w Nemiſkej:

1913	2,1 miljardow
1920	54 miljardow
1921	81 miljardow
1922	339,7 miljardow
1923	74 941 738 917,4 miljardow

*

Nemiſki ſtat bě pjen napożczowak do a po wójnje:

1913	805,8	miljonow ſt. hr.
1914	917,9	miljonow ſt. hr.
1915	8 240,3	miljonow ſt. hr.
1916	23 089	miljonow ſt. hr.
1917	34 345,6	miljonow ſt. hr.
1918	58 515,4	miljonow ſt. hr.
1919	33 745,9	miljonow ſt. hr.
1920	5 424,2	miljonow ſt. hr.
1921	5 523	miljonow ſt. hr.
1922	903,8	miljonow ſt. hr.
1923	0,002	miljonow ſt. hr.

Nemiſki ſtat wolbu ſ inflazije ſwój dołh, ale tón, kotryž bě jemu pjenjesy pożczik pak ſwoje ſamożenje.

*

We wójnje pſchihadźi Nemſka:

26 % ſwojeho kamjeńtneho wuhla,
75 % ſwojeje żelezoweje rudy,
dwě tſeczinje ſwojeho zinka,
10 % ſwojeho wobydlerſtwa
a 17 % ſwojeje role ſa pławowanje khlěbowneho żita.

W lecze 1913 Nemſka 660 000 tunow (tuna 20 zentr.) wuwożowaſche. W lecze 1922 140 000 tunow. W lecze 1913 wuwożowaſche Nemſka 690 000 tunow na pał hotowych żelezowych wudżełkow, w lecze 1922 pak 220 000 tunow dowożowaſche.

Přikład.

* **Trik ſ pliſu.** Wożebje originalny trik ſtaj pſched krótkim młodaj njewuſchnikaj w małym městaczku wuwjedłoj. Do wobſhoda ſ cžiſzemi laſtupi młody muſik to by ſebi por cžiſzi kupił. Po dołhim pytanju roſdźi ſo ſkónczenje ſa por jara rjanych a dobrych cžiſzi, kotrež ſo wobej hnydom wotnje. Runje we kotkomku hnyd cžaſowju mołchnicžku wucžahnjeſ, wotprašnje druhi młody **muſzki durje, pſchiſtoczi ke kupzej a ſaſmali emu żelezu pliſu,** ſawołajo na njeho: „Ty ſotrajcžny lumpaku, mam cže ja ſtónczenje.“ Prěnſchi wěſy ſej njeje chronny a cžaſ tannemu hnydom ſ runje tajkej pliſu wotpluſczeſ. Tola na to tannu njedoczíſnk njeczaka, ale ma ſo ſ procha laż wětſich. Luzy w nowych, hiſchcže njeſaplaczenych cžiſzich da ſo cžekazym a jako ſe njedobre hanja ſa nim. Hižo ſſhibitaj ſo wobaj na kónzu drohi a — muſzikeho a cžiſze jenje wjazy njewuhladachu. S najmenſicha jſebanu pchekupj niz.

* **Tež jedyn „rubježny napad“.** 28. januara w nozy wokoło 12 hodźin namakachu nimodźuzy na Dolejdźanſkej drohi w Lipſku 20lětneho młodżenca na drohi leżo, kotrenuż běſchej ruzy ſ dórnjum muwjaſanej. Boſizio, kotruž běchu ſkeſonilzy ſawołali, ſo wo nadpadženeho cžłowjeka poſtara a jeho na ſtrach ſobu wza. Tam pak ſo bórzy wukaza, ſo je ſebi młodżenc ruzy ſam wuwjaſał, ſo by tak poliziju ſkełił. Pachol běſche njemnuzy 57 hr. ſa ſwojeho dźełodawarja naběrał, kotrež wak njeběſche wotedał. Wón běſche ſ pjenjesami k ſwojej njewjeſce ſchoł, a jej nałhał, to je jemu Drježdźanſki wuj pjenjesy pożſał a to cže jej nětko wożebje wjeſele pſchihotowacž. Hnydom naſtajiſchtaj ſo nětko na pucž, to bychtaj ſebi w mětcž eneſchto rjane nakupiłoj. Njewjeſta dosta rjany nowy kłobuk a ruczinu toſchu. Dale wobſtarachtaj ſebi zołty a kołbaſu, hutnu piſtanku a wotkoſchijnje cubiſchcžo. Skónczenje dźeſchtaj hromadże do 11ma 17 hr., kotrež běchu jimoj ſbyle, mjeſeſche pachoł hiſchcže ſchi ſebi.

* **Żeluiny jebak.** Wězku, kotraž ſo wſchědnje njeſtawſe, ſoſtoli Magdeburgſka polizajſka rospraua: Schwörtk w nozy pchihódże na polizaju 41letny artiſta a wobſtorżowarſche žebje, ſo je w jenej korczmje Zhrimowiſtu worczinu nadżełał a njeſaplaczíwſchi ju, cžekny. Pranjeſche, to żone pjenjesy nima, a to njeje ſe ſ prenjemu caſej ludźi na taſke waſchnje wojebał. Hacž do ſtrjeda 2. decembra je wón w Kamjenicžu pchebywał a tam na 20 hoicženzarjow wo worczinu po 3 hr. jebał. Runje tak je w Lipſku cžini, bjes ſebo to bychu jeho kpili.

* **Swojej żonje ſaměniloj.** Pola Saturnberga w Hornjej Auſtriſkej ſtaj buraj ſwoje żonje „3—4 dźenjmi Pumělioje, pchi cžimž ſchcžeze jedyn dweju wožow jako pchidźiwaj žabalche a tež doſta. S oboma tež pched ſuodm dźelenje mandżelſtwa zadaczítaj. Hdyž běſche ſo pol lěta minyło, wobzarowaſchtaj tutaj ſwoje poczinjanje zaroblamkunychtaj, wſcho taſo wróczíłoj. To ſta ſo tež 13. januara w nozy. Wiſitnjenjo pſchewodżacym mandżelſkeſoju ſwdżio a hewrjelejo. Wołaj pak woſtaczítaj pola naſcho ſnjeſa.

* **Mjes ſwojimi.** Hdyž kžejor Franz II. Wiuſki Prater, wulku ſahrodu, w kotrymž ſmjeżachu ſo hacž dotal jenož dwór a ſemjenjo pſchekhodżowacž, powſchitkownemu wobſtrodej pſchiſtupny ſczini, běchu wſchelazy dwórzaj ſemjenjo ſ khžorom njepokojom a hórſchcžu ſo pola njeko, to njemóża wjazy „w dobrym towaſtwje“ a „mjes ſwojimi“ bycž. Khžejor jim na to wotmołwi: „Wjch-li chcžył mjes ſwojimi bycž, dyrbjał do Kapuzinſkeje, hdyž moji prjedownizy ſyja.“

* **Madżariſki Denka.** W Szentesu pola Budapeſta ſhubi ſo pched dleſchim cžaſom duchaſtawk kuſkeż Alexander Dombai-Szics. Polizaja wuſtłédži, ſo je jeho ſotka jeho ſtónzowała. Nětko ſdóżi „A Ujſag“ dalſche drobnoſcže wo moroaſtwje. Po tym je njeczłowjecka ſotra ſ mjaſa morjeneho mydło dźełała.. Pched krótkim njeſmuju tajſche polizaja w komorje, do kotrejž běſche ſo Berbelowa wo ſhubjenju ſwojeho bratra na ſi dny ſamknuła. Hdyž běchu ſchwambowanje wottorchnuli, namakachu 15 zm. hluboko do jemje ſarute kocžazowe powoſtanki. Pſchepytowanje wujaſni, to ſo ſo kocže we wodze wuparile, ſ cžimž ſo wuhadowanje, to je Berbelowa ſ cžeła mydło dźełała, dopołnje wobſtrocža. Haczrunjeż wſche namjenja pſchezáżowe ſotſke rěcža, njeje polizija ju hiſchcže ſjała. Swědkoju wupraja dale, to ſ Berbelowa ſwoju vſchcželku, wěſtu Szilakowu, kotraž jej pſchi wotſtronjenju jeje bratra pomhaſche, pol lěta po tutym morduſtwje ſajedocžiſta.

* **Strajiwa kóczka.** Kapitol (nehbuſcha romſka twjerdżina) wumóżnichu w żywotnu cžaſu huſty pches ſwój gigot, hdyż cžuzhu Galliſch měſto pſchedobyli. We Londonje bu njedawno jedyn dom pches njawczenje kóczki pſched paduchami ſwarnowany. W nozu buchu wobydlerjo pches jeje njawczenje wubudżeni a ſo na tym njerſachu. Wrótnik ju dwójzy ſ domſcheho cžiſzny. Ale ſako pſchiſtóże wona na ſpodżiwne waſchnje do khże a cžiſzi wótſiſcho njawczeſche. Ludźo ſo dale wo nju ſtarachu. Nasajtra dobladachu ſo, ſo bě kóczka pches wotewrjene wokno ſo wróczíła, ſ kotrymž běchu paduſchi nuzż ſaleſli. Sſwój podwjchny grat woſtajchu leżo a cžehnychu dla kóczkyneho njawczenja ſo bežo, ſo móhli domjazh wotnjecžeż.

* **Sſwójbna żigara.** Bola domoródnych na k Philipinam ſkuſchajej kupe Luſon knježi ſwodżiwny nałożk. Hdyż ſu ludźo po wſchědnym dźele pched ſwojimi khałupami (hětanj) ſhromadżeni, dże w koſe hobrſta (ſelenocžorna) żigara, wot kotrejež ntkodźi a ſtari zemja. Żigara ma wulkoſcž krupnjeje kołbaſy a doſaha ja ſwójoju żyſu twójeń. To je ſa domoródnych ſaſtarſke wjeſelo. Sſamo pſchi dźele a to pſchi tołczenju raſcha dże ſwójbna żigara wokoło a cžini wobſedże wjeſelo, hdyż bjeda a wunk ſa ſamej żigaru cžahataj.

* **Sſtraſchny parfům.** Jedyn ſ najſpodżiwnischich ſakuſiſkich nażiłkow ſarpda po 1770 w jendżelſkim parfumencje. Sakoń měrjeſche ſo pſchczíwo ſnjemuzywanju parfúma ſe ſtronu ſenjamych żónſkich. So bychu ſo nuſżaj wot tajſkich żónſkich k pſchekſmatanej żeńſkoje nowarſkej niedźe, wobſamknu ſo jerjeſkonje nežehowazh ſakoń: „Kóżda żónſka, wjcho jene kſt ſtara je, kaſke ma powołanje, a by-li ſej najzwoſchnischeho rożhoda była, kożda żónſka, wjcho jene hacž wożenjena, wudowa abo knježna, kotraž ſo woſſenjenju tutoho wkonja ſ pomozu luboſnych wunjałkow, barbiołow, pomadow, wopaczných wopuſchcow, wyſokich kłobkow podana kralowſkeje majeſtoże k ſcžitanju ſawjedże, ma ſo jako jedaka rokhłoſtacž. Wożebje je kóżde wopraſchenje ſa żónſku, kotraž je muſżſki ſtajił, kotrejž hnydźi ſo ſ parfúmom pſchiſuchcže, niedźaczíwe. Paſſúm ſmě ſo ſ ſoka jenoż khżicže pſchi pachjebach wuzicž, dokelž móże ſo wocžakowacž, ſo pſchi taſſich khutnych pdawkach ſtanto worczkowe ſtraſchne kżołke ſyhi na to wupłicž njebudża, mjes ſaromognymi ſebi wopory pytacž.“ Pſched ſo klamu ſu wuſtaj dyrbjeli tola jara wokloczne noży nicžż, to dyrbjachu ſo ſ taſſim ſakonjom pched żónſkimi ſchkitacž. Djenjo dże taſſi ſtrach wjazy njewobſteji, dże tchodża, dokelž ſu ſo muſżaj po cžaſu taſſich luboſnych wonjuſow nanuchali.

* **Měſto na ſtotej żiſe.** Městaczko Fitzroy we auſtraliſkej kolonji Queenſland, kotrež bu runje pched 100 lětami jako britiſko — jendżelſka — kolonija na khżorſkuzow wuſwoknа a 1859 jendżelſkemu kraleſtwu pſchibrunjena, je w połnej roſkorjenjeczi. Pſchipadnje namakachu tam złoto. Dżełacžeſ, kiż pched jenym hiſtym wobłhodom drahu porjedżeſche, wukopa pchi ſwojim khże ke nekotre błyſchczate kamuſchki. Wežijnje wobdżełalche do tem wjetſich kamjeń a wuny ſ njeho kruch złota we ren. koſczi dwojich muzżſkich pjatczow. Tuta powěſcž roſnjeſe ſo każ woheſ po zyłym měſcže. Wſchitzy pożcžachu cžeſ a mjedzu ſ dżela ſej ſboże. Tu jedna ſo najſterſze ze ſtatu žiłu, kotraž ſo wob městaczkom cžehnje.

* **800 kocžezowzow namakali.** W bliſkoſczi měſta Benham (w ſtacže Virginia — w ſewjernej Ameriku) ſu njedawno 800 kocžezowzow w jenej jamje namakali. Sdobża ſo bycž powoſtanki jendżelſkeje kolonije, kotraž bu wot Indianow ſamorodowana. Jendżelſki kolonijſtoj ſtupichu w juliju 1587 na kupu Roanoki na brjoh. Jich wjednik John White běſche prěni gouverneur tuteje virginiſkeje ſaſpodżiſki. Wróczi ſo do Jendżelſkeje, ſo bu nowych nabertkow pſchiwjeſeſ. Hdyż 1590 ſaſo pſchińdże, běſche Roanoki-kupa wupuſczena. Wot kolonijſkich njenamakachu ani ſnuki-kupa wupuſczena. Wot kolonijſkich njenamakachu ani ſkleda. Tute 800 kocžezowzow ſu na 400 lět ſtare. Liczba lět a cžaſ, w kotrymž ſu ſo kolonijſtoj ſtupichu a tuž buda to powoſtanki tamneje jendżelſkeje kolonije, kotraž jendżelſkich kolonijſtow do jamy łabnali a tam ſawrjene dżerżeli, donjż ſakoninczo kónza wſali nieſtu.

* **Sſnuh a ſyma w Newyorku.** Straſchny a ſyhny ſnuhowy wětr je Newyork a wokolinu domawuzł. Tež temperatura ſo hładajcy lniſi. Drósti ſu nimale 10 zentim. ſe ſnuhom pokhrycze. Sarjadnistwo měſta je 16 0000 dżełacžerjow uzimało, to bychu dróhi wucziſchcž. Temperatura je 35 ſtopjtow niże null. Wjazy ludźi je na dróhy njeſeſło.

* **Schto alkohol płaczi, kiż ſo njepije.** Amerikanſke kubjerſtwo je ſtatiſtiku wudało, otrež nam pisaja kelko je pſchewobſcženje wukała, kotrež pije a dźełowje alkohola w Amerikuj ſakoja, ſa 5 lět płaczíła 50 miljonow dollarow je ſo ſa to wudało. Ale nětz jenoż njeſu ſu ſo nałożile, tež cžłowjeczke žiwjenja je ſbě pchewobſcženje wukała żadało. 37 agentow ſu pchi wobſcženju ſwojeje ſtiłubu morjenych. Wuſche teho ſu 80 prezidentow je ſwojim Zjednjenym ſapokuczicž dyrbjeli. Liczba ſaſtudzenych wucžini 177 000.

* **Tež jedyn rekord.** Newyorkſki ſtat njeje pſchihódna póda ſa mandżelſtwa. W běhu lěta 1923 buchu 165 000 mandżelſtwow dźelenych, potajſim 11 % wjazu hacž hdy pſchedy. Jedyn żortny cžłowjek mění, to to na pſchihódnym automobilow ſaleži. Mužojo ſo pſchekhżiſje ſhubja.

Listowania.

A. K. Dyrbimy wocžakowacž, hacž pſchi pſchedležazym ſakoniſkim ſarjadowanju pohódnoſczenja nemiſki ſejm ze hypotheki pohódnoſczi, kotrež ſu ſo w cžaſu inflazije wróczo pſacžile. To pak ſonajſkerjeſtanje. Na kżdy pad je mudże, ſo wy do 31. měrza t. l. ſwoje żadanja po ſtatnym pſchedpiſmje wojſewiſze. Trěbne formularny nam wſcheſe büroww ſwjaſka rentnarjow woteda.

Roſkorjenym. W redakzíji wſchak taſzy hracžzy njeje ſmy. Ale jedyn pſchecžeſel, kiż ſo na ſchkat wuſtejí, je nam wěſ wuſaknił a ma ſo takle, ſchtoż drje ſo powſchitkownje pſchiwiſnawa: Grand ſ 4 — ſyra 5×25 = 125 pj., ſ tuſi 6×25 = 150 pj., krawz 7×25 = 175 pj. a cžorny 8×25 = 200 pj. Po ſchtwórcž pjenjeżku wucžini to 31, 38, 44 a 50 pj., kontra 62, 76, 88 a 100 pj., Ré 124, 152, 176 a 200 pj.

K. K. 2. januara 1921 wróczołpacžena hypoteka we wobſkoſczi 1200 papjerjanych hrimnow běſche tehdom 68 ſtotych hrimnow hódna.

B. 100. Pohódnoſczenje wucžinja 450,60 ſtotych hrimnow, dokelž dollar 10. 9. 20 na 53,12 papjerjanych hrimnow ſtejeſche.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho ſławneho ſerbſkeho wótčinca Jana Hajncy.

67. Wothłosy z Njeſwačidła.

Z mócnym hłosom hrimotacym
Sławu hišče zanjesmy
Serbſkim młodym ſtudowacym,
Prjedy hač ſo dźělimy.
Sława Wam
Młodżencam,
Sława ſerbſkim ſtudentam!

Swěrna črjódka, hordoſć naſa,
Mócne ramjo ſerbowſke,
Twoje traće wšu złóſć haſa,
Ludakow nam zdaluje.
Sława Wam
Młodżencam,
Sława ſerbſkim ſtudentam!

Wóčko ſo nam roſzwětluje,
Krej nam w žiłach zašumi,
Wutroba nam poſkakuje,
Hdyž Waš ſpěw nam zaklinčł.
Sława Wam
Młodżencam,
Sława ſerbſkim ſtudentam!

O kak wjele dróžša tola
Přez Was je nam wótčina;
Hdźež ſće, tam nam ſerbſke pola
Kóža, płody njeſeja.
Sława Wam
Młodżencam,
Sława ſerbſkim ſtudentam!

Na to Božemje ſej prajmy,
Rucy ſebi zawdamy,
Bratrowſtwo ſej přiſahajmy!
Wótčina praj hamjeń ty!
Sława Wam
Młodżencam,
Sława ſerbſkim ſtudentam! 1880.

68. Naletna krasnoſć.

Buriko, nětk tola
Čuj ſo zbožowny,
Krasnoſć debi pola,
Łuki, zahrody.

Hlaj, kak wšitko kčéje,
Wšo ſo zeleni,
Wšón ſwět ſtónčko hrěje
W nowej luboſći.

Płódnoſć w raňšej roſy
Trawu koleba,
Žitam wječe kłoſy
Mila nadźija.

Wětřičk cuni, miły
Koši roſtliny,
Wſudże nowe dźiwy
Čas da naletny.

Mjetyle a pčoły —
Wſo, ſtož wodych ma,
Wjes'le hory — doły
Z nowa wožiwja.

Samón khory čuje
Strowſi wokomik,
Hdyž ſej zanoſuje
Swój ſpěw ſołobik.

A tam w haju w khłódku
O! też rjenje je,
Hodźinku ma ſłódku,
Štož ju poznaje.

Z wjeſelom tam radoſć
Knježi w hałozach,
Dawa myſłow na doſć,
Kaž był w njebjeſach.

Ptačatko ſej ſpěwa
Tu při hnězdźežku,
Hrajo rybow ſyła
Pjelni wodźičku.

Mi je, kaž by přeſoł,
Bóh Knjez horu — dol,
Zbožo, měr ſo zeſoł
Z deščom z mrócelow.

Žohnowanje wſudże
Stawa ze zemje;
Junu rjeńše budże
Wěčne naléče.

Rjany, zbóžny čaſo,
Ach, kak krasny ſy!
Zańdźeš, přińdź pak zaſo
Też tak luboznу.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći nasančne we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowérnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čłoń Smoleriejee knihiśćišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 Kč. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 29 **Budyšin — srjedu, 4. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Němškonzazionalna frakzija w němšćim ſejmje je hrabju Westarpa ſa pſchedźydu frakzije wuſwolika. Hrabja Westarp je hač dotal pſcheczíwo dopjelnjazej politizy rěčał a hibanju ſa wjerzeńſku wójnu połěkował.

Belgiſki wójnſki ſud w Bergenje je wjazorych Němzow jako wójnſkich winikow ſaſudźił, a to leutnanta Sattorfa k khłostańſtwu dźełu na cźaſ žiwjenja. Wón je pjeca we auguſcze 1914 jenemu ſe ſwojich wojakow porućił, nekotrych Belgičanow morićz. — Wilhelma Knippinga, ziwilneho kommiſara ſkota ſu k ſmjerći ſaſudźili. Wón je we ſeptembrje 1918 w Macnquenois jeneho ratarja ſaſtrělił. — Wojaka Diedezinka k khłoſtańſtwu dźełu na cźaſ žiwjenja ſaſudźichu. Wón je wjeſcu 1915 w Maſſelu ſchěſćeſtne ójerzo ſaſtrělił. — Feldwebel Peeter ſ 30. pěſchkowſkeho regimenta 5 lět jaſtwa doſta, doſej je pjeca ſ bróńu w ruzy měſchczanoſcze w Bauſſu 1800 frankow wudrěł. — Regimentſkeho lěkarja Bueltzinlämena k ſmjerći ſaſudźichu. Ro jeho žiwědźenju ſu duchownoho Roſeliesa ſaſtrělili.

*

W Baku je ſo najwjetſcha plunowa ſtudźeń ſapalika. Plomjenja 50 metrow wyſoko ſapaju. S plunom (gaſom) je ſo 27 ludźi ſaſjedoſerźiło.

*

„Times“ ſ Tangera powě, ſo ſu Raiſulia po pſchikaſni Abd-el-Krima jako jaleho do Schejchauena dowjedli.

Sjěd ministrow němſkich krajow w Drježdźanach.

Pónděku ſu ſo w Drježdźanach wuradźenja miniſtrow němſkich krajow ſapoczóne. Na tejle konferenzy budźe ſo wo pſchedſtejazym finanzniym wurunanju finanzow mjes němſkim ſtatom, krajeni a gmejnami jednacz.

Na poruhrſkich induſtrialnych ſo milijony roſbroſte.

W Němſkej a we wukraju roſdźelenje něhdźe 700 milijonow ſtotych hriwnow na poruhrſkich induſtrialnych wulkej wocji cźini. Induſtrija je tele hodźe tuniny hjeſ doſtakanje potrjebnoſcze, bjes kóždeje kontrolle doſtała. Franzowſke, jendźelſke a amerikanſke nowiny wo němſkej korrupcziji piſchu, kotraž ſamo panamaſki ſkandal pſcheczíwcźi.

W politiſkich kruhach ſo woſebje tehodła roſhorjeja, ſo je němſke knježeſtwo 800 milijonow ſtotych hriwnow, kotrež je ſ Dawesłej pojězonku ſ wukraja doſtało, po ſydom woſminach k njeſakonſtnemu podpjeranju poruhrſkeje cźeſkeje induſtrije wužiło. S paſiwnym pſcheſtwjenjom poruheinſkeje a poruhrſkeje induſtrije, kotrež bě němſke knježeſtwo pod Cunowym wjedniſtwom porućiło, je němſki lud wſchě ſwoje nakutowane ſamožeze ſhubił a ſo proſcherja ſcźinił, a nětko je ſaſo němſke knježeſtwo 700 milijonow ſtotych hriwnow Dawesſeje pojězonki do Poruhrſkeje ſmjetało. Franzowſke nazjonaliſtiſke nowiny maju to ſa dopołnas, ſo je Němſka ſwjaſkarjow ſaſo dokładnje namudźlika. Mona je pjenjezniſkoh zyłeho ſwěta mobiliſowała jeniczźy ſ wotpohładom, ſo by induſtrijowym magnatam w Poruhrſkej 700 milijonow ſtotych hriwnow darika. Hacź ſo nětko ſaſo ludźo namakaju, kotſiž budźa pjenjezy na dalſche pojězonki ſa Němſku ſwaſicź dyrcź? Wboſhy němſki měſezeſſeho hypothekſkich liſtow a nalutowańſkich knižkow ſu ſwój poſledni kroſchik ſhubili. Jim, kotſiž ſu w najwjetſeſkej nuſy, ſtat janeho ſarunanja njedawa, mjes tym ſo na milijonarow w Poruhrſkej ſta milijonow roſnjeta.

Dwaj wulkaj kommuniſtiſkaj prozeſaj.

Wſched ſtatnym ſudom k ſchćitanju republiki w Lipſku ſo 10. februara prozeſ pſcheczíwo 16 nawjedowazym kommuniſtam ſapoczinje, kotſiž pjeca mordarſkej organiſazji „cźezy“ pſchiſłuſcheja. Mjes nimi je tež Ruſka Skoblewſki, kotrež bě mjeno Hellmut Gorew pſchijał a ſo jako cźezyny nawjedowaſ wobhladuje. Policija je ſtžeh ſa cźeku namakała, hdyž běchu friſeura Rauſcha w Barlinje ſtónzowali. Tuteho bě cźeka „wotbyła“, dokelž měſachu jeho ja cźuſchłaka.

Knježeſtwowa kriſa w Pruſkej.

W pruſkim ſejmje maju nětko ſa wěſte, ſo prózowanja miniſterſkeho preſidenta Brauna wo ſeſtajenju knježeſtwa njemóża wuſpěcha mcź. Tehodła je zentrumſka ſtrona ſo roſsudźiła, ſwojemu ſobuſtawej, krajnemu hejtmanej we Porheiniſkej Herjonej, nadawſ dowěrjeſ, ſo by knježeſtwo ſeſtajał.

Myſła ſebi, ſo ſo Horionowe miniſterſtwo jenoż ſe ſobuſtawow němſkeje ludoweje ſtrony, hoſpodarſkeho ſjednoczeńſtwa, zentra a demokratow ſeſtaja. Nadźijeja ſo, ſo ſozialdemokratiju ſa derjemeńjazu neutralnoſcź dobudu. W nowym miniſterſtwje bě ſebi zentrumſka ſtrona miniſterſtwo ſmutſkownych naležnoſczow ſadała.

Jeli ſo by Herion njeſamohł miniſterſtwo ſeſtajeeź, dhże zentrumſka ſtrona pſchihoty k roſpuſchczenju ſejma cźiniła.

Němſzy jeźi ſtudentſtwo w Ruſkej.

Stónczuje ſu bolſchewiſtiſke knježeſtwowe nowiny we Moſkwje „Iſwěſtija“ powěſcź ſo dwěmaj němſkimaj ſtudentomaj a mjedym němſkim wucźerjom do ſjawnoſcze dale „Iſwěſtije“ piſchu, ſo ſu mlodſi Němzy domjazu haytnku pſchi ſebi měli, kotraž je ſtraſchne jědy wopſchiſnała. Cźitarjam w Němſkej budźe cźeſko, ſo ſo, tajke hłupe wudawanje cźitajo, ſmjerća ſdźerża. Stónczuje ſu falſchowane papjery pſchi ſebi měli, a jich zyła wěſ ſa „kreju a ſedawi wonjeſche“. To je prěnja powěſcź, kotruž ſu Němzy wo wopraſch bolſchewiſtiſkich ſydow doſtali.

„Iſwěſtija“ pod napiſjmom: „Wědomoſtna expedizija do bolſchewiſtiſkeje Ruſkeje“ piſchu: 26. oktobra ſu w Moſkwje tſjoch ſtudentow wiſchelakich němſkich univerſitow ſajeli. Sa krótki cźaſ, kotryż młodźenzojo w Ruſſej pſchebywachu, ſu woni wjazore bolſchewiſtiſke twarſtwy wopytali a wobhladali. Dokelž mějachu ſobuſtawſke kharteſi němſkeje kommuniſtiſkeje ſtrony pſchi ſebi, jich wſchudże pſchećeſkenje pſchijachu. Po wudawanju ſajatych ſu woni ſ wědomoſtnym ſajimwom do Ruſkeje pſchiſchli. We ſwojich wotmyſlenjach ſu woni wěrje njepodobne hajſi barbili. Pak dźiwchu woni do Cźeſkiſkima w rańſchej Aſiſkej hieź, pak dźiwchu pſches zuku Sibiriſku a Mandźuriju do ſrjedźneje Aſiſkeje puczowaczy. Pſchi tym ſo wobſtej do napſcheczńſczow ſaſchmjatachu a wopſjet ſebi pſchejachu, ſo mohli kulturelne ſtyki mjes Němſkej a bolſchewiſtiſkej Ruſſej wutworicź, wowrawdźe pak ſo ſwěſcź, ſo běchu ſebi ſajeczi hižo w Barlinje ſa wědomoſtnu expediziju trěbne pjenjezy nazběrali, wſchelakim ſo ſajimowazym firmam lubjo, ſe jim „hoſpodarſſeroſprawy“ wo Ruſſej poſcźelu. Běchu ſo na to ſwjaſali, ſo wo bolſchewiſkej Ruſſej hoſpodarſſu roſprawu podadźa. Mjeſu bolſchewiſtiſkeje Ruſkeje ſ domjazej haptyku pſchekroczichu, kotraž też khětro wjele ſydow twopſcheſeſche. Dale ſo ſpóſtna, ſo běchu ſobuſtawſke kharti němſkeje kommuniſtiſkeje ſtrony, kotrež mějachu pſchi ſebi, falſchowane. „Iſwěſtija“ dale wudawaju, ſo ſo pſchi ſlóżenju ſ kommuniſtiſkim wjednikom njeſbu wo wědomoſtne ſaměry ſajimowali. So ſu ſ němſkimi fazjiſtiſkimi organiſazijemi ſwiſź měli, je też ſnate. Zyła wěſ ſa jědom a kwju wonja. Jedyn ſ tychle puczowarjow ſa kulturne ſbliżenje je njewobhładnje zyle ſjawnje wumjeł, ſo ma terroriſtiſke wotpohładoj dopjelnicź.

Spodźiwnym wudawanjam Moſkowſkich bolſchewiſtiſkich nowin ma ſo napſcheczo dźerżeeź, ſo ſu młodźi ludźo poradne puczowarſke dowolenje ruſkich wyſchnoſczow měli, dale też poruczenja ſwojich univerſitnych wucźerjow, mjes nimi nekotrych knježi, kotiſ ſu ruſkim wyſchnoſczam znaczi. Runje tak ſu pſcheproſchenja ſibiriſkich univerſitow měli. To ſa „kwju a jědom“ njewonja, wo cźimž ſmětſche fantaſije bolſchewiſkich nowin piſchu. Saczíſchcź ſo poſnjnja, ſo ſu jich do Ruſkeje wabili, ſo bychu ſ nimi ſaſtajenzow ſa bolſchewiſtiſkich agentow k ruzy měli, kotrychž ſu w Němſkej ſajeli.

Pſchipóſnaca hódne je, ſo je ſozialdemokratiſka frakzija w němſkim ſejmje ſa ſajatych Němzow ſakrocźiła. Wona je ſlědowace napraſchenje ſapodała:

Skoro wot tſjoch měſazow dwaj němſkaj ſtudentaj, Kindermann a Wolcht w ſoſtnje je w Moſkwje ſedźitaj. Ruſke knježeſtwo je jimaj nij jenoż dowolnoſcź k pſchipuczowanju ſwólnivje dało, ale jimaj też wuhladny na podpjeru cźiniło. Wopraſchuje ſtaj też darmotnu jěſbu do Moſkwy doſtałoj, hdźeż ſu jimaj wobydlerje pſchipokaſali a druhe połóżenja poſticzili. Policija je pak jeju wot ſpoczatka wótro wobledźowała. W nozy wot 26. k 27. oktobrej ſu jeju na dobo ſ kožow wutorhnyli a do pſchepytowańſkeje jatby dowjedli. Wot teho cźaſa jeju w cźezynym ſlě ſnatym jaſtwje dźerża. Na ſakrocźenje němſkeho połſtanza njeje ruſke knježeſtwo ſ zyła dźiwało. Hakle 13. novembra je cźeka wojſewika, ſo ſu ſtudentowu „dla wobdźełenja pſchi ſpionaži“ ſajeli. Jedna ſo pjeca we „hoſpodarſku ſpionaži“. Pola ſtudentow ſu liſty na němſke firmy namakali, w kotrychž we pomoz ſa ſwoju puczowańſku kaſu proſcheſchtaj a lubjeſchtaj, firmam wotběrańſke žórła pſchiſpokaſacz. Firmy njeſłu ſzyła na to dźiwale. Sajeeze ſo tehodła jaſo jene ſ mnohich ſwojeſowólnych cźezynych cźinow wupokaſuje.

Praſchamy ſo tehodła němſke knježeſtwo, kajſe kroczeze ſebi wono myſli cźiniecź, ſo wyſchnaj ſo němſkaj ſtudentaj pnjchcźiſej.

Dale ſo praſchamy, hacź je wěrno, ſo je w Ruſkej němſkich ſtacźanow ſwojewólnje jimaju, němiſemu pózłanzej wo tym zaneje powěſcze njedawaju?

Praſchamy ſo ſtónczuje, hacź dhże němſke knježeſtwo němſkemu pózłanzej porućiecź, ſwěſcźicź, kotſi němſky ſtacźenzo ſo w ruſkich ſaſtwach dźerża, a hacź je ſwólnive, na jich wutſkwobodźenje ſkutkowacź, kaž dałoko ſo we wſchědne pſcheſtupjenja ujedena.

Wotwołanje franzowſkeho póſłanza ſ Vatikana.

Franzowſka deputěrtika komora je póndźelu ſ 314 pſcheczíwo 250 hłoſam wobſankła, ſo ma ſo ſaſtupjeź franzowſkeho knježeſtwa pola bamžiſkeho ſtoła wotwołacź. Hdyž běchu rěcźnizy měſchczanſkich ſtron wſchě pſchicźiny roſkażli, kotrychž dła je ſ wuzjikom a nuſne, ſo ma Franzowſka we Vatikanje ſaſtupjerja, ſo k wotwołowanju pſchendźe. Lěwiza hacź do najſwonkowniſcheho ſkjdła ſa wotſtronjenje póſłazanzowa hłoſowaſche. Herriotowemu knježeſtwu prawiza porokuje, ſo je jenoż ſ hłoſami kommuniſtow wjeſcźinu doſtał. Knježeſtwo budźiſche ſo powrócźiło, hdy budźicźnu ſo kommuniſtoju wotwołowanja wotſajili.

Mordarjow jendźelſkeho generala Stacka ſajeli.

S Alexandrije w Egiptowſkej ſo powě, ſo ſu mordarjow roſkaſowarja jendźelſkeho wójſka w Egiptowſkej generala Stacka, ſajeli. Jendźelſzy a egiptowſzy poliſitſojo jeju hižo nětorke dny wobkedźowachu. Jimaj dachu ſo jaſo Beduinaj pſchedraſczenaj ſe żeleniczjnym cźahom k tripoliſkeſi mjeſy wotjeeź. Do tuteho cźaſa běchu pak ſo też nekotſi poliſitſojo ſeſtydali, kotſiž běchu tehorunja jako Beduinoju pſchedrajczeni. Hdyž cźah pſches puſcźinu jědźeſche, ſo wón na dobo ſaſtaji. Poliſitſojo ſo do cźeźkowobronjenieju mordarjow dachu a jeju ſajachu.

Grichiſko-turkowſki konflikt.

Grichiſki minister ſmutſkownych naležnoſczow, general Condulis, je ſwojim miniſterſkim kollegam rjekł, ſo budźe ſebi Grichiſka dla wuhnacźa ekumeniſkeho patriarcha ſe Konſtantinopla wot Turkowſkeje ſadoſcźinjenje ſadaczź, ſamo hnu by dyrbjało tehodła k wójnje dóńcź. Jeli ſo Grichiſka na ſwoju proteſtowańſku notu ſpokojaze wotmolowje wot turkowſkeho knježeſtwa njedoſtanje abo jeli ſo by wobcźežowanje pola Swjaſka ludow bjes wuſpěcha ſwotako, by general Condulis ſwojich kollegow napominał, ſo bychu ſ najwjetſchej raſnoſcźu pſcheczíwo Turkowſkej poſtupowali. Condulis je hroſył, ſo wuzcźo ſtupi, jeli ſo druhy miniſterjo njeſchcźu jeho ſtejiſchcźo ſaſtupowali.

Pſcheſmykanje alkohola do Ameriki.

Kaž je ſnate, je w Sjednoczenych ſtatach połnózneje Ameriki ſ cźejkim khłoſtanjom ſakońſjo ſakaſany alkohol, njech je to palenz, piwo abo wino, dźełacź, pſchedawacź abo picź. Kaž druhdźe je pak też tam wjele ludźi, kotſiž ſu ſo alkoholowemu cźeriej ſapiſali a jemu wjele pjenjez wonpruja, jenoż ſo bychu ſo ſ cźertowſkej ſuchu wopoſcźiź mohli. S pſcheſmykanjom alkohola do Sjednoczenych ſtatow móże ſo tehodła wulki pjenjez ſaſtłuźicź. To mnohich ludźi woſi, na wſchelake woſchnje, nałożuju najwjetſche leſeze, alkohol ſawjeźe. Amerikanſke knježeſtwo zyle łódźiſtwo torpedowych cźołnow a druhich łódźow wnidźeźuje, kotrež wo dnju a w nozy na łódże łakaju, kotrež ſ Europy alkoholiſke napoje do Ameriki woża. Juſtizny departement Sjednoczenych ſtatow wjeſewa, ſo je ſo wot ſakſanja alkohola 332 łódźow ſakłapiło, kotrež ſu alkoholiſke napoje k amerikanſkemu brjohej pſchiwjeſte. Mjes nimi bě 307 jendźelſkich, 10 norwegſkich a 4 franzowſke.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 4. februara 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, thermometer +2%, thermometer wo dnu +3. Dźensa rano w 8 hodź. barometer 747, thygrometer +1%, thermometer w nozy +3. — Wo położenju niźinow a wyšchinow bo pornjo wobzerawschom wjele pschemjenjło njeje. Tehodla pschemjenjaće wjedro dale wobthowamy. — Jutrje schtwórk tłóncžko 7,35 hodźin thada a so 4,54 hodźin thowa. Mjezyczk thada 1,54 hodź powzdnu a so 5,06 hodźin rano thowa.

— **Skowa powješć wo wjedrje na jutrische:** Swjetlsca ponróčene, mutno, bjes hylnischich deschćowu, z thiwjetmi so ro.schemje. Symnischo.

— **Rosprawa policije.** Tu kradnychu w cžasu wot 21.—22. jan. stary slěborny zhlindrowy kluczikowy cžasnik z bětym a žołtym zifferrikom. Wo paduschowu wuzajnjaze powješće prošy Budyschka kriminalna policija.

— **Prozeß redaktora Jana Skale pschećiwo Franzej Pjetaschej z Radworza.** Na tutu stórzbu so němske nowiny a wótta sjawnoscej hižo dawno wjeselachu. Nowiny pišachu „wo wulkim prozeßu žerbskich wjednikow, kotrzž wschelake sajimawosće se žerbskeho hibanja wotkryje." Tola tu je wschćch, kiž nječaki skandal wczakowachu a žebi pschejachu, sabo jónu loka lista. Pjetasch je dźensa psched sudom swoje pschichwalenja pschećiwo Skali wrócžił, z čimuž je so stórzba wucumała. Na prozeß bě so wulka liczba šmědkow z zokeje Łužizy pschepróžtla.

— **Wuznamjenjenje za wumožerjow wot smjerčeje.** Budyschčik, wotrjadne hesłmanstwo je Friedże Hirschowej z Bjarnaczicy a Marcże swud. Rennerowej se Zitarowy sjawne pschichwalnje wuprajsiło, dokelž sej 19. oktobra 1924 z throhołoscu a roasłudženoscju dźesco zatepjenju wukhowachej. Dale je wotrjadne hesłmanstwo dźetacžerjej Pchak.ej je Zidowa pjenježne mjeno nastajiło, dokelž je 14. okt. hólza šwigetthemu jtrachej zatepjenja wukhował.

— **Sšwjedżeni swjasła Łužiskich wumjelzow.** Pod njemom „Mahárabschowy thwaj" wuhotuje swjask Łužiskich wumjelzow 21. februara w „Krónje" w Budyschinje wulki wumjelski indisli žwjedżeń. Swjask, kiž halle 5 lět wobstoi, ze žo prózował, z wustajenzami a z wultwórjenjom wosobinskich pocžahow, z Łužiskim krajom a wobydlerstwom žo sejmacz a inužsche žwjasli nawjasacz. Ssamžny samčer dyrbi tež njemowany žwjedżeń mječ.

— **Sšnčtowi puczowarjo w Budyschinje.** Dr. žobnjanym puczowaršskeho towarstwa „Pschećelzow žwórby" z Neunkirchena se Saarstej krajiny běchu wosjamkli wokolo žwótka pěthi puczowacz. Wczera pschebywachu tuteji žwětowi puczowarjo w Budyschinje, to žychu běhi rjanoscze tuteho města wobhladali. Jich dalschi puczowarski plan je ležkowonzy: Južna Němska, Awstrisła, Rumunsła, Bołharsła, Turkowska, Indisła, Khina, Rusłe (Sibirja), pschejědž po Beringskej dróhy, połnócna Amerika (Alaska), Britisła, Kolumbisła, Merika, Panama, Brasilska, Urugwanska, pschejědž po Atlantiskim Oceanje, tróskowjesorna Afrika, Sahara, Maroko, Gibraltar, Spanisła, Franzowska, Belgisła, Hollandska, Němska. Pschebywidzomnje buoze puczowanje dźes dźesatsche pschestawki 7 lět tracz. Mjena tutych puczowarjow su: Fritz Gochat, Korsła Hofer a Edm. König.

— Jako konkurrowacy pschejědźenja podhladnje sajacu **žobotu** pschekupza Jana Biernoscha, nježesełza Jenny Biernoth a Co. w Budyschinje a wjacžu jeho do nschezynowanskeje jatby. We samoženju tuteje firmy bźsche so 25. jan. konkurlowe jednanje wotewrjło.

— **Wažne praschenje!** Dyrbi so njeskazane, bo pósłu pschihódłane wezy wróco pósłacz? Cžesto dostawaju ludzjo pósłłe posyłki, wschelake twory, kniże atd., to-trež njeschu skasali, a kotreż bo jim rehodła scželu, to bychu so nawabicz dali, tale wezy kupowacz. Wotpósłarł prošy potom z wjetscha dóstawarja, to by so pschipósłane wezy zapłacžił, ze-li so jemu ..... bo, to by se tak khetżo hacz možno wrócžo pósłał, je-li žebi je kupcz njechcha. Praschenje, hacz je dóstawarł taschich njeskazanych pósłałkow winowaty, je wrócžo pósłacz, cžehnuł je cžah, zapakowanjsta maczińa a cžasto tež hischcze porto rčzhnje, dyrbi so wotpowdacz. Dóstawarł je jenoz winowaty, pschihódłane wezy pschimjerjeny cžah sthowacz. Je-li by wotpósłał w běhu tuteho cžasa žebi po nje pschischoł. Pschi tym njemóże žebi nichtó wot njeho žadacz, to wezy z wjedżebitej kosbliwosću khowa. Dóstawarł pak njeźmje wezy trjebacz, na pschihład knihe rosrjesacz, a cžitacz abo twórowe pokazli wupruhowacz. S tym by won pokazał, to je posłyłku pschijał, schtož by tak wjele bylo, kaž by žebi wzeł kesał. Potom by tež dyrbioł wezu zapłacžeć.

S Porschiž. Budyszy chodża w naschej wezy luźon a pschichodny tydzeń žnjedu nj.-pocžinstwa worace. Dokelž z' zjerkwje wustupjeny twarki dźakacžer, z mjenom Pschekel, za swoju nowu „Božu wosodu" žadyn pschiwisk w Budyschinje njenamaka cžehnje na wsy, to by tam hlupych namakał a swoje blubne myšle rosschérił. Psched nim budź kózdy evangelski khcheczijan warnowany.

S Niejswacžidła. Niemózno-ho namatachu zobotu wjecžor wokolo 8 hodź. na puczu z Niejswacžidła do Wosnoca na pohonca Budyschkeje žinje a rozwozniffkej firmy. Konjej popadnychu na statnej dróhy wola Pólorózło. Po łonzu pucza bobuwolek. Jeho drasta bólche njemazaj dopołnje rostorhana. Snjedowzerno donjechu le knjezej dr. Stöckelej, kiž jemu prenju pomoz poskicži. Potom donjese jeho awto sanitatnerje kolonny Budyschkeho cžerwjeneho khcheża do Budyschkeje khorownje. Snjedowzerny po honcz może hischcze wo swoju rěczecz, to njeje pod kola pschischoł, abo to jeho njeje, hdyż na dróhy leżesche, cžasu kotreż tam hewak cžakaschche jeżdża, pschejěł.

S Wjasoraz. Pondżesu rano wokolo 7 hodź. namakachu na żelezninym mjes Hornim a Delnim Wjasoracžanskim dworničkecžkom cžłoło mlodeho mjužeho. Wodej nowy běchtej jemu pod kolenomaj wotjidżenej a hlowa khěrz lmjenczena. Każ je so swjescžiło, je mjenuy rěhnał Alfred Baumann, kiž we Ssmilnjej pola Bitkopiz bydleche. Nje je hischcze znate, hacz so tu wo samomordarstwo abo njeżboże jedna.

S Dołheje Barschicze. Wobsedżer Wulkancžanskeho wcžerkubła, kotremuż běsche so 10. januara wulka bóżen wotpalila, je Barschcžanskej wobrazy, kotrež běsche khcež z wołonuych wobrow na pomoz pschijěła, wjetsche pjenjezne myto pschepodał.

S Lutow. 15 000 hr. kradnychu pjatk w nozy na mudomnej pólsce. Paducha su sajeli. Je to nawoženja jenacze na pólcze pschistejenja, kotrejž běsche khcež k pokładnizy pokradnyła.

S Jarowa. Rosdźelenje Dołzajskeho wuczerkubła. Każ so sdadi, dyrbi so druhe najwjetsche wuczerkubło Zarowskeho wokrjeha rosdźelicz, dokelž je jo jasnydleršk drujzkow kupiło.

S Lubnjowa. Wulke žydy dźiwich huż so tu chwilu tu pokazuja. Dokelž na žywoch žwérjach njeleżi, hižu ta zdiły dźeń niczo druhe njeczinja, hacz na nich wokolo żeru. Wjecžor potom lecża do Błótow a wuprajaju žebi zaże nekima, hdyż dobre mjódne wódne rostliny rostu. Huży su lětża wobzebje tuczne, tak to je hajnizy rady tżeleja.

Domjaze hospodarske wuwuczowanje sa holzu

We wulkej sali sałkeje hejmownje wołuse so zobotu zhromadźizna krajneho zwjasła „towarstwa němskich hospodarow" a sałkeho schulskeho powolanskeho towarstwa. Na dnjowym porjadku stejesche prajschenje: Domjaze hospodarske wuwuczenje a powolanska schula. We prajschenju psched nosthowachu: knjeni direktorka Reinholdowa z Magdeburga, knj. Elsa Sandewez a dr. Handrik, nawjedoważ Drjezdżanskeje powolanskeje saradżenje. Mjeńszi pschednoschowarjow su w sežehowczych sadach wuprajene:

1. Kózda holza dyrbi so na dwojake powolanje pschihotowacz, na powolanje jako holzola a macz a na powolanje, z kotrymż dyrbi žebi zwóż khěz jaßłużicz.

2. Powolanje holzoly dyrbi so zamo na žebi wotlezacz a znajmjenschcha runje tak pohódnoscżacz, każ kózde druge jaßłużenske powolanje (Erwerbsberuf). Najwjetschi dźeł luodowego samożenja dże pschez ruki hospoły; strowota a hladanje swójbny wotpowdajuzej na jeje ranjenjomaj.

3. Tole sa prawo tyóžnawschi, je so na sałkich powolanskich schulach hižo wěste domjaze hospodarske rozwucžowanje w schće holzu postajiło. Dotalne wuniwczowanje pak je njedohańbaze a njepódagogiske, dokelž so domjaze hospodarska wucžba we wotrjadnym saßłużenskim powolanju dołcz njeżežitej a tak jana druhu hacżi.

4. Jenicžke rosrihanje tuteho prajschenja leži w tym, to so ličża hodźinow w powolanskej schuli powschi cza a to so jenoz domjaze hospodarstwo w prénim powolanskim schulskim lěrze znadź w 30 hodźinach wuczi. Wuczba we wotrjadnym powolenju by so potom w 2. a 3. lěcze podawała.

5. Winowatoscž powolansku schulu wopytacz, dyrbi so na kóżdy pad na tři lěta rosschérjecz.

6. Wubarki, kotrež buchu fratej z pschewjedżenjom tutych namjetow nastate, bychu dołhowitze jarunaze namakane z wujitkom, kotrež by ludowe hospodarstwo mělo, z powschitkom strowoty a pożytkinjenjom zwójbneho žiwjenja.

Dwójzy žmjerczi wuczekowk.

S Wolawy (Oblan) so pische: Na wolizajskej žtaji je so 3. měrza 1878 w Neßelwitz we Schlesyskej rodżeny maschinista Paul Frost žles wobydlenja zamohit. Na swojim wuczawanju je dwójzy pola Deutki w Mattenberku pobył a powéda wo tym leżekowarjo:

W oktobru 1923 běch nuhowany, por schtórem pschedacz. Storny muż praschesche so nje za placžinu. Wotse z njej schotjomu, njemjeschesche pak tekko pjenjez pschi sebi a namołwjeschche mje, do jeho wobydlenja žobu hicz, hdyż dżyschche še zaplaczicz. We bydlenju žadasche hej, to bych so pożadał, schtož też ježinich. Jeho njemérne wotschnje běsche mi napadne a hnydom saczuwach, so ma nje kajke potajstwo pschi sebi. Też jemu njewérich. Dokelž nastajnje po jitwi ho je a dele khodżesche, wopytschach so jeho, kak we kupjenju myšli a kak rěka. Na to mi wotmołwi: Deutka. Po dokhim dżjenju wuczeho stónczenje pod kompozowym zhanskom make, mórbe notizy knjiži, w kotrejž běsche wjele pjenjez, zet amerikanske dollary. Prajach jemu: „Kujes Deutka, Wy sče tak bohaty muż, hdyż macze tak wjele pjenjez wo zonze." Na to mi wotmołwi: „Mam zynu w Ameriki, a sežele mi kóżdy mjesaz pjenjezy."

Na schónje wiśoke zhyły rjetomas bydlacych cžasnikow a pschi kożu žtejachu wjazore porschtórni, mjes nimi 2 nowaj poraz. We zjitej žtejachtej kożi. Dokelž zonzko bydlenja njemżach, wopytschach jo jeho, hacz mózu pola njeho bydlicz, do cžehoż hudom zwoli. Namołwjeschche mje, hischcze na zamytnym dnju k njemu pschijicz. Chze list pschacz, zham wot njeho njemóże. Dyrbjach z nim hischcze kofej picz, kotrejž bólche mjes tym zwarjenoz. Wotwołakach to. Dalsche mi njenjesa za schtórnje, dyrbjach jemu słubicz, wjeczor jaßy skónczi. Mjeńschezi pak zam wjazy, dokelž bésche mi jeho padarjenje podhłodne.

Po thwili dyrbjach, jo niechcy z hłodom wumrjecz, jeho por cžrjij k schnórowanju pschedacz. Pokhicżich je Deutze, dyrbjach pak wotpjez na pjenjezy cžakacz. Deutka powédżesche mi, dokelž běch thżeru lohay thatowany, jeden zary mantel cžahżesche mi nješchto pschipłacżicz. Hdyż běch to njón do khónje bójschol, kotrejž jeho wokam mjeło wotzenjowacz, nanołwjeschche mje, jón to jutrjacz woblez, cžahżesche mi pschi tym pomozny być. Dokelž běsche mantl zyle thużny, z nutska z wonka je zapłatanmi pożadżenym, njeżeżesche jón. Hdyż běch mantl wotpołakał, njenuza Deutka jej cžitże.

Přłopk.

* S **Burgstüdła.** (Schtita jeßte w cžełe.) Dżowka Tanerskeho kubleża běsche zbył psched 12 klétami schitku jeßte do praweje ruki wysche łokcza saklóła. Zehła běsche to wotłamała, tak to bé kónczk poż kożu tczaży wostał. Rjeko po 12klétnym puczowanju je jeßta na lewej paži ßwo ßcżela wustupiła.

W. Kronus:

Poslednja wotnožka.

Sešerbschcżišć Jan Sserbin.

I.

Bur Błażij bě žo ß nješła wrócžił. Pschewobleknywschi žo žwoju njedżelßku drastu położi ju wobhladnivże do kschiny, wupschestrě žo na kanapu, žo by žej do wobjeda tróschku wotpocżnył. Wotpocżink bě jemu wopraudże trébny, pschetoż hnydom po ranschchi běsche wjele wobstaranjow a thodżenjow měł, tak žo běsche žebi žnuczene wocżerstwjenje a sabawu w hoscżenju dżensa sapowdł.

„Sym w njedżelu nimam mékra a pokoja", wobcżežowaschche žo hórko jonje. „Sšym dżensa zyle dopołdnja wokolo „cżarherowat" a nihdże niczeho wuczinił njejsym. Wschudże žo wuhibowachu a nochżychu mi prawo daczż ani Zyżikeli. Cża, cżi łużeja njesnaja hłchcże Błażija! Ydy hyż žamo žwoje tyżaży nalatowane po kroschkach dyrbjał wopriwacz, to bych stórżbu dobył! Hdże mohł to Zyżik dokonjecz? Tażi proschcżišći knóór!"

S wulkhwalowazynni słowami wutschaże žwoje słowy; zahladowschi žo do próżdna wotmjelkmy a za khwilu dremaschche. Hospoża pschihotujcy wobjed zaběła njes tym do kuchnje, za khwilku pak zaßnuł zajo do ßtwy nuża budżo: „Nano, Karischowa holza je „prawo" pschinjeßła a ma jara nuzne, dokelž chze popoldnju zyku wjeß wobeßedz!"

Błażij ß drémnoty wutorhnjeny, popłada kschinje na zonu, tola hnydom na to popßeże žo prózninje na kalozu, wutrżebnjo žebi ß twjerdej rukn ßaparnej wócżzu, ßwony ß hłuboka a żahny khnuje ßa gmejnßkej heju, na kotrejž běsche wosßewnje pschicżinjenje.

„Njana wobrada ta! Gmejna dostanje brémjo!" zabórcza rosnjerjenny wotpołożo „prawo". Burowka woteda žo holczży a popyta ß kopu wobrotnuych praschcżanow wuiscżiscżi pschicżinu, cżehodła bé žo muż pschi cżitanju wożewjenja rosbórił.

„Ja wó, mójeżch žnadno žo wschcżeho domyßlicż!" wurahy słótnje bur. „Że to wośpjet Zyżikez rod, kiż doma żwady nacżinja a w zuibje hłubu, a gmejna dostanje dżeżi na schiju!"

Burowka žpokoji žo ß kuhżacż wotmołwu, wschco dalsche žłoba žama. Snajo mużowu hudwaczżnoscż a ß wubuchom naßlełem powołaju, njeżwaji żej ani pschi wobjedże, žo by drobnoscżach napraschowacż. Dożahasche jej, žo Zyżikez, kotrymż podobuje każ muż njemóżesche nadawacż prawebo njena, maja nowu njekubu schcżitatżaju, kotrąż budże jo pola ßtarośtiy wujednawacż.

Lédna běsche Błażij powobjedował, wobleczże żo nimale nowy kabat a ßapalikoschi żej dymku wotenóże po roscżeżenjenej nawżu runje k wjeżnanoßtej „bo hromady". Wußłupowaschche żebjewédomje, a hdyż krocżeschche wokolo Zyżikez khcżi, żuny hordże dymku do prawebo kucżika a pożnjeżchnje żeżahny wobliczo.

„Bomhaj Bóh!" postrowi ważnje ßaßtupujo do Karschowoje wulkeje jitwy. Tu hedżżiche nżichto żnjedowu, kotiż żej wo wjedrje powdacżu. Błażij poda jim rúku a wużdżdny żo w prédku na docżżta wunutra lawku. Z wołna pachażo mjeńczeżche żaßacże, jenoż że żwojimaj katatymaj wócżkomaj wudżekrasche żchibale po pżchlomnych.

Za pol hodżinki dożżahny hżichżeże nżichto żnjedowu, njes kotrymiż běsche tez Zyżik. Błażij wuhladawschi żnjedżeho pschecżiwnika, żeżahny żaßpéwarżaju z hubu a wuprajeny żej z graworanżanom. Zyżik rozcżinjeżche żo, żako by na pohórschowaze żadżerżenje njedżdżował.

Po krótkej rosmołwje, kotraż żo wokolo wschcżehowych wżow wjerczeżche, żapocża wjeżmanoßta Karżich żo żmużżenem waschnju pohżedżenje. Jednanje běsche w żapocżatku wżerne, potom pak, hdyż pschiżwa rěcż na należnoßcż żwrotkow po Hanje Zyżikowej, wutżchaże żo Błażij ßk a że ßłokami wprażnyż: „Gmejna njeje k tomu, żo by żo wo dżeżi njeskich dundakow żtarała."

„Sakoń praji runje nawopak!" posdżehny wjeżmanoßta mżrnje żwój błóż.

„Ach, schto sakoń! Wżchak żu tu pschihwuśni, njech żo cżi wo dżeżi żtaraja!" wutschitny pschecżiwnik Błażij.

W naßchem pschipadże jedna żo wo dwoke pschihwuśnitwo, tak żo po pravże dżeżi khużżecża k żwojej dowowinżłej gmejnje. W tom naßtupanju jedna żo ni wo to, żo by gmejna nowych dwdankow njemżka, nanżeżnżo, żo bychu żwrotki khodżiłe po cżżżach dom wot dowm, dóniż njewotrośtu!"

„Wożżewjam, żo njedowoku, żo bychu mój próh pschekrocżiłe! Wżchak że tu hżichcże nżichto, żchtóż by je ż pschicżinu pschihwuśnitwa mżł k żebi wżacż!" wobaraschże żo Błażij hładajo wużdżdnjo na Cżżika.

„Na wuśmżżcherżoń też ras pschihnżże! Wżchżko w żwojom cżżku a Bóh Knżes na wżżi," praji Cżżik wotpołożujo narażli Błażijowe, dokelż nochżyschche że żamutkom żwadż żapocżeż.

„Ja żo żcherenjom njeboju!" żnapschecżżwi Błażij żo nuhżżwże. „Dżeżi żo żtwżcże-dundakow njepschżżżimnu pod żwoju rżżku! Wot nżichżo njedam żej poruczeż. Żwoju wolu pschełożcżu w tom pschipadże tej druhżże, njeż żudnżże wudawki też wucżekepaju wżchże moje nakżadowane żrżdki!"

Njewożczakżo wotmołwy wulkża żatkobjeny ż durżżch żapschżprażnj je, tak żo hżżo njeżażżżcha ważnżho pschipżapżenjenja Cżżikowcho: „Worżerżnjeneho khżeba że cżżowjek thżżżżcho najż. Mażch też dżeżi ...."

* **S Kamjenjy.** Ssurowzy žu tu w nozy k njedźeli stareho muža tak krwaweho sbili, so bjes wědomja jeho wosta. Kamjeneho donjeseechu najprjedy na blišcheu policajsku stražu a potom, dokelž so jemu wědomje hischcze wróciło njebě, do khorownje.

* **S Borna.** Tudomnej Kunigundźinej zyrkwi hrosy strach, so rospadnje. Zyrkej, kotraž bu w lěcze 1200 natwarjena, je po wuprajenju wězowuskojnych jara zadny twar za Sakksku. Wona je se šuschenych zyhelow w romaniskim stilu natwarjena a ma se zwojim snutskownym wumolowanjom wulki wumělcki wuznam. Wězowuskojni radja, so by so zyrkej na tóždy pad sdźerzała.

* **Jedyn skandal podruhim.** Barlinska nowina „Bossische Zeitung" pschinjesesche nowy finanzny skandal. Barlinska wonjeschikowna garantijowa bánka, akzijowe druschwo, kotraž ma wusche swjatki je sswěsezenskim konzernom „Němikim Lloydom", je so i privatnje strowy cžežko winowata, dokelž je pjeza kreditne jebanstwa hacž do jenje milijony skuczila. Staine rěczniskwo so pjeza i nalecznoscžu sobstra. Porok, kotrež so garantijowej banzy cžinja, i Barmatej affáru — schtož je wulki džiw — nicžo cžinicz nima. Sa to pak je pósta jasno cžežko hobu skhodowała. Wjazy sawěsezenskich druschstwow, wola kotrychž měsesche garantijowa banka pósitke a staine kredity, wrócžo sawěsczene, su w pohlednim cžasu swoje rukowanje wupowjedzike. Sezehnuk rzho je, so su pósitke kreitky jara wohrożene. „Boss. Zeitung" wobkrucža, so ja pósta milijony na hrackach sterka.

* »**Sapocžatk plahowanja židy w Thüringskej.** Na pischeseze pschedsherjesersa archiwa w Němskej je w Eisenachu swjatk Duringskich plahowarjow židy nastał. Podobne swjatki su we Hessenskej, Waldecku, Braunschweigskej, hižo i wulkhom dželowe. Eisenachski swjatk dže so po nich skožowacz. S podkrotkom plahowanja židy su marburge (Mauldeerbhinne). Hewak žanych pschichrakownow a gratu k temu njeterbjaju. Tehodla je tutz plahowanje ja instalibowa a tych, kiž jancho ožala nimaju, nowe zórki sajsbuju.

* Póst njerukuje sa pschemětujene telegramy. Tak je wyschich krajny hud we Wrótzlawju (Breslau) wuknožił, schtož też póst swojim jastojnikam rasbu spožinje. Jena bánka bjsche pyches pschemělujuze telegramu skhodowała. Tola hud jeje skórzbu wotwokała a tejerasche so we swojim wuknjdje na telegrafowy porjad i sta 1904, we kotrymž telegrafowe sarjadowanje sa prawe pschenjesenje telegramow abo wosjewjenja w behu měsesheho cžasa njeruknje. Wono njeteresa sa njedostatki, kotreż pisches sanjechanje, pschemělujuze a zapołdsze nje telegramow nastanu, rukowacz. Wobsaczne pschenjesenje leži we wschich padach, w kotrychž pyches nětzaki mankl, sjundź w lefzze, prawe dorosumjenje mózno njeje. W powołujkim cžasu su wschak ludzo też na telefonskje napraschowanja druhdy dołho cžakacz dyzbjeli. Trojchu je so wěz połepschiła, a tak je nadžija, so dowójnjk porjad so dozwla sapy sakonjent.

* Wojebana železniza. 180 000 hr. schkody. Sobuměsczeła wulkeje mosty dwarjagesze firmy, Benda a synowe, pschekupa Pawoła Benda su wczera sajeli. Pschicžina k temu bjsche wulke jebanstwo pischczinow němskostatnej železniy. Jako Frenzowowjo do Dortmunda sacžakowacz, pischepoda železnizu pschekupzej Brandej wjetsche kopowe stkany, kotreż darbjesche wón dale pschedacz, to njebychu jo Franzowojo cžasacz móhli. Brand dyrbjesche za to 10 prozentowku provisiun dóstacz. Wón pschenda kopor pjeza amerikanskemu druschwu, a to, loż wudawacže, ja khętko nisku placžiznu, kotraž wjele nize bnjoweho kursa stejesche. Krótko po tym posczi je hamy topowy skład jasno němskej železnizy. Pischepotwarjo nětko wujaschichu, to je Brand kopor wjele drožscho pschedał, hacž bjsche to železnizy zdźěli. Schkoda, kotruž je železnizja tak wotzerpiła, wobliczi so na 180 000 hr. Jako Brandа sajachu, mějesche hižo paž do wulkaja wupisany.

* **Němska wobdźěli so na franzowskej wustajenzy.** Kaž franzowska nowina „Matin" pische, je so Němska w meji 1925 do Grenobla na wustajenzju pscheproshyła a pscheproschenje pschijała. Wustajacz budźa so tam elektriske nastroje, wudźěłki atd. Sa mějaz hapreleju hižo dosta Němska pschehroschenje na wustajenzju do Parisa. Tam wustaja wudchowze wunjesskwo.

* **Sdławny lekar.** Jedyn Heidelberkski lekar bjsche tak wustojny w hojenju, so jeho wustrowjenja džiwam so runachu. Daloko a schéroko bé tehodla znaty a zdławjeny. Kóždy tiprny a khromy i wokolny chwatasche k zdławnemu lekarjej. Mlody lekar, kiž zživjenje stareho lekarja wopisuje, zdźěli nam też sezehowazy podawk: Kas pschindże stara burowka ke knjezej lekarjej a skorzesche, so ma jeje muž w prawej nohy drjeje a ju lehdyż trzebacz njemóże. Lekar praji ji, so ma muzej na nohu honaczowu nohu pschinjesacz. Burowka wjesele domoj chwatasche. Najrjeńscheho thapona sarěka, wotrěka jemu nohy a pschinjesa hnydom wobeej k muzowej nohy. A hlej, muž bo pjches to sajo wustrowi. Tuto wuhojenje rosnjese žo po zyhlej wokolnje. Pisches tutón podawk žnjesesche zdławny lekar bjschcze wjetsiche zdławy hacž dotal.

* **Nazjist hobrischi pischczeji w stworbže Bojej.** Najwjetsche pischczese stwóka dyrbja so po najnowschich powjesczach w Geroldseeku pola Kufsteina na rakusko-bayerskej mjesy natwarcz. W poslednich létach su tam w pschirodze dźiwadła hrali i wołsebje dobrym wumjesskim wupjechom. Pschi tom su na myhlicžku pschischli, hobrse pischczele tam stajicz, kiž budźa w dalschej wokolinje wulkotnje skutkowacz. Pischczele dostanu ti manuale, jedyn pedal i wóspomdźesacz regiztrami a i dwěnaj tyhazonaj pischczalkow. Wuwjesez so tajki twar se nowowunamakanymi hrekkami wjese hodźi. Hacž pak wopraudże potom wuspech pschinjese, kiž ludi, to su hakle pokaze, hdyż budźa pischczele potome stacz. Budźa jedyn abo wjacy hrajeri na nich hracz mócz, bo prascha. Wokolina so tehodla pschihódnje pischczewarji, so bychu jowki pischczeli polnje skutkowale a też sa najdalschich pschipóstkach slychacz srosumlive byle. Na bjesgrotowym puczu pschinjesu so wot tam korzerty do wscheho zwéta. Jeli so naczisk zbožownje poradźi, tak je mózno, so też my spodźiwny mouztrum hlyschimy w naschim krajiku doma wo jitrje. Haj, zwět ma hischcze wjele we schowje a wschudże so hiba a próhnje, sabawu a wjesele žnjesenje posbéhnjesz, nadźijomnje pak pschi tym njesatmili.

* **Sněhowy mjeczel z hrimanjom.** We Lappmarkach w Schwedskej i ezhorowny sněhowy mjeczel sahadzał. Pooobny orkan kamiske wohnjeslěwo hischcze njeznomi. Pschi najhórschim hnčhizu hellokrach njebeschstawajzy blyschi a cžežki hrimot je okhewodsesche. Holi bjsche tak wulki, so je nichtó je swojim hobnczelnjkom sreczecz njemóżesche. Wjazy thežkow je wichor zwonka.

* **Prěni monokel.** Prěni, wo kotrymž stawizny powědaja, so je monokel we zwojim wóczku nošył, je Filipp se Stosch, kiž so 1691 w Küstrinje narodźi a jako jendźelski agent w Romje dyrdomdejske žiwjenje wjedźesche. Wo nim so pische: „Wón wužiwasche schkleńcu, kotruž mějesche na cželkim rjecžastku sa khapu pschicžinjenu. Koža wokolo jeho wóczka je potakim swuczena, so by so trucže wokolo schkleńcu połoži, tak so jemu trjeba njeje, ju z rukomaj dżerzecz."

* **Sswjedzeń k dopomnjenju na 100 letne wobstacze železnizy** chodźa w Jendźelskej jara zwjatotcznje wobswjeczecz. Wobsežne dyrbja so wustajenzy srjadowacz, kotreż dyrbja pschehlad poskicžicz wo wuwiczu železniztwa wot sapocžatka hacž do dźensa. Londonske a północnoraniske železniske towarstwo matej wysche sebo sajimawy wotpohlad, 2. julija mjes Stokktonom a Darlingtonom lokomotiwam wschech druzinow, wot najstarscheje hacž do najnowozasnischeje, jědzicz dacz.

* »**Dobra powěsez.** Amerikanski duchowny zrěbi prózu dawasche, so by wujazhnił, kelko ludzi su kerkusche do zuzych rěcžow pschelożene. Wón wuzhlědźi, so su kerkusche Marczina Luthera a Pawoła Gerharda do najwjazy rěcžow pschelożene. Kaž duchowny rospraja, je kerkusch „Jedyn twjerdy hród je nasch Bóh zham" do 70 „Mětt wotpocžuje hola", „O zwjaty duchu, pój wschak k nam" a „Luby Jesu, my zmy tu", kóždy do 40, kerkusch „Ja i njebjesa dele pschinjdu k wam", do 34, a „Schtó Bohu wérschenemu so podda" do 25 rěcžow pschelożeny. — Tute kerkusche su evangelskim Sserbam też najbóle mate.

* Straschnje bohaty popad rybow. W Deal (w Jendźelskej) běchu nahrajni ludzo rosporjeni, hdyż pol mile wot brjoha signale na morju so błyschcheu sachu, so su namórniuzy we straschy. Mnohe cžołny khwatachu na pomoz a nadeńdżechu 30 cžołnow, kotreż schporoty — male rybicžki — lójachu. Popad we hrackach bjsche tak bohaty, so je cžołny pocžinachu murecz. So bychu swoje žiwjenje rowikowali, dyrbjachu hnki spóschnje wotrezacz, kotreż rybu potom dale cžěrpjechu. S dobrym połóžmy so hižny wětr a tehodla wósswincžku pschesi signale swoje straschne położenje. Buchu wschitzy wumoženi.

* Straschna hontwa wójwody z Yorka. S rasischwarcikanskeho hyndlischcza Nairobi je zdźeli, so je wójwoda z Yorka, druhi žiw jendźelskeho krala, hody w Iftoslitej wokolinje straschnu hontwu wobstał, kotraž bjsche bjes mala wosbudnu wutóżu wsata. Wójwoda pschehyna tu khwilu se swojej mandź-lisej na expediziji po Afriza, kotruz wjdy Mr. Anderson namjeduje. Anderson je wumoženy jako najschpicži hlěd zyteje kolonije. Rano jasze wusplědźichu hajnizy stopy nosorohacza (Nashoru), zyły dżeń dżechu někto za nim. Na wjecžor dżechu někto, dokelž bjsche pytanje podarmo bylo, k zwojemu lehwej zo wrócžicz. Nadobo stupi pytanc stocžo i pschetho lěza, jenož 30 metrow daloko wot hajnikow. Prenz, kiž prědku hrodże sche, wutrěli hnydom a srani hobra. Rosnjemdrjene stocžo sameri žo na to na mlodcho hajnika, kiž by zyle wésze sbudjeny był, hdyż njeby tak symnu krej wobthował a we pohledninm wokomiku i dalschim wutrělom stocžo jatčicz.

* **3000 lět stara ikha.** Nědźuschi generalny inspektor hatneho egyptowskeho starožitnoho muscowa, Mr. Arthur Weigell, pschednoschowache tute dny w Londonje wo archaologiskich namakankach j posledních lět. Pschi tym najpomni też namakanu alabastrowu wasu, w kotrejž bjsche tucžna židžina. Archaologojo města Kaira wobtrucžichu, so je wasa j najmjenscha 3000 lět stara, židžinu pak spóschachu jako rizinuskowy wolij. We woliju pak namakachu ithu, kotraž je potajkim runje tak stara, kaž wasa j wolijom, a kotraž bjsche žo we woliju wubjerenje konserdérowała.

* **Telefonska rěcž za 41 000 dollarow.** Kaž amerikanska nowina „Herald" pische, staj mjeziezelaj telefona pischeczewo telefonskenu towarstwu stórzbu japodaloj a chcejaj 41 000 dollarow farunanja mécz, dokelž staj dyrbjelej 17 mjenschinowy cžakacz, hdyż w jich domje wobeh twudyri a tak wobnjowu woboru w prawym cžasu telefonisžy na pomoz zawolacz njemóżachu.

Hospodarski rozhlad.

Serjedu 4. februara 1925.

Wczerowsche kursy w Barlinje.

(Zame wera za 10 miljonarki)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 680
jendźelski punt	20 093000	cžeskosł. króna	12 405
schwajzarski frank	80970	10 mil. pólit. mark	80 000

Apsenty w tydżu wczera hischcze žadne a tehodla dań niczo njeschcza.

Efekty mějachu wczera na Barlinskej burshy cžežo žo wodrjebjowaze kurhy. Wójnska pożczowa bé ja to cžim kruczischa a stajj so na 0,725 prozentow.

Na produktowych wikach žito pomałku dele bije. Hacž žo tu hižo wo dokladny zawrót jedna, njeznoschi so praticž. Nicž jenož nasche kupczerstwo je zwojimi pschipowjedźemi (pschedawanje je statnjez žitarinje a zakaz wuwoza muki) tłocži na sniženje placžiznow, też na rukowanych witach žu posledne dny placžiny pomałku dże, ale bjes sadźerżanja dele bile. To je wésse, to turkowsku kóbrsse khromady žita j Amerikh do Europy puwaja. Sso wé, jo maja wérzejesso tutomu žitu wulki sajim na tym, so bychu jo tudy drogo wotbyli. Na druhej stronje pak so tutón prózuja, jo dotcz tunjo kupowacz. Prajscha ho wésko, kotra strona najdźesze wutżerži. Bjes dwéla je cžežko cžasicz, kajse placžiny w bližschich njedźelach abo mějacych smjetjemy. Wczera pjacžesche zentnar

w Barlinje:

pschenicžny 12,80—13,10 rożti 12,25—12,50 jecžmjenja naschtn. 12,75—13,75 nałamk. 10,75 hocž 11,75 wowsa I. 9,35—9,75 hr.

we Wrótzlawju:

pschenicžny 13,35 rożti 12,85 jecžmjenja naschtn. 11,75 nałamk. 12,25 wowsa I. 10,25 hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenicza w meji 14,45—14,1[illegible] hr., — rożka we schtwórcu 12,92 w měrzu 13,40 w kwecžeji 13,75 hacž 13,85 w meji 14,25—14,12 hr., — wowsa w meji 11,12—11,07 hr.

Wokowna schkleńcza je jena druzina wo 5, druha 10% drožscha.

Na pschedawanje:

Siewo, palne, na pschedawanje sobotu 7. f. popołonju w 4 hodź. w Stollez korczmje w Kamjenzu 123 zhromadźenych żerdżow, 8/15 zim. 34 khójnowych żerdżow, 10/12 zim. 6 m. khójnowych klumpacho w, 38½ m. palnych kuluchow, 2 m. brjósowych a wósschorowych kuluchow, 134 m. walczinu.

Drjewo, palne, na pschedawanje pónjdżelu 9. 2. dop. w 9 hodź. w Dubjanskej korczmje 200 m. kuluchow, 80 khójnowych hromadow. Drjewo leži w Dubjanskej holi.

Palne a wużitkowe drjewo wschelakich druzin wutoru 10. febr. dop. w 9 hodź. w holczenzu w Sdźerje. Drjewo leži w statnej holi pola Kisżlaz.

Palne drjewo schtwórk 5. 2. dop. w 9 hodź. pola mlynskich khżow 50 dołhich hromadow.

Na pschedań:

Wołaj do cžahanja, pschedа aby wumeni na sylnischcez, też nekotre dobre dójki, Schloda w Boschezach.

Sso pytaja:

Holzu do domu, Mětowa w Kamjenzu, Westitr. — hórki hrodźik we Wuhanczizach — w Budyschinje, Bismarckowa hasa 8, delka — kandżonża Rudolf Wjesoło w Budyschinje, na bohatej hasy.

Dżěłacžerja, młodźeho, Richard Reinicke we Wulkej Dubrawje.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Měrne witi. Tendenza słaba.
Dop. ¾12 hodź.: Każ psched hodźinu.

Placžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Jito a wosiowe žyzuje po tonu abo 1000 kg, wowsa 100 kg.

	placžiny wo tydżenj.			placžiny wo tydżenj.	
	3. 2.	2. 2.		3. 2.	2. 2.
Pschenica	256-262	258-263	rażk. wojerski	18-19,50	18-19,50
rożka	245-250	254-259	pósk. metaska	10,60	10,60
malet. jecžmjeń	255-270	263-285	lecžadka	17-18,50	17-18,50
nal. jecžmjeń wowsy	—	—	bérnaze rużki	20-21,80	20-21,50
	137-196	190-198	žuny	20-22,00	20,01-22
kukurica (Mais)	228	—	wotta	18,50-20	18,00-20
pschenczn. mukn	36-37,75	36-38,75	lowy wojerski	20,50-26	25-25,50
zyana muka	35-37,25	35-37,75	wobcze tapjna	13-14,00	13-14,00
pschenicz. wotr.	16,80-17	16,60-17	zolte tapjna	16-16,20	16-16,20
zyane wotruby	16-16,60	16-17,00			
rażk	395-400	395-400			
lane žymjo	410-416	410-416			
hrach	21-23	21-23			
pschenicžki	18-19,00	18-19,00			

	3 2.	2. 2.
rażk. wojerski	18-19,50	18-19,50
pósk. metaska	10,60	10,60
lecžadka	17-18,50	17-18,50
bérnaze rużki	20-21,80	20-21,50
žuny	20-22,00	20,01-22
wotta	18,50-20	18,00-20
lowy wojerski	20,50-26	25-25,50
wobcze tapjna	13-14,00	13-14,00
zolte tapjna	16-16,20	16-16,20
žymo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
krowe, rjana	1,15-1,25	1,15-1,25
„ pschenej.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowsjna	1,00-1,05	1,00-1,05
„ jecžna	0,90-0,95	0,90-0,95

Swójbne powjesće,

Semrěli: Marja Junkerowa rodź. Boschez, na Zidowje, 44 lět. — Erna Kühnez w Budyschinje, 8 lět. — Hana Brězanowa rodź. Měrkez w Budyschinje. — Klara Meißelowa rodź. Grožmannez w Budyschinje. Helena Schajbiz w Kamjenzu, 60 lět. — Hana Köhlerowa rodź. Weberz w Lubiju, 66 lět. — Robert Dupfer, wyschi sekretar we Wulkej Sswónicy. — Jan August Winsicza, dwórnischczowy rjadowar na wotp. w Lubiju, 81 lět. — Rosa Strzekelowa rodź. Suprez w Běłej Wodźe, 34 lět. — Robert Berge, schtrejer we Běłej Wodźe, 50 lět.

Hamiske wozjewjenja z Budyšina.

Schwórk 5. februara dop. w 10 hodź. pschedawaja so na pschejhaoženje w hamiskej pschejhadźowarni; 4 pišanske bilda, 1 knihowa polza, 3 jelenjaze rohsina, 13 500 zigarow, 2 dwójnzuej malchinje, regiztrowoza kasa, 2 konjej (Sywonjsej, tobli a walach), khomoty, schemska dothowczna maschina, schewska pscheschiwanska maschina, 1240 tylow cžrijoweje krewy, auto (Dug), polza i podstawku, stok, 3 polza, 2 knihowaj khamoraj, kjmanske bidło, tworowy khamor i 23 wotdźelenjemi, kóżma walka, josa, kreczne, pjisanska maschina, wulki knihowy khamor, nowa mlokowa khana, dezimalna waga, pianoforte (nowe), tu ń (lichak-walach), fotografiski aparat, pišanska maschina, mjenscha dźelba muzazych schportiskich kolichow, hólczaze schportiske kolicha, walkowane zonjaze nohawzy, muzaze nahawzy, cžerwjeny plyschowy los, njenjezeny khamor, waga k pschejhadźowanju.

*

Na tudomnischim Tschopiu, we IV. wodźelu, dyrbi so wjazy starych rowow i nowe murjecz, jo bychu so druhi do nich khodzile. Jedna so wo rowy za dorolczenych, kotriż su jo w cžasu wot 10. oktobra 1899 hacž do 24. měrza 1902 pod cžisłom 1—360 na IV. wodźelu na.

mješnje A, a wo rowy ja dźěćat hač do 4 lět, kotříž su so w czasu wot 26. oktobra 1899 hač do 22. sept. 1910 pod cyfłom 1—1436 na IV. wotdźělu, na městnje B, pohrjebane. Wšěch temu wobrawnjenje pichwuni so namolowaja, tuta rowy sebi 1 nowa kupicz abo kamjenje najwotdóšcha hač do 1. měrca 1926 wotstronicz. Najwyšeho pak dyrbja so na inspektora Kraticzka we wobkhodnej stwje w sarjadnišim twarjenju na Tuchorici, we czasu wot 9—5 hodźin wobroczicz. Po postajenym czasu so rowowe kamjenje atd., po kotrež pichwuni sebi pschischi njeczinu, na jich sliczowanje wotstronja.

*

Po wobkmanjenju Budyschskeho hamtskeho sudnistwa 1 29. januara 1925 su so dosahowarjej inwalidowje centy Korli Bohsledej prawa połnolětnosce wotrjekli.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wobczežerje wolow.

Dokak je njedro Lětja kubjene, so puczk wobsebje jara wobchadźeja. Hamtske heitmanstwo połaka kdoła 1 nowa na 2. wotrěsk hischcze dźensa płaczazeho zukala hamtskich heitmanstwow Budyschskeho knježerstwowego wobrjesha 1. meje 1896. Po tym je dowolene, nanajwjazy na wosy nałacz:

a) pod normalnimi puczowymi wobstejnoscemi:
hdyž su kolowe swjena (Felgen) hač do 7 cm schěroke 2000 kg.,
hdyž su kolowe swjena wot 7 hač do 9 cm. schěroke 2500 kg.,
hdyž su kolowe swjena psches 9 cm. schěroke, na 4000 kg.,

b) na puczach, kotrež su z nacjom, njepschestawajom dešczom abo z wulkej wodu rozmokłe:
hdyž su kolowe swjena hač do 7 cm schěroke, na 1500 kg.,
hdyž su kolowe swjena psches 7 hač do 9 cm schěroke 2000 kg.,
hdyž su kolowe swjena psches 9 cm schěroke, na 2500 kg.,

Tuta najwjetscha waha so njesmje pschekrocziz. Dohladowanskim organam je so porucziło, wosu, kotrež su cziščho nakładźene, zadźerżecz a jim nic dale ječ dacz, prjedy hač njeju, schtož mjachu pschewjesc nakładźene, wotstronili. Schtóž tute postajenja njewobkedźbuje, so kruce wokhosta.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Pokhroma je saschka w hródźach Hany Pietschmannez w Drježnowje.

*

We statutych Kinazychtich lešach su 1 policajstej dowolenju jedoite kusi wot 1.—28. febr. wukładźene. Teso kedźbne ležini, so njeby nichtó spadany kót ibrał.

*

Wo samoložnju architekta Otty Voigta 1 Rybcje je so 29. jan. dop. 11,50 hodź. konkurs wotworil. Sarjadowar je pschecznk Schmidt w Drježdźanskej dróhi 11. — Pschipowjedźeniški cząs traje hač do 28. febr. 1925. Prěnja zhromadźizna wěricelow je 18. febr. dop. 12 hodź. a powschitkowna pruhowanska termija 11. měrca 1925, dop. 12 hodź. na hamtskim sudnistwje we Wojerezach, wo zistwje 85.

Za nowu čitanku

su darili: 1 510,95 hr.
Dale nazběra a dari
šula w Bošecach 45,30 „
hromadze: 1 556,25 hr.

Wutrobny dźak za dotalne dary. Dalše dary přijimujetej Serbska kniharnja a Serb. ludowa banka w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Serbske kat. tow. „Radlubin" w Ralbicach. Hrajerja 1., 2. a 3. jednanja maja srjedu, 4. małeho rožka, hrajerjo 4., 5. a 6. jednanja pjatk, 6. małeho rožka wječor we 8 hodź. pruhu pola Waldźic. Starši.

Jednota „Sokol" w Budyšinje změje srjedu, 4. m. wječor z dypkom 1/2 8 hodź. w Serbskem Domje wu rjadnu hłownu zhromadźiznu. Wšě skutk. přinošowace sobustawy dyrbja přitomne być.
Starosta.

Serbske towarstwo „Handrij Zejler" we Łazu hotuje njedźelu, 8. februara, wječor 1/2 8 hodź. serbski wječor. Wšitcy Serbja z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Mark Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarstwo a dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Z tutym zdwórliwje wozjewjam, zo su pola mje kupowane

židźane serbske fale

z indanthro-barbojteje maćizny dźělane. Moje falowe tkaniny hodża so płokać, wone njepuščeja, móža so bělić (bleichen), su do kóždeho wjedra. Mudre hospozy žadaja jenož indanthro-barbne tkaniny. Je-li tutych tkaninow potrjebace, je jenož pola mje namakace.

Z najwjetšim počesćowanjom

Welsec kupny dom w Kulowje

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Přeprošenje!

Spěwne towarstwo „Bratrowstwo" w Kulowje
wuhotuje
njedźelu, 8. februara 1925, wječor w 7 hodź.
w Jakubicce hościenc swój
27. założeński swjedźeń
ze spěwami
(a serb. ludowej operetu **„Smjertnica"** wot dra. Pilka.
Potom **reje** za wopytowarjow koncerta.
Předsydstwo.

Centrifugowy wolij, wolij za młóčace mašiny, skótny jatrowy tuk (Viehlebertran) picowanski kalk poruča
Vikforia-drogownja
E. O. Hennig w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.
Telefon 941

Drjewowa awkcija

Štwórtk, 5. februara 1925, dop. w 9 hodź. ma so we **Radworju** při młynskich khěžach
na 50 dołhich hromadow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Zarjadnistwo rycefkubła w Radworju.

1/2 cent. dźećeloweho symjenja a 30 hač 40 cent. słomy
(z mašinu młóčenej) ma na předań
Libź we Wuježku pola Pomorc.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šulerskej haji 34,
Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sada 1 Lipska w Budyschskim hamtskim heitmanstwje.

Sklad ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

W knihiskładze Maćicy Serbskeje
pobrachuja dospołnje protyki **„Předźenak" lětnikow 1916—1919.** Štóž hišće protyki tutych lětnikow wobsedźi, so prosy, zo by je we **Serbskej kniharni w Budyšinje** za knihiskład wotedał. Wudawki Maćica zaruna. Za přećelne přewostajenje so knihiskładnik wutrobnje dźakuje.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Nakładźeńske sklenicy
šěrokeje formy, k domjacemu rězanju poruča po tunich płaczinach
E. Ulrichowy nasl. M. Pfuhl
šulerska hasa 12, telefon 678.

Derje zdźeržana
zubkata młóčaca mašina
z ćišćadłom a
šěroko-młóčaca mašina
(derje zdźeržana) ze sylnym gópłom je na předań
w Cornem Khołmcu čo. 35.

Kalifornske
aprikozy
brěski (Pfirsiche)
krušwy
słowki (6 družinow)
měšany sad
jabłuka w kolesk.
krate jabłuka
datle, figi
poruča w Ia hódnosći
Alexander Trepte
při póstkim naměsće.

Lanu mučku
lany wosušk
ječny šrót
majsowy šrót
torhany majs
skótnu sol
jědźnu sol
kupujece najlépje pola
Korle Kahroweja.

5 rjanych běhakow
steja na předań
w Hlinje čo. 33
pola Hućiny.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27

Linoleum
wšěch tołstosćow
L-tepichi
L-běhaki
blidowy linoleum
gardiny po wšěch płaczinach
Otto König
při mjasowych jatkach 3
bliško Pětrowskeje cyrkwje.

K swinjerezanju
kupujece
dobru hejdušku,
samomócu čerstwu,
nowe korjenja, majoran
pópjeŕ
ze samsneje korjenjowoje tołčeńje, stajnje čerstwe pola
Korle Kahroweja.

Drjewjane črije
(čople)
čopłe črije
buncle
wot najmjeńšich poruča
Mark w Kukowje.

MERSIWSKY
Časnikowe rjezazy

Wróćenje česće.
Ranjace słowa, kotrež tym na k. Wjeselawku z Worklec a kn. Nowakowu srěda, su njewěrne a wozmu je wróćo. Warnuju kóždeho před dalšem roznošowanjom, dokelž přećiwo tajkim sudnišcy zakroču. **J. J. H.**

Moje
inventurske wupředawanje
traje hač do
soboty, 14. februara
po bjezpřikładnje tunich płaczinach
při jenož **hódnostnych twarach!**

Někotre přikłady!	Tak dołho hač skład dosahi!	
Dźěćace paletoty	wot **4.—**	hr. sem
flawšowe paletoty	„ **6.—**	„ „
paletoty z wopłćeje kože	„ **28.—**	„ „
vollowe bluzy	„ 1.25	„ „
połnovollowe bluzy	„ **4.—**	„ „
wolmjane bluzy	„ **8.—**	„ „
wumělsko-židźane bluzy	„ **6.—**	„ „
čistožidźane bluzy	„ **8.—**	„ „
vollowe drasty	„ **4.—**	„ „
połnovollowe drasty	„ **8.—**	„ „
holčkace (Dirndl) drasty	**3.—**	„ „
frotejowe drasty	„ **7.—**	„ „
wolmjane drasty	„ **12.—**	„ „
gabardinowe drasty	„ **28.—**	„ „
wumělsko-židźane drasty	**8.—**	„ „
towaršnostne drasty	„ **24.—**	„ „
kostumowe suknje	„ **4.—**	„ „
kostumy	„ **20.—**	„ „
raněe suknje	„ **4.—**	„ „
połwolmjane chevioty	„ 1.80	„ „
čistowolmjane chevioty	„ 2.30	„ „
čistowolmjana serža, 110 cm	„ **4.—**	„ „
čistowolmjana popelina, 105 cm	wot **4.50**	„ „
čistowolmjana gabardina, 130 cm	wot **6.75**	„ „
dźěłba mustr. połnovolla, 70 cm	**1.—**	„ „
dźěłba mustr. połnovolla, 110 cm	**1.50**	„ „

Na wšě zbytkne konfekcije
20% rabata
na wšě zbytkne drastne a židźane tkaniny a wolmjane twory
10% rabata
Możece moje wupředawanje jenož posudźować, hdyž so sami přeswědčiće. Wobhladanje bjez nuzenja.

Alphons Schauseil
Wobkedźbujece moje 7 wukładnych woknow!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawańi 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerjo, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 682

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźelenje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 30 **Budyšin — štwórtk, 5. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na **rominskej hasy 6.** Ráči serbsku!
Šaj. a zajtřnja kupowańja wobućow. Pódźowanje spěšnje a tunjo

Najnowiše z cyleho swěta.

Swjask ludow w Genfje Turkowskim namolwi, so by patriarchej Konstantinej žo do Konstantinopla wróćiłej dała. Jimaj paścha je žo w Lausannu na to stojałaj, so žo patriarch j Konstantinopla njewupokaja. Po kanonišćim prawje žu sułtanoju pśipśiśnali, so žo Turkowska ženje pśiśeśiwo patriarchej njestaji, dokelž je jemu domowinske prawo swěśeńe.

*

Južnoślowjanske kněžerstwo je žo rozbudźiło, so budźe hromadźe j Grichiśej dla wuhnacja ekumenišćeho patriarcha j Konstantinopla pśiśeśiwo Turkowśej pośtupowacj. Hdy by Grichiśa pola Swjasta ludow pśiśeśiwo wuhnaczu patriarcha protestowała, by Južnoślowjanska žo mjenuje protesćej pśiśinamkła.

*

Patriarch Konstantin, kotrehož je turkowske kněžerstwo Konstantinopla wuhnało, je pónjedźu do Sósluna pśiśišeł. Po puczu je jemu wobydlerśtwo, kotrež je j najbłubšim rozhorjenjom dła turkowśeho pśiśeśeźhanja napjelnjene, jemu najwjelśe čśeśe wopokasało. W Sósłunu wjele deputazijow patriarcha powita.

Nowe finanzne wurunanje j němšćimi krajemi.

Po konferency finanzowych ministrow němšćich krajow w Drježdźanach je **žo** krjedu pod pśiśedsydźiwom němšćeho finanzneho ministra Se Schlieberna w Barlinje konferenca pśistajerjow **němšćich krajow** wotmóła, w kotrejž je **žo** wotmysliła **nowa dawkowa reforma** rozprajśka. Konferenca je **žo** najpśiwjes j finanzowym wurunanjom mjes němšćim statom a jeho krajemi sabjerała. Po tśeśim dawkowym nuzowym wukazu kraje a gmejny j dośkobyły a druźtwowacheho dawka někotre 90 procentow a wot wobrotkowego dawka 20 procentow dostawaju. W pśiśichodźe ma **žo** pobjeł krajow a gmejnow wo tśeśim śtóźicu. Sa to **žo** jim prawo da, **žo** smějo pśihrážk na dośkobyny a druźtwowy dawk bracj. Schtož němšći stat někotre se śnižonym wobrosonego dawka śłubi, dyrbi **žo** j powyšćenjom pśiśelnjebarbarskich (komunistiskich) dawkow swjeśej.

Monarchistiski duch w Němšćej.

Dopišowaŕ Londonskeje „Morningposty" j Barlina **powě, so žo w němškonzionalnych nowinach** sašo rozprawa wo wotnowjenym monarchistiskim duchu w Němšćej namakuje. Pśedsydźeńa kronprynzeńa je j dwěmaj sejach swojich synow Božu kłužbu w zyrkwi khežora Wilhelma wopytała. Hdyž je j zyrkwje wustupiła, **žu** ju wótśije wokolo powitali. Dopišowaŕ pśiśipomni, **žo** je taśe powitanje w dowóstnim cźasu **žo** stawało. Někotre pak **žo** jo, **žo** nazionalistiśo ménja, **žo** je w Němšćej cźaś za monarchiju pśiśichoł.

Krajnoźudniśkeho direktora Kronera w Barlinje dla fśichwidźenja žudnikow k 3000 hriwnam khłostanja sašudźili.

Po progeju němšćostatneho presidenta Eberta pśiśeśiwo redaktorej Rothardtej pśiśed sudom w Magdeburgu bě krajnoźudniśći direktor Kroner w nowinskim nastawku Magdeburgskich žudnikow njepśiśeśelow republiki a němšćostatneho presidenta njenowak. Magdeburgscy žudnicy pak njeźu pśiśeśiwo Ebertej sjawnje a spšawnje wojowali, ale wot sady pod pśaśeśkom objektiwnych žudniśkich pśiśeśenjow. Statny rěcznik namjetowaśe, **žo** bychu Kronera dla fśichwidźenja žudnikow k 1000 hriwnam pjenježneho khłostanja sašudźeli. Monarchistiscy smyślenym žudnikam pak **žo** tole khłostanje pśiśenjeło wobměrjene sdośće. Wobstarjenjeho k 3000 hriwnam pjenježneho khłostanja sašudźichu. Jeli **žo** jo njemcźka khłostaniśka summa sejnacj, by na tógże 60 hriwnowo dźeń jastwa stupił.

Konflikt w němšćej socjaldemokratiji.

Swadu mjes stronomaj lěwizny a prawizny sakśeje socjaldemokratije pytaju j nowa wurunacj. Pśiśed je wjednistwo němšćeje socjaldemokratije mjenuło, **žo** dyrbi **žo** w sakśim kejnje njeměśeca lěwiza 17 sapósłkanzow wjetśejcinje prawizny 23 sapósłkanzow podwolicj. Někotre druhi wótśij duje. Barlinśke pśiśedźydźiwe socjaldemokratiśeje strony je dopóśnało, **žo** njemóža dłeje woprawdźitośeje kedźbu njemóc, **žo** na wjetśichina 23 śoro nikoho, mjeńśicha 17 pak śoro wśyšk organizacije socjaldemokratiśeje strony sady žebje. Pódła teho je **žo** politiśke położenje j pśiśemjenjenjom wězow w němšćostatnym a druśkim žejmje do zyła pśiśetworiło.

Położenje namjesnego wobkhada mjes Cźěšćoślowakiju a Němšćej.

Němšći žejm je žrjedu dojednanje Němšćeje j Cźěšćoślowakiju wo położenjach w namjesnym wobkhadźe w rěcnim a druhim cźitanju pśihwali. Nadrobnosće tuteho dojednanja njeju **žo** hišće wosjewiłe.

Wólbna parola radikalnych w Južnoślowjanskej.

We wólbnej śhromadźiśe radikalneje strony, kotraž **žo** njedźelu 2. februara w Belgradze wotmě, 80 lětny ministerśi pśiśedźyda Pajchić w jenohodźinśkej rěcźi nusnosć rostoji, **žo** dyrbi **žo** jenotna statna forma pśihi wšěch wumjenjenjach sakhowaca. Rozdźelenje Južnoślowjanskeje do swjasła statow **žo** dła geografiśeho sapódźelenja Sserbow, Khorwatow a Sślowinzow njehodźi pśiśewjeśeś. Wupiśeńo dyrbja 8. februara pśihi wólbje jiwój hłós za jenotny stat wotedacź, hewak bychu wobcźeńe wobstejnjośe nastałe, kotrež bychu **žo** hišće tež wopory žadałe. Kóždy pśiśeradźi stat, kotryž **žo** jeho sathowanje w jeho nětcźišćej formje njelubjoše. W Radiczowej politiku **žo** stat pśiśeradźa. S Radiczom njeje móžno **žo** dorěcźeć, dokelž dyge wón stat sahubźi. Radicź dyge pśiśeśiwjośeć j kommunistiśimi radanti w Moskwje, **žo** by **žo** kommunijsmuś tež w Južnoślowjanskej sawjedł. Južnoślowjenjo pak **žo** pśihi tajkim spočinanju njewobdźała. Radicź, kotryž je **žo** j Madźarami, Němzami, mazedonskimi komitaczemi a **žo** j bolśewikiskej Ruśkej swjasał, niž jenoś j njepśiśeśelom Južnoślowjanskeje, ale tež Khorwatow; **pśiśetoš w bolśewikiskej Ruśkej nima lud žanych prawow a žaneje swobody.** Pasćhicź je ruśkemu kommisarej swonkownych nałeżnośćow Cźicźerinej rjekł, **žo** Južnoślowjanska njeniože bolśewikiske kněžerstwo pśiśpótnosć, dokelž ruśki lud jo hišće njeje pśiśpótnał. Hakle hdyž je **žo** swobodny ruski parlament swołał, mohło **žo** wo pśiśpótnaću rěcźeć. Někto ma ruśki lud jenoź prawo, hłodu mrěć a hłodu wumjeć. Radikalni **žu** sa **žo** dorěcźenje j Khorwatami, pśiśetoš Sserbija je wójnu sa wutśiwobodźenje Sserbow, Khorwatow Sślowinzow wjedła. Južnoślowjanska dyrbi swoje wójsko sakhowaca a stat pśiśeśiwo wšěm njepśiśeśelam sdźikaca. Hdy by wona śiwoje wójsko rospuśćeła, bychu Južnoślowjanow sašo schtłoowe sćinili. Chcyeny **žo** je Khorwatami dorěcźeli, tola swojeho pśiśichoda **žo** njemóženy wotrjeć. — Pasćhicźowu rěcź j wulkim pśihłokowanjom pśihijachu.

Na to Liuba Zinkowicź wjschitkich Sserbow namołwješe, **žo** bychu **žo** sjednoćili, **žo** bychu j kwatwnej wójnu dobytu swobodu stata pśiśeśiwo wschitkim sdźeźerim elementam schitali. Zinkowicź dopomni na cźežke pokojenje, we kotrymž je žerbśti lud j pśiśicźinu awstrišćo-wuherskeho ultimata w lěcu 1914 był a **ž** kotrehož je jón zar Mikkawich II. wumołł. Zinkowicź praji, **žo** je Pasćhicź dośtawschi depeschu wo sakhowcźenju Ruśkeje sa Sserbiju **žo** perkhižłował prajiśy: Otu Bože, to bě Twoja wola. — Tole **žo**dźelenje na śhromadźiśnu hłuboki sacźišćeś cźinu, a Pasćhicź **žo** bě hacź **žo** bjołsow hnuty.

Revoluzija w Hondurasu.

W Hondurasu w žrjedźnej Amerizy je revoluzija wudyrkła. Sběžkarśke bibanje je w wokolnischim dźelu repu-

Jednanja w němšćim sejmje.

Wutoru popołdnju je pśichi spočatku jednanja kommunist **Stoecker** swonka dnjowego porjada namjetnył, **žo** by **žo** pśihcywotwarjeśi wubjerk wo **700 miljonskim darje němšćeho knježerstwa na poruńśku a porheńśk industriju** pośtajił. Tutón wubjerk dyrbi **žo** j njesakośćim dawanjom kśesćijanow sabjerać, kotrež **žu** **žo** pod Cunowym, Stresemannowym, Marxowym a Lutherowym knježerśtwom cźežkej industriji dośtawale. Sśobustawy tutuch knježerśtwa dyrbjale **žo** pódła teho pśiśed statny **žud** stajiś.

Sozialdemokrat **Müller-Frankenśti** powjedźi, **žo** jeho pśiśeśeśio kommunistiśi nanjet njebudźa podpjerowacj. Woni **žoni** nanjetnu, **žo** by **žo** pśihcywotwarjeśi wubjerk pośtajił, kaž bórśy je knježerśtwo swój wopomnjeńśi spiš wo tym pśiśedpołožiło.

Sśešnj **žo** pśiśeśiwo haydonnemu wuradźenju kommunistiśeho nanjeta wupraji.

Potom **žo** druhe wuradźenje finanzneho rośliczenja němšćeho dźełowego ministerstwa sapoca.

Sozialdemokrat **Dißmann** **žo** na rośdźelenje cźežow sa jegialne sawěśenje wobcźežuje. **Dźełacźerjo žo někotre wjele bóle poczeźuja dyžli dźěłodawarjo.** Wón žada, **žo** bychu **žo** **jegialne renty powyšichle.** Stara wumrěć, **žo** sa to žanych pjenjes njeje, njemóže wjazy pśaćiś, hdyž je **knježerśtwo njedźiwajo na sakoń a wustawu cźežkej industriji dar 700 milijonow złotych hriwnow do klina cźišło.** Ta gama cźežka industrija je dźełacźe wuměnjenja dźełacźerjow systemotizy pohubjeńśicha. Sśmy dozwěli, **žo** pśichedewjacźeho pśiśeśiwo nucźenemu hospodarśtwu nadběhi cźinjachu. Někto widźimy, **žo** sa cźi žami ludźo nałym žantym puczu, nowe nucźene hospodarśtwo sa swoje cźamśne sajimy sawjeśeć, kotrež **žu** sa wobdźelerśtwo njesmjejne formy mélo. Dopominam na prózowanja, europiśi jelesowy kartell sałožiś, kotryž by hjeswobładaje placźišnu pśiśikasowaś, **žo** by **žo** j tym zyle sejźwjenje podrožiło. **Industrija teź systematiśy němšćo-franzowśe hospodarśke jednanja njewupśeśchne cźini.** Cźrjódy dźełacźerjow pśichi tym schtedoju. Skandalośne je, **žo** němšće knježerśtwo najwěcźejšowo franzowskemu njeje sakhupjerjow dźełacźerśkich swojakow k hospodarśkim wuradźenjam powołało. Rěcźnik **žo** praścha, hacź je wérne, **žo** **žu** **rozrihańjam porucźili, so bychu pśichi wuprajenju rośsudow mjedy po możnosći** ništo dźerźeli w sajimje valuty. (Kommunistiśo wospjet wótśije njeśeh wołaju. Kommunist Bertz **žo** njedźiwajo napominanja presidenta Loeby na **žo** wo mjeśtno njeprózeć. Wón **žo** hakle podwoli, hdyž **žo** jemu **žo** sałwołanju k porjadej j nałożenjom wótrišćich napraw**žo** hrosy.) Sozialdemokrat **Dißmann** we **žo** wjwoji dalšnej rěcźi **politiku dźełacźeho ministerstwa w dźełacźerśkim praschenju sašudźuje.** Žada **žo** jeho **wóśomhodźinśki dźeń** sa duchownych a **žu** cźinjacych dźełacźerjow, sa hórnikow w podkopach a sa dźełacźerjow we njestrowych dźełarńach hišće **žo** krótśi dźełarśki cźaś. Wón na to dopomnjaśe, **žo** maja dźełacźerjo we wuhlowych jamach hišće **žo** pśiśeśo dawacźehodźinśki dnjowu robotu. So bychu **žo** dźełarśke mogy a **žo** rowoś sathowała, dyrbi **žo** wšěm dźełacźerjam **žo** wóśomhodźinśki dźełarśki dźeń hnydom wróćo dacź. Knježerśtwo dyrbi stónźnje Washingtonske dojednanje wo wóśomhodźinśkim dnju spšawnje potwjerdźiś, hewak budźa dźełacźerśke sywjaśi žadacź, so **žu** wo wóśomhodźinśkim dnju **žo** wothkosowanjom rośsudźi.

Němšćonacionalny **Koch** žada, **žo** by **žo** sozialna politika spěchowała. S hospodarśkimi a sozialnopolitiśkimi experimentami poślednich pjeć lět njeje wšchak **žo** žanchu **žo**wnoźiwanja pśichinjeśło. (Hołk pola kommunistow.)

Zentrumski sapósłkanc **Siegerwald** nanjetuje, **žo** bychu **žo** renty invalidow a **žo**wy dźełacźerjerjow pólepśiśe. Wulkej nuzy krótkodźełacźerjow a wudawkowanych dyrbi **žo** śłónźnje wotpomhaś. Se schematiśkim wóśomhodźinśkim dźełarśkim dnjom je **žo** dźěcźo **ž** kupjelu wukało. Sa sakośće wuprawjenje dźełacźeho dnja **žo** nětcźišći cźaś malo hodźi. Lěpje by było, hdy bychu **žo** dźełacźerśke swjasći **ž** dźełodawarjemi dojednałe. Schtodu wobhadźenja Po**ruśkeje** je němšći stat dźełodawarjam zyle abo **ž** wjetśichego dźěła sarunał, **dźełacźerjo pak njejšu nicźo dostali.**

Thiel **ž** němšćeje ludowje strony sozialdemokratiji poroku**je**, **žo** wona **ž** wěstym schematiśmom wo sozialnych politiśich praschenjach jedna. Rěcźnik hebi žada, **žo** by **žo** na sajimy pśichistajejšego bóle dźiwała. Wón sašudźuje wjesenje němšćostatneho swjasła bankowych wobjenjow, we kotrymž **žo** hrosy, so dyrbjeli **žo** pśichi pśchewjedźenju dźeńšnjeprozenśkeho powyšchenja nuzy starśich pśichinjeńśi **ž** unišćimi **žo**nśkimi mozami narunacź.

Sśrjedu nětcźišći **žo**jem **dojednanje i Pólšći w na**nju **žuźiwanja twarjenjow wo wóły Kurzebracku w Ma**rienwerderskim **wotrjeźu je strony Pólšćeje w druhim cźitanju pśichija.** Pśichi tejle śkadutośći němšćonacionalny Schulz **ž** Bydhošća wótre wobcźežowanja swojich pśecźelow pścheczejow Pólšći w tśeśim cźitanju pśichiwojedźi. Wobjejnjośće w namjesnych wótrjeźach dyrbja **žo** połepśiśicź. Pólśa namjesna wobhadźa na njeźśyšane waschnje pśiśeźiwo měrnemu wobydleśtwu postupuje. Kohož nadeirdże, do jastwa hadźi abo jeho gamo jatśeli.

bliki. Wjednik łbóžkarjow, general Ferara, je po kratkym wojowanju město Nargone dobył.

Prozeß Skala — Pjetasch a Pjech.

Kaž bižo wczera sdźělichmy, je so prěni dźeł prozeßa — Skala Pjetasch — ł mjedonjanjom słónczk. Stóržba Skala pichcečiwo Pjechej ßo schwórił 5. februara dodenja. Wobaj prozeßoj małej swoju pśicinżinu w małem wólbnej bitwje do nimałostatneho žejma. Jedna ßo wo privatnu stóržbu pśedawśicheho redaktora „Sserbskich Nowin" Jana Skale, kiž nětkle w Barlinje bydli, pichcečiwo raterjej Franzej Pjetaschej ł Radworja a pśichcečiwo kublerjej Mikławschej Pjechej ł Mikałej a wo napichcečiwu stóržbu Pjetascha pichcečiwo Skali dla sławneho ranjenja.

We wólbnym hibanju běśche Skala Sserbsku ludowu stronu sastupował, njes tym ło Pjetasch we Bužiskej ludowej stronje, kótaraž běśche nimału demokratiskej stronje pśisłušankujena, njeemiśku rólu hrajeśche. K tuzej stronje pśisłušałscheśche tež Pjetasch a kowaŕ Hanzło se Sślepych nětko w Budyschinje. W cźišłe 103 Budyschskeho „Tageblatta" ł 3. meje 1924 dał po wotjězdnik wólbny nastawk po napißmom „Na wólcach staroj a wustawje šwórnych Sserbow", kiž běśche Pjetasch ł pomnym mjenom podpisał a hišćeśe dalšich nastawk „Kedźbu, Sserbja" ł podpißmom „Wjazy šwórnych Sserbow ł Rachlowa". Tuton pósledni nastawk je wjeza, kaž stóržnik wobkrućił, Pjech pißał. We wobémaj nastawkomaj cźinja ßo Skali wótre a śichwódźeze poroki wozobrinkeho a politiskeho rołu. Pjetasch jako cźuśeśe ßo ranjeny dla nastawka, kótryž běśche Skala w cźišłe 102 „Sserb. Nowin" z 2. meje 1924 wotjewił. — Pśiched ßudom dóńdże nětko mjes Skalu a Pjetaschom ł leśchowazemu swjedźenju: Prwatny stóržnik wrócźi swoju stóržbu, wobskorženy pak swoju napichcečnu stóržbu, tak dałoko hač je ßo zapodała, wobaj stronje wrócźitej swoje khłostawske napinjenj. Wobskorženy (Pjetasch) prwatnemu kóžbarjej (Skali) leśchowaze wobhwędźi: Słuschnowaze wuprajenje kótrez ßym w Budyschskim „Tageblatt" cźo. 103 ł 3. meje 1924 pichcečiwo redaktorej ł. Skali wuprajił, njeniźu dale sastupowaŕ. Wrócźam ja wobzarnju. Wobsebje njeniźu wuprajenje, ło je ł. Skala ło za swoje dźeło pinacźiś dał a ło je ja nic cźišće a francowšiše njeniźu dostawał, wjazy sastupowaŕ. Wutrowanje, ło njerjśnym njeenoweny nastawk je šamnjenje pohona, ale za nadwjerjanje druhich wobsobow wobsrjeźił. — Prwatny stóržnik ma prawo, pichcedstajeze wobzwědčenje junkrocej w Budyschskim „Tageblatt" a junkrocej w „Sserb. Nowinach" — w tutych w šerbskej rěcźi — za wjacjeny wobskorženeho wocźišćiceŕ aneb. Wobskorženy ßo sastupiś wudawaŕ šmunskeho jednanja sapjacźiś, nimo teho dyrbi 50 hr. k nimonjudnitkim wudawkam prwatneho stóržnika pśichinjeneho wdaś. —

Druhi dźeń wutkeho šerbskeho procesa, kaž jón wschitke nowiny mjenowachu, skónczi ßo, kaž běśche to po wczerjawschim jednanji woczakowaś, tajso ł mjedonjanjom mjes stóržbinkom redaktorom Skala a kubleŕjom Pjechom ł Mikałeju. Zyse šudnjske jednanje, ża kótrejž dyrbjachu so wulki šudniski aparat na nohi stajiś, a na kótrež dyrbjachu so wusće šwórkowi pischrožyło, trajesche zyse 5 mjeńšchinow. Wschelazy, tež łazy, kótrejž maja nadawk, ja wujednanje mjes rosłorjenymi stronami wustupowaŕ, njeběchu z tutym wukonjanym runje zaraz spokojone. Jim by łubsche było, kdy by ßo wěz prawje do dołhosće cźahnyła aźd. — Redaktor Skala běśche kubleŕja Pjecha wobskorźił, ło je nastawk, kiž běśche ßo we žiwotnim cźasu w Budyschskim „Tageblatt" pod powiśnom „Někotři šwórni ł Rachlowa" wocźišćiceŕ a kótryž ßtschinjowżenja pśicerźiwo Skali wopschiśesche, napißał. Djerża pśiched ßudom wrócźi Skala tutu wobskorźbu, dokelž je ßo pschestwjedźił, ło Pjech tutón nastawk pißał njeje. Tak ßo skórżba wuruna. Wudawki ßudniskeho jednanja dyrbi po ßudniskich postajenjach tón, kiž je skórżbu sapodał, potajkim Skala, wjeliś. Tak ßo „wulki šerbski proześ" bjes wschelko hoska a tołka kónczi a stare ßudniske akty, kótrejž běchu bjło we wschich kutach hromadźe inoßnji, nóża někto dale drmaś, doniž je cźaß a próch zyse njeśniśiłej.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 5. februara 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer 00, thermometer we dnju +4-6. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —2½/0, thermometer we nocy —1/2. — Wczera łazachu wyschiny nad pokdnišchej a nišiny nad połnišchej Europu. Tak mamy w naschej trajinje bóle pschemjenjate wjedro. — Jutśe pjatk ßlónczk 7.34 hodźin stwada a ßo 4,55 hoźin khowa. Mjasecź schwdźa powołonju 2,45 h. a ßo rano 5,54 hodźin khowa.

— **Schkowa powěść wo wjedrje ša jutśiśe:** Njenje žuchło a šymniśko.

— **Rosprawa polizije.** Tu kradnychu 3. 2. 25 šcherebu karnikla (šanżku) ł 4. 2. 25 płahowanskeho karnikla (šanżku) ł wiśaitymaj wuschomaj, bruneje barby, na 9 puntiow cźežkeho. Wo wjeśpšnjušone powěźe prošy policija.

— **Nowe šadźby w šafaranju dźełounemjerjowo.** Na šakładze wukaza němškeho dźełoweho ministra je šakle dźełowe a ßpomožeśke ministerstwo wotjewiło, je ßu ße w Šakśej wo hałpodarśkim wokrjuhu II leśchowazne najwuhotneśche šedźby w šafaranju dźełounemjerjowo wot 9. februara 1925 ßem hač na dalśe na wschędny dźeń wobliźiśe: ła wołoły pśches 21 lět w ßudnišchich rjadownjowo A hač E 135, 126, 117, 108 pj., ła nałoły młodśeh 21 lět: 81, 76, 71, 66 pj., jako šwójbne pschirožki ła mandželskeho(-ku) 80, 47, 44, 41 pj., ła dźešći a druhich pschiwuschnych, kiž maja prawo na podpjeru 38, 33, 31, 29 pj.

— **Nowe postajenja wo pschiwoju a pschewoju ł kotu ł wutraju.** Šakśe hałpodarśke ministerstwo wukaza ßo łkužjo na šakoń wo, šłótnych thorošcach: Schtóž želi wotmyślu, štót do Šakśeje dowoźowaś, kotrehož dowoźenje dyrje je powschitkownje zakazane, kotryż pak ßo jako wunjasće dowoliś hodźi, dyrbi ja to po potrjebnosći dowaliskeje hałpodarśkeje ministerstwa mjeś. Dowaliwoźej ßo jenoż pod wumjenjenym dowar, jo móże ßo kóždy cźaß jaho bjes wotpschikodnje wróćeju wźaś. To ßame pśaśi ża ßłorcźezowe dźeło a wobšćiłi ako ßpriwny kaž też ża mjaŋ, kotreż móża nałoławaze khorjelcze na želi mjeś. Też šchtóž chce štót abo ßłorcźezowe dźeło adr. pśches Šakśu do druhich němškich krajow abo do wukraja pschewoźowaś, dyrbi šamnjenje dowolnosć k temu mjeś.

— **Wopacźne powědanje,** ło kótrymž je ßo pśeza 5 młodych łužanow w ßtarobje 17 hač do 19 lět bjło, ßu we póslednich dnjach Budyschske wobnoschstwo injemrnike. Kaž ßo ł pschiśihłuschnego mjeńna dźěli, je na zyłej powdanju tełi wěrno, ło ßtej dwě potrjechowanjej schuleraj w młodostnej wótnjoži abo ł dyrdomowskim dnchom šnjałej, šeći do Barlina dojeli, ł wotkelž pak ßej ßtarschimaj hižo powěźeł dalej.

— **Budyschki šmjatk ja witowanje** a pschemyślo łóželi, ło Zitawska pschemyślowa komora pjatk 6. februara pop. 1/2 hač 1/5 hodźin w Gudźiq hotelu we Budyschinje šaradźerskim hodźinu wo knihjowjedźenju a bankarstwu, kaž też wo druhich pschemyślownych nałožnoscźach womje. Pschekupzy, pschemyślowniža a njenjeśkižnjy ßo na połnicźnu šłudnosć kedźbliwi cźinja, dokelž muža tam wo nałožnych wažnych praschenjach ßo rozmotrowjeć a šebi radźicź dacź.

— **Na 3331šne wobstacźe** móże w tutym lecźe Budyschska trawska jednota wróćo hladaś. W lecź. 1512 łałoži ßo wona jako ßwobodna jednota a hatke podźiłcźo pschetwori ßo do nuckenje jednoty. Jednota ma mjeńe, pschi šchłamnoscźi ßwojeho jubileja wjazy hłojdźenjowo inwohowaś. Na jenym ł nich dyrbja ßo wośebje mišchrowaś, kiž ßu 50, 40 a 25 lět ßobustawy jednoty, wośtawaju. Na 40 mišchrowo móże tutón jubilej wobkwiecźiś. Nimo teho dyrbi ßo też nowa thorhoj poßwjećiś, dokelž trawska jednota hač optał hišće we ßwójej ßamoscźi njeje ßobustawowa ża wulki njedostatk.

— **Kreditna pomoc ża ßtajnje wotdowanych.** Sakkli ßejun je hižo pśiched dlšchim cźasom 1.400 000 hr. jako kredity ża raterjowe pschikupy, kotrjž buchu we šaitźenym lecźe ł njerjśnodźernymi tśrochami, domawytani, to bychu ßebi ßymnjeńa na wałtawy wobstarowaŕ mógli. Dokelž pak je ßo wupokazało, to wośebne pjenjezy njedóstawaju, je hałpodarśki minister ł Sakśiśko hjerma we ßwójim wukonjanim pośedźe, ßummu na 2½ miljiona hriwnow powyschiś.

— **Twarjenje wobydlenjow ša** raterjowe. Hałpodarśkemu ministerej ł. Sakśiśko ßtej mutoru šastupjeł knjeźerstwo, ło je ßo w ł wunoschkow podrustniskeho dauka 200 000 hr. produktiwneho ßaraonja dźełounemjerjowo 18 pschitwolilo, ża kótrejž pjenjezy je ßo 63 ratarjam dlenow nahnaŕilo. Ża leto 1925 je ßebi **wotmyślilo,** na ßamsne waschnje twarjenje wobydlenjow ßpomóc.

— **Druhi wuwuczowanski kursus** ßo na Hornjuzišleje burskeje wyschoje schule w Ochranowje (Hermsdorf). Prěnjemu kursej na Ochranowskej burskej wyschej schuli, kiž běśche ßo wot 5. do 30. januara 1925 we wuczbnych rumach tejšnjeje nětko 8. februara druhi, kótryž budźe 6 njedźel trać. Pschipowjedźenje pschijimuje a rozjašnjenje wot ma ośebjom hamt nětkelšich burskich wyschich schulow w Dźeżdźanach-A., na Komeńskeho dróhy 3. (Komeńskeho Nr. 3).

— **Nahódnoscźenje šławnych wóžkoŕjow.** Nahódnoscźenje šławnych wóžkoŕjow je do rośtrěbaneho jednanja šastupiło. Nahódnoležnikam wobsebje němške ßtatneho fjejma je ßo je wóźmužkowneje ßtrony wažne ancźina wo šławnych, hišćeze wobstawanych wóžkoŕjowskich podaja, kótrejž thětro hinaše liczby wopschija, hač je němške finanzne ministerstwo jeśdźerało. — So by ßo nahódnoležnikam pśaschenje dokładnje ißrjedowaŕ hodźało, to by ßo postajiś mohło, kdy a kak wyschoka dyrbja ßo wuwóźkarske pola wěrcźelkow šławnych mune. Tehdyla ßo šołožilo dowěrnikam druschwo, kotrejž pschiwuwjedźenje šławnych wóžkoŕjowskich pschijimuje a pschipowjedźenja na cźinim rjadnje. — So by druschwo ßwój nadawk ruce zo pjelniś mohło, napominaju ßo wschitcy wobsebjesławnych wóžkoŕjow, to bychu ßwoje wóžkoŕiki tak nuckowali, hač mógło pola dowěrnikow druschwa ża pschipowjedźenje šławnych wóžkoŕjow w Barlinje Charlottenburch, na Barlinskej dróhy cźo. 100 pschipowjedźiś.

— **Dźeło we Sakkli.** Krajny dźełounemjer hamt poda leśchowazu rosprawu ły ßtladnoscźi ł dźełu ja cźaß wot 25. hač do 31. januara 1925: Nałožnje ße dale ża muzikej a žónšku cźeledźu napraschowanjche. SStarnistwo jenoż malo dźełaczerjow wyschikaju. W indušterji kamjenjow a lemjow, wośebje šchlejskowa indušterja, dźełaczerjow pschijimaische a to muzikich a žónškich. Też chemiska indušterja ße ża klmanymi mozami napraschowanje. Ale też w metallowej indušterji dźełu pomału powyschowanje dobre. Wuczeni a njewuczeni dźełaczerjo ße wschitcy dźe ßaradźechu. W tekstilnej indušterji ße w krajnjach wobsebjesłuzeje polepschichu, we schtrykowańskich pak ße pabubjeśtichu. W papjerniskach bě dźeło jara njestajne. Na někotrych mětłach bo jara ße dźełaczerjami nanjeschowachu, na druhich jawjedźechu ßamo hajo pschitrjeżene dźełko. Wobobne wobsebjesłuzeje kujeżachu we dejerach a koło pschedźałanych dźěłarnjach. Rosmnożenje pschinuślo wołjeni próżdne městna, kótrež ßo wschitke wobsebjesłuzeje njemóżachu. Mało dźełaczej běśche we leśnjerśtwje, dratźerstwje a korcźmarstwje pschijeminuło. We twarjenju

W. Kronus:

Poslednja wotnoška.

Sešerbschćišł Jan Sserbin.

II.

Bukowska horbata nawješ běśche wschа pokna błota, běśche tu hišće pschi łuzi. Hižo nječicho dnjow běchu tu ßłuki, schtož njetrjebaśche, njewutłupi ani kreczałki ł domu. Jenoż „pśches pród" šaklepotachu wob cźaß drjewjanzy a mikny ßo poštawa. S kśłewa ße błyschcej schcejčkot rjeczałow a wótre schcejbotanje jatych huš.

Puć ße pusty, hnadź ża zyły dźeń ło na nim ani jedyn wós nimo pótkowcho woła njepokasa, kótryž ło wschędnje wokoło Bukowa w šuńeru ł šuhudnemu měśtaczku kołebaśche. Nad wjeśnu šasta dźenja šchera archa, a ł jeje nutrni wutali ßo ßtatny gmejnški ßtrožnik, Malik. Djerżo w cukowaj nětkle tśišćene dźěcźatko — horbatko — khwataśche ł dołhimi krocźelemi ł domej, tak ło šedźa ża nim dobrjwata bóle wotłuśenja holcźa, błédniścha, wuśpróżnjena, trypotaza ża ßwojimi wjedniłkami.

SStyrnaśe ło Hanje Cyjšlez pschejbyłowschtej ło do ßwojeje domowinišeje gmejny, kótrejž njesnajeśche ani jeju mužeńku khibu ł powědanja wot ßwojeju ßtarschich. Ssama bě ju wokoło Braći narodźiła, dokelž běśche na wschelakich měśtnach hač do ßwojeje ßmjerce žiwa była, ża tym, hač jeje ßtarschej runje na tom abo druhem dworje běchtej we błiźinje. Kedma běśche ßchulu wukhodźiła, ßešła ło ł dźełaczerjom w žyhelnizy, i kótrymž pośdźišło ßwoju domjanoscź hromadźe podźěli. Ze tchołe pomóra narodźischtej ło bórzy wobej dźešći.

Njemandźelšti jeju nan bě ße bórzy pschiradnuje wospuschćejł, njewotkazujwschi po hebi ani źeda. Pschewostajiwschi je hubjeśitnym a běźe, bě nětkle cźełnyk, hdźej bychu jeho njewuśłědźili, ło by tam na podobne waschnje druhu dowěrlitnu holzu jawjedł.

Wopuschćena Zyjškowa bě cźežzy ża ßwój hrěch mikodoscźe pokućiła. So by dźešći ježiwiła, nuśowaschе ło k dźełu, haczrunjej běchu jeje mozy pschedcźažnje podlenjene. S pschesmućrunym napinanjom a cźežkimi ßtarosćenjemi pschinjeże ło bórzy wo ßbyt ßwojeje ßtrowoty a pschesahe ßmjerć ju wunuzi. Nicźo kśpčeho njemóżeśche ju podesćeś, wschako bu w najhórśchej dobje ł bědow wuziwadobżena; hóreje dnje běśche ł jeje dźešćimi. K łboźu ßapschimnuchu ßarjadnišiwa do jeju hórkeho wožuda. Naběhowachu domowinišku gmejnu, ło by ßyrotkow ł beli iwaka. Wubjerk Bukowskeje gmejny ło wschelako wuhibowaschе, ale ßtónczeje bu ła tola nejerjeny łakonjej dośćeźinicź. A tak ło ßta, ło dźešći po Hanje Zyjškowej bo do Bukowśta pschebyłschtej. Pschemoknjenу a wmjachleny Młodźeń ßawjedże wuśpróżnjenej a błódnej ßyrotźu ł wješnjanoscźi. Karischowe je ł milośćiwej wutrobu pschijia a mějo ł ninaj łobuzlenoscź wobrěcźa muża, ło byschtej wbohej ßatzy jnajmjeńšcha nješchto drjewa pod jich ńschu ßwołałej. Pschewobleknywschi jej do ßarzeje drašty a wotpołożenych wózow ßwojich ßamnych dźešći, wěnowaschе ło jimaj ł wośebitej ßtarośćiwoscźu a łubośeju.

Cźicha a ßaśtrózena Maruschka ł bratikom Karlom ßomjasni pola Karischej bórzy dosć a jeju ßpodźiwanje bě wulke, błdyž ju jimaj praji, ło pósłóżetaj do pschichodnoscźe twarjenja. Woprawdże hmujaza to wěź, błdyž holcźka še brjenjeschtkom pod paju wjedżo za ruku bratficźka — korbaczka — dźeń hač dźeń puczowaschе wot cźišće k cźišću. A witanje gmejnšich dźešći njeběśche w jednotlinych domjasnoscźach jenaśe. Tu a tam, wośo, wobłhadźachu ł nimaj dosć cźłowjeśkow, ale ßwjetścha, błdyž ło rano ł nekakenu ßuhodnej ßatrachenej pschitulajschtej, ßakschikmy ło na njeju: „Bóżo ßajo ßej tudy... ?!" W takich pschipadach mějeschtej ßa zyły dźeń wjele njelubośnych wumjetowanjow pschekhłyschcej, ßtych pohładnjenjow ßwjeśej, druhdy też hłodu. A tu wješeleschtej ßo ßyrotźu ł njedočakanjom na pschichodnу dźeń, kótryž wschak njebywaschе za njeju pschijimnišchi, kaž běschtej ßej to pschałej.

Cźežke puczowanje po gmejnje trajeśche tak pośpowólne dale, dokiž njepśiśiwdże ßkóncznije tej Błažijowej ßtatkowej rjad. Wběche kražnu, ßłónczny dźeń. Pschichroda ßmjewaśe ło na błónczнym błyschcźu a wonjeśche wot młodnеje ßelemy a wot nałetnych hvótkow. K rjenje wutwarjenemu Błažijowemu ßtatku pschicźahowachu pschi ßtrachcźinje „gmejnšich dźešći". Holcźka wjedźeśche wobhladnivje bratfika, ło by ło njeśakapnuł a ßej ßchtołko njeśćinił. Bojaśliwje ßaśtrózeny pschichej na ßchéroki dwór a ł dyrkotanjom bliźeschtej ło k domišemu. Njenadźijwschi wschak ßaśtrózja jeju dźiwne ßchcźakanje pśa, tak ło ju še ßtrachom ke kamjenjam pschitulischtej.

„Hadźaj ßplaho, pśiecź wottud! Pola nje niwasch niczo pytacź!" wotmowka ło ßurowje w błiźikoscźi; a dźešći zawohladajo roshorjenеho bura Błažija zofaschtej wjacej zaśtrózanej ł wrotow. A ł rosśłobjenemu nanej pschidźiwo ło tej jeho wośmnólitnу ßynk, kiž we worakowcźej wotschcźiwa pśa ßadehowazeho ło na ßyrotźu.

Holcźka zakrwaczе placźo je ßwojim cźełom błodźiwa bratfika tež hbył běschtej hižo na wózy. A tak ßpodźiwnje. Póß njemjeśeńe schcźiwanja kedźbu, nawopak! ßnowe ł budźu, jako by dźiwł ßwojeho hospodarja wobarbiś. Wrota Błažijoweho kubła ło hnydom kruce zawjerchu, a ja gmejnšimaj dźěšćomaj na nowźu dolecźaju błische někotre hrośne ßłowa.

Ssyrotźu, ł žebi pschitulenej, jako by jeju cźłowjeśka njelubośnosć hišćeze bóle ßbližała, pohybowschtej ło na hromadku kamjeni a cźrjopow a porcźejstwej bórzy płakaschtej. Kak tež to njedobrjołej! Nimo ßwojeje jwajomnoscźe ludźi ło njemjeśeńej na ßwóźe nikoho a niczeho. Běschtej ło jeśicźej hač nětkotrykuli poß we wjeśu, hudźo abo ßmjejo, jatko, pschetoż domjasne ßwérjo ma krwju a jěź, ludźo ßo jim ł wuzikhu. Ša to pak na gmejnšе dźěći njedźiwaju, ło ma jenoż ßchkodu ł nich.

(Pokračowanje.)

pschenny̆ch powyschi ſo liczba dżełowy̆tazych. Pola pschemy̆ſlich a bürowowych pschiſtajenych możeſche ſo małe polepſchenje wobkedżowacz. Sa wuwuczenymi ſtrowy̆pitkami a pschedawarkami ſo bóle napraſchowach, tak ſo ſ dżela mozu pobrachowachu. Tez na domjazych pschiſtajenych ſ dobrymi wuhwędżenjemi bęſche njedoſtatk.

S **Budeſtez.** Saſdżenu nóz krótko do 1 hodż. wubudżichu naſ truby fabrikowe ſe ſpanja. Trubjeſche ſo na woheń. We Wbohowoje pola Kunowalda bę pjeza w ſe ſtomu kry̆tym twarjenju woheń wudy̆rił, kiž bę ſo ſ wulkej ſpęſchnoſcu po wſchęch wobydlenjach roſcherił. Bydlachu tam 4 dżełaczerike ſwojzy̆, kiž możachu ledma nahe ſiwjenje wuthowacz. Domjaza naboha je ſo nimale wſcho ſpalika. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze ſnate.

S **Hornjeje Hórki.** Na ſwój koncert bęſche tudomne ſerbſke towarſtwo „Lużiza“ na ſaſdżenu njedżelu pſcheproſzyło. Hacżrunjeż wjedro njehojeſche, bęſche Henſelez runma ſala derje wobſadżena. Ssamo ſ Bukez mózachny hoſcij witacz. „Lużiza“ wſchak tez wabicz we. Wobſedje ſe ſwojim męſcharſkym thorom. Tón ma jara dobre mozy a w knjeju wyſchiſchim wucżerju Frajſchlaku dirigentu, kajtkiż ſich w ſerbſtim kraju wjele nimamy po hudżbnej ſtronje a po ſerbſkej wutrobje. Tuż ſo tez dżiwacz njebudżemy, hdyż praju, ſo bę koncert kraſny. Poſticzi kraſnie wuhładkowane męſchane thory: Kosorowy „Rjanu Lużiza“, Krałowſowy „Holczo pod dubom“ a dr. Pilkowe „Sswérna ljubka, rjany ljuby“, „Njeſwérny“, „Stuw dale“ a „Hanka ty ſy moja“ tak, ſo dyrbjeſche ſo poſlednjiſchi wospjetowacz. Knjezina Frajſchlatez pſchednjeſe ſe ſwojim kraſnym, cziſtym, polnym hłoſom nanowe ſimacze ſoło ſ nilodoſtinych lét „Pod hwęſdami“, hż. 1896 na ſerbſkej wuſtajczy w Drjeżdżanach ſ wulkim wuſpęchom ſpęwany a Krawzowe wabjace ſolo „Schtoha cżi ludżo ſ nami maju?“ ſ pſchewodom klawéra. K temu pſchednjeſe orcheſter hiſchcze Picżmanowu „Moja wótczina“, Nawkowy „Poſtrow ſ Moravy“ a ſe Sſmjetanoweje „Pſchedateje njewjeſty“. Knjes faraż Zyż-Bajnicżanſki wupraji ſwoju radoſcz nad tak derje poradżenym konzertom a pohonjowaſche k wutrajnomu dżelu a k ſerbſkemu ſpęwu. W druhim dżele wjeczora pſchedſtaji ſo Maliniſkeho wjeſelohra w 2 jednanjomaj „Nankowe ſchkównje“. Wobeje ſmjeſeli naſ, ſo bęſche to ſama mlodoſcz, kotraż tuhi ſwu pſchedſtajeſche a to ſ wulkej ſahorjenoſcu a doſcz derje, tak ſo ſmy pſchejſwędżeni, jo hdyż ſ wutrajnej prózu budża ſwdeni dale dżełacz, ſawęſcze tez hrajerju „Lużiczy“ tón wyſoki ſtwdżenik doſpołnoſcze a miſchterſtwa zyle węſcze a bórzy doſcżahnu, kajtkiż ſich thór ſ woporneż njeſprózneż wutrajnoſcu pod energiſkim a wulzy wutrjownym wjedniſtwom hižo dozpęł je. Tuż do predka „Lużiza“, ſtoj njekhabłaza a dżerż kruſe a wuſoko thorhoj ſerbſke pod ſtarym, ſkalnym, ſerbſtim Minſchczoizom.

S **Porſchiz.** Naſch Sſokol chże pſchichodnu njedżelu do Rakoſd wuleczicz, ſo by tez raz Rakoſdzanam pokaſał, we cżim jeho prózowanja wobſteja. Sſokołp a Sſokołki pſchedmjetu wſchelake ſnuczowanja na prękuſchu a bradlach. Sſokolki pokaża nam tez jene rytmiſke ſnuczowanje ſ pſchewodom hudżby. Tez diwaj jortnaj dżiwadłowaj kruchaj chże Sſokol hracz. Programm budże potajkim bohaty a wotmenjazy. Tez ſchtóż rad reſtwa, tenmi ſo ſkładnoſci poſticzi. Reje ſapoczną ſo w 7 hodżinach, pſchedſtajenja we 8 hodż. Wſchitkich Sserbjo w Rakojdach a wokolinje ſo na tutón wjeczor pſcheproſchuja. Wobſedje pſcheproſchujemy towarſtwa Radżiju, Serja a Zdżeliku. Budżeze nam wſchitzy mutrobnje witani.

S **Barta.** (Powjeczenje wucżoneje kuchinje.) Saſdżenu pondżelu powjeczi ſo na ſwjatoczne waſchnje tudomna nowa wucżona kuchei. Na ſwjatoczneſoczi wobſedżichu ſo w polnej liczbje joſtupjerjo Bartiſkeho ſchulſkeho wokrjeſa a Bartiſko-Rakojdzaniſkeho pokraczowanſkeho ſchulſkeho ſwjatka, dale rjadowniz holczażeje pokraczowanſkeje ſchule ſe ſwojej wucżekku. Pſchedbyda ſchulſkeho zaſtupjerſtwa, k. adminiſtrator Marquardt, roſtoſowaſche w dleſchim rozpomnjatnju pſchicżinu, kotreż ſu k poſtajenju nowoje ſchulſkeje ſtuwy dowjedle a pokaza ſ pſchedczażanymi ſtowanmi, ſo dyrbja hižo holzy w pokraczowanſkej ſchuli ſo na jich pſchichodne powołanje jako hoſpoſy pſchihotowacz. S wutrohnuma ſkażoſpchecżemi pſchepoda nowu ſchulſku ſtuwu ſchulſkemu nawjedniſtwu a poſtaji jako wucżeſku, kiž ma wuczbu we warjenju podawacz, knjezinu Bergerez ſ Barta. Na to podżakowa ſo k. kantor Böhma wſchem, kotiż ſu na natwarjenju a wuhotowanju nowoſe wucżbneje kuchnje ſobuſtutkowali.

S **Lubija.** Tu namakachu pſched krótkim ejerwjeny gumijowy ſchlawch lohkeho motorſkeho kola a cżornu kopowu elektriſku ſwęzu ſ wulkim, wyſhokim ſwętkomjetakom. Wobſedżeſ njech ſo na namakanu w Lubijſkej męſchczanſkej ſtejſi ſamolwi.

S **Biſkopiz.** W poſlednich dnjach mejachu tu ſylne lymſke hrimanje. Pſchi tym ſo tez błyſkaſche a ſnehowy mjezeł ſatkadżeſche. Po ſtarych ludowych prożimach wo-ſnamjenja tutón njewſchedny podawk, ſo hiſchcze trata lyma na naſ cżaka. — Cżeſke njeſboże ſta ſo w jenej tudomnej knihicżiſchczerni. Wożaſnjeny maſchinſti mlodſchi S. pſchińcże ſ lewej ruku do ſpęchnje cżiſchczażej maſchiny kotraż jeho ja ruku hrabny a ſobu ſcżahny, tak ſo jemu ruka wjazy kroż kruna. So bychu ſnjeſbożeneho „ußwobodżiſ mohli, dyrbjachu maſchinu ſ dżela rozebracz.

S **Biſkopiz.** Na Standżordſkej univerſicże w Kaliforniſkej w Sjednoczenych ſtatach Ameriki je wotmyſlenka ja hapreja t. l. wuſtajenja nemſkeje wuczby ja cżuzine dżela. Zentralny wuſtaw ja wocżehnjenje a wuczbu we Barlinje je ſo pſcheproſył, ło by pſchiſtinichmu maczinu feſtajał a Kaliforniſkej univerſicże pſchipoſłał. Zentralny wuſtaw je ſo nětko na ſaſjadowarja fyſikalneho kabineta Biſkopiſkeho wucżeliſkeho ſeminara, proſ. dr. Hütineta, ſ próſhwu wobrocził, ło by ſo na mjenowanej wuſtajenju wobſedżił a fyſikaliſke apparaty a mathematiſke modelle, kotreż ſu ſchulerjo ſami ſhotowili, do Ameriki ſapoſłał. Hdyż je miniſterſtwo za ſudowe wuwuczenje w Drjeżdżanach nětko ſwoju dowolnoſcz dało, ſu ſo wſchelake węży wubrale a wotpoſłale, mjez nimi tez knihu ſ fotografijemi teho dżela kabinetka, kotruż je je pilnym a wulchkłym dżełom ſchulerjow naſtał. Tez wobraży ſe żiwjenja, kajkeż ſo pſchi cżuczunym dżele w ſeminaru jemi, ſo pſchipoſłożichu.

S **Rakez.** W janje „Erika“ pſchebywaju wſchelazy ſe Porubrkeje wupokaſani Nimzy. Cżile ludżo běchu w Rakezach ſpęwny wjeczor wuhotowali, kotryż bę tez wot ſerbſtich ludżi wopytany. Pſchi ſkónczenju rejow běchu ſo wopili. Tez jenu 15 létnu holczu, kotraż poła jeneho rakarja w Trubnje ſłużi, běchu tak wopoili, ło wjazy njewědżeſche, cżeja je a ſchto ło ſ njej ſtawa. Pondżelu rano pu wonkach namakachu a hjes wědomja do dwórnitſchczowoje cżakarnje donjeſchu. Wěſte ſmamjenja na to pokaſuja, ło je ſo holza wumnożowała. Skatny rejtor wěcże należnoſcz hiſchcze pſchepytuje. — Pſchiſtojne ſerbſke zabawy ſu ſa nimohich Sserbow naſcheje wokolmy pſchechćapatne. Cżim bóle woni zuſe nemſke ſwjeſelenja podpjeraja, bdżej ſwoju narodnoſcz, cżeło a duſchu druhich pomhaju kaſnez.

S **Delnjeho Wujeza.** Pſchi zyrkwinſkich wólbach ſe wuſwoliczu ja zyrkwinſkich ſtarſchich ſk. ſchewiki miſtar Suſkora a kantor Leinert ſ Wujezda, ſiwnoſczer Bruk ſ Trunjow, holczerjaz Schneider ſ Maujowa, tiſlez Schuſter ſ Rudeje. Do zyrkwinſkeho faſtarſtwa ſo nawoliczichu ſk. ſiwnoſczer K. Bruk, ſiwnoſczer K. Rjelka, holczerjaz M. Haſchka, pſchacżel miſchtr Arnoſcht Mikela, murjer Guſta Mercżin, gmejnſki pſchedſtejer K. Mauer, ſiwnoſczer Pawoł Sſaluſcha. S Wujezda: ſk. ſiwnoſczer Jan Schlachta, gmejnſki pſchedſtejer Michał Nowak, ſiwnoſczer Jan Miłkowſki. S Maujowa: ſiwnoſczer Hermann Kochta, ſiwnoſczer Arnoſcht Cżech, wuczer Scharzig. S Rudeje: ſk. ſiwnoſczer Guſtp Altner, ſiwnoſczer Max Pohonz, ſiwnoſczer Handrij Kżenik.

S **Holbina.** Sbrdit je ſo 24. januara ſamkaż Fritz Rez ſ Barlina, kiž w tudomnej Barliſkej wuhoſeni bydleſche. Rez je ſobotu ſ Holbina wotehſol, ale hacż dotal njeje do Barlina pſchiſchol a njeje ſo tez ſaſo do Holbina wrócził. Wón je 37 lét ſtary.

Kospodarſki rozhlad.

Schwórtk 5. januara 1925.

Wężerawſche kurſy w Barlinje.

(Tute kurſy ſu w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	22 700
jendżelſki punt	20 093000	czeſkoſł. króna	12 370
ſchwajzarſki frank	80970	10 mil. półſk. mark.	80 000

Pjenjeſy njebędżu wężera wjazy tak żadne a tchodża daż nęſchto tuniſcha.

Efektowe kurſy běchu wężera na Barliniſkej burſy ſaſo ſtruczene. Burſa hoſpodarſke a politiſke położenje jara pſcheczełkniwje pohubżowaſche. W januaru je ſo żełezowa induſtrija derje wuwiła. So je rěcź Herriota w franzoſkim ſejmje wimale jenohłoſne pſchihłoſowanje nadeſchła, maja ſa dobre znamjo. Wójniſka pożeżonka njebę jara kruta.

Na produktowych wikach njebě położenje wjazy tak ſtruchłe. Placżiźny ſo wobſedże w rożzy ſaſo jeżyniczu. Hewak wſchak wobrot ſnadny woſta. Kupcy ſo wotwołakuja kupowacz. Jeczmjeń a wowſ ſo mało pſchemenjeſtaj. W mazy, wotrubach a wonjeſtchach woſta wobkhod jara ſnadny. Wężera placżeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 12 40—12,60 rożi 12,35—12,50 jeczmienja naſétn. 12,75—13,75 naſymſk. 11—12 wowſa I. 9,35—9,75 hr.

we Wrótzławju:

pſchenicy 13,20 rożi 12,75 jeczmienja naſétneho 14,50 naſymſk. 12,— wowſa I. 10,25 hr.

We termiſowym wikowanju:

pſchenica w meji 14,17—14,50 rożta w februaru 13—13,15 w haprelu 13,80—14,— w meji 14,10 hacż 14,35 hr.

Wiki rěſneho ſkota wężera w Barlinje (Zentralviehhof)

Pſchihnali běchu:	Wone płaczachu:
1765 howjazow	20—52 hr.
2287 cżelatow	38—82 hr.
3500 wowzow	30—47 hr.
10408 tuknjanych	
863 wuknjanych ſwini	
pſches 300 puntow	57 hr.
240—300 puntow	65—66 hr.
200—240 puntow	63—65 hr.
160—200 puntow	60—62 hr.
120—160 puntow	58—60 hr.
po 120 puntow	57 hr.
ranzy a kunorohy	58—62 hr.

wſcho po zentnarju ſiwoje wahi. Wiki mérnje dżeſchu.

Swinjaze wiki tam (Wagerviehhof Berlin-Friedrichsfelde). Pſchihnali běchu 311 běhakow a 365 proſtakow. Wone płaczachu:

	małe	ſrjenje	wulke
běhakt	35—50	55—60	70—85 hr.
proſtata	20—25	25—30	hr.

Wiki běchu mérne, pomjo tydżeniſchim wikam ſo płaczimy njepſchemenichu.

Wiki wężera w Bětej Wodże: Butra 1,90—2,— po pmneże, ſoja 15 pj., Wiki běchu jara ſchpatne, tu bę mało pſchedawarjow a tez mało kupzow.

Butra w Barlinje ſaſo dróſchcza. Wam płacżi ſo za ſtym wikowanju I. 1,88 hr., II. 1,70 hr., III. 1 40 hr.

Na pſchepadowanje:

Drjewo, wuzitkowe, na pſchepadowanje ſchtwórtk 12. februara dow. ½12 hodżiw w Lehmanez hoſtencu we Kamjenzu 760 m. jehlin. drjewa. ſdónki a 20 m. twjerdeho drjewa. ſdónkow. Drjewo w Rychnowſkej a Cżornowſkej holi

Palne, pondżelu 9. 2. pop. w 2 hodż. w ſaſtupje (Jagez) 125 pod cżeſłej horn.

Na pſchedań:

Krowa, mlowa, w Cżornjowſe cżo. 17 p. Kamjenzu.

Sso pytaja:

Dżełacżeż, kotreż dwór w Jeſoru pola Niſtej.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dżenja dop. 3411 hodż.: **Sa khlébowym zitom a wowſzom ło pſchejeſcha. Placżiźny pornjo wężerawſchemu ło mało pſchemenichu. Zita pſchewjele njepohtżicżuja. Tendenza: ſtruczena.**

Dop. 3412 hodż.: **Każ pſched hodżinu.**

Placżiźny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zita a wolijowe ſymje po tonu abo 1000 kg, ſemal 100 kg. placżiźny po Volej ſtrowje.

	4. 2.	3. 2.		4. 2	3. 2.
Pſchenica rożta	248-252	266-262	rauſ. wożniſchi	18-19,50	18-19,50
	247-250	245-250	pach. melaka	9,80	10,0
małck. jeczmjeń	255-275	255-275	ſerabella	17-18,50	17-18,50
nal. jeczmjeń	—	—	ſérnaze ſuzji	20-21,20	20-21,50
wowſ	187-195	187-196	bunp	20-22,00	20,00-22
kukurjza (Mais)	230	—	wofa	18,50-20	18,00-20
pſchenczn. muka	36-37,25	36-37,75	ſamy wokſuſchi	25,50-26	25,50-26
rjana muka	34-36,75	35-37,5	ſérne ſuzjny	13-14,00	13-14,00
pſchenicz. wotr.	16,50-17	16,50-17	ſolte ſuzjny	16-16,20	16-16,20
rjane wotruby	16-16,60	16-16 60	ſyno, 60 kg	3,90-3,50	3,20-3,50
rapż	395-400	395-400	ſiema, rjana	1,15-1,25	1,15-1,25
lane ſymje	410-415	410-415	„ pſchenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrach	21-23	21-23	„ wowſina	1,00-1,05	1,00-1,05
pjeluſchki	18-19,00	18-19,00	„ jecjna	0,90-0,95	0,90-0,95

Drjeżdżanſki ſerbſki bal.

Sſmjedżeſi, na kotryż ſo Drjeżdżanjzy Sserbjo a jich pſcheczełkniwje zyle łeło wjeſelachu, je nimo! Wo „Drjeżdżanſkim ſerbſtim balu“ ſo we Sserbach dawno wjele rěcżi. Minjeny hujeżeli je pokaſał, kak wopraweny tam wo nim dobry nahlad je.

Drjeżdżanſki ſerbſki bal, 31. januara 1925, bę ryty ſerbſki hujeżeli!

Drjeżdżanjzy Sserbjo pſchindżechu na njón we ſwojich ſerbſtich drattach, katoliſkich a evangeliſkich, runje tak Sserbjo ze Sserbow a ſlowjanſkuju hoſcżo. Se Sserbow bę wjele ſerbſkeje młodżiny Drjeżdżanſkich Sserbow ſ wopytom pożeſzelo, napojzaż ſ katoliſkeje dżela. K tutym běchu ſo Drjeżdżanjzy Sstarejſzy: Cżeſka, Polaz, ſamo Rußojo a jużni Sserbjo pſchidruzili. Tez rjana liczba nemſkich pſchezełkowo Drjeżdżanſkich Sserbow bę na ſwjedżeni pſchiſtkowała.

„Jednoty“, towarſtwo katoliſkich Sserbow w Drjeżdżanach, ſwjeżeſche ſwoj ſakożeńſki ſwjedżeń, a „Cżornoboh“ a „Hromadnik“ ſwjeżeſchtaj tutón ſwjedżeń ſobu. So rumnoſcż bę ſcżi na nowym męſcże „Ballhaus“ wuſtrowliſa ſ ſubju. Kajtuż dyrbimy we Sserbach parowacz. Wſcheſ a ſcżemy běchu ſ bantami a pławami pſchechene. Wulka parkettowa pſchęſtrej bę ſ wulkej liczbu ſ běłymi rubami wodżetych błidow wobdata, tak ło mużeſche kożdy bjes wódż mélno dóſtacż. „Jednota“ bęſche tez ſaſtupny a ſhodny rjeżnik rjeżes tak wobmjeſowała, ło możeſche, ſchći kożdy tute wjeſele popjeſcż.

Wokoło ¾8 hodż. powita wyſokodoſtojny knjes faraż Kral w Drjeżdżanach pſchitomnych pſchezełnje, pozdża wo wuſnamje towarſtwa „Jednoty“ a Sserbowſtwa a ypomnjeſche, kak je ſchći njeſohi tachant Skala „Jednotu“ a jeje ſymſki ſwjedżeń ważił a yſches 25 lét dołho ſam ſtajnje wophtował. Powitaje ſkónczi je pſchezełnemi ja towarſtwo a Sserbowſtwo.

Wo ſhromadnje wuſpěwanej hymnje „Rjana Lużiza“ wuſtupi knjezina Hanża Klimantez a pſchednjeſe Wicżaſowu baſeń „Sserbow kraſny raj.“ Wuſtupi tak mlodeje pſchednoſchowanſki dyrbi jo wonjeſke thwalicz a jeje dobra ſerbſka rěcż je, toho, ſchtóż je kedżbu dawał, jaſo na lubohu njeſchkodż naſcheje rěcże dopomnita. Po tym bu Andrickowa hra „Zona dyrbi do dworu“ hrata. Sserbſke cżinowny ſu pak ideaſne a tak hniſto dołeż ludżi njeſtoritmliwe, pak ſ tendenzu piſane. Jenoż ſerbſke wjeſelohry pſchedſtajenja wopraſchżite żiwjenje a wowiża ſ teho mózne teżkoſwi. Tute pak ſu potom tak jaſne, ło jeże ſebi łożdy ſ teho wuczbu ſam ſa ſebje wſacz. Mjenowana wjeſelohra je jednora; hrata bu wot knjezinu Hanże Bjemarjez a knjeſow Hajdana a Handrika. Tuczi pak ſu pokaſali, ſchto ſu ſ jednoreje hry wuſtarkowacz hodżi. Wuſpęch bę wulki. Se żeitnu tradaju wudowa bę we ſwojich ſtahołczach doſtowny. Hru ſcżehowachu reje. Jako běſche knjes hudżbny direktor Bjarnat Krawz pſchitkwatal, wotmi ſo hudżbny dżel wjeczora. Jako jotiſtaj wuſtupiſchtaj knjezaj hupfeſt Rotha a Schlamaf. We jeju wyſhokim ſamużeżiju je ſo hižo wjele thwalby wuſpało a „Jednotu“ a jeju holczi je ſnej ſobuſtutkowanje jara wſcheſelilo. Knjes Rotha pſchednjeſche Dne żitkowu „gumoreſku“ a Drdlowe: „Upominanje“, knjes Schlamaf ſi ſwóju knjeza hudżbneho direktora ſamoho: Zdyſka, Sſokolku a Dumwrót, ł temu hiſchcze ſchkwórtu wjeſelohru ſchtiſenżku. Na to wuſtupi ſerbſki Drjeżdżanſki thór „Hromadnik“ ſe 4 Pillowymi ſpěwami. W hudżbnym dżele tejſchke wulka proża hobuſtutkowaſche wobeje pak knjeza hudżbneho direktora Kranza. Dżeł je jeho ſtutk a ł kajſej lubożeju je ſo wón ł dżelu wěnował, wo tym wobże jenoż Drjeżdżanjzy bja. Wjeſelſkrażny pſchiſtkeſ je pſchyſpołnjacze wſchelkich charjow ſa hudżbne pożiżenja.

Na to ſahra rejowańſka hudżba polowiżku, na kotreż ſo ſkoro łożdy wobożeſche; pobrachowaſche pak jeje wjaza „Mejo“. Sczehowacze reje pſchinjeſchechu pak do wſchelkich tejſe wjeſele, kajkeż ſo jenoż tam nadeſdżu, hdżeż ſu wſchitzy jenaże mużle. Tuta mużi wſchech ſe ze

kotre hodźinki cźežkosćej źiwjenja jabycź a ho do cźistego radosćez zamérjcź. Hudźba pilnje hrajesche. Ludźo spéwachu serbske spéwy a młodźi a teź stari rejwachu. Tute wjesele kujeźeše, doniž njebu źwjedźeli kónčenym.

„Jednota“ móže s prawom na swój 50jedźesći hordo byćź. Wjacźej ma ho jenoź, ho by ho dale tak próspérowała. Teź winowatosći k temu ma, hdyž tola na jeje źwjedźenje tak dalozy holesco jéšdźa.

Přiłopk.

* **Nadlowe apparaty za ślepych.** Lipźeńska měšćańska rada pśidźiwoli 5000 hr., ho bychu ho za tute pjenjezy za ślepych radiowe apparaty wobstarała.

* **Morderske Kravsja teź hišćeze druhich morderstwow podhladuju.** Kaž ho źa, je Kravsja, kiž je 15 létnu kontorisću Lederez f Lipska a dźiwaceerja Pannika f Dessawy sfónjowal, teź hišćeze druhe morderstwa sfucźił. Myśla sebi, ho je teź 21 létnu Elsu Kranzez se Treuenbrietzenow morił, kotrejž je ho w nowembru sanźeneho léta sfubiła a kotruž ju je Kravsju hromadźe widźeli.

* **Wulka syna w Kaukasu.** S źyleje Kaukasleje pśichadźeja powéśeźe, ho tam wot 1. nowćatka januara syna wot 37—40 stopnjow śnjeźi. Wjele ludźi a ześotu je smjerśko. Tajku synu tam sa 100 lét wjazy méli njejsu.

* **Słoźikowa cźwila.** So Nocźki (w ludowej rěcźi mjenuja ho tute źwérjata „klopy“) teź słonu žeru, to dyrbjachu burźo blizko města Vera Cruz, we źirjedźnej Ameriźi, nasłonicź. Po tuhnjazych milijonach pulsacźich ho słoźki i powětra na jenju a wozkrachu ludźom wšěch „klonjane tśěchi“, tak ja ju někto bjes tśěchow. Teź wo tym ho wiźa, ho su słoźi, kaniballsmuš śiśeśe, mjenujźy jenemu muźej noši wotkuśkaśe, kiž we hromadźe słonu spalsche. To je pschejhnake. Sterje wérjeź podobne je, ho je jedyn słoźk śpizemu cźrije wušuł, ho je wobuł a w nich wotlecźał.

* **Najwjetschi drohi kamuschk.** W Amerizy w mésće Chikago pokazuje ho w Fjeldskim muzeju wot wšěcźkego cźasa jem kamjeń, kiž tehdy 9000 hr. wažeše. Wáh waži 90 puntow. S njeho bu ho hodźało 205 120 jednokaratiskich pjerlizcźenjow skokowicź. Po wjacźich dotalnych powjeśeźach je to najwjetschi serbski kamusch.

Swójbne powjesće.

Sem rěli; Berta Brandtowa rodź. Herosźez w Budyšcźinje. — Pawlina hrud. Wilkerlingowa w Lubiju. — Kurt Hoffmann, pśichadny w Běłej Wodźe. — Drjezdźanski serbski hoł.

Towaršstwowski powěstnik.

Jednota „Sokol“ w Porślach wuhotuje njedźelu, 8. februara, pola Zendźic w Rakojdach zabawny wjećor ze sokolskimi předstajenjemi, dźiwadłom a rejemi. Započatk rejow w 7 hodź., sokolskich zwućowanjow we 8 hodź. Wšitcy Serbjo, serbske towaršstwa a sokolske Jednoty so na tutón wjećor přeprošuja.

Serbske ev. tow. we Wochozach wuhotuje njedźelu, 8. februara, w Domaškec hosćencu serbski wjećor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk z dypkom w 7 hodź. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka přeprošuje předsydstwo.

Zwjazk serb. spěw. towaršstwow ma sobotu, 7. februara, pop. 1/4 hodź. w „Běłem konju“ ważne posedźenje. Hosćo su witani. B. Krawc.

Serb. tow. „Cornóhóh“ w Drjezdźanach ma sobotu, 7. mał. róžka, swoju zhromadźiznu w „Serbskej korćmje“ na Christianskej drózy 22. — Njedźelu, 15. mał. róžka, swjeći towaršstwo „póstnicy“ na žurli „Herzog Albrecht“, na Albrechtskej drózy 41. Prosymy wše sobustawy, zo bychu w serbskej drasće přišle. Předsydstwo.

Serb. towaršstwo „Zahrodka“ w Delnjem Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 8. mał. róžka, w Eschenbachec hosćencu w Slepom wulki serbski wjećor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbjo z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Budyšinje ma dźensa wjećor 1/4 hodź. w towaršowni na hórnćerskej hasy zwućowanje.

Spěw. tow. „Bratrowstwo“ w Kulowje wuhotuje njedźelu, 8. februara, wjećor w 7 hodź. w Jakubiceu hosćencu swój 27. założeński swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom (operetu Smjertnicu) a rejemi za wopytowarjow koncerta. Wšěch Serbow z blizka a daloka přeprošuje předsydstwo.

Bukećanske serbske towaršstwo změje njedźelu, 8. II., wjećor z dypkom w 7 hodź. we wosadnej zali přednošk k. fararja Mjeńwy wo zaśdźenosći našeje ludźiey, po możnosći ze swětło-wobrazami. Wšitke sobustawy, teź žony a knjeźny so naležnje k temu přeprošuja. Hosćo su witani. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Hosćenc při dwórnišću w Lutobču

Pjatk, 6. februara, a dalše dny je

swinjorězanje

a wulke dwójne kózlopiwo

Najlěpša pječena kołbasa a pampuchi.
K temu přećelnje přeprošujetaj
August Lehder a mandźelska.

Hosćenc w Myšecach

Sobotu, 7. njedźelu, 8. februara,

so kólopiwo toči

Najlěpše kózlokołbaski; najlěpše pampuchi.
K temu přećelnje přeprošujetaj
Arthur Lehmanna mandźelska.

Hosćenc we Łazku

Sobotu, 7., njedźelu, 8., a póndźelu, 9. februara

so kózlopiwo toči

K temu přećelnje přeprošuje
Kokertowa.

Za wikowarjow a zasopředawarjow najtuńša kupowańa

šokoladow, pralinow, kofeja, kakaowa, korjeninow, mydła atd.

Čerstwy paleny kofej 1/4 pt. wot **70 pj.** sem.
najlěpši kakao, 1/4 punta wot **20 pj.** sem.
potrjeba k swinjerězanju tunjo!
Wše potrjebne wěcy k póstniskemu pječenju
cigary — cigarety — wina — tunjo!

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na róžowej hasy 6, telefon 1060 a 114.

Wosebite poskićenje!

Jenož tak dołho hač skład dosaha!

Tobak

Najlěpše Virginske měšenje, punt jenož po 1.— hr.
Bremenske rjapiki (cyłe) punt po 0.75 hr.
rjapiki (walcowane) 1/2 punta po 0.50 hr.
rjapiki (walcowane) 100 gramow po 0.20 hr.

Cigary

Dobre kajkosće, 100 štuk jenož po 5.—, 6.— hr. atd.
Płaćizny su jara poniżene!
Wobhladanje bjez nućenja ke kupjenju je rad dowolene.

Richter & Hultsch w Budyšinje

šulešk a hasa 6 (Schülerstrasse.

Elektriske wuporjedźenja

wumjebujetaj płaćiźny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. f wob. ruh.

w Budyšinje na hórnćerskej hasy **24.**

W knihiskładze Maćicy Serbskeje

pobrachuja dospołne protyki **„Předźenak“ lětnikow 1916—1919.** Štóž hišće protyki tutych lětnikow wobsedźi, so prosy, zo by je we Serbskej kniharni w Budyšinje za knihiskład wotedał. Wudawki Maćica zaruna. Za přećelne přewostajenje so knihiskładnik wutrobnje dźakuje.

Hobrscu wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž teź

cigarow, cigaretow, shągowych, rjapikatych a žwnisk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Meble

wuhotowanja { spanskich stwow bydlenjow kuchinjow

dospołne a jenotliwe po kóždej płaćiźnje a w kóždym wuwjedźenju, kaž **sofy, šeslougi** a **matracy** po solidnych płaćiznach poruča

Jurij Kiehl w Budyšinje

na serbskej hasy 1 delka.

Inventurske předawanje

po jara poniżenych płaćiznach

kostum: a woblek. tkaniny 3.50

150 šěroke, krasne mustry wot sem

gabardina čista wołma, we wšelak. barbach wot 8.40 sem

módre čes. předźeno (Kammgarn) najl. hódnoće, 145 cm šěr. wot 13.80 sem

ulstrowe tkaniny wurjadnje přihódne čista wołma wot 8.20 sem.

Wužijće tule přihódnu składnosć!

J. Grünbaum, suknowy wobchod

w Budyšinje na Moltkowej drózy 13, telefon 326.

Wagnerowe

słomowe prasy

su znate a so rady kupuju,

sylnje twarjene, lohko běžace, żelezna konstrukcija - z powjerstwom wjazace samowjazace.

Wagnerowa

sykanjowa mašina

za ruku a móc, ze swěšćenjom za dopředka a dozady wjercenja walcow.
Hódny wudźěłk I. rjadownje!

Rěpusykaki

šrótowanske młyny - elektriske motory

najlěpše wudźěłki.

Gustav Wagner w Korzymju

ratařske mašiny Telefon: Hamt Wjelećin 71

Hłowny skład: w Budyšinje we husarskich kasarnach.

Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje na Třěłanskej drózy 42. Telefon 321.

Wot dźensnišeho dnja steji wulki transport najlěpšich rańšopruskich-hollandskich

krumow a jałójcow

a picowanskich swini

w mojich hródźach w hosćencu „K markarabje“ płaćiźny hódno na předań

A. Krjeńc, skótna wikowarnja. Telefon 157, w bydlenju 91

Mam stajnje wubjerk 3-, 4, a 5- létnych

koni

oldenburskeje a danskeje rasy, jenake pory a w jenakich barbach. Steja po móžnje tunich płaćiznach a přijomnych płaćeńskich wuměnjenjach na předań abo k zaměnjenju

Pawol Wels,

wikowarnja z konjemi **w Budyšinje**

na Třěłanskej drózy 6, telefon 821.

Pilna sprawna

holca

do lěpšeho hospodarstwa k zastaranju akotu (3 kruwow) a do domjaceho dźěła so hnydom pytn. Poskićenja pod „B 87“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Pytam derjezdźerżane

husle

kupić. Poskićenje z płaćiznu njech so pod „B 88“ na wud. „Serb. Nowin“ zapodadźa.

Pytam žiwnosć

20—30 kórcow wulku we blizkosći Muzakowskeje dróhi kupić. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Nowin“.

Poručam płaćiźny hódno **jaki do wětra, mantle do powolaniow, žonjace a dźěćace** šórcuchi a draščički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, **zamkarske wobleki, žiłdźane šawle, štrmpy,** košle, **spódnje kkolowy atd.**

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 20.

MERSIOVSKI
Časnikowe rjećazy

Kupuju drjene

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje

na hłownem torhošću čo. 9.

Šulske tornistry a toše poruča wurjadnje tuni **G. Lodny,** Bismarck. dróha

Kóždu sobotu

kupujemoj syre

kože a kóžki

po najwyš. dnjowych płaćiznach

Kiedling & Erdenberger

w Budyšinje w „Polmešanu“ na zwonkowej lawskej hasy 1.

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

łapy, kosće, papjeru, nowizy, knihi a akty, winowe bleše, żelezo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hórnćerskej hasy 38.
Telefon 1346.

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje

na Ilošic hasy 25. Tel. 922

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hórnćerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kole, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedźi.

Šatki za čěsne dźěło

dźěłace drasćički, hólace wobleki, hólace drasty, dźěłace w hospodarstwe šórcuchi, wołmu štrympy, zbytki košlaceho suknja zatina atd.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem torhošću čo. 9.

Přiloha k číslu 30 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 5. februara 1925.

Kak khětnje wukrawi człowjek?

To je tola wšěhnu znate, so žiwjenjesko wuhašnje, jeli człowjek wěstu měru krewje thubi. Hdy pak žiwnostniwy człowjek na wukrawjenju wumrěje, to mo wjetšne pot wothelakich pokalow. W prénim rjedže wujmje to je starosnu. Stary człowjek wdźeje přeby wumrěje na wukrawjenju, hač mnohy a człowjek we dwórnich letach. Naš-to njeje tak hu pokazale, to jako žónski lysah może wjacy krewje thubić, hač muzikl. Teš załezi tuto prašenje na tym, hač je człowjek thory abo strowy. Na fuchozźimu abo rata thory njeskrjeba wjele krewje thubić, to by był mnohy. Přeby hač thori, semrěja ludźo, kiž so mjenuja kawjerja. Woni trjebaju jenož pomènje ništi quantum krewje thubić.

Ninno tuthych rozdźiłow ma so hišćeze natwarnicy, hač człowjek šěršiwje wukrawi. Na pschikład: jeli ma człowjek hronowu rauzene (Schlagader), tak hóry wukrawi. Je pak so człowjek do njeho abo mjeniščeje žiłki rěwni, abo so tranik, tak troschku woblednje a rana laže bórzy.

Kak wjele krewje dyrbi po prawym człowjek thubić? Lekarjo su tu na pjach połnyty cżinile, dokelž maja so leho pomèry w tuthym nastupanju człowjeczenu cżłu najpodobnische. Tu je so wuslědźiło, to pjhuzkej žiwjenjesko wuhašnje, jeli 60 prozentow swojeje krewje thubi. Pala człowjeka może so prajicz, jeli cżło wo połozju swojeje krewje wukrawi, tak swoje žiwjenje wuonycha.

Kelko krewje ma człowjeske cżło? Po dobrym wuliczenju wuczinja krew $^1/_{13}$ proz. cżła, to by yo 130 suntow cżełeho człowjeka 5 litrow wuczinilo.

Kaž horjeka prajach, ma so też na to dźiwacz, hač cżło špičnje wukrawi, abo hač thubi i zasami wěsty quantum krewje. W połsednim padze njebudże stajnje finjerej na kake kwasjenje leżehowacz. To sawdełeje naschi stari ludźo też pschihódnaju. Ssu tola w starych zapadach tak mjenowane kunti stajeli, abo žitku puscheželi, abo rubali. Niebdi-li nékomu derje, tak dźesche k lekarji, hdi žitku puschežicz dach, so bychu „hubjene juschki“ se cżeła wudźełałe. Njany, cżernofenoliczaty stuwi do lekarje-weje stuwy a błédy ju jako wupuschczi. Wjele ludźi fadźesche hdi też na cżło pijelzu. Często hač do 100 a wjacy lohnik nadobo. Cżło thubi tak ½ hač liter krewje nadobo.

We ruskej khežorzy Katruje II. so tuto pische: Se 15 lekami bé so wudała. Bórzy po kwasu cżełaju khoreje a to najskerji na sahorjenje pluzow a rjeklow. Teš pschi tutej khorotcži puschczachu ji žiłku a to w chtyrjoch njedźelach 16 rasow, druhdy sa dźeń jenoż schtyri raty. Khežorka Katrena bé wdźeże kruta natura i njemóžedźeše truthym žiwjenjom, pschetoż je w podźišchich létach hišćeze mnoho pschétrała.

Jendźelski lekar bé błoi rjebła slamał. Też jemu rdźesche so žiłka rubać. Jemu wjac ja se tli dny 3½ litra krewje. Hdyž pak so tehodła hišćeze strowota njepołepschowaše, tak njespokojí prěni wuhóch hischcże lekari, nó, jako so jemu žiłka rubaše, ale tón ras pak bé méra pschepołna, wbohi thory semrě.

Ssamo na bitwiczežach puschczesche so rauzenum krew Jedyn francowski wojerski lekar so hamo sčinwi, to je lady fronty wjacy krewje pschelał, hač Napoleon i wójsk psched frontu. Teš dźenjenischi dźeń so i wélkych winow žiłka ruba, ale jara porédko.

Čerwjene pjerjo.

Podawk z Barcelony.

Ssudnik Don Fabricio šedźesche hischcże w późdnej hodźinje pschi swojich knihach, jako so nadobo sawdełk ketschasny. Cżorna postawa steješe psched nim. Don Fabricio poskoči, tu cżisny postawa plaschcz k lemi...Gaspardo?“ sawoła sudnik pschekwapjeny, „I wotkel pschindżesch?“

Pschithadnik połoži porst na hubu. „Mjelcżo stratjel! Potizija je mi na wjatach. Sa mnu su cżerjeli list pósłali, hubjenych 1000 pśetorow dla. Ty dyrbisch mje tu nékotre méšacy thowacz.“ „Tebje thowacz?“ sawoła sudnik. „Mam to ktoż tyte, tajkeho doth napraschcża za bratra méch. Hladaj, hdże wostanjesch.“ Storkny šwižu i blida a thubi so w podlanstej stwe.

Gaspard cżinjeske dołhe wobticżko. „Ssamo nicżo k pjcżu mi nicha?“, mysleschе sebi. Storkny rucże jenom nahlownik se ješenu, swój bé pschi cżekanju thubił, cżisny plaschcz na žo a mjerhny žo i wokom won. Krocżeše wo dróży dele. Nadobo jaflinczka khcżiesenje, a jažny schczerkot mjeczow seżehowaschе. Bjes pschemyhlenja cżerjeske Gaspard dopředka. W mežaczkownym šwitle rczeše mlodźenz a wojswaschе pschecżiwo dwénoj mužonwj, kotrajž njemdrze do njeho rubaschtaj. „Wudźerž, pschecżelo!“ sawoła Gaspard a wuczeże swój mječ i rúninow. S jenym skokom rjeschе wótla wohrożenehо, a hnydom prěni stork šedźesche. Jedyn i nadpadnikow schinnu na wutrobu a padny, druhi cżekny. Gaspard skhili so nad poanjenym. Ruka mrěznjaco sahrabny so do jeho nahlownika. Jenoż i wukkej wróżu możeše so wuswobodźicz. „Tón njeplech ma dosez“, praji młodźenz a tuknu mječ do nóžnjow. „A nékto, schtó jeże wy, tiž leże nje w połsednim wokomiku wumrěł?“

Gaspard trjeschе žebi pót i wobliczu. „Schtó je hym? Jedyn dołheżinjeł. A wy?“ Młodźenz so hmjeschе: „Jedyn doth ptaczkeł.“ Na dróży dachu so stupy wojzinjeske ferdże šlédzeli. „Prječ“, praji Gaspard. Sy tej drażinu, kotrajž tam pschikhadża, macże hnaw wjazy hory hač je ta zyła wěz wiwojta.“ — Jako straża pschikhadże, njebé nichtó widżecz; jenož morwy tam leżeche.

Don Fabricio bu i lóża wokoły. Zajosnje mordarstwo bé so stało, a to na wosobje statneho ministra. Policajski president nawjedowaschе tam pschepytowanje. Nunje thajschе jemu Don Fabricio swoju znju horliwosć wobrokasacz, jako so won stróži. Wócżko tutehо policajskeho aschchomdźaneho wotwjedowaschе mjenujcy nadobo kaž prostnjene na pjeru jeho nahlownika, kotrajž bé budaty na fjuwnike blido położił. Potom smérí so tuto frascheje wócżko Don Fabricowe. Pomału stupi president k kupnikej a położi jemu ruku na ramjo. „Don Fabricio“, praji won „jimam waż bla mordarstwa, na wobosje knjeza statneho ministra skużeneho.“ „Don Fabricio tschewnatache. „Wy sče wrótny!“ jarzi won nadobo... Policajski president šchyny ruku, kotrejž so wschitko cżerwjene šwjeczesche. „Tutón fuft cżerwjeneho pjera, kotrejž w ruzy mocżeše ho namakach, pobrachuje te w pjeru Wascheho wobliwnika.“ Won dżerżesche jón k pjeru a wopraschowaše — won ho zyła k temu pschibódseiche. Don Fabricio mysleschе, so so jemu dźiwe. Won, kij bésche rdźeż dźesacz njeschkodnemi jako sudnik do sudnistwa sastupił, wopuschczi so wschitko jako mobl wjeżeny, wot wolizije pschewodżany. Wschitkym jeho wuśmékkachu. Tu tupotachu nadobo kopyta. Cżjrjódke jédnuch pschijédżeche. „Schtó je tón jatz?“ sawoła knježki hłós. Cżah sasta. Klobuki so šeimowachu. Wojzny strowjachu. „To je wójwoda!“ rékaschе. Oficżer wustupi: Tutón muż je mordar knjesa statneho ministra.“ Cżischina cżłowjeschе Don Fabricio padny na kolenje. „Sshny njeswjatny, wusokosći!“ Wójwoda smórschczi cżło. „Nó,“ praji won, „to njeje tón dołheżinjeć.“ Don Fabricio ssehny hłowu a hladaschе na wójwodu. Tuke hłowo trjechi jeho kaž błyk. Tón „dołheżinjeć“, Gaspard, tón nahlownik, kotrejž bé dźensa rano k jeho khżańskeje jstwy wjal, pódżeł na zant leżeschе. — „Mjeno bé nětko jažne. „Wusokosći“ sawoła won, „ja znaj-teho skużenja, je to mój bratr, — hańba naschej šwójby!“

Wójwoda hladaschе mérnje na njeho dele. „Dowjedź naš tam!“ praji fymuje.

Gaspard leżeschе we najhlubschim sporje, jako nadobo schczerkot, taż wot bróni, jeho wubudźi. Wotewri wjeżi a sjedże do wjerha. Stwa bé posna wojaków. „Hólla“, myslescheе sebi, fu mi- muślédźili!“ Tu dohlada žo na mjedźenza, kij runje psched jeho lożom sjedżeše. Spómna hnydom leho sažo. Ke kotremuż bé na pomoz pschichot. „Kniježe“, praji won, „to njeje rjenje wot Waš, to rcże mje pscheradźili.“ Wójwoda poczа ho fmjeczi. „Njepczajach Wam, so „dołheżinjeć“ rékam?“ praji won. S mało hłowami rospowjeda pschitomnym pschiwoslúchajam podawk tutejc nozy. Minister, kotrehoż fmjerczej chżeczę wjeczicz,“ praji won, „chżesche mje kónzowacz, a tutón człowjek, kotrehoż dżesche morich, je Waschemu wójwodże žiwjenjeto zachował.“ Stuni fe Gaspardej, kij so hpodźiwaschе, a stkhaschе jemu ruku. „Wy sczе wot dżenjuschcheho „nta mój prěni pschecżeł. Dokelž macże mjeno doth cżinjeć, hwjeczе swobodnje jednanje nad mojej polkadnizu, so możeczе wscho saplocżicz, tak husto, kaž po Wam to spodoba.“ — Gaspard poczа ho fmjeczi. „To šebi wezera njebuch myslił,“ praji won, „to tak khżesche j' teho dołha wulčhu.“

Přiłoha.

* S Tharandta. W tunelu tudomnischeje wodawnje bu pschi karbidowym rosbuchnjenju dźěłaczeje Laubert z Tharandta cżežko ranjeny. Laubert bésche wyhnył, to we tunelu sa pjenom wonja. Won projeschе to inżenjerej Mittelsbachej a dźěłeschе j nim do tunela, to by sa pschicżinu hladał. W tunelu narazyschtaj fund karbida, do kotrehoż bésche woda nakapała, tak to bé plun nastał. Jako Laubert je swojej šwéżu fudej pschebliżił pschinżde, rosbuchny fuo. Laubert žo mjeswaczi cżežko wowali a njeje fy wo womorje na semju. Mittelsbach, kij dale z boka stejeschе, so jenoż lohko strani.

* **Wojowanje pschecżiwo módże.** Cżeskoslowakzy biskopja pschecżiwnizu nowocżasnjeje zomiaczeje drasty. — Cżeskoslowakzy biskopja su na swojich duchownym wokolnik pschipósłali, w kotrymż duchownych namolwjeja, so bychu we swojich wozładach pschecżiwo nowocżasnjej módże, kotrejž wosiehe hołzy a zónske bohdża, krucże wustupowali. Wotkonik napołoża starschim krutu winowatolcz, so bychu swoje dźěcży wot módnych lět hem k pschilubjonjczi wocżahnyli. Waschnje, taż so młode hołzy hižo nětke draseja, so krucże nahubjó. Nunje tak zara wobjarowacz ma so, hdyż su dorosczene hołzy a żony, wosżebje hdyż lemilschi pschinbu, njepschistojnu nowotaklu drastu wobleczene. We wokolnikn so porucżi, so wyhija so żónske j wo jewjenjom na zyrkwinskich durjach na njepschistusnosci tajkeho drasczena kedżsne cżinicz. Jako wosżebje njebożcżitze mjenuja so nowocżasne reje. Wone su snamjo nikkeho moralikkeho smo-

List knjeza měšćanosty wróblka na człowjekow.

Sserbskim dźěczom.

Psched krótkim halle, na dnju stacżbo kważa, sče wy, lube dźěczi, waschе tależki a schlicżki won na kromu wotna stajili. Wtóż sče sebi pschesli, so by wam krosch wobradżała. A wésče je so wam też waschа prošthwa dopołnila. Kóżdemu je něchtó i korbika, kij měleschе na wobuschi wisażo, do schlicżki, do tależka położiła. Wjeschе rjadnego kważa je ulino. Wobradżerstku kwaku też njebuażeże po kwasu hnjeschicho widżecz hač do kważa. Nětkole po kważa ma doma we swojim hnježu potrjeż tuzy dżela.

Nětko pak cżu wam wo wjele snaczischim ptaczkim rowjedacz, kij wam dże żenje njewobrada, ale cżim pilnischo sebi wot wotkwobradżecz dawe. Wschudże wo wósu, na dworje, we jahrodze, na puczu, widżicże tute ptaczki wokolo stakacz, ju to wroblicki. Wosżebje wo jednym tajkim wroblicku cżu wam pisacz, kij so hamo skrobli, cżohwjelam list napisanz, štož sče tuto mózno? — To budżeże slyschczeż!

Wésche ras wroblina, to je wrobleż swójba. Tuta bésche sebi zyle pschistojne hnježko pod stomjanej stschechu nad wotkom sturcże macżerki natwarila. Stajnje letachu, stakachu wokolo wokna a prošchachu pak wo sniedanjoe, pak we wosżed, pak wo swaczinu abo wjecżer. Stara macżerka sahaschе tutych dźiwodżiwtkow derje. To bé też na nich widżecz. Wschitke bechu rjane kulowate, štarschej kaž dżeczatka. Howodaż bésche fuma chżetry órjuchacz a jeho fuboża mjenowachu jeho tehodła „tolsteho méschczanostu“. Won njemeješche jim to sa to, nż, hmésche so j nimi, njeschcżini sebi nicżo j teho, ichżoż wroblik wo nim bledżachu, ale jédżeschе też we pschichódże je noż najlépsche kuski.

Knjezi wroblowa pak bé le cżasami starożcżiwoscha a mènjeschе, so njesmédża w dobrych cżasach tak fjedżecz, pschetoż pschinjonli dny, na kotrychż tak lohko jédżu njenamakaju. potom so hłodu mrécże hórscho cżerpi.

Howodaż pak tute słowa tak tkutnu njewobzamjatowaschе, „ach schto“, praji, „nałcha šastaraczka fo hižo za nas postara. Njemélachmy mi dotal dołcż a na dołcż jdżeż? A hdyż bé wschitko te žnéhom sawdełe a nichtó ani krótkich njenamałka, hdyż naschi šuboża lymu mrécże wokolo brożnjazych wrotow štakachu a „hurwuji!“ njepschestawaju wołachu, tak tehdom nješčmy hłód cżerpjeli. Ale žona, wy nješčmy dołho wjazy naschej dobrocżelzej žonu cżinicz tu błyschczeć dali. Khżeš, sawołaj dźěczi, sapwołamy jej jedyn.

A zyła hwójba sleża na kromu wokna stareje macżerki, hadżichu so tam a wuhotowachu najlubjnischе sastanicżo.

Nélchto onjow połdżicho pytny stara macżerka, to maja jeje lubuschki wożne staranje. Starożcżiwje letachu sam a sem. Nowe štomicżki pschinowschowachu k hnježkam, štare pak won smjetachu. Cżaścżischo hacż pjedy pikachu nowjatka a nosżechu je do hnježa.

Tu wotewri dobrocżelka wolno a wosżeche na wroblizu: „Schto pak je tola poła waš stawa? — Wy sczе je tola tak pilnje do dżela dali.“

„Mamy dżensa khcżżisna, naschi najmłódschi je nowrowili. Ale wodajcże, dżenża nimam cżasa, jutże pschijadu na dléschc.“

Tuto wuprajiwschi, leczeschе dale.

Powołdnju bésche pola wróblicza wulka khżadżowanka. To bésche kwałowanje, spéwanje a skakanje!

Stara dobrocżelka pak rosumjeschehołkam ptaczkow a tehodła rad pschipołluchaschе. Wona je pożmélkowaschе, pschetoż runje sapocża tolsty hospodar swoju narécż hołcżom pschednjesch:

„Wyšokocżesczena wróblaza skhadżowanka! Wulzy sčbi ježe nadobnu cżeć, waš jako hoscżi we swojim połnżnym hnéżku powitacz, a bożownu hodu skwalu, to je waš tajke wulke wjeżele te mni pschinjedelo.!

We wjeselu pak a hdyż ma ju wschako wjaz hač rzeba, njejsmé so posabyczi — tak praji moja žona — dny, kij czaż ptaczkam pschinjesze, na dny, na kotrychż njenamaka ani jornjatka ako źrodźi. A tehodła powém tej dżenża wam, kotrij sče pschiléczale, so j nami wjeżeliez — tak chżemy tej w šwnje wny na waschich starożcżacj dżélbraci. Tehodła, sczе-li nas w nuzy, tak pschindżesze jenoż k nam, pschetoż pola nas je štajnje błido pschikrytze. My bydlimy njemjenujo we domje dobrocżelstwa, w domje, hdżež so też potom sa wroblikow stara, kżyż hnéh a lód semju pschikrywa. A tehodła pschidn wuż, to pschdesze so mnu na stwowcżá naschcże fejedrinveje knjenje cżłowczili. Cżiw, cżiw cżiw, cżiw cżiw cżiw!“

Wroblica pak bésche tola prawje méła, hdyż bé psched rosnówłonschin napomnjała. Sněh a lód lejeschtaj jeko štora na semi. Khadoba knjez sche tej pola naschich wroblaj, każ pola wschech jejich rumecza.

Stara macżerka bésche nna réla, a dokelž bésche wmcżj wożmamocżeny, tak njestarasche so nichtó też wo naschu wroblinu. Drje pschiléczowachu ptaczki, kij we nehdyschim bohatstwje „nejtejho méschczanosty“ wódżachu, ale wone dyrbjachu so runje tak błódne wrócżicz, każ bédżu pschiléczale. Też nascha wboha wroblikez swójba niczo njemélesche. Howdaż drje létasche zyrobu pytacz, ale rudnje wrócżi se sażo domoj. Niż ani jornjatka njenamała. Tu pschemja sebi wjeżeło.

„Sshyscz, żona“, tak sapocża, „nam niczo druhe njeshywa, hacż so cżłowjekam list napischu, so bychu na naš spomnili.“

Tu wuznanja so zyła swójba wutrobnje.

Dlacż tchażesche błjedżku a mènjeschе: „Schto pak maschy tu na wyhlach! Cżłowjekojo njemóża runje tak mało naše pišmo cżitacz, każ naschej rèczi njerosumja. A je nicżża, kij jej rosumjeschе, je njeboha.“ — Pschi tutych słowach

kjesnja. Taste teje, kotrychž hy ho hamo stare pohanstwo hanbowało, dyrbja ho je kjeheležanskeje zivilizacije wotkrjenjecź. Na kónzu ho hišcheže na strachi pokaja, kotrejž nastanu, hdyž muzhjy a žónske, husto hišcheže w njedostatkach orasce ho kromadze kupaja.

* S Liberza w polnócnych Czechach. (Pósledni „Marienzan“ wumrje.) Tute dny wumrje w Karolinenthalu w starobje 88 lět dyrje pósledni z hišcheže zinych oficirow wójska, kotrejž bješe nehdy khežara Maximiljana do Mexika pschewodzało. Oficer rěka Adalbert Zwak. — Maximiliana, nlódshcheho bratra khežora Franza Kolesa, bechu za mexikanskeho khežora wukwolili. Maximilian bješe, hačkuljez ho Franz Josef temu spjeczowanje, wólnu pschijaz. Tehdom naja ho dobrowólne wójsko, z kotrumž Maximilian do swojeho nowoho khežorstwa, hdyž wulke njeměry a zbožki knježachu, cehnjeshe. Mjes oficrami zastupi tež Zwak do wójska. Wón sčuzkeshe Maximiljanej doniž zbožkarje khežora njezastrělichu. Potom zastupi Zwak do franzowskeje zuzbonitkeje legije w Alžeru, pschehowanje tam 42 lět a postupowaze k majorej. Wot léta 1900 sem wuzywaze swój zastužbnym wotpocźink w Cześlej.

* Roswólny hlowmyjeć. Dźiwnoho kuzła je Wiuska potajsa zajata. We wschelakich nowinach wojerskoho ha nawdelskich, w kotrychž ho žónske pytachu, kotrejž bychu ho jako modelle frisirowacź dale. Zyła cźerioda hołzow a teź konow ho samolwi. Mjez tiz mjesecze rozkryty smuk a wyshe teho tež schpatnje fizyscheshe, ho samozwjaze žónske w małej jistnje pschija. Muz prajeshe, to dyrbja sebi modelle najprjedy hlowu myeć dacź, schtož wón sam z jara wulkej wulchikosczu a wobhladowanosczu potom wuwjedze. Na to pósla je spodzinwu frisear do domu friseurskich pomocznikow, hdyž pjecza na nich czakachu a hosće dyrbjachu jako modelle służicź. Jako zak žónske do tamneje khežbe pschihódźechu, pokaza ho, to je z nich nichtó skakał njebo. Potizjin dósta tchohola wjazy wobkórżbowe a błędzeshe sa hlowumyjerjom. Tak ho wukasa, so je tutón spodzinwu portrejschcź jedyn 36-litny pitmikrstajeć, kotruż je jernalnehe posona zonam wlozy myjeshe. Wón njese zenje pjenjezy sa to brać. Hdyž jeho sajachu, wuzna, so je knutskowne do cźinjenje zaczuwał, sloń je ho mohł je wlozami zónskich zabérecź. Potklophacź jeho tchodła njemóžachu.

* Wucźišcźenje rukeje rěcźnizy. Schiwedski profesor z mjenom Calaren, kiž je ho psched nedzho cźasom z Rukeje wrócźił, pschinjese w jednych nowinach scźehowaze: Wón bješe dleschi cźaš w Rusłej pschebywał, so by tamnisce pomócźy a wobstejnosce hruhował. Teź schulske zinjenje je sesinał a dźeli we skutkowanju rukeje zeuzury, kiž ma nadawk, z rěcźnizy a druhich spisow podawiznu, kiž na pschedrewolucionerny cźaš dopominaju, wucźišcźecź. Zyle spodźiwne wězti je tuta zensura dotal wuskutkowała. Ssadu, w kotrejž ho wo bohatym pschekupcu rěcźi, je z rěcźnizy wuschmorniła, dokelž w Ruskej zanych pschekupzow a wjele mjenje bohatych ludźi njeje, kaž to pschijpomni. Slowa: „na swdeze je zich wjele thudych zyrotow“ su ho wumpisalie, dokelž w kowjetskej Ruskej su wschě thude zyrroty we wusstawach. Teź zada „wona wjedze ho pomału, wono dze ho derje“, ho wotstroni, dokelž je to ho nahladze pschehladowarja bohata mésczanska powaha. Teź slowo „zwjaty, zwjaty wobras atd.“ njenadeendże hnady pola pschehladowarja, dokelž pak tola swojich poddanych pschederze znajesce, tak wosiaji tele slowa. ale na kromje knihi pschipomni: „zwjaty wobras, zwjeczo“ to je pschibógtu wobraz.

* Wo pschemnoschi plowazeje rzhy je ho hacź dotal malo wobkedźbowało. Wschelake hacź bo dźenjuischeho cźasha wupisane pokazy su jara zwjerschne. W pósledznim lécźe je profesor Metzger w rězy Weserje pschemnoschcź lohozkow (Lachs) wobkedźbował a pisa w jenych nowinach tuto. Rudy plowaja w nastuzje z njerkojischczow w rězy napschecźo wodze w 24 hodźinach nehdże 40 kilometrow. Jenemu lohozej be wosebite lnamjeschko pschichytnuł a nazmakał, so be w 82 hodźinach 136 kilometrow napschecźo wodze plował.

* Swrčschcźenje cźuwow. Wjele z naschich nehdźischich wojakow pomnja wesce hišcheže wójnskich towarischow, kat tón abo tamuhy nadoho na swrčschcźenje cźuwow schpri. S winu bechu swowka na bitwischczach z wjetsche mózne rozbuchnjenja granatow w blischcźi abo teź ranjenje towarischow, na pschikład, hdyž ho jemu ruka abo noha z cźéła wutorhny. Ale teź hižo pschi cźichim ranjenju cźéła może cźłowjek na swrčschcźenje cźuwow khorjecź, na pschikład schanki-li ho z kulku, hdyž jamo dótkanjenje wesnych dźéow cźéła może z winu bycź. Schtóž na tajku khorosczcź cźerpi, sblednje hladajuc, Boża ruczka jeho jima, blisk khoro wjazy njeszyna. Cźłowjek może wot tych leźiknowow tizo wotthorjecź, ale wone może pak tež z winu jeho hnjerzenje bycź. Hdyž z nekim cźankcźiskim sle jatkach bjesch, jeho bjesch, plazach, wobeshe z dźéćimi, tak ho często stanje, jo na swrčschcźenje cźuwow schori. Wichi tom chzu tež pschipomnicź, kajke srudne leźiknki może pisar za wbohe dźerzo mecź, niz jenoż bubonczk może bo lohozu znjemcź, ale tež mohły ho często schcźasu a cźasco je na cźuh swojeho zinjenja khipre a hubjene. Je-li njechtasch dźerzo njeboznone sczinicź, tak njechawaj jemu plisty, tak praji ras nasponjeny mucźeńz. Mi njesda ho dozyla prawje bycź, ho dźerzi i pukami wo zehnjeschcź. Posa hwérjatow, kiž zadyn rolum njemaja, a tak wjazy njedowidża, tak maja ho sonzerzecź, hacź maju thóż abo ramanu na lézo abo na prawo hicź, maja ho i predkhmaj nohomaj sbehnjecź abo maju ho powjednycź, k nemi stulicź ato. cźasto i khudoan dopomhosch, to rozumja. Ale cźłowjek je Wóh tola wobezity dar dak, z kotrymż mózemy ho mjesc swoju rolumiecź, a niz tajke cźélne bolesce dyrbja to wumnacź.

* Najbluhsje — najwjchlche. Hacź dotal placźesche jako najbluhsche mumérjene mésczno w Cźichim morju bliso lupow Mariannow, pschedy Nemiski pschihlucźhacze. Tu bechu hluboholej 9635,95 metrow wumérili. Nékto pak je psched krótkim japanska zmérjeńska łódź „Manoschuh“ w krótkim ranju wot Tokio, hlowne mésto Japanskeje, mésczno namakała, hdyž je marjo na 9947,45 metrow hluboke. — Najwjchschi rekord w powschi ozerji dotal hischcźe franzowski létaz Cosliz, kiž wyschoicź mok 12061 metrow dozoł. Tam bésche temperatura 55 stopnjow Celsia nize nicźli (null).

* Wichorcźah powalił. Wjelo Londonderrye je wichor cźah z dwénoj wolowaj z wyschokeho napjena dele cźisnył. Cźah tuli ho 40 storow hluboko po dryzy dele. 4 wobzedy ho pschi tym moricźu a 10 ho srani.

* Filosof a ozitwy kón. Filosof (zwótkamudry) Kant pschekhodźowatche ho ras z znatym na kónigsberskich nadwach. Nadobo pschijima nasplótschemy kón a njebésche wjazy mózno, jemu ho wutho dacź. „Na temju ho cźisnjecź“, zawoła Kant swojemu pschewodnikej. We wokomiku łaselchtaj wonaj, tak dotal hacź béschtaj, na jemi. Spósléschemy kón jeju pschekocźi. Hdyž béschtaj znataj z prach z drasty wotkleplaj, prajesche Kant, ho sumjo: „Slejcze, saby jedyn wutpech praktiskeho rozuma, luby pschecźelo!“

Smĕški.

** Wbohi cźuczat. „Hnadna knjeni,“ prajesche cźesczejchdomy starschi knjes: „Wasch posi je mje do bristwjow kusnuł.“ — „Wopraudże? Potom zydyn hnydom k lekarjej.“ — „Och, tak sle wschat to njeje!“ — „Tola wat, Wy sebe dźensa tizo tyezi, kotrehoż je sniczat. Wbohe sroczatko je najsterze thor!“

** Schtóż ho poslednji smeje .... S Zerbeska cźahom, kotrež mésczche bórzy po znatej cźarze do provinzialneho méstaczka wotjezi (podobuje ko z Budyschina do Nakez), horje a dele, so by prawje rjane méstaczko k hedźenju namakał, ale wschudżom bésche wo 4. zradowom wscho posne. Tuż stupi ho k durjam posledniejho woza wosajo z wótrym hłokom po waschnju zelenischich sastajnikow: „Alles aussteigen, der letzte Wagen wird abgehangen!“ — Tu nesta spéchne hiwanje we wotu, wschitzy sesikakachu hrabnuwschi swoje waczoki a smachi z wosa a krótke wokomiki sestkachu a leźischczachu ho hischcźe do druhich wosow. Mlody cźłowjek ho smésceshe każ je sonne dźerzo a sydny so nadawajo prawje sczerko do rózże k wokna a myślesche sebi sebi: Hoj, hoj, tak to je, hdyż je cźłowjek schcźesleepany. So by cźah tola khoro wot jel!“ Hdyż bésche thmuhi tam sedźał, sustupi pschedsitzcźel dwéréniscźa k njemu prajizo: „Wy drje jesch ten nadrazcź, kotrejż je tamnych ludźi blahnił, ho so cźuwos wotpowjesnjesche?“ — „Jyze prawje,“ wotmolwi mudrazcź smjejizy. — „Tak, tak“, napjecziwi pschedsitzcźel ho dźiwajo a potom zedocze pschistupi: „Sastupit je wam sluschał wotacź a mynsli, so kluchcźe bo dohodowarjowa a je wos z krótka wotpowjesnył. Wasch cźah je runje wotsli!“

** Wuwinowany. Pschi piwowym bo wulkim pschijażnym prozesu. Wobzkorżeny bu dla njedowdahazeho rosuma wuwinowany. Jeho faktowar — ntkody nowopjeczeny prawisnik — njesamózesche ho swojeje mudrozcze a wuschitkoteze dosć wukwalicź, psches kotruż bu wobzkorżeny wuwinowany. Stónczinje jeho jedyn starschi prawisnik dobrocźiwje pschetorhnje: „Luby kolega, wobzkorżeny bu dla zwojeho krótkeho rosuma wuwinowany.“

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

1. Ssobustawny pschedhydstwa wudzerżowazeho druzstwa za Schpricznje rĕcźniszcźo wot Schlanda hacź ho bu do Sczitez hu;

Knjes hajnik Wawrik je Scherachowa,
„ mésczanoscta Woigt je Schcrachowa,
„ mésczanoscta Czech z Debsez,
„ prokurist Zuckerriedel z Raschowa,
„ mlynowy wobsedzer Zurak z Debsez,
„ komorny knjes z Nosczk-Walthih je Sassanu,
„ fabrikski direktor Schwarz z Hornjeje Hórki,
„ kubleř Paul Kschizan z Budestez,

2. Ssobustawny pschedhydstwa wudzerżowazeho druzstwa za Schpricznje rĕcźniszcźo wot Budyschina hacź hohn z Kischaniez nuknizy (Borwerk) a za Mohn Schpricznje wot Delnjeje Hórki hacź hohn do Pschowjow/Lipicza hu;

Knjes pschekupz Julius z Lichanja,
„ mésczanoscta Schuster je Plusnikez,
„ wyschchi hajnik Menka z Mjenakala,
„ rentnar Kattner z Delnjeje Hórki,
„ rucźerskubleř Sachza z Lichanja,
„ rucźerskubleř Hermsdorf z Kupoje,
„ stawnik Schuster z Kinkcza,
„ wyschki hajnik Berger je Sdźerze.

3. Ssobustawny pschedhydstwa wudzerżowazeho druzstwa za Schpricznje rĕcźniszcźo wot Lemischowa hacź ke kroznej kraniczy a za znje rĕcźnizy Lubsky a Kolokik (Bauer und Klotitzer Wasser) każ też Suborniczanskeje wody hu:

Knjes inżenjer Truisen z Gubiczki,
„ revérowy hajnik Hennig z Barta,
„ kéżny mischtr Metzer z Pospizy,
„ hórnik Marquardt z Barta,
„ kubleř Sykora z Wrĕsez,
„ mlynowy wobsedzer Wendel z Bukojny,
„ kolodzej Kitz z Kuczinu,
„ mésczanoscta Schkoda z Barta.

4. Ssobustawny pschedhydstwa wudzerżowazeho druzstwa za Albertowu rĕczku hu:

Knjes mlynowy wobsedzer Lehmann z Radzanez,
„ ockonom. radzicźel Mittag je Krakez,
„ ockonom. radź. Klahra je Pschichwiczu,
„ ockonom. radź. Zimmermann z Porschiz,
„ rucźerskubleř Fiatka z Radzanez,
„ kubleř Faust z Hornjeje Kiny,
„ mésczanoscta Kilian z Murza,
„ mésczanoscta Herrmann z Budyschinka.

---

saplaka, wza schanko a wutrź zebi zwoje zuzty. Hospodar, kiž zlomiczku kurjesche, zydny ho kmanscho do jedneho kuczika a pol w sparje wotmolwi: „Wosstaj, njech je to moja starosez, putnje napischu list a bórzy smjejeze jésez.“

Mjeko pak budźesze zebi, wy lube bżecź, wuzliczi: „Tajki hlupy wroblik, won tola dozyla zadyn napisacź njemósze!“ To maze prawje, do schule njeje khodźił, a tak nésczto zedyn ptaczk tej njewutnje, dokelż to jemu dozyla trzeba nieje.

Ale nasch knjes wroblik, haj to bé jara mudry wroblik. Wón bżu wedźesche, schto chzysche.

Druthebo dnja rano wumny ho pekuje, nadu zebi zwoje pjerka, hladajesche pschekkepanje pisches wotno. Dźecźatka hischcźe zlódzy wachu a we lépschich cźasach ho jim dźiwesche. Wupikany wroblik pak tkwny swojej zonje a rjekny: „Njestrachuj ho, luba zona, je-li ho bórzy jako njewócźa a dleje wonka wostanu, mam njemuzy jara daleki puck.“

„Hdże pak chzesch?“ woprascha ho strachocźiwje.

„Do Drjezdżan!“

„Dundr tola, hy pak ty wożebny, do Drjezdżan! — Schto pak tam chzesch?“

„To hischcźe nétkole njepraju. Bożemje, mĕj ho derje a pestrowź tež dźecźi wote munje, hdyż zu ho wuspati!“

S tutymi slowami wuleeza lhóts z hnézka a w hrubym wewétsie a rétatym wótsiku leczesche do wuikomĕta. We wuikomĕcze bésche nasch knjes wroblik mjemuzy derje znaty. To njebésche jenoż swojej zonje wupowédał. W swojej nłodosczi je nétkotru wjesołie hodźinku w Drjezdżanach pschezywił a do nétkoreje zitwjezi abo komorki pokukał!

Tak dopomni ho tež na zitwjezu wyschoko pod tjechu. Na kronje nakeho wokuzeschka bésche cźakcźischo hedźał. Haj zamo dźiwerku bé do papjery, i kotrejż bé pokózu wokuzeschka pschekkepjena, wudypał.

Tu bydleschce mjemuzy knjes, kotrehoż cźłowjekoho bażnika njemuja. Jeho wobkedźbowatche wschchodnje nasch wroblik kak pschi blidze hedźo pitzasche, pitzasche a pitzosche. „Won jo rosumi!“ mysleschе zebi ptaczatko, „tón dyrbi mi list na cźłowjekow napiszacź.“

A zyle prawje! Zyle wudychany, pschepocźeny, pschicźerja nasch wroblik do Drjezdżan. Runy pucź nameri ho k wopjatnemu wokuseschku. Won stupi ho na kromu, docźaka, doniż ho wokno njewocźini, sleczą do zitwjezi a hydny ho na bażnikowe blido. A dotkl bażnizy po starym nahonjenju rĕcźi dwéłkow, zolmow, ptaczkow rosumja, tak możesche też nasch wroblik zwoju nałeżnosez pschedniesecź. Won be bżo ze saudjenych cźasow zem i bażnikom znaty, tak njemjeżesche bojosez, to cźinicź.

„Haj, haj“, praji bażnik, „tuta wuzliczka njeje hubjena, ja chzu tej zyle rad twoju prózwu dopjelnicź, ale ty dyrbisch mi prajicź, schto mam pitzacź.“

Tu pokaji psched ho na blido bĕru papjeru, wotmuknuy we cźornidle ważnje pjera a praji: „Nétko proschu, ja hym hotowy.“

Knjes wroblik wuzmurka ho, potkhodźi ho rosmyslnje nésczto krócź po blidze horje a dele, nadutwasche zebi zwoje pjerka a zlónczinje sapocza:

„Ważeny cźłowjeka,
„Dlez srudny cźah tu je.
Sdnéh leźi wuhoło, wétr brosnje wuje.
Ptaczk, won i zomu, i dźecźimi hlodu mrĕje.

Tuż proschu tej w tutym létu,
Wuslyschi tej zaż naschu prózwu.
Dań nam srodźi, wjele zorna,
Schtoż 'nos i swojoh' blida pada.

Wscho my i dźakom bjerjemy
A ho i swéwom djakujemy.
Potom w mitym rĕcźu,
Cźinimy ej zluzbu.

Nadalej mój, je tschidlateho khora.
Njech dopjelni ho, ponizna ta prózwa,

Nétk wotewi miłoscziwu wutrobu,
Twój wroblik pschese stajnje strowotu

Hdyż nétko posasta, praji bażnik: „Hlejcze, knjeze wroblike, ja waż jako swojeho kollegu postrowjam. Zyle wurjadnje wy bażnicze. Wasch list pschinjese wam wésty wuspech, waschu pĕknicźku budża pékne bżecź rad cźitacź.“

Knjesej wroblikej tyjesche tuta khwalba niine mĕry, wobżebje, dokelż be jeho bażnik swojeho kollegu mjenował. Won pokloni ho prjedy a praji: „Knjeze bażnike, wy wopakasace mi wjele cźesceze. Haj, to bżo wedźach, tajke nésczto hodźi ho jenoż we wuikomĕtach dozbecź, to prajach hnydom swojej zonje —“ nétko dźiwsche sapocźecź, jenu stawitinu powedacź, ale tu wumni ho nadobo je cźornidlim cźornidlowy muzik a wokasche ſ nitku cźenitkim hłokom: „Njekondźej mojeho knjesa! Ton dyrbi bażnicź, dotho bżo cźakam na mojn pschecźelnizu, knjezinu pjero, i kotrejż mói knjes po mnje pschindże.“

Wustrózany wotleeza wroblik, tak, i khwatkom, so be posabu podzakowacź. To pak be jemu jara żel. Jednehe dnja tehodła pschlicźa ke unni a proschesche mje, so bu ja tola dzakotne zlowa bażnizej napisał. A pschi tym mi wupowéda, so je ho jemu wot tehodła dnja, hdyż je jeho list w wotwinach wotcźitschczamy, jemu, zonje a dźecźom pschezy wulkotne zehto. Teź jeho gużodża, pschecźesejo a znaczi njeschitzy ludźo na wuzkoti źneh sorno a hanbowacźu ho, to bechu na wbohe swérjatka posabyli.

Teź waż dyrbju wot knjesa wroblika pékuje postrowicź a prosbycź, teź ja jeho potommikow ho stajnje starace, dokelż tódzy wroblik njemóże listy pitzacź abo diktowacź. Wo lube dźecźi dyrbieje pschezo sażo lisi knjesa mésczczanoste wroblika cźitacź a druhich towarischow namolwjecź, tohmne cźinicź. Nazważnische pak je za wschę pracźi, so jim sorno abo hrjódki zypacze.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, nap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawóstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 81 **Budyšin — pjatk, 6. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 54**

Nalnowiše z cyłeho swěta.

Sozialdemokratiska frakcija w němskim žejmje je němskemu kanzlerej dźěłała, so pśeciwjno knjeježstwu dla porunjerskich kreditow namjet na wuprajenje njedowěrjenja sapoda. Sozialdemokratojo ś tym ličja, so žo prnjki žejm rospuśćeli. Pśedsejdstwo sozialdemokratiskeje strony je žo hižo poručiło, so dyrbi pśedběžne dźěła sa nowowólbu cyniś.

*

Revizija k zmjerjeśi sapudźeneho Granja, Haarmannowo hobuwinika, je žo zaćišła. Wuśud je ś tym prawnu móz dostał. W blišćim casu Haarmanna a Granja wotprawija.

*

Komunizija, kotruž je Swjatk Indow wotpósłał, so by mjesu mjes Turkowśi a Mosfinskim krajom postajiła, njemóže swoje dźěło sapocześ, dokeľ arabiske wobydleństwo turkowskim sastupjerjam wobara, do Moźula sastupiś.

*

Jendźelske knjeježstwo pjeca je statami, kotreż žu Lausanneske śrěźenje podpisałe, jedna, so bychu w grichiśko-turkowśi swadźe sakrozile.

Prozeßaj Sserbow.

To bě sajo nješto nowe, tajki senzacionelny prozeß pśeciwjno Sserbam. Nasch cłuk wschak njeje tak khudy na kostoćiwych nowinkach. Jedyn finanzny skandal honi druhi. Pokorny staćan (Staatsbürger) nětko jhoni, hdyž žu jeho pórne dar... ht sawostałe. Zuby k wazrjo **a jebakojo žu pśistowe pokładnizy** a statne banki wo wjele milijonow wujebali. Njeźmětnje bohatym ruhrskim fabrikantam swaleja po stach milijonach do jich njenasytnych thlamow. Nam žo sejnje, hdyž cśitamy, so mamy we naschim lubym staće woprawnych ludźi žrěacłowk, so žo tu **pola naš ſ cłowjeczim mjasom** wikowasche.

Tajke žu te wukormjene nowinki, kotreż wschędnje tantasijn cśitarja nowin rozhorjachu. Ale też najśćipśeje pjecjnje žo cźi wostudźi. Jónu pozadasch też sa druhej źěju. A hlej, tajka wotménjenka tu bu. Mějach dołho schukotachu němske nowiny: „aufsehenerregende Wendenprozeße mit politischen Einschlag stehen bevor“. Hišće śrjedu popołdnju němskej dźenikaj ſ wusbĕhnjenym pśimom a majnej radosći na pśichodnjejšy wulki podawk pśichotowachu. „Budźemy nadrobnje wo nich rosprawjeś“, běchu jich poślednje słowa. Wschě hysteriske (zbujene) žónki a jim podobni muzikoju žo je ślednej pozadliwosću na nowu jěźo pśichotowachu.

Hory wjacoru žo w cźeźich hronach — a porodźichu myschku. Stórźbnik a wobaj wobstorjenaj žo do žudnistwo jednanja ſ wulkemu spodźiwanju žuda wujednaschtaj. Wobstorjeny bě jenicźeho śwědka skałał. Druhi drje žaneho a tola mjerwjesche žo žudnistwa sala je śwědkami. Jednasche žo tola wo zyle jednoru privatnu stórźbu. Sćud pak bě ža nusne meś, tajku licźbu śwědkow na nohi stajiś. Po nowym prozeßowym porjedźe, kotryž je 1. okt. sandźeneho lěta do mozy stupił, ma k tomu, tak žu nam prawišnjy prajili, pravo. Mjes śwědkami běchu kk. pater Wagl, zyrk. wučeŕ Hantušch ſ Klukćicha a mnohy druhy, kotriž žu źiwi wobdźělnizy na žerbskich kulturnych prózowanjach.

Cźemu pak to? Prašcha žo sadźiwana pśichede wschém žerbłka sjawnosć. Naležnje namolwjamy wyšchnosće, a pśichedowšchém Budyšchśi žud, stónicźnje zwoje stejiśćicźo žerbłkim prózowanjam napschećo dokładnje revidérowaćz a śebi wozbohy, kotreż sadny kulturow stejo tutón fiasko nadrjebidu, trochu bliže wobhladaćz. Widźachmy je, kak powědźichu śchi błowu, źiwoju mapu pod paju ſ dołhimi mjeswočemi ſ Budyšchśiho žudnistwa znowadźu. Njeběchu woni nĕhdy najraditalniśchi mjes tak mjenowanym radikalnym, — g'śchäfta dla, dokeľ žo jim do prawneho rjemjeńła njecha. Sso wź, w khutnym, wobcejśnym a loyalnym prózowanju wo sdźerźenju kulturnych klubow źiwojeho luda njenadeńdźechu ža źiwoju móśeń te statyhaju wutkrajnych pjenjeś, wo kotryhž žo jim w jich jara źiwej fantasiji bźiješche.

Tale źiwa fantasija pak twori powěśće, kotreż žo też na bjenjesy śtajicź hodźa, wozbeje hdyž žo jim etiketka „wopratrnjene źórko“ pśichipowěźnje. Tónle puciśk je thodźonu ny a wjedźe do śwista ſ samtkimi wožobami, haj hacź wupśikim a k najwyšchśichim mĕśtnam. Je-li dyrbi nowa dźĕławosć wuśpĕšdna byś, tak žu trźbne monetki. Ach, śchto je ža knjeježstwo „pożeżonka“ po stotyhžazach, tak wuźiłi a dawa pśiłaś źiwa fantasija. Abo je-li ma žo tale wúž zyle źiwojenu nadawkej bjes interesielnych starośćow wěnowaś, trjeba telko a telko po dźesaś tyšazach žo wź. Njeby instanzam pśichódne było, też do tutych świkow jónu pohladnuś, pśedy hacź ſ teho nastanu nĕśaśe aśery?

Se ſamého źórła „źiweje fantasije“ wukhadźeja te śćeźowańske nastawki pśeciwjno Sserbam, kotreż periodiśy sjawnosć njepokoja a to stajnje tehdom, hdyž žu próżdne błaki w pokładnizy. Cźasto žo prascharny, hacź tuto mĕśtno njeśeji pódła hišćeje w błizšim reaźionarnych a antirepublikanskich prózowanjow. Pśichetoš jeho dźĕławosći mĕri žo runje pśeciwjno tym Sserbam, kotśiž lojalnje stejachu ſ sakładze Weimarskeje wustawy a žo spravnje a ſ wuspĕchom próśnja zyły žerbski lud wujednaś ſ nowym cźasom a ſ notwym pomĕranim. Tajke widomnje naschkarne schmatańśy tute prózowanja jenož hacźa. Tehdoła wobroćany žo ſ pokutym dorafom na statnu autoritu, so by skónćnje tych pschijźiwnikow (Sicherotzer) wotstrowiła, wo kotrychž žebi wróble na Budyšchśich śćechach hižo tak wjele hwizdaja.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěź serbski.
Najl. a najtśišo kupowańska wobuwow. Pódłudowanje spěšnje a tanjo

Wobydleńske a podružniske praschenje.

Wutorjk 3. hodź. k. Mĕrch. wobydleństwo nalhwilneje nĕmšk... hospodarśeje radu je ſtjedu wo praschenju nowoh... wobydleńskeho hospodarstwa jednał. Wubjerł je rjad prawidłow za wobydleńske mjeńene hospodarśtwo pschijał, w kotrychž žo žadasche, so by žo twarstwo śpĕchowało. Po nich dyrbja nowotwarty na cźaš nĕhdźe 10 lět wote wschéch datkow wuźwobadźene byś. Pódła nahódnoscenja kapitała žo žada, so bychu žo nahódnoscenje hypoteki bórzy sažo sadanile. Podruźniśti pjenjes dyrbi žo w dowidźitym cźašu na mĕrowu wuźkosć powyschiś.

Němska ludowa strona bě w němskim žejmje namjet sapodała, kotryž žłdźowaše žadanja wopschija:

Němśki žejm dyrjł wobsamknuś, němske knjeježstwo nanuchwiś, so by jich sakonjowy nacźišć pschedpokojiło, po kotrymž ža němśki podružniśti sakoń wostroni a žo mĕśto njeho pśicheładny sakoń, płacźazy hacź do 30. junija 1926, po źłdźowanych pravidłach sajwdźi:

1. Wot 1. julija 1925 mĕrowy podružniśti pjenjes płacźi.

2. 10 prozentow mĕroweho podružniśkeho pjenjesa ma žo na pożeżonki, ſ dźĕła sa nowotwary a ſ dźĕła k wuporjedźenju starych błydow a na podpjeranje njesamožitych podružnikow nałožeś, a to tak, so žo ſ tychle 10 prozentow nałoži:

a) 50 se sta jako małosadałśiwa pożeżonka sa nowotwary;
b) 20 se sta jako błesadałśiwa pożeżonka sa wuporjedźenje błędow, wróćopłacźomna sa dwě abo śi lěta;
c) 30 se sta jako podpjerańśi fond sa města a wjeśne gmejny, kotreż dyrbja khudym podružnikam, dźĕłonjemjerjam atd. podpjeru k podružniśkemu pjenjesej dawaś, so by žo podružniśti pjenjes połnje sapłacźił.

Nahódnoscenjeńśi nacźišć žo sa śi njedźele sapoda.

Nahódnoscenjeńskemu wubjerkej němśkeho žejma dźĕłi sastupjeć němśkeho finanznoho ministerstwa, ministerialny direktor ſ Brandt, so knjeježstwo najpodźišćo sa śi njedźele němškostatnej radźe sakońśi nacźišć pschedpołoži, kotryž dyrbi nahódnoscenjske praschenje stónicźnje rosrišaś. Sastupjerjo sozialdemokratiskeje strony pak žebi žadachu, so by žo huydom wo němšknarodnym namjecze jednało, kotryž žebi žada, so by žo wukaš němskostatneho presidenta ze 4. dez. 1924, nahódnoscenje nastupazy, hnydom wotstronił. Po dołhej debacźe žo němšknarodny namjet wotpokaša.

Swjaskarjo ſ nowa Němskej hroža.

Barlinski dopisowaŕ Pariźskeho „Żurnala“ powě, so swjaskarjo wuplaćenje 700 milijonow złotych hrùnowo na poruhrskich a porheinskich industrialnych zaka **franzenje pschedpišmow Dawesowego plana wobhladuja.** Wěste je, so budża so swjaskarske knjeježstwa dyrbjeć ſ tutym praschenjom zabĕcać, a so sceźbnych njemóża wulwostaś.

Němśka je se wschelakimi manewrami kontrolli swjaskarjow 715 milijonow złotych hrùnowo podwjedła, schtož zyłu summu internazionalneje pożeżonki wuźinja, kotruž je Němśka dostała. Tale summa je žo po pravdu, kaž wschě rostśeńenje pschełbytki, dyrbjała generalnemu agentej za němśke wotschkodźenje płaćenje dowérić.

Braun je ministerske pschedsydstwo wotpokasał.

Sozialdemokrat Braun w pruskim žejmje je ministerske pschedsydstwo złožił, dokeľ njeje samohł ministerstwo sestajeć.

Ruske kronjenje?

We Warschawskim žejmje je powěsć wukte dźiwanj budźiła, so je žo pśiches połśke namjetne sastanišćo Sdok buowo tele dny wulki transport koni do Ruskeje pschinjesł. Po nowischim wobhonjenju jedna žo wo transport wĕtrych tyšac koni za cźerwjene wójsko, kotreż su Winjza wulkowikowarjo w Madźarskej sa Ruzku pokupili. Sscejm wĕri, so je połśke knjeježstwo ſ dowolenjom tejele pokutli žiwoju mĕrliwkosć na pschećiwdźěwacze waschnje dopokasało. Raišche stronu Połśkeje žu žo ſ powěsću wo wjelkje konjow sa ruske wójsko trochu do strachu dale. Tamnišche wobydleństwo mĕni, so dyrbi žo Połśka Ruskeje hladaeź a so jej njeśmjé wójnste bronjenje połožeś.

Pschedsydźejazy wopyt franzowskeho presidenta we Warschawje.

We Warschawje wocźakuja, so po nałětnej shromadźišnje rady Swjatka ludowy president franzowskeje revublíki Doumergue Połšku wopyta. Wot jeho wopyta hebi kubja, so žo połśko-franzowske styki dale strucźe, a so žo ſ tym stejišćeho Połśkeje pschećiwno Ruskej pobźiłi.

Franzowska a Vatikan.

Ministerski pschedsyda Herriot je žo sa to wuprajił, so by žo sa Elsaš a Lothringsku we Vatikanje wušćehła misija pośłała. Nowiny „Figaro“ k temu pschisłuchnjeja, so budże pschedstejaceź tuteje misije zyły Franzowsku pola bamża sastupowaś; pschetož Elsaš a Lothringska njejstej samostatnej krajej. Tuž je stykł ſ Vatikanom njepschetorhnu. Bamż je tymle rozšudźenju wšeše swojeho nunzija w Franzowskej wostajł. Nunziowy nadawk je na žane waschnje njepschemĕni.

Jendźelske schkitańske zła.

Jendźelske knjeježstwo je wojsewiło, so chże wšele industrije pod wĕstymi wumĕnjenjemi ſ złami pschedk njesprawnej wukrajnej konkurrenzu schkitaeź. Pryedy hacź žo schkitańske zło sa jenu wĕź pschisłuchi, ma komnizija wĕzy wustojnych pschepytaeź, hacź ma poćeźna industrija wulku wažnosć, hacź je wukrajny dowoś wurjadnje wulki, hacź žo wukrajna twora tuńsko pschedawa, hacź może žo wona ſ dobytkom w Jendźelskej zhotowiceź, hacź wukrajna konkurrenza industrije w Jendźelskej schkodźiceź hrozy, a hacź twory ſ krajow pschikhadźeja, hdźeź žu wobstejnoscze tajke, so może žo wo njespravnej konkurrenzy rěcźeeź.

Wĕdźenje wo nisdu w Jendźelskej.

Strajk tjoch tyšazow dźĕłacźerjow dźĕłanje elektrizitety nezrovolitejeje żelesnizy w Londonje hrozy wulkich rosmĕrow nabyeź. Żelesniczne towaŕstwo je ho niz jenoż rozbudźiło, wyschchu nisdu wotpokasaeź, ale ſamto nĕrcźischchu nisdu w Londonje tydźenšźy wo 4 schillingi a we ſwonkownych wokrejach ſamo wo 6 schillingow tydźenšźy sniźeeź. W dźĕłowym ministerstwje je žo tehodła ſrjedu wurabźenje wotmĕło. Dźĕłacźerjo žo pschećiwno sniženju nisdy wobaraju. Se wschĕmi mozami chźedźa ſpytaeź, wobkhad elektriseje żelesnizy sastajiś.

Towaŕstwo žo je ſwojim wobſamknjenjom na to sakłuźiło, so je do wójny letnje 47 puntow ſterlingow nisdy letnje wuplaćiło, njes tym so nĕtkole po sawjedźenjiu wošomhodźinskeho dźĕłaśkeho dnja letna nisda 120 milijonow puntow ſterlingow letnje wuczinja, po tajkim 155 prozentow wjazy. Mĕda żelesnizarjow wuczinja nĕtkole 115 prozentow wjazy dyjłi do wójny, njes tym so je žo nisda w industriji jenoż wo 70 hacź 75 prozentow powyschiła.

Po wobstejazym żelesnicźnym sakonju dyrbjał žo straik, jeli so žo dojednanje njedozpije, zentralnej nsdowej wyschnosći pschepokasaeź.

Krwawe pschihoty k wólbam w Južnoślowjanskej.

Hišćeše żenje njeje žo pschi wólbach lud w Južnoślowjanskej do takeho roshorjenja a njemĕra storhnył, kaž pschi nĕcźischich. Kaž žo ſ Noweho Sśada powě, žu tam wójnjaŕ dobrowólniaŕ zozialdemokratiskeho kandidata dr. Sśeskiźa tak nabili, so je bjes wědomja cźeźko sranjeny na mĕśeje leżo wostał. We wobcejeżowanju, kotreż je hłowny wubjerk zozialdemokratiskeje strony knjeježstwu pschе-

podał, że prajt, so żu żo pśichi tymle nadpadże pśchebabjeni polizitstojo wobdźelśi.

Katolśke duchownśtwo w Južnoślowjanskej njeśmjé żo pśichi politiśkej agitaziji wobdźelśiś.

Kaž Belgradśke nowiny „Réč“ thonja, je bamžiśki nunzius w Belgradże kultuzkomwu ministrej dokśił, so je bamž katolśkim duchownym zakazał, żo do politiki mješeć. Tutón zakas żo katolśkim biśkopam w Južnoślowjanskej dźeli.

Turkowśka grichiśka nota wotpokazała.

Turkowśki diplomatiśki zakupjeś w Athenje je rjekł, so wupokazanje grichiśko-katolśkeho patriarcha z Konstantinopla do znutśkownych turkowśkich naležnoścow žłuścha. S tym je pśichipowjedźił, so grichiśka nota njesmjéże žadyn wuspjéch.

Nowiny ministra znutśkownych naležnoścow Kondolysa pišachu, so budże Grichiśka gnanu śiwoje sajimy dyrbjeć zakitaś, jeli so Swjatś ludow Turkowśku njebudże nutśowaś, so by ju wuchwatenu patriarchej da Konstantinopel wróćśeś daka. Nichtó njebudże Grichiśku winowaś móz, so je měr kazyła.

Rumunśka a Južnoślowjanska śtej ju grichiśkej kroćeli pola swojich zarjow pśichwamkeć. Take krocel je pak hacź dotal hyś wuspěcha wostała, kaž w Jendźelśkej, tak też pola druhich statow. Londonśki „Daily Telegraph“ powdź, so żu bo źiwża, grichiśkemu protestej pśichwamkeli, dokeli so boja, so turkowśke knježeśtwo też wulkeho radina z Konstantinopla wupokaże.

*

S Pariża so powdź, so ho w tu chwilu kedźbliwoźej diplomatiśkich kruhow Franzowśkeje jenicźke wupokazanju ekumaniśkeho patriarcha z Konstantinopla pśichwobrocża. Franzowśka, Jendźelska a Južnoślowjanska żu w tejśe naležnośći jednaź sapocźałe. Njemóże so saprěś, so je drje wěź Turkow juristiśce ź dźela prawa, na druhej stronje żo pak pśichinjaśe, so Turkoju z wulkej brutalnoźeju postupuja. Rosbor jenje Grichiśkeje dla wupokazanja patriarcha je we Pariśu połne porozumjenje namakało.

Po měrnjenju franzowśkich diplomatiśkich kruhow inna w njesbožownym nastajenju Lausanneśkeho frjećenja leži. W tu chwilu jednanja mjes Romom, Londonom a Pariśom biśkeje njejżu tak daloko bośkje, so mohła so śhromadna krocel pśiśeśiwo Turkowśkej cźiniś.

Franzowśka ma two to próśnje, Grichiśku wot njepśechemuślenych krokow wotdźerśeć. Mjetkole so Grichiśka jamo k wójnje rosćudjena bući ida. Rosmunanje ź Turkowśkej mohło śnadź ju na to waśchnje bozpeć, so by so patriarchat w Konstantinoplu sakhował, so pak by so tam licźba grichiśko-katolśkich duchownych zmjeńśiła.

Pśiśeś nowej wójnu na Balkanje.

Telegrammy z Athena praja, że bucźu, bdy by Turkowśka njepśechesłała Grichom z Konstantinopla a z druhich dźeśi wupokazowaś, w Athenje njemóry nastaś. Nětśejśe ministerstwo durbjako wróćo stupiéj a na jeho mésmo by pśiśe ministerstwo najśerje pod pśechedźujucym generalom Kondylsom stupiło. Tutón je w ministerśtwej radźe ze dyrbi Grichiśka pśiśeśiwo Turkowśkej najzrańśicho wupokazaś a jeli trjeba żo sa wójnu rosćuśiś.

W tu chwilu je mało wubłudowś, so by Turkowśka nékajśe pśichinjeńenja Grichom cźiniła. Turkowśki pósłanc w Pariżu Djewad bej je ź nowa ź direktorom franzowśkeho śronkowneho ministerśtwa jednaś. Pśichi tym je prajił, so Turkowśka śwojeho prawa wedoma kśedźeśi kakrozcze-nje Haagśkeho žuda k lépśichemu wupokazaneho patriarcha wotpokaże.

Mjes tym Grichiśka pśichitoty k wójnje cźini. „Morning Post“ z Athena powdź: Knježeśtwo pśichinawa, so żo reserwiśtojo do wójśka wołaju a so żo wójnśke łódźiśtwo we Sśalunje mobilisuje. Turkowśka je Grichowe se Sśmirnu w Malej Aśiśej wupokazała. To je w Grichiśkej nimo mérv wulke rosćuśenje śtudiło. Wot pónd́śele żu so sta protestowanjskich śhromadźiznow pśiśeśiwu temu wotmjéte. Po Athenśkich drohach wulke ludowe ekzśódy cźahaju a kśedi wójnu z Turkowśkej żadaju. Grichiśki parlament je wśóm parlamentam śwéta, Ameriźy a Swjatśej ludow protesty pósłał.

S Barkina so 4. februara powdź: Grichiśki pósłanc wot pónd́śele najmłódźichimaj lékniśkomaj grichiśkich śtacźanow zwołanśe listy ześele. Grichiśka so k wójnje pśiśeśiwu Turkowśkej hotuje.

Strach drohoty chleba.

Zitowe płaceźiny na samótśkich wikach w Chicagu, Kanadze a w Awśtralśkej su wutorn w pśerceźku wo 3 dypśi śpadle. Na wikach w Europje pak ku wone powśchitkownje mało wróćo śchże. W Franzowśkej knježeśtwo pśiśeśiwo zitowym śpekulantam zakrocźa. W Dijonje żu jich do śudniśkeho pśeśwetnanja wśaśi. W Pariżu nowiny pśiśeśiwo lichowaśtwu je zitom wokaju. Wobydlekśtwo je śiemérnjene ź powdźeśemi, so by pśeśeźiśe płaceźiny do katastrofalneje wyśokośeje śeceźa, tak so budźetaj dwaj puntaj chleba 2 frankaj płaceźeś. To by ź pśiśiźinu było, so by so zakalało, cźerśtwy chleb pśchedawaś.

Ze Serbow.

W Budyśchinje, 6. februara 1925.

— **Wo wjedźe.** Wcześa wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +8. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nozy +3. — W dotalnym pośeńu nizinow a wyśchinow so wjele pśchemjeńiło njeśe. To pokazuje, so njewobstajne wjedro wobśkwamy „może bucź pak béśe mazkaśe abo wétrate, dokeli śchśkenja śnadujé. — Jutśe śobotu śtóńczko 7,32 hodźin śchadźa a żo 4,57 hodźin khowa. Mésaczk powołdnju 3,52 hodźin śchadźa a so rano 6,35 khowa.

— **Wjedro za jutśiśke:** Njewobstajne, trochu khłodniśko z lohkimi, krótkimi deśchcami, śylniśke wétry z wjeczora hacź z dołheho wjeczora, posźiśko so pontaku wuwjedri.

— **Rosprawa polizije.** W nozy k 5. 2. 25 śradowaku tu 2 literśkej bleśchi koznaka a 5—7 ¾ literśkich bleśchow hórkeho palenja. Wo paduśchowe wutjaśnjaze powéśeje prośby Budyśchśka kriminalna polizija.

— **Podružniźy a wobśędźerjo khéžow** pśichi krajnych śudniśkowych wobwodach wumunikuju powołanśka instanza pśiśeśiwu wobwodnym wumunikuju powołanśkim hamtow krajny śud, na kotreśoż jednanjach, so hacź dotal laśśaj pśiśiźinkaj, jedyn za podružnikow a druhi za pśchenjerjow, wobe — Wótaz dezembera je so jutśiśne ministerśtwo wobwodnym wumunikuju pśichamkało, hacź śebi wonaj też na dalśe takej pśchiśpodźe wuźejetaj. Dokeli so wobej stronje za to njeprajiśtej, je ministerśtwo wobwamkło, so lajkeju pśchiźpodźe nakwiźnje daś wobkhowa.

— **Wubjerk ludoweje śchule** na śwoje 50 śedźenje pśchichodnu pónd́źelu 9. februara pop. w 4 hodź. na radniźu w 1. połkhodźe. Sćéhowazy bujowy porjad je so pośtajił: 1. Wuradkowanje hospodaźeńskeho nadpadka za ludowe śchule. 2. Kurśus wo domjazym hospodaźeńśtwe w pokraćowanjśkej śchuli. 3. Sprawowanje wuńźkowanjow. 4. Dźeśańka śchuśśa ludowe a wótrowśkeje śchuli.

— **Podbjery za lékowanje w kupjelach.** Ministerśtwo znutśkownych naležnoścow wojenja, w mézach sakzyj poddanoju też létżo żaśo we wobmjśowanym wobśkahu podbjeru za lékowanja w lećébowazych kupjelach dopaćaz: w Elśtern, w Cźabjźach a Karlowych Warach. Próśbny dyrbja so hacź do 28. februara na pśiśiśkuśchnym spomožeśiśim bjeźe wotdaś. Lékaśke wuśwédcenja njetrjebaju so najpozdźej pśichinaloźiś; tute budźe śebi spomožeśiśi hamt hakle żadaś, kdyż żu so wożobinśke wobśtejnośće śawodowarjow pruhowałe.

— **Powyśchenje podbjerow za dźéłonjemjerjow.** Kaž je ź hiźo wczera wojenjenych liczbow widźeś, je némśkoślowanu dźélowu ministerśtwu ź nukawom 1. 30. januara żahdźiło w żaśtaranju dźélonjemjerjow w pśichéśku wo 17 procentow powyśchiś. Nimo teho je só wažne pśchemjeńenje śtało ź tym, so mužy a žónśke wot nétka za najku podbjeru dóstawaju. Nowe żahdźiła, kotreż wobera rośśerśchimi, płacźa nyń 9. februara śem. Hromadźe z śwójźbnymi pśichrażkami njeśmjé podbjera, kotruż bé jonjemjeśi dóstawa, wuśćicha bjeź hacź w śydźiśćezach kraćonjow A hacź DE = 3,25 hr., 3,05 hr., 2,85 hr., 2,65 hr. Sdamośtatne podbjery, kotreż wjazu w ź bromadnym ju-spodaźeńśwje pśchehowanju śwójźbni dóstawaju, njeśmédźe wjetżu hacź poćiśeća kraćź tu podbjeru pśchekroćeś, kotraż śwójźbnemu śtarśchemu abo najwyśeśichi podbjeru dowerjenemu śwójźbnemu śobuśtawej pśchiśłuśchała.

— **Sdwobodne mjaśowe jétki** w Budyśchinje. Sobótu 7. februara dop. wot 9—10 hodźin wotedawa ho śyre howjaśe mjaśo punt po 50 a 40 pf., śyre świnjaśe mjaśo punt po 50 pf. Sświnjaze mjaśo wotedawa ho jenoź na cźiśśa 3021—3050.

— **Śchtyri holźa ho śhubili.** K naśchemu wczerawśchemu wośjewjenju, so śtej ho dwě Budyśchśkej potrjeźanwaśśej śchuleźoj śhubiłej, dyrbimy na śakładźe nowych pśchepraśowanjow wobźeje. Pśchewjaju je śtarśchi potrjeźanych śtarśchich wobkruciéj, so żu ho śyka śchtyri mjałe holźa śhubiłe. To żame powéda ho też bśiśće wo jenej wjatej holźi, tola njebudźi ho hacź dotal nicźo ź wśtośću wo tym prajiéź. Schtoź śhubjenej śchuleźoj naśtupa, wo kotrymaj hižo wczera ź dźélichmy, so śtej źebi do Barlina dujéć, je ho śwéśćiło, so śtej ź Barlina śwojimaj śtarśchimaj do Budyśchina powéśeś dalej. Tola je ź tuteje powéśće jenoź tak wjele śpóźnaś, so śtej holźy yo puću do Hamburka. Pola diwnju dalśeho śhubjenego holźow jedna ho wo 16 létnu śłužobnu a wo jenu dowjazu holźu, kotreśi śtej w dźélarśkej dracźe a bjeźe wśéch pjenjezźnych średkow wjecźor ź domu wotśchéśej. Sa nimaj nimaja żeho najmjeńśicheho źieda. Schtoź śłużobnu holźu St. naśtupa, wobkruceja jeje nan, so jeho dźiwka njeje żanu pśichćinu méka, śtarśchiśi dom wupuśchćiéć. Holźa je pola śwojeho knježeśtwa radu widźana była a teź doma njeje żanu rośkom méka. To żamo płaceźi teź wo dowjazej holźy St. Śtarśchi njewérja, so śich dźéśeźi wokoło durdatej, boja śo ńekrjeź, so hu holczazy wikowarjo jeju doźahnyli a pśches cźśte mjeje wotwjedli. Dźiwaje pak tola je, so je śebi śłużobna St. śwoje papjery dacź dała a so je śo je śwojim knježeśtwom najpréjdy rośźśhonowała.

— **15 milijonśka dollarowa požćonka za jatśke dźéśańje.** Azijowemu druźśtwu „Jatśkich dźéśańjow“ je ze pódjawanjom Sakśkeje śtatneje banki a bankowego domu bratrow Kuhnloébe z „National-City“ banka w Newyorku 15 milijonow za 7 procentownu dań pożćiła. Požćonka ma so w béhu 20 lét wotmakaś. Druźśtwo „Jatśkich dźéśańjow“ pak może ju hižo po 5 létach wupowédźiś. Pjenjezy dyge druźśtwo wospjetża ta-ko nałożowaś, to bychu ho bohate wuhśone palśtwy Sakśke dle śwéśki ź milionowym hospodaźeńśtwom prawje wuźite. Wo-śeże dyrbjeć ju bruniźowa wulkowozowa dźélarńa we Dóhjeńach pola Lipśka a milijonowa źyge wudobywaśtwa.

S Wotrowa. Cźéśći a źrudny Boži wobeń je naśeho wśeź tule nóz potrjechił. W nozy wokoło 2 hodź. wuźinichu wobeń w domśtim Rabez źiwnośeje. Wobeń śamiezi zły śtatok. Bohużel ju teź śchtyri cźłowjeśke źiwjenja ho śniczike. Rabez 3 dźéśi, ź kotrychž je najśtarścha 5 lét, a 13-létna holza, kotruż horje cźehmjechu, nadeńdźechu źrudnu źimjerjej w płomjenjach. Jenoż jenicźku kruwu wutorhnychu. Wśćichon druhi śtót, wśicha domjaza nadoba, grat, maśchiny a nowe motorśke kolo ho gobuśpalkchu. Rabowa ho śtraśchnje wopali a śamóh jenoź cźéśćne dźéśatko, kotreż mésjeśke pśchi śebi, śahubje wulkowdaj. Kak je wobeń wuśchoł, njemożachmy śhoniéć. Wećzera béchu hiśćeźe świnje rééali. Wjele śnjakowom béchu na pomoz pśchićhwatali. Wśićke pośpytły, wobhe kurjatka wumóz, bóchu podarmo.**

V. Kronus:

Poślednja wotnožka.

Sećerbśchćéś Jan Śśerbin.

2)

(Pokraćowanje.)

Wbohej zatym śedźeśchćeli horzo płakaju bjes pomozy a njewédźo śej radu na kamjenju. Ludźo khodźachu wokoło njeju, widźachu jeju śyłły, ale jeden po druhim ź pokhmurjenym wobliźom na njeju pohladowy a njeślećo dźéśće dale . . . . bjeśe śłowa pokojenja, kotreż wupraji śawéźe njeboh cźéśko bylo a by cźśnjenej wutrobu trochu posćhylo . . . bźéśće ninu a w duchu licześe twarjenja a dny, bdy so gnejniśej dźéśći śamo zajźo pola njeho śtajiéj, so by so potom wo njej śtaraéź mét hacź do nasajtra.

Mnohy ludźo bechu ź wocźitym śwédźom śrudneho temaj lubośćiveho śłowa. Jenoż prośćeś Witka ź gnejniśe paśwénje so je źiwym podźélom jeju wopraścha, tak ruceje hacź jeju wuhlada: „Cźehodla dha tu bjeźiśej?“

Sdwrotźy, i tajźim hrubym hłośom wopraśchanej, daśchtej so cźim bóle do płakanja. Hróśbne śaćśiśćeśe, i njejapitim wuśtupjenjom Wittkowym ź nowa wożinjene, śpkućiśchśtej jeju wuśtrojanu duśchu. Jimaj pśchiśłe na myźle, tak béśće jeju pśched śhwilu Klaźji śe pśom ź bwora wuśchczuwał, a nétko, bdyż njewéśtej, hóże byśchtej po mojśej wobroćeśćéj, tu na śjawnej wéźu ho śaźyp śtarź na njeju łupa.

Witka, wobkedźbowatwśchi, so śtej ho dźéśći wuśtrożiéj, nawjaśa mérniśchi rośmołwu ź holczka. „Kak cźi, holczka, rékaju?“ wopraścha ho.

Maruśchka wotkliwny ź hłowu, a horbaczt ho k njej pśchi-„Tak ruceje hacź cźe śawohłabach, hnydom myślach, so tak rékaśch,“ żortowaśche śtarź. „Dokeli jenoź Maruśchi maja tajźej rjanej wócźky koź ty maśch. Praj wśchak mi, cźehodla płakaśch? Je cźi nécht́o ź lubu śeźiniś?“

„Wóju ho . . .“, dowérjeśche ho holczka.

„Koho traśch ho bojiśch? Śśnadź tola mje niz?“ — „Waž, wujo, ho njeboju . . .“

„Potajźim koho?“

„Śśmój do śtatoka śchoj, bdyż śmój dźensa pópśkanej bylej, a wottam je naju hospodaŕ ź pśom wuśchczuwał“, śkorjeśche holczka. „Njewém, ke komu mamu dźenża hicź.“

„S tajźeho wulkeho łubka ju waju wuhnali?“ wopraścha ho Witka. Maruśchka pokaśa jemu ź porśćikom k Klaźjiźejom. Witzu warśeśche ho śe śłobami w duśchi, ale wón ho wobkniéj, so by njewuraśuk. So by śwoju rozhorjenoś ńepokaśał, wupraśchowaśche ho dźéśći: „Byśchtej rad pojedlej?“

Maruśchka wotkliwny ź hłowu, a hobrak ho k njej pśchituli.

„Pójtej so nmu! Sa chwilku wśchak budźe ho wamaj ześej chajeś!“ pśchepodoju śtarź ź kśedi do pśetmuje.

Dźéśći béśchtej mile pśchekwapjenej ze pścheześelnymi śłowami a ź pśeprośchenjom, kotrymž rad śeśébowaśchtej Wjedźo ho ja ruzy béźeźeśtej śa Witku do jeho khuduśchkeho wobydlenja.

„Maćéj, wjedu cźi hośćéj!“ wołaśche śtarź na żonu śaśurpujo do jitnicźki.

„So by cźe kola liśta“, hnéwaśche ho śuchta żona, wuhladawśchi gnejniśej dźéśći. „Dźi mi k dundrej ź tajźej wobradu! Njech kutnych njeboźażkow famożnicźi kubleŕjo k śebi bjeru. Prośćeś ma śam cźeśke źiwjenje, ledy śtórka khleba ja śebje dobudźe, hdże by tola pśchiśchoł, by-li ty do ujeje hiśćeźe ź nétażkim pśchikuśowarjom dźéśićéj méć!“

„Maćéj, śnadź by tola śyrotkow wuhnacź nochzyła!“ porekkowaśche Witka. „Śśej, śtej makuśchéj, nimatej śtarścheju ani domśimi . . . Kóżdy poś ma śwjeźkliwiśche źiwjenje dyźli tutej kurjatay: śłuźicha dźeń ź nétajśemu domu, hospodaŕ śo wo njeho śtara, jeho źiwi a śebi śwérzo waźi, mjes tym śo śyrotzy śtej wśchudźe a wot kóżdeho śaśtorcźenej . . .“

„Schtó dha le jimaj schto k lubu seźiniś?“ da śo śe zobuźelnoścu Witkowa śihyśchcej, wotrėwajo śej ź wśetkej śalu śyłły.

Śtarź wuprośchowaśche śo ź nowa Maruśchki, wupowéda jonje wobśćérnje, kak je śo kubleŕ Klaźji śurowje pśchećiwo wobohimaj gnejniśkimaj dźéśćomaj zadeŕśał. Witkowa śo nad taźej powéśću wuśtróża, pśchetoś bźéśće ménika, so budźe w mnohich śwójźbach wo wobej dźéśći derje pośtarane, so śmédźetej cźopke hnéźto a śchwarne śejwjenje.

„Śtej śnadźakej, dźéśći? Njecha śo wamaj kośeja?“ wopraścha śo śtaruścha pśheceźelnje śyrotkow. Maruścha ź bratśkom kivnyśchtej pśchijśwédcźujuc. Witkowa śtaśche śwólnitwje ke kachlam a pśchihotowaśche śwaczinu. Śtarź mjes tym dźéśći namołwjeśche, so bychtej śo za blidło ź koja śbydnyłej.

„Nano, maśch ty rośum? Schto, bdy bychtej bźéśći njebyłej cźiłej! By śnadź to nékajśi dźiw być? A tehodla njemóju jeju w blizkoścźi koja cźućś!“ cźinjeśche śtaruścha rośnjemdrzena muża ledźbliweho.

Witka njeśwaji śo jonje napśchećko rećzej pśchibóźnowaźo, so jeje śtrachi njeśłyu bjes pśchećinuy. A tehodla bywaźo we śwojej horliwoścźi poroźeny, śłyśi śwoju śchćérju hłowu a śepréśchći śo śe śuchimaj tobćomaj na kofcźéj kolemi mitkaśche w rośmyśłenju a wulkoścach śe wóćźomaj. Żona mjes tym hornćéj ź kofejom poźtaśi na śtarodawnu truhłu a pśchehlada dźéśćomaj hłowu a braśu.

„Pupśchej tola dźéśćomaj khiwiłu, to bychtej ho nowaźwari ju śtarź.

„Njeźśi śej njetrjebawśchich śtarośćow! Dźéśći ho najśćéj. Kajka bych to hospoda buła, bdy bych ho njeśchćéwdźeźita, hacź nimatej na źebi nékajku njeźśiśtotu. Jedno ho tu wo koja a wo naju! Pohnuj wjećzor njedy śnadź mjes ludźi hicź!“

(Pokraćowanje.)

S Hodźija. Kradnyli su w nozy k 4. februarej tuzemskemu, kotryż na tudomnej dźěłazajej hrajkanskej puli bydli, 9 kur a 1 honaca. Wobkradnjeny, kotrehoż powschitkownje wobžarowja, paruje swoje puski čim bóle, dokelž běchu wčile jako jejka njesej zapoczate.

S Hnašcej. Wjeżny puch w Hnašcejach je, dokelž so nowa nastupnje, wot 6. februara hacj na dalsche jawjenja. Jedósćej może so w tutym czasu na Drudźelskim.

S Brěsnje. We wsy a bliżšej wokolinje je wjele dźěći na wospjwizu (Masern) schorjło. Skoro w kóżdym domje, hdźež dźěći bydla, so tuta khorosć pokazuje.

S Lubija. 40 lět dołho wopsynje skoro bjes přichorjenja wčkole 71 lět stara Ernstina Mjnikowa z Kopora porjadnje Lubišče a wež Budyšchše wiki. Ludźo injerenja je jenož „wopsowa žona" a pod tutym mjenom je wona wčt znata a zwisła wosoba tudomnych wikow. Rodźena je Mjnikowa z Jerkez. Přichi sławnošći jeje 40lětneho wukowanskeho jubileja přisporoda jej Lubišča měschczanska rada jubilejnu wěnz a pisomne sbožopschejacze. Zale wiki bjerzejcu dźěl na tutym wusnamjenjenju. Se wschich stron so zapomnowarjo wikow k jubilarzej czischczachu, jo buchu jej swoje sbožopschecza wupraiicz mohli. Njech je jubilarzu swožene, lo by tež hischcze 50lětny jubilej runje tak strowa a czita wosmjerzicz mohła. Ssobotu psched nowjenjom běche Mjnikowa na Budyschkich wikach na ramjne wažchnje so powitała.

S Lubija. (Smjerbožk.) Schiwórk rano wokoło 1/26 hodźin pschinjeseschu kamjenjelo-serja Mara Ladu z Delnich Kundraczicz dźes wědomja na tudomnu polizajsku frazu. Lada, kiž nschěnje z kolom na dźělo jědźi, běsche wezera na statnej Rumburgskej dróhy na hischcze njewuskjanjenje wotchnje tak njesbožownje z kola padnył, so jebi mothy pschi tym stichatze a bjes wědomja leżo wosta. Polizija njesboženego hnydom do khorownje dowjeze. Lada je wežinjeny a ma jene dźěcko.

S Kamjenza. Hatke pschedy některymi njedźelemi bě so we Rolicz fabrizy, hdźež so wolmjane twory zhotowjeja, wulke pohnuschenje stało. Paduchow běchu tehdom hórcy lepili. Wšitcy su padnyli i nowa tam pobyli. Wjazy tam pschinjesene dźěłaczerjow je wulki tkelbu fabrikowanych zasow kradnyło a i wobrědnikami dale pschedawaczej dało. Wězy njejsu so naodno, ale po czołu kradnyłe, tak to paduchowa hnydom njenadpadnychu. Ti wosoby, kotrež su do wězy sawlečene, su so Kamjenskemu hamtskemu hnydomnje pschepodale.

Se Sekcyna. Pschichodnu njedźelu 8. februara wopyta nasch wjeż serbske towarstwo „Zahrodka" z Delanjeho Wujezda a wuhotuje nam w Eldzymbachez hościenzu rjany serbski wječor. Budże tam pschedněsecz nalche rjane serbske spěwy a serbske dźiwadło. Po programje budźa pychne veje. Tak, lubi Sserbjo w Sslepom a wokolinje, njewostańcze njedźelu wječor nichtón doma, ale pschińdźcze wschitzy a wokschebcze so z nami.

Přiłopk.

* S Radwerja. Skaženy woz skuża psched krótkim we Stolpinki wjazy żiwiny, kotrež na skaženoj żwirkuchu. Druhi woz skuża mužskeho, kiž je so hnydom w Drjezdźanach schczěbicz dał. Se Stolpink a wokolinu so pżjeża jawjenja pschikasa.

* S Drjezdźan. (Wyšoka starosta.) Najstarschi wobydlerk w tutych dnjach k posledźenemu wotpočinkej wjedźechu. Je to Amalija Albrechtowa, kotraż 96lětnu starobu dożpě. Na 60 lět běsche jako wdowa cżischo żiwa a wonowolche so pschi cżěżkim dźěle wocżehnjenju swojich dźěći. Wona narodźi so 1829 w Zitawje.

* Se Schönlinde. Paduschnu zwólku, kotraż mějeży dołho elektriku potrjebu i privatnych domow, fabrikow, wulkadnych wotkow a tamo i awtow kradnjeńke, a kotraż bě sebi tak wulki skład nahromadźiła, su so wupschedźili. Polizija saja 12 hólczatkow w starobje wot 12 hacj do 15 lět. Kradnjene wězy maja wulku hódnosć. 29 paduschtwow mózachu hacj dotal mlodym pschołam dopołasacz.

* Myta sa zdwórliwosć. Družstwo jendźelskeje podseństkeje żelesniny je w posledźnim czasu pschepytowało, na kotrym sastańschczu su sastojnizy ludej najpschecżo najdóle zdwórliwi. Na 5 wschelakich sastańschczach njeje i 100 000 wožobow ani jenicżka wosoba na njezdwórliwosć sastojnikow sforžita abo po wobczežowała. Družstwo je tuto pschistojne sadżerżenje sastojnikow tutych 5 sastańschczow se sylbornej tasu z napisnom mytowało a tasle pschi pschistupach pschicżinniło. Nimo teho bari sastojnikam hischcze wjetsu sumnu pjenjes. Njeby po tajle pschepytowanje tež pola nas wjesej hodżało. Wěscze, smy wschitzy wczipni, kajki by wulpch był.

* Pschego hischcze indijanske cżrjódy w Ameriji. Sa sastaranje Indijanow i amerikanskeho ganita bu pjatk, 13. hischcze pschezo swobodne indijanske cżrjódy w Ameriji w klarje Rinh wokolo cżahaju. Tu jedna so wo słonki nehdy wulkich a możnych splahow, kotrež su i rasch idskom wobhdlerjom. Amerikanska sajgdźelska komisija za Indijanow je cżledźiju wuhotowała, so by wokolo hrudźakow popadnyła a i mozu do sa nich postajenje krajiny pschiwjedła. Jeli nochcyli stawy cżrjódow so i dobrym po-

dacz, dyrbja so jako rubježnizy popadnyc a do jastwa tyknyc.

Towarstwowski powěstnik.

Wšitcy dirigenća a předsydźa spěw. towarstwow so na wažne posedźenje jutře sobotu, 7. febr., 3¼ hodź. do „Běłeho konja" w Budyšinje přeprošuja.

Komorow pola Rakec. „Sokolki" maja pjatk wječor z dypkom 1/2 8 hodź. zwučowanje. Njech kóżda wěsce přindże. Načolnica.

Komorow p. Rakec. Jednota „Sokol" ma pjatk wječor z dypkom 1/2 8 hodź. zwučowanje. Bratřa přińdźe wšitcy z dypkom. Načolnik.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica" ma njedźelu za tydźeń, 15. febr., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. justicny rada dr. Herrman z Budyšina dobroćiwje přilubił. Tehodla a tež wažneho dnjowcho porjada dla chcyle wšě sobustawy přiść. Hosćo su lubje witani. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Serbske ev. tow. we Wochozach wuhotuje njedźelu, 8. februara, w Domaškec hosćencu serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk z dypkom w 7 hodź. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka přeprošuje předsydstwo.

Zwjazk serb. spěw. towarstwow ma sobotu, 7. februara, pop. 1/4 hodź. w „Běłem konju" wažne posedźenje. Hosćo su witani. B. Krawc.

Serb. tow. „Cornoluh" w Drježdźanach ma sobotu, 7. mał. rózka, swoju zhromadźiznu w „Serbskej korčmje" na Christianskej dróży 22. — Njedźelu, 15. mał. rózka, swjećі towarstwo „póstnicy" na žurli „Herzog Albrecht", na Albrechtskej dróży 41. Prosymy wšě sobustawy, zo bychu w serbskej drasče přišle. Předsydstwo.

Serb. towarstwo „Zahrodka" w Delnjem Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 8. mał. rózka, w Eschenbachec hosćencu w Slepom wulki serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbjo z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Serbske towarstwo „Handrij Zejler" we Łazu wuhotuje njedźelu, 8. februara, wječor 1/2 8 hodź. serbski wječor. Wšitcy Serbja z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleř w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Jenož hišće 2 dnjej

hač do soboty, 7. februara 1925, traje

wulke wobućowe inventurske wupředawanje.

„Janko"-jězdne koła

su njeskóncujomne a při tom nic drohe!

Posudźowanja mojich wotsbórarjow:

Mam „Janko"-jězdne koło hižo 18 lět a je přeco hišće dobre." „Mam z „Janko"-jězdnym kolom jara spokojom, jězdźu hižo 12 lět dołho kóždy dźeń na dźěło" atd.

Wulki wubjerk jězdnych kolow, mam na 40 na składze; **wšě originalne narunnanske dźele.**

Kupujće **hnydom,** jězdne koła budźa zaso drózše!

Jan Šibak :: w Budyšinje :: na Mužakowsk. dróży 4

Dowolam płacenje po dźělach!

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlepšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa toćenja na Tišlanskej dróży 4 Wosebita toćerja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho gratu.

Mam stajnje we wulkem wubjerku **wysokosućelne, młode, sylne, originalne rańšoprusko-hollandske**

kruwy, jałojcy a cželcy

kaž tež **por čyrnopisaneju bykow,**

bayerske čehniwe woły a jałojcy

w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjerchej" w Budyšinje płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowańnja.

Telefon 63a 418.

NB. Wot wutory, 10. februara, staju nowy transport **rańšoprusko-hollandskeho skotu.** — Zaměnjam tež na rězny skót.

Žony

Wotuczam swój wulki skład pschepasłow, mješaczinych a pschebpadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad k radze.

Wagnerowa w Budyschinje psched schulerskimi wrotami cło. 9

1½ lěta stara

jałojca

je na předań we Worcynje 11.

Jurij Fuhrmann w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča **jězdne kola,** šijace maśiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedźa-

Moje inventurske wupředawanje

traje hač do

soboty, 14. februara

po bjezpřikładnje tunich płaćiznach při jenož hódnostnych tworach!

Někotre přikłady!	Tak dołho hač skład dosaha!
Dźěćace paletoty	wot 4.— hr. sem
flawšowe paletoty	„ 6.— „ „
paletoty z wopičeje kože	„ 28.— „ „
wollowe bluzy	„ 1.25 „ „
połnowollowe bluzy	„ 4.— „ „
wolmjane bluzy	„ 8.— „ „
wumčisko-žiłdźane bluzy	„ 6.— „ „
čistožiłdźane bluzy	„ 8.— „ „
wollowe drasty	„ 4.— „ „
połnowollowe drasty	„ 8.— „ „
hólčkace (Dirndl) drasty	3.— „ „
frotejowe drasty	„ 7.— „ „
wolmjane drasty	„ 12.— „ „
gabardinowe drasty	„ 28.— „ „
wumčisko-žiłdźane drasty	8.— „ „
towaršnostne drasty	„ 24.— „ „
kostumowe suknje	„ 4.— „ „
kostumy	„ 20.— „ „
raněe suknje	„ 4.— „ „
połwolmjane cheviety	„ 1.80 „ „
čistowolmjane cheviety	„ 2.30 „ „
čistowolmjana serža, 110 cm	4.— „ „
čistowolmjana popelina, 105 cm	wot 4.50 „ „
čistowolmjana gabardina, 130 cm	wot 6.75 „ „
džełba mustr. połnovoila, 70 cm	1.— „ „
džełba mustr. połnovoila, 110 cm	1.50 „ „

Na wšě zbytkne konfekcije

20% rabata

na wšě zbytkne drastne a žiłdźane tkaniny a balmjane twory

10% rabata

Możeće moje wupředawanje jenož posudźować, hdyž so sami přeswědčiće. Wobhladanje bjez nućenja.

Alphons Schauseil

Wobkedźbujće moje 7 wukładnych woknow!

Wulke inwenturske wupředawanje

wot póndźele, 2. febr. hač do póndźele, 16. febr.

Wono wopřija wšě wotdźělenja mojeho bohaće zrjadowaneho składa we

žonjacych drastnych tkaninach a žonjacej konfekciji

Někotre příklady mojeje płaćizny-hódnosće:

Čistowołmjane chevioty	wot	2.30	hr.	sem	
čistowołmjane chevioty 130 cm šěroke	„	3.75	„	„	
čistowołmjane serža a popelina	„	4.25	„	„	
tkaniny za domjace drasty	„	1.00	„	„	
zymske mantle	„	7.50	„	„	
mantle z velóra de laine	„	22.00	„	„	
flawšowe jaki	„	9.75	„	„	
brune wołmjane plyž. jaki z podšiwkom	„	34.00	„	„	
brune wołmjane plyš. mantle z podšiwkom	wot	49.00	hr.	sem	
čistowołmj. cheviotowe drasty	„	9.75	„	„	
čistowołmjane gabardin. drasty	„	19.75	„	„	
eolienowe drasty	„	29.75	„	„	
kostumowe suknje, měšano-barbne	„	2.25	„	„	
čistowołmjane cheviotowe faldate suknje	„	6.90	„	„	
běłe polnovoilowe drasty	„	6.50	„	„	
čišćane płokajomne drasty	„	5.75	„	„	

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na hlownem torhošću :: rózk žitneje hasy.

Přeprošenje!

Spěwne towarstwo „Bratrowstwo“ w Kulowje

wuhotuje

njedźelu, 8. februara 1925, wječor w 7 hodź.

w Jakubicec hosćencu swój

27. założeński swjedźeń

ze spěwami

a serb. ludowej operetu **„Smjertnica“** wot dra. Pilka.

Potom **reje** za wopytowarjow koncerta.

Předsydstwo.

Frenclec hosćenc

w Delnjej Hórcy.

Jutře sobotu, njedźelu a póndźelu

so kózłopiwo toči

Najlěpše kózłokolbaski; najl. pampuchi

Njedźelu, 8. februara, su **pyšne reje.**

K temu přećelnje přeprošujetaj

P. Nowak a mandźelska.

Hosćenc w Lětonju

Sobotu, njedźelu a póndźelu

so kózłopiwo toči

Najl. kózłokolbaski, pječena kolbasa a pampuchi.

K temu přećelnje přeprošujetaj

August Mikan a mandźelska.

Zabawny wječor

ze sokolskimi předstajenjemi, dźiwadłom a rejemi

wuhotuje **Jednota „Sokoł“ z Poršic**

njedźelu, 8. februara, pola Zendźic

w Rakojdach

Započatk rejow w 7 hodź., sokolskich zwučowanjow we 8 hodź.

Wutrobnje přeprošuja so wšitcy Serbjo, serbske towarstwa a bratrowske sokolske Jednoty.

Hosćenc při dwórnišću w Lutobču

Pjatk, 6. februara, a dalše dny je

swinjorězanje

a wulke dwójne kózłopiwo

Najlěpša pječena kołbasa a pampuchi.

K temu přećelnje přeprošujetaj

August Lehder a mandźelska.

W hosćencu w Njebjelčicach

woswjeći wutoru, 10. februara, wječor w 7 hodź.

dobrowólna wohnjowa wobora

swój założeński swjedźeń

z dźiwadłom. (*Als ich noch im Flügelkleide*), kotrež wuwjedu sobustawy Kamjenskeho měšćansk. dźiwadła.

Potom reje.

K temu wutrobnje přeprošuje **komando.**

Hosćenc we Łazku

Sobotu, 7., njedźelu, 8., a póndźelu, 9. februara

so kózłopiwo toči

K temu přećelnje přeprošuje

Kokertowa.

Wojerske tow. za Rožant a wokolinu

woswjeći swój

14. założeński swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi

njedźelu, 8. februara 1925, wječor w 7 hodź.

w hosćencu w Sernjanach

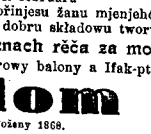
Reje su jenož za wopytowarjow dźiwadła.

Wo bohaty wopyt prosy

Zhromadne předstejićerstwo.

Serbska holca

sprawna a dźěława, so do dobreje swójby do Drježdźan pyta. Dalše wukaže k. Janak w Serbskej knihalni w Budyšinje.

Česćenych wjesnych wobydlerjow Budyšskeje wokolicy dopominam na swoju

pjekarnju

Jako wosebitosć poručam: **makrony, worješkowy tykanc, Ia khěžorske makrony.**

Anton Flegel,

pjekarski mištr na Sedanskej drózy, **kafejownja na žitnych wikach** při žitnem domje (Kornhaus).

Kredit

w konfirmandskem woblečenju

za **hólcow a holcy**, kaž tež

w mužacej, žonjacej a dźěćacej konfekciji, manufaktur. tworach, šatach a wobućach

dostanjeće kaž je znate pola firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na hlownem torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2 l.

Po hotowem napłaćenju móže sebi kóždy kupjene twory hnydom wotewzać.

Podawam na kredit tež zwonka Budyšina.

Vogtlandske gardiny

metr po **50 pj.** — **Madraske gardiny**, tež za małe wokna, krasne mustry, hobrowy wulki wubjerk. Vitrážowe tiwanc, ječki po 50 pj., kupanske rubi, ložowe přikrywy, wupitrk, počełmjenje, hłódowe a komodowe přikrywy, sofowe a dźiwne nowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonka lawska hasa 18

Domašowu rudu

17 %, amon. superfosfat 8/9, superfosfat 18 %, šwablokisały amoniak poručа

Žitowy dom w Kamjencu

z. dr. z w. r. wotnožka w Pančicach

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Wšo do Kulowa k hobrskemu inventurskemu wupředawanju

wot 1. hač do 15. februara

Wulke dźělby tworow najpřěnjeje hódnosće po směšnje tunich płaćiznach. Njepřinjesu žanu mjenjehódnu tworu na předań, kotruž bych wosebje za wupředawanje kupował, ale jenož dobru składowu tworu

Płaćizny w mojich wukładnych woknach rěča za moju zamóžnosć!

Namakaće wšě drasty za žony, mužow, holcy, pacholow a dźěći. Powětrowy balony a Ifak-ptački dawam darmo, hdyž za 3,— a 10,— hr. kupiće.

Welsec kupny dom w Kulowje

Telefon 12. Założeny 1868.

Přiloha k čislu 31 „Serb. Nowin“

Platk, 6. februara 1925.

Drjewowe hriby w naschich twarjenjach.

Jich nastacje a wutupjenje.

(A. Hladki.)

Najwažnischе ſuchoroſcęzace hriby (Trockenfäulepilze) ſu najwjetschi njepschecerjeſo ſyrjeho drjewa. Bakterije tutych hribow ſanjeſu ſo do kóždeho nowcho twarjenja. Tole praſchenje wotkhutuje wot twarjenja ſameho, hacź je bóle mokre abo mjenje ſyrje, wuſchkhuje nowe twarjenje cźim prjedy, cźim kśpje, wotemrěja tute hriby bórſy, bjes teho, ſo bychu dalſchich ſcźěhnkow ſawoſtajile. Sću-li ſcźeny twarjenja pſche wſchu měru mokre, je ſtrach, ſo ſo tute hriby hiubje do drjewa ſažeru a wobſchěrniſchu ſchkodu w hrjadach a ſchpundowanjach nacźinja.

Domjazy hrib (Hauſchwam) ſanjeſe ſo jara ſrědka i kśa do nowych twarow, tola je pak w jara rědkich padach mózno. Najbóle roſujeſe ſo tutón ſchkódny hrib pſches pſchewarjenje a potorhanje ſtarych twarjenjow wot jeneho k druhemu. Huſto teź nadeidźeny, ſo je nurje pſcherokit. Naſtacje domjazeho hriba njeſwoliwuje wot mokrych a ſyrych twarjenjow, ale móże ſo teź w ſuchich twarjenjach roſcěrjeć.

Smy-li nekajſi ſchkódnu blak w drjewje ſchpundowanja abo hrjadach nadeſchli, njetrjebamy ſo njetrjebawſchi ſtrachowacź, dokeź na dźeſacź padow ſuchoho roſcźenja padnje jedyn pad domjazeho hriba. Wſchitke pſches hriby naſtate ſchkody hodźa ſo definitiwnje wotſtronicź. Sſuche wuhnjwanje hodźi ſo lohzy je ſnadnjmyi wudawkam mutupicź, domjazy hrib (Hauſchwamm) ſo cźeſo a ſ njetſchimi wudawkami ſnicźi. Mjenjenje, ſo ſo domjazy hrib w twarjenju njehodźi wutupicź, je wopacźne.

Přjedy hacź ſo tajke ſchkody w drjewje porjedźeja, je radźomne, ſo najprjedy wězmuſlujeno wopraſchacź, hacź ſo wo ſuche wuhnilwanje (Trockenfäule) abo wo domjazy hrib jedna. Cźaſto ſo letnje wjele pjenjes ſpudawa a to kedyžla, dokeź ſo huſto ſuche wuhnilwanje po rezepeje domjazeho hriba hoji.

Sſuche wuhnilwanje namakamy ſwjetſcha, hdźeź ſu ſyre hrjady a deſki pſchetrjebali, kotrež njeſtu w praiwym cźaſu wuſchhnjeź mohłe. Pſchetocźene łónzy pſchi hewak dobrych hrjadach ſu ſ wjetſcha pſches ſuchowuhnilwanje ſnicźene.

Wotſtronjenje ſuchetho wuhnilwanja (Trockenfäule) móże ſo na ſcźehowaze waſchnje pſchewjeſcź. Hewak dobre hrjady a deſki hodźa ſo dale wužicź, dokeź ſuche wuhnilwanje jenoź ſyre drjewo pſchetoczi. Pſchi wutupjenju ma ſo krucźe wobkedźbowacź, ſo ſo tajke ſchkódne blaki pravje ſuche dźerza a hdyž ſu ſo pſchetocźene dźele drjewa wotſtronile, rany ſe chemikalijemi namaſacź, kaž ſu to pſchi rónzu wopiſane. Tute chemikalije maja na kóždy pad wuſpěch, jeli wobſebje mokrota ſe ſemje po ſcźěnach do iſtwow njeſtupa.

Wotſtronjenje domjazeho hriba je wobcźežniſche. Nimo teho, ſchtoź ſym hižo wopiſał, ma ſo drjewo, kaž teź dźele murje, do kotrychź je ſo mjenowany hrib ſahydźił, wotſtronicź a wobnowicź. Hrjady, deſki, durjowe abo wokkowe wobłuki atd., do kotrychź je ſo domjazy hrib ſahnjeſoł, dyrbja ſo na kóždy pad zyle wotſtronicź a ſo ſ nowym ſameniccź. Hewak ſo hrib ſ cźežka ſhubi, teź móże radźicź, wſchitke drjewowe dźele, kaž hrjady atd. ſe ſcźehowazymi chemikalijemi namaſacź, pſredy hacź ſo do twarjenja ſatwarja. Najſthmaiſche k ſmutſkownemu wužiwanju, to rěka, kotrež ſo ſ nutſka twarjenja wužicź maju, ſu antinomin, antigermin, antipolyphin, antorga, mutroſineum. Chemikalije k ſwonkownemu wužiwanju ſu ſcźehowaze: avenarius=carbolineum, carol, kreoſotol a lignol. Wſchitke tute chemikalije ſu w drogerijach dóſtacź.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi ſmjeje njedź. Septuagesima rano we 8 hodź. farat Dyſchel ſerbſku ſpowjedź a ſwjatowitkanje, dop. we 9 hodź. ſerbſku Božu ſłužbu a ½12 hodź. dźěćiſchenſchenje, farat Róda. Dop. we 10 hodź. Boża ſłužba we wokrjesnej hladarni na Židowje, farat Dyſchel. — Wutoru pop. we 2 hodź. pohrjebnje zyrkwinſkeho ſaſtupjerjow na farje we pacźerjeſej ſtwi. — Schtwórk pop. we 3 hodź. ſónſke towaſtwo na farje. — Wumrjeli ſu: 29. 1. Hana Khrystiana rodź. Lieſchowa, Jana Arnoſchta Garbarja, invalidy na Židowje mandźelſka, 71 l. 5 m. 9 d. — 31. 1. Jan Ota Wornaź, njemandź. ſynaź we Wulkim Wjeſelkowje, 1 l. 3 m. 12 d. — Worwarowaź. ſynaź Arnoſchta Alberta Petzolda, pohonca w Nataſzach. — 1. 2. Marja Martha rodźena Benſchez, Jana Junkera, fabrikſeho dźěłaczerja na Židowje mandźelſka, 44 l. 4 m. 24 d. — 3. 2. Kurt, Kirta Marcźina Lehmanna, murjerja na Židowje ſynaź, tſichtwórcź hodźiny ſtary. — (Kolleeta ſa tuchežnje Wazi kaſchcź.)

Krajnoſyrkwinſke ſchromadźeńſtwo w Budyſchinje, na rósjewej haſy 31. Njedźelu dop. ½11 hodź. njechźelſta ſchuła, wjeczor ½8 hodź. evangeliſazijſka ſchromadźizna. Mjeźnik tujes ſchromadźeńſtwow wothładaſ Schmaniker ſ Budyſa. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſchromadźizna Habuſtanow. Wutoru wjeczor ½8 hodź. hodź. ſwjaſt ułobź za roſtudź. łchcźeſ. ſa młodźenjow a ſrjedu ſa mtode hołzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina. Knjes ſchromadźeńſtwowy wothładaſ Zimmermann. Budyſchcźina ſmeje biblijſke hodźiny: njedźelu, 8. 2., pop. ½4 hodź. pola knjeſa Krela w Czornjowje, ſerbſka, njedźelu wjeczor ½8 hodź. w Lubiju, wuhadna ſala. Sſrjedu 11. 2. wjeczor we 8 hodź. pola knjeſa Schězy w Hornim Hjeſlu, piatk wjeczor w Tuczjanach.

S **Budeſcu.** Na njedź. Septuagesima ſmeje rano ½8 hodź. farat Boża ſerbſka ſpowjedź, hdyž ½9 hodź. cand. ver. min. Mencź ſ Budyſchina ſerbſke a w 10 hodź. němſke predowanje. — Sſrjedu wjeczor ½8 hodź. ſchromadźizna ſiſchcź. tow. ſónſkeje młodźiny. — Sſrjedu wjeczor ½8 hodź. biblijſka hodźina.

S **Bukeſ.** Njedźelu Septuagesima rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. Schtwórtk wjeczor w 7 hodź. domjaza nutrnoſcź w Lejnje. — Wumrěł Jan Auguſt Męrch, ſiwnoſcźeł w Rodźezach, 69 l. 11 m. 18 d. ſtary.

S **Barta.** Njedźelu Septuagesima rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. wothadna ſchromadźizna w zyrkwi.

S **Delnjeho Wujeſda.** Njedźelu Septuagesima rano we 8 h. ſerbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba.

S **Hrodźiſcźa.** Njedźelu Septuagesima dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje, ſpowjanowanje pacźeſtkich dźěći. ½11 hodź. němſke kemſchenje, pruhowanje němſkich pacźeſtkich dźěći. — Wutoru dop. w 11 hodź. ſpowjedź w Drožbjuju.

S **Huſki.** Njedźelu Septuagesima rano ½8 hodź. němſka ſpowjedź, dop. ½9 hodź. němſka Boża ſłužba, ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje. Wjeczor miſionſke ſónſke towaſtwow.

S **Hurjinu.** Njedźelu Septuagesima dop. w 9 hodź. ſerbſka, a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba.

S **Derbnjeho Wujeſda.** W njedźelu Septuagesima dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje, w 10 hodź. Boża ſłužba ſa dźěći. — Sſrjedu, 11. febr., wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodźina w pacźeſtſkej ſtwi.

S **Klukſcha.** Njedźelu Septuagesima ſe rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba a ½11 hodź. dźěćiſchemſchenje, pop. w 3 hodź. je ſhromadźizna ſónſkeho towaſtwa ſ pſchednoſchkom we Schtrkerez hoſchenzu w Klukſchu.

S **Lipoje.** Njedźelu Septuagesima dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſke Boża ſłužba.

S **Malſcheje.** Njedźelu Septuagesima rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje. Pop. ½3 hodź. ſónſke towaſtwo pola Wjeſez. — Sſrjedu w 7 hodź. ſerbſka biblijſka hodźina na farje.

S **Mjinkuła.** Njedźelu Septuagesima rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta ſa Bożi kaſchcź k podpjerańu evangeliſkich woſadow we wukraju. — Pop. ¼4 hodź. pohrjebnje zyrkwinſkeho pſchedſtejeżeſtwa. — Semrěli: 1. Marja ſtwd. Noſſmjowa rodź. Synkźź, ſiwnoſcźerka w Pjlowjach, 64 l. — 2. Hana Nowakowa rodź. Koſchkowa, we Wjeſelcźu, 60 l. — 3. Marja Gustla ſtwd. Hatkina rodź. Schellinger, tſchźlacka w Grózeźu, 50 l. — Sſchtwórtk pop. w 3 hodź. w Cróſcźe pola Bórneź herbſtka mitrowcź a ſpowjedź.

S **Njeſwarźidła.** Njedźelu Septuagesima rano we 8 hodź herbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. herbſke a ½11 hodź. němſke Boża ſłužba.

S **Nowcźicź.** Njedźelu Septuagesima dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba, po tutej němſka ſpowjedź. Sbérka ſa „Bożi kaſchcź“.

S **Rakeż.** Njedźelu Septuagesima pop. w 2 hodź. herbſka ſpowjedź, w 3 hodź. herbſka Boża ſłužba, tujes farat Mrózak-Lupjanſki.

S **Wótſlinka.** Njedźelu Septuagesima rano we 8 hodź. herbſka ſpowjedź, dop. w 9 hodź. herbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. Powolnuſi w 2 hodź. kemſchenje ſa dźećí, ¼4 hodź. Boża ſłužba w Wóſeź, w 4 hodź. towaſtwo młodych hołzow na farje.

S **Khrjawcźi.** Njedźelu Septuagesima rano ½8 hodźin herbſka ſpowjedź, ½9 hodźin herbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Sbérka ja ev.-luth. „Bożi kaſchcź!“.

S **Porlhcźi.** Njedźelu Septuagesima rano ½8 hodźin herbſke Boże wotkſanje a ½9 hodźin herbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. ½2 hodźin dźěćiſchemſchenje w Porſchźach a ½3 hodźin ev. tow. ſónſkeje młodźiny. — Sſrjedu wjeczor ½8 hodźin w Boſchezach němſka biblijſka hodźina. — Zemrěła: Hanka Lenka, nt. dźowka Jězlacźerja Guſty Gjerſa w Nakezach, 16 dnjow.

S **Budyſchinka.** Njedźelu Septuagesima rano we 8 němſke Boże wotkſanje a w 9 hodź. němſka Boża ſłužba, farat n. w. Seifert ſ Budyſchina.

S **Hodźija.** Njedźelu Septuagesima ſmeje farat Wejzar rano ½8 hodźin herbſku ſpowjedź, farat Voigt ½9 hodźin herbſku a w 10 hodź. němſku Božu ſłužbu. Sbérka ja Bożi kaſchcź.

Wusudźen 12.

§ **Krajny hud.** Khłoſtanſki mukas je 60 hr. njenajzyeho khłoſtanje běſche dla paduſchtowa 29ticźnj pohnuł Auguſt Pětka ſ Minakata doſtał. Na jeho woſtaranje běſche Budyſchſki hamtſki ſudnik khłoſtanje na 80 hr. abo 8 dnjow ſaſtawa powyſchił. Pětka běſche powotanje ſapodał 26. ſept. 1924 běſche wón ſjawnoſcźerſki Linaſchkej w Hatku pomjałe bérnu ſbérać, ſa cźož jemu Linaſch 3 hr. wupłaćił. Pſchi tym běſche Pětka ſebi wothładał, ſo Linaſchk khěżny kluć w małym hołbjenju, kiž wyſche khěżnych durjow wiſaſche, khowaſche a ſo je pſuteſu ſ tuhi, kotrež wó ſtwje na zyrkje leżeſche, braſ. 1. oktobra běſche ſo ſ tuteje tuhi 30 hr. wokradnyło. Linaſchk, jeho żona a dźowka běchu tutón dźeń na dźele byli, tak ſo nichtó doma był njeje. Wjeczor je potom kluć na druhim hacź na ſmjeczenym mjeſcźu

Najwosebnise afrikanske mésto

S lěta 1508 ſem ſmjahuje nad dwjerdźijmu a mjeſtom Mozambique portugiſiſka thorhoj. Portugiſiſke mózne knježtwo nad morjem a dalokimi krajemi je drje ſahnyło, ale dwjerdźijmy a mjeſta Mozambique njeje ſo ſaſuha dótknyła. Hordże hicheże ſteji tutón portugiſiſki ſtoły jaku ſwědk ſaſidźeneho móznarſtwa. Cźežke, krwawe podaliwi, wutupjenja wobſchěrnych leżownicźow pſches cźornuchow, nadpady běłych a barbotych njepſchecźelow ſnicźechu portugiſiſku ſamóžnoſcź w rańſchej Afriży pſchez ſto a ſaſo. Mozambique pak njepſchedobuchu, kruce ſo tu dźerżachu. Cźeſeſiſcho wuhnachu ſ tuteho mjeſta ſem njepſchecźelow ſ kraja, ſ nowa ſebi lud a ſemju podźěłujnywſchi. Jenje njeſtkoni ſo thorhoj pſched njepſchecźelemi. Po pucźu do Indiſkeje, na zapocźatku 16. lětſtoła, běchu ſo Portugiſojo na kupje kakółwili. Na tutej kupje leżi twjerdźiſna. Pſchiſtaw je ſ dwěmaj mjeſcźimaj kupomaj, hdyž Pětra a ſwj. Jakuba, ſchkitany. Tak bu Mozambiquje ſ ſkowanym khwoom portugiſiſkich wobſtejeńſtwow rańſcheje Afriki.

Mjeſtny dla natwari ſo wojerſke kepjerwało a prenje hydliſchcźo na wuſku koralowym kupu, kiž je 5 klm. wot dwjerdźeho kraja ſdalena. Tam natwari ſo mózna twjerdźiſna, kiž ſo pjeża do 19. lětſtoła njehodźeſche pſchewinycź. K kwarej pſchiwuzwachu ſo kamjenje ſ Europy. W lětach 1508—1511 naſta wobwjerdźeny hród. To bě nimeniéry napinoſe dźěło. Hórſke cźeſbane kamjenje pſchiwożowachu ſo na małych pſachtatych cźołnach, kiž najwuzh 150 tonow njeſechu, 14 000 klm. dalóko! A kóżde hórke hromadu! Murje nahpowa a wężow ſu meter toſte a na mórſkej ſtronje 15—20 metrow wyſoke. Wobſchěrne dwory a twjerdźiſnowe pinzy leża nutſka wokoło wodowujow a ſtudnjow. Zyle na najdalſchim rózku kupy poſchiſoje ſo hórdże hród. Jeho ſtechu wězuje toſta kanjenina krona. Pſches ſtejnuzy wudźeraju dźerża hiſchcźe na nahypach, wężach a hrodowych tſechach ſtejace ſtare mjeſdźane kanony wot na morjo.

Napohlad na Mozambique bé, hdyž ſo wjeczor polodźe pſchi měſacźkowym ſwěcźe bliżachmy, rańſchi bajkowſki kraj. Teź wo dnjo je krażnoſcź mjeſta wobkuſlaza. Cźaſ je tu ſtejo woſtał. Mjeſto ſ cźo. lětſtoła widźimy tu pſchedy nami. Krute, maſoſne khěże maja ſrjedźowěkſku wroſt ſ kamjenitwjerdeho drjewa, ſ żelezom wobite. Wokna ſu ſe ſelezynymi kěżgani ſaſchtitane. Wuſke haſki ſ wuſkimi kamjenitymi płotami połkadźane. Stajnje ſu haſki cźiſte a we porjedźe. Móderi njeſho ſmjewa ſo nad twjerdźijnu. Po pucźu na twjerdźijnu pak roſpadnje thutny dwar ſtareho portugiſiſkeho mjeſta. Cźerwjeno a módro kśěżaſte ſchłomy hładaja pſches wyſoke murje. Pſches wrota wuhladaju wulki dwór łéżneho domu. Pałmy wſchudże widźu. Pſched durjemi ſedźi cźornuſchi a pſchihladuje wjeſele maſemu ſwórzatku, kaž ſebi hraſa. Mono podoba afrikanſkej drużinje mungo, je maſe a wupada kaž kohlizy podobna łóczka. Na moje wabjenje pſchidźeji ke mni a cźini mojimnje „rjenje“. Je zyle ſkudny, wokoło ſchije noſzy mały rjeczaſk ſe ſchtlenczanymi parlemi a na małymaj wuſchomaj nożmi debjenku, moſaſnu paru. Hdyž ſebi jo na ruku bjeru a hladku łóku hludźu, tak cźini pſchecźelſkinje rik, rik a kśepa ſ rjanej thróſtatej wopuſchi.

K wrotam twjerdźijny wjedże wuſki puć ſe ſpodźijowej dłożbu (Pflaſter). Żelezna łangowa kula leży pſchi druhej. Skoro bywa, kaž by na njeliczonnych nopach ſchoł. Wrota ſu nimo měry toſte a do hłubokeho wjeba jaſadźene. Barbaty wojak ſtoji pſched wrotami. Tſelbu ma pſched ſobu na ſemi ſtejo a ſepjera ſo na nju. Wón pokaſuje naſ na ſtrażu. Tam żedźi běły ſergeant. Rjany a ſróſiny to człowjek ſe cźornymi wuſami a ſe ſtamjenej brodu po lizomaj. Pbyſchny łkobuk na na hłowje, zigaretu kurjo wobdźiwa nad wuſipnje a pruhuju. Wón poruczi pſchi durjach ſtejazemu wojakej, naſ wodźicź. Pſches dwory, po kamjentnych ſtkobach wjedże naſ wojak na wuſtup (Baſtion).

Wobtwjerdźeny hród je ſe ſtatnym ſaſtawom ta běłych a cźornuchow. Portugiſojo dźerżachu tu ſwojich łłóſtnikow, politiſkich, kaž rubjeżnikow a morderjow we ſtatni. Teź cźežke łłóſtnikowe dyrbjachu ſo tu wotpołkacźicź. Druhe ſtaty cźinjachu to też a cźinja to hiſchcźe. Běłe wobydleriſtwo Auſtralſkeje běſche we ſaſdźenych prěnich cźaſach też ſ tajkich wuhnatych łłóſtnikow. Sojimnje je, ſo Portugiſojo runja Franzowſkam ſwojich niekhmanikow żelazemu ſtónzu a tropiſkemu wjedru wuſkoja. Tam dyrbja ſo tuczi ſtraſchliwi człowjekojo wuhojicź a połepſchicź! Ruſka pak ſaſo do rańſchich łodołymnych krajow ſwojich ſtóſtnikow cźeri, ſe ſymu dźe jich połepſchicź. Hdże ſo tajzy ludźo do khmanych człowjekow pryedy pſchewobroca, we kmalazym khłoſu abo tſchetſtatej ſymje, to ſo cźeżky wuſnalva. Myſlu, njhdże niz, khiba ſo zyle nowjeſtnu.

Mérym jatym ſo po ſdacźu derje cźo ſ najmjeńſcha ſnjeſtkimje wjedże. W małych cźołdkach żedźa tu we ſwojej wobſebitej draże. Wſchelake pſchipomnjenja ſchutkotaja, hdyž naſ zuſtych wuhladaja.

Tu mużeſknyeź je jara cźežko. Hdże pak teź chżedźa ſo wobroćicź. Na łódź abo parnik je bjes prawnych papjerow njemóżno. Wſchudże we pſchiſtawach ſtrażnja a kożduja Portugiſojo jara wótre. Zute rěcźe ſ wjetſcha njerěcźa, ſo bychu tak w jendźelſkich pſchiſtawach wupucź namakali. Nuts do traże cźekneź? Schto tam ſapocźecź? Tam ſahjmu a cźornuchi pſcheradża ſa myto jich najbliżſchemu ſtrażnikej. We wulkich bodrikich podruſnikowych praleźach ko bóły człowjek „khowacź“ njemóże. Tak rucźe hacź ko najmuſniſche trjebą, dyrbi ſo na cźornuchow, domorodnych wobroćicź a tam ſnaje kóżdy druheho. Pſchihódźeli zuiy, tak roſnjeże ſo tuta powieſcź, bórny a kóżdy je wcźijny, ſ wotkal pſchihnże zuy, tak ſo mjenuje. W Europje pola naſ móża ſo pſchecźežaſ tyhaj hrózej łóżo „pominycź“, hacź w dalokej Afriży.

Najkraſnjiſcho je, ſo wjeczor na naſypach twjerdźijnowych hrjebjow pſchekkodźowacź. Njeſapomnite woſtanje wobkuſlaze wobſwětlenje morja. Na tſjoch ſtronach wyoli ſolnjeſcza. Niz pſchedaloko wuhladaſch leżoſtu kronu ſemje. Sſunéhbeże ſu thęże na druhej ſtronje, ſ wotkal żelezniſka cźara do pſódnjeho kraja nuts wjedże. S njej pſchiwożuja ſo maſſy, ſenſke wojerſchki, gummi, rizinuſowe wolij, mangrowowa ſkora ſa harowanje, wołk, cźorne dubowe drjewo a też kopra, do pſchiſtawa. Mjeſtſke ſyhdliſcheja pſchi mórſkim bróhu a w kraju nutſka ſrhomadża ſwoje wuprodaby w Mozambiquje. Wjedro w dejſchcźownym cźaſu — wot novembra hacź do měrza — njeſcź ſtronje. Khorooſći malarija a cźornowodowa hmjiza tam cźaſto ſakhadźujetej. 84 kilometrow hacź do Namuli wjedże nětkle żeleznja. Portugiſojo maja wotpohlad, ju dale wuraciź. Rimaja pak ſ lemu trěbne njenjeſu. Wjele

wje lokal. Pětka je na tutym huju pșches Hatk do Minakala po patenj jél. Pola korčmarja Scholtky w Minakale je 10 hr. ja staru woreżinu zapłaczit a wșyche tebo ja 9 hr. nowego dotha nadżekat, hacżrunjeż jenoż 12 hr. na tyżeń zasłużi. Też je po Linajschkowym wupraszenju wschun Hórtschez 5 hr. požczit. Zuby, kiż pola Linajschkej znaty njebe, je ſ cżłała tuto padulschtwo skużit. Pětka bșche so też hižo 15. hapryelta 1924 pohłowkat, dokelż bșche tolo kradnył. Też tehdom bșche najwyschi padulschtwo prek. Nowakowskich hud pschihowna, to je Pětka we wschej nježe podhladny. Ja je pjenjezy pola Linajschkej kradnył, to pak njemóże ho jemu dotrożnje jeho wina dopokazacż. Pětka so tehdola wo namjeże swojeho sakitarja, rěznika dr. Henczela, wumjnowa.

Přihoda.

*** Żony jako barometer.** Jona njeje jenoż barometer, kiż powahu a ducha w hospodże najzajmischo pschipowiesduje, nż, wona je też barometer ſ tym, so na ſa wjedro najezżischo cżuje. Prastare je najhonjenje, so je żónjski spłah cżuczliwischi hacż mużżi, so jej jej krajej pschedsdacza a njewédomja bliże. Wobżeże derje pytnje, hdyż ho wjedro pschemjenja a runje najwobdarjenische żony maja wjedra dla najwjazy cżerpjez. Listy duchapokuje Rahely Varnhagenowe su ſ najlepschim pschikładom. Każ druhi ludjo datum na list napișaja, tak wopișa wona ſ króttka wjedro nad tódym listom, so by cżitaſ ſ napișaneho wjedra hnyhom seſnał, w kajkej powahy, duchu je list pișany. Też druhi wuczeny Phyllis Clark pische wo jenym nastawku, schto je sajimawe wobtedźował. „Cżasto", tak praji, „cżehnu żony: to hiżo wém, hdy wětſik ſ ranja duje, njetrjebam halle nóſ ſ woknom won tykuwcz, pschetoż potom je mi hubjenje a njerjawje." Druhe saso menja: „hdyż rane ſ loża stanu, tak hnydom pytnu, hacż wětſik ſ wjerzora duje. Potom je w powětſe wésta miejkota, kiż we nni łohke a złożowne cżucze wubudż. Moje wokży ho bóle żwędża a też hodża so lożo porjedżicz hacż w druhich cżasach. Mi je, każ njebych żenje tak rjane wobliczo měła, każ hdyż wětſik wot wjerzora duje." Zóriste wokży dże su ſ najlepschim barometrom, kiż żonje wjedro pschijowuduje. Někotre knjenje zamo wobtruczuja, so wędża dopołdnja projicz, hdy budże so deschczowacz, pschetoż potom je mi hubjenje a njerjawje." Druhe saso men

wobarnwjenju wulkodžerja ſ wapnom (Kalk). Do hnjezda žmješch prošchk pſche z chekasanzy (Insektenpulver) abo ſyrkowy nalět (Schwefelblüte) proſchcicz. Rednu pak njeje, hnězdo ſ lyſolom abo kreolinom trjepicz. Sčyla wón by kury wottrašchowała. Też hychu jeja po nimaj saſtodžowake. Do kóždeho hnězda dyrbjak porzlinowe jejo położicz.

Rólniſtwo.

Nowe wobdźěłanje role, ſo by mjelna była.

Rosbuchadło rompert C ſo nałožuje, ſo by ſemju rosdrjebjowało!

Wſchěm ſwěrnym Sserbam je znaty knjes inżeněr Oskar Wagner w Drježdžanach. Lěta dołho je we ſjerdźinu towarſtwje „Cžornjbóh" ſpodk w pſchedsydstwje. Tam je Sserbow ſahorjak ſa jich drohu macžerinu rěcz.

Knjes Wagner wukonja dźěkawoſcz, kotraž naš ratarjow wulzy ſajimuje. We nowinach ſmy poſłědni cžaſ wjele wo tym cžitali, kak rosbuchadło pod njenom rompert C nałožuja. To ſo ſtanje, ſo by rolu pſchidźěłał, ſo by ſ lóhſchej próżu pſcherowy wubźěchował, dźěry ſ žadženju ſchtomow wurtwał, abo ſa twar domow pinzy a załožne tyrjebje (Grund) wumjetał.

Knjes Wagner wo tym w cžaſopiſu „Sächſisches Wohnungsblatt" takle piſche: Hiſchcže mało ſnate je rosbuchadło rompert C. Hižo někotre lěta do wójmy jo Drježdžańſka dynamitowa fabrika dźěłaſche. S nim žnjeſcžo wulſe a ſ wjele ſtron pſchipóſnate wulpcži na polu rosbuchadniſtwa. Tute rosbuchadło nikoho pſchi trjebanju njewohrosty, dokelž bjes ſapaladźa njerosbuchnje.

Rosbuchadło je ważne ſa induſtriju, ratarſtwo, lěſarſtwo a tehodla ſa ſhromadne ludowe hoſpodarſtwo. Schtóž je ſo ſ nim nadrobnje ſaběrał, to też dołhadne pſchipóſnawa.

Tehodla cžezmy ſpytacz, wſchelake kruhi tych, kotrež naſtupa, ſ rosbuchadſtwom ſeſnacz.

Wobydlerſtwo naſcheho ſtata je wokſudło. Pſchijěchko je móhł rjec na proſchcerſki tij. Nuſa je naš wſchěch wobjawa. S njeje móżemy ſo wudrapacz, napinamy-li wſchě mózy. K temu nałožujmy wſchě mózy cžeſa a ducha a wſchě techniſke wunamakanja a pſchipramy, kotrež je nam naſch cžaſ do rukow dał. Do tajſich techniſkich pomocnych pſchiprawkow žłuſcha też rosbuchadło rompert C. We wjeleſtronym wuſpěſchnym nałožowanju je ſo jako najkmańſche rosbuchadło wupokaſało. Wójna ſawinowa, ſo je hiſchcže tak mało ſnate, pſchetož wona wſchě rosbuchadła ſama ſpřežera. Po wójnje ſadžěwachu ſchpakne hoſpodarſke poměry, ſo ſo powſchitkownje hiſchcže njenałožuje.

We tutych rynzłach njech ſo jenoż poddźerknje, na kak wſchelakore waſchnje ſo trjebacz hodźi a kak ſo hodźi na wužitk ſtajicz.

We ſwojim trjebanju roſeſnawamy dwě hłownej nałožowani: 1. w induſtriji a 2. w ratarſtwje a lěſarſtwje. Wſchě druhe rosbuchniſtwo dyrbimy do tutych dwojich hłownych wotdźělenji ſarjadowacz, na pſchikład hatarſtwo a winizarſtwo.

W induſtriji wołožy rosbuchadſtwo wumjetanje jamow a hrjebjow ſa ſałożenje twarjenjow. Twjerdu ſemju tute rosbuchadło jenoż rosdrjebi, rosmlěje bjes teho, ſo by ju wunjernyło. Sa to pak njetrjebaſch ſ ſonczajtjej motyku kopacz. Trjebaſch pjerſchcz ſ kopaczu jenoż ſ jamy na wós mjetacz. Skałožtu ſemju rosdrjebi ſ lóhſchej próżu. W twarſtwje tutón ſrědk hiſchcže pſchemało nałožuja.

Se ſamym wulpěchom móżeſch tute rosbuchadło pſchi wurtwanju kanalow a pſcherowom, pſchi twarje puczow a drohow nałožowacz. Wulki rosdźěl je, hacž dyrbiſch twjerdu, kamjeſchlatu ſemju hodźiny dołho ſ wulkej próżu kopacz abo hacž ſ 1—2 patronomaj wjele łubikmetrow we wolomikach rosdrjebiſch. S tym dźěła we ſemji wo wjele wołožiſch a někotru hriwnicžku w móſchnje ſthowaſch.

Dźěry ſa ſtajenje ſchcežerow, ſtołpow a žerdźow ſa najkróſtſchi cžaſ wurtjeſch. Sa tute dźěła ſo rosbuchadło wo wobježe wupruhowanym a patentowanym puczu nałožuje. S nim wurtjeſch dźěry rucže w kóždej ſchěrokoſcži. Po žanym puczu je možno, kulojte abo ſchtrikróſkate jamy ja betonowe ſałkady ako fundamenty, žamo ſa najwjeſelſche twary, wurycz.

Studžeń ſ pomocu rosbuchadła rucže a tunjo wurtjeſch. S nim pſchedewſchěm wjele cžaſa wulutujeſch.

Hlinu, thon a pěſk ryčz też rosbuchaſtwo wubjerinje ſpěchuje.

S rompertom C ſamójeſch rucže a tunjo ſtare murjowanje, fundamenty a twarby je żeleſa roſtřelecz.

S wjele wjetſchim wužitkom hacž w twarſtwje a induſtriji nałožujeſch rosbuchaſtwo w ratarſtwje. Wone je ſa ježiwjenje nėmſteho wobydlerſtwa ſ wulkej ważnoſcžu, kotraž je lědma wobeńcz hodźi. Zona ſtopa ſemje, kotraž ſo ſa ratarſtwo hodźi, njeſmě njewobdźěłana ležo woſtacz. Pſchebytne wobydlerſtwo naſcheho ſtata njedowoli, ſo by žadyn brózdk puſty ležo woſtał. Nałožene wſchěch ježiwjenſkich ſroſtlinkow dyrbimy ſ kóždym ſrědkom ſpěchowacz. Płodnoſcz a wunoſchliwoſcz role dyrbimy do najwyſcheho ſtupjenja ſpěchowacz. Napokdźenje ježiwjenſkeje potrjeby je w naſchim ſtacže jedyn ſ najwożniſchich kulturnych nadawkow.

Jako ſpěchowarja płodnoſcze a wunoſchliwoſcze role poſłužuja nam rompert C. Bjes njeho njemože ratarſtwo rolu dokładnje pſchidźěłacz. Jeho nałožowanje ſalutuje prózu a pjenjeſy a ſo podła łoże nałožuje.

W běhu ſta lět, haj móżemy prajicz tyſaz (tawjynt) lět je ratarſtwo jenoż ſwjerſchnu ſkoru ſwojeje role pſcheborkowak. Pod płuhom je naſtałka twjerda ſkora, tak twjerda, ſo ju korunſchti lědma pſchedrěcz ſamóża. Swjerſchnu wobdźěłanu ſkoru wjchak ſu ſroſtlinki hižo jara wuzwałe. Je-li chcejch ſo někajſich žnjow nadžecz, dyrbiſch hižo derje hnojicz. Mjes tym thowaja ſo we ſpodnych worſchtach role ważne wutki (Nährſtoffe) roſtlinkow. Tute hiſchcže ſawrjene worſchty roſpuſchczicz je najwożniſchi nadawk ratarſtwa. K temu dyrbja ſo tute worſchty roſdrjebicz a do mjelneje pjerſchcze pſchetworicz. S pomocu rosbuchadła ſo tute twjerde a hacž dotal ſawrjene worſchty dokładnje rosdrjebja. Płodła pak ſo na wjerch njewjernu. Wone ſu tak mjelne, ſo ma pewěrk ſ nim pſchiſtup a ſo ſo tak roſpuſchcža, ſo korjeſchka ſ nich ſwoje wutki cžahnu.

Spódne worſchty ſemje rosdrjebjowacz, je wulzy ważne. Koruſcheki naſcheho żita puſchczeja ſo hacž do 4 meterſkeje hłubiny, ſo hychu tam ſwoje ježiwjenje pytnyć a namałaſt.

Tutu hłubinu dožpija jenoż tehdom, hdyž ſemja njeje pſchetwjerda. S teho jaſnje wulkhadža ważnoſcž rosdrjebjowanja ſpódnych worſchtow role. Rosdrjebjowanje ſ pomocu rosbuchowanja je ſo ſa ſpomožne wupołaſake a hižo we prěnim lěcže ſ bohatymi žnjemi wudawki ſchcežerinje ſarunacz.

We ſadarſtwje ſ pomocu rosbuchadłow jamy pſchihotuja, w kotrychž ſadžene ſchtomiki cžim lěpje roſtu. Niz jenoż jama ſo lóhſcho wurtuje, ſ rosbuchnjenjom ſo też ſemja wokoło jamy tak roſtſchaby a rosdrjebi, ſo matej powěrk a wložnota ke korunſkam njehacženy pſchiſtup. Sčodźene ſchtomy, kotrež prawje roſcz njechadža, cžim lěpje roſtu, je-li jemju wokoło nich ſ rosbuchadłom roſtſchaženych a rosdrjebjenych.

S rosbuchnjenjom woiſtronich wupary, ſ bobom jamóżeſch pak bahna wužuſchicz.

Schtóž ma na ſwojim pole wjele wulkich kamjenjow, może je bjes ſtracha ſ rompertom C roſtſelecz a jich krucht ſ lóhkej próżu wotwoſyc. Wulke kamjenje w polu móżeſch tſelecz bjes teho, ſo dźěry do nich wjerczeſch.

S tutym rosbuchadłom roſdźělaſch najwjetſche, najbóle ſawite a ſukate pjenki ſ lóhkej próżu. S tym ſalutujeſch žebi cžaſ, dźěło a njetrjebawſche wudawki.

Słónczniže ſaniczijeſch ſ nim też wſchelaku w ſemi hnězdożu njerowdź, kaž dźiwje kornille, żurki, pjżmowe ſchcžurki (Bisamratten), knoty, myſche, kundroſy a podobne ſchkódniki w ratarſtwje.

S tuteho krótkeho roſpominanja jaſnje wukhadža, kak wužitne rosbuchaſtwo, pſchebewſchem ſa ratarſtwo, je.

Schtóž ſ naſchich cžeſcženych cžitarjow chce wo nałožowanju a wutrjebanju dalſcheho naſhonicz, njech ſo na naſcheho krajana knjeſa Wagnera w Drježdžanach wobroczi. Jeho adreſa je: Kulturingenieur Oskar Wagner, Dresden-A 20, Leubachſtraße 4.

Łuboski Hospodar

Časopis za Serbskich ratarjow

Cisło 6. Budyšin, 6. małeho rózka 1925. Lětnik 32.

Pſchecželſo ratarja a ſahrodnika mjes ptacžkami! Schkórz.

(S wobrazom)

Schkórza mamy ſa witaneho pózła naležca. Hdyž wón pſchikhadža, je naležco hiſchcže daloko. Schkórz ſwoju domiſnu lubuje. W zuſtoje ſo jemu wěſcže njeſpodoba. Skoro kóždołětnje tak mjes hodami a nowym lětom wuhladamy mjeriſche ſtadła w naſchich ſahrodach. Może być, ſo ſu to wobhonjerja, wupołłani, ſo bychu ſo w ſtarej domiſnje roſhładowali. Wěſcže dyrbja ſwojim towarſchom roſprawu podacz, kak we ſtarej domiſnje ſteji. Na jabłučzinach a kruſchwinach bjeżo ſhladuja do ſawětych dworow a ſahrodow. S hłowczkami mija, kak je wſchitko hinak hacž we rjanej kčejazej mejſi. Hdyž ſnjeha njeje, koż lětża, nadeńdu też hiſchcže to a druhe ſa ſwój ſtłedny pyſk. Schkórz je pichelepany pachoł. Tradacz drje nietryha. Won roſumi ſo ježitwicz. Też w ſymſkej cžiſchinje ſaſyncži žebi ſwój kčrlunſchk ke ſkwalbje ſwojeho ſtworicžela. Tola ſyncži jón tak zunjo, ſo wucho jenoż ſwěrneho pſchecžela jón ſaſłyſchi. Zuni ſpěwacz hnydom wončmi, hdyž ſnježi pichelětuje. Potom ſhyża ſchěrocžornych wobhonjerjow, ſwoje hłowczki do pjerkow, khowaju ſměrom na hałuſchkach žedźi. Na druhe ranje je tam wjazy njewuhladaczi. Wěcže ſu ſo k ſwojemu ſtadłej we cžopliſchim połonju wróczili, ſo bychu jim powěſcz pſchinjeſli, kak hroſna ſmna hiſchcže tſchełka w ſtarej domiſnje.

Schkórz.

Dołhe njedźele ſandu. Wſo ſwojich ſiſokałach niczo wjazy njewidźiſch a njeſłyſchiſch. Sa tym hacž je ſyma mita abo kruta, ſa tym ſaſo pſchedpóſłi k nam pſchithadźeja. Pſchińdu-li w małym rózku abo w měrzu, też tu ſ wjetſcha woſtanu. Ssamy ſymny łodojty wětr ſ Ruſkeje a ſněžowe mjeſcžele njeſamóża ſchkórza wjazy traſchicz. Na ſmjerſzych a łynojowych hronadach ſo jemu blido też pſchikrywa. Je ſo naſtjeżił a je-li ſłónczny dźeń, radу ſo w cžichim kucžiku na ſłónczku wohrzewa. Druhdy wſchak ſo ſchkórz też ſjeba. Dny drje pſchiběraja ale cžaſto też ſyma. Potom dyrbi wbohi ſwoju łiwu tradacz. Telko mozy wjazy nima, ſo by ſo ſwojim towarſcham do cžopliſcheho połodnja wrócził. Jenoż naležco ſamóże jeho wuthowacz, ſo ſawutlit njeby.

Naſche ſchkórzy wo cžaſ ſymy we Italſej pſchebywaju. Ale też Italka je k ſebi wabi. To je tón kraj módreho njebja a mileho ſłónza, kotryż też wjele puczowarjow k ſebi cžehnje. Italczan roſumi wobeju ſkobacz. Puczowar wróczi ſo ſ próſdnej móſchnicžka a ſ mnohim naſhonjenjom bohaceſchi. Srudniſchi je wobjud naſcheho ſchkórza. Też teho Italjan ſkoda a jeho ſpjecženeho ſje.

W lěcže je ſchkórz pola naš wſchędnje na hoſtiwje. Najradſcho ju, wobkerzina na paſtwiſchczach, a poſpjecženych łukach. Tu w dorni paſtwiſchczow a łukow khowa ſo jeho dźiwina. Tu wón ſ njeſpróżniwej pilnoſczu łoži a žebi ſeſkładžicz dawa. S tym ſaniczuje njeličzomne žyły pichekašanzow (Insekten) a wacžkow, ſchlinkow, hubjanczkow cžerwinkow, muſchkow a mjetelczkow. Mjes nimi ſu też wjele ſ tych, kotreż mohłe ſkoraj ſwadźicz.

Schkórz ma wſchelake wobydlenja. Najradſcho bydli w roſdrjenych ſchtomach. Mſchtrzizy jemu knjes bydtornak jeho wobydlenje pſchihotuje. Kaž miſchtrſki cžěſła, tak kuloju dźeru wudyba tutón rjemjeſlnik mjes ptacžkami. Radу jemu ratar a ſahrodnik bydleńcžko w kukawach pſchihotuje. A tak radnje ſo ratarjej wutroba, hdyž ſchkórz w pruhach raníſcheho

abo wjeczorneho błonza swój łaščschi a wjeczorny džakny ŕerluščh ſanoſchurja.

Jenu džimnu ſtronku wſchak ſchlórz teš ma. Wón je mjenujzy komuništa, ſchtož tebi we ſahrodzy na ſeleninje a na ſchtomach narodſeje wón mění, ſo teš jemu ſtuſchka. Wón ſolotej wjele prjedy woptuje hač ma błowczſi a měni, ſo ma prawo teš na ſhadžaju hróch. Se ſkoda žada najprěniſche a najſtróſdniſche płody. Wjele prjedy hač ty do nich czahaſch, je tam ſchlórz podył. Mało žo wo to ſtara hač ſa tebje ſchto wyſche woſtanje, tſiba-li ſo ſ tymi ſpokojiſch kotrejž je nadpyał a tebi mikoſczimje pod ſchtom cžiſtnyk. W truſchwach a jabłučkach wón runje łaž naſchi wjeſni hólzy ſnaje, ſchtó najſtróſdniſche družiny płahuje. Hdyž ſu pola rumowane a ſad hač na ſymſke družiny ſe ſchtomow, žada ſchlórz tola ſwoju dojdź, ſwój kompot. Potom hdyž do wuſločzornych dwſankow. Naſche hoſpody wjedža nam wjele wo jeho łhiſchčenju powjedacz. Boſanki, kotrejž dyrbjachu jenož nekotre dny na teſkach woſtacz, ſo dychu doſrawiſe, ma wón prjedy ſa doſtrawjene hač ſo bohladaſch. Njedoſtrawjene wotſchczipuje teš, ale cžiſnje je ſa tebje na jemju dele. Trjebaſch je jenož hromadzicz. Prózu ſchiplenja ſ wotſchczipowanjom je czi ſalutował. A potom chžeſch ſo hiſchče na njeho hněwacz! Teš ſcherjenje jeho dołho njetrajeſch. Bórzh ſebi na ſcherokej hkowje ſcherjenja a tam ſ wulkej nutrnoſczu ſwoju wiſcheń knuta.

Pódla tychle komuniſtiſkich natkilenjow njeſabudź, ſo je dokładny wutnpjer wſcheje njerodź w ſahrodze, na polach a na łukach. Schlórz tebje ſwojeho domjazeho derje ſnaje. Sdy-li na pole, na łuzu a ſchlórz tam ſa tobu w bródže hkodźi, budże to wěſcze ſchlórz ſe ſwojej ſwójbu i ſwojich domjazych łukawow. Haj, ſdyž travnu kóſu na ramjo bjereſch, ſchlórz wě, kak wjele je bilo. Wón ſa tobu leczi. Na bliſkim ſeſczu pſchihladuje, kak ſo trawa padaja do rjada ſložuje. Hnydom ſa tobu do rjada ſaſtupi a tam hroſnje we ſchelekej njerodźi zychnuje a ju do poſlédneho wutupi.

Kaž na ſchlórz w dwpornaku ſwojeho warſkeho miſchtra! ma w kiwizu ſwojeho ſchſitkazeho połzaja. Wón czuje ſo tam wěſty, hdyž kiwiza pſchebywa. Tole dowěra pak je jemu bruhdy ſe ſahubu. W Italſkej powſelkuja ſchlórzej błyſce, kiwizu hódla pſchiwjaſawſchi. Nětko je ſchlórz bjes hroſy. Wón czuje ſo wſeſczeny, dže do błyczow a wot tam do hornza ſmějazeho błédneho Italjana.

Skotarſtwo.

Natykowaze běženje abo driſtawa czelatow (Kälberruhr).

Czaſto czelata na driſtawu ſthorja, wobjebje we wjetſchich knuwatnjach. Wone na nju niz pſche porédko teš ſwiſtnu a tehdła nekotru ſchkodowanku ſawinuja. Nekotre dny hižo po tym, ſo ſu na ſwét pſchiſchle, ſthorja, bruhdy ſo teš poſdźiſcho pokaże. Njerjad czelecza hroſnje ſmjerdźi. Pſchi ſpoczatku je žołty, poſdźiſcho ſchére běły. Napoſledku je žitki a teš kravy. Je-li driſtawu ſ czażom njeſaſtajiſch, czelo ſaſtanje ſyzacz a widomnje ſłabnje. Swjetſcha leži a widliſchcza je ſchażu. Po 2—3 dnjach ſabinje. Driſtawu ſawinuje města druzina nakażliny (Bakterien). Jenoż lékaŕ ſamóže ſpóznacz, wo kaſku druzinu nakażliny ſo tu jedna. Njerjad ſthorjeneho ſkoczeza pſcheyhtawſchi, ſamóže lékaŕ tole ſeſnacz a howjazy ſerum nałożowacz. We wulkich knwatnjach dyrbiſch ſthorjene czelata hnydom woſebje ſtajicz, ſo ſtrowy ſtót natykuje njebychu. Jich njerjad woſtroń a ſnicz. Knuwatnju, znajmjeńſcha pak rumnoſcz, hdyž ſu ſtake, desinfikuju. W ſpoczatku ſthorjeſe ſkutkuj na to, ſo ſo czelo wupróżdni. K temu lin do njeho ſredk, kotrež pícheczéri. Jako miſe ale wěſcze ſkutkowazy ſredk wukaſuja 40—50 gr. rizinuſoweho wolija. Potom dawaj czelecza wotwarjeny jeczny abo wowſyny ſchrót (Gerſten- oder Haferſchleim) a pak wotwak łaneho ſymja. K temu pſchidaj ſchczipjatko krydy abo magneſia. So by ſkoczo poſpołnik, daj jemu porſke wino abo czorny kofej. Cžerjewa desinfizerujı jemu ſ taninom (Gerbſäure), kotrež ſu we wodze roſpuſchczik abo ſalizilnu kiſalinu (Salizilſäure). Wot nekotrych lét ſem lékarjo woſebje ſerum nakożuja. Wſchę naſtroje (inſtrumenty), kotrež pſchi tutej ſthorofczi ſmamo nakożujeſch, dyrbiſch ſwércu wuwarcz.

Huſto boſcz tudy wopiſkare a nakożowane ſredki nic njewon hoja. To ſawinuje joſaſkoicz tuteje ſthoroſcze. Hdyž nješchto malo nakażliny (Balterien) doſaha, ſo ſo tuta ſthoroſcz ſpeſchnje roſchérja. Jeli wſchę łochorki ſo njeſamicja, tak ſthoroſcz pſchezo ſaſo wudyri. Tehdła dyrbiſch ſo próżowacz, ſo by wudurjenju ſthoroſcze ſadźewak. Sſwoju łekźblitwoſcz dyrbiſch ſložicz na pſchihrawy do czelenja a po czelenju.

Do czelenja ſkuwatnju pſcheběr. Jeje dno pokrich ſ kreolinom abo lyſolom, kotrež ſu we wodze roſpuſchczik. Se ſamej wodu wotmyj teš ſthorta, ſtokyp abo ſchoſ je hewak w njej drjewjane, Sſuczkelnej krumi dawaj ſtrowu pizu a ſtajnje cžiſtu wodu. Ksorta a wſchě ſudobja, ſ kotrymiž ſo ſkotej dawa, dyrbja pſchezo wuparjene bucz. Kižane rěpowe truſchki ani kižane rěpowe ſopjena njeſmědża ſo kruwom ani krótko do czelenja ani krótko po czelenju dawacz. Hdyž je możno, mólo ſo kruwy k czelenju do woſebiteje czerſtwe woběleneje, wokrjepjeneje a wucz.czeneje hródże ſtajicz.

Hnydom hdyž je czelo na ſwét pſchiſchło, pomaſaj puzy a wokoło njeho ſ drjewowym teerom. Też je ſyle cžiſtne wotowym puzkom, kotrež ſu w cžiſtym ſpiritużu abo jodu wotunkat, ſmeſch pupk a wokoło njeho womaczecz. Sſo wo pupk na ſane waſchnje pſchi tom ani wobodrjecz ani hewak franicz njeſmeſch. Hnydom po czelenju poloż czelo kruwi ſo by je wobliſkała, pſchi tom pak ſwércu kedźbuj, ſo ſo pupk natorhnyk njeby.

Jako kymany ſredk pſche driſtawu wukaſuja teš Thürpil. Tón pola ſtótneho lékarja a w haptyłach doſtanjeſch. Czelecžik ſo hnydom w formje próſchka (Pulver) podaj, tak tuzje hač je na ſwét pſchiſchło a prjedy hač je zyzaco. Thürpilowe tableczki (1—2) roſtrybuj mjes porſtami. Potom ſmeſchej do pół litra wotwarjeneho hermanczika (kamiłkow) abo laneho ſymja abo wowſyneho ſchrota. Też możeſch je w mloku czeleneje krumy podacz. Tute picze podaj czelatam na pak czopke. We prěnim tydżenju dawaj tutón ſredk czelecžu wſchędnje.

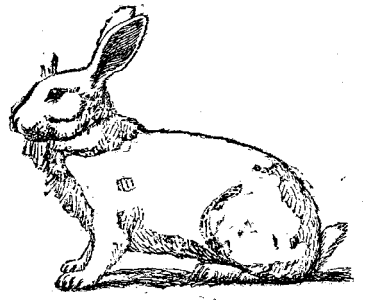
Jako dalſchi wobarnowazy ſredk wukaſuja, kruwi hnydom po czelenju ſeſadź a wumjo ſ liwkočopkej ſodawej mołu wotmyjej a potom derje ſ rubiſchkom wutrecz. Dale njech ſu wumjo ſ cžiſtym rubiſchkom ſwutrěwe prjedy hač czelo zyza. Kóždy ſtrych njech ſo teš prjedy zyzanja trochu podeji. Mjehonjenje wucži, ſo prěnje mloko woptchija łochorki thoroſczom. Tehdła je lépje, ſo ſo tute wudeji a poſlednje czelecžu pſchewopſtaji.

Strowa piza a niz pſche czopka hródź, w kotrejž njeczehnje, wobarnuje czelo najlépje pſcheb thoroſczemi. Jedyn ſtatny lékaŕ, wěſty Evers, wukaſuje, czelo prěnje 4—5 dnjow w léżazu khowacz a je ſe ſtrowym mlokom ſ czeleneje krumy piżowacz. Po kóždym trjebanju dyrbjała ſo tuta léżaza dokładnje wucżiſczicz.

Pſchecžiwo natykowazej driſtawi ſu lékarjo teš krumy, kotrež dyrbjachu czelicz, ſchczépiti. Hač dotal ſ wupſchenym ſpokojom njeſu. Lékarjo a wedomoſcz ſo próżuja, ſo bychu tymany ſredk wunamakali.

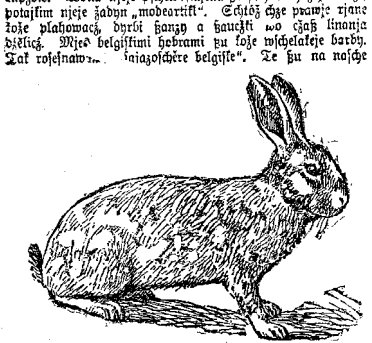
Hobrſke kornille abo kraliki, kotrychž koża ſo ſa kožłarſke wudżełki trjeba.

W poſledním cžiſle „Sserbſkeho Hoſpodarja“ ſmy wopiſowali wſchelake druzíny kornikow, kotrychž koże kožłarjo rady kupuja. To běchu kornille ſrěnjeje wulkoſcze. Ale też mjes tak mjenowanymi hobrſtimi kornikami nadesdźemy druzíny, kotrychž koża je teho runja wjele hódna. To tutych ſłuſcheja „Belgiſki hobr“ (Belgiſche Riesen) a „běłe hobry“, jako podawarjo thmanych kožow. Ale mjes naſchimi domjacymi rażami możemy teš taſle druzíny mjenowacz. To bychu hyłe w prěnim rjedze naſche „ſchakokjte hobry“ (Rieſenſchecke) a naſch krajny kornill (Landkaninchen). Schakokjty hobr ma nežne (zorte) a mjehke łoſma. Tehdła maja tute koże radſcho hač te belgiſkeho hobra. Tola tón njedoſtatk ma, ſo tehu kożu pſchezo trjebacz njemóża. Mědohym holzam drje kornarje ſe ſchakokjteje koże rjenje pſchiſiteja. Stariche żony je wěſcze rady noſtyłe njebychu. Schakokjte koże barbicz ma ſwoje wobuzjnoſcze. Tute koże na zobel, chinchilla abo nerza barbicz njeby móżno hyło. Běłe ſchali ſo hinak barbja hač czorne. Czorne bychu czemniſche pſchekhadżake. To ſu njedoſtatki ſchalow. Koża belgiſkich a běłych hobrow

„Bely hobr“.

Radno je, běłe hobry płahowacz. Tuch koża je ſnu najdróſdniſcha, dokłaj je cžiſto běła a ma pſchezo ſwólninowych kupzow. Wona njeje pſchewoſtajena ſo pſchemenjazej modże, potajſim njeje żadyn „modeartikl“. Schlórz chże prawje rjane koże płahowacz, dyrbi ſganzy a łauczki wo cžaſ linonja dżelicz. Mjes belgiſſimi hobrami ſu koże wſchelakeje barby. Tak roſeſnawe... ſaiazoſchére belgiſke“. Te ſu na naſche

„Belgiſki hobr“.

ſajazy jara podobne. Potom mamy „cžemnoſchére belgiſke“. Te ſu po wſchém cžéle nimale jenak ſchére. Tuch łoſma ſu dlěſche ſ cžornymi łónczkami. Stónczinje płahuja też hiſchcze belgiſke ſe żeleſoſchérnymi koſmami.

Kornille, kotrychž koże cžeſch trjebacz, dyrbiſch we wulkich, dóle thkódnych hródżach dżerżecz. Najrelidſcho ſu khlémy ſ deſkow, wulke a rumne, womka w ſahrodze. Tola njeſmélo na nje cžahnycz. We tutych płahowane kornille maja ſuſto a drobnokóſmate koże.

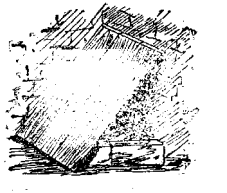
Pjerjenarſtwo.

Kurjaze hnězda.

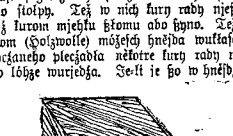
Se ſtjomi wobrazkami.

Hižo kury ſaſo wjeſele dakozeja. Tehdła dyrbiſch ſo też ſa nje poſtaracz, ſo měże ſkładnoſcz, ſwoje jeja njeſcz. Stare hnězda dyrbiſch wucżiſczicz a ſnowa ſa njeſenje pſchiprawicz. Sa cžeſte kokoſche njeſmélo wjele wyſche hač pok metra wot iemje hucz. Sa łóſiche kury wſchak niczo niemadźi, hduž maja do hnězdom nješchto wóſchiche ſleczicz. Najradſcho wole kokoſchi hnězdo pſchi ſemi. Na wyſoko pſchicżinjene hnězda dyrbiſch jim ſ reblikom pſchiſtup wołożicz. Na tſi hacz ſchtyri kokoſche trjebaſch jene hnězdo. Kokoſch, radu ſwoje jeja w cžemnym njeſyy, tehdła dyrbiſch jim hnězdo tak pſchicżiſnicz, ſo jaſne błonzo do nich njeſwěcżi. Je-li dyrbiſch hnězda w jaſnom natwaricz, dyrbiſch je wołebje ſaczémnicz.

Je-li ſane wulke ſtadło kur nimaſch, pſchihrab jim hnězdo na najjednoriſche waſchnje. Nětkdże w kucżiku wobſtadżej

ſ zghelow hnězdo. Kaž na naſchim wobraſu ſpóſnajeſch, ſlehnywſche njeho deſku ſ ſcżeni a najpſchihodniſche hnězdo maſch hotowe. S wotkow pleczeja hnězda w formje łoſcha (korba). Podobne dżełaja ſ groczaneho pleczadła. Taſke powjeſcheja na ſcżeny abo ſtokyp. Też w nich kury radu njeżuz. Do hnězda nakładaj kurom mjehku ſtomu abo ſyno. Też ſ drjewowym mochom (Holzwolle) móżeſch hnězda wutkacz. We hnězdach ſ groczaneho pleczadła nětkotre kury radu njenjeżuz. Sa to pak ſo łóżze wurjedża. Je-li je ſo w hnězdże wjele

njerodże ſalahnyło, trjebaſch jenoż hnězdo na polo wſacz a ſ wulkadżenjom ſpatacz. Tak zhłu njerodź na najjednoriſche waſchnje ſaniczich a hnězdo dokładnje wucżiſczich.

We měſto kokoſchatych hnězdow móżeſch też łaſchczikate hnězda ſlepacz. Te móżeſch tak pſchihrawicz, ſo hodża ſo tehorunja pſchipowjeſnuz. Podła jenotliwych hnězdow ſtwarjo też hnězda po rjedach. Te móżeſch hebi na jednore waſchnje pſchi ſcżeni pſchihrawicz. Te ſu nuſne tam, hdyž ſu wulke

ſtadła. Kóżde 35 cm roſno ſtaj 40 cm wyſoku a 35 cm dołhu deſku. Tak doſtanjeſch hnězda po ſamych měrach hłuboke, ſchéroke a dołhe. Pſchi dnje deſki pſchikłepaj, pſchódku na 10 cm dołhu łatku. Na naſchim wobrazu pſchihrawa ſo ſamo ſpóſnajeſch. Swjetſcha móżeſch hnězda ſ deſku, kotrejž je do pſchódka nakſilena ſawodżecz. Ta może dopſchódka też pſchewiſacz.

Sa ſo njerodź pſchejara pſchihrawa ſo njeby, dyrbiſch hnězdowe wulkadżenje czaſto wobnowicz. Deſki wobeł pſch

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 887.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 32 **Budyšin — sobotu, 7. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowiše z cyłeho swěta.

W nahódnoscenskim wubjerku němskeho kejma je ministerialny direktor Brandt ſ němskeho finanzneho ministerstwa stajił, so kejſ ſa ſi njedźele němskemu kejmej zakonjowy nacžišć pschedpołoži, ſ kotrymž dwóri ſo nahódnjenske praschenje dospołnjenje rozšěrjacź.

*

Němſkonazionalni ſu w němskim kejmje amnestijowy namjet ſapodali, kotryž je tež němſki minister ſmutkownych nalejnoscow Schiele podpisał. Namjet ſada, ſo bychu ſo ſobuſtawy ſakſaneje organiſazije „Conſul“ wobhnadźile. Tale organiſazija je pschi Kappowym puczu nawiedowazu rólu hrała.

*

Pruſki kejm je wo ſozialdemokratiſkim a kommuniſtiſkim amnestijowym namjecu jednal. Kommuniſt Obuch polhodźiniſki rěčnik cžaſ wuži, ſo by ſozialdemokratiſki amnestijowy namjet wuſměſchał. Wón je ſo jenoż na ſdacze ſapodał. Hdyž ſo po Obuchu ſozialdemokrat Kultner k ſłowu ſamolwi, kommuniſtojo njepschestawaju wołachu: „Morderjo dźěłacžerjow! Wón je jeneho dźěłacžerja ſaſtrělił! Won ſ tym hadu!“ Kultner žebi žadaſche, ſo bychu ſo wołoſbje dźěłacžerjo w Porubrſke wobhnadźili, kotrychž ſu dla ſtrajkowych pschičinjenjow ſaſudźili. Porubrſkej wulkoinduſtriji ſo ſta miljionowe hriwnow ſmjetaju, njeſ tym ſo dyrbja wopory wuſamknjenja ſ dźěła w jaſnowje zaſoſcžeju.

Knježerſtwowa krisa w Pruſkej.

Dotalny pruſki ministerſki preſident ſozialdemokrat Braun, kotremuž běchu ſ nowa nadawk dowěrili, ſo by nowe ministerſtwo ſeſtajał, je tutón nadawk pruſkemu kejmej wróćił. Podarmo bě ſo prózował, dokelž ſo němſka ludowa ſtrona ſapowjedźi, ſo pschi knježerſtwje wobdźělić. Ta dhe jenoż do knježerſtwa ſaſtupić, kotremuž němſkonazionalni pschińdźe. Tuta ſtrona pak je tajke knježerſtwo njemóžne. Demokratiſkej a zentrumſkej ſtronje nochce ſo ſ němſkonazionalnymi do knježerſtwa dźělić. Tuž budże zentrumſka ſtrona ſpytacź dyrbjeć, nowe knježerſtwo wutworić. Przedawſchi němſki kanzler **Marx** dyrbi tónle nadawk pschewjacź. Sſowje pschihotkowanje wſchak hiſchcže wón njeje k tomu dał. Mjeſe wſchěmi ſobuſtawami pruſkeho kejma ſda ſo wón najſhmańſcha wołoſba ſa to bycź. Tež jeho politiſky ſpcžeżiwniży pschipóſtnawaju, ſo je wón pschezo jako dowěrjenja hódny cžeſcžowny muż wopołkował. Tola dowěrjenje ſmje njedoſtaju. Jedna ſo pschede wſchěm tu praſchenje, hacź by jeho ministerſtwo doſtawazu wjetſchinu ſady ſobje mělo. Tole praſchenje pak hiſchcže njeje roſjaſnjene.

Kapital ſ Franzowſteje cžeka.

Senator Dauſſet je w frakziji demokratiſko-radikalneje unije wo finanzneym połoženju franzowſkeho ſtata pschednoſchował. Mjeſ druhim na to pokaſowaſche, ſo je hižo nětkotre nětčaſy widźeć, ſo kapital ſ Franzouſkeje cžeka. Dokelž je Franzowſka ruſke bolſchewiſke knježerſtwo jako jaſoſtke pschipóſnała, je ſo kommuniſtiſke hibanje w Franzowſkej poſylniło. Samožieží ludźo ſo boja, ſo mohła kommuniſtiſka revolucija wudyrcź, pschi kotrejž mohli ſwoje ſamoženje ſhubicź. Tehodła jo do wukraja noſcha. To je wěſo ſa franzowſke hoſpodarſtwo je ſchkodu.

S lětadłom ſ Parija do Ameriki.

Amerikanſki miljionar Orteły je 35 000 dollarow mył ſa lětarja wupiſał, kotryž prěni ſ Parija do Newyorka bjes jeneho pschiſtajenja dolecži.

Jendźelſka ſo w lětarſtwje broni.

Jendźelſke nowiny piſchu, ſo jendźelſki minister lětarſtwa ſada, ſo bychu ſo jemu tſi miljony puntow ſterlingow wotpuſchczenje lětacžiwa pschiſtrowolile. Wudawki ſ tym ſa pschichodne lěto na 18½ miljona puntow ſterlingow (370 miljonow hriwnow) ſrołtu.

Rěcź jendźelſkeho półſtanza lorda Crewy w Parizu.

Pschi ſtudowanju, kotrež bě ſjednoczenſtwo pschećelow Franzowſkeje franzowſkim a jendźelſkim nowinam wuhotowało, je jendźelſki półſtanz lord Crewe ſpomnjenja hódnu rěcź měł. W njej praji, ſo je **europiſka politika do roſbudneje hodźiny ſaſtupiła.** Tónle wokomik dyrbi ſo ſa praſchenje bjeſtrachca a trajuebo měra wuzicź. Franzowſke nowiny tule rěcź w tym ſmyſle wuložuja, ſo je Jendźelſka nětko ſterje ſwólniwa, ſ Franzowſkej politiſki ſwjaſk wobſomkuwcź, kotremuž je ſo po wójnje pschezo wuhibowała.

Jědźenje we ſtatnym pjenježnym hoſpodarſtwje.

Barmatej bratſja a němſky politikoja.

Barmatej bratſja, židża, kotriž ſu po ſwětowej wójnje do Němſkeje pschińdli, ſu pjeza pruſki ſtat wo něhdźe 100 miljonow hriwnow wobſchudźili. Němſki lud ſo praſcha, kak je ſo tajke něſchto ſtacź mohło. K temu wſchak njejſu Barmatej bratſja wulkeje mundroſcže nałožcź trjebałe. Ssu ſo jenoż ſabadu dźerżeli: Schtóž derje maje, derje jedźe. Kóždeho, ſ kotrymž ſu pschi ſwojich wobhonach cžiniſcź měli, njech ſu to hyli ministerjo abo wyſoſcy ſaſtojniſcy, cžu woni ſ pjenježami abo na druhe waſchnje pokupicź ſpytali. Wſchudźe ſo ſint to njeje poradźiło, we najwjazy padach pak ſu ſebi ſe ſawjednej mozu pjenjes ludźi ſa ſwoje wotpohlady ſwólniwych ſcžinili. Pódſtkowu ministra Hoeſſta a wyſokich ſaſtojnikow pruſkeje ſtatneje banki je wón ſ pjenježnymi darami ſapiſchadł, kaž pałk muchi. Mjeſ jeho woporowni ſu tež někotſi ſozialdemokratiſaſh namjedowazu ſapółſtanzu, njeſ ninti tež nětkuſi nimſi kanzler **Bauer.** „Berliner Lokalanzeiger“ je ſchtwórtk liſt wojſowił, kotryž je **Barmaſki Amerikanskuzern** 22. ſeptembra 1923 nětkuſchnemu němſkemu kanzlerej Bauerej pózłał. Liſt wopiſchuja wucžaſ ſ Baueroweho konta, ſ kotrehoż je widźeć, ſo je Bauer 850 dollarow a 1 915 700 hriwnow wot Barmata doſtał. Dale ſo we liſcže naſpomni, ſo je Bauer wjetſchu ſumnu hollanſkich ſchežnakow a němſkich papjerjanych hriwnow wot Barmata doſtał.

Kaž Barkinſki „Vorwärts“ ſdźěluje, je ſozialdemokratiſka frakzija němſkeho kejma po wołſwenjenju tuteho liſta němſkoſjejniſkeho ſapółſtanza Bauera namołwiła, ſo njeho ſwój němſkoſjejniſki mandat tak dołho wukonjał, doniż ſo tale naležnoſcź njeje pschepruhowała. Bauer je tenu pſchihotkował.

Nětkuſchi ministerſki preſident Buk a dr. Gradnauer ſo ſakinjetaj.

Saſſka ſtatna kenzlija ſdźěłowaze wołſewja:

W ſakſkich nowinach ſo roſprawa „Berliner Börſenzeitung“ wołſewja, w kotrejž ſo praji, ſo ſu ſo kupje, we lěcže 1920 mjes ſakſkim knježerſtwom a Barmatej ſirmu w Amſterdanje cžinjene, ſ potrjebnoſtwom tehdomniſchego ministerſkeho pſchedſydy Buka wobſamkle. Tole wudawanje je njetwerne. 6. nowembra 1920 je we twarjadnym poſedźenju ſhromadneho ministerſtwa, na kotrymž ſo ministerſki preſident njemóžeſche wobdźělicź, po namjeze ministra **Schwarza** wobſamkło, ſo ma ſo twarjadny kredit 75 miljonow hriwnow ſa hoſpodarſke ministerſtwo k nakupjenju zyrbły pschihwolicź. Tole wobſamknjenje je ſo potom 19. nowembra 1920 we twarjadnym poſedźenju zhłeho ministerſtwa pod pſchedſydſtwom ministerſkeho preſidenta Buka ſtwiwalko. Na tymle poſedźenju ſu ſo **pódła** ministerſkeho pſchedſydy Buka wobdźělili miniſterjo Kühn, dr. Neuhołd, dr. Harnisch a dr. Seyfert. Pschi dalſchim ſtutkowanju w nětkuſchuli formje a pschi potrjebnjenje kupjow ſ Barmatej ſirmu ſo ministerſki preſident Buk njeje wobdźělił.

Dr. Gradnauer ſo wobara.

Saſſki półſtanz dr. Gradnauer w Barlinje je pſchedſydźe pruſkeho pschepytowanſkeho wubjerka a ſakſkemu ministerſkemu preſidentej pismo ſe ſeſtowazym wopſchijeczom półſtał:

Wěrno njeje, ſo ſtym 1000 ſchežnakow doſtał. Ssym tehdy ſa běžne wudawki němſke pjenjeſy do hollandſkich a belgiſkich pjenjes dyrbjał pscheměnicź. Knjes Barmat ſo poſlicži, jenu ſummu pscheměnješe. Proſchaſch potom wotſlicžicź, hdyž bě ſo ſwěſcžiło, kelko wukrajnych pjenjes bě ſo wopraudźe pschetrjebało. Hdyž dźiwy potom ſummu wróćicź, kotraž bě wjele njeſſcha dyžli 1000 hollandſkich ſchežnakow, Barmat praji, ſo dyrbju ju ſa nětkajſkuli ſaměr nałožcź. Ssym pjenjeſy pſchijał, praji, ſo dyrbja ſo ſa dobroczelſke ſaměry nałožcź. Po tym je ſo ſtało. Pjenjeſy ſu ſo ſa wſchelake dobroczelſke ſaměry wudale, na pschikład ſa wothładanju dźeći w Marienhofu pola Drježdźan-a ſa ſpomożeńſtwo. Dopokaſ ſa tole nałoženje móže ſo pschinjeſcź.

Po dalſchich powěſcžach Barlinſkich nowin ſu ſo Julijuſej Barmatej wjele próżowanja, ſo by ſo ſ pschepytaſſkeje ſatby puſchcził, njeporadźiło. Na to je ſtatnemu rěcžnikowi dźělił, ſo ma wurjadnje poſcežowazy material pschećiwo němſkoſtatnemu pósłſtemu ministrej Hoeſti a pschećiwo zentrumſkemu ſapółſtanzej Lanſy-Hegermannej, tola dhe jón jenoż w nuſy twiżicź.

Schkitarjo ſpritoweho ſmuwarja Webera.

W ſpritſmuwarſkej naležnoſcži Hermanna Webera we Barlinje je ſo pschepytanje nětko też pschećiwo wkkekakim Barlinſkim złonjiſwanſ wobroczilo. Dźeſacz złownych ſaſtojnikow ſu hnydom nakhwilnje ſe ſłužby ſtajili, njeſ ninti twjchſcheho złownego dohladowarja ſ Tillya, dweju ſekretarow dohladowarjow, pjeć aſſeſſorow a dweju złownych ſekretarow. Pschećiwo tutym ſaſtojnikam je ſo ſudniſke pschepytanje hižo ſaſwędło. Diſziplinarniſke pschepytanje może ſo hakle ſtacź, hdyž je ſo pschepytanje ſtatneho rěcžniſtwa ſkónčiło.

Mjeſ tym ſo nowiny wo ſchkitarjach tak njenowanego ſpritoweho Webera wadża. „Berliner Tageblatt“ je wczera powědał, ſo je Weber dr. Streſemannej ſa jeho nowiny „Zeit“ dwójzy pjenjeſy dał, wſcho hromadże wjazy dyžli 20 000 ſtotych hriwnow. „Zeit“ tenu napſchećo praji, ſo je Weber ſa „Deutſcher Reichsklub“ wſcho hromadże 76 ſtotych hriwnow a ſa „Zeit“ wſcho hromadże 520 ſtotych hriwnow darił. To je pschezo mały roſdźěł. Wódła teho ſe Openheimbowa praji, ſo ſtaj wona a dr. Streſemann ſtutkowałoſ, ſo pak ſtaj woboj Webera, wo kotrymž tehdy niczo njedabreho njebě ſnate, ſa pschiſtojneho a ſamożitego wobkhodnika mělo.

*

„Vorwärts“ je pismo wocžiſchczał, ſ kotrymž je pósłał minister Hoeſſe depoſitku a wikowańſku banku poručił. Ministraj dr. Streſemann a Oeſer ſtaj pismo ſ podpiſmom a kołkom (ſchtempłom) podpiſerdźiłoſ. Depoſitka a wikowańſka banka je pak ſtuata ſtuwańſka banka hyła, kotruž je burſowy pschedſydża niedźiwajzy wſchěch poručowanych pismow wot pschipuſczenja k burhu wuſamknył. **Njedźiwajzy teho je depoſitka a wikowańſka banka po poručenju tych ſtjoch miniſtrow pjecj miljonow pożitkich pjenjes doſtała. Direktoraj depoſitkeje a wikowańſkeje banki ſtaj mjes tym ſ někotrymi miljonami hriwnow cžeſkoj.**

Nětkuſchi ſozialdemokratiſky miniſterjo a poruhrſke kredity.

Nětkuſchi ſozialdemokratiſky němſky miniſterjo dr. Hilferding, Robert Schmidt a Sollmann ſu pschećiwo druhim powěſcžam wołſewili, ſo pschi roſrěcženju wo wotſchkodźenju poruhrſkeje induſtrije njejſu pschitomni byli a ſo ju, hdyž je ſo wumoſchk roſrěcženja w formje frećženjowego nacžiſća miniſterſtwu pschedpołożił, ſozialdemokratiſky miniſterjo hižo ſwoje ſtaniſchcže ſłojowali. Robert Schmidt je jako ſnowa natwarjazy miniſter pschećiwemu proteſtował, ſo jemu ſo njejſu pschi roſrěcženju wobdźělcź dali. Sozialdemokratiſky miniſterjo ſu potom do protokolla ſapiſacź dali, ſo njemóża ſaneje ſamołwitoſcže ſa pschehpołoże frećženowe nacžiſća pschehwacź a ſo ſo tehodła ſapołwjeduja, ſo pschi wobſamknjenju wobdźělicź.

Šulske tornistry a toše poruča wurjadnje płaćizny hódno **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

za hólcow a holcy, toše za žony — kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarńja

Znowe placźiwy spaduja.

Spekulazija je zdrožowanjom žita w Amerizy je prěnju rano ſ padnjenjom pšeńcnjnych placźiwow na Chicagskej burſy počerpiła. Spekulantojo njeběchu to wočakali. Cźim wjetſche běchu tehodla jich ſtrózeńe. Wſchelazy ſ nich ſu wulźy ſchkodowali. Tehodla pytaju, placźiwy jako horjeſ honicź, ſo bychu ſwoju ſchkodowanku wurunali. Tola je jenoż praſchenje cźaſa, hdy budźa placźiwy dale padacź, pſchetoż mjenjerne ma pſchewahu, ſo je doſeć pſchenizy na ſwěcźe. Wona je khwilu žadna była, dokelž ſu ju ſpekulantojo pokupowali a na ſkłady ſypali. Dla pjenjezných wuſtrokow ſu wſchelazy ſ nich nuſowani byli, pſchebawacź. Kaž bórſy bě ſo to ſtało, počzachu placźiwy padacź.

Ze Serbow.

Sobotu, 28. małeho rožka.
Romana, abta.

1846 wotpali so cyła Delnja Hórka z wuwcźom rycźerſkubła a šule.
† 1732 Abraham Knježk, diakon w Starej Dabnje, spisa wobſěrny delnjoserbſki katechiſm.

Knježe Božo w njebjeſach,
Wulke ſu te twoje wóſka,
Wšitkim pomhaš we nuzach,
K nam ſo khila lnada bóiska:
Zemja, njebjo, morjo, wſe
To je twoje kralestwo.
Jan Křižan † 1923.

Staryeh Serbow njejednoty
Skazyłe ſu ſwět jim złoty.
Radyserb-Wjela † 1907

Njedźela, 1. małeho rožka.
Ignacija, biskopa; Brigity, knježny.

† 1921 Jan Arnošt Holan, rodźeny w Drjećinjenje, bywši rektor Revalſkeho gymnazija; jedyn z najwěrniſchich ſynow ſerbſkeho ludu, pſchi ſtarši ſkhadźowanki, we Luhojanowje pola Nźneho Nowgoroda.
† 1873 w Sprejicach jeho pſiciołny nan, faraŕ dr. theol. Nowotny, wulki wučeńe; ſpisa knihu wo korjenju „Ab“, pſełoži „Labyrinth ſwěta“.
* 1804 Handrij Sojeŕ we Słonej Borſći, naš wulki basnik, w nocy ½12.
* 1817 w Slepom Julius Eduard Wjelan, njeboježny wojowaŕ za Serbowſtwo, pſełožeŕ pſalmow — pozdźiſi faraŕ w Slepom.
† 1879 dobroćeŕ Serbow baron Gustav ze Schönberg-Bibrau nad Łuhom, poda mjez druhim 100 tołeſ za ćiſć Pfuhlowcho ſłownika.
1842 wuńdźe prěnje ćiſło beletriſtiſkeho ćaſopiſa Jutrnička wot Jana Pětra Jordana.

Sto pomha kładnė na ſłónco,
Hdyž tola w ſwěźe paraš ſoł
Jan Bźmaŕ † 1742.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 10 ſtop. cźopłoty. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer — 1, najniźſcha temperatura w nozy 3 ſtop. cźopłoty. — Wjedrownje ſymu ſtajeja. W połnozy leża nźiny w połodnju wyſchiny. Schtkeńza ſpaduje na hroſne. — Kaž pola naſ, też w Sźibirſkej janeje ſymy nimaja. We meſeńe Kraſnojarſku maja hewak 40 ſtop. Celſija. Létka ćdma 4. — Jutſje wjećeru ſeptuagesima ſłónéžko 7,30 ſtkadźa a ſo 4,59 hwoła. Měſaćk ſkadźa pop. 4,43 a ſo rano 7,12 hwoła. Jutſje je połny měſaćk a ſo hacź do tſiſchtwórcźiny faćimi. Wono budźe jutſje wjeczor wot 5—12 hodź. też pola naſ widźeć. — Pſchedźenak rjane wjedro ſtaja.

— **Schkoduu powdźeŕ wo wjedrje ſa jutſtſche:** Tu a tam deſchcźiki, ſo wucźahuje, ſymniſcho, ſrěni wětr.

— **Saćźmicze měſaćka** 8.—9. **februara.** 24. januara měſaćnjy na wulkej ſmuły nałeſche ſemje dołpołne ſaćźmicze ſłónza. Saćźmicze běſche tak naſtało, ſo mołdy měſaćk runje ſe ſwojim ſrjedźiſchćejom pſches ſłónzowe ſrjedźiſchćejo dźeſche, kaŕ ſo bě ſłónzo dołpołnje ſ měſaćkom wobdźete. Pſchiſchodny połny měſaćk 8. februara dyrbi nětko pſches ſcźinowy kebeł, kotryž ſemja mjeta, dołeź ſłónzo runje ſeſadły ſemje w ſhamjnej runińje ſo hiba kaž měſaćk a ſemja. Saćźmicze měſaćka ſapoćźina ſo 8. februara w 8 hodź. 8 mjeńſch. 36 ſek. wjeczor. Když měſaćk jako cźaſnikowy ſyſternik wobhladujemy, ſaćźmi ſo měſaćk naſprjedy na tym měſtnje, hdźež je na ſyſterniku 37. mjeńſchinowa ſmužka. Potaſim móže jutſje wjeczor kóždy ſwój cźaſnik po měſaćku ſtajićź. Saćźmicze pokraćuje potom wot lěweho boka na prawo. Najwjetſche ſaćźmicze dozpěje ſo **wotoko** 10 hodź. 42 mjeńſch. Tehdom je ¾ měſaćka ſe ſeńſkim ſeſěnom wobdźete. W 12 hodź. 19 mjeńſch. ſtónéži ſo ſaćźmicze, kaŕ ſo měſaćk ſo w zyłej jaſnoſći pokaſa. Zyłe ſaćźmicze traje potajkim 3 hodź. 6 mjeńſch. a 48 ſek.

Puć̣owanje do Roma. Na namołwjenja němſkoſtatneje ſakeſniźu wotmě ſo pſched krótkim we Bernje **mjeſynarodna ſhromadźizna**, kotraž bě ſebi nadawk ſtajiła, jedne plany ſa wožebite cźaſi ſeſtaćeź, kotreż dyrbja puć̣owarjow we běhu ſwjatego léta do Roma wotjećź. Kaž ſu někotři ſaſtupjerjo ideałkim nowinaŕſtwam dźeli, je i Němſkeje ſamjeſ 70 wobſebitnych puć̣owaćiſkich cźahow pſchihotowjeſenych, dale 12 ſ Awſtrijeſke a raźe telko ſ Cźeſkoſłowakſkeje, 15 ſ Połſkeje, 2 je Schwizy a 1 ſ Danſkeje. Tute wožebite cźaſi rozdźela ſo na měſaćy měrjel, heſpjelen, meju a ſeptember. — Też mnohi Serbja ſo na puć̣owanju wobdźela, kaž „Kat. Poſoł“ piſche. —

S **Bukeź.** Naſche narodne ſherbſke towaŕſtwo ma ſwoje druhe łětuſche poheđenje njedźelu wjeczor w 7 hodź. Pſcheproſchujemy wſchě lube ſobuſtawy a wobſebje naſche žony a kujeńy, ſo bychu ſo bohaće wobdźelile. Pſchednoſcht knjeſa faraŕa Mjerwy budźe wulki ſajimawy.

S **Wotrowa.** (Dokelž wjeźera jenoż we dźelu naſcheho nałkada wojſiwjene, pſchinjeſemy wjeźeraſchu powěſć hiſchcźe jónu.) **Cźeſći a ſrudny Boži woheń je naſchu wjeſ tule nóź potrjechił. W nozy wokoło 2 hodź. wuńdźe woheń w domſkim Rabez ſiwnoſće. Wohenj ſanjeźi zyły ſtatok. Bohužeł ſu też ſchityri cźłowjeſte ſiwjenja ſo ſnijcźe. Rabez 3 dźeći, ſ kotrychž je najſtarſche 5 lět, a 13-létna holza, kotruž horje cźehnjechu, nadeńdźechu ſrudnu ſmjerć w płomjenjach. Jenož jeničku knjeru wutorhnychu. Wſchón druhi ſtói, wſcha domjaza nadoba, grat, maſchiny a nowe motorſke kolo ſo hobuſpalichu. Rabowa ſo ſtraſchnje wopali a ſamó jenoż cźeſchne dźeſatko, kotreż mjeſeſche pſchi ſebi, ſajubje wukhowaćź. Kak je wohenj wuſchoł, njemóžachmy ſhoniećź. Wječera běchu hiſchcźe ſwinjo rźſali. Wjeſe ſyłkowom na pomoc pſchikhwatało. Wſchě pospyty, wohe kurjatka wumóc, běchu podarmo.** — Wo hirowym wohnju we Wotrowje, pſchi kotrymž bohužeł też ſchityri dźeći ſrudnu ſmjerć w płomjenjach namakachu, ſo ſ druheje ſtrony hiſchcźe pſcheſe: Wohenj wuńdźe w nozy ſ pjatkej wokoło ¾2 hodź. w leźomnoſći krawſkeho mſchtra a brjewowjeho wiſkowarja Raba we Wotrowje cźo. 35 B. Wohenj wuńdyri w bróźni, kotraž je ſ domſkim pod jednej ſtjechu. Dokelž njeje domſke wot bróźnje ſe ſanej murju dźelene, roſſcheri ſo wohenj ruće po zyłym twarjenju. Domſke, kotreż je deleka ſ kamjenja murjowane, ma w druhim poſchodźe lépjenju. Tſcha je ſe ſchćeźyłejom (ſchifrom) kryta. Jako ſo wohnja dohladachu, ſtejeſche bróźeń a horni poſchod domſkeho hižo dopołnje w płomjenjach. Rabez hwóźba je ſo ſ wohnjom po ſdacźu zyle pſchekwapiła. Rab je w ſwojej roſhorjenoſći dele dźěał a żona je jeho ſ najmłódſchim dźěſćom na rukomaj ſćěhowała. Najpſchedy pak běſche hiſchcźe 13 létnej holzy, kotruž Rabez hobu wukładachu, pſchikałała, ſo dyrbu tamne ſi dźeći hobu dele pſchinjeſeć. Mjeſ tym pak běſche ho wokoło tak ſpałiwe roſſcheŕił, ſo holza ſe ſtjonu dźeſnimi wjazy wuńdźeć njemóžeſche tak ſo wobe dźeći ſurowu ſmjerć w płomjenjach namakachu. Nimo 13 létneje wukładowſkeje dźowki ſpałichu ſo 5 létna holza a 2 hólzaj, 2 a 3 lěta ſtaraj. Rabowa a wumnožene dźěſće ſtej ſo ćěrpo njeſrěcźe a na rukach wopalitej. Domſke a bróźeń wotpaliſchu ſo hacź na ſakkadne murje. Kak je wohenj naſtał, njedóžo ſo hiſchcźe niczo praji.

S **Małbiź.** Kaž ſhonichmy, dyrje też léſha jako mnohe ſtow. młodzenzow póſtnizy njedźelu, 22. 2. 25, wjeſołe ſrjedźeń wuhotowaćź. Leni pſchedſtajeńe nam ſrjedźe hru „Genofeva“ jara rjenje a derje, to bě ſo wobźiwało jara lubiło. A létſa je ſo twarjeńſwo ſamo na ſrjedźe hru „Pobźedni kraŕ“ wot Jolefa Nowaka hwaźiło. Wſchi ſrjedźeni rukuje nam ja to, ſo twarjeńſwo też letſa naſ ſ nowa ſ rjanej hru hoſpodźi a wobſebnej. Tuż je pſchihódźeńe wſchitkich ſ bliſka a ſ dalóka léſha póſtnizy do Małbiź.

S **Mukeź.** W łětuſchej cźołpłej ſymje ſymy hižo wjele njemſkodźenych wójkow naſhonili. Spodźiwny naturaŕ je ſo też pola naš pokaſuje. Mjes tym ſo druhe łěta ſmy hakle w měrcu ſo naſadźiła, móžemy hižo někotre na Mukeźanſkej ſarje patu ſ młodymi kurjatkami wobkhadźowaćź.

S **Kulowa.** Kaž ſo ſ Wojerc zwiſche, ſo wjele ſkóńcźenje, kaž je hižo dawno wotpohładane, też tón ſamy ſ Kinajcźa do Roholnja wjeđźaceho puća, kotryž ſo ſtuſnje. ſtiſnicźa, jako wumeńſka dróha wuznaŕi. Mjes ſo jenoż jara witaćź, ſo ſo tutón puć, na kotrymž ſo pſchi mokrym wjedrje ſčłma wjazy jeźdźićź hodźi, nětko ſkóńcźnje napſyrnje. S tym dopołnił ſo ſkóńcźnje dołho-łětne pſchejeće wobhoſpodſtwa rauſchich kóńcźin Wojerowſkeho wukrjeża. Tak dołho hacź budźe ſo na puć̣u tworićź — budźe ſo pſchedwidźomnje hacź do naſtupnoho raźa — wopſanje tutón dźeł ſawerjeny. Kaž ſo hamtſiſy widźi, ſaweſće ſo puć ſ Kinajcźa do Roholnja hižo w małej ſchichći dnjach ſa wſchón wobkhod.

S **Korźiny.** Powdźeŕ, kotruž pſched krótkim wſchelaka nowiny wozſewjachu, ſo je knjeſ kubłeŕ Rittermann w Korźinje ſwoju kubło druhdźewu „Eintracht“ pſchedał, je ſo jako ſmólna wupokaſała. Kubło je ratał Nikolaides ſe Noweje Wſy, Kłóſchterſkeho podźěła, ſo 65 0007 ſcźinowu kupił. Dotalny wobſydźeŕ, knjeſ Rittermann, je wjeſoły kupeć na to hladał, ſo jeho ſtarc ſherbſke wobſydźerſtwo też ſajo do ſherbſkich rukow pſcheńdźe.

S **Łaſa!** Njedźelu wjeźer wuhotuje ſherbſke towaŕſtwo „Handrij Sejeŕ“ we Schołcźiſy Hoſcźenzu we Łazu ſwój ſćwjty ſmſkli ſwjedźeń. Spěwny chor we nowo cźowanjom ſwojeho dirigenta ſo hižom dźeſći cźaſ wumuńźuje — cźaſ a próſy njeſtuńźo, to bychu naſſcheſe poſpiſeli a wſchitkich ſwjeſelili. S tutym pſchepodawaju wſchitkich na wjeſele hodźiźni, też wſchitkich ſwonka naſcheho towaŕſtwa, ſ bliſka a daloka. Towaŕſtwo pſcheje ſebi, ło by hylo jich prawje wjele, haj polna ſurka, to liſtź bychu ſ dźakom pſchipóſłali wowor, kotreż wobſwe wſchitkich pſchinjeſu, kotrymž je napołoſene, wjeźer na doſtojne waſchnje wuhotowaćź. Wſchém, kotříž ſu ſo jomu na tutym dźele ſami wobdźěliłi, je znate, le je wſe ka próża trébna, prjedy hacź je ſo wſchitko dokład wuſnawnuło. A leſhola tak wobſnało praji: radźcho wſchel ſymu domaj, ło bychu tam wodbychnył. A tola trjeba naſch ćaſ Sserbow ſ doſtojnemu dźelu duchowneho poſwjeńenja. Tak je nam prajene a my dźiwamy ſo měſe ſe radźe „Pſchedźenaka“, kotryž praji: Sserbja dyrbja ſaſ jedyn duchowny lud! To je ruće prajene, tola je ſonjo po kniſach hodźi dokonjeć. W tutym duchu njech ſo wſchitke dźeła ſeſtajane a w nim mają jadro a korjeń. Tak, luby pſchećeſko, ſaſtup ſobu do naſchich radow a buć̣ w zyłym ſobu! Njech je njedźelu wjeźer nad ſwjeſołu ſwójbne ſjednoćźenje wſchćch Sserbow we Łazu.

B. Kronus:

Poſledńja wotnožka.

Sełerſkoſchćejſ Jan Sserbin.

3] (Pokraćowanje.)

„Derje ... derje ....! Maſch-li wo to ſtrach, to dowjedź jeju na próh, ſo bychćeſ dołho na jśkć̣ njeczakałeź!“ wuſpyſchi ſo roſhorſeny mandźelſki.

Wótkowa bě jemu po woli. Dźeſći wuſkuſchawſchi pſcheſpeſchenja pſchiſtupſchćej k trubłe a ſtoja daſchtej po njeſłuchaju daſſcheho kałanja do jédzenja. Pſiećeſtej **kofej** dołho hrébanjej wupſchćej jón do **poſłednjeje łapki a poſta**ſchćej pródźnuj hornjeńku na wótko. Po **jédzi** wotſtrěſchćej ſej je ſamaſanymaj rukawomaj hubu.

„Kak praji ſo po jédzi?“ pſchiſpomni Witka porokuju Mannſchyn.

Holeńka ſpohładnu na njeho ſe ſaſpodźiwanymaj wóczkomaj a njewotmołwi.

„Stłto ty njewéſch, to ma ſo rjec „Saplacź Bóh Knjes“? napominaſche ju ludowjejinje.

Mannſchka ſałwjerca roſzěwcham hłójcźu ſpohładnu ſpodźiwaju ſo na ſtarja.

„So hych ſo cźe wopraſchał, hacź mójeſch ſo modliźź, to by tola wote mnje njeſmuł byt! Wſchak tola raźe holcźi ſu ty ſy wſchitke modlitwy ſnaja ſ hłowy, kaž my wotrojeńeni ſmjo,“ podúrkny nimowólnje Witka.

Mannſchka ſpohładowaſche na ſtarja a „pozo jenak ſa-dźiwana, a jeje wuſkoſcź pſcheradźi, ſo jeho ſłowam njeroſumi.

„Sy ſ najnjeſchka Wótcźenaſch wot ſiwjeje macźerje prajeź nawuńka? ſlédźeſche ſ roſcźazym wſajimom ſtarz.

Mannſchka wjeſche ſ hłowu a da ſo do płakanja.

„Khudźinzy, roſcźeſej kaž nimej ſwoſerjeńcźy, ani ſo oy ſo wo waju ſchtó ſtarał!“ poſdyſchny ſtyſłnje ſtarz a powažliwje khwaſche ſ hłowu. Jeho **żona pak**, kotraž běſche **pſches wſchelakore ſtaroſcźe** wunpruhowana jako roſhładniwa hoſpoſa, njeſłuſchećſi dźeſći ſ wocźow. Wſchitkydomy ſo ſ nimaj hnydom, tak rucźe hacź běſchtej pojeđźej, ſo by jimaj wotſy pſchehładowała. Ale lédma bě ſo jeju dóſtka, wotſkoći, kaž by ju jéhojły had kuſnył.

„Nano, pój tola pohladacź, kak ſiej ſanjerodźenej!“ ſawoła na muża.

Hólcźk wuſtrośawſchi ſo ſ hſchićzenjom ſtaruſchki, pſchiſtóći ſo k hoſtićzu, kaž by pola njeje ſakźa **ſpałał** a **ſaloſt** nje ſapłaka.

„Njedźiwaj ſo! Nćhtó ſo wo kurjatzy njeſtara. Lédy dadźa jimaj ſrjenćźku khléba, a hižo ſóźdy ſaſo hłaſ, ło bychćej ſo wbojataj pralvje hórſy do ſpćha a ſ domu nećej!“ ſakitowaſche ſyrotzy ſtarý **Wítka**.

„Kak by dźeſom ſa ſło bracź mohła!“ **wobaraſche** ſo mandźelſka. „Siej hiſchćeje drobnej, tak ſo njemóžetej ſo ſamaj wucźiſćź. Gmejna ma ſo wo njeju ſtaraćź, dóniž njeſtej wotrokſtej. A ſchto je ta gmejna? Sću to njeſchtó ſhuſdźa, kotříž bychu dyrbjeli telko ſobuczinjeſa mćź, ſo bychu ſa dźeſćonaj hladali. Ja nikomu niczo ſleho njepſcheju, ale ſalwéſće tu njeby ſchkodźałko, hdy bychćeſ gmejnſkej dźeſći ſ kóždem twarjenju njeſchmorniośći nahadźiłeź. To by hyło ſaſtrujene tłłoſtanje ſa hrěſchnu njeſtiſnedomitoſć. Wo ſiwój ſtót ſtaraja ſo ſ wuſkutkliwoſcźu, ſo by cźiſty był, ale gmejnſkej dźeſći niczo pola nich njeſtej.“

„Macźi, to wſcho niczo njepomha, pſchijimaj dźeſći, wucźiſćź jej, dohubźeſći hej pola Boha wſeſtich ſaſtłu-żowaj hacź hdy by dźeſaćź rózoiwoſo wuſpełnjała. Wſchak ſnajeſch Khrystuſowe ſłowa: „Schtoż ſcźe jenemu ſ naj-njeſtſich cźinili, to ſcźe mi cźinili!“

„To ſo wé, ſo dźeſći wucźiſćźu. Njelyh oni po ſmjerć̣i w rowje pokoj méća, hdy bych ſo wo wobej dźeſći njeſtaraka“, wupraji ſo ſtaruſchka, wodu, mydło a cźeſać hromadu noſcho.

Zyłe dopołdnjo hacź do pſchipołdnja ſaberaſchtej ſo ſtarej cźłowjeſaj wurjadnje ſe ſyrotkomaj. Wutkupaſchtej jej a pſchewobleczeſchtaj jej, kaj daloko ſ ſamuſeſchtaj, do cźiſtych ſchatow. Wítka, druhdy mjerzaju, bě dźenja wjele ſwołniwdy jonje pomhaćź, noſcheſche wodu a wobſtajnje ſo wokoło njeje tocźeſche. Hdyž běſchtej dźeſći ſkóńcźnje wcźiſćeſnej a twumhej, poſmećwaſchtej ſo ſtary nan a hnu maćź ſe ſpodobanjom na njeju, a wédomjo, ło ſtej dobre ſtukt dokonjałej, wobſwéſchaſche jeju duſchu. „Mátko je rje-nje! Schłoda, ſo njemóžeſtej ſo modliźź!“ pſchidu pódpała ſtara maćź. Dźeſći njeraſache tutón porok. Mć-jeſchtej ſadoſcź ſa tym, ſo by jeju nćhtó pſchihłubjeńcźe horje wſał a jimaj powdź, ſchto ma ſo cźiniźź, kdy ſo modli. Ale ſchtó też to chyłe ſo jimaj taŕ jara wćtrowaćź ſchći?

Staruſchka pſchihokujo wobjed wurjeđźi ſłowa. Maj dóſtdźe mjes tym ſ dźeſćonaj na dwórcźi. Runje wo-ćachu ſo ſapoćeni a mućźni ſtuſdźa ſ polow domoj. S wjeſicha wſchitkym poſtrowjachu ſo ſe ſtarzom nimowólnje ſ wobjedu khwataju. Podarmo ſo ſtary paſtyr wſcho-wſche, ło by ſ nćkterym ſ nimohłodźaſnéj nćhtó ſtowom popowédał. A tu ſaſ by hyl ſawołany pſchećewaj jeho nichtó ſe ſortnym pſchiſpomnjenjom: „Wobleźeje, ſaſ ſe Wítka ſ ſtaroſći nanka hraje!“

„Ale hdże też to nanka, ſkerſcho dźeđźa!“ wotmołwi pſcherſelnje ſtarz ſtrowjo khćźkaja Zyſita, kotryž ſo je jomu, ło by po dźele na polu trochu wotpoćźnył, na khwilu ſe ſcźeńa ſ bliſka paſtyrnje pozhładnył.

„Sſnadź njeje też paſtyrnja w cźiſtkach ſaſchijała?“ ſawoła ſadźiwana Zyſitowa. „Lédy ſo jamaj ſ proſcźe-ſtowom pſchejeźiwoj, a hiſchcźe byſchtej gmejnſke dźeſći na ſtaroſći mécź dyrbjałej!“

„Luba ſłota tmótra, to je cźeſći tſchiſ“, wujaſnjeſe hórko Wítka. „We nćkotrych ſiwiſkach dadźa dźeſćom hłodu cźećpjeź, a druhdźe jeju ſoſu ſ ſłowom wuſchćeſnuju. Gmejnſkej dźeſći matej ſo tu hórje hacź nćmy ſtół! Ma ſwérjo ſiwój dom, ſjoju zurobu, łubo ſ nim cźa-dokelž maja wot wſcheho wunjiźź! A ſehodła ſo njećźiwaju ſo ſjom ja khudy wſcheſcheſ ſ khćźcźanſkeje łubośće ſ bliſchemu dźenja muſowany, rozdźélićź ſo wo to małe, mam, ſe ſyrotomaj, kotrejž dozyła mićźeho nimaće!“

(Pokraćowanje.)

Wobrjże jsu lajcy prošbyny, dajce jich: tuto napomnanje k wutrobje hicz „Sserbski pósw, dusche jow“. — Duch jehowskeho wótczinza Hendrija Seiferja njech wobydlich wobdawa, tak budże kóżdy krotojan. J. H.

S Trjebnitzow. W Sedźiwace (Zeitzhorn) nawandachu pjeć króttkim 73 lět starou njeknjenu wumjelčkarku Annu Katrej jenoż kolchu wobsedźenju na krjomnosći kobylanjarja Lehmanna mordu. Wóna kobłahała, to cyło w zahrodźe, kotrejž je je wótcich strowu i wopokom pósoba wobdate, lejcełne, tak so mórwa njeje jsama do njeje mohła. Sudnitska komisija, kotrejž je wjesnjanska pschestrowniza, jasa wósm Schillingowa a jeje 38kmjeno kyna, pola kotrejhoż mórwa ležeše, skhdźeše. Hacz staj winowataj, dwaj dalschaj pschestupowanje zapohadźejcej.

S Sćitzpeho. Psched nětkrótnymi njedźelemi wotkaza na dwórnitschu firma Wang nowu fabriku za dźełanje dejowanjow nowin, kotrejž kóżdy wótdżeł wjele żełeznitych rynkow i drjewjanej wotnu wotpósćelenja. W wósebnych dnjach wótczini wótka rjedźił mišter Wilhelm Thiemig na hornjej kwólnitschowej dróhi rjemjslnu a handlowsku jsmu. We pschichodu dyrje so tam kóżdu dólche wobdżiłdy wotzwirja, wobrjche hdyż jahydlenje tak cełe pospuwaje każ hacz dotal.

S Georgswalda. Sa prénju abtiju Cżełoschtowskeje pomjenowa so tute dny pschestorjenjska Hórschtschiho rjadu S. M. Josefa Duczicz i Filippsdorfa, Dżełski prałat, Theobald Schwarzagel wulke dżiwne a zesterjenej abtowni „Nischlitsch wrotach“ swjatočnje hnjezdżenu a pschepoda nowej abtiji jsumnisnja jeje nohonych nje-pschećelow, kichżi a nepschećelow tuta dohonjasći wosebiże.

Zapósłane.

K rosjahnjenju.

K wobčenaj, j wulkej reklamu wot jnatych nemskich nowinowu jako politiska senjazija wowhonawnaj wobstorjonaj pschećiwo kujsej Pjetschej a kujsej Pjechej mam jsrótka sćełowaze pschikhmanješ:

1. Wobstorjenje bóschtaj zyle priwatnoho rasa; nikaka senjazija njeje dożyła mjena. Sam-li druhi, na kórżbje njewobdżelenj, tuta senjazija wobčakowali a j wulkim apparatom pschihotowali, potom ćuću dorje tu j nemšćinu prajidnom prajeć: „der Wunsch war der Vater des Gedankens.“

2. W nejnowschim k. Pjetschu je so pokazało, so je món wjele mudrowanja jenoż podpisał. Nałanć tam bu jenm wot druheje wobsoby do ruki rukowjeno. Dokelž wobstorjeny pokaza, so jsnje sadsérjenje wobčarnje a so je hnjewliwy, nałanć moralisku a materielnu łohodu karmacz, rosćuńdżeh je so łahodnoh pojtšnoho sćełerjenja wot dalschoje stórżby wobchadźeć.

3. Tež w najnowschim kujsej Pjecha je so pokazało, so k. Pjech natronmnjeny nałanć ani pschał ani de „Tageblatta“ dał njeje. Knjez Matizaj Nachlowa, tuj je jako śwědk słyschany, tehorunja nałanć pschał njeje, kaž je i jeho wuprajenja a tež j zyłeje formy a sćełiszcże nałanća wulkoj. Druhi śwědk, k. redaktor Budyschskeho „Tageblatta“ Schwarz; da mi w rozmakowje psched śudnistej salu k wjedżenju, so by jsnje śwědczenje psched śudnistom sapowjedźił, so powesłajo na redaktejske tajemstwo (Redaktionsgeheimniss) a, njeby li śudnik to pschihódnał, na zhłostańsći salow, dokelž je wón we wěstej wérze k wobstorjenju nałanka pschiwosłowował (Verdacht der Beihilfe oder Mitthäterschaft). Dokelž knjez Pjech prawy wobstorjeny njeńć, wjach śtorżbu wróćo, pschinoschki, je tutoje wobstorjenje dla prozeß k janemu wubrjchej njepowjedże. Tež knjez Matizaj njeby prawy wobstorjeny był, dokelž je jasne, so wón autor nałanka njeje. So wón abo Pjech autoraj staj, njeda je dopokazaj, dokelž śwědk redaktor Schwarz wotpranjenje japowědowaše.

4. Śwědkowe bě we złorjebe pschećiwno kujsej Pjetschej zyła sława stojana, niż wot wobstorjeneho, ale wot śudnika. To je a bě mi nahdydome, wosebje tej, kiżi wjedżachu, chcźo tuchi śwědkoju bchu: 1. Hajno Hanczo, 2. Richard Kaschner, 3. wyschschi wuczeł Böhme je Jidowa, 4. zyrkw. wuczeł Hantusch j Klukicha, 5. prof. Bryl, 6. śtud. teda n. w. Muka, 7. komisar Großmann j Kamjenza, 8. wuczeł Nawka j Radworja, 9. jiwn. pomocnik Kral j Nuńicy a jako posledni w tutym rjedże jesuitski pater Matzi, prjedawschi bitkowski sekretar w Budyschinje. Tuchi wschitcy buchu tež k jednanju deuheho dnja skasani, hdyż bě njenitśno, jich hižo prénjeho dnja pschesłyschowerz: k tomu bě tež żandarm w Kaufzach śtoreje nekotrych śwědkow telefonitzy skasał. S nespomnjenych śwědkow njeje nichtó w nikakim świsku j wosimaj priwatnymaj złorżbomaj j wuniwańcom Hanża, kotrehoż bě Pjetschi njenował. S tuteho apparata bě jasnje pósłuchcz, je tu wschitko jenitśny wo moju priwatnu złorżbu, ale wo to, zchtej nemóże nowiny hižo dawno j wjeselom do śwěta trubjachu: wo jenzajonelnym projeß pschećiwno narodnjesmyślenym Sserbam. Tuta senjazija — na kotrejež pschinowanjach je zyle wobsłe pschedstajene njewobdżełene, — bo j tym jnjemóżni, so złorżbje śpadnyschći.

6. Je zyle wěste, so nadpadły pschećiwno mi w nemšćich nowinach njeskasanu; runje tak je wěste, so ja pschećiwno tym, tij dżedża na kóżdy pad człowjeka potępjecz a śmjeżicz, j śwojonym prawom njepschindu. Dokelž pak sum pschećiwdżenja, so je je nakmanowaje spramnjeste tej na jemi, móju bo je sawjesće prawym pschećiwnom śwěrowosći: Boże mócny mjeża pomału — — ale wjeże!

7. Tute pschipomnjenja wobjewich jenoż tchodża, se bychu Sserbja śpomili, kak zyła należnosći śtejachu, a dale tchodża, dokelž nemóże nowiny, tij j pogadżowjerju sa jenzajim śchepotachu, nětko śpodżiwnje njeleża. Za nimam janeje pschičinu, bo j zyłej wéżu bliżeje dale fabjerace Kóżdy prawicznje mysłjaza człowjek — hacz Sserb abo Nimz — sam dżes leho śpódnje, schto je a schto njeje.

W Budyschinje, 6. februara 1925.

Jan Skala.

Towarstwowski powěstnik.

Serb. tow. „Nadźija“ w Budyšinje. Wutoru, 10. febr., je wječor 1/2 9 hodź. w „Kat. towařšowni“ na garbařskej hasy lětna hłowna zhromadźizna. Dnjowy porjad je: 1. Rozprawa wo dźěławosći w l. 1924 a wo „Ptačem kwasu“, 2. Pjenjezne zarjadowanje towarstwa, 3. Powšitkowne należnosće, 4. Nowowólby. Wšitke aktiwne a pasiwne sobustawy prozymy wo přitomnosć na tutej wažnej zhromadźiznje.

Předsydstwo a wubjerk.

Serbski Sokolski Zwjazk. Wobdźělnicy kursa wotjedu z Budyšina jutře njedźelu dop. 10^{68}, nic rano 7^{10}, dokelž móžemy hakle pop. w 2 hodź. dale jěć.

„Blesadr“ w Budyšinje skhadźuje so póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serb. kofejownj.

Sowarjecy. — Spěw. tow. „Serbske“ ma štwórtk wječor 1/2 8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy wósće přindu.

Předsydstwo.

Ralbicy. — Tow. kat. młodźencow wuhotuje póstnicy njedźelu, 22. febr., wječor w 7 hodź. we Waldźic hościnen swój założenski swjedźeń. Předstajeć budże so hra „Posledni kral“. Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Ralbicy. — Serb. kat. tow. „Radlubin“. Hrajerjo maja njedźelu, 8. mał. róžka, po nyšporje pruwu pola Waldźic. Starši.

Laz. — Serb. tow. „Hudrij Zejler“ wuhotuje njedźelu, 8. mał. róžka, pola Šołćic we Lazu wulki serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk we 7 hodź. Wšěch lubych Serbow a přećelow serbskeho spěwa a dźiwadła z horow a dołow přeprošuje

předsydstwo.

Spěw. tow. „Bratrowstwo“ w Kulowje wuhotuje njedźelu, 8. februara, wječor w 7 hodź. w Jakubicec hościnen swój 27. założeński swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom (operetu Smjertnicu) a rejemi za wopytowarjow koncerta. Wšěch Serbow z blizka a daloka přeprošuje

předsydstwo.

Bukečanske serbske towarstwo zmóje njedźelu, 8. II., wječor z dypkom w 7 hodź. we wosadnej zali přede nošk k. fararja Mjerwy wo zaśdźerjenosći našeje Łužicy, po možnosći ze swěžłowobrazami. Wšitke sobustawy, taž žony a knjejny so należnje k temu přeprošuja. Hosćo su witani.

Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Porskecach wuhotuje njedźelu, 8. februara, pola Zondźic w Rakojdach zabawny wječor ze sokolskimi předstajenjemi, dźiwadłom a rejemi. Započatk rejow w 7 hodź., sokolskich zwučowanjow we 8 hodź. Wšitcy Serbjo, serbske towarstwa a sokolske Jednoty so na tutón wječor přeprošuja.

Serbske ev. tow. we Wochozach wuhotuje njedźelu, 8. februara, w Domaškec hościnen serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk z dypkom w 7 hodź. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka přeprošuje

předsydstwo.

Serb. towarstwo „Zahrodka“ w Delnjem Wujezdźe wuhotuje njedźelu, 8. mał. róžka, w Eschenbachec hościnen w Slepom wulki serbski wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbjo z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Ralbicach ma wutoru wječor we 7 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol“ we Wotrowje ma přichodnu wutoru zwučowanje.

Jednota „Sokol“ w Khrósćicach ma wutoru wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje pola Wjeńkec a přeprošuje z dobom tež bratrow Pančičanskeje „Jednoty“.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězowcy, — za nawěstkarski: A. Dučman w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 7. februara 1925.

Wjerjawske kurzy w Barlinje.

(Zmy mark we w mišlowanych)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 600
jendźelski punt	20 072 000	czechoslowa. krona	12 370
schwajcarski frank	80 949	10 mil. pólit. mark.	80 500

Pjenjezy běchu za njižschu dań hóže dóstacz.

Efekty mjezachu wjerjawa na Barlinskej burzy snjeze kurzy. Wójnska pożčenka we kursu njeschto mało pozmjeni.

Na produktowych witkach nichu pjazimu wjele zajo njeschto njižše po pomjerjenjach i Ameriki. Schtož zina w owili pschinóże, ho tež połnjazka tola běchu potrjebne wonjo pjewcerjowschim njižše. Wječera pjezjeże

w Drježdżanach

pschenicy 12,15—12,40 rožli 12,25—12,50 jecmjenja nalšm. 13,50—14,500 najmjk. 11,25 hacz 12,50 mowki I. 9,75—10,50 II. 8,50 hacz 9,70 hr.

w Barlinje

pschenicy 12,40—12,60 rožli 12,35—12,50 jecmjenja nalšm. 12,50—13,25 najmjk. 10,50 hacz 11,75 mowsa 9,25—9,60 hr.

we Wrótzlawju:

pschenicy 13,— rožli 12,50 jecmjenja nalšm. 14,— najmjk. 12,— mowsa 10,25 hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenica w měrzu 13,50 w meji 14,30—14,10 rožla w měrzu 13,35 w haprelu 13,70 hacz 13,65 w meji 14,50—13,90 hr. — mowsy we meji 10,80—10,75 hr.

Wiši wunjitkowscho skotu wječera w Berlin-Schönefelde (Magerviehhof). Pschihjali běchu 547 kruzy 97 jałojow, 3 woły, 8 bykow a 1 prósnika.

Mjodo dóšli a wupłoschćenje kruwy płaćachu:

I. kajkuježe	480—520 hr.
II. kajkuježe	250—360 hr.
III. kajkuježe	200—250 hr.
jałojzy I. kajkuježe	250—420 hr.
II. kajkuježe	160—280 hr.
woły do zchowanja	40—48 hr.
prósnicy, zchelata a bykl	30—36 hr.

po zentnarju žiweje wahi.

Na kónjaze wiki běchu 866 koni pschihnali. Wone płaćachu:

I. rjadowanje	1100—1500 hr.
II. rjadowanje	800—1100 hr.
III. rjadowanje	500—800 hr.
dobijaki	300—500 hr.

Na pschedaż:

Konjaz, bóhaj kyłnaj, knjezi dwór w Hucźinje.

Cyłaj, 1- abo 2-cetny, w Jelschzach čjo. 4.

Kruwa, rjana młoda wyschokoprjeczelna, w Zjohuchowje čjo. 19 — poschłona wyschokoprjeczelna, w Malym Wjelkowicach čjo. 2 — podkłona wyschokoprjeczelna, we Wjelkim Mnohimi čjo. 27.

Kałoja, telca, w Mutczonje čjo. 20.

Kóle, motorske, w Wulkich Sdżarach čjo. 69a.

Sso pytaja:

Wiłoczišći, M. Weigmann we Lutu.

Kachlaŕka, knjezi dwór w Syrjonje.

Krawći, Franz Mesteny w Budyschinje.

Mohonicz, w Mychećach čjo. 1.

Pichlaŕi mužčinšći, Wihman we Wulkej Dobrawje — mišter w Strózi pola Wulkich Sdżarow.

Hólza do domu, Jurewa w Wólej Wodży, Wilhelmstr. čjo. 22.

Drjewjanowe aukcije:

Njedźelu 8. 2. pschip. w 1 hodź. pschi Kulowsko-Mučeńskim puchu a pschi Sojarowsko-Spalowskej nowej cesće 150 m. khójmowych a brjózowych kulunkow a schćěpkow.

Póndźelu 9. 2. dop. w 10 hodź. w Njeswačidłsko-Kobilczanskej holi 80 m. kulunkow, 40 m. pleškow, 100 m. walcźinu.

Schkrowe dewesche.

Produktowe wiki w Barlinje, dźenja dop. 3/11 hodź.:
Kupcy a pschedawarjo cżakataj, kak hó wiki wuwiju.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž pschedy hodźimy.

Płaczizny na Barlinskich produktowych witach.

Za a wutrjowne kwanje we tonu abo 1000 kg, bjezmó 105 kg pschesćimu we Nalej Kulowsce.

	6. 2.	5. 2.		6. 2	5. 2.
Pschenica	248 252	254-256	rank. wokrjechi	18-19,20	18-19,50
rožla	247 250	250-254	nach. mešeha	9,80	9 80
nałki. jecmjeń	250-265	255-275	serabeska	16-18,80	17-18,60
nał. jecmjeń	—	—	šćernuze žeńki	20-20,80	20-21,50
wowsy	185-194	187 195	synu	20-22,60	20,00-22
turkuza (Mais)	230	—	wo'a	18,50-22	18,00-20
pschenicz. muka	35-37,0	34-37,50	lonu wokrjechi	25,50-26	25,50-26
rjana muka	34-37,00	34-36,75	mózne tworki	13-14,00	13-14,00
pschenicz. wot	6,25-17	16 80-17	alle tuhowy	15-16,20	16-16,20
cżane wotrubu	16-16,3	16-16 6	synze 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rožli	390-400	395-400	5 oma. rjane	1,15-1,25	1,15-1,25
lane symje	400-405	410-415	„ pschenicz	1,15-1,25	1,15-1,25
prosy	21-23	21-23	„ rožna	1,00-1,05	1,00-1,05
pjelušchi	18-19,00	18-19,00	„ jecjna	0,90-0,95	0,90-0,95

Orjezjanska kurza.

Pschenica	243-248	běrnaze kruschi	23,00-23,50
rožla	245-250	pschenicz. wotrubu	16,00-16,70
nałkni jecmjeń	270-290	rjane wotrubu	16,00-16,95
nałowini jecmjeń	225-250	pschenicz. muka	37,00-39,00
wowsy	195-210	rjana muka	38 00-40,00
turkuza (Mais)	240-275	woka	25,00-26.50
rank	390-400	pjelušchi	24,00-25,50
turkuza (Mais)	230-235	hróch	27,00-29,00
kuchi symjanschi	13,00-13,25	zokrowe trich.	20,00-21,50

Drobnowikowanske płaczizny w Budyschinje.

7. februara po hamtiskim postajenju.

Wjace płaczizny wo tu stat. kwanje zwonkownje.

Twora		najmjeńsch. płaczizny hr.	najwjetsch. płaczizny hr.
Howjaze mjaso z łoscjemi	1 kg	1,40	2,20
Cjelace mjaso	1 „	2,60	2,40
Skopjaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Sowinjaze mjaso	1 „	2,20	2,60
Tuchojny swinjaty schmatz	1 „	2,80	3,20
Pschenicz.na muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,38	0,44
Khleb	1 „	0,35	0,37
Jedźne běrny	1 „	0,09	0,10
Rajž	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sjoki	1 „	0,80	1,40
Amerik. swinjaty schmatz	1 „	1,96	2,10
Sesuschony wotej	1 „	2,80	3,20
Dołre mloko	1 lt.	0,24	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,00	5,00
„ „ wutrjana	1 „	—	—
Jeja	1 schć.	0,14	0,18
Jedźne bony	1 kg	0,48	0,64
Zolor drobny	1 „	0,60	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńtne wuhle (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

„Jutrnica“

Serbske tow. za Njeswačidło a wokolinu wuhotuje njedźelu, 15. małeho róžka, wječor 1/2 8 hodź.

w kujeźem hosćencu swój lětuši

załoženski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšěch lubych Serbow a towarstwa z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře njedźelu wot 7 hodź. su

pušne reje.

Hosćenc w Čelchowje

Sobotu, 7., njedźelu, 8., a póndźelu, 9. februara

so kózłopiwo toči

K temu přećelnje přeprošujetaj

A. Mießner a mandźelska.

Sołćic hosćenc we Wotrowje

Njedźelu, 8. a póndźelu, 9. februara

so kózłopiwo toči

K temu přećelnje přeprošujetaj

Pawoł Sołta a mandźelska.

W hosćencu w Njebjelčicach

woswjeći wutoru, 10. februara, wječor w 7 hodź.

dobrowólna wohnjowa wobora

swój załoženski swjedźeń

z dźiwadłom. (Als ich noch im Flügelkleide), kotrež wuwjedu sobustawy Kamjenskeho měšćansk. dźiwadła.

Bodom reje.

K temu wutrobnje přeprošuje **komando.**

Wojerske tow. za Różant a wokolinu

woswjeći swój

14. załoženski swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi

njedźelu, 8. februara 1925, wječor w 7 hodź.

w hosćencu w Sernjanach

Reje su jenož za wopytowarjow dźiwadła.

Wo bohaty wopyt prosy

Zhromadne předstejićerstwo.

Hosćenc „Herbska grychta“ w Radworju.

Tuto njedźelu, 8. februara, je wječor we 8 hodź. za dorosćenych a pop. w 5 hodź. za dźěći **wulke kinowe předstajenje**

Zeppelin Z. R. 3 nad Drježdźanami

w filmje

z wulkim pódłanskim programom

Přińdźće z žrjódami k tutemu wulkemu zajimawemu předstajenju!

Knježi hosćenc w Njeswačidle

Njedźelu, 8. februara 1925:

wulki wojerski koncert

Jón wuwjedźe trompetarski korps jězdneho regimenta čo. 12 a Drježdźan pod nawjedowanjom hudźbneho mištra Gröbe. Wubrany program. - Započatk 1/2 8 hodź. - Zastup 1,50 hr.

Po koncerće su pušne reje

k čemuž cyła kapała hudźi. - Přijomna składnosć k wróćowjezbje do Budyšina, z Njeswačidła w 12 hodź. w nocy.

Wo dobroćiwu podpjeru prosy

Kasinow młodych ratarjow za Njeswačidło a wokolinu

Zhromadne předstejićerstwo.

Běły kalk, kalk w měchach, cement, hnójny kalk

poruča najtuńšo

Telefon Budyšin čo. 107

Willy Mader

Kontor na sukolnsk. hasy 1a

W. KELLING

barbi a chemiscy čiści

z rukowanjom z benzinom a prasuje

mužace wobleki

w Budyšinje, khěžorska dróha 6, Přišćanska dróha 16.

w Khočebuzu, Hródkowska dróha 4

we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22

w Běłej Wodźe, Bismarckeska dróha 26

Telefon 45

Njedźelu, 8. februara, wospjetuje so na powšitkowne přeće

w hosćencu w Lichanju

Winicańska Hilžka

(Winzerliesel)

Hru wuwjedźe Komorowske mužske spěwne towarstwo.

Započatk we 7 hodź. :: K temu přećelnje přeprošujetaj

Hosćenc. a towarstwo.

Češke somoty

wšěch barbow a najlěpšich kajkosćow

poskića płaćizny hódno

Jozef Schmidt w Lubiju

na zwonkownej Budyšskej drózy 8. Žane klamy!

NB. Dopisnica dosaha, pósćelu k wubjerkej do domu.

Časniki a złote twory

předawa a wuporjedźa

Otto Schütze

časnikar w Hodźiju

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wše wuporjedźenja tunjo a za krótki čas

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćizнach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej drózy 40.

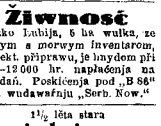
Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo **zamjenja na**

Ja česane předjeno

Otto Oßwald

strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Živnosć

blizko Lubija, 5 ha wulka, ze žiwym a morwym inventarom, z elekt. připrawu, je hnydom při 10—12 000 hr. napłaćenja na předań. Poskićenja pod „B 86“ na wudawarstwu „Serb. Now.“

11/2 lěta stara

jałojca

je na předań **we Worcynje 11.**

Domjace hołcy, stwinske hołcy, pomocnicy, kuchařki, mamsele a Přehlerki z wuswědčenjemi namakaja hnydom městno přez:

Deutsch-ev. Frauenbund

Dresden-Alt. Portikusstraße 1, ptr.

wot 10—1 a 4—6 hodź.

Syn sprawneju staršeju, kiž ma lóšt

pjekarstwo

nawuknyć, może k přichodnym jatram do wučby stupić pola pjekarskeho mišstra **A. Bliže we łopjenku pola Minakale**

Pjekarski wučobnik.

Syn česćowneju staršeju, kotryž ma lóšt pjekarstwo nawuknyć, może k jutram 1925 do wučby zastupić.

Max Elle

pjekarski mištr w Budyšinje

na Arnoldskej drózy 2.

Serbski katolski

wotročk

so hnydom pyta. Adresy pod „B. 99“ na wud. „Serb. Now“.

Pjekarski towarš

Junj Lippert w Kukowje

pozna Pančo — Kamjenca a

lubi mócy

Prokliske tyzki za serbske cmarkow, hdyž so zastupi do Fr. A. Hencoch w Budyšinje (w Zlotom Hłodzenju) do 1./15. hr. Přihodźenja płaći potrowdy wuměnjenje.

3—5000 hr.

so jako 1. hypotheka na 45 kórcow wulke kubło (z 43 000 hr. wobornehe přinoška) pyta. Poskićenje pod „B 89“ na wudawarstwu „Serb. Nowin“.

Čehniwy pos

(wowčerski), dobry strašowař je na předań

w Bronju čo. 13.

Wysokosućelna

kruwa

je na předań

w Lemišowje čo. 5.

Dobry sylny 3 1/2-létny

podsobny wół

stoji na předań

w Cichoricy čo. 14.

Ja z tutym wozjewjam, zo sym zapósłał nastawka „Vorsicht Wenden“ w čisle 103 nowiny „Bautzener. Tageblatt“ z 3. meje 1924.

Ja bjeru te w naspomnjenym nastawku wopřijate česćerańace wudawanja přećiwo knjezej redaktorej Janej Skali we Barlinje wróćo.

W **Rachlowje,** 6. II. 24.

Jan Mattitza.

Domašowu rudu 42 procentowski kali kainit

kaž też wše druhe dusykowe hnojidła

poruča tunjo

Pětr Kral w Rakecach.

Wulki wubjerk

konfirmandskeje drasty

za hólcow a holcy

chenillowe rubišća atd.;

dale poručam wosebje **wupjefki, cychi a płat wšěch družin**

Jan Haješ we Łazu

Wot nětka je mój wobkhod njedźelu zaniknjeny.

Drjewowa awkcija.

Póndźelu, 9. februara, dop. w 10 hodź. maja so na majoratskemu knježtwu słušacem Njeswačidsko-**Kohlicanskom hajniskom** rewěrje, w 4.—6. wotdźělenju sčěhowace khójnowe drjewa na městnje samem na přesadźenje předawać:

80 rm kuluchow

40 rm pjeńkow

100 rm walčiny

Předawa so jenož za hotowe pjenjezy pod postajenymi wuměnjenjemi, kotrež so do přesadźowanja wozjewja. Kupcy zhromadźa so w 6. wotdźělenju w drjewišću při zelenem puću.

W Koblicach, 5. februara 1925.

Hrabinske rewěrske zarjadnistwo.

Awkcija palneho drjewa.

Stwórtk, 12. februara 1925, dopołdnja 1/2 12 hodź. we w Michałkec hosćencu w Radskej pola Łuža

na 5—6000 metrow khójnoweho palneho drjewa

z husancowych drjewišćow našich rewěrow w Radskej, Kołpinje a Kisyku w dźělach abo w cyłku zjawnje na přesadźowanje předawa.

Drjewo może so w kóždem času wobhladać.

Rentski hamt we Łazu.

Njeswačidło a wokolina

Česćenemu wobydlerstwu w Njeswačidle a wokolinje dawam podwólnje k wjedźenju, zo sym so w Njeswačidle jako

rěznik za domarezanje a doručenje

zasydlił a prošu wo dobroćiwu podpjeru. Z počesćowanjom

Reinhold Urland w Njeswačidle čo. 41.

Nowy transport młodych wysokosućelnych

rańšopruskich krumow

steji w mojich hródźach

w Müllerec hosćencu w Barće

pod přihódnymi płaćeńskimi wuměnjenjemi na předań.

Rězny skót bjeru do płaćenja.

Jan Rämsch, skótna wikowańja w Barće.

Wozjewjenje.

Skriwdźace wudawanja, kotrež sym w nowinje „Bautzener Tageblatt“ w čisle 103 z 3. meje 1924 přećiwo redaktorej knjezej Skali, prjedy w Budyšinje, nětko w Barlinje, wozjewił, njemóžu dale zastupować, tohodla je wobžarujo wrócam.

Wosebje njemóžu wudawanje, zo je knjez Skala so za swoje dźěło płaćić dał a zo je za njo česke abo francowske pjenjezy dóstał, wjacy zastupować.

Wuznawam, zo njejsym mjenowany nastawk ze swojeho samsneho pohona, ale na namolwjenje druhich wosobow wozjewił.

Privatny skórźbnik ma prawo, předstejace wozjewjenje swědčenje junkróż w „Bautzener Tageblatt“ a we „Serbskich Nowinach“ — w tutych w serbskej rěči — na pjenjezy wobskorženeho wóčišćeć dać. Wobskorženy ma wšě wudawki sudniskeho jednanja njesć, teho dyrbi 50.— hriwnow k nimosudniskim wudawkam privatneho skórźbnika přinošować.

W **Budyšinje,** 6. II. 1924.

Franc Pjetš

Přiloha k čisłu 32 „Serb. Nowin“,

Sobotu, 7. februara 1925.

Zyrkwinska swada w Rakezach.

Pschinjesemy tu w pschełožku nastawk ɟ wečerawschego piatkownego cźišła Budyschkego „Tagebłatta“. Tutón nastawk je wotmołwa Rakezanskeje wosady na dołhi dopis, kotryž běšche serbski farař w čo. 25—27 „Sserb. Nowin.“ wopisał. Dokelž hischcze na ſamknutym ſtetniſchcu ſtejimy, kotryž ſmy wot wſcheho ſapodźatka w Rakezanskej należnoſći mełi a kotryž ſmy hižo cźaſcźiſchcu naprajili, tak ſo njeſe trjeba dale wo tym pisać, ſmy też nastawk ɟ Budyschkego „Tagebłatta“ wozcźitowali, ſo bychu naſchi cźitarjo wſchoſtronisy wobſtejenſki byli a roſſudźicź mohli, tak ɟ należnoſću ſteji a kak mełło ɟ nim ſtać.

S wobdźelenjom ſtrony ſo pišche: Dokelž ſo nam ſe wſchelakich ſtronow pschecźelſke ſmanjenja wopokazuja a druhe wosady ſo často napraſchuja, cźiſemy ſo pſainuci ſobuložećiež, ſo njeſmy pſchestali ſa naſche dobre prawo wojować a ſo wſchěmi możnymi ſrědkami dale wojować. So ſo wſchelake prędarſke konſerwy ſa konſiſtorſtwo ſtajeja a duchowniſtwo ſo pſchecźiwo wobſtejnym prawam wobroća, njemóže naš ɟ zyła ſamylicź. Rakezanſka gmejna a wſche wosadne gmejny ſu měnjenja, ſo naſcha krajny zyrkej njeſmě być zyrkej ſaſtojnikow a ſararjow, ale ſo dyrbi być ludowa zyrkej, kotraž, pěſnjo naboženſke lubła, wſche ludowe worſchty wopſchina a kotraž ſo ſepjera na zyły lud. Kaž je politiſiy cźiſty wyſchemotny ſtat wotbyty, tak próznjemy ſo, ſo też w zyrkwinſkich należnoſćach wosada a zyrkwinſka wyſchnoſć hromadźe ſkutkowatej po ſakſadach ſprawnoſcźe a cźunoprawnoſcźe. —

Ev.-łutherſke krajne konſiſtorſtwo je woprawdźe, kaž ſo ſda, hischcze daloko ſdalene wot tuteho ſtejniſchcźa, hewak nam njeby mohło na naſche pſchecźiwjenja leſcźehowazu tkeſtru ſpodźiwnu radu dać: „Tak tola wuſtupcze a dwarcze ſ nowa.“ Njetrjebamy tomu nicźo dale pſchiſtawnicź, hač ło w ſejimje wěry a zyrkwinſkeho źiwjenja tuto ſtejniſchcźo nanajkłubje wobſahnjenym.

Rakezanſka wosada njeje na žadyn pad powſchitkowe-nje njeſpſchezelenje ſmjerkena pſchecźiwo wyſchnoſćam. Wběrk jeje ſobuſtawy ſu hłuboko naboženje a zyrkwinſky ſmyſłeni a dźerża krucze po ſtaryme wobſahnju ɟ ſwojej zyrkwi. Wosada je też ſe wſchěmi dotalnymi duſchepaſtyrjemi w nanajlepſchim pomérje źiwa była, a ruſnje lubohła a dołeź ſebi pſcheja, ſo by tajke lubnoſcźe hromadnje ſkutkowanje też dale ſararja a wosadu wjaſało, žadaja ſebi wosadni, to by ſo nowy farař ſwědomiſcze wuſmołił.

Dźiwy w „Sserb. Nowinach“ jedyni farař ɟ hłós pišche: **Rakezenjo ſu kaž pezołti, kiž mělachu žahadło kaž ſchercheńe, na nicźo pſchihłi, tak móže to** ɟ dźełu wěrno być. Ale wosada wobroća ſo hischcze dźenſa ranje pſchecźiwo tajkemu namołwjeńſtwu, kotreż njeſe ani na woprawdźitym podłožu natwarjene.

Dale pišche tamny farař w „Sserb. Nowinach“, ſo drje je duſchaſtyrſke kotreżo Rakezenjo ſebi pſchaja, jara wobdarjeny cźłowjek, le žuławej, nauſkłej wolu, kiž wobej rěcźi wobſtnjeſi, ſo pak njemóžemy jeho dóſtać, ɟ prjeja: dokelž je pjeht wſchej wuſtajnoſcźi hiſchcze młody, ɟ druha: dokelž zyłe duchowniſtwo ſebi to njepſcheje a ſ tſecźa: dokelž zyłe duchowniſtwo ſadźerżenje ev.-łutherſkeho konſiſtorſtwa podpjeruje. Jeli Rakezanſka wosada ɟ krajneho konſiſtorſtwa podpjeruje, potom njemóže wjacy ani zyrkwi, ani farjy, ani pohrjebniſchcźa atd. Dowiſnuwše ſo „Sserb. Nowin“, kiž je ſam duchownik, myli ſo jara. Wosada njeda ſo ſatraſchicź. Rakezenjo woſtanu kaž prjedy tak też dale ſwojeho ſamóra we wſchej pſchiſłuſchnoſći wěrnni. Žadyn cźłowjek njemóže nam zyrkej a pohrjebniſchcźo wjacź. Tutej wołſtnoſcźej naſchej; jenož wo ſarſkim kubłe na krajne konſiſtorſtwo ſobu poſłacź. Tola tuta należnoſcź dyrbi ſo bórzy ɟ nowa ſrjadowacź, dokelž je hłównje ſarſkeho kubła ɟ inflaziju na nětkajke 1000 hr. ſo ſmjenſchiła.

My ſo njeſtrachujemy, žiwi ſmjemy tuci hicź. Tak ſmy ſwobodni a ſdźerżimy wyſche teho hiſchcze 40 procentow = letnje 2000 hr., kotreż nětkole krajne konſiſtorſtwo doſtawa. S tuthymi pjenjeſami móžemy ſebi nowu faru ɟ wułkej poſłedźeńſkej ſalu natwarićź, w kotrymž może też ſónſte towarſtwo ſwoje ſhromadźiny wuſmjerować. Dale móžemy też ja jenu abo dwě ſtotje, kotreż bychtej ɟ dwójnymi mozami wosadze ſłužićź, bydleńja bobu natwarićź.

S dźakom wuſnamowamy, ſo je zyła nětmſko-narodna ſtrona raſnje pola krajneho konſiſtorſtwa naſche prawa jaſtupowała a ſo je nam też dalſchu podpjeru ſłubiła. Pſchiſchodnu njedźelu budźe ſo wosada ɟ nowa we wułkej ſhromadźiznje ɟ zyłej natwarjenju ſaberacź. My cźinimy hižo dźenſa kedźbne na wołſejwjenje, kotreż ſo hiſchcze łońſi. Ludowa ſhromadźizna wotmije ſo potajtim jutre njedźelu popołdnju w 3 hodźinach w „Saſkiej ſkźi“ w Rakezach.

Poſedźenje Budyſchſkich měſchczańſkich ſaſtupjerjow.

Poſedźenje, kotreż ſo 5. februara wotmě, wotewri pſchedſydża Lunza 6¼ hodźin wječor. Sdźełenja. Sapodate běchu ſo: dźakrjanje Mſchchnjanſkeho biſkopſtwa ſa dźełowanje měſchczańſkeho parlamenta pſchi ſtejnczéi tachanta Jak. Skale; wotrſka proſtwa rěcźnika dr. Hauswalda, naſtupaza nowotwor na leżownoſći njeſe wuczowarnju a khěžu hornjerja Nömera na kamjenitnej wſi, ɟ cźemuž k pſchedſydża Lunza pſchiſpomni, ſo by ſo w ſpokawni ſpodłowy panorama ſameſtnił — Wurazożowanja. Wo wólbach do wubjerkow roſprawuje k pſchedſydża. S wuwołaczom małych pſcheměnjenjow we nuſlejowym a ſpomożeńſtwu wubjerki woſtachu wubjerki kaž dotal ſeſtajene. — Se dźełowjemjerjow běſche měſto 2. okt. 1924 24 000 hr. pſchiwołwiło. So bychu ſo wułki a běrny po dotalnym waſchnju daſe potrěbnym podawale, pſchiſłuſchi rada dalſche 12 000 hr. a wyſche teho 3000 hr. ſa wołeběſke mózne pody potrěbnoſcźe, ſchtož ſaſtupjerjo ſkſiwaliſchu. W naſtupanju podpjeru ſa wudawkowanych dźełonjemjerjow ſo wobłamkniu, ſo ſu jim podpjera pſchiſłuſchi, jeli ſo dźełu wotwłakuja. Hewak pak ma ſo jim polna podpjera płacźiś, kaž druhim dźełonjemjerjam. Dale wuraźowaſche ſo wo ſajimawnym twarſkim projekcźe. K temu roſprawiſche k. Schefſel wo pſchedacźu łeżomnoſcźe pſchi kroṅpruṅzowym mozu, hdyž ma ſo wulka rěſkowna khěža natwarićź, pſchi cźimž dyrbi ſo też zyła moſtowa dróha w formje wołow pſchetwarićź. Jedna ſo tu wo łeżomnoſći 881 a 879a, kotreż ſ Wendlez łeżomnoſcźu mjenjujetej a na 1-trymajź dyrbi ſo 60 metrow dołhi wobſtodny dom natwarićź. Łeżomnoſći dźe jedyn tudomny wobſtodnik kupicź. Dźiwaja na wyſoke twarſke khóſty poſtaji ſo płacźina ja 1 □m. na 18 hr. Nimo wobſtodnych rumnoſcźow dyrbja ſo 6—8 wułkich wobydlenjow do nowſejſ khěže ſotwarićź. K tutej należnoſći běſche Budyſchka wuſka jwjoſka nemſkich architektkow proteſt jaſnodała, dokelž bychu po jich měnjenju tajke wrota wobſtodu jara hańcźile. Wo nanjeſe naſta dołha debatta, w běhu kotrejež měſchczańſki twarſki radźićeſ Göhra wuprajł, ſo buchu tola wſchitcy ɟ radoſcźu nowy plan witacź dyrbjeli. Nowe wrota budźa nutrjadnje architektonitzy ſkutkowacź. Wobſtodu budźa auta na tutym měſtnje pomałku jědźicź dyrbjeć, tak to nicźo njeſchkodźi. — Skónczenje wſchitcy jaſtupjerjo ſa to hłoſowachu, ło ma ſo łeżomnoſcź pſchedacź. Najprjedy pak dyrbi ſo hiſchcze „lichkt domiſmy“ ſłyſchecź, kak wón wo nowym projekcźe ſudźi. Wobſtejnſtwo mjenowanych łeżomnoſcźow dyrbi hakle pózdźo do rukow kupza pſchejcź, hdyž je ſo nowotwar dóndźił. — Namjeſtej twarſkeho družſtwa Budyſchſkeho rjemjeſła pſchemyſła a wobkhoda na ſatwarjenje jahoła 1795 pſchi Drježdźanſkej dróſy je 7 ſaſtupdenſkimi inwarjacjemi ſo pſchihłoſowje. Jako herbſta twarſka dań ma ſo 20 pf. na □m. płacźiś. — Sa dotwarjenje měſchczańſkich ſaſtydleńſtkich nowotwarow ſo 160 000 hr. ɟ wunoſſka pódružneho dawka pſchiwołwi. — Sa wuporjedźenje radnizy bě ſo ɟ wopſchedk 32 000 hr. pſchiwołwiło. Hacź dotal pak je ſo hižo 67 000 hr. wudało. Sa 4 njedźele budźe dźeło dokónczene. Pſchekroczenje ɟ wopſchedk pſchiwołwenych 32 000 hr. wo 35 000 hr. ſo po króſtkej rozmołwje ſkhwali. — Sa kuſ Löhnertza a Rjeſchkeſej ſtaty je 7 łokazanſ pola na Lubijſkej dróſy pſchiſłuſchi ſo 12 000 hr. — Wodowy dawk ła Zydow ſo je 6 na 4 procenty dowóſkeho podružnitzkeho pjenjeſa poniżi. — Pſchejcź dawk poſtaji ſo takle: 45 hr. łětnje ja prěnjeho, 90 hr. ja dwuheho a 150 hr. ja kóżdeho dalſcheho pſa. Dawk ja cźehnjowe, hrażowanje a ſłużbne pſy móże ſo na tſeźim poniżeć. — Rada ſo proſy, ſo by wótne liſcźiny wołſow do nźunkſtatneho ſejma le 7. dez. 1924 na 3 njedźele ſkoṅcze wupołożiła. — W běhu pſchichodneho ſchulſkeho łěta ma ſo na Budyſchſkich ludowych ſchulach darmowne wobſtadanje ſubow ſrjadowacź. 6000 hr. dyrbi ſo natkhwilnje ja tutón ſamſnjeſ do hoſwodarſkeho nacźiſta ſapiſaceź. ½11 hodźin ſkónczi ſo ſjawne poſedźenje, tajne ſo dale wuradźuje. —

Wulke mjerfanje.

(Wobras ſe wſy.)

Moji lubi ludźičzkojo, ſchto ło tola na ſwěcze wſcho ſtawa! Dźiwam ło jeno, ſo tutón ſrudny podawk hiſchcze we nowinach ſtał njeje. Hacź do wutrowy mi jeſt cźini, wbohi Kaczorej Michał. A runje jemu dyrbjeſche ło to ſtacź, tuſej dobrej duſchi. Ale tak to ſwjeſcha je! Runje ſ tajkim dobrocźiwym cźłowjekam ſdobi źiwjenſki hraje a cźiſnje jemu ſchćeſku do nohow, mjes tym ſo někotrymżkuli limpak žaneho njeſhoża nima. To ſej naſch wbohi Michał njeje dźeſ dak, ſo ſměje njechcźu tajke mjerfanje. Porjadnje a w dobrej myſli je hrođ a biwół wobſtarał, poſnjedał, ſej broḍu wottrukał, ło ſhotowak a chge ke mſchi hicź. Stupi pſched hladadło, narcźehnje ło do cźeſakoweho kaſchcźika a — nětko pſchihdże to ſatoſne — jeho maka ſchcźetka tam mutska njeje, ſ kotrejž ſebi wſchěm kóżdon njedźelu wuhladnje, kotruż je pſched 23 łětami hižo pola wojakow měł. Każ by wo źiwjenje a ſmjerć ſchło, tak ryje w kaſchcźiku. Nowy cźeſak, też ſtary, kotremuż ſloro wſchě ſuby podrachuja, dale hólzowy cźeſak, rjetomaſk koſchlazoch, kolowazych ſnefłow, wułkich a małych jehłow a hiſchcze mnoho druheho cźapora ſu ło ſhubile.

Khoſs ſhort tola! Kuknje ſadu hladadła a pyta we wſchěch ſhołowowych, łazowych a pjeſlazych ſakach, po ſtuwje wokoło, we kuchini, komorje a ſhamorje — nihdże ſchcźetki, ani kožmika wo njej. „Hólcze, njeſłyſ ty moju ſchcźetku ſaſcźipnył?“ „Nē.“ „Żona, ty ju ty trjebała?“ „Nē.“ „Abo ty ſnadź ju łeżo widżała?“ „Nē.“ „Abo ty hólcze?“ „Nē.“ — „Cźińcze mi to ženicźe k wołi a wobſtarajcze mi ſchcźetku. Wy ſcźe ju ſacźiſłi. Żona, ja wotwrótnu, je-li ſo ło ni hiſchcze ſkradźu ſmjeſcheſ!“ — „Nó, tuteje hłupoje ſchcźetki dla njebudu tola hórke ſłyſły ronicź. Dwojich por kožmikow możeſch ſej dražejſzej ſchcźetku ſcźehacź a wurunacź. Wſchędne dny ło tak jenož we kłźaj a połiwsy tuntaja a njedźelu njewěſch, kak wołbornje by ſ twojimi por kožmiczkami, ſ twojim „ſchnawgarjom“ cźiniſ.“ — „Cźiſi tola, ło ſloro ke mſchi pſchindżeſch. Hižo ſwonja. Se ſtwěto ło ſhubiła njeje a do jenuje ło tež pſchepadnyła njeje. Bóh wě, hdże pak by ju tuknył. A njenamaka ło woprawdże wjazy, tajke khoſchcźiczko mójeſch ſej ſchohnże kupicź.“

Woprawdże, ſtejí w tuteje a runa ſej wuſtu ſ draſcźazej ſchcźetku a dże. A w zyrkwi pſchi predowanju dobra myſliczka. Haj, tak to budże. Sću najſterje ju ſ cźeſakami wintorhali, je dele padła a pſchi mjeczenju je ſmjerczeni ſu ju najſterje ſobu na hnój cźiſnyli. Skóncźnje je po kemſchach. Ruce domoj, pſchewobłek dele a k hnojowej hromadże. Nicźo njeje. Abo leži nihdże w kuczinu w kmcźiku w ſmjerczach. Khěts nuts! Saſzu nicźo. Hiſchcze raz pſcheptytuje wſche ſaki a kaſcheźiti a deſki. Podarmo — ſaſzy podarmo.

Nětko, hdyž je ſloro wſchu nadźiju ſpuſchcźił, poczina ło hacź do najhłubiſcheje duſche hnéwacź. Wuſpjet ſaczinwa kaſte njeſhoża je jeho potrjebniſko. Każ by jemu nechtó kruch wutrowy wottorhnył. Hacź budże ſchołka nětkore ſłyſły ronicź? Cźiſchcźa wſchak ło hižo do wocźow, ale wocźi ſu ło kamjenitne a njepſchecźiſchcźa je. Hacź budże wobjed jemu tycź? Nó haj, dże wſchat nětak. Ně wſchat, a to runje dźenſa khěžu jmele. Nima cźaſa, kebi pſchekłakał, hacź je mało abo wjele jédł. Ma wſchak druhe ſtaroſcźe. A ſchtoż je najhórſche, ſteji ſam we ſwojich bolocźach. Keho ludźo, domjazy jemu njeroſumja. Nawopak. Woni ło jemu hiſchcźe wuſmějeja. A tuż je najkhmaufcho, ło ſwoje njeſrjnje ſpójera a cźini tak, każ njeby nicźo dale było. W hródźi na małe cźełatko ſ nim ſobuzełnoſcźe. Kak ſwórnje na njeho ſhladuje a lika! Każ by dyzko prajicź: „Wbohi muzjčto, nimaſch twoju ſchcźetku wjazy. Soczuwam twoju bolocź, ſnaju twoje njeroſumja. Nawopak. Woni ło jemu hiſchcźe wuſmějeja. A tuż je najkhmaufcho, ło ſwoje njeſrjnje ſpójera a cźini tak, każ njeby nicźo dale było. W hródźi na małe cźełatko ſ nim ſobuzełnoſcźe. Kak ſwórnje na njeho ſhladuje a lika! Każ by dyzko prajicź: „Wbohi muzjčto, nimaſch twoju ſchcźetku wjazy. Soczuwam twoju bolocź, ſnaju twoje njeroſumja. Żona pak dźeſcź ju ju wěſce nihdże facźiłi. Ale mjetcź wo njej, njeprají nicźo wjazy, ani njeſłyſchi wjazy. Woni tebi tola njeroſumja a njemóża ło do twojeho położenja myſlicź.“ Michał ſtóżi cźełko k hebi. Tajkele ſtworjenjecźo cźuje ſ nim.

Woprawdże, tajkele rjana ſchcźetka, kiž to běſche! Hodźeſche ło jemu runje takle do ruki. Niż pſchehnuła, niż pſchemjehła. Trjebaſche jenož jnuu tam a ſem ſjecź a wuſtu běchu ło najkſpſchiw rjebże. Hodźeſche ło to najtěkje ſa jeho brodu. Wona ſmjeſche jón wot małoſcźe. Hdyž poczachu prěnje kožmiczki pod nohom łéſcź, dha je ſej ju łupił jako grenadier w Drježdźanach. Nejkónc, na dowole, w manewrach — ſ krótka wſchudże, hdyž běchu rjane holczki, běſche ſchcźetka na ſwojim poſtnje. A potom też podźiſchcźo, hdyž poczo na jeńtwu hhodźicź. A tběrno wjele raſow je ſwójí puncź ſchła pod nohom na prawe a lěwo liżo. Je łéto wot łéta leżała w cźeſakowym kaſchcźiku a njedźelu wot njedźele ſwoje ſunczene dźeſo wukonjale. Wěſo jeje kóżmiczki buchu po cźaſu króſche a króſche a na khribjecze běſche ło zyła deſcźiczka łubo puſchcźiła, tak ło běſche gwot widżecź. Ale njedźiwajo na to wonta wona jeho dobra rjana ſchcźetka. A cźeſanja dyrbi nětko tajkele nětchto pſcheſcźiwicź.

Sydnje ło na kachlowu ławku, woſmje „Nowiny“, ło by na druhe wuſtje pſchiſłuchał. Mała Hanka ſlehnje ło nawej na kolenje a powéda jemu, ło je hólz ſe ſchcźetku tuńkej kožmy cźeſał. A hdyž macź ſ hrodże pſchindże, je tu khěts na walcźk drjewa położił, kiž pſched nějcźu leżeſche. Dyrbjeſche potom běrny mjeć a njeje wjazy na ſchcźetku myſlił. A tak je ſ drjewom do kachli pſchiſchła. Rjech hólza na to dopomni, każ ło dha być, je poſadył. Sa to dyrbi jemu raſ khołowy pſchemérićź. Ale nan Hanzy tak prajeje njeroſnmi. Wječina hałke rěcźeſ.

Wbohi Michał! Budże khwilku tworź, prjedy hacź njerfanje pſchewinje. Stłóżimy cźi ſe ſobuzełnoſcźu ruku. Na ſwěcze je wſchak ſtaroſcźow a njeſubłoſnoſcźow.

Cyrkwinske powjeſće.

S Budyſchina. W Pětrowſkej zyrkwi ma njedźelu Septuagelima farař Berg rano ½8 hodź. predowanje, mißionat Krjeżmat ſ naraniſcźeje Afriki, 1/12 hodź. dźěcźelkomſchnje, farař Menda, wjeczor w 6 hodź. ſpowjedź a ſwj. wałkalonje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi ma dunſchowny print. Heßler dop. w 9 hodź. predowanje, farař Groſze w 11 hodź. dźěcźelkomſchnje a wjeczor w 6 hodź. predowanje.

Sóbota ja ewang.-łuth. Bożi kaſchcźeſ — Zyrkwi ſtej wuteſenjenej.

Póndźelu rano ½8 hodź. ma farař Berg w Marijnej-Marcźinej zyrkwi ſchulſkim nuttrnoſcź.

Póndźelu, wjeczor we 8 hodź. ma w towarſchtwie domje woładne žónſke towarſtwo ſtunu hłownu ſhromadźiznu. Knj. Nagloz ɟ Drježdźan wěcźi wo „Sozialnem wuſtupjenju a žónſkeje.“

Sdrjedu pop. ½3 hodź. je w Pětrowſkej zyrkwi młodźeńſka hodźina ja nejdźeluſcźe.

Tydźeńſke ſaſtupjeństwo ma w Pětrowſkej zyrkwi farař Mende, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi farař Berg.

Přihłopk.

* S Drježdźan. W biſkopcźi finanzneho miniſterſtwa namałachu tute dny dźeſcźaſi draſtu. Jako wobſtejeńſka wuſłyſchi ſo 22ětna žónſka H., kotraž na Nojowej dróży

bydli. Wona běsche wutoru wjecor wokolo 8 hodźin swojeho 11 njedźel starcho hólca do Kónja cźišla. Jako pócźinu swojeho njesłuka wuhawa, so je je sadwołowanjom swoje dźěcco zatepiła, dokelž so jeje starschej i njej stajnje wadźeschtaj.

* „Rjany Oskar". Njeschěrne słowo je žónitkimi mjeńsche Jeńkowinki jebak, kotrehož słónczuje kriminalna policija laja. Jilčiny Oskar Becker běsche priedy wobsłużony puczowanski był. Tola jeho wuspěchi běchu na tutym wolu jara znadne. Tež hdyž so potom i wólčcźenjom jaběrasche, mjeńsche mało słoża. Słónczuje położa so na żeńtwinske jebanstwo, a tu jemu nětko wopraudźe rjane słowo kiwasche. „Rjany Oskar", kaž so wón rady mjenowaš dasche, mjeńsche bórzy na kóżdym porcźe njewjesu. Wudowy a młode holzy běchu kaž bźiwe za nim, wośebje dokelž jim wuhawasche, to ma hischcźe wulki pichihod. W jenym padźe pichihdże tak daloko, to mać a dźowka so wosthorichtej, dokelž dźiwschtej wobej jeho za muża měć. „Rjany Oskar" pak, kotryž mjeńsche woprawdźiti njewjesu, njemyślesche jebi i zyła na to, so i jenej druhej wożeńć. Wón běsche syrokojom, hdyž mózesche swojim „njewjestam" wscho wumbić, schtož ma hotowych pjenjesach a debjelkach wobjedźachu. Słónczebě wichelakim i norje pomałym „njewjestam" wěz tola pichchtuka, a tuž jeho wobstorźichu. Hdyž pak dyrjachu pozom pichch budnikom w jeho pichitomnosći pichcźiwo njemu wuprajichj, wroćichu wschitke sajso sfórźom. Jenicźka była we wóczku „rjanebo Oskara" dożahajche, to so jeho liebane „njewjesty" i nim sajso wujechachu. Też jeho wopraudźita njecha rjanebo nawożenju wopuschćeć. Tola jena i wojebanych wosta słónczuje krutka a njewotstupi wot swojeje wobstórźby. Tak dyrjachu Becker, kotrehož běchu fajeli, w jatbje wostaćj. Tola jeho „njewjesty" cźinjachu możne, to bychu swojemu lubuschkej żiwjenje wołóżile. Jena sa druhej nohy jemu naschépiche khóschcźenki.

* Sajso wulke pichcźiwanje wobydlenjow wotkryli. We Wilmersdorfie, hdźež mějachu hatke pjeńdź krótkim wulki wobydleństi skandal, tu někto nowe pichcźiwanje wobydlenjow wotkryli, kotrež tu so hižo na zapoczatku saadźeneho lěta stałe. Do naležnjeje su zapleczeni tjo prjedawschi pschisłuchaceni Wilmersdorfskeho gmejnskeho domta, kotrež i zyła njewobsłužachu, ja cźoh zebi potom w kóżdym padźe hacź do 500 hriwnow zapłaczicź dachu. Hacź dotal su 12 taflich padow wotkryli. Zentralny wobydleństi hamt je nětko postajił, to dyrbja wschě Barlinske wobydleńske hamty, tak daloko hacź su wobstorżeni i nimi cźitacź měte, swoje akty pschepytowacź, to bychu so dassche możne pichcźiwanja wotkryke.

* Lawina sajsypła. S Emstala pichinjesu Barlinske nowiny powjesć, to je na Hochgölbingkej horje 30 metrow schěroka, 200 metrow dołha a 200 metrow wysoka lawina so wottorhnyła a 6 śmjełakowskow sajsypła. Schtyrjoch i nich mózachu wukhowacź. Mandźelskn jeneho austrijskeho wyschka namakachu morwu. Jedyn muzśi njeje so hischcźe namakał.

* Romantiske wutadźenje dźěćcza. Wo njewschědnym podawku, kiž je so we wjesu cźišku mjena Jerjara stał, piszaju po powjeścźach „Berl. Tagbl." Mitlanke nowiny sćěhowace: Psched někotrymi dnjemi pichcźichče do małeje italskeje wjelki wośebne auto, w kotrymž knjes a knjeni śedźeschtaj. Auto posasta psched burikim statkom. Schofer wustoczi spěchnje i wosa, stuji elegantny kożany koffer na puć, jaseše sajso do anta a wotjedże z' Gmatkom. Wězipni wobydlerjo małeje wjelki sćěchu so wokolo koffra a wotewrichu jón. Tola, kak so dźiwachu, hdyž w nim nowonarodźene dźěćatko namakachu a kak hatke wjeći wudźerachu, hdyż wotatku z 18 tysoz tirami pschijbósta wuhladachu a zebuli, na kotrejž sjesełche: „Njeczińcze sebi starośce za pschikod, budźeće stajnje podpjerni dósahowacź." Dźěćo pschevoda so nětodej maćeri, to hy so wotbladała. Połizita pak so prózne, to hy potajstwo intcho spodźiwneho wuhladanja wuśćiskła.

* Prěnja próstwa ja Żeńtwu. So so młodźi a stari ludźo w nowinach k podpisćenju mandźelstwa potaja, to je nasch cźas nječo nowcho njeje. Prěnja tajka próstwa w němskim nowinarstwje namaka so w „Hamburger Korrespondentu" z 23. měrza 1793. „Tuto najtupje njewschědneho pneća" samolwja dobrowaćeł z' nim, to w Zendźelskej też kaž cźinja. W lěcze 1801 wuchodźachu hižo cźasopiśi, kotryż wuznamnje próstwy k Żeńtwu pschinješe a titul „Allgemeiner Heiratskempel" wośebje Pěnje swójbne wotsewjenje w nowinach nadźiwany hatze w lěcze 1790. Wěcźu to najprjedaj pospjerne wotjewjenja. Wot lěta 1794 so swjatk mandźelstwa a wot 1797 narodźenja wopśerachu.

** S dźěćezajeho lista. „Nam wschěm dże so derje a nascha kócźka je psched krótkim synom młodych kócźom wobłanyka. Wot tebje sebi tołsame pschejo, wostaam i pschejelskim postrowom Twoja dobra pschejelska Greta."

Swójbne powjesće,

Sćěrěli: Ota Pawoł Schindler, żelezniski sekretar n. w. w Budyšinje, 53 l. — Klara Müllerowa rodź. Gotobergej w Lubiju, 82 l. — August Gustav Grosa, żelezniski wyschchi rjadowar n. w. w Starym Lubiju. — Korla Pětschka w Rudej p. Laša, 57 l. — Fryza Herlig dźakanitki wjednik w Wětej Wodźe.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjeńca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratafskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobliczenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy cas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjadY, špundowanje atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoża, dospołne wuhótowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Poručam płaćizny hódno jaki do wětra, mantle do powołaniow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkatske wobleki, ziłdźane šawle, štrmpy, košle, spódnje kkolowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Specialist nowocasneje wócneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pjeća prenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje Mnichowski salonski trio

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Stanknowske a Reichelske piwo z cicowow.

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobras měć,

dha dźiće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

mějeśel Arno Lehnert

w Budyšinje na serbskej hasy 13

stoju njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Centrifugowy wolij, wolij za młócące mašiny, skótny jatrowy tuk (Vielhelbertran) picowanski kalk poruča

Viktoria-drogowanja

E. O. Hennig w Budyšinje na sukelnskej hasy 7. Telefon 941

G. Schmidt, fotogr. atelij w Budyšinje

jenož na Sedanskej dróhi 20

i najpschecia hufarskich kasarnow

poruca so sa wschě fotografowanja, pazowe a grupowe wobrazy, powjetschenja a. t. d.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabriskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w Kamjeńcu Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdźež chcedźa.

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: Hans Ruppert w Budyšinje

před šuteřskimi wrotami ta po 1 schodźe.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :: :: wotmyjome

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach

kravaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki sće

A. Bokelmann nasl.

Emil Wehrle

w Budyšinje :: na jerjowej hasy 7

Bohaty skład

běłych a pisanych ložowych počehnjenjow, wupjerkow, košlacehosukna, kopšiwiny, košlacehо barchenta (běłeho a pisaneho), jakowych barchentow, bluzowych flanneliow, drastnych tkaninow, hotowych mužacych, žonjacych a dźěcac. košlow, šórcuchow, sofowych přikrywow, słomnikow atd.

Wšo jenož dobre hódnosće po pomórnych płaćiznach.

Dawno znate a lubowane

Wjenkowe kofeje

poruča w njepřetrjechenej kajkosći

Jana Wjenka nasl. w Budyšinje

na zwonkowej lawskej hasy 5.

Kupuju papjerowe wotpady kg po 3 pj. kuhli, ześlwki, akty kg po 4 pj.

F. A. Popp

na hornčerskej hasy 18.

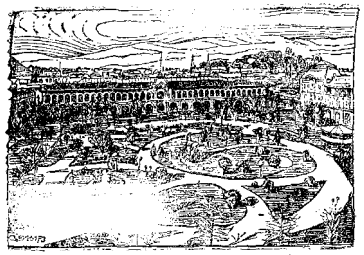
Hdźe dam swój předešeńk wuporjedźeć? Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 6 (Otty Brandta nasl.)

Skleńčerńja Rudolpha Wilhelma na serbskej hasy 16

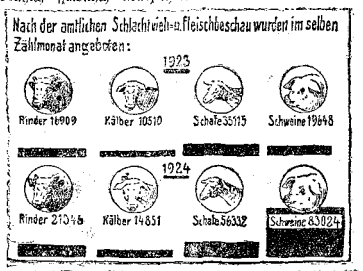
wobkhod porcelina, skleńčaneho sudobja, wobrazow, wobłukow je hižo wot lěta 1853 a wostanje dale na serbskej hasy 16 a přez dwór na zadnu bohatu hasu 9 mam swój sklad marmorowych mustawkow za myjne blida wšěch družin. :: :: Wumělska a twarska skleńčerńja. :: :: Telefon 184

Wulkowikowarnja skleńcow a špihelow.

Rudolph Wilhelm.

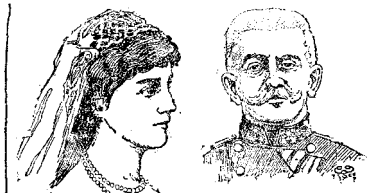
go. Na naschim wobrozu jo wobdźimamy. Wono wuźe 2ćeß ſchtwórćź (bärtill) miljiona wobhdleri. Krajina w kotrejź leži, je wopramdźity paradiš. Semja je tu jara płodna. S wjetſicha je tu wećne nalećo. Sady knešta wupinaja ſo ſtalne horiſchcza Cordilierow. Najwyſchſicha hora w tutych horach je 15 raſow wyſchſcha hać naſch Cżornobóh. Ale lubosnu krajinu często hrožne jemjerſenja potrjeſcja. Wěſto ma wjele ſchulow a druhich ſjawnych mararjenjow.

Pod Marrowym knjeżeſtwom je ſo němſka měna (Währung) ſaſo ſtruſyła. S tym ſmy dospili, ſo ma naſche hoſpodarſtwo ſaſo nětajke dno a tuž wjazy tak kaž ſoni njetrada. To wuczi naſ ſapik wo pichetrjebanju tutjaſa. Letſa je ſo w Němſkej tón ſamy měſaz wjeſe wjazy ſkotu rěſało, hać ſoni. Sſwini ſaréſachu 4 raſy wjazy hać ſoni.

Naſch wobraz naz powuczi, kelko ſo w Europie pſchepacha. Po tymle ſapiżu kuri w Europie 30 miljionow ludźi zigarry, 45 miljionow ludźi zigarety a 25 miljonow ludźi hymku (ſajiu). Naſch wobraz nam praji, kelko ſo zigaretow, zigarow a pakeſtow tobaka ſo ſpali a kelko ſo ſa to wudawa.

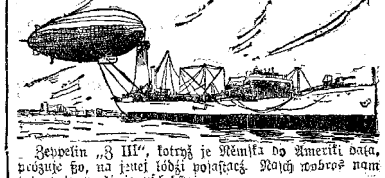
Khěžorka Zita. **v. Hoetzendorf.**

1 Wudowa po poſlednim awſtriſkim khěžoru, Zita, chće ſo ſ jenym wuheſtkim jemjanom woženić, jo by w tutym kraju budliž źmała.

62 Konrad v. Hötzendorf bě w ſwětowej wójnje najwyſchſchi roskajowar awſtriſkeho wójſka. Njedawno bě ćežko ſkhorił.

Tale karikatura w němſkich nahladach khce pratiež, kak ſo Francozſka a Jendželſka němſkeho militarizma bojitaj. Wěz pak je tola ta, ſo němſke do nowe wójny ſchćěwaze organizazije kaž Stahlhelm, Wehrwolf, Jungdo a kaž ſo tute ſubosne paźmiczka hewak mjerzaja, ſej ſwojim wuſtupowanjom wukrajej witanu pſchiczinu dawaja ſ wěſtym prawom na militariſtiſkeho ducha w Němſkej pokazować. To naſchemu ſtatej tehodla ſara ſchkodźi, ſo wukraj ſamyſt ma, naſ wumjalacź a nam pjenjezy mjerpożćowacź. Tak naſchi burzy ſynoja, kotliž tymle örganizazijam na lěp lěku, ſebi ſami najbóle ſchkodźa. Burſtwo trjeba kredita. W kraju njeje pjenjez. Wukrej nam njewěri. Dań wotſanje wyſoka. Tak rěkaja ſebi ſami do mjaſa a potom ſwarja na knježeſtwo a židow!

Zeppelin „Z III", kotrýž je Němſki do Ameriki data, pożnje ſo, na jenej łódźi poſaſtacź. Naſch wobraz nam tute poſpytu žiwje pſchedſtaja.

Naš čas we wobrazach

Braun.

General Litzmann.

Sa miniſterſkeho preſidentu ſu w Pruſkej ſ nowa ſocialiſtiſkeho ſapóſtanza Otta Brauna wolili. Wot rewolucije ſem je był pak ſ miniſterom rataſtwa, pak ſ miniſterſkim preſidentom. Narodźi ſo w Pruſkej 28. jan. 1872 jako ſyn khudeju ſtarſcheju. Ludowu ſchulu wukhodźiwſchi nawukny pißmikiſtajerſtwo. Njerſchěnje wobdarjeny je żelewej pilnoſću ſwoju nawjedźitoſcź pſchipowjeſche. Bórzy ſo žiwje w politiſkim žiwjenju jako ſocialdemokrat wuſnamjenjowaſche. W lěće 1914 wuſwolichu jeho prěni raz do ſtatneho ſejma. — Po nowiſchich powjeſćach je Braun ſwoje ſaſtojniſtwo do rukow ſejma wrócźo połožił.

32 General Litzmann ſwjeceſche wóndano ſwoje 75. narodniny. Tón ako tamne naſchich wojakow wě ſnano ſo hiſchcze na njeho dopomnicź. Wón je jedyn ſ tych ſadnych generalow ſtareho němſkeho wójſka, kotrehoż měſachu wojaſy rady.

Żelje abo němſky Cilli je měſtaczko we lubosnej krajinje Stirſkeje. Tu je praſłonjanſka ſemja. Tu žydła naſchi bratrja Sſłowinzy. Dźenża ſu ſwobodni Sſ:owjenjo we ſwobodnej Južnoſłowjanſkej. Pod awſtriſkim knježeſtwom ſo runje tak ſadkanje potłoczowachu kaž hiſchcze dźenża Sſerbjo w Pruſkej. Měſto Żelje měſeſche rimake němſki ras. Ale jenoż po ſdaczu, kaž ſebi też ſuły myſłe, ſo je naſch Budyſchin němſke měſto. Tu we Żelje ſo němſki poběžk (Ueberzug) tak ſłubi kaž mrós na hapreſtſkim ſtónczu ſako běchu Sſłowjenjo ſwobodni. Na měſto němſkich ſaſtojnikow ſtupichu ſłowjanſky a pſches nós bě měſtaczko do-

kładnje ſłowjanſke. . To ſamo widźimy, hdyž dźenża do Pólnjanſkeje prowinzy pſchińdźemy. Wſchě měſta ſu tam dokładnje pólſke, pod němſkim knježeſtwom wudawachu ſo ſa němſke. We měſtaczku Żelje, kotrež ma nimale 10 000 wobydleri, bě rakuſke abo awſtriſke knježeſtwo „Němſki Dom" natwarilo (hł. wobraz), ſo bychu ſo tam němſky ſaſtojniſy ſtkadźowali. Tutón dom dyrbjeſche widomne ſrjedźiſchcżo Němſkoſtwa być. Němſkich ſaſtojnikow tam nětko žanych njeje, ſchtó dyrbjał tam potom wobſtadźeć? Tehodla jene ſłowinſke towarſtwo tutón dom pſchewja. Nětko je wón ſrjedźiſchcżo ſłowinſkich kulturnych prózowanjow. Na roſtwalinach ſtareje Awſtriſkeje wſchudźom, wſchudźom ſłowjanſke mozy ſo hibaju, roſcherjeja ſo a wuwiwaja ſo, kaž bychu natřwałacź chcyłe we ſwojim kulturnym roſwoju, cżemuż jim zuſa hruba namóz ſtaléta dołho ſadżěwaſche.

29 Naſch wobraſk nam ſiwje pſcheo wocźe wjeoze, kelko kurjer zigarow a zigaretow w Němſkej dyrbi datka płaćiecź. Cźim wjazy ſo kuri, cźim wyſchſchi je datok. Wobraſk nam praji, ſo je ſo pſchezo wjazy zigarow a zigaretow pſchepachało. Tutón dawk njeběžźi do pokładnizow němſkeho ſtata. Po Londonſkich wucźinjenjach wón póbla dawka na zokor. piwo a paleńź ſo wotedawa na reparazije abo na wotpłaczenje ſ wójnu naſtateje ſchkody.

Moriz Esterhazy.

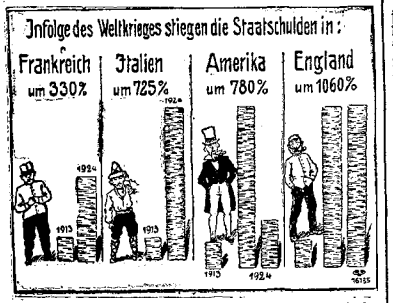

Kuropatkin.

33 Hrabja Mikławſch Moriz Esterhazy je ſtary madźarſki ſemjan. Zyte madźarſke jemjanſtwo, tak daloko hać ſłowjanſkeho pothuda njeje, je ſidowſke. Żid ſebi ſwoje jemjanſtwo kupi. Tuta druźina jemjanow hrajeſche we ſtarej Awſtriſkej wulku rolu. Tónle Esterhazy, kotrehoż na naſchim wobrazu wuhladamy bě wěſty cźaſ ſ miniſterſkim preſidentom. Tele dny je 70 lět ſtary wumrěł.

42 Kuropatkin je 80 lět ſtary wumrěł. Wón bě we wójnje pſchećiwo Japanſkej najwyſchſchi roſkajowar ruſkich wój-

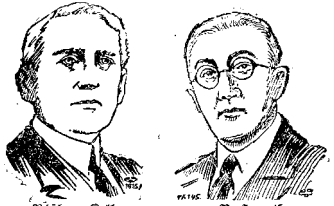
skow. Tuta wójna staji Ruska psched kolossi nadaci. Wo na dyrbjesche po jenekolisatej cjarje wójska a wschón wójnsti material na dalske bitwischcja pschewoswacz. Tehodla je spodźiwno, so je Ruska psches dwe lecźi dolho pschecźiwo Japanskej wuderzała. Ta mjesesche wschē zórla zjewjese mozy sady so a mójesche s njelicźomnymi tódźemi wschón material we pschebohatej zyle na bitwischczo mjetacz. Wo cząs wójny je Ruska transsibirisku żelesniju, kotraż s Ruskeje do Wladiwostoka (ruski pschistaw pschi Cźichim oseanje) wjedze, dwajtkolijatu wutwarila. Żelesniju położichu wokolo Baikalskeho jezora, kotryż je wjesischi, hacź nasch sakiti kraj. We mērnym cząsu so ruszy inżenerojo tutehu nadawsa strózichu, pschetoż ja cjaru wokolo jezora dyrbjachu pucź do luteje skały wurubacź. Wo cząs wójny Ruska tole dźeło ja trótki cząs wotbu. S Pētrohroda hacź do Wladiwostoka trjebasche cjah nimale 2 njedźeli.

Wójna je wschē kraje a ludy, kotreż běchu do njeje sachmjatane, do wulkeho dołha storczyła. Na nasichim wobrasu widźimy, wo kak wjele je sich dołh do cząsow wójny frosst. Pschi tym spónajemy, so je dołh Franzowskeje po prawom najmjenje pschibērał. To wschak je samo ja so nimo mēry bohaty kraj. Jeho wobydlerjo pschede wschēm na wjzach a we małych městach su nimo mēry pilni a sluźniwi. Storo zyły źiwōt s wuwiazom Ameriki a Jendźelskeje je dołżnik Franzowskeje. Sapuścjene stromy su nimale sasso natwarjene. Wórły po wójnje Franzowska sa tónle nadawk pożczonku wo 2 milijardze jotych Frankow wupisa. Sa krótke dny Franzowsojo tule pożczonku podpischachu. Stet mjesche sa twar hnydom pjenjezy we horschczi.

Nasch wobras wjedze naź do powodżenych krajinow Jendźelskeje. Prēnje tydźenje we januarje tehole lēta sathadźachu we Jendźelskej wulke wētry a padachu sliskojte deschcze. Widźimy na naschim wobrasu, kak autobus po powodżenej drózy jēdze, so woda wyschoko plukka.

Pósłanz **Kellog.** **B. Haughton.**

Pósłanz Kellog, kotrehoż podobisnu tudy podamy, bě sastupjeł sjednoczenych statow polnóznje we Londonje. Wón sastupuje tu stronu we Ameriki, kotraż żada, so by so Amerika na stronje Jendźelskeje a Franzowskeje wo należnoscze we Europje starała. Tale strona je tam jara mózna, pschetoż Kelloga potowachu sa ministra jwentownych należnosczow. Tole wuwicze amerikanskeje politiki so po prawom samo rozumi. S Londonskim wuczinjenjem su amerikanske pjenjeznizy nēmske żelesniży do zwjazkow rukow dósłali a na naschu industriju zwoju ruku położili. Po tymle puczu su amerikanscy a dźela jendźelscy pjenjeznizy na nēmscich wobsteinoscząch wobdźeleni. To k tomu wjedze, so maja sajim na tym, sadźewacz wschēm dyrdomdejam, kotreż móhli nēmscy militaristojo naschtarać.

35 Sa Kellogoweho nasledníka we Londonje pomjenowa amerikanske knjezerstwo Alansona B. Haupthona. Też jeho podobisnu tu podamy.

Osaka je wulke město w Japanskej. Sa hłownym městom Tokio je po wulkosci druhe. Wobydleri ma nimale 500 000. Wone leži pschi morju, hdźež so rēka Yodogawa do morja wuliwa. Khěże a wobydlenja we Japanskej su jara lohko twarjene, swjetscha s drjewa, scźiny a papjery. Je-li tam druhdy woheń wudyri, sniczi sa krótki cząs wjele stow twarjenjow. Njedawno we Osaka sasso woheń sakhadźesche a sniczi tři sta twarjenjow.

Fan Noli. **Dr. Sun-Yatsen.**

Fan Noli je president albanskeho ministerstwa. Tam wudyri njedawno zběžk. Sběžarjo smjezowachu so knjezerstwa. Fan Noli cźerny je swojimi sastojnikami do Italskeje. S teho wutkhadża, so běchu cźile Albanojo pokupjene.

Tuta karikatura dopomina naš sasso na kupu Sachalin. Wona leži nimale pschi ladowym morju mjes Japanskej a Sibirskej. Nēhdy wona zyte Ruskej słuschesche. Ale po njesbożownej wójnje s Japanskej dyrbjesche Ruska polozu kupy Japanskej wotsupicź. W lecze 1920 so wona do ruskich schmatarjow tykasche a wobhrożi zyłu kupu. Nēto je so Japanska s Ruskej dorezała a swoje wójska s loje ruskeje polozy kupy sasso wróczo wsmje. Tak so Ruźz a Japanz sjednataj. Na naschim wobrasu so mutrobnje koschitaj a móże hnydź, nażyże Ruź Japanzej pjanku bolschewisma. Ale tez Japanzej njeje wērjcź. Wobaj chcetaj jedyn drubeho nampdlicź, to rēka pschichudźiś.

Trozki.

Painleve.

Leiba, Dawidowicza Trozkeho (s prawym mjenom Bronstein rēka) je zentralny komitej bolschewikiskeho knjezerstwa jako wójnskeho ministra a kommandēra ruskeje cźerwjeneje armeje wotsudźiło. *Wón bě w sakladnych nahladach (Grundanschauungen) hinaschich nahladow. Bolsche-*

wizmus knjezerstwo so bjlo wschudźom wobrjebjnje. Na najdalsim wobrasu widźimy mallabāiskeho źida w uniformje thrownych kojakow.

24 Painleve je snaty franzowski politikar. W lecze 1863 so narodi. Po powolenju je profesor mathematiki. Wón politizuje dźerzi so k radikalnym sozialistam. W stomoj 1915/16 bě s kulturnowym ministrom, 1917 wójnski minister, poslędźicho bě s bobom ministerski president. W lecze 1920 jedźesche do ranskeje Asiskeje, to by tam sajim, Franzowskeje sastupował. Wón je spranwy, mērny a wjezorny politikar.

Horthy.

Salandra.

Mitsławsch. Nagybanya Horthy je president (abo sastawar) Madźarskeje. Njedawno nudawachu, so su do njeho tsēli. Po sdaczu je wón pschekkspana hłowa ka. W cząs wójny bě pschi tyaczatku komandant jenezeje bitwiskeje łódźe. Posdźischa roskatowaschе zuźemu awstriskemu łódźstwu. We bitwach bě throbity wojak a sbożownik mojawschе. Wo cząs revolucije pschicźesze s wojerskej mozu do Budapesta a postaji porjad. W lecze 1920 l. mērza jeho narodna shromadźizna sa presidenta wuwoli.

3 Salandra je snaty italski diplomat. Wón jako wusłanc pósłanz Italskeje w „Swjatstu ludow“ sastupuje. Każ nowiny pisaja, dźe wón tuto swoje sastojnistwo słožicź.

45 We Sjednoczenych statach polnóznje Ameriki je dźełanje a pschedawanje alkoholiskich napitkow sakazane. Ale palenzowa wałka je hrozny cźiwowar. Tehodla tón, kotrehoż zadbanje ichcźipa, hlada, so by sady wokolo jiwy kwantum dostał a wuzrēbał. Tola też Amerika ma zwoju mustocznych zlotikow. Cźi so źiwēru prózuja, so bychu strodźenemu dowożowanju, wikowanju a pschedawanju alkoholiskich napitkow sadźewali. Kohoż lepja, temu sbjeru schcźipak, napołoża wyschku pjenjezu pokutu a pak tykru jeho sadu lēsezow. To nasch wobras nam jara źiwje rospischе. S teho widźimy, kak sa schcźipakom źaoaze duschki wschelake khłostanja sawinuja.

We polnóskej Amerizy w jejnych wjecźornych krajach cźicheho oseana leži swobodny stat Chile (wuprai Cźile). Na 4400 km. cźehnje so tutón kraj na brjohach Cźicheho oseana. S njeho dostawamy snate hnujnischcźo „salpeter“. Każ nimale wschē kraje polnóskeje a sjednoczenje Ameriki, *tak* też tam politiskeho wotrada njeje. Sosedźischczo politiskich mutczenjow je hłowne město Santia-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pf., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pf. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedac, płaci so za mały rjadk 15 złot. pf. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pf Rabat po tarifo. :: ::

Čisło (Nr.) 33 **Budyšin — póndźelu, 9. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němski statny president, sozialdemokrat Ebert je strowotnych přičinow dla kandidaturu na presidentstwo wotpokazał. Republikanski blok teho dla pjeca zentrumskeho sapołłauza Marxa za presidentstwowsko kandidatu postaji.

*

Dla belgiskeho nalěhanja, so swěsćenje Belgiskeje budże njedopušćeze, dołhoż budźa rauske njesły Hollandiske němskemu nawalej wotewrjene, prózuja so jendźelske kruhi, Hollandsku sa to dobyć, so by jendźelsko-franzowsko-belgiskemu sawěsćenjemu sprjećenju pischinuła. Hollandska by rukowanje bjesstracha žiwoseho afrikanskeho knježerstwa dostała, tola dyrbiała sa to jendźelski pischistaw w Singapore schikłacz.

*

W Grichiskej su kommunistojo spytali kommunistiski agitaziju mjes wójskom sawjesć a revoluziju sbudźić. Wjele kommunistow su sajeli.

Rosbrojenje pjenjes w Němskej.

Dla milijonow, kotrež su Kutiker a Barmatej bratja z pomozu wyšokich sastojnikow, haj sama ministerow, Němskej wunješchčeli, so njeje lud jara spodźiwa. Kaž kuriwora pornjo słonjace, tak su tele někotre milijony pornjo stam milijonam, haj miliardam, kotrež je němske knježerstwo na porurskim cžežkim industriju rosbrojiło. Porurska cžežka industrija je rostlinka, z pałiwnego pischeczwjenja, kotrež je tyšacy cžłowjekow do tuhodoby a bohatstwa florcžiło, dołhoż sahnywše. W cžasu, hdyž bě Becker z němskim hospodarskim ministrom a Havenskim němsku statnu banku wjedźe, je němska banka porurskim industrialnym požcžonki na požcžonki dawała, kotrež wjele stow milijonow złotych hriwnow wucžinjachu, a kotrež su so potom z někotrymi złotymi pjenjezkami wróco sapłaczyłe. Tola niz hischcze dosć z tym, cžežkoindustrijo je so cžakanje na sapłaczenje dołhodneho, druzyłowneho a wuhlowneho dawka pschiwolika. To běchu sabo sumy wjele milijonow! Dale je němske knježerstwo cžeską industriju porurske wotchodźenje bjes praschenja a wjedźenja němskeho sejma wutwarcžiło, sabu sta milijonow hriwnow. Tola też z tym hischcze niz dosć. Hdyž bě so porurske pałiwne pischerźiwjenje sapoczało, je so pomozna każa pola němskeho hospodarskeho ministerstwa wutworiła, kotraž porurskich industrialnych z direktnymi požcžonkami podpjerowasche. Tu je sabo wo sta milijonow jedna. Tele požcžonki su so sabo z někotrymi pjenjezkami wotpłaczyłe.

Barmitši wubjerk z Sakstu.

Dokelž su Barmatej bratja też Sakstu w lěcze 1920 z pomocu z Hollandskeje sastarali, na so po namjece němskich ludowoje strony wubjerk postajiczi, kotryž ma Barmatej podawanje zyrobow pruhowaczy.

Němskonazionalna strona je nanjeć sapodała, so revolucziski swjaty dźeń a dźeń 1. meje njebyschtaj so dale swjećiłoj.

Pokupliwi němscy sastojnizy.

We Weberowej wósy spiritusowego fuwanja su poslednje dny dźesacz zwołnych sastojnikow w Barlinje sajeli, dokelž su Weberowemu wobschudźenstwu połěkowali. Se hłownym winikom je wósty dr. Stahn, kotryž w Barlinje chemisku fabriku wudżerżuje. Sydło swojeje posdacznje fabriki wón husto pischemjenja, tak so dyrbi so z tym liczicz, so wona z syła njeexistuje. Njedźiwajcy teho su jemu wulke hromady spirita za chemiisku potrjebu pischiwolili, kotryż je wón potom mschelakim likerowym fabrikam pschedawał. Po dotalnych swěsćenjach je krajny finanzny hamt wo 2½ milijona hriwnow schkodował. Dr. Stahn, kotryż je prjedy w Elsasu bydlił, je cžełnyk.

Myšla sebi, so so w Francowskej tkowa.

S kajkimi wumělenjemi chzedźa Jendźelcženjo z Kólnskeho pasma wucžahnyć.

Parižšti „Petit Journal" měni, so je wěste, so budże sebi jendźelske knježerstwo wot franzowskeho knježerstwa sodacz, so by so cžoß sa wuprózdnjenje Kólnskeho pasma (Zone) postajiło, ako lěpje prajene, so bychu so **proitnjene dwě ja wotdronjenje Němskeje postajiłe.** Němšti namalowja, so by swoje winowatosće hacz do wsetkich dnjow, na nekotre měsacy rosdźelene, dopjelnili. Swjatkarju bychu so po swojej stronje hotowali, na posledním postajenym dnju Kólnske pasmo wupschcžicz, hdyž je Němska pschedpisane wumělenja dopjelnita. „Petit Journal" k tutej zdźe- ka źledowace pschistawi:

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na serbskej kasy 6. Rěči serbski

Najl. a najzuńša kupowańja wobuwkow. Pódwuwanje spěšnje a tanje

To po tajkim cžłka, so chzedźa so naschi jendźelscy swjatkarjo cžiłce juristiłcze strony praschenja dźerzecz a so sebi na to njemyšła, wopruschczenje Kólnskeho pschedmjetna z naschim bjesstrachom swjatacz, kotryż je po cžich mětnjenju z postajenjemi Versaillskeho měrowneho sprjećenja saruczeny. Hdyž wschak maja naschi swjatkarjo sa pschiprawne, bjesstrach Franzowskeje z nowym dorěczenjom saruczicz, je to po cžich měnjenju druha należnosć, kotraž nima niczo z wopruschczenjom Kólnskeho pasma cžinicz. To je mětnjenje, kotreż jendźelske knježerstwowe nowinu sastawja. Wono może jara strašcne bywacz, hdy by so jendźelske knježerstwo po nim hacz do połednich wotwodźenjow složowało. Wot słónčneho wotwodźenja swjatkarskeje wojeńskeje rady we Versailles a wot wumělenjenjow, kotreż so němskemu knježerstwu sjewja, wschoł wschu wotwisuje. **Tele wumělenja mohłe dosć krute być, so bychu so strachi na malicžkosć złožiłe.** Praschenje na pak hischcze druhu stronu: Wopruschczenje Kólna je wojeńsky i wopruschczenjom Porurskeje sjednoczene, za kotreż je w Londonje datum postajeny. Wopruschczenje Porurskeje dyrbiało so Němskej pschisłuschacz, kotraż sebi nasche dowěrjenje sasłuži. Nimamy někto dwójnu pschicžinu, sebi dospołne spotkowanje w praschenju bjesstracha zadacz, prjedy hacz sebi na wopruschczenje Kólna a Porurskeje pomyślimy?

Wiesbaden budże hłowny jendźelski kwartěr.

Nowjesć je jako wěrna potwjerdźa, so je po wuczehnjenju z Kólnskeho pasma jendźelski hłowny kwartěr do Wiesbadena pschenjesc. Jendźelske wobhadźenje dyrbi so jenoż na město Wiesbaden wupschestrěcz, nješ tym so we wokolinje Wiesbadena a we Taunusu franzowsky wobhadźenjo wojsku wostanu.

Njepschihódne dojednanje z Němskej.

W němskim žiwnje nakhwilne hospodarske dojednanje je Stamskej na dnjowym rjedze stejesche. Sapósłanc D a u ch z němskeje ludoweje strony we knježerstwowym mjenje porucži, załoń pschijeczi. Němskonazionalny z Freytagh-Loringhoven praji, so je dorěczenje ponjacze a njesbodne. Stamska je němske wobhadźenstwo pschetwarała a fa sapowjeduje, jo po pschikładze Ameriki a Jawanskeje wudacz. S dostatneho wunoschka žada 4 milijony fa žebje jako warumanje fa stamske hodnotne papjery, kotreż sinu pschi spoczatku wójny zebrali. Tele hódnotne papjery pak z pruskich konsolow wobstejachu, tak so po wone je 100 prozentanmi nahódnosća. Dokelž bě žejm zdałe wopytany, bě wón z wobsamknenju njechmany. Pohódženje po pschetohrnu.

Popołdnju su nowe pohódženje wotetwrili. Najprjódy po sakonjowym nacžiśk k **cžełkopłahowakskemu dojednanju wo położenju w namjerjnym wobhadźe pschija.**

Potom so pschetorhnjena debatka wo němsko-stamskim hospodarskim dojednanju dale wotmětwasche. K wothłosowanju njedoźdże, dokelž jeźm njebě sasło khmany k wobsamknjenju.

Możnosć wójny pschećiwo Ruskej?

Ruski ludowy kommisar Sinowjew je w swojej posledn- njej rěcz rjekł, so deje je so kommunistiska internazionala sesylnika, z dobom pak na strach pokaja, kotryż nowe politiske složenje wieczorneje Europy wopschija. Sinowjo- wo praji, so możnosć wójny pschećiwo Ruskej njeje wusamknjena.

W posledním cžasu je wótriśco ton w Ruskej pschećiwo wo Franzowskej pytnyć, kotrejž so njes drudim porokuje. Sinowjew je wón, kotryż je pschi 15tym lětnym wobstatku Komunistiskeje internazionale sesylnika, z kotrymż dyrbi so jesiwjenje swěsćicz. Tónle sakonjowy nacžisk su z 332 pschećiwo 223 hłosami pschijeli. Po nim dyrbja so mukowe a žitowe rkady knježerstwa pschipowjedźicz. To ma prawo, je sebracz, hdyž žebi to wobstejnosće jesiwjenja žadaju. K nakupjenju žita abo muki na tatne thosty bo 100 milijonow frankow postaji.

Wólby w Egiptowskej.

Wólby do sakonjadawazeje shromadźiny su so zyle směrom minyle. Jenoż w Mahala Kebiru bo ludowa cžrjoda do wólbnoje mětnjetoje dobu, rosbi nemy a rosmjeta wólbne zedle, kotreż w nich leżachu. Policija bě bjesnóma, a wojazy hakle měr postajichu. Pschiwótowarjo prjedawscheho ministerskeho pschedsydy Saglule paschc, kotryż je so we žiwojim Kairskim wokrjesu jenoż z jenym hłosom wjetschiny porasyk, praja, so je- po powjeszcach je swoikowných wotkrjeżowv w sumyki Saglule paschi 90 prozentow wolerjow blukowalo.

Papeżski list cžeskoślowakiskich biskopow.

Cžeskoślowakske pokaczowanjske strony we Skowakskej su tele dny w Koschicach shromadnu shromadźiznu měli, so bychu so wo hodownu papeżsti list katholskich biskopow w Skowakskej wuprajile, kotryż wérnym pschecžiwnikam sežijanskim organisazijam pschisłuschadnym, z zyrkwinskim kłokotanjom brosi. Kaž słowakske nowiny powjeda, je so po rěczi žozialdemokratiskeho zapósłanza Ulricha wobsamknjenje pschijako, kotreż so za rosdźelenje zyrkwinskich lečomnosćow, zyrkwinskeho samóženja, sastajenje podpjery zyrkwje se statnymi pjenjesami, sastajenje zyrkwinskich schulow, sastajenje sastupjerstwa pola Vatikana a sa pschewjedźenje dźelenja stata wot zyrkwje wupraji.

Vatikan a wólby w Južnoślowjanskej.

Kaž Belgradske nowiny „Rěcz" pischu, je nuncius Pelegrinetti Vatikanej rosprawu podał, so žu so w Skowinzkej katholzky duchowni pschi politiskej agitaziji wobdźelili. Knježerstwo to jako měšenje zyrkwje do šmutkowneje politiki wobhladuje. Dokelž pak so ju južnoślowjanske wyschnoscje šwjesćili, so su biskopjo zjami politisku propagandu organisowali, ko nuncijowe stejiščesko jako šrchadene wobhladuje. Pelegrinetta ninaja sa khmanu wobžobu, kotraž mohła jednanje we konkordat wjesć.

Odimmowa konferenza so rosbiła.

Opimmowa konferenza je so rosešła. Po wjele měrjacžnym wuradżenju njemóžeschc k žanej pschesjednosći doścz. Amerikańšti wotpósłanz Porter je konferenznemu presidentej Zahli i pišmom ždźelił, so so wotpółanzy Sjednoczenych statow wróco sejahnu, dokelž so hacz dotal njeje niczo dojednało. S wobschérnym pišmom so amerikanske stejiščesko rosłoži. Na to wubjerk opimmowje konferenzu po dźešchim rosrěczenju wobschadźiny, so žu jeho dźela stónczene. Sujewužiwanje opia, morfia, kokaina a druhich pohubschadow někotre wjele ludži dosmjerjeze abo do bludniy wjedźe. Teho dla je wobžarowacz, so je so konferenza bjes wuspěcha stónczita.

Naprawy pschećiwo drohoże w Franzowskej.

Franzowska deputerska komora je so pjatk w dlešchej debaczy wo knježerstwowej politiky w nastupanju sastaranja wobydlerstwa z khłěbowym žitom wuprajika a knježerstwowe napriawy z 328 pschećiwo 225 hłosami schwalika.

Na to je so komora wo nóznym pohodženju z wuradżenjom sakonjoweho nacžiśka katastrofowego ministerstwa sadźerka, z kotrymż dyrbi so jesiwjenje swěsćicz. Tónle sakonjowy nacžisk su z 332 pschećiwo 223 hłosami pschijeli. Po nim dyrbja so mukowe a žitowe rkady knježerstwu pschipowjedźicz. To ma prawo, je sebracz, hdyž žebi to wobstejnosće jesiwjenja žadaju. K nakupjenju žita abo muki na tatne thosty bo 100 milijonow frankow postaji.

Wólby w Egiptowskej.

Wólby do sakonjadawazeje shromadźiny su so zyle směrom minyle. Jenoż w Mahala Kebiru bo ludowa cžrjoda do wólbnoje mětnjetoje dobu, rosbi nemy a rosmjeta wólbne zedle, kotreż w nich leżachu. Policija bě bjesnóma, a wojazy hakle měr postajichu. Pschiwótowarjo prjedawscheho ministerskeho pschedsydy Saglule paschc, kotryż je so we žiwojim Kairskim wokrjesu jenoż z jenym hłosom wjetschiny porasyk, praja, so je- po powjeszcach je swoikowných wotkrjeżowv w sumyki Saglule paschi 90 prozentow wolerjow blukowalo.

Khłostańśki ſakoń ſa amerikanſkich ſpekulantow.

Republikanſki ſenator Camero je w ſenacze Sjednoczonych ſtatow połnóżneje Amerikí namjetnik, ſo by ſwjaſkowa wikowanſka komunizma pſchepytała, hacź njejſu někotři ſpekulantojo abo wikowanſke bruźiłwa ſ operazijemi ſ pſcheniju a khlěbowej muku pſcheczitowutnoſtnowy ſakoń pſchestupili.

Wo wjedrje.

Skoro zyła Europa bjes ſněha.

Wichnoźe w Europje, ſ wuwſacom naiwyſchſich horow, kórzi ſo na njeſoſtatk na ſněhu. To wiſitaje ſ cźěpłym wjedrom, khłódź ſahło na ſtwórbu ſpodźiwnje ſtutkuje. Hódźeſ hewak tyuikt ſpart kčěje, na pſchikład we Chorowym lěhu, běchu kónz januara nałětne kwětki widźeć. Tak je tež na Walkanje a w Ruſſiej jara malo ſněha a w ſuźnej Schwedſkej nadeſłoźechu wokoło hódź hiſchcze tayoſtatne kčejaze ſiſatki.

Skoro je, kaž by ſo wſcho na hłowu ſtajiło, a ſemſka wótka ſo pſchewuntła. Loni ješ wot tym rěčazimy, hdyż ſmy hiſchcze w měrzu pſchestaſcź nochzyſche. Lětſa je ruwje nawopak. Wo tymle ſo ſyła rěčazcź njehódźi. Najwjetſcha tyma we wjeczornej Němſkej běſche hižo 18. novembra a to 3,2 Celſia niže niczli. Wina roſdźěła tuſtejn tymow leži w tym, ſo měſachmy 1923/24 ſ wſchitcha narańſche a 1924/25 ſ wſchitcha wjeczorne wětſchi. Tehdla njeje prajene, ſo w dalſchim dotalnu „tymu“ wobkhowamy. Hyſtro dołcź noſa hiſchcze kól łopnje, hdyż mhſlimy, ſo je ſrach nimo. Po mjeſej tyinje mużemy hiſchcze tymowe nałěcźo wocźakowacź. Nětcźiſcha tyma tuta ſo tyinje w lěcze 1898/99. Hižo 10. februara dujachu cźowje naſčine wětſchi pſchi błyſchczałym ſłónczným wjedrje. Ale na tuto wjedro ſcźěhowańſche jara kcuła tyma. Tak měſeſche na pſchikład Limburk na 19 a Erfurt 13½ ſtoy. tymy. 1903 a 1913 měſachmy jara ſahe nałěcźo. Hižo w měrzu běchu 20—25° cźopłoty, ale 1903 łonjeſche ſo 19. hapryela w naranſchej a ſjewjerej Němſkej wſe rjadnje ſyłmy ſněhowy mjeſeſ, 1913 běſche wot 11.—15. hapryela: ſyłmy lymjerſk hacź do 7° ſymy, kotryż wulku ſchkodu we ſwótrbje nacźini. Tuż njedowěrmy ſo pſchesłe njeranemu nałěcźu. Tež dyrbimy rozpomnjacź, jo do ſrjedźa ſuburara wo kónzu ſněha ſnjezy cźeſtow njeje. Po Barlinſkich ſněhowych wobleźowanjach, kotrež hacź do lěta 1701 wotcźo hajaja, — wóſym ſ pſchetrohnjenjom wot lěta 1789—1829, ſo je w dźiw tutych 200 lět poſłedni ſněh do 1. měrza jenoź dwójaj, ſo ſchšć, a to 28. februara 1880 a 19. februara 1846. We wſchěch druhich lětach je ſo ſněh mjenje abo bóle hiſchcze we měrzu a hapryeli ſchoł. Hdyż ſo je ſjewjerneje a nacańſchele Europy žadyn tołſty ſněh a ſyłmy imjenjſe njewoſtawja, dha njetrjebamy ſo dalſchoje ſymy nadźeć. Za pſchichodne lźcźo njeſłuſ po nětcźiſchej cźopłej ſymje rózjoſte wuhladu. Wyznjeſ ješ wuwjacza byłe, dha tola huſto doſcź na miłu tymu a pſchelajne nałěcźo leźcźoju tymne a beſchcźojte lźcźo. Najkhudſchej tymje na ſněhu běchu 1733/34 a 1881/82. Tehdom dźěſche ſo jenoź ſchtyri, reſp. /dźeſcźej rajow ſněh. Wobaj rakaj ſcźěhowańſche ſiuke a beſchcźojte lźcźo. Wěſo njeźodźi ſo tu khwilu nicźo wěſte wo raſu łětuſcheho lźcźa dopołna prajicź. Hakle w hłowu nałěcźa mózemy ſej myſlicź, kajſe trańſ lźcźo budźe. Kaž ſo bycź ida, pſchidu mali a wulźy wo ſwoje wjeſele, kotrež ſněh a tyma pſchinjeſe. Sźadź ſo jich nadźija hiſchcze na někotre dny dopjelni.

† 1727 w Drježdźanach ſerbſki Archimedes Handrij Zahrodnik rodźeny z Khwaćic, kiž je wſelake ſtwje wunamakał, na přikład „Jězdny ſtoł“ — ſtejeſe we ſtnžbje ſakſkeho kurwjerſcha.

Nimaš přičiny, ſo ſwojeje ſerbſkeje rěče haněwać; je tola někotryžkuliž přez nju wuzitk měł. Zlě by ſo němſkim łjubowało, hdy njebychu ſerbſkich roboćanow měli. Serbſka rěč njeje žana nowa abo žana změſana, ale je „lingua cardinalis“, to je prěnjotna, hłowna rěč wulkich narodow, haj knježeſka rěč.

Michał Brancel 1688.

Dokelž jich malo wojuje,
Dha też jich malo zhóřuwši je.
Jan Běmař † 1742.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer — 2, thermometer we dnio +9. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 731, hygrometer +2, thermometer we nozy + 2. Mužkledy na njeſtatne wjedro. Skłeſleiſza je jara na hrońe ſcźiła. Nimo cźeſnje wubłuk wikiuk, kotraž wczera pola kuhn Jakub łeźeſche. Hewak pokoſnjchu wjeczorom a hrjedźom Europu mżina pſchikrywa. Jutſhe wutoru ſłónczko 7,27 hodź. ſkhadza a ſo 5,03 hodź. khowa. Mżiwacź ſkhadza wjeczor 6,54 a ſo dop. 8,10 hodź. khowa.

— **Schkrowa powjeſcź wo wjedrje ſa julſie wutoru:** Mile, wótrjſte, beſchcźowate, druhdy ſo wuczeſnje.

— **Rozprawa połizijſe.** Tu kradnuchu w nozy ł 3. 2. 25 dwě kołoſchi, dale 6. 2. 25 indiſku łaćku. Wo wótrjſce proſcźa Budyſchkſka kriminalna połizija.

— **Sobotu wjeczor** pſcheraſy ſo 52-lětnjſi dźěłaćeźu je Zibowa na Bismarckſej dróhi kreſ we ſpjacach. Pſchiwuſni, kotřiž ju pſchewodźachu, dowjeźechu ju ł lěkarſej, hdźež wohoſa dóſtu wuntrče.

— **Dwě je ſchtyri Budyſchkich holźow,** kotrež běchu ſo w poſłednim cźaſu zhubili, je ſobotu Drježdźańſka kriminalna połizija w Drježdźanach ſajała. Tamnej dwě hołźi ſtej wjazy kcźeź ł Barlina piſałoj. Kaž ſo ſda, pſchebywatej twoji hiſchcze w Barlinje. Barlinſka połizija je wot Budyſchſkeje informowaze wołwěſce dóſtała a ſlědźi dale ja hołomaj. Nadźijomnje ſo też tutej bóry ſtaroſcźinymaj ſtarſchimaj wrócźitaj.

— **Porjedźenka.** W poſłednim wothrawku je wjeſ „Wuſke mjeranje“ te ſmyſk, kiž je ſmyſł žadyn zhubjak. We 14. rjadźy na rěkacź: „...ſ Hotre'ż ſebi wuſy (Schnurrbart — wiſ włoſy) kóžbu njedźelu wuhladźuje, kotrež je pſched 23 lětami hižo pola wojakow měł.“

— **Němſkokhatny ſeźiwjenſki indeks** ſo we poſłednim tydźenju ſtoro ł zyła njepſcheměni. W měrzu zi januara je tźěła pornjo dezembrej (122,6) wo 1,1 prozna na 124 wospiła.

— **Stóne khorowſce w Sakſej.** Po hamtiſkich powołeſach krajneho ſirowotneho hanita wo ſkótnych khorowſcach w Sakſej je ſo połkroma 31. jan. 1925 w 95 gmejnach a 154 ſtatokach ſwjeſiła. 18. januara běſche połkroma we 135 gmejnach a 232 ſtatokach.

— **Powyſchcźene żeleznjſkich wosſobowych tarifow?** Dokelž dyrbi nźenſkotkatna żeleznja kóžde lěto 660 miliſonow hriwnow jako wotchłodźenje na cźełnu wotedaeź a dokelž njemóže ſwojich pſchiſtajenych hnuk płacźicź, haez ſtat ſwojich ſaſtojnikow wjacź, je wona wěſte pſchiſtrańki ſa wołoźiſce bohe dźěło ſwojim pſchiſtajenym pſchichwaliła, kotrež lětnje 16 miliſonow hriwnow wuczińa. Tute pſchiſtrańki ſu pſchiſtajenych k wjakſchej dźěławeźi pohonjake. Kaž ſo ſ pſchiſłuſchaceho mjena ſdźěła, ma němſkokhatny ſjezm w nyhłach, wšchém ſaſtojnikam nuzu powyſchicź. Wot ſi ſjezm do leho wołoźi, by němſka żeleznja ſwoje wołoźowe tarify ſnatnjeſkiſcha wo 10 prozentow powyſchcźeź dyrbjała.

— **Symſke manewry ſakſkeje nimkſtatneje wohory.** Wot 16. hacź do 28. februara wotmjeja ſo wulke wójſkowe ſwuczowanja we ſkokolinje Dſchatzk — Wurzena — Grimmy — Borny — Rochlitz. Wobdźělicź ſo na manewrach zyle ſakſke wójſko a 2 wotdźělenj jězdnych ł Torgawy.

— **Pjuſnikez.** S powótrowej tſělbu hrajaju dźiwi ſchulſcy hóſć ſwojemu towaršſkej kónčojcy zjawſkich ſwojich wjeſela. Njeſbožownemu hóſća dyrbjacha kwjeſnje ł wocźomemu lěkarjej dowjeſcź. Njeje hiſchcze wěſte, hacź tón franjeſenmu ſamoze widźenje ſodźerži.

— **Khwaćicź.** Zadnu jubiſej ſwjećeſtaj dźenja Alberta mandźelſkej, mjenujcy ſwoji ſloty kwaſ. Jenjez ſwjećeſtaj bě we ſwojim cźaſu ł kubłerſkim w Jeſchicach. Jako ſyn Khwaćicźach ſerbſke towaršſtwo jaſoźi, bu wón je ſobuſtawom a je dołhe lěta jemu pſchiſłuſchał a wjele w nim dźěłaſche. Jenicźkoj dwaj ſynaj ſtaj wuczeſnje. Jedyn ſtuſuje na nałcźej ſchuli. — Tež „Serbſke Nowiny“ ſ ſjezmu kmaſej ſwój pſchejeja. Bóh ſwjeſeli jenjez mandźelſkimaj hiſchcze mnohe lěta we ſwojom mjenje cźoru ſiwjenja.

— **Raſchowa.** Sańdźenu ſobotu popołdnu wudyri heń w domje tudomneho wobudźerja Langi. Namała ſo zyrohy w ſtomje. Zwarjenje ſame bě tež ſtarſche ſchkłom krute. S hornjeho poſchwoda mózachu pomoc dźo jenoź poſleſchcza wohnjej wutorhnjeſ, kóla a dźe wjedre, teź wuhotowanje jeneje dźowki ſpózera weher. Wo ſenja delka ſo poradźi, nadobu wumožnjeſ. K haſenju 14 ſyłkowow pſchijěło. Mężna, ſo je woheń dla hakle wuhnja naſtał.

— **Se Schérachowje.** Wczera njedźelu, wotmali ſo je wem Schérachowje domſke jenoho tudomneho wobnoſ dźoj běchu dowjazu ke mjeſi ſchli. Pſchijězina wobje najſerkje hubjeny wuheſi.

— **Ludiſt.** Srudnu powěſcź dóſta prjedawſchi ſ direktor, prof. dr. Bergmann. Kněź ſo ł Lipſku je jeho bratr w Alpach ſamjerſnje ſnjeſbažił. Dr. Bergmann a jeho pſchećeſel Lorenz ſtaj pſcheco nětkrutymi mi ł Lipſku wotjěłoj, to hyſchtaj w Lechſtaſſich Alpach dźěła wotwocźinyłoj. Na wulźcźe, kiž tam do horow ſnehakach cźinjeſchtaj, ſtoj wobaj ſamjerſnje ſnjeſboja Dr. Bergmann běſche w Lipſku praktiſki lěkaſ a zaſo zonu ł dwóma dźěćźomaj. Wón bu ſe ſwojim pſchećelom w Lechſteitenach pokhowany.

— **Wotrowa.** K załoſtnemu wohnjej, kotryż w nozy ſ pjatku, Rabez ſtatok doſpołnje ſniczi, a pſchi kotrymſ dźeſi ſo bohu ſpalichu, móże ſo hiſchcze dodaeź, ſo je woheń w brózni wutchoł. Wohenj je najſterkje ſłómiſka ſapokoźiła. Pjeza ſu dźeſ ſehela (Zündſchnur) namakali, kotraž do brózinje wjedźeſche. Wohenj, kotryż je we ſyłmje a drjewje hižo tak ſpěchnje doſcź roſcźerjeſche, je jakhadźazym wichorom hiſchcze pſchiſpiſcho roſcźerjeſche. Jako wobora pſchijědże, njemóžeſche ho niczo wjacź wuzhowacź. Zyſe ſkady a k temu wiſchon drobny ſtoł ſu ſnicźeny. Radez mandźelſkaj, kotraj je hornim poſchoſe ſpałchtaj, mózeſchtaj jenoź ſ najnuźeſchim napinanjom a natjenjom a łoſtkemi kureź, kiž běſche ho hižo po zyłym ſtomje roſcźerił, nuceźenyeź. Nad ſam, Nadowa a jich wospatna maeź ſo khětro wopatiſcź. Najnałoſchcze běźcźa ſo wuhłowo. Tamne ſchtyri dźeſeźi pak ſpachu na horeſy ſubi. Tam bě ſo pryedy ſapoſłoł, hacź dołeka. Wiſche mała ne napinanja, wſohe ſałoſtejeſaze dźeſeźi wunožeźi, běchu ſo darmo. Płonjenja a tołſty kur běchu ſo zyłym twarjenjom roſcźerjene, tak ło nichtó nuts njemóžeſche. Ludźo, ſo hyſchu radu ponchali, ſeſchcu ſ rěſkenj ſwonka twarjenja na tſechu, njemóžachu pak nuts. Wutrobu hnuſaze wuſinyo wotmełchu ſo pſcheo patajeź khětu. Staračkej dyrbjeſcheſe ho ł mozu wołdźerżowacź, ło njebyſchtaj pſcheo płonjenju ſwojim dźěćźom na pomoz khwatnuli. Wiſcha ſnuſaźeſe by podarmo była a njetłoże ho ho jenoź hiſchcze pomyſchiło. Sſmjerzej budźiſche ſóźdemu města hyła, kiž ho ho do khěže dobył. Tak dyrbjachu ho wobe dźeſi ſwojemu ſudnemu wožudej pſchewoſtajicź.

— **Panczij.** Macźerjan ho rada dawa w Panczijczanſkim hoteſeju pjatk, 13. februara, pop w 2 hodź. Wſe pſchijědże.

— **Rózyna.** Detanſka pożałuja „Wrjoh“ mjeſeha ſańdźenu połndźelu prenju łětuſchu ſhromadźiſni. Wobſt njeſbožne ſyłny, ale widźecź běſche, ło moja pożarna

V. Kronus:

Poſlednja wotnożka.

Sześerſchćiſk Jan Sſerbin.

(Pokrjaczowanje.)

4]

„Witka, po waſchich ſłowach ja ſudźu, ſo znadź je nětchtó je ſuźodow dźeſeźi ranił?“ horſeſche ho Zyżik. „Gmejnſke porjadki ſu je wſchém prawom łubſom k ſmjechanu. Wſchak wźmy, kak to ſhodźi! Wubjerkownizy nětchto twotłakuja, jich wobſtamknjenje ſapiſa ho ſchćerko do protokola, ale ſtuikt — —! Kóždy wěri dale jenoź hebi a ſdra a kopi ſa hebje mamon. Sſuźodja wſchak ſabywaju, ło maja teź dźeſeźi, drobne a njeſamoſtatarne! Njeſbožo njeſhodźi po horach, ale po ludźoch. Teź naſdaty Blażii może do hubjeńſtwa pſchińcź! Teź jeho potomnizy moża jónu na gmejnu pſchińcź! Teź jich może podobny woſnid potrjeſcźicź, kaſiłj je tute żyrotki podeſchoł! Teź je może někotry ſurowſ ſ pjom ſ dwora wuſcheźowacź...“

„Potajkim Blażij je dźenja żyrotcźu ſe ſwojeho ſtatoka wuſcheźowaeź dał ſwojemu pjeſ?“ wuraſy roſhorjeny Zyżik.

„Dźenja Blażij a jutſje może nětkajſi druhi ſuźod podobnu ſurowoſcź ſtuźeźeſ! praji roſmjerjeny Witka.

„Pſcheceſelko, tole naležnoſcź njeje hiſchcze ſkónczena“, ſawoła Zyżik. „Ja ło wo to poſtaraeu, ło by ſo Blażij ſa ſwoju bruboſcź ſamołwjał. Staraja-li ſo poradźe wo dźeſi wſchitcźu ſuźodźa, donuczimy teź Blażija, ło by ſwoju winowatoſcź dokonjał.“

„Njenje dźakuju ło ſa tajku ſtaroſcź, kajkuż żyrotcźu ſtej hacź dotal wot Bukowſkich ſuźodow wuźiwałej“, hantoriſche ſtarz. „Pſched khwilu je naſcha macź dźeſeźi wuczeſcźika, wy dyrbjeſcheſe je widźecź, hdyż żym je dźenja k nam do poſtrjenje pſchińwjedł. Stoi w khlěwach ło jenoź njekornui, ale teź cźiſeźi.“

„Wy praſiceſe, ło je waſcha żona dźeſeźi ſ ſebi wſaka?“

„Haj, khudźina ſ khudźinu ma ſkerſcho ſuźoneſnoſcź a njewopuſcheſi ju w najbórſchej bědźe!“ praji ſcźiewedomje Witka.

Zyżik, jako by ſ jérym pſchiſpomnjenjom ſtarza był pſchećewědźeeſny wo ſuźodźinje na tſchidźe, gmejuſtim dźeſcom naczinjeneź, wontjelkuż a ſ wuſnamom pohladny na żonu, kotraż ło wo płót ſeprěwaja na żyrotcźu ſhladowaſche.

„A ſchto budźe jónu ſe żyrotkow, hdyż wotroſceſcej?“ potraczowaſche ſe ſahorjenjom Witka. „Nichtó jeju k Bohu njewjedźe. Nimaeź hacź do nětka ani ſapſchijeeźa, ſchto je mudźitwa. Wotroſceſcej każ kapſchiwje na żmjeczach. Na poſtorkowanja a hidu, ſ kotrymiż ſtej ho bědźiłej ſ najnałóbſchich łét, njeſabudźeteſ! Nawopak. Wonej budźeteſ ło ſa nje jónu wjeceſej na bjeczcźiwych ludźoch... Tola je podarmo wo tom rěcźeeſ!“

Zyżikej mandźelſtaj dorołumiſchtej pſchi tutych ſłowach ſ pohladnjenjom, ale ani jedyn ani druhi njeſamo wotmołwicź. A tu wuprajі roſhorjeny Witka ſwój wěſtu a jaſny namjeſ: „Ma tutym njeběſkym poměram ło kónz ſcźiniez, je mużnje trěbne, ło byſchcźe jako dałoki pſchiwuſny tuteju żyrotkow pſchiſchnje a raſtje pola gmejnu ſ jeju łěpſchenu ſakroczit. Naſcha gmejna ma tola dołeź hredkow, ło by dwě żyrotźu ſaſwobſtaraeź a jimaj pſchiſtojne wukłikowanje daeź mohła!“

„Sſym ſ wami pſchesſjedny, Witka,“ pſchiżiwjedźi Zyżik. „Wěſcźe, hdy njebych je ſwojimi ſamſnymi dźeſcimi był wobcźežeżeny, bych ſam żyrotźu ſa ſwojej pſchijał, ani ſo bych wot gmejny podpjery hladał!“

„Janko, ſnadź bychmy jeju mohłej k nam wjacź ſ najmjenjſcha do teho cźaſa, donuż gmejna nješchtó ſa njej njeſcźini!“ khěžarka łatle ſa njej wěcźeſche. Zyżik pokaſa pſchikuwaju, ło je ſ namjetom ſwojeje żony pſchesſjedny. Witka pſchejo wobojmaj mandźelſkimaj wjele ſboja wuprajі ſwoju ſwólniwoſcź, ło na wjeczor żyrotźu k Zyżikejom pſchińwjedźe.

Bur Blażij ſ Bukowſka měrjeſche ſ dołhimi krocźelemi po namjeſce wokrjeſneho města k ſwojej ſalubowanej korcźmje. Kóžde jeho pohibowanje pſcheradowaſche roſhorjenoſcź, kotraż běſche ſ wuhledom roſmołwu, kiż běſche mnohe ze ſwojim praviſnikom poměł. Wyſchſchi ſud wuprajeſche wuhudźenje wo ſwadźe, kotruż njedźeſcheſe pſchećiwo Cyżikej. běſche tak roſhudźił, ło ma prawo Blażijowy pſcheczitowik. Wudawſi, kotreż běchu ſ njedźenja proſeża naſtale, běchu doſcź jara wulke, tak ło na jich ſapkaczenje Blażijowe naſtrowane njeſnjeſu njedoſtahachu. Tehdła widźeſche ho nuſowany, ſwoje wobhoſpodſtwo ſ poměrnje wyſokim dołhom wobcźežeźicź. Mjeſa, wo kotruż běſche ſkerſał, ſaſwěſce taſtej hódnoty njemjeſche, kelkoj njenjeſ ſe ſud ſpóźeeſ.

Blażijej je tutom pſchihnadże njeſalcźeſche tak jara na pjo njeſach jako wjele bóle na tom, ło ſ pſchehnaczom proże bu jeho hordoſcź raniena. Bojo ło wuſmješcheſcowanja ſo ſodow, dhajiſche najradſcho prawje dałoko do ſwěta cźeſnyc hdźeż by jeho nichtó njeſnał. A tehdła laſtujt ſe ſacźcźom poražena do ſakrjenjeje naſiwańnje, hdźeż ho do cźiſ weho kuta wuſtupiwſy blišſo nětkotrym zuſonikam, kotſiſ tu ſtu ły hrajachu. Pjwo jenm wuſtupiwſe ſiodźeſche, proſhujeſ ſchwarnje karancźk ſa karancźkom ſeſchnjo hrazſkow pſchi ſabawje. Wſajim wo karty pſchejo błóle pſchebéraſche, ſo ſ radoſcju pſchija jich pſcheproſchenje, ło dyrbiał te ſwoje ſłowjo w hrazu ſpytacź. Wopraſwdźe dołho heſt pſchemyſłi a da ło narěcźeeſ. S wopředka dobywaſche padnje cźaſto rjany pjenjeſ ale poſdźiſcho ſta ło runje wopak. Nimo dobytka pſchiſłużadź teź hiſchcze wjeſchi ſ poſcźonki, kotruż běſche ſej w nežcźanſkej naſutowanja na wotpracźenje ſtóſcźonych wudawkow wupłacźeeź dał.

„Njeſchaju hižo dale! Pjźcźeſ liſt ni dźenja pada wuraſy roſhorjenje a cźiſmy karty wot ſo. Hrazſy ſu ſamonn na ſo pohladnuli a prózowachu ło nětko, naſpe hnuſka hinak ſabawjeeź. Sapoczachu wſchelake wjeſeſe ſ ſwojeho ſiwjenja powiedacź, a jedyn ſ nich wumje ſ roſwjeſelenju wſchelaku rjanu ſeſtiju.

pomiki sajim wo žiwoje rjemjesła a so rozkeč kóždeho pisanego sasa powucka. S pschipólnacom widžimy, lo „Serbske Nowiny“ też wo pczołatstwje druhdy někotre pschinjesu. Zokorowe schkruty sa symske pizowanje sumy skalali, też zokar chcemy w blizschich dnjach shromadźiś sebi kwicź. Pschinoschki sa sandźene a też nowe lisko dyrbja so hnydom pschecźiś. W kóždej shromadźiźnje, kaž chizo w lutej, wulosujemy mjes pschitomnymi někotre małe dary, so by też psches to sajim był. Pschichodna shromadźizna je 1. měrza po njschorje jako w Eiskeez korczmje.

pisch

S Kamjenza. Sloty kwaš wospjewječi sandźenu hobotu knjes tischlikrypjetzki mischtr Wjedrich Nowak je žiwotej mandželskej, Augustu rodź. Henežlez.

S Kamjenza. Wucześiske towaršwo Kamjenskeho wokrjesa je jczčehowazu resoluziji jenohłósnje pschijało:

„W pohlednim cźasu su je strony schkoleczańskich starschiskich sajazkow hidźetske a ponizace wupady pschecźiwo knjesej wokrjesnemu schulskemu radźicelej Krawzej cśinile. Wucześiske bólche hižo prjedy, hacź ministerstwo za ludowe wocźišnjenje wo nasej nosći wósrika, pschekwoczenje, to so wupady jako njewěrne wupokazuja. Wucześiske towaršwo Kamjenskeho wokrjesa zasudźi tute schcźiwaze wupady a wupraji knjesej wokrjesnemu schulskemu radźicelej Krawzej swoju połnu dowěru.“ —

S Němšwu pola Kulowa. Schtwórk, 5. februara, pop., w 2 hodź. wumdże we wobydlenju ratarja Měrcźina Marichnera woheń. Jenoš kenu, so je knjeńna shkowanja zyle blisko, a so ruce bojcź ludźi na pomoz pschikhwatachu, ma so dźakowacź, so mužskim so woheń zadusnječ, prjedy hacź so dale rozscheri. Marschner nima pschcźiwo wohenju sawjeczene.

S Liebenthala. Njemdza žeńba sa so we Schonsdorfje. Sapschah rémiskeho mischtra Jana Illnera wospjewjeneho wjazy wošobow do Liebenthala. Nadobo so konjej spłoschichtaj, a hanjeschtaj po drózy dele, pschi cźimž was do wjerhanja pschijidże, so kónczuje pschecźiwny a po brjoły dele kulk. Knj. Schicźrokez z Liebenthala pschi tym cźežko knjeboži. Wona sratj se hnydom se wschej mozu wo wósowy wjerch. Tak žebi hluboke rany zbł a bjes wědomja leżo wosta. Tamni pahajerjo so njemje cźežko sranichu abo se strózeleni wotesdźechu.

Kak dołho budźe so bischcze wuhlo wurdwacź?

Podał: A. Hladki.

S tutym praschenjom su so wucźeni hižo dłšchi cźas zabrali a su stónczuje k resultatej dospeli. Sto we je tón jenoš pschedběžny, tola pak jara zajimawy. Tak je na pschikład jedyn geologa wupłedźił, so budźe so wuhlo Hornjo-Schlesyskeje najdźerje wurdwacź, a to bischcze pches 1000 lět dołho. Wuhlowe sklady we Westfalskej, we Saarskim wokrjesu a kraju nad Rhonom budźa bischcze 800 lět dosahacź, tchorunja sklady Belgiskeje. Wuhlowe sklady w południowej Francowskej budźa hižo za 350 lět wucześpane. Te Jendźelskeje gmamo bischcze prjedy, za 250 lět. Sklady we Amerizy dosahaju na 200—250 lět. Esmnje wucześpane su jendźelske wuhlowe sklady we Durhamje a Northumberlandje, kotrejž su so hižo wjele lětow wudobywali. Te su pak tola hischcze 100 lět dosahnu. Wjele płaskich pu sładły we brjedźnej Francowskej a rola naš we Sakskej, mysliwy, so wone zase 100 lět wjazy njedosahnu. Pschi tym zimemy wobkedźbowacź, so cźasy so bliži, so techniziy wjazy mózno njebudże, wuhlo wurywacź, abo kěpe prajene, so cźasy pschibudże, so so wurywanje wjazy płaczicź njebudże; so techniske wuskoki budźa wjazy płaczicź, dyžli dokholy wurytego wuhla wuzesu. Wolom budźa wuhlady bischcze šuboschcze, wuzesbe la Jendźelskim. Sa 60 lět, potajkim bóle hacźeho lětstoka, budźa wuhlowe podkopki w Durhamje a Northumberlandje wucześpane, wokolo lěta 2200 budźe so we Jendźelskej z cźežka bischcze za wuhlom rycź.

Schto potom? Wschitke pospyty, tak rjek „tucźasnu thlóš znjeje industrije“, wuhlo, i druhej mozu jamenicź, njesu so hischcze dospałsnje, a so też tak pódźe, nje njeodpjelnja. Tola z tym njeje ženu prajene, so so tutón problem pschecźiwcej njebodźi. Sda so mi, so so bischcze w tutym lětsotku, w kotrymž mózemy hižo wulke wospjewy na technisiim polu sapschacź, narunanźili śrédk la wuhlo namaka, prjedy hacź so take wulke wuhlowe sklady dopołnje wuzesbeja. Jeli pak njedóbdże mózno, dyrbja so druhe wupuzce pytacź. W Khinskej leži bischcze wulke w njesmérnje wulkich, wusmérkliwich sładach pod semju. We dołotkich a sčerokich pschestrénjach je so tam wuhlo nadeschło, nadrobnje pak mjeje mózno, bohatstwa po tam bischcze thowozeho wuhla njepowoź. Někotre wucźeni ménja, so su sklady wuhla w Khinskej wjele wobschérnische, dyžli wschitke druhe wuhlowe sklady hromadze na zbłej semi!?

Někto praju praschenje? I kótrehoš dwě wotmołwje dostanu. K prénjemu jimu wulke khitne wojowanja nastajne wo wobstacze a bjeze mjes běłymi a žołtymi narodami wo tutón wažny khlěb industrije, pschi kotrymž běše narody dobudu! — abo „žołte“ narody budźa tam sami tute wuhlo wuthrywacź a to psched abo pod kontrum wojowanjom i běłymi narodami, a cźežkowki lehe budźa, so dyrbja so jadra industrije a zjawilnjasze Europy a Ameriki do rauscheje Asiskeje pschejpołožeje? —

Sdaktone kraje, kotrejž dźensa mózne knjeza, dyrbja potom do sandźenosze japadnyc, kaž nědby kaj giekki a Romjanow. —

Mózemy wzeseli byc, so tutón pschewrót njedożiwimy.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 9. februara 1925.

Pjenjezy běchu sandźenu hobotu tuńscho a we dołhajazej mérje wostacź.

Cźekty sandźenu hobotu na Barlinskej hurcy žiwoje sesłabjene kurjy zelkowachu. Wósmsta pożeńka sležy je 0,815 na 0,825 proz., potajkim ta 1000 hr. wótmjerje pożcźonki dostanjesch 8 hr., 25 np.

Na produktowych wikach skonjachu so płaczicźny k sesłabjenju. To ma žiwoju pschicźinu we złabschich płacźinach Ameriki. Tukrajne žito wschak bé zadne a ja nim so też trochu praschachu. Kupzy pak niebéchu wótkliwi, žadne płaczicźny pschijimowlicź. We jeczmjenju a wowsu wobrot znadny wosta. Sa muku, womjeschkami a wotrubami so jara njepraschachu. Sobotu płaczesche zeitnat

w Barlinje

pschenzy	12,30—12,50 hr.,
rožki	12,30—12,40 hrj.
jeczmjenja:	
nalktneho	12,50—13,25 hr.,
wowsa	9,51—9,50 hr./

We termijnowym wikowanju:

pschenzy hopriesa	13,75 hr., meja 14.05
hacź 14.10 hr.; rožki měrza	13,35—13,40
hr., hapriesa 13.65 hr., meja 13.85 hacź	
hacź 13.90 hr.; wowsa mejа 11,13 hr.	

Wikrižneho skotu sandźenu hobotu w Barlinje (Zentralviehhof). Pschihnali běchu:

	Wone płaczachu:
2669 howjadtow	22—54 hr.
1642 cźelatom	42—88 hr.
7743 wonzow	25—48 hr.
6261 tukrajnych k —	
504 wukrajnych swini	
240—300 ptw.	65—66 hr.
200—240 ptw.	64—65 hr.
160—200 ptw.	62—64 hr.
120—160 ptw.	60—61 hr.
do 120 ptw.	60 hr.
ranzy a kundrowy	58—62 hr.

wschu po zentnarju žiwoje wahi. Wiki njimaše hladzy dźesu.

Wicźne płaczišny sandźenu hobotu w Bělej Wodźe. Butra 2,90—2,10 hr. po punsce, jeja 14—15 np., twaroh 30 np., cźerwjeny kał 10—15 hr., jabłuka 15—30 np., łany wolij ¼ litra 50 np., pjerzyna 80 hacź 85 np.

Na pschedaš:

15 kur w Barcze cźo. 65 b.

Kolo muježe, we Malecźizach cźo. 15. — Motorske we Budyschinje, na drjewonowych wikach cźo. 2

Koła pschipuschcźenja, w Dobrocźicach cźo. 29.

Sdrěbcz 1 a 2-kónny w Jeschizach cźisło 4.

Wos, mlody podbożony, w Porschizach cźo. 34, we Radworju cźo. 46, w Klukschu cźo. 8.

Bykk pschipuschcźenju we Boranczach cźo. 5. — K pschipuschcźenju we Starym Lubiju cźo. 79.

Krowa, rjana młoda, wyhotowjeczelna, w Libuchowje cźo. 19. — We Sdźanu cźo. 22 pola Klukschu. — We Starym Lubiju cźo. 79.

Na pschejezadjowanje:

Palne drjewo, wutoru, 10. 2., dop. w 11 hodź. we Rhmarjez korczmje w Pešlezach:

186 m schcźepowo a kuluchowo,
44 m dołhich hromadow a
43 m hałunow.

Wutoru 10. 2. pschipołoniju w 1 hodź. w Kulowskej mješczanskej holi 25 m. wužitkowego drjewa, 3 3m. khójnowych kuluchow a 40 m. walczinu.

Sudnišzy 10. 2. pschipołoniju we 1 hodź. 20 000 zigarow we herbstej gryschce w Khrósczizach. — Dale

Schtwórk, 12. febr., dop. w 11 hodź. 17 zonjazych letnych wobleczow. Kupzy sendu so w korczmje „Zum Blumengarten“ w Kamjenzu.

Póndźelu 16. 2. dop. w 10 hodź. w rabnej pinzy w Kulowje 120 m. khójnowych a brjozowych kuluchow, 380 m. khójnowe a brjozowe walcziny. Drjewo leži w Dubrinkskej holi.

Drjewo, wutoru, 16. febr., pop. w 1 hodź w Kulowskim mješczanskim lesu:

25 fm. khójn. mužitk. drjewa,
33 rm. khójnowych kuluchow,
46 rm. khójn. walczinu a wjazy dołhich hromadow.

Na kupjenje smjełeni leśdu so na drózy pschi Mittelmüllerskim puczu.

Drjewo: Sdrjedu, 11. 2. 25, dopołdnja w 10 hodź. pschi nowych wukhodźowanjach (Neue Promenade) a pschi Drjezdźankej drózy w Budyschinje: 50 dołhich hromadow. — Dopołdnja w 11 hodź. w korczmje na Czornym Wołu: 1519 twjerdych metrow jedlowych zdonkow a 200 m jedlowych schczepow, we Wujezkowskich, Kumwaldskich a Dažinskich horach. — Schtwórk, 12. februara 1925 we Kupjanskej holi 190 žiwschizowych hromadow a 30 m kuluchow. Kupzy sendu so we pschihowej jamje pola Czornoje Khóžny.

Sto putaja:

Hornjezański wuczobnik, Fischer w Hušzy.
Pjekarski wuczobnik, Nězcź w Brěsni p. Kamjenza.
Holsa, Fahrauer w Dažinskich. — Lehmanka w Hodžiju. — Kanpowa w Budyschinje na Nowosarskej dr. 13 I.
Pomoznik, hopodarski, Scholta we Wětrowje.
Sahrodnikk 1. 3. abo 15. 3. na tuhło bliško Budyschina. Poskiczenja pod C. 9. 9a na Batz. Tagebl.
Samkarski wuczobnik, Pawol Ziegler, twarz wahow w Budyschinje.
Pjekarski wuczobnik, Max Ella w Budyschinje, Arnoldstr. 2.

Schkrowe deweschе.

Barlinske produktowe wiki dźenja dop. 3/10 hodź.:
Wiki so hischcze njewuwichu. Tendenza trochu schpitujena.

3/11 hodź. Kaž psched hodźinu.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wosliowe žymjo za tunu abo 1000 kg, jemal 100 kg, wlacźizny po Wotej hriwnje.

	7. 2.	6. 2.		7. 2.	6. 2.
Pschenza	246-250	248-252	rapš. wosliški	18-19,50	18-19,50
rožka	246-248	247-250	pscheni. melasa	9,80	9,80
małki, jeczmjenki	250-265	260-265	lerobella	16-18,50	16-18,50
nat. jeczmjen	—	—	běrnaze krupy	20-20,80	20-20,00
wowsa	183-190	185-192	hrochi	20-22,00	20,00-22
kukuryca (Mais)	228	—	wika	18,60-20	18,00-20
pschenicz. muka	34 36,75	35-37,50	łany wošusłki	25-25,50	25,50-26
rjana muka	34-36,75	34-37,75	módre łupiny	13-14,00	13-14,00
pschenicz. wotr.	16-16,30	16,20-17	žolte łupiny	16-16,20	16-16,20
rjane wotruby	16-16,30	16-16,20	syno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
kapš	395-400	396-400	syrjeno, rjane	1,15-1,25	1,15-1,25
łane šumje	400-405	400-405	„ pschenzy	1,15-1,25	1,15-1,25
prach	21-23	21-23	„ wowsjane	1,00-1,05	1,00-1,05
wjesnischki	18-19,00	18-19,00	„ jeczma	0,90-0,95	0,90-0,95

Wicźne płaczišny w Budyschinje.

wot 7. februara 1925.

Wschě płaczišny so po stotej hriwnje rosumja.

Pschedmjet		najnischa płaczišna	najwyschi płaczišna
Pschenza, łwonka wotedacza	50 kilo	12,20	11,80
Rožka, łwonka wotedacza	50 „	12,20	11,80
Jeczmjeń, łwonka wotedacza	50 „	12,75	13,50
najpmikli	50 „	—	—
Wowsa, łwonka wotedacza	50 „	9,00	10,50
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	2,20	2,50
Syno	50 „	3,00	4,00
Słoma, masch. mlócź, praš.	50 „	1,20	1,40
„ malch. „ t sabt.	50 „	1,50	1,70
„ zbpami mlócźena	50 „	2,20	2,50
Pschenicźna muka, 70%	50 „	20,50	21,00
Rjana muka, 70%	50 „	19,00	20,00
Pschenicźne wotruby	50 „	8,80	9,00
Rjane wotruby	50 „	8,80	9,00
Prožata 426 schtuk	1 schk.	17,00	31,—

Kak dołho budźe so bischcze wuhlo wurdwacź?

Podał: A. Hladki.

S tutym praschenjom su so wucźeni hižo dłšchi cźas zabrali a su stónczuje k resultatej dospeli. Sto we je tón jenoš pschedběžny, tola pak jara zajimawy. Tak je na pschikład jedyn geologa wupłedźił, so budźe so wuhlo Hornjo-Schlesyskeje najdźerje wurdwacź, a to bischcze pches 1000 lět dołho. Wuhlowe sklady we Westfalskej, we Saarskim wokrjesu a kraju nad Rhonom budźa bischcze 800 lět dosahacź, tchorunja sklady Belgiskeje. Wuhlowe sklady w południowej Francowskej budźa hižo za 350 lět wucześpane. Te Jendźelskeje gmamo bischcze prjedy, za 250 lět. Sklady we Amerizy dosahaju na 200—250 lět. Esmnje wucześpane su jendźelske wuhlowe sklady we Durhamje a Northumberlandje, kotrejž su so hižo wjele lětow wudobywali. Te su pak tola hischcze 100 lět dosahnu. Wjele płaskiche pu sładły we brjedźnej Francowskej a rola naš we Sakskej, mysliwy, so wone zase 100 lět wjazy njedosahnu. Pschi tym zimemy wobkedźbowacź, so cźasy so bliži, so techniziy wjazy mózno njebudże, wuhlo wurywacź, abo kěpe prajene, so cźasy pschibudże, so so wurywanje wjazy płaczicź njebudże; so techniske wuskoki budźa wjazy płaczicź, dyžli dokholy wurytego wuhla wuzesbe. Wolom budźa wuhlady bischcze šuboschcze, wuzesbe la Jendźelskim. Sa 60 lět, potajkim bóle hacźeho lětstoka, budźa wuhlowe podkopki w Durhamje a Northumberlandje wucześpane, wokolo lěta 2200 budźe so we Jendźelskej z cźežka bischcze za wuhlom rycź.

Schto potom? Wschitke pospyty, tak rjek „tucźasnu thlóš znjeje industrije“, wuhlo, i druhej mozu jamenicź, njesu so hischcze dospałsnje, a so też tak pódźe, nje njeodpjelnja. Tola z tym njeje ženu prajene, so so tutón problem pschecźiwcej njebodźi. Sda so mi, so so bischcze w tutym lětsotku, w kotrymž mózemy hižo wulke wospjewy na technisiim polu sapschacź, narunanźili śrédk la wuhlo namaka, prjedy hacź so take wulke wuhlowe sklady dopołnje wuzesbeja. Jeli pak njedóbdże mózno, dyrbja so druhe wupuzce pytacź. W Khinskej leži bischcze wulke w njesmérnje wulkich, wusmérkliwich sładach pod semju. We dołotkich a sčerokich pschestrénjach je so tam wuhlo nadeschło, nadrobnje pak mjeje mózno, bohatstwa po tam bischcze thowozeho wuhla njepowoź. Někotre wucźeni ménja, so su sklady wuhla w Khinskej wjele wobschérnische, dyžli wschitke druhe wuhlowe sklady hromadze na zbłej semi!?

Někto praju praschenje? I kótrehoš dwě wotmołwje dostanu. K prénjemu jimu wulke khitne wojowanja nastajne wo wobstacze a bjeze mjes běłymi a žołtymi narodami wo tutón wažny khlěb industrije, pschi kotrymž běše narody dobudu! — abo „žołte“ narody budźa tam sami tute wuhlo wuthrywacź a to psched abo pod kontrum wojowanjom i běłymi narodami, a cźežkowki lehe budźa, so dyrbja so jadra industrije a zjawilnjasze Europy a Ameriki do rauscheje Asiskeje pschejpołožeje? —

Sdaktone kraje, kotrejž dźensa mózne knjeza, dyrbja potom do sandźenosze japadnyc, kaž nědby kaj giekki a Romjanow. —

Mózemy wzeseli byc, so tutón pschewrót njedożiwimy.

Přikopk.

S Kötzschenbroda pola Drjezdźan. Hobrsle jejo, 9 zentimetrow dołhe a 18 zentimetrow we wobšahu, je tu kokosej jnješka. Jejo wobsteji z dweju hromadze srošczenyju jejonu. Najpodźiwniše pak je, so je we tutym hobrsłim jeju hischcze dopołnje wuwrošczene jejo normalneje mulkoseje, tak so je kokosh potajkim 3 jeja w jenym leju jnješka.

S Oelsnitze. Mjezańowjeski nan. Tkalz Willi Fizyka bu sojaty, dokelž je podbladny, so je žiwoje G-letne dźěcco je schantkom sadusył. Jeho njewjesła je knihnata, so je Fizyka wopraudze njeschłuł słuził.

S Falkenstejna. S syrbowinskeje wóze skocził 17-letny pschekupski schulez Korla Edwin Gruschwoja běsche schkwork pschi njeczerpnym wonjezu mjesco do zurkowje salčł. Podźiłcho je potomu wóze idele skocźił, wobjez běsche so drasta flekł. Wón běsche hnydom morwy.

* Sněhowa wójezna na „Zugspitze“. Na „Zugspitze“ wotmje so w pobłednich dnjach wulke napschemo-letanje, na kotrymž so letadła wschelkich družin wobdźelichu. Najšerje je leczał wótry Botsch na małym letadle ja „želesnišku potrjebu“, z Blackburne-motorom, 14,5 konjazych mozow wulkim. W běhu letańskeje konkurrenzy bóneże ty k njeluboenemu pschipadej. Pschi letańskej wubědźenzy běsche pódźaku nadobo žnjehowy mjeczeł nastał, tak so bu „Dietrich-Gobich“-dwojołetadło, kotrejž běsche z nimi dyrbjał na „Schneeferner“ pschistajicź, ta krótki cźas dospołnje sandźi. Też to najmjenjše njebéšche wot letadła wjazy widzeć. Muštstwo, kotrejž běsche letadło na „Zugspitze“ na pomoz khwatało, njemóžeše tuto wjazy namakacź. Tak khětře hacź sašhadźaju mjeczeł někotre popuščeji, dokelž na letadłom rycź, so buchu majmjenšiha motor wukhowali. Pilot inješenzerskeje letadła, Cvenczek, je w „Knorrikej budze“ wuczeł namakał. — K rozdźělenju mjom w 1 napschemowsketanja so hischcze źdźeli, so je Botrich tehdobla jako dobyczeł wuschol, dokelž je cźasto we płacktatych letadłach letał. A pschi tym wjele nawuknuł. Tak je jemu poradźiło, z poražnych wětrowych kockow so wudobycź, kotrejž wokolo „Zugspitze“ jara gwišmuja, a do wyšaka stupaz wětr wuzicź, otrjž jeho so 3400 metrijeje wyschiny sobu wza.

* Najwjetscha kniha świeta. Kaž cźasopisy němskich knihicźiskerjerjow wosjewja, pschjeda so psched króthim w Londonje najwjetscha kniha świeta. Wona je hobrsłi koran (turkowska biblija), 1,20 m. wyšoka, 76 cm. schěroka a 30 cm. tołsta. Dwaj muzej mójetaj ju njeczej. Kóždy pismik je 10 cm. wulki, na kóždej stronje 10 cjadłow. Strony maja bohate dyhjenki. Zyła kniha leži w drjewjanych deskach, tiž ju krasne wuzešane. Kniha pschjeda so za 4000 hriwnow. Podła njeje leżeshe najmjenschi koran świeta, tiž je 4 cm. wyšoki a schěroki.

* W 64 hodźinach pschjes pusczinu Sahara. Mjes tym, so so w prjedawschich cźasach z „puczinskej łodźu“, z wjelbłudom, 3 měsazy trjebalsche, k pschepuczowanju tuteje najwjetschej puczinu na świeczu, je so jenemu towaršwu pod namjedowanjom inženjera Norrya podarilo, w 2 automobilomaj wot Colomb-Bechar do Gao, potajkim prěki psches puczinu, za 64 hodźinow pschjeźeź. Też jena druha francowska mišija pod Grabisz je ze wschitkich dźěłschich cźasow psches Saharu dojsła. Wonaj trjebalsche 3 schčelčlokjeżate woły a je z nimi psches Dahomej do Kotonu na brjoły salíwa tuh Guinea pschijsła.

* Wschorjanoscze dla. Kaž so je San Franzisla spožił, liczba porjenschchadow (Verschönerungsmittel) wschědnje rosce. Na 7000 wschelakich družinow tajkich porjenschchadow namaka so w tamnischich wutkich pschi-da warinjach a wschěnje so pschecźo wjazy tuhych njetrje-

bawschich wěrkow rospschědaja. **Tak maja w tutym měrcze 1675 wschelakich pudrow, 1300 parfümow, 752 toilenych wodow, 600 kremow, 200 druźinow wschelakich wodow za kołu, 516 srědkow k barbjenju włosow, 251 hubnych barbikow (Lippenstift), 452 druźinow porjeschiwajcych nuhołow.**

14-lětna morbatka. W Los Angeles w połnońnej Ameriji wotkrychu surowe morbatstwo 14-lětneje holcy. 14-lětna Ella Thompson so wuzna, to je hač dotal 6 wosobowu sajedźenika. Nimo tehó je dyžeń lětoma swojej dwě sotrje skonzowała, kotrejuž je nuzowała, wěrkeńzy pospěrać. Hdyž su jatachu, wuzna so holca, so je tež njejzy kóčkow a ptačkow sajedźowała, a to kehdóla, hó by wobkedźbować mohła, kak so je šmjerću bědła.

* **Najrjeńscha barba.** Bohata mjeda holca z Ameriki běsche do wošebneho jendźelskeho wjeńnego hrodu pscheproschena. Jendźelska wójnowska jej praješe: „Wy amerikanske holcy njesdaće so tak strowe być, ja dźiwam so pschěcu, so su naschi šemjenja tak sa wasch běły teint šahorjeni." — „Ow", měnješe mloda Američanka, to njeje nasch běły teint, kotryž jich na so cjehnje, to cjinja nasche brune łapy.

* **Wotkmrěja Indianojo.** W Europje šmy powschitkownjeho měnjenja, jo so z Indianami wo wotkmrějazy lud jedna. Amerikanske nowiny wojsewjeja wšelku statistiku knježerstwa, kotraž dźe dorokowacej, jo temu na žadyn pad tak njeje. Liczba Indianow so w statistiju na 346 962 hłowow staji. Posledne liczenje psched 11 lětami pschińdźe na liczbu 340 000 hłowow. Indianojo su potajkim pschiběrali. Amerikanske knježerstwo hěrbi myšli, so nikak k sdźerzenju tutoho wošebiteho ludu cjini. Jim su wošebite krajiny pschipokazali njetrjebaja žanych bankow płaczicz a maja też swoje sudy. Wjele temu njemóže knježerstwo zadźewacz, jo so kóždoletnje wjetsa liczba Indianow wot swojeho ludstwa dźeli a do druheho amerikanskeho ludu pschejdźe. Pschez żenitwy z druhimi słuža so cjahu swój wošebity ras. Na to wulcznje je so na 60 000 wotrokow Indianskemu ludej słuzyło. S wustawom z ludu dozpěje hnydom amerikanske stačanstwo. Wěsty pschepódnk pschecziwo nim njewobsteji, też niz pschecziwo cyrkwjam. Nowopak, kapla indianskeje krewje w žilach dawa woprawnemu Yankej wěsu schčehlnosc a też je prawo, je „hebjewšemojom rjeź: „Amerika Amerizanam."

* **Rekord we żeńtwje.** Kalifornijske město je dwólomnu cjelu mš we swojich murjach muza hospodowacz, kiž je w żeńtwje na hač dotal najwubschscha liczba pschińdźesł. Wjelo je so pschi tym z wjeleonaćkowom labeřał. Tutón „rjec" je wěsty Melvin Vorries, swojeho powołanja pschedźěłaš a spěwaš. Na žónski spłah je najskerje šmyły žaziščacz cjinił. We Auburn wożeni so, wjelo po amerikanskim wašnju, z dwěmi spěwačkomaj, se kotrymiž běsche w zyrkwi hromadze spěwał. Tuzo dwoje mandźelstwo trajesche tři měsazy, hjes teho, jo bu pschekradzeny. Ale pozdźišo pschekradźa so Vorries sam, ale na zyle hłupe waschnje. Wón jmjeni pschi pisanju listow na swojej żonje wobalzy. Pschez to wotnježi žónska żarliwosć a tak pschińdźe zyła wójska na swětło. Tutón zyrkwinski spěwaš twochny a tak wuzkeny żiwjenju rajeczu. Hdyž jeho spytachu z lóżerskim listom popadnyć, a so pschi tym i jeho żiwjenjobéhom bliže saběrachu, wuwokaja so, jo je tutón muž w poslednich 6 lětach nic mjenje hač 28 rasow woženjeny był a to w Pennsylwanskej, Ohio, Kansas, Colorado, Georgia atd. Jeho żony su najskerje też wschitke hischcze żiwe a hač dotal stej so jenoż hischcze dwě druhej samolwitej a to jena z Outorio a druha z Meriko. — To je wopraudźe hischcze njebłyschany rekord. To pak może so jeno w kraju wschěch możnotow stacz.

* Awto, kiž nad hłubinu wišasche. Na puczu z Air-jes Bains do Nizzu sajedże awto na Briansim mosece bliško Digny do mostowego wobsłonja a wosta w nim tak ležazy, so nad 200 metrow wuskej hłubinu pschewisowaschche. Schoser a jeho knjez, kiž we awcze šedźeschtaj, njewěrischtaj so pohibnyć. Mjesche tola awto tak ruunowahu słubicz a do hłubiny padnyć. Dwě hodźinje dołho dyrbjeschtaj w tutej straschnej situaziji wutrać. Stónczuje pschińdźechu jimaj na pomoz a wuswobodźichu jeju.

* **Mój słotcho.** Sławny ruski spěwaš Schaljapin běsche sa dźesaty tucnej do Sjedmoczejnych statow angażowany a zadasche, zebi wysche wschěch puczowanskich łepschin, na wjeczor 5000 dollarow. Amerikanski agent so stróji a napomni pokornje, jo to na měsaz 100 000 dollarow wuczini. Telko ma president stata na zyle lěto. Na to jemu Schaljapin wotmołwi: „Prošchu, hdyž je president tuńschi, dha njech wón spěwa."

* **10 sakonjow za hajenje strowoty.** We Japanskej su měnjenja, jo dyrbi cłowjek 10 wožiwnych kanonow wobkedźbowacz, jeli chce pschjez strowy wostacz: 1. Pschez na cżerstwym powětrje pschebywacz. 2. Jenoż junu sa dźeń mjasko jeźez. 3. Wschitknje w cżopłej wodźe kupacz. 4. Drasty z hrubych tkaninow nošowcz. 5. Sebe lehnyć chodźicz a z cżahom stawacz. 6. Schežej hodźinow pschi wotewrjenym woknje spacz. 7. Wob tydźeń jedyn dźeń wopraworje wotpocznowacz. 8. Sebje nerwy wobkněježcz wukmjeż. 9. Sebo wożeracz. 10. Cżaj a kofej jenoż pomerjne wužiwacz, alkohola a tobaka so dołpinje sdźerzecz.

Pytamy hnydom sprawneho

dowěrnika

za **Smječkecy, Worklecy, Serbske Pazlicy, Kozafcy, Njebjelčicy** a wokolinu. **Nakładnistwo „Serb. Now."**

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Ludowa knihownja a cżitarnja wostajenjez dla pschecżahowanja do staroje tachantskeje schule pschi Pětrowej żyrkwi wot 9. hač do 14. februara sawrjenej.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sławny dźěłoradźerski hamt sdźeli: Na měsaz februar t. l. so pschinoschi sa sastaranje dźěłonjemjerjow njeluběraju.

*

Policajske sarjadnistwo sdźeli: Sčinjenu na to kedźbne, jo šmjedźa njedźelu we cżołu wot ½12 hodź. hač do ½2 hodź. jenotajke wobkhody wotewrjene měcz, kotrež z wjetscha jich wjeńke towary pschedawaju. We pschichodze so wschitcy takhstajaju, kotiž pschecżinow sakonjej njedźelu tworjenja pschedawaju.

*

Kubleńka sawod. Hańža Wawrjowa z Kulowza je z ladu swojeho statoka wokołu swojich běrnjazych hromadow samowutkle a kohjoda nakładła.

*

Na nuzne wukonjenje pschedawa so 25. měrza 1925 dop. w 11 hodź. na hamtskim šudnistwje wo sjidle cżo. 35 na pschestajowanje leżomnosći, wobsteja z domikow i dwórczkom a šwinjazym klětwom, kotraž dźelacerja Karli Augustej Dunzy we Wojerecach, na dorjez drohi cżišo 32 šulicha, a kotraž je so Wojerowskeje leżomnosće knihi zapisana pod cżo. 133.

Zběrka k „Nowemu lětu" za Maćicu Serbsku.

Dotalne dary	103,50 hr.
Dale dari:	
k. Měrčink w Hambornje	6,— „
hromadze	109,50 hr.

Towaršwowski powěstnik.

Ralbicy. „Lilija" ma štwórtk, 12. febr., wjeczor we 8 hodź. pola Brězanec wólbnu zhromadźiznu. Wažnosće dla je kóžda a kóždy winowaty, zo přińdźe. Nowe sobustawy so přijimuja. Předsydstwo.

Bukecy. Spěwne tow. „Radosć". Spěwna hodźina srjedu, 11. febr., wupadnje, dokelž je dirigent zadźěwany. Předsydstwo.

Serb. tow. „Nadźija" w Budyšinje. Wutoru, 10. febr. je wječor ½9 hodź. w „Kat. towaršowni" na garbarskej hasy lětna hłowna zhromadźizna. Dnjowy porjad je: 1. Rozprawa wo dźěławosći w l. 1924 a wo „Ptačom kwasu", 2. Pjenježne zarjadowanje towarstwa, 3. Powšitkowne należnosće, 4. Nowowólby. Wšitke aktivne a pasivne sobustawy prosamy wo přitomnosć na tutej ważnej zhromadźiznje.

Předsydstwo a wubjerk.

Sowrjecy. — Spěw. tow. „**Sołobik**" ma štwórtk wječor ½8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy wšudy přińdu.

Předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh" změje njedźelu 15. febr., „póstnicy" na žurli „Herzog Albrecht" na Albrechtskej drózy 41. Prosymy wše sobustawy, zo bychu w serbskej drasce přišle.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica" ma přichodnu njedźelu, 15. febr., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. justicny rada dr. Herrman z Budyšina dobročiwje přilubił. Tehodla a też ważneho dnjowneho porjada dla chcyła wše sobustawy přińć. Hosćo su lubje witani. Wo prawje bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki A. Dučman w Budyšinje.

Z tutym zdwórliwje wozjewjam, zo su pola mje kupowane

židźane serbske fale

z indanthro-barbojteje maćizny dźělane. Moje falowe tkaniny hodźa so plokać, wone njepuśćeja, móža so bělić (bleichen), su do kóždeho wjedra. Mudre hospozy žadaja jenoż indanthro-barbne tkaniny. Je-li tutych tkaninow potrjebaće, je jenoż pola mje namakaće. Tute tkaniny poručam w 12 wšelakich mustrach.

Z najwětšim počesćowanjom

Welsec kupny dom w Kulowje

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Serbske a němske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska kniharnja w Budyšinje

Serbski katolski

wotrock

so hnydom pyta. Adressy pod „B. 90" na wud. „Serb. Now".

Mało trjebany

dźěćacy wóz

je jara tunjo na předań pola **Hampela w Budyšinje** na kotolskej hasy (Kesselstraße) w klamach.

Čehniwy pos

(wowčerski), dobry strašowař je na předań **w Bronju čo. 13.**

1½ lěta stara

jałojca

je na předań **we Worcynje 11.**

Dobry kobkobźny

göpel

je tunjo na předań **w Lubhošću čo. 3. p. Kulowa.**

MERSIOVSKI

Naručnicowe časniki

Staju **kóždu** srjedu dop. wot 8—12 hodź.

w Běłej Wodźe

pola rězniskeho mištra Hentschela na Schweigskej drózy dobre sylne

rasowe prosata

na předań. **Hentschel z Cybalnje.**

Kruwa

blisko čelenju je na předań **w Delanach čo. 3** při Čornem Bozy.

Dobry syny 3½-lětny

podsobny wół

steji na předań **w Cichoćcy čo. 14.**

Dla spušćenja wobkhoda

totalne wupředawanje

Fritz E. Lange w Budyšinje na žitnych wikach 4.

Domjaca a kuchinska potrjeba.

Elektriske wupor jeđenja

wumjedujetaj płaćizny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. rul.

w Budyšinje na hornjecerkwi haju **24.**

Lanu mučku

w **njepřetrjechenej hódnosći** wotedawa tak dołho, hač skład dosahu, centnar po **17,50 hr.** wot Wojerec; **bije za mzdu kóždy dźeń najlěpši wolij**

Pawoł Schkommodau

wolenica we Wojerecach, hnydom při dwórnišću, telefon čo. 8.

Dźensa rano je namaj Boża milosć

stroweho synka

wobradźiła

W Budyšinje 9. februara 1925.

Dr. Herman Šleca a mandźelska

Ludmila rodź. Smolerjec

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wo. 9. 4 płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 34 **Budyšin — wutoru, 10. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Na wulkim socialistiskim sjězdźe, kotryž so njedźelu we Grenoblu wotmě, je tež nětučki němski finanzny minister Hilferding poręčał. Pokaja na to, so je so republikanska tradicija w Němskej hižo kruče zakorjeniła. Pschi pschesahowanju presidentskeje wólby němskeho dźěłačerjo pokaja, so wjedźa němsku republiku zakitać. Dale wón slejiskemu zastupowarjej, so by wopruschenje Kólna a Porurskeje nadawk němskeje demokratije połožiło.

*

Italska je po Dawesowym planje z prěnich němskich płacjenjow 60 930 000 złotych hriwnow dostała.

*

Jendźelske swonkowne ministerstwo je jendźelskich pschekupzow warnowało, do Chinsy bróne podawacz.

*

W Puebli w Mexiku su zsi dalsche wołoby zastrělili, kotrež su so pschi skónzowanju Němca Hinzpetera wobdźělile. S tym su 11 morbarjo swoj njesłušk se šmjerću wotpokutowali.

Swjazk němskostatneje čorno-čerwjeno-złoteje khorhoje.

Rańšcha zaška župa němskostatneje čorno-čerwjeno-złoteje khorhoje měješe njedelu w Draždźanach wulki sjězd, na kotryž běchu wyschcheho presidenta Hörsinga w Magdeburgu pscheprošyli. Psched wurjadnej wulkej zhromadźiznu Hörsing porot wotpokasa, so je němski lud porażenje wójska w nowembrje 1918 zawinował. Hdyž dźensa za novemberskimi wikami pytaju, njech jich pola wojaskow njepytaju, ale njech so rozhladuja za Wilhelmowu II. a Ludendorffom, kotrajž staj wostajiwschi wscheho po cźmje w nozy psches mjesy do wukraja cźekłoj. Dźensa so wěsći ludźo, kotrymž republika bohužel njeje dźěło skasyła, z nacionalnej frazu wupjeraju a němski młodźinje hłowu mucża. Prěnje wuspěchi tejele agitacije su hanbne politiske mordarstwa. 460 republikanow su moriłi, a dźewjećej dźěłarkow z mordarjow su wójnsku wobdźělniły! Jeli so so republika njeźmě powalicź, je sa republikanow na cźasu, so hač jednocza. S tutym samyślom je so swjazk němskostatneje čorno-čerwjeno-złoteje khorhoje sakoził. Wón dha jenoż republiku schowacź a ju wutwarjeć.

Popołdnju městne stupiny rańscho-sakskeje župy po měsće Kahnychu. Cźah se z wjele dołhoscu inwosantny sa-cźišchcź cźinjesche. Se wschěch dźělow wobydlerstwa swjazkowe sobustawy a jich khorhoje potwitachu.

W połdźenju pschedsydźiwa wyschchi president Hörsing sjězł, so so na stahlhelmiskim sjězdźe w Magdeburgu njeje, kaž němskonazionalne nowiny wudawaju, 100 000 muži wobdźělilo. Po policajskim liczenju je jich jenoż 26 400 było. Sa zwjedźeń čorno-čerwjeno-złoteje němskostatneje khorhoje, kotryž so 22. februara w Magdeburgu wotmě, je so hacź dotal 62 extraczahow samolowiło.

Kbłostanski namjet pschećiwo Hoeflí.

W swizu z jednanjemi němskoźelezniskeho wubjerka k pschepytanju połoczonkow połskich pjenjes so zkyschi, so ma so hižo w bliščich dnjach wokzakowacź, so so pschećiwo prjedawschemu němskostatnemu połskemu ministrej dr. Hoeflí kbłostanskopravne pschepytanje wotewrí. Myšla sebi, so statne rěčnistwo namjet w němskim sejmje sapoda, so by so immunita (njesrankiwosch) sa sapołkanza dr. Hoeflu zdźěłyła.

Prjedawschi połski minister dr. Hoefle je mjes tym swój němskosejmski mandat złožił. Němski sejm njebudźe tehodła wo jeho immunicze trjebacź wotkłokowacź.

Finanzny hamt je tež pschećiwo Hoeflí proweš dla podwjedźenja dawkow sawjedł. Němskoźelezniski sapołkanz Lange-Hegermann je dla wobdźělenja pschi jebanstwje a nieprawje wobskorżeny.

Pruska knjezejstwowa krisa.

W pruskim sejmje su wuhlady, so prjedawschi němskostatny kanzler Marx nadawk k sestajenju pruskeho ministerstwa pschewosmje. Wón dha spytacź pschihódnych muzow na podłožku starje Weimarskeje koalizije sa ministerstwo swuběracź.

Mordarske plany němskeje ezeki.

Wubjerk wobkhodowego porjada w němskim sejmje **kobotu wo namjetomaj na sastajenje khłostanskeho proseża**

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Kajl. a zastupna kupowarja wobućow. Póduławanje spěšaje a tunje

pschećiwo kommunistowaj sapołkanzonaj Heckertej a Pfeifferej. Rosprawnik dr. Nießner wo skutkowanju kommunistiskeje strony spěši, so je žeby wona **wupschestrjenje potwěrdzerstwo wutworiła. Rosbuchanske kolonny pola pósty a železnizy su so pschihotowałe, kotrež ma we wuczinbym kurju w Barlinju wutwrjeschin.** Dale je so porađiło, w Barlinje a Stuttgarcze wjele bohatstwatu cźežnym mordarskim kommunistam sabłapicź. Skónzowanje generała se Seeckta je so pschihotowało, dokelž bě wón kommunistiku stronu sakasał. Mordarstwo njeje so wuwjedło, hdyž bě so plan z cźasom wuslědźił. Frisseura Rauscha w Barlinje běchu 7. januara 1924 skónzowali, dokelž bě pscheradźił, so je němskostatna wobora kommunistam bróne pschedawała. Dale bě so wobsamknyło, jenu kommunistiku dla pscheradu wobkedźbowacź a skónzowacź. Tole wobsamknjenje pak so njewuwjedźe, dokelž mózesche kommunistka dopokasacź, so je bjes winy. **Mordarstwam we Württembergu atd., skónzowanju knutskowneho ministra Boltza je so zadźewało.**

Dale su kommunista dla posdaejneho pscheradnistwa we Mecklenburga skónzowali. Sa tele mordarstwa staj sapołkanzaj Hecker a Pfeiffer žobu samolowitaj. Wonaj k zentrali kommunistiskeje strony Němskeje słuschataj. Wot tuteje wschě naprawy k pschihotam žłyneho pschewrota wukhadźachu. Rosprawnik namjetowaschе, so byschtaj so namjetaj na puschczenje z jatby a sastajenje prozeża wotpokasałej.

Amerikanske požyzki stota do Němskeje.

Sandźeny tydźeń su Newyorkske banki 19 215 000 dollarow do Němskeje pósłałe. Wscho hromadźe je Němska hacź dotal z Newyorkskich bankow 42 500 000 dollarow dostała.

Nowa organisazija schwedskeho wójska.

Schwedske knjezejstwo chce hischcze tuton měsaz sjednoc nacźisć sakonja wo pschichodnej wojerskej organisazji pschedpołožiłe. Schwedske wójsko ma pschichodnje se schwori armeekorpsow wobstejeć, z kotrychž so kóždy z regimenta jězdnych, z artilleristiskeho regimenta, z kompagnije traina wutwori. Zdyż wójsko ma liczeć 17—18 regiment. pěschkow regiment po 6 stotnjach. Tak hdyž so wójsko se 336 na 114 stotnjow, to je dwě tiecźinje, smjerśko. Słužbny cźas ma za pěschkow powschitkownje 140 dnjow trać, za artilleriju a jězdnych 200 dnjow. Wschě wudawki za wójsko běchu 100 milijonow schwedskich krónow pornjo 140 milijonam sanđeneho lěta a 180 milijonow pornjo 1914 wuczinile. Wotpokasanje tejele pschikłohi by wulke pschekwapjenje wuwołało.

Spionažna należnosć w Pólsce.

Sastojnika połskeho wukrajneho ministerstwa, dr. Lilkauera, su sajeli, dokelž na njeho tukaju, so je jako spion we służbje jeneje žuboneje mocy. Minister juritar je pschikasał, so bychu sajateho z jatby puschczili, tola pschepytowazy žudnik na žiwojej wobskorżbje sawostawa. Dr Littauer je psched žiwojim powołanju do ministerstwa w Charkowje a w Mojstwje jako konsulatny sastojnik dźěłał.

Sakhadźenje kommunistow w Bolharskej.

Po powjesći bolschewikiskeho ministerstwa je kommunistiska banda, kotraž je wjeŕ Godecź nadpadła, nětkle 60 wosobow žiwa była. Wojazy, kotrež so sa nimi puschczichu, 12 nawalnikow pobrachu, pjećoch sajachu a nětkotrych sranichu. We Sofiji wulke rosharjenje knjezejstwa.

Wo wotmyślenych kommunistiskich planach w Bolharskej so je Sofije powě, so je policija wobscherne pschihotawanstwo wotkrylo, kotrehož nikt do Prahi wjedu. Na wótach su wulke hromady kommunistiskich pismow, z Prahi pósłanych, namakali. Pschi pschepytanju domow wuslědźichu wjele początkowaceho materiała a brónjow. Sajeći so wuhrowaju a winuja Obowa a Kostu Todorowa. Wjeŕ Godecź nadpadnywschi su w njej diwju zivzlistow a jenoho policajskeho sastojnika morili a druheho policajskeho sastojnika cźežko skanili.

Wólby w Južnosłowjanskej.

Po powjesćach, kotrež je južnosłowjanske knjezejstwo njedźelu wjeczor w 9 hodź. dostało, su so wólby w zyłym kraju w połnym porjedźe wotměle. W Belgradze su ministerskeho pschedsydu Paschića wuswolili. Knjezejstwowe strony su tu wulku wjetschinu dóstałe.

W Sasrjebje w Khorwatskej, je Radićowy pschiwisowar dr. Trumbić, najwjetschi dźěl wotedatych hłosow dóstał. — Po dotal znatych wólbnych wunoschkach su knjezejstwowe strony pschesahowazu wjetschinu hłosow w Serbiji dóstałe, mjes tym, so je pschećiwniskim stronam w Khorwatskej a Sslowinskej pschewahowazu wjetschinu hłosow pschipadała.

Po poslednich powjesćach su w Belgradze radikalni 9428, demokratojo 5994 hłosow dóstali. Po tajkim staj radikalnaj Paschićej a Maximowiczej wuswolenaj. W Sagrebje dóstachu nětkuschi minister demokrat Trumbić 12 097, Pribičewićej 2110, demokrat Dawidowićej 1283 a minister Schurmin 297 hłosow. Trumbić je po tajkim wuswolony. Po wobličenju ministerstwa znutskownych należnosćow su **znadź knjezejstwowe strony 180 mandatow, potajkim dosahaju absolutnu wjetschinu dóstałe.** S pschećiwnych stron su dóstali serbska burska strona 4 mandaty, slowinjezy klerikalni 19, Radićowa strona 69, cźornohórzy 5, bosnišzy muselmanojo 14, Němcy 5, južnoserbzy Turkojo 1 mandat. Zadyn socialist a zadyn kommunist njeje so wuswolił. W starej Serbiji (Magedonišej) a Wojwodinje su radikalni na schłodu muselmanow a Němcow dobyli.

Wažne podeńdźenja w islamje.

Scheich Semsiow w Mekzy.

Scheich Semsiow Ahmed z Tripolisa je pjeca z dowěrkowym nadawkom do Mekki pschischoł. President turkowskeje republiki, Mustafa Kemal pascha, je jeho pjeca sa kalisatowsko kandidata postajił. Ahmed je wjednikej Wahabidow, Jónej Saudej, porućowarske pismo Kemala pascha a hłownych muselmanskich wjednikow w Aegeckrafu a Judiscej pschepodał. Scheich je namjetował, so by so žydło kalifata duchownoho wjednistwa zykeho islama (nutnamedanskich ludow), z Konstantinopla do Mekki pschenjesło. Žoda žebi, so bychu jeho sa stajneho presidenta Hedschasa pomjenowali. To by z internazionalnym podawkom najwjetscheje wažnosće było.

Grichisko-turkowski konflikt psched Swjatskom ludow.

Grichiska ministerska rada je wobsamknła, konflikt z Turkowskej swjatskej ludow pschedpołožić. Kaž je z Konstantinopla pjeca pschi turkowskej njeje wójsko zhromadźuje. Też Turkowska pjeca z letnikow mobilisuje.

Grichisko-turkowska swada.

S Athena so powě, so su turkowske wyschnosće w Konstantinoplu wobsedźenstwo tšich grichiskich bankerow zebrale. Turkowske knjezejstwo dyrbi pjeca wschě pjenjesy, w Konstantinoplu na sličbowanje grichiskich pschekupzow složene, zebrać.

Swadowanje pschenčznych placźišnow na Chicagowskej bursy.

W Chicagowskej pschenčznej bursy su so wuskutkowałe, kotrež móža so we swojej dźiwnosći jedna pschetrjechiće. Powschitkowna moteiza, kotraž je hischcze wjetscha dyła pschi njedawnym stupanju placźišnow do wyšoka, je so pschi dalschim spadanju placźišnow wschitkich zaradnikow o wikowarjow smozowała.

Hnydom po stónczenju bursy so bursowe pschedsydstwo k pohedźenju sesidze, kotrež bě jara njenórne. Arthur Cutter, kotryž je 14 miljonow bušelow pschenźy we swojim zukowej sjednosći, praji, so je w prawym cźasu počał pschedawacź. S poniženjom placźišnow je wón pschezo druhim wo někotre dypki do předka był. Cutter je najimpozantnischa figura na pschenčznej bursy. Kaž wójskowy roskasowar wón swojim zaradnikam pschedawacź dawa a je, kaž dałeko ho pschewidźecź dawa, pschezo z najsložownischich spekulantow pschi spadowanju placźišnow pohłednich dujow był.

Wjele druhich je mjenje złožownych było, a wulka je licźba firmow, mjes nimi zyle wulke, kotrež su, z njejakbrim padnjenjom placźišnow wscho zhubile. Mjes tym pschezo wjazy pschikasow k pschedawacu pschecźiwy z wjelnych wokrejsow srjedźnych a wjeczornych statow pschichadźa, hdyž je so nadobo pschejswědczenje pschedobyło, so su powjesće we žadnosći pschenźy pschěhnate, mjes tym so z industrialnych rańschich statow skasanki pschikhadźeja. Myšla sebi, so tele kupowanske skasanki, kotrež hižo na wczerawschej burzy njeběchu wjazy jara zyłne, dźensa abo jutrje zyle wumołtanu. Liczi so z tym, so budźa placźišny dale spadowacź.

Konzert towarstwa „Bratrowstwo“ w Kulowse.

Tudomne spěwarske towarstwo „Bratrowstwo“ wospjewi nadźelu w „Mjenišej ßkźi“ swój 27. jakoźenski spjewjeńsk. Pśichodne wjedro błośe śa a śa Sserbow na nohi śkajiło. A tuž śe rumna žurla zyrle pokna. Schtóź troschku p o postajenym cźasu do mjeje fastupi, widźeśe mrócźele kura po sali cźahnjuc. Wynjeś program kuricź fakakat a pśchedźyda dwójzy we wobénaj rěcźomaj prośyt, so tehno na dwé hodźinźy wótacź, njetśarachu žo m n o ły wo tutu sakafnju. Tuczi njedowidźa, so śpěwny koncert śerbśkeho towarstwa njeje nékajši „Bodźierrumnel“. Kusto je žo na to pokasało, kak kur dobrem a cźistem śpěwanju sadźiwa, so žo śpěwarjam „na dych léha“ a to cźim hórje, hdyž nébźe jene khachle swoje pśchidawaju. Teź naśtajna hara a łeśjanje a śkopot śchkleńzyow pśchi śpěwnych pśchednoschkach mnoh pśchipoštucharjow, kotśiž njeśtuj jenoź „na hjedźu“ pśichijśi. W tym nětko žo w pśchichodźe wo wjeśe pśchemjenicź. Schtóź tute jednore žadanja pśchiśtojnosće wobśedźowacź nochze, njech radźcho doma woźtanje a śej pśchi thachlach trubku tobaka śaźehi. Pśchi tajśich pśchileźnosćach ma žo teź na tych dźiwacźi, kotśiž njeśtuj na tajke njedostatki śmućeni. Tute maju žo w pśchichodźe śe wschej rażnosći wostronicź.

Kak dym a njecźisty powětr cźistemu śpěwanju ładźewasche, śaćuwasche kóždy pśchitomny wézwuśujuśy hudźbnik. Wynjeś žo solistojo bóle pśażowali, śwoju rólu śpěwokmanje pśchewjeźcy, žo jim to pod taśkimi wobśtejnosćemi njeporadźi. Wśo je temu pśchepinanje hłośow na poślednich muśnich pruhach pśchinoschowało, ale w kurje žo cźiśće śpěwacź njehodźi. Najważnjśchi pśchednjet zyłeho wjeczora bźeśke śpenśke pśchednjeśenje Pilkowje operety „Sźmjerźnitza“ — teź „Morana“. Je to pśeni raz, so je žo dozjnkuje na jewiśćeju pśchedstajźa. Wśo žu k tomu wubjerne solistśke mozy trébne a tuńe teź tajśi orchester. Ouwertura — orchestralny ławod — je žo wunostajił. A to ś dobrym prawom. Tuta horśtka, wśzy njestrośenych hudźnikow, njeby ju bźespórocźnje pśchewjeźcy mohła, hdyž mjeśeśe žo hižo ś pśchewodom śpěwow dosć bźdźiśe.

K kśpśchenu dorośumjenju tutej nythśiśeje bajśi roskoši pśchednjda ł. P o p e l a je jeje śwjaźe a wobśah. Jeje jadro je, so tón sa śi dny wunreje, kaž je Sźmjerźnitzu, kotraž žo tak grefśka Khjtśa w bźiny pśaśeźu pokaźa, wuhladał. Tak žo njeźdernemu Janej dźeśe. „Hu, ty njeśjwźernik!“ Ale jako tajśa bźeśe žo Hanka pśchelworiła a trośćeśe jeho. Se śtrachom wupodoba wschi śwoje kójźitna a nózny śwajźnik chyśche jeho tehodła do dźéry tyknjcź. Na jeju próśtwu, teź Lubiśki a Jurja, žo to njeśa. Skrze śjedna žo Jank sašo se śwojej Hanku. A tuž buchtny hudźbny dwaj wjeśołej kwasaj śpiśeźenaj. Tuta ideju je Radyźerb (Jan Wjeśo) do poćitśkeho kabata źdrašćił a kompowalił je jara pśchimérjenu hudźbu pśchidał, kotraž žo ł wulkeho dźśła na narodne hłośy śepśeruje. Jich orchestralne pśchednjeśenje, temu originalne pśchidawki — tśi jenoź śchtyrichtśóny walśe (walcźik) naspomnicź, wo prawdźe lubowany tuch — a druhe je autor do zyłka śoł, kiž nóże žo w najśćerśchej, teź zuśej śjawnośći, widźecź a ślyśeć dacź. Nawjedowaŕ — ł. wucźeŕ B ř e š a n, a śpěwarjo žu ś njetuźchćiwej pikroseju, njeśkładajo cźasa a próźd, žo wéźy wćiwowali. Tolo naśchim wjeśnym hudźbnym mozam žu ł dźśła mjeśy śtajene, kotreź śamo dobre wola pśchewinjeź njemóże. Kóźdy woprawdźiśty Sserb wjeśeli žo na pilnym narodnym dźśle naśćich towarśtwow, wosobśe śpěwarśkich. Ale nadawki njeśmédźa mozy pśchepinacź. To bjerze łóśeć a lubośeć. Wśo žinny „Bratrowstwu“ dźakowni, so je zaś pokolało, kak žo opereta śpenśkeje pśchewjeśeć hodźi. Śtu žo ł tuto bohrike dźśło ś naśtorkom, so

— Ro s p r a w a p o l i z i j e. Tu kradnjenu 9. 9. 1925 na wjeczor muźkte koło śtamki „Janko“, ł cźornym wobłukom, je pólicija śnjezanki, i cźornumaj śtamkowej horje śtśiśenjenym wodźidłom i cźemnoźelenymaj pśchemjenjonymaj wobwiecźomaj. Na wróćenje koła je mjenowanaj wobwiecźomaj. Wo wéź wuśłuźujuśe powołcźe prośy žu dyśchka kriminalna policija.

— D o w o l j a b ź ł a w u (derwenśtka) m l o d ź i. Hižo w Lećo 1921 je žo je śjedźiśiwu „evangelśkeho kluba młodych muźkich“ pola némśkopśuśkeho Śrema wjeśo namjetowat, kotryž ja wśćich młodośtnych bjes rozdźela powołanja łśnje 14-dujowikt dowol pśchi dalejtacźinju pośnje mjidy žada. Jako pśchićźiny njejuwołanju so pśiśłuśnicy, kotreź młodśina wuźiwe, kotreź dale ćahnu wopśimje. Wośebje pokala je na wuźiwanu, kotryž ma tśi dny mol je duchownje a cźśne wuźiwe młodośtnych, kotryž mózy junu wób léto zyle bjes dźéła śimi bycź, wot nowembra pśchi dźéle wótacź. Wuźiwanje młodośtnych, kotreź njeje pwotpoćtnjeź a nowe mazy na dalśe śpśnuśe. Mjłko je žo ześ wubjerk śwjaśkow némśkeje młodśiny a próśtnu na kuježeśtwo wobroćił, so by tak ześ dnes bźe, možno, jakośći nacźiłk śapodalo, kotryž śtyrjoźeśśe łoźiwa, wobśtejnu, ja wuładowanu — tak ja nuźkapnik, niże 16 łét a dwajtydźeńśke próśtiny ja dźéławych młodośtnych pśches 16 łéć bo 18 łét pśchiwoli.

— P r u h o w a n j a ja p ś c h i w i ś a c ź e n a w y ś ć h i śchule. Śakśe ministerstwo za ludowe wośpjewjenje je postajiło, so maju wuczerjo ludowych śchulow wobśtejnne dobrośćenja śapodacź, wo duchownej a mirałnej kmanośći tych dźéśći, kotreź žu śo na wyśchich śchulach ł śaśtupej pśchiwowjedśiśe. Teź dyrźija wuczerja ludowych śchulow pśchi pruhowanjach pśchitomny buć — Wukaś, pśchećźiwo kotremuž žo je wśchelakich stronow możnje wojnje, ma tola pśchi tym to dobre, so tute pruhowanja wjazy tak wot pśchipada wotwiśne njebudźa, tak hacź dotal.

— B r ó n j e ja t ś ć l e ź o w ś t w a. Wukaś, ministerstwa ja śnutśkowne naležnośće ł 9. junija 1923, tak hacź žo w nim wo nolchenjn tśelśow pśchi pśrjebach a wotedaźu cźeśtnych wuśłelow jedna a to tuto jakuje, je žo błźmk. Sa to placźa nétko jaśo postajne ł 6. awg. 1902. Dale je tśelźowśtwam nakładne bźoń pśchi tśelśkich śjwjedźenjach we wobłuku ministerialneje wukasa ł léta 1902 dowolene.

— S Nalbiź. 29. januara wotmé śpěwarśke towarśtwo „Lilija“ pola Brśśanez śwoju hłownu śchromadźiznu. Sónadny drje bź drje wopśimjeć to wośebje je śtrony śpěwanjow, tola wuśpěch pod tym njeczerpjeśche. Pośkadnik pod dokładne, śwokojaze śliczkowanje léta 1924. Sómy wjeśnu hiśchoze ź małym śhłkom do nowego léta śtupili.. Tuźiny pśchinoschi postaji žo na 10 śt. pj. a śatupny pjenjez na 1 kr. (wotaźkim jara źnadnje). Sa mupośćenje jednotlivych kuliśkow postaji žo kruty jaramjanśki pjenjez. Pśched dohim cźahnom mjéjachu žo nowe wustawki towarśtwa mdźélacź, tola k tomu tehdom njedośdźechmy. Dokalj bźeśe pak nacźił hotowy, pśchedpśtachmy wuśtawki, kij tu madźijna ja dobre śpółna. Maja žo na kóźdej hłowpśchomadźiźnje pśchećitacź. Towarśtwo je ś tkom 30 łét śwojeśe wobśtacźa dozpśko. Cźeśćenym knjes bi Mikławśch Hajna nawjeduje jo 25 łét. Knjes wćeć wupraji jemu k tutomu jubilejej, w mjenje towarśtwa, wutrobnśchi śkoźopścheća, a prośy, so by wón teź dal wakśtwu nawjedowaŕ. Dźękapolne léto je „Lilija“ cźka. Dźewjeć tśoć towarśtwow śjawnje wustupi. Amuaru wuhotowachmy śjwjedźeń w Nalbiźach, ł wuźiwadkom Stary Sserb“ a wopytowachmy jich bórzy po w Sśernanjach. Hra pśobabaśke po pśchitomu. Kónenam tak, so bu dwójźachu hrajerjo hru na śjwjedźenju „M w Khrośćźach hiśchoze jinu pśchedstajeć. Po tak śjwjedźenjach dźakowny nétko krótki cźaś wotpoćnjeć, wynni mogami potom po jutrach śapoćinachmy a hi dźeń jutrow śjednoći naś śwójźny wjeśor w Sśernan

Ze Serbow.

Wutora, małeho rózka.

1864 wotpala so w Budyśinje „Wulke młyny“ abo „Certowy mlyn“.

* 1739 w Khołmje Arnošt Imanuel B e m a r, pozdźiśi farař w Klětnom, spisa dwoje originale nabožne serbsko knihi, a pěsni khěrluśej na Trojicu.

† 1768 Wyśśi farař Mag. Jan Bohumił H a u p t m a n n we Lubnjowje, wudźěła sebi sam swoje cźelne pśedowanje wo 1. Móje. 49, 8, — spisa delnjoserbsku rěcźicu-słownik.

1018 We Źiźeńju pola Budyśina swjeći so kwas mjez kralom Bolesławom Khrobłym a Odu, dźowku markhrabja Ekkeharda Mišnjanskeho.

Běła je ta lilija,
Kiž tam we tym haće kćěje,
Tak rjane je to burske holćo,
Kiž z tym lubym na reje dźo.
Narodna pěseń. —

Zdaluj ty so jencź zleho!
Njeeh Jhaŕ lže! Sto ma wón z tehoŕ
Jan Bémaŕ † 1742.

*

— W o w j e d r j e Wećera wjeczor we 7 hodź. barometer 737, hygrometer + 2, thermometer we dnu +11. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 0, thermometer w nozy + 7. Wuhladny na njesrajne wjedro. — Wjedrańnje śłejeja nam śunnśkeje wjedro. Wećera śejśćeke wyśchina nad frótkowjeczernej Europu. Wyśchina pak ł wjećora Schkodźeńskeje a śejśćeke wnbźiki śacź do śjwjedźnjeje Némśkeje. Nimoczahnjuwśchi je nam dźeńa žo nozy śtyny howrizaju wótr pśchinjeśeła. Wokoło 6 hodź rano śejacźu we krótkim njećeśtom njewjedrom. Ssapaje błyśki je pśchipowśedachu. Wajśkerje žu nad Tadźeź-Schwizu śałhadźałe. Po tym śnuźnu wśćeśe łynu wotcźahowacź. — W połoźińśkej Ruśkej, w Kaukaśśkich horiśchezach a wśći bjołach Cźornego morja kruta łyna śtśćeła. Horu žu śawśće, druhdy śuéj żeleźnicźnu cźaru mjes mjétomaj Paku a Tiflis śawéje. Tobakowe plan taźe, wuoże pjeńki, zitronowe haje a le śtołych jabłuczkow (Apfelsinen) žu jara śchkodowne. Syma je tam druhdy hacź na 20 śtop. Cźeśija śtupiła. Sa to je w połnóźnej Ruśkej cźim mjérścho. Tak mjén śymu w Rużkej ńdyma ponnja. Wot tehp cźaśa, to je Pśtrohrób jatoźeny, je śtśa pśeni raś, so rźka Neva njeje śamjerźła. Jutśi žu śjedu płónéźko 7,25 hodź. śkhadźa a ja 5,04 5,04 hodź. khowa. Mjéśacź śkhadźa wjeczor 8,02 a žo popołdnja 8,35 hodź. khowa.

— S c h k r o w a p o w p j e ś e ź w o w j e d r j e ja j u t j e j e śjedu: Dale njewobśtajne, wétrate ale nimale nikć wjedro, druhdy žo podeśchcuje.

— Ro s p r a w a p o l i z i j e. Tu kradnjenu 9. 9. 1925 na wjeczor muźkte koło śtamki „Janko“, ł cźornym wobłukom, je pólicija śnjezanki, i cźornumaj śtamkowej horje śtśiśenjenym wodźidłom i cźemnoźelenymaj pśchemjenjonymaj wobwiecźomaj. Na wróćenje koła je mjenowanaj wobwiecźomaj. Wo wéź wuśłuźujuśe powołcźe prośy žu dyśchka kriminalna policija.

— D o w o l j a b ź ł a w u (derwenśtka) m l o d ź i. Hižo w Lećo 1921 je žo je śjedźiśiwu „evangelśkeho kluba młodych muźkich“ pola némśkopśuśkeho Śrema wjeśo namjetowat, kotryž ja wśćich młodośtnych bjes rozdźela powołanja łśnje 14-dujowikt dowol pśchi dalejtacźinju pośnje mjidy žada. Jako pśchićźiny njejuwołanju so pśiśłuśnicy, kotreź młodśina wuźiwe, kotreź dale ćahnu wopśimje. Wośebje pokala je na wuźiwanu, kotryž ma tśi dny mol je duchownje a cźśne wuźiwe młodośtnych, kotryž mózy junu wób léto zyle bjes dźéła śimi bycź, wot nowembra pśchi dźéle wótacź. Wuźiwanje młodośtnych, kotreź njeje pwotpoćtnjeź a nowe mazy na dalśe śpśnuśe. Mjłko je žo je śjedźiśiwu „evangelśkeho kluba młodych muźkich“ pola némśkopśuśkeho Śrema wjeśo namjetowat, kotryž ja wśćich młodośtnych bjes rozdźela powołanja łśnje 14-dujowikt dowol pśchi dalejtacźinju pośnje mjidy žada. Jako pśchićźiny njejuwołanju so pśiśłuśnicy, kotreź młodśina wuźiwe, kotreź dale ćahnu wopśimje. Wośebje pokala je na wuźiwanu, kotryž ma tśi dny mol je duchownje a cźśne wuźiwe młodośtnych, kotryž mózy junu wób léto zyle bjes dźéła śimi bycź, wot nowembra pśchi dźéle wótacź. Wuźiwanje młodośtnych, kotreź njeje pwotpoćtnjeź a nowe mazy na dalśe śpśnuśe. Mjłko je žo ześ wubjerk śwjaśkow némśkeje młodśiny a próśtnu na kuježeśtwo wobroćił, so by tak ześ dnes bźe, možno, jakośći nacźiłk śapodalo, kotryž śtyrjoźeśśe łoźiwa, wobśtejnu, ja wuładowanu — tak ja nuźkapnik, niże 16 łét a dwajtydźeńśke próśtiny ja dźéławych młodośtnych pśches 16 łéć bo 18 łét pśchiwoli.

— P r u h o w a n j a ja p ś c h i w i ś a c ź e n a w y ś ć h i śchule. Śakśe ministerstwo za ludowe wośpjewjenje je postajiło, so maju wuczerjo ludowych śchulow wobśtejnne dobrośćenja śapodacź, wo duchownej a mirałnej kmanośći tych dźéśći, kotreź žu śo na wyśchich śchulach ł śaśtupej pśchiwowjedśiśe. Teź dyrźija wuczerja ludowych śchulow pśchi pruhowanjach pśchitomny buć — Wukaś, pśchećźiwo kotremuž žo je wśchelakich stronow możnje wojnje, ma tola pśchi tym to dobre, so tute pruhowanja wjazy tak wot pśchipada wotwiśne njebudźa, tak hacź dotal.

— B r ó n j e ja t ś ć l e ź o w ś t w a. Wukaś, ministerstwa ja śnutśkowne naležnośće ł 9. junija 1923, tak hacź žo w nim wo nolchenjn tśelśow pśchi pśrjebach a wotedaźu cźeśtnych wuśłelow jedna a to tuto jakuje, je žo błźmk. Sa to placźa nétko jaśo postajne ł 6. awg. 1902. Dale je tśelźowśtwam nakładne bźoń pśchi tśelśkich śjwjedźenjach we wobłuku ministerialneje wukasa ł léta 1902 dowolene.

— S Nalbiź. 29. januara wotmé śpěwarśke towarśtwo „Lilija“ pola Brśśanez śwoju hłownu śchromadźiznu. Sónadny drje bź drje wopśimjeć to wośebje je śtrony śpěwanjow, tola wuśpěch pod tym njeczerpjeśche. Pośkadnik pod dokładne, śwokojaze śliczkowanje léta 1924. Sómy wjeśnu hiśchoze ź małym śhłkom do nowego léta śtupili.. Tuźiny pśchinoschi postaji žo na 10 śt. pj. a śatupny pjenjez na 1 kr. (wotaźkim jara źnadnje). Sa mupośćenje jednotlivych kuliśkow postaji žo kruty jaramjanśki pjenjez. Pśched dohim cźahnom mjéjachu žo nowe wustawki towarśtwa mdźélacź, tola k tomu tehdom njedośdźechmy. Dokalj bźeśe pak nacźił hotowy, pśchedpśtachmy wuśtawki, kij tu madźijna ja dobre śpółna. Maja žo na kóźdej hłownpśchomadźiźnje pśchećitacź. Towarśtwo je ś tkom 30 łét śwojeśe wobśtacźa dozpśko. Cźeśćenym knjes bi Mikławśch Hajna nawjeduje jo 25 łét. Knjes wćeć wupraji jemu k tutomu jubilejej, w mjenje towarśtwa, wutrobnśchi śkoźopścheća, a prośy, so by wón teź dal wakśtwu nawjedowaŕ. Dźękapolne léto je „Lilija“ cźka. Dźewjeć tśoć towarśtwow śjawnje wustupi. Amuaru wuhotowachmy śjwjedźeń w Nalbiźach, ł wuźiwadkom Stary Sserb“ a wopytowachmy jich bórzy po w Sśernanjach. Hra pśobabaśke po pśchitomu. Kónenam tak, so bu dwójźachu hrajerjo hru na śjwjedźenju „M w Khrośćźach hiśchoze jinu pśchedstajeć. Po tak śjwjedźenjach dźakowny nétko krótki cźaś wotpoćnjeć, wynni mogami potom po jutrach śapoćinachmy a hi dźeń jutrow śjednoći naś śwójźny wjeśor w Sśernan

V. Kronus:

Posledńa wotnožka.

Sećźeńśke ... n Sserbin.

51] (Pokrjeźowanje.)

Wlažij bź źo hižo śchwańnje napił, a tehodła jemu jeho pśchinadźena hordosći méra njeda, so by śady wośtał. Mój śebi wotmyślił, so bź śwojej wuśtojnośću cźas bo teź tróśchku pokiwalicź. Tehodła stany, dyrś ł pśaśećomaj wo błído a faśchćicźa: „Ź nétko dźenja widźećz, hacź śchtó ź waź to wuwjeśeź śanźe, śchtoź ja!“

Towarśchnjej pohladachu je śpodźiwanjom na Wlažija. Bur wobkedźiwuje śe śkotkonjom jich pśchekwapenje, rośhladowaśche žo žebjewédomje po śakarjenej méśtnośći a wopraśćaśa žo hordźe: „Saplacźu bam piwa komuźkli śchtóź jón tak jako ja w śubach wutwéhnje.“

W kórcźnje iwśho wotmjeźerkny. Wśchitśy hośeźo mćajchu tole wuźaźanje ta wrótnośći pjaneho cźłowjeka. A tu, ani žo by jo śchtó nadźał, bur poruci koreźmarjej: „Korćźmarjo, bow wina śem!“

Towarśchnjej dorećźowachu Błažijej, so by bo tola tajkeho pośpita radźcho wośtajił, wobśtrucźejo, so jim źyłe pśchesźwédźeni wo wuwjeźenju jeho „kumśchta“, tak śo je wśchelkó hośći njemóże ho nićhó śwaźicź, so by žo ś nim mérił. Praźjachu to ł wobhładaniwośći, dokalj burowa pjanośći śajaj jich ł hrośbu. Błažij paŕ njedaśche śej rěcźeć, a śe łubami hrabny ja bowom. Śnydom za tym paŕ śwali žo jtak a wujeśhe žo we wulkich bolośćach. (Woprawdźity podawk!) Towaŕśchnośći žo hnydom rospjerćhny, jako by do wrobłowy zśtił. Kerćźmaŕ mjes tym ł kuchnje pśchibźa a bźeśhe nuczeny hnydom po lékarja pśpśaź. Tola lékaŕśka pomoź bźeśhe podaŕmo. Błažijowy śtaw bźeśhe bźeśnadźiju. We śwojej bźeśpomocy njewédźeśche źebi rady, śchto ma ś njeśbożownym cźłowjekom śapocźeć. Skónczńje žo jemu tola poradźi lékaŕja wuprośyć, kij dowoli, so by bur bźł bo jeho domińmy wotwjeśeny.

Domownik ł Błažijowym pohonczom pśchiwjaźachu bura a wotwjeśechu jeho ł śhwatkom k Bukwośću. Hacźrunjeź bźeśhe nóź, wubźjachu łudźo tola je śwojich twarźejow, dokalj žokośeśenje njeśbożownemu pśchekhuchi dupot kuni a wrjećot wośow rośbudźi nóźnu cźśichinu.

Hiśchcźe źiweho pśchiwjeźechu jeho domoj. Źyła wjeś žo k niemu śpěźa, tu a tam nécźtó cźadźeśche a pokoźeśche, so by jemu we wulkich bolośćach wołoźenje pośkićźił, ale jeniczkym duchownemu žo poradźi, njeśbożownemu ta duchu mér a pokój pśchinjeźeć. Po pśchićźcju śjwjatych potajnśtwow wośhi śa krótki cźaś wumrć.

Sźmjerź horźeho Błažija bźeśhe woprawdźe śrućka a śłuśeśhe ł wottrachśchnym pśchikładom za źyłu cźoliku. Na pohrjeb pśchińdźe mnoho ludu; mjes pśchewodźerjemi bźśchtej ł „mećińśkej dźśći, kotreź bźśche tónhanu bur ł pśom ł wora wuśchezuwał. A śpodźiwnje bźśche, so runje pśchi Błažijowym khowanju žo kóźdy ja śyrotźu śajimowaśche. Bé ... j nśejśpośnacju rjanej a cźśtej. Nowa drasta jimaj pśchijśłośeśhe, a wośebna knjeni, kotraž jeju pśchewodźeśche, bodawaśche jimaj wośebity błyśchej.

Wśejśpośnej ludźi bź wśchelźśka, so tale njeśnata knjeni pokhadźa śe Żyźiśej pśchiwuśnuśtwa a so je w Prahy w dobrych pomńerach źiwa. Mjeś pśchewodźerjemi žo teź potwśdaśche, so bź žo Prażźa knjeźnicźka pśchi pśchileźnosći śwojeho pśchipadneho wopyta w Bukowśku do śyrotkow śalubowała a so bź žo njedźiwajcy na pśchećejźnośćeju śwojeho źebjeśtwo pśchinwuśnuśtwa rośpudźiła, so wośobej żotzy ł źebi wośnje. Śhoni žo teź, so na najbliźśich dujach śyrotźy do Prahi wotpjeśe.

„Njemóju dźenja śyłśam śawobaracź“, praji Witka, pśchidrućujo žo po pohrjebje ł Prażźej knjeźnicźy, kotreź śyrotźy wjedźeśche.

„Khowanje bźśche wéźo jara hnujaje“, pśchiźwédźeźi, „wośbśe hdyž žo na to śpomina, śchtoź je pśchedtkadźało.“

„Ale hdyž teź to! Błažijowy pohrjeb mje hnuk njeje“, muśajśi śtarz. „Śtej to tutej śyrotźy, kotreźj śeje wuźiwodubźiśa ł cźiwłow a bźdnośćow, w kotryźj žo njedawna mjeśechtej wjele cźerpjeźj; to je mje nétko ł źhłśam hunto.“

„Cźinju winowatośćej katołśkeje śchśeśźanki“, praji źebjewédomnje knjeźna, „wunkonjam ju cźim śerścho. tehodła žo śtej dźśći ł teje śameje krwé jako ja! Pośtaram w to, so bźśchtej bźśej derje wukukowanej a ł tym wośobožnu gmejnu a wobydleŕśtwo a cźłowjeśtwo wot wśchelkeho źła.“

„Sdy by tola hśódy tak myślił, rěcźał a źednał!“ pośpjedny ł hłubóka Witka. „Njebyło by potkcźowanych śpreckow, a njeby teź telko śaśiwoju trźbnuch było!“

Stoźu rośwažnjo wo wśernej wuczbje a dwołomnej pśchewjeźeńśu a wuśtukowanju, ł kotrymaj žo jakoś łoźeśće ł błźśchemu ł wjeśeśka śanźechuje, śakombśi žo ljśny duśy ł śćrchowna. Pśchede wśu dośeźe jeho Jośik.

Hdyž bźśchtaj žo pośtrotwiśoj, da žo Witka do pośnja: „Sśym dźenja, knótije, po khowanju nad wami wulku radośćej! Hard śo pośtedka staj śo ł Błažijom rowaloj a tola śeje jeho pomhak ź towu njeśeł. tak, mamy tola śe ł dobrym wotplacźeć. Schtó ś kamjenjom, do teho ty ł chlébom njećatch! Njewém, hacź by žo teź Błažij — daj jemu Bóh njejośeśi raj! — napśchećeźo wam tak śadźerźak. Haj wśwét je dźenja hižo tajśi, jedyn śyrotki wotkonje, a je pśchitśćoźi ł wuźiwobe! — Bóh lidy kutjes na tu śwéźe śpodźiwne śtworjeńćźa! Njech śej je po Bo śpraśnwośći śam śudźi!“

Źujśt jenoź ł śłowu liwny a jemu śa śo bycź njebudźo by njepośrédnje po pohrjebje śwojeho pśchećźiwnika a Witkowe bśchipomnjenja wotmolwiś. Wobaj pśnźiśi žo do hłubokich myślow a cźehnjeśchtaj domoj.

Po Błažijowej śmjerźi njedźeśche wubeno hośpodarśtwo. Prożośowaśche žo źiwéru wo to, so by kubłeśchto wu dźeŕźała a pśchiśporjała, dóniž jenićeŕ kim njedowoźe Tola dołh bź pśchewulki, tak śo njeniźeśche jón śelaplacźe Mimo tźho bźwuhaś tak ź nétchó krućź hubźene jich a njeboźe w hośpodaŕśtwje, ł cźśnć mjeśeśe łubo jara tśe cźaśy. Nieliczonne śtarośće pśchinjeśechu wubeno pśchejaśe do rowa. Młody bźdźij (herśo), njerwupruwany a lośkomyślny, bźłho njehośpodaŕśeśhe. Bźśche wo śwoje pomńery źiwy a dołho njetrajeśche a pśchinźe wśchco. Jeho ródny śtatok dyrbźeśche žo pśchedacź.

(Pokraczowanje.)

Taka naležnja radosć a wjeselokosć pak pschewschwoschi jo na dobo do trudoby. Rasch lubh Bohuslaw Pawsk Czornakez z Konjez bu wotwokany na prawdu Bożu. Pschi rowje sapěwa jemu „Lilija“ posledinje boženje, spěw pschiprawi k. dirigent: „Pschi rowje towarschna.“ — Psched letom thodżach hischcze z tutym wobdarjenym hrajerjom na pruhi a swjoženje a nětko wotpoczuje hižom dołho w ródnej semi, njech je jemu lohka. My chcemy hebi pschikkad bracj na jeho sahorjenoscži, wopomnoscži a lubošcži k towarschnu. / Po dwuměsazinej pschestawy wobdželschiny jo na sjedże spěwarskich towarschwow w Rjeżnaczidle. Měsazu po tym konzertowackamy sajo w Ralbizach. We okobnje swjeczkje kujes pschedhyda swój sleborny kważ, towarschtwo sanjese jemu sakrasnischcjo. 28. 12. chcychmy nětko lěto z konzertom słónczcz. Ale sendmy to kónz! Niż so spěwy a hry so poradżili ujebychu, ale nć, wowyt bć tak šnadnym, kaž hischcze jenje doživili njejšmy. Wšo wjedro tutón dżeń też wotdjerzowasche, ale jo tež Ralbiczanow tak mało pschińdże! Njemóhli tuczi wjazy idealu. Swuślenja měcz a pschiliez, hdyż bć tola wosakowacz, to wot šalenich wjow wjele njepschińdże. Je dżeń nam hižom nadpadnyło, so bo Ralbiczenjo swjedżenjow „Lilije“ pschezo bóle sdaluja. Sdawa žebi hižom rozwominali, so pschichodnje nasche swjedżenje w druhim wobdarnym hosćenju wuhotujemy. So naschi ludżo wjazy prosumjenja a sajima sa spěw. tow. ninaja, hdyż je to tola towarschtwo, kiż ma tón najsenjchi samjer, hojicz ludowy spěw. Spěw je tola najsuntrnischi wuraz cżłowjeskej wutroby! Wš běhu lěta jimy žebi 21 nowych spěwow pschiswojili. Wschitke tsoje nowe wudate spěwne knihe nóżemy nasche zpodżiwne njeswakaz. To je stutkowanje towarschtwa saidżeneho lěta! — Po nowych wustawkach buschtaj bumdom dwaj wjeselej kwaschaj zjojezenaj. Tutu ma so nětko pschekdyndstwo z nowa wotcz. Tehodła je pschichodny schtwórtk, 12. 2. pola Brězanez we 8 hodźinach shromadżizna. Tehodła pschińdźe wschitcy, kaž spěwarki. Pschinjedżeże prawje wjele nowych Bohuslawow!

S Kalkz. Rateczanski zurkownik shromadżizna jandżenm njedżelu w „Salkim domje“ wotkwri knjez Tjech a powita pschitomnych. W shromadżiznje měsesche so wobkamknyk: schto ma so dla wobšmadżenja sarischa na měsu dale czinicz. Knjes Wjeli z Rateg rosprawjesche wo kroczelach, kotrež su žo czinile a kotrež nas njejsu k prawemu wuspěchej dowjedle. Sdawy so nětko na němsko-narodnu stronu wobroczili, kotraż myslta nam we wżdy pomhacz. Sapósłanza Greilmanna smy napominali, so by sa nas wolimawolnych swojeje strony dobył. Wschitkaży pak njechachu so na naschu stronu stajicz. Sapósłanz Greilmann prajesche, so žo tu we czisiu zurkownisku naležnosci jedna, wón so wótcze w ludże jako politiska nalężnosci wobkadnje. Greilmann prajesche: Hdyż ho wo herbstu ludowu nalężnosci jedna, smy my němsko-nazionalni pschego na schansy byli. (To my Sdechja prjedy hischcze wjedżeli njejsmy. Wobjsmy. dop.) Wón je so na bistopa wobrocził, kotryż je jemu z jandżanjstwowy sastojnit a kotryż je jara duchpastolny. Praschenje autority bć hromna wez. Autorita njeje so dołcz wokkedżowała. Schtož je wón, Greilmann, czinił, je wón jako czesny mołker czinił a je lyntat srjedżaw pucz namakacz. So by Rusko do Nateg pschischoł, bć zyle njes wuhladow. Druhe wjedżeli hyscht hnydom teżkowanske a autorita zurkownistwe wyschujesche by so zhubiła. Mes tym je i napschećiwcze strony, Pfarrerverein atd. ho agitazija sapoczała. Shromadne sakroczenje pola konsistorstwa je so stało. Nakhwilnje nětko so nětko je sturschim sarasjom wobstadżicz. Jemu so sda, to budże konsistorstwo na tutón namjet dżiwacz. Mózno je, so bo sórty nowy zurkowny wólby jakoń pschichodnje. Konsistorstwo, heż pschejne, so by so hrónt pucz namakał, hdżež jana strona lóża njeje. Wón dże wżdy dale k sjudżom hdż. Knjes Czech jemu dżał wuprajt a na to pokala, so žu so

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki dżensa dop. ¾11 hodż.:
Wiki su nětnische, tendenza měra.
¾12 hodż.: Każ psched hodżinu. Tendenza: bjes wobkheda.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotliwe symjo we tuni abo 1000 kg, wowaš 100 kg.

płaczizny po	9. 2.	7. 2.
Pschenica	250-254	246-250
rożla	249-252	246-248
nalětni jeczmjeń	253-268	250-265
zymi jeczmjeń	—	—
wowoš	186-193	188-190
kukurica/Mais)	228	—
pschenična muka	34.37,50	34-36.50
rjana muka	34-37,50	34-36.75
pschenicz. wotr.	16-16,25	16-16,50
rjane wotruby	16-16,50	16-16,50
rapž	395-405	395-400
lane symjo	400-405	400-405
hrach	22-23	21-23
pjeluschki	18-19,00	18-19,00

płaczizny po	9. 2	7. 2.
rapž. wotsuschki	18-19,20	18-19,20
hrach. melasa	9,80	9.80
serabella	16-18,50	16-18,50
strinage truži	20-20,80	20-20,80
sunk	20-22,60	20,60-22
wona	18,50-20	18,00-20
lann wotsuschki	25-25,50	25,50-26
módre lupjeny	13-14,00	13-14,00
zolte lupjeny	16-17,00	16-18,20
symo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ rjane	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowsina	1,00-1,08	1,00-1,05
„ jeczma	0,90-0,95	0,90-0,95

Drjezdżansta burse.

Pschenica	247-252	bórnacze truški	23,00-23,25
rożla	250-255	pschenicz. wotruby	16,00-16,70
nalětni jeczmjeń	270-290	rjane wotruby	16,00-16,90
nalymski jeczmjeń	225-250	pschenicżna muka	37,00-39,00
rowoš	195-212	rjana muka	38,00-40,00
cżerwjeny hjecžel	240-275	woka	25,00-26,50
rapž	390-400	pjelusczki	24,00-25,50
kukurica (Mais)	230-225	hrósch	27,00-29,00
suche truhanczki	12,00-12,25	zolkowe truh.	20,00-21,50

Płaczizny rěsnego kotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.

7. februara 1926. Płaczizny po zentn. a pf. hriwnach.
Skótne drużiny a wosnamjenjenje.

Wały: 162.

Polnomołsane, twukornjene, najwutsejscheje rěsnje hódnoscheje hacz do 6 lět	50-53
	42-46
Mołde mjasne, wjelwukornjene, starsche twukornjene	34-38
Mjenje twukornjene mjasne, derje pjewane starsche	25-30
Mjenje pjewane wschelki starobcy	

Byki: 195.

Polnomołsane, twukorstene, najwutsejscheje rěsnje hódnoscheje	50-52
Polnomołsane, młódsche	44-46
Mjenje twukornjene młódsche a derje pjewane starsche	38-42
Schpatne	30-35

Jałowje a krowy: 244.

Polnomołsane, twukornjene krowy najwutsejscheje rěsnje hódnoscheje	50-52
Polnomołsane, twukornjene jałowje najwutsejscheje, rěsnje hódnoscheje hacz do 7 lět	43-46
Starsche twukornjene krowy a derje wowsite młódsche krowy a jałowje	35-38
	28-32
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane jałowje	22-26
Mjenje a schpatnje pjewane	

Cjelata: 558.

Najlepsche twukornjene	72-75
Mjenje twukornjene a tajke wot zyha	65-70
Schpatne	50-70

Wowzy: 725.

Młódsche a starsche twukornjene	49-53
Starsch. twukornjene	42-46
Mjenje twukornjene (Merschafse)	25-36

Swinje: 2734.

Polnomołsane, wosebitych rasow a tich tschinjerjow, hacz do 1½ lět stare	64-66
Bukornjene	66-66
Mjasne	60-62
Schpatne	57-59
Ranzy a kundrozy	50-60

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 10. februara 1925.

Wjeczerawiske kursy w Barlinje.
(2 nul wotpa za w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 570
jendżelski punt	20 025 000	czeskosłow. krona	12 370
schwajzarski fran!	80 900	10 mil. półit. mark.	80 500

Dań sa wschědne pjenjesy stoji so na 9—11 proz. a sa měsazne na 11—13 proz. letnego sadanjenja.

Efektowe kury, wobsebje te atżijow so wjeżera na Barlinskej burzy sesłabichu. Sa to běchu statne a wobjsta požeżnika nješeko kruczische.

Na produktowych wikach měsesche žito sajo wowschenje płaczizny. S Amerika a z Liverpoolskich wiceow (w Jendżelskej), pschikkadżachu powjeste wo horjeżiłych płaczinach. Wobrot we žiczu wosta na Barlinskich wikach snadny. Płaczizny njedożpichu też wyschokocz amerikanskich płaczizinow. Też jeczmjeń a wowoš běschtaj so nješto male dróżschaj. Wežera płaczesche zentnar:

w Drjezdżanach

pschenżizy 12.35—12.60 hr., rożli 12.50 hr. hacz 12.75 hr., jeczmjenja nałetnego 13,50 hacz 14.50 hr., nałymnego 11.25—12.50 hr., wowsża I 9,75—10.60 hr., II. 8.50 hr. hacz 9.70 hr.

w Barlinje

pschenżizy 12.50—12.70 hr., rożli 12.45 hacz 12.60 hr., jeczmjenja nałetnego 12.65 hacz 13.40 hr., nałymnego 10.65 hacz 11.90 hr., wowsża I. 9.30—9.65 sł. hr.

we Wrótżławju:

pschenżizy 13.25 hr., rożli 12.75 hr., jeczmjenja nałetnego 13.50 hr., nałymnego 12 hr., wowsża I. 10.25 sł. hriwnow.

We termijowym wikowanju:

pschenżizy haprelja 14.10 hr., meja 14.30 hacz 14.40 hr.; rożli febr. 13.10 hr., měrz hacz 13.30 hr., haprelja 13.80—13.75 hr. meja 14.15—14.20 hr.; wowsża 11.30 hacz 11.20 hr.

Na Wrótżławskich wikach płaczesche wežera rapž 19 hr., lane symjo 21 hr., zonopowe symjo 27,50 hr., konopej 15.50 hr., módry mak 46 hr., cżerwjene a bele bórny 2.50 hr., wicho po zentnarju.

Sso bojo, so mohła pschenża dale bicz. Australiske swojim pschenżu pschedawa. Sa pschewoss pschenżu do Europy su telko lódże najeli, so móża 40 miljonow zentnarjow pschenżnjeżeli. To bychu byle dwě tżeczinje nje pschenżicznego wowoża.

Jokor w Magdeburku pschi 200 zentnarjach 16½ hacz 17¼ hr. po zentnarju, k temu pschińdże hischcze dawk wo 10.50 hr. a sa měch 60—70 ny.

Khojej sanożeny tydżeń na swojich dotalnych krutych płaczinach wobsta. Brasilijanski płaczesche we zasłonym wikowanju a w Hamburku 2—2,20 hr., a Grjezdżowo-amerikanski 2,25—2,35 hr. po punicze.

Na pschedań:

Wołaj, młodaj, w Malschezach cżo. 42.
Krowa blisko k cżelenju w Delanach cżo. 3.

Na pschedawanje:

Sstudnjizy, srjedu, 11. 2., dopołdnja w 11 hodż. we hoscežeżu „k tsom krónam“ w Kulowje: bruna łobla z wolnym gratom, wós (Dogart), sinje wosowe krosnicżka, na pjerach, 15 zentnarjow brikelow.

Sso pytaja:

Dżełaczeżitu symójobu, kiżeji dwór w Malschezach. Holżu do domu, Marichcerka w Biopschicnje, na Lubijskej drózy 21. — Jutrownu Mazka w Malej Dubrawzy, hotżelnj we Sserbskich Pawżezach.
Hospoża jako pomoz, nješchżanóża Lebelt we Wostaschezach.

kak rućze po zylym hornim połkhodze roschćerł, ło Spróćanśa ẓwobodna wobora sadẓewaćą njemódźesće, ło ẓo zyły horni dźeł twarjenja wotpali. Nadoba ẓo jenoẓ ẓe dźela wukowa. Schkrć wohrożachu też jara ẓiłẓodne twarjenja.

S Wochas. Sserbske towarstwo ẓwjezjesćje jaùdżenu njedźelu ẓwoji ẓwjeśli ẓwjedżeń w Domalicach ẓaù. Sswjedżeń bć jara derje wopytany. Hižom do 7 hodż. ẓo ẓala ẓ ludom pjelnjesće. Hyndom po 7 hodż. nowina pschihoṅdła, knjes L. thromadźanych. Naschi ẓpewarjo a ẓpewarki ẓkupichu na ẓwjesćego a wutupowachu narodnaj ẓpẓwaj: „Luẓa, ẓlonjanska", a „Póẓesće bratija, wokhowajmy". Na to krajesće ẓo prẽni dźiwadłowy kruch „Telegram". Hrajerje ćinjachu ẓwoju wec jara derje, ẓchtož hrimotazy pschiklesk po ẓtónćenju hry wobkrućił. Dale ẓpewaśe ẓo: „Prẽnja klóśka, o ty radośćo", a „Pad bélej brẽmẓku". Na to krajesće ẓo druhe dźiwadło „Ẓdyż Kozor khamor cẓatascje, wot M. Hajny. Hra ẓo jara derje pschedstajì a wubudźi mjes pschihoṡłuchaćelstwom wulke ẓmjezje. Na to ẓo ẓpewaśe: „We Khoẓebuju na hermanku" a „Do drjewa", wobaj ẓpẓwaj wot Bjarnata Kramza. Po pschedujeńjenju kupleja ẓo ze ẓpẓwom „Hdże ẓtatok mój" prẽni dźeł wjecora ńkonći. Na to ẓchkónje wotwachu druhi dźeł: reje. — Wschitke ẓpẓwy ẓo 4-hłośnje ẓpẓwachu. Nawjedowanje ẓe naṡch duchownym, knjes Bahr ẓaẓo dobrozẓiwje na ẓo ẓwjat a ẓaneẓe prózły njeẓtutoju, wschitko jenoẓ na wjecẓorach wucził. Wutrobny dźak jemu też na tutym mẽśnje. S wjeẓelom wubdżeny hłcheẓe dołgo na derje porabjeny wjecẓor ẓpomínać. Sdym błyẓchał na dompucẓu wot nékotrych pschihoṡłucharjow prajićź, „ẓmy ẓo jara dźiwali nad wuẓtojnym hraću, hłcheẓe bóle pak ẓmy ẓerbske ẓpẓwanje wobdźiwali, wono bésche kóńa zyłeho wjecẓora.

Se Sönbornizy. Dla rubjeẓnego hoṅhwjerśtwa woẓkorẓenego Emila Herzoga ẓe Nisćańśki hamtiki ẓud wunvinowći.

Wusudźenja.

§ Budyśkśti krajny ẓud. Daẓ tajnej pojedẓeni wolmélćitej ẓo ẓobone psched wulkej khłoṡtańskej komórn. W prẽnim pojedẓeńju jednaśe ẓo pschećźiwo 28letnemu wojeńẓenemu pućowanikowi Arnoschtej Janej Marschoy ẓ Dobrućańe dla wumnożowanja. Shromadny ẓawnikśi ẓud bésche jeho 9. dẽẓ. 1924 k jenẽmu létej a 10 mẽẓagam jaṡawa ẓaẓudźił. Cẓeśtne prawa bćhu ẓo jemu na 3 léta wotrzekśe. Jeho powołanje ẓo ẓaćźiny.

§ Dla pschemyślowego wotcẓinjenja bésche Budyśkśti ẓawnikśi ẓud najeńka Pawola Hermanna Gopperta ẓe Korkymja k 18 mẽẓagam khłoṡtanja ẓaẓudźił. Cẓeśtne prawa bćhu ẓo jemu na 5 lét wotrzekśe. Sapodate powołanje ẓo ẓaćźiny.

Přiłoha.

* Se Sebnizy. (W ẓtúdźe ẓo pschejeł.) Dwórniśchćego wocha pschedsćehćerja M. Hrabny ẓchtwórtk dopołnja cẓaù a pschejédże jeho. Noha a ruka ẓo jemu wotjédźeschłej.

* Morda ẓtwo a ẓamomordaṡtwo. 20. januara 1925 bésche dźeẓatnik nẽmśkostanjeze nuboty Korla Josef Hoffmann ẓ Drježdżan ẓo ẓhubił. Ẓaùdźenu njedźelu ẓaẓtupkowachu ẓelady Roṡtalśkeho ryẓećkibla ẓt wyẓelé. Hdyż tam dóẓdźechu, namakachu tam morwe ẓiło deẓo muẓelcho a mlodu hoẓu. Bésche to mjenowany dźeẓatnik a jeho priedowjeda luba Frida Lowkaẓ ẓ Drježdżan. Hoffmann je ju nawabił, ẓobu hicẓ a je ju po ẓdaẓu ẓe ẓerliwolcze ẓatśelił, dokeẓ wot njeho wjazy njerodźeśćego.

* S Wolfenẓtrina. Diamantny ẓkaẓ wośwjeẓćiśkaj tute dny Tiypmanez mandźelśkaj w biśtim Schönbrunnu. Wobaj ẓtaj 85 lét ẓtaraj.

* S Warẓawy. Pogrjeb jeneho rowa wolkny ẓo tute dny na pohrjebniśćeju w Duchẓowe (Dur) w połnjeẓnych Cẓechach. Jako tam tólka ẓtary ẓapadnjeny row nowtwori, namakachu dele tam kaṡchcj, ale mẽśto koẓcow ẓeẓelche w nim hromada ẓwuẓła. Kaẓ ẓo ẓda, ẓu tu mẽśto cẓłowẓeka wuhło w kaṡchcju ẓ rowu njeẓłt. Schto je ẓo tehdom ẓ cẓłom ẓtało, dyrbi hakle pschepytowanje wujaẓniẓ.

* Cẓełaj wojeśkoj lotarjaj ẓmjertnje ẓnjeẓłoẓwuoy. We Wołomiuu je pjatk wojeśke lećadło tamnischeho letaćeho połka w pjonjenjach ẓ jemi padnyło. Mjednik a pschiẓłuchnik ẓtaj mortwaj. Ludźo na drohach mózachu ẓo jenoẓ wuthowaćz, jo ẓpẓchnje cẓełnuchu.

* Architekt, kiż wopaćne pjenjezy dźeła. W Moscze (Brücken) w Cẓechach ẓo w Kötiẓchenbrodze pola Drježdżan hydźezy architekt tute dny ẓaja, hdyż runje wopaćne cẓẽśli bankowki po 100 kronach wupłaćeśche. Drježdźanśka kriminalna polizija je hromadźe ẓ Moskitej we wobydlenju architekta pschijmowała. Pschi tym wuhlédźi we tajnym kaṡchcjiku pjenjeśkego błida maṡchiny a płaty, ẓ kotrymiż architekt wopaćne bankowki dźełaśche. S dobom namakachu też płaty ẓa dźełanje ẓaṡtich ẓtołych dołẓnych wopiśmow. Kak dałeko ẓu tajke wopiśma hižo hótowe a wudate, njeẓnohdi ẓo hyśćeze praiẓ.

S Limbacha. 13-letny ẓchulkt hólcẓej Trnẓtẓerger łoẓći ẓe ẓamomordaćkim wotpohładowm ẓ wókna druheho poṡchoda a woṡa cẓężko ranjeny na drójy leẓo. Strach ẓa ẓiwjenje pak njeẓwobẓteji.

* Na łodźe ẓo łabudźeli. 40 ẓchulerjow pschenoẓuja na ẓamjerẓnjenym jẽoru. Wcẓera w nozy pschiẓłu ochu na Neuliedẓtiin jẽoru pola Eiẓenẓkada 40 ẓchulẓkich bółcẓi do ẓtracha, ẓo ẓo ẓatepja. Schulerjo bóchu wulét cẓinili we ẓamjerẓnjenym jẽoru do wẓéki na duchjim beẓoły jẽoru. Powołdniu chachu ẓo ẓaṡó na ẓamẓnym puću wróćicẓ. Tu nabydny jich nadobo wulka mẓka. kak ẓo ẓo ẓabłudźichu, dokeẓ je jẽor na 100 km dołhi, hdyż teẓ ẓenoẓ 7 km ẓchérokł. Dale pak ma jẽor wjazy njebezpjerẓnjenych mẽśtnow, dokeẓ ẓu tam cẓełe kuẓoły. Schulerjo njeẓmẽrichu ẓebi tehdła wjazy dale a tak pschenoẓowachu na łodźe, njeẓwédźo, ẓo ẓu jenóẓ hłcheẓe nékotre 10 metrow wot brjoła ẓdalene. Doma pak bó ẓtarẓchi a zyłe wobydlerẓtwo pschi jẽoru ińẓmẽrichu. Skónćenje ẓo Eiẓenẓtadtẓka a Neuẓiedelẓka garnizona alarmowaṡche. Se ẓwẽtłomjetakami wuczahnychu wojazy a wobory. Hakle rano wokoło 4 hodź. namakachu ẓabłudźenych, kotrjż ẓo na awtach domoj dowjezechu.

* 8657 wobẓtórẓbow w bẓhu ẓchtwórć. léta. We pojedẓnym ẓchtwórć. léẓe ẓaùdźeneho léta ẓu 8657 wojeńẓkow awtomobilow bła ẓchelakich pschećupjenjowjo we Barlinje parkowtoṡtali, ẓ wjetẓcha dla pschećwẽśchneho ẓłédźenja. — Sajimawe ẓe ẓej pschibéraṅe wukrajnych awtow. We oktobru, nowembru a dezembru bu jich na 304 pschipuśćenjach, dokeẓ a to ẓ Franzomẓkeje 35, ẓ Amerik 182, ẓ Jendźelśkeje 22, ẓ Auẓtrikeje 47, ẓ Belgiśkeje 6 a ẓ Italśkeje 12.

* Sa 650 000 frankow ẓo w Antwerpenach diamantow rubiło. Kaẓ ẓo ẓ Antwerpena pjśche, buchu tamniśchi diamantowi wikowarjo ẓ hróẓłu ẓajeẓi dla ẓłubjenja pólẓkeho wikowarja, kotrehmż bésche Antwerpẓki pschekupk diamanty w hódnoẓći 650 000 pankow dohrẽcił. Po ẓdaću ẓe pólẓći wikowaṡ ẓ diamantami cẓełnuł.

* Staru litwiṅẓku hrónu namakaṡt. Nedaleko Wilna namakachu pschi wunyjwanjach ẓelẓnej kaṡchcj, w kotrymż bćhu nimo koẓcowẓa ẓłote debjeńki a wulka liczba pjenjes. Dale nańdźechu w kaṡchcju ẓłotu, ẓe drohotnymi kamuṡchkami bohaceje wudebjenu hrónu. S napiẓmowẓ ẓo ẓpóẓna, ẓo bu w kaṡchcju litwiṅẓki magnat pokhowany, njeẓ tym ẓo je namakana hróna dźedẓiczna hróna ẓtarych litwiṅẓkich krałow.

* Wotbładał ẓa ẓtawow w Nieuporcẓe wobẓtudnił. Kaẓ „Journal" ẓ Nieuporta powẓe, je wotbładał ẓa ẓtawow Kellraert, kiż we wójnje ẓa ẓtawy rẽki Yjery we Flandermẓkej wotcẓiri a tak zyły kraj powodźi, nadobo wobludnił. Kaẓ je ẓnate, dyrbjachu tehdom nẽmśke wójẓka poẓtupowanje na Calais ẓaẓtajcẓ. Kellraerta ẓu do muẓtowa wotwjedli.

* Khripa w Jendźelśkej. Na khripu wumrẽ w poẓledninu cẓaṡu w Jendźelśkej 202 wobydlerjow. W Londonje ẓamym je 25 000 wobẓobnow na khripu ẓchorjeło.

* Wobhnadźeńła próẓtwa ẓa Granża. Sakitarjo we Haarmanńowym prozeẓu ẓobuwobẓtorẓeneho Granża, kotrehoẓ rewizija pschećiwo ẓmjertnemu wuẓudźej ẓo wotpokaẓa, ẓu nétko na prośe ẓuẓtijne miniẓterẓtwo próẓtwu ẓapodali, ẓo by ẓo Granż wobhnadźił.

* Attentat na wójwodku ẓ Albufera. Wójẓ wodku Albufera, 68-létnu jara nahladnu a ẓtójẓke ẓtrowu ẓónku, nadpadny wcẓera jeje prjedawẓchi najeẓt a ẓtrani ju ẓ revolwerowymi wuthẽlemi. Wójmowka ma wotcẓinje, kóẓde rano ẓ małym wojeẓkom wujeżdżowaćz, pschi cẓimż konjez ẓama wodźi. Wcẓera nétko pschiẓłuẓa nadobo ẓ połdruheje drohi muẓ k wojeẓ a wutẽẓli 6 króẓć, ale kulki trjechichu wójẓwodku do ruki. Nimodnym popadnych nadwadnika, kotryż wupraji, ẓo je ẓo chẓył na wójẓwodu wjecẓićź, dokeẓ je jeho wo ẓaṡłużbu pschińjeẓła. Wójẓwodku pak wobkrućiła, jo cẓłowjek kii; je ẓwoju ẓónu wupuẓćeẓił, ẓo by ẓe młodej hołzu cẓełnuł. Nadpadnik, kiż Dnure réka, njepokaja ẓonu ẓelnoẓeẓ nad ẓwojim njeẓkutkom.

* Hdyż ẓłónẓo dołchkleńẓy ẓa ẓtoletnicẓki ẓwẽcił. Schkleńza, w kotrejż wodźe ẓtole cẓłowjeẓy pẓwowaju a kotrejż mérinje mjes rójemi na wotnje ẓejo, je tola i njejetka bjeẓẓtrachna wéẓ, kotraż ẓwojemu wobẓedżerjej wjeẓele a ẓabawu cẓini. So pak móże wẽẓ ta junu hinak pschińć, pokaẓuje nam podawk, kotryż ẓo pjched króttkim w Newyorku ẓta, hdźeż taẓka njewinowata ẓchkleńza wulki woheń ẓawinowa. Sẓtónźo ẓwẽcẓeńe tak intenẓiwnje ẓ wokrom nuts na ẓchkleńzu, ẓo jeho cẓełena jako palna ẓchkleńza ẓtutkowaśche, kotraż hromadźene ẓłónẓne wrubi runje na jednym ẓpeẓeny ẓtoł mjetnodźa. Tutón ẓapali ẓo ẓa króttki cẓaṡ. Bórzy ẓtejeśke gyła ẓu ẓo w płomjenjach, tak ẓo ẓo gyłe hydźenje wupali.

* Schtomy, kotreẓ ludźi żeru. Amerikaṅśki wudowany pućowaṙ dr. Salomon je pjched króttkim knihu pod napiśmom „Madagaẓkar, kraj ludźiẓerjatych ẓchtomow", w kotrejż wón powẽda, ẓo je wichudźe pola dźiwich ẓplahow powodẓi ẓłyẓchał wo ẓchtomoje, kotryż nihdźe hłuboka w hutnym lẽẓu ẓteji a kotryż ẓo wot ludźi żiwi. Sẽam drje wón njeẓe tutom ẓchtom wothladał, tola mihjionarojo tamnych krajow ẓu jemu wobkrućili, ẓo tajki ẓchtom wopraẓdźe nihdźe njeẓteji. A ẓo wopraẓdźe tomu tak je, wo tym ẓnadź teẓ liẓt botanikarja Lichi, kotryż je dr. Salomon we ẓwojej nowej knihy wocẓiẓchcał. Licha wopiśuje ẓchtom a praji, ẓo je ẓam ẓwédł nabożneho wóka był, pschi kotrymż je dźiwi ẓpłah ẓchtomej cẓłowjeẓka woprował. Nékotre ẓpłahi wdźa w ẓchtomje pschiboha, a ẓtaraja ẓo, ẓo by tutón ẓajimny ẓchtom ẓo pschejeẓo ẓaẓo naḥẓćił. Sdonk ẓchtomo je podobny hobrẓkej habli; na hornim kónću ẓu twarẓejene 4 njeẓmérnje wulke łopjena, kotreż hacẓ na ẓemju dele dołahaju. Łopjena ẓu 4 metry dołhe, meter ẓchéroke, 20—40 ẓentimetrow tołẓte a ẓu twjerde kaẓ koża. Swjerẓćina ẓtrowa łopjenow je ẓ kalatymi cẓẽńjemi pobadżena. Na wjerẓchu ẓchtoma ẓedźi wjele kẓẽńjow, ẓ kotrychż njepschestawaju wontjaẓa ẓtora pohłuchaju juẓchku cẓęcẓe. Licha je pjecẓe ẓe ẓamẓnymaj woẓomaj widźał, kak jedyn dźiwi ẓpłah ẓonu nuceẓeche, po ẓchtomje horje ẓaléćeẓ a ẓ jeneho kẓẽńjowego kełucka picẓ. Lédma bésche ẓona ẓo kẓenja dótknuła, poẓbéżechu ẓo te ẓchtyri hobrẓke łopjena a ẓamknychu ẓo wokoło ẓónńeje. Tak wostachu wone 10 dnjow. Jako Licha néẓeho dnjow poẓdźiẓcho ninio ẓchtoma dźẽẓche, kẓẽńje ne ẓemi por koẓcow jako dopomnjeńka na cẓłowjeẓki wopor, kotryż bésche ẓpodźiwny ẓchtom ẓebi ẓadał.

Towarstwowski powéstnik.

Budyšln. „Sokołki" maja ẓtwórtk ẓwućowanje. Kuẓdẓele ẓobu přinjeẓć. Načolnica.

Bukecy. Spẽwne tow. „Radoẓć". Spẽwna hodźina ẓrjedu, 11. febr., wupadnje, dokeẓ je dirigent udẓẽwany. Předsydstwo.

Ralbicy. Serb. kat. tow. „Radlubin". Hrajerjo maja pjatk, 13. febr., wjećor we 8 hodź. pruhu p. Walźće.

Ralbicy. „Lilija" ma ẓtwórtk, 12. febr., wjećor we 8 hodź. pola Brẽzanec wólbnu zhromadźiznu. Wažnoṡće dla je kóżda a kóżdy winowaty, zo přińdźe. Nowe sobustawy so přijimuja. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleẓ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarẓki dźeł: Arnošt Bart, w Brẽzyncy, — za nawẽśtki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomniše hóstne mẽstnoṡće - Konditorśke pjećwa
přenjeje rjadownje.
Wšẽdnje wot 4—7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje
Mnichowski salonski trio
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlépše Slánkowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Wšẽ ćišćerśke wẽcy
serbske a nẽmśke
każ zličowanja, listowe hłowy
kwitowanja, načišće na listowe
wobalki, kwasne spisy, słubowe
khartki, wérowańske khartki,
smjertne khartki, visitne khartki,
přeprošenja, dźakne khartki atd.
zhotowja spěšnje a płaćiny hódno
Smolerjec knihićišćerńja
z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje.

Lanu mučku
w najpřetrjechenej hódnoṡći wotẽwa tak dołho, każ skład dosaha, centnar po 17,50 hr. wot Wojerec;
bije za mzdu kóżdy dźeń najlépši wolij
Pawoł Schkommodau
wolejca we Wojerecach, hnydom při dwórniśku, telefon čo. 65

Syn sprawneju staršeju, kiż ma lóṡt
pjekarstwo
nawuknyć, móże k přichodnym jutram do wuẽby ẓtupić pola pjekarśkeho mištra A. Bläße we domaku pola Minakala.

Pytamy
służobnu holcu
při wysokej mzdźi.
Bergschlösschen we Wuhnićelcach
Weigsdorf p. Kumwalda.

Mamy ẓtajnje na ẓkładze:
serbske
kŕćeńske lisćiki
Serbska kuihaŕnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Syny podsobny
woł
ẓteji na předań w Tranjach čo. 10, pola Delnjeho Wujezda.

Poručam płaćiny hódno
jaki do wétra, mantle do powolaniow, žonjace a dźéćace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźétanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkarske wobleki, žiłdźane šawle, štrmpy, košle, spódnje kkolowy atd.
Jurij Robel
w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

MERSINSKI
Naručnicowe časniki

Zony
Ponudam swój wulki skład pschepyskow, mẽšazych a pschedpadownych powjazkow, podpołožkow.
Steju rad k radze.
Wagnerowa w Budyšinje pjched ẓchulestkimi wrotami čo. 6.

Cyle mosebje tunjo
podawa
murjerske oyheŕ
dźĕrkate oyhele
tŕšane ponoški
tŕšane oyhele
w rjanych, njezadźĕtych barbach
Klinkarnja w Tŕoch Hwĕzdach, Paul Arnold
w Tŕoch Hwĕzdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11
Najlépše wopisma wo wuwjedźenych wyšnoćowych a privatnych twarjenjach.
Niełym w zwiasku! Niełym w zwiasku!

Serbske a nẽmśke
spẽwarske
we wšelakich zwjazkach
wot 5 hač do 15 hr. poruča
Serbska kuihaŕnja w Budyšinje

Přiloha k čisłu 34 „Serb. Now[illegible]“

Wutoru, 10. februara 1925.

Hońtwa w februaru.

Hajeńki cząs je je sapoczątkom februara hižom pónichtkownischi. W Sańkej je hońtwa hišchče na jelenjowsku sylahow, dźiwe kački a kwiczele (Krämmelsnäpfe) wotewrjena, dale na dźiwje swinje, dźiwje muki a wólchaku rubjenje wérimu, dokelž tute nimaja za zyle źle, lo žaneho hajeńskeho cząsa. W Pruskej je podobnje, ale jelenjow a kwiczele fu hižo lawrjene, lumbźoje pak fo tam hońace wschoje dźiwjeje pjerinu a hakuły hišchče wótcz.

Mjeńsche lnamjo februara je, lo fo lischki wodźa a to je najźiwdniischi cząs, w kotrymż móże jim hajnik najlepje na koju hicz, ajbjimawschno je, hdyż hońtwoje jenoho abo dweju jamnikow (Dachshund, Teckel) do twara puschczi a tak lubohožne lischki ! jamy wuczeri, lo by je potom je pólchnym wołojom marźnył, wšo ma pychibokowany być. Hdyż lischka ! dźery wujdźe, wokoło fo wuhlada a fo mjekondźi, to khežeru pólchnje dźe. S dobrym jamnikom hamym mało wjazy wuspěcha, hacž pches zyle lčto je wschelakimi pałkami. Mjetrjebacz po ranjach ja pałkami běhacz a hišchče lebi je pokradnyc dacz. Kóżdy hońtwjeł, kotrużma ham hońtwu, dyrbjał jenoho abo oweju dobreju, wótreju jamnikow mécz, to fo jemu jara bo hacze labani, njetrjeba ! wulkej prózu papše štajecz, dołho na łalaźgu cząsa pschecżinjecz a wospjebite hońtwy ja lischkami cżinicz.

Lischki fu fo w nékotrych stronach jako khežeru rozmnożili a tuż dyrdi fo jim na koju hicz, pschetoż dwěla samóże wone tak hižom dołcz wokhudujeny wobstacz drobneje kwérimy wulumjecz.

Runje w februaru, ta cząs wodźenja, polnicza hońtwa na lischki najlepschi wulpech. Najbóle stej dwě wjetscha dwójka) we ramej jamje a wótry jamnik jej ! łoka wukładźi. Też łalaźge w jabłukach, namełkaczkowych nogach w blišokosći twara ma wulpech. Sajmnawe je też, hdyż runje w łajkich nogach je jaječej pschczońku lischki wumakalich.

Nadrunjeż ma fo pschecżiwo žiwlenemu rozschérenju lischkow lakrocżisk, njechamy tola tuteho rubjenja dosłowje w naschej krajinje wulumjecz, to ani ! hońtwjerskich, ani ! ludowohospodarskich pschicżinowm njeby prawje było. Chcemy jeho jenoż w mjetach dźerżecz, lo jehkoda jeho wuzitk njepschekhabuje.

Zyle wélke je lo hajicz lehole cżełwjeneho pakostnika w ruźnich hońtwischczach njechodu zyle parowacz dołze. Hdyż fu fo ! naschich lésow a kčłow fhubiła, bu fo ! njej też wjele hajnikeho wjesela a wjele hajiskeje posłije fhubu mnyło. Wé tola tóżdy, kotruż je pał jako hajnik pał jako honjeř pschi wulkich hońtwach fhubu dał, łajke ta žiwjenje, hdyż fu nas lischki lepili; hnydom fu wschuzy hromadze w jenej kuli, lo bychu Żydy pował widzeli, wulke rozwominanje, wobhžiwanje, žortowanje, nastanje a łoženowy hajnik rozprawja, kak je ju do cząsa hiom wuzył a hinak njebyło możno, hacż lo je ju rzechił; hinak pał je, hdyż je ju mihnuł. Honjeř tykuje jenom jako wuzito rjanu jehmrčkowu hałžku na kłobuk, wélo nic darmo, cżasto je to droha pycha.

Też wschelakim łuzełym hajnikam, kotrjż fu tak zwoseho łuzełstwa cżasto dołcz hubjenje płaczeni, papiczkrjeny we tymje nékotre lischki, dokelž rubjenju wérimu, lotruż lepja, fhistcha ! njetscha jim hamym a to je cżasto jich jenicżke „Boże dźerżo“, jeli maja łboża a to je też jenicżka możnosć, ja sprawneho hajnika, lo swoje dołkody tak połepschi.

Kuny a tkhory fo tehorunja w februaru wodźicz pócżnu a sledżony hajnik dostawa nakazeju prózu derje mužowanu; dokelž w žanym krajnim cząsu je tak łajko fo pałzi abo ! wołojom njedostanjesch.

So je we Sańkej w februaru hišchče dowolene, ! lenje a dźiwje swinje tkhecz, nam njeło njepomha, dokelž we Sserbach tutu wérimu nimamy.

Jenicżka hajniska zabawa wostanu pola naš dźiwjeje kaczki a nuti. Tajki pschetkhób pschi rézy pośicze druhoh dobru pjeczenku. Schtóż ma wjesele na nutach a nima jich wjele we swojim rewérje, pschestanł je na kóuż fedrnara tkhecz, dokelž maja potom hižom hnilode, tótcz ja žitnu, hdyż stare lnicżiłch.

Sajazy lmeja létżu w tak milej fymje tu a tam lawórje hižom prenje młode, ale běda jim, jeli hišchcże trochu póznieje nymy pschińdże. Też wjele deschcża a mokrosty jim schkodźi.

Schwinz wopuschcża swoju jamu a hlada po łutach a polach ja cżełwjeni a waczkami a łchmjuzowa wulehnje na koncz februara 3—5 młodych.

Kurwotwy pschi rjanym wjedrie hižom do pora du a kokotz wojuja mjes sobu wo kótoschče. Rubjenje ptaki nétkle ! dobrym wuspěchom ta nimi du a hajik łoženy na rubjeznikow, kotrjż nétkle jeneho hrabnje. P. D.

Pożlednje hodźiny žmjertnych kandidatow.

Podał H. Hladki.

Mužkimy ljeźi, to fu hadźiny ! žmjerczi jadnadcżatych wosebje w pożlednich dnjach jara bjestrochtne. Tola fo temu tak dycż njedha, każ snaty jendželski fudnik Lawrence mèni. Tak rucże hacż je fo wuhud wojsewik, a dżeń wotprawjenja postajił, wotwjedu fo jadnadżeni do wosebitese jstwy, kotraż je lépje wudebjena, każ hewak stwiczka ta jatych we jastwach. Hacż do dnja wotprawjenja wuziwaja ! žmjerczi jadnadżeni hišchcże wosebje dobry cząs, je to posłedne dobre žiwjenje, kotreż fo jim na jemu hišchcże pożczi. Też jódź je wjele lépscha hacż hewak w jastwach. Wosebje pożledni jédź może ljebi jadnadżeny ham wukwolicz a dostanje, schtóż ljebi požada. Tole prawo wobsteji hišchcże je ljarego cząsa. Najschérjo naschemu mèńjenju wosłużeżi Lawrence, lo ! žmjerczi jadnadżeni njeke rżoża a derże sbja. Druhdy maja też wosebite pschecża. W l. 1920 w Londonje wotprawjeny jelelekrógny mordaŕ Gordon Hamby, požada ljebi ! pożledn. wobjedej kjatku wódzaju pjerżeń, trunkalsy a cżaj. Běsche tak wjeselceje myslc, każ he-a-ja-ńemże. Jedne druhi njecwjeżche mu bżecy, ale wón ! lenu grychu a to we cząsu, w kotrymż be cżeżko, ju dołacz. Też tute pschecża fo jemu dowjelni. Tehorunja dósta wón po žadanju kóżdy dżeń dwě bleschi piwa. Mordaŕ Crippen bé ! žmjerczi jadnadżeny, dokelž bésche swoju ljubżbu ljónzował. Tutón cżitatche hacż do pożledneho dnja wodomustne knihi. Po powołanju bésche lékaŕ; rosmołwjesche fo radu a dołho ! jadtwołwjni ljrażnikami. Pożledni wjeczor prajesche jemenu ! nich, fo pschedstejaze wotprawjenje jeho prenje ljubżbe. —

„Schto wy ! tym mènicze?“ wopraschа fo jeho ljrażnik. Mordaŕ na to powédasche, fo je psched wjele létami je ljwojej mandżelskej we Ameriju pschi jenym dżiwadłowym pschedstajenju ljobu ljtukkował, wón je tehdom rólu wobstorżeneho ljobu ljrał, kotreżho bjes dopokasow winowachu, fo je mordaŕstwo łnużił. A tu halke w pożledninm wokomiku wot rjeka lutcho pschedstajenja, ljwojej mandżelskej, wunadżenu.

Sir Robert Casement, ljwobodnu rjet sdżerżarjow we Jrskej, kotruż bésche we wójnje ljyptał, w Nèmskej jajim fa Jrsku ljoudżeł, bésche jara wjeselcy a mèrny, hač najwjeselschi mjes wschitkimi jatymi, kotrjż fu hacż dotal w jendżelskich jastwach pschebywali. Najbóle fo ljuwasche, lo bé psches wunuż wschitke tille a wusnanjenja ljhubil.

Nabożne knihi ljebi ! žmjerczi jadnadżene mjenje waża. Wjele jatych zabawja fo le tryskami hacż ! pożledneniu dnjej. Jedyn mordaŕ, kotż bésche hnydom po wójnje staru jenu na hrózbne wasnanje ljtoużował, ljebjasche żortne ljeły. Jedyn druhi wjeselesche fo cżim bale, cżim bliże pożledni dżeń ljtupasche. Słónczinje mènjesche, fo doszła mózno wjeje, jeho wotprawjecz. „Pomyślicże ljebi,“ wón ljtrażnikej rjeku, „kajki żadławy napohlad budże to ja jasnowjeho direktora a duchownemo, hdyż budżetaj mje na jene dobo bjes hłowy leżo widżecz.“

Wosebje fajimuja fo jeczji fa wotprawjenje ljamo, a wuwprawjachu ja nadrobnje wo tym a druhim. Tak chżesche jedyn mordaŕ nadrobnje wjedżecz, kak una fo jadżerżecz, prajo. fo nocżze, fo dyrbjało fo wotprawjenje wobjetrowacz, hdyż fo njeby prèni krócz poradżiło. Hdyż słónczinje jeho hodźina pschińdżeschče, rjeku „to je tola wschitko jara jednore“ a mmrje zyle mèrnje. Jedyn łubny rèkaŕ bu jadżeny, dokelž bésche pschichodnieju starscheju stónzował. Nékotre dny psched wotprawjenjom rosmołwjesche fo hischcże ! towaršichi, kotraż bésche jeho wopytowała, a ljlubi jej, fo po ljmjerczi jako pschińdże a fo budże jej powédacz. Łajke je Żydjenje w tammym rajn. Spodżiwnje, dwaj mjesi po jeho wotprawjenju wobkundni towaršicka a dyrbjesche fo do hospitala za duchakhorych dowjesez. Wschi njej njebéchu prjedy wo duchakhorosći jenje nicżo pytnyli. — Wschelaczi łyrjaju fo ja bludnych wubarjacz, to bychu fo na tulo waschnje wotprawjenja łmimyli. Tak wobkrucżi też jedyn mordaŕ, fo je ljwój krwawny ljtukk wuvjedł, dokelž je na cżuwy khory a pschedwjedże ljtrażnikami wschelake pschedstajenja. Lékarjo pał jemu dopokasachu, fo fo njeby na ljwój ljtukk dewonnił, jeli jo by jeho wudawanje Jrne bylo. *Se Żedyn druhi hyrjeschče cżitu hłuchneho wot jeho wochwatika*, jako bé fo wuhud wojsewik. Sa nékotre dny wopytachu jeho nékotli lékarjo, bjes teho, to by wědżał, ichtó wóni fu. Duż rosmołwjesche fo zyle rozumnje ! nimi. Hdyż pał po tym wérnowcy ljhoni, rozhujena fo a jawola: Hoy bużich to wědżał, by fo hišchcże wjele bludnjscha jadżerżał, hacż hewak.

Kajżesc myśli je żadławy nèmski mordaŕ Hartmann mél, njemóżu tu wopiłacz, dokelž njemèjach ljkładnoście, fo jeho wopraschecz.

100 lét pschedeschczinik.

Deschczika fo w prjedawschich cżasach łudźo tak njebojachu, każ dżensa, dokelž njebéchu tak njehcżu. Cżuczliwi, łapjelcżerni a popyrjanowni. Khodżachu w ruźnich, twjerdych ichkórjach, we ljrajerichnikach a pțachczach ! rubeho tolstcho płaiu. Hórje pał bésche fe ljlónzom. Wobchodź żónkli ljplaj cżełwjesche pod nim, a wjdżesche w nim wot dawna ljem njepschecżelu nżineje bżecy, kotże we wobliczu. S teho wulkodża pschekwapjaza wótrnocż, fo je ljlónznik wjele ruźnich hacż pschedebschczinik. Hižo ! we starej Aŋyriji we starej Egyptowskej jón ljnjacha a wuzłuwachu, każ ! wobrazowy ruźnich rozwischczowm widżiaw. Wélo sda że, fo bésche pola Aŋyrow każ Egyptowczanow zo cżesko wuzżiwany, każ hischcże njedawno w Chinesiskej. Jenoż wojenni, w Chinesiskej ljamo jenoż wojobny kralowskeje krenje mużnchu prawo, ljlónznik nożyc abo wjese bóle nad ljobu nożyc dowacz. W Marokowskej ljamo bésche hacż do najnowischeho cżasa jenicżki ljultanez ljamenu prawo ljakżowane, je ljlónznikom khodżecz.

We 18. létstotku halke fo potom pschedebschczinik ljewi. Ale njebésche to mechaniski, ljaczinjaty, każ jón dżensa znamy a znajemy, ale prosty wuspschesnżeny. Wschelake rozprawy je 18. létstotka nam wopschinja, kaku pschedewjazu ljrożbnosć je to ljhudżiło, hoyż prènje ljute pschepschedewschczikarji, kotrjż mèjachu wożebity wobschérny format, po mèschczańskich wulizach puczowachu. Prènjeho muzikeho w Nürnbergu, kotruż ! pschedewschczinikom po haży dżesche, fu tak wohidnje wuhmèschkeli, fo hebi wjazy njebuźi. Hischcże raz fo je ljwojej nowej pschiprawu wonka pokazał. W dwadżetych létach 19. létstotka, potajkim psched fo létami, jeftajschi prèni mechaniski pschedewschczinik ! pjerami. Prèni je, każ fo powé, Jendżelczan Jones Hanwey wokoło lita 1825 jestajał. Hacż je to woprawdże prèni był, fo njehodźi zyle wélke wjeje prajicz, dokelž jo mechanische, fo faczinjuje pschedeschczinki nimale w ramym cżasu na wjazorych mèńach sjewichu. Wérnołcż pał je bjes dwéla, jo fo naistarischi ! tutych rjanych deschczinikow, tak dołacz każ fu hischcże žiwe, w Jendżelskej a to we muzeju Cornawalet, khowa. Tutón je monstrum we ljwojich rosmérach a we wupschestrénju. We wobkolożi mèri połdra a wotewrjeny we wobsłuhi połtrecze metra. Pod nim namaka ljwójba prènjeje walkoleje zyle derje ljwój schtit. Rosmèje wotpowjedasche też trutokjej. Mężelże ljtuhu drżewjany kij a drżewjane rjanki a bésche ! koju pschikrutu, potajkim hdyż ljwójimu namrèwe, kotreż możelże pisches starschich, dżeżi a wunużki wuzżiwany a žiwy pycł hacż do dalokich generazijow. Pżaczina bésche pschimèrjenje wyhotła: płaczesche na ho hriwowo.

Powschitkownje rozschérjeż pał samo fo pschedeschczinik hakle, hdyż jeho format pomjeńschichu a jeho techniku wudołolnichu. A to fo wobsebje w Franzowskej w cżasu ludoweho kraja Louis-Filipa sta, kotruż deschczinik wożebje lubowasche. Sajnje wukhodowjerasche ho ! hanylnjanym cżełwjenym pschedeschczinikom, hacż fo deschczowasche abo niż. A bórzy teżchowasche wschón elegantny świet jeho pschijitaż. Potom pał halke fo woprawna „kultura“ pschedeschczinika sapoczą, a djensa njeje pschedeschczinik jenoż wużitny a wużiwy trchny nastroj, ale też jmanjo elegantnosće. A ztoro fo ha, fo dżelaj moda a numèschtwo, hdyż je fo ljdowoły deschczinik saódżenych kłdżełatkow njemaże zyle pschemènit, tutenun pschedmjetej w pschichodże njetkho ljrożbnosć wènowacz, hacż dotal. D.

Přiłopk.

* 80000 hriwnow pschełchiwił a pschecżinił. Pschi Mnichowskej nadrólnej żelenjiży pschistajeny Franz Moyer, kij mèjesche nadawk, pjenjeże jedrowacz, khowa hebi 80 000 hriwnow a jedżesche ! nimi do Barlina. Wbrnjeż w Mnichowje ham a dżeżi mèł, namała bórzy jenu „njenjosku“ a jnjej pschepowzała na dedikt cżaż wjche pjenjeże. Warlinskeż kriminalnej polizaji fo bórzy poradżi, hótże na Augsburskej droży wuhlożicz. Moyer bésche fo mjes tym do Mnichowa wrócżił. Tamnjscha polizija nadruże jeho bjes fcika pjenjez, w cżakarjach wokolo brudżo.

* Nèmska łódź fo spalika. W Antwerpskim pschiftawje je fo nèmska łódź „Odenwald“, kotraż bésche ! 10 000 tunami kopra a salpetra nakładżena, spalika. Schłoda wobliczа fo na 28 milijonow belgiskich frankow.

* Swojeho murdżiżeho jatżelja? Sobotu dopołdnja namakachu na Tiedkej droży wikowarja Meinicka morwoho. Po wudawanju jeho żony je fo wón ham do hłowy tżelił. Sudnicżi łékaŕ pał wobżerli, to Meinich fo njeże ham saftżelicz mohł. Każ wéży łéżi, je dże żona ljwojeho muża jatżelika. Meinichowa orje prèje, rżeżi pał pschezo bóle żebi nappschecżo.

* Sżujoł neje legije cżekmyl. Sżujobneje legije cżekmyl poradżi fo 28létnemu ljynej Zeulrodżeje barbjerskeje milchtra Banera. Pożlednje dny wrócżi fo wóna ! ljwojimaż fpschetkoważ. W kotrymżsamym łasu bésche je Syrilseje, rżki Cuyhrat pschejtupowazich, wuczekmył. Baner je 4 lèta ljwétowu wójnu ljobu cżinił a potom do żulobnisseje legije pschijihł. Pjerża je we tammiscjej legiji pschezo hischcże na 90 prog. nèmskich fpżanow.

* Protestowazy pjekarjo. W Barlinje protestowachu tyżazy pjekarjow a thlébowi fabrikantoju pschecżiwo pschewuhokiua płacżitnam mufi. S tżela nastaże brohota ! teho, to bèchu łosłche żitowe żné hubjenische hacż 1923. Tuż dyrbjesche fo wjele amerikanskeje muki pschinwożowacz. To je ! bohom ! pschekłasaji dohjedło. Mnoche płaczjiny łłużuja fo po amerikanskich. Te pał fu pschemużoke. Pisches to fo też thlib podrożuje. Tuż njedyrbjeli tukrajnu nuku hischcże wuwożowacz.

* Franzowski parnik fo thubił. Franzowske namóżne ministerstwo wosjewja hamtżay, fo je fo franzowski nabrjożny parnik „Sajgoon“, kij porjadnje mjes Indiskej a Khinskej jeżdżesche, je 160 wosobami thubił. Parnik bésche 3. dezembra wot Quinchon do Touranu ljwoju jéżu nastupił, njeje pał tam dojeł. Franzowske wójnske łóże fu jón podarmo pytałe.

* Wożeń we twarowym domje. We jatych dnjach ljpatł fo w Parizu twarowy dom, kotryż schaty a moderne wobleczenja dżeżasche. Wosebi wuburi w tym cżim posthodże, hdyż drasty pschirżejowachu. Zyła nadoba każ też twarowe nadobki fo ljtalichu. Schłoda wuczinja na 6 milijonow frankow. Ludzo njejżu pschi tym wo żiwjenje adno do njeboża pschikhli.

* Semja fo ljuwa. Tu rèka jenoż dżele. To drje fo porédko ljtawa. Ale tuto ljpodżiwne pódenżenje ljtu fo blizko żelesnisseje cżary wot Londona do Dovera. 8000 tunow lenje ljamy fo cżaru, kótrż pryedy, hacż cżażyche jedyn ljpschink a tworowy cżaj mèjnoścj pschejżeż. Wo prawym cżasu fo na to dohladachu a tak wjetsche ujeschoke nolwobroczichu.

„Jene wjazy wójna“ — smorwyni. Pichi jenej demonstraziji pschećiwo wójnje w Tricala we Thessaliskej, w Grekiskej, bu 5 wobzowow morjenych Komunistojo sarjadowanchu napschećiwnu demonstraziju, wobsadsichu wschelake sjawne domy a rozbichi wschu na kruchi. Po wjazornych wojowanjach, pschi ktrychž běchu mortwi a ranjeni, poradźi sо polizaji, mnohich sajeć a tak horjad sošy lawjesch.

* Fantastiske słotowe wospyty. W Pariśu wukhadza amerikanska nowina „Paris Times“. Wona dźeli cźitarjam, so je profesor H. H. Saldow w Newyorku wospyty profesora dr. Mietty, słoto se zimeho błěbra dźěłacź, dale wuwjedł a wudobył inzat. Profesor Saldow wobkrućza, so je ro jeho wospytach wudźěłanje truśicheho, hač profesora dr. Mietty. Profesor Saldow tuhi, jo w nekotrych minjećichinach telko słota dobudźe, so so wschon doth, kiž na Němsku płaćicź, zaplaćiz. Se słotom chze tež wupschestrěne krajiny, kdźe, fabriki, podkopki a wuhlowe jamy kupowacź a wschо mózne druhe wuzitkowacź. Po wschém dadźu dyrbi to jara zbožacźny cźłowjek być, jewak by hižo dawno wobnemu cźłowjestwu pomhał. Kak wjele papjery so wschědnje pjenježnych pomerow dla mjes sobu sćahuje, tak wjele słowow su wuprajili, kak wjele sylow so pschełiwaju. To budźe wěsće nješchos amerikanske, a to tak prawje tuczna tkacźa. Papjeza da pebi wschо lubicź, jenož nic wosseł a wschо druhe, schtož jej schodźi.

* Jendźelske polizajki. Jendźelska polizija dźiwje wospjet liczbu zoństeje gardy wot 24 na 50 zobustawkow powyschicź. Tuton wotpohlad pat dohadajesche, so mjes jatynmi sbźěk nasta a so lord Darling skorjesche, so dyrbi nětko w Jendźelskej zanecho padacza wjacy njebodźahnu. — Tehodla pak njeje jendźelska polizija swój wotpohlad spuschczała. W poślednich dnjach halle je wjazy wuczenych polizistkow pschijatajitka, dokelž tu je tamne sa dobre wupokasałe. Zońste su sćerpnosć a wutrajnosć sama a tehodla hodźa so derje sa kriminalistki. Tehodla njenoźe tež stare prajidnu wjazu placźicź, kotrejž prajl, so je muž, kiž schćita a žana, kiž je schkita. Tola zońste polizistki nejsachu z tutym pschedsudkom so jara bedźicź. Pschedi tśjomi lětami běsche kritika skoro dospěła, so dyrbjachu so uniformu bjes mała sašo błeź. Tola wotzebiźe k pozbudźenju tuteho praschenja jestajenu komitej inwprajł so sa tymanosć a wažnosć zoństich kriminalistkow a pschipósna jich dotalnu dźěławosć. Tak so hrožazy strach wotwobroći. Ale tež dźenża hischcze su menjenju dźělene, dokž so jedna wo praschenje, sa kajku službu so zońste wospjetuje hodźa. Scotland Nard ham wuznawa, so so polizistki na wschě nadawki njewuseja, tola su so pschi wotwobroczenjun njesbožow a i zyła pschi błužbje na bróhach sa khmane wupokasałe, tak so maja sjawne ménjenje w Jendźelskej nětkole na swojej stronje. W zunjazych jostwach wobzebje skutkuja jara spomožnje. Na žadyn pad pak, tak pische „Daily Chronicle“, njejsu polizistki wulkim sjsiskim strachom srosćene. — Tak jich liczba pschesco wobnjesowana wostanje.

* Kupa wot śwela wotrězinjena. K Zarórskim kupam śluschcza kupa Mnggenes běsche dla trajazych wulkich wětrow 54 dnjow wot śwela wotrěžinjena. Zyroba poczinjasche brachowacź a dyrbjesche so razionérowacź, t. r. na hłowy rozdźělacź, kaž we wójnje poła nas.

* Małonjika hobrka. Na kupje Neuseelandze, poda Australiskim, jemrź 29-létna hobrka Nelle Matabo. Wažesche 4 zentnarl. We jeje ajsejzu njenamaka sо žadyn kóń, kotryž mohł ju njesć, žadyn awto abo żelezniski wós, hdźež mohła hdźeć. Dokelž pschetwisła. Dokž lětaz pschijdźe, bě so hižo sadunyła. Běsche daloko a schćeroko dla swojeje wulkosće a tołstoty znata.

* Kelko waži cźłowjestwo? Amerikanski statistikar je žebi prózn cźinił, so by woblicził, kelko cźłowjestwo waži. Dokž so waha kóždeho cźłowjeka we pschercźiku 160 fg. wobliczi, waži zyłe cźłowjestwo 90 miliardow tilogrammow; 120 000 tworowych cźahow po 50 wozach by runje k jeho transportirowanju bohatało.

Něšto wo kraju Mexiko!

Loni w nałymnje wopyta mexikanski prazesident Calles Němsku. We „Serbskich Nowinach“ je so tež cźasopisko wo tutym wopyće pisało. Prazesidenta sam pschijdźe se swojim pschewodom hacź ho nascheho Serbskeho krajika a to do najrjeńscheho dźela naschejc Łužicy, do Dešnjeje Łužicy, do Błótow. Tuta powěsć sumy tež wobzebje w nałchim cźasopisu nasrownili. Mnohim drje je pschecźo wotuczilo, tas w prasidentowej domizinje, w jeho kraju puczowacź. Dźensa dźiwa tas tutón kraj wobpisacź a to wobzebje jeho hospodarske pomery.

Mexiko je južny dźěl horjsteho połnocna-amerikanskeho kraja. Wono wupschestrěwa so na 2 miliionaj kórjnych kilometrow jemje, je potajtim nětdźe schtyri króć tak wulke kaž Němska. W lěcze 1910 naliczi so jemu 15 063 207 wobydźeri. W Němskej wobsydli 120 ludźi jedyn kórjny kilometer, w Mexiku pak jenož 7½ cźłowjeka. Kraje, kiž we brjedźnej wobchinje, pschede wschém w južnym dźělu leža, su bóle wobydźene, tu pschindże na kórjny kilometer 42,1 hacź do 44,2 cźłowjekow. Mexikanski kraj wotmenja so s nižinami, wobchinami a wjele horami. Po tutym sestajenju su tež podnjebjowe rozdźěle. Podrunitzne, tropiske, krajiny, podawaju wažne wuzitkowanske śedki a zyroby sa śwětowe wiki, kaž thopej, kakao, balmu, tobak, zokorowu jezinu, vaniju, wjcźate rostliny, drohi ład, wažiwanske a barbate drjewa. W nižinach płahuja so wobzebje majź, bunt, pschenza a běry. Nimo tego tež wschć druhiny płodow a jahodow, kiž w Europe znajemy. Europa znajemy.

Najwjetsche bohatstwo tuteho kraja pak leži we zemi. Njemóchdźiwje wjele ma wurmowanskich pokładow. W zemi rjedźo dobywa so złébro, a tehó podawa Mexiko najwjazy na zuzym śwěcze. W lěcze 1922 wudźěla tutón kraj 2521 tunow, to je 50 420 zent. złébra, to je 39 procentow śwětoweho wudźěla. Sa nim pschindu hakle Sjednoczene staty žerwjerenje Ameriki s 1725 tunami, to je 34 500 zent. abo 27 proz. Schtož sloto nastupa, stoji Mexiko na schtwórtym mésće śwětoweho wudźěla. Nimomjeńy wjele druhich rudow khowa zemja, kiž ju za industriju wažne. Wulke fundy złelezneho, kopjerowych, zynkowych, wolowjanych rudow, też druhich, mangan, wolfram, antimon a wismut. Hobrske fundy runow kowow so wudźěluje. Mózne je so petrolijowa industrija wuwila. W lěcze 1913 bobu so 25 690 000 tunow, w lěcze 1920 163 540 000, w lěcze 1921 193 377 587 a w lěcze 1922 hižo 185 057 000 tunow. Sawětny podźěl Mexikoje w petroleju wuczinjescheje w lěcze 1921 nětdźe 26 procentow. Sjednoczene staty pak jich hischcze wschelakrjezaja s 63,08 procentami. Wschě druhe staty dobuchu jenož 10,97 procentow.

Ke-li so Mexiko bjes politiskich zadźerzkow nawoje, tak budźe do najwažnischich krajow žiuschcze, kiž mózna kwony wuwozowacź. Dokelž pak industrija tuteho stata we zapoczatku wuwicża steji, tak móża tam wschelake wulke industrijowe staty dowozowacź. Najbližsche su Sjednoczene staty. Też najwschitkomnischo su sjednoczene s tym krajom s łódźemi a żelezniju. Tola też druhe staty wuwożuja do Mexikoje.

Po wschćch pobawinach dobudźe hebi Mexiko najhladne město we śwětowym hospodarstwje. W poślednim cźasu je kraj cźežkay cźetrjel a najbóle statne finansy. Mnohi budźe hebi nětko rózowy pschichod a njeschłamni na jemu pschebywajcz a bu tam najradscho dojeł. A kaj wobydźe, tak też tu. Hospodarstwo je rozwiwa a wudobywanja. W tym wupuschcza je tu dźěławe mozy, w druhich krajach so sajo pschijimaju. Pschibudźe-li pak nawal pósłacźeri, tak su runje też tam bjes dźěła a tradaju śleb, dónž wuwicże jich njetrjeba. Ale to cźakaja tysacy na prózne městna. Powešće wot tam powěsća, jo su wulkadny sa mézynarodnych dźěłacźeri jara hubjene. Pschekupzy a industrielni i wjele pjenjesnani, a jeli kraj a lud jnuja, maja lépschu pschiležnosć.

Smješki.

** Se sudnistwa. Rěcznik paducha jakitajo: „Mój klient je njewinowaty. Namaka wotewrjene wokno a tu žebi jeho ruka někotre maliczkoćejze je sćiwy won wza. Ale ruka njeje muž jam, potajtim njemóże mój klient tolt ja nječhto zhłostany być, khtož je jedyn z jeho stawowskich sawjuzyć.“ — Sudnik: „To je jara derje rozmyślany dopokas, kotryž dźiwa rad pschipóstnawacź. Sajadujte potajkim ruku tuteho muża k jenoźelnemu jastwu a dawajte wobskorżenemu k rosbudźenju, hacź chze ho wot hnoje ruki dźělicź ako nig.“ — Paduch so lětnje smješesche, žuny rukawu trochu horje, wotchrubowa swoju wuraźastu ruku, kotruż bě — we wójnje cźežko ranjeny — dostał, wotaži ju psched sudnika na dołu a wołtali ju pod powschitkownym smjeżom zyłeho sudniwa.

** S holerzoho wustawa. We wustawje ulodnych žiwkow jednasche so raz w schulskej hodźinje wo nanjesce „Mjetel“. Knjeńicźka Hanka dyrbi sadu: „Pisane mjetele (chworcza w powésće, pohubnu so na kwětki a schłamu a kosca płódku rosu tcźenjow“ cźitacź. Dwójizy zapocźina tutu sadu cźitacź a kóždy króć powstanje pschi słowje . . . kosca“ a so smeje. Knjeńica wuczerka poruczi, nětko Honźi, jo by cźitała. A hdej, jes pschestanu cźita sadu. „Schto je nětko“, praschi so wuczerka, „knjeńna Hanka je pschi tom schenju smérom dźerzała — a to my i smémy.“

Za naše dźěći.

Tři mjedwjedźe.

Něhdy běchu tři mjedwjedźe, kotrež w jenej khěži bydlachu a to při jednym lěsu. Jedyn z nich bě mały a tón też „Malik“ rékaše; jedyn wjetši „Srěnik“, a tón najwjetši „Mudrak“. Kóždy z nich měješe swój hornyk za swoju jédź; maly bě za Malika, srěni za Srěnika a posledni za Mudraka. Też kóždy z nich měješe swój stoł a swoje łožo, zo bychu sedźeć a leżeć mohli. Jenoho dnja, hdyž mějachu swoju jédź přihotowanu, zo bychu nešto k snědanju měli, njechaše tuta wunstudnyć, tuž kidnychu ju do swojich nopaškow. Potom dźěchu wšitcy tři do lěsa so wukhodźować. Dołhoż so wukhodźachu, zastapi do ich khěže mała holčka, z mjenom „Slěbornička“. Najprjedy wona z wokanami nutř pohladny a potom hišče z klučwej dźerku; hdyž widźěše, zo nichtó w khěži njeje, zběhny klinku a zastupi. Durje njeběchu zamknjene, dokelž mjedwjedźe běchu dobre mjedwjedźe. Wone nikomu nječo zleho njecinjachu, tehodla też nikomu žanych serjacych myslow njenacinjachu. Derje, mała Slěbornička wotcini durje a zastupi. Wona so spodźiwa, zo tudy na blidźe jédźe, jako jeje přihotowane steja. Jako bě hišče jara mała holčka byla, bě wona přeco na wšitko čakała. Nětko pak nic. Najprjedy wona Mudrakowu jédź wopta, bě pak hišče přechorca. Potom Srěnikowu jédź wopta, tale bě pak jej přezymna. Na to wopta Malikowu jédź a hakle tale njebě přehorca ani přezymna, ale k jédźi prawa, wona cyłu zjě.

Potom so na Mudrakowy stoł sydny, bě pak jej přetwjerdy, tuž zaléze ze stoła. Nětko so na Srěnikowy stoł sydny, tutón bě pak jej zaso přemjelki. Sto nětko? Sydny so wona na Malikowcho stoł? Haj wona so sydny, a tón njebě přetwjerdy ani nic přemjelki, ale k sedźenju prawy. Na tutym wona tak dołho sedźeše, hač wusny. Tutón stóle njechaše ju wjacy dźerżeć a so znak cisny. Wona padże dele a wostaji stóle łežo a dźěše horje do komorki, hdźež běchu mjedwjedźace łoža. Do prěnjeho so lehny, ale njemóžeše w nim leżeć, přetož bě k hłowam přewysoke. Dźěše k druhemu łožu, tuto běše k noham přewysoke. Nětko dźěše k poslednjemu łožu, lehny so do njeho, a tuto bě jej prawe, zawodźe so maznje a leżeše tu we łožu, doniž kruće njewusny. W tymle času přinđźechu te tři mjedwjedźe domoj, zo bychu swoju wustudnjenu jédź jědźe. Mała Slěbornička bě mjenujcy łžicu w Mudrakowym hornyku wostajiła . „Sto je moju jédź zjedł!“ praji Mudrak ze swojim bórčatym hłosom. Srěnik so też dołhalo, zo je w jeho hornen łžica, kotraž bě prjedy při hornen leżała. Nětko zawoła: „Też w mojim je łžica, štó je so jeje přimnył?“ Ale kak hakle so Malik spodźiwaše, hdyž w swojej skliczy łžicu namaka, ale žaneje jédźe. Ze spodźiwanjom skoro płakajcy zawoła: „Moja jédź, moja jédź, hdźe je wostała! Łžica tu je, ale moja jédź, snano je so zhubiła!“ Mudrak a Srěnik zjěštaj swoju jédź a Malik dósta też nešto. Jedyn stóle steješe wopaki, druhi też a tón posledni leżeše znak. Prěni mjedwjedź zawoła: „Sto je na mojim stólcu sedźał?“ Srěnik: „Na mojim też!“ Malik pak z hłosom zawoła: „Mój je samo na wopak čisnjeny; štó je na nim sedźał? Nětko móžu jón zaso zběhać a jón na swoje městno stajić.“ Potom dźěchu woni do swojeje komory a tudy wuhladachu swoje łoža w njerodźe. Wšitke łoža stejachu w jenym rjedźe. Mudrak, kotryž swoje łožo prěni widźeše, wołaše: „Pjeć a pjećdźesat tysac, štó je moje łožo znjerodźił!“ Srěnik: „Moje je też jako twoje!“ Mała Slěbornička bě nětko nešto słyšała, ale jako by to w sonje było. Malik dźěše k swojemu łožu, tuto bě też w njerodźe. Wó zawoła: „W mojim łožu je też nichtó był; — tule wón je!“ Malik tak z wjesołosće wołaše, zo Slěbornička wocuči. Jako wona tych tśoch mjedwjedźow wokolo sebje wuhlada, so wona tak wustróža, zo z woknom wuskoči; bě runje jako jej k woli wočinjene, a čekny do lěsa. Spodźiwane mjedwjedźe hladachu za njej, hač ju skónčnje z wočow zhubichu. Po khwiley běchu pak wjesole, zo běchu za tak wjele lět człowjeka widźałe. Bajachu sebi nětko kóždy dźeń to a tamne wo człowjeku.

Z jendźelskeho přełožił Anton Nawka.

Swójbne powjesće.

Sćlub jeni: Elfrieda Heidbüchelez w Budyšinje a Arno Roll w Lipšu. — Hanka Mütze a Martin Weber w Kamjenzu.

Semrěli: Max Pawoł Kschižan, privatny sekretar we Budyšinje, 32 l. — Korla August Teich, hosćenzar na Zidowie, 51 l. — Mina Gretschelowa rodź. Handrikez we Brěžni pola Kamjenza, 41 l.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho slawneho serbskeho wótčinca Jana Hajncy.

69. Njedźelu rano.

Swět z ranjom na so rjanosć złoži,
Kaž swjata błyšći přiroda,
Lěs šumjo koši wětřik Boži,
Kerk poniżnje dźeń postrowja.

Ptačk přeco dale rjeńšo spěwa
Při slěbrjosławnym žórlešku,
A njebjesčina wša so směwa
Na wokolnosć a dalinu.

Wšěch słowo žohnownanja Bože
Za nowy tydźeń wokřewi.

Kaž jandźelow spěw w wyšších stro-
Kak klinča zwony na cyrkwi, [nach,
Knjej khwataja po płódnych honach,
Taž k Bethlehemej, pobóžni.

Haj, swěrni jara derje wjedźa,
Hdźe duša swój trěb namaka,
Po słódkosći toh' zboża žedźa,
Kiž Boža ruka wudźěla.

Ach, zo bychu to wěčne zboże
Wšě horjewzali wjeseli. 1880.

W tej rucy njepřińdźemy k škodźi,
Ta nas wot hrěchow wučiści,
Ta w lubości nas dźerži, wodźi,
Też njebjesa nam wotewri.

„Sem pójće k Bohu! Haleluja!“
Po zwonach byrgle zaklinča,
A stari, młodźi zhromadźaja
So modlo pola woltarja.

70. Fararjej J. Jakubej w Njeswačidle k narodninam.

O! dźens po ćichim, měrnym spanju
Waš narodny dźeń swjećiće,
Dha wzmiće na tym ważnym ranju
Też sprawne přeće wote mnje.

Tón Knjez Wam wostań hród a skała
Waš wumóžnik a luby Bóh,
Wón budź Wam, kiž měr, pokoj dawa,
Waš pomocnik, škit, zboża róh.

Waš přichod wěncuj lubosć Boża,
Was přewodź Boża dobrota,
Bóh budź Waš trošt, hdyž strachi hrožа,
Waš kij na puću wandrowstwa.

Njech hišće wjele krótc so wróći
Nam k zboźu Waš dźeń narodny,
Też swjećee zastojnstwo też w złoći
A budźee wěčnje zbožowny.

Haj, njech wšak Bože žohnowanje
Waš syw a dźělo krónuje,
Zo Jezus tamne wěčnje ranje
Nas z Wami swojich mjenuje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 6 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajneje nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 35 | Budyšin — srjedu, 11. februara 1925 — Bautzen | Lětnik 84

Najnowše z cyłeho swěta.

We wjecjornej Němskej, Hollandskej, Elsaßu a Lothringskej je wutoru njemdrły wětr zjichnował a wjele schłodu na twarjenjach a w lěsach naćinił.

*

Morganowa banka w Newyorku wosjewja, so je hač do 8. februara 160 milijonow dollarow němskej industriji požčiła. Wo dalšich zadanjach za požčonkami, 320 milijonow dollarow wućinjazych, njej so hišće rozsudźiła. Wo němskej wukrajnej požčonzy je Morganowa banka namjety do Barkina pósłała.

*

„Liberte“ dowěrne pismo wukonjazeho komiteja komunistiskeje internazionale wosjewja. W nim Sinowjew pschipowjedźi, so je do polnóżneje Ameriki k spěchowanju kommunistiskeje propagandy w franzowskich kolonijach podra milijona frankow pósłejele.

*

W Trebiczu na Morawje je wěsty Dworak w pjanosći pscheradźił, so je hromadźe se swojej žonu psched dwěmaj ktomaj pjećo człowjekom stónzowal a na dworje jeneho młyna zahrjebał. Sa cźełami ryjo cźełe dweju mužow namalachu. Se žudniskim pschepytanjom so wukopa, so bě Dworak mjaso drnhich woporow nałožił a potom pschedał.

Rěcź němskeho kanzlera w Kölnje.

Němski kanzler dr. Luther je w Kölnje rěcź měł, w kotrejž mjes druhim praji: Němsko je swóknuwa, wo wupróstnjenju Kölnskeje krajiny jednaca. Němske knjezerstwo je tež swóknuwe, pschi rosrisanju praschenja bjezstracha Franzowskeje jobu skutkowaca. Jeli so pak lhaj so wot rosrisanja tchole praschenja wupróśdnjenje z zyła wotwisnje cźinjo, dyrbjała so tale mysl je wschěm doraśom wotpokasaca. S tym bychu so juristiske a moralske zakłady zhromadneho žiwobyća lidow podrysle.

Marxa za ministerskeho pschedsydu w pruskim krajnym zejmje wuswolili.

Pśedsydschego němskeho kanzlera Marxa su za ministerskeho pschedsydu w Pruskej wuswolili. Won je žebi pjeća woimywšli, nowe ministerstwo se faktojnikow sestajeć. Jeli so fo Marxej jeho wotpohlad njeporadźi, fo pruski zejm najzerje rospuschći a so nowowólby wupischu.

Dr. Hoefle swój mandat złožił.

Njedawschi němski póstski minister dr. Hoefle je, kaž je president němskeho zejma, Loebe, w póndźelnischim pośedźenju němskeho zejma złožił, swój sapołožnjaski mandat złožił. Jeho judniski sakitowar je statneho wěcznika prosył, so jeho njeby do pschepytowańskeje jatby wsał, dokelž žebi na to njemyślił, thłostańskemu prozeźej wuceźeknyć. Statny wěcznik njeje pak so je zamym łubjenjom swjasaca bał, tak so w tutym praschenju rosšudźi.

Pschećiwo njedawschemu sapołožnjej **Lansy-Hegermannej** nadźe statny wěcznik hischće wobstorźbu sapodaca, dhże najprjedy dalsche rosšaśnjenje należnoseje wocakaca. Konty bankow, z kotrymiž je Hoefle dźełał, budźa fo bliśsche dny pruhowaca.

Też pschećiwo njedawschemu němskemu kanzlerej **Bauerej** dyrbi fo w bliźšich dnjach pschepytanje sawjesć. Tukaju na njeho, so je dewiły na swój dobyty kupowacy dał. Też budźe pschepytowańśi žudnik za tym śledźiś, hacź je Bauer Barmanej bratram fa pjenjezne zarunanje ważne politiske a hospodarske wědomośe dawał, z kotrymiž je jim móżno było, na schodu Němskeje dewizy kupowaca.

Knjezerstwowy president Grützner w Merseburgu fo pschećiwo pschisłodźenju wobara.

Merseburgski knjezerstwowy president Grützner je samolnitemu redaktora „Berliner Börsenzeitung“ dla schischiwośenja wobśorźił. Tele nowiny Grütznera winuja, so je w lěcze 1919 wot Barmanej bratrow pożćonku 4000 frankow na założene wěstośe dostał. Někotre měźazy je won wěstośe wrócźo dostał, tola pożćonku njeje trjebał wrócźo sapłaćeć. Tole wudawanje je njewěrne.

Barmatowe pożćowe pakćiki fa němskich sapołožnjanow.

Rotterdamske nowiny „Courant“ z Amsterdama powjedźa: Firma G. Schippmoelder w Amsterdamje wudawa, so je po poručnjoseji Barmatej bratrow w lěcze 1923 1713 pakćikow łubosće wschelakim němskim sapołožnjanam, ministram a wołobam w nawjedowazym stejiscźu pschipósłała. Mjes adresanci fu němski kanzler fwonka śłužby Bauer, policajski president Richter w Barlinje, póstski minister Hoefle, Zeigner w Drježdźanach, minister Böttcher w Drježdźanach a njeźe 150 sapołožnjanow.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ryči serbsku.

Najst. a najtuńša kupowańska wobućow. Pódšuwanje spěšnje a tanjo

Němski zejm.

Němski zejm je fakoń wo dalšich pożćowanju najwjetšich łapšichnow na Cźeskosłowakisku we wschěch tšoch cźłanjach pschijał.

Pschistawk k fakonjej Placźišnow prawišnikow w khudźinskich wězach fo prawneńa wubjerkej pschipokasa.

Potom fo wo **nsdowych tarifach** jednasche. Dr. **Bohmowa** fo wyseli, so je fo nsdowy fakoń fa domjazych dźełacźerjow pschiłubił. Hdyž bě fo wotrjadowenu wubjerkej fa domjaze dźeło poradźiło, hodźinsku nsdu na 15 pjenjezkow powyschicź, jedyn pschedewjaczel swojich **2000 domjazych dźełacźerjow i dźěła wusamknuły.** Cźyrjsche jim jenoj dale dźełacź dacź, hdy bychu fo swjasali, so chcedźa nje tute śadźby dźełacź. Tu dyrbi dźełanske ministerstwo saschinnyć. **Njeźmże fo śłacź, so pschedewjaczejo praja, so hižo pucze namakaju, po kotrychž tarify wobsejidu.** Teho dla trjebamy nsdowy fakoń fa domjazych dźełacźerjow. **We Amerizy fo płaćenje pschemyślnich mjdow i jastwom khłosta.** Nadźijamy fo, so pola nas njetrjeba tak balokо pschinjeć.

Na to fo wo wobhdlenstwje a fajhdlenstwje rěcźesche. Sozialdemokrat **Silberschmidt** fo pschećiwo prózowanjam wobrocźi, wobśtejnoseze njeswjasaneho wobhdlenstwa jako sawjesć. — **Winnefeld** z němskeje ludoweje strony žada, so by fo mućene wobhdlenstwo wotthwarilo. S wschźchnim podrużnistim pjenjesom dyrbjała fo też nsdy powyschicź.

Sapółkuz dr. **Becker** fo pschećiwo pschišłodźenju „Berliner Tageblatta“ jatkuje, kotrejž je wudawał, so je dr. Becker jako minister porurskej industriji milijardy złotych hrihnowo pschihwobrocźił.

Wikowańske śrěcźenje se Siamskej fo w němskim zejmje pschijało.

W němskim zejmje je fo wikowańske śrěcźenje se Siamskej pschijało. Też němskonazionalni, kotśi běchu pśedy jo jako schłódne a za Němsku ponižace wotpokasali, jemu stónźnje pschihłosowachu.

Prozeß pschećiwo kommunistam w Lipsku.

Pśched statnym sudom k schlitanju republiki w Lipsku fo dźenża prozeß pschećiwo tak mjenowanej němskej cźežy sapocźnje. Cźeka je tajna kommunistiska organisazija, kotreż hobustawy maja nadawk, wobo hy smordarstwom wotstronicź, kotreż kommunistiśi revolucionarnej agitaziji dźěkowaju.

Wobskorźeni fu 16 kommunistojo dla wjelepschestawy a dla tajneho swjazkowanja, někotśi z nich dla śrěcźenja k politiskemu mordarstwu, dla mordarstwa, dale dla pschestupjenja zakonja wo rosbuchadlach a wodowebyo porjeda.

Wobskorźba praji, so je fo po pschikładze ruskeje cźeki němska cźeka wutworiła, kotraž dyrbi kommunistiśku revoluziju pospěśicź, pschestawdnikow kommunisma wotstronicź a diktaturu proletariata sawjesć. Temu dyrbjesche kruta zentralistiska wojerska organisazija słužicź, za kotruž dyrbjachu fo bronje, rosbuchadła a munizija wobstarać. Ruża Skobolewski - Gorew je zyłu organisazju wodźił. Też najstrašnischnje śrědki dyrbjachu fo nałožicź. Tak fo cźežy porokuje, so je žebi tholeritne a tyfusowe bazille wobstarała, a so je z nimi pospyty cźiniła. Dale je wona mordarske nadpady na generała Seeckta, Stinnesa a Borsiga pschihotowała. Frijeura Rauscha bě cźeka morieć dała, dokelž je won policiji powjesće wo cźežy dał.

Wuńud wo Poisdamskim kommunistiskim pschihoce.

W prozeźu dla wotmyślenjeho kommunistiskeho nadpada z bombami na wobdźełnikow pschi pożiwjerjenju garbiznehо pomnika w Potsdamje je pschitažny źud wobskorźenju Kuhlmanna a Balancźata k khłostatni po 5½ lěcze, k słužbnju cźestnych prawow na 3 lěta a k podstajenju pod policajsku nadhladźbu sasudźił. Wobskorźeny Sommerfeld 2 lěcze khłostarnje dosta.

Franzowski wójnski dołh pola Jendźelskeje.

Franzowski ministerski president Herriot a finanzny minister Clementel fo w bliźšim cźasu do Londona podataj. Tam dyrbjataj z jendźelskim ministerskim pschedsydu Baldwinom wo skrućenju franzowskeho wójnskeho dołha w Jendźelskej jednacź. Tale konferenza snźe wjetšiu ważnosć, dokelž budźe fo na njej też wo tym jednacź, kak ma fo wójnski dołh druhich fjusatkarjow, wosebje Italiskeje, w Jendźelskej srjadowacź. W Pariši też wo tym rěcźa, so wójnski minister Nollet Herriota do Jendźelskeje pschewodźi. Hdyž budźe fo w Londonje wo saplacźenju dołha jednacź, na fo z dobrym wuspěchom junenja Porurskeje rosvominacź. Pschi tym ma fo mjenjenje generała Nolleta złyschecź. Wón na rosšudźićź, haj fo Franzowska strachej němskeho nawała njewusjaj, hdyž fjusatkarske wójsko hižo někkole Porursku a Kölnski kraj wopuschći. Sdnadź fo też hischće Belgiska namolwi, so by fastupjerja na Londonsku kofserenzu pósłała.

Jendelsje je žebi wotmyślika, ſ Kölnskeje krajiny wo możnosći bórzy wuceźahnyć. Teho dla je nusne, so fo wona ſ Franzowskej a Belgiskej wo tym dorěźi. Ta pak budźe fo hakle móz słacź, hdyž budźe rosprawa fjusatkarskeje wojerskeje kontrollowazeje kommisije wotedata.

Nětkle je hischće wulke praschenje, hacź fo Franzowska a Jendźelska wo saplacźenju dołhodowy dojednataj. Franzowska chze dołh jenoś w tych pomérach wotplacźicź, po kotrychž wona wot Němskeje wotschkodźenja dostanje. Jendźelska napschećo tomu žada, so by Franzowska tóžde léto wotplacźiła, njedźiwajcy na to, hacź wot Němskeje žaneho wotschkodźenja dostanje.

Knjezerstwowa wjetschina w Južnoßlowjanskej.

Nowowólby do južnoßlowjanskeje skupschtiny fu nime. Wone fu radikalno-demokratiskej Paschićowej - Pribiczewiowej stronje dobyze pschinjeśle. Wusmolikło je so 141 radikalnych a 21 Pribiczewiczowych samostatnych demokratow, to je hromadźe 162 knjezerstwowych sapołožnjanow pschećiwo 152 pschećiwnistim sapołožnjanam.

S pschećiwnistich stronow je fo wusmolikło: 69 Khorwatow, 38 demokratow, 19 Sklowinzow, 14 bohnistich muhamedanow, 5 Němcow, 4 žerbsky katarje, 2 federalistaj a jedyn južnoserbski Turk. Wschitzy ministrojo fu fo ſ nowa wusmolili ſ wulusacjom Khorwatow Schurmina a Drinkowicza. W Khorwatskej je k někotrym krwawym srażenjam doschło, 5 katarjow a 1 policista buchu morjeni, wjetsche ličba wobsowje je fo ranika. Dobywschi 40 mandatow je knjezerstwowa strona swoju prjedawschu mjerschinu do jednoreje wjetschiny pschetworika. Nawjedowajej pschećiwnistaj stronje, Khorwatsko a demokratowje, sej fo derje pósłarjaj, tola wjazore mjenjsche pschećiwnistre stronj, kotrejž fu prjedy pschećiwnistemu blokej k wjetschinje dopomhałe, fu fo na dobyte radikalneje strony rozstšełkałe.

S nowowólbami je fo wjetschina twisłowerjow fa zentralistiśiu Widowdanskeje wusławu wutworiła. Sa Južnoslowjanstu móże fo to jako wulke siwje wobhladacź. Radikej je swojej krajnscheradnistej politiku je podlešał. Jeho pschiwiwowarjam njebudźe ſ nowa móżno, kóžde pśdne pawlamentarske dźełko fujemóżnicź. S Radićowm fu fo też spekulazije wutkrajnych njepschećelow Južnoßlowjanskeje, Madźarow, Němcow a ruskich kommunistow, sniźiłe. S nimi wschitkimi bě fo Radicź swjasał, so by Južnoßlowjanstu rosbił ado tola we žiwotowej politizy njeumóżnu ześinił. Teho dla dyrbja fo wólby w Južnoßlowjanskej jako pożwolnjenje Sklowjanstwa powažeź, ſ nimi fo ſ dobrom też stejiscźo Cźeskosłowakiskeje a Pólskeje we žiwotowej politizy skrući a pożwolni. Wuthladny na wobnowjenje madźarskeje a awstriskeje Habsburskeje monarchije fu fo ſ wólbami jara porubjeńskiše. Khorwatojo a Sślowinzy fu prjedy pod nadźarskim a němskim knjezerstwom cźežko potłóčeni byli. Se stoletnemu zuseho knjezerstwo fo wuzwobodźiwschi, njewjedźachu pak kedi dostatu swobodu ważicź. Dadźe fo bjeskedźenitym schkarkam, kotśi za zuse wukrajne sajimy dźełaju, pschećiwo sjednoćenju Južnoßlowjanstwa naschćiwacź. Sdnadź do bluda sawjedźeni někto prawy puć namakaju, kotryž k duchownemu rosćišćenju a hospodarskemu sesyłnjenju Južnoßlowjanstwa powjedźe.

*

Pornjo prjedawschim wólbam fu radikalni 33 mandatow (na schodu južnoserbskich Turkow a žerbskeje katarskeje strony) a samostatni Pribiczewiczowi demokratowje 6 mandatow pschidobyli. S pschećiwnistich stronow fu fo Dawidowiczowi demokratoju ſ 5 mandatami pożłnile. Nowa

chorwatska strona pod dr. Trumbičom je Radičej 32 mandatow wotewsałka.

Shubili su Južnoserbsej Turkoju 13 mandatow, serbska ratarska strona 7, socialdemokratoju 2, serbska strona 1 a Rumunoju 1 mandat. Ti pozledniše strony njeju si wyla žadyn mandat dostałe.

Wojerska polnomój sa grichiske knjeżerstwo.

Grichiski sejm je knjeżerstwu poknomóz dał, so smě pjeć letnikow wójsła a wójnjerske łódstwo parlament ko njepraschawschi k bránjan swełacz. W Athenje maja politiske położenje dale jako wohrożene, dokelj wschódnje powjesce pschikhadżeja, so turkowske knjeżerstwo Grichow s Turkowsce wupokakuje.

Nowy leżomnostny dawk.

Sakse knjeżerstwo ma wotpohlad, leżomnostny dawk zgyłe) nowa srjadowcz. Dotalne sakonje wo leżomnostnym dawku sepjeraju so na wunoschk) leżomnoleżow. Dale słoźuje so pohódnoscenje na pódu a twarjenja. Nowy wotpohladany sakoń pak sepjera so na pschedawanišu hódnosez leżomnoleżow. Pschi postajenju hódnoleże słokuje so dawk dale jenoż na pódu, twarjenja wostajeja so potajlim zyle na bok.

Schto wosnamjenja nětko rozdźel mjes starym a nowym sakonjom?

Kelko leżomnosez wunjeże, je wotwisne wot pilnosze a wuschitknosze teho, kotryż leżomnosez wobdźela, njech so to wótke rjeka ratarjej abo) natwarjenjom a wudżerżenjom khežow. Leżomnostny dawk, po wunoschkowej hódnosczi (Ertragswert) wobliczeny, potajkim je tehonunja wotwisny wot dżałnosze wobsedżerja. Cżim pilnischi a wuschitknischi wón je, cżim wjetschi pak je tež wunoschk za jeho leżomnoleże, cżim wjetschi pak tež leżomhódnosczi wunoschka wobliczi, je tak rjez dawk na pilnosez wobsedżerja popuschcża. Leżomnostny dawk, kiž so pó hódnosczi wunoschka wobliczi, je takrjez zdawk na pilnosez a wuto sa njepilnosez. Ssamstny wuhlech ma leżomnostny dawk, kiž so po twarjenjach wobliczа. Schtóż swoju leżomnosez sakwari, ma wjetschi wunoschk,) najmjenschu w normalnych cżasach, hacż tón, kiž to njeczini. Prócz tchi, kiž wjazy prózy natożuje, ma też wjetschi dawk płacżicz. —

Tutón wulki njedostatk chce nowy sakoń wotstronicz. K tym, so so słoźuje na pschedawanišu hódnosczi (Verkaufswert) a so pschi potajenju wyschokeje dawka na twarjenje) zyła njehłada, potajkim jenoż pódu sadawkuje. Kak je to możno? Pschedawanišu hódnosczi leżomnosez słoźuje so po tym, schto tuta leżomnosez pod wschędnymi wobstejnoscznemi wunjeże a schto może tóżdy w pscherésku na nje dozwcz. Dawk po pschedawanišej hódnosczi lezpjera so potajkim na normalnu dżaławosez a pilnosez. Schtóż porzikun pilnischo dżała a tak wjetschi wunoschk dozwje, njetrjeba tehodła wjazy dawkow płacżicz. Ratarj, kotryż swoju pola wulkjerje wobdżała a psches pscherésk wunoschk dozwje, njetrjeba tehodła wjazy dawkow płacżicz, hacż druhi ratarj, kiž na jenak dobrej pódze mjenje wunoschka dozwje. Wobsedżer khéże, kotryż swój dom wuschiknje wulwari a derje w porjadku dżerżi, tak je jemu wjazy wunjeże, njetrjeba tehodła wjazy dawkow płacżicz. Schtóż pak na swojej leżomnosczi bubjenje hospodari a tak nije pscherésku dokhody dozwje, tomu so njedżiwnjeju teho dawk njewonjdi. Kóżdy dyrbi so tehodła napinacz, so snajmjenscha normalny wunoschk dozwje. W tym leży pohon, kiž ma ważnosez ja zyle ludowe hołpodarstwo.

Hischcze druha pschicżina rěcži za to, so by so leżomnostny dawk po pschedawanišej hódnosczi a niz, kaž dotal, po wunoschkowej hódnosczi woblicził.

Pschedawanška hódnosez leżomnoleże słokuje so) wrémja pschi ratarskim wobdżałanju po kajkosczi, khmanosczi pódy. S druha pak tež po tym, kdże póda leży: polo blizko wulkeho města je mjazy hódne hacż polo hamtuze khmanoleże, kotreż je dwalene wot wschjeho wobdżała. Kóżdy meter semje na Prazskej dróży w Drježdżanach je wjazy hódny, hacż kóżdy meter w jemnu Drježdżanskim pschemésecze. Sa tutu wjetschu hódnosez żeli wobsedżer mesko njemóże, wón je swojej pilnosczi niczo k temu njepschinoscuje. Tehodła je prawne, so so na tajke leżomnoleże wjazy dawka płaczi. A to dożkże so, hdyż so dawk po pschedawanšej hódnosczi słokuje. Potajkim też w tutym nastupanju pschinjese nowy sakoń polepschenje.

Ze Serbow.

Srjedu 11. maleho rózka.
Titus, biskop.

* 1709 w Kulowje Jan Joz. Hawštyn Hauptmann, pozdźiši senior kapitla w Budyšinje.

Smjertna ruka.

Stoż smjertna ruka wusywała je, —
Tak wučí mudrosć staroh' serbskoh' słowa,
To rosće, zrawi, tyje spodźiwnje,
Na tajkich snopach kčéje radosć žnjowa.
To ruku žnjeńcy dźakanje žohnuja.
A khwała jejnu khmanosć, pilnosć, swěru,
A proša, zo jej Boża miłosć da
Wot swojoh' zboża natłóčenu měru.
Kak bórzy snadź, zo twoji lubi tež
Při twojej khórcy klečo paćeř proša;
Tuž sywy syjo tajke zwjazki zwjeż,
Kiž tebi wěčnje dobre płody nošа.
Hlaj, dźěłaj, spěwaj, kaž twój zbóžnik chce.
A njech pod křížom twojo óčko tłaje,
Dha smjertna ruka — žiwa ruka je,
A jejne žohnowanje wěčnje traje.

Jan Wałtař.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer we dnjo +8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —0,5 a thermometer w nozy + 5. Wuslubdy na maso so pschemjenjuje wjedro. — We rozsnołożenju nižinow a wyschinow so njeje wjele pschemjenilo. Tehodła njewosstajne wjedro dale wobkhowowamy. Tež schtwórtka je rano słeczje na hrońe schła, może być jenoż na torhanty wětr. — Cżežke wichory w dołhoranšej Europie. W nozy k nutorje sakhodżachu po zyłej dołhoranšej Europie cżežke wichory;) cżahanmi so też mózne dešcz. cżowasche. Też w Barlinje howrjesche zyłu nóz wokan, kotryż ja tutón cżas njewschědnje cżowe wjedro sobu pschinjeże. Po zynym mérjeże so zdheże je tschow torhachu, też rozbite schtwórtki wschudże po drohach leżachu. Też) wjeczornje Nimčkeje a) Hollandskeje pschikhodżeja powjesce wo zatopjenych wichorach. Cżekża schoda nacżini so na wjeczornym brjoży Hollandskeje. We Amsterdamje dżełasche wobora zyłu nóz, so by wottorhanc tłeschene žłoby, reklamowe tafle, dżele twarjenych wuhlenjow atd.) hałowy wotstroniłe. Wobthad elektriski wosow dyrbjesche so) dżała sastajicz. Nózny cżah) Rotterdama do Amsterdama sapodżi so 4 hodźiny, dokelj dyrbjachu so na kolijach leżace telegrafowe leżzły a telegrafowodny najprjedy wotstronicz. Na rěc. Maas swottorhaš so wjele łódzow. W Rotterdamje sawrě policija wjazy drohow, dokelj bechu so ludjo je padazymi zyhelemi cżežko ranili. — Jutše schtwórtk słónczko 7,23 hodź. schadże a so 5,06 hodź. khowa. Mšacże khadża wjeczor 9,12 hodź. a so dopoldnja 8,58 hodź. khowa.

— **Schkrowa powjesej wo wjedrje sa jutše schtwórtk:** Mile wjedro je žylnischimi połaničkimi wětrami; posdźischo so pomrocżuje, druhdy podeschcżuje a symnischo.

— **Kradnjene kolo** smě „Jantoš", wo kotrymž so wczera pisasche, ma cżisło 1 360 560. Wo powěsce prošu kriminalnu policiju.

— **Sožalujmy kontrarjam** so podyjerca wuspjesuje pódańcu, 16. sebr. 1925 wot 8 hodź. dopołdnja do ½1 hodź. pschipołdnju w krajnej thěji na Drježdżanskej hasy. Dóstawarjo njech drobne pjenjezy, 5 a 10 pf., sobu pschinjéu.

— **Kredity sa ratarjow.** Krajnostawska banka w Budyschinje wosstewja w dżenjunjschim cżišle, jo ma wot stata źrédki pschipokakane,) kotrychż ma so ratarskim kredit k wobkhowanju polow w nałerżu dawacz. Gmejna ma sa kóżdeho kredity dóstojnosczoho ratarja rukowacz. K 31. oktobrej 1925 maja so zkredity banzy wudcżicz. Dalsche wukaże krajnostawska banka w Budyschinje.

— **Wusnamuy zurkwinski sjezd.** 16. februara wotmjeże so we Drježdżanach zhromadżizna positiwneho ludowozurkwinskeho sjednoczenstwa. Cżestenj dr. Schröder rěcži wo zurkwinskotitiskim położenju, lic. Stanga wo nadawkach zurkwinskeho sakonjedawarstwa. Farar Kummer je zebi thema stajił: Schto wucża naš Rakezy, Zschorlow a Lipsk sa farški wólbny sakoń.

Se **Schkrowa.** Wschě tudomne kat. towarstwa sjednoczichu su tute dny do jedneho kartella. Samer sjednoczenstwa je, skutkowne zhromadne dżełko wschech towarstwow sjednochowacz. Jednotliwe towarstwa dyrbja) nowa wobzinjenje Towarstwowej bjesdżakrotkosci a pschecżerjenju towarstwowych zbohatkowow dyrbi so zadżewacz. W tutym khéże sjednje kartell nadawk, sjéd katolikow sjednowacz, kotryż je we Schérachowskim wotmérje, hdyż je Žitawa jón wotpokazała.

S **Lubija.** W Lubiju su 25. januara tuteho leta katolski „wokrjesny zmjatk połamnowych khorow a Hornjeje Łužicy." Sa pschedźiwnu wuniwoschiznu swoji farara Stumma-Wósborkeho, sa wokrjesneho dirigenta knjeza wucżerja Kecka-Bukecżanskeho a sa polskanka tydzenja Sětu-Wósborkeho. K tutej khromadżiznje bechu so pohromadne wobdżelili Bukecy, Lubija, Noweje Jaseńcy, Dłorna pola Bolescy, Khwacżij, Wutkanczij a) Wósborka zhromadzile. Su tam 71 dujerjow. Posłuschnu Lubijšku wobrazu su w Božej słužbje a twjerdzenkach też psched Božim domom jich wjele pschitomnych, z njanymi khérluschemi. So so tola we lužiskich wobdżadach wuznaczisla bóle a bóle wjele kolcz k tajkomu dżełu, kaž žeby to Psalm 150,3 žada: „Khwalcże Boha) słoshom tych trubow!"

S **Lubija.** Sajdbjedsenje) pjatnom. Ssobotu wjeczor zawołachu nabodo tudomneho hawnikarja do bydlenja na Zitawskej dróży. Hawnikar namaka tam hołzu we womorje na łoku leżo. Jstwa bésche) pjanom napjesowana. Wozmjeże połputy bécha wutpeschene. Hacż je jo honacz sam wot sebe so samyslenom wótwjertnył, njeje je hacż botal dopokasało.

Se **Zitawy.** Samomordarstwo. Tu sajdeli so sobotu rano wobkhowany wjednik filiałki Singerowych khowanych maschinow, Fritz Grunert we wobydlenju swojeje njemjestwy. Pjerza je žeby wón w cżežkich myslach žiwjenje wlał, dokelj jeho starschej dowolnosez k žiwjenje dacz njeschachtaj.

S **Kamjenza.** Pschichodna saradżerska hodźina ze brašchowych wotmeje so sobotu, 21. febr. 1925, dop. we 11 hodź. w Grosrührsdorfie na hłownej schuli e. Kamjenz dżeń poj. 2.10 hodź. w Kamjenzu na hamtskim hejtmanstwje wo sjinje cżo. 12. Wobsedźicy kčak 1) towarstwa wokmoż ze brašchowych w Drježdżanach pschiwódze. Wopyt so nałożnje porucża.

S **Kamjenza.** S **pohrjebenja wokrjesneho wubjerka.** Knjes wokrjesny hejtman jdżeli, jo je so takše hospodarske ministerstwo na birzkazu němskopalneje żelezniz w Drježdżanach wobroczilo, to by so tak rucże hacż mózno żelezniza se Sseppizy (Schwepnitz) do Radoschnej-Hrubowski (Straßgräbchen) a se Priesenwitz do Radeburga natwarila. Wokrjesny wubjerk wobkhowanja, to chze pola němskopalneje żelezniz we kamjenskim tamtejšu katrocżiscz. Dale pak chze wón ja to wustupowacz, to wjedo so żelezniza nic tenuj hacż do Radeburga twarila, ale to by so pisches Höflich—Wiskopizy (Bischheim) a wot tam na stronu Budyschinej pak pisches Klóchtr Marijny Hwězdu, pak pisches Ssmjeczkizy—Pjeskezy dale wjesła. — We nastupanju cżastowieje cżasy) Budyschina pisches Smjerno do Kinsbórka so njeschi, so je so wospebity wubjerk wutworił, kiž je) finanzowym ministerstwom wo potrjebnju rukowanišej sumy a jésdneje płacżiny hižo zdżerał. Wotmyślene je, najprjedy wobkhad mjes Budyschinom a Kamjenzom wotewrjecz. Dokelj so cżasa) Kamjenzu do Kinsbórka sabanila njeby, cżinja so pschihotowy, tutu cżasc) Kinsbórka do Polcznizy, Mohorna a snadź hacż do Brětnika dale wjesc. Schtóż rukowanske pjenjezy namjetowanku wokrjesnym wubjerk, so chze wokrjesnemu sjédu (Bezirkstag) nanjetowacz, to by so rukowanje, tak dołho hacż dyrbja jo wjesne gmejny njesch,) wokrjesnych prócz kolo sapłaczilo. Wubjerk pschisamknu so nénjezim, so njeje prawje, żeby wot gmejnow wobsebite wobdarb žadacz, dokelj ma tola stat winowatsesz, so so pólpschicżna wobkhada w zyłym kraju staracz a to dyrbi cżuje tak bé

B. Kronus:

Posledńja wotnožka.

Sesterbischcżišł Jan Sserbin.

6] (Pokrjacżowanje.)

W tom cżasu, hdyż so Błażijowe leżomnoscze po krunach pschedawachu, sjewi so njenadżijn w Bukowšku nikodostne, po néschcżanskem waschnju sdwasczene knjeżna. Pschijedże) pótom a wopyta hnydom Zyjźkez théżku, hdyż so pschipowědżi so jako jich pschiwuzna.

„Stota knjeżniczka, mi žo sda, so sesze so smylika", sa pschcżiwi jej sestarjeny Zyjźk. „Ssmy prosczi lubźo a wołobneho pschiwuznistwa nimamy!"

„Ja hym tež prosteho pohódżenja", wuja njeżnjesche knjeżna, „ja swoje bdżesiace léta hym tež tu) bratrom we Bukowšku dom wot domu žiwa była!"

„Kak hdyż so tola teho nadżał! Tajkele pschekwapjenje", sasche pota théżkk. „A schto cżini cżeta!"

„Njedawno je semrěła ..."

„Daj jej Bóh wěčny wotpocżink!" praji rosżimny starz. „Mam wjeselo, so sesze pschischła k nam pohladacz."

„Ja njejsym jenoż na wopyt pschischła, ale chzu so w Bukowšku sazydlicz!"

„Kak może jenoż někomu do hłowy pschiúcz, so by so) mésta — a k tomu hischcze) Prahi — na wjeś hon pschesydlił, wobsebje k nam sem do sastorczeneho Bukowska!" dźiwasche so starz. „Mésto ma swoje lepschiny, kiž wjeś nihdy poskicżicz njemóże!"

„Pschijnawam", pschijědżeli holza. „Za to pschebywanje wonka na kraju podpjeruje bóle strowotu."

Zyjźk pschemérri pruhuje jeje frótnu postawu a rospowěda jo: „Bóh Knjes njech wam strowju daj a žohnowanje, sesze kaj kame cżerpjenje. Praha waschej strowosze njetkje. Ale njewém ... njewém, schto chzesze na wšy sapocżeczś! K tudyschemu dżéku so tola njeschidhodżicze! Hdyż na waš takle schladnju, so mi sda, jako bych psched sobu wopranzowu klanku méł!"

„Mam kronue pschecża! Mam mužle žebi maku théżku kupicz,) kotrejž bych se słubka swojeho namrěwstwa, kiž drje ledy pschetrjebam, žiwa była!"

„Macże-li nékaje hotowe pjenjezy, wšo mózesze se wjeznanami licżiś", wobtrucżi Zyjźk dodawajo: „Schto pak je) waschim bratrom — horbaczkom?"

„Tón je dawno hižo wumrěł! Tehdy žym hischcze do schule thodżiła!"

„Derje je so jemu stało, so je jeho Bóh Knjes k žebi wsał. S nim byschcze wobstajne wobcżejnoscze méła!" pschijpomni nasbonity starz pschecżiwo prosczejo knjeżnu, so by wotpokażiła a sej wotpocżink popschała.

Marušcha swoita mjes tym pola Zyjźkez na podruzstwje a sa wschitko jim płaczesche. Ssnadnje pschiwuczi so na proste wjesne žiwjenje, kotrejž sej stabu strowoth posłyschesche. Ludżo so bórzy k njej) luboscju pschihłibichu, dokelj wědżesche jebi jich se žiwjej pschecżelniwoscju dobyez.

Runje w tom cżasu so sta, so bésche Błażijowe łubło na pschedań. Ssuhłodża kupchu leżomnoscze, kaž so tóżdeunu někajši kruch pschihłodżesche. Swoita jenoż twarjenje) někotrymi błisimi połkami, kotrejž pofiicżowachu parzelowarjo Marušchej ke kupi. Solcżka pak spokoji so se wumélankolskej théżku, kotraž stojesche na sahrodze w zamoze. Wona kupi ju njedżiwajo wschekstajnjenja a zawiscze mnohich a schpirawi žebi ju jara rjenje.

„Schtó by ju tola teho hdy nadżał, so so gmejnske dżéso jónu takle sbraba!" dźiwasche so zyła wjeś.

Schkoda, so Wiłka) postiwnje tehdy hižo wjazy žiwa njebé. Wón by mél ni jenoż wulku radosez nad swojom, kotrehoż bé so Maruschka dożiwika, ale wón by tež sawdżéku kóżdu pschilejnosez wużił, sjawnje rosnoschowacz, so so gmejnske dżéseji maja prawo na žiwdomnite wukublowanje, so bychu mohle w žiwjenju jónu swoje méstno wupjelnić.

IV.

Młody Błażij bé po swojom padnjenju do njesboża do zulby woteschoł. Bukowšku bechu po cżasu na njeho zabyli. Jenoż tu a tam na dalkich symskich wjeczorach powědachu stari k wotraschowanju młodosczi wo tom, kdże bésche jeho lubkomnyślnosez sawjedeta. Ale srudny pschipadk njebésche hischcze dokónczeny, poslednje jednanje, strucżka a zakońtne, mejesche so hakle stacz.

Někschto lét bé so minyło. A tu na jene dobo na khłódnem nałumkem popołdnju sjewi so njenadżijn w Bukowšku Błażij. Bésche pschistojnje swobleknany a kohoždnik mu nóhy seika, tonnu so hordżesche, so ma so nétko wjele dżiwnych hdy prjedy na kuble. Pschiwjedże sej hubjene, stwjelene dżeczo žobu, kotrejž by rad na néschcżo dnjowo tu wostajił, kaž praji, na Walowrjej kuble, kotrjž běchu dobri pschecżelo jeho pschiwuznistwa zbyli. Ssam by chył mjes tym nje teńcz do wokrjesneho mésta sa pschilubjenym pschekwapjenjom.

„Jara so dżiwam, so na pschekupsle puczowanje sbje rjecże sej dżeczo žobu!" naspomni jemu Wowrowa, rodmjerjana na jeho mulke wukhwalowanje.

(Skónczenje pschichodnje.)

železnyj kwari, kiž so njesadanja, też autowe cjary we dźerjecź, dyrnjeź so też pischezu njeskapczize. Wubjerk chże na to dźiwacź, so by so cjara ſ Budyschina do Kamjenza hižo 1. haprizele wotkwrisa, tak so bychu ludźo k jutram hižo awta wuzicź mohli. Wschędnje dyrbja tři wozy tam a sem jězdźicź. — So by so wustrowjenja za pyzazkorych we Sseizyju powjetkhcisa, dyrbjeli so tam ſudnodnej lożownosći, 22 770 kóhmoh metrow wulkej, ſa 14 380 hr. pschikupicź. Lożownosć chże najprjedy wokrjesnym ſwjatk Kamjenſkeho hamtkeho heſtmanſtwa kupicź, to by jej poſtojischo wosſebitemu ſwjatkej Luſikiſkich měſtow, kotrež zyku Sseizyſkich wustrowjenjow pschiſwojnje, pschepodak. — Knjes rycźerſkubleriki najeńk Rynež bźěſche ſo napraschowacź, hacź njebychu ſo mohle na ſunjerknej njedźeli we wokolinje ſ katolſkim wobydźerſtwom, kotrež dopomnjesce na ſwjedźi ſemjerćtych na druhim dnju wożwjeceźi, ſjawne reje wotmjerźi. Hamtke heſtmanſtwo dźěcze próſtwu je ſtrony kocźakarjow hacź dotal pschezu wotpokasało. So by ſo w tutej nałeźnoſći doſpołna wěſtoſć dobrała, bź ſo hamtke heſtmanſtwo na miniſterſtwo ſunitskownych naležnoſezow a za ſudowe wo cźehnjenje wobroczźiło, kotrež ſej na to rozſudźiliſi, tó wo ſakonju ſ 8. julija 1922 reje na tutym dnju ſo dowolicź njemóža. Wſchě dalſche próſtwy ſu tehodła njeſkóze. — Dale ſtejeli hamtſki heſtman wo miniſterialnym wukazu ze 24. jan. 1925, kotrež hamtſkim heſtmanam jako ſtatnym ſaſtojnikam poruča, ſo ſa to poſtaracź, ſo by ſu perſonal wokrjesnych ſwjatkow kruteze dźěliſi wot ſaſtojnikow hamtſkeho heſtmanſtwa jako ſtatneje wyſchnoſcze, t. r. komunalne nałeźnoſcze dyrbja jenož komunalni pſchiſtajeni wobſtaracź, ſtatne nałeźnoſcze jenož ſtatni ſaſtojnizy hamtſkeho heſtmanſtwa też ſ tym nałeźnoſcze wokrjesnych ſwjatkow wobſtarachu, ſchtož bź k ſwjetkarkim njeſunboſtnoſćam dowjedło. Wot 1. haprjesle ſem dyrbja ſtatne nałeźnoſcze kakdaſnje jenož hiſcheze ſtatni ſaſtojnizy wukonjeć. Hdźež ſo to pschewjeſeći njedźaſi, hdźež potajkim ſtatni ſaſtojnizy dale komunalne nałeźnoſcze ſtadnja, tam dyrbja wokrjesne ſwjatki ſtatej po wěſtych ſaſadach wopłaćene ſarmanje ſaplaćicź.

S **Kulowa.** Wosſikał Rudolf Rohkohl je ſwoju khěžu ſe ležownoſeći „Birkenblick“ ſa pjeza 28 000 hr. hofcenzarjej Schelahej ſ makeho ſydliſcheza pola Halle pſchedał. Rohkohl kupi ſebi ſtutne rycźerſkubło ſ 250 jutrami w Wreeſkowje pola Frankfurta n. W. ſa 32 000 hr. — Po wukazu knjeżerſtwowego preſidenta ma Kulow woſeń haſcherſku pomoz połicźeź do Brěžkow, Rukojnh, Nemzow, Dubrjenka, Mulkich Sdźarow, Hóſka, Kukowza, Kocźiny, Lubhoſcza, Mużjowka, Michalkow, Noiweje Wjeſy (kloſtcźe. podźěła), **Nachlowa**, Sſalowa, Sſulſchez, Spal a Werminghaffa.

S **Wojerez.** Město ſo we běhu léta dale wutwari. Twaríſke druſtwo na Bismarkſkej dróży pjeza na 60 wobydlenjow natwari. — Dźěłacźerjow, kotříž ſo hody we hłownej żelezniczńej dźěłarni ſ dźěła puſcźeźichu, budża w blížſchim czaſu dźěłowacź. 80 muzřiſch ſo pjeza puſchczeſi. Sdyżny dźeł dźěłarnje dyrbi ſo pſchetwaricź, ſo by najmonſche żadanja nimiſkeje żelezniſy dopjelniſi.

S **Werminghoffa.** Wopor ſwojeho powołanja bu 43-létny dźěłaczeſ Klaniez firmy. Pſchi horiczeſchajenju blacha ſu wuporjedzenje fabrikſkeje ćechi, rostochany ſo cźahadło, pſchi cźimż jedyn dźěłaczeſ ſ wyſokoſcze 32 metrow dele padny. Nosbi ſebi nop tak ſtrachcźiſe, ſo na meſtnje zumrě. Nieſbożeny bě wożenjeny a dydźeſcze nan we baraku.

Se **Sklepeho.** Hižo ſ popołdnſchim cźahom nowali ſo cźrjódka wjeſkowych ſpěwarkow a ſpěwarjow Wujeſdźanſkeje „Sahrodki“ do naſcheje wſy. Wulki bubon a druhe naſtroje, kotrež ſobu wlecźechu, pokaſowaſche na to, ſo ſo ſa wjeczor wopraſodze nješchto wulke pſchihotuje. Wujeſdźenjo, kotříž běchu też hiſcheze na kołach we nahladnej licźbje pſchihwatali, wuźiču tule dobru ſkładnoſcź, ſebi wjeſ Sklepo a jeje wobydlerſtwo blize wobhladacź. Woni wothkwaliża Sklepo jako jara rjanu wuſtawarjenu wjeſ, wuprajeja ſwoju radoſcź nad tej krajnej narodnej drafeze, kotraż woſebnje male dźěcźi najluboſnſiſcho drafeźi a kotraż ſo hiſcheze wot niſmale zyłeho wobydleerſtwa wuźiwa, ale, ale, woni cźinjachu tu ſamu ſrudnu naſhonitoſcź, każ kóždy, kotryż nohu do naſcheje wſy ſtaji, woni njewuſtyſchachu ſerbſkich ſynkow. Jenoż němſke poſtrowy, jenoż němſka roſumowa dźěcźi ſpichi ſyrach a wobthadże mjes ſobu. A to kóždeho cźłowjeka, kotryż ma ſaczjecze ſa ſdobnoſcź a rjanoſcź, jara ſrudźi, hdyż wón naſhoni, ſo ludźo, kotříž deje ſebi narodnu drašu cźeſeza, tola ſwoju macźerinu rěcź ſaſpěwaja. Kóždy ſebi proſi, ſo je nješchto njenaturſke, jow je ſo nékajka namoz nad ludom ſtaka. — So by ſo wulki ſerbſki wjeczor też prawje wulkotnje poradźił, ſa to bźěſche ſo Sklepjanſke cźełowuczeńſke towarſtwo luboſchiwe poſtaralo, ſo bźěſche na tutón wjeczor do druheje ſurle wulki maſkowy bal powołało a zyłu wokolinu na njón pſcheproſyło. Naſchi ſtari dobri Sserbjo w ſchak ſo njedachu wottrafichcź, ale młody lud dźěſche ſa ſerbſki wjeczor ſhubjeny a njemóžeſche też wjazy to narunacź, hdyż ſo jeho też bźěſche wjeczor poſdźe na reje do ſurle nawała. Woni njeſmu te ſchorjaze rěcze faſtyſcheli, woni njeſmu ſo nad kraſnymi ſerbſkimi ſpěwami ſwjeſelili, njeſmu wubjerne hraze Wujeſdźanſkich widźeli. Tak narodnje khudźi każ běchu pryedy, woſtanu też do pſchihoda. Sſlepjanſka młodźina je ſa Sserbſtwo ſhubjena, ani tute rynczki njebudże wona cźitacź, ſo by ſo na ſiebje dopomnika a ſo k ſwojemu wothyrnoczenemu ſerbſtwu narodej wrócźiła. Schtož njeje ſchula dokonjała, to docźini nětk ſtarſchiſtwo dom. Wjedro ſa ſwjedźeń běſche najpſchihodniſche k wobſtarowanju ſa ſuſbudne wjeſy, ſo žane ſamolwjenje njemoja, ſo njeſmu wot tam na ſerbſki wjeczor pſchiſchli. Jenoż cźi najſwěrniſchi tu běchu a cźi hodźa ſo ſa na dźeſacź poſtach wotſlicźeſi. S jenym ſłowom: ſwjedźeń běſche poměrnje ſłabje wopytany. Cźim rjeńſcho pat je ſo wón poradźił, a běſche ſa wſchitkich pſchitomnych najrjeńſche ſawjeſelenje.

Loni ſtyjm Radworſtich, Bukeczańſkich a Pančicźańſkich ſpěwarjej ſłyſchał. Sſu dwje to cźi te najwutrojniſche mješhane khory we Saſſkej Luſicy. Sa cźich kymanoſcź dyrbja maja ſo ſwojim wuherynym dirigentam dźakowacź. Material je wjeſnuhłom jenoźli. Luboſcź, wutrajnoſcź, wuſchitkoſcź dirigenty je ſ njeho wutworiło to, ſchtož potom wo tajkim mješhanym khorje we ſwojej dokonjanoſcźi ſłyſchiſi. Bźerźe ſo na hódźu, wy Saſkoju, Pruzkojo ſu Wam ja pjatanſ. We Wujeſdźanſkich naſtawa Wam ſtrašny rywal. Jedne, dwě lécźe tak dale ſu Waß woni hižo dołcźahnyli, jeli niż pſchelećahnyli. Jich dirigent, knjes kantor Leinert, ma ſwojich ſpěwarjow we rukomaj, do-wuczerpa jich mozy, dźerži na eraktnoſcź a pſchewjedże ſwój program we ſtupnjowanju wobrótnjiwoſcze a dokonjanoſcze wſchich ſobuſtutkowanych mozow. Jedyn ſpěw wſchak běſche też rjeńſch hač tón druhi, wſchitko 4 a 5-hłoſne khory naſcheho mišchtra Bjarnata Kranza. Najležje luhjachu ſo tři poſłedne „Wbohi piwarſ“, „Welika luboſcź“ a „Lubła Lilija“. Pſchajkleńſ pſchipoſłuchacźſtwa njechaſche też żanehu kónza dobracź. Rjaz mjenje wuſtojaje hacź ſpěwy dźěł wuwjedże ſo tuž dźiwadło. Pſchedźěwacźki ſo ſmětkich „Nankowy ſpjeſchnik“ a wjeſelohra „Sſebany nawożenja“. Wichtizy hrajeźo prjedwſchacźu ſo ſ ſajnym wurjekowanjom ſłowow hru pſchipoſłuchajarjam, kotrychž wuzna je bóle na Sklepjanſku narěcź ſmužene, trojimiſchi ſeźinicź. Pſchſkleſ a wótre ſmjeſze dopokazachu, jo je ſo to jim dopołnje poradźiło. — K wożiwjenju ſwjedźenja pſchikoſchowarſke we wulkej měrje ſ muzř ſpyłna kapela Wujeſdźanſkich, kotříž ſwoje ſerbſke ſchtucźki yoiom k wjeſelej rejźy hacź do wótreje noza ſakliničzeź dawachu.

Přihłosk.

S **Lipſka.** Na jednej hałdy bu pjeć krócź nuklſamali. W jenej ſe ſuſdźenych nozow wopytachu nuklſamarjo na Zichczeńſkej dróży 5 wobkhodow. W jenym krawkim wobkhodze kradnychu 12 trubow tkaninow.

* S **Lipſka.** Pſched nětkotrym cźaſom cźitach w jenych nowinach wo zyle ſpodźiwnym podawku ſ Erlangena. Dokelž pak ſo mi to namałana kaczka być ſdaſche, tak wopraſchich ſo ſnateho lekarja, kiž bě do Lipſka ſem ſ Erlangena pſchiſeł, wo podawku. Wón mi tole powě dałſche. Jena ſłužobna pytaſche ſebi ſ nékajkich winow ſiwjenje wiacź. So by tute bobjanſka, wumyſli ſebi zyłe dźiwnu metkodu. Wonz bě ſebi nětkoſe wróći wobſtarała a ſydło jeneho ſtólcźka ſ nim pożmyła. Na to ſydny ſo na ſtólcźk, ſo by ſa wokomik do tyhazoweho troſtwu ſoſłeczała. Sapali tapałku a tykny ju pod ſydło. Próch ſo ſapali ſpeczo, ale naſcha knjeżna wopali ſo ſtrašcźnje ale khribjeta, měſto ſo do wjetcźa ſtaly.

* **Fortinny pohórſch.** Pſched Lipſkowſki ſud ſtupichtaj ſ łoſaſſkimi krocźelemi wobſtarnaj ſkowjeſa, muſiſk a ſónſka, kotrajž běſchtaj wobſtorzenaj, ſo ſtaj ſjarmy pohórſch dawałoſ. Praſchany muſiſk wumjenja, jo Bohumił Schołta rěka, je ſo 70 lět ſtary a ſo na Jdźelſej dróży 69 bydłi. Sónka pak tatoki, ſo Pawlina Schołtowa rěka, je ſo 68 lět ſtara a ſo też na ſunjenej dróży cźo. 69 bydłi. S hłowu ſchcźaſo pohladny ſudnik wot ſwojich aktow na ſtareju cźłowjekowu a praſcha ho: „Tak ſtoj wěſce wożenjenaj?“ „Sſo wó,“ wotmołwi muſiſk, „pſchechodne léto cźezmoj daſi Bóh ſloty kwaſ ſwojeſcź.“ „Cźehodła pak wubjwdźeje ſo runje do Albertoweje ſahrody ſ waſeſej żonu, a ſadźerſcźeje ſo tam tak, ſo ſo ludźo na to pohorſchuja. To możeze tola lepje cźinicź domoj,“ tak praſcheſche ſo ſudnik ſ dorazom dale. Wobſtorzeny ſo ſaſkeſnyeſi każ rak, hdyż jeho do cźopeje wody tyknjeſi, wotmołwi pak połom ſtruchłiwje: „Wyſoki knjes ſudnik, hdyż jenemu je 70 klanzi piſcheze ſtuna nałeźe . . . . potom niebźi ſkónjak tola hałle hodźam daloko domoj.“ Sſudnik ſo po dołeźu tež roſſmi, ale wobſtorża ſo ſo ſapoſaſa, a tak dyrbjeźe jenieźkeho ſrjeſka, młodeho połizita pſchepſchiſchowacź. „Wy deje ho jara roſhorjiſcze, jako njebańdźicźiny ſobuſcźenje tuteju cźłowjekow wohſadacźeje,“ praſcha ſo ſudnik ſaſtojnika. Na to wotmołwi połizit: „O nź, naowopat, bź mi jara ſortninye widźeź, każ ſo taj ſtarſchiſkaj na ſawzy lubo mźeſchkaj.“ Tuto klaſiſke ſkadźowanje běſche ja ſakitacźſtwo ſ pſchećźinu, pokazaeź, ſo ſo wo ſjawny pohórſch jednacź njemóże, hdyż je połizit, kiž je tola wóźko ſakonja ſwoju ſabawu pſchi tym mél. Sſud běſche ſtórcźenje teho ſamoho ménjenja, tak możeſchtaj ſtaraj cźłowjekaj hižo khłoſnaja domoj hicź. Wonaj ſłubichtaj, pak jenje wjazy — — —!

* S **Lipſka.** (Hdyż ſtari hłupoſcze cźinja.) 70létny rentnikaſ běſche ſebi runje po ſwoju rentu pohł. Hdyż tak je ſwojimi pjenjezkami we kapy domoj kroczeſche, pſchihlaże na njeho nadobo dźordomdeſki duch. Pſcheb nim ſtupaſche hordże rjana łubowa holza. Starz jaręcza na nju baczkaſche ſ njej a ſchułkolaſche jej nješchto, to ma pjenjezy a jo by rady nješchto ježiwił. Na ſawzy na Rabenſteinſkim namjeſcze bo pożmonyſchtaj. Pſchi młodej holzy wupraſchowaſ ſtary pachoł, mołaſche ſwoju rjenku, na cźož tuta najprjedy ſtarzej na ſamſne waſchnje ſwoju łuboſcź popokazowaſche. Naodoło pat poſtoczi hołza, hrabiny ſtarze wokoło ſchije a — dajeſche jeho, doniż tułon do womory njeſadny. Potom pſchimny ſpěſchnje do kapy a jeho ſi-ſiowniju a pjecź běſche rjana luba. Hdyż ſtarz jaſo k ſebi pſchińdźe, wopaſche jenoż wohrnuczcź, jo je jeho inta hłupoſcź zyłu mężeczku rentu płaczijła. Khróbłu rozbijźnizu pak połizija nječzeho dujow połdźiczo ſaja. Běſche to 24klina hołpoſa Cźa Reichez ſ Barlina, kotrež dyrbjeſche ſo nétko pſched Lipczańſkim ſapmiſkim ſudom iakłikowacź. Tón ju ſ 2 ſtowmi jaſnje ſaſmdźi.

* **Mordarje Haarmannej** bo poradźi, na ſnjeſu do pſchepytowanjeſkeho jaſtwa liſt ludźom dacź, kotryż bě tehe na nana ſ nim ſ ſunjerezi ſaſudźeneho Granſza pſchaſny. Haarmann wobtrucza w tutym liſcze, to je Grans dopołnje njewinowaty a ſo jemu njeje żenje młodych ludźi pſchiwodźował. Granſzowy ſaſtaſ je tehodła namjetował, ſo by ſo ſudniſke jednanje wotſpjetowało.

* × **Sadźeranje wo ſwójbnu pychu.** Dr. Hans von Bleichröder bě hižo po dźělenju wot ſwojeje żony Marje Bleichröder-Orſtin ſwójbnu pychu ſudnizy wróćo ſadał. Winkli wotſchjenj ſud je wuſudźił, to ſmě żonu pychu jenoż tak połho noſiwcź, każ ſtaj ſenjezaj dyrbjeli. Tehodła dyrbi nětko dźělena manżelſka, ſ mjenom Orſka, wſchitku pychu ſaſo wrócź.

* **Wupoſcźowanje pjenjez a dań w ſtarowěku.** S najſtarſchich cźaſow ſem wěmy a mamy powěſće wo wěriſelach a dołſnikach. Khudy bur trjebaſche pjenjez, dyżeſche-li rolu wobſtaracź, ſpinjenja kupowacź a wotwodźała ſkładowacź. Witowar dyrbjeſche ſebi pjenjezy pożcźeź, nješeſcheli ſwój ſkład ſaſo nakupicź. Dań wuczinjeſche ſa wupoſcźenje pjenjez w Babyloniſkim kraju 20 prozentow, Aſſyriſkej bě dań ſamo hiſcheze wyſcheha a to 25 prozentow; po pſchinnych powěſcźach a wopiſmach ſtupi hacź na 33 prozentow, to rěka, dań wuczinjeſche ſpecźinu wupoſcźeneho kapitala. W Aſſyriſkej wupoſcźichu ſo pjenjezy na zwe léto. W Babyloniſkej pak jenoż na ſchtyri njedźele, tuaje tak ſ wjeſnu w Greekiſki. Tute cźaſowe rozdźele wupraſcźenja maja ſ winu wſchelekakorjeſe hoſpodarſkich pomérow. W Aſſyriſkej, w kraju ſe ſkoro cźiſtym rataſſkim hoſpodarſtwom wupoſcźowachu ſo pjenjezy na zyke léto, to rěka mot jenych ſnjow hacź do pſchichodnych. W Babyloniſkej pak kcźeſcheſe wikowanjike hoſpodarſtwo, tam běchu, ale trjebachu ſo też w kóždym cźaſu pjenjezy. Dyrbjeſche ſo dań po wucźinjenju w pſchirodnych wupłodach, w źiże, ſadze atd. wuplaczicź, każ njetrjebachu dołſnizy w létach, w kotrychž běſche ſuchota abo mokrota źnk ſnicźiła, dań płaczicź. Jako wóſtota, rukowanje żadachu ſo cźaſeſcźicho cźaſy ſa wupoſcźene pjenjezy. Po greekiſch a źidowſkich ſalonjach běſche jakaſane, ſ ježiwjenju a k wudokonjenju rataſſkeho powołanja trěbny grat jako cźaſu bracź. Tajki ſakoń dźeje w Babyloniſkej njewobſteješeſe, ale po jenym wukaſu ſ léta 2000 pſched ſkhrystuſom wot kniežiżeſta Hammurabi datkym, nadeńdźeny wěſte rukowanja a zmnenjenja, kiž ſo buram dachu a w tutym ſmyſłe poſtajichu.

* **Schtoż nětkotry njewě.** Wot Nowoho 13. liſtopada běſche ſpróh kupy Helgolanda 40 krócź wjetſchi hacź dźeſa. — W jenożeſtich domach pěſtuja ſo ropawy (Schiffskröte), kiž ſu hižo pſchez 5000 létami nołchcźich Egiptezanzi ſelſkine ljubjeli a hłoſy. — Pola cźornohowych narodźiwaj ſo dwójniſki cźaſeſcźicho hacź bola běłych. — Sa zobłowy łyż

Hospodarski rozhlad.

Sarjeden, 11. februara 1925.

Wežerawſche kursy w Barlinje.

(Kurs marka we w miljonach)

Dolar	4 195 000	frankowſki frank	22 490
jendźelſki dunt	20 007 000	cźeſkoſł. króna	12 370
ſchwajzarſki frank	80 900	10 mil. pólſk. mark.	80 500

Pjenjezy ſmě dźeń a lóžo dostacź.

Efekty wo Barlinſkej burſy pſchi ſpoczatku ſo trochu ſeſylniſchu, w běhu dnja poczachu ſo ſ nowa wotdrjebjowacź. We ſtatnych rentach a wójnſkej poſcźoju pſchemulkało pſchemjenjenja njebě.

Produktowe wiki běchu wežera powſchitkownje ſłabe. Powjeſcze ſ Ameriki njemowachu tuniſke płaczijny. Tukrajneho żita ſo doſcź poſkicźowaſche. Wono bě tehodła wo nékajko tuniſko dostacź. W jecźmjeniju a owſu běchu wiki jara mérne. Poſledniſchego nječzeho do Pólſkeje roſpiſchedachu. Wežera płaczeſche ſentnar:

W Barlinje:

pſchenicźy 12.35—12.50 hr., rožli 12.30 hr. hacź 12.45 hr., jecźmjenja nałeźneho 12.75 hacź 13.50 hr., najmjeńſcho 10.75—12 hr., owſa 9.40—9.50 ſł. hr.

We Wrótſławju:

pſchenicźy 13.25 hr., rožli 12.75 hr., jecźmjenja nałeźneho 13.50 hr., najmjeńſcho 12 hr., owſa 10.35 ſł. hr.wonow.

We termińowym wikowanju:

pſchenicźy měrz 13.45 hr., meja 14.20 hacź 14.25 hr.; rožli měrz 13.15 hr., haprjela 13.85—13.65 hr., meja 14—13.95 hr., owſa 11.25—11.20 ſł. hr.

Jen zentnar 4.50—7 hr., 8—9.50 hr. a 11 hr. ſa najlepſchi po zentnarju, ſa dźeło 100—124—150 np., ja ježbe 20—42—67 np. po zuneje

Na pſchehladowanje:

Drjewo, 12. 2. popołdnju w 3 hodź. w Kelliczańſkim hrodźiſchczu, 40 dołſtich hromadow.

Sco pytaja:

Dźowku a ſrjeſcu. Domich w Bojankezach...

Holzu do domu, Müllerka w Lubiju, Hartmannſtr. 51.

Schkrowe dyeſiche.

Barlinſke produktowe wiki dźenja popoldnja 3/11 hodź.:
Doſeſ ſ Ameriki powěſeje wo ſeſtabjenych płaczijnach pſchichładowaja, ſu wiki jara ſnadne. Tendenza mérna.
3/12 hodź.: Każ pſched hodźinu. Tendenza ſłabſcha.

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wotſjowe ſymje po runi abo 1000 kg, ſemjel 100 kg, płaczijny we Rolej Prikmnje.

	10. 2.	9. 2.		10. 2	9. 2.
Pſchenicza	247-250	250-254	rožli, wokuſch	18-19,20	18-19,00
rožla	246 249	249-252	woch. metaſo	9,80	9,80
naſeſ. jecźmjeń	255-270	253-268	ſerabella	16-18,50	16-18,50
nał. jecźmjeń	—	—	běrnaze ſymje	20-20,80	20-20,80
owſ	188-190	186-193	bunn	21-22,00	20,00-25
kukuriza (Mais)	228	—	wo'a	19,50-20	18,00-25
pſchenicźn. muka	34-36,50	34-37,50	lany wołuſch	24-25,00	23-25,50
rjana muka	24-26,50	24-27,00	mędne łupiny	13-14,50	13-14,00
pſchenc. rożl.	16-16,10	16-16,20	olje lubjene	15-17,00	16-17,00
riane wotruby	16-16,10	16-16,20	ſmo, 50 kg	8,20-8,50	8,20-8,50
rožl	395-400	395-405	ſ ſoma, rjana	1,15-1,25	1,16-1,20
lane ſymje	400-405	400-405	„ pſchenc.	1,15-1,25	1,18-1,25
ſrjach	22-23	21-23	„ wowſowa	1,00-1,05	1,00-1,20
wiciwiſki	18-19,00	18-19,00	„ jecźma	0,90-0,95	0,90-0,96

łuch krjebatkach łnajmjeńšicha kožuchi 80 zadźelow. — Žiła wjele lět we wjedro šnješe hač płaćiłkowe tchawy. — Na kóždeho Berlinskeho wobydlerja pśichłóźe wšchodnje 107 litrow wody w pśichrjebanju. — W Nimskej je na 500 druźinow pawkow. — Słužobnyć na barwy so nazmjeńuja. — Strowy człowjek da ja 24 hodźin 1 punk žołca. — Hoby we Londonje su wšcho hromadże 3600 kilometrow dołhe, 600 kilometrow je pak elektrikowymi šćěnami pokładźenych.

* Wabiśe jadło. Amerikanske justizne wuchnośe su jara do strašcha pśichšłe, dokuž so njekhmanstwa pśeco chrobłišćo rozšćerjeja. Morderstwa, rubježne napady, nutśłamanja a druge njeskutki su so tak pśiwšerile, jo najšławnišći amerikanšcy šudnicy pśeco królskim konferencu wotmětu, na kotrejž wuraźowachu, kak by so najlepše postupowazemu njekhmanstwu zadźěwacź mogło. Ludwig Tallay praješe, jo su wuchnośe, kiž khłostanja zawinowcja, wina na tym, jo njeskutki pśeco bóle so pśichwarjeja. S prěnja so pśechnjeńše khłostanja postajźa dale je jara šćerbne, to khłostanje pak je jenož mały dźěl swojeho khłostanja wopraudźe wotśeźa, mjez tym so so jim njeźichi dźěl pśi nałažanjom wobhładźerja ześuśeli. Skónčnje su, tak pśeji Tallay dale, wobsteśonośe w jadrach Newyorkskeho stata tak bóle, jo ranjenow ludźi wabja, njekhmanstwa kłučeju. Na dwórach Newyorkskeho jadła wotměturaju so schadnośe wubźěwanja, khłostanje maja składnośe, šedi najlepše dźiwadłowe hry wobhładacź. Koncerty a druge šnjeźenje wudospołnje labawny program knježi khłostanjow, kótrež so pśechodnje jenož ¼ lěta abo 4 hodźinskim dźělom wob dźeń. Tak dyrbi so prajeć, to so na łkuźenje njeskutkow direktnje pśenjuc nadnjeje. Sćěhnuli njeźeju wšchak ke wuwostanje. Sćěhnje pśeco někotrymi lětami móžeše so kóždy njewobstarany a pjenježany w jadrje na Newyorkskich broch wideć hač. Schóźi cyle běžeńca hnadź też jenoź njeskiżnu jumu transportowacź, dyrbi to z panzerowanym autom cyniś. Konferenca šudnikow wobsamknu, to dyrbjało so w pśichodnje khłostanja njeje humanity wopołnjacź, jo bychu khłostanja wopraudźe wotrašćowy woliw mělo.

Swójbne powjesće.

Sćerśeli: Hańža Krichlowa rodź. Thurmannez we Kamjenzu, 54 lět. — Hana Wilhelmijowa rodź. Brockhez w Běłej Wodźe, 72 lět. —

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Sćitwórtk 12. februara 1925 dop. w 10 hodź. pśichodźa so na pśiwźaźowanje w hamtskej pśiwźaźowarni nowcowy khamor, pianoforte, pśiwanje blido, sofa, draty khamor i dwěrcaj dirjomaj, 70 tykow kremy, 60 punktow kakawa, 10 punktow chin. cykla, bazimalna waha, kiž 6 zent. mažy, 2 knihowaj khamoraj, 5 pakćikow kolbačkow, tredcaj, sofa, 3 pary nistich cźišow (Gaferl), 20 tykow telemimy (kolirabija), 71 rybelow mydła, klepak za sejtowanje, pśiwanik maśchina, kenzlikli khamor, małej mytnej blidaj, dwě hišćeźe njehotowej łoži, 11 zentn. mydłowego pówora, 150 tykow cźišowe kremy, wertiko, sofa, 500 zigarcelow, bźělba nuźażnych schwertnich kolcakow, žonjaze špódnje funkije, pjelle za hołzow, módre sale, njeźeńske kolcke, žonjaze nohawzy, kolchle za hołzow a druha nahoda — kóń, brunjy walach.

Našich česćenych cźitarjow

we Worklecach, Kozarcach, Nowej Wjesy, Hatach, Hrańcy, Pěskecach, Serbskich Pazlicach, Njebjelčicach a Smječkecach

prosymy, zo bychu sebi **„Serbske Nowiny“** za měsac měrc pola knjeza **Henčla w Tšoch Khěžach** pola Worklec skazali a jemu hnydom zapłaćili. Tak dostanu „Serbske Nowiny“ hišće na dnju wudaća. K. Henčl skazane Nowiny hnydom kwituje.

Nakładnistwo Serbskich Nowin“.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Sćitwórtk, 12. febr., dop. we 10 hodź. pśichodowaja so we pśichowanišći tudomnjeho hamtskeho šudnistwa 17 rowow žonjazych cźišow, trjehany klawěr, pišanišćer blidu, buffett, wulke wućahowanišće blido, wulki žełezny njenjeźny khamor.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

We Wojerowskej hamtskej nowinje cźo. 18 z 10. febr. 1925 je wošemjeny zyły policajski porjad za zyłu Delnjoserbsku. Za Wojerowski wokrješ je po tym policajska hodźina za sobotu, njedźelu a jadorkle pśijate dny we 12 hodźin wótpołdnju, za wšykne dny pak na 11 hodźin wjeźor. Policajska hodźina maja podźělśiś:

1. namóšne policajske wuchowanje:

a) hač najpódźišćo do 2 hodźin rano za sankunjanje žywjenjenje, kótrež su wobmjeźowane na hobnjanje, jich pśikhowanišća a pišonnje pśeporoźenych. b) hač do 4 hodźin rano za gyblišća, kótrež maja hač do 1 hodźin

polazanju hodźinu, za wšykne druge gyblišća hač do 3 hodźin, hdyž su jadna wo khromadźiznu tajkich wobsobow, kótrež su swojeho połwokanja dla sadźewane, do policajskeje hodźiny pśe khromadźowacź.

2. knježeńskowu presidencja

hač do 2 hodźin rano za ludowe šnjeźenje, pśiwne a šokolske šnjeźenje a podobne, we wośebitych padach pak hač do 5 hodźin rano. Dla wšakeho dalšicheho policajskeho hodźinu nastupazeho, ježiśiny kedźbne na horjeka na spomnjeny wukas.

Pokhrona je jadła w hródźach Bohumila Wjaćlawa w Parzonje.

Sćitwórtk mór je jadła pola Kubšcej w Tšernym Khołmu a Boranez w Brěkli.

Towaršćewski powěstnik.

Budyšin. „Sokołki“ maja štwórtk zwučowanje. Kuždźele sobu pśinjesć. Načolnicu.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma pjatk, 13. maleho rožka hłownu zhromadźiznu pola Jurśec we Wotrowje. Započatk ½8 hodź. Wšitke sobustawy so na nu pśeprošuja, też nowe su nam witane a so pśijimuja.

Maleńcy — Porśicy. Hudźbny wotrjad sokolskeho Jednotow ma štwórtk, 12. febr., wječor ½8 hodź. zwučowanje pola Sykoric w Maleńcach; jenož za hwizdarjow.

Ralbicy. Serb. kat. tow. „Radlubin“. Hrajerjo maja pjatk, 13. febr., wječor we 8 hodź. pruhu p. Waldźic.

Ralbicy. „Lilija“ ma štwórtk, 12. febr., wječor we 8 hodź. pola Brězanec wólbnu zhromadźiznu. Waznośe dla je kóžda a kóždy winowaty, zo pśiźo. Nowe sobustawy so pśijimuju. Pśedsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh“ zmeje njedźelu 15. febr., „póstnicy“ na žurli „Herzog Albrecht“ na Albrechtskej drožy 41. Prosymy wšě sobustawy, zo bychu w serbskej drasće pśišłe.

Ralbicy. — Tow. kat. młodźencow wuhotuje póstnicu njedźelu, 22. febr., wječor w 7 hodź. we Waldźic hosćencu swój załoženski swjedźeń. Pśedstajenje budźe so hra „Posledni kral“. Wšěch lubych Serbow wutrobnje pśeprošuje pśedsydstwo.

Sowrjecy. „Sołobik“ ma štwórtk wječor ½8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy wšěse pśińdu. Pśedsyda.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžcy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Wšo do Kulowa k hobrskemu inventurskemu wupředawanju

wot 1. hač do 15. februara

Wulke dźělby tworow najpśiměrjeńše hódnosće po směšnje tunich płaćiznach. Njepśinjesu žanu mjenjehódnu tworu na předań, kotruž bych wosebje za wupředawanje kupował, ale jenož dobru składowu tworu

Płaćizny w mojich wukładnych woknach rěča za moju zamóžnosć!

Namakaće wšě drasty za žony, mužow, holcy, pacholow a dźěći. Powětrowy balony a Hak-ptački dawam darmo, hdyž za 3,— a 10,— hr. kupiće

Welsec kupny dom w Kulowje

Telefon 12. Załoženy 1868.

„Jutrnica“

Serbske tow. za Njeswačidło a wokolinu

wuhotuje njedźelu, 15. maleho rožka, wječor ½8 hodź.

w knježem hosćencu swój lětuši

załoženski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejami.

Wšěch lubych Serbow a towaršstwa z blizka a daloka wutrobnje pśeprošuje **pśedsydstwo.**

1. hypotheki

na žiwnosće, kubła a rydźekubła (200,— hr. na hektar abo ⅓ porjedźeneho hódnosće woborneho pśinoška) za lětnu danź wo 5½% wobstara

Kobanowy prawny bürow

w Budyšinje na Kaenblerskej drožy 6,

telefon 814.

Burske kubło w Lipiču

64 kórcow wulke, ze žiwym a morwym inventarom, je na pśedań. Poskićenja pod „B 91“ na wudawarju „Serbskich Nowin“.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Lanu mučku

w njepśetrjechenej hódnosći wotedawa tak dołho, kaž skład dosaha, centnar po **17,50 hr.** wot Wojerec;

bije za mzdu kóždy dźeń najlěpši wolij

Pawoł Schkommodau

wolenica we Wojerecach, hnydom pśi dwórnišću, telefon čo. 65.

Centrifugowy wolij, wolij za młóćace mašiny, skótny jatrowy tuk (Viehlebertran) picowanski kalk poruća

Viktoria-drogownja

E. O. Hennig w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.

Telefon 941

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šulelnjej haju 34.

Telefon 736.

Płowna pśechadowarnja Rud. Sada ſ Lipska w Budyšyskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Ćerpiće na !!! pihawosć !!!

Dha wobroćće so dowěrliwje na Gertrudu Hasselhorst w Hannovrje 113, Schlielfach 206.

Krajnostawskej bancy je němski stat

srědki k podawanju kredita na ratarjow

za nałětne wobsyće polow pśewostajił. Kredity wudawaju so w formje změnkow pod rukowanjom gmejnow a maju so hač do 31. okt. wrócopłaćił. Zamolwjenje pśijimuje a dalše wukaże

Krajnostawska banka

něhdušeho sakskeho markhrabinstwa Hornjeje Łužicy w Budyšinje.

Transmisije

kóždeje druźiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

15- hač 17-létna

holca

z dobreje swójby za kucheń a hospodarstwo z pśizamknjenjom k swójbje so k 1. haprelej pyta. So zamolwić w **Malem Wjelrowje čo. 4 w koloniji.**

Čista, sprawna

holca

za wobkhod a dom so hnydom pyta. So zamolwić pola **J. Klemma w Budyšinje na serbskej hasy 11.**

Pytamy

słužobnu holcu

pśi wysokej mzdźe.

Bergschlösschen we Wuhańčicach

Weigsdorf p. Kumwałda.

Domjace holcy, stwinske holcy, pomocnicy, kuchařki, mamsele a Pröblerki z wuswědźenjemi namakaja hnydom městno pśez:

Deutsch-ev. Frauenbund

Dresden-Alt. Portikusstraße 1. pt.

wot 10—1 a 4—6 hodź.

MERSIOVSKY

Salonske časniki

3—5000 hr.

so jako 1. hypotheka na 45 kórcow wulke kubło (z 43000 hr. woborneho pśinoška) pyta. Poskićenje pod „B 89“ na wudawarju „Serb. Nowin“.

K swinjeŕezanju

kupujeśe

dobru hejdušku

samomlětu čerstwu,

nowe korjenja, majoran

pópjeŕ

ze samaneje korjenjinowje je čerstwe, stajeje čerstwo pola

Korle Kahroweja.

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunje

Ernst Falting

w Njeswačidle.

Žony

Borzicam swójej wulki wuběr pśichepaskow, mětačnych a pśichepadowych powjazkow, podpołožkow.

Steju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

pśiked schulerskimi torbami čo. 5.

Lanu mučku

lany wosušk

jačny šrót

majsowy šrót

torhany majs

skótnu sol

jedźnu sol

kupujeśe najlěpje pola

Korle Kahroweja.

Byliny podobny

woj

steji na předań w Trauerowej čo. 10. pola Delnjeho Wujezda.

SERBSKE NOWINY

DŹENNIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na póscé a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec a nimitšićerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnce nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 50 złotych pj Rabat po tarifje.

Číslo (Nr.) 36 **Budyšin — štwórtk, 12. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberja
w Budyšinje na serbskej hasy č. Ręči serbski.
Kaš. a nastupne kupowańnja wobnjeńow. Podšuwanje spěšnje a tunjo

Najnowiše z cyłeho swěta.

Dźeń 1. meje a 9. dźeń nowembra jako dźeń postajenja němskeje republiki budźitaj so w Sakskej dale žiwjenčej. Namjet němskich nacionalnych, so byschtaj to taj dwaj w pischihodje njeschwalitaj, je sakći hejm zacźinyli.

*

W Prahy běchu wutorn wjeśor kommunistiscy sjahnuli shromadźizny na Wjazbławske nameśo klasaki. W njej dyrbjesche so pschećiwo drohoće protestowaś. Kommunistiscy wjednicy shromadźenych k nahlywnosćam naschezwachu. Do policistow ći kamjenjemi a ći zhelemi wjetachu a ći do nich śeśachu. Policistojo so je salwu do powětra sastrachu. Sa pol hodźiny bě njeměr połoźeny. Pschi nim je so 43 wozbowom tranilo, mjes nimi 37 policistow. Powźija je 30 wozbowom sajała.

*

Hdyž su njedźelu we Vatikanje pschihoty sa zwjatopraje-nje dwěju Franzowsow cźinili, je bamž so hnuwny wo franzowskim knjeźerstwje wuprajił. Sa zwjaty stoł je ischchwdźaze, so chze franzowske knjeźerstwo swoje dotalne sastupjerstwo se sastupjerstwom nijschego charaktera samnjeź. Wobkhadźenje, kotrejž dyrbi Vatikan cźerpjeć, njeje ani prawe, ani nadobne ani franzowske. Tola franzowski lud z nowa nabožnje postajnyschi wotmolwi. Tejše nadpadnje wótrej rěcźi so we vatikanskich kruhach wulka wažnosć pschipisuje. Pschehe wschém je pséni kšć, so bamž z wobahnjenjom do praschenja franzowskeho sastupjerstwa sapschimnje. Bamž pjerza elsaskeho wotpósłanza njepschipuschći a źiwjeho nunzija z Parisa njewotwoło

*

W turkowskej narodnej shromadźiznje w Angorje je sapósłanc Halid pascha sapółčanca Alia beja z wuśelom lohko skanił. Halida je njesnaty sapółanc z wuśelom cźejko skanił.

Nowe pruske ministerstwo.

Pruski ministerski pschedsydła Marx je sa jedyn dźeń nowe ministerstwo sestajał. We nim pschewoschuje Marx (zentr.) pschedsydstwo, sozialdemokrat Severing ministerstwo smutskownych naležnosćow, dr. am Zehlhoff (zentr.) justizu, Hirtsiefer (zentr.) spomnjezerstwo, dr. Hermes abo Scheiter (zentr.) rataršstwo, demokrat Höpke - Aschaff finanzy, demokrat dr. Schreiber wikowanje, demokrat dr. Becker kulturowe mittistwo, dr. Lammer (zentr.) statne sekretarstwo w kulturowym ministerstwje.

Nowemu němskonacionalneje a němskeje ludoweje strony žu hižo Marxowemu ministerstwu pschećiwnistwo pschipowjedźite. Marx so nadźija, so budże jeho bojpodarśka struna podpjerowaś. Wjes tuteje podpjery by knjeźerstwo w stajnym strasche było, so je powala, dokelž su pschećiwne strony nimale runje tak žytne, kaž knjeźerstwowe strony.

Pscheradnik naležnosćow Barmatej bratrow.

Barmatej bratśa žu wosjewili, so je wešty Tannenzapf, je słužby pschećejeny sastojnik Merkurbanki w Barlinje, material k wupadam pschećiwo Barmatej bratram „Berliner Börsenzeitung“ pedał. Tutón material je ńebi wón we Hollandskej na njespravne waschnje wobstarał. Tannenzapf je potom z nowa do Hollandskeje po dalschi material jel. Po wobstorźbje żony Juliusa Barmata žu jeho wutoru w Amsterdamje kriminalni sastojnicy sadźerželi. Pola Tannenzapfa pak njejžu žadyn material namakali. Teź je wón wudawał, to je jeho statne rěcźnistwo do Hollandskeje pósłało. Barmatej rěcźnicy žu poruczili, so ma Tannenzapfowe wobydlenje a redakcija „Berliner Börsenzeitung“ za kradnjenymi rukopisami pschepytaś.

Mjes tym žu so Skutilfer a Barmatej bratśa wschelakich njespravnosćow wusnali. Na podstoku jich wusnaća budże so wjele sapółčanzow a knjeźerstwowych sastojnikow jaźej dyrbjeć, kotrjž su ji jich wusnaćom pocźeni. Hoeslowy dont teź hišće druhim sapółčanzam hrožy.

Nehdušcheho pólskeho ministra dr. Hoeslu sajeli.

Nehdušcheho pólskeho ministra dr. Hoeslu, kotryž je Barmatej bratram nehdźe 15 millionow ł pólskeje kahy na žwoju ruku pożcźił, su sajeli. Kaž so jda, je Hoesle sa te pożcźonki wulke sarunanje dóstał. Prjedy hač je wón ministerske sastojnstwo nastupił, je wón bjes samóženja a famo sadołżeny był. Nětkole ma wón na bankach hač do 400 000 drimwow žiwjo. Póslednje dny je wón se žiwjeho bydła wjele kaschczowo wotnjeseć dał.

Kommunistiski prozeß w Lipsku.

Ruske póstanzstwo w Barlinje kommunistiske hibanja nawjeduje a kommunistisku revoluziju pschihotuje.

Prozeß pschećiwo němskej kommunistiskej cźeźy psched statnym žudom w Lipsku pokazuje, kajcźi straschnych hosći Němska w Barlinje w ruskim póstanzstwje hospoduje. Hdy by sastupjeł jeneho druheho stata žebi pytćił, powrośeńske hibanja pschećiwo němskemu knjeźerstwu nawjedowacź a wudźerżowacź, by sawćśe němske knjeźerstwo tutemu jeho pału póstała a diplomatisti wobkhad ł krajom, kotryž wón sastupuje, hrubom sastajiło. Schto ma Němska wot bolschewiskeje Ruskeje worzakacź, wona dawno wě. Wobskorźeny kommunist **Neumann** njeje psched statnym žudom w Lipsku žanych potajnosćow wotkrył. Wschо to žu hižo leta dołho w Barlinje wróble ł tśechow hwidałe, tola němske knjeźerstwo je źebi stajnje sdaće dało, kaž so by je śleposeću bite hyło a bolschwiskim propagandu njewidźało. Jeli so někotre němske knjeźerstwo bolschewiske hnězdo w khowanym mjeśe Němskeje njewukaźi, połom žo njemóże skoro na tym dwěłowacź, jo je žo wono ruskim bolschewikam sapiłało kaž kuśak cźerlej žiwojn duschu.

Po Neumannowym wuznaću bě w lěcźe 1923 kommunistiska stćwa w Němskej do prawizy a lewizy dźelena. Prawizu nawjedowesche Brandler, lewizu Maslow a Ruth Fischerowa. Mjes tym so lewiza ménjeshe, so może kommunistiska stćwa zamo, w Němskej politiscu máz na so storžnyć, mějesche to prawiza jenož se sjednoczenjom zyłeho proletariata pod kommunistiskim wjednistwom sa móžne. S **wotmužkenjom, so dychu wobstejeze knjeźerstwo powrośiłi,** kommunistojo do sakskeho knjeźerstwa sastupichu. **Po pschikasni sastupjerja Moskowskeje kommunistiskeje internazionale dyrbjeshe jedyn kommunistiski minister w składnym wokomiku ludowu cźrjódu k wobrónjenemu spěšnej namolwicź.** Potom bě pośedźenje we wobydlenju kommunista dr. Klaube. Pschi nim žo wobdźěłichu Klein-Muralski, Helmut-Skoblewski, Adam-Gutscha, Herzog-König, Hiller-Hentig, Sommer-Wirth, Felix Wolff, sapółčanzaj Böttcher a Pieck.

Helmut-Skoblewski w pośedźenju **wojerski operazijski plan sa wobronjeny spěšt** roskładze. Po nim dyrbjachu kommunistiske wojerske wotdźelenja k Barlinej postupowacź. Termija sa sapoczatk wojowanja pak žo njepostajichu. To dyrbjeschе wot woświcźa wobstejnosćow, wobźebje sakskeje politiki, wotwisowacź.

Cźejšcheco agitazije žo potom do Drježdźan pschepoloji. Teź hkowne bohustawy centrale a revoluzijskeho komiteja žo do Drježdźan podachu. Na praschenje žudoweho pschedsydy Neumann praji, so žu Skoblewskeho ruskeho generała mjenowali, kotryž je spěšt w Kronstadźe porasył. Skoblewski ham je jemu to potwjerdźił.

Wo hamburgskim spěšcu Neumann praji, so je Klein-Muralski ł Drježdźan do Barlina so wróćeshi na Melanchtonskej dróży hebi bydło wotnajał. Tam je žo Neumann ł němskoruskim sapółčanzom Remmelu setkał. Tón jemu rjekł, **so je žo jemu porucźiło, w Hamburgu wobronjeny spěšt organisowacź.** To je wón cźinił. Nepschechmy wukaz, kotryž je žo sa nim półčał, njeje jeho bohužnyć, a tak je žo spěšt sapoczał. Wón žo njeje poradźił. Na to je žo rewolucijski komitej rospuschcźił. Wschschе wojerske wjednistwo pak je wostało a žo Skoblewskemu podstajiło. Teź zentrala dale wobśejeshe. S njeje žo „pjeźhłowacź“ wutwori, kotryž mějeshe diktatorisku poknomóc. Jemu pschiłuschachu Brandler, Ruth Fischerowa, Thalmann, Ruža Arvid a jedyn druhi, kotrehož mjeno njeje sejnak. Klein-Muralski jemu bórsy po tym praji, so nima wjazy žaneho wuliwa, so je wusamlnjeny, a so dyrbi žo někto w rinnej mérje na Brandlera wobrocźeć.

Ssudowy pschedsydła Neumannej praji, so žu jeho sa ferkelara wojerskeho wotdźelenja postajili a so je tak dołho wjednistwom Skoblewskeho do cźeli pschijschoł. Schto wośwobnjenja ruske słowo „cźeka“?

Neumann wotmolwi: Wschoruska wurjadna komišija k wojowanju pschećiwo pschećiworewolucijoju a špekulanzi. Skotwo „cźeka“ njeje w naschich rozrěcźenjach žo ženje nakožowało, ale rěcźachmy wo terrorskich skupinach. Tele organisajże mćjachu, kaž Skoblewski praji, nadawk, žobustajiwy kommunistiskeje strony wobkedźowacź a wobeśe njepschećejcelow kommunistiskeje strony wothoncź.

Pschedsyda: **„Schto śeše pod „wothoncź“ rozumiłi?“** Neumann **„Sžym pod tym rozumił, morićź.“** Skoblewski mjenuje, so dyrbiny organisaziju mćeć, kotraž žo ł taśimi nadawkami sabéra. Dyž wo mordarskim nbpadze na Friseura Rauscha rospraschachu, kotryž cźejka sranjeny w thorowini leješe, Skoblewski praji: „Haj, to dźe je žo zyle derje cźiniło, tola wéš nimam sa wothoncź, doniž Rausch njeje wumrjeł.“

Hdyž bě němskokatna wobora do Sakskeje pschićejahnyła, je Skoblewski Neumannej porucził, so by organisaziju sałožił, kotraž by němskokatnu woboru dobladowała. Poruczi je-mu, **so ma tale organisaziju jako prěni nadawk, generała se Seeckta wotbłeć.**

Pschi tym wón praji, so sranjenje njedośaha, ale Seeckta dyrbja morićź, hewak bychmy so źmjeschni sčinili. Sa organisaziju žo 5000 dollarow postaji, ł kotrychž žo najprjedy 500 dollarow wupłaći. Najprjedy bě sa morjenje Seeckta cźaš tśioch měsazow postajeny. Potom pak žo wón na dwě njedźeli a skónčnje na tśi dny pschikrośi. Mordarstwo pak žo njehodźeshe za tak krótki cźaš wuwjeźi, dokelž žo mi famo automobil sapowjedźi. Mějach tehodła wótre wurěcźowanje je Skoblewskim a dźěch k Brandlerej. Tón mi praji, so je žo wéš je Seecktom njetrěbna sčinika, dokelž žo dźelacźerjo po sakšnjach kommunistiskeje strony tak mało složnja. Ssobustajiwy terrorskeje skupiny žo je sčehowazej formulu swjasachu:

Lubju pschi žiwojej proleterskiej cźeći, so wschě mi porucźene nadawki po winowatosći wuwjedu a pschipósnawam, so žo pschekrada se źmjerćju khłosta.

Skoblewski mi potom poruczi, **Stinnesa wotbhoncź.** Wodźeł organisazije Waldenberg a ten Brandler a nad Mainom je dyrbjał **würtembergskeho ministra Bolza wotbhoncź.**

Njepokojenje w Londonje dla napjatcho pokoženja w rańschej Europje.

Kaž Parišći „Herald“ ſ Londona powě, Londonſke wuwožne wikowańuje ſtowo wſche kredity za rańschu Europu wróčko bjeru. Też lóhčiſche družſtwo wot pónčkoho powyſchene tarify do baltiſkeho a do rańſcheho ſrjedoſemſkeho morja žadaju. Njepokojenje je ſ mjenjenjom Londonſkeje burſy a rannišchich bankow nastało, ſo na ſo w Gdanſkim praſchenju dla póſſleje póſty a w nastupanju grichiſko-turkowſkeho konſiktka na połdroku tola ſ tym liči, ſo je wonej ſ mozu bróńzow wosrišatej. Ani Pólſka ani Turkowſka nochcetej ſo rosrišazeńku wuſudej podčišmyć.

Njemčery w Starym Lubiju.

K Budyſchſkiſtawniſki ſud. Dla naſyſlneho ſakraczenja roshorjenje cérkwy pſcheciwo fahrodnikej Fröhlichej w Starym Lubiju 31. julija a 1. awgusta 1923 jednaſche wczera ſud pſchecziwo dźełaczerjej Khorli Jurkej ſ Jěſora, dźełaczerjej Dominikej ſ Jeſchez, dźełaczerjej Jodze ſ Jawnowy, wdowerjej Rudowšerna ſ Pomor, murjerjej Emilej Halankej ſ Kumwalda, dźełaczerjej Friedze Lindnerez ſ Dažinka, Hanje Doringowej rodź. Horſchipez ſDelnich Seiſertez, dźełaczerjej Ulbrichej ſ Sohlanda, dźełaczerjej Symankej ſ Rychbacha a žiwnoſcenſkemu pomocznikej Majej ſ Habrachcźu. Rakowiſki bydli we Lewałdje, wſchitzy druſy w Lubiju. Wobſtorżba winuje jich kaženja krajneho měra. Dalſcha wobſtorżena Emma Lindnerowa je wjes tym wumrěła. Wobſtorżeny dźełaczeř Hermann May ſe Hródka pał je ſo 21. jan. 1925 wolnoſtnył. — Wo podaiku 31. julija 1923 je ſo hižo pſchi ſkładnoſci pſjedawſcheho jednanja pſcheciwo“ wobſtorżenym pitało. Mjes tym ſo bęſche Fröhlich na pohrjeb ſwojeho nana do Zitawy jěł, bęſche wjeczor 30. julija jeho 17ćtemu ſyn Rudolf hromadże ſ pomocznikom Wuſtmannom na połach ſwojeho nana wěſtcho Hampła ſ Kumwalda pſchi kradnjenju kwětkoſtcho kala faſtapik a jeho ſ dwjerjenom na hłowu lohko ſranił. Na to bęſche njewěrno powjeſej naſtała, ſo je Fröhlich na Hampła ſtrělał. 31. julija bęſche wobhorjena cźerjoda ſ Lubija ſo do Fröhlichez ſtatoka dobyła, zyły dom ſa ſtrělbami a ſa njepſchitomnym Fröhlichom ſen. pſchepytała, Rudolfa Fröhlicha a Wuſtmanna pſchebila, Fröhlichez, jeho dźiwoju a ſtudentej Fröhlichej hroſyła, hewrjeſała, a wołała, ſo dyrbja ſo pola roſtepterá a chěży ſo ſapalicź. Po dłeſchim cźaſu bęſchtej policajſej Izrael a Müller ſ Lubija pſchiſchłoj a Izrael je Rudolfa Fröhlicha, Wuſtmanna a ſtudenta Fröhlicha do ſchkłanſkeje jatby wotwjedł. Wo podaiku hacź do tuteho cźaſa bęſche ſud dźiſo 9. mérca 1924 jednał a tehdom dźełaczerja Schemmera k 17 mężazam khłoſtarnje, Zindnera k 14 mężazam ſajſwa a 6 dalſchich wobſtorżenych k 7 hacź do 12 mężazow jaſtwa ſaſudźi. Wczera někto ſud w dalſchich podawkach jednaſche. Roshorjenja cźerjoda bęſche 31. julija wjeczor podarmo na Lubiſſkim dwórniſchczu na Fröhlicha ſen., kotrehož běchu na hrožazy ſtrach kedźbnehu ſcźinili, cźakała, cźaſ pſchepytała a potom hiſchcze jónu Fröhlichez ſtatk pſcherpła. 1. awgusta je ſo pſchepytowanje wobjerało. Fröhlichowa bě ſe ſtrółkemi ſkhorjeła. Fröhlich pak bě ſo hačke 8. awgusta ſe Zitawy domoj wróćej mohł. Po lekařſkich wobſwědčenjach ſu Fröhlichowi pſchiſtrowiſni dla ſakhadzoneje cérkwy ſtrowotnje cźežko ſchkodowali. — Se wobſtorżenych buchu Jurk, Dominik a Lacha winowani, ſo ſu ſo na Hjudowanju Rudolfa Fröhlicha a Wuſtmanna wobdźełili. Tamni wobſtorżeni ſu mjenje abo bóle ſubu harm hnali, do ſtatka ſo dobyli, jón pſchepytali. Pſchiſchi kiſo pręa, ſo ſu někoho bili, tamni rušuja ſwoje wukhowanje jako zyle njeiwinowate, ſu jenož pſchihadnje do naležnoſcze ſo ſapſetli. — Sźiwdźe ſahrodnik Otto Fröhlich ſen. wobſwědči, ſo je ſo wójnje wjele pod palownym paduſchſtwami cźeſtyjeć mół. Paduſchi ſu druhdy hnydom ſ wotami jenu płody ſ połow wołuſli. Dóſ je w Zitawje na pohrjebje był, je wo nadpadže na ſwój ſtatok, wo hrožeńach vicherżo-wo njemu wuprajenych ſhoniſ. Je potom hacź do Wulkeje Sźiwdźiny ſ cźahom jěł a wot tam pſchi do Starého Lubija ſchoł, hdyž je w nozy wokoło 11 hodź. widźał, ſo je dźiwja cźerjoda jeho ſtatok wobhadźiła. W bęſchcźu je potom ſaſo wróćo do Gerſdorfa ſchoł a wot tam ſ cźahom do Zitawy dale jěł. Tu je policaju a wyſchſchemu ſtatneho rěcznika Weilanda, dale telefoniſy Lubiſſke hamtſke heſtmanſtwo a Budyſchſke wokrjeſne heſtmanſtwo wo pomoz proſyć, koła po-darmo. Weiland je jemu ſkubk, ſo hnydom policajſki wotpóſł na pomoz poſcźele. Won pak njeje ſwoje ſkowa dźerżał. 5. awgusta je ſtónczńje do Lubija jěł. Mjes tym ſu jeho twěrkowju kaſ ſ dźełu pokradnyli, hdźa je kónz wſak. Jeho ſyna Rudolfa ſu ſamo dla ranjenja cźeka wobſtorżili. W Saſſkej je tehdom tak daloko było, ſo ſu pſchiſtojnych ludźi do jaſtwa tykali, ſe ſtótnikami pak ſu jednali. Tajſe nęſchto ſo w Afrizy pola Hottentottow ſtało njeje. —

Rudolf Fröhlich powjeda, ſo ſu ſ kamjenjemi do njeho mjetali, jeho bili a cźeſko krjudowali. Holank je roshorjenu cźrjódu na njeho kedźbliwu cźini ſ tymi ſłowami: „Tu je lumpak, kiž je na Hempła tſtał.“ Wěſta Pana-howa wobkrucźa, ſ pſchěkajuc, ſo ſu cźiſłe wołoſe: Hdyž jeho (Fröhlicha ſen.) doſahnjemy, namajamy jeho ſ teerom a potom jeho ſpalimy!“ a „Dźicze ſo ſtaru horje a wobwěſchcze ju na bróżnine wrota.“ Na ſtwórtu dinju je Kunmwaldſki dźełaczeř jej prajił: „Moji towaršchojo cźakaja na Fröhlicha. Krew pſcheciwo krwi abo cźežwjeneho honaca na tſchu.“ Fröhlich ſen. wuprai, knježerſtwowy kommiſar Zimmermann je we ſwojej hamtſkej roſprawje wobkrucźał, ſo je wón (Fröhlich) ſ płacźiſtnami ſichował, ſchtož je pſchi-cźina zyłeje harty była. To pak njeje wěrno. Wón je ſwoje twory niže wjeſnych płacźiſtnow pſchepodawał, ſchtož je też Lubiſſka rada wobkrucźiła.

Wołzebita powěſć.

Wuſud we Staro-Lubijſkim prozeſſu.

dla kaženja měra.

Shromadny ſamniſt ſud ſaſudźi: Jurka dla cźeſkeho kaženja krajneho měra k 8 mężazam, Domika k 10 mężazam ſajſwa: dla jednoreho kaženja měra Loebu, Halanka a Sźymanka, kóždeho k 7 mężazam ſajſwa, Nabowſkeho a Matyk k 6 mężazam ſajſwa. Ulbrich, Lindnarez a Doringez ſo wuwinowachu. Saſudźeni dyrbja ſudniſke wudawki a trółne wudawki ſtórżbnika Fröhlicha ſapłaczeć. Jurkej ſo dla jeho wyſoheje ſtarobY wupruhowańſki cźaj pſchiſwoli, wſchěm druhim pak nic.

Ze Serbow.

Štwórtk 12. maleho rožka.
Eulalije, Erharda.

* 1800 w Budyšinje Arnošt Bohuwěr Jakub, jedyn z najzasłužbniſich ſerbſkich wótcincow, płódny ſerbſki ſpiſowaćel, farař ſwj. Michala w Budyšinje.
1766 założi farař A. Bohuwěr Šěrach w Budyšinku łužiſke pčołarſke towarſtwo.

Skórcy čahnu.

Słónco ſćele zas na domy
Mile pruhi złoćane.
Prěnje pupki čěrja ſtomy —
Łaja ſkruty lodźane.
Na zahrodźe pod woknami
Steji hiſće bjez liſća
Z nětkotrymi kukawami
Rjana Ilpa wyſoka.
Podružnicy wopuščichu
Jih nazymje te kukawy.
Dotal ſće ſo njewróćichu
Fifolace ſpowaki Paweł Wiſaz.

*

— Wo wjedje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer we dnio + 12. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer we nozy + 6. Wuhladna na maſo ſo pſchemjanjaze wjedro. — Wyſchkna ležeſche nad krótkorańſchej Europu. Pola kupy Island ležeſche mżina, kotrejež wuběželi hacź do Franzowſkeje dožahnu. Sźo k ranju hibajo wſchitzke nam tónle wuběžk bóle dešćowate wjedro. — Zutſhe pjatk ſtónczko 7,22 hodź. ſchadża a ſo 5,08 hodź. khowa. — Mjezacź ſchadża wjeczor 10,24 hodź. a ſo dopołdnja 9,22 hodź. khowa.

— Schkowa powjeſej wo wjedrje ſa zutſhe pjatk: Kehlabnſiſcho, ſwjetſcha mróčno, tola bjes wjetſchich deſchcźow, hlynſiſke wětry ſ krótkeho wjeczora a wjeczora.

— Roſprawa policajſe. Tu kradnychu 11. 2. 25 muſnje koło 1 cźornym wobłukom, cźorn. ſwjenamj, ſolt. ſchkitomaj, horje hibnjenym wodźidłom, bjes ſpinadła, rotarowy ſamoběh. Wo wěz wujeſkinjace powěſeje proſby kriminalna policaja.

— Woračawſtwa. W połdnjom cźaſu je ſo cźaſciſchu wobkedźowaſo, ſo ſu ſo plakaty na ſtawnych wojewjeſnſkich ſtolpach a raſtach wobſchkodźiſe abo wotorſnuſe. Riz jenoż, ſo je tak taſle hroſny napohlad dóſtawa, njedopuſelnja pichibite plakaty ſwój nadawk. Tak ſchkodowa wobdźełeni finanzielnje. Po polizajiſkich pſchepytowanjach cźinja mjenowane njewuſchnoſcze i wſetſche dźěcži a ſtarſchi dorołeji pachołſo. Starſchich a wocźeſnjerjow wobliczenja hobla nanoſnja, ſo bychu na ſwoje dźěcži a ſwojich ſwanzow lepje kedźbowali a jich namołwjeli, w bychu ſ kich woračawſtwom ſo ſdali, wotkelž tež tehdom, da móža ſo ſa nacźinjenu ſkodu ſamołwiczi cźiniez.

— Wojeſtim rentnarjam, cźaſowym ſchkoſoženym a wójnſkim invalidam wypłacuje ſo pſchichodny renta pjatk a ſobotu, 13. a 14. februara na hamcze ſa wojeſtke ſpomožeſtwo w Kamjenicy, na hrodowſkej dróſy. Sakkodna khata, rentiſti, piſ a miſowy wupokas (pſylſedna miſowa tita), kaž tež něſchto drobnych pjenjez njech ſo ſobu pſchinjeſe.

— Mježacźna roſprawa ſjawneje wyſchſkeje dźełoſudaſerſkeje. W januarje cźiſła ſo mona ſamołwjazacych wo 81 na 473 a to podpjerancych dźełoſudaſerjow wo 148 na 616 wobcźichła. S tutych je 328 (307 muſſkich a 21 žónſkich) w Budyſchina a 288 (267 muſſkich a 21 žónſkich) je w Dźełu w kwartlu pſchemyſlſe cźerjſeſke jara wob njiwoſtajnym ujedrje. W metallowej induſtriji ſo wjacy dźełaczerjow puſchći hacź pſchiſtoji. W druhich powołanjach bě ſdobo ſpokojace. Mjes dźełoſunjenjerjemi je jich 60 pro njeuczenych dźełaczerjow a pſchiſłuſchnych twarſkich pſchemyſłnikow, 17 proz. metallowych dźełaczerjow a 8,5 proz. pſchiſtrojenych, 14,5 proz. ſóbrt rosbźěli ſo na druhe powołanja.

— 24-hodźinſki cźaj poſa němſkoſtatneje ſtrony. Kaž ſo je pſchiſłuſchnemu górſta pódla, poſtaji nětko ſtatna żelesniza we blížſchim cźaſu we zyłym ſwojim wobłhodze 24-hodźinſke liczenje.

— Damki ſo poniža?! W bankowym wuſtawku němſkoſtatneho ſrjuna poda ſtatny ſekretar Popitz pſchehlad wo bankowych wotmyſlenjach němſkeho finanzneho ſtwa. Po tym chce knježerſtwo dołhowny a zamoženſki zawoſt, bale dawk na kapitalowy wobłhad ſnjicź. Dawk na zamožeńſki pſchibytk a kapitalowy wunoſchk (Vermögens- zuwachs- u. Kapitalertragſteuer) dyrbi ſo wotſtronicź. Dale ſo ſ wumjenjenjom rěžnika wuſtoſmy, ſo ſo mjenje dołhowneho dawka nětko mjeſacźneho pſcheſcha (Umſatzſteuer) poſtaji. Nataſtwo budże jenoż tróſty wob lěto a to ſ februara, 15. mejc a 15. nowembra dołhowny dawk pſcheſcha dyrbjeſcź. Jako najwyſcheha ſadawa pſchi dołhowdnym dawku poſtaja ſo 33⅓ prozenta wot dołhowa, mjes tym ſo ſo dotal 60 prozentow ſadawſche. Jako najniſcha ſadawa ſtanjene kaž hacź dotal 10. dźeł dołhowdnym. Herbſtowny dawk poſtajeſ ſo hacź do 15 prozentow. Mjes mandźelſkimi ſo dawk jenoż pſcheſcha, hdyž ſamych dźeci njimaju. — Bywſchelſchenje wot dawka wuſwobodźeneje mſdy njeje rušne, tola budże ſo nanjetowacź, ſo na ſo dawk, hdyž je wſe ſwójbje wjazy hacź tſi dźeci, ſa kóžde dalſche dźěcźo na 2 prozentaj poniżſcź. To budże wulke wołóženje ſa ſwójby ſ wjele dźěcźimi. — Też wobrotowy dawk njemje ſo niſke 11½ prozenta ſniżcź. Wobłhodny dawk ma ſo we pſchichodźe dwóſej wob lěto napołowicź.

— Skótne ſawěſcźenje we twojim ſ wołeſkim nowinow. W poſledniim cźaſu ſu we wołeſkich ſónczińach agencza wokoło ſhadźili, kotrež wobſebje mjes kataſtrowym abonnentow za rataſke tydźenſke a mježacźne cźaſopiſy ſběrali, wubawajo, ſo je i wołeſkeranjom bo mołne ſkótne ſawěſcźenje ſnjeſane. Na taſlich agentow ſo wobſebje ležiſne ležini, ſo jim njeby nichtó na lěſ ſtupił. S bodom ſo proſy, ſo by ſo wo taſlich pófliczejach ſwojej kulturnej radże hnydom Dźěliło, ſo by ſo naležnoſcź pſchepytowała, a po możnoſci ſudnizy ſo ſakroczyła.

— Swój 25-lětny faraſki jubilej wobſcźi wczera też we dalſchej Luźizy derje znaty wyſoki perintendent dr. Heber w Radeberga. Won narodźi ſo 28. nowembra 1868 w Falkenſteinje: 1900 bóſta w Budyſchinje ſtujeczſtwu, wot 25. 3. 1912 ſem je w Radebergu prěnim faraſjam a ſuperintendentom.

— Powſchitkowna wuſtajenja płakatow ſa komunalneho ſkotu we Zitawju. Lětuſchnje wuſtajenja płahowanſkeho ſkota kotaž bo 15. a 16. mėje we Wróſławſkich ſkotacźinach a rěſarnjach wotmėje, je ſjednoczena ſ wuſtajenjom mjeneho ſkotu, kotraž wot 15. hacź do 17. mėje ſtoj

B. Kronus:

Poſlednja wotnožka.

Seſzerbſchcźiſt Jan Sźerbin.

7]

(Stónczenje.)

„Njedawno je mi žona wumrěła“, lowjaſnjeſche w cźeſkej njeiſy Błażiji. „Chcu ſwoje dźěcźo nětkle na wocźeſkowanje dacź, pjedy pak widźu ſo nuſowaty, někotre pſchekupſke naležnoſcze wobſtaracź. Nětko ſo dopominam . . . . K cźemu dyrbjał cźaj pſcherzinjeeź. Macźe-li dźěcźo, nochcźu, ſo bychcźe ſo ſakomdźiſe. Sajedu ſej nětkole na ſkok do měſta, wjeczor ſo wrócźu a jutſhe móžu potom ſaſo ſ dźěcźom wróćejowacź naſtupicź. Proſchu waš, ſo bychcź tu wołt dźenſa pſchenezowacź a ſdobom mi luboſćiwje moje dźěcźo hacź do wjeczora wobłhowajeſe, dóniż ſo ſ měſta njewróću!“

„Pſchenozowanja hiſchcze nikomu ſapowěła njejſym a dźěcźo wam też rad ſawobſtaram! W Božim mjenje móżeeze ſej do měſta dobéhnyeź,“ ſaſwoła ſwólniwje Maurjoſowa.

Błażiji ſtwjaſi potajkim tuſe ſkładnoſcź a woteńdże. Dóſdźiny ſo minutku a bu wjeczor. Skónczńje też nóſ ſe ſwojimi ſcźěnami pokry kraj a pola Wawrjez cźakachu podarmo na Błażija. Hakle rano, hdyž ſo Cyſik wote muſche wróćił, ſhonichu ſe ſtróżelemi, ſo ſu Błażija pod měſtcźanſkim kérchowom na ſchtonje wobwěſnjeneho namakali.

„Schto ſapoczńjeeź ſ dźeſcźom?“ ſakoſcźeſche burowka. „Damy jo na gmejnu!“ roſkuſi Wawrii. A woprawdże wopuſcheſcha thudźina — poſledni ſyobuſtaw nědźy ſamóſtatcheho a hordeho Błażijoweho rodu — bu ſ wobcźeſnoſcźu ſwojeje ródneje gmejny.

„Wſchcho do cźaſa a Bóh Knjes na wěſi,“ poſdychny wažnje ſtary Cyſik hladajo ſamyſlenty do dala, jako by tam nědźe widźał ſiwje ſwobroſowane wuſtnupy, jara ſimaje a wottrachcźaze, kiž ſwoſwowachu ſ jeho ſimjenjom a ſ minykoſcźu prjedowonikow poſlednje wotnožki Błażijoweho rodu.

Wobſtorżeny khiſtry hólcźk puczowańſke wobrawdźe po Bukowſku wot domu do domu. Jeho ſiwjenje bęſche cźeſke nichtó njemjeſcźe jeho ſaſoc, ſterſcźo jemu nědźtokuli faſcźucź da, ſo je ludźom ſ wobcźeſnoſcźu. Wſchudżeho hólcźeza wobkedźbowaſche wobeje Maruſchka Zyjſikowa, kotraž ſe ſwojeho ſamtneho naſhonjenja ſnajeſche ſtruſke a bjeſnadźite ſiwjenje gmejnſkeho dźeſcźa. Najradſcho drje by ſtyrotku ſanna k ſebi wſaka, ale ju cźeſkenjeſche hižo druha wulka ſtaroſcź, kotrejž bęſche ledy ſanna ſroſcźena. To bę-ſche winowatoſcź ſo wo ſtaruſchku Mittkowu ſtaracź, kotrejž ſo wona wot cźaſa ſwojeho pſchiſtihada do Bukowſka ſ wopomnioſcźu wěnowańſche. Njedźiwajcź tehdy wſchak njechaſche miſelcźo ſadźerżenju ſuſedow pſchihladowacź, kotříž ſo njeſcźerpnu wobſtorżowanjej a ſanjerodźenjej ſtyrotky hrubje pſchezhrdźchowachu. Wona bęſ pſchedenyla, ſo w najbliſchim poſpedźenju gmejnſkeho wubjerka budże wjeſnjanam do duſche rěcźeeź.

Sźiwoje wotmyſlenje też wumyſlde. Pſchihódże do ſhromadźiny njeproſchena a bjes wulkich wuſcheparanjow ja-począ rěcźeeź: „Wſcheze, ſo też ſyrotka porjadneho wukhowanja trjeba, ſo by ho jómu ſ cźiłku a ſtrachom cźłowjeſkich njeſtała! Wy byſchcźe jenoż ſwoju ſwjatu winowatoſcź dopjelnili, hdy byſchcźe trěbny pjenjez ſ gmejnſkich fondow k tomu nakłaſili, ſo by ſo tale wboha thudźina po Błażijowej nědźbe do nětkajeſe ſyrotownje pomėſcźiła. Wot jeneje ſtaroſcźe waſ hama wuſwobodźu. Sa nęſchto dwa-cźe wotwjeſu Wittez wowku, kotraž je ho mjes wami ſahrabała, da wuſtawa ſa thude ſtaruſchki. Sawěſcźu jej tam hač do ſmjerca hoſpodu! Njemóżu ſo je ſanym ſ waſ ſamoſcźu nuſacź a tola chcźu ho wo tale ſtaru macź ſtaracź. Cźehodla byſchcźe potajkim wy wſchitzy thromadnje nje-móhli khudu ſyrotu, tehole makeho hubjeneho cźłowjeka w jenej ſyrotowni ſawobſtaracź.

Sſuſhodźa ho ſahańbichu. Marnuſchzyny namjet ho ſnjeſ hłóſnje pſchija. Sapocza ho jednanje ſe ſarjadnoſcźemi ſyrotownje, kotreż ho bórſy ſhodźownje ſtónczi.

Marnuſchka Zyjſikowa ſcźehujcy ſa Wittez wowku a nowoeje jeje hoſpodyni uſa też gmejnſke dźěcźo hobu — poſledniu wotnožku hordeho a nědźy ſamóſtatcheho burа Błażija — wo kotrejż ho pokaſa, ſo je thudźina hubjeńſche hacź ho myſlicź hodźi. Wſchak thudźinka ſe mjeſcźe ani podłożka ſwojeho narodźenja — tſchcźeſtki. Sſuſhodź je ho w běhu cźaſa poradźiło, ſo ſarjadniſtwo ſyrotownje ſamó bliſcźe wobſtejinjeſce a dźeń narodźenja ſe wobeho dźeſca ſwěſcźeſ

Přiloha k číslu 36 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 12. februara 1925.

Kaznje za domjace wothladanje khorych.

Wšejke dyrbi kóžda mać abo holca raz we swojim žiwjenju khorych wothladać. Kaž ma jo wšitko, tak tež to hake nawuknjeć. Čit, kiž su jebi tuto powołanje wuzwolile, maja měrnje dołho so pśihótowaś. Tele kóžen człowjek nima tu pśiležnosći, taiki kurins za wothladanje khorych wopytaś. Duž, kiž budże dyrbjeć pśichorołožu pśechowaś, budża dun cźežkeho wopora. Woprawoje njeje tež łohka, wšoźe winowatosće dopjelnjeć, kaž mało to knjeź. Mišelakare jednanja, kaž zeznanja atd., kiž su po tym zyle bjes wušnama, a nejtrjebawšitke, móża pak wjele pomjatoj, tuorenu cźerpjenje wołóžeć a wustrowjenje pohonjeć.

Hamburgski lekaŕ Vortink napisa swoje naśkonjenja swojeje praxije do cźěchowanych 10 kapitlow ta wothladanje khorych:

1. Njecźiś niczo, schtož by khoremu dowěcu k lekaŕej rubiło, wosobje njeswaŕ na lekarjowe postajenja, ale měj jo stajnje po nich, bjes tego, jo by je swojimi pśimjerjanymi ŕěrkami dopomhaś dsiwła.

2. Njeschatkotaj jenje pśichi khorym, pśicheluž to jeho roshorja a wubiśa njedowěŕu.

3. Budź sam pśichězo cźisty, dźerź khorego cźistego a wšě wěcy, wšchu nadobu atd. w khorobnej stwje. To njeje jenož dobrota, ale tež jo nejzaważnišći ŕěrdź wustrowjenja a wobaru wupśeśestrowanju nahtykowanych khorjozow. Wothladaca wobroba njech je w běłej, po możnosći dołhej sali a njech jo tež cźasto druhu wuzeja.

4. Pśichi nahtykowanych khorjozach njesmjeś wothladowaś a khory / nikim hromadźe pśichcyeś.

5. Pśichi khorołožu cźežko khoreho pśezuj jo stajnje, pśeźeraca khoreho wušnjudowaś, dale dyrbiśch, bjes keho to by khoreho pródšmu woczakał, po wěstym cźasu jemu jěsć daś, hlowak natśichaś atd.

6. Wnozy dyrbja jenož dowěry hódne wosoby frazowaś a dyrbja w nozy nječim / k jědźi měś, pśichede wjacham pał khojej a cźaj, jenże pał alkohol!

7. Sabanjeśch jo / khorym, tak njepowjedaj pśiche dołho, dale wo niczim, schtož by khoreho rozbudźiło, / cźiniś by wuštał.

8. Znjemu dowol jenož / dowokuśeju lekarja, khoreho wopytaca.

9. Njeczitaj khowenu pśiche cźasto, wosobje niz, hdyž jeho wuniza tśichaju, jeli je muczny abo rozbudźeny.

10. Wothladowaŕ dyrbi wschędnje snajmjeńšcha hodźinu dołho ho wulhowaśowaca, jeli je straża wschačnaho, dyrbi jo wotmeńjeś, dokelž pśichwapinaty człowjek so lózo nitkuje, hacź cźerstwy a kruty.

Wo ruskim burstwje a druhim.

Ruski bur (muzik) njeje spokojom. We wšchelakich wokrejsach dla wšchelakich winow. Tak na pśichład we Wulkrajinšći, krajinje, hdźež ho jemu na kóždy pad lépje dźe. W pśichejstajenych wokrejsach frjadźejce Ruskeje, a druhdźe wjeźe ho jemu hubjenje, haj druhdy jara hubjenje. Burik, kiž wošmje / njenjeśkom ho sabéra, ma tuje hacź dotal njenjate cźeże. Stólpłahowaŕ ześo sasto swoje. W jaschlym śerźe je ho njejspokojnoscź pówsećichai. Hubjene žiś. Pśichewypeke pśacźiny ha twory / města, rataśe płody pał tunje. Bur leźi, kelko ja meter hubjeneho płatu da a kelko ja pud — wokoło 33 puntow — žita dostanje. Wot knježeństwa postajene pśacźiny sa žito jeho tśeśa. Wojowanje pśećerźiwo privatnemu wikowanjuju hromadu, ale wšitke wobstejnosći ho ześo wuzwolili, kiž su jo wobchadźali ako z wótrym nastupom. Wšitke wobstejnosći ho ześo wuzwolili, kiž su jo wobchadźali ako z wótrym nastupom. Wšitke wobstejnosći ho ześo wuzwolili, kiž su jo wobchadźali ako z wótrym nastupom.

Cźipka.

Stónczuje bźěše jo mi powědźało, swojeho mandźelskeho narěcźeć, cźetu Gustu, kiž na wśach bydlešche, wopytaś. Po prawom bychmy ju hižo pśiched pśeczimi létami, hdyž ho wotcinchmoj, wopytaś dyrbjeli. Wopyt pak ho / jano rozstorcźi, pśichtož mój muž ja wopytami starych cźełow njelśi a kwaźnoho dara dla, na, wo tym dźiw njeslećeš. Pśichtójnoscź pał ja dóh to žada a tak jědźećchmoj / najin 4 létnej dźowcźećku Marku ras njedźelu won na wšo. Marka ho dodźiwaca njemóžeše nad wšchitkim nowym a tym, schtož tu na kuśe wuhlada. Wošmje pak na wobchadźe, ke sa jo njejmamy kurjatkami. Dotki cźoš na nje / dadźe, ke jo mamy hižo dypaja a hujbaca pytaja, tak wschę pod tśichide paty bźěchu, hdyž je troschku śescheri. Kaśe bźěše to wjesele. Maja hólcźa ho njemóžeše nahladaca a hdyž bě cźaš na cźah, tak njechaśe ho wot tutych dźiwnych dźěśicow. Cźeta Gusta, kiž mjeńše dźeśa ha wźeše dobry dźeń, dari / nadobnej schcźedrowótnej Marze jedne kurjatko.

„Kaž ho powźeće, je pjerina w mjeńcze žiwjenja drohe. Tu jenož kurjatko wotcźehnjeśe, wukórnjeśe a potom śebi je sarźołoźeśe,“ tak schkotolśe mi do wucha, „dźěcźo pał mjeńe nad śwěrjatkom śwoje wjeśele!“ Marka bźěše nimomjeńy skołowna. Duzy domoj njeśechche kurjatko we swojim schantku. Kedźbliwje bě schtyri króśki do śnika swjazała. Staroścźiwoje pśećowjeśche swój drobuśki pokład, wośmje swoje klanki sazpěwaja. Kat cźasto bźěše swoju najlubšchu klanku Lotku na wutrobnu złoczitu, najhorjschu pśichejo; klankalanka, wožiš!“ Lottka pał wosta prosta a tymna. Kurjatko pał bě žiwe, haj pycźeźiwe. Kajta to radośći, straanje a bźěsanja za naju dźěścatko.

Domoj pśichisadschi kobdźiwa a wobhlada śebi kucharka hrjechi tež bura. Jeho chajchu / jenym nowym, „spreparischim“ dowkowym systemom wolbožicź, dawki na žiwy inventar, na rolu pod pśiluhom, tež na płahowanike dru žiny, město dawka na hłowu. Ale bur nima potrjebnych pjenjes, kotrež śebi tutón system żada. Dyrbi w mnohich baoach krumu pśichedaś, jo może dawk za nju saplaciś. Stat trjeba pjenjesy. Kak njerozumnje jo pśi dawki žada a hdyž je wuzada. Tchodła so sforźi. Njerozum a njesnjeśiśiwoscź dełnich komjunistiskich jastojnikow. Wschudże je widźeć njemóž, parades ja ruskeho bura wutworiceź. Tu teźi korjeń hubjeńśtwa, pśicheźiwo kotremuž Moskwa że swojej *komjunistiskej rjadowni zdrazuje. Dyrbje winy leźa w burskim* njeju. A tuch maja nadoseć, u. pśich. jo howjet niczo druhe njesamóże hacź dawki kupśeć, so by wótrokratnjy kupili, to w najwažniškich jastojnistwach kommunistaca hoźa. Ale to strach hobu pśichinjeśe, jo so burske cźerjady wot nich nahdla dźerża. S tym chźedża dospśeć, jo jo tam munitcźa po nich słoźuja, niz nawopak.

Dwě pśichcźinje śej Moskwu namołwjeć, trochu trn cźišcho pśecźerstwo buram wusmywowaś. S prěnja sa to wschelake mordarstwa na „wjesnych rosprawjerjach“, to su dopjelnowarjo, kotrjž maja two wobstejnošćach na wśach rosprawjeć. Schtó su cźi mordarjo? Niz pśiježo revolucionarni burja, ale sabostawny howjeta, kotrumž luho njeje, so maja póla so nětajšcho cźuschcka. Potom wólby do howjeta, wjesnego karjadnistwa. Pśichi nich rolesćeske liczba kommunistiskich mandatow. Burja ho wothladlichu a njewołachu bjesstronitich. Tak mnohe wólby kašerowachu, njepłacźiwe cźinjachu. To rosthora bura a nowe wólby kruczśeše formy pśichiwolnu. Tak ho njejspokojny bur k sobudźełnoscźi namołnja. S městow su wjazy hacź hi tyjnjy agitatorjow na wjsy wuzełahnyli. Woni doje pśeduja, burej ho pśiliśe, ale na druhe waschi nje, kaž śebi to Tośtoj myślešeše. Pśidi tym tśi cźerwjeny gardiśa wešu rolu hraje. Cźerwjena armeja je ho hnydom / wopśeśa k płahowanju nowego ducha wuzila. Tuczi žu ho je wšu — burstwom — śehnaś a widźeć, hdźe jich cźitś cźiłchcźi. Duž tež na Moskwu cźihcźa, jo bychu wobstejnosće ho pśećemełe, jo njeby jenož wjesny komunista sam tuježił.

Znje tudy bur, dźensa po sta tyjnjach bjes dźeła, je *za dźełaceźske mjasti — Gewerkschaften — witany* wěz. Położnje śrjedźnjeho burstwa je dźełene, měri pak ho tež pśicheźiwo kulakej. Kulak je ton njejsćerjeśi, tola ho nadźija, to tež jeho sa komjunistke samery dobrožła. Może ho bjes njeho ratasśtwo jobśinycź? We wschelakich padach budże ho tola / nim liczicź dyrbjeć. Hdyž burstwo ześo ho komjunistiskeho dźeła pśichina, hdyž ho sobu na knježeńskeje wobdźěli, potom może tež ja njo nješćeto lepšeje wusłoźicź.

Dopśeśka ho niczo wěcźišcźiež njeholdźi. Město dyrbi burstwo holpodaciju pokoścź, jemu wicho dacź, schtož je jenož możno. Ale komunistowje ham to njeknježe, byrnjež pśichi swojim knježeńskim najlepšym wolu měć. Wón njeje k temu powołany, burstwo, kotrež schcźeła dźěł jenje wuczinja, spokojeć. Hdyž budże rusti bur zyle swobodny swój knjes na swojej pódźe a jemu, potom halle może so Ruska holpodarstwa a duchownje žiwjenja. Hewak wostanje hobr na hornjeźiškimaj nohomaj.

Helium-plun.

Hdyž bě powětrowa łódź („Zeppelin“) „Z. R. 3“ złoženowje pśeches atlantiske morjo do Ameriki dokcźała, cźitachmy w nowinach, jo so tuta łódź, pśedy hacź we swojej dominje jeby wukonja, / nowym plunom „helium“ napołni. Tón plun je wšitkich dotal znatych plunow najlažši a njeje ani hórjo ani eksplosiwny. Tak wón njeje nadobny, aby so pśi nim wšelake njezbožo stawiło, kaž pśi wodźiku, kotrehož su pśi wšich dotalnych lětach wužiwali. Helium pak ma tu wadu, jo je wón rědki a jo ho jano w małych kwantach pśi wuwiśowanju radioaktiwnych substancow pśichi zemi namakuje. Tak su Spojone Statowe Ameriki Pódnocne, kotrež ho na tutych substancach bohate, jenore kraje, kotrež helium wuwiśuju. Tam su pśi Amarillo w Texasu wulke helium-fabriki natwarili, kotrež wón wuwiśuju a do wšelakich krajow pósćelu. Tak su tež Němcy helium dóstali, kotrež ho pśi nowej lětanskej łódźi „Z. R. 3“ wužiwa.

Wšitke wobstejnosće ho ześo wuzwolili, kiž su jo wobchadźali ako z wótrym nastupom. Wšitke wobstejnosće ho ześo wuzwolili, kiž su jo wobchadźali ako z wótrym nastupom. Wšitke wobstejnosće ho ześo wuzwolili, kiž su jo wobchadźali ako z wótrym nastupom.

jum" njenowanym, najselki. Sčasmo wučenych ludźi so podarmo praischach, schto to do nowcho pluna je, dokelž pola naš dotal ženje ničzo wo nim hišcheč njebesche. Tuž dźiw našchim čitarjam, kotříž maja sašim ja ta, — a tajšich bjes dwěla mamy — ničzo krótke wo helium podacz.

W Penšilwaniji we žewernej Amerizy, kjuda helijowy pium we wulkej mnohosći s wolijowych tučkow, hdjež so s lohka hromadźicz hodźi. Helium je swójby tak czěkši kaž wodźikowy pium (Wasserstoffgas), ale ma wosebitu španowosć, so so ze žanym žiwjołom (mučzim) njewjaza, a so kej doszła njewali, tuž tež ženje wosbuchnicz njemoże, kaž dże wschitke druhe pjumy. S tuteje pychlicžiny je helium za pšelnjenje powětrnowu a powotrowych lódźi wurjadnje khmane. Hdyž helium pschi wutobywanju wolija, petroleja, je lenje stupa, je staršje je druhimi pjumami swdichany a tute so na wosebite wuhotowanje hsale. Pschi tutym prozesu so naturski pium pisches wobeh wjeze a helium tuhi nuczišczeny a pomalsa wundże. Pschi palenju so wuhlowy dwojokrutlicznik (Kohlendioxyd) a woda wotdźelitej. Woda so na tčeńcach pschiprawjeneje nětnitoze lehuja a wotběži a wotom ma pium jšcheže pisches wapnowu wodu hicz, hdyž so wuhlowy dwojokrutlicznik kadźerži a cžisty. Je drje w Amerizy tež hischcze jara drohi, ale kola so hižom po nahladnych nětrach dobywa. W Europje dobywany helium dotal jenoż s heliowmutkinowje kamjenniny (heliumhaltige Minerale), a to pisches nimamerny drohm pschiprawu a tež jenoż w tak małej měrje, so jenoż za wědomostne pospyty dosahaja.

K stawizmam helia dźiw hischcze dodacz, so ju wučeni tutón žiwjołskli njerozdźělomny pium najprjedy we słónczno-spektrelnej tuczeli w žołtych pruhach nadeschli. Tehodla wučeni tež dołhi czas měnjachu, so je helium wosebity klónczny a nic temiski žiwjoł (element). Wučeny Ramsay je jako prěni dopokasał, so jón tež we zemi namakany a to pschipadnje, hdyž duhnje pisches rozbłonjenje wěsteje kamjenniny pschepytowasche. Po sjewjenju helioweje tučkelny — spektrum — njeje njemóhło, to je, helium s dweju jara jenaikeju pjumow wobsteji.

Sčasmy w czasu zyle pschekwapjazych winamakanja njom žiwi a je tež trěbne, so wo nich nječzto dokładnišche zhonimy.

-ij-

Twar strowego mandźelstwa.

Podał: A. Hl.

„Strowosć je zbožo" prajimy, Juvenal, stary rom-ski Satirikat praji tež krucze we jenej žadze:

„Mens sana in corpore sano."
(Strowu duschu we strowym cžele!)

Tutu žadu dyrbimy zhebi psched wočzomaj dźerżeć a wosebje tež, hdyž dwaj cžłowjeka do mandźelskowa stawanaj, ma tuta žada na cžole stacz. Ponuhlimy zhebi, kelko cžežow pschewobmjenemy, hdyž khorenu mužčenu abo ke khorowatej žiwotbje pschihłuschajeji žónškej ruku k žiwjenemu mandźelskemu podamy. Kajke to wažne praischenje!

We połnonjmych krajach wobsteja hižo dłeje wosebite zakonjše pschedpisma w nastupanju swjatanja mandźelstwa. We Schwedskej wobsteji hižo 1 lěta 1915 žen zakoń, po kotrymž po hnydom na stawnischuje na podstoku lekařskeho pschepytowanja wobmedzuje wopisma žada, so jej cžełu a dusche tych, kotříž chcedza do mandźelstwa zastupicz, dospolnje strowej. Lekarjo, kotříž tuju, so chze po jedym khory wozenicz, dyrbja jeho hnydom wobskorjicz. Tehorunja zadata tež Danska a Norwegska pisomne wobtrudzenja, jo staj wobaj strowaj, tuž dźiwoja do mandźelskeho swjatka stupicz. Lekarši dopokas je k temu trěbny. Jeli so to s jedneje strony njestanje, so mandźelstwo njeswjata.

Tutym nusnym a wažnym pschedpismam stejimy we Němskej hišcheže khětro z dala. Knježelstwo dyrbi so hižo dłeje prosyć, podobny nacžisk k zakonjej wudospołnicz, pisches kotryž buchu so podobne wobmedzenja wopisma zdate. Wot lěta 1907 žen wojuje hižo jwjark ke schcicz-jeskemu lekarjowi wo tuto wažne praischenje. Tehorunja je jwjark lekarjow w Mnichowje w lěcze 1916 z nowa nastork k temu da:. Tola hacž do dźensnischeho dnja nicžo wěsteho nimamy. Kak wažne je, so nan abo macz swojemu dźesu rodźi a pschego sebo na to kedźbliwe scžinja, so bychtaj zhebi zhłubjenaj swoju dołwolnu strowosć wosbudźicz, bytnjez lubosć a bohatstwo hischcze wjetsche dyłej!

Pomyslimy zhebi, kelko natykowazych khorosczow je so pisches cžežki wójnski czas do nascheho luda ranjeho, wobsehe tež spłatanych khorosczow (Geschlechtskrankheiten): niz jenoż pola Němzow, ale tež pola naš Serbow. A kajke cžežke jegbiwki z tutych khorosczow nastawaja. Nadźicz chzył lubym cžitarjam, hdyž so tu a tam pschedpisy nojchi wo spłatnych khorosczach postheja, tute bohace wopytacz.

Wot lěta 1921 žen wudawaju so na stawnischtwach drje wosbetje łopjena, we kotrychž so na lohkomyslne hwjasanje mandźelstwa kedźbliwje cžini a so wutrobnje powucuja, so psched sastupjenjom do mandźelstwa lekarjej pschepytowacz dacz. — Tola so husto dosez tuto napominanje njewobkedźbuje.

We Hollandskej so tehorunja hižo dłeje wo tute praischenja wojuje. A my Serbja chzemy zhebi tola tehorunja jakkuwacz cžistu a cžełstwu kreiw!

Přiwoły.

* Mordarstwje na kwašnym dnju. S Eichwege so pisa: We wjesy Rickelsdorffskich horow mějescži dźelaczej Franz Kwaß. Wokolo połnocy pschińdże dwaczelstny dźelaczej je hamtšnje wjesli i dźela domoj. Puci wjeselschcze jeho nimo kwašneho doma. Dokelž běsche i nowożenju w njeschczesliwje žiwy, wobsahmy, kwasny hujedešt kaszej. Hdyž chzyschcze so do khże dobycz, jeho watpokałachu. Na to dźesche roshorjeny dźelaczej do wjesneho nihma a pokradny tam tšelbu. Potom wrócži so jano do kwašneho doma. A klepaschce do wokna. Jako potom młódschi bratr nowożenje z dwora pschińdże, satsteli jeho Großmann. Na to pschibźeschtej nowożenja a jeho starschi bratr młódschemu bratrej na pomoz. Großmann zastrěli nětko tež na nowożenju a rani jeho tak cžežko, to bórzy po tym wumrě. Hdyž chzyschcze tež cžežkeho bratra potscheicz, tšelba nadobo sapraji. Mordar chzyschcze so potom w błidkim jěsoru zatcžicz. Dźesche pak potom domoj, a so do łoża lehny. Jeho bórzy po tym sajachu a do sudnišstwa wotwjedźechu. — Kaž so dale k tutemu hrózbnemu podamku pische, je mordar wuj njewjesty morjenskeho Franza. Wón je i njekutkom so wjesnicz chcył. Sylwestra wjecžor běsche so mjenujty nan morjenscheho i mordarjom hodźił. Jako nětko kwašny dźeń wjecžor nawożenja je swojim bratrom po starym waschanju hušsodej pschiwitk vorjedźicz dźesche, pschińdże runje Großmann i dźesa. Nawożenja a bratr jemu pschecželnje pschiwitschtaj, na cžoż so nan rozhněwa a bratromaj wumjetowasche, so so i nim nahadźujetaj. To Großmanna rozwjesseli samjersa a wón sawoła: „Hischcze dźensa chzu so wjeselicz, hischcze dźensa wosa sasteli", schtož potom tež cžini.

* × Cžah awto pschejeł. Awto jeneje zigarretowje fabriki i Wróžtawja, jědzesche jehnorkt popołnoi psches sawrjene kolije pola Kunzendorfa. Cžah awto pschejedze. Wjednik, 3 mjenom Kurt Großmann, bu wot awtowa 300 m. hobu wjeczeny. Wón bě hnydom morowy.

* Wosebny khłostanz. Jara elegantnje zoraczeny kujes, w rukowaj dwaj jara wosbohnaj kofrraj, sjewi so jeneho dnja pschi wróžkach wšeteho jastwa w Paryzu a pósła direktorej swoju wilitku a na tutej stejesche we wumjetklim krasnym pismje mjeno: Maxime Samuel Levy. Hdyž direktor zuseho kujesa we swojej expedizyi pschija, wotsaw jemu tutón lubosnje so pokłonjwschi, so ma mujte swoje khłostanje wotwokuczicz. Je we wjedsylenym czasu někotre pschekchiwjenja a falschowanja smužkow sluczili, a ta to k mužazej jastwa zasudzeny. Direktar — tak pitaja Parižske nowiny — pschijima pschecželnje pschikłabadźanego khowanza a wopraschja so po kokonje, cžehodla je i tajkimaj elegantnymaj kožanymaj kofrromaj pschiłchot. Na to wotmolwi tutón: „Sčasmy słužbnjak

Woły, kunikle a pjerjna žo jenaž jako plahowarske ſtok wuſtaja, howjada, ſwinje a wowzy pak na wobėmaj ſtanjenzonaj. Pſchitwoj'dženja dyrbja žo hacž do 11. hapreleje zapodacž. Wſcho dalſche je ſhonicž na ſchkleſyſkej ratajſkej komorje we Wrótſkawju na Macžijowym nadwjeſe 5 (Matthiasplatz 5).

— Wobhdležſke nuzženje hospodarſtwo, podružny dawk a po wyſchenje podružneho pjenjeſa w Pruſej. Kož pruſke hromadžeſke ministerſtwo dožli, nuzženje wobhdležſke hospodarjenje pſchi- ſtanje. Poſtajenja wo ſchkiſce podružnikow dyrbja pak žo na 2 dalſchej leče wukaſacž, potajſim hacž do 1928. Wobhdležſke hamty dyrbja žo hižo kónz léta 1925 roſpuſtiſchcž. Podružny dawk žo tež na ratatſke leſomnoſe položi. Podružny pjenjes ſa mérz powyſchi žo wo 4 prozenty, potajſim na 70 prozentow dowólnjeke placzišny.

— Jadyn dom bjes Peukertoweho originalneho cžažnika. Firma Fritz Peukert w Obermeiſenthalu w Rudnych horach je žo, ſo by ſwoje cžažniki wſchudže ſpožnicžła, roſſudžiła, jo chze ſwoje traſnje wurjeſowane ſcžežnike a blidowe cžažniki po jara ponižernych placzišnach pſchedawacž. Dokelž ſu cžežniki wſchi- tkich placzišnach rjane a ſpuſchczomne a je-li ſo njeſtho, bje wſcheho wrócžo wotſmu, móžemy k živemu trjebanju naſchoje dženjniſcheje wožerbiteje pſchichoži zdonž raczieſ.

S Bórka. Tu ſaloži ſo njedželu nowa wotnoſka Jungdowa.

S Lubija. (Mědowy ſtrajk.) Sdžedu poſ. w 2 hodź. ſpuſchu dželacžerjo ludowneje zokrowneje fabriki do ſtrajka, Njemčakam ſo dla miždy nuzženjach.

S Bjarnaczij. (Dla 100 hrivnow ko ſpalſka.) W hoſcženzu „Němſki kěor“ wuduri wohenj a roſſchěri ſo tak ſpěſkinje, jo ſa krótki cžaſ kojoły ſo palachu. Zona, wěſta Wagnerowa, kotraž poſ tſěchu bydleſche, je ſo w plomjenjach ſpalila. Běſche je ſtracha hižo wumožena, běžeſche pak hiſchcže ras horje, ja by ſwoju naſtorowanku — 100 hrivnow — je ſtomnika wuczahnyła. Njemórcži ſo wjazy. Nałajtra namakachu ſpalene powoſtańki w popjele.

S Worlez. Wotrowſke wohnjowe njeſhoże je dalſcha — potajtim pjaty wopor — žej zadało. Dla ſtrašcženeho wopalenja dyrbjeſchcžej ſo macž a najmłódſche ani lěto ſtare džěcžo do tuodnineje ſhorowinje podacž. Tu je wono na ſcžěhnikach wopalenja a ſajedojcženja pſches kur wu- toru wumrjeło. Kaž ſo praji, hlada tej macžeri ſmjerjecz do wocžow. To by žalożnje ſtruchły wukoncz załoženeho wohenja byl a ſchtěž ma Jón na ſwědomju, je žej cžežke ſamohroženje na ſwoju oukſchu połožił. Sdnadž pſchindže po cžaſu trochu ſ'wěſtoſcže do tuteho njeſtkuka.

S Kamjenicz. Sdwójbny drama, kotryž mandželſkej we ſmjerjeczi ſjednoczi, ſta ſo tu njedželu. Jako cžyſnſke 58- létny ryſedawſchi dwarz, Hebeker na Hilbersdorfſkej dróſy 62 bydlacy, je ſwojej 63- lět ſtarej mandželſkej wjeczor i wowpta ſo wróczíwſchži, na elektriſku ſeleznju ſalicz, pſchiſłoże nadobo cžuto, a pſchejdże mandželſku tak ſtrachc- nje, jo hiſchcže na transporcže do khorownje wumrje. Mandželſki běſchy i nětſhej ſmjerczu ſwojej mandželſkje tak poręczeny, jo hižo po puczu ſamonorodarſke myſle wu- praji. Pondželu rano pytnychu ſurbadża ſyluu pſtonom wón w khěži piwarja Hebekera. Jako burje i mózu wotrazhu, namakachu tam njeſbožowneho hižo ſajedojcže- neho.

S Kamjenza. Njelnaty, kotryž pſched nětkorymi nje- dželemi we Stokpinſkej wokolinje lotteriſowe tohy pſchda- walſche a pſchi tym wudawaſche, je je lohy Radebuſkſke turnaſke towarſtwo za twar nowej ſmuczowarnje wuda- waſo, je ſwoje jebaſtwa też w tuhomniſchej wokolinje pa- ſpontał. Pſchi tym bu w Gersdorfje ſajaty. Jedna žo wo wikowanja Martina Theuricha i Radebuſka.

S Kamjenza. Wopor njewuſchczitneho waſchnja. Sdobo- tu wſa ſmjerjeczi jenu tu bydlacu macž ſwojim ſijom dżżcom. Wona běſche maſe jětſcžichko na nohu i porſtom wu- tčoſcžita. Na to bě ſajedojcženje krawje naſtało, na cžož macž wumrje.

S Kukowa. (Wohnjowa wobora.) Na njedawno wót- nětkej generalnej „hromadżijnje ſwobodneje wohnjowje- woboty Marijineje Hwězdy, do kotrejež hohuſtawy i Ku- kowa, i Panežiz, je Sdwinařnje a i Jaworty pſchiſłuſ- ſcheja, poda žo roſprawa na lěto 1924. S njeje chżemy leżżhowaze wujimacz: Wobora ſaloži žo 1869, wobſteji potajſim 56 lět. Aktiwnych hohuſtawow ma w tu khwili 42, wuſtupili ſu 1924 tſjo, ſaſtupyſoj dwaj. Mjes wuſtu- pjenjmi běſche žyrkownoj nawjednik Michał Bryl i Pan- cžiz, kotrehož wołkhab ſo jara wobſzarowache. Jako ſhłama- ny a dobry woborník pſchiſłuſchſcheje woboroje pſches 20 lět. Na jeho mėſto wuhoſli ſo kowařſki miſtcže Pawoł Hanſchk i Panežiz a Michał Rychtař i Kukowa jako ſmjeſt- ſki nawjednik (Steigerzugführer). Pſchi wohnjowych nje- ſbożach njetrjebaſche žo wobora w ſaſchłym lěże wob- dżżlicz. Dodżerżana roſchtorwnja (Steigerhaus) dyrbi žo i nwoa natwaricz. W běżnym lěże wotmeje žo tu ſyſa- ſtkowy dżeń ſwobodnych woborow Kamjenſkeho hantikeho heitmanſtwa. S pżdręczom, ſo by wobora w nowym lěże lěże dale ſtukowała pod heſłom „Bohu cżeſeż, bliż- ſchemu k pomozy“, ſtónczi roſprawnik ſwoju roſprawu.

S Kukowa. (Wójnſki pomnik.) Tudomitka gmejna je wobłamła, ſwojim we wójnje padnjenym wjeſnjanam, ke kotrymż ma ſo jedyn i Panežiz pſchidruſicz, wójnſki pomnik ſtajicz k trajzemu dopomnjenju na jich rjaſowitu ſmjerjeż ja wótzny kraj. Pomnik ma w formje obelika — podoſtojteho kamjenja, horjeka wyſchi hacž dełeka —, bjeż Kamjeń i jeneho krucha budże 5 metrow wuſoki a ſo w ſtale firmu Sparmanna w Sminzach pſchirawnjuje a to po nacžiſtach knjeſa architeku Rudolfa Zyża w Khró- ſcžijach. S Kukowa je jich 20 muži padnyło, kotrz wulka liczba ja jenu wjeſ. Jich mjena maja žo do ſuzitkoho- rownoza wudpacž. Wudawki ſa pomnik budża wo- wſoke a pjenježy maja ſo pſchez ſbérku a druge dobre- wólne dary ſobjeſcz. K ſlědkownym pomnikowoſkim ſkoda- żu ſo trowowa lotterija wotmeć. Trżbne dary ſo nadżijuje- mo darmotnje trjebaz. S trżbnymi pſchihotamj ja lotterija ma ſo w pónjedżeł 23ċżu japrelecz. K jutram budża ſmadż dżża tak dalokoż hotowe, w kótrż ſo lohy pſchp- dawacz móż. Po jutrach ma ſo wulki gmejnſki ſhwje- dżeń wuhotowacz, ſmadż na wjeſelacz luzy, hdżež żnaja ſo dobre ſwoje wobże na wjeſelacżym koncżu ſpytacz móż, też kdele kuczi, do tareże tżeczż a druha zabawa budże, ja wotſlaczeż, ſmadż tż pkchaz ſpew a hudżbu wjeſelnym hodżinkam pſchihotowacz. Sa poſtajenje pomnika ſu ſo nimale wſchitzy wjeſnjeſcho zwuprajili a podpiſali. Tżż nadżija ſo podpjerz mot Panczżżanſkeje gmejny. Mėſtno ja pomnik je hižo wuſkoſene a ma ſtacz na luzy kdeż kżżżim dworom, hdżež ſo tżoje puczo kżżżeha. Nikoho wėſtno ja pſchijonne nimaja a bycżu radżeho widżeli, ja by pomnik ſwoj dlak na hiſtoriſkim hrobżiſchczu namakal. Ale poſtajenje pomnika na tuto mėſtno by wudawki wo wjele powżeżkżżo. Hižo pſchewjeżenje kamjenja kżżżes ſuku, kżż budże na 100 zentn. cżeżki, by i wulkimi cżeżemi ſjednoczene było, wotżeże też transport na hrodżiſkżż żo. Pomnik ſo ſtaji a pobjerżi w meji abo junniu. Tżż mėſto i trżbnymi pſchihotami bórhi japoczecż. Nicży ſo prawje wjele dobrocżelow ja tutón ſkutk lubżeże a dżżża namaka.

S Wojerez. Kżżżżżm pſchi pſchelecżahnjenju ſapſchahowa. Na orżży ſ Wojerez do Nżżżżichowa chżżiche kolożżżeny cżeżżi ſapſchahy pſcheſcżahnuczż. Runje hdżż nimo wża je- dżeſche, hrabny bróżżnik kolegowarja ja kżżcżż khabata, kotrżż we powėżżże ſalżżowaſche, tak ſo nadobo mėſto na ſwojim koſe, nimale konjej na chżżżżece hrodżeſche. Sdcża- nje lwjeſe ſo dele na jenju. Jenoż ſwojej buchanżichtam- noſcżi ma ho dżżkowacz, ſo pod kola wżżżchżżdże. Kżżo pak żżżża do kamjenja, na kotrymż ſo cżeżżi wożżżchżżdżi, tak ſo dhżżżeſche kolożżżeny ſwojeho konika na khżżżżece domoj nżżeż.

S Trěbnitow. (Triebel.) Sdobotu, 14. febr. 1925 wotmija ſo tu ſtótne wiki (hojwaje, kowjaze a ſwi- njaze). Kożży pjatk ſu ſwinjaze wiki.

S Lubanja. Dwě tarżżanej ſwinjeczi kradnyłoż wo- la hoteżżerjanja Emila Hoffmanna w Hangsdorfu. Mi- mo teho wżżchu nutſkomarjo rożżu, palenżż a wino ſobu. Sa padnżżami nimaja żżneho ſżżżda.

S Běłeje Wody. Sżżmonorodarſtwo poſtyta pſchedk nėkotrymi dżżżżmi ludowny żżżżżżż K., wożżżenżż cżżżnżżk, kotrżż ſ'ſcże na jenym ſwojeżżenju ſo i mlodej holzu je- żżżżż. Sż żżżżym wokhżżdom ſ niżżj bżżże ſo ja ſwojej ſwojżżu rolkorik. Na to dżżżże do hródka, to by żżżi tam ja ſwojej lubku żżżżżenje wżżżż. Holża pak wuczekny we prawym cżażu ſmjertnemu ſtrachej a tak tżżli ſo mlody cżżżnżżk żżżż ſ revolwra do żżżby a ſpanja. Cżżżkoranjeny leży nėżżo w Hródbwſkej khorownj a żżżżżi żżże, je-li wotkhori, też połżżżżżo hiſchcże dopomnjenju na mlodoſtne lohkomyſlnoſcżi.

S Wermsdorfa. Pſches 500 hr. pjenjes — bohużeł je- noż inſſożżżke pjenjeży, ale tola pjenjeży — namakachu we żżżdku ſarżżanej hejbnju. Aluminiowe pjenjeży, mjes nimi też jedyn 500-hriwnak, běchu pożżżte żżżdkowe nuiki hżżo khżżżo nażcażże a dyżżu brże żżo żżże żżubile, by-li hużżża hiſchcże żżżko żżżwa bycża.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 12. februara 1925.

Wječerawſche kurſy w Barlinje.
(Za wſa 100 hr w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	22 510
engelſki punt	20 057 000	cžeſkoſł. króna	12 390
ſchwajcarſki frank	80 900	10 mil. pólſk. mark.	80 500

Pjenjeży njeſhu wjazy tak żadne, każ to pſchezo wo żżżżżż mėżżżżż hyżżż.

We efektach cżżżnżżu żo kurſy wecżera na Barlinſkej burzy ſetżżżnicż, połdżżżżżo pak khżżżżżcżo. Wżżżżżża a druhe żżżżżż powżżżżżki hżżżo wo nėżżżżo żżżżżżżże.

Na produktowych wikach żo placzżżny dale je- żżżżżżżcżo. Tak wjele pak hiſchcże dele njeſcżażżżu, każ w Amerizy. Tam po ſdażżu kżżżżżżżżżo ſpekulantam na żżżżu dże. Pſchczeż horje bżżaże placzżżny żżżżż pomėrnje żżżżżżżżcż. Żżżżżżżch żżżżżch żżżżżch żżż mohł rjez wſchżżż żżżżż żżżżżżżżżżż. Spekulanczi żo boja, to kżżżżżżżżżo żżżżżżżżżż.

Tehodża nimaja wjazy żżżżżż na horje ſchażżżżżż placzżżnow. Ssmy hižo pſched njedżżżżżmi na tymle mėſtże żżżżżżżżcż naſchich cżżżżżżow na to ſłożżli, to tak mżżżżżżżżna hauſſowa ſtrona (ta, kotraż placzżżny żo wyſokoleże żżżż) ſola żżżż dohraje. Hacż je wokomik trajneho ſpa- żżżżżżż placzżżnow hižo ſaſtupył, żo i żżżżżż wėżżżżżżżż żżżżżcż żżżżżżżżżż.

Wone placzżżcha:	
1495 howjadżżow	22—54 hr.
3289 cżżżżżżow	40—85 hr.
4046 wonzżżw	30—48 hr.
8436 tukżżżżnych a	
629 wulkżżżnych ſwini:	
240—200 ptw.	70—71 hr.
200—240 ptw.	68—70 hr.
160—200 ptw.	66—67 hr.
120—160 ptw.	63—65 hr.
do 120 ptw.	62 hr.
ranzy a kżżżżżżżj	62—65 hr.

Wżżżżo żżż żżżżżżżżż żżżżż żżżżż. Howjadża bżżżu żżżżż, cżżżżżż ſcżżżżżżżż ożżżżu, wowzy mżżżżcżu mėżżżż, ſwinje pak żżżżżż wiki.

Na ſwinjaze wiki tam bżżżu pſchihnali: 506 pro- żżżżżżżżż, 101 bżżżżżżżż. Wone placzżżchu: bżżżżżi mżżżż 40—50 hr., żżżżżż 55—65 hr., wżżżżż 70—85 hr., pro- żżżżżż żżżżż 22—27 hr., wżżżżż 27—38 hr. Pomjo po- żżżżżżżż wżżżżż bżżżu wżżżżżżżżżż żżżżżżżż.

Płaczżżny wſchelakich klamażżkich twa- rowe we Barlinſkim wulkowikowanju. Lamkowy rajs (Bruchreis) 15.25—16.50, Rangoon 18.50 hacž 20 hr., woſheżży na blido (Carolina a Patna) 24.50 hacž 32 hr., żżżżż niepaleny brażżżżżż 215—235 hr., ja żżżżżżżżżżżżżżżż 250—323 hr., palony II. 270 hacž 310 hr., I. 330—400 hr., żżżżż mėżżż 29—32 hr. raſſi- naaa 31.50—35 hr., kżżżżżż 36.50—37.25 hr., ſchmalż 88—89.50 hr., margarina 69—84 hr. dobre butra I. 217—228 hr., IIa 197—213 hr. Wżżżo żo żżżżżżżżż.

Nėżżotre płaczżżny Drjeżżżżżżżkich twokow (Marktpflanzen). Hużży 1,20—1,70 hr. kżżżżż 1.50—2 hr. truty, kury ſtare a mlode 1.20—2 hr., hołbje ſchtuka 0,80 hacž 1.50 hr., karpy 2 hr., hliny 2.80 hr., jabłka 10 hacž 40 np., kruſchny 25—30 np., wżżżke worżżchi 55 hacž 70 hr., mėż 1.70—4.50 hr., żżżżż 20—25 np., mor- cżżej 10 np., cżżżżżżżżż żżż 10—12 np., bżżż 7 np., fi- żżżżż 10—12 np., bramżżżi ſuſchene 5 hr., butra mlokowin- ſka 2—2,40 hr., burſka 2—2 30 hr. twaroh 30—32 np., jejo 13—17 np.

Wiki w Běłej Wodże, 11. febr. 1925: butra 2 hr., hacž 2,10 hr., twaroh 30 pf. jeja 13—14 pf. Jabłuka 15—30 pf., żżż 15 pf. Wżżżo żo punczże. Wiki bżżżu żżżżżżżżżż wopytane.

Cżżżżżżżi budża dróżżżche. Dybżżżżne 10 proż., na żżżżżm 19—37 proż.

Na pżżżżżżż:

Konje, żżżżżż dwór w Kotzżżżż.
Krowa, mlodża, i cżżżżżżżżż. Pżżżżżż we Schprowjach pola Nżżżżże.

Sło pytaja:

Pohonczż, żżżżżż dwór w Bolbrzżżż.
Holża do domu, Weiß Willy. we Wojerezach, Bahnhof- ſtraße 34.
Koważżki mużżżżżżżk, Hensel w Narežu.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dżeńża dop. ¾12 hodź.: Barlinſke produktowe wiki, dżeńża dopołdnja ¾11 hodź.:

Pożżżżża żo trochu wjazy pżżżi mało poniżżnych placzżżż- nach. Mało łżżżżżż ke kupowanju. Tendenza mėrna.

¾12 hod.: Pżżżi żżżżżż tendenzy mało wobrota. Tendenza jara mėrna.

Placzżżny na Barlinſkich produktowych wikach.

Sdo a nadżijowne żżżżżżż wo wża. 1000 kg, żżżżżż 100 kg, placzżżny po ſtotej tżżżżżżż.

	11. 2.	10. 2.		11. 2.	10. 2.
Pżżżżża	243-248	247-250	rapż. wożżżżż	18-19,00	18-19,20
cżżża	243 246	246-249	rapż. mżżża	9.80	9.80
małe. jecżżmień	265 270	265-270	wżżżżżżża	16-18,50	16-18,50
małe. jecżżmień			bżżżżżże żżżżż	20-20,6)	20-20,80
wowż	188-194	188-190	żżżżż	21-22,00	21,00-22
kukurjaz (Mais)	228	—	wżżża	19,50-20	19,00-20
pſchenicżn. mżżża	33-36,00	34-36,50	łżżżż wożżżżżż	24-25,00	24-25,00
żżżżża mżżża	33-36,00	34-36,50	mėbże łżżżżżż	13-14,50	13-14,00
pſchenicż. wotr.	15-16,10	16-16,10	ſżżżżża, żżżżż	1,15-1,25	1,15-1,20
żżżżże wotrubo	15-16,10	16-16,10	„ pſchenicż	1,15-1,25	1,15-1,25
żżżż żżżżo	395-400	395-400	„ wowżżża	1,00-1,05	1,00-1,20
żżżżże żżżżo	400-405	400-405	„ jecżżża	0,90-0,95	0,90-0,95
żżżżż	22-23	22-23			
pjenjeżżżi	18-19,00	18-19,00			

Towarſtwowski powėſtnik.

Bukecy. Spėw. tow. „Radoſć“. Na wjelestronske na- prażowanje a namolwjenje dża wospjetowania naſcho poſledneho ſwjedżenja (18. l. 25) wozjewimy, zo ſo ſnano bórzy po jutrach hiſże raz wotmėje.

Hornja Hórka. Spėwny wotrjad tow. „Łużicy“ ma pjatk, 13. febr., wjecżor we 8 hodź. ſpėwanje, ale jenoż za ſpėwarki. Njech wżżtkż z dypkom a wėżże pżżżdu, dokelż ſo nowe ſpėwy wuknu. Dirigent.

Njesważżdło. Tow. „Jutrnica“ wuhotuje njedżeln, 15. II, wjecżor ½8 hodź. w knjeżem hoſcżencu ſwój żałożeńſki ſwjedżeń (Spėwy, dżiwadło a reje). Wżżch lubowarjow ſorbſkeje zabawy a towarſtwa wutrobnje pżżproſuje pżżdſydſtwo.

Malešecy — Porżżcy. Hudżżny wotrjad ſokołſkeju Jednotow ma ſtwórtk, 12. febr., wjecżor ½8 hodź. zwućowanje pola Sykorje w Malešecach; jenoż za hwizdarjow.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ma pjatk, 13. maɫ. rożka, hłownu zhromadżiznu pola Juršec we Wotrowje. Zapoczatk ½8 hodź. Zdobom zdżżżżujemy, zo je naſ ſobuſtaw Jurij Cżemjera z Wotrowa zemrėł a budże ſobotu dop. khowany. Sobuſtawy póndu pjatk zhromadnje na puſty wjecżor. Tuż ſo pri- ſłuſża, zo wſitcy pżżżdu, dokelż ma ſo pohrjebny kėrluż pżżſpėwacż. Pżżdſydſtwo.

Ralbicy. Serb. kat. tow. „Radlubin“. Hrajerjo maja pjatk, 13. febr., wjecżor we 8 hodź. pruhu p. Waldżże.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Markc Smoleř w Budyſinje. — Zamolwity za hospodarſki dżeł: Arnošt Bart, w Brężnycy, — za nawėſtki: A. Dućman w Budyſinje.

Sobota, 14. a póndźela, 16. febr., staj poslednjej dnjej mojeho

inventurskeho wupředawanja

Jan Jurij Pahn

„Herbska grychta“ w Róženće.

Sobotu, 14., njedźelu, 15., a póndźelu, 16. febr.

je wulki kózłopiwowy swjedźeń

na kotryž wšěch přećelow a znatych podwólnje přeprošujetaj **Jurli Elselt a mandźelska.**

Póndźelu pop. přizamknje so za čěsćenu žony kofej z pampuchami.

Lowkec korčma w Malešecach.

Wot pjatka, 13. hač do póndźele, 16. februara so

kózłopiwo toči

najlěpše kózłokołbaski a pampuchi rjetkej darmo.

K temu přećelnje přeprošujetaj

August Lowka a mandźelska.

Hosćenc „K herbskej grychće“ w Kamjenej

pola Radworja.

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a póndźelu, 16. februara

so kózłopiwo toči

z pječenej kołbasu, najl. kózłokołbaskami a pampuchami.

K tomu přeprošujetaj přećelnje: **Ernst Libš a mandźelska.**

Wosebite poskićenje!

Jenož tak dołho hač skład dosaha!

Tobak

Najlěpše Virginske měšenje, punt jenož po 1.— hr.
Bremenske rjapiki (cyle) punt po 0.75 hr.
rjapiki (walcowane) 1/2 punta po 0.50 hr.
rjapiki (walcowane) 100 gramow po 0.20 hr.

Cigary

Dobre kajkosće, 100 štuk jenož po 5.—, 6.— hr. atd.
Płaćizny su jara ponižene!
Wobhladanje bjez nućenja ke kupjenju je rad dowolene.

Richter & Hultsch w Budyšinje

šulerska hasa 6 (Schülerstrasse).

Za wikowarjow a zasopředawarjow najtuńša kupowarnja

šokoladow, pralinow, kofeja, kakaowa, korjeninow, mydła atd.

Dale poručam:

Čerstwy paleny kofej 1/4 pt. wot **70 pj.** sem.
najlěpši kakao 1/4 punta wot **20 pj.** sem.
potrjeba k swinjorězanju tunjo!
Wše potrjebne wěcy k póstniskemu plećenju
cigary — cigarety — wina — tunjo!

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na róžowej hasy 6, telefon 1069 a 114.

„Janko“ jězdne koła

su njeskóncujomne a při tom nic drohe!

Posudźowanja mojich woteběrarjow:
„Mam „Janko“-jězdne koło hižo 18 lět a je přeco hišće dobre.“
„Sym z „Janko“-jězdnym kołom jara spokojom, jězdźu hižo 12 lět dołho kóždy dźeń na dźěło“ atd.

Wulki wubjerk jězdnych kołow, mam na 40 na składze; **wše originalne narunanske dźěle.**
Kupujće **huydom,** jězdne koła budźa zaso dróžše!

Jan Šibak :: w Budyšinje :: na Mužakowsk. dróży 4

Dowołam płaćenje po dźělach!

Lanu mučku

w njeprětrjechenej hódnosći wotedawa tak dołho, hač skład dosaha, centnar po **17,50 hr.** wot Wojerec; **blje za mzdu kóždy dźeń najlěpši wolij**

Pawoł Schkommodau

wolenica we Wojerecach, hnydom při dwórniću, telefon čo. 65.

Kedźbu! Někotre derje zdźeržane **Kedźbu!**

šijace mašiny

wot 30,— hr. sem płaćizny hódno poruča J. Klemm w Budyšinje na serbskej hasy 1. Žany klamy!

Šulske a aktowe toše poruča wurjadnje tunjo **G. Lodny,** Bismarck. dróha 7

Mužace žonjace košle

spódnje suknje, spódnje kholowy, wupjerki, cychi, přikrywy, bludowa ruby, twjelki, trjenja, gardiny poruča w dobrej kajkosći a po tunich płaćiznach

W. Köhlerowa w Budyšinje na hłownym torhošću 9, Ráči serbski.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź-

Mam zaso wulki transport jara sylnych original. **rańšoprusko-hollandskich**

kruwow, jałojcow a ćělcow

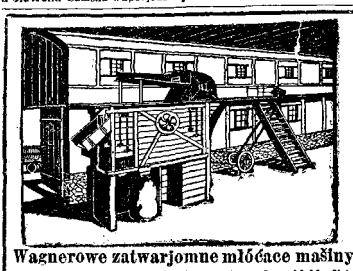

kaž tež **por čornopisanych bykow**

w mojich hródach w hosćencu „Ke khurwjerchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowarnja.

Zaměnjam tež na rězny skót. Telefon 63 a 418.

Wagnerowe wutrjebne mlóćace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumlóćenje a wubjerne čiščenje. — Šeroki zubkaty system.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelešin 71

Hłowny skład: w Budyšinje w husarskich kasarnach.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třešnjanskej dróży 42. :: Telefon 321.

Transport młodych, rjanych rańšopruskich

kruwow a jałojcow

steji płaćizny hódno na předań.

Čepica w Budyšinje.

Centrifugowy wolij, wolij za młóćace mašiny, skótny jatrowy tuk (Viehlebertran) picowanski kalk poruča

Viktoria-drogowanja

E. O. Hennig w Budyšinje na suhelnjanskej hasy 7. Telefon 941

Płaćizny hódno a derje

kupuje we najwjetšem wubjerku

płatowe a balmjane twory, šaty a manufakturne twory

pola firmy

Aug. Paul Hilger mječeł **Emil Wittschek**

w Budyšinje **jenož** na sominarskej dróży 2.

Kóždu sobotu

kupujemoj syre

kože a kóžki

po najwyšš. dnjownych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Pomněnsku“ na zwonkownej lawskej hasy.

Slubowe a wěrowanske pjerščenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošće hasy 25. Tel. 929

Prošu

čisło

687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin“.

Kupuju drjene

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje

na hłownem torhošću čo. 9.

Kupuju stajnje

po dnjownych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, żelezo a metale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerskej hasy 38.
Telefon 1346.

Poručam płaćenje hódno jaki do wětra, ma wše do powołanjow, žonjace a dźěćace šórcuchi a draščički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkařske wobleki, žłdźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 29.

Motorske koło

3 k. s. čerjenjowa mašina z Kickstarterom, modeli 1924, bjez jězdźerskeho wopisma k jězdźenju, 4 měsacy stare, ma wobstejnosćow dla na předań.

H. Sander w Kamjenicu, Wallstraße 7.

Syrna wysokosćelna

kruwa

je na předań w Hněwsecach 13

Jenopřežny

kučowy wóz

je přemjenjenja dla na předań w Brěžnjnje čo. 26 p. Hućiny.

Rjana

jałojca

blizko ćelcu je na předań w Koniecach čo. 32 p. Malbic.

Léto stary **zrěbc**

(Hšak) je na předań w Stróži čo. 25 pola Rakec.

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźujetaj płaćiwy hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. rud.

w Budyšinje na hornjerčerskej hasy 24.

Po Božej njewuslědźitej radźe zemrě po dołhej khorosći mój luby mandźelski, naš luby bratr, přichodny syn a swak

kubleŕ Mikławš Ćemjera

we Wotrowje

swojeje staroby 38 lět.

We Wotrowje, 11. febr. 1925.

Zrudźeni zawostajeni

Rozalija zwud. Ćemjerjowa
Marja Ćemjeric.

Pohreb budźe sobotu dop. w 9 hodź. we Wotrowje.

Bóh w swojej radźe postajił, zo člowk najlubše wostaji, štož ma tu na zemi.

Njejabcy a njewočakliwje zhrabny nam prječ smjerć wóčera rano ze njezbožom našu horcolubowanu, nadźijepołnu dźowku, sotru a wnučku

Martu Leńku Pětrkec

w kóčejacej młodosći, w 16. lěće žiwjenja.

W Stróži pola Hućiny, 11. februara 1925.

W njewuprajnej zrudźbje

žarowacy zawostajeni.

Khowanje budźe pjatk pop. w 1 hodź. wot žarowanskeho domu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsěnje wo wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihiśěerńja, rap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Cisło (Nr.) 37 **Budyšin — pjatk, 13. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Zentrumska frakcija je wobsamknyła, so ma republikanska strona w pruskim sejmje pod Marxom monarchistiskej stronje w němskim sejmje wahu dźerżeć. Jeli so by němska ludowa strona Marxowe kněžerstwo w pruskim sejmje powalkła, by zentrumska strona Lutherowe kněžerstwo we němskim sejmje powalkła,

Mjes Italskej a Vatikanom je najskerje konkordat wosamknjene. Wamž by potom swoju jatbu we Vatikanje stónežił a by po Italskej puczował.

Podrywaze dźěło monarchistow w Madźarskej a Němskej.

W awstriskim sejmje je sapołožk dr. Deutsch monarchistisku propagandu w južedźnej Europje wotkryl. S Budapesta monarchistiscy wotpołožanzu do Awstriskeje pschihadźeja, kotryž z tudomnischinci monarchistami tajne wuradźowanja wotmětwaju. Policija wo tym wě a je knježerstwu rosprawu podała. Madźarscy monarchistojo chcedza najskerje njes Rumunskej a Ruskej a swady politiskim stronam w Južnoslowjanskej za swoje plany wujěź. Nadźijeja so, so je Madźarska w pschichodnych wójnstich schmatanzach sa Słowakskeje, Ssedmohórskeje, Chorwatskeje a wschitkich druhich krajow smjeze, kotrež je pschi skónczenju swětoweje wójny zhubiła.

Madźarscy wulkokublerjo Teleki, Andrassy, Palffy, Esterhazy, Berg a Donnerskirchen, kotryž su dźěl swojeho wobsedźenstwa w Čěskoslowakskej, Južnoslowjanskej a Rumunskej zhubili, hobrske summy wudawaju, so bychu z pomocu brónjow tele kubła saso dóstali. W Budapeszti a druhdźe Teleki a Keglewich organisacije a sjednoczenstwa młodźiny wobźitaj. Po pschikładze němskich wulkokublerjow madźarscy wulkokublerjo, kotrychž kubła z Burgenlandom njesluja, na nich wschelakich ludźi pod njenjom „dohladowarjow“, „lěsnikow“, „hólnikow“ a „połnych dźěłacerjow“ wudźerżuja, kotryž su wosebje na kublach hrabjow Montenuowa, Esterhazya, Lonyaya, Andrassya, Telekia atd. tajsy ludźo postajeni. Póbła teho su tam ruczne strělby, maschinske strělby, lohka munizija a ranno małokalibrake kanony zhromadne. Sapółkanz Deutsch tež mjena madźarskich reserwnych offizěrow mjenowasche, kotryž dyrbja na tutym dźělu mjesy pschihotwy za wójnu činiś. Pschi cźěkoslowakskej mjesy na tutón nadawk heftmann Hardtmann, kotremuž staj swojschcej leutnantaj Paruben a Kovacs pschidataj.

Na wobnowjenje wulkeho madźarskeho stata dźěłaze sjednoczenstwa, kaž „Wotucźasy Madźarzoju“, „Madźarski schtiański swjazk“, wschelake schcześkipytanske swjazki, akademiski a schulerski a tajny swjazk, kotrež zo pod wschěmi możnymi mjenami kryja, w Madźarskej znanej a w pschinjeslowazych stronach, zo žiwje hibaju. Woni też z wschelakimi podobnymi swjazkami w Němskej swérjuja. Madźarske knježerstwo ele swjazki znaje a je po możnosczi spěchuje.

Wólba noweho němskostatneho presidenta.

Dotalny president němskeje republiki Ebert nochce zo nowa jako kandidat za presidentstwowu wólbu postajicź dacź. Sdzalemokratojo tehodła kandidata za swojeje hamtowanje strony njepostaja, ale zu zo z zentrumskej a demokratiskej stronu srěcźeli, so budża za prjedawschcho němskeho kanzlera Marxa złożowacź. Na tajse wschźnje znadź zo Marx hižom pschi prěnim wotzłoźowanju za nowehe presidenta wuzwoli.

Pokupliwosć prjedawschcheho pólskeho ministra Hoesle.

Po zdanju Barlinskeho finanzneho hamta su knjezu bankowy konto sajateho ministra Hoesle dla sastatych dawkow sebrali. Pschi tym zo pokaza, so bě Hoesle posledne dny wulke summy na jeho konce stejaze, wotsłóžmyk z wuwzaćom nětkotrych stow hrywnow. Hoesłowa próstwa, so bychu jeho sej za kawzinu z jatby puschcźili, je zo wotpokasała. Cźežko do wahi pada, so je Hoesle, prjedy hač je ministerske sastojnstwo nastupił, zyle bjes kamóżenja był. Tehdy je jeho dyrbjał wot jeneho pschecźela 1000 hrywnow pożcźicź, so by žiwjeho kradwa sapłaćił. Wot teho cźasa, so zu jeho sa pólskeho ministra pomjenowali, je wón rucze wobohatnył. Nětko we wuzebnej villi w Lichtenfeldze pola Barlina bydli, pódla teho je jeho nětkotre khěże kupił a na banzy je wjazy dyźi ¼ miliona hrywnow siejo měr, kotrež je psched nětkotrymi dnjemi wotsłóžmyk.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na sonnjanskej hasy č. Ręči serbski
Kajl. a najtuńša kupowańja wobuśow. Pódtuźowanje spěšnje a tunjo

Organisazija němskeje cźeki.

W Litvjańskim procesu pschećiwo sajatym komunistam zu dla spytaneho statneho pschewróta wobstorżeneho sekretara komunistiskeje strony we organizazji cźeki, tak njerowinatych terroristich Skupinow, Neumanna dale pschesłuschcźeli. Neumann praji, so zu zo jich sobustawy z wopaczatymi pucźowańskimi pałanami a wobžałowdźenjemi satarale, kotrež je kommunistiska strona we wosebitej kanzleji wudźerżacź dała. Wón sam je wupokas na mjeno Fiedler a pas do Schwejzarskeje na mjeno Schröge měł. Kóždy dosta wojerski pistoliju a muniziju. Tele bróńje jim bróńjowy wobźeł Mayer w Barlinje wobstara. Kulki zo k dumdumskim kulkam sfilowachu.

Na praschenje, hacź by tajke strasczne kulki trjebał, Neumann wotmolwi, so wón njeje ženje wotpohlad měł, z wojerskej pistoliju někoho moricź. Hakle prjedy, hacź bo połodnischcje Němske wotjećhechu, je zo namjetnyło, kulki na wjerschku wottsilowacź.

Ssudowy pschedźyda: Sczo ješi pjeza teź nuźliki, niz jenoź z pistolijemi a rosbuchadkami dźěłacź, ale žanu z jědami?

Neumann: Skupina njeje to namjetowało. Mi je jenoź Helmut = Skoblewski rjekł, so dyrbimy je wschěmi sredkami dźěłacź, po tajkim tej z jědami. Na to žiwu zo na wěsku Evu, kotrejež žiwjobne mjeno njesmaju, wobrocził. Wona je mi wot jeneho chemika, z kotrymž zo znajesce, reagenzke schkleńcy z cholerinymi a tyfusowymi bazillemi wobstarała. Eva je jemu rosłožowała, kak maja zo bazille do napojow a jědźe měschacź, kotrež dyrbja zo ludźom dacź. Neumann je na jenym kanikli jědy wuspytał. Muka a łojeno kaka je z tyfusowymi a cholerinymi bazillemi pomoław a kanikel źrjecź dał. Kanikl pak zo njeje sajědojcźeneje pizy dótknył.

Tenu napschecźo wobstorżenemu Margis praji, je je kanikl pschedpołożenu pizu sezkał, so pak je zyle žiwy wostał. Margies je posłyschcźo Neumannej wo tym powjedało rjekł, so nóże kanikl hischcźe tyżdź lět žiwy być. Neumann je na to rjekł, so zu zo pjenjezy sa njeschmanu nje wudałe.

Kommunistiski sklad munizije wuźledźili.

W Peinje w Hannoverskej zu w jenej khěži sklad rosbuchadłowe sażehładowe wuźledźili. W łysiku z tym je policija senatora Kratza a prěnjeho a druheho pschedsydzejcerja měschczańskich sastupjerow sajała. Dom měschczańskeho sastupjerja Wassermanna pschepytuju, zu granatowe sażehładłowe mantle namakali, kotrež mohłe je jako bomby wužiwacź. Sajeći zu kommunistojo. Jich zu do Hannovera do pschepytowanskeho sastwa wotwjedli.

Jednanje wo němsko-franzowskim wikowańskim srěcźenju zo sastajiło.

Mjes zobustawami němskeho a franzowskeho wikowańskeho wotpołožanstwa je zo rosrěcźenje wotmětło. Pschi tym zo njeje tymany podłožk namakał, na kotrymž mohło zo wikowańske srěcźenje-dojedanecź. Dalsche jednanje je zo teho dla na njeswěsty cźas wotstorcźiło.

Němsko-amerikanske wikowańske srěcźenju.

Senat Sjednoczenych statow połnocznje Ameriki je němsko-amerikanske wikowańske srěcźenje potwjerdźił. Z dobom je zo wumělenje pschijało, so zo z wuwjedźenjom srěcźenja sakonje njezmědźa franicź, kotrež pschicźahowanje do Ameriki poczěsuja.

W Düsseldorfje zobustawy tajnych organisazijow sajeli.

Franzowska wojerska wyschnoscź w Düsseldorfu je psched nětkotrymi dnjemi hromadu młodych ludźi sajeczź dała. Powjeda zo, so 75 młodźenzow w jatbje sedźi. Woni pjeza jako zobustawy sakazanemu Wikingfremu a němskemu ludowskemu swjazkej pschiwłuchcźeja. Hewak wojerska wyschnoscź we wobžałowdźenym kraju wobhladerjam nětko wjazy wozobustwje žiwobody dawa.

Wulki defizit Gdanskeje mazy.

Dla swojeje swady z Pólskej Gdansk (Danzig) cźežko schkoduje. Se swojim wikowanjom je tole pschinóšeše nětko wožebje na Pólskim pokasane. W posledninm cźasu je Polazy wobkhada z Gdanskom po możnosczi sdaluja, dokelž tamnische wyschnoscze nuschnym pschiprawjenjam pólskeho knježerstwa pschecźiwnoscze cźinja. Dla wuwostacza Polakow je tecźa Gdanska maza wulku schkodu poczerpiła. Licźba wustajerjow bě znadna, a licźba wopytarjow bě wo dwě tśeźinje njeschca dyźi na prjedawschcej mazy. To zu hospodarske sczehnki pschecźiwnistwa pschecźiwo Pólskej. Mazowy komitej ihodła senat žiwobodneho města Gdanska za schkodu zamołwity cźini a žada žedi 10 000 schćěkanow k sarunanju defizita.

Vatikan a Pólska.

Kardinal Gaspari, pólski pósłanc we Vatikanje Stschynski a prjedawschi kultusowy minister Grabski stej wutoru konkordat mjes Swjatym Stokom a Pólskej podpisali.

We wschelakich pólskich městach kommunistow sajeli.

S Warschawy so powě, so zu pohledźe dny w Breslu Litevskim a w druhich městach rańschcze Pólskeje kommunistiske organizacije wusběhnyli a wschu hromadze 80 wobsedow sajeli. Kommunistojo zu mjes wobydlerstwo rańschich pólskich prowinzow bróńje rosdawali, so bychu w pschihódnym wokomiku wobrónjenu sběh sbudźili.

Genfski protokoll je wotbyl.

W kruhach Swjatka ludowe maja Genfski protokoll w jeho nětcźišej formje za wotbyty. Shromadźizny Swjatka ludow je we septembrje zyle nowy projekt pschedpołożi, kotrehoż pschedběžne jednanje je bórzy stónczi.

W Ruskej wjesnych dopisowarjow kónuja.

Nałožniwe wosnamjenjowanje ruskich ratarjow pschecźiwo kommunistam sako pschebrańcu a so na pschecźo hrosniske wasnje zejża. Wo nadpadnym pschikładze wjesnjanskeje lynchowanserje juźiży bolschewiske nowiny z cźinowschćerje wby powjedża. Tam zu ratarjo kommunistiskemu nowinarjej a agitatorej Grigorijewej, kotrehoż kaž wschitkich kommunistiskich dopisowarjow jako cźuschcźaka bolschewiskeho knježerstwa hidźachu, koju z hłowy sdrěli, jeho krjutowali a pod łód pschi wby leżaceho jésora tykli. Nětkotśi ludźo nimodotym jeho wukhowachu, tola wjesny pschedźyda a policist so zapowjedźischtaj, jeho do khorowinje dowjesć dacź. Słónczne jeho jena žónska se žanjemi tam dowjese, hdźeczěžko khory leži. Bolschewiske nowiny wo tutym podawku z roshorjenjom pischu. Wón žałnje dopokasuje, kak jara na wšach wschitkich bolschewikow hidźa.

Po wólbach w Južnoslowjanskej.

Ministraj Paschicź a Pribicźewicź staj z wunoschkom wólbom spokojom. Widźitaj w nim potwjrdźenje swojeje politiki a sesłabjenje Radicźoweje strony, kotraž je z nastaćom Trumbicźiweje strony pokoju swojich pschiwiskow zhubiła.

Nowa skupschtina zo 7. nérza seźdże. Knježerstwo ma w njej wjetschinu na schtyri lěta. Oppolisija zo pjeza nochze pschi wuradźenjach wobdźělicź a knježerstwowej wjetschinje žiwobodne polo wostajo. Tśo ministrojo njejźu zo sa sapółkanzow wulwolili, mjes nimi dwaj Khorwataj Schurmin a Drinkowicź, tola Paschicź njeje jeju žadanje za puschcźenjom se sastojnstwa pschijał.

W Sahrebje su dr. Trumbicźa a inżenieura Koschutnicźa, Radicźoweho pschichodneho žyna, wuswolili. Wobaj staj loni w Moskwje pobyłoj. Belgradske nowiny pischu, so knježerstwo na podłožki sakonja k schkitanju monarchije mandaty khorwatskeje republikanskeje strony jako płacźaze njepschipóznaje. Jeli so by zo to stało, chcedze druhe oppolisiske strony pschecźiwo tomu se žiwojim njewobdźělenjom pschi parlamentiskich dźělach protestowacź.

Londonske „Times“ je sawodnym nastawkom wobstejnoscze w Južnoslowjanskej rospominaju. Sa Khorwatski maju sa njesboże, so może so cźłowjek Radicźoweho rasa ja politiskeho wjednika wobhladowacź. Paschicźej zo k mérnischej politiiy radźi. Sa Južnoslowjansku je wobsebje nuzne, so by žiwoje domjace swady wurunała. Potom muchła wosrjudźacza wolu na Balkanje hrecź, k cźemuž ma składnosć. Paschicźej zo dale radźi, so by zebi runowahu a dowěru za smérowaze dźěło w njemérnych krajach na Balkanje dobył.

Pschenježne płacźiny w Ameriźy dale spaduja.

W Chicagu źrjedu na žitnej bursy pschenježne płacźiny wot 191 na 184 padże. Wuwoźerjo tule składnosć wužiźo milijon bušelow sa Europu kupichu.

S Newyorka so pischo, so zo tam płacźiny se žnjowej powjesću jenoże nawjedowaze žitneje witkowarnje srawchu, kotraž pokaja, so zu widźomne składy wo 4 325 000 bušelow pschibyłe. Teź druhe žitowe druźiny zo pobłahichu. Spomnjena rosprawa praji, so dosczi pschenježa za swětowu potrjebu na składach leži.

Spionaja w Jendjelskej.

W Londonje žu list sastajalych, kotryž nadrobnu rospravu wo experimentach w jendjelskim wójnskim łódźiwje wopschija. Na to žu diwju Irow, jeneho łódźoweho cześłu a jeneho statneho sastojnika sajeli. Wobeju su nětko dla wjelepscheradu k jastwu po 15 mježnych sasudźili.

Žałostna podkopkowa katastrofa pola Dortmunda.

Na 138 mortwych.

Němske kamjenitne wuhlowe hórnistwo bu ſ njesbožom domapytane, kotreż je jene ſ najwjetschich w stawiznach górnuſtrjeſe kraſiny. S rosbuchnjenjom ſtych powietrow sta so ſrjedu wjeczor wokolo 8 hodź. w podkopkach „Minisira Steina“ pola Dortmunda žałostne njeſbože, kotreż je hischcze wjele wjetſche hacź to w podkopkach „Monti Ceni“, hdźež nětdy 73 ludźi we ſmjenje pschinidże. Pschi katastrofje w podkopkach „Ministra Steina“, je po poźlednich powěſćach 138 hórnikow ſrudnu ſmjerć namakało. 110 cześkow su hacź dotal ſ rospadankow wuczahnyli. 6 hórnikow wukhowachu żiwych. Pschi wumożeſtich dźeſkach ſtaj też dwaj ſanitetnaj ſmjerć namakałoj.

Njesboże naſta zyle njeſabych. Pſchi wjeczornym wotmĕrjenju dźeſkacjerjow njebĕchu hiſchcze žane ſmanjenja wobdźĕłowacź, ſo žu ſo ſte powĕrty nahromadźiłe. Wjedrowe ſtazije a kontrollowage apparaty njepokazowachu ani to najmjenſche; a tola kataſtrofa bĕ hižo tak bliſko. Krótko po ¼9 hodź. ſabtyſchcachu we wokolinje ſtrach pſchipowjedźacy hrimot, kiž ſ podkopkowych hłubin ſo won dobywaſche. Pſchitomni hórnicjo dohladnichu hnydom wſchĕch dźeſkacjerjow, kotriž nad ſenju dźeſkachu, alarmowachu. S dobom ſo też powĕźeſ do Dortmunda a na ſuſodne podkopki da, ſo by ſo doſć pomoznych ludźi namakało, kotriž njedźiwajcy hrožaceho ſtracha we ſchikatzych wobleſach a plumowych thapach do hłubiny ſo podachu, ſo bychu wumożili, ſchtož bĕ hiſchcze wumożiłoſć. Hižo po dwĕmaj hodźinomaj bĕ jatne, ſo je kataſtrofa žałoſtne njeſboże nazinika. Wſchudże bĕchu ſ rosbuchnjenjom thódźby ſo ſaſypyłe, tak ſo bĕſche ſkoro njemóżne, dale poſtupowacź. S najwjetſchimi napinanjom ſo tola poradźi, do hłowneje łódźby ſo dobyeź. Tam bĕchu dźeſkacjerjo dźeſali a tam bĕ jich też kataſtrofa pſchekwapiła. Sſurowy napohlad ſo tu poſtiſi. Wſchudże leżachu mjes rospadankami ſpalene cześa. Wjele dźeſkacjerjow bĕ ſo ſ rosbuchnjenjom na 20 metrow daleko cźišło, tak ſo jich ſ rosmjeczenymi a ſeſłamanymi ſtawami nadeſdźechu. Cźeła ſu tak ſwohidźene, ſo ſo hodźa mjena mortwych jenoż na ſakładze wobſebitych wupokazankow poſtajiſ. Hacź do ranja bĕ ſo wroadźiło 37 mortwych a 7 żiwych ſ podkopkowych wumjeſ. 6 ſ poſlednich ſu w thorowini, dokeż ſu ſe pluwanti ſajedożili. Sſedmy je mjes tym wumrjeł. Wukhowańſke dźeła jenoż pomału pokraczuja. Ma ſo też ſ dalſchimi njewjedźerani liczeź. Na mĕſtnje njeſboże bĕ ſo w nowſchim ſyła ludźi ſdźĕłała. Wobeſbe pſchiwuſtni chyżu [illegible] rĕcź. Schwórkł dop. bĕchu 52 mortwych ſ rospadankow wuſwobodźili. Na jenym mĕſtnje namakachu 16 cześow. Mjes cźakazymi ludźimi knjeżaſa wulka roſhorjenoſć, dokeż bĕ ſarjadniſtwo pſchipowrucźiło, ſo njeſmĕ žo wo njeſbožu wonkaſtnjacym žana powĕźeź dacź.

Wokoło 11 hodź. dop. bĕchu hižo 90 mortwych namakali. W kóždej mjeniſchnjim dalſche cźeła na dĕły dźeſi pſchinjeſechu. Najwjacy mortwych je dołpolnje wopaſenych. Hacź dotal mózachu mjena jenoż 15 mortwych poſtajiźeź. W podkopkach namakachu na jenym mĕſtnje ſ tydnu napiſane: „Hacź do 11 hodź. wſche ſtrowe, ſmy dźewjecźo.“ Tola też tutych 9 hórnikow žu hižo mortwych namakali. Wonka na ſamje. hoźeź żonu je dźeźźini cźakachu, podachu ſo wutrohu knjiże wuſtupy, hdźež bu po dołhim cźaſu njuźnje mate, to žu wuchłuſy, ſ nawjacźom ramuſch 6 w podkopkach ſrudnu ſmjerć namakaſi. Dźeźi ſakoſcheju ſo ſwojich nanach, żony ſo ſwojich mużach, kotriž bĕchu wjeczor cźili a ſtrowi wot nich na dźĕło ſchli.

Po najnowiſchich powĕſćach je jich 138 hórnikow we podkopkach ſmjerć namakało. Każ je njeſboże naſtało, njeje hiſchcze wuſaſtajene. Wuinożeni powjedaju, jo je rosbuchnjenje ſ ſchkrjemi żeneje malchiny naſtało. Tola wĕſtoſć dyrbja każe hamtſke pſchepytowanja pſchinjeſeć.

Ze Serbow.

Pjatk 13. maleho rožka.

Erharda, biskopa.

* 1827 w Nowoslicach Mikławš Jacławk, zemrě 351ětny jako kaplan w Njebjelčicach, pilny serbski spisaćel, žortniwy basnik.

Ze slědowacej pěsnju wotewri Kućank swój časopis Jutrnicka 1848:

Wěj, wětřiko złoty, wot ranja wěj!
Wěj ze zemje nam přećelnej' słowjanskej';
Wěj złote wšak časy do Łužiskej';
Wěj, wětřiko, wěj, do Serbow wěj!
Hrěj, błyšćate słónčko, wot poł'dnja hrěj!
Dawaj honam a haniščam płódniwoje,
Do wutrobow serbskich pak horliwoje;
Hrěj, słónčko, nas, hrěj, Łužicu hrěj!
Swěć, měsačko jasny, nócku nam swěć!
Nam wot škódneho bluda wšak woćěmnuj kraj,
A wědu a wjednistwo serbšćinje daj.
Swěć, měsačko swěć, do Serbow swěć!
Mikławš Jacławk, † 1862.

Smjerć a strach mje njestróji
We tym wulkim njewjedźi.
Jan Bĕmać, † 1742.

*

— **Wo wjedro.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer + 1, thermometer + 11. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer — ½, najnižša temperatura + 6. Też wječera bu we rospołożenju niźinow a wyšchinow pšche wjele pšcheměnjeło njeje. Tehodła drje dotalny ras wjedra dale wobstajowaty. Dźensa nam powjedachu, ſo wokoło Khrošcźe nałětnu pšcheźu žuja. — Jutſje žobotu słónčko 7,20 ſkhadźa a ſo 5,10 khowa, měſačk we połnozy 11,36 ſkhadźa a ſo dopołdnja 9,36 khowa.

— S w o b o d n e m j a ſ o w e j ź ĕ l k i w Budyšchinje. Sobotu 14. februara dop. wot 9—10 hodźin wotedawa ſo žyrę howjaſe mjaſo punt po 50 pf., žyrę a ſacjene ſwinjaze mjaſo punt po 70 pf. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cźišła 3051—3220.

— W o b ſ ĕ ź e ź ſ o p y t a. Pšchi ſafecźu paducha, namakachu mjes druhim kradnjene cźorne wojerſke khołowy ſe falſchkim mjenom: „Füſilier Despronte, 2. komp. füſ. regt. 40“. Khołowy je paduch, kaž wudawa, 9. 2. 25 na Židowje na hornim puczu pokradnył. Wo wěź wujaźnjaze powĕźeze proſzy kriminalna policija.

— T o w a ſ t w o B u d y ſ ſ ł i ſ ſ h d o ſ r u ż n i k o w wotmě 11. februara w „Měšćańſkej jahodze“ ſwoju ſtuſchu hłownu ſhromadźiznu. Pšchedźěwa pokaſa na tute njeſpołożenje podružnikow. W němſkoſtatnym ſjemje je ko namjetowało, podružnikow ſchkitaze ſakonje wobmjeru. So by ko hwała, kotraž tuchwilu w hibanju podružnikow knjeźi, rošjaſnila, a ſo by ſo ſtejnſchcźo Budyſchkeho towaſtſwa podružnikow poſtajiło, je ſo na njedźelu 15. februara konferenza wſchĕch podružniſkich towaſtſwow Budyſchkeho wokrjeſneho hejtmanſtwa do Budyſchina powołała, ke kotreji maja wſche bohuſtawy pſchiſtaw. 12. měźa wotmeźe ſo wulka ſjenna ſhromadźizna, na kotreji budźe ſmonkowny rěčnik rěčeźeź. Podružniſka nowina ſo wot nětka měſačnje dwójaſy wudawawa. Wobſebje ſo na to pokazuje, ſo je ſo ſ ponižanjom wódowjeh pjenjeza ſa Židow wot 6 na 4 proſ. nětk też ſtara ſwada mjes podružnikami a pſchenaſjerjemi na Židowje ſkónčiła, dokeż je ſo w pobjedženju měſčańſkich ſafunjerjow 5. ſebr. 1925 wobkrućiło, jo je nětko też wodźiwa dań, pódružnym pjenjeſom žobu ſaplaćena.

— B y ć h d y ź ł a ć e n j a n a ſ a m o ž e n j k i d a w k. Preſident Drježdźańſkeho krajneho finanzneho hamta ſóźe li: 15. februara ma ſo ſamožeńſki dawk 1925 wšchudźa-

ćiſcź a to ſchkwórty dźeſ łětneho dawka, kotryž je w poſledniem dawkowym rospiſu mjenowany. Cźakaniſ cźaſ traje tydźeń. Na pšchedpłaćenje je ſo też w dawkowym rospiſu (Steuerbeſcheid) hižo pokaſało.

Se Sćižej. Wſchĕmu puczź we Sćižejach ſo dla naſeju powanja wot 13. hacź do 18. febr. 25 ſawrěje. Wšědny może ſo na Budyſchſku ſtaru winizu — Sćižeczanſku „Němſku ſchĕnu“.

S Jenkez. Poſłedni wulki wichor žadaſche hebi ſo jedyn ſe ſchtyrjoch rjanych ſlĕbornych topołow, kotrejž na Budyſchſkej-Łubjiſkej dróży njedaloko naſcheje wſy w kał ſteja, ſa wopor. Hobrſti ſchtom, kotrehož ſdonk mĕrźi nad wobſahu 2 metraj, wotłama ſo wyſche korjenjow a padny na polo kubleria Schorcźa. Schkoda rjaneho ſchtoma, kotryž je tamnym tſjomi hromadźe tak rjany napohlad poſkiſcźeſche. Schtomy ſu ſo wšěſce pſched wjazu hacź 100 lětami, hdyž ſo dróha twarjeſche, nasadźałe. Hižo pšched dźeſichim cźaſom bĕchu nětko powalenemu ſchtomu, dokeż bĕ ſo pinkuł, ſe ſementom ſamaſali. Deſchcźik pak je ſo po ſpadaću njedźiwajcy tehu do njeho dobył, tak ſo ſdonk wo mutka hniješche a hobrſtemu wichorej w nozy k 10. febr wjazy ſroſcźeny njebĕ. Drjewo, kotreż ſo na pšchedażowanje pſcheda, może ſo jenoż hiſchcze k tepjenju wužiźeź.

S Małeho Wjelkowa. Hoźza je Sſołowje Borſchcźe ſo Małeho Wjelkowa, ſo by ſo wſchelake wobſtarała. Nadoba wuſkoźiſſchtaj ſ kerkow muſchkaj, ſadźerźeſchtaj olzu a hrošeſchtaj jej, jeli ſo ſaſy wróćźi. Hoźza bĕźeſchi ſ khwatkom do Małeho Wjelkowa a powjedaſche tam, ſchto bĕ ſo ſtało. Dokeź ſo bojeſche ſama wróćźo hicź, ſkaſachu wóſ, kotryž holzu domoj owjeźe. — Wečera ſeſtajachu w hrožni kubleria we ſtu muſkeho, kotryž bĕſche tam ſkradźu nutſkałeſł. Hacź muſchi ſ horjeka ſwomnjenym pałom we jwiſku ſtejł, dyrbi je ſtaroſć a roſhorjenoſć hnjeźeź. — S Małeho Wjelkowa pſchiſłi dźeja w poſledniem cźaſu cźaſcźiſcźe powjeſće, ſo w tamnſchnej wokolinje dla wokoło dundazeho pałma wulka njewěſtoſć a roſhorjenoſć knjeźeźeſ.

S Dubrawy. Poſpjedźenje gmejniſkich ſaſtupjerjow. Sta madźiznu, kotruż ſo 11. febr. na ſchulſi wotmě, nawjeſe maſche knjes ſchuliſki wjednik Wićjas. — K prěnjemu pod kej dujonoho porjada bĕſche k. mĕſčeńſkemuſta roſbuo trješnoho wuhĕrka pſchipołožił, kotruż bĕſche gmejniſ napołožił, ſo ma ſo wólsa ſ 14. dnj. 1924 hiſchcze jano wotpſtowacź. Knjes mĕſčeńſkemuſta wuwjeſe, ſo wuhĕrk ſ ſpłu ſamu pſchiſłuſnu k tajſemu ſakrocźenju njima. — W naſtupanju wobdowoha roſprawja pſchepołyba. Knj inginieur Weber ſ Budyſchſkeha je ſady Zeiperta Bom nołeźe wodowu ſilu namakał, kotruż bu doſć wody wotſ damaſa. Studnja, kotruż tam hižo je, mo ſo pruhowacź a je-li doſć wody njeſawa, dyrbja ſo hiſchcze dalſche pruje wotwrjeź. Wudawki ſa wodowod ſu ſo na 30 000 M. wobliczile. So bychu ſo pjenjezy ſwjedźe, pſchebywaſchi ſaſtupjerjej ſańdźeny tydźeń w Drježdźańach, njemóžachu taj pak niźo wobſtudźaceho dopołeź. — Dokeź na budowanjach hiſchcze njedoſtaſk knjeży, ma ſo też w tutym ſtuſe dale twoźeź. Dwarſkemu wubĕrkej ſo napołoži, zwo ołeźa dale wjeſeź a pjenjezy za nowowarom wobſtarać. — Saſtupjerjo bĕchu wobſamknuli, w Dubrawje pół hant natwoźeź. Na wyſchſchu półſku direkzija ma ſo próſtwa pódlaczź, ſo by ſo dotalna agentura do półſkeho hamta pſchekworita. Direkzija budźe potom pruhowacź, hacź je tajke pſchemĕnjenje trjebne. Hakle potom może ſo dalſche kroczele cźinicź. — Wokrjesny mjedźiſtaſki hant ſa wóſy Budyſchſkeho wokrjeſa je ko też na Dubrawu z namołwjenem wobrocził, wuſtawu ja dźěcźi każ do wójny wutworicź. Mjedźiſtaſki hamt k temu nahladne krótki pſchewoſtaji. Gmejniſka roda cźaſe hiſchcze tuna w tutej nóſy noſeſi firmu Schmidburga a ſynowu proſzbu, ſo by wuſtawa ja dźěcźi, kotruż do wójny w tumnoſcźach tuteje ſtu ny naſſeſcźe, ſaſo wotewriła. Gmjena cźaſe jeſ ſa to orulhe bydlenje pſchewoſtajiſ. — Schtož puczerwar naſtupa, dyrbi kamjenjeſkeparjo proſzbu, placźiſmu ja kubleru meter wot 6.20 hr. na 7 hr. powyſchicź. Saſtupjerjo to pſchiſłuſchi. Wot Dubrawſkich wólnikow dyrbja ſo poliźeńja dla nowożowanja pěſka a truſkow (Schaden-

Hore ze zběhadła (lifta).

Skizza ſ neapolſkeho pobrjoha.

Wodał Jan Sserbin.

Sſurowe njewjedro bĕſche ſpiže morjo rosputało. Se ſwojim ſahłym dychom ſadu wětr ſ afrikanſkeho pobrjoha, a kóždy rybak, kotryž bĕ na ſwojej małej barzy do morja na rybłokoſenje wupłuwał, wjedźeſche, ſchto ma to rěkacź. Khwataſche ſaj jenoż móżeſche k brjohej. A njemóhł ſo ani pokhodźiſnki, njeſmĕrne łohmy ſo wyſoko ſběhachu, wichor hwiſbaſche ſ hałwym horjazym błoſom, njebjo ſo ſacźěmni, a hižo ſ mózným a wótrym ſchumotom roſbliwachu ſo žołmy wo nahſe, bĕſe ſtały, kotreż njehibicźiwje hładachu do mórſkeje hłubiny. Bórzy ſjewicha ſo na nich dołhe pruhi bĕłeho a błędożołteho jeſtcźa. To bĕſche ſnanjo hněwa, kiž mjetaſche cźu ſo jeho wodam pózrěcź. — —

Wróćźichu ſo wſchitźi rybaźi ſ morja? — Njebĕ możne, je nětko pſchelicźiſ. Starſi, wotrěwajo ſej pſchepocźene cźoło, ſe ſwojich wodpchowachu. Bĕ najwjetſchi cźaſ k nawróćeź. Se khwatkom wucźeſchu ſwoje cźołmy na brjóh, ſo bychu ruběžne žołmy je jim njewutorhnyłe, a pożydowachu ſo na nje.

„Hdźe je Tonio?“ woprašcha ſo nahle jedyn ſ tych ſtarych, wot kłónza wuźmahnjenych muži, kotremuž błĕſkorne huſte wložiły hacź na ramjeni ſpadowachu.

Wſchitźi ſo wobhładnychu. Tonio, kiž bĕ najdale do morja žej ſajeł, njebĕ mjes nimi.

„Budź jemu Bóh miłoſćiwy!“ ſarčeja po khwilźy druhi. A hižo womjelkhnywſchi, je ſwojimaj pšchipomnjaj wocźomaj ſahładachu ſo roſchitźy na roſhoworjene morjo, hacź traſchi njeſawobkładaju wróćźaju ſo cźołm Tonia. Sẽdźachu ſcźicha, ſmĕrom; jich wobliczja bĕchu wažne, njepohibne. Podobne roſprochnijenemu, wot deſchcźa cźaſto ſchwiſkanemu kamjenu.

Sa khwilku wuhładachu mjes ſołmami mału barbu. Leçeſche mjes ſběhażymi ſo ſołmami każ ſpĕſchnje wijazy ſo had, kiž bórzy w tom, bórzy w tamnom ſmĕru ſo wobroceźa, ſo by wuczehnył pſchecźeſcźujazym jeho worjołom. Ale hnydom ſaſo każ ſ mórſkeho rowa ſběha ſo nahle nowa ſołma, bĕrze cźołm na ſwoju hłowu a wunjeſe jón wyſoko nad druhimi ſołmami. Chże mĕcź ſwój dobył. A hdyž je wuſoko cźołm wuſdĕhnyła, nahle jón pſchekroci. — Dwaj muſej ſłubiłaj ſo w roſſejcźeźeneni niorju. —

Rybaźy na brjohy ſchpotaju ſe ſtrachom nad ſatraſchazym dźiwadłom. Jeni bĕźa a njelcźa. druſy maja ruźy ſłuknijenej na kolenomaj. Cźiſche jo mała. Seſadu nich je ſo cźrjódka ſonow ſeſchła: wone ſpĕwaja ſwoju lubowanu pĕſeń k Madonnje. Je ſłyſcźeć ſnate hrónczko: „Jn mare irato, in ſubita prozella. — W wošhněwanem morju, we nahłem njewjedrje budź ſ mojej ſchkitaſku, ſwjata knjeżna Marija!“ —

Spĕw ſo nahle pſchetorhnje ſ wutſchikom hróſby. Tonio ſe ſwojim ſtarym nanom je ſhubjeny. Wſchak ſtara pratwda powjeda, ſchtož njewjedro póſrě ženje njewróźa.

Mjeleźenje bołoźiſe je ſo na wſchu wokolinu ſłeſnyło. Błĕdoſć ſrudoby pokrywa wobliczja wſchĕch, kotriž ſu na brjohy ſtali. —

Njeminy ſo ani hodźinka, mróźna ſ wětrom roſtorhane, kaž roſdrĕte łapy wiſaźu na njebju. Stóżo ſo pſchedrě ſo a majſkaſche ſe ſwojimi pruhami roſſnjendźene ſołmy. Wone ſo ſłeſnychu. Morjo ſo ſmĕrowa.

Žony, kotreż ſapſchihjachu wogud dweju njeſbożownych cźłowjekow, wotendźechu ſtruchłe k njedaloke ſkałe, na kotreż ſtojeſche bĕła poſtawa Njewobłakowaneje Knježny. We błónczných pruhach ida ſo bucź ſtocźana. Ruzy Maſedonowy bĕſchej wupſcheſtrětej, jako by wobſtajnje dyžła žohnowacź rowy wſchĕch, kotriž bĕchu w ſołmach ſahinyli. —

Ssyſły lizachu ſo po wobliczu pſchiſłuſchazych ſo žónſkich. Pokłakuchu ſo a modlachu ſo ſa njeſbożownych. — —

Każ módry pſcheſtrěnc do bjeſtónczneje roſpſcheſtrěe, ſpaſche ſaſo morjo. Sa khwilku pokaſachu ſo na błahdźiwe roſpadanki cźołma. A na nich, ſpodźiwny pſchihad — jeſ ſche Toniowa błuſa. Bóh budź wobĕmaj ſatepjenymaj miloſćiwy!

*

Dwaj ſtarſchej rybaka podaſchtaj ſo ſrudnaj a khutnaj ke ſhĕźy, w kotrejž bĕſche Tonio ſe ſwojej ſonu a ſchtyrjoch dźěcźimi ſiwy byk. Hdyž ſaſtupichu, njebĕ ſtowno trjeba. Saſkhitnjenje ſonine ſ tajſemu bruſe pſcheradźi, ſchtoż bu ſ ertow muźi tak cźeſſy ſo wuprajiło. Luźia ſwoboty wo ſewju. Pſchikhadnizy ju poſbĕhnychu a poſtajichu.

Hótke płakanje macźerje wuſcheri dźěcźi ſ ſich hrow. Wone ſhromadźichu ſo wokoło ſwojeje macźerſi. Saſtrowjane hładachu na nju, — njeſbożu wſchak njedoroſumichu. Majſachu ſ jeje łyſlami ſalate wobliczja. A mać ſtyſchny wje bĕrzo je ſa ruźu, ſtočźeſche je ſ ſwojej wutrobje. „Wobſ dźěcźi, wbohe małe ſiwotki!“ to bĕſche jenicźke, ſchtoż mó ſche w tutej khwili wuprajicź.

„Nank ſo k wam hižo wjazy njewróćźi“, ſchepta ſche ſtar rybak dźěcźom a hładaſche jich błĕde wobliczja.

Jédnaczeſkétmy Pepino, najſtarſchi ſ dźěcźi, najpřećiwſapſchimny, ſchto bĕ ſo ſtało. Pſchituli ſo k macźerſi a kóſcho jeje wobliczo, prajiſ: „Macźerka, njeplaczi! Ja budź ſ twojom Sminikom na łojenje rybow jĕdźiźi. Nałoju mnoho rybow. Budu dźěłaczi, ſaſtuźiźu. Ja wſchak mam wſchĕch ſeźiwju!“

Nasajtra rano leżeſche na brjohy mortwy Tonio. Se rany na cźole kapaſche jemu błĕſchcze krej. K wjeczoru poſkhowachu jeho mjes jeho towaſſchemi, rybakami. — —

(Pokraczowanje.)

wuprowjeż. Dosta ma so hacź pornjo kónjunkt natwarjeńk. — Jako nastupnik knjeza Bogischa wuhwoli so knjez Mönz do wokrjesnjeho schulskeho pschedstejićerstwa, a do wumjerka ja sastaranje dźełonjemferjow. Na napraschowanje, hdy pśekowe a kaolinowe dźiwstwo swoji wotkazy, wotmolwi pschedbyda, so so tu pschichódnu tydźeń pschedwidźomnje stanje. — Zementowe stolpy, ztrjeź je knjez johannejskeje schulskeje pokliczeńe, so njeskuma, dokeź so ja postajene samźr njeshoda. — Na to tajne pośedźenje.

S **Budyź.** Jutśe sobotu, 14. febr., swjeśi knjes Handrij Krónа swoje 70. narodniny. Won je wjelźim Serbam derje znaty wosoba. Dolhe lěta je hižo pschedsydа tudomneho narodneho serbskeho towarstwa. Na mnohich serbskich swjedźenjach je so wobdźělił a ja Serbstwo stajnje wuskupował. Też pschi wólbach bź je Bohumilkuko-warjom. Haj, pschi wšelźich skandobjach, hdyź so wo Serbstwoje a jeho kulśe jednasche, wždźaše so k. Krónа. Jemu mamy so jenoź dźakowaś, to je so Serbstwo rźeź we natwrjeni sćehli wobkhowasa. Hdyź chajśe je jsćehli inspektor Bach je schule wostronił, so ani Buchanowy, ani schulske pśedstejićerjowe temu dołeź njepschećiwjeśeli, ale wón bź jemielki muź, tź ja swoju maćerźnu rźeź wusnuli a dobu. Pschejemy knjezej Krónje, kiź je pśeź 50 lětow wjele dźełu khćeło wothrokmił, so by nźk, hdyź do cźełka so dźeło wjazn njetrjecha, hišćeźe wjele zhorjowanych hodźinkow na mjezjoru źiwjenja pschećiwił.

Ze Pschiśiźcy. Pśeź je Pschiśiźcy do Dobrusche źo dla nażiwnowanja na Pschiśicheznamkich honach wot 16. hacź do 22. febr. k. l. jawrejže. Jśohórcź móże so tak dołho na Dźiśinkeju.

S **Poczaplicy.** Wobźarujomne, njeshoże śta źo tu sanźonu wdaśi. 20 śetnu dźśiśerjow Heida pschińdże na Schobiz wjeśelśkeho do hukanoweje maschiny, kotraź njebźeśe porjadnje schśitana. S. so thćeło krani, tak so dyrbjachu jeho do Budyschkeje khorownje dowjeźeś.

S **Wuschkec.** Wećora bź je nam thźišło, so je najmjeńśe dźesśatk wobinjowym njeshożnom potrjechenje Rabez Hwójby we Wotrowje na swoje wopśeśiśele rany wumjeło. Temu na jeho [illegible] bźeśa wowse. Dźśeśatk to njeje wumjeło, ale) jeho strowotu je wobkhowało. Też mackeri bź thźe dźe. We wuprozenju Marja, knjeza dra. Mörchel, hnadźeny, to dwě niedźeli wuthrowjeny. We

nasich źiwnosćach wobkhowje so pohschikowanje wo Europeźi dźeśeśa powjeda. Lubźo njedyrbjeli na wichź njewośe rźeźe, kiź hdźe jatykha, kedźbowaćz a we swojej bjezmyślnosći dale powjedaćz. To cźini loła na zyku wotrjeśenem swojim porazaju jaćźicheź.

S **Wjelećzina.** W nozy k 10. jutr. by źo tu 5koro brózeń kubleża Arnoschta Köhlera w bełnjej wóz wotpolila. Hromada walćźiny a śłamy, kotraź pschi bróźni śeźeśe, bź źo śapalika. Plomjenja napachu hižo po bróźni horje. Jenoź śapschimnjenju pomnożnych śuźodow na źo dźakowaćz, so so bróźeń njeśapali. Wohnjowe pschećźiny njeźiju bischeźe śnaźe.

S **Wotrschnizy** w herbśk. kraj. Tudomnej drimzanskej polizji so poradźi, 27-kśećnu w Jepśsbergu bydlazeho dźełonjemjeśerja jaźeź, hdyź bźeśe wuśeźdźiła, jo je so hižo mźśaźy dołho na schaństich dźećzach cźełko wjeheśeł. Njekhmanik je 5rośemiu, dźećzi do 14ta nanawdeź. Strachi ja dźećzi je cźim wjetśehi, dokeź je śajany thory.

S **Łaśa.** Njedźelu wjećor bźeśe towarstwo „Handrij Sejfeť we Łaju Sserbow) wokoliny na swój tymsći swjedźeń pschepschosźiło. Podarmo to njeźe cźiniło, źurla bźeśe pschepjeńjene. S radoścju wobkedźowańe wóźko napohlad rumnoscow. Nźechtó domjaze naź wobja, haź hydźomy so wobkhśtali, wjeśeśe naź pohonjesche do njeźeźerpnosće, dochaśaćz njemóźachmy, to hydźomy bóhy wichźiko widźeli. Bźeśe to naćźinjene? Haj iota nuz, tak, so hydźomy co strascha pschićichli. Nź, dobre serbśke wutśojni ruki, prózy njeśutujo, bźeźu wobkhśtaźy wobras pschihotowaśe, bźeźu źursu je serbśkimi barbami wudeśe. Sserbśe „Witrobnje witajeźe k nam“ naź źrowjesche. Shromadny spěw „Rjana Łużiża“ kaźźineźa na japosćatku. Na to k pschećźowjdu Wrśbł pschińsownych pownta) thutnymi a dźatnymi słowami, so wjeśeło, so mółeźeśe tak wjele lubych Sserbow witaćz. Wón namołnjeśeźe wśeźich, so bychu pschi wśeźim źiwotnim dźśe stajnje rospomináli, so my Sserbja mamy wjele bóśe so pschećeśe śnaćaź, so bychmy pschinarodźenu śiwkosć wotwołożili a so nam narodna cźełosć bysa a wostała śwjata. Wźazy 4-śłośnych śpěwow so jara derje śpodobaśe. Wośebe narodna drasha cźinjeśe najwjetśi śaćźicheź. Smużźeźe so śpěwaśe. Dobre wutśekowanje a cźełosć serbśkeje rźeźe so jara śpodobaśe. To so kroćźele dopodota, tak lo mózemy) wjeśkelokrośu prajiś: na to wośebnje dozpěje

naśeź śpěwny thór wśeźichnu śpěwnje kulturny. Wśeźitkim naśich towarśtwnych dźał! Wośebje k. kantorej Kupay, naśemu dirigentej, rodźenemu Mönzej, dźał prajimy ja jeho wuźiwernu prózu a lubosć. — Je śpes dwela, to njeśmy lubośći k herbśtwenu pdwej, njebu to cźiniłi mośt. Towarstwo „Handrij Sejfeť“ wuprajiś k. kantorej ja jeho lubośći prózu a posćen swój wutrobny dźał! Program bźeźe tajimany, rjenje) pśećemeńjenjom śeśtajany. Prěni dźiwadłowy wustawk „Jona dyrbi do domu“, pschećaśi, tak jara bźeźu wośobny źo do akta źaźiwili. Wśeźitcy śich we wjelźitkim pschećiwożeśe. Nan a źyn, młoda njewjesta źu tak kedźbliwje, wustojnje swoju rólu pschećeśaźili, so so jara lubjeźe. Druhi wustawk „Fotograf“, hu jara hibźicźiwje, kaź na bnoć pschedstajeny. Tśeźi wustawk „Dźiwja Hilźe“, tragiśka hra, wułaź sajimaźe. Wustawy wośobom bźeźe jara dobry a wéźny. Hra so pschihładowaryam pschećestaji, jo je sa wśeźitkich) powuczenjom była. Hrajerjo a hrajerśi namakachu bohaźe pschiwótnjeńe a lajim bźeźe tak wulki, jo bźeźe wśeźim pschećeźe, hdyź bźeźe na kónzu. Dźiwadłowy wobrjad towarśtwa „Handrij Sejfeť“ ma mozy, so so wjeśelimy nad nimi. Nadźija wulkenn, dalśichnu bźeźu wśeźitcy kuwa. Jana próza śich njeje wotdźerźowała, se hamźnym pohonjowanjom so wabja a tak pschijeźo dale dopredka kroćźa. Tuź njeśeźi lubym dźećzerjam na śerbśkim polu, hrajerjam a śpěwarjam śerbśkeje narodnjeje cźełeźe, najmjeńśibśim a najtarśichim, wśeźitkim shromadnje wutrobny dźał a źěkowa! Na kónzu so hamtśi pschedpołożeźe Błażij) Łaja) dźakujmy słowami jo wśeźitko, śohoź śmy wuźiwali we rjanych pschednoscach, pschez wopśeśitoźe śerbśkeje drasty, we toźitch derje pschdźłanych dźiwadłowych hrach widźeli a śłyśheli, wuprajt se wśeźim dorafom, śchoikaśche, śchoź je njeśwérne, njeprawe a bźeźeźeźe a ześ pschećeźiwo Božim kajźam. Schwórcu śajnju maja śerbśke dźećzi wažnje wobśedźowaćz. Bóh źo njeda mużeć a hudy dźećzi a śtarśchi njechadźa zyrawni bycź, njeje bźes bźiwa, to mataj wubaj śchśodu. Njech śu tuz źłowa pohon dobrym śtukam, towarśtwu pak budźa płódna rola.

J. H.

S **Wujeźa** (Auźija) so pisźe: Psched tudomnym ludowym bźeźe so mandźelśtwo murjerja Swachego dźełiło. Na dompuczu nabodomy wón swojim runje wot njeho dźekenu mandźelśtu, pschećerńmj je śchiju a śałko ji nóź do wutroby. Potom śtaś źo hnm polizji, kotraź jeho jaja.

S **Khomutowa** (Kommotau w Cźeśi). Morbaźiwy. 25-letny źiwnoscźeśśi pomocnik Paschobeh bźeźe) dwémoź dwuhimaj muźkimaj po dróźy) Maśkawy do Neźża na reje. S Hagensdorfskeho hoscźenza wuźdźe wuźśeź a dźeźe dołho psched nimi po dróźy. Krótko psched Neźżanami lawoźachu knezi na njeho, so by dochaśał. Na to wobroćźi so zuny a wuśeli dwójźy) revolwra do Pschobeha. Potom wuczekny. Cźeźkoranjeneho pak dowjedźechu do khorownje, hdźeź bóhy wumrć.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 13. februara 1925.

Wećerawiske kurhy w Barlinje.

Dolar	4 195 000	franzowski frank	22 510
engelski pund	20 055 000	cźeśkoh. króna	12 390
holandski tolar	80 870	100 mk. wólit. mark	80 590

We **pjenjezach** so wećera njeźo njepschemjeńi. — Cźekty mźaźu wećera na Barlinskich witkach jośćibjenje kurhy. Wósutka a druhe śtatne pożeźonki na źwojich kurjach wobśtejchu.

Na **produktowe wiki** powełeźe wo dałschim jośćibjenju źitnych płaćźiznow śnadnje śkutkuja. Źito wośtaje źadne. Wećera mźeśke pschenźa na Barlinskich witkach mźźiźu płaćźimu hacź rożka. Muka cźeźko kupzow nadeśiźe. We womjeśchkach a wotrubach wobrot śnadny wosta.

Wećera płaćeśeśe zentnar:

w Lubiju

pschenźy 11.50—12 hr., rożi 11.50—12 hr.
jećmjenja nałtneho 12.50—13.75 hr., ja
wowsu 9—10 hr.

w Kamjenu:

pschenźy 11.50—12 hr., rożi 11.80—12 hr.
jećmjenja nałtneho 11—13.50 hr., wowsu
hr 8—9.50 hr.

w Barlinje:

pschenźy 12—12.25 hr., rożi 12.25 hacź
12.30 hr., jećmjenja nałtneho 12.75 hr.
hacź 13.50 hr., natymneho 10.75—12 hr.,
wowsa 9.25—9.65 hr.

we Wrótśawju:

pschenźy 12.75 hr., rożi 12.25 hr., jećmjenja nałtneho 13.25 hr., natymneho
12 hr., wowsa 10.35 hr.

We termińowym witowanju:

pschenźa 3źa —, meja 14—13.97 hr.,
rożka mérz 12.95—12.90 hr., haprela
13.45 hr., meja 13.80—13.75 hr., wowsa 11.52—11.02 hr.

Wiki wećera w Lubiju. Butra 1—1.20 hr., jeja 12—16 np., bźeny punt 5 np.

Wiki wećera we Sporjelźu. Butra 1.05 hr., jeja 13—15 np., tworoh 25 np., cźerwjeny kał 15 np., ja bźły 10 np., morchel 15—20 np., kólrepa 10 np., zybóla 20—25 np., hapsa 1.20—1.30 hr., méd 1.60 hr.

Wiki wećera we khocźebźu. Butra punt 1.80 hacź 1.90 hr., jeja 13 np., cźerwjeny a bźły kał 10—15 np., howjaze njeźo 80—110 np., cźelaze 90—110 np., swinjaze 100—120 np.

Swinjaze wiki tam. Pschiwjesli bźechu 831 prośtakow a 129 bźeśkow. Wone płaćachu:

prośtta male 14—20 hr., śrenje 20—25 hr., wulke 25—30 hr.; bźeśki male 35—55 hr., śrenje 55 hacź 80 hr., wulke 80—120 hr.

Na pschedań:

Wós, dźećzazy, w Komjenju na Rotengäßchen 6. — We Budyschinje, na pokrowskej dróźy 2 III.

Krowa, śiwa, mloda śuczelna, podźobna w Borchowje cźo. 4. — Ssylna, wuźoźokuczelna, we Nowsźegach cźo. 13.

Jałozy, śuczelnej, knjeźi dwór we Skaśkowje.

Prośata we Maleśchezach cźiśło 14.

Kury, kotreź njeźu, 5, w Budyschinje na hornjeźeśkej haźy 28.

Eźo pytaja:

Hospoźa, nikun we Slyczinje.

Pjekaśki, Leinert we Worlśegach.

Cźeśaś plestrnakow, Robert Berndt Sóhne na Zidowje.

Pohonjeź, knjezi dwór w Hrodźischczu. — Dźiwana we Hodźijn cźo. 51.

Holza do domu, Gortois w Bźelej Wodze na Muźankowskej dróźy 5.

Murjerja a dźłaćerja we Bźelej Wodze, Arnimpromenada 5.

Płaćizny na Barlinskich produktowych witkach.

Źito a wowsowe śnadnje we runt abo 1000 kg, śewat 100 kg, płaćizny we Reichs-Mark.

	12. 2.	11. 2.
Pschenźa	240-246	243-248
rożka	242-244	244-246
nałet. jećmjen	255-270	255-27
nat. jećmjen	—	—
wowsa	185-198	186-194
kukurica (Mais)	224	—
pschenicźn. muka	33-35 75	33-38 00
cźana muka	33-35.7	33-36.0
pschenez. wotr.	15-15.6	15-16.10
cźana wotrubu	15-15,7	15-16.10
rapś	395-400	395-400
lane śmjo	400-405	400-40
orach	21-22	22-23
pleśuśki	18-19,00	18-19,00

	12. 2	11. 2.
rodź. wośuch	18-19,00	18-19,20
nach. meźeńe	9,60	9,80
rendźeta	16-18,50	16-18,50
śernaze łuźźe	20-20,40	20-20,80
śmoły	20-21,00	21,00-22
wo'o	19,50-20	18,00-20
tann wośkuśki	24-25,0	24-25,00
wośbre łupiny	13-14,50	13-14,00
olie łupiny	5-17,00	15-17,00
śmo. 50 kg	3,80-3,50	3,20-3,50
k ma. r ane	1,15-1,25	1,15-1,20
„ pschenez.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowsowa	1,00-1,06	1,00-1,20
„ rećna	0,90-0,96	0,90-0,95

Wićzne płaćizny mezera

Wićzo po (lotej) śmonje	w Kamjenu	w Lubiju
	to 1 tonn.	to 1 tonn.
Pschenźa	11,50—12,00	11,50—12,00
Rożka	11.80 — 12 00	11,50—12,00
Jećmjeń	11.00 — 13 50	12,50—13,75
Wowsy	8,00—9,50	9,00—10.00
Śyno	3,75—4,50	3,00—4,00
Słoma, ſ mašch. młóćeź	1,30	1,30—1,70
Słoma, ſ ſašśanju	1 40	
Słoma, ſ rutu młóćena	—	2,00—2,20
Bźerny, pola ratarja	2,50—3,00	2,50—3,00
„ hacź na żelezniju	—	—
Butra kg	4,00—4,40	4,00—4,15
Jeja	0,14—0,15	0,13—0,16
Pschenźyne wotruby	—	8 00—8,30
Rźane wotrubY	—	8.00—8.30
Pschenźna muka	—	20,00—21 50
Rźana muka	—	19,00—20,00
Prośata, wulke	—	—
„ śrenje	24 30	—
„ male	—	—

Płaćizny rěsneho śkotu na Drjejdźanskich śkotnych witkach.

12. februara:

3 woły, 24 hykow, 10 jałowzow a śruwow, 696 cźełatow 73 wowzow, 359 świnl.

Płaćizny za

cźełata: 2. 74—77. 3. 68—72. 4. 54—64;

świnje: 1. 66—67, 2. 68—70, 3. 62—64, 4. 58—60, 5. 52—62.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** 88 Michałskej zyrkwi śtrje niedźelu Sergesimna rano we 8 hodź. kazaŕ Nada njemiśki prowjedź a śłuź. wuśtajeny, w 9 hodź. farař Tischer njemiśki a 11/11 hodźin herbśtu Bożu śłużbu. Sbérka za thude pacźeśśe dźećzi. — Semrśći: Ota Paweł Schindler, żeleźniśki sekretar na wotp., w Tśelanach, 52 l. 2 m. 9 dn. (pokhowany w Drźeżdźanach). Jana Hilźojeta swud. Teichowa rodź. Baumgärtnerka) Radeberga na Zibowje, 67 l. 4 m. 11 dn. Knut Erich, Jana Arnoschta Pórźiga, żeleźniśkeho dźełacerja w Jenźtzach, ś., 29 dn.

Krajnozurwinske shromadźeństwo w Budyschinje na rózowej haźy 31. Njedźelu dop. 1/11 hodźin njedźeśśa ichnła, wjeczor 1/8 hodźin evangelitazijska shromadźizna. — **Wutoru** wjeczor 1/8 hodźin jwjaśe młodźiny sa wośtudź khćeźcź. Sa uśobźenzowa a śriedu sa młode holzy. — Schwórcź wjeczor we 8 hodź. biśliśka hodźina. — **K. shrom.** wotkładat **Zimmermann**) Budyschina hnejże biśliśke hodźiny niedźelu 15. 2. pop. 1/4 hodźin we Njeźnaćkim we pacźeśśe) śtuje, pondźelu wjeczor 1/8 hodźin k. Mäźtinga w Hornjej Hórzy, wutoru wjeczor we 8 hodź. we Korświnju, śriedu w Hornjej Wjaśowy pola k. pśećaźeho mieśtra Hullicha, śchwórć we Wjeśeczińe a pjatk wjeczor 1/8 hodźin pla k. kubleża Alberta w Zyżecach.

S **Baria.** Njedźelu Sergesima rano we 8 hodź. herbśta śpowjedź, w 9 hodź herbśka Boża śłużba.

S **Bukcy.** Njedźelu Sergesima rano w 7 hodź. nimśka śpowjedź, 1/9 hodźin nimśka a w 10 hodź. herbśka Boża śłużba. — Wutoru wjeczor w 7 hodź. homjasa mutrnosć we Łuku, śchwórć wjeczor w 7 hodź. w Mieśchizach.

S **Budeśiez.** Njedźelu Sergesima śmźe farař Bötz rano 1/8 hodźin nimśki śpowjedź, 1/9 hodźin nimśke a w 10 hodź. herbśte pśebowanje. Pop. w 3 hodź. dźećzaca Boża śłużba. — Sérjedu wjeczor 1/8 hodźin biśliśka hodźina. — Sérjedu wjeczor 1/8 hodź. shromadźizna khćeźcź tow. łonźteje młodźiny.

S **Hućiny.** Njedźelu Sergesima dop. w 9 hodź. herbśta Boża śłużba, 1/11 hodźin kenfschenje za dźećzi. — Semrśći: Jan Marx, Marja Mencka, dźełacerja w Hućinje, m. ś., 1 m. 4 dnj.

S **Hrodźiśkiza.** Njedźelu Sergesima dop. w 9 hodź. herbśte pacźeśśe dźećzi khćeźcźi hłub wobnowźna, na to herbśta ipowjedź. Pop. w 2 hodź. nimśke pacźeśśe dźećzi khćeźcźi hłub wobnowźna, na to nimśka ipowjedź. — Semrśći: Ernstrij Johann Schneider, khćeźer a dźełacerj w Drożkźiju, 71 l. 6 m. Marja Martha rodź. chSnrtez, Jana Wilhelma Prochnowa, żiwnoscźeśśa w Rakołach, mandźelśka, 50 l. 2 m.

S **Hornjeho Wujeśda.** Njedźelu Sergesima dop. 1/9 hodźin herbśte a w 10 hodź. nimśke kemjchenje. — Sérjedu 18. 2. wjeczor we 8 hodź. biśliśka hodźina w pacźeśśej ichnli.

S **Khśiśi.** Njedźelu Sergesima rano 1/8 hodźin herbśta ipowjedź, 1/9 hodźin herbśta a w 10 hodź. nimśka Boża śłużba. — Sśebrka.

S **Khwaźiz.** Njedźelu Sergesima dop. 1/9 hodźin nimśke a w 10 hodź. herbśte kemjchenje, 1/11 hodź. dźećzikemjchenje. — Semrśća: Hana Augusta rodź. Schulźe, njebo Jana Augusta Mihńa, żiwnoscźeśśa w Khwaźiźach, ław. wudowa, 75 l. 1 m. 19 dn.

S **Khwóźnicy.** Njedźelu Sergesima rano we 8 hodźin herbśta ipowjedź, w 9 hodź herbśta a 1/11 hodźin nimśka Boża śłużba. — Semrśći: Ernst Friedrich Johann Schneider, khćeźer a dźełacerj w Drożkźiju, 71 l. 6 m. Marja Martha rodź. chSnrtez, Jana Wilhelma Prochnowa, żiwnoscźeśśa w Rakołach, mandźelśka, 50 l. 2 m.

S **Hornjeho Wujeśda.** Njedźelu Sergesima dop. 1/9 hodźin herbśte a w 10 hodź. nimśke kemjchenje. — Sérjedu 18. 2. wjeczor we 8 hodź. biśliśka hodźina w pacźeśśej ichnli.

S **Khśiśi.** Njedźelu Sergesima rano 1/8 hodźin herbśta ipowjedź, 1/9 hodźin herbśta a w 10 hodź. nimśka Boża śłużba. — Sśebrka.

S **Khwaźiz.** Njedźelu Sergesima dop. 1/9 hodźin nimśke a w 10 hodź. herbśte kemjchenje, 1/11 hodź. dźećzikemjchenje. — Semrśća: Hana Augusta rodź. Schulźe, njebo Jana Augusta Mihńa, żiwnoscźeśśa w Khwaźiźach, ław. wudowa, 75 l. 1 m. 19 dn.

S **Khwóźnicy.** Njedźelu Sergesima rano we 8 hodźin herbśta ipowjedź, w 9 hodź herbśta a 1/11 hodźin nimśka Boża śłużba. — Semrśći: Ernst Friedrich Johann Schneider, khćeźer a dźełacerj w Drożkźiju, 71 l. 6 m. Marja Martha rodź. chSnrtez, Jana Wilhelma Prochnowa, żiwnoscźeśśa w Rakołach, mandźelśka, 50 l. 2 m.

S **Lupoje.** Njedźelu Sergesima dop. w 9 hodź herbśta a 1/11 hodźin nimśka Boża śłużba. — Semrśći: Khorla Iwendrich Smichta, khćeźer we Lupoju, 57 l. 10 m. 5 dn.

S **Maleśchez.** Njedźelu Sergesima rano we 8 hodź. herbśta ipowjedź, w 9 hodź. herbśte kemjchenje) śapołahanjom zpowiedźi. pacźeśśeźerjowom, 1/11 hodźin nimśke kemjchenje. — **Wutoru** w 4 hodź. herbśta mutrnosć w Górźanskej schuli. — Semrśći: Jan Ernst Miśnar, żiwnoscźeś na Maleśchezach, 62 lět.

S **Minakatu.** Njedźelu Sergesima rano w 9 hodź. herbśte a 1/11 hodźin nimśke kemjchenje. Pop. 1/8 hodźin w Abolłoźitzej schuli nbośka mutrnosć a ipowjedź. — Wutoru pop. w 3 hodź. pola Wećerez we Lowśka herbśta mutrnosć a ipowjedź.

S **Njeśwaćźiźa.** Njedźelu Sergesima rano we 8 hodź. herbśta ipowjedź, w 9 hodź. herbśta a 1/11 hodźin nimśka Boża śłużba. Pop. w 3 hodź. herbśte a 4 hodź. nimśke kemjchenje w Sećzu. — Pop. 1/4 hodźin biśliśka hodźina w pacźeśśej ichnje ſt. towarśtwowy wotkładat Zimmermann) Budyschina).

S Rogarcźu. Njedźelu Sexagesima dop. w 9 hodź. herbska Boža słužba, po tutej herbšcy spowjedź. Pop. w 2 hodź. zhromadźizna młodźiny.

S Nakrj. Njedźelu Sexagesima dop. w 9 hodź. herbska a 1/4 11 hodźin němska Boža słužba.

S Bošicy. Njedźelu Sexagesima rano w 9 hodź. herbšce a 1/4 11 hodźin němšce kemšowanje. Sobótu.

S Parchćicy. Njedźelu Sexagesima rano 1/2 8 hodź. je herbske Boże wotkazanje, dop. 1/2 9 hodź. herbska Boža słužba. — Pop. w 2 hodź. w Wotrowskich dźěćikemkazanje. Pop. 1/2 3 hodź. w Parchćicach herbšcej. tow. młodźenzow.

S Budyšinku. Njedźelu Sexagesima dop. 1/4 11 hodź. herbska Boža słužba. — Wutoru wječor 1/2 8 hodź. pospjedźenje zjednoćenskeho njedźelskeho šulerskeho.

S Hodźija. Njedźelu Sexagesima hrješe farar Vogt rano 1/2 8 hodź. němsku spowjedź, farar Wjelar dop. 1/2 9 hodź. němsku a w 10 hodź. herbsku Božu słužbu.

Towaŕstwowski powěstnik.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ ma přichodnu njedźelu, 15. febr., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je k. justicny rada dr. Herrman z Budyšina dobroćiwje přiwzał. Tehodla a też ważneho dnjoweho porjada dla chcyše wšě sobustawy přińć. Hosćo su lubje witani. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh“ změje njedźelu 15. febr., „póstnicy“ na žurli „Herzog Albrecht“ na Albrechtskej dróży 41. Prosymy wšě sobustawy, zo bychu w serbskej drasće přišle. Też su wšitcy Drježdźanscy Serbjo wutrobnje přeprošeni.

Komorow p. Rakec. Jednota „Sokol“ ma dźensa pjatk, wječor z dypkom 1/2 8 hodź. zwučowanje. Sotry přińdźće wšitke z dypkom.

Bukecy. Spěw. tow. „Radosć“. Na wjelestronske naprašowanje a namolwjenje dla wospjetowanja našeho posledneho swjedźenja (18. I. 25) wozjewimy, zo so snano bórzy po jutrach hišće raz wotměje.

Lichań. Serb. tow. „Zernička“ wotměje sobotu, 14. febr., wječor 1/2 8 hodź. swoju prěnju hłownu zhromadźiznu pola Rudolfec. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo z westoscu primaze, dokelž mamy nowowólby a druhe ważne wuradźowanja. — Njedźelu woswjećimy naš swójbny wječor ze spěwami a rejemi. Započatk wječor w 7 hodź.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica“ wuhotuje njedźelu 15. II, wječor 1/2 8 hodź. w knježem hosćencu swój założeński swjedźeń (Spěwy, dźiwadło a rejel. Wšěch lubowarjow serbskeje zabawy a towaršstwa wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Rakecy. Serb. tow. „Lípa“ za Rakecy a wokolnosć ma přich. njedźelu pop. w 4 hodź. p. Hónča swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Też chcemy dla skazanja symjeńtnych běrnow rěźeć. Wšě lube sobustawy so wutrobnje přeprošuja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brěžyncy. — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Hišće ženje njekupowašće **tak tunjo** kaž zbytkne dźělbe wšěch **drastow**

za žony, mužow, pacholow, holcy a dźěći w poslednich dnjach inventurskeho wupředawanja (kónc 15. 2. 25).

Hobrski wopyt bě z najlěpšim dopokazom, kak tunjo móže so kóždy z dobrej drastu zastarać. Wuwužijće tutu so nihdy wjacy njeposkićacu składnosć. Jako cyle wosebje tunje dźělby přinjesu na předań: Dźěćace wobleki, konfirmandske wobleki, kosmikate jupy, jupy (Überknöpfer) gumijowe mantle, ulstry atd. Štóž kupi za 3 abo 10 hr. twory, dostanje darmo powětrowy ballon abo Ifak-ptačka. Hač do 15. febr. dawam na wšě regularny twory 10 procentow rabata.

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Hosćenc w Jaseńcy

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a pónđelu, 16. februara

so kózłopiwo toči

najlěpše kózłokołbaski a pampuchi.

Njedźelu pyšne reje

K temu přeprošujetaj přećelnje

Mikławš Handrik a mandźelska.

Hosćenc w Nuknicy

Sobotu, 14. a njedźelu, 15. februara,

so kózłopiwo toči

najlěpše kózłokołbaski

K temu přećelnje přeprošujetaj

Pětr Lešawa a mandźelska.

Mjerwic hosćenc w Minakale

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a pónđelu 16. februara

so kózłopiwo toči

najlěpša pječ. kołbasa z kisłymkrałom a kózłokołbaski kaž tež najlěpše pampuchi rjetkej darmo.

Porjedźa so dobre znate Drježdźanske „Felsenkeller“ — kózłopiwo.

K temu přeprošujetaj přećelnje

A. Mjerwa a Kalich.

Hosćenc „K herbskej grychće“ w Kamjenej pola Radworja.

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a pónđelu, 16. februara

so kózłopiwo toči

z pječenej kołbasu, najl. kózłokołbaskami a pampuchami.

K temu přeprošujetaj přećelnje: **Ernst Libš a mandźelska**

Drjewowa awkcija

Njedźelu, 15. februara, pop. w 3 hodź. so w Njebjelčańskem farskem lěsu

17 hromadow pjeńkow
8 rm khójnowych kuluchow
12 hromadow khójnowych hałozow

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawa.

Farske zarjadnistwo.

Skazanki

na symjeńtne běrny „**kłóčžorsku krónu**“ přijimuje

Paul Bennewitz.

4- hač 5- lětny, syiny

kóń

so kupić pyta. Poskićenja pod „B 92“ na wud. „Serb. Nowin“.

Nalutowańja města Budyšina

z westoscu syrotowych pjenjez **w kupnicy (Gewandhaus)** z westoscu zyrotowych pjenjez

Wobkhodny čas wot póndźele hač do pjatka wot 8—1 a wot 3—1/25 hodź. sobotu wot 8—1 hodź.

Přijimanje nalutowanskich pjenjez

při časej přimjerjenem zadanjenju

Přizjewjenja k nahódnoscenju nalutowanskich pjenjez maja so hač do 31. měrca t. l. stać.

Lanu mučku

w njepřetrjechenej hódnosći wotedawa tak dołho, kać skład dosaha, centnar po **17,50 hr.** wot Wojerec; bije za mzdu kóždy dźeń najlěpši wolij

Pawoł Schkommodau

wolenčan wa Wojerecach, hnydom při dwórnišću, telefon čo. 65

Kredit

w kontirmandskem woblečenju

za **hólcow a holey,** kaž też

w mužacej, žonjacej a dźěćacej konfekciji, manufaktur. tworach, šatach a wobućach

dostanjeće kaž je znate pola firmy

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na hłownem torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2 l.

Po hotowem napłaćenju móže sebi kóždy kupjene twory hnydom wotewzać.

Podawam na kredit też zwonka Budyšina.

kruwow a jałojcow

w mojich hródźach płaćizny hódno na předań abo k zamjenjenju

Hermann Priemel, wikowar z plahowanskim skotom **w Kulowje** telefon čo. 4.

Wot soboty, 14. februara, staju nowy wulki transport rańšopruskich wysokosućelnych

Pomy

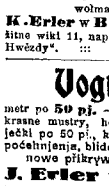
Pomcam swoi wulki hród pichepalkow, měšačiwčkow a pichebadowych powjazow, podwulożkow.

Stetu rad sebje.

Wagnerowa w Budyšinje

MERSINSKI

Domjace časniki

Vogtlandske gardiny

wupjerki počehnjenja, blidowe ruby, twjelki, kupanske ruby, pikrywy z wóskow. sukna, wołma

K. Erler w Budyšinje

žitne wikl 11, naprěda „Złoteje Hwězdy“. ::: Rěči serbski.

Majs

majsowy šrót

hróšk-owu mučku

lanu mučku

kokosowy wosušk

wotruby

na tunjo na předań ze składa w Budyšinje ale Kubšicach.

Richard Jacob

na kamjentnej [illegible]

Telefon 12

Wulki špihel a vertiko

je na predań **w Budyšinje** na hohatnej hasy 28.

Kedźbu!

Njeskomdźće sej swojim kupowanju mój wulki skład

časniskow a zlot. tworow

sebi wobhladać.

Wurjadnje tunje płaćizny.

Kurt Maner časnikar

15 na sukelnskej hasy 15

Žanv klamy!

[illegible] rjetnej

kołbje

kotrejž stej bjez šahnyć nawukłej stej na předań. Dalše je skonić pola překupca **Klemma we Budyšinje** na kamjentnej hasy.

Zamkarskeho wučobnika

pyta k jutram 1925

Hermann Petschel

zamkarski mištr w Njeswačidle čo. 19b.

Zamolwić ma so njedźelu dopołdnja.

Vogtlandske gardiny

metr po **50 pj.** — **Madrske gardiny,** też za małe wokna krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk. Witrażowe tkanjny, jećki po 50 pj., kupanske ruby, ležowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonka lawaka hasa 19

Elektriske wuporjedźenja

wunjedujetaj płaćišny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. i wob. ruč.

w Budyšinje na hornjerěčerskej hasy 24.

Sobota, 14. a pónđela, 16. febr., staj poslednjej dnjej mojeho

inventurskeho wupředawanja

Jan Jurij Pahn

ale ju runje njeswórschtuŕ. Zhły puklocyk sawonjej ſ łatowej łejwju, kotruż ju na naſchim 3. wobrazu pokazejmy. Na nju pokoj hiſchcze derje ſawrjewaze wełko. Tak ju paßle k trjebanju hotowe.

S zgleho twara hižo ſpóſnajeſch, ſo dyrbja paßle myſche k lehnjenju w nich powabić. Tutón wotpohlad ſpěchuje, dyrbiſch je też tak poſtajić. Tehodła je tam poſtaj, hdyž ſu wulke myſche radu pſchebywaja. Poſtaj je pſchi ſcżěni po pokhoſcżi, ale tak, ſo ſtaj dźěri k nuliwaženju k ſcżěni pſchiwobroczenej. Sſo wě, dyrbja paßle wot ſcżěny tak wjele prjeck ſtacż, ſo móža myſche i dźěromaj nuts. Nětko namjetaj na nje nětkotre wolleny ſkomy. Tam njech ſchejcż njedźeſ ſmĕrom ſtoja bjes teho, ſo by ſchtó ſkomu prjecż brał abo wobnowjak. Wulke myſche ſo po nĕczim na nje ſmuczża. Dokelž ſmĕrom ſtejo wostanu, ſo do nich ſahnešbža. Puklot je cżopły a cżémny. Na njón njecżehnje, też hewak nichtón do njeho njeſtorka a myſche w nim myli. Wo 6 njedźelach ſkomu ledźbliwje wotſtroń a ſaſuwadli pſched dźěromaj ruczże ſaßuŕ. Wſchě w nich pſchebywaze myſche ſu popadnjene. Dwaj mużaj njech puklot na dwór donjeſetaj. Nětko wotſtroń wĕko. Pod łatowej łežeju wobradu wuhladajch. Nĕtko pſchewoſtajmy myſche pßam. Po rjadu puſchczej myſche ſ paßlow. Je-li ſ dobrym njeudu, wubij je ſ kjom. Hdyž ſu paßle prošone, wobnowiſ ſkomu w nich a je ſaßo na ſtare mĕſtno poſtaj. Na kežždu dyrbiſch ſo bracż, ſo myſche njeby pſchi won honjenju hranił a ſo njeby krew myſchi na paßlach woſtała. Też najmjenſcha kapka by myſche wotjeżała, ſ nowa w nich hnĕdźiċż. Potom krew ſ cżiſtej wodu wopkokaj a woſtaj je nĕkotre dny na cżerſtwym powĕtrje ſtejo, ſo ſo wuwonjeja. Stako ſo je, ſo ſu ſ jenym rajom 10—20 ſtarych myſchow a 30—40 młodych do nich popadli. Njedyrbjeli ſo myſche do nich łoiċż, dyrbjała wina w tym bycż, ſo njejſku pramje poſtajene abo ſo njejſu w dojcż dobrym mĕrje ſtake.

Dom a kuchina.

Wo pjerjenju pampuchow.

Pôſtniſy ſo pſchibliſuja. Schtóż tylanz njepjecże, hotuje ſo, pampuchi napjecż. Nĕkotrej naſchich lubych hoſpoſow pak ſo nocżze poradżicż. runje tak brune a mjechże tak moſchi pampuchi napjecż, kajżej je pola konditarja kupujeſch. Domjaze pampuchi ſu mĕſto teho, ſo bychu mjechże a nĕżne (zart) byłe, cżaſto (oft) twjerde a huſte w cżĕſku. Druhdy maja też jara krumpotatu ſkoru. W ſcżĕhowaznym cżaſu naſchim hoſpoſam rezept podacż, jeli ſo ſwĕdomieże po nim Możeja, pſchinjeßu runje tak mjechże a błódne pampuchi na błido, każ bychu wot konditarja byłe. Tajke pampuchi pak ſebi żadaja pſchjebe wſchĕm jara mjechże a tucżne cżĕſto.

S 500 gr muki, 35 gr droždži a nĕſchko liwkeho mloka pſchihotuj ſebi ſpodcżatkowne cżĕſto (Vorteig abo Hefenſtück). Tuto njech ſo ſahiba. Mjes tum wjerċż 100 gr butry abo margarinu tak dołho, dokiż ſo jeſchcżi. Do tuteho jeſchcże roſwjerċż 3—4 jejſowe cżworki, 20 gr zokora, ſchcżipjatko żele. Dale wotrybuj do wſcżeho bĕlinu maleje zitrony a pſchiliń jĕdźnu łżicu ſ wodu, w kotrejż ſu pałcżik ſacharina roſmuczżka. Mĕſto ſacharina wſchak druhe rezeoto zokor wukhwalują. Ale potom ſo pampuchi lohży brunja. Wone ſu ſwonka hižo dokładnje brune a ſnutſka tola hiſchcze cżeſto. Zokor je potom a wubjerny a żytny pſchidawk. Wón pak ſmóżni, ſo ſo ſ nim pſchihotowane jĕdże, jeli je w tuku pjeku, lohży brunja. Sacharin też błódże cżini, bjes teho, ſo by ſ nim nacżinjena jĕdź pſchi pjeċżenju ſo tak lohży brunika. Schtóż ſu do butry ſwjerċżiła. pſchidaj nĕtko do ſo hibazeho cżeſta. Je-li wone hiſchcze pſche huże, dyrbiſch mloko pſchiliwacż, ſo by żidſche byłe. Pampuchowe cżĕſto dyrbi nimale żidke a lohke bycż. Nĕtko je derje pſchebĕżeċż, ſawodżej a na nimale cżopłe mĕſtno ſtaj. Je-li ſo cżĕſto doſcż hibako, to rĕka, hdyž je jeho hiſchcże jónu tak wjele ſo nalibako, roſdżĕl je do dwojoch pokojcżkow. Kožou położu wukulej do porſt tolſtcżeho tykanża. Na jedyn wukulany tylanż woſtnam ſ łaha ſ wodowej ſchkleżżu (Stutzglas) abo ſ nĕkajkej wukałankſtej formu koleſka. Do ſrjedźiżiny kožbeho koleſka ładż pok łoſejoweje łżicżki huſteje marmeladu. Tu pak dyrbiſch pjeby trochu ſhrĕcż, ſo ſo cżĕſto ſafrożiło njeba. Nĕ'co druhi tykanż na tón ſ marmeladu poſładżamy położ. Hdże hromada marmelady leży, ſaßnje ſpóſnajeſch, dokeż pſches ſwjerſchny tykanż ſ małymi wuſchohownikami pſchekhadża. Na nich też ſaßnje ſrjedźiżinu koleſka ſpóſnajeſch. Nĕtko ſ wodowej ſchkleżżu abo wukałankſtej formu pampuchi wukałujeſch. S twjerdym wukałankom kromu koleſka tak twjerdże hromadże ſtłóczżiſch, ſo żaneho łehjenja trjeba njeje, każ to nĕkotſi cżinja. Cżi kromy małych tykanczżkow ſ jejſowym bĕlikom maſaja a tak hromadże lĕpja, bo ſrjedźa pjelenjenje ſadżiwſchi.

Nĕtko pampuchi ſ rubiſchczżom abo rubom ſawodżej, ſtaj na cżopłe, ſo bychu ſo hibałe. Mjes tym roſpuſchcżej tuk. Jako dobry tuk mózeſch kokoſowy tuk trjebacż. Pod mjenom „Palmin“ abo podobnymi mjenami jón pola kożdeho kłamarja doſtanjeſch. Wón ſchmałz połnje naruna, je tuni a po nicżim njeſaßżohdżuje. Ssubodże, w kotrymż chżeſch pampuchi pjeż, njeßmĕ pſche wuſkoke bycż. Naſlejże ſo k temu pónoj hodżi. Też njeßmĕſch pſche wjele tuka bracż, ſo pampuchi do tuka ſo hłuboko podnurile njebychu. Je-li ſo pſche hłuboko njepodnurja, naſtanje koło wokoło pampucha bĕły wĕnz, kotrejż maja nĕkotre hoſpoſy jara radu. — Ssu-li pampuchi doſcż nahibane, ſtładż je runje do warjazeho tuka.

Swjerſchna pokoja pſchiħadże do tuka, ſo ſpodny ſ njeho wón łuka; tak dyrbiſch pampuchi do tuka puſchczeċż. To ma tole dobre: Spódny bżeł ſo hibazeho pampucha je hiſchcże mjeħki. Tżi-li tale pokoja ſ tuka, może lohko ſpubnicż. Nĕtko ſudobje abo pónoj ſ pampuchami ſawodż. Na tele waſchnje ſo wone w tukowej parje pjeku a bubnja. Hdyž ſu ſo ſ delnjej pokoječżku w tuku tjenje ſbruniże, potom je ſwobroczeċż. A hdyž ſu potom pramje pjeċżene, trjebaſch pampuchej jenoż ſ łaha pſchiwomhacż a hnydom ſo nimale ſam wobroczi. Sey je mjeħe ſwobroczała, dopjecż je njeſawodżene. Pampuchi dyrbiſch w derje horżuch kachlach, ale niż pſchi pſche ſylnym wohenju pjeż. Maſch-li pſche ſylny wohenj, ſo pampuchi pſche ruċże brunja. Hdyž ſu hiſchcże horże, poßypaj je ſ zokorom a je-li chżeſch, też ſ zymtom.

Pĺĕżniwoſcżi zitronow ſadżĕwacż. Zitrony bórzo pĺĕżnivja. S pomozu ſehły pſchecżeſchi niċż wſches kónċżi płodu, ſaßuŕaj kónżaj a powĕſu zitronu ſwobodnje. Schtóż chże mżazy zitronow khowacż, wuſuſchi drobny pĕſk do cżiſta na powĕtſje, ſawal zitrony do ſtożeneje papjery a ſnorſchtuj je ſ pĕſkom do kamjentneho (hornczeſkeho) horna. Pĕſk dyrbi trochu tolſto mjes płodami leżeċż, wone njeßmĕdża ſo dótkacż. Na wyßlednjul worſchtu płodow pſchihotuje pjecż porłow wyßoło pĕſk a horną ſtaji ſo na ſwĕci a khłódny błak. Tak ſo zitrony dołho dżerża.

Wschelake napraschowanja na redakziju.

Moje ſwinje wobkuſuja drjewo a ſeſeru pſchenczżnu ſkomu, kotruż jim ſaſcżelu. Hewak pak mało żeru. Schto mi wukaſacże?

Sswinje, kotreż jenoż w khlĕwach pſchebywaja, radu drjewo wobkuſuja. Jich cżĕſto trjeba ſa ſwoje ſcżiwjenje mineralije. Te w ſamrjenym khlĕwje njenadeńdu. Wonka wokoło bĕżajo nadeńdu je w ſemi. Tehodła je pſchedorkuja ſwankaja. Jeli nochżeże waſche ſwinje won puſchcżiċż, dajcże jim do khlĕwa pjerſchcżeċż, brunizu, wapno a podobne wĕzu.

Je możno ſwoje pola jenoż ſ pſchikupnymi hnojemi hnojiċż? Dawaja wone potom też hiſchcże ſpokojaze żne?

Je-li rola cżeſka a ſapabnita, njeje możno, wone lĕt pospochi jenoż ſ pſchikupnymi hnojemi hnojiċż. Wone by dokładnje ſaſkhnyło. Na lohċżichi polach byſchcże mohli to tola nĕkotre lĕta pſchewjeſeċż, ale pódła dyrbjeli, hdyž a hdyż hiſchcże ſe ſelenym hnojiċż. Dokładnu ſpuſchcżomnu wotmokłwu na waſche praċżenie dacż njemóżemy. To może jenoż tón, kiż pomĕry (Werhältniſſe) a waſchu podu (Bodenverhältniſſe) dobrje know ſnaje.

Serbski Hospodar

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 7. Budyšin, 13. małeho rožka 1925. Lětnik 32.

Kak ſeßylnisch ſchtomiki, kotrej do wſchelakich formow pſchirĕſujeſch.

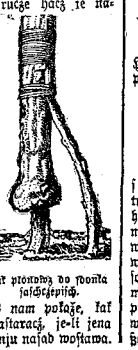
(S 8 wobrazami.)

Husto ſo ſtanje ſo ſchcżĕpjeny ſchtomik, woßebje kruſchwiny, kotreż do wſchelakich formow pſchirĕſujeſch, wſcże teho mĕſtna, hdżeż je ſchcżĕpk japuſchczeny, ruczżiſcho roſcże hacż ſkom wz (abo dźiwjenk = Wildling) na kotrymż je ſchcżĕpjeny.

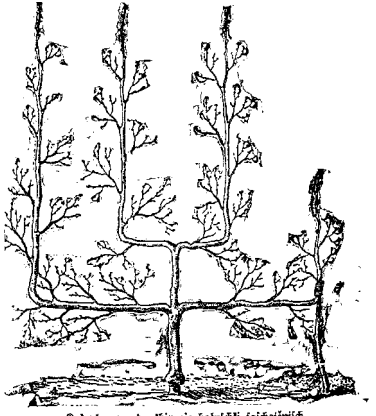
Kak na ſtłowje ſtejaze 1 wurĕſaſch.

Tole ſtoro we wſchĕch ſadownych ſahrodach wobkedźbujeſch, hdżeż wjele ſchtomow ſpomnjenych drużżin błahujeſch. Taſki njedoſtatk ma njelube ſcżĕpki. Do hatruſkow, koppenkow a kżenjow njeſtupa dołhaża miſeja. Schtomik khwri. Wón drje kżĕje, ale żanych płodow njenjeßy. Je-li pak tola kżenicżki do płodow roſtu, woſtanu małe njenahładne a ſchcżudrawe. Tutón njedoſtatk ſo cżim njepodobnicżo jewi, hdyž na płonowz ſchcżĕpjena drużżina njeje na njón pſchimĕrjena. Byrnjech lĕpje knajiċż, njeſamoſejch njedoſtatkej tola wotpomhacż. Tehodła dyrbiſch ſpytacż, ſo koruſchki żiłniſch a ſchtomikej po druhim puczu miſne wutki pſchidżĕlujeſch. Ssadarjo ſu na wupruhowany a njedoſtatk naturnaży wupucż pſchiſchli. Na naſchich wobraſach chżemy tonle pucż bliże wuja ßnicż. Tak ruċże hacż je nałĕto ſmjerſt ſe ſemje, ładż w bliſkoſcżi khipreho ſchtomika żiłny lĕtny płonowz ſameje drużżiny. Hdyż ſpoczatk meje miejha do ſchtoma ſtupa, wureżaj do khipreho ſchtomika, hnydom wyſche mĕſtna, hdżeż je ſchcżĕpjeny, jene na hkowje ſtejaze 1, każ naſch prĕni wabraß pokaſuje. Skoru na kromach trochu poſbżhn. Do khipreho ſchtomika nĕkto pruczżik płonowza ſaſchcżĕp. Jón runje tak pſchirĕżaj, każ ſchcżĕpk ſa ſchcżĕpjenje pſchirĕſujeſch. Potom jón do wureżſa khipreho ſchtomika ſapuſchcżeċż, każ to naſch druhi wobraß pſchedżitaja. Sapuſchczene mĕſtno wobwjaſaj ſ łyku a potom ſe ſchtomowym wóſtom ſamaſaj Wubiwanki ſ płonowzo ſ wopréḱla jenoż pſchirĕſuj. Hdyż je ſo płonowz dokładnje ſaſchcżĕpił, ſmĕſch wſche wubiwanki pſchirĕſowacż. Naſch ſcżeſi wobraß nam pokaże, kak ſamoſejch wjelelĕne palmety ſ wutkami ſaſtaracż, je-li jena wotnożka khipri a pornjo druhim w roſcżenju naſad woſtawa.

Kak płonowz do ſwonka ſaſchcżĕpiſch.

Spodny njeje ładż teho runja żiłny lĕtny płonowz. Tón ſapuſchcż ſo wopißanym pſchikładże do khipreje wotnożki

Kak płonowz do khipreje łakuſchi ſaſchcżĕpiſch.

Hdyż je ſo ta doſcż ſeßylnika a te tamne doſcżahnyła, potom możeſch płonowz wotrĕżacż.

Rólnistwo.

Domaſchowa ruda jako hnójnischcżo (Thomasmetyl).

Pſched nimale 50 lĕtami poſpytachu k prenjemu raſej ſ Domaſchowej rudu hnojiċż. S małych ſpoczatkow je ża tute hnojenje do wulkich roſmĕrow wuwiło. Dżeńża lĕtnje hodrike hromady k hnojenju pſchetrjebaju. Domaſchowu muczżu, kajżaż ju ſa hnojenje trjeba, wumĕłwaju ſ Domaſchowe rudy. Ta je ſaßo wotpadł, kotruż pſchi ſchtrjenju worzła noſtanje. Sshre żeleſo pſchetworja do worzła ſ tym, ſo je noßppaja do ſamknjeneho kóła (Konverter abo kruſchwa mjenowaneho). Prjedy pak je ſ rudy ſchtrĕja. Tu w kóliku pſchetworja ßure żeleſo pſchi 2000 ſtopn. żelżija horzoty do worzła. Pſchi tutym ſchtrjenju a wulkej horzocże pſchetwori ſo foſfor do foſforoweje kißalinY. Ta wulkowa ſo w truſſzy

Tón-Hlaďa. *Ze dwori wuſte bute a ſtrěchy. Ze ſo rowbiſ a na mucžku rosměſa.*

Najmažnišchi dźěl w tutej mucžy ze ſosforowa kiſalina: Tu pſchedewſaja po prozentach. Cžim wjazy tuta mucžka prozentow ſosforoweje kiſaliny wopſchija, cžim drožſcha je. Pódla fosforoweje kiſaliny nadeńdže ſo we Domaſchowej mucžy tež hiſchcze 50 proz. wapna (Kalk). Fosforowa kiſalina we Domoſchowej rudze ſo lohko rospuſchcžuje. Tehodla wona jako hnójniſchcžo rucze ſtuſtuje. Hódnota fosforoweje kiſaliny w Domaſchowej rudze pſacži po tym, hacž ſo wona we ſtabej kiſalinje lohko rospuſchcžuje. So tychu to ſpóſnali, trjebaja k temu 2 proz. zitronowu kiſalinu. Powpyty ſu dopokaſali, ſo 2 proz. wotpowjeduje kiſalinje w roli abo ługu, to reka, fosforowa kiſalina rospuſchcžuje ſo w naſchej na kiſalinje runje tak bohatej ſemi abo wokoł w ſemi. Tajoze ihnyli roſtlinkow abo ſtótnych powoſtankow, wutworja ſtabu kiſalinu. Koruſchti roſtlinkow w ſemi a wſchelaka nataſlina (Bakterien) wutworja tak ſtabu kiſalinu, kotraž ſamóže Domaſchowu rudu dokładnje rospuſchcžiſch.

Domaſchowu mucžku ſmělſch w kóždym cžaſu lězha mjetacž. Wona pokaje ſkutkuje, hdyž ju naſypnu abo nalěto rosmjetaſch a potom ſawoaraſch abo ſawlóžiſch. Tola jejne pokne ſkutkowanje njedoſpjewſch, hdyž ju jenoż ſwjercha rosmjetaſch. Je ſo fosforowa kiſalina jónu ſe ſemja ſměſchała, ſo wjazy je ſemje njeſhubi. Najwoſu wuzitka dawa na Wlaſku, kotreż ſwa na wopuſcže hyſde abo na ſoſkyanych tolach. Tehodla je pſchedewſchém na ſuhoſtej pódze (Moorboden) ſ wulkim wuzitkom. Tu ſkutkuje wobſebje derje, dokelž je na wapnu bohata.

Tehorunja holanſke hona ſa Domaſchowej rudu jara pożadaju a wudawk ſa nju ſ bohatſchimi žnjemi narunaja. Kak hluboko dyrbiſch ju ſaworaſ abo ſawlóžiſch, ſkoſuje ſo po kajſoſći role. Hkowna ſafada (Hauptgrundſatz) na brěh ſo dyrbi tam ſkutkowacž, hdyž ſo koruſchti roſtlinki ſchěrjo. Do lohkeje role ſo koruſchti hłubje puſchczeja hoci do cžeſ, keje a hlinjaneje. Teho dla dyrbiſch ju w lohkej roli też hłubje ſadźełacž.

Kelko dyrbiſch rosmjetacž, ſkoſuje ſo zyle po roli. Lohke, piſkojta ale doſcž humuſowa rola njeby jeje tak wjele trjeba. Tu doſtanjne na kórz 2½—3 zentnarje abo na jutro 2—2½ zentnarja. Tu budże tuta měra hižo widomnje ſkutkowacž. Cžeſka a hlinjana rola pożada jeje hižo wjazy. Tu dyrbjał na kórz hižo 3½—4 zentnarje a na jutro 3—3½ zentnarja rosmjetacž. Tute žyſne hnojenja dyrbja tak dołho wospjetowacž, doniž rola ſ ſoſforowej kiſalinu naſyczjena njeje. Žně kóždoćitnje ſ role wjele ſoſforoweje kiſaliny wuzwjaza. Jenoż ſ dźela hnójniza abo hródźnu hnój ſhubjene wutki (Nährſtoffe) nětkaſ narunaja. So ſemjo na tutym wažnym hnójniſchcžu, mjenujcy ſoſforowej kiſalinje, zyle wokhudła njeby, je trěbne, ſo ju narunacž. Domaſchowa rudu ſchcžerdźnje rosmjetaja. Cžim wjazy je jeje dawaſch, cžim lóhſcho je ſa koruſchti, ſo ſ wulkowažnej ſoſforowej kiſalinu nałožnjeſch. Jenoż ham ſmějeſch radżene žně, hdyž ma rolu dožażoge ſkody (Vorräte) na tutym wožnym hnójniſchcžu. Tehodla dyrbjał pſchi ſpoczatku Domaſchowu rudu prawje bohacže mjetacž. Na kórz njeby 5½—7 zentnarjow abo na jutro 5—6 zentnarjow pſche wjele było. Tute žyſne hnojenja njeſhu podarmo wjeſ mjetane pjenjeſh. Foſforowa kiſalina w roli léta dołho traje a ſo njeſhubi, ani na ſwojej mozy njeſhubi. Wona też po létach ſ njeſekaj hjenej mozu koruſchti wopoja. Hdyž ju nětotre léta wožebje žyſnje hnojiſ, ſměſch poſdźiſcho trochu popuſchcžiſch. Je-li na kórz abo jutro ſ mjenje hacž 2 zentnarjomaj hnojiſch na ſnjach ſědma ſaczujeſch. Pſchešłabe hnojenja ſ Domaſchowej rudu bohate žně njenarunaja.

K žywam Domaſchowu rudu ſwjercha mjetacž (Kopfdüngung), njeje radno. Wona ſo pſche pomałku do role ſaſatuje a teho dla koriſchcha njepoji. Na kuli a paſtwiſchcžach ju, ſo wě, hinak hacž ſwjercha mjetacž njemóżeſch. Ale ty dyrbiſch tak ſahe hacž jenoż móżno hnojiſch, po możnoſci hižo naſymu abo tola w ſymje. Luki, kotreż w ſymje wodu pódźerjewa, njeſměſch, ſo wě, do powodźenja hnojicž.

Ze ſi dyrbił hrodnje hnójniſchcžo ſtuſtowacž, dyrbiſch je ſtołnje rosmjetacž, placži tola faſadon też ſa Domaſchowu rudu. Nejſamſtjo mochał tajſe mucžki ſ maſchinu rosmjetacž. Pola ſtarſchich ſyſtemow wſchak ſo ſ ſkmělemi też hiſchcze proſchi, k tomu pak wotwornhaſch, ſo pſchi ſoſzdle pſóſtne hnójniſchcžowe měchi napowiſcheſch. Pſchi ſylnym wětrje drje nichtón Domaſchowu mucžku rosmjetowacž njebudże, hemak by łožy ſuſzodne pola pohnoił.

S kóždym hnójniſchcžom wſchak Domaſchowu rudu měſchecž wežmeſch. Tola ſ wapnom (Kalk), wapnowym dušnym (Kalkſtickſtoff), wapnowym ſalpetrom, cžiſtym ſalpetrom a koſcžowej mucžku ſmělch ju kóždy cžaſ měſchecz a rosmjetacž. Też ſ kaliſom a kainitom ſmělch ju měſchecz. Tola dyrbiſch króttо do rosmjetanja měſchecz. Je-li chžeł ju ſ twmlemi ſyłemi měſchanu ležo woſtajicž, by žadanje ſwjerdnyła. Do hródźneho hnoja njeſmělch Domaſchowu rudu měſchecz ani do amoniaka ani do ſuperfoſfata. Jedyn ljnój by hnojazu móż teho druheho ſeſrěbał a rozpuſchcžił a tak by jeno pjenjeſy ſ wołnom mjetał. Je-li Domaſchowu mucžku ſomu ſa ſebje „rosmjetacž nochcžeſch, je radno, u ſ dobrej pjerſchcži, pak ſ pochom (Torfmull) a pak ſ rěſom ſmělcžecz. Měſcženzu hm dom rosmjetaj, ſo ſtwjerdnyła njeby.

Kóżda wužitna roſtlinka ma ſ Domaſchoweje rudy ſwój wužitk w njewobmjejowanej měrje. Żito ſeſrěba, hdyž roſcže, w njej ſo khowaju foſforowu kiſalinu dokładnje, dokelž u nuſnje trjeba. Se ſtrawjazeho ſtrowja ſ cheidže wocha foſforowa kiſalina ſa ſorna. We ſwjeſnu wſchu wažnu wutka (Mährſtoff) ani pro ſcha wróżo njewoſtanje. Kaliſowe hnójniſchcžo woſtanje we ſkomjanym ſywjelzu. Schto mamy ſ tuteho ſpólnacže wutnyć? Kak dołoko hacž ſlomu ſotez dawaſch a ju ſaſcžełoſch, wróći ſo kali ſ hródźnym hnojom a hnójniju ſobu na rolu. S tym jewi ſo wěžny woběh (Umlauf) w Bożej ſwórbje. Tehodla dyrbiſch kali w ſam m wobſahu narunacž, kaž ſlomu ſ twojeho hoſpodarſtwa ſchedawaſch. Sorna we ſwojim hoſpodarſtwie mało pſchertzebaſch. Wjele jeho ſchedawaſch. Cžim wjetſche je hoſpodarſtwo, cžim wjazy dawaſch na wiki. Sorno pak ſ role najwjazy foſforoweje kiſaliny ſeſrěba. Tu dyrbiſch narunacž, ſ tym, ło na nju bohate pſchikupne hnoje mjetaſch. S tebo wuſkhadża ſtare naſhonjenje, ſo pſchi hnojenju ſ hródźnym hnojom maſch na ſłomje bohate žně, ale kopa mało ſywa. Pſchedewſchém trjeba pſchežna foſforoweje kiſaliny. Ta cžeri do roſpjenkowanja a wona ſymu lépje pſchetraje. S njej hnojene żito ſo lohze njelehnje a derje ſywa. Hródźny hnój ſam njeje ſa pſchežnju najſpſchihodniſchi hnój. Jeli pſchežnju jako druhi abo ſtwjerdnyła ſo dołhe ſywe, dyrbiſch dokładnje ſ foſforowej kiſalinu pohnoiſcž. Tehodla njeſmělch pódla kiſaliny a dušnyła też ſ Domaſchowej mucžku lutowacž. Pſchedewſchém to płacži — je-li nimaſch doſcž dobreho hródźneho hnoja abo jeli je rola hewak łhuda na kaliju a dušnyu. Jeli rola ſ foſforowej kiſalinu do doſpołajzeho ſkhodżenka naſnjcżena, potom je radno, ſo wjazy dušnyła pſchidawacž. Je-li pak ſemja łhuda na foſforowej kiſalinje (potajkim Domaſchowej rudże), potom pſchebohate hnojenje ſ dušnym ſawinnje, ſo ſo żito rady leſnje.

Naiche najwożniſche żito je rožka. Też ta ſe ſemje wjele wutkow trěba. Tehodla ſeſ tutej Domaſchowa mucžka najbóle howi. Hródźny hnój ham rožku ſe wſchěmi trěbnymi wutkami njeby ſaſtaracž ſamoht. Też tu ſ Domaſchowej mucžku jej trěbnu foſforowu kiſalinu pſchiwobſluchcž a ſ tym ſmjelzo žylnich a łhtóſku na ſormu wobohacžich. Je-li njeſhu rożay do wuſuwa hnojił, móżeſch Domaſchowu mucžku też hiſchcže naſymu, w ſymje abo hiſchcže pſchi ſpoczatku nałeta ſwjercha cžiſnyć. Pryeby měnjacžu, ſo roſtlinki, kotreż wjele koruſchkow nimaja, abo ſpěſchnje roſtu, njeſamóża foſforowu kiſalinu w trěbnych roſmérach ſeſrěbacž. Lětadżeſatki dołhe połpyty ſu dopokaſale, ſo ſu tute měnjenja mylne. Domaſchowa ruda jeczmjenjej runje tak howi, kaž łhdemu druhemu żitej. Też wonu je ſa pohnojenje ſ tutym hnojiſkom jara dżakowny, hacžrunjeż ratat měni, ſo wudawk ſa pſchikupny hnój ſo na wonu ju njeſapłacži.

Wodkopowanki radża ſo po ſtarym naſhonjenju po hródźnym hnoju abo ſelenym hnojenju najlépje. Ale też dźerny ſo po pohnojenju ſ foſforowej kiſalinu derje radża.

Wo elektriſche a mjechanſke pohony ſo tola Domaſchowe ruda běrnan jenaſ derje howitaz. Tuſtame foſforowe runtkiſch proješ. Te pſchikupne hnoje dyrbja a wudawk ſ dobrym rožkejnom mutnje. Pſchi pohnojenju ſo wupokaſało, ſo ma runkiża po hnojenju ſ Domaſchowej mucžku rjane twierde mjaſo a ſo lépje a dłéje dżerži hacž hdyž ju jej jenoż ſ hródźnym hnojom pohnoiſch. Zoforowa rěwa wjele foſforoweje kiſaliny trjeba, pódla tuteho pak hiſchcze druhe wutki, kaž ſo ani ſ kaliſom ani je ſaſpjetrom njeſmělch. Luſchczjny (Hülſenfrüchte), też bu hroch, woka, ſpoczſi a druhe trěbaja dušnył ſ powětra a hromadża jón we ſwojich korušk lach. Tehodla njeje trjeba, tymle druſinam ſ dušnym pſchipomhacž. Wone pak cžim žylniſcho rosu, hdyž by jim ſ foſforowej kiſalinu, potaſkim ſ Domaſchowej mucžku a kaliſem pohnoiſ. Potom ſamóża dušnył cžim žylniſcho ſ powětra trěbacž a we ſwojich korušk ſach hromadżicž.

Stónczen. pſchichodnje.

Pczokarſtwo.

Wažnoſcj pczokarſtwa.

Pczokarjo w naſchim Saſkim kraju, kaž też w Němſkej ſu ſ wulkeho dźěła w jednotlinych towarſtwach organiſowani a tute ſu ſaſo ſiednoſene w krajnym ſwjaſtwje. Naſchi herbſtowny pczokarjo ſu ſ wjetſcha němſkim towarſtwom jako bobuſtawy pſchiſtupili, jenoż dwě towarſtwje ſtej ryby herbſtwej „Pczelnicza Khrödžanſka“ a „Wrjódſ Delanji“ a kotrejž ſu ſ nimi ſjednoczenej wulkemu Saſkemu ſwjaſtwu, kotrejž je mały ſtow. Tute towarſtwo, kaž ſwjaſk. ſu wjelo žyle njeſtronſke w hódźbach a maja jenicžki ſamér, njemóżeły wulki wužitk naſchich pczokarſtwa ſa naſche ratarſtwo, wobſebje ſadarſtwo, pěſtowacž a rosmnożecž.

Liczba organiſowanych pczokarjow w naſchim kraju, kaž też liczba ludow (Bienenvolk) ſtej ſo w běhu poſledniego lětſeſatka we ſtoczinu ponižnej, a to je ſ wulkej ſchkodu. Schto je ſ pſchicžinu? Wjazy hubjenych lét ſa ſobu, wſchelake thorocze a pſches nje wulke mrócze ludow, wójnſka a powójnſka nuſa, njedoſtatk zokora a w poſledniem cžaſu pſches měru ſnižena płacžiſna mjedu, kotraž ani wudawki pczokarja njeſarunja.

Naſebacž teho pak pczokarjo we wſchěch ſtawach, kaž też organiſazijach trucże a je wſchěmi ſrědkami wojuja a ſo pokuja, ſo bychu pczokarſtwo ſaſo pozběhnyło a wuwiwali. Mało ſchtó znadź wě, ło pſches ſo miliſonom ludowego ſamożenja w pczokarſtwje leži a ſo ſo ſ pczokarſtwa kóżdolětnje wiele mjezy wuhoſpodari, hacž ſ zyłeho němſkeho mótſleho rybarſtwa. A wjele mjenje je hiſchcze ſnate, ſo ſ pczokarſtwom zyłe naſche ſadarſtwo a płahowanje ſymjenjow ſtejі a padnje. Profeſorej Zander-Erlangenſki a Ewert-Landsbergſki ſtaj w jaſnych liczbach pſches ſwoje pſchepytnowanja dopokaſałoj, ſchtoż ſmy prjedy jenoż tak nětkaſ myſlili, mjenujcy, ſo wot wulětowažnych pczołow wopłodżenje nimale wſchitkich naſchich kulturnych roſtlinow wotwiſi.

W najnowſchim cžaſu ſu ſo ſlědżenja, kotrejž ſo ſa cžaſ wójny jenoż we wutreju ſtawachu, też w Němſkej pſchewjedli a dopokaſali, ło wſchelake druſiny jadnuczjnow płody jenoż njeſu, hdyž ſ wěſtych druſich druſinow kcženjow pſchiſkł dóſtanu, a ło też pola tych druſinow, kotrejž ſo ſame ſe ſwojim próſchkom wopłodżicž ſamóża, płody wjele wjetſche a ſtódniſche naroſtu a wjele kruczjſcha na ſchtuwje wibaja, hdyž ſu kcženja próſch ſ zuſych ſchtomatow dóſtaže. Wobſebje we Werderſkej krajinje ſu tutu wěrnoſcž we ſuſym wopkedženju na tamniſchej ſnatej wiſchnjowej druſinje „Frühweſe der Mark“ dopokaſali.

Podobnje je ſ dobywanjom ſymjenjow ſ leguminoſow, to ſu roſtliny, kotrejž truſi płodża; je to najpoſchérjeniſcha ſwójba, kiež dźe po zyłej ſemi na 6000 wſchelakich roſtlinow.

Potajkim wobſebje płahowanje ſadu, kotrejž je tak hižo ſa poſledni cžaſ dołcž jara cžekpiło, hiſchcze we ſwojich wunoſchkach dale wróżo póndże, jeli ſo njepokładži pczokarſtwo jako wobſebnoſcž. Profeſor Zander piſche hamo, ło hdyž ſo pczoły ſ naſchego kraja pominu, nimale wſchitke ſwětli ſ pjkanego wobraſa naſchich honow też ſo ſobu pominu a ſ dobom też nimale wſchitkón ſad a wiſcha ſelenina ſ naſchich ſahrodow.

Saſoń wo pczokarſtwich khoroſczach (Bienenſeuchengeſetz) je hižo pſchihotowany, kraina nuſa pak je ſawinowała, ło je tu khwiłu hiſchcze wótcžo pokojenm. Mèd ſchkitacž ſalon (Honigſchleuderzeltz) je hižo pſchedełał k wuradżowanju, ale je wotkożeny. Sémémy ſawješcže wocžokowacž, ło ſo wobaj ſaſo ſjewitaj. To njedożaha, ło žebi pczokarſtwo ham. pomha a wſchu ſtarołcž ſe ſwojimi mozami jenoż pſchewinuje, nè, ſtat ma ſwoju pomoż poſtżicžej, kaž na druſich dźelbach ludoweho hoſpodarſtwa.

D.

Wulkompſchaze paßle.

(S 3 wobraſami.)

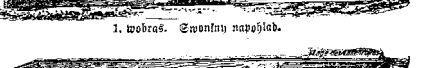
S naſchſchódniſchich ſchkódnikow w domje, hródźi a pſchi wodach ſu wulke a wobowe myſche. Wone roſcžerjeju mór, choleru a pſchenjeſeja tricžiny na ſwinje. Wone podrywuja murje a dno we ſwinjazych ſtajkach a hródźach. Dale pſchetocžuja haczenja rubnikow. Haj rtbażu ſu wobkedžowali, ło ſo ſamo na žiwe typy ſmuża. W rubownych kaſcžiſkach, kotreż běchu wotewrjene woſtajili, nadeńdżechu rubażu žiwe nażrane larpy a hliny. So běchu to wulke myſche bżłe, ty bě joſnje na rumſanju ſpóſnacž. Też běchu je w blikkoſczi kaſcžiſka wobkedžowali. Sſo wě, na rtbu, kotreż cžłe a cžerſtwe we wodże błuwaja, žebi wone njeſpěrża, haczrunjeż derje pſuwaja a roſrnja ſo też podnurjeſ.

Pſchecžiwo wulkim myſcham wſchak wjele a wſchelake druſinу jédow wukaſuja. W domje, hrodżach, khlébach wſchak jéd duſchnje wulkaſej njemóżeſch, domjazy płót, pły, tłczki, hubju, luch a ſwinje móhli ło ſ nim ſajédowjeſcž. Porédka ło też ſtako njeje, ło ſu žebi też dżerżi ſ jédom ſawdali, hdyż ſu ſajédowjcene hrjódki pſchihodne nadeńdżi. Schtóż je hdy ſ jédom tak krudnje pohoił, budże ło wěſcže bładacž. Pſchecžiwo wulkim myſcham ſ tajſmi ſrédkami wojowacž. Tehodla dyrbimy ło ſa druhimi, runje tak pſchihodniſchimi abo hiſchcze redliſchimi ſrédkami pſchecžiwo wulkim myſcham roſhladowacž. Jedyn tajſi ſrédk ſu paßle a tajke, kotreż móże łóżdy ham wudżełacž.

Pruſicž wſchak njemóżeny, ło je mózno, ſ nimi tute hroſne ſchkódniki dokładnje ſaniczicž. Ale tutu cžiwilu ſamóżeſch i nimi tola ſwlnie womieniſchicž. Brieni wobraſ nam wołaje

1. wobraſ. Swonkny napohlad.

2. wobraſ. Kajſe ſmutſka ſu.

3. wobraſ. Łatowe łebjaza.

paßle, hdyż ju napowiedżene. Pryedku wuhladamy dżeri a ſaſuwadił. Tute paßle ſu ſhętro dołhe. Kajſej je tu wopiſanmy, ſu pjecž metrow dołhe, wokoło 25 cm wyſoke a runje tak ſchérokе. K ſwónkrunym ſejčkam wimi ſchtyri połzolomſke deſki. Deſcžiſczi na wobémaj ſónzomaj mótkoj wſchak nječhto tołſchej błcž. Tutón dołżi pułkocžik je do dwojch rumow roſdżélony. Tehodla maja paßle dwě dżeri ſa nutswożenje mylchow. Kóżde 50 cm pſchiłlepaj prěcžne dejčiczki, kaj to na naſchim druhim wobraſu joſnje łpólnajeſch. Do ſrjedżiſnу tutych prěcžnych dejčiczkow wumjerzą abo wudbyaj 7 cm w pſcherežſu měrjazu kuloſtu dżeru. Pſches nje ſamóże też najtołſcha myſch pſchelecž. Tak doſtaneſch na wobémaj bokomaj hromadże 10 komorkow. Do nich natykaj ſtomu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinju. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajnoo nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 38 **Budyšin — sobotu, 14. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němšty sozialdemokratojo žu w częskoslowakskim žejnje należne wopraschenje dla pastyršskeho lista słowakskich biskopow sapodali a žadali, so by knjeżerstwo hišćeze w tymle pohydanju sakoń wo dźełenju zyrkwje wot stata pschedpołožiło.

*

Schwajzarske nowiny pokazuja na wójnske pschihotowanja Němskeje a na strach nadpada němskich wójskow pschećiwo Franzowskej pschez schwajzarski kraj w pschichodnej wójnje.

*

Amsterdamski „Telegraf" po zdźełenju z pschihłuschneho města powě, so Hollandska nima wěznych pschiczinow, kotrejž bychu ju pohnule, k wjerzorno-europiskemu bjesstrachowemu ježenju pschihłupić.

*

Parižšti dopisowaŕ „Manchester Guardiana" powě, so je franzowske knjeżerstwo jendźelske namjety wo sapiaczenju franzowskeho wójnskeho dołha wotpokazała, a budże nimo, na druhem podłožu jednaś. Franzowska chże dołha jenoź cyło wotplaczowaś, kelkoź wot Němskeje jako wójnske wolschkodźenje dóstawa.

*

Parižske nowiny „Liberté" tajny dop.-ŕ wosjewjeja, w kotrymž rusti ludowy kommisar Sinowjew franzowskemu kommunistiskemu sapósłanej Cachinej 2. dezembra 1924 zdźeli, so je Moskowska kommunistiska zentrala połdra milijona frankow na organisowanje kommunistiskeje agitacije w Algiru a Tunisu dała.

*

W swišu z wobsamknjenjom konkordata mjes Pólskej a Vatikanom žu pische, so žu po nim dźeł zyrkwinych kubłow mjes katarske wobydlerstwo rozdźeli. Rozdźeliś ma žu nejhdźe 200 000 hektarow semje.

Němski žejm

žo pjatk z **rosliczenjom swonkowneho hamta** saběrasche. Swonkowny minister dr. **Stresemann** psched tym warnowaše, w złužbje swonkowneje politiki na schkodu němskeho hospodarskiwa pschejara Lutowacz. Swonkowny hamt je žo wot oktobra 1923 ze 740 na 666 statnjikow a z 1003 na 723 pschisłuschejcow ponjeńschich. Po pschedležazym rosliczenju ma žo dale nejhdźe 100 wožobow wottwarić. Někotre njeje žaneho sastojnika a žaneho pschisłuschejsza, kotryž njeby polnje dźełacz měł. Do wójny smy měli 34 generalnych konsulatow a 90 konsulatow, nětko mamy jenož 20 generalnych konsulatow a 34 konsulatow.

Wubjerkowy rosprawnik dr. **Hoetzsch** praji, so swonkowny hamt njeje pschekipił wobtho, kotryž dyrbi iwadawki z dohodami sarunacz. Wuhladny sastojnikow na powyschenje žu najzeudnische. Karriera je woprawdźe satykana. Demokrat **Dietrich** na to pokasa, so ma žo wukrajny hamt z nimale 1000 hłowami pomjeńschich, ze salutowanymi muzami mohli žo hišćeze pobrachowaze wukrajne mišijony a konsulaty wobnowiś.

Němski kanzler w Karlsruhe.

Němski kanzler dr. Luther je schtwórtk do Karlsruhe pschijěł. Statny president jemu k częsezi śnedanje wuhotowa.

Na powitansku rěcz statneho presidenta wotmołwjeco dr. Luther na zakletne njeśnoże w Dortmundze spomni. Wono dopokasuje, kak śłabe žu możnoście, cłowjedze žiwjenje pschećiwo cźinnym wobžudnym mozam schtitacz. Rozwiecze nowoczażneje techniki njeźmerne nadawki nakładuje. Zyle cłowjeschtwo dyrbi tele nadawki rosrišacz. **To pak budże kaźe możno, hdyž we wulkej politiji k woprawnemu měrej mjes ludami dońdźeny.** S Londonskim dojednanjom žo rěcze k temule sameŕej kroczi. Se wschej mozu dyše won po tutym puczu postupowaz, so by duchy Londonskeho dojednanje k woprawdźitemu měrej na zyłym rjedźe dowjedł. Zendźelski ministerski pschedbžyda je na skónčnu radu swjatkarskeje noty pokasał, po kotrejž dyrbeła žo swjatkarjo Versaillskeho sprjeżenja zwěrnu dźerżeć.

Hdyž pak žo dyrbi wuczehnjenje Kölnskeje krajiny wot pryjedawschego wobłamknjenja rukowanskeho pakta wotwisne cźiniś, žo z tym tole ślubjenje dospołnje saprěwa a žo dopokasuje, so žo ludźo, kotryž to porucźeja, ho njeboja, sprjeżenje sjawnje stamacź. Němskemu knjeżerstwu je praschenje bjesstracha połnje wědome. Sjawny pakt bjesstracha njeje bjes zobusmóknjowanja Němskeje możno. Shromadny samer stutkowanja za woprawdźity měr dyrbi teź za smutkowne žiwobyeze němskeho ludu z prawidłom byc.

Kanzler žo potom smutkownej politiji pschiwobroczi. Wjerzor je němski kanzler do Dortmunda pschijěł a na městnje njeschožu hač do ½2 w nozy wostał.

Styki justizneho radźiczela Werthauera k Kutiskerej.

Barmatej a Kutiskerowy finanzny skandal pschepytuje, je statne wěcznistwo w bankach kontu smateho Barlinskeho wěcznika justizneho radźiczela dr. Werthauera a jeho sogia dr. Engelberga nadeschło. Po tutych kontach a Kutiskerowych wuprajenjach a druhich gwědkow staj žo wěcznikaj k lěpschemu Kutiskerowemu konzernu pschećiwo sakonjej pschischoj. Na to su najprjódźo dr. Engelberga sajeli. Kriminalni sastojnizy žo z lětadłom do Drazdźan podachu, so bychu dr. Werthauera, kotryž tam pschi jenej termiji pschebywaschе, teho runja sajeli. Werthauer bě pak mjes tym saho do Barlina wotjěł. Wokoło 11 hodźin wón tam pschijědźe. Statny wěcznik Caspary, jedyn kriminalny kommisar a nětkoli kriminalni sastojnizy běchu na dwórnischczowe nastupischcza pschischli a justizneho radźiczela Werthauera, kotryž žyšnje protestowaschе, sajachu. Sajatcho najprjódźo do policajskeho jastwa pschepodachu.

*

Dr. Hoesli žu schtwórtk psched statnym wěcznistwom z nowa pschesłyscheli. Wo pschepytanju žo powě, so žo porok njezwěrnosće w sastojnistwje pschećiwo njemu njehodźi dźerżeć. Sda so, so je depositka a wikowanska banka mjeno dr. Hoesle falschnje we žiwotnich knihach sapiała, tak so žo w tutym nastupanju niczo poczeżowazeho pschećiwo dr. Hoesli njeje namakało. Teho runja so jemu jeho styki k Michaelej banzu wjazy njeporokuja. Sa to pak wyschschi statny wěcznik na žiwotne měnjenju wobstawa, so dr. Hoesle njebudźischе wulke poczeżki pósłesze kaźy Barmatskemu konzernej dał, jeli so jeho Barmatej bratrja njebudźichu z pschiwołenymi twarjemi pjenjesami za jeho billu w Lichterfelde na wešte waschnje swjasali. S tym je žo won k sadźerżenju k nim sawjeseź dał, kotreż žo se sajimany stata njesnjeże. Hoesla potom hakle sako pschećiwnika, hdyž budże sapóčłanz Lange-Segermann pschełyschany.

Schwórtk žu dr. Hoesli do łagarelta pschepytanskeho jastwa pschewjedli, dokelž je žo swěžčiło, so won na złabosći nutrobinych muschłow cźerpi. Jeho thoroscz žebi žada, so hacź na dalsche w łagarelu wostanje. Hoeslowi sakitarjo žu žo z nim schtwórtk w pschepytowanskim jastwje rospołi.

Barmatojo žu teź w Italskej poczonki pytali.

Barmatej skandal teź do Italiskeje doźaha. Mailandski „Secolo" pischе, so žu Barmatojo loni w julizu tež Mailandskim bankam wjetsche poczonki wuwěscheźiś pytali. Jako poruczowarjow pruski statnu banku a němske póstske ministerstwo mjenowachu. Mailandske banki žo pak za Barmatami najprjódźo w Amsterdamje wobhonichu a zhonichu, so žo wo pschemyślowe **wobschudźerske drużstwo** jedna, dokelž ho Barmatojo njehodźa cźasacz.

We Barlinje je žo Julius Barmat w jenym lokalu pschi kurwjerschwikej dróży w pschitomnosći knjesow Heilmanna a Gradnauera, kotrajž běschtaj we wjerschim towarstwje, z knjeżnu Huberez sesnał. Wona je žo pod žiwotnim wumjeńschim mjenom Lundgreenez znała cźinita. Posłaschо je Barmat Lundgreenez, kotraž najprjódźo w jenym pensionacze w Luitpoldskej dróży bydleschе, wěstych pschicźinow dla namjetowat, so by žiwoje bydło pscheměnita. Wot teho cźasa w Barmatowej pschitomnosći we wožobnym koleschczu pod lipami, pschi jeho njepschitomnosći we pensionacze we Winterfeldskej dróży bydleschе. Hdyž Barmat njebě we Barlinje, jeho bliżschi pschezeljo cźesto w tym pytachu, z knjeżnu Lundgreenez bjesadowacz. W jeje bydle so sabawy wuhotowachu, kotrež mjes druhimi teź policajski president Richter wopytowaschе. S dźakownoscju knjeżna Lundgreenez, kotraž mjeńsche jara schczedriwu ruku, žiwotnim cźesczowarjam wschе możne drohotnosće darowaschе. Tak knjes Richter drohotnu porzlinowu lampu dóšta, kotraž je jemu najprjódźo do jeho słužbneje jistwy w policajskim presidiju donjeschе. Druhi knjeza — do nich teź Heilmann, Katz a Wels sturschachu — dóstachu woprawdźite perssike teppichi, źnedźanske korby a druhe wězy. Sšo ſamo wě, so knjes Barmat pjenjezne praschenja zjadowaschе, a dokelž Heilmann liczenje wjedźeschе, njemóžeschе pschećelam dwólne być, wot koho te dary po prawom dostawachu. Tele poměry zhwilu trajachu, donjž wobdźelenym z njemjeleźitosću Lundgreenez cźežko njebu. Teho dla Barmata nomolwichu, so by ju wotwjesł, a Barlinski policajski president Richter jej pisches žiwojeho sekretara Stöckera puczowanski paß wobstara. To žo wschо z tajkej spěchnosću sta, so dyrbjeschе žo dobrozelski žwjedźeń, so blišče dny pola njeje postajeny, wotzkasacz. Lundgreenez žu tehdy bjes źłeda złubi, tola žu ju nětko wuźiwdźili a wona budże w blišchim cźasu we Barmatez prosezu žwedźicź.

Barlinski policajski president Richter na dowolenju schok.

W nałeżnosći Barmatez bratrow na statne wěcznistwo sa nusne, tež pschećiwo Barlinskemu policajskemu presidentej Richterej pschepytanje sawjesi. Richterej žu teho dla dowolenjo dali, z kotrejž drje žo sašo do sastojnistwa njewróci.

Moskwa w Lipsczanskim kommunistiskim prozesu.

Londonska „Evening Times" z Moskwy powjedźa: Moskowska kommunistiska internazionala žo w Moskowskich kommunistiskich nowinach z Lipsczanskim kommunistiskim prozesom saběra. Wona praji, so kommunistiska internazionala z tattiku policajskich cźuschlakowo njedźała, tola žo wona sjawnje k revolucziji wuznawa. Wona budże na **najzyniscze pschecziwo žwojim němskim pschiwołowarjam z jenakimi najzyniscziemi wotmołwjecz a žwojich němskich khrobłych pschiwiżowarjow njewopuschcziz.** Kommunistiska internazionala žebi žwětowu revoluziju a sjednoczenje žwětoweho proletariata po kóždym puczu žada.

Franzowsojo a Lipsczanski prozeż pschecziwo kommunistam.

Lipsczanski prozeż pschecziwo němskej cźezy w Franzowskej wulku kedźbliwosć žbudźuje. S połnym prawom maju Franzowsojo kommunizmus sa wulki strach sa zyle cźłowjeschtwo. Wulki dźeł franzowskeho ludu teho dla politizy ministerskeho pschedsydy Herriota njepschihłošuje, kotryž je ruske bolschewiskske knjeżerstwo jako sakonske pschipósnał a z tym teź w Franzowskej kommunizmus pospjelnik.

„Écho de Paris" w prozeżu praji, so je won prozeż bolschewiskeje późlanzstwo w Barlinje. Po prawom móże žo rjez, so Lipsczanski žud prozeż sa wschе knjeżerstwa wjedźe, kotreż žu njesłuchł słuchźe, so žu ruske mordarske knjeżerstwo pschipóznałe. S prozeżom je žo jasnje sahubjerska rólа pokasała, kotruž Barlinske bolschewiskske późlanzstwo hraje. Dyrbiny po prošchecz, kak dałeko by žo bolschewiska propaganda wosschěriła, a to w tych krajach, kotreż žu bolschewiskske knjeżerstwo pschipóznałe. Snate je, so žo Moskwa ślubjenja njedźerży, so žo revoluzionarneje propagandy wostaji. Herriotowa samołwitosć je teho dla wjele wjetscha dyšli jeneho druheho statnika. Franzowski ministerski president je bolschewiskske knjeżerstwo pschećiwo formalnemu pschećiwo wjetschiny franzowskeho luda pschipóznał. Wón je to jenicz zy teho dla cźinił, so by žwojeho pschećeźela Mac Donalda wumohł. To pak tuteho njeje psched tym wobarnowało, so žu jeho dwaj dniej pohdźicho powalili.

Wušudy belgiskich wojeŕskich sudow.

Wójnšti sud w Namuru je w njepschitomnosći wobskorjenych nětkotrych němskich offizjerow dla njeskutkow, kotreż žu pjecza w auguse 1914 stučili, sudźił. Wyschkowskeho leutnanta z Giesu, kommandeura cźełnjeho tyrakŕerskeho regimenta cźišło 1 winowachu, so je pschisłał, we Bievre 17 wožobow satčelicź a 72 twarjenjow sapalicź. Giesu z žmjerzej sahudźichu, teho runja z žmjerzej rytmikchtra Hefterberga, adjutanta kavalleriskeje divisije, sahudźichu. Wón je pjecza w Chêne mordarskim stučił. Leutnantowi Schumanna a Stienku, roskasowarjow transLeutnantowi Schumanna a Stienku, roskasowarjow transportiskich kolonnow winowachu, so žu w Silencieuxu 31 doportiskich kolonnow winowachu, so žu w Silencieuxu 31 dopołnili sapalicź dałoj. Jejn t hłosłanstenou dźełu po 20 lětach sahudźichu.

Znate prihódne dary ke konfirmaciji poruča wurjadnje **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

listownje, mošnje, toše za žony, pasy, slě atd. płaćizny hódno kožane twory :-: sporske wěcy :-: sedłarnja

Hospodarsťa strona pšcheczíwo sozialdemokratiskim ministram.

Nowy pruski ministerski presiđent Marx njeje hischcze nowe wuske ministerstwo dosetkasak. Jeho prózowanjam so wulke wobezeńnosce na pscheczo stajeja. Hospodarsťa strona, kotraž so hacž dotal Marxej swólniwa być dsasche, je so z rozhudzenosczu pscheczíwo temu wuprajika, so by so sozialdemokratija s nékotrymi ministrami w knjezerstwje sastupowała. Hospodarska strona njemohła tajke ministerstwo na žane waschnje podpjerać.

Sakhadzenje kommunistow w czejsko-słowakskim sejmje.

Sstyrdu je so w czejskotschowakskim sejmje wo wutwornischich kommunistiskich nahlownosczach w Prasy jednalo. Kommunistiscy sapósłanzy herjekachu a sakhadzachu, so bychu debattu sjemóżnili. S wótkami swójich pitanistich blidkow z tajkej mozu pjerjechu, so by so nékotre z nich na krucht rozbichu. Sjednowy presiđent Tomaschek sejmowym straschnikam porucži, najbórschich zychnowarjow z pohedzenja wuwjesć. Druhy kommunistoju na to dobrowólnje pohedzenju wopuschczischu. Minister Striberny w dlejschej rěczi pscheczíwy nětczischcheje drohoty roskladowa. Po zuzym swédzenje nékolke drobota knjezi. Pornjo druhim krajam pak su w Czejskotschowakskej pjaczisny nischze. Nihdze njeje tkleb tak tuni kaž runje w Czejskotschowakskej. Knjezerstwo je so pschezo wo to starsko, so bychu so placzisny za zwobu nisce dzerzake. Pscheczíwo amerikanskim zitowym spekulantam pak je knjezerstwo njemózne. We Rusce, hdzejž kommunistoju knjeza, je zwoda a wscha zhwjenjowa potrjeba wjazy krócz drózschcha dyzli w Czejskotschowakskej. Kommunismus potajkim njesamóje placzisny ponizcz. Statne finanzy w Czejskotschowakskej su so léto wot léta polepschike a statny dołh so wotplacowak.

Pschi wutwornischich kommunistiskich njemérach so demonstrantoju na diwenaj nésłonnaj syptacku do klanow dobycz a rubicz. Policijstwo tak nalowalnikow hnydom wotehnachu. Tak njeje pschedewsknke nihdze schkodowake. Kommunistiscy wjedniży běchu na Wjazschawskim namésce nahlownosce pschihotowali a organisowali. Skasani ludzo na date stamjo do policijstwa tselachu a do nich z kamjenjemi a zbzhelemi mjetachu. Tuczi nasylnikow sa króttki czaj poraschu. Sa nol hodziny bé nék sasso postajeny. S kamjenjemi, zbzhelemi a kjemi je so 37 policijstow zranilo. Do powétra tselejo policijstojo wulku czejsku satraschidlu, tola nikoho njesranichu. Tak je so kommunistiski ropot bjes zmjertnych woporow minył.

Podwojenje jendselskeho wójska.

Jendselski wójski minister Evans je w shromadzisnje wyschschich sastojnikow jendselskich brabinstwow rjek, w kotrejž je prajił, so w pschihodze nowoje wójnuj organisazija, kajkaž je Kitchenerowe wójsko była, njeby wjazy trébna była. Wójskowa rada plan wudsiłuje, po kotrymž so nétczischcze territorialne wójska podwoja. W nowej wójnje by so tale zibilna móz zucze mobilisowała. Wona budże so tez swonka kraju trjebacz móz. W tu khwilu je tole wójsko 40 000 muzow zylne.

Ze Serbow.

Sobotu, 14. maleho rózka.

* 1667 Mag. Michał Brancl jako syn Budysteczanskeho fararja Michała Brancla, zemrě jako diakon we Wojerecach, spisa dźěło „De idolis Slavorum“, wo słowjanskich přibohach.

† 869 Kyrill, japoštoł Słowjanow w Romje.

Wy z ludu Serbow splahi trajeće,
Hać poslez na was njedóńdże so rjad;
Pak mjena serbskich kralow njepytajće,
Či zawinowali su Serbow pad.
Haj tajić nócnym mrokotam jich dajće,
Njech *mhła* nad nimi khmuri so a had!
Jich złobne překory a zasakloty
Su zahubiłe Serbow kčów tón złoty.

Jan Wjela-Radyserb.

Podkopkowa katastroza pola Dortmunda.

S njeboţom w podkopkach „Minister Stein“ bu wschcho hromadze potrjechenych 138 hórnikow. S nich su so 7. smjerczi wulkowali. Mornych je jich pozdnich 131, liczba, kotraž móże so po spócżenju sarjadnistwa je-noż hischcze we jenu wobsahu pschemenicz. Mornji leża we cztyrjoch dołhich rjadach na zjomje we nowej mjasni. Wobdźelenje zanitelnew mużstwa prózuje hornjena mornych postajicz, schtož je jara czicho, dokelż su cżała zalohnje wopalene. Pschewusni steja dale we czrjodach psched wrotami, kiż na podkopkowe namésno wjedu. W mésze Dortmundże su wschudże khorhoje do pol ześczona ześchitene. Zyle mésto je po přenim rosnorjenju hluboko porażene.

*

Ssobużelnistwowy telegramm némskeho kanzlera.

Némskostatny kanzleř dr. Luther je schtwórtk wjeczor do Dortmunda pschijěł a je so hnydom z wyschcheho mésczanostu dr. Eichhoffom na jamu „Minister Stein“ podał, to by se sarjadnistwom samy a wyschschim hórnistwowym hamtom zednał, schto ma so dale stacz. Spolom wuprajił kanzleř dźěkowny radże swoju sobużelnistwosć a prosczesche, to by tez sawostajenym jeho dźěłaczam wuprajika.

Njepschestawajuc pschikhadżeja sobużelnosćne telegramy je wschěch kónczin Némskeje.

*

50 000 hriwnow z dispozizijskeho fonda némskostatneho presiđenta.

Némskostatny presiđent je pschi skladnosći zwalkeho podkopkoweho njeboża pola Dortmunda na wyschschego hórnistwowego hejtmana w Dortmundże telegramm pósłał, w kotrymż wjschem potrjechenym swoje dźěkowanje wupraja a to kotrymż zdźeli, so je je pjenjez z swobodnemu nałożowanju 50 000 hriwnow wotpósłał, to by so muły w cżejko domyptanych swójbach na próżsche wotpomhało.

*

Pschicżiny katastrofy.

Pruski wyschschi hórnistwowy haupt zdźeli: Rossuchanje nasta w južnym polu podkopkoweho wobdźela II. Zichtcżina njeboża njemóże so hischcze swdźczicz, dokelż su khodby z wulkeho dołha so zasypyte, tak je njemózachu na nutne pschepytowanja na méstnje njeboża wunjesc. Powdźe, kotrejž su wo nastacju katastrofy rosnuschene, njeschu nerne. Tuklywilu hodzi so jenoż prajicz, so je wuhlowy proch pschi rosbuchnjenju sobuskutkował. Dotschi strach wo cżłowjeske zuzmjenje wjazy njehrom. Wobnoschowanske dźěła na jamje „Stein“ njeschu hischcze dokónczne. 129 hórnikow, kotrizż su smjertnje njeboże zawostaji 820 swójbnych pschinuznych. Zonow a dźěci.

„Jama „Minister Stein“ leżi 20 mjeńschinow z podnoży wot Dortmunda. Wona słuschi Gelsenkirchenskemu hórnistwowemu towarstwu. Sa léto nadźełaja we njej jamje 900 000 tonow wuhla. Jama ma 1000 hł., ty su na 500 metrow hluboko we jemi. Na 3000 cżłowjekow w tamnych podkopkach dźěła.

*

Mortwi z Dortmunda.

Hluboko zrudzeny rjeka na 800 pschiwuznych a z nich hižo a mjijomi dalako a schéroko w zrjez Némskeje pschi marach 131 smjertnych hórnikow, kotrizż su pschi wutonjenju swojeho cżłeho a strachcznho dźěła trudneje smjerće wumrěli. Dopowmjenje na podobne wulke katastrofy na stanu psched naschim duchownym wócżkom. Wobsahe dopomnjenu ha na njeboże na jamje „Radbod“, pschi kotrejž krótko psched wótmu na 230 cżłowjekow smjerć nadta a na katastrofu na jamje „Hlinitz“ pola Brtonic 3. februara 1923, hdzejž na 150 hórnikow smjerćnje pschi zbożi. Wot tehodla cżaja njebo Bohu bżak wo wulkich kopkowych njebożach wjazy hlyschecz. A tola dźełaja prawe dnja tydzeń pod zemju, wopruja we swjerdźe dźele srowotu a zesbadża zjwjenjo, jenož so bychu tuni cżornu zemju na běły dżeń wolyli, bjes kotrejž dżiwy cżłowjestwo wjazy wobstacz njemóże. Wonu maja, wotrjenjent swot Kwéta a Zwétka wschednje smjercz psched wocżomaj. Hdyż wot doma na dźelo wotendu, njewjedza jenje, hacz Swojich pschihnuwnych tu na swéże zjwych wjacz wohladaju. Njeschestawajuc prózowachu po wobhladnosći ludzo, tež hórnistwo techniłzy tak wudospołnicz, to tajke zurowe katastrofy ho wjazy wospjetowacz njemóże. Tola wschitke wobhladnuwosne naprawy tu tez tón króć tajo njepraji, a na sta swojobnu je hluboku rosdalu pschinjesu. Cżorna smjercz je bohate żnż mésta. Sstrowy drama je so dyrbjał pod jemu wotmjeć, kajku smjertnu marach tu sujebożen pschebohacżi dyrbjeli a z kajkim sadawkowanjom su hluboko pod jemju a wotrénjetym wot Swéta a Zwétka, wschitcz so dżiwe cże smjerdze spómali! Kak lo a schéroko sacżuwa lud hromadże se sawostajenymi bliskich tyrawnim srudobu. Dortmundzki row, hdzejž so mjenjebożenych hromadże thowaczej, dyrbi nadź z dżakom na pjelnicz a tach, kiż su woprotiwoli swoje zjwjenje za-tsche cżłowjestwa, tutón row pak dyrbi być tez z napomnjenom, wsché mozy napinacz, tak bałoko hdże je cżłowjestwo to mózno, to tajke zurowe katastrofy so wjazy wobsahowase njebudu.

Sto mi te pohladanje chco,
Edyż znutrkach samy njerjad je?
Jan Bémaŕ † 1742.

Njedźelu, 15. maleho rózka.
Cyrilla Aleks., wučerja.

* 1818 w Cześkecach Jan Pětr Jordan, wudawaŕ časopisa Jutrnicka; slawny narodowc a towaŕš J. Arnošta Smolerja. — Jeho hesło: „Jenož jene njebudźo móżno, mje přenémčić.“

Zezady hunow w zahrodźi
So čista woda puzoli;
Do kótlika so wuliwa
A k kótlikej dże šeežičika.
Po šeežey khodźi holičo
Tu čistn woda čerajo.
Tŕo jězdni nimo po drózy
Přijeli su do zahrody.

Handrij Zejleŕ.

Wšitka česć a krasnosć swěta
Jako pluwy rózno zlěta. Jan Bémaŕ.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer + ½, thermometer + 11. Dnjenja rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer 0, najnizsza temperatura + 6. Nizimy a wyschimy hischcze nawale tak na Europu leża kaž posledznje dny. Tehodla swój ras sakhowa.

— Kusse njedźelu Serragesimae khóncżo 7,18 hodź a za 5,12 khowa, mésacz shadża we polnozu a zo 10,13 dopołdnja khowa.

— **Schkrowa powjesć wo wjedrje za jutsje njedźelu:** Rjane wjedro dale wobkhowamy; wétrz z kótkeho wjeczora hacz wjeczora.

— **Rozprawe polizije.** Budyschtki pjatkojcz je dźensa wjazy pjotw popadnył, kotrejž pschecziwo sakonjam postarjam po mésze wokolo běhachu. Dale so wjazy wobdźelerjow, kotrychż pjaz so tehorunja bjes wranza wokolo běhachu, wobskorżi. — Dla każenja nózneho méra dyrbjesche policija w sandźenej nozy cżajcżisicho zakrocżicz a wobstarožby sobudacz.

— **Nasch cżaż we wobrasach** pschipokloźnyh prinje dny nowjeho tydźenja, dokelż chcemy tutn pschikohu we pschihodze hischcze rjeńscho wuhotowacz.

Hólc ze zběhadła (lifta).

Stisza ł neapolitkeho pobrjoha.
Podał Jan Sserbin.

1] (Pokračowanje.)

Po pohrjebje praji wuj Dominik ł macżeri: „Lusija, wosmu Pepina sobu. Njech je tež wón ſ rybakom, jako jeho nan a dźěd. Budże ſ nami dźělacz. Wón jej néschto sohłuji. A schtož nic wo bohatacz, wschak wdźch —. My a moji towarischojo ma dosy nam błodu mrócz.“

„Ma tež mój Pepino na morju wumrócz?“ wopraschа so pohdźiwajo Lwisija. „Njepuschcżu jeho.“ A po khwilczu mjelczenja pokracżowasche: „Njedawno je mi signor Manini powedał, so ńrjeba ſa swój hotel jenoho hólza. Sa tschelake poßuzki. Tam budże sawobstarany, dostanje sapłacżenje, na pschewjesc, budże jemu lépje. A Pepino nam domoj pschinjeße wjazy hacż by ſ rybami sastużił.“

„Njemyślu tak“, snapschecżiwi wuj Dominiko. „Lépje budże ſa Pepina, hdyż budże ſ cżesnym rybakom. Schto w hotelu. Nawuczi so jenoż wokolo dundacz, bachtacz, nawlecże jej néschtożkuli, ſ cżehoż njeby ani radosce mésa, a schtó wé, ſ cżemu so da jómu sawjesez. Twój muż bésche błdźakawy a pózcżiwy cżłowjek, bésche żiwy, każ so sa kicheczjana kłuscha a... wésce by żebt pschał, so by tez jeho żywu łajki był. By ſ njeho dżiwt mócz rybaka. Ja so bojm, so mózht ſ njeho so stacz njedocżink.“

Pepinowa macż ſ tutym hłowam dołho njewotmołwi. Ale za khwilku so shraba a praji: „Ně, hólz pójdże do hotela. Dostanje tam rjane drasty, po cżasu tez rjanu mšu, a tak budże pomhacz mi a druthim dźěczom.“

„Luż cżi, każ sama rojumisch! Dżo cżi radżicz njebudu. Bożemje!“ dorěcża wuj Dominik a sameri pucz ke swojej chěży.

*

Pepino je w hotelu. Ma njezmérnu radosć nad swojim jenotwórbnym nowym wobłekom, każ nejzahu wschitkżu kłuzobuwju. Jemu wotewri so nowy, dozuka druhi świet. Wschitko wokolo njeho je kraśne. Stoji pschi sastupje do hotela. Wotewrja durje pschihbadżajym knjezom, dobéhnje, hdżej jeho pósłesku, pschinjese, wobstara, schtož jemu nałożka. Dostawa mšu. Nawuknuł je tež pschihłuschnje rěczesc; tej néschto bżinych hładow ſ francżoskeje a jendselskeje rěcże je nakolił, a wotmołwja prawje zusokrajnym hosczom. Wschitkżu su ſ nim spokojom. Sbożowny Pepino pschinjesche kżdy wjeczor macżeri rjany pjenjez. Macż je tež wscha sbożowna; haj, horda je na swojeho synka.

„To je néschto druhe dyżli khudy rybak!“ praji żebi we duchu, hdżżkuli dopomni so na muża Dominika.

Sa dwé lécże Pepino postup ješini. Je hólz pschi żbehadle. Zuły dżeń pschewodża hosczi do jich jstwow, hdyż je jich se żbehadłom (liftom) dowjesł a woni dżeża do jstwu wustupicz. Sapłata je nétko two wjele wjetscha. Wjec, Pepino dyrbi nétko hižo rano w 7. hodźinje pola lifta bycz, a hacż do jednaczich w nozy tam swotacz, hdyż so żbehadło samka.

„Hólz je młady a strowy, wschak jemu to njeschkodzi, mużżi jej jeho macż.

*

Na jenej njedźeli da macż Pepinej dżeje spacz. Je wokolo połnuzy domoj pschijschoł. Nanisče je sakundżił, na kotrejž je stajnje w schesczich khodźił. To macżerjej radże dżesche w jedmich na druhim Bożu mschu a potom runy pucz do hotela k listej.

„Dżesch i zyrkwje?“ tak jeho sarjadnik pschiwita. „Luby pschecżelo, wjazy kżcz so hižo njeschkomdy! W jednich dyrbich bycz na mésze! Se samotwjenjom, so sy temu schach był, mi hižo nihdy wjazy njepschihbył! Wschak to bu kemschowo tež dże. Ja do zyrkwje njechodźu; hosczo tej nic. A tola tu to wulky a bohacży knjeza. Bóh Knjes niechcze jich za jich hrécz. Wjedże so jim lépje, dyżli wschitkim tum pobožnym ſ zyłeho pobrjoha.“

Pepino mjelczi. Stoji pschi żbehadle a rozważuje wetym, schtož dże jemu sarjadnik ſ nim prajił. Natydźeden ma tón cżłowjek prawje. Hdyż nichtó ſ hotela ke nimu njechodźi, cżehodła dyrbjał wón runje bycz ſ swimjacżom! Pschichodnu njedźelu Pepino smérom spi, dóniż njeje cżas do służby hicz. Macżerka Luzija w lubości ł swojemu siatnenu pachołej dawa zemu wotpocżinuez. Cżehodła njeby dyrbjała synkej wotpocżinka popschecz. „Bóh Knjes niechcze jemu woda, so njeje ke mschach podbył.

Sswónczi pschi żbehadle satwoni. „Pepino w hotelu borje! Mister Stonehouse se swojej knjenju wotjedże wola sarjadnik. Pachoł jédże borje. — Amerikanski milionar se swojej mandselskej stoji hižo pschi żbehadle. Wjele wocżomaj sjewiuje so njeschcżerpnosć. Cżakataj polnej minuty njeschinje. „Cżiń sa sobu, ty klupak!“ wołoja so kon w pschekrasnem płaschczu a rjanem khobuzu. Se swojej bétej ruku, na kotrejż błuschcza so nékotre dejmantowe wjenzki schcżenje, pokasuje Pepinej na swoje puczowanske wjecy. „Wotnjeż to sobu!“ porucza se sazpéczom sybladu na zbehadło. „Wotnjeż to sobu!“ porucza se sazpéczom zhladuje

— **Wólbna kiścjina wólby do nimšteho 7. dezembra 1924.** Jo wobsamknjenju mješćanskich sastupjerjow je wólbna kiścjina wólby do nimšteho šejma ſ 7. dez. 1924 wot połnoc, 16. febr. 1925 šemi na 3 njedźele na kupnizy w II. poſchodźe ſtajnje wupokazana.

— **Powschitkowne wutworjenje wulkich mylchow je mješćanſka rada (pomocžeſtu policajskí hamt) za cząs wot 16. hacź do 21. febr. t. k. poſtajiła.** Mylsche wutworjeja ſo ſ kocźišćinym drjekałom (Phosphorkalkmerge) kotryž je w Engertez drogowni dostać. Wſcho daſtcho we dźenſkuſchim cźišće „Sserb. Nowin“ pod hamtſkim ſ Bndſchina.

— **Liczba ſakſkich dźełonjemjerjow ſo pomjeńſchiła.** Po roſprawje ſakſkeho krajneho dźełoſtarabſtwſkeho hamta bźěſche we Sakſkej ſapoczatk poſłedneho tydženja 54 762 (mjez nimi 5890 ſónſkich) dźełonjemjerjow a 63 231 pſchiſtrach-bohatowarjow. Wot 15. januara šemi je ſo potajkim liczba tuch, kiž ſwojomu podjeru bohatowoju, wo 3 169, a tuch, kiž jenož pſchiſtrach dóſtaraju, wo 1 217 pomjeńſchiła.

— **Wopačne lutowanje.** Kóždy haſpoſa pſchedſtaja ſebi ſkoro nješto hinaſche we ſłowje „lutowacź“. Jena jo tak ſrozumi, ſo nowu drattu, ſo by ju ſchonowała, pěrnje do hamora powěſźenje abo do łódki položi, doniž njeje njewodrena abo ſ wolemi nažkana. Druha ſaſo lutuje pſchi warjenju na ſaczinku, tak ſo nimaja domjazni pramu mój do dźeła, pravu kruteſej pſchecźiwo thoroſcźam. Tſeca dźe ſaſo wſchitko šama cźiniez, dokźe ſo zyły dźeń a ſaczért ſ tym ſwojeho muſa ſ njeluboſneho domczka. Wſchě tute žony myſla ſebi pſchi tom, ſo jara ſkromnje haſpodarja, po wopravdźitoſci pak pſchecźiniteja. Wudawki ſa pſcheſchiwanje draſty, ſa łekarſke ſlicžowanja a wupadnjene dźełacź ſe hodźiny ſoſźerjan wiele wjazy pjenjez hacź je ſlutowane. Najhórje ſo wopačnjeho lutowanja dla ſawěſźeje w kuchini hrěſchi. Kajke ſummy pjenjez ſo na pſchikład ſ njeroſumnym tepjenjom kachli roſbroja. Se ſaczinkom do jédźe ſhuje haſpoſa a ſmérom pſchihladuje, kak ſo wjele njetrjebaiſchi tepi a pali ſ wuhnjenjom won. Na wyſoke ſlicžowanja phima ſforži, ſapali pak ſa kóždy hornicź wodu ſnowa. Wona pak móže na jednoriſche waſchnje wodu wohrěcź, ſo hornicź ſ wodu na druhi warjazy ſtaji. Druhe haſpoſy ſaſo nakupuja ſebi ſa wjeſł w hromadach. To je pravje, je-li ſ tym nješto ſtuja. Schtóž pak ſ hromadami nakupuje, teſ ſ hromadami pſchetrjebuje. S połneho ſo haſpodari, pak ſo nakupjena zwreha pravje njetheowa a ſo ſłaſy. Hdyž nakutowane njebudźemy ſroſumnjeſ ſoſźerjeź, tak teſ njepſchińdźemy ſ niczomu. Wobkhowanje je lutowanje, kiž ma ſo nawuknjeź a nawoczjeź.

S **Hornjeje Hórki.** Juſtje njedźelu, 15. 2., pop. ſy 3 hodź. ma ſerbſke towarſtwo ſwoju mješaczniu ſhromadźiznu. Haſpodarſki wotrjad chże wo ſkaſanju hymjentnych běrnow a druhich hymjenjow a hnojow rěcźeć. Pſchedniſchki je nam knjes juſtizny rada dr. Herrmann pſchihlubił. Sčuny naſchich haſpodarjow ſtóchcźo jenutſkhoje pſchepoſtrožnyſt. Tuž ſo nadźijamy, ſo wſchitcźi pſchińdu, wokſebje teſ mandźelſke haſpodarſtwa a hoſcźo ſu lubje witani. Dokelž je pſchednoſchi a dujowy porjad jara waźny, pſcheproſchujemy hišcźe raz wſchě haſpodarſtwa, kaž zyku ſerbſkim wokolinu.

S **Wjelecźina.** (Saſſajeni nutſkamarjo.) W nozy k pónđźelſt pſchekwapi mlody Sperjng padnchow, kotryž běchu ſo do pſchedamarnje ſwojeho nana dobyli. Jeneho ſ nutſkamarjow hnydom popadnychu, mjes tym ſo dwaj druhaj nojpryedy wuceźekhnyſtaj. Pobjidźicho pak jeju tehorunja ſajachu. Jedna ſo wo tſoch Drježdźanſkich pazholow, kotryž maja teſ hižo druhe njekhmanſtwa na ſkrědomju.

S **Budyſa.** Khrobły paduch pokradny pjatk rano młodemu muzikemu ſ Kelliz, tak dołho hacź na tudomnym pólſkim hamcźe pjenjezy płaczejcźe, ſkoro nowe kolo ſnamk „Preſto“, a to, hačrunjeź běſche ſebi kolo ſobu do wobkhódnjeje rumnoſcźe wſał.

S **Lubija.** Mutorni wjecźor njeſebožiſchtaj jédnaj na motorſkim kole na khſajniſchcźu Shyrjelkeje a Bjarnaczanſkeje dróhi. Kolo ſo pſchi rumnjenju wobſunu. Wjednik ſo tak cźeſko ſrani, ſo dyrbjeſche ſo hnydom k łekarjej podacź. Pſchewodźeć nješto maſo łepje wokolnoſće.

S **Biſchdorfa.** Zadnu ſajimawku naſhoni tudomny wobydleſ knjes Hahna pſchi roſrekanju ſtareho ſchtoma (wjeſchy). We wróđowym ſpoſtku ſtareho ſchtoma běchu ſu wjelelake druſkiny ſwérzatow mérnje jedne pſchi druhim bodźiłe. Deſeka we dónku běchu pčoły ſwój twar mérje, wjeſe ptaſka, kotryž ſo tam namaka, hiſcźeze wo tym ſamoſebi cźeſche. We hornim oźłu ſdonka pak bydleſche ſolma, kotraž bě ſebi wjele hrochu a ſorna nahromadźiła. Wobjećeſ ſdonka ſkónczenje bě ſebi wjerjerczka ſwoje hnjezdo nadwarił, da korneſoj bě ſebi na tſi punty cźerſuwych a ſtrowych worjechkow nanjeſła.

Se **Zitawy.** Nadwad? Pſched nekotrymi dujemi jédźeſche kublet po Zitawſkej dróhy do Hornjeje cźiſarſkeje. Wſelko hoſcźenja „Todtwiſch“ jarceźeſchtaj njejmalaj cźłowjeſkaj na njeho. Dokelž pak běſchtaj buzej ppodblądnaj, jeſ dźeiche pſchihnje dale. Na to mutſeli jedyn ſ njeju ſa nim. Kulka pak mińyła.

S **Wolfeſchnizy.** Woraſawſtwo ſa ſo 6. febr. wokolo 10 hodźin na dróhy do Dažina blisko Wolfeſchnizanſkeho hłubokeho puca. Młodoſtny dźełaczeſ B. położ ſ wuczobnikom H. 3 metry dołhi kruch ſahrodkoweho płotu preč pheſ puca. Dźełaczeſ Br., kiž ſ Dažina pſchijédze, njedołhada ſo ładźaka a ſajédze ſ kołom do njeho. B. cźiſmy ſo pheſ kolo a wopſta we wumorje na dróhy ſežo. Wobjeſ mjes wocźi ſo pſchi tym cźeſko rani. Jeho nowe kolo ſo khětko wobſchkodźi. — Hdyž ſ womory wotnicźi, móžeſche ſ ſtuſodej dónck, ſdźeź jeho Wolfeſchnizanſki jamitelny k nuzy ſewjaza a ſo ja pſchewjeſenje k Lubijſkemu łekarſej poſtara. Pſchepytowanja pokajachu, ſo ſtaſ pachołaj, kaž běſchtaj ſo wupraſiłoj, w młodoſtnej roſwalnoſći ſtrachnu hłupoſcź worałoj. Woraſawſtwo, kiž by lahko jahubne ſčehnoſći měſć mohło, dyrbi ſo rajnje ſaſudźeź. Jenož jbožomnemu pſchitpadej ma ſo dźakowacź, ſo B. ſmjertnje njeſebožił njeje. Woraſawaj pachołaj ſo wélete ſtrucke pokłoſkataj.

S **Worklej.** Pſched wjazornymi njedźelemi we Lubu — to ſ kłukhanſkich łiſ blisko Janſkich kupjelow — namakane pjenjezy ſu najzkerje w 14. łětſtoku bite. Běchu jich na 90, kotrež w ſkorjowinych namakarjach najſtarſchich wotebkrazuje mějachu a to na wyſche 55. Pjenjezy maja jenož ſtarožitnoſtku hódnoſcź a ſu cźeſte a mnohonjaſke troſche a ſerſki. Tute buchu najzpjedy pod cźeſkim kralom Wjazſławom II. (1278—1305) bite a mjenowachu ſo kroſſi Pragenſis (Prażſke kroſche), ſ cźehoż je potom mjenuke a ſerbſke mjeno naſtało. Tute kroſſe buchu bórzy też w Sakſej (Miſchno), Braunſwitkej a we wjetſchim dźełu Nimſkeje, ſamo w Pólſkej, dźełane. Dla ſwojeho ſaraſa doſtachu wiſchelake mjena. Na cźeſtich je leżu, na miſchnjanſkich khětich bity. Tute ſłěborne kroſchi wopſchihnjeja jara mało ſłěbora. Dźeſche jich 24—30 na jednym łoćź a tak ſu pjenjezy po naſchej mérje traſchi 9 hrimnow hódne. Namakane pjenjezy ſu naſkerje w cźaſu cźeſkeho kroła Jana Luxemburgſkeho (1310—46) dźełane. W njemérnych cźaſach huſtitſkich wójnow (ſpocźatk 15. łětſtoka) abo w 30lětnej wójnje (1618—48) je ſnadź teſame wobſtejeźe ſłohował. So by je łepje namałał, jako thowanku jedyn ſchkom wuſwolił, do ſtrehnjo korjenjow je popjelniza ſarył. Pobdźicho je najſterze na nje zabył abo mjes tym wumrjeł, bjes tehо je je ſwojim pſchihrabanym khowanku pokaſał. Pjenjezy wójazny wěſa też we Luźizy płoczinowcj, dokelž wſches 300 ſt (1319 hacź 1635) ſ Cźeſkej pſchiſtłuſchesche. Wone běchu w jenej nutrnoſcźnej popjelnizy ſkowane. Take poczasku ſnadź w 14. abo 15. łětſtoku ſu dźełacź. Showaje pjenjezy, kotrež ſu ſ pomozu benzina a ſchpirita (Salmiak) nimale ſwoju pryedawſchu zjawoſcź ſaho dóſtale, ſuchu ſ dźełe ſchrabnuć) bźěła muſejam (ſak herbſtkemu a mješchcźanſkemu w Budyſchkinje, w Kamjenicy a Prahy) a jenotliwam darjene. Schtóž je pjenjezy ſ pěſkom wurjadźił, je nješto nazchěhcź — lawa, khětiż, mjeno, łžo — wobſchkodźił. Wohuſeł bu popjelnizy pſchi kopanju na kruchi roſbita. Wona a pjenjezy buchu nam wjele wo jaſtrjerſkich cźaſow ponjedaez mohłe.

S **Kukowa.** (Natwarjenje wodowoda.) Hižo mějachy dołho nóſy ſo wobydleſtwo ſ myſlicźu, ſebi wodowod natwarić. Tutemu pſchednoſtej dźeźba ſo też druhe gmejny pſchiſamknjeź. Hižo do wójny dyrbjeſche ſo jich projekt pſcheſwjeſcź, hyž khłoſchtr wěź do rukow njeſe. Tehdom pak ſo projekt roſtraty, hyž dyrbjeſche wjeſ 8000 hrivnow k temu pſchinoſchowacź. Dyž ſi khłoſchtr ſwoje pſchedwoſtajace njebźěwajo na gmejny pſchewjeſć, bychmy dnano hižo trěbny wodowod měli a to wo wjele tuniſche ſeńko. Pandźiſchu bychu ſo gmejny hano wót ſo pſchiſamknje, widźiwſy jeho muzikſ. Woda ma ſo ſ bohatych źórłow Lipizy — hora wuſcźe Wotrowa — wotcźerpacź. Wone ſu wot wěſy 3—4 kilometry ſdalene. S wopředka ſo projekt trajnej kuſkunej rodźe pſchedpołoži, kotraj wěź wjeſiſchnje pſchepyta. Woda ſ najwonjaſnjeńſch źórłow ſo jara dobra a khětro mjetka. Hodźi ſo tuž ſe k pokazanju. Wodowodny wuzjaza firma Beez w Drježdźanach je nětko trěbne měrjenja wukonjała. Wo tuže pjaczitna khětro ſekena. Wurrwanje, rohy a ſich khadźenje (tak mjenowane Mannesmannſke rohy), k temu 11 ſyſ drantow (ſkrumpow) ſtaja ſo na 109 000 hrivnow. Maja pak ſo worzlowe rohy nałožowacź, wuczińi pjaczitna na 130 000 hrivnow. So by wěź k nětkajkomu wutrjebej dóſtała, powoła k. mješchczanoſta Wětnar ſaſudźeny tydzeń ſhromadźiznu do Pančicźanſkeho hoicźenza. Na nju buchu intereſſentojo ſ Kukowa, ſ Pančicź, ſ Jawory, ſe Sowinaſnje, ſ Kainz, Zamza) Wuſcźe a ſe Semjeczy pſchiſłuſchi. Pſchitomnej běſchtaj też dwaj inženeraj a to jedyn wot firmy Beez a druhi ſaſtupjeź fabriki worzlowych rohow. Bytnjej ſo hodźiny dołho nuratsjowało, njewobſtamnuj ſo nicźo knjeźe. So by tola nětkajki wutrjebk ſ nuratsjowanjom wuſkocził, wutwoli ſo wuſkeli inžjerk — ſ Jódźe gmejny dwaj ſaſtupjerjej —, kiž ma wěź dalſchěhowacź. Dyrbi ſo ippłacź, wot nětkajkeje ſtrony wjeſchu podjeru dóſtacź. Zyła ſuma dyrbi ſo pſchi wyſokej dani na 35 lět amortiſowacź (t. r. ſa tutón cźaſ ma ſo kapital) danju wotpłacźicź). To budźe droha pomaſta jeli ſo po naczińenych wrojetkach pſcheſwjeźe. Pſchichodu naſ ponuczi, hacź budźe ſo pſchedmjet finanzielnje pſcheſwjeć hodźacź. Wěſo pſchi haſchenju wobſtejnoſtow by wodowod jara witany był, woſebje ja nju, kotrež blisko khłoſchtrſkeje wody njeſeża. Cźiſchcź by tak ſyłny był, jo by wobu najzpſchiſchłe khěże pſchepłahała, dokelž ſórta pomérnje wyſoko leża.

S **Khmjenza.** Kaž ſo zaam piſche, wuhotuje Kamjenzſke katoliſke „Kaſino“ 22. februara wjecźor w 6 hodź. ſwój letuſchi póſtnitſki ſwjeđźeń, wobſtejezy ſ dźiwadźa, lotterije a reji. Hrać budźe ſo zyle nowy kruch. Hižo tydzenje dołho ſo rozmuwkuje. So ſo njeby nichtó hórſchił, ſo njeje pſchiſrochcený a woſebite pſcheproſchenje dóſtał, ſo jemu tuby łódźeł, ſo ſo nožebite pſcheproſchenja khěża nikomu njeſchipóſcźelu. Kóždy je pſcheproſcheny, witany a rad widźany. Hładaj naſchich!

S **Kulowa.** Njedźelu, 15. februara wutwoſtanje elektriſki prud w cźaſu wot rano 7 hodź. hacź do 4 hodź. pop. — Sſowjſ ſiłeborny ſwaź ſwjećźitaj pjatk, 26. febr. dźełaczeſ Pawoł Groſa a jeho manđźelſka Hana, rodź. Wicźaſeg.

S **Hójnje** (Hoſcna). W nozy k njedźeli napadnyſchtaj muzikaj mandźelſku żeleſnizarja Friedricha wobſrjedź wſu, jako wona ſdźeła domoj dźeſche. Njeſhmanikaj poraſchchtaj ju k ſemi, dajeſchtaj ju a dźahſchtaj ju na njej pſchecźiſ. Na wołanje napadnjeneje pſchikhwatachu ludźo na pomoz. Na to cźetnyſchtaj njeboczinkaj. Tola běchu jeſu hižo ſpołmalt. Jedna ſo wo truharja Boġta a kowarja Kirſchtu. Wobeju ſu hižo pola ſtatneho rěcźnika wobſtorźili

Zapośłane.

Schtwórtk wjecźor pchinjeſechu Serbſke Nowiny ſe Worklej nowinku, ſo je Nałej małe dźěcźo wumrjeło a ſo ſo macźeri hubjenje wjeđźe. To mje pohnu, ſo nekotre głowcźka napiſchu a próſtwu wupraju. W zyłej wěźy je tekſto powedanja a kleſkow ſo ſtało, ſo cźłowjeſ wěrić njeby. Pokaja ſo ſaſo, ſo hdyž nechtó do njeſboja pſchiſłuđźe, potom wſchelaſi, kotryž jemu derje ſpodobnjeni njeſtu, wſche mózne wěźy powedaja, prawe a njeprawe, abo głowa jwe zyle druhim jwiſku wuprajene. Wſchěch tych proſchu, ſo buchu ſebi derje roſmuwſkli, ſchto cźinja; ſo traſch ſ tcho ſcźěſkinki njenaſtanu, kotrychž ſebi ani dźeli njejſu. Njech tola ſpomina jwojeje tudy na pſchikaſanju naſchego Knjeza a Sbóſnika, ſo mamy też jwojich njepjećerjelow a tych, kotſiż ſo nam njelubja, lubowacź a ſo tuto lubjeſ wobſebje w nuſy a njeſbożu mózemy a dyrbimy wopokaſacź a ſo nježemy to wobſebje derje cźiniez też ſ tym, ſo jimaj jaſyk wobſebje wobkrajźimy. Njeſhdźeje, ſo njebyſchcźe ſami ſudźeni byli! Kak cźiſte ſo pokaja Jeſuſ, hdyž k njemu mandźelſkuvokamarku pſchiwjedźechu. Na tutón hrěch běſche ſamjerne khłoſtanje poſtajene. A hlejće, kak ſejini Jeſuſ? Wón praſeſche jeje wobſtorźlukam: „Schtóž ſ waſ je bjes hrěcha, njech cźiſnje prěni kamjeń na nju!“ A cźicho ho ſtoi? Jedyn po druhim ſo wotkaſi bjes głowa. A Jeſuſ ſo jónkrjeje wopraſcha: „Schtó cźe wothſudźił?“ A wona praſeſche: „Nichtóm.“ A Jeſuſ: „Tak teſ ja cźe njewothſudźim.“ Tehdóla, lubi pſcheſcźelſo, teſ w ſwojich głowach wjazy wopravdźitoje khſcheſcźanſkeje lubjeſe. Schtó wě, hacź teſ ſami biſchće jónu tcho njebudźemy trjebacź. Njewuſpytajomne ſu puczе Boże a nam ſakſewane.

A nětko głowo dźaka wſchěm, kotſiż ſu naſchej ſwójbje we wulkim njeſbożu na kaź mnohe waſchnje na pomoz pſchikhwatali a ſe głowom a ſkutkom troſchtowali. Wſchem, wſchem, bjes tehо ſo dźenſa jich wſchěch njemuju, najwutrobniſche „Zapłaćź Bóh tóm Knjes!“ A pomodlicze ſo ja nad wſchěch, ſo by nam Bóh tóm Knjes ſyłnoſcź dał, wuſchitke te cźeſke khſchitſki ſcźerpnje ſnjeſez. Wón ſam najlepje wé, cźehodła je tak wulke horje na naſ póſłał, k cźemu je to dobre. „Bóh je dał, Bóh je wſał; Jeho mjeno budź ſtwalene!“

P. M. Rab, mitſijonar.

Přihopk.

* Se **Drježdźanu.** Satſelik je ſo pónđźelu wokolo 5 hodź. rano na łejomnoſcźi Stephanſkeje drohi 62 20 lět ſtary ſamkar Wietzel pjeczа ſe ſtrachom pſched thkoſtanjom a ſe luboſcźiſkeje ſrudoby. W. je hižo dla cźeſkeho padniſchwa pothłostany. Pſched tydźenjom běſche ſwojemu nanej ſiſtowanju ſ nimale 500 hr. ſ towarſtwowych pjenjez pokradnył. Pjenjezy běſche pſchepraſkał. Wietzel wobſtejeſche tuncź ſ łejomnoſcźi Stephanſkeje drohi 62, kotryž běſche wot Herzogez mandźelſkeju dojtał, tak ſo mózeſche tóżdy cźaſ tam na wopyt khodźicź. Mjes Herzogowej a Wietzelom ſu pjeczа blížſche poćahi wobſtałe.

Towaŕstwowski powćstnik.

Budyšin. Serbsko tow. „Nadźija“ ma wutoru, 17. 2., wječor 1/8 hodź. w Serbskej kofejowni (w małej ſtwi) ſerbsku hodźinu. Njech ſebi kóždy papjeru a wołojnik a zwućowansku **knižku „Přewodnik“** ſobupřinjeſe. Přindźe wšitcy a z dypkom.

Předsydstwo.

Bukecy. Spěw. tow. „Radoſć“ ma ſrjedu, 18. małeho róžka, wječor 1/8 hodź. ſpěwanje. Dirigent.

Bukecy. Spěwne tow. „Hadoſć“ ma 20. małeho róžka **zawrjenu zabawu za wšitke ſobuſtawy a wot nich přeprošenych hoſći. Zastup jenoż přez kartku.**

Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad ſerb. tow. „Zerja“ ſpěwa přich. ſrjedu, wječor we 8 hodź. w Njechornju. **Přinjeſće ſpěwne knižki „Dobry wječor“ ſobu.** Štóž je hišće nima, móže je ſebi tam kupić.

Hornja Hórka. Serb. tow. „Łužica“ **ma přichodnu** njedźelu, 15. febr., pop. w 3 hodź. **ſwoju měſačnu zhromadźiznu.** Přednošk je k. justiciny rada dr. Herrman z Budyšina dobrocźiwje přilubił. Tehodła a też **wažneho dźiwoho porjada dla chcyła wšě ſobuſtawy přińć. Hoſcźo ſu lubje witani. Wo prawje bohaty wopyt proſy** předsydstwo.

Jaſeńca. „Katolſka Bjeſada“ **wotmaje póſtniſcy pón**dźelu, 23. februara 1925, **wurjadnu ſwójbnu zhromadźiznu.** K tutej maja też ćeſćene knjenje a knježny přiſtup. Kartki za **žónſke maja** ſo njedźelu, 15. februara, pola pismawjedźerja k. Šandy w Jaſeńcy wotwzaće. Wo bohate wobdźělenje proſy

předsydstwo.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma wutoru wječor w 7 hodź. zwućowanja.

Jednota „Sokoł“ we Wotrowje ma přichodnu **wutoru zwućowanje.**

Jednota „Sokoł“ w Khróśćicach ma wutoru wječor 1/8 hodź. zwućowanje pola Wjeńkec a přeprošuje z dobom też bratrow Pančićanſkeje „Jednoty“.

Rakecy. Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnoſć ma přich. njedźelu pop. w 4 hodź. p. Hónča **ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny.** Też chcemy dla ſkazanja ſymjeńtnych běrnow rěćeć. Wšě lube ſobuſtawy ſo wutrobnje přeprošuja.

Ralbicy. — Tow. kat. młodźenцow **wuhotuje póſtniſcy** njedźelu, 22. febr., wječor w 7 hodź. we Waldźic hoſćencu ſwój założeński ſwjeđźeń. Předstajeć budźe ſo hra „Poſledni kral“. Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyšinje. — Zamolwity za hospodaſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za nawěſtki: A. Dućman w Budyšinje.

Aukcija palneho drjewa.

Njedźelu, 15. februara, pop. 1/3 hodź. přindźe, we Skaskowskej, rycéřskubłej ſtušacej holi:

120 rm kuluchow
60 lětna jadrliwa khójna

na přesadźowanje na předań.

Kupcy zeńdu ſo w drjewiśću při Lubhoćańsko-Wóſlinańskem puću — 10 minješinow wot Lubhoćża. Wumónjenja ſo do přeſadźowanja wozjewja.

Zarjadniſtwo rycéřſkubła w Skaskowje p. Wóſlinka.

Katolski kasinow w Kamjencu

wuhotuje **njedźelu, 22. febr.** w zali **„Stadt Dresden“** swój znaty

póstniski swjedźeń

z krasnem dźiwadłom, loterlju a rejemi.

Hrać budźe so tutón raz krasna operela

„Kaž stari spěwaju, tak młodźi flfola“

w tŕoch jednanjach.

Započatk w 6 hodź. Zastup 1.— hr

Wšěch Serbow z blizka a daloka na tutón swjedźeń jenož z tutym přeprošuje

Předsydstwo kasinowa.

Woscebite přeprošenja so lětsa nikomu njepřipósćelu.

„Jutrnica“

Serbske tow. za Njeswačidło a wokolinu

wuhotuje njedźelu, 15. **małeho rózka,** wječor 1/2 8 hodź.

w knježem hoscencu swój lětuši

założeński swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšěch lubych Serbow a towarstwa z blizka a daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Serbske tow. „Zernička“ w Lichanju

wuhotuje **jutře njedźelu, 15. februara,**

swójbny wječor

pola Rudolfec w Lichanju.

Wšitke sobustawy, kaž tež hosćo, so wutrobnje na njón přeprošuja.

Předsydstwo. **Hosćenc.**

Hosćenc „K herbskej grychče“ w Kamjenej

pola Radworja.

Sobotu, 14., njedźelu, 15. a póndźelu, 16. februara

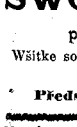

so kózlopiwo toči

z pječenej kolbasu, najl. kózlokolbaskami a pompuchami.

K temu přeprošujetaj přećelnje: **Ernst Libš a mandźelska**

„Herbska grychta“ w Róženće.

Sobotu, 14., njedźelu, 15., a póndźelu, 16. febr.

je wulki kózlopiwowy swjedźeń

na kotryž wšěch přećelow a znatych podwólnje přeprošujetaj **Jurli Eisslt a mandźelska.**

Póndźelu pop. přizamknje so za čełene žony kofej z pampuchami.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pječwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje Mnichowski salonski trio

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Jězdne koła

Stajnje dóstanu nowosće

z rukowanjom prěnjoklasnych hódnostnych znamkow, kaž **„Diamant“, Mars, Phänomen Express** poruča płaćizny hódno

Alwin Ehrhardt

při radnicy **w Halštrowje** při radnicy

Najlóžši běh, stabilne, spušćomne, najl. wuhotowanje!

Wosebje wot 1904 statnje wupruhowane.

Ćežke dychanje koni

(tak mjenowane parniwosć) hodźi so zahojić. W času hojenja smě kóń dale dźełać. Radu podawa darmo

Robert Klemm, Meußlitz

pósta w Zschachwitz pola Drježdźan.

Rozesłanje přez: Berlin-Schöneberg, Schließfach 53.

Korta za skót

wšěch družinow a wulkosćow, kaž tež

tonowe rohy a šamoty

poruča po najtuńšich płaćiznach

E. Schneider w Budyšinje na walskej drózy 14.

Někotre zaměnjene **oldenburgske a danske**

konje

su pod přihódnymi płaćeńskimi wumóžnjenjemi tunjo na předaj

Pawoł Wels, wikowař z konjemi

w Budyšinje na Třěbanskej drózy 6. Telefon 821.

Sprawna holca

na žiwnosć do ratarskeho dźěła so pytnym pyta. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Nowin“

15- hač 17- lětna

holca

z dobreje swójby za kuchenju a hospodarstwo z přizamknjenjom k swójbje so k 1. haprelej pyta. So zamolwić w Małem Wjelkowje čo. 4 w kolonijli.

K 1. měrcej pyta so porjadna

hospodarska holca

na swinje kubło, kotraž móže dojić a wše ratarsko dźěła znaje. Wysoka mzda so přilubja.

W Zahorju čo. 1 pola Budestec.

Hospoza

25—40 lětna, so na wjetšu žiwnosć hnydom pyta.

Poskićenja pod „B 96“ na wudawarnju „Serb. Now.“

Mašinistu

pyta

Dźěłarnja prasowaneho wuhla na Horje.

Zamkarskeho wučobnika

pyta k jutram 1925

Hermann Petschel

zamkarski mištr w Njeswačidle čo. 19 b

Zamolwić ma so njedźelu dopołdnja.

Pjekarskeho wučobnika

pyta k jutram Hermann Libš w Małech Debsecach pola Budestec.

Jutrowny hólc

do ratarskeho dźěła so pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Njedźelu, 15. februara, so

něšto mužaceje drasty a domjaceje nadoby

předawa w **Nowoslicach čo. 16.**

4- hač 5- letny, sylny

kóń

so kupić pyta. Poskićenja pod „B 92“ na wud. „Serb. Nowin“.

Dobreho srěnjeho

konja

pyta kupić

Měrš w Cornych Noslicach.

4- lětny

kóń

je na předaj w Komorowje čo. 6 pola Rukec.

Lěto stary

zrěbc

(ješak) je na předaj w Stróži čo. 25 pola Rukec.

Dwě třilětnej

kobłje

kotrejž stej hižo čahanje nawukłej stej na předaj. Dalše je zhonić pola překupca Klemma we Budyšinje na kamjentnej hasy.

---

6 čornopisanych

bykow

kiž w přerčzku 9 centnarjow waža, steji na předań na ryćerkuble w Kupoji.

Młody wół

dobry podsobnik je na předań

w Čornjowje čo. 8.

Dobry

wowčeński pos

je na předań

w Lipicu čo. 4 pola Minakala.

M. Mikela

časnikař

w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Kalmuk

črijace łapy, barchent wšěch družin poruča tunjo

K. Symank w Budyšinje na Lubijskej drózy 12.

Žane klamy!

Cyle mosebje tunjo

podawa

murjerske cyhele
dźěrkate cyhele
třešne panoški
třešne cyhele

w rjanych, njezańdźitych barbach

Niźkym w zwiesku! Niźkym w zwiesku!

Klinkarnja w Tŕoch Hwězdach, Paul Arnold

w Tŕoch Hwězdach o. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wysnoćowych a privatnych twarjenjach.

Wotewrjenje wobkhoda!

Česćenemu wobydlerstwu, kaž tež swojim znatym a přećelam wozjewjam z tym, zo 14. febr. 1925 **na sukelnskej hasy 1a**

wosebity wobkhod za tobakowe twory

z přizamknjenjom k swojej winowej a spirituosowej wulkowikowarni wotewrju. — Přilubjam kóždemu, kiž mje počesći, najsprawniše a najlěpše posłuženje a prošu wo dobroćiwu podpjeru

Z počesćowanjom

Oskar Nowak

Tole je wobkhod dobreje twory a tunich płaćiznow K. Erler w Budyšinje na Rěči serbskej

Hosći so w swojej rěči witaja a kupićele woprawdźe derje a płaćizny hódno

---

Syna wysokosnośelna

krawa

je na předań w Hněwsecach 13

Młoda, syna, wysokosnośelna

kruwa

je na předań w Lubachowje čo. 19.

Wysokosnośelna

kruwa

je na předań **we Łomsku čo. 20** pola Minakala.

Wysokosnośelna

podsobna kruwa

steji na předań

w Šešowje čo. 13.

Jałojca

blizko čeleću je na předań w Přiwćicach čo. 20

Wujki

(Meerschweinchen) so w kóždej ličbje kupuja. Poskićenja pod „B 93“ na wud. „Serb. Nowin“.

Jenopřežny

kučowy wóz

je přemjenjenja dla na předań w Brězynje čo. 26 p. Hućiny.

Rjane čiste

dźećelowe symjo

je na předań

w Kortnicy čo. 19.

Cyle nowy

dwójnopřežny wóz

kiž wudźerži 60—70 centnarjow, je na předań we **Nowej Wsy čo. 8** pola Rukec.

Pytam

trjebanu młóćacu mašinu

z čišćadłom. Poskićenja pod „B 95“ na wud. „Serb. Nowin“.

Přećelaj, překupcaj, pytatej znajomstwo dweju knjeznow z dobrym kharaktrom dla

pozdźišeje ženitwy.

Wonaj staj srjedź a kónc dwacetych lět. Poskićenja z wobrazom, kotryž so wróćopósćele, njech so pod „B 94“ na „Serb Now.“ zapodadźa. Mjelčitosć je česćna wec. Bjez podpisma nima zmysła.

Kedźbu! **Kedźbu!**

Wotewrjenje wobkhoda.

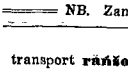
Za lětsne twarske předewzaća porućam so k wuwjedźenju wšěch **nowotwarow a přetwarjenjow,** kaž tež wšěch **wobmjetowanskich a wuporiedźeńskich dźełow** při kruče solidnem, wěcwustojnem wobdźěłanju a sprawnem, poměrnem wobličenju.

Z počesćowanjom

Alwin Anders, twarski předewzaćel

w Budyšinje na sukelnskej hasy 28 w sadn. khěži po 2 skhodomaj na lěwo.

Transport młodych, wysokosnośelnych

kruwow a jałojcow

a młodych wołow

přenjeje rjadownje

a transport **litwinskich**

koni

steji wot póndźele, 16. febr. **w knježem hoscencu w Njeswačidle** jara płaćizny hódno na předań.

Skótny wikow. Pawoł Lehmann

Telefon 46. **w Njeswačidle.** Telefon 46.

NB. Zaměnjam tež na rězny skót.

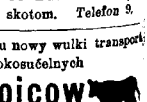
Wulki

transport **rańšopruskich wysokosnośelnych**

młodych kruwow a jałojcow

a najlěpšich

plahowanskich bykow

steji wot njedźele, 15. februara, w mojich hródźach po tunich dnjowych płaćiznach na předań.

Emil Reichelt w Kulowje

wikowańja z plahowanskim skotom. Telefon 9.

Wot soboty, 14. februara, staju nowy wulki transport rańšopruskich wysokosnośelnych

kruwow a jałojcow

w mojich hródźach płaćizny hódno na předań abo k zaměnjenju

Hermann Priemel, wikowař z plahowanskim skotom **w Kulowje** telefon čo. 4.

Přiloha k čisłu 38 „Serb. Nowin“

Sobotu, 14. februara 1925.

Sažne nalětne pożoły.

Do prěnich nalětnych pożołow, kotrež je słónčko we stólčišćej lěčnej symje wumabiło, słuschaja drje tak mjenowane biba lětnje worjeschkiny, mjasa (Ulme), wołše, topoły a wschelake wiki, kotrychž próch wosebje wětit pschenoschnje a jeli fu mizki dosć wudospołnjene, napoczina so hižo saprošchenje (Beschäubung). Dla hischcze wocžakowanych imjerschow njeje to derje. Ale tež hižo dałoko wumytym topjenjazym pupkam bola a druhich kreczałow imjerschi wěsy sescharkodźi. Ale staroschina zwoła ja rostliny pódla nalětnych pupkow, kotrež so hižo w nanmjenje tworja, hischcze i druhimi wudebita la lečo, hdyrnjež tralch trochu pożółtscho so wumywaše, jdyž fu prěnje imjersche. Druhe njebudźa drje psches imjerschi cjerpjeć. Wy gnadź so to stało, potom bychu kčejenja a płódy saschłe. Wot łožnych sahrobnych kreczałow, n. psch. ośmicžełatych a fwjatojanskich jałodow njesłuschi so hischcze žanu kčejenja na fwětłoczej kwětce. Tehorunja dżerża so padżwe schtomy se fwojimi kčejenjemi wotcžo.

Nalětne kwětki, kotrež w jahrodże, w lěsu a na łukach rodźi, su fwój symdli słabow tydżeń pschikrócžiłe. Sčo to najprjedy hużdże kwětki, kotrež famo pod śnědkom njepschestanu kčejeć a kotrež je fwótrba le schkitaczej a wotbrowazej čžerwjenej barbu wuhotowała. Wětrkujcže a konjaze hlopyto fu fwoje kčejenja w ežichich kucžiłach wotewrite. Wjelcže drjewo (Seidelbast) kčejo hižo někotre njedźele w lěsu. W jahrodże kukaja nalětna barbiczka (krokus) a śnědownik je symje. Pośledniše fu tu a tam hižo fwoje bčše wonožki wotewrile. Na słónczuntnych brjóžkach rosčerjejcza so hluchawka (Taubnessel), njedźiwajo na mózny imjerschi. Hdyž žebi pschesahe wumite rostlinu błyše wobkedźowany, spóhnajcemy, jo so kóžda rosshladnja pschecžiwo imjerschej schkita. Krótke, tołste schjischki a nóski, małolopjenate kčejenja, hnsty łoknicžłaty łabat, na jemi w kole ležaze łopjena fu jich schkit, tak jo famo kčejazu rostlina imjerschi pschekraje.

Wjedro we wulkim rózku.

Tak je hižo tschi mežaz njmo, kiž ma hewak symdli karakter. Ale we symdlim napohładze a we symje njeje mo nicžo pytnyli. Zdó wosta cžerki, śnědowy łabat dożyła pobrachowaschc, na žanym dnju njeschkit so thermometer pod nicžku (null) a pola pokasowachu so w jelenej dracže. Hdyž tole wschcy wobhladanty, dyrbimy so praschcež: Je dża so semitka wótka pschepuschczyła? Sómy my cžojam wucžekli? Je łemja swój dotalny puć wopuschczyła? Niž lětuschc mile njedro wot 2,8 stopnjow cžopłoty je to lpodżiwne. Sómy hižo mjsliczn temperaturu w januaru dożiwili: 1902 +3,5; 1906 +3,6; 1921 +4,7 a 1923 +4,8 stopnjow. Tež pobrachowazy śnědy njeje to wulmanne, ale wobstajne cžopte wjedro psches mežazy je spodżiwne na lětuschc „lymje“.

Se swojim pschereschom wot 2,8 stopnjow cžopłoty běsche mežaz wot 4,4 stopnjow pschecžopły. To kóždy dowodzi, hdyž žebi pschemyślł, so lětja temperatura wjecžonych němiskich winowych krajinow wokoło Rhyna a Mohana jenož jedyn swojeń wjazy wucžinja hacž nascha. Sobotny dżeń mežaz i zyła njemčesche, hdyrnjež so na 18 dnach jmjerschł pokasał. Runjewon lěcžna temperatura běsche 4. januara. Tehdom stejesche maximum — thermometer na 15,1 stopnjach cžopłoty. We 23. běsche najsymnischi dżeń se 7,8 stopnjami nize mcžki.

Powětr bě i mjetschan wložnoty. Wložnosć dożdż we pschereschu 80 prozentow. Stónczko běsche naš wopuschczko. Njemjełannmy emi jeneho dołpołnje słónczneho dnja. Sa to pak 15 dożdża samročženych. W pschereschu běschu njebjo 72 proz. pschichnyte.

Niedźiwajcy wulkeje wložnoty mežachmy jenož 7 i njow je słabym deschczom, w pschereschu 14,2 mm, potajkim jenož połojzu stuczenego deschcża. Snieh dżesche so jenož na jenym dnju, ale rosta hnydom żaho. Na tsjoch dnjach pokaja so mróz, runje telko rajow kurjawa. Nejschto wurjadne běsche njewjedro. Wětrik dnjesche i mjetschan i mjecžora, a to 64 rasow.

Barometer dożdż w pschereschu njetłyschanu wyschokcż wot 758,4 mm. To je wo wjele wyschc hacž dotholetny pschereschk wot 750,0 mm. Najwysche stejesche 20. jan. je 773,2 mm., najnižschi běsche 742,0 mm. Potajkim khetry rozdźel.

Drjewowa hromada.

(Wobraš se wopy.)

Nischo cžze być nawukmjene — famo drjewo kałacž. Trjebasch jenemu, kiž swój žiwy dżeń njeje ani fekery we horschczi mčł, jeno drjewo rubacz dacz. To mohł hej brjuch je śmečkami dżerżeć. Njewč, kak ma hej fajwjesć. Tu wsnimy jenu i cžakom fekeru i rukow, so hebi koscze njerožruba. Nó, rubanje wschak hischcze druhdy nčkak dże. Ale prawu drjewowu hromadu, tajši rjany kehel natwarjcć, to cži kóždy njemóże. A tej njerosumi. Schtoż nčko nasch wottwarjeny listowy je, tón cži najrjeńschu drjewowu hromadu w zyłej wokolinje natwari. Haj wschak, cžasa ma dosć a tak móże dny dołho na njej pipliež. Nichtón jeho njehoni. Schtoż njeje dżenża, budże jutsje. Szyła ślutscha do tamneje druhimy cžłowjekowu, kotrjż sa dwaj dnjej wjazy njedżełaja hacž sa jedyn. Ale schtoż cžini a dżeła, to je wscho „akurat“. Hižo pschi rčsanju ma kijeschk w ruzy, so je jedyn kulujchk tak dołhi kaž druhi. Hacž na milimeter. Tajši wón je. Schto dżesch potom dale ? nim cžinicž. Zona drje so tehdła druhdy na njeho huntori a hnčwa. Ale druhich mjerjanje jeho njeboli.

Kaž hižo prajach, two rukow wschak jemu njeidże. Je bóle na běhanje śmjeżeny. Tyhaz tróch běha wob dżeń tu a tam. Pak hej bże po pjesk, pak jón njeje famo mats. Tu pohraba kusk, potom famo rčsa. Potom steji pschi płoce a ślesta je śmjedom. Tak famdu dny a tydżenje. Ale famo po cžasu dóidże schlink hej hodżinku. Skónczuje je se fwojim drjewom hotowy.

Bohu dżakowano — tolsche dżčlo je hotowe. Nčtko rčka ? hłowu dżčlacž. To ma być hromada kaž wobłsana. Ludjo dyrbja na puczach stejo wostacž a — hubu rozdawjcz a wocži wumwalecž. Lčtja njecha žanu kulojtu, ale schtyri-rózkatu stajicž. To njeje tak lohke kaž hej wy lubi ludźiczka myślicže. Chże ludżom pokasacž, so może tóżnu też stajicž. Nčtko rčka prawje wotmčricž, kak wulka na hnej. Żyke schcžépki dyrbja do njeje, ale hromada dyrbi też pokna być. To njeje tak. To dyrbiśch fwoje pjecž fmużkow „salleeže“ hromadu bracž. —

Skónczuje sapoczina. Najprjedy sakład. Ale storha a fwarporjedża jón diwaj, tři, schtyri rasy. Pak sda so jemu schtyrirózł pschewulki, pak pschemaky. Tehdła so jemu śmjecž njetrjebacże. S zyła niž cži, kotrjż do teho niczo njerożumja. Nčtko sda so prawy być a twari dale. Kóżdy schcžépku dwójzy, trójzy pschekładze, hdże so najlépje hodżi. Hładke a rune pschinidu fmonka a do rózkow, tamne schescharate, horbate a fukate do fyredża k wnjelenjenju. To fpytuje a fażo „probéruje“. Kóżda schcžépka dyrbi na fwojim městnje być. Wosłjcet měri i delku a hlada, hacž fu wschc rune. Kaž hižo prajach, hacž na milimeter dyrbi wscho trjechicž. W runej fronče dyrbi wscho stacž, kaž pola wojakow. Je żo tam dołho dosć „bčtwal“ a runu śmuhu twericž nawukmył. To dże też fwoje schcžépki nawucžicž. To tlepa tu, to pjerje tam. Mjes tym też fażo nčzajt schpak sakole. Derje wschak to runje njeczini. Je hižo rošlakany kaž tajši dżerkawz a tuj je na tajšu „malickfosć“ fmucženy. Haj wschak haj, tajku hromadu runje a brawje natwaricž, to je też „khumfich“. To ma żo cži mulef wo wjele lépje. Tón móże dżerż krucże ? kalkom wupjelnicž. Wysche teho fu zyhele jedyn kaž druhi. Trjeba je jeno wjacž a klasež. Ale pola wschelakorych schcžépkow dyrbiśch hej bóle hłowu łamacž.

Takle — nčtko prawje schikwanu tschu horje a wumjelstwo je hotowe. Wobhladuje hromadu se wschcch tónczin, klepa i dełku a dorunuje, kuli pjenk na bok, shroba tschetri hromadże a tykuje ruzu do fata: „Takle. na letuschc żym sażo nas hotowy. Haj, tale rjana hromada. Kaž wobłsana. Kaž malowana. Nó, to budża ludżo mózuje wudżčracž.

Ale schto móże żo cžłowjekej wscho stacž. Ssamo na stary dżeń. Nasch listowy njebéże najlépje jedyn rózk bocž ? tónnoit, fkruczit. Tutón počinaschc żo pomału wot zyłka dżelicž. Dale a hórje. Hižo nasta wjetscha schlakba a ta żo dżeń a bóle powjetschi. Sa por dnjow możesche hižo ? pjaschu do njeje. Rózkowne schcžépki wołachu wo pomoz. Ale nasch listowy żo nihdże njepokaza. „Sčnadź możemy żo tola dobżerżeczę“, mčnjachu nčtkore rózkowne schcžépki. „Hlownje je, so nabočni kolegojo naš njewutkóża a tak żo zami fwjeżu. Hewak jédżemy wschitzy hromadże ke Krake-

Na wopyće w horach.

„Nó, Khorla? Zaso wróćo z dowolenćy. Kak je?“

„Ach dowolenća! Ty runje tak činiš, kaž bych ja wulke prózdniny měł. Te tři dny, kiž běch prječ, to tola je za kóčku, a wyše teho sym hišće dwaj dnjej jistwineho arresta dóstał!“

„Khort tola! Što dha sy to zaso zworał?“

„Och, zworał! Što rěka zworał. To móże kóždeho člowjeka potrjechić, so jeho pčoły tak skałaja, zo jemu wobličo tak naléže, zo so někotre duy so wjacy njez ludźimi pokazać njemóże.“

„Widźiš! Daj tym pčołam pokoj, dha će njekałaju.

„Ja njejsym žanej pčoły kříwdu činił, to je jenoż tón hłupy wół wina.“

„Hahaha! Khorla! To je tola přeco wohrniso. Što da, ma wół z pčołami činić? Mi so zda, ty sy zaso khěrro wjele dożiwił. Nětko won z rěču! Što bě po prawom so stało!“

„Prěni dżeń běše po starym wašnju powitańske wopowjenje; to nadjahnik hinak njećini. Kaž wón méni, dyrbi so žadnym hosćam česć wopokazać. A druhi dżeń ke wobjedej měješe hišće druhu česć za mnje.

„Wěš ty, Khorlo,“ praješe wón, „ty móżeš mi něšto k woli sčinić. Ty by mohł našeho wola a tři kruwy horje na łuku wuhnać a za nimi hladać. Chceš?“

„Nó, haj,“ prajach, „hdyž hewak ničo dale njeje, to hižom dokonjam. Ale we 5 hodź. so zaso wróću. Mam na wječor hišće něšto druhe dźełać.“

Po prawom njelubješe so mi ta wěc tak prawje, dokelž bych radšo hišće někotre hodźinki spał. Ale ja sebi myslach, to budu na łucy też móc. Do hole mi tola njećeknu. Jenož dyrbju kedźbować, zo njebych sebi přespał, přetož dyrbjach w 6 hodź. na „Bismarckowej horje“ być. Tam chcyše rjana knježna z Barlina na mnje čakać.“

„Hoho, Khorla! Widźiš! Ja sebi myslach, ty sy tajke něšto na pućeo wothył. Sy tola swarjeł na tu lubosć, kaž sroka na twórja. Kak nětko na tajkę wěcy přiňdżeš?“

„Nó haj, Jano, njeprašej so dołho, wěš tola, kak to přeco bywa. To je hižo tón wulki „łaćanski mudrack“ brajił: Łubosć móżeš tysac króć z widłami z durjemi won wuhnać, — ale tysac a prěni kroć přiňdże zaso z posłenčn nutř. Potajkim, w 6 hodź. dyrbjach na „Bismarckowej horje“ być, a to njesmědźach na nihdy wonka na łucy přepasć.

Ja dżěch do mojeje komórki a wzach tam swój pućowański budźak a wulki sochor do ruki, a pohonjowach wola a kruwy na łuku, kotraž běše jenoż 5 mjeńšinow wot domu zdalena. Potom klepnych hišće kóžde skóco ze swojim sochorom, zo bychu wědźeli, při mni knježi porjad. Wola tak přiwjazach z dołhim powjazom za štom, zo njeby mi žanych hłupostow načinił. Potom lenych so při štomje do khłodka. — Haj, hišće něšto, hdyž časnik přihotowach, zo by mje wokoło 3/4 5 hodź. zbudźił, kuka wół tak njerozumnje na mnje, zo dyrbjach so smjeć.

„Nic wěrno, tajke wěcy ty njeznaješ!“ prajach jemu.

„Muuuuuhh“ wón wotmołwi.

Nó, ja njewědźach,“što ma to na sebi, ale sebi myslach, čehodla njedyrbjał jemu kusk wjesela přihotować. Wzach kónc powjaza a přičinich jemu časnik mjez rohi, tak zo runje na čole wisaše. To dyrbjał widźeć, kak hordy na swoje „česne znamjo“ běše. Z bokom hladał je na časnik, zo so jemu wóčcy při samom zawjertnyšej. Potom wobroći so k swojim tšom knježnam a praji:

„Muuuuhh — —!“

Tutón raz wědźach, što ma to na sebi, wón cžicyše mjenujcy prajić: „Hladajće jenoż raz na mnje, što ja za pyšnco khadłu sym.

Ale te so wo njeho njestarachu , a swoju trawu dale skubotachu, kaž to přeco je, — što tola žony rozumja, hdyž chce muž z nimi trochu rozumneho rěčeć.

Potajkim nětk bych mohł spać, — běše lědma 2 hodź. To mějach skoro tři hodźiny hišće časa. Wuzuch so škórnje, wusłěkach so jaku a přestrječ so tak dołhi kaž běch, do trawy.

Horka, na módrym njebju swěćace słónčko. Ze časami přeběžachu wyše mje snčhběłe mróčałki a za horami so zaso zhubichu. Wokoło mje lětachu pčoły wot jenoże kwětki k druhej. Horka na štomje sedżo prašeše so jena zyba někotre sta króć: „Njejsym ja rjany nawoženja!“ Na boku w kerkach směješe so dźěcele kokuli, zo njeje hewak nič nawukła hač swoje samsne mjeno wołać. A potom bywaše wokoło mje čicho a přecy čichšo. — — —

Rrrrrrr . . . . . Dundr njechał! Tón časnik!“ To sym woprawdże spał. Hnydom poskočich. Tu hišće zawohladach mojeho wola, kak wón z najwjetšej spěšnosću z hory dele čerješe, wopuš runje do wětra dźerżo, kaž płotowu desku. A te tři kruwy za nim.

Hrabnych swój wulki sochor a běžach bosy kaž pós za zajacom zady wólbrneje črjódy. Božedla, zo njeby to hajnik widźał. Ale to běše hižo přepozdże. To sćekle čerjenje — tón wol, běše prjedy daleka hač ja, a zleća kaž wutrěleny přez nizki płót do zahrodki. — Ric-rac, kaž bychu te žerdki zapałki byłe, překi přez kórkowe hrjadki, zo błóto jenoż tak wokoło njeho lětaše. A dźćcacy wóz, kiž tam steješe, so přewali, zo hajnikec najmłódši synk z wulkim wotmachom přez wodowy sud přeleća. Wol pak hanješe přecy dale mjez sadowymi štomami a storhny wulki rěbl, kiž při jenym štomje steješe, sobu a — — — bums — — — tu leżeše, křidu w rucy, hajnik na zemi, kotryž běše runje rói pčołow ze štoma wzać chcył.

A ja z dołhimi kročelemi přez rói pčołkow, za mojim wołom, kiž runje za twarjenjom po běrnišču do lěsa běžeše. — Na hłowje, w košli, w kholowach, na nohomaj, wšudże mějach pčoły. Dundra tola, sym ja skakał.

Ale mojeho wola dyrbjach dosćahnyć a přede wšém mój časnik, hdyž by so hajnik dohladał, zo sym to ze swojim časnikom zawinował, dha by mje bjez wšeje hnady wyše swojich pčołaczych kołčow wobwěsnył. Nó, dobre poł hodźiny sym drje za tym wólbrnym djasom wokoło honił, doniž so wón tak daloko njezměrowa, zo so domoj wjesć daše. Ale mój budźak běše prječ, a so nihdy wjacy njepokaza, je so budźak běše prječ, a so nihdy wjacy njepokaza, je so najskěršo we kerkach za nizke halozy wottorhnył.

Hdyž domoj přiňdżech do hajnkownje, na člowječe! to běše mi wječerjeć! Wšitcy mějachmy nalezene mjezwočo, hajnik, jeho žona a ja najbóle, dokelž běch tak dźiwje přez njemdrje pčoły přeběžał.

A moja „knježnička“? — — Božemje, božemje! Naš jedyn njedyrbi sebi na swjeće hižo žadyn žorti popřeć. A nimam ja prawje, hdyž praju: Stajnje a wěcnje su žony wina, hdyž mužojo na tajke hłupe mysle přiňdu. — Nó, nětk wěš wšo, kak je so ta wěc měła, ale dźerż hubu — rozumiš!“

Zjawny list.

Pisany za rjad „Jungdeutscher Orden“

wot fararja Herberta Lüttke, sobustawa Młodoněmskeho rjada.

Wulkemu mišichtrej Młodoněmskeho rjada Knjesej Ariurej Mahraunej.

W Doberkowje (Stara marka),
wobrjedź winowza.

Bišo w wočakanku minjeneho měsaca tym tutón list Wam napisał a pschejach sebi tehdy, duchowny bój we praschenja, kiž su w tutom liješe wobschijate, w organje rjada, mjenujcy „Młodoněmskem“ wubědźeć. Bohužel běsche tkowne wudawarstwo so zapowěło, tutón list wosjewicź. Tajke sadźerżenje móju jenoż wobzarunomnu wulkotnosć a sa „zyčerja młodoněmskeho rjada“ jara srudne znanjo njedosahajazje smužitosće mjenowacź, so nochze čestnje pschihowdźene wojowanje pschijeć.

S radosću běch jónu swoje dobudźeło rjadej wěnował, dokelž so mi jeho wustawa wotprawdźe pschihódna sa nawarjenje ludoweho zwika być dsatche. K mojej bolosći pak dyrbjach widźeć, kak duch, w kotremž so potom w rjedźe dźakarske a kotryž wobsedźe też w „Młodoněmskem rjedźe“ swój wuras dosta, so runjewon rjadowym wustawkam pschečiwjesche. To bych chcył w někotrych dypkach dopokasać.

*

§ 3 wustawkoweho rjada rěka: **Młodoněmski rjad prózuje so wo němsku zhromadnosć luda na kschesćanskim zakładze.**

Snate je, so so mjes evangelskim kschesćanskimom tak mjenowane směry (Richtungen) rozesnahuja. Jedyn tajki směr sestupuje so wokoło „Christliche Welt“, wudateje wot Marburgskeho profesora bohoskowstwa D. Rade. K zapschijeću dytoleje kschesćanstwa, kotrež sastupuje so wot dźela tutych wusnawarjow a hischcze dale po wschěch zmérach, hlusha też wěste wuprajenje so sa problemy mjesnarodnoscze (internazionalisma) a měrlubowarstwa (pazifismu).

To prěnische njedyrbjało po prawom sa kschesćana być z problemom. Zaznje leži tola psched naschimaj wočzomaj zyły zwět wopschijazy nadawk kschesćanstwa a Jesušowa wulkosć je dźen sobu w tom zapschijata, **so je wón nabožinu wot jeje narodnostnych putow wuswobodźił a ju k zwětowej nabožinje, t. r. mjesnarodnej nabožinje poschěhnył.**

Kschesćan ma pschi wudokonjenju nadawka na zwěsce hódnotu božeho stutka po tym potwudźowacź, hacź bo wón napossledku sarjadnje jako kanjeź do wulkotneho Božeho twarjenja dwěta. Měrk je človjek swjeczeny, mjesnarodnosć stojnje napschećiwno narodnosći stajecź. To je wopak, w kóždej mjesnarodnosći tajki nahlad na zwět widźecź dyrbjo, kiž je běrł wuraslje to hešto abo wustkowo stajił. Janjesnajuzaneje wótczinu! Je wschak hischcze druha mjesnarodnosć, kotraž so zyle derje poruwnja narodnosći stajecź hodźi. To wuzajmuje so fe schěhowajcych: Schtož je lud w makem, zhromadnosći wschelakych splahow, to je człowjeństwo we wulkem, mjenujcy tehorunja zhromadnosć wschelakorych splahow a druzimow zyłeho człowjeńskeho splaha. Stajnjenjeńca sa kschesćana dyrbjało to tak być, pschetož schtóż bo tomu pschečiwja, bohužel kowjeca, kiž bo z barbu abo z pochadźenjom wot njeho rozesnawa, swojeho bratra mjenowacź, tón njedyrbjał bo też tschesćan mjenowacź, pschetož wónk schesćanje nje. A kaž sługża ludej wopokasana njewusmańka sługżbu swójoje wopokasanu, naiwopak runje je z wumjenjenjom stroweho zwójoneho zżiwenja, tak też sługża człowjeństwu wopokasana njewusmańka sługżbu wótczinje wopokasanu a je runje tak z wumjenjenjom stroweho statneho zżiwenja.

Kaž swójba njeznjebe sa mnje być z poslednim samerom mojeho luda, ale wusche teho dyrbi stacź sługżbuje ludej, tak je i logistim sćěhom, so ma też sługżenje ludej sazo postupej człowjeństeje towarischnosće dozła poskrjowacź.

Jara witane mi je, so runje na tole praschenje so nastawk w cźišle 81 „Młodoněmskeho rjada“ poczahuje, mjenujcy „Napominace zkowa na duchownych wjednikow kschesćanstwa“ složene wot Ernsta Helmersa (Celle). Tole rospominanje wobroczża so krucze pschečiwo tóždomu mjesnarodnemu stajenju so kschesćanstwa a žada jako najwyschschze, so dyrbja fararjo pschi swojich predowanjach na to myślicź, so dźeł nětnikeho ludu pob jich kletkach zyda. Na to dyrbjeli woni stajnje swoju kedźbnosć stočicź a so „wědomnje nětnizy“ wuprajicź. Dokelž tute rjadki tola też tomu abo druhemu pschikluschnikej Młodoněmskeho zkoda na wóczi pschindu, dyrbi chcył jim sćěhowace dacź pschemyslicź.

Knjes Helmers dhze tola też kschesćan być. Potom pak njech wón swoju bibliju wotkrywje a Galatiskim 1, 10 cźita:

„Prěduju trasch ja nětko człowjekam abo Bohu k lépschemu? Abo chcu ja ludźom so spodobacź? Hdy bych ludźom hischcze spodobny był, to bych njebył ſ wotrocźkom Khrystušowym.“

— Haj, knježe Helmerso, niz po ludźoch njeznměm so we swojem sastojnitwje složowacź, ale po Bohu a jeho evangeliju, wo kotremž we zamrznym stawje, hrónczka 7—9 rěka, so njese niczo druhe khibo jeho, a poklaty budź tón, kotryž jene druhe pschinješe. Tola wodaječe. Pawoł běsche žid, a po tom, schtož wón praji, wschak so nmohy nimaju. Ale Jesuš změ sebi tola žadacź, so by so na njeho dźiwało. My poskrucham na poselstwo swojeho Mischtra, kotreż pak rěka: **Njeseče wschěm ludam won tu radoscźnu powěsć, so fu wschitzy wdźo a niz jenoż Arišzy sa měschczanow we Bożem kraleswje powołani.** Tak mj jednamy a jednamy tola jako dobri Němzy.

Wottud pschedběhuja wschě nitki k druhemu problemej, njenujcy k měrlubowarstwu (pazifismej). Sa nnje měrlubowarstwo tehorunja njeje ſ problemom, ale za žebi žadam, so by so pazifism snajmjenschcha ſ problemom, t. j. ſ pschedmjetom važnehorosmyślenja za tych stał, kotříž bjeskritiki gonanjom wala a jón napaduja. W potschikkowem ma měrlubowarstwo kaž mjesynarodnosć wobihnosć pschečiwo narodnosći (antinational) na zebi, tehodla je „njewuschne“ (njetrjebawschne) sa mnohich, so w myślach ſ nim saběracź. Tu njemóže po praschenje wešo w zykej hłubokosći wuczerpacź. Sa tych pak, kotříž wo nim jenoż telko wědźa, so je ſ kolej radu, kotraž wukhadza se strachocźiweje starosce wo lube zamrzne zwjenje a sawedźewa so ſ kschesćanstwom płaschczikom, njech złuji sćěhowaze k lépschemu rosjašnjenju:

Pazifism abo hibanje za měr je zebi sa nadawk stajił, pocźahi ludow ſ mjesow namozy wusdźehnycź a je na podłoźe prawa stajicź.

Za myślu, so změtnu jako evangelski farař wočzakowacź, so so na tole pschepwědźenje znajmjenschcha dźiwa, so so wobkedźuje a cźešcźe. To pak so w Młodoněmskem rjedźe njestawa. We wojowanju runje pschečiwo pazifismej, kaž so ida, widźi „Młodoněmski“ (rjad) nětko zwój khowny nadawk.

Njepěrne, ponjaze, haj, k zapěwanju wabjaze waschnje tehole wojowanja so najsterscho z teho wunjaknicź hodźi, so zpiżowanje nastawkow jenoże listu kaž „Die christliche Welt“ abo „Mutiges Christentum“ psched wocźomaj měli njeżżu. Hewak bychu woni dźiwaco na zwjatu wažnosć, ſ kotrejž so pazifism wot wyżkoważenych wjednikow mjes evangelskej zurkwju zastupuje, zawěsće trochu měrnische wuraziwuzwali.

Jo pak zej myślu, so je to w sakładze něschto druheho, schtož militarisstwo a pazifismo dźeli. Tamnym je wójna tola ſ pruhowanjom za prawe pózcźiwośće muża a se nuznym srědkom, tele pózcźiwośće wubudźecź a wobtwjerdźecź. Wschako ani wěcznego měra měcź njechadźa, mózu jenoż na zkowo jeneho wulkeho dopomnicź. Měr je zón a to ani niz zjawy. Tu rozeidu so wěso puce.

Sa nas je wěcznu měr tej hischcze hón, ale zjawy, dokelž widźimy tutón zón nij jenoż we zamom zwonkownym pohlu, ale we skutkownem zo hibanju wschěch nadobnych duchownych mozow.

A my njepschewostajimy prosto Bohu, sa sajwedźenje tehole staiwa dźetacz, kaž to cźi cźinja, kotříž tutón staiw do taunehe wěcznego zwěta wotstorkuja, ale my cźujemy zwjatu winowatosćez we zebi, bohu na tom dźelacz, so by Boże kraleswje k nam na semju pschichło.

Hromadźe ſ wojowanjom rjada pschečiwo pazifismej rozschěrja so myšl hibenja. S kschesćanskim zakładom to wšo niczo wjazy zhromadne nima. Snadź ma to ſ dźełom ducha Armina być, kotrehoż měnja, so ma so ſ duchom Jesušowym hwjafacz, so by so germanske kschesćanstwo wotworiło. Za so jenoż boju, so tole zwjafanje so rozwjasa ſ wohnjowej napschečiwnosću ducha Jesušowego. Jesuš njesnajesche zamu bidu pschečiwo zżiwym njepschečelam, jenicźku bidu pschečiwo sebi. Wón wojowaschе pschečiwo ſ emu w zżiwych njepschečelach, runje tehodla, dokelž cźuzyche jich zako człowjekow lubowacź, t. r. zhromadnosć duchow wutworicź a posłaricź. **A schtóż by chcył prajicź, so placźi drje sa wožobinskich njepschečelow, ale nij sa njepschečelow wótczinu, tón njewě, so tehdyschе wobstejnosće w Palestinje běchu w mnohim nastupanju dźenżnischcim w naschim ludźe podobne, hdyž też hida pschečiwo romskemu knjeżeństwu pschiběrasche, Jesuš pak napischeco wschěm pokhylam, jeho sa wjednika narodneho hibanja postajicź, truthy swósta.** Kaž jara wón swój lud lubowaschе, tak jara skalowaschе so wón wot wscheho hołka hibzenja, ſ kotrymž tehdom napschečiwo jeho wotmyślenjam stejachu. Jesušowe prózowanje płaczeńske natwarjenjo druheho kraleństwa, a ſ jeho brónju we tutom wojowanju běsche hinaschi mjecź, mjecź prawdy a wěrnosće a njebožaineho ducha Božeho. Sa tute kraleństwo a ſ tutym mjerzom dhze też pazifism wojowacź. **Komu so to ſ hłubokeju być sesda, teho chcu na to dopomnicź,** so **je też druhim człowjekam, a to hižo jara sahe kschesćanstwo ſ hłubokeju być sdało, so pak je naschа wěra dobyteje, kotreż je zyły zwět pschedobyło a też dale hischcze pschedobudże.**

Jungdo a zhromadnosć luda.

§ 5 wotrěkł 2 rjadowych wustawkow praji tak jara rjenje: **„Rjad dhze, na towarschnoscźi, we wójnstich wichorach wuruhowanej a na kruteм woczehnjenju muża dale kwarjo, prosty wschěch napschečiwnoscźow stawa a stromy, sa wjednje zjeczjowanje a twjebnanje wschěch derje němzy jmyślenych muzi zkutkowacź a pschečiwo njesbožownej roskazje, zawiscźi a hidźe wojowacź, kotreż dźenża zamo najlépschich luda rosdwojeja.“**

A we zkutku (praktiki))? Hdże namakasch w „Młodoněmskem“ zwobodnu stronitschi napschečiwnoscźow, hdyż trochu teho wjasnomneho cźeńczowanja a twjebnanja wschěch derje němzy zmyślenych muzi? **Nadeńdu-li trasch so tuzi derje němzy zmyšleni muzoju jenoż we wěstych stronach, trasch jenoż w němsko-narodnych, pola němsko-lidowzow abo tehorunja hischcze w Němsej ludowej stronje?** Potom pak je wěsće łóng. Wschо, schtož dale na lewizy bydźi, nima prawa wuprajicź, so so też němzi mjenuje. Myślu, so njetrjebam to dale dopokasowacź. Nepischečelstwo pschečiwo demokratiji a zozjalnej demokratiji rěcźi zkoro je kóždeho zkowa „Młodoněmskeho“. Derje, ja znaju muzow, na kotrychż ſ najwjetschej cźeńczownosću a wyšokoważenjom zpihaluju, muzow, kotříž běchu ſ mojimi wuczerjemi na wykokich schulach, na evangelsko-bohoslowskich fakultach, kotrychż wutroba bo hori ſ wohnjowej lubosću sa němsku wótczinu a wonj su demokracźa.

Dozwła stoji w § 4 rjad. wustawy tale rjada: **„Młodoněmski rjad stoji na podłoźu wustawy.“** Sa prosteho a bjes tajemstwa myslejego człowjeka pak njerěka to **wojowanje pschečiwo wustawje.**

Stawcź 1 němskokrajnje wustawy rěka: **„Němski stat je republika. Statna moc wutkhadza wot luda.“** Stoji „Młodoněmski rjad“ na sakładze tehole stawcźka?

Stawcź 3 rěka: „Statne barby su czorno-czerwjeno-złote“. Njewozpje „Młodoněmski rjad“ pschečiwo tutomu stawczkej?

Pak je hada: „Młodoněmski rjad steji na sakładze wustawy“ jenoż tehodla do rjadowoje wustawy so zapschijasa, so by so rjadej możnosć jeho wobstacźa wšěmstej republiky dała, bjes teho, so by so rjad we wopraudźitosći po tutej sładze złożował, potom je to waschnje wojowanja, kiž njeje tyczerske, abo rjad mění sprawnje ſ tutej radu, potom njech so pschečiwo wustawje njewojuje.

Cźisty budź schtit rjadowy a wotewrjene hladaśo (wiser)! **Chze-li rjad pschecźiwo demokratiskej statnej formje wojowacź, potom njech won to w swojej wustawje wupraji, hinak njech saběra bo won ſ dźełom, kotreż pschipóstawa bohudźelo demokratiskich mozow k natwarjenju jednoty luda.**

Jara cźeńczeny knjeże! Dhyż dhzych prěni króć tutón list psches „Młodoněmskich“ Wam pschipósłacź, běch ſ tym pschecźom pschewdaty, zjadeż k twitwarjenju wopraudźiteje zhromadnosće ludu puce pokasacź. To pak je też dźenża hischcze ſ mojim pschecźom, hyrnjez hych so mjes tym je sabżerżenjom hłownebo wubadwarstwa „Młodoněmskeho“ mjenowany widźał, swoje pocźahi k rjadej rozwjasacź. Wschе so mi tola twe hłownebo wubadwarstwa jako dobutstawej wjednistwa rjadu hroshko, so mje ſ rjadu wusamknu, jeli hyh so swajił, tutón list w druhem cźasopišu hacź we „Młodoněmskem“ wosjewicź.

Proschu Waż nětko wo sjawne wotmolwjenje na tute praschenja.

*

Kschesćanjanzy młodzenzojo!

Tutón list jeneho Młodoněmza dyrbi wam wozi wotewricź! Wjmicze ſej cźestnje a smužicze dożdźowjch ſ lehko a sastupcze do Němskeje towarischnosće měra. (Berlin SW. 68, Zimmerstraße 87 IV.)

---

zam. To bychu so nam wužmjeli, tutej hromadzy njeshoża.“

Na dobre shoże běchu wschitzy pschesjeni, dźerzachu kruże hromadźe, hyrnjez so hewak nadosej mjes sobu kozorowali. Alе kaž dźe to nětko w zjiwenju je. Mjes schzekkami běsche jena, kotraž na druhich njedźiwaschе a bě zjwje hłotwy. S tutoho pokoženja dyhyche zwój wuzitk kcźahnycź, wuhiba so wot swojich bratrow a lehny so pschihodnje do schkalohy. Bjes dźiwa, so to druhe jej sawidźachu a tehorunja do schkalohy so lehnychu. Tak běsche ninno ſ porjadom a ſ pschesjednosću. Też druhe so po nich mešachu. Tamne njemóżachu so zami wjazy dodźerżecź a priż praż typny so babylonska wěża do hromady.

Měżacźk šwércu pschihladowaschе, każ njebyh so niczo dale stało. Nasch listowy pschi tym ropocze wotucźi, sleze do ſpódnich khołowow a hladasche ſ wokrom. Won wschak zebi njeswěri. „Tuczi cźertowi padušchi maju nětko swjetischa kóżdy nekażu praskawu pschi zebi. Wěricź jim njemóżesch.“ Schkoda rjaneje hromady. Nasajtra rano běsche hižo po zyłej wiży, so ju pola Hundraczkez — tak nasch listowy rěkasch — dyhyli derjewo kradnyczy a pschi tym ju zyłu hromadu potorhli. So mohła zama wot so padnycź, do teho ani listowy, ani druhy ludźo njeswěrjachu. Dokelž wschitzy wědźachu, so wón tajke hromady njetwari, kotreż mohłe so hyrnjez. Běsche tola w tym daloko a schéroko jako wumjeły znaty. A tu cźesesj njechamy jemu pschikrótcźicź.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyšina. We Pětrowskej zyrkwi ma njedźelu Sergasjima rano 1/2 8 hodźin farař Menda predowanje, dop. we 11 hodź. farař Eder Božu sługżbu za sluchonjenych, pschihp. we 12 hodź. farař Menda predowanje. Pop. we 5 hodź. je zyrkwinska zwjazkowznosć kschesćez. farschskeho zwjasła ſ pschednoschkom k. fararja Sprangera ſ Drježdź. Sbérka za starschiši zwjask.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma farař Große rano we 8 hodź. zwonjedź a zwj. wotkasanje, w 9 hodź. farař Eder predowanje. Zyrkwinska hudźba wyzelesche zpiwalu: Hymna ſ 15. cźisłoka. Sbérka za potrebne pacźerske dźeći. — Zyrkwi ſtej wutlepjenej.

Póndźelu rano 1/2 8 hodźin ma farař Berg we Marijnej-Marczinej zyrkwi schzalłu nutrnosć.

Sstrjedu popołdnu 1/2 3 hodźin je we Pětrowskej zyrkwi Sstrjedu pop. 2/3 hodźin je we Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina za njedźelnicze.

Schwórtk wjzcźor we 8 hodź. je pschihotowanje za dźećikemschenje na hrodowskej hoźi 6. farař Eder.

Tydźenske sastojnistwo ma w Pětrowskej zyrkwi farař Eder, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farař Große

Se Sstarcho. Njedźelu Sergasjima němska Boża sł. ba, dop. w 9 hodź., Serbska Boża sługża 1/2 11 hodź. — Kollekta so zbéra za evang. walk. młodych muzikich we

Schiewyk. — Wumrjek Hans Hanusch, dźěłaćeł pola Miłorasa, stary 63 l. 5 m. 3 d., sa njeho so zmjerny rěrluch hórca.

Přiłopk.

S Drježdżan. Wustajeńca kormjeneho skotu. Němsko-šatny łojask němskich wulkorěnikow wulyotuje wot 17. hač do 19. haprele 1925 we Drježdżanach wustajeńcu kormjeneho skotu. S dobom wótmětje so tež wustajeńca rěmiskich maćichnow, rěn. gratu, transportiskich potrjebkow a rěmiskich wuzwidowow.

S Jabłońca (Gablonz). Na dróhi wobłudnika. 27-letna Elsa Janiskowa we Biedrichwałda bliše lw Jabłońcu pola lekarje była. Jeje mandźelski bliše ju na Janjach tam domjesć. Hdyž chcyhčtaj sajo domoj so wróćićej, wobłudni Janischowa nadobo. Bludna wubudźi je swojim sadźerjenjom wulke zwadźowanje.

* S Auerbacha. Tudomny płahowaŕ łhubi w lěće 1922 pśichi wulkim Flensburskim balokołeze jednemu hońa. Po 2½ lěće je so někto hoth sajo domoj wróćił. Kaž so jen, je hoth tak dołho nihdże sawrjeny był. Pśicheju pak je łajimawe, so je so tež po lětach sajo domoj namakał.

* S Auerbacha. S revolwrom hrajkajo je 13 lětny Kurt Goram z Unterfachsenberga zmjertnje sjejeżoźił. Wón śeli so tak njesbożownje do wutroby, so so na městnje mori.

* Samomordaćstwo ja swje. Nyknihiski wr. šł. v. Reiße z Erfurta, kotrejž je dla padawkowitych a pśichiwłowańskej jatbje, skoczł z wokna na twjerdy dwór dele. Wśitke hnydom morwy.

* Spodźiwne ujeśbože. W Mantua je schwindowanje jenoje sale, hdyž na 50 schwindowazych ja spomoženi koncert pruhowachu, so pśicheśamało. 45 ranjenych nóżkatu i rospadankom wulkowaceź. Wo źiwjenje njeje pśichi tym nichtó pśichichor.

Našich česćenych čitarjow w **Hlinje** prosymy, so **bychu sebi „Serbske Nowiny“ za měsac měrc pola k. Arthura Jakuba skazali a jemu hnydom zapłaćili. Tak dostanu „Serbske Noviny“ hišće na samsnem dnju wudaća. Knjez A. Jakub skazane Noviny hnydom kwituje. Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.**

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu, 14. februara 1925.

Wezerawske kursy w Barlinje.

(Kurs twrjeny za w milionach).

Dollar	4 195 000	franciowski frank	22 290
jendźelski punt	20 046 000	cźěskoski króna	12 400
schwicarski frank	80 850	10 mil. wólit. mark.	80 200

Pjenjezy po 9—11 proz. za wotběhnu a 10½ hač 13 proz. za mjezačnu dań.

Efekty mějachu wezera na Barlinskich bursach wo nježicho malo skrućene kursy. Wójnska pożeźonka a stalne renty pak so jasno jesłabichu.

Produktowe wiki mějachu wezera jasno skrućene płaćiźiny. Tukrajne žito je na wikach **kadne, w njo dźerża** žebi wyšoke płaćiźiny. Mjany jeźmjenja je tehorunja žadny. Jón jenož sa wuzkoli pjenjez pśichedowaja. Wowsa bě sajo wjacy dostaćź, dokelž je Pólska pchesłała, jón kwonaćź. Wezera płaćeźcie zentnaŕ:

w Drježdżanach

pśchenźy 12.35—12.60 hr., rožki 12.50 hr. hač 13.25 hr., jeźmjenja nałeźnego 12.50, hač 14.25 hr., najmnjeńo 11.25 ha 12.50, wowsa I. 9.75—10.60 hr., II. 8.50 hač 9.70 hr.

w Barlinje:

pśchenźy 12.25—12.50 hr., rožki 12.25 hr. hač 12.50 hr., jeźmjenja nałeźnego 12.75 hač 13.50 hr., najmnjeńo 10.75 hač 12 hr., wowsa I. 9.20—9.60 ł. hriwnow.

we Wrótšawju:

pśchenźy 12.75 hr., rožki 12.25 hr., jeźmjenja nałeźnego 13.25 hr., najmnjeńo 12 hr. wowsa I. 10.35 ł. hr.

We termijowym wikowanju:

pśchenźy mjezy 13.50—13.55 hr., haprele ja 13.95—14.05 hr., meja 14.20—14.30 hr rožki mjezy 13.25—13.30 hr., haprele 13.7. hr., meja 14.02—14.05 hr., wowsa a meja 11.05—11.13 hriwnow.

Wiki wuźitkowego skotu wezera w Barlinje (Magerviehhof). Pśichijmali bźchu 55 howjadłow a to 544 bejnych a wusokošuzeźnych krowow, 8 bykow, 3 prósd wiki: 130 cźelatow.

Wuźitkowe cźelne krowy
a dejne płaćakhu:

I. kajkoleze	380—520 hr.
II. kajkoleze	250—360 hr.
III. kajkoleze	200—250 hr.

Jałowy.

I. kajkoleze	250—420 hr.
II. kajkoleze	160—280 hr.

Po zentnaru źiweje wahi:

prósdniki a byki	30—36 hr.

Na konjaze wiki tam bźchu pśichijmali 853 koni. Wone płaćakhu:

I. rjadownje	1140—1500 hr.
II. rjadownje	800—1100 hr.
III. rjadownje	500—800 hr.
dobijaći	300—500 hr.

W konjach bźchu wiki jara źiwe.

Na pschedaŕ:

Wós, dźeźazy, běły Schmidt we Budyschinje, na Hjeźorskej dróhi 5 IV.

Sportowy wós w Bólbrzach cźo. 19.

Kolo, motorsle, sa 65 hr. Seifert we Budyschinje, na kamjentnej hrjebi 29.

Strěbzaj, 6-lětnej holanjkej, Hans Härtig w Drježdżanach, Mariuhofstr. 61.

Kóń, 8-lětny, podźobny we Małej Borschczi 11.

Kobźe, hilětnej, Klemm w Budyschinje, na kamjentnej hrjebi 29.

Sdonki, tśi dubowe a kobłu, we Hajkowje 7.

Była, poldralstneho, we Delnjej Hórzy 29.

Sso pytaja:

Kowaźski wuczobnik, Paul w Krjebi.

Holza do domu, Heute we Wojerezach

Drjewowe awkzije.

We Stajkowje, njedźelu 15. 2., pop. 1/3 hodź. pśich Wobliczańskim-Lubhojezańskim puću 120 m. hójnowych kuluchow.

We Wyšokej pola Komjenza njedźelu, 15. 2., pśichipołd. w 1 hodź. 50 m. hójnowych a schmrźełowych kuluchow kuzu jeńdu so pola hatoweje hbźe.

We Lěškej pśichi puću do Pišanego Dota, njedźelu, 15. febr., pop. w 2 hodź., 50 m. kusuchow 54 m. hajuzow, 200 hójnowych žerdźow a pjeńź le kopanju.

We Dubrinku, pówdźelu, 16. 2., pop. w 10 hodź. we rabnej pinzu w Kulowje; 120 m. hrjebowych a hójnowych kuluchow a 380 m. hamieje walczinu.

W Jeźichezach, Źiedu, 16. 2. dop. 1/9 hodź., 130 m. hójnowych kuluchow l. a 35 m. II., 35 hójnowych schcźekow.

We Jitku, schwórtk, 19. 2. dop. w 9 hodź. pśichi Trnpin Stim-Konjeczkowskim puću: 4 m. kuluchow I., 80 m. II. a 25 dobich hromadow.

We Hornych Bruśach pjatk, 20. 2., dop. w 11 hodź., 70 hromadow walczinu, 70 hójnowych a hrjebowych kuluchow. Kuzu jeńdu so na puću z Hójeńca do Hornych Bruśow, na lěwo pśikloneje jamy.

We Spalach, njedźelu, 22. 2., pop. w 2 hodź. pśichi Kulowsko-Mučowskim puću: 30 hójnowych kuluchow a 50 hójnowych hajuzow.

Schkrowe deweśe.

Barlinske produktowe witi, dźenża dop. 3/11 hodź.: Posticijuje so jenak, zadanja je malo. Pschetrjebarśiwo wozcakuje. Tendenza derje skrućena.

3/12 hodź.: Położenje na wikach njeje so pscheměniło. Tendenza je skrućena.

Płaćiźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotlijowe hyrnjo po tuni abo 1000 kg, jewal 100 kg, płaćiźiny po 1 hotej hriwnje.

	13. 2.	12. 2.		13. 2.	12. 2.
Pschenźa	245-250	240-245	rapš. wośuchi	18-19,00	18-19,20
rožka	245-25/	242-244	poch. melasa	9,60	9,80
nałeź. jeźmjeń	255-270	255-270	lenadella	16-16,50	16-18,50
nal. jeźmjen	—	—	krenge kruźi	20-20,40	20-20,80
wowsa	184-192	185-193	kuny	20-21,00	21,00-22
tukuriza (Mais)	224	—	wola	19,50-20	18,00-20
pschenźn. muka	33-36 00	33-35 00	lany wośuchi	24-25,0	24-25,00
rjana muka	33-36 00	33-36 00	mobre lupiny	13-14,50	13-14,00
pschenź. wotr.	15-15 7	15-15,80	gelbe lupinen	15-17,00	15-17,00
rjane wotruby	15-15,7(	15-15 70	hyno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapš	390-400	395-402	syrowa, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
lone hyrnjo	400-405	400-405	„ pschenź.	1,15-1,25	1,15-1,25
grich	21-22	21-22	„ wowsina	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelušći	18-19,00	18-19,00	„ jeźna	0,90-0,95	0,90-0,95

Drježdżanska bursa.

Pschenźa	247-252	hórnaze kruźki	23,00-23,00
rožka	250-255	pschenź. wotruby	16,00-16,40
nałeźnt jeźmjeń	265-285	rjane wotruby	16,00-16,60
nałamjeń jeźmjeń	225-250	pschenźna muka	36,00-38,00
wowsa	195-212	rjana muka	37,00-39,00
cźerśmjeny Hecksel	240-270	woka	25,00-26,50
rapš	390-400	pjelušći	24,00-25,50
tukuriza (Mais)	220-230	hróch	27,00-29,00
ruche truhmelšl	11,00-12,00	kokrowe truh.	20,00-21,50

Drobnowikowanske płaćiźiny w Budyschinje.

14. februara po hamtskim postajenju.

Wiśke płaćiźiny so po 1 kil. hriwnje trošonsa.

Twora		najwjśich. płaćiźiny hr.	najwyšch. płaćiźiny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelace mjaso	1 „	2,00	2,40
Stohjaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Swińjaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Tukrajny swińjazy schmalz	1 „	2,80	3,20
Pschenźna muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,38	0,44
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jedne běrny	1 „	0,09	0,10
Rajš	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sboki	1 „	0,80	1,40
Amerik. swińjazy schmalz	1 „	1,94	2,00
Sbušcheny potcź	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	1 lit.	0,24	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,40	5,00
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	sch.	0,12	0,16
Jedźne buny	1 kg	0,48	0,64
Kolor drobny	1 „	0,64	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketu	1 „	—	1,15

Wobkhodna protyka.

16. februara stótne wiki w Biskopizach.
17. februara stótne wiki w Kulowje.
18. februara swinjaze wiki w Hródku.
19. februara stótne wulkowiki w Khorćebuzu.
20. februara swinjaze wiki w Kulowje.

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Johanna Dachselkez w Prolezach pola Kamjenza a Bjedrich Hicka, farař snutśk. mišionstwa w Drježdżanach.

Smrěći: Richard Ota Dietrich w Budyschinje, 35 l. — Augusta Wilhelmina Müllerowa rodź. Mittages we Budyschinje. — Julius Schlegel, privatus w Kamjenzu. 86 l. — Fanny Weigelez w Kamjenzu. — Elfrida Neumannowa rodź. Jähnez hwud. Dórnikowa we Woferezach, 31 lět.

Hamtske wozwěsćenja z Budyšina.

Schcźe pjenje swińskich pcźe zwjeny pobźk.

K rosjašćenju wukaza wo statnym sawześenju rěnego skotu z 2. febr. 1925 so w nastupanju schcźepjenja swińskich pcźe cźakujucemu pobźku hischcźe dźeli, so musźeju za sawześenje rěnego skotu wubarkt a trěbnu schcźekjenjsku maćijnu sama njeńe a to maćijnu njewobtrěbnje stótnym lekarjam saptaći. Wubarki a schcźekjenje sama pak dyrbi wobsedźeć saptaćicź.

*

Njedźelu 15. měrca t. l. woli so 15 zyrkwinskich zastupjerjow do zastupjerstwa Pětrowje zyrkwje w Budyschinje. Wólona lisćina wupołoži so na 14 dnjow wot 26. febr. hač do 11. měrca na zyrkwinskim hamcźe na hrodowsku hażu 6. Wolicź smě tśoby konfirmérowany hubustaw ev.-luth. wosady Pětrowskeje zyrkwje, kotrejž je polnoletny a do wsźitkich lisćiny zapisany. Pschipowjedźenja do wólbneje lisćiny pschijimaju so hač do 25. februara 1925 na zyrkwinskim hamcźe na hrodowsku hażu (nutrom 1/8—1 hodźin a 2—5 hodźin), abo w kapali po Božich słužbach abo pola duchownych, abo pola hedźakego mišnika Pětšca na lanjeńtnej dróhi 19, abo we ev. towaŕschowni na hornejszej dróhi 23.

*

Wutnjenje wulkich myšow.

Dla strowotnych policajskich pschicźinow pschiprawi so w Budyschinje wot 16. hač do 21. februara 1925 powschitkowne wutnjenje wulkich myšow. Wutnjecź budźe so z kosćicźitym dźěłakom (Phosphorlatwerge). We měšćańskej kanalowej syći a w pschilamkanjendych domjazych a pódlanskich kanalach wuwjedźe wutnjenje hospodarske zarjadowisko Budyschańskeje rady. Wobsedźerjo nabožeńskich leźomnoscow su wikowacźi, zastupjitkam, kotrejž dyrbja je skaźeź, pschistup k swojim leźomnoscam dowolicź. — Dale so wobsedźerjo tajkich leźomnoscow, w kotrychž so wulke myšne dyrbi źahaju, wobsebje pak tajkich, w kotrychž so hótr dźerži, abo hač dotal dźerjał je, namołwjeja, so bychu dla skutkowanskeho wuwjedźenja ja wutnjenje nałoženych dźelow teź je swojeje strony na njenowanych dnjach na pschiślušnych městnach (w popjelnych a wotpadankowych jamach, w starych murjach atd.) kosćicźity dźeŕjak wupołožili. — Kosćicźity dźeŕjak dyrbi so na jédźe wotpadankach, abo jónk tajke k ruzu njeźu, na delcźicźi pomasaćź, kotrejž dyrbja so na pschihodźajych městnach wodornuje pschicźicźicź. — Trěbny kosćicźity dźeŕjak je dostaź w Engertez drogowni na smulkownej lawźej hali. Jédowe wopshma, hdyž kotrychž so jéd nje-wotedawa, so hač do 21. febr. na polizajskim zarjadowanju we kupnizy w 2. poschodźe, wo jónk cźo. 3, darmo wuźitaja. Sćerdźi za wutnjenje myšnow dyrbja so z trěbnej kedźbnoscźu nałožowaź. Jenož spuschcźomne wopshoby njech so pschi tym wobdźěla. S městnow, hdyž je so jéd położił, dyrbja so spadane wulke myšne hnydom wotstronicź. Njepschestrejbane jónki wuźitajenego jéda maja so zahrjebaź abo spalicź. Schóź so pschećiwno tutym postajenjam pschećeźo, so khłosta.

Měšćańska rada. Spomožerski policajski hamt.

Hamtske z Kulowa.

Statny dawk wot jaklasnobno samoźenja (Grundvermögen), gmejnske dawki a podružny dawk maja so w běhu pschichodneho tydźenja saplaćiaćź w cźasu wot 8—13 hodź. dop a to:

pónjdźe ja dawkowych dołžnikow z prěnimi pismikami A—J.
wutoru ja dawkowych dołžnikow z prěnimi pismikami K—P.
žrjedu ja dawkowych dołžnikow z prěnimi pismikami R—V.
schwórtk ja dawkowych dołžnikow z prěnimi pismikami W—Z.

*

Kupny pjenjes ja drjewo z pschisadźowanja na 26. 1. 1925 dyrbi so w běhu 3 dnjow na hłowny měšćańskej kaźy wotedaćź.

Hamtske wozwěsćenje z Woferez.

Kowaŕskimi najeśt 2. gmejnskeho wokrjeża w Źiedźnom, je polizajstu oswobodźeć dóstał, so smě w cźasu wot 15. febr. hač do 1. měrca t. l. źejdźe kuli za rubźiznu słot wukładźeź. Spadany słot njech ćehodla nichtó njezbéra.

*

Ssobotu, 14. februara 1925 pschedawatej so na měźe Wojerowskeho rźaka dwaj wojaj (3—4-zolltaj) ja rolu a wożenje dołžeho drjewa.

*

Swińjazy mór je jaschol pola bura Maćija Mikulca w Narcźe a pola ratarja Jakuba Cźórlicha w Němcach.

*

Pokhroma je sajchła we hróbjach ratarja Weber we Kodersdorfie a we Lipoji.

*

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Češke somoty

wšěch barbow a najlěpšich kajkosćow

poskića płaćizny hódno

Jozef Schmidt w Lubiju

na zwonkownej Budyšskej dróży 8. Žane klamy!

NB. Dopisnica dosaha, póšćelu k wubjerkej do domu.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

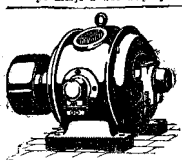
w najwjetšem wubjerku.

samowjazniki a **šěrpy**

A. Bokelmann nasl.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wše wuporjedźenja tunjo a za krótki čas

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłańnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotebjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Lanu mučku

w njepřetrjechenej hódnosći wotedawa tak dołho, kak sklad dosaha, centnar po **17,50 hr.** wot Wojerec; **bije za mzdu kóždy dźeń najlěpši wolij**

Pawoł Schkommodau

wolenica we Wojerecach, hnydom při dwórnišću, telefon čo. 65

Centrifugowy wolij, wolij za mlóćace mašiny, skótny jatrowy tuk (Viehlebertran) picowanski kalk poruča

Viktoria-drogowanja

E. O. Hennig w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.

Telefon 941

Dawno znate a lubowane

Wjenkowe kofeje

poruča w njepřetrjechenej kajkosći

Jana Wjenka nasl. w Budyšinje

na zwonkownej lawskej hasy 5.

Hdyž chcecje woprawdźe dobry wobras měć,

dha dźiśe do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Kutha

mějerjej **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na šerbskej hasy 13

šćitu njedźelu wot 1/2 11—3 hod. wotmyjene

Twarjenje z wapnowymi pěskowcami

(Kalksandsteine)

Wyšnosće a twarscy wěcywustojni wapnowy pěskowc k twarjenju wšeje družiny poručeja, dokelž tónsamy wjetšu dźěłčenšku krutosć wobsedźi hač čerwjeny cyhel.

Bydlenja kaž hródže su při wěcywustojnym zatwarjenju **dospołnje suche**

Wapnowy pěskowc zaruna tehodła na kóžde wašnje čerwjeny cyhel, hačrunjež ma wjele nižšu płaćiznu.

Fabrika wapnoweho pěskowca zjednoćenych alum. dźělańnjow akc. tow.

Zastupjerjaj za Saksku a Hornju Łužicu:

Ernst Čech a syn w Rakecach

:: Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 64. ::

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

:: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick,

britwjowa točeńnja na Třešlanskej dróży 4

Wosebita točeńnja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho gratu.

Syru wołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na

Ia česane předženo

Otto Oßwald

strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej dróży 40.

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo

Ernst Falting w Njeswačidle.

Poručam płaćizny hódno **jaki do wětra, mantle do powołaniow, žonjace a dźěcace šórcuchi a drasćički, šórcuchi do myća, dźěłańske kholowy, manchestr. kholowy, zamkańske wobleki, žiźane šawle, štrympy, košle, spódnje kholowy atd.**

Jurij Robel

w **Budyšinje** na jerjowej hasy 29.

Telefon 45

W. KELLING

barbi ◆ chemiscy čisći

z rukowanjom z benzinom

portiery

meblowe tkaniny

tepichi ◆ přikrywy

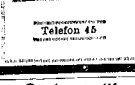
kože, kóžki, pjerje atd.

w Budyšinje, khěžorska dróha 6, Přiśećanska dróha 16.

w Khočebuzu, Hródkowska dróha 4

we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22

w Bětej Wodźe, Bismarckska dróha 26

Diplom-Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

BAUTZEN MAUERSTRASSE

dam swój

Hdźe předešćnik

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8.

(Otty Brandta nasl.)

Nawěštki přinjesu wužitk!

Sad

k jěźdźi a za hospodarstwo

kupuje po kóždej dźěłbje

Paul Böhmer w Halštrowje

Dopisnica dosaha. Přindu sam.

Přesadźowanje palneho drjewa

na Kupojanskem revěrje.

Póndźelu, 16. febr. 1925, maja so na drjewjanskej domaj 9. a 13. wotdźělenja:

120 rm khójnowych wužitk. klumpachow,

2 metraj dołhich,

45 rm khójnowych kuluchow,

225 rm khójnowych pjeńkow,

275 rm khójnowych walčiny,

55 twjerdych dołhich hromadow

pod wumjenjenjemi, kotrež so do přesadźowanja wozjewja, za hotowe pjenjezy na přesadźow. předawać.

Na kupjenje zmysleni zhromadźa so w hosćencu w Jatřobju dop. 1/4 10 hodź.

Hajniske zarjadnistwo w Kupoji.

Přesadźowanje palneho drjewa

Srjedu, 18. februara t. l. maju so

130 rm khójnowych kuluchow I,

35 rm khójnowych kuluchow II.

35 rm khójnowych šćěpow

w Jeńšećanskem hajniskem revěrje za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.

Započatk dop. 1/2 9 hodź. pola Jeńšec. Dobre wotwoženje.

Štwórtk, 19. februara t. l. předawa so w Jitkowskem hajniskem revěrje:

4 rm palnych kuluchow I,

80 rm palnych kuluchow II,

25 dołhich hromadow.

Započatk dop. w 9 hodź. při Trupinjanesko-Konjećanskem puću.

W Rakecach, 13. februara 1925.

Hajniska zarjadnistwo Rakečanskeho knježstwa.

Přesadźowanje paln. drjewa.

Štwórtk, 19. februara, maju so na Njeswačidlskem hajniskem revěrje we Lusću we wotdźělenjomaj 32 a 38 sćěhowace palne drjewa w lěsu za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać:

70 rm kuluchow

300 „ pjeńkow

20 „ lisćowych dołhich hromadow

800 „ walčiny.

Na kupjenje zmysleni zešiku so dop. w 9 hodź w drjewjanskej 32. wotdźělenja při šćežy do Lišeje Hory.

1/4 12 započnje so přesadźowanje w drjewjanskej 38. wotdźělenja při Šešowsko-Koslowskem puću.

Hajniske zarjadnistwo w Njeswačidle.

Zastupjef: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před čuleńskimi wrotami 1a po 1 schodźe.

Wuběrk z hromadami **mužacych a žonjacych kołow**

jenož najl. hódn. znamki **Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express** a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźělne płaćenje

Dom jězdnych kołow

Witek w Sćijecach.

Wóz

z čornym krywom

kaž też někotre

hospodarske wozy

kiž 25, 30—35 a 50—55 centnarjow njesu, předawa płaćizny hódno

Bruno Urban w Trjebjeńcy.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po **4 pj. papjerowy wotpady** po **3 pj. lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjenego wina**

sektowe bleše, wše druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a žłare metale** jenož na wupokaz wyšnjese.

Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

Kóždy, chtóž ma

nuškto na pjećach, štót, grat, wjeselate nowe a trjebane wěcy, abo chtóž dźe hrěbi nješto kupić, wosrjeu to :: :: ! namóšćitom we :: ::

Serbskich Nowinach

Tajši nawóšćiś śo w njedźe 6000 serbskich domach cytaja :: a ma wušty wuspěch. ::

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za mzdu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec kniharšćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 587

Za nawěstki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 39 **Budyšin — pónđelu, 16. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Po němšćim měnjenju jendźelskeje knježeństwo pjecza njeswěri, so by Dawesowy plan wuwjesć hodźi. Tohodla so Jendźelska žada, so by jej Francowska swój doły wotpłaćowała, njedźiwajo na to, hač wot Francowskeje wójnske wotškodźenje dóstanje.

*

Francowźiny sastupjerjo na nastawajcej konferency we Londonje budźa pjecza jenoż jendźelskemu žadanju twjerdeje termije wucjehnjenja ſ Porurskeje pśichłosowarjow, hdyž Jendźelska ſ Francowskej śrěčenje bjezstrašna pśicheźiwo Němšćej wobſamknje.

*

Kurs francowskeho franka je ſobotu pórnjo jendźelskemu punzej a dollarej njejaby padnył. Powyšenje dollarowoje a punzowoje hódnoſce ſo ſ tym twarješe, so někotre banki, knježeństwowej opposiciji pśichiłuchaje, na frankowy kurs cźišćeja, so by ſo ſ tym politiſki cźišćej na knježeństwo cźinił. — S druheje ſtrony ſo praji, so je dešatta wo rosćiženju ſtatnych finanzow ſ pśicheźinu frankoweho padnjenja. Debatta je pokakała, so dyrbja dawkowe pśichody sa blížiše léto wo 5½ miliardy wjeſche być dyžli w ſaſoženym lěcźe. Budawki ſa zibline ſarjadnistwo ſu wuczinile 7,8 miliardy, wojeſke wudawki 5,2 miliardy. Statny dołh je ſo ſ 19,6 miliardami dyrbjał ſadaniċ. Rospravnik Violette namjetuje, so dyrbi ſo ſtatny dołh na to waſchnje pomjeńſchiċ, ſo ſtat na burſy ſtatne dołſne papjery wróćo kupuje. Finanzny minister Clementel na to ſo poćahowazy ſakoń parlamentej pśichedłoži. K wróćokupowanju ſtatnych dołſnych papjerow dyrbjaše ko ſaſtatedawki a wurjadne wójnſke dobytki wuźiċ.

Barmatojo pod khežorowym knježerſtwom.

Pśicheźłyśicheneje němſkeho pódkanza Maltzana pśiched wubjerkom němſkeho ħejma, dla Barmatiſeje naležnoſce postajenym, je podału, so je Barmat hižo pod khežorſkimi wyſchnoſcjemi ſa Němſku dźełał. Sa cźaſ ſpuśtowneje wójny je khežorſke wójnſke ġyrſnowe wotdźelenje w Pólſkej dweju Barmatej bratrow jako wobhoniſerjow wuźiło. Haczrunje ſu teddy ſ nimaj hubjene naſhonjenja cźinili, ſu jimaj tehorunja w khežorſkim cźaſu poruczili, Němſku ſe ġyrobu ſaſtarowaċ.

Juſtizneho radźićela Werthauera ſ jatby puſchcźili.

Juſtizneho radźićela dr. Werthauera w Barlinje ſu po jeho pśeſkłuſchenju dyrbjeli ſaſo ſ jatby puſchcźiċ. Sa-ſkupjerſtwo Barlinſkich wěcźnikow je hižo ſobotu dopołdnja pola wyſkeho juſtizneho miniſterſtwa pśicheźiwo methodze ſtatneho wěcźnićtwa, kotraž je ſo pśichi ſajeću juſtizneho radźićela dr. Werthauera a jeho ſoſja dr. Engelberta nałožiło, raſnje proteſtowała. Cźěſke wobwinjenje je ſpodźiwna jimaniſka methoda ſtatneho wěcźnićtwa w naſtupanju Werthauera ſpudźiła, hdyž je ſo ſ wulkim wuźiwanjom policajſkich mozow, haj ſamo ſ lětadłom dźełało, hač runje pśicheſłeżaza weš njeje k temu žancje pśicźinjiły dała. Pravna ſaħada dyrbi ſaſo placźiwoſcź dóſtaċ, ſo ſmě ſo nětko hakle po ſudniſkim dopruhowanju ſajeċ, a ſo ſmě ſo ſtatne wěcźnićtwo jenoż w padże wulkeho ſtracha k nakhwitnemu ſajeću roſſudźiċ.

*

Wo ſatbje ſozia juſtizneho radźićela dr. Werthauera, wěcźnika dr. Engelhardta, ſo łžyſchi, ſo ſu jeho ſ nowa do drobna pśeſkłuſchili. Jeho winuja, ſo je jako juriſtiſki ſobuſtaw dohladowarſkeje rady Steinſkeje banki hubjene wobłhodne wobſtejnoſce tuteje banki ſnaċ, ſo pak je njeſłużiwajo teho wuſpěſchne pródtwy wo pożećonki naſtajał. Sajaty je k ġiwojemu wuſprawnjenju na to pokazał, ſo ſo wón jako juriſt ſ techniſkimi praſchenjemi banki a ſ wobłhodom Steinſkeje banki jenje njeje ſaběrał a ſo tehodła banzyne hubjene wobłhodne wobſtejnoſce njeje mohł ſnaċ.

Pśicheptanje pśicheźiwo polizajſkemu preſidentej Richterej.

Barlinſkeho polizajſkeho preſidenta Richtera, kotryž je dla pokupliwoſce, njeſwěrnoſce na ſchodu němſkeho ſtata a dla polětowanja wobſtorżeny, ſu pjatk pśeſkłuſcheli. Richtera njejſu hiſchcźe ſajeli, dokelž ſo njeboja, ſo by wón cźeknył. Richterowy ſobuwinik Stoecker, je ſłubiċ dyrbjał, ſo bjez dowolnoſcje Barlin njewopuſchcźi.

Nowe wobſtorżby pśicheźiwo polizajſkemu preſidentej Richterej w Barlinje.

Dotalnemu polizajſkemu preſidentej Richterej, kotryž je dla Barmatez naležnoſce ſ cźaſom na dowoleńżu ſchoł, pśiſłuſchnoſcjemi ſa Němſku dźełał. Sa cźaſ ſpuśtowneje wójny je khežorſke wójnſke ġyrſnowe wotdźelenje w Pólſkej dweju Barmatej bratrow jako wobhoniſerjow wuźiło. Haczrunje ſu teddy ſ nimaj hubjene naſhonjenja cźinili, ſu jimaj tehorunja w khežorſkim cźaſu poruczili, Němſku ſe ġyrobu ſaſtarowaċ.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na ſeminarſkej hasy 6. Rěći ſerbſki!

Kaſl. a nałuſtńa kupowańa wobuwa. Pódtwożowanje ſpěšnje a tanjo

Nowe wotkryće wo kommunniſtiſkim prozeſu w Lipſku.

W dalſchim běhu cźežneho prozeſa pśicheźiwo wobſtaraću němſkeje republiki je Neumann ſe ſwojimi dalſchimi wuprajenjemi wulke ſpodźiwanje ſbudźił. Praji, ſo w pśichodźnym pśichepytowanje wo tym mjeńſcheſche, dokelž je ſo dyrbjał bojeċ, ſo bychu ſpytali jeho ſe ſajednoſcjenej zyrobu wotſtroniċ. Jeho material je ſa kommunniſtiſku ſtronu ſara pocźeſowazy. W kommunniſtiſkim wjednińſtwje njejſu jennu hižo dawno wěrili. Hižo w Barlinje ſu na njeho tukali a pśheżo je wón w ſmjertnym ſtraſche był. Tehodła je na ſdaċe ſo ſ ſkłonym ſkłodowym materialom ſaběraċ. Też ſpytany attentat pśicheźiwo generalej Seeckej je wón jenoż na ſdaċe pśichitowaċ, hdyž wjedźeſche, ſo Seeckt na tamnym měſtnje ſo wjazy njewjeſchcźe, na kotrymž wón na njeho ſe ſwojimi towarſchemi lakaſche. Wjedniſtwo je na njeho dla jeho kondźenja tukało, a wón dyrbjeſche tole tukanje potśećiżej, ſo by ſebi žiwjenje ſakhował.

Neumann praji, ſo ſu ſobuſtawy terrorſkeje ſkupiny wjedźeli, ſo dyrbja Seeckta wotſtroniċ. Wón ſam je naměrował, ſo bychu jeho pśchi jeho wſchědnym wujeſchanju w ſwěrinſkej ſahrodze ſaſtrělił, dokelž dyrbjeſche ſo bojeċ, ſo jeho ſkónzuja, hdy by ſo ſapoměbjeſił.

Wo ſkónzowanju friſeura Rauſcha Neumann praji, ſo je Helmut-Skoblewſki jemu porucził, jeho wotbyċ. Rauſch dóſ pśeża nekotre bróniowe ſkłady policajſki pśchedaſił. Rauſch je pśeża też nadpadnika na knježeńſtwowe twarjenje we Hannoverſkej pśicheźiwo Seeckſi. S Rauſchom ſo roſrěcźuju, je ſo wón pśeſkłuſchował, ſo wón wopraudźe ſa policaju cźiniſchi. Tehodła je ſo roſſudźił, jeho ſaſtrělicċ.

Němſki ħejm wo wyſchſchich ſchulach.

Němſki ħejm je ſobotu pocźał wo wucźbnym ſkodże we wyſchſchich ſchulach jednacź. Dr. Runkel ſ němſkeje ludoweje ſtrony praji, ſo němſka ludowa ſtrona na podkładu ſaſkładneje ſchule ſtejí. Nježnik ſo ſa to wupraji, ſo by możno było, ſo by ſo wona ſa tſi léta wuthodźiła.

Langowa-Brumannowa ſ bayerſkeje ludoweje ſtrony ſo ſa ſchtyrilětnu ſakładnu ſchulu wupraji. Wobdarjenym dźećom pak dyrbi ſo możnoſcź daċ, ju ſa tſi léta wuthodźiċ.

Demokrat dr. Götz roſſkładowaſche, ſo po nahładże ſnamjenitych paedagogow, wołbeje Kerſchenſteinera, 8 lét k pśchihotowanju k univerſiże dołaha.

Wſchě namjety ſo ſdźełańſkemu wubjerkej pśchepokaſachu.

Rěcź němſkeho kanzlera w Königsbergu.

W Königsbergu je ſo njedźelu 10. němſka raiſcha maſa wotewrita. Pśchi ſwjedźeńſkim aktu je němſki kanzler dr. Luther rěcź mał, kotraž ſo ſ dźela pśheżiwo Litwje, ſ dźela pśheżiwo Pólſkej dla Gdańſka a dla ſadſerjenja Polakow pśheżiwo němſkim duchownym měri. Jednanje wo witkowańſkim ſrěčenju ſ Pólſkej ſo 1. měrża ſapocźnje. Dr. Luther praji, ſo němſke knježeńſtwo też k tutemu jednanju ſ najlepſchej wolu dźe a ſebi pśheże, ſo rucże ſkónczić, dokelž je pśheżwědżeny, ſo dorozumjenje ſajimy wobeju ſtatow ſpěchuje.

S wumělenjonom ſpokojazeho wuſpěcha je, ſo ſamo rożumi, ſo Pólſka tutu dobru wolu ſ njepśeſkłuſchnym ſtejeńſchcźom pśheżiwo Němſkam, w Pólſkej bydlazym, njepokłabi. Runje tele dny je Němſka dyrbjała notu do Warſchawy póſłaċ, w kotrejž ſo ſ wobſarowanjom na to pokaſuje, ſo Pólſka němſkich duchownych njedźiwajzy němſkich wobcźežowanjow wupokazuje, ſa to wopraſowanje pśchicźiny njemjenuje.

Kajkeż politiſke wobſtejnoſce nětkole w Pólſkej ſu, njeje wocźakaċ, ſo budźe pólſke knježeńſtwo na wobcźežowanja němſkeho knježeńſtwa dźiwaċ. Němſzy duchowni w Pólſkej nahład ſaſtupuja, ſo je evangelſka ſyrkej němſka ſyrkej. Tehodła pśchede wſchěm Rěmzowſtwo w Pólſkej pożylniċ a ſpěrzeċ ſyntjaſa. Pólſke knježeńſtwo pak měnjenje ſaſtupuje, ſo je evangelſka ſyrkej pśchecźelanka ſyrkej a ſo ſ Němzowſtwom ſwiża nima. Dotalny pśchenjeńcźazy wliw evangelſkeje ſyrkwje w Pólſkej ſyta pólſke knježeńſtwo ſ tym wotſtroniċ, ſo evangelſkich Polakow ſa evangelſkich duchownych poſtaja a runje tak wucźeſke měſtna we evangelſkich ſchulach ſ pólſkimi wucźerjemi wobſadźuje. Hdyž Pólnaſka a Wjeczorna Pruſka Pruſkej pśchiſłuſcheſchcźej, wſchak ſzyła žanych pólſkich ſchulow njebě, ani ludowych, ani wyſchſchich. To je ſo nětko pśchemeniło.

Sozialiſtiſki wupad pśicheźiwo wobłhodnej „Němſkich dźełakrajnjow“ w Muichowje.

W bayerſkim ħejmje je pśchi jednanju wo wikowańſkim roſćiženju ſozialiſt Bauer rjekł, ſo ſu ſo **pśchi pśchepodaċju „Němſkich dźełakrajnjow“ milijonu bayerſkeho ſtata ſhubiłe**, haċrunje dyrbjeſche ſtatowy dowěrnik ſtatne ſajimy ſchćitaċ. Pśchiſłuſchejzy „Němſkich dźełakrajnjow“ ſu ſwólniwi, pod pśchiſahu wobſkwědżiċ, ſo je ſo ſtat wo milijony wobſchudźił.

Němſzy optantojo w Pólſkej.

Němſzy optantojo w Pólnaſkej a wjeczornej Pruſkej ſo tajzy Němzy mjenuja, kotříž ſu ſebi ſadali, ſo bychu němſzy ſtatni pśchiſłuſchnizy woſtali. Wokrjeżne heſtmanſtwa w Pólnaſkej a pólſkej Pomorſkej ſu jim někto wojſewiſe, ſo dyrbje ſo dojednanju pólſko-němſkeho dojednanja hač ke 1. auguſta Pólſku wopuſchcźeċ. Wſchitko hromadźe dyrbi ſo ſ Pólſkeje 25 000 němſkich optantow wupokaſaċ.

Balkanſki ſwjaſk pśheċźiwo bolſchewikiſkej Ruſkej?

„Deutſche Allgemeine Zeitung“ ſ Moſkwy powě, ſo je ſo po nawjedźenju ruſkich politiſkich kruhow pod protektoratom Jendźelſkeje jużnoſłowjanſko-rumunſko-bolharſke dorozumjenje dozpěło, kotreż ſo ſjawnje pśheċźiwo bolſchewiſtiſkej Ruſkej měri. Jużnoſłowjanſka, Rumunſka a Bolharſka ſu ſo pjecza wo tychle wěcźach dorěcźale:

1. Jużnoſłowjanſka a Bolharſka budźetej ſadanja Rumunſkeje na Beſſarabſku podpjerowaċ a budźetej pytaċ wobaraċ, ſo wójniſke łódźe do Cźorneho morja ſajedu, kotreż Franzowſka Ruſkej wróći.

2. Jużnoſłowjanſka a Rumunſka budźetej ſadanja Bolharſkeje na Thrazišku podpjerowaċ.

3. Bolharſka ſo ſwojich ſadanjow na Dobrudźu wotreknje a ſo ſ nawrótom cźeknjenzow ſ Dobrudże ſpokoji.

4. Bolharſka budźe ſadanja Jużnoſłowjanſkeje na Soluń (Saloniki) podpjerowaċ.

Moſkowſke knježeńſtwowe kruhi ſudźa, ſo je Jendźelſka tole dorozumjenje podpjerała, dokelž ſo ſama pśhożuje, tódźne ſepjeranišćeża w Rumunſkej a Bolharſkej dóſtaċ.

Shubjeny cźeſti ſpion.

Budapeſtſke nowiny powjedźa, ſo je ſpionaże dla ſajaty cźeſti ſtatny pśiſłuſchnik Doberniz, kotryž je ſo w twarjenju cźeſkeho pódſtajſtwa w Budapeſti khował, pjatk we nozy ſhubił. Cźeſti pódſtajnz je ſo ſapowjedźił, wo Dobernizowym cźeknjenju wědomoſcź daċ.

Woſeńſka reorganiſazija w Schwajzarſkej.

Schwajzarſka ſo boji, ſo ſe ſwojej nětcźiſchcej woſeńſkej organiſaziju njeby w pśichodnej wójnje dojeċ ſpěła była, ſo mohła woſebe nawal němſkeho wójſka wudherżeċ. Schwajzarjo měnja, ſo by ſo němſke wójſko ſaž 1914 pśheż Belgiſku tón króċej pśheż Schwajzarſku do Franzowſkeje doſło. Tehodła dźełaja ſwoje miliżowe wójſko pożylniċ. Też dyrbi ſo wójſkowe wobroneńje ſe ſawjedźenjom lohkeje maſchinſkeje ſtrělby polepſchiċ. Třělenſke ſtwučowanja ſu maſchinſkeje ſtrělby pokaſałe, ſo prezijija tuteje maſchinſkeje ſtrělby najwyſchſche pſchertrjechi, ſchtož je ſo w tymle naſtupanju doſpjło. Schwajzarſka ſwjaſkowa rada je woſeńſkemu departementej kredit 16½ milijona frankow pſchihwiłoła, kotryž dyrbi ſo k nakupjenju nowoje maſchinſkeje ſtrělby nałožiċ.

Politiske mordarstwo w Sofiji.

Na profesora Mikkanowa Milewa w bolharskim hłownym měsće Sofiji, direktora nowin „Slowo", kotryž jako hejmski zapósłanc knjezerstwowej stronje pschiłuschesche, su na drohi stjo muzojo s najpositschego klistkosće s revolwera stekeli a jeho morili. Mordarjowe histsche njeje mohli sajeć. Myslła hebi, so woni kommunistiske stronje pschiłuschachu, dokelž wón w swojich nowinach wótre nastawki pschećiwo kommunistowej wosjewesche.

Poražene schpanistkeho wójska w Marokkowsej.

„Chicago Tribune" wot někotrych dnjow nadrobne telegrammy s Tangera pschinoschuje, po kotrychž je schpanistke poražene wjele wjetsche, hač je w Europje znate. Abd el Krim mohł, hdy by chcył, Tanger wobhadźić, tola hebi na to njemyslł.

Persiska psched nowym statnym pschewrótom.

Persiski schah (kral) w Europje pschebywa. W tu khwilu je wón w najrjeschim dźelu Europy, w Rivierje w Italskej, sjiny. W Persiskej hebi tehodła myslła, so by tež bjes schaha schło, a so mohli hebi swobodni ja nejsho salutowaś. Persiski ministerski pschedsyda je hižo loni spytał, schaha wotstadźiś. Tehdy fu ulemojo, duchowni, temu sadźiwali. Woni fo bojа, so by fo jim w republiky hubjerschko wjedło. Tuž je fo ministerski pschedsyda rosshudźił, monarchiji dże dale wobstaćaś dacz, hdyž pak wotpersiskeho diktatora sćinjicz Londonski „Daily Telegraph" powe, so fo won s wukrajnymi wlimami podpjerusze, tola njeswędża, i kajseje stronу. Wésće je, so Mosfwa zamna sadу njeho njesteji. Kaž fu „Times" sjonike, su někotre parlamentike wubjerki, kotrez fu zadanja ministerskeho pschedsydy posudźike, namjetnyli, jeho sa roskasowanja zyłeho wójska pomjenowaś. Pjes parlamentoweho pschihłosowanja njeśmě fo won wotstadźiś.

Le Serbow.

Pónđelu, 16. malcho rózka.

Juliany, knjeżny, martrafki.

1875 hraje so prěni króć w Budyschkej Bjesadźo Fiedlerowa hra „Kak Pětr lékari".

Sněhi so minychu,
Wětřički liwke du,
Trawički młodušке
Kukaju ze zemje.

Kwětka ta husaca,
Prjedy wšěch wuspana
Wjesela wotući,
K njebjeskam kukoli.

Mózku ma zelenu,
Bólu ma kromičku;
Cełwjena kromička
Krónički wudebja.

Jan Radyserb.

Ja chcu sej Boha žadać, so jemu dowěrić,
Na jeho skutki hladać, po jeho pućach hić.
Jan Běmaŕ † 1742.

*

— Wo wjedrje. Djenja rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer +3%, thermometer w nozy +5. — Wuhladу na fo pschichmenjaje, njewobstajne wjedro. Wobschérna nizina leži nad wschěkornej a połodnischej Europu; wuschina nad rauschej Europu. Po wjazydnjowym wocakowanju sapoczina nizina (deschćojte wjedro) y wjeczora k ranju fo dobywacz. Bola nasz je hakle jenoż pomróżenje wuthikowało. Po dnjeju smjenu nekotre wótre trojte dny. Djenja abo julisje fo do deschcza da. — Jutisje wutoru klónczko 7,14 hodźin khodża a fo 5,15 hodźin khowa. Mjeńscht khodża jutisje na zanje 2,05 hodźin a fo dopołnja 11,21 hodźin khowa. Djenja dop. we 11 hodź. mamn powsdni bertik.

— **Schkrowa powjesć wo wjedrje sa jutisje wutoru:** S wjetsche budźe pomróżene, s khwilemi fo s lokka podeschcźuje, trochu khłódnischo.

— **Rosprawa polizije.** Tu tradnyoh 14. 2. 25 žonjace kolo fnamki „Internazional", je cżornym wobkłukom s cżerwjenymi fnuhami, je cżornymi swjenami se selenymi fnuhami, s cżornymi schkitomaj, s horjeschibnjenym wobdźiłkom, se swónczkom, fiż na napisnjo „All Heil"" s torpedowym famokhodom, dale w cżasu wot 25. 1. hacz do pedowym famokhodom, dale w cżasu wot 25. 1. hacz do 14. 2. 25 po nęczim schtyri kury: 1 běłu, 1 żołtu i cżornej khowu a 2 cżornej. Wo wjeż wujasnjace powjesce prosu Budyschka kriminalna polizija.

— **Hlowna schromadźizna žerb. tow. „Nadźija".** Saschdzenu wutoru 10. febr. wjecżor wotmě tudomne žerbske towarstwo „Nadźija" swoju lětuschu hlownu khromadźiznu w kat. towarschowni, na kotrejž so zobustawy w bohatej licżbje wobdźělichu. K. pschedsyda Hajka wotewri schmuckow spéwa „Nadźijo, Luźiza" pschedsyda cżehmy k dnjowemu porjadej. Pschedsyda dźakowasche so swójcżem zobustkownym pschi naschim „Ptaczim kwasu", k. dirigent Wowczerk wuprajі swojim spéwarjam dźakne zkowa sa nakoncnu prózu a podpjeru. Temu scżehowachu rosprawy. Pismamwjedżer pschecżita kritiku wo „Ptaczim kwasu" je „Serbskich Nowin", kotraž „Nadźiji" pschinjesze pschipósłnace a zkawu a ktuczuje zobustawy w stutkowanju sa narodne ideje a we mérje k swojemu ludej. Dale poda pismamwjedżer pschehlad wo stutkowanju a dżełakwosći towarstwa w minjenym lécze, s cżehoż na fo wobsebje wuschkhwacz: Sadżeło a fiwjedżer we Rogosnu w Delnjej Luźicy, wobdżelenje pschi pobrjeczenju khorhoje Khwaczanskeho žerbskeho towarstwa, wustupjenje na spéwarskem fwjedżenju w Njeswacżidle, zobustkowanje pschi wulkim konzercze w „Krónje" a napohlédł „Ptaczi kważ". Wulětaj mésachnu saschdzene léto diwaj, do Delnjeje Kimy a do Raboz. Widźimy, kak „Nadźija" pod wschelakimi njeluboschnosćemi a cżeżkotami mésina krucze fteji a swérn dźeła sa sdjerżenje Sserbowstwa w Budyschcinje. Se rosprawy wo towarstwowych finanzach nózacznu s doscżinjenjom fdyschcez, so nam w pokkadnizy po farmarstwu wudawkow pobżelnjeho fwjedżenja nészto wuschkka fwolta. Dalschi dypt dnjowjeho porjada bżesu nowowołby. Wolacznym pschedsydstwo a wubjerk. Knjes pschekuja Hajka wuswoli fo s wjetschinu khłosow sasa so 1. pschedsydu. Sa 2. pschedsydu fo s akklamazju k. pizmikitajer Krjeczmar sasa wolesche. K. bankownik Krawz dosta s wjetschimi khłosow sastupstwo pokkadnika. Sa spisowarja fo k. nomoiny redaktor Ducżman s akklamazju sasa wuswoli. Dirigent wstanje wjeso dale k. pizmikitajer Mowczek, smeje pak někto sastupnika, k. bankownika Krawza. Sa sarjadowarja dźiwadła wuswolichmy žebi sasa k. pizmikitajerja Schajbu. Do wubjerka fluschataj diwaj knjesaj a dwe knjejnje: k. bankowmit Lorenz, a k. Cżernik, knj. Hajnja a Kowarjej. — Dale rěcżachmy hischcże wo wschelakich towarstwownych należnoscżach. — Wutoru, 17. februara, smjemy w Sserbskej khołejownі žerbsku hodźinu, na kotruż hischcże zobustawy wocżakujemy. Schromadźizmu stónczichmy se spéwom „Gdże statok mój?"

— **W tu khwilu fo tež w Pruskej nuczene wobydlenske hospodarstwo njesbżehuje.** Nayschezkiwe cżasezischim potrebżcżam, so fo nuczene wobydlenske hospodarstwo sa Pruisku sbżehuje, so fe pschiktuschneje strony spżeli, so we blischimi cżasu tak ważne pschemenjenje we wobydlenskim hospodarstwu wocżakowacz njeje. Krocżele, kotreż bżehu fe we pschichodże w sosimje powschitkownosće na tutym polu cżinicż, maja fo slożowacz po pschichodnych hospodarskich wobstejnoscżach, kotrez pak fo njehodża do cżasa spósnacz.

— Kedżbu psched wikowarjemi s tkanimami sa mużaze wobleki. S Wósporka fo pische: Wobydlerjow tudomneje wokoliny wupruje w pschednich dnjach muzki, kotryż s autom wjeś moze wjely jedżu. Wón pschedstaja fo jako fabrikanti wobkedżeż Uhlmann s Greiza abo też je Zeitza a pohlicża swoje twory, wudawaju, so je dla muzjajanja Nemńsche se strony enteute do wulkeje muzy pschichod, dokelž njemóże swoje nadelane tkaniny wudobycż. Je tehodła nuzowany, jako fabrikant swoje jara dobre twory za pot pracżiny pschedawacz, jenoż to by mukne pjenjezy dosrat, s kotrymiż by swój dołg zaplacżicż moht. Tkaniny, kotrez pschedawa, su schpatne, tak so kupzy jenoż schkodnja. Uhlmann je wulki muż, ma swoje nawodżk, na cżełenjeń mjesnosće a pschi. Schofera a jednego pomocznika pschedstaja jako swojich pschichodnych sjnowe.

— **Wudwżeże nowych tyhżahrizwanow.** W blischich dnjach pschichdu na zakładze bankowego jatsona je 6. augusta 1924 nowe nemskostatne bankowki po 10ch hr. do wobkhoda. Pjenjezy fu 95×196 mm. wulke a na běłu papjeru cżiścżerane, kotrajž je na pranej kromje wróżkonneje strony fiwétłobrunu barbjena. Wodowne znamjeńa pokazuje statneho morjała, nad kotrymż fteji mjes wotkonomaj Hlowa „Reichsbank". Na kromje prěnjeje strony kotrajž je 1 cżerwjenymi a selenymi nicżimi pokładena, fteji fcżehża z wulkimi a wysche njeje 1 malymi pismikami nacżiścżkana licżba „1000". Wobraz na prédnjej stronje pschedstaja mésnescżanskeho jenjana wot Holbeina malowaneho.

— **Kóuz wólbneho kascheżka.** Wschelake nowiny pschinjesechu powésć, kotraž praji, so je Kralczan wólbnu naschinu wunamakał. Tola tež w Nemńsej fu fo s tutej wjesliczku sabérali. Hižo sapocżatk septembra 1924 je fo na patentelowym hamcże nowy wólbny automat pschipohodził. Wunamakał je jón tutjes Reinhard Schurz w Delnich Kundracżicach, kotryż w blischich dnjach swoju wunamakanku nemskemu knjeżerstwu pschedwjedże. Apparat ma wjeżu swonkownje napohlad małeho pjenjezneho khamora. Na predlnej stronje je pokasowaċ, kotryż móże fo na politiske stronu stajicż, kotruż dżesch wolicż. Potom dyrbi fo sa tehorunja na prednej stronje pschiprawjeny kneflik sesahnjeċ. Nutska w apparacże je jednory mechanismus, kotryż automatiski wotedaty hłóż wosnamjenja a sdobom wsche sa jenu stronu wotedate hłoży hromadże sliczi, tak so rzeka fo na konju wólbny wunoscżk jenoż wotcżitaċ. S tym nałutuje fo wjele cżasa, dokelž njeje wjazy trébne, jednotlíme hłoży liczicż. Pokasowaċ wrócżi fo po wotedacżu hłoża wot zamjeho sasa na městno, hdżež je prjedy stał. Tak je tej tajnoscż wólby sarucżena. Kaž fo sdżeli, je możno, so fo hižo pschi pschichodnej wólbje némskeho presidenta nowy automatiski apparat musże.

S Lubija. Wczera dyrbjesche tu jśdny na motorskim kole na dźiwadkowym namésce sastaċ, dokelž bżesche fo koło nészto mało stało. Bórzy pschikhwała młody cżłowjek, kotryż kolo sa krótki cżas twarjeshi. Sa to dyrbjesche zigaretu dostaċ. W hamżnym wokomiku, jako dyżsche jśdny toschku z kapży wucżahnyċ, sbżeli młody mużżi na kolo a wotjeżże z nim. Zdże roshorjeny bżeżi jśdny za fwojim kolom, żebi myślo, so je pschekłepany paduch jeho sjebał. Dołho pak njetrajesche, tu pschijeżde tamny sasa na dźiwadkowe namésto a pytasche někto sa wobżeżerjom kola, kotryż bżesche njes tum policiju alarmowaċ. Hdyż fo potom sasa na dźiwadkowe namésto wrócżi, cżakasche tam hižo tamny, a wusna, so tak rasdy na motorskim kole jśdżi a fo njeje żebi pomhaċ mohł, jómu po mésce pojeżdżicż.

S Wotrowa. Ssobotu pothowachmy Lidbjerja Mik. Cżejmjerja na wosadnym kérchowje. Dołhoklétna khorlosć — cżerpjesche na fnichczejsinu — je jemu na wjerschku żywjenja mału skemila a dżesche hakle 38 lét stary wothał. Hdyż bu dżesch cżeż na khorotsko fnułamy. Tuzy puczż fu hižo mnohy jeho powołanja we wobsebje ićhł. Schtóż naż wabi, wobsebje na njeho khominacz, bżesch jeho dobra Herbłta wutroha. Narod, Sserbstwo, maczerstwo, wótczinstwo, nabożna mysł, a njeskrodżiwosć — to bż wobżtaj jeho żiwjenja. We wschem dżerżesche fo k Sserbam — njetajenj. Khrobie wusnawa ićhe fo k fwojemu ludej a tak bżesche tež zwérny dołho létnu zobustawu żełnarskeho towarstwa „Sibyr Sserbstwo" w Rancżicach. Wésche prém, kotrehoż żmjerc fo rjeka towarstwa wotnoła w lécze 17 lét fwojeho wobstacża. Zarujo stejesche nimale potnaliczbnje nad jeho rowom a spżewa jemu schtyrihłósne bożenje do wécznoscże „Spi w mérje — Bóh to dżeł" — to bżehu poslednje słowa rożżohnowanja s towarschom, pschezelom, wschitkim, s Sserbom. Njech je jemu żerbska semja, w kotrejž je cżekom a duschku korjenjesche, lohka. Je wutrał a dotrał

Hólc ze zbéhadła (lifta).

Stizza s neapolskeho pobrjoha.
Podał Jan Sserbin.

2]

(Pokraczowanje.)

Hdyż bé Pepino waczoki s lista wotnjeschł, podawa jemu milionar fnadny pjenjes na pschepitk. Pachoł fo podzakuje, ale pjenjes wuzuny fo jemu s ruki a sakuli fo nészże do kuta. Pepino je jara pschekwapjeny a fsebany s tajkim wotrunanjom wot tajkich bohatych knjezi. Won pyta swój krochik. A hlej, w tuzje pschijwóła pjenjezka lezi dżesaczkirowa bankowka! Mr. Stonehouse je ju sawdżesze schubit. Pepino ju sdżenje a khwata k autej, do kotrehoż bé fo knjezitwe wuzuhdnuło. Ale tu khwilu hrabnje jeho starschi towarsch, kiż bé widżał, schto bé Pepino sbżehnył, sa ramjo a sadżerzi jeho.

„Njebudź khupy!" schepta jemu Ciro, młody pinczink. „Schto tajkenu bohaczkej faleji na jenej dżesaczkirowej bankowzy? Tu je cżi dyrbjeżał sa pschepiecże daċ."

Pepino fo kondżi. Wokonik pschemyschluje wo Cirowych khowach. Won ma pravje, myśli sjej. — W tom schofer puschcża strój samothoda, zapiśtuje a Mr. Stounhouse skoku wotżdże s hotela. —

Pepino je někto rosshudżenу. Skhowa namakanku do kapży. W tom wokomiku saklincża swónczk pschi sbehadle — Pepino spéchnje bżi. Hižo dżeże wo tom njerozsmakaċ, hacz je s dotalnym cżesnym pachotom, s kajkimż je hacz do tuteje khwile bywał. Ssam pokoja swoje fwędomjo s wurzu: „Schto saleji tajkenu milijonarej na jenicżkej bankowzy! A hdy by ju někdżo druhi namakał, sawdżesze by ju tehorunja njewrócżił. Cżehodła dyrbjał ja, hdyż bólcżej sawdżesze by ju tehorunja njewrócżił. Cżehodła dyrbjał ja, hinaicżhi bycż?" — —

Lěto je fo minyło. Pepino je wurosił a schwarnje mozoh nabył. Ale jeho wóczki wjeldżałej hižo tak njewinowacże a pózcżiwje na ludzi każ prjedy. Tež jeho wobliczo je fo smélo. Njesprawnosć a zebanstwo rěcżałej s jeho wohladnjenjom. Prjedy bżesche pschezaj swólniwy, dżakowny ja fóżde najmjeńsche wotrunanje, poshtuchny a kż tódżejżkuli sługbiczżny hotowy; nétko cżasto se schcżipzapym pschispomnjenjom, kiż zwojemu sobutwarschej schepta, pschewodżuje jednanje bosceji.

Pepino fo psched ludźimi tajsche. Myślesche jenoż na pjenjesu. Licżi mnoho krócż wob dżeń, kelko je hižo saflużił. Wobkedżbuje wobstajnje wokolo żebje, kak kżdy jenoż pjenjezy s dybżaka bérje, dawa, licżi; kżdy jenoż wo pjenjesach rěcżi. Pepino cżini to nétko tez tak. —

Dżesaczkirowu bankowku, kotruż je namakał, njeje macżeri wotedał. „To by napadne było", radżesche jemu Ciro. — Sa nészto dnjow dżesche ſ Cirom po ſónczenym dżele w nozy do kabareta a tam bankowku ſhromadnje pschecżitachu. Pepino mésesche ſ teha, ſchtoż bé w kabarece wubjał a ſlyschał, njeſmjertnu radoſcż. Macż Luzija nicżo wo tom njeſhoni. Lubuje ſwojeho ſynka, tłi kżdy dżeń nészto lérow pschinoſcha a kżdże je na jeje khodże błido. So druhdy jenoż jemu liru połoſi, temu fo njedżiwa. „Djenja bżesche ſchpatny wobkhod," ſamohwa ſo Pepino, wuhibajo fo macżernemu pohladnjenju.

Jónu nano nażle ſastupi iwuj Dominik do jſtwy macżerje Lucije. Bżesche wſchón roshorjeny. A bjes poſtrowjenja ſapocża tole powédacż: „Pepino ſo mi hižo dłżſchi cżaſ njeſpodoba. Hdżeż móże, pschedże mnu cżeka. Ale ja mam dobrej wóczy a dawam ſa nim ředżbu. Wczera ſym jeho widżał, kak ſ jenym ſwojim towarſchom popodniu, hdyż ma wotpocżink, ſastupi do kafejownje, hdżeż karty hraje. Njemżeli měra, a dżeſh ſa khwilu ſa nim. A ſchto ſym widżał? Pepino ſ nékotrymi ſnatymi lénikami a njehmanikami ſedżi ſa błidom a hraje khartу. Nochcych ſwadu japocżeċ. Njewobkedżbowany ſym fo wotżalił. Tak dołho je Pepino hižo ſapadnył do njedocżiſnitwa. Hraje ſ niekotrymi cżłonikami, kotliż jeho wo wſcho pschinjeſu! Hižo ſabywa na waż a na ſwojeho runjeża; bórzy budżeże ſłodu tradaċ."

Macż Luzija ſaſtróżi ſo nad tutej powésċi. Potom ſydny fo we ſwojej wulkej ſrudobje a da ſo do płakanja.

Wuj, rosnjemdrjeny, khodżeſche pó ſtwje a hnéwoſche ſo na lohkomyſlnika. Potom wobroczi ſo k Luzíji a praji „Ssym waż warnował, ſo bużſchcże pachołka do ſłużby we hotelu njeſtała. Ale wy njeſłeſe poſłuchała. Bycż ſ cżeſtnym rybałom, to bżeſche wam ſa Pepina ſchpatne. Tuż to nétko macże. Myślu, ſo to ſ tym hółſom kubjenje ſkónczi."

Luzija ſo poſtóże, ſo by poſłednim ſłowam iwuja Dominika ſnapſchecżiwiła. Ale tu ſabéża ſo do ſtwy Pepino Poſłednje ſłowa wujowe bżeſche wón tež ſaſtyſchoł a hnydom roſumi, komu płacża. A macżerku wuhladawſchi we ſyłłach, bżeſche k njej: „Macżerka, njepłakaj! To je ſawżeſce ſaſo iwuj inje nacżornik." A potom wobroczi ſo ſ nim jej a rżekny: „Staraje ſe ſo wo ſwoje a moju macż wotſtaje na poko! Schto ja cżinju, to waż franicżo njeſtara!" A ſapraſhnywſchi durje, Pepino cżerpjeſche wotżal.

*

Sa nészchto mężażom pſchemeni Pepino ſwoju ſłużbu. Pola macżerje bżeſche jemu wuſło. Doma njeſe ſwojeho runjeża, jemu njewonjeſche. Pſchija mésto w hotelu we Romje. Ale k lépſchemu fo njewobroczi. Jeho wutroba khorjeſche pſchejara pſches ſchpatnoſcże jenajſich jeho ſobutowarſchow.

(Skónczenje pschichodnje.)

a jeho njetajena herbšta smyslenosć budź pschikladna druhim. R. i. p.

S **Kamjenza.** Se starschiskeho domu wotšlalika je so psched někotrymi dnjemi 20kilna hoza. Wobzerujomna, kotraž je w cžežkich muslach tutu krockel cžinišla, je we swojim wotpohrjebnych listach pisała, so chze se žiwjenja hicz.

S **Wjelke Hory.** Dokelž so wucź se Skanez posa Hrobšiskeho do Worzyna na Wikohórczanskich honach napyrjuje, je wón wot 16. hacž do 26. februara sawjerjeny. Jedlošcź może so na Wikohórczanske hrodźišcžo.

Se **Sarěrje.** Pucź i Lahowa pisches Njeswacžidło do Sarěrje wospanje dla nasmjanja na Sarěrjanskich honach wot 18. hacž 20. hacž do 28. februara sawjerjeny. Jedlošcź może so na tutón cžas na Lehow-Luh.

S **Wóspork.** Jako wopor zadatche žeby posledni wulki wichor tež brózeń tudomnego kubleria a Hohnstowa mišchczanskeje rady Pekermanna. Stopy so i fundamenta twitorbschatu, tak so so zdyh twar spyny. — We wulkodźodźowanischczach powali wichor wulku Weymutsku khojnu.

S **Lěwalda.** Wjazy padnischtwow w naschej wožy, je tuzonne wobydlerstwo luzemerniło. We wozy k Grjedze so so na cžerwjej mešternowej mutchlamasche. Pschi kólmi kwrosa namakachu tank rostamany. Po sdacži su padnischi so naschikli, so w kólni pjerihm naudu, dokelž pak so z tym spschachu, wlachu hnajmjenischa schežiwalka (lichtwere nožizy) sobu. We šramjnej nozy spytachu padnischi so do pyschikwarka žiwnoschežerja Pikli dopkez. Wokno mjezitu hižo wutwadżene. Su pak so potom nječzeho nahosetli a cžekli. Też we šusodnym Lubošu pobuchu padnischi we šramej nozy. Tu pokradnychu pola jenoho žiwnoschežerja cžasnitki, cžo. 103 859/70 a 4 400 15 „Minerva“, cžasnikowy rjeczalk a wokolnoschižaze rubischko. Policajski puš je sčeh sa paduchami šhubil.

Ske powětrn.

Pschicžiny rosbuchnjenja w Dortmundskich podkopkach.

Zalohna katastrofa na jamje „Minister Stein“ pola Dortmunda je po poslednich powjeležach i rosbuchnjenjom tuch powětrow nastała. Pschicžina rosbuchnjenja njeje znak, kaž so sdaži, bischcze znata. Po dotalnych nazhonjenjach pak może pschicžina jenoż tfoja byez.

Dokelž pak se powětrny hakle pschi 700 stopnjowskej cyplocže rosbuchnu, njemože so wo tym wčežeż, so su so powětrny žame sapalile. Pschicžiny rosbuchnjenjow pschihódu i wjetschas wot nowka a to i prenja wot Bžežow w podkopkach. K temu njech je pschisponmjene, so też elektriske fuža, howž je wobschkodżena, dlany sapali.

Dalschna pschicžina su schdrž, kotrejž i maschinow lětaja. Tutomu pak może so jadżewacž z wodowym sawodżeczkom. Tsecza pschicžina rosbuchnjenja su podkopowe wehenje, kotrejž i wjetsche i rostšelenjom wuhla nastanu.

Hórje pak je, hdyž so wuhlo žane sapali, schtož so we starych jamach cžasnitzkje stanje. Lokko może so wohenj tak rosschěrich, so jón, howž so jeho dohladaja, wjazy lahkascheč njemóža. — Rosbuchnjenja móža wschelake byez. Rosejmawamy njesmjeju rosbuchnjenje slych powdetrow, rosbuchnjenja wuhlowego prócha a mělchane rosbuchnjenja. Pola rosbuchnjenja slych powětrow je tak njewumamy „Methem“. Sapali so tutón plun, rozeznaja so se powětry i fliklikom w powěrsče a tak nastanje rosbuchnjenje. Pola rosbuchnjenja wuhlowego prócha pak na so wěz tak: Horzy wuhlowy próch rospuschczi zayasany plun, se powětry so wuswobodża a rosbuchnu. Spohnacz je tale druzina rosbuchnjenja na tym, so mase koklowe parle wrócžo wostanu. Pschi mešchanych powdetrach sluschnja se powětry a wuhlowy próch hromadże. Pschicžiny wschech tschoh druzinow rosbuchnjenjow maja so z wjetscha pschesan pytacz we wopaczanym wobstwělenju w podkopkach a tsetenja wuhla.

Wschelake posnyty w Jendželskej su dopokasale, so kamjenity próch zapalenje slych wjedrow a wuhlowego prócha saduhy. Wšeho tuné so jenoż tajki kamjenity próch nałožowacž, kotryž pluzam hórnikow njeschkodźi. S nałožowanjom takseho prócha może so z najmjenischa dożpěcž, so so rosbuchnjenje wobmjesuje a so so tak krótke njeshože, kaž na jamje „Minister Stein“, hdyž so so rosbuchnjenje dołko po khódbach rosschěrich, kula tak khetkje wjazy njestanje. Taske rosschěrjenje se jenoż może pschi technitkich smykach a cžłowjeskich njedostatkach.

Mjes podkopkowym dželacžerjemi knježi mjenjenje, to je wina na Dortmunskim njeshoża wuwohanu pohonjowazy system. Dželodawarjo jenoż na to hladaja, so by so prawje wjele nadżelało, tež zyke sarjadnistwo je na to složene, a tak so potom stanje, so so trěbna kedżbliwosć zanjecha.

Jama „Minister Stein“ kluscha Gelsenkirchenskemu hórnischtwowemu bruzstwu, hdyž je tutón system wosžoho wuwolany. Tež dželacžeske nowinarstwo sunlasuje tuto mjenjenje. Dla njewuspschijnych njedowych jednanjow a ola skandala tak njewonacenje „ruhrskeje pomozy“, hdyž su so ruhrskim industrijelnym wjele mitijonow pyenjes a cžaš inflazije runjenom dariło, mjes tym so su so drobnemu wobydlerstwu i kapżu wudrěle, su hórnizy jara rosbohjeni. Tu budże potazikim hamtska komisija, kotraž ma pschicžiny njeshoża pschepytowacž, zapschisnjuwcž byrbjecž. Cžekże samopwite dżelo na nju cžaka. Zyły kraj ma najwjetschi zajim na tym, so so wopraudżite pschicžiny zakostneho njeshoża tak ruczże hacž możno wotkryja.

Hospodarski rozkład.

Póndjelu 16. februara 1925.

Kursy sandżenu žobotu w Barlinje.

(Cyne mjeta za w millionach)

Dollar	4 195 000	**franzowski frank**	21 810
jendželski punt	20 017 000	**cžeskosł. krona**	1 440
schwajzarski frank	80 800	**10 mil. wólk. mark.**	80 200

Pjenjezy běchu žobotu za šamžnu dań dostacz, kaž pjatk.

Efektny mějachu tehomunja šamžne kurzy kaž pjatk. Wójnska požczonka sjesesche na 00,76.

Produktowe wirtu w Barlinje. Po žylnischim skruczenju produktowych pjacžinow w Amerizy sastupi hižo pjatk njetsche spadowanje. Tehodla cžo we Barlinje horje lohnake pjacžiny ruczże sajo powschcžeczan. Wiki mějachu žobotu trochu krucžilcheho rasa, wobkhod pak so njemožesche pospěchnyez. Pschi njerjeschtoli położenja njebě wjele lóschta ke kupowanju. To pjacžt wobsebje wo wokolnowanju i pschenizu a rožku. Jeczmjeń jenoż hlabje dżesche. Sa tukrajny wowoż zabachu žeby wulkiche pjacžiny. Po sdaczu Póslka hischcze wjele kupuje. Muka dżesche jenoż hlabje, tehomunja pizowarda. Sobotu pjacžetze zentnar

w Barlinje:

pschenizy 12,35—12,60 rožki 12 35—12 60 jeczmjenja najmyk. 10,62—12,— nakłon. 12 75 hacž 13,50 wowsa 9,30—9 70 hr.	
Wiki rěnjeho skotu sandżenu žobotu w Barlinje (Zentralviehhof)	
Pschihnali běchu:	Wone pjacžachu:
3210 howjadołow	20—51 hr.
2305 cžełatow	38—75 hr.
8756 wowzow	20—45 hr.
8264 tukrajnych a	
362 wukrajnych zwini	
240—300 puntow	65—66 hr.
200—240 puntow	63—64 hr.
160—200 puntow	60—62 hr.
120—160 puntow	58—59 hr.
do 120 puntow	57 hr.
ranzy a kundrowy	58—62 hr.

wschо po zentnarju žiweje wažy. Wiki hladżu dżchu.

Wičzne pjacžiny sandżenu žobotu w Běłej **Wodźe:** Butra 2,10 hr. po punczę, twaroh 30 pj. wjaz tchtnja po 10—14 pj., jabłuka 15—20 pj., cžerwjeny tał 10—15 pj., po punczę, lany wolij ½ litra 30 pj.

Na pschedań:

Kosa, w Dobruschi cžo. 18.

Kruwa, wysokoswuželtna, we Lahowje cžo. 26.

Konjej, w Njebjelcžicach cžo. 8.

2½ walach a kobła, w Kralezach cžo. 22.

Kóń, 3letny, na rjeczetkuble we Domitku.

Młodaj cžehniwaj pšaj, 10 njedżel staraj, we Pschiwcžezach.

Prošata, rjeczetkubło w Małych Radmërjezach.

Hischcze ras nješchto wo schwinzach.

(Se pruskeje hole.)

To běsche spoczatk lěcza abo na hrjedź meje. Hdyž so hewak też mtode lischki wurywaju, khodżach po holi wokolo, so bych nješchto tajke namakał. Nadeńdżech też dwě lischcžerji, hdjež mózesche nješchto mutska byez. Sa někotre dny tuj jedżechmy mtode lischki wurywacž. Pschi tym dyrbi też pschez wódla byez. Na prěnim městnje pak njebě nicžo wjazy nutka. Najskerischo běchu so lischki drubdże pschecžahnyle, schtož rady cžinja. Pschicžiny k temu może wschelake byez. Na to dżesche dale. Na druhim městnje poš hrydom schcžuwkaschce. Nětko rujemy hacž na jemu tajku rolu. Tam pak hischcze nicžo njebě. Pjatk schcžowkaschce sajo dale, my rujemy na druhim blaku a tam pschiwsecže pjatk mtodeho schwinza na zwětko. Nasch knjes, kotryž běsche pschitomny, njeda pak wjazy schwinzy sklecz abo wurywacž, dokelž jich wjele wjazy njeje, a zyle wutnupicz bo njetrjebaju. Tuž schwinza sajo nuts tykmychmy. Wostajichmy wschо tjeje a ležo kaž běsche a wotendżechmy. Na tfeczi dżeń pak dżech tam sajo pohladacz. Běsche tam hischcze wschitko tajke, kaž běchmy to wopuschczili. To běsche mi trochu pohbladne; pschetoż ttarc schwinzy mážachu derje won a nuts łahacz, schtož pak njeběchu cžinile. Tuž ruzach sajo na druhim městnje do semje, hdjež spody ta rokka dale dżesche. Tam pschiwdżech też wopraudże na schwinzje lěhwo. Běsche tam jedyn ttary a dwaj młodaj.. Tón ttary běsche po rožzu dale. Dach jemu běżecz; pschetoż wón njemóżesche w tu khwilu won, dokelž běch rokku wot tannoho boka saraził. Taj dwaj młodaj leżeschtaj tu zyle cžiwoj a ttrowaj. Nětko ja tu dżěru sajo samjetach, tola tak, so bych rumnosć wosta, schtož so psches drjewjane prětkische, hakogżi a stanje derje cžinicz hodżi. Sa ttarym schwinzom dale hladacz, njemějach žaneje pschicžiny, dokelž jeho morcz njechach a njetrjebach, a tak wezpinoteje dla je to ttrafchna wež, dokelž tajki schwinz druhdy jara kuba a je w tym padże wjele hórschi hacz lischka, kaž tym to hižo powědacz ttschchat. To saraczenje běch pryedy tež sajo wotstronił, tak so nósesche schwinz derje won a nuts łahacz.

Dokelž schwinzy pisches sunnu w tajkich jamach leżo spija, dha žebi nasmjnu lěhwo pschiprawja wot mócha, tratwy, paprjoschta atd. W tym padże běchu tam schtyri tatle borta a to tajke, so by zyła fóra stanja wot jeho była. To běsche dopokas, so tam schwinzy hižo lěta dołho bydlachu. Tak nimale sa tydżeń dżech tam sajo hladacz. Dokelž pak bě tam hischcze wschitko njepschemjenjene, to rěka wot wona a nuts łażenja nicžo wjdżecz, tuž sajo na zamtrzum městnje rujach. Tam. běschtoj hischcze taj dwaj młodaj, tola k sawutlenju blizko wot starcho schwinza nicžo widżecz. Wschach teju dwej umlodeju ljubu domoj. My jeju nětkaž pizowachmy, ale to bě hižo pschepodże, wonaj žiwinyschtaj.

Mohł hischcze jedyn druhi pad i jenym schwinzom wopżinacz, schtož pak so wschelakich pschicžinowu dla derje njedżedżi. Tak někotrehо schwinza satsela abo nasela pschi nóznym łakanju na wschelaku swérinu a to drje też tajzy ludżoz, kotrejž hewak na hoitnu khodżicz njesmědża.

Haj, to mohło so tak wschelakeho husto do nowin napżacz. K temu pak sluschu też sdchi a cžasz, a to kóżdeho wež njeje. Kunje w holi je w tym nastupanju też wjele widżecz a nasmonicz, ale cžesi, hdże dodżdżacz.

Hacžrunjez twój pschecžel zanan jäger njej,
Dha won znadź tola bjes tšélby njej',
Hacžrunjez twój luby žadnu hajnik njej,
Won khodżi we holi selenej.

Schkrowe dewesche.

Barlinske produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź.: Pschi krutej sakładnej tendenzy njejsu wiki jara rosnyte. Dop. ¾12 hodź.: Wiki so njejsu pschemenite.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje su tuni sa 1000 kg, rowaš 100 kg, wschitke druhe sa 50 kg.

Pschedmjet	14. 2.	13. 2.
Pschenza	247-252	245-250
rožla	247-252	245-250
małšt. jeczmjeń	255-270	255-270
nat. jeczmjeń	—	—
wowsh	188 1?4	184-192
tukrajna Maisa	224	—
pschenicžn. muka	34-36,50	33-36,00
rjana muka	34-36,50	33-36,00
pschenic. wotr	15-15,7	15-15,70
rane wotrubu	15-15,70	15-15,70
rapš	390-400	398-400
lane symje	400-405	400-403
rzech	21-22	21-22
pjelušchi	18-19,00	18-19,00
rowaš, wosyschi	18-19,00	18-19,20
rowsh. melasa	9,60	9,80
ferodella	16-16,50	16-18,50
ferroaze tužki	20-20,40	20-20,80
kunty	20-21,00	21,00-22
ferroaze	19,50-20	18,00-20
lanow wosyschi	24-25,00	24-25,00
mokre tyrkiwy	13-14,00	13-14,00
olle lupins	15-17,00	15-17,00
symo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
tyloma, rjana	1,15-1,25	1,15-1,20
„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowsina	1,00-1,05	1,00-1,20
„ jeczna	0,90-0,95	0,90-0,95

Wične placžizny w Budyschinje.

wot 14. februara 1925.

Wiche placžizny su po tlotej hrivnje tkotjmia.

Pschedmjet		najnischa placžizna	najwyschi placžizna
Pschenza, jwonka wotedacza	50 kilo	11,80	12,50
Rožla, jwonka wotedacza	50 „	11,80	12,50
Jeczmjeń, jwonka wotedacza	50 „	12,50	14 00
„ najmyki	50 „	—	—
Wowsh, jwonka wotedacza	50 „	9,25	10,00
Raps	50 „	—	—
Hórny	50 „	2,20	2,50
Symo	50 „	3,00	4,00
Stloma,	masch. mócz, praž.	50 „	1,10	1,40
„	masch. „	łažk.	50 „	1 40	1,70
„	zypami młócżena	50 „	2,20	2,50
Pschenična muka, 70%		50 „	20,50	21,00
Rjana muka, 70%		50 „	19,00	20,00
Pschenične wotrubu		50 „	8,50	9,00
Riane wotrubu		50 „	8,50	9,00
Prošata 518		schtuk	16,00	30,—

Pšikłopk.

* Se **Sserbami w lěcze 1915 pisches Albanisku.** We Frankfurcze pschednoschowasche prof. dr. Gerhard Geseman, kiż je sdawiła němskeje univerzity w Prasy, we swojich nawjedżenjach na Balkanje we wójnskim lětomaj 1914 a 1915. Odyż wójna wudyri, pschebywasche w Sserbiskej. Wón dżełasche tam wdomostnje. Formy dla jeho tež jachu a jemu dosch swobodneho wobkhoda popschachu. Wón pschipokasa so hnano jako wjeżeł němskeho ke Kruschewaschcu gymnasijej. Tam pak swoje sastojnistwo wjazy nastupicz njemóżeschе, pschetoż runje w oktobrje 1915 wuwdyri offenziwa a schtóż njeschasche so fojerej dacz, dyrbjeschе cžekacz. Skoro zyły serbiski lud cžekasche z tym, schtoż możeschе sobuwjacz. Tej prof. Geseman sobu cžekasche. Wón puczowasche pisches Kralejewo, w dole rěki Ibara, pisches Raschcu, Mitrowizu a Prišren do Djakowicz. Dale po cžornohórskich horach pisches Anagoru do Skutaria a wottam po albanskim brjoseh do Dracza. Puczowanje z Kruschewa do Dracza trajeschе wjele njedżeli w dożeschczu, znjehnwężu, pisches błóto, powodżene krajiny a lód. Sstutowny hlód, njesmérne cžeże a njewisomne strachi mějachu žo pschećiracz. Cžuwy to wjazy njesmjeschczu, ludżo žydnuchu žo zyle jednorje do błóta a zaloscžeju. Tak wlecžechu žo tyżdży Sserbow, wojatow, żonow, mużow, starzow a dżeci. Tyżazy sahinychu, sahłodnichu, smjerznychu abo buchu wot Albanow zastrělení.“ — To je jenoż mały wurěsk z njesbożownego bědżenja nmohich ludow. Kat żmy my Sserbja tola w mérje na żiwotnych statokach wostacz móhli. Mażmy żebi tehodła naschu semju a wobdżěkajmy ju se żwérzu a méru!

* **Wandrowski a wjelemordat.** (Sczěhnki Denkoweje afery.) We Wrótslawju je so komitej wutworił, kotryż je wandrowskeho Oliviera jako hrjedżischcžeho nowehо hitlarja wostajił. Każ je znate, běsche Olivier we żurowym wojowanju i Münsterbertkim mordarjom Denku, wěstej Emilercži wuczetnyk. Tak bě tu jo Denkowe njekhmanstwa wotkrytze. W poslednich dnjach běchu so někotre we Wrótslawju cžitschczane letaki rosdżělile, w kotrychż so mělschczenjo namakowjachu, so buchu pjenjezy za Oliviera hromadżeli. Olivier żmi mustupuje hižo we holoczenzach Wrótslawskeje wokolniny a pschednoschuje, wżo sa inspupny pjenjez, „we żiwotim wojowanju i mordarjom Denku“. Schewórk wjeczor dyrbjeschе so żomo wulka żawna shromadżizna we Wrótslawju wotmérzi, na kotrejż dyrbjeschе Olivier żam mustupicz, to by wo żiwojich nasmonjarjach je mordarjom Denku rěczał. Wrótslawski policajski prezi-

dent pak skromadźiłsu, dźiwajo na strach, kotryž je sensationelnym wupyšenjom Denkoweje afery sławnosći hrožy, sakasat.

* **Živjenjosowy roman.** Pšeded krótkim běchu na puću z Libawa do Schönberga w Schlesyskej wašu Hanu Schmidtez z Albendorfa morwu namakali. Nětko je wjazy žiwótka do jeje žiwjenjobéha pšichišchło. Kaž roman je stawišna jeje žiwjenja. Jeje starschej wobhbedšechtaj pšeded wójnu we Albendorfje 97 jutrow wulke kubło. Dokelž žanych druhich dźeći njeměješchtaj, hač buchakkabu dźowku, pšehedachtaj, jako běchtaj šestarkoj lubo. Bórły na to wumrěchtaj sawostajiwšchi dźowzy 80 000 hr. Tu pšichiłdźe instlatija a pjenjesy so šhubichu. Dźowka drje wokedšeiche hišchoze hěšku, ale bjes wola. So njeby też pozlednu dopomnjenku na starscheju shubita, njechasche hěšku pšehedacz. Gunejnu też njechasche wobcżežowacz a dobru radu pak, so by hebi jako sozialna rentnarka podpjeru žadała, duchaskabej jónšej nichtó dał neje a tak khudušchu hlodu mrěsche. Wobydlerjo w jeje hěšży móża wobkrućicz, so wboha často dny dołho nicżo jěsć měła njeje. (Njani šuboška!) Tute dny je so někto wot domu twotkalita, so by pola snatkow na twój pomoz pytała. Duży po puću pak je so se sprózdnotu a symu swjesta a tak wumožaju šmjerez namakała.

* S **Holbina.** (Schulo šo dla khorosće sawrěła.) Dla cźorlatow (Scharlach) samknuchu tudomnu schulu hač do 23. februara. Najmnji běchu wosypyzy (Masern) mjes schulskimi dźěćimi jara rosšcherjene.

* S **Kamjenizy.** (Mordarstwo a samomordarstwo.) Pšeded někotrymi dnjemi namakachu kontorisku, kotraž tu na Johnsseej dróży bydleschc, z pischerešnjenej schiju. Najprjedy hebi mjenowachu, so je hebi sama žiwjenje wzała. Tola šu pchepytowanja sčinjeho rěčnistwa twojasnichu, so šo tu wo mordarstwo jedna. Jako njeskutka podźabneho sajachu 26 létneho rězbarja z Kamjenizy, kotrehož pak dyrbjachu dla khorosće, pjedy hač jeho pšeheširschowachu, do khorownje bonjesć. Tam je hebi też sam schiju pšcherešnył a tak žiwjenju senkkemu šudnidej wuczekny.

* S **Rosywkna.** 870 punktow cźežkeho wukornjeneho kundroša šarěšachu pšeded krótkim w tudomnej rěłarni. Kundroša bě rycźerskubléršti nojeńk Kunath w Gersdorfje wukornił.

* S **Thalheima** w Rudnych horach. Na žlónczných pšeded wětrom schikłanych mósmach nadeidźechu pozlednje dny hižo kcźejace pruzniży.

* S **Wišchnbrnoa.** Na mosće, kotryž bě dla kara jeneho šwody nimócźidźacego cźaha njepjechciwonu, tratu jědny na motorkim kole z tajkej mazu do automobila, so by pšches njón cźišiny. Wobydla šo tak jaschmjatachtej, so mózechtej šo jenoż z mukkim napinanjam jadro dźicź. Jědny šam se šmdobnymi ranami wotešdże.

* **Komu šluscha w mandželstwje mósćen?** Dyrbi muž žiwojej žonje pjenjesy pšchewostajicź? Tón šamy muž, kotryž to tak cźini, tennu z prawoni „šchpatnik" rěkaju. Pšchihotuje tajka šwobodnosćz muzej, šwoje w mandželstwje? Tajke a hinajche prascheuje šo w tyšazach šiwójšwu pšchego sajo rospominaja. Jendželski kłać a šmaty pšychologa (šnjeć busche) dr. Cecil Webb-Johnson we žiwojich nětkole wudatych knihach „Strowosć a šbože žony" wochze žonje pravo na pjenjesy dacź. Spitzacźel šaštupuje stejnišchezo, so w šwožowanym mandželstwje šmě jenoż muž mósćen měcź. Muž, kotryž to po šaždźe cźini, „schtoż je moje, to je twoje" je schpatnik. Kłać takke méni: wjele mužow šnoša žiwojim žonam pšchewjele wole we wobkhadženju i pjenjesami, schłodża z tym jich tkarakteroj a žu w mandželstwje njeschożowni. Prawda je, so tón, kotryž pjenjesy sašłuża, też móż nad nimi ma, posjatecź, sa cźo maja ko wudawacź. Nicżo hač swada a njesboże pschidże, hdyž žune žona žiwoju ruku do mósćnje žiwojeho muża tłakacź. We wjele padach šo žona do brojenja nawućzt a do njepocźinkow sapadnje. Hdyž žona šama njesaslužy, nima žaneho prefumjenja sa hódnotu pjenjes. Žona, kotraž pjenjesy wudawa, kotrejž njeje šama sašłužiła, šo pschi wudawanju pjenjes na kutowanje njedopomni. Holza, kotraž šo trhodła wošeni, so by šastarana była, stupi šo z nowpředka na wopacźnu stronu. Wona nima jeho sańcź jako wojschschestejazeho, kotremuž dyrbi podwolna być, ale jako žołto pjenjes. Sebicźiwosć bjerje sa nješchto šamo šo rofumjaze. Žana płacźina njeje pschewyšoka, tak wona myšli, so šmě muž šboże jeje wobhbydnišwa wužiwacź. Tajke wopschijeeze wo mandželstwje njeje nadobneje žony hódne, wono ju poniži na pschedmjet, kotryž šo kupicź hodźi.

* Grichiski Methusalem. We wšu Pelopponna w Grichiskej je pożledni cźłowjek grichiskeho wojowanja šwobody i léta 1821 wumrěł. Tónle Methusalem i mjenom Georgios Cardas běsche 128 lét stary. Wěste je, so je tak stary, dokelž Cardas w lécze 1821 pod roskašowarstwom generała Colocotroniša šłużeše. Po rekrutierskich liscźinach šaničzeneho cźłeka je Cardas tehdom 24 lét stary był. Wón běsche hač do konca šwojeho žiwjenja šyły a strowy.

* Hłód we wjecźornej Irišej. We Irišej je nuja na žiwjenjušku potrjebje a też nan tepidła jara wulka. Poch (Torf) šuchoty dla šyrchni a nezhodźi so tepicź. Sta plahowarjow šotu šu šwrěchkišli, dokelž njemóga hłót wjasacź. Tele léto šłuscha do najhórschcho, kajkeż wot léta 1847 wjazy njepomnja.

* Wulki woheń. S Kansas City šo šdźeli: Woheń wuridże w „American Royal Levestockšim" šłanje, hdźež šo runje autowa wušstejenja wotmě. Wóheń roschérí šo na sta wušłajenych autow, kotrychž benzinowe katoły rospuchnychu. Schkoda wobliczi šo na 1½ milijona dollarow.

Nowe Palästina.

Spěšne roswicźe města Tel Awiw.

Podał: A. Hładki.

Wot wobsamknjenja měra mjes entente a Turkowšku roswiwa šo tutón stary žydowty kraj bóle a bóle do wošebneho šata.

Arabojo njenóża žydowšim šajudlenjam židow wjazy wobaraczź. Najšlepje możemy to wobkedźowacź wo Palästinje, hdyž šastupimy do města Jaffy. Stare město Jaffa drje šama jako ma hišcźe tón šamy napohlad jako sa cźaš Napoleona. Małsane drohi a hronadu jsadane kwartenja, wulke hałli, w kotrychž móżetaj šo šidma dwaj wołošaj pornja šebi šekkacź. Dwaj kilometraj k potnozy města Jaffy je narosłło nowe město Tel Awiw. We lécze 1909 šo tehdom šałożi. Spoczatk léta 1910 liczeschce 60 khěžow, kotrež šo jako mała kupa wošebnych kwartjernjow k potnozy města Jaffy i pěkka jewjeschce. Léto potdźischo nahwari šo tu hebrajšli gymnasium. Jako wójna wuhyri, mějeschce město Tel Awiw na 190 khěžow a liczeschce na 1800 wobhdlerjow.

W lécze 1921 běsche liczba wobhdlerjow hakle na 3000 šrošła. Tu šta šo 1. meje wulki nadpad Arabow na Židow w mějcze Jaffa. Na 50 židow a runje tak wjele Arabow bu pschi tym morjenych. Sa 24 hodźin wopuschcźichu židźa město Jaffa a pschebydlichu šo do města Tel Awiw. Wot teho cźaša rozcźeschce město hładajo a tuhy běsche milionowe dróhowe a domjaze wobhwětlenje na pršnim měšnje w Palästinje nanatacź. W juniju 1924 liczachmy na 18 000 wobhdlerjow a w oktobru 1224 27 000 wobhdlerjow. Dźensa liczi město Tel Awiw pjtches 30 000 wobhdlerjow. Tuczažnje pschihjeroja šo wobhdlerstwo mězacźnje wo 1000 duschow. Rakuźej industrielni šu na industrielnym rosmiešći na prěnim měšnje wosbźeleni. Mjes lékarjemi drje też wjele Němzow wulku rólu hraja. Jara mało nadeidźemy Amerikanarjow we tutym měšcze.

We wjecźornym dźelu Kanady roswiwaja šo wulke města hišcźe špěchnischo hač tudy. Sa tajke rosmiešće měšnjeje w Palästinje prawe polo industrielneho a wikowanjeho wobłhoda.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wo samožnju pschkupza Hermanna Otty Nelty, wjesčzała tobakowje a schokoladowje wulkowikowarstwo we Nakezach je šo 10. februara 1925, dop. 1/12 hodź. tamniše wo jednanje noteriwo. Pschekupz Gust. Christoph z Budyschina je šo jako konkursowy sarjadowar pomjenował. Termiji šej 4. měrza 1925, dop. w 11 hodź. a 1. hapriela 1925, dop. w 11 hodź. na Budyschkim hamtiskim šudnišu je wše sali cźo. 141.

*

Powschitkowna khorobna pokładniza w Budyschinje.

Po wustawje z 22. jan. 1925 njeswobliczeja šo pschinoški, kotrež wjazy po wotrawdźitej jałužbje, ale po mjenowych wuhbdźenkich. Dźělodawarjo šo tehdola namołwjeja, šo bychu poměrne pschinoschii po tabellach, kotrež móża šebi na khorobnej kašy wotkwitowacź, wobliczbje a dźělacźerjam, kotrychž wot 1. februara šem, wotcźahnyli. Pschinoški dyrbja šo z najmjenischa 5 dnjowy po płacźomnosći wotrjadowacź na khorobnej pokładnizy wotedacź.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sćedu 18. februara 1925 dop. w 11 hodź. pschedawa šo na pschedźadowanje kóń — brunu walach — ja hejsowe pjenjesy. Na kupjenje myslenki seidu šo na gmejnskim hamtšu w Bukowcu.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sćeršowacej pschipuschczitaj konjej Dehnjoschkejšce, Lubulschkeje kobłarnje (Seilbus) staj we Chornym Khołmcźo. 49 pola Hilgbjety Pětschkowcje postajenaj. Dotchi flegel, brunu belgiku „a Jammer, lischak belgiški. Pschipuschczenje płaczi 22 hr., ja kóžedno srěbza, kiž je wot jeneho statneho pschipuschczitelho konja, ma 10 hrimnow płaczicź.

*

Droha mjes Kinajchom a Nohołnjom šo wót pónđźele 16. febr. šem ja wschón wobkhod zawrě.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Serbske tow. „Nadźija" ma wutoru, 17. 2. wječor 1/4 8 hodź. w Serbskej kofejowni (w małej stwi) serbsku hodźinu. Njech sebi kóždy papjeru a wołojnik a zwučowansku knižku „Přewodnik" sobuprinjese. Přindźe wšitcy a z dypkom. Předsydstwo.

Bukecy. Spěw. tow. „Radosć" ma srjedu, 18. małeho rózka, wječor 1/4 8 hodź. spěwanje. Dirigent.

Bukecy. Spěwne tow. „Radosć" ma 20. małeho rózka zawrjenu zabawu za wšitke sobustawy a wot nich přeporošenych hošći. Zastup jenoż přez kartku. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad serb. tow. „Zerja" spěwa přich. srjedu wječor we 8 hodź. w Njechorjoh. Přinjesće spěwne knižki „Dobry wječor" sobu. Štóž je hišće nima, móże je sebi tam kupić.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolerw Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Z tutym zdwórliwje wozjewjam, zo su pola mje kupowane

židźane serbske fale

z indanthro-barbojteje maćizny dźěłane. Moje falowe tkaniny hodża so płokacź, wone njepuščeja, móża so bělić (bleichen), su do kóždeho wjedra. Mudre hospozy žadaja jenoż indanthro-barbne tkaniny. Je-li tutych tkaninow potrjebace, je jenoż pola mje namakace. Tute tkaniny poručam w 12 wšelakich mustrach.

Z najwjetšim pocesćowanjom

Welsec kupny dom w Kulowje

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Přesadźowanje palneho drjewa

Na Koporčanskem revěrje so wutoru, 24. febr.

176 twjerdych dołhich hromadow (15-létne drjewo)

3,5 rm brězowych kuluchow a

14 brězowych wužitkowych kruchow

na hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawa.

Započatk dop. w 9 hodź. w drjewišću při Žornosydanskich polach **Hoffmann.**

W knihiskładze Maćicy Serbskeje

pobrachuja dospołnje protyki **„Předźenak" lětnikow 1916—1919.** Štóž hišće protyki tutych lětnikow wobsedźi, so prosy, zo by je we Serbskej kniharni w Budyšinje za knihiskład wotedał. Wudawki Maćica zaruna. Za přećelne přewostajenje so knihiskładnik wutrobnje dźakuje.

Staršu, porjadnju, pilnu

stwinsku holcu

pyta k 1. měrcej

ryćerkubło w Jasenicy

pola Njeswačidła.

Pjekařskeho wučobnika

pyta k jutram Hermann Libš w Maiech Debsecach pola Budestec.

Jutrowna holca

do ratařskeho dźěła so pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Mamy stajnje na składze:

serbske krćeńske lisćiki

Serbska kniharnja

w Serbskim Domje w Budyšinje.

Sprawna holca

na žiwnosć do ratařskeho dźěła so hnydom pyta. Dalše je zhonić we wud. „Serb. Nowin".

Staju kóždu srjedu dop. wot 8—12 hodź.

w Běłej Wodze

pola rěznišeho mištra Hentschela na Schwefgskej dróży dobre sylne

rasowe prosata

na předań.

Hentschel z Cybalnje.

Bilanz des Serbske gospodarske towarstwo bei der Liquidation am 11. Mai 1924.

Aktiva		Passiva.	
Kassenbestand	0,08 Mk.	Darlehnskonto	26,— Mk.
Bankguthaben	1079,80 „	Lieferantenschulden	1100,— „
Warenbestände	70,— „	Kosten der Liquidation	36,36 „
Forderungen	12,50 „		
	1162,36 „		1162,36 „

Cottbus, den 25. Mai 1924.

Die Liquidatoren.
Fritz Worrack Klaus

Jank

Pjatk w nocy wobradźi namaj Bóh luby Knjez

stroweho synka

Jurij Bermich a mandželska Hana rodź. Kneblec.

W Haslowje, 14. febr. 1925.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za płaćk měsačnje we wudawarni 75 kr. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 887.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 40 **Budyšin — wutoru, 17. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Sa čěšćeho pósłanza w Barlinje šu pósłanza dr. Kamila Khrošu pomjenowali.

*

We Württembergiskim kommunistiskim procesu šu hłowneho wobsorjenebo Linku k khłostarni na schtyri lěta a k 400 hriwnam pjenježneho khłostanja zasudźili. Wobsorjeny Lang starschi dosta schešć mězazow jastwa a 100 hriwnow pjenježneho khłostanja, wobsorjenaj Heberer a Wirch po 1 lěće 3 mězazach jastwa a po 100 hriwnach pjenježneho khłostanja, wobsorjenaj Lang młódschi a Beil po 1 lěće jastwa a po 100 hriwnach pjenježneho khłostanja.

*

Franzowski zastupjeć w Swjatym narodow Paul Boncour, žada, so by so kontrolla w němskim wojerstwje też na privatne dźěłarnje wójnskeho materiala wupischestrěła.

*

Po Newyorkskej powěsći je namóstny admiral Bradley Fiske w jenej rěcži prajił: S tym, so k wójnje Sjednoćenych statow z Japanskej dóndže, dyrbi so dźiwaju na rozcazu konkurrenzu wobeju ludow na žiwotnych wikach liježiš.

Franzowske wotmołwjenje šo němskemu pósłanzej pschepodało.

Franzowske wotmołwjenje na pożledniu němsku notu w nastupanju wikowańskeho trjeńenja je šo njedźelu wjeczor 1/29 hodźin němskim wotpósłanzam pschepodało. Němski statny sekretar Trendelenburg je hnydom zapoczał jo pruhowacź.

Marxowe ministerstwo pscheď krajny šejm stupi.

Sšrjedu šo Marx je swojim ministerstwom w pruskim šejmje pschedstajił. Město demokrata Wendorffa generalny sekretar ratarskeho wotrješa f Barmatej należnoscu šaberała a rólu rospominało, kotruž šu někotři sozialdemokratiscy towarschojo w tejle wězy hrali. Po dlěšchim rosprěčenju je šo sledowacy nanjet pschijał:

Raišchosatski podkrjeć žada, so bychu wschitzy towarschojo, kotřiž šu f Barmatowej należnoscu poczeženi, swoje sastojnitwa złožili a šo k dispositiji stajili, doniž pschepytowazy wubjerk, kotruž strona postaji, należnoscz njeje wujasnił. Potom na šo wurjadny stroniny sjězd po móžnoscz hórzy swołacz, kotruž na dalsche scheźkniki pruhowacz a we nich wobstamknyć, so pschichodnje sozialdemokratiscy zapósłanzy ninnaju wjazy w privatnych dźěłarnjach dohładowarstwu pschihłuschecz, chiba so by to strona wurasnje dowolita.

Prozeß wo kommunistiskej cezy w Němskej.

Psched stalnym šudom k schkitanju republiki w Lipsku je wobstorjeny **Neumann** wuprajił, so je jemu Hellmuth-Stoblewski dale porucził, **wulkoindustrialneho Stinnesa morieć.** Neumann je tutón pschikas hnydom zrubustawam terroristeje skupiny ižčitł. Měsachu sa nuline, do Mühlheima w Ruhrskej puczowacz, so bychu Stinnesa w jeho bydlenschězu wobkedźowali. Neumann da tehodła sa žebje a žiwojich towarschow wopaczne wupokazy f franzowskim wisom wobstarać. Plan pak šo njewuwjedze, dokeł Hellmuth-Skoblewski tónz dezembra porucił, najprjedźy Barlinskeho wulkoindustrialneho f **Borsiga** stónzowacz. Hellmuth mjenjesche, so by tónle skutk w šmišu je strajkom Barlinskich metallolowych dźěłacźerjow wojowarstku wolu Barlinskeho dźěłacźerstwa pożłynik. Tutón plan pak šo sašo spuschczi. Hellmuth nam porucźi, dweju **zjuschlakow wotstroniez**; jedyn f njeju bě sriseur Rausch, druha czuschlacźka Anni Zehnpfundez, kotraž šo Anneliesa Gerberez mjenowasche. Gerberez bě w jenej kommunistiskej kniharni jako stenotypistka pschistajena. Nas wjecźor běchu na jejnym měšnje kwert f adresu: wodźělenje Ia polizajskeho presidija w Barlinje" nadeńdu.

Namakachu wuhłowm papjeru, f kotrejež kaž teš f druhich poměrow šo špóna, so twona policiji politiski material wo kommunistiscej stronje podawasche. Měrjachmy pak stónzowanje, so šo tale młoda holza njejsmě khutnje pożudźicź a šo samoswita cźinicź.

Hellmuth-Skoblewski dale Neumannej porucźi, w Zella-Mehlisu wěsteho **Grenza stónzowacź.** Tutón bě pjeza, hdyž bě brónje za kommunistiscu stronu kupował, někotre tyšacy dollarow pschiskschiwił. Pryedy hacź šu do Zella-Mehlisa wotjeli, je Neumann šwojim towarschom rjekł, so bychu dumdum-kulti wjele wěscišche byle. Maraies je tehodła hnydom kulti na wjerschku wotkilował. Teź je žebi sa stónzowanje Grenza wobsebity plan wumyšlił. Je mjenujsy ho chył w nozy do Grenzowego wobydlenja dobycź. Grenzez krt pschecźerkńjecź a někotre wězy kobu wsacź, so bychu žebi ludźo na rubjeżne mordarstwo myšlili.

Někotre dny pohótschu je Neumann šwojim towarschom rjekł, so je šo jemu pschikasało, **wyschschego strażmischtra Schlottera stónzowacź.** König bě pryedy w rosrěčenju wotwjerdźił, so Schlotter w zwjez Württembergskej a Badenskej kommunistow najbóle pschescźeža. Na to je Neumann Marxiejej a Wółu telegrafował, so dyrbitaj hnydom do Stuttgarta pschijěcź. 18. februara f nimi w korčmje hedźech. Pschischedschi šo König wotrałcha, hacź je Szona tu hižo był. Hdyž nje prajachu, won mjenjesche, so šu Szona najskerje hižo sajeli. Won bě hromadze še Szonom Schlotterowe wobydlenje wobhladował. Wobaj staj sa Schlotterom schoj, hacź je jeju Schlotter sadźerżał. Won, König, je cźeknył. Schlotter je šo sa nim puschcził, tola je jemu wupjerchnył. Neumann je hnyhny prajił, so šu sašo wěz porucźili, kotraž šo njehodźi wujwjesć. Hdyž šo posdźišo senźdzeju, bědu towarschojo je swojej mšu njespokojom. Mens praji, so chze f terroristeje skupiny wutupjeć.

Plan, po kotrymž dyrbjachmy **Wetzela stónzowacź,** šo njeporadźi. Dokelž mjenjachmy, so won wjazy w Stuttgarcze njebydźi, sa nim wjazy njeskedźachmy, ale jenoż Schlottera wobkedźowachu. Wot Königa zhonichu, so Schlotter stajnje w korčmje „Arche Noah" wobkhadza.

Srażenje f kommunistami w Nowej Wěži pola Barlina.

Barlinšzy kommunistojo šu njedźelu w Potsdamje a Nowej Wěži zhromadźiny wotmělí a wokoło cźahali. Mjes tym so šo tele zhromadźiny w Potsdamje powschitkownje smérom stónzichu, w **Nowej Wěži demonstrantojo wospjet do polizistow srażachu.** Jenoho straźmischtra do hłowy bisoczeko sranichu. Dweju dalscheju polizajskeju sastojnikow straschnje zbłakachu. Někotři kommunistojo šo sranichu.

Sjězd landbunda w Barlinje.

W Barlinje je šo póndźelu we wulkim dźiwadle sjězd nemskeho landbunda sapoczał. Swjatkowy president hrabja Kalkreuth mjesche dołhu rěcź wo ratarstwje a wo jeho stejischczu k ludowemu a statowemu žiwjenju. Ratarstwo na nadawk němsku wikowansku politiku porjedźeź. Njedostatk 3 miljionow hriwnow we wukrajnym wikowanju dyrbi so sunjeńschcź. Sbubjene wukrajne wiki dyrbja so sašo dołoj. Pschiwos twarow f wukraja dyrbi so smjerschcź. Kaž industrija dyrbi so teš ratarstwo f złami schkitacź. Pschiwos luxusowych twarow dyrbi so sakasacź. Hrabja Kalkreuth žebi reformu wustawy žadasche. Ratarstwo dyrbja so pjenježne pożeżonki połóžeź. Wyšoke dawki ku po zhubjenej wójnje nusne. Teź ratarstwo po njemóže jich sminuwacź. Tola dyrbi šo na to pokasacź, so je snižene dawkowo jenicźki žrědź, f kotrymž móže šo ratarstwo pomhacź.

Hospodarska krisa w pólskej Schlesyskej.

Jednanje wo mšu mjes industrialnymi a dźěłacźerjemi w pólskej Schlesyskej je šo rosbiło. Industrialni šu so sajmowjedźili, dźěłacźerjam mšu wo 5 abo 10 prozentowe pomyschcź. Praja, so dyrbja šo dla katastrofalneho połoženja w hornjoschlesyskej industriji pak mšdy snižicź pak šo liczba dźěłacźerjow smjenschicź. Dla wurunnanja mšowego konflikta budźe kujeźerstwo sakrocźeź dyrbjeź.

Pólita sozialdemokratiska strona je poczina pschecźiwo dechocze wobaraczź. Haczrunje je Pólska katastrofi stat, šu w njej płacźiny sa zyrobu po bolschewiskiej Ruskej najdróżsche w Europie. To šo wobzebje na muku, butru a zokor počahuje. W šušodnej Czěskoslowakiskej je wschu zyroba wjele tinischa.

Polska pożczonka w Amerizy.

W pólskim šejmje swulke spokojenje knježi, so šu amerikanske bank: pólskemu statej 35 miljionow dollarow pożczile. W bliščim cźasu ko dalscha pożczonka wo 15 miljionow dollarow wocźakuje.

Hrožaze wusamknjenje dźěłacźerjow w Schwedskej.

Dla njedowolych stradow we wulkim dźělu schwedskeje industrije, kotreż šu pschiběrazej drohotu swišuja, je sjednoczeństwo dźěłodawarjow wobšamkło, dźěłacźerjam 25. februara abo 4 měrza f dźěła wusamknyć. S wusamknjenjom by so nětdźe 130 000 dźěłacźerjow potrjechiło. Jednanja mjes schkodźinimi wobdźěłacźerjemi łódźow a namorjanki šu so tehernnja bjes wuspěcha stónzźiłe, tak so tej tu konflikt hrosy.

Wólby w Južnoślowjanskej šu zyle šiwobodne byle.

Južnoślowjanske knjeźerstwowe nowiny šo chwjała, so šu satmujerjo wukrajnych nowin (Neue Züricher Zeitung, Chicago Tribune a Times), kotreż šu do Južnoślowjanskeje k wólbam pschišli, wobšiwedźili, so šu šo wólby šiwobodnje wotmělé, so njeje žaneho traschenja było, a so šo nihdźe we wjetschim pomjeru njeje stejsnjawaju. Jedyn Zendelcjar jawoła: „To bjsche dyrbjeli widźeć, kak šo pola naš wólby stawaju!" Jedyn amerikanski rosprawnik praji, so teš w Amerizy pschi wólbach krej cźecze. Južnoślowjanske knjeźerstwo je tehodła f „kontrolu Europy" spokojom, na kotruž bě šo oppolizija wobroczźka.

Minister Paschicź, kotruž je na tjoch měšnjach wustwolený, šiwój Belgradski mandat šiwojemu pschecźelej sa mlode Ljubje Živkowicźej pschewostajił, kotrehož dźedža radikalni na hódnosczi ješchcźininineho pschedsydy kandidowacź. Món bě psched létami f ministrom a nětko je f nowa na politiske wubědźowanischczo stupił.

Minister šmutkownych należnoscźow, Maksimowicź, je nowinarjam rjekł, so je wudawanje pschecźiwnych stronow bjes podłožka, kaž so bychu dokumenty pschecźiwo Radicźej wumyšlene a nieprawe byle. Radicź šam njeje mohł zaprěcź, so pu prawe; pschetož twe, so je jo knjeźerstwo rossudźiło, je internazionalnej kommisiji wěgwuwstojnych pschedpołożicź. Njech potom Dawidowicź pscheczíwo „falschowańkam" protestuje.

Haczrunje ma knjeźerstwo w skupschtinje wjetschinu, maja ja wěšte, so budźe ministerski pschedsydu Paschicź spytacź, so by so f najmjenschcza f tijomi oppolizijskimi stronami dojednał.

Rusko-japanski-chinesti swjask.

Russka, Japanska a Chjna šu mjes sobu frećzenje wobšamkle. Ruska šo po tutym frećzenju swjata, 200 000 muži Chjnje na pomoz pózłacź, jeli so bychu Amerika, Jendźelska abo Franzowska wojerske naprawy pschecźiwo Pekingskemu zentralnemu knjeźerstwu cźinile. Japanska by tole pomogne wójsko dyrbjała wobronicź, wuhotowacź a sežiwicź. Rusla Japanskej 50 prozentow podskoło na rańschochinesku żelesnizu pschewostajił. Dale zyła kupa Ssachalin, kotrejež połnózna połoja hišcźe Ruskej šluscha, sa pjecź lět do wobdźěłańschwa Japanskeje pscheněbje, jeli so Japanska sa podawanje tworow f Rusleje abo sa konzeßije we Sibirskej schtyri male łschiżali, wulku bitwiżku łódź, 30 podmótrtich cźołnow a žydom saniczakow Ruskej poda, kotreż maja po w Japanskej nowe natwaricź. Ruska žebi wuzinjowanje petrolejowych zórkow na Ssachalinje w tej měrje wumėni, so móże po ruske wójnske łódźiwow w rańschochinesiskim morju f petrolejom sastaracź. Wladiwostok šo ze pomozu Japanskeje jako łódźiwowe sejjeranischczo přewinjeje cjadowanje wutwari. Chinešte wójsko dyrbi šo we měrje na 800 000 muži powjeschcźi. Jeho wuwuczenje japanšzy a ruszy offizerojo pschewostimu. Ruszoso budźa pokrózne a Japanszy pokodniche chinešte wójsko wuamuczowacź. We wjeczornej Chinje šo wobsebity indišti a tibetanšti korps wutwori. Chjna šo swjasa, bróńje, munizija a wójnsku potrjebu wschcje druzinu f Japanskeje a Ruskeje kupowacź a to tši schtiwórcźiny f Japanskeje a schtiwórcźinu f Ruskeje. Swjatkowe frećzenje po pjecźi na 30 lět wobšamknje a rjaduje wschu sthromadne wojerske, politiske a hospodarske postupanje Ruskeje, Japanskeje a Chjny.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 8. Rěči serbski!

Kupi a najtuńše kupowarja wobudow Pódawanje spušcza a tanje

Grichisto-turkowski konflikt.

Położenje w grichisto-turkowskim konflikcu je so połepšiło. Turkowska chce wulkomocny namolwić, so bychu grichiskemu knježerstwi radźiše, nowemu patriarcha pomjenować. Temu by Turkowska w Konstantinoplu bydlicź dała. Turkowske knježerstwo pak pschećiwo temu protestuje, so by Swjatk ludowy wo tejle należnosći rošsudźił.

Mjez tym su w Konstantinoplu mnohich ludźi zajeli, **mjez nimi** tež **pryedawjcheho** polizajskeho schefa, dokelž je won tśiom armenskim miliionaram so do Turkowskeje wróćicź dał. Tele fameje wězy dla su tež smutkownemu ministra Ferido ajeli.

Ta Serbow.

Wuterq, 17. maleho róžka.

Anastasija m.

* 1824 w Dubjeńku P. Arnold Jurij Wornaŕ, pozdźišo pater w Oseku, serbski spisaćel.

Pijom fi fi spšwa,
Skórc a hrónčko dźela
Machotajo z kŕudleškom,
W cuzbje je wón pobył,
Na wšćich strachach dobył,
Nótko stary wita dom.

Handrij Zejler.

To sudźa, kiž ju doznachu,
Zo serbska rěć je přez němsku.

Jan Radyserb.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer + 2, najwyšischa dnjowa cźopłota 7 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer + 1, najnišcha temperatura w nozy 5 stop. cźopłoty. Wubladu na njewobstajne wjedro.

— **Nišina** leži **f** wjeczora Němšcheje pschi połnóznem morju a pola Danšcheje. Nowa wyschina leži nad krótkowjeczornej Europu. Dla njejenakeho rozdźelenja powětra mamy dale po pschemjenjace njewobstajne wjedro wocźakowacź. Juitśe srjedu sthadja stónczko 7,12 a so 5,17 thowa. Měsacź ithadża juitśe rano 3,17 a so pschipołdnju 12,06 thowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje ja jutśe srjedu:** Mrócźele so pschećahuja, stabe deschcze tu mózne, pschi wuzjaśnjenju **f** městnami lośi mróz w nozy.

— **Rospravva polizje.** Tu kradnychu w cźasu wot 13. hacź do 15. 2. kloty cźasnikowy njeczaśk a w nozy k 17. 2. je schatelowje bźerńe bźu spódnju fuknju a kholowy. Wo wězywunjaśnjaje powěsće prošzy Budyschjka kriminalna polizja.

— **Porjad dyrbi na dróhach knježicź!** Na dróhowych polizajskich postojenjach (Straßen-Polizei-Verordnungen) ma wobkhodnistwo najwjazaj fajenja, dokelž je **k** bźła do wobkhoda pschimnesa. Tak je we wichodnich městach postajene, to n. pšch. poźiwadła a zjenja (Nahrungs- und Genußmittel), kotrež su psched wobkhodom na dróšu wustajene, dyrbja pschikrute byeć, so by dróžowny próch abo druhi njerjad na nje fpadał njeby. Tajke pschikrywanje stawa so najšelje le schikmim abo šelatinu. Tež jedny porjad so dotcź njewobkedźuje. Kóždy pohonc dyrbi wědźeć, jo ma na prawizu jěź. Tež na křiżu mjasku so wichitźe kolojźdni hišcźe šmužiłi. Byes tworźy so na cźinowych wjeczorach jědźerjo njemé. Schtóž jeje nima, dyrbi koło wjacź, cźišcźeć. Hdyž wósnik nekotre dlšchi cźas śeji, ma jednu postronk wocźinjeć a wotcźiknuć kruče pschimjatajo, to je konjom njemóžne, **f** wjelom cźetnjeć. Take trjebne postajenja so mudowaja, so by porjad knježał a njezbožam po mózności so zadźewało. To njetrjebaju nekajke rumnoślenja polizajskich organow, cźim njeme nekajke schkany pschećiwo wubliku. Ke zdźiwej człowjeka a stotu maja so take pschepyšnjma wobkedźowacź a dźerźeć. Nadrózna disziplina je cźim nuznischo trjebna, cźim wjetschi je wobkhod.

— **Protestna shromadźizna** swjatkich němskich kutowarjow. Krajnaj wjastaj Brandenburgskich hypothekownych wěricźiznow a kutowarjow schkitkazeho swjatke wotmeschtaj w Berlinje wulku shromadźiznu, w kotrejž pschećiwo njeprawdźe 3. nulowego bankowego wukasa protestowachu. We shromadźiznje knjeżeschе wulka rozharjenosć. Nječzitkrjo njemjerjacych wothdónoscenje naturalnych pjenjes trubjeżnistwo, statnikow pak, kotrež su inflaziju jawnjowali, notowarjow kulowarjow, kotrjž su dla wothdónoscenja pjenjes so snicźiše. Hlowny pschedowólc měrjesche prof. Mayr **f** Heidelberga. Na lónzu pschija so rewolucija, w kotrejž so trudy protest pschećiwo dale wobstejacu njezbožo nulowych bankowych wukasa wuprezi. Shromadźizna źebi źadosće, so ma so nahódnoscenje na zyle nowym załkadze notwarjeź.

— **Ludowa kuihownja a cźitańja.** Wutoru 17. februara pop. 1/25 hodźin notmješe so w pschitomnosći radu, měschćańskich jastupjerjow a prochcznych hosći jeonory knježeden pschi skhwalnosći wotewrjenja ludoweje kuihownje a cźitańje w nowych runinosćach starje tachantikeje schule pschi Pětrowšej zyrkwi. Po kwjedźenych 1/6 hodźi wotewrja so runinosće měschćanskemu wobydlerstwu. Wschitzy, kotrjž su schulu kuihowali, móla kuihownju a cźitańju wušćeź. Sa cźitanje na so měsacznje 25 pf. placźicź. Cźitańja je wocźinjena kaž hacź dotal, mjez tym so je kuihownja pondźelu wutoru, schtwórtk a pjatk dop. wot 1/212—1/21 hodźin a popołdnju wot 4—7 hodźin wotewrjena.

— **Pschinoschki sawěsćenja** pschećiwo wobjenjej na twarjenjach. Kaž je jarsdowanski wuběrk a khwalowaje sawěsćenjske konory **f** Budyschina mintersterstwa za finanzowanje nałożnoscje wobjamknuły, budźe so na napschećitej a oktobrskej terminje 1925 jako pschinoschk za sawěsćenje twarjenjow 1 pjenjez na jenoho schěrcź.

— **Lipiskowska nałožna masa.** Turgawski żelesnišći hamt nam spšeli: Wobydlerjo pschi żelesnizy **f** Wojerez do Falkenberga **mója** jara tunjo a pschijomnje do Lipska na masku a sazo wrócźo dojeźe. Srjedu, 4. měrza t. l. jźdźe wosebity cźah se schwórtej rjadowniu **f** Khocźebusa do Lipska. Cźah pschijźdźe do Falkenberga 8,18 hodź. Cźah **f** Wojerez do Falkenberga (cźah 676) ma tam pschijamknjenje. Do Lipska dojźdże cźah 9,38 hodź. **f** Lipska wotijźdże cźah sazo wjeczor 7,33 hodź. — We Falkenbergu ma swjat **f** jednorym wosobnym cźahom (cźo. 687), kotryž 9,10 hodź. tam wotijźdże a 11,18 hodź. do Wojerez dojźdże. Schtóž chce tutón cźah wužiwacź, njech wobroczi so na swidawarskich jědnych liścźikow bliżschcheho dwórnischcza, kotraž jenu liścźik wobstara.

S **Budestcz.** Pschichodnu njedźelu, wjeczor 1/48 hodź wuhotuje serbske towarschtwo Lubin w Raschowje wulki serbski wjeczor, na kotryž so mutrobnje pschepytschuje.

S **Djenitz.** Sapscźatk januara bźěše so wjelkše lublo itdomnischcheho kubleraja Arnoschta Dreßlera wotpalilo. Dreßlera ju pjecza tuteho wohnja dla sajeli.

S **Wotrowa.** Krankeho mischtra a dźerjawskeho wikowarja Raba, kotrehož statk so w nozy k pjatku 6. februara dospołnje wotpali, ju do pschepytowanjeje jatby wzali.

S **Wolbranoz.** Dudownuy kistyhoschcź woteda pschi wumoschowanju listow w jenym domje 2 litiaj. Krótko na to bu jemu sle a proschesche, hacź so njejmuć kuft podhotowjeź. Nješchto wokomikow podźišcho bźěše bźo mertwy. Boża ruczka bź jeho fajaka.

S **Wuschkeje** pola Komjenza. Dudownemu kjurnoscźerja a dźełacźerja Gustawa Thomana bźěše polizaja dla rejzy pradnikow — wosebje bźěše koła kradnuć — fajala. Duzy po puczu do jatby pak so jemu poradzi wuczekacź. Polizajt so nim sleschesche, jrani jeho pak jenož lohzy, tak so mózkske dale cźekacź. Na to so **f** autom za nim puschećichu. Tak so słónczuje poradzi, jeho we Skalkowje osejźaunacź. Jeho wotwjedźechu nětko na Kamjenske hamtske hudnistwo.

S **Kaschke.** W naschej wsy so nowa bróha wari. Dotal bź tam jenož pěskowy pucź. Nětk dyrbi smjerjemy nowu bróhu, budźe to **k** porjedźenju nascheje wsy pschinoschowacź.

S **Wojerez.** Wobžarnjomne njesboże sta so njedźelu popołdnju wokoło 5 hodź. na żelesnizy **f** Khocźebusa do Falkenberga. Cźrjódła dźeći jédźeschche na lekowanje do Lipska. **Blisko psched Gradinom** (Finsterwalde) padny 11 létna dźowka itdomneho dźełacźerja Marschnera nadoło **f** cźaha, rosbi sebi nop a wosta na městnje mortwa leżo. Kak je ho njesboże stako, dyrbi so hakle pschepytacź.

S **Lutow.** Dźełonjemjerjo hu **w** pasedźenju gmejnskich sastupjerjow nanjet na podjeru w fórnje zyrkwje sajili. Namjet ho jenohłósnje khwali. Njeźijetaj posaunu 15 hr., woženjeni 25 hr., kóžde dźěcźo 5 hr. Na wustajene pschipokajanki šmědźa pschechwaźy jenož zyrkwi woteowacź.

S **Mochołza.** Ssobotu popołdnju wokoło 3 hodźin wuhdźe w łężomnicźi murjerja Khorle Holcźi woheń. Brožeń a **f**winjage khlěwy bu spalschel. Wobsedźeć bźěše schkoda pschešcze na dźele. Skót, maschiny a meble wuhnachu rumkhowacź. Domske bźěše jara wohrożene. Hakle hdyž wokoło 5 hodźin ho mětśi wobnicźi a woborp **f** wulkim pale wodu dowadźu, ho strach wotwabroczi. Na zyrkwi bźehu pschikhwatale woborp **f** Mohzy, Mikše, Jenkec, Kholma, Mikowa a **f** Sprjźicy. Wobsedźeć bźěše hotowje swoju khěžku dotwarił. Měsacy dotho mócź nětko so sahu drapacź, prjedy hacź nastatu schkoda njewarnuje. Dokelž pjerscha zawěsćenje nima, je schkoda na nje khěže wulka. Mjech khodża kózdy hrosche wobsedźeństwo pasawěsćeji, dokelž nichtó njeje psched njezbožom wdźiw. Dyrbi by tež było, hdy by so pschi wobnjacy na to sładaty, so njebychu wežipnj pschihladowarjo na fusbodnych jezownicach a polach sahrocu nacźinile. Tak žu so wobsedźerjej pschi tutym wosnju hnaj khěžro wobschkodźiły hakle potom, hdyž hamtski pschedstejźeer Liebig **f** bliskej zjeroku energijezy pschećiwo wokolostejacym jatkam so poradźi, pola imajmjeńscha „na khwilu“ wuswobodźi.

Sněhowe mjeczele a wichory.

Wołobowy cźah so powakli. Njewjedra wot Bayerskeje hacź do Islanda.

Hischeje hórje, hacź pola nas sahhadźachu sandźenu njedźelu wichory w Mnichowje a bayerskim „Wyšokim Lěsu“. Wjele njeschodźom ho sta, a wulka schkoda so nacźini. We Mnichowje wuwali wětr wjele schtomow. Zyhele a dratne na dróhi padane wěży hranichu wjele ludźi. Wulka schkoda nacźini ho wobežbe w horach, hdyž wjazy 10 000 kóbjach metrow **frejazeho** lěsa so syotorha, telesofow, telegrafy a elektrowody so sniczichu. Wětśik wotkry tśěchi, smjeta kamjenje a schtomy na puczu, tak so běchu sa wobthad fawrjene. Wulki woheń nasta w Ehrwaldze, hdyž so zyły rjad schkodow sniczi. Se Salzburga ho sdźeli, so je wichor wobkedźowany cźah na cźarje **f** Jichla do St. Wolfganga **f** kolijowy cźišnik. Wjazy wosow kuli ho po brjoży dele. Zelesnišći rjadowni so mori, 15 pahazerow ho krani. Cźah, kiž na pomoz pschisédże, so tehorunja powali. — Jara sle sahhadźachu wětry w Schwizy. Pschi tym lesche cźopło, kaž w Lécze. We Zürichu měrjachu 18 stopnjow w khłódku. We Tessinje ho deschcź khadźu, tak so wěcźi psches brjohi wumupichu. We St. Moritzu sahzo je ho wjazy metrow wusoko sněha nasčitu. St. Gotthardskej żelesnizy sahzywa njes Ambri a Tirolowa na 100 metrow dal a hobrska lawina. — W Italskej je hnuhy bźe a to tak, kaž lětha hischeje njepomnja. Na sjuanskim brjohu je mórśe trubu (Wasserhosen) wulku schkodu nacźinile. Jedna khěža je daloko wotnjesse a na żelesnizy cźišnu, tak so bé wobkhod dolho sawrjeny.

Wulke sněhowe mjeczele su tež nad Islandom sahhadźeli. Pjecź ludźi pschinóšbe wo žiwjenje. Internacionalne rybarske łódźiwo je **f** morja do pschišlawow sezakkale. Dwě łódźi so pschi tym shubichtej. W Javanskej, wosebje we wokolinje města Guamy, sacźuchu wulke semjerjenje. Ludźo njesjyn hacź dotal wo žiwjenje pschijćichi. Schkoda pak je wulka. —

Temperatura, kotraž bźěše njedźelu na 12 stopnjow pod stupika, je ho wczera hacź na 7 stopnjow wuhkłódnika. Kaj ho sda, dostanje zyła krjedźna Němšcha sazo symniske wjedro. We Mnichowje je ho wczera po dolhim cźasu jasno jónu kneh schok, njes tym so w ranšcźich kónzach Němšcheje a w Pólšej wjedro jenak cźopłe wustawa.

Hólc ze zběhadła (lifta).

Stisza **f** neapolšeho pobrjoha.

Podał Jan Sserbin.

(Schónczenje.)

Pepino cźini sebi žiwšchu pschi sběhadle a pschewodźa hosći do jich jimow. Wjazy sebi sasłužeć hacź doma: ale na macź bócźnje sabywacź. Lědy jónu sa mějaz sejele ji nětchto lirow.

Pepino khodźi do nózmch městnoscźow, hraje karty, pschećinja sloro wschitko, schtož je sa dźeń sasłužił. A ramo polsapan wrócza ho **k** sběhadłu. Jeśdźi zyły dźeń, ale jeho wosći stej sapadlej a mutnej. Myśli stajnje jenoż na sasłužbu a na nózmy sasawn.

Wšćehe to njedźelu rano. Pepino stoji wotpjet pschi sběhadle a drěma. Do zyrkwje hižo njeschodźi; wschak ani hižo njeschomina. Hdy je dźeń Knjesowy.

Tu zaklinczi iwančk, wuběrkhadźaju chze byeć je sběhadłom horje dowjezeny. Pepino sasłuwi do sběhadł. pschesjeda a widźi list wusuko nad sobu. Siwoni, woła, to bychu stot dele pusčechći. Podarmo. We sbohach sasłuchaju žiwinje sa powjas a w tom wokomiku sběhadło **f** wjerschotom pschilećeli dele. Rosterhnuli sé ho powjas.

Hotelowe słužobnistwo, wuśiśichawschi wjeskot, sběža ho w sloku do hromady a widźi Pepina bjesmóžneho pschi sasłupje leżecź. Lěwa ruka a noha stej psches sběhadłowu kletku **k** jemi pschitrożenej; hłowa a druha poloza stej wonka. Holz kravi **f** nječhto ranowh.

Hakle ha błeschi cźaj poradźi ho wbohemu człowjeka **f** jeho położenja wusłuwobodźicź. Na pol mortwehe wotwjezu je ho do thorownje. —

Někotre dny je Pepino mjes žiwjenjom a śmjerścźu. Wo žebi njewě. Stschażenje mosłowe je nat njeho womorn pschinjeschło.

Sajo bźěše to njedźelu rano, hdyž Pepino prěni krócź wocźi wotewri. Wdowmjo ho sa khwilku wrócźi. — Syodźiwany hlada wokolo ho. Hdże je? Schto je jo snim stako? Nicźeho njewě. Cźuje jenoż žadźawu bolosć w lěwem ramjenju. S prawej ruku hahuje na nje. Tola, Bożedźa, schto je to? Njenamaśnje lěweje ruki. Městno jeje dźerji wulku wobalku.

Dyrbjachu ju jennu wotrěsacź. Nětko je praschiwy cźaj žiwjenja.

Bojasne myślicźki lecźa psches jeho hłowu. Schto ma sajećeć? „O madra mia! Wboha moja macźerka!“ Idyhuje w zakoleji, hdyžkuli wotucźi, a płaka. — Nětko myśli wobstajnje na macź; na tu, na kotruž je skoro hižo sabył. Zelnosć je zobu hamtym a žedźenje sa macźerju wotwoła ho w jeho mutrobje. W bolosći słuchaju ho w jeho nutrnach wuposmajźcźa na dźěćezstwo, na domizny, a jenu chze ho **k** macźeri. — — —

„Gdże je Pepino **f** hotela „Orbis“?“ prascha ho nékajka knjeni.

„Rad bych chzył byeć doma, pola macźerje,“ schepotasche hólcźeź. „Spatnik žym był, Bóh je mje sa to khlostał.“

„Ale teź sakbował,“ wotmolwi knjeni. Wschitzy hižo myślachu, so sy mortwy. Teź lékarjo dwělowachu, so ho wuttrowisch. Bóh je cźi huhdny był a ho nad tobu smilił. Hdyž cźe **f** thorownje puschećza, dowjesemy tebje domoj.“

Pepinowej wóczym so pschi tuchi žłowach sabłyschtaj **f** radośću a hnydom sajo teź **f** hyšlami so sastupischtej. Mjeńcźejche a jenoż **f** cźicha płakaschche. Hdyž wotthadżaja knjeni jeho wobkicźo pomajta, wsa Pepino jeje ruku a koschesche ju.

Knjeni hotela lahodnje macźeri Lucźi wo njesboju dopisa, kiž bźěše jeho žiwa potrjechiło. Pschichodźi teź ho lirow a žlubi jej, so budże ji na wschitke mózne waschnje w cźerpjenju **k** pomozy.

Lucźja je wschta porażena. Mjeńcźi, płaceje na wuja minika ho hižo njeschmna. Cźische **f** nim je pschesjeła. „Buź je pratodu rěcźał, hdyž je **f** Pepina chzył sajo rybu mećź.“

— — — — — — — — — —

Sa dwaj wuhajaj sasta pschi thežzym wudowy Luzije wulkotny hamoihód. Wusłupi **f** nicźeho nadobna knjeni a ta njej frostły, błkwy hólz. To bźěše Pepino. Dołhi, cźorny płaśicź měsjeche na žebi, so by **f** nim bez jakrol jiwojej rajnjeni a to by macźerna bolosć nad braschnjowym Pepinom hnydom njepodeńdyła prěnju radośeź sasmórźenja.

Macź Luzija wubźeża won a **f** wukschikom cźišny ho žiwojemu žiwej na mutrobnjo. W tej **f**ili bź sapomnita na jeho njesboźo. Hakle sa pol hodźiny, hdyž sahhadźachu pschi płaschcźi **f** ramjenjom wotewka, pschipomni sej žalostny pohrabank. Ale hnydom so jaho łyschzki a praji **f** podatkowej „Bóh je Pepina khlostał, ale tola tej psched hórschim pschestrachi. Jemu ho dźakuju **f** zyleje mutrobu, so mam Pepina sajo doma.“

Dorozcźeni rodźenzja shromadźichu ha **f** radowiznu wokolo Pepina.

A schto bźěše **f** Pepinom dale?

Wón bź **f** rybakom, **f** kajtinu bź to tej jeho nan Jeźdźeschche na morju **f** swojom Dominikom a wojesche swojej barzy ryane rybu. „Bóh mi wichitko sobuwje.“ Jeschе polépschenu rybat **f** jenej ruku. „Khrystus rosmi moje rybulejenje tak, kaj jónu błóne cźinjeschе swojim psychtolkam na jězorje genezaretiskem.“

Nawobliczo.

Sserbja praja ſa nawobliczo najbóle „Larva“ abo też „maſka“. Kóždemu je tuta wézka ſnata. Na jenilſchczach pſchi bſiwadko hracžu abo pſchi zortnych wuſtupach je ſtajnje ſmjerje a wjeſelo wumakiko. Hraje-li nékſtis prawje zortnu rólu w nawobliczu, tak wubudži wéſcze wežipnoſcj pſchipoſtuchart a wſchudže ſo ſchukota, to je wonych „Hapa“ abo Wonez Kata. Kiž prawu wobſobu ſa nawobliczom wuſhuda, je hordy na ſwoju wuſchiknoſcj. W nowinach čitamy často wo rubjeſnikach w nawobličach a potom ſmy potneje hróſby pſched tajkim cžłowjekom. Też dſeci noſcha huſto nawobliczka, ſo bychu ſo njes ſobu ſcherili. Najbliſcžiſcžo pak ſadabjeja ſo pôſtinzarki do nawobliczka. W méſtach čitaſch runje wo nétcziſchim pſcheproſchenju na „maſkowe“ ſiwjedženje. Tam a ſem dje wuhotuje ſo też tajki ſiwjedžeń na wſach. Mój wotpohlad nieje, ſ pitanjom ſa tajke ſiwjedženje na naſchich herbſtich wjeſſach wuſtupowacz. Kaž druhe ſiwoje ſchpatne a dobre ſtrony, tak też nawobliczo. To dopokaſuja też ſtawiſny nawobliczka, kiž chžu tu ſkrótka podacz. Wone ſu cžaſzy, wo kotrychž běchu nawobliczka móda, ale też cžaſzy a kraje, we kotrychž běſche nawobliczka nożuzż ſakſanje.

Waſchnje, ſo muže a žony nawobliczka noſcha, naſta najprjedy w Franzowiſkej. Hižo ſe 14. létſtotka pod knjeſtſtwom Korle V. je nawobliczo ſnate. Tuto waſchnje wuwi dże ſo ſ módy „cachenez“. Schto je nétko cachenez? W tehdyſchim cžaſu ſchkitachu žony a muže ſiwoje wobliczo pſched hróſnej ſynu a rélatym wétrom ſe ſchtwirožtatym cžornym rubiſchkom. Wono pſchicžiſni ſo ſa wuchajaj nawuſchmeje cžapki a ſakry tak wobliczo, jenož wóczzy běſchtej njeſchittanej. Tuto rubiſchko mjenowaſche ſo „cachenez“. Dokelž pak tuto njerjane rubiſchko ſo pocžaſnu ludžom njeſpodobaſche, tak pſchitiſihachu rubiſchka k nawobliczu, kiž kruce na wobliczu ſedžachu. Też druhe pſchemenjenja ſo ſtachu. Nawobliczka njenoſchachu ſo uſ ſynty a wétſika dla. Wiſchelake niedocžiniwa a njewobſkuſchnoſcze ſo ſtawachu. To bé ſ winu, ſo pobožny kral Korla VI. w 15. létſtotku kule „wopacžne wobliczka“ ſakaſa.

Franz I. hakle ſaſo cžerpjeſche tajke nawobliczka a tehdla wuwi dże tuta móda mózne. Žony wobkruczachu, ſo trjebaja nawobliczka, ſo bychu ſiwoju mjechku koſu pſched réſnymi wétrami, kaž też pſched palazej horzotu ſchkitake. Prawa winta dże ſu ſchibkaſcej a druhe tryſki byle. Kral Franz ham ſakrywaſche cžaſto ſiwoje wobliczo ſ tajkej „laron“, ſo by po méſcze Pariſu ſe ſiwojimi panoſchami wokoło dundajo klubu cžiniſ a ſtupjeje hrał. Nawobliczka kralowe ſu po ſlicžowaſkach ſ jeho dwora a cžaſa jara drohotne a tehdla też njetrjebawſchi pyſchne byle. Niž jenož krajnej méſcze ſlicžowanja placžeſ, ně, też molerjej, kiž nawobliczka wumolowa.

S Franzowſkeje wupſchestrě ſo tuta móda wumjeſſkeho nawobliczka pſches zhły ſwět. W druhich krajach pak njeznoſchachu najprjedy nawobliczka, kiž zyke mjeſnoczo ſaſwobdžechu. Wone běchu jednorjiſche hacž franzowiſke. Cžorna, ſe židu podſchita ſtomoczana lapa ſ dwémaj dérkomaj ſa wóczzy ſakrywaſche cžoło a woczi, delni dźeſ wobliczka běſche tak ſiwobodny. Druhdy ſaſo běchu jenož nawoczi (brille) ſe woſbeje ſchérokimi kromami. Pſchi tutych nawoczach běſche cžaſto drohotny rjeczaſk ſ parlu, kiž mjechu w erže. Njebéſche parla, tak kowowy wobluk, do kotrehož ſo ſe ſibami ſakuſnychu. To pak mjeſeſche ſaſo to dobre, ſo mózachu ſwój hłóſ pſchemjenjecz. Tajke nawobliczka trjebachu pſchedewſchém muzjoj pſchi wſchelakich ſiwjedženjach a ſeſkankach. Wobſobne žony pak běchu w tajkich nawobličach pak na wulkizach, pak w ſabawach. W nozu je cžaſto noſchachu, ſo njeby wétſik mucžku ſe ſaſpaneho wobliczka wotduk. W Jendželſkej běchu hamo cžaſzy, w kotrychž žana žona bjes nawobliczka do dźiwadła hicž njeſmědžeſche. To pak mjeſeſche wſchelake njelube ſcžehowki a tak ſcžehowachu na to cžaſzy, ſo bě dozyka kódenu ſakaſane, nawobliczo noſyječ, kaž to prjedy hižo w Franzowiſkej wódzachu.

W Němſkej rékaſche předar Meſſerſchmieb w lécze 1615 nawobliczu „cžertowiſke wunamakanje“. Maſcherſch ha-

njeſche je takle: „Wohidne wobliczka maja nawobliczka thowacz, tehodla ſu ſtebi je cžłowjekoju wumyhliłi“. Też w ſ tutych krótkich ſłowow hižo puež ſeſnajemy, kiž je tu krocžita. W étſiczſtétnej wójnie a po njej běſche tuta móda hiſchcze roſcherjena. Jan Kh. Wagenſeil poruča nawobliczo hiſchcze 1703 17. létſtotka ke ſcžehowazymi ſłowami: „Chze-li jónka pôſchnje won hicž, bjes teho ſo by ſo jara pyſchiła, pſchicžini ſebi nawobliczo, tak ſo ſtej jenož wóczzy widžeczj; pſchidže-li nékſto ſnaty, ſe konnjż cžke ſo ſpóznacz dacz, ſcžehnje ſpêſchnje nawobliczo ſ wobliczka.“ W tak njenowanym „ſonjazkm lexiku“ 18. Létſtotka ſtoji tuto: „Nawobliczo je ſe cžornoho abo piſanoho ſpomota, na formu wobliczka ſ wotewrjenymi dźérkami ſa wóczzy, nóſ a cžt. Žony ſo noſcha, kiž puczuja abo ſo pſchekhodżuja, je-li chjeda njeſhónate wotſacz a ſakrywaja ſebi tak wobliczo ... Wone ſu ſe ſkotom abo ſe ſlébrom wuſchite abo zyke bjes kóždeje pyſchi.“ Po tym běchu to nawobliczka, kiž zyle wobliczo ſakrywachu.

Wórſy po tym pominy ſo nawobliczo jako wſchédnej drasče žony ſtuſchaze na pſchezo. Jenož pſchi ſiwjedženjach a ſiwjedženſkich wuhotowanjach ſo nawobliczka hiſchcze trjebaju a dopominaja tak na ſaſdſene cžaſzy, w kotrychž tuta móda zyły ſwět wobknjeſeſche. Tak je to hiſchcze dźenſa. We wſchelakorych formach nadeidżemy je w naſchim cžaſu. Jako nétchto wobſobne nabeidżemy je w naſchich dnjach wjazy njepłaceſi a to też ſ dobrym prawom.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 1/11 hodż.: Pſchi poriadnem wobhodże ſo wiki hiſchcze prawje roſtwile njeſhu.

Dop. 3/12 hodż.: Położenje na wikach njeje ſo pſchemeniło. Teudenza bjes wobhoda.

Placžiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Kito a wotijowe ſtymjo po tuni abo 1000 kg, ſchtwal 100 kg, placžiſny po Notej krivnje.

	16. 2	14. 2.
Pſchenica	250-276	247-252
rolka	260-265	247-252
nalét. jeczmjeń	255-270	255-270
nal. jeczmjeń wowſ	— 187-195	— 186-194
kukuriza (Mais)	224	
pſchenicžin. mula	34.37,0	34-36,50
cžana mula	34-37,0	34-36,50
pſchenicž. wotr.	15-15,7	15-15,70
ziane wotruby	15-15,7	15-15 70
rapſ	390-400	395-400
lane ſymjo	400-405	400-405
hróch	21-22	21-22
vjeluſchti	18-19,00	18-19,00

	16. 2.	14. 2.
rapſ. wotruſchti	18-18,50	18-19,20
woch. melaſſe	9,60	9 80
ſerabella	15-17,00	16-16,50
běrnaze trujki	20-20,40	20-20,80
ſuny	20-21,00	21,00-21
woſa	19,50-21	18,00-20
ſuny wobſuchi	24-25,00	24-25,00
mócne wuſuchi	13-14,00	13-14,00
alte lupina	15-17,00	15-17,00
ſymo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
ſymo, ziane	1,15-1,25	1,15-1,20
„ pſchenicž.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowſine	1,00-1,05	1,00-1,20
„ ſecjna	0,90-0,95	0,90-0,96

Drjezdżanſka burſa.

Pſchenica	253-258	běrnaze trujki	23.00-23.00
rolka	255-260	pſchenicž. wotruby	16,00-16.40
nalétni jeczmjeń	265-285	rjane wotruby	16,00-16,60
nalowſki jeczmjeń	225-250	pſchenicžna mula	36 00-38.50
wowſ	195-212	rjana mula	37.00-04,00
cžerwjeny Kleſel	240-270	woſa	25,00-26.50
rapſ	390-400	vjeluſchti	24,00-25,50
kukuriza (Maiſ)	220-230	hróch	27,00-29,00
ſuche truhnjeſki	11,00-12,00	ſokrowe truſ.	20,00-21,50

Placžiſny réſneho ſkotu na Drjezdżanſkich ſkotnych wikach.

16. februara 1925. Placžiſny po zentn. a ſt. hriwnach.
Sloine bruzny a wojnamjenjenje.

Woły: 192.

Polnomjaſkne, wumjenjene, najwjeſelſcheje réſnete hóbnoſki hacž bo 6 lét	49-51 42-45
Młode mjaſne, mjenjowumjene, ſtarſche wumjenjene	32-35
Mjenje wumjenjene młode, derje pizowane ſtarſche	22-28
Mjenje pizowane wſchelki ſtarobow	

Byki: 186.

Polnomjaſkne, wunoſkene, najwjeſelſcheje réſnete hóbnoſki	50-52
Polnowunoſkne, młódſche	44-46
Mjenje wukormjene młódſche a derje pizowane ſtarſche	38-42
Schpatne	30-35

Jałoſzy a krowy: 522.

Polnomjaſkne, wukormjene krowy najwjeſelſcheje réſnete hóbnoſke	49-51
Polnomjaſkne, wukormjene jałoſzy najwjeſelſch. réſnej hóbnoſke hacž do 4 lét	42-45
Starſche wukormjene krowy a derje wunite młódſche krowy a jałoſzy	32-36
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałoſzy	28-30
Mjenje a ſchpatne pizowane	20-24

Cželata: 603.

Najlépſche wukormjene	73-77
Mjenje wukormjene a lepje wot zyza	65-70
Schpatne	54-60

Mowy: 691.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	50-53
Starſche wukormjene	40-46
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	20-35

Swinje: 2350.

Polnomjaſkne, wobſebitych rahom a pich ſchtichenjow, hacž do 1½ lét ſtare	62-65
Wukormjene	66-68
Mjaſne	59-61
Schpatne	55-58
Ranzy a kundroży	50-60

Přihódk.

* S Drjezdżan. Schtwórtk wjeczor wokoło 11 hodż. dobyſchtaj ho w Sserbſkim Karsborſke paduchaj do wobkhoda ſ kolonialnemi towarami, kotrejž 67 lét ſtarej Höhnowej ſtuſcha. Ta porjadnje w 9 hodż. lehnjeż khodżi. Jeje 73 lét ſtary mandželſki je hižo dolhe léta hluchi, cžita pak po ſwuczenym waſchnju każ do hłubokeje nozu nowiny. We kłamach namakaſchtaj mutſkamarjaj jenož 1 br. drobnych pjenjes. Wjaſchtaj pak zigary a zigarety ſobu a dźéſchtaj potom do bydlenja, ſa pjenjeſami hladacz. Najprjedy pak wuwjaſaſchtaj ſtarza a tyknjeſchtaj jemu ſchantny do huby. Pſchi tym běſche wjeſcha hara naſtała, tak ſo Höhnowa hawſeka wotnezi. Sdyż paduchaj to wotmyſchtaj, cžeknyſchtaj. Höhna pak mózeſche ſo wotzwobodżicz. Njeby-li tak ruce pomoz pſchiſchła, by ſo wéſcze ſaduchył, — Dolhopyancho Zentwinkſcho jebaka ſajachu w Prieſtewizach. Nebak, kotryž ſo jako ratař Pryeratzki wudawa, je w mnohich wjeſchich méſtnach, też w Budyſchinje, pod wſchelakimi mjenami wuſtupował, jebał a kradnył. W poſlednim cžaſu wudawaſche ſo też jako ratařſki wjeſmuſtojny, ſaradżowaſche pſchedawanje lubkow atd. a ſpytaſche pſchi tym lud̓i ſjebacz. Nétko ſu ſtraſchneho cžłowjeka kóncžnje ſajeli.

* S Drjezdżan. (Sſamomordarſtwo na dróſy.) Tu běſche pſched nékotrymi dnjemi w ludownym hoſcženju Barliniſ pichekuuz jimu wotnajał a ze njeſchku worcžkom napraſchał. Wcžera popołdnju wotjeli ſo ſ hoſcženja pod wobſtrejnoſcjemi, kotrež pokaſachu, ſo dyze bjes napłacženja worcžiſny cžeknyeż. Połjaſi ſo wo tym powjeſcz da, a jako cžaſzyke tuta na Khrythſtianſkim namésczu pſchekinyza ſajeli, ſaſeli ſo tón ſ revolwrom.

* S Lichtenſtein-Callenberga. (S juchowym ſudom na wiſ..) Schtwórtk dopołdnja pichtyna ſpôſchcenu kóń ſ juchowym ſudom na ludownu wiki, ſpowala budy a, kotrež a nacžini też hewak hiſchcze wjele ſchkodu. Wjazy wobſkoho ſo ſkani. Zónſkej pſchihódżeſchtej pichi dźiwojej jéſdże ſwody noſa.

* S Lipſka. (Straſchne Hłupoſcze.) We Wahrenach iſtl hólczej ſwojemu towariſchej ſe ſchipom, na kotrymž běſche gramofonowa jehła pſchicžiſnjena, do wócžka. Nanjeny hólczej ſłubi na tajke waſchnje wócžko.

* S Zwikawy. Tu běſche ſo w wuczeſ ſwérik, ſchulſkej hołzy malu ale jara derje ſoſtajenu pliſtu wotłożił. 13létna „młoda knjeni“ ſo na to jara roſhori, běſche pak łónczenje tola wulkomitſkina dożcz, ſo ſiwojemu wuczerjej praji, jo dała pſchcžiwo njemu njejaſnoczi, jeli zyła rjadownja a wuczeſ wo podawku mjeſczitaj. Tajke wurunanje ſo też łónczenje wobſamknu.

* S Limbacha. So by cžaſ, kiž ſo hižo pomału ſe dwórniſchcza hibaſche, hiſchcze dożcžaknył, běſcheſe pſchekupa Martin ſ Kandlera tak łhetje ſa cžahom, ſo bu jemu, hdyż běſche do cžaſa ſaſeli, nadoho ſtł. Krótko na to jeho Boża ruckła taja.

* Straſchny wuhłowy próch. Pſchi ſapaſenju wuhłowego prócha ſta ſo wcžera, kaž ſo ł Bonna jódżeli, w fabriky III „Rodderoweje jamy“ cžeſcze njeſbože, pſchi cžimż ſo ſydom dźéłacžerjom ſ dźéła cžeſko, ł dźéła lohko ran. Dla ſyłneho powétrowego cžiſchcza je ſo hwarjenje łajmyło.

* 50 khéżow ſo ſpaliło. Niedżelu wjeczor wuſoyri na kuble Gerſthagen pola Salzburga wulki woheń, kotrenż ſo dla ſakhadżacžego wichora ſa krótki cžaſ po zyłym ſtaroku roſcheri, zyke wobſkodżenſtwo a też nékotre ſyłnowne ſtoloki łniczi. Na meter dołhe palaze ſchczyły orkan na 20 mjeſnicžinow dałoko wotujeże. Tak ſwaki ſo też wjeſ Altenoamm, hdżeż ſo na 50 khéżow dołpoſe njje łniczi. Wobory njimożachu nicžo wukhowacz.

* Dwaj hólzaj ſo ſpaliloj. W Langenbachu pola Siegena ne Weſtfalſkej pſchiſłuſchazej ſchulſkej hólczej ſ njetſchérpnu łuvobja benzin do mjeſtſchcze rhamy. Druhi hólczej jemu pichi tym ſ wotewrjenej ſwézu pomohoſche. Benzin roſbuchny. Wobaj hólzaj ſo tak cžeſko wopaliczkaj, ſo bórzy wumrjeſchtaj.

* Sajédojeczeny łkót. Prozeż ſe ſpodżewnym mikónzom wotnè ſo pſched krótkim w małym jendżelſkim méſtaczku. Bur, kotrehož ſtatok hnydom pſchi żelesnicy leżeſche, běſche jenż ſ najwjetſchich jendżelſkich druſchwow wobſtorżił, ſo by jemu nacžinjenu ſchkodu zarunało. Sa krótk cžaſ mjenuju běſche ſtoro wſchón jeho łkót łónz wiaſ a wobſbożeż ſebi myſlieſche, ſo ſu żelesnizu zaſtopnyzy jemu klubu łkót jażdżodżeli. Sud poſtaji, jo by ſo łkocžatam żołdł pſchepytał. Tak ſo mikopa, ſo ſu tute ł błobu (Beiwieſi) barbjene żelesniſke woły łiſte: a tak ſo jażdżodżeli. Bur budże na łónzu hiſchcze moż wjeſelu

lyca, to jeho zelesniske druzstwa dla wobschtodzenja wósow njewobsedkodži.

* S Goldberga w Schlesskej. Wudowa, kotraž bjesche swojeho 1914 na wójnu wuzkelnjeneho zynna hižo dawno za morweho mela, dosta nadobo wot njeho list z Afrik. Hnydom sawoczesce wój w běchu jeho Franzowozoji, sajeli a do Marokkowskeje wotwjezli. 1918 wón zežerny. Potom pschindże do rukow afrikanskich domorodnych wojakow, jdjež dyrbjesche pschi male jedži a wjele putkach cežko dźěłać. Pschi bitwje w putniczinje poradźi so jemu k druhemu rasej cekmycz. Wot teho czasa jsem bjesche pola bohateho Afrikana z domjacym sluzobnikom. Tam sebi tekło nalutowa, jo możesche so bórzy domoj wróčeć. Kak je so maci wjeselesche!

* S Jitawy. W prozeku pschecziwo pschekupikemu Fryzej Heinzy z Bytomja w. W., zazdźi so tutón dla morderstwa w lisych padach z kmjerezi. Cžestne prawa so jemu na pschezo wotrjekuchu. Dla zalozenja wohnja zadźi so wón z 10 klam khostanje. Heinza běsche wobwoblokrozemy, jo je Lni naymu w Jilwowskim jastwje, jdjež dla pschescharjenja jako jenicki jaty pschchwatnje, dokladowarja tamniseho jastwa, Scheuermanna a jeho zonu a dźowku khowzowat a potom jastwo zapalik. Hacžrunjež so wjedženi swedzy namakali, kotrež buchu wupraszcz mohli, so je Heinza Scheuermannez hwozbu nosrit a hacžrunjež Heinza lez prěje, to je njeskutk skrezil, hwolna jeho tola dla zakladze namakanych zmamjenjow za winowateho. Wosebje je nadpadło, jo je Heinza po njeskutku w nowym wobleku a schtrach był, kotrež jeczi kemar jenoz njedelu dostawaju. Dale je wobjen tak zapolozil, jo njebu Heinza, kaz so zobu zpalik. Pschicżinu mordarstwa hwolna zud w Heinzowej nahrabnolczi a w roskorje je Scheuermannez zwójbu, z kotrejž bésche pryedy pschecżelske poczahi mél. Tak hwolna jeho zud za winowateho. Dyrbi so wocżakkuycz, schto powolanska instanza k temu praji.

* S awtom do reki. Pola Gnesla pschi rěczay Mosle mjrsche so dr. med. Keuser se swojim awtom we pschewoznym czoknje pschez reku na druhi brjoh dowjesez dacz. Pschi tym so schofer samyli a awto sajedze z czolma do reki. Schofer spěschnje wotskocz a wulkowa so tak. Dr. Keuser pak a jeho zona, kotrejž w facžinjenym wosu zedseschtaj, so zatepschitaj.

* Pomoz za cjeschi spitzacželow. Dwadzesci znamjenitych spitzowacželow a nowinarjow dosta wot Prazskeho schulskeho ministerstwa podyeru po 12 000, 10 000 a 6000 krónach. To je prenja kroczel k mutworjenju sawdzenja psche starobu a invalidnosez za spitzacželow a nowinarjow.

* Wobhladniwa zónska. Starscha zona se wzhy jedseschе prěni raz z automobilom we wulkim mjesze. Jeje bojosez rosczesche, hdyz widseschе, kak so schofer psches czisczejergu wurwinje. Susczischo wupischestrze jemu ruku se znamjom, so chze do poblanskeje drohi sajecz. Temu njemózesche zónska wjazy z mérom pschihladowacz a rjekny: „Mlody muzo, kedzbujze tola na wasch wós. Wsmisce waschu ruku muis, budu wam prajicz, hdyz so deschczit dże."

* Se zortowanjom na maskeradnym swjedženju zatrjelil. S Minichowa so pyscha: Na Minichowskim maskeradnym swjedženju sta so tragicke njeszczesze. Wobsedznik, kotrež w argentinskej brotesce jako jarmak wustupowaschе, sameri so zortnje z revolwram, wo kotrymž sej wuzleschе, to je pródowy, na jenu zónsku. Pschi tym zarja wutrjel, a trjechi zónsku, kotraz smjertnje ranjena so wotsele. Kulka trjechi tez hischcze druhu wobzobu, kotraz pak so jenoz lohko rani. Dzeza, mlodeny catarja, policija laja.

* Krwawny njeskutk w nadożnjskim hrudże. Njadawnu zotru jatkoł. Wusko mesta Karlsruhe sta so surowy podmok. 25-letny dźěłaczer Hermann Tuderer, na kotrymž běchu w woslednich dnjach znamjenja nabozinskeho bluda wobkedzbowali, salwoni w nozu, we wusmjwse za zotrow nózny nóz. Hdyz jedna zotra durje wotkeri, wuczeze Anderer kacza a kó i nim do zotry, kotraz so cežka runjena k lemi hnjese. Tu kó Anderer hischcze wjazy krocz do hotry, tak so tuta hnydom wumrje. Lidzom, kiz na pomoz khwatachu, so slonczneje poradźi, morderja wumjesacz.

* W Schleswig-Holschtynskim krajiu wobjesesche wesze hibanje za Danska hizo do pschisamknjenja k tutomu krajej. Jedyn nawjedowacz taskeho hibanje we jednym mestecžku bé nas swojon dźěn a zežiwarn, to je Danska krajna barba, wobarbjeja bal. Nad tym so wesze truhi pohórschowachu. Potajsa jemu tehodla porucżi, to pschemenicz. Jedyn „Landrat" pak zebi wobsedzerja zlicz k zebi zaka, jemu porucži, czerwjen smuhi czorne wobarbicz. A tak bé zlicz runje tak schakata bjla a czorna. Tuto „Landratowe" jednanje njeje wyschnjesez schwalilo!

* Bataillon zmjertnych njewjestow. S Jerusalema pschihadzeja powjesce, to zu tam zonske bataillon, tak njewonawschi „zmjertnych njewjestow" zakozike. Tute wójsko amazonow je zebi za nadatok stajilo, zydlinskeja pschecziwo nadpadam rubjezniskich beduinow zschkitacz. Hacz dotal njeje pak hischcze nicżo znate, hacz su wuspěchi tutych zónskich tez tak khrobte, kaz mjeno jich bataillona.

* Sstóke njedżele snateho mischtrjeho pjaczowarja. Jack Dempsey, je so sobotu w Stebnoczennych statach Ameriki z filmowej hrajerku Ida Taylorez wojenił. Se swojim pjaczowanjom (boxowanjom) je zebi Dempsey, kaz „B. T." z Washingtona zdźěli, 1¼ mil. dollarow zasłužił. Pjaczowanski mischtr je swoi wotmyslił, so swojeho powolanja, kotrež so z mlodym mandželskim pravje njemjenje, zdacz a pobžiczko zasso k filmej hicz. Hdyz je hižo pryedy swou skutkował.

* Elektriski hosczenz. W Detroit w polnocnej Ameriji je automatiski hosczenz, kotryż tuto mjeno wopravdze zaslużi. Hosczi, kiz do njeho zastupi, zhonje so za blido, napijcze na kharfu, schtoż chze jescz a picz a czisnje ju potom do schalaty, wosrjedź blida. Nekotre mjesecžiny posdźiczo zaslyschi schumjacy rozot a se zsody pschijedże z wokuseschkom wosrjedź blida skasana jedź. Khartka je mjenujcy znate do kuchinje padnyla a wotkum zu jescz z elektriskim sbehadkom horje wótsali.

* Spodziwny maskeradny swjedżeń. We Florenzu mejachu wumeżcy w 15. lětstotki dwe towarschej. Jene rekasche „Kolbasowa mutlicka", druhe „Murjeska lopatka". Posdnisay wuhotowaschej towarschnje wjazy swjedżerskich hosczinow. Jedyn tajki swjedżeń, kotryż Luca Landucci we swojim dźenicku wopisuje, dże wosebje pschecziwo naschemu czuczu. Hosczina wotmje so w rumnotczi, kotraž běsche z jenicżej swjecžki wosbjetlena. Schtóż chzyschе do sale, dyrbjesche pisches durje, kotrež běchu podobnje habzasez khtanje, kotraž běsche z mnohimi wobidnymi swérczkami pogadzena. Wdże, kotrež grawocżiwy czert na dolhim kiji swojim hosczom podawaschе, běchu tak pschiprawjene, so hosticżachu napohlad, kaz bychu wohnjowe swérczicka hady, zaby, jelsczelezy, pisezy, myschе atd. na talerju leżale. Stóstke pschezwa pak mejachu formu koscżow. Sdudobja, w kotrychz so wino a piwo porjedschesche, běchu po twonkownym malo powabne. Hdyz bé so hosczina skónczila, haszny rez jenicżka swjeza, na czoz njeschmerny holk a tolk nasta. Hakle potom skónczi so hsdźiwna kabawa.

* Wojny korb do podkopkoweho schachta padnył. Se Brüssela so hdźeli: Na St. Andreas-jamje sta so cežke njeszczesze. Potnje wobhadženy wojny korb padny do schachta. Pschi tym mori so 8 podkopkowych dźěłaczerjow.

* Wlodyk, kiz je leoparda zadajił. We stutku, kiz so rédko tam, powéda so z Nairobi. Morigo wa Trimu je hobrsti wlodyk (Häuptling) luda Kikuju w Afriji. Tutón czorny wjerch ma njewschédnu moz. Sta so někto, so jednu leopard jeho lud domapytasche, wotsebje stadla wumrěli. Wot nékterych ludzi pschewodzany poda so za swérczerjom. Hdyz je nadeschdzchu, stéli wón do njeho a wali so na semju. Dwejo jeho pschewodzerjow mysslachu, so je morwy. Ale kulka běsche jemu hkowu jenoz troschku franka. Leopard slecza horje a srani wobeju muzow. Wlodyk njechasche do nich trjeleż, so njeby zywych ludzi trjechił. Dżesche bjez tym, by na leoparda, pschimny storzo sa bok a sesesche jeho wot zywojenja woporow. Někto nasta bitwa wo zywjenje a smjerez. Leopard dwje wlodyka khérzo srani, ale wón zwjazu njepuschczi. Slónczinje so jemu poradzi, je k semi stoczicz a sadajicz.

** Pschekłepany pachoł. Hornjowjerka, kotraz zebi wjesele byez zdasche na zywoje hornjowjerske wumeńskwo, prajesche k pachołej, kotrejž jej tżelbu nabiwasche. Kedźbuj, moj hólcże, za tójdu kurotnu, kotruż mózu, dostanjesch schilling. Hdyz bé so hornjowa slónczina, powédasche pachoł zwojim towarscham: „7 schillingow zym dostak. Bych hischcze wjele wjesele dostacz mohł, bohużel pak njemészach wjazy hlepych parolow.

Swójbne powjesce.

Semrěli: Hermann Münch, kampnarski mischtr w Budyschinje. — Juzanna Synub, Bohmannowa w Budyschinje. — Berta Pachaly-owa rodz. Krockelez w Buoyschinje, 56 lét.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Porschizanska wjesna drosa je dla pjestrowanja wot 18. t. m. zem hacz na dalsche zawrjena.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Konjaze wiki wotmeńowaju so 23. februara 1925 we Wósporku. Konje so pjeden tżelrunju sestajeja.

Schtwórtk 19. februara 1925 dop. w 10 hodź. pschijmaja so w hamtskej pschesahazowarni: Automatiska mischina za kneflowe dżerki, lobowy khamor, zwjernowe rolki, 72 schérych trjezjow, 3 truby khanjnow za blicowodźewy, pisanske blido, 3 pertika, sofa, 3 schpihle drasiny khamor a druha nadoba.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Sstrjedu 18. februara 1925 dop. w 10 hodź. pschijmaja so na pschesahazowanje za hotowe pjenjezy 150 sliskecza kobla —. Skupzy jsedon so we hosczenzu w Pjetzach.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźel: Arnošt Bart, w Brěžnyoy, — za nawěstki A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńa a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpřijomnise hóstne mestnosce - Konditorske pjecżwa prenjeje rjadownje.
Wsédnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje Mnichowski salonski trio
K dobrocżiwemu wobkedzbowanju: Najlepse Slanknowske a Reichelske piwo z cwicow.

Służimy WEB ludej
Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z w. r.
(Wareneinkaufverein zu Bautzen e. G. m. b. H.
Našim sobustawam we Wurjechach a wokolinje dawamy k wjedżenju, zo mamy wot dźensnišeho dnja w domje knjeza Krošku
předawarnju pjecżowych towarow
z našeje samsneje pjekarnje. Předstejicerstwo.

Lanu mučku
w njepřetrjechenej hódnosći wotedawa tak dołho, hač skład dosahu, centnar po 17,50 hr. wot Wojerec; bije za mzdu kóždy dżeń najlepši wolij
Pawoł Schkommodau
wolesca we Wojerecach, hdydom při dwórniseu, telefon čo. 65

Starši, sprawny, spušćomny
hospodar
na wjetšu žiwnosć so pyta. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Paul Otte
w Budyšinje, žitna hasa 10
Tkaniny za serbske drasty

Kheža
z dwémaj bydlenjomaj, z nowej brožnju a hródžu, hodži so derje za šewca abo druheho rjemjesliska, je při nizkim napłaczenju a na zamjenjenje bydlenja we Budyšinje abo na Zidowje na předaj. Poskicenja pod „B 97" na wud. „Serb. Nowin".

Kupanske ruby, krotkejowe twjelki, kožanosuknjane šórcenki, štrykowanski wolmu, wóskowane sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11. Rěči serbski.

Cyle nowy
dwójnopřezny wóz
kiž wudżerži 60—70 centnarjow, je na předań we Nowej Wsy čo. 3 pola Rakec.

Hdże dam swój předešćnik
wuporjedźeć ?Pola Walt. Straube wud Byšinje na znutrkownej lawskej hasy 8. (Ott y Izandta nasl.)

Zony
Woruclam hiwši wulki wład pschepadkow, mežacznych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.
Stejm rad k radze.
Wagnerowa w Budyšinje
pischeh schulerskim wrotami čo. 6.

MERSIOVSKI
Wuporjedženja z nowe dźěłanja

4- lětny
kóń
je na předań w Komorowje čo. 6 pola Rakec.

Dwé tříletnej
kobije
kotrejž stej hižo dohnyć nawuklej stej na předań. Dalše je zhonić pola překupca Klemma we Budyšinje na kamjentnej hasy.

Dobry wječor
34 narodnych spěwow
za měšany khór
na 4 a 5 hłosy
Wobdźěłał Dr. Jurij Pilk
Dostać we Serbskej kniharni we Serbskim Domje w Budyšinje.

Elektriske wuporjedženja
wuwjedujetaj płaćiwny hódno a derje
Albinus & Herbst, dr. z wob. rul.
w Budyšinje na hornjerčej hasy 24.

Slub mojeje dżowki
Hilže
z knjezom cand. rev. min.
Gerhartom Renčom
z tutym wozjewjam
W Hodžiju, 17. małeho rožka 1925.
L ena zw. fararka Křižanowa rodz. Měšec.

Swój slub z knježnu
Hilžu Křižanec
wozjewjam z tutym
W Budyšinje 17. maleho rožka 1925.
Gerhart Renč
cand. rev. min.

SERBSKE NOWINY

DŹENNIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pł. Wudawa a čłači Smolerjec kniharšćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 587.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 15 złot. pł. Wobšěrnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 41 **Budyšin — srjedu, 18. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Meble stajnje dobre a tanje poruča **Bjarnat Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Nałmowlše z cyłeho swěta.

Sakski ześm je wutoru wo położenju nuzy mjes sakskimi domjazymi dźełacerjemi jednak. Mjes nimi najtwješchu nuzu cerpja korbarja a maršiništy wuschiwarjo w Rudnych horach a Vogtlandšej. S maschinstkim wuschiwanjom je ześ pśedy 100 000 ludźi źiwiło. Nětkle ześ 90 prozentow maschinow njeje žaneho dźěła. Wukrawanje maschinstkemu wuschiwanju konkurrenzu cyni. Tehodła dyrbjała ześ wuschiwarska industrija ześ złami schłitaś. Sozialdemokrat Schnirch žadaše, so dyrbja ześ schłitańše postajenja za domjazymi dźełacerjemi kruce pśechowaś. Mda je pśechwiłła, dźełanišći cyłe pśechodłhi. Dźeńzaze dźěło dyrbi ześ zdyše wusamknuś a dźěło zonowu ześ samjesonaś. Demokrat Günther namjetuje, so by ześ sakske knježerstwo naprawy sćerwjazarśkeho knježerstwa za pśikład wzało.

*

Pśichi sabiću „ślěborneho ześdźika“, kotryž je Wilhelm II. sa khorhoj něhdyšneho gardowego regimenta we Berlinje darił, je žyn něhdyšneho khejzora Oskar rěcz měł, w kotrejž roskaji, so je nusne, so ześ khejzor wrośći a so Nimska ześ wjeceršnej wójnu swoju pśedawšchu móz zasko dabudze.

*

Stronu prawizny pśechersiwo temu protestuja, so je ześ socialdemokrat Severing ześ nowa do prusseho ministerstwa pśichjał. Hroza, so pśichi pśenjej składnosći, ministerstwo pewała.

Sćyhom praschenjow zendźelskeho generała Morgana

Zendźelski zwjastowaśel swjatkarśkeje wojeńskeje kommisije za kontrolu nimskeho wójska, general Morgan, je tele dny w „Petit Parisien“ naštajł wo nimskim wojerstwje wozjewił. W nim wón žydom praschenjow ministerstwu nimskotatneho wójska pśechedkaduje. Tele praschenja rěkaju:

1. Cźehodła ześ ministerstwo nimskostatneje woboty wot pśecej lět sapowjeduje, kontrollowazej kommisiji pśehlad wo žyłnosći wójska, rekrutowanju atd. podaś, dokelž je jenoś ześ taskeho pśehlada liczbo muśitowow do žrodna spśinaś, kótaž žywoje wojeńske instrukcije w prawidłownym (regularnym) wójsku dostawaju? Pśichlad ześ pjeca tehodła njepodawa, dokelž je to praschenje šmuškownoje źiwźby a kontrollowazu kommisiju nicžo njestara. Njeje pak naše praschenje wuprawnjene, hdyž chcemy wjedźeś, kelko muśitowow je ź brońowej źiwźbje žwokanych? Hdyž ześ njetrjeba nicžo potajeś, cźehodła nam potom tónle pśechlad njepśchepodaźa?

2. Cźehodła ześ ministerstwo nimskostatneje woboty sapowjeduje, nam nadrobny zapiš wo nadběwanju bróńowych podaśi, dokumenty, kótrymž žu pśched naschinaj šaniuznaj wocomaj w Spandawje ześ žiwbiś daśi? Tele dokumenty šame, wobše nam staw nimskeje artillerije w lěcze 1919 a dźenža pokazaź.

3. Cźehodła ministerstwo nimskostatneje woboty tak najlepšje na tym wobstawa, ześ ko kontrolla wo jeho wobchěrowanym artilleriskim parku, municijnskich składach, zbroibowych magazinach atd. wušamkuje, kótrejž žu wšchě tak wobschěrne, so bychu ześ potrjebnośće stareho wójska dožabake?

4. Cźehodła minister nimskostatneje woboty w žiwośim personalu tajku wulku liczbu oficěrow wuběrnje? Cźehodła wšchitkich hejtmanojo prawidłowemu wójska po druhim žiwźbnym lěcze mjenje majora a leutnantojo mjenje hejtmanow dostawaju? Cźehodła nimske knježerstwo podoficěrske a aspirantske schule wudźerźuje, a to w tich lěchje, ju bychu ja wójsko dožahałe, kótrejž je diwaj abo ześ krótcź wjetšche dźěli wójska, kótrejž je Nimska w nětrownym sśerźenju dowolene? Sa wšcho to je jenoź jenicžke możne rozjasnjenje, mjenujcy to, so nimskostatna woborna wobluk ześ je wjele wjetšche wójsko twori.

5. Schto dyrbimy žebi wo nimskej tak mjenowanej schłitańskej policiji myśliś? Praschenje, hacź dyrbja ześ policajske kasernowaś abo nic, hacź dyrbi ześdyž 20 muži mješchinsku zśelbu dostaś abo nětkotre, hacź je tak abo hinak organisuja, ninta žaneje wažnosće pśched twoprawdźitoscu, so móža ześ wschitku policijstoju po žywojim pśichistajenstwu sśerźenju do prawidłowneho wójska pschijeś a na wopak, a to w nastupanju nuzy, wobydlerstwa, wozuby a wjazy druhich praschenjow. S teho je špśinaź, so nimskostatna woborna a schłitańska policija ześ mjes sobu wudołpołnjatej, a so sadyž kóžbeho wojaka nimskosłowjanskeje woboty jedyn policajski sastojnik stejі.

6. W nastupanju wudawkow sa wójsko nimskeho rozlicenja — žyn rozlicenje źiwźbomnicje šiudował — ześ na šlědowaze wobmjejuju: Hdyž je nimske wójsko wopraudźe tak lutnjeńschene, kaž nimske knježerstwo wudawa, potom je nimske knježerstwo najbóle rozbrojaze knježerstwo śwěta, a jeli ześ nimske knježerstwo njeje rozbrojaze, potom je nimskostatna woborna wjele žywlnisha, hacź šmě wona byś. S nimskostatneje woboty hobrśi ležeń na położenje Nimšeje pada, a tónle ležeń je wulka realnosć stareho nimskeho wójska. Wšcho wo wójsku je do najmjeńšnich drobnosćow srjadowane, tak so by dožahało, na knesł tkóźiž, so by ześ nimskostatnej woborje w ...jah stareho wójska dał. Dopokazuy sa tole moje wuprajenje, kótrejž mam w žywotnej rukowaj, njehodźa ześ powaliś.

Rumunsko-nimski hospodarski konflikt.

Nimske knježerstwo je ześ sapowjedźiło, wulke wójnske wotschodźenje sapłaciś, kótrejž śeli Rumunska wot Nimšeje žada. Rumunske knježerstwo je ześ tehodła rozšudźiło, Nimšku hospodarsku wójnu pschipowjedźiś. S tym dyrbi ześ Nimska nusowaś, so by žywj doth w Rumunskej pschipóznała a žłukita, so jón sapłaciś. Rumunske knježerstwo je wschu samoženje nimskich stacźanow w Rumunskej zebrało. Na nimske wory, kótrejž ześ do Rumunskeje pschiwjesu, so wobšoke zło kładze, so nimskej industriji njebudze w pschichodźe wjazy wótnjo, ześ žywoje twódźetki w Rumunskej wotebeŕarjow namakaźeś.

S dobom rumunske knježerstwo wjele nimskich stacźanow wupokazuje. Teź ź taskimi ześ nimske stacźanow wupokazuje. Teź ź taskimi ześ žaneho wuwjacźa njeczini, kótrejž žu ześ ho hižo pśched wjele létami w Rumunskej sapoždliłi a ześ ź Rumunkami wożenili. Rumunske wschnošće je bjeswobladnje wot jich šiwójby dźela, hušto jich w nozy ź kozow torhnu, zajmu a ześ nětkotre hodźiny pśches madźarske njesy dowjeźu. Pśredy hacź jich wotwjesu, jim wobžwjedźenja a pjenjesy sebjeru, ź cźimž chźeda rumunske wyschnošće dozpśeś, so jich madźarske wyschnošće jako podhladnych zuzych hnydom do Nimšeje wotwjesu.

Rumunski šwonkowny minister je w žeńnje Nimšej cźeźe poroki cźinił. Nimska je žwětowu winu rospušała, tola tutu winu wot žebje wotpokazuje. Bjes nuczajcych naprawoch njeje wot Nimšeje nicžo dostaź. Rumunska pak je ześ rozšudźiła, Nimšku nusowaź, so by mérowe sśerźenja dopjelnika. S jara šhutnym zakrocźenjom w Barlinje *dyrbi ześ Nimska na ześełskuć pažimowcho pśchecźerpjenja pokazaź*, kótraž nětkole pśchecźiwo Rumunskej nałožuje.

Kaž ześ ź Budapesta powź, je kral wobšamknjenju rumunskeho ministerstwa pśchihłoławał, po kótrymž ma ześ Nimšej zlowna wójna pśchipowjedźiś a ześ na nimske twory najwyschśche žo klasaź. Rumunskemu šmuškownemu ministerstwu je ześ pśchikazało, so dyrbi šapiš wschich nimskich pśchedawšcajow a nimskich sastupjerjstwow, w Rumunskej ześ namakajcych, złotowiś. Wožebje dyrbi ześ na šponnuś, hacź je počźežny sastupjeŕ šam rumunski abo nimski stacźan.

*

Nimski šwonkowny minister *Stresemann je w hospodarskim wubjerku* nimskeho žejma rośesłaja, so ześ pśichi šwadźe ź Rumunskej wo tśi praschenja jedna. S prenja *wo rumunske žadanja ź Versaillesheho mérowego sśerźenja* na wrócźenje žkota, żeleźnišćeho materiała a waggonow atd. Jednanje je ześ dlińko, dokelž ju žadanja Rumunskeje pschenate byše. Po jednanju pozlednich dnjow pak šmě ześ do jednanje wocźakaź.

Pschede wschém Rumunskej wo to dźe, so Nimska diwe miliardźe leuow (krónow) saruna, kótrejž je nimska wojeńska wyschnošć nacźišćecźej dała a wudała, njes tym so dźěsche Rumunska ź nimskim wójskom wobšadźena. Teźe dwě miliardźe na kurs leua cźežko tócźiteź. Rumunska žebi žada, so by jej Nimška tule cźežu wotewsała.

Nowy krajnopscheradnišći wopor.

Generalneho sekretara mérowego towarstwa w Hagenje, dr. Schneidera, ju poruczniošći wyschšcheho nimskostatneho rěcznika krajneje pscherady dla sajeli. Pschicźinu ź tenule sajecźu je, kaž je Hagenski hamtski žud na napraschenje ždźelił, rěcź dr. Schneidera dała, kótruž je wón njedawno we wobšadźenym kraju měł.

Prozeß wo kommunistiskej cźezy w Nimskej.

Pśichi dalšchim pschešłyschenju wobšorženy Neumann powědaše, so württembergšcheho ministra Bolza njeśu doma nadeschli. Tehodła ześ rošsudźichu w Stuttgarcze kommunista Wetzela, kótrehož běchu jako cźuschlaka špośnali, ikóuzowacy. Margies naurjetowaše, Wetzela w jeho wobydlenju nadpadnyć, jeho ześ sabijakom sarasyć ako jenu ź britwju hibikowe žily rośrěźnyć. To by wuspěšne dźěło było. Wetzel pak wot žiwojich pśedawšchich towarschow nicžo dobreho njewocźakowaše a ześ pśched nimi šhowa. Tehodła wotpohlad špschećichu, jeho ikónzowacy. Najpśredy dyrbješe ześ kriminalny straźnišćerńt Schlotter wotbyć. Jeho chcyzu sarasyć, hdyž by ź korcźiny „Arche Noah“ do kótrejež na piwo khodźeše, w nozy domoj schoł. Pśe a König tutón nadawk pschewsaschtaj.

Na praschenje nimskostatneho rěcznika wobšorženy Neumann praji, so žu partiiarške wotdźelenja nadawk měte, pśichi šběźkach mošty atd. rośśelećz a na wjacy dnjow wójnu wjeśeź, to rěka ratarjow traschicź a trapicź. Jedyn Ruža, ź kryjazym mjenom „Andree“ je partiiarške wotdźelenja organisował. W dolhorańšchim Barlinje měješe wjednišćow wětšy Gromulat ź kryjazym mjenom Reimann. Sa krótkowjeczorny Barlin bě šnaty Bozenhart postajeny.

Cźežne mordarške wotmyślenja w Mecklenburgšej.

W Strelitzškim krajnym žeńnje žu ześ podawki rosprajśe, kótrychž dla žu dwěju kommunistkeju sapóšłanzow, dźełacerja Ericha Schmidta a herza Rätzu sajeli. Tśeśi nacźahowak, wuczeŕ Peters, je cźeknył. Cźśle tśi sapóšłanzu žu cźežyni hłowni wjednizy byli. Woni žu w Mecklenburgšej krwawny šběź pschihotowali, kótryž pak je jo ź cźaśom wotkrył. Mecklenburgški minister Schwabe w žeńnje kruchi wobšerźnjeneho pišma cźitaśe. Pśchi tym wschitkich sapóšłanzow hrosa saja. Kommunistojo běchu žebi wotmyšlili, wschitkich ministrow a wjele privatnych wosobow ześtrowaś. Revolucija pa ruskim pschikładze dyrbješe ześ pschewjesć, pschi kótrejž so ani žonow, ani schćadźiwzow ani dźeśi njeśmědźiśe pschepušćeć. *S rěcźelowskimi krédkami dyrbješe ześ ko dźeł wobydlerstwa wutupiś*, sozialdemokratiskemu sapóšłanzej Bartoschej dźiwchu jaju wurěźnyć a porsiu wotrubaś.

Kommunistiska fraźija ko prózuje, sajatych towarschow wušwobodźiś, so na immunitu (njeśranklowosć) sapóšłanzow powołaja. Temu napschećwo pak teź sozialdemokratiska frakzija praji, so žebi na to njemyšli, njeskuli ź immunitu schćitaś. Statny žud sajatych kommunistiskich wjednikow woišudźi.

Nimska špionaža w Pólskej žo wotkryła.

Wulkej wócźi we Warschawje wotkryće schéroko rośšerjenje špionaže cźini. Tele dny žu we Warschawje rućkeho hrabju Tolla sajeli. Na njeho tukaja, so jako špion Nimšej žłuži. Polizija je hižo dlejšej cźaš sajateho wobćichowała, kótryž we Warschawje jara rośbrojerške žiwźenje wjedźeše. Hdyž hrabjowe wobydlenje pschepytachu, wjele pocźežowazeho materiała namakachu, ź kótrehož bě špśinaź, so hrabja Toll na cźele nimskeje wobhonjerskeje žłužby steješe. Wón bě ź měśtopschedstyhu ruškeje monarchistiskeje organizacije w Pólskej. Do wójny bě wón ša wuršadne žłužby pola ruskeho generalneho gubernatora we Warschawje Skallona postajeny. Wón starej ruskej šemjanskej špódźbje pschiwłuščeše. Jeho wulki dźěd je hrabjowy titul ša potóźenje pólskeho šćeńka w lěcze 1831 dostał. Wewnuz ź tejle należnosću žu dale sajeli wjećcha Awalowa, barona Triesenhausena, žyna bywšchego direktora rušeje statneje banki, a pódla teho nětkotrych offisěrow Denikinowho wójska.

Semska reforma w Pólskej.

W pólskej ministerstwej radze budza w blišchim cźaśu wo šakonjowym nacźišku, semšku reformu nastupazym, jednacź. Po njej dyrbi ześ letnje 200 000 hektarow semje

mjes rataśe wobhdlerstwo rosdźělić. Najprjódy maja so statne a zhrjadowinje kubła a privatne wobsedźerstwo, kotrež so dobrowólnje statej na pschedań poskića, rosdźělić. Jeli so buchu dobrowólnje pschewostajene kubła podźěischo za 200 000 hektarow njedosahałe, by kużeržstwo kużeje kubła po nuczenym waschnju wuzwojiło.

Ruska so bróni.

Tajne wuradźenja najwubschcheje bolschewiskeje wójnskeje rady, kotrež su so njedawno sapocžałe, su so skónczike. Kaj je zjistwjerć, dyrbi so licžba nowych operacijskich sejwerainscheżowo wutworjerć. Wóblu pólskich mjezow dyrbi so 21 garrisonow pschiprawić. Hlowne wojerske sejwerainscho pschecżiwo Pólskej budże w Ploskirowje. S tym so bolschewiska Rusa sažo k systemej wojerskich pasmow wróći, kotruž so w tutym padze wurasnje pschecżiwo Pólskej, Rumunskej a baltiskim kraju měri. Wobsahnko je so. 25 miljionow slotych rublow sa nakupjenje wójnskeho materiala we wukraju wudaci. Dale je so wobsamkło, 200 létadłow, 500 czežkich kanonow a 200 000 maschinskich hžełbow nakupić. Wližsche duhy dyrbi do Ruskeje połožka létadłow dóńcz, kotrež su so w Schpanskej natworike.

Drohota w Parizu.

Po mózným powyschenju dollarowcho kursa a po wobdźěwało, a na druhej stronje, so bychu so nowe płacžizny hódnoscženju franka su so wjace płacžizny sa žiwjenjowu potrjebu powyschile. Ssobotu popoldnju je so najwjazy wulkich pschedawarnjow samkło, so by so wupschedaczu sapostajile. Pokruta kubła je so wo 30 soussow podrożała. W deputérskej komorje so poweda, so Morganowa banka w Newyorku franzowskim statnym finanzam ſ požczonku na pomoz pschińdże, a so budże potom frankowy kurs sažo horje stupać. Jenoż ſ bursowymi manevrami je so frankowa hódnosć dele stłoczyła.

Poſedźenje wokrjesneho wubjerka Budyschkeho hamtskeho heſtmanstwa 16. februara 1925.

Hamtski hejtman dr. Jungmann wotewri schromadźiznu, kotruž nsčitzy hosnstarny wopytachu.

Po dujnoym porjedže pokasa k. pschekhdyba na

hospodarski nacžišk,

kiž ma so nsčko jako dohtónczne płacženy wobsłahacz. Wón wupokasuje 1 088 580 hr. dohodowu a 1 953 818 hr. mudawkow. 865 238 hr. potajkim hišče pobrachuje. Dołhowy so takle jestateja: 176 000 hr. ſ nemkskstatnych dawkow, 20 0000 hr. ſ hołtwinskeho dawka, 10 000 hr. ſ korczmarskeje prawizny, 80 000 hr. ſ dawka na napoje, 2000 hr. ſ djernjow a khłostanjow, 131 000 hr. ſ dawka na czehninowy skót, 80 000 hr. ſ rejwanskeho dawka.

So by so natwarjenje hydlenjow spěchowało,

je so 100 000 hr. do połpod. nacžišk stajilo. S tutych pjenjez dyrbja so gmejnam ja spěchowanje nowoktwarow požeżonki pschiwolicź. Wažebje dźiwacz budże so na gmejny ſ mjenje hacž 1000 wobydlerjemi. K. měschczanoſta Schmidt se Sohlanda namjetuje, so dyrbi so tuta suma na 250 000 hr. powyschicź. K. měschczanoſta dr. Kühn wobroczi so ſ zbih pschecżiwo temu, so by pjenjezy ja takli samér do nacžiška stajo, dokelž so gmejnske dawki, ſ kotrymiž dyrbja so tola tute pjenjezy swjesć, jenoż hišče je powjetchła. Wjetkske gmejny su so bi tat wědome, so naja so ja wobydlenja staraez, mjenjsche pak nimaja, kaj měschczanoſta Kurzreiter se Spitez mjenjsche, ſ zuła žanych hydlenje pytaznych. K. měschczanoſta Seidel naſpomni, so jenoż za namjet hłoſuje, hdyž so pjenjezy ſ požczonku, mz pak ſ dawkami swjedu. Wobſamknjcz wo namjecze dyrbi so w tajnym poſedźenju.

Awtowa cjara ſ Budyschina do Kamjenza

dyrbi so někto po dalschich jednanjach ſ pschisłuschnymi knjeżerstwowymi wotrjadami japoczałk haprlcze wotewricź. Rukowanſki pjenjez je so wot 50 pf. na 30 pf. sa kilometer mjiſk. Wotmiſlenj je tšimšacžny wupruhowanſki cžah. Město Budyschin płaczi 7 dwaczecžinow, Budyschki wokrjeſ 5 dwaczecžinow, město Kamjenz a wuſy Kamjenzskeho wokrjeſa 8 dwaczecžinow. K ſetnej rukowanſkej ſumje ma wokrjeſ potajkim 5000 hr. ſwjesć. Po króſkej dobacże so namjet pschija. — W nastupanju rejwanskeho dawka wobjamknu so, so ma so najnizscha žadžba je 30 na 20 pf. ſnižeź. Rejwanſki dawk wuczeżinja potajkim kaž hacž dotal 25 proz. ſatupneho pjenjesa, ſnajmjenſcha pak 20 pf.

Dowolnoſcje.

Pod wunjeńjenjom wołschu mjes druhimi do ſežčhowazeju namjetoju:

Namjet rycžerskubleria ock. radź. Mittaga ſ Krečez, kotryż běschc wo dowolnoſcz prožył, hacž ſmě ſwoje ſpuſchczadło wo 1,18 m. powyschicź a na 1,97 m. pschescherschicź.

Namjet mlynka Filchera ſ Hažłowa wo dowolnoſcz, hacž ſmě ſwoje ſpuſchczadło tak wuſoke wostajicź, kaž hacž dotal běschc, 1,40 m., hačkuſnjež běschc jemu jenoż dowolene było, je 1,25 m. wuſoko mcź.

Konzeſije — wikowaniſte dowolnoſcje.

Sežčhowaze proſtwy ſo dopjelnichu:

Proſtwa Richarda Wólkela na Horſe, pschepodaczje nastupaja. Proſtwa Mara Franza ſ Khrósławy, porjedžejnje polenza nastupaja. Proſtwa Jana Perjuka w Nikli Łhy, pschepodaczje nastupaja. — Proſtwa Richarda Donata je Sdžarkow wo pschihwolenje konzeſije ſo wotpokasa.

Na kónzu ſtſiwali ſo hišče namjet na porwyschenje letnych pschinoſchkow k spěchowanju ſwětlowobrazowych hrow na wjaſach wot 30 na 50 hr. — Wokrjeſowny žesnſektoram powyschi so wotrunanje ſa hodźinu na 90 pf., pucź ſo ſoobu do dźělawcho cžaſa liczi. — Bjerrja (Gebühr) ſa muhenjemjerjerjow ſo powyschi. — 1/5 hodźin ſkuczi ſo ſjawne poſedźenje. — Tajnje ſo dale jednasche. —

Ze Serbow.

Srjedu. 18. maleho rožka.
Simeona, biskopa, martrarja.

* 1779 prěni serbski powinkař, Jan Jurij Dejka, wudawaše „Serbskeho Kurěra“.
* *1851 Jakub Skala w Khróščicach, pozdźiši* tachant Budyšskeho kapitla, jedyn z najswěrnišich a najpilnišich Serbow; kiž hišće do swojeje smjerče. pod ćežkimi bolosćemi za Kat. Posoł pisaše. —
1604 wotpali so Hodźijska fara z drohotnej knihownju.
† 1867 pólski spisowaćel Roman Zmorski, kiž w Budyšinje swój časopis „Stadło“ wudawaše.

Hdże fijałka pod keřčkom
So khowa luboznje,
Hdże sołobik ze spěwom
Ći rěči k wutrobje?
Snadź we cuzbje?
Nč, nč! 'noż w domiznje.
Jakub Skala.

— **Wowjedrje**, Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —1 %, thermometer we dnjo +8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer —1 %, thermometer we nozy +4. — Wjedro drje njewobstajnje pscheměnjaty ras wobkhowa. Wschelake mjenjsche abo wjetsche nikiny leża nad bałtiskim ſalěwje; mórzo mjes Schwedſkej a Finſkej, nad Pólſkej a mjes Jendželſkej a Norwegſkej. Wyschina pschikrywa dale kontinentalnu Europu. — Jutſje ſchwórk Hórnjcžko 7,10 hodź., khodża a ſo 5,19 hodźin khowa. Mjeſnjcź ſtawa rano 4,23 a ſo po pschipołonju 1,03 hodźin khowa.

— **Schkowa powješći wo jutſim a jutſe ſchwórki:** Dale njewobstajne a mile, ſ khwilemi ſo žłabje podeſchcžuje.

— **Statiſtiſke wothdźelenje** Budyschkeho policajskeho hamta sdźeli: Měnſkostatna indeſkowa licžba (ješcź, bydlenje, terjenje, šwjerch a drafty) běſche 11. febr. 1925: 122 (1913-14 = 100).

— Pschi khadnoſci 40ſetneho wobſtacza Budyſkeho twórnkupowazeho towaršſtwa, ſ dr. ſ w. r. wuſtupi tute to 6., 7. a 8. junija tuteho leta wulki ludowy ſwjesoženi. Wotwohnjowanje je hobotu 6. jan. pschedjenje „Sigurda“, kotrež lud. ſpěwna akad. towarſtwa a komorſ w „Krónji“, na tydženi a w hoſeńcu ł „Zelenym“ budże hal. Njedźelu wotmišlje ſo wulki ſtaſi dźeſiſi cžah ja dźeći je ſwjedženſkimi wosami a ſwoje jenje na tšelniku. Dźeći tych ſtarſchich, kotrež su družſtwach a dźělacžerſtich ſwjatkach organiſowani, ſtam rjane dary, runje tak tež žónſke a muſkſe, ſo ſu organiſowani. Wjeczor wobſwětla ſo rozwabna na Mikławſchkim. Potom poczahnu dźeći ſ lampionami do měſta. Póndźelu je powschikowany ludowy ſwjedžen na tšelniku. Ssobuſtawy družſtwow, kotrež zhodża ſnadź na tšelniku pohromadź, njech to bórzy, kaj dźeńſkiſchi na njedźeli praji, wotſenja. Dokelž ſo jenotliwe dźělacžerſke wjaſki je ſwjedženſkimi wosami na cžahu wobdźěli, budże sacžiſchcež imposantny.

— **Hdy je dawk saplacženy?** Wschelake kruty dawkarjow njeſłu dźeż w tuhym pracžownju ſahi. Schtó banki na póſce pſches póſtowu pokaſku (Postanweiſung) abo liczbnu kartku (Zahlkarte) płacži, wobkhladuje ſi tón dźeń jako termin ſaplacženja, na kotrymž je na póſce ſaplacżene. Tutón dźeń je na wotkſtu dowolcžeż, kotruž finanzna kaſa dóſtanje. Runje tak je pschi pschepokaſanjach na póſtowe ſchekowe konto. Pola pſches pokaſanje pſches banki płacži tón dźeń, na kotrymž je ſo dawk na finanznej poſtadnizy ſapiſał.

— **Ponižene ſastateje banje.** Finanzne miniſterſtwo je wukaſ wudało, po kotrymž je ſo najwjetſich ſhódža ſaſtateje danje na 9 proz. ponižiła. Wukaſ je dóſtał płacžiwoſcź ſ 1. febr. 1925.

— **Na wobſtžerjow ſadowych ſchtomow.** Hiſchcze je cžaſ, ſtaru roſpuſtnu a wulkſtrowu ſtwu, w kotrejž ſo njeſlicžomna njerodź khowa, je ſchtomow wotſtrkrabacz a ſchtomy ſ 15 proz. karbolineowej roſtwu puſchczeniom (Carbolineumlöſung) pospukacź. Tak wobwrocži ſo wulka ſchkoda, kotraž ſ khorožesmi khodu ſnjam hroſy. Pschedźiwa wokrjeſneho hadarſkeho towarſtwa wo wſchich hadarſtwow naſtupajcy pratſchenjach rady radu podawa.

S **Hodźija.** W nozy ſ wutorſ ſ kradnyčnu ſwjed. Lampjonow ſ kuc ſ kurjerjom. Schtóž by pschijmnyſłnoſc njeſłu, njech to Budyſchkej kriminalnej policiji ſdźeli.

S **Pančic.** W telefonowym wobkhodže běſche klóſchcisła krajina dotal na njepſchihódne waſchnje roſdźělena. S dźěla ſſuſchcego do Kamjenza, ſ dźěla do Halſchtrowa a do Hornjeho Wujesda. W Pančicach wobſteješe dwje dźeſchi cžaſ tej telefonowej hamt, wón bu pak pschedy nedźelu 20 létami ſdełany, jako ſo w Halſchtrowje taſki ſałoži. Létha něto telegrafowe ſarjadnſtwo nowy telefonowy hamt w Pančicach natwari, a to w nowym domje knjeſa Kokle. Tutón hamt ſo ſ najnowiſchimi automatiſkimi napraſowanimi wuhotuje, kaſiž je so tej pschedy 2 ketomaj w Porchowje natwarił a kiž na jara ſpokojace waſchnje dźěła. Do Pančicz budża ſtuſchecz Jawora, Wotrow, Nowy Dwór, Sejicz, Lejno, Krejſchin, Khróſčizy, Worlecy, Wudwór, Ssmjeczkezy, Wětrnja a Mikoczizy. Ssmamo ſo tej hiſchcze dalſche wuzy pschijamknu. Najwuzitniſchi dypk automatiſkeho wobkhoda je, ſo wón na zane ſtužbne hodźiny wobmjeſowany njeje, ale ſo ſo w kóždym cžaſu, wodnizo a w nozy, wſchędne dny a njedźelu wuzicź hodźi. Póſtſke agenturky maja ſtujetſcha jenoż něktore hodźiny

Poſlednje zapłomjenjenje.

Spiſał Franticſchek Cžech.
Pschełožił Jan Serbin.

Po połnem puczu, kiž wjeſche ſo mjes honami, tu hižo ſerſtwa ſo roſkelenitymi, tam twot naſtrnich wuzywow, ſalle ſe jenje ſo wobdobywazych, kdyż ſo pihanjazymi, bežeche khwataizy młoda burowka k ſtatokej domoj. Skónczżo, ſoſnjavaſchi wjerch a dźeńja naſtinje płacžite mrócżele, wohrožowaſche jara mile. Semja lohło wudhychowaſche a ſchkovronczki na njebjeſkej módrinje wyſłachu. Ta jónſka wſchak naſtſerſcho njemjeſche wjele ſtuſyſła a wſche tele kraſnoſcje wudobženeho kraja. Sarudżenej jeje rjanej wócżzy wupjerachjej ſo njedocžakliwje dopředka, hdyż je ſakżežovazych ſchtomow na ſahrodže wuſtukowachu bele wyſoke ſwiſle twarjenja a nad nimi pokakowaſche ſo ſchindżelowa ſtžecha.

„Kak tež to budże doma? Njenadeidu-li jeh of woczomaj wobroczenymaj k klotjej?“ ſarčžowaſche ſo jej do wuſhow wožahała myſlicžka.

„Hdże dha tola tak w ſkoku, Schołcżina, bežiješ?“ ſaczerja burowku zuſy hłóž, hdyż mérjeſche ſo hižo do ſwojeje ſahrodu.

„To ſeje wy, cžeta Mlynkowa? Daj Bóh ſbožowny a dobry dżeń! To wječe, ſo hych jenoż ja nětkole wſchitkże dokakacz mohła. Sa khwilku budże pschipołdnjo ſwonicz; dyrbju ludżom nětajti wobjed pschihotowacz. Je hižo po ſwoj. Jurju a my hakle kukki ſaożamy. Sa wſchitkimi ſmy létha nasad wostali“, poſhdyhny Schołcżina.

„Ale wſchako hiſchcze njeje nicžo ſkondżene. S najmjenſcha wam te dešcžekli ſaplagate njejdu a tuž ſo wam někto ſa khwilku te Boże nepłki budża ſ bróſdow von hibacz każ ſ pożleſchczežow. A kak ſo wjedże waſchemu?“

„Ach, to wječe, ſkota cžetka, na ſtrowotu hižo nje motany. Ssunjerej jemu kuka ſ woczow a wunmrej tola njemóże. Bože, Bože, je to ſkhiż a hudjenſtwo“, ſałoſcże ſche Schołcżina a hnydom wótre ſej ſe ſchórzuchom woczi.

„Nó, dyrbiże hižo wot Boha tón ſkhiż ſi na ſo wſacz. Kajka pomoz? Tehodła ſmy na ſjwécże, ſo hychmy cžerpjeli a Bóh wam to k lépſchemu pschiliežił“, pokoſcże burowku ſtara Mlynkowa.

„Wſchak ja njemórkotam, tak wérno hacž je Bóh nade mnu, ſkota cžeta. Trjebaj zyke léta hych jemu ſłužiła. S najmjenſcha hych jeho měka na woczomaj, ſ najmjenſcha hych jeho widżała. Ale ta wéż je tehodła ſta, ſo je wón ta kóždy khory taſki ſpodźiwny. Sswoju ſamtżnu treſ hych jemu radłubje ſaſchczipła a tela jemu nicžo po woli ſcžinicz njemóżu. Wohłała ve mojimaj woczomaj žyłły, hyhdom ſo roſhorjeny praſcha: Proſchu cże, ſchto ſtajnje pschcżiſchi? Myſlijich, ſo hižo wumrnu? O, ja ſym ſ tworjedelyo drjewa. Njemyſli ſej, ſo tak bórzy położu tej ſubatej khoſwu pod kóſu na pjenk. — A pschemóżu-li w žebi bolosć a pytam-li ſo wuſmjeć, je hiſchcze bóle roſmjerſany a pokhmurjeny, po mni hładuje, każ by mje chżył ſ woczomaj ſpalicź. — Haj, haj, to budża cžaſy, hdyż hakle wócżzy ſawru, powéda. Nó haj, dočžakaſch ſo, teho dočžakaſch, ſo ſo ſażo naſche burje nawożenjam ſchérokotowerja. Schołcżiz leżommoſcź je ſto górzami pola, ſtjicżi lépa, twarjenja każ hród, to, Knjeże Bożo, njebudże dołho bjeſ hoſpodarja. — A tak njech cžinja, njech ſchtoj chzu, nicžo njeje jemu prawje. Każ by hižo wſchitko njeſ nami pſchetorhane było. A tak ſmóż ſej dobrak bydoj, tak ſmóż ſo ſnjeſtoj! Doniż běſche ſtrowy, njedaſche nicžo na mnje pſchinicź a béda temu, ſchtóż by na mnje ſchkiwje pohladał, ſahywicži hakle ſ jaſykom ſo na mnje pschiſłodżał. A ja hanna žym ſo to nini widżała. A nětkole, někto, Bože nój Knjeże, wſcha naju lubóſcź, wſcha naju wutrobitoſcź je prjeczo, jako by ju ſchrimot a njewjedro wotnjeſło, abo jako by po wodże wotpłuło.“

Mukiw ſprawnych ſyłſtow roniesche ſo po ſchkżazymaj licžomaj młodeje burowki a nadra ſo jej ſdżhachu ſ bolosćnym ſakoſcženjom.

„Ssu tajzy ludżo, ſkota ſnaſodżinka, ſu. Wobjebje tajzy kóſtiſ ſo na poſledni puczſ tak dołho pschihotuja. Bóh luby Knjeż njech cże poſhlni a pokoji a ty jenoż hladaj, kak mohła jemu na wſchitke waſchnje wutrjechicź a ſo ſadżerżeczź. Je dha hižo porjadk ſcžinił?“ woprſcha ſo Mlynkowa.

„Wo to ſo ani njeſtaram. Mhſlin, ſo njeje hiſchcze ſwoju poſledniju wolu ſcžinił. Schtó ma jemu ſ rukowaj hoch? Ja njemóżu, ſo by ſej njemyſlił, ſo ja ſo njemóżu jeho ſmjerce dočžakaz a nan na to pschejara njeſłeżi. Ssnadź bój ſi, ſo by Józef ſ wulkeje lubóſcże ke mni mohł ſo ſabycz a mi k woli dżeći pschikrócżeż. A ja tola wém, ſo by to takle ſo njeſtako. Ale mi nicžo na tom njeſależi. Sa mnje bude po wſchej radoſci na ſwécże, hdyż mi jebe Bóh Knjeż wojmje, a trochu hrěſchneho mamona mi teje radoſcże njeſwrócżi!“

„Nó ſchto! Neſoſahujicże do pródka do Božeho wjeſenja a rady a njewotrjekhicże ſo wſchcho naproſto! Popłakcże cžaſk, wożarnjecże, ale potom ſnadź ſej nad wami ſo nesſmi, mudrowaſche ſtara Mlynkowa.

„To hižo njebudże, nihdy, do ſmjereże njebudże nihdy, ſkota cžeta. Dżakuju ſo wam ſa rjane ſłowa a ſa pokojenje, ale nětko dyrbju ſaſo běżeć. Tak ſwoſtańcże ſ Bohem,“ rożłożnowa ſo ſ khwatkom Schołcżina.

Spěſchnje pschehéża po ſahrodże, na kotrejž pitanjeſche ſo ive młodnej, ſelenej trawje ſ huſtajnymi bélicžkami. Wroła do ſahrody ſaproſtnyhu, naſyp pod wokmami pod jeje preſnym dupotom ſkoro hromotaſche a hnydom ſalkinhy ruſy pſchi thežinych durjach.

„Kak tež to je ſ nim njeſbożatkom?“ běſche mysličła, kiž ho jej ve woczomaj ſwécżeſche, hdyż boży nohi na porſtach ke ſtiwnym durjam pſchiſtupi a wotewrjoſchi je, nihſ pohlada, hdyż w kucże napſchecżo wokmu wyżoſy podżerny wotpoczowaſche na łožu leje muż.

(Pokračowanje.)

žrjedź dopołdnja a popołdnja službu, to je pak runje tón czaj, hdyž je bur na polu. Sa njeho je rano, pschipołdnju a wjeczor najčkadnischi czaš, a kaž hižom prajachmy, budže automatiski hamt w kóždej hodźinje k ruzy. We wobkhodże do dalokosce dostanu Pančizy fwjask f Kamjenzom, tak so hnydże rosrěčenje f Kamjenzom hjerkowscheho czaj kondzenja możne, a dokelž ma Kamjenz wschědnje wot rano 7 hacž do wjeczor 9 službu, też rosrěčenje do wschěch druhich městow. Wjesce budże nětkožkuli, komuž hacž dotal na pschisamknjenju do Halschtrowa a Wujezda niczo njeležesche, nětko dobru skadnosć k pschisamkatjenju do Panczizy wužčeh.

S **Drožđija.** Shubit je so 8. februara kowarski wuczehnik Gerhard Grocholl se Drožđija. Wón je 17 lět stary a syn dźiłačerja Pawola Grocholla w Suborniczy. Bjes winy wopuschczeši starscheju a mischtra, jědżesche do Drjedżan k fwojim fratym, f kotrymiž je njedżelu 8. febr. rožohnowa, hdyž běsche jim flubił, so fo fajko domoj wrócźi. Bohužel pak njeje hacž dotal hischcze so domoj namakal. Grocholl je 160—170 cm. wulki, ma błede włosy, na błoni praweje ruki ma błuznu. Wobleženy je schěry fwjerschnik, cźinny wobleč, seleny klubowy laz je schěrynti kromani; wobłutu je wyšoke czorne czrije; hłowa je pschikryta je wodrei Kiekliżej mězu. Schłoj swo fhubjenym njeschto we, so prošy, so by to jeho mischtrej kowarjej Urbanej we Drožđiju pola Pomorz, abo jeho starschimaj w Suborniczy zdżelił.

S **Bartromej** pola Noweho Města. Tu sajédże kokoždy wot sadu do wikowarśi, kotraž butru a jeja w korbje na chribjecze njeješche. Wobaj, kokoždźeny a wikowarka, fo fmjetalchtaj. Pschi tym kulichu fo jejka, butra a twarożki na droha. Najwjazy jejkow, fo wěło rozbi. Tak dołho hacž nětko wuftrózana wikowarka jejka ibrahiche a rosbite spschinje do karana njetalcheše, so by fmajmjenischa njeschto wot nich błischcze wukhowała, shubi fo kokoždźeny.

S **Wósporka.** Nutowe njeběhaše, kiž by Lohko cźežke pcźihnyli měcź mohło, fta fo fybotu na żelesnyllim pschihłodże. Runje hdyž cźah fo błischcze, pschijěsdże f Budyschina wobfobowy auto, sajédże pschecźiwo tawerze, pschetay ju a dojédże krótko psched lokomotiwu pschez kolize. Auto fo thětro wobschkodźi, nutska hedźagym pak so njeje wjacz stało.

S **Wětsje Wody.** (Wuhudźenja pschemyslowego znaczenja.) Pohonc R., pola ryczerkluscherja B. pschisłanjen, bu 13. t. m. nadobo je Hrjbzby puschczeny. R. běsche na fromadnym dnju nadawk dostał, kotjoz fwjecź dacź a běsche so tchodła wot 1½ hacź do ½5 hodźin w kowarni nazhonjeł. Hdyž fo wrócźi, puschcźi jeho dźiłowarjow hudom i dźesa. R. skorjeschce na sahojschczatjenje. Słónczeje fo wujesnachu a to tak, so R. sajo fwoju fmahu nasupi a jo ma wobłokrjeny tak dołho hacź R. jane dźeło njemóżesche, jemu misoh po tarifu farumacź.

Se **Zuhjana.** 28. februara wotmeja fo w Rychnowoj pola Pschihuna wiki ratarskich maschinow a fymjenjenow. Teź *wědomostne a ratarske pschednoschki* fo ozerja.

W létadle do Persiskeje.

Podał A. Hładki.

Létadło je dźenża wo nékotrych létach hyba i hłownym kulturnym faktorom. Wschelake ładźiwosći na geografiskim polu, kotrež fo hacź dotal njehodźachu pschewinycź, fo fchěmu. Postup roswića w twarjenju létadłow je nam nékle *klónczne létadło* zyle f można pschinjeseł. Posledni dźesenjany dźeł, cźerjacy, je nětko f można. So je tajki fcźelnu wtak wjele móznischi, a jo fkutczne pschecźiwnosche we wjedrje pschewinje, fo fyomo rosumi. Dosch̄ez a fnéh rozhada i wulkich możnych fkchidłow a njemałchini fa-

nese schkody. My njesfmy dźenża wjazy na wofsebite *létatske městna fnjasani, ale nuzkemy hodźekuli pschi brjohy morja naschego fcźelneho ptaka pschipinacź, abo jón we fchirokym pólku puteźimy fteju wostajicź a klónczinje w nim byłicź.*

Psched błéschim cźasom, dostach nadawk, tak pliche schwajcarski létak Mittelholzer, so bych fo w Italiskich nałeżnoscach do Persiskeje podał. Tutón dałoki puć, hdyż karowany 3—4 njedźele trjebachu, njebé mi jako młodemu létarjej runje jara witany. Rozsudźich so, tudy f města Züricha f wofsebitym létadłom leczecź a tam tośmne lamenicź. Junkerowa fabrika w Dessawje, *kotraž hižo léta dołho jako prěnja mołajne létadła i dobrym wutrjebnym twarci*, dojdźeli moje pschesca a staji mi jene i najlépschich létadłow, kotreż bé hižo wobcźežnym létam nad wodu a nad krajom Kiuzilo, k mojemu wuźiwanju. S tutej maschinu je mi mózno, pschestrénc wo 1000 km. dalokosce, na pisch. Zürich—Neapel, la 7 hodźin dospécź, wuhoke hory, kaž je w Persiskej namakanu, na 5600 m. wyšoke, f lodkej prózu pschekrécźich. Sto kroźujo na moje njedźele dołho trajaze pruhowanske lécźi, *dźen i dobrej nadźiju domistnu wopuschczecź.* Prěni dźeł puca wot Züricha pisches Alpy k Fjriedźnemu morju je *orje hobu naikokoczniwischi*, to réka jeli w bohu tuteho cźasa motor japrajł, so fmy nuzowani so k femi dele puschczecź, móże fo létadło, kotreż je na pluwanje shotowjene, lohko wobschkodźicź a pisches to by fo wjele cźasa fhubiło a zyły lét fo podlécźiło. Hdyż fmy morjo dozpélł, japocźnje fo bjesstrafowny kraśny puczowanski lét pschi brjohach Italiskze a Grichiskeje pisches aegaiske morjo do Smyrnu, na wjeczornym brjohu Małeje Aziskeje. Tudy wumélninny cźežku maschinu do lohkeje, tuta je wo 100 kg. lózicha, ma lépschi postup a wjetschu wodwjertlinowcź. Wot Smyrnu leczimy dale nad cźarnu anatolifkeje żelesnizy, pisches 3000 m. wyšoki Taraus, potom pisches falm Iskenderum, dospéjemy la 7 hodźin Aleppo w Syriskej. Tudy navjelutiny ptaka i nowymi cźerjazymi mozami a leczimy dale k rauju pisches wulke pschestrénze puleźiny do Bagdada. Tuta fawrécźina fo nasczesche a poslédni dźeł sléta, mjenujzy pisches 4000 m. wyšoke hory w fmutkowej Persiskej, pisches Kermandschan—Hamadan do Teherana, jeli mózno, w fajnym lécze.

Woi Persiskeje ke Kaspiskemu morju wobsteji hižo poměrnowy wobshod. Mój nadawk budże, poměrnowy wosk wot postroju k wosoonju k persiskemu falowej wuhwarcej. Pisches *to bychu fo to* 3—4 njedźele dołho trajaze a i wulkimi wudawkami jwojasne puczowanja karawannow do 10—12 poměrnowych hodźin hnizile a Persiskej wikowanskich wobkhodu połdźe.

Mittelholzer fo nadźija, we 7 wothdźelach sa 6 hodźin wukoz, kotryż je 5600 km. dołoh, dozpécź. Cźekłoty muża jenoż z teho nastacź, so tudy we wulkim a małym rózki dołhotrajaze deschcźowe a fnéhowe njecźele fakhodźeja, kotrychż dla nam njebu *mózno bylo*, fo w powétrju łdźerzecź. Stajny powétrowy wobkhod tudy pschiprawicź budże hakle potom, hdyż budźa cźary lépje znate a *njedostatnje dospołnje organizowane*. Tole wschitko dźenża hischcze nimamy, a tak hischcze mnoho wobcźežnjcźow nałazam a fmy nuzowani, wupowjedźenske graty, klucze, narunnanke dźele ta motor atd. stajnje hobu nałożeź. Mechanikar nima runjewon lohki nadawk, taku maschinu pschezo n porjedże dźerzecź, wobżne hdyż fmy dałoko wot naschego domišlnu.

Wobmjetowany kapital nam njedowola, fmydom zyły numénjenski motor do raulischeho kraja pólłacź, taż je to amerikanskim létarjam, pschi jich njewobmjetowanych pjenjezownych hródkach, mózno było. Też njemózemy prajcź, jo je mała schwajcarska industrija pschi tutym pschedewjazu podpjerała, ale mózemy jenoż fjawny dźak wuprajicź někotrym firmam ja priwatnu podpjeru tuteho wulkeho pschedewjacza.

Po poslednich powjescźach je turkowske knježerstwo Mittelholzerowe létadło w Smyrnje jadźerżało. Hačrunjež běsche schwajcarske knježerstwo hnydom sakrocźiło, njeje fo wono hacź dotal hischcze wudało. S tym je wuzźiwy létak wulke njelubostnadze poczełył a zyły lét fo někto poolécźił. Nadźijomnje fo wón hórzy do wyjada pischinje, je by fo wulke pschedewjacze flawneho létarja poradźiło.

W technifkim rozwiću pschatstawich létadłow (*Segelflugzeuge*) *fu fo hacź dotal jenoż fmudne postupy cźinile.* Sa cź fo mojeho pschehnanja we Waldenburgu w Schlesiskej fmy doje w naschim létatskim kowarstwje wjele wjeselake pruhowanske léty mélí. Tola fu wone ústsche thěrko ftrafchne a fmy hischcze nuzowani, jeli chcemy so do powétra pozběhnucź, i jenoż njeschcze hory leczecź. A to pschi mérnym a fajnym wětrje. Jeli je wětr pschefylabu, njemózemy leczecź a je-li pschefylny, ftorkazy, tehorunja nic.

Přłopk.

* S Großrühriwdorfa. (Smijsan powpadnył.) Mychło žadne dnje je a tchodła naspomnjenja hódna, hdyż we februarm, polajkim wotrjedź fmy, hady fajo k nowemu fmjenju wolnicź. W tudomnych lośach popadnychu njedźelu hnitija, kotruż moricźu.

* Spjazh. fawnik. W Lětnizach je psched krótkim jahudźeny dla prozeża rewizija fapolożił, dokelž mólescheho hjespodarja dopokasacź, je je jedyn pschitomny fawnik zyły cźaš jednanja tpał. Sajudźeny fo njemało njenaftrói, hdyż shoni, so je nemilostiwny hud w Lipšku jeho rewizija faczijnył, dokelž we fmanju fawnika zaneje *mamy njewidźesche, to mohło pjenježnosći wuhuda postworicź.* „Fawnik fmé tpacź, tak dołho hacź fo to je fwojim kwélowanjom fmjese. Je jenoż wotrowaty, cźelnje pschetomny bycź.“ — Po tutym rosnuzże fo hacź dwaj fawnik tcź hacź a fudnik tak wuhud fam poftajicź. Kajkim konkrehowanom to potom wojde.

* **74 létneho hofcejnarja fadajili a wurubili.** W małym měrcźanfku Sonnebergu w Rudnych horach je krwawny njeftutk wulki rosshorjenosć fludźił. **74 létneho hofcejnarja** Franza Beka, f mamośtejacheho muża, namakachu morwcheho we fwju. Cźełko lejesche na prawej ftronje, i njeswjedomem f fcźenje wobwocźene. Plachta běsche jemu wokoło fchije fadźerżenja. Ruzy běchżej f powjafom wuwjafanej, tež nohy běschżej hromadze fwjafanej, tak so njeje fo ftarz zyła wjazy hibacź mohł. S rubischkom, kotreż mjesche wokoło fchije fadźerżenje, je drje mordaŕ jeho fadajił. Kaž lékaŕ fwědcźi, je fo mortwy fadźiwł. Po fdacźu jedna fo tu wo rubjożne mordarstwo. We Sonnenbergu fu dwaju podhladnoju cźłowjefkow fojeli.

* **Rosbuchnjenje kiślikoweje (Sauerstoff) blesche.** Se Duisburga fo dźeli: Pschi pjelnjenju blesche f kiślikom fta fo w żelesarni „Konig“ rosbuchnjenje. Dźeše żelesneje blesche fleczachu do motorow, tak je wschdy maschiny fastachu. Druhe dźele ranichu 4 dźiłacerjow jara cźežko. Druhi fabo ranichu fo je fchlelcźanej rjechu, kotraž bé dła błyłucho powětrowcho cźiłchcza dele padnyła.

* **Pschi wohnju kłéb napjekł.** We wjelzy Lehma we Schlesiskej chyzhche bur kłéb pjeć. Wuheń běsche wobschkodźeny, a tak nasta nadobo w domiskim wohni, kotryż fo rej rucze na fuzpodne twarjenja wupschestrěł. To pał nitodebo bura njewotrasch, so fo do kuchinje wrócźi, 20 pokrutow kłéba do pjezy lejsuwa, mjes tym fo twarjenje herjeka dołpolnje we płomjenjach stejesche a woda, kotruż wubowa na tjechu lijesche, f cźuranu powuhenju dele jeziche. Sa wóstu cźaš potom pjeczeny kłéb f pjezy wucźaha. Hdyż běsche fo wohenj sahaschał, bé fpodźiwanje wulke, hdyż rjany bruny Boži dar wej tuchu wuhladachu.

* **Cźekenje i wulkeho města.** S fwjetscha fo pschezy praji, so ludźo se wjzow do městow cźahaju. Tola je jich też dosch̄ez mészcźanow, kotrjż maja. Żiwjenje we jakurjenym mjesce mjes schérymi murjemi dosch̄ez fnże. Tak namakachu we ftarej wopuschczenej wowcźerni w Limborjej holi ti Gwóźdj, kotreż běchu dła nedostatka na ośele a bydlenju f Hamburka cźekli. Wonej widźu tam idyllifke żiwjenje, fpja na schmérdźowej jehlizje, wodźerwaju fo f papruschowymi łopjenami, warja na ftarych thachlach wotrjezą hěiu a żuja fo je fbérainym fabłow, kotreż pschedawaju. Po dacźu fu pschi tym jara fpokojom a njewuftla febi na to, fo jadźo do kura a procha wulkeho města wrócźicź.

* **Nowa družina hłodu.** Hacź dotal běsche nam jenoż fnate, je je cźłowjek hłódny, hdyż pschemalo je. Nětko pak je profesor Bichel nowu družinu hłodu namakał. Tutón hłód, kotryż dr. Bichel „fnutskowny hłód“ mjenuje, nastanje tak, fo njejfu fnutskowne cźełkowe pohłiby we porjedże, tak je je cźłowjek hłódny, kaczinsce dołcź, haj famo pschewjele. Sežiwjenjski progeż we cźłowjeku njewudźerži fo mjenujzy jenoż f wutkami, kotreż pschi pschetrjebanju cźełu cźpołotu dawaja. Ale każ i tajkej macźijni, każ na pschikład i vitaminu, kotraż je, hnezkujuzej cźpołotu njedawa, tola mózna ta zeknjenje. Hdyż cźełko dosch̄ez vitaminy njedóstawa, je wone khore. Bichlej je fo poradźiło, dopokasacź, fo f njedubahajzym t źeb: branjonu vitaminy wobsebite družina hłodu nastanje, kotraż fo runje tak potaja, każ jeonory hłód. Cźełu runje tak wulkhujeje, każ hódy njeby i zdaleka wjele k jeczi dóstało. Bichel je fwoju theoriju na pjach wuprubował. Pjzy dóstacźu wjele, haj famo pschewjele jeżicź, tola jenoż tajku jedź, w kotrejż vitaminy i zyła n obé. Jedyn pcźi, kotryż pschi fapoczatku tajcźeho kormjenja 10 200 gramow ważesche, wuftkny fa 3 mécźacy na 6 200 gramow. Běsche *potajkim 8 puntow fhubił.* Hoczrunjež dosch̄ez jedże, wżło tajkeje bjes vitaminy dóstawasche. Pcźi pschezy cźjazy jerejche, tola wżde dźele zyrobu fo i zyła njepschedżelach. S teho je widźecź, kajku ważnosć vitamina ja fkrowe żiwjenje ma.

Schkrowe deweſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Żito je żadne, ale tola płacźiwu nésćto tunische. Wobrot wostanje fnadny. Tendenza jara mérna.
Dop. ¾12 hod.: Dale jara mérne wiki.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotrjowe fmjezo do tuni abo 1000 kg, fewsal 100 kg, płacźizny po hórej fchrowje.

	17. 2.	16. 2.
Pschenica	250-256	250-256
rožka	250-253	250-255
natel. jecźmjen	255-270	255-270
nat. jecźmjen	—	—
wowh	187-195	187-195
kukurjaz (Mais)	224	—
pschenicźn. muka	34-36,75	34-37,00
cźana muka	34-36,75	34-37,00
pschenicź. wotr.	15-15,60	16-15,70
rane wotrubu	15-15,50	16-15,70
rapź	380-400	380-400
rane fmjezo	400-405	400-405
rjach	21-22	21-22
wjelusckki	18-19.00	18-19 00

	17. 2.	16. 2.
lany wosjuzki	18-18,50	18-19,20
dach. melasa	9,60	9 80
jerabella	15-17,00	16-16,50
hrowaze frajži	20-20,40	20-20,80
hunj	20-21,00	21,00-21
wola	19,50-20	18,00-20
lany wosjuzki	24-25,00	24-25,00
wobre tuzina	13-14,00	15-14,00
olle lupiny	15-17,00	15-17,00
funa, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
fiowa, rjana	1,18-1,25	1,15-1,20
„ pschenicź.	1,16-1,26	1,15-1,25
„ wowżina	1,00-1,05	1,00-1,20
„ jecźna	0,90-0,95	0,90-0,95

Hospodarski rozhlad.

Sdrjeon 18. februara 1925.

Wežerawſche kurſy w Barlinje:

(Cyfle kurſy su w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	21 980
jendźelſki punt	20 025 000	cźeſkoſł. króna	12 450
ſchwajzarſki frank	80 750	10 mil. półik. mark	80 200

W pjenjesach wurjadneho pschemjenjenja njebé.

Efektny mějachu wobzow dale leflabjenz kurhy. Wójnſka a ſtatne poſczonki ſapiſchachu ſnadny wobrót.

Produktowe wiki běchu jako jara mérne. Muka ma płacźizu hiſchcźeze ſchpatne wiki. Tehodła mlynjo a wikowarjo malo khléb wobzu żita kożadaju a kupuja. Też ſa jecźmjenjom a wowżom ſu malo praſchachu. Wežera płacźeſki zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicźy 12,50—12 80 rožki 12,50—12 65 jecźmjenja natélu. 12,75—1350 najmjſk. 10,75 hacź 12,— wowża 9,35—9,75 hr.

we Wróthſławju:

pschenicźy 13,25 rožki 12,90 jecźmjenja natélu. 13,25 najmjſk. 12,— wowża 10,35 hr.

We termijnowym witowanju:

pschenicźa w meji 14,17—14 12 hr. — rožka we mérzu 13,15—13,12 w fapreji 13,55 hacź 13,50 w meji 14—13,92 hr. — wowż w mérzu 10,22 w meji 10 85—10,87 hr.

Butra w Danſkej a Schwedſkej horje bije. Tehodła pola naſ butra tuniſcha njebudże.

Sſymjenitne bérny. Ratarſkemu wulkowikowanſkemu towarſtwu „Sſerbſki Hołpodar“ w Budyſchcźinje je fo poradźiło je ſtrony bratrowſkich organizazjow w Pólſkej dobre ſymjenitne bérny dóſtacź. Bérny ſu wodźite ſymjenitne wot 1½—2½ zolla (35—60 mſm.) wulke. Zentnaŕ pschińdże hacź ſem 4—5 hr. Naſchi tamniſchi pschecźelzo runje ſa dobre wopcźawne originalne ſymjo. Swuběranje bérnow ſtawa ſo pod ſtajnej kontrollu. Sſtajanki dyżli naſchi ratarjo na ſe „Sſerbſki Hołpodar“ dźełaju edrużſtwa a pak na „Sſerbſki Hołpodar“ direktnje ſapodacź.

„Idealismus!“ Wobsehna mloda Jendźelczanka, Vera Pragnell, dyże ſo ſwjeła wotrjeq. Widźana, bohata a hlowna knjeni je ſo ſ Londonſkeho towarſtwom̆eho ſinjerja na nohach wonka ſaſtupiła. Zyle jehowy domčk je ſebi nuzytaſa a wſche ſwoje ſamoźenje rozdawaſa. „Wſche veje, dźiwadła a towarſtwa w Londonje mam ſyte“, ſo wina. Knjeżna Pragnell je we Suſſexu, 15 kilometrow wot hlowneho mjeſta dalenym, ſydliſcheźo ſaſtoźa. „Am natwari ſkźu, w kotrejź móże ſkódy nuzowazy pſchejagowaćej. Nekole pſchebywa tam 12 wołzobow, mjez nimi jeonn njewćerinz, jedyn komunista a jedyn ſchtrajk. Wſchi ſoźiuja ſwoju potrjebu ſe wſchelakimi ruczynymi dźelami. Najwjazy ſ nich njeźeda źane mjaſo a tak ſłodźi jim, ſchtoź narozeſe. Wſchem wołzobam pſchiſtoji ſtrowe prawo. — Knjeżna Pragnell wobtrucuja, wo je nětkole nimo mery ſkoźowna a njemóhła ſebi, ſenje ſo do Londona laſo wrócićź. Dokeź je ſwoje zyle ſamoźenje rozdawała, njebyła ji nicźo, hacź ſo ſebi je ſwojeju rukow dźełom ſwoji wſchedny khleb ſaſtuźi. Wona ſwiſuje a nimo teho ſtaſtkeźa wukonja ruczne dźeło.

* Dwě kupje na pſchedźawanje. Dwě kupje pſcheo Briſagom, we ſchwizarſkim dźełu jezora „Lago Maggiore“ pſchedawaju ſo 27. měrza w Locarnu na pſchedźawanje. Wjetſcha, St. Pancrazijowa kupa je 22 000 kóſmych metrow wulka, na kupje ſteja ville, kapała a druhe twarzenja ze ſahrodkami. Mjeńſcha, ga Eui. Apollinacija mjenowana, je 5000 kóſmych metrow wulka, na njej ſu jenoź luki. Pjaćźina kupow, kotrejź nimſkej bacowje ſłuſchachu, je ſo ſ 1,100,000 frankami paſtajiła.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Schtwórtk, 19. februara 1925, dop. w 9 hodź. pſcheſadźuje ſo w ſudniſkej pſcheſadźowarni: pisańſka maſchina, toiletowe błidko, myjne błidko, ſchćeny letny pſchemoblek, 70 kokowych wobłukow, 60 puntow kakaowa, 10 puntow chin. czaja, dezimalna waga (kiź 6 zent. ważi), ſchćeny ſofa, klamańſke błidło, wulke polzy, pisańſke błidło, mużaze koło, ſóźna walka, pſchirjeſowańſka maſchina, 32 bleſchowe běcho wina, 6 błachowych laka, 1 błachowy bronſowe tinktury, 2 zentnarjej karbita, 4 zentnarje mydłowego pulwra, 150 tylow cźitjowe kremy; dźełba ſonjazych a mużazych nohajow, 1 vertiko, wulki ſchpihel, 2 ſudaj wina, mużaze jedne koło, poſlejſchcźa ſa jene ſoźo, trjeb. wobleſ, ſofa, dezimalna waga, letne khapy, gumijowe thornarje.

*

Murjeriſke a cźeſkiſke dźeła ſa 2. dźeł tworowieje kólnje na Budyſchſkim dwórniſchcźu ſo wupiſuja. Dźeła 3 měſazy traja. Placźiſnowe ſapiſy ſu dołacź ſa 1,50 hr. na Budyſchſkim żelezniſkim hamcźe ſa nowotwary. Poſticźenja moja ſo ſapodacź 2. měrza.

*

Bucź ſ Lubjeńſa do Rachlowa wjedźe, je dla nażypowanja na Lubjeńſkich, Splóſcjanſkich, Delanſkich a Rachlowſkich honach wot 19. febr. 1925 ſem na tak dołho, kaź wuworjedźerſke dźeła traja, ſawrjeny. Jědźacź może ſo, tak dałeko hacź to Lubjeńſke hona naſtupa na Jaſonźu, Wyſkoku, Bónjeju, Malu Khójinu, Wulku Khójinu; ſchtoź dalſche hona naſtupa na Wyſkoku, Rachlow.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin“ wuhotuje njedźelu, 22. febr., wječor z dypkom w 7 hodź. w hoſcencu w Rašowje zjawny serbski wječor z koncertom, dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka a wſě bratrowske towarſtwa wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Budyšin. „Sokołki“ maja ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Přińdźe wšitke. Načolnica.

Khwaćicy. Khwaćanske serb. tow. změje njedź. 22. II. pop. ¼4 hodź. pola k. Šołty hišće jónkróć swoju hłownu zhromadźiznu. Dokelž mamy ważny porjad (nowoměny atd.) skónčić, wočakujemy, zo wšě sobuſtawy z dypkom přińdu. Nowe sobuſtawy so přijmuja, też hoſco su nam ſtajnje witani. Nadźijamy ſo bohateho wopyta. Tučasne předsydstwo.

Ralbicy. — Tow. kat. młodźencow wuhotuje póſtnicy njedźelu, 22. febr., wječor w 7 hodź. we Waldźic hoſcencu swój załožeński ſwjedźeń. Předsejedź budźe ſo hra „Poſledni kral“. Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Šowrjecy. Spěw. tow. „Sokołk“ ma jutře ſtwórtk wječor we 8 hodź. spěwanje. Njech nichtó njewuwoſtanje. Předsydstwo a dirigent

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Měrćin Smoleń w Budyšinje. — Zamołwity za hoſpodarſke dźeł: Arnošt Bart, w Brěžnycy, — za ſ. A. Dučman w Budyšinje.

Wels přede wšěmi do předka ! !

Štó přinjese prawe modele manilow, drastow atd. ?
Štó přinjese najrjeńše ſidy, krepy, colienu, crep de chine ?
Štó přinjese najnowše muſtry muſelina, wolmjanych tkanin, bałmjanych tkanin atd.
Štó přinjese najrjeńše ſonjace ſaty we wšěch wuwjedźenjach ?
Štó přinjese dobre ſolidne hołcace a dźěćace ſaty ?
Štó přinjese najwjetſi wubjerk bantow wſeje druźiny ?
Štó přinjese najrjeńše ſerbſke rubiſća a fale ?
Štó přinjese najnowše mużace, pachołace a dźěćace wobleki ?
Štó přinjese najrjeńše zwjerſne koſle, nócne koſle, garnitury ?
Štó přinjese najnowše mużace kłobuki a čapki ?
Štó přinjese najlěpše ſonjace, mużace a dźěćace nohajcy ?
Štó přinjese najwoſebniše ulſtry, kosmikſte a gumijowe mantle ?
Štó přinjese najtuńše Breechesowe, manchestrowe a dźełanſke kholowy ?
Štó přinjese najwjetſi wubjerk a najtuńše płačźany ?

Załoženy 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon 12.

Njedźelu, 22. februara, mamy wot 7—8 a wot ½11—6 hodź. wotewrjene.

Spěw. tow. „Liedertafel“ w Rownem p. Slepeho
wuhotuje ſobotu, 21. februara 1925, **na Kowalic zali**
wulki maskowy bal
z mytowanjom najrjeńšich knjenjow, knjezonow a knjezow w najlěpšej maſcy.
Bitwa ze sněhowymi kulami atd.
K temu přečelnje přeprošuje **Spěw. tow. „Liedertafel“.**

Tworykupowace towarſtwo w Budyšinje
z. dr. z w. r. (Warenein kaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)
Naše 40lětne wobstaće
ma ſo po zhromadnem wobzamknjenju z dźełaćerſtwami
6., 7. a 8. junija t. l.
na hódne wašnje woswjećić.
Sobuſtawy, kiž chcedźa tute dny na třělniku wuſtajeńſke abo druhe budy poſtajić, njech ſo wosobinscy na k. Richtera w hoſcencu „Zur alten Zeit“ wobroća.
Předſtejićerſtwo.

Strowosć je bohatſtwo!
Najnowše aparaty
elektriſkeho hojenja, galvaniſacije, ſylneho ſkutkowanja, wumělſke hórſke ſłónco, hojenje z čoplymi pruhami.
Wot 18. februara: **Elektriſke hojenje a wothladanje khorych we** wobkhodźe a zwonka wobkhoda.
Naturſke hojenje: elektroterapija (hojenje), hojeńſki magnetismus, maſerowanja.
Předawanje: Specialna firma **Hans Funtan nasl.**
Hojenje: **Max Nowak,** hojeŕ **w Budyšinje** na Moltkowej dróży 31. Rěčno hodź. 8—12 a 2—7 hodź. Darmotne wukazanje, radudawanje a lěkowanja na pruhu. Nizke płaćiny. Rěći ſerbſki.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na ſukelnſkej haży 34.
Telefon 736.

Hłowna pſchedawatnja Rud. Saka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim heſtmanſtwje.

Sklad ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Najlěpše wuporjedźenje wobuća
Jěchańſke nakolena (Reitſchäfte) **dźeło po měrje**
poruča po najtuńšich dnjowych płaćiznach
Wuttka w Rownem pola Slepeho.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Starſu, porjadnju, pilnu
ſtwinsku holcu
pyta k 1. měrcej
ryćerkubło w Jaſeńcy
pola Njeſwačidła.

Mašinistu
pyta
Dźełarnja prasowan. wuhla na Horie.

Wubjerk z hromadami
mużacych a žonjacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki **Presto, Schladitz, Gritzner, Tornedo, Miffa, Express a Spezial** najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźelne płaćenje
Dom jězdnych kołow
Witek w Ščićecach.

Transmisije
kóždeje druźiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach č. 27

Linoleum
wšěch tołstoćow
L-tepichi
L-běhaki
blidowy linoleum
gardiny po wšěch płaćiznach
Otto König
při mjanowych jětkach 3
blizko Pětrowskeje cyrkwje.

Parne čisćenje pjerja
z elektriſkim čerjenjom wobſtara jenož
Erich Schmoller w Budyšinje na ſukelnſkej haży 3. telefon 1103.

2 konj. ſylny **motor**
za krótkozamk. (Kurzſchluß-motor) za wjerćity prud na tunjo na předań
Otto Käppler
na Hoſće haży 23.

Kalmuk
črijace lapy, barchent wšěch družin poruča tunjo
K. Symank w Budyšinje
na Lubijſkej dróży 12.
Žane klamy!

K swinjerězanju
kupuje
dobru hejdušku,
ſamonuſtu čerſtwu,
nowe korjenja, majoran
pópjer
ze ſamſneje korjenjowoje tołčenje, ſtajnje čerſtwe pola
Korle Kahroweja.

Centrifugi
wuporjedźa derje a tunjo
Ernst Falting
w Njeſwačidle.

Wyſokoſudcelna
kruwa
jena předań we Łomſku č. 20 pola Minakała.

4- lětny
kóń
je na předań w Komorowje č. 6 pola Rakoc.

Wulke belgiſke
hobrſke kanikle
z młodymi ſu na předań
w Dalicach č. 5.

Foxterier
čorno-běły biskaty, je čeknył a njech ſo woteda za dobre myte **w klinkańi w Tſoch Hwězdach** pola Budyſina —. Telefon 11.

Dobry
wowčeŕſki pos
je na předań
w Lipiču č. 4 pola Minakała.

Kedźbu! **Kedźbu!**
Wotewrjenje wobkhoda.
Za lětuſe twarſke předewzaće poručam ſo k wuwjedźenju wſěch **nowotwarow a přetwarjenjow,** kaź tež wšěch **wobmjetowańſkich a wuporjedźeńſkich dźełow** při kruće ſolidnem, wěſtwuſtojnem wobdźełanju a ſprawnem, poměrnem wobličenju.
Z poćeſcowanjom
Alwin Anders, twarſki předewzaćeŕ
w Budyšinje na ſukelnſkej haży 28 w zadn. khěži po 2 ſkoku domaj na lěwo.

Drjewowa awkcija.
Njedźelu, 22. februara, předawam
zahon ſtejaceho wužitkoweho a paluheho drjewa.
Kupcy zhromadźa ſo pop. w 2 hodź. při Hermańcańsko-Ztyčinjańſkim puću.
Wobſedźeŕ.

Serbſki Hospodaŕ
ratařske wulko-wikowanske družſtwo z w. n.
poskića
ſymjentne běrny
dobre zwuběrane orginalne ſymjo, z bratrowſkich organizacijow w Pólſkej.
Centnaŕ přińdźe hač ſem, za tym hač družina 4—5 hr.
Skazajće pak pola z nami dźełacych družſtwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon č. 166).

Sad kjeđźi a za hospodaŕſtwo
kupuje po kóždej dźěłbje
Paul Böhmer w Halštrowje
Dopiſanica dosaha. Přińdu ſam.

Centrifugowy wolij, wolij za młóćace maſiny, ſkótny jatrowy tuk (Viehlebertran) picowanaki kalk porosa
Viktoria-drogownja
E. O. Hennig w Budyšinje na ſukelnſkej haży 7.
Telefon 941

Dawno znate a lubowane
Wjenkowe kofeje
poruča w njepřetrjechenej kajkoſći
Jana Wjenka nasl. w Budyšinje
na zwonkownej lawſkej haży 5.

Přiloha k čislu 41 „Serb. Nowin“

Srjedu, 18. februara 1925

W swjatym lěcze.

Wjetšina cžesoda katolskich Serbow hotuje so našeto do swjateho města, do **R o m a**, jo bychu tam swjedokoto swjateho lěta byli, kotrež so lětsa wotpjet wobnowja. Dokelž su mnohe nowiny hižo wo tym pisate a mnohi tež wo tym słyšeli, tuž dženiny tež naschim cžitarjam rospamjatowcž, kak so je swjatym lětom ma.

Stare protiki a knihe pisacžu prjedy pisched lětnej liczbu husto pišmikaj A. D., to rěka Anno Domini — w lěcze Knjeza! S tutym wurafom je prajene, jo my wot naroda Knjeza Jezuša Khrystuša lěta liczimy a so wšo tóžde lěto j Knjesom swjasane bycž. Tež tuto nowe lěto dyrbi bycž lěto Knjesowe. W zyrkwinskeri przyzyu je jako tak mjenowane „Swjate lěto“ wojnamjenjene — jubilejne lěto.

Schto ma to rěkacź? Tuž słyschcze!

Kóždy cžłowjek ma žadosć sa swjatymi dnjemi, cžasami, khdyž so wusmjerobdźi wot wschěmnych starosczow a j tuteho semskeho prócha shladuje do tamnych walin, hdzež jeho najpotajniše žodženje dže. Taste žadanja mějachu wjele pohanow we swojich swjedženjach. To sjame namakamy pola Israelitow. Pola nich běsche kóždy sedmy dzeń sabbat, swjaty. Hischcze wjacy: samo kóžde sedme lěto. W tutym sabbatowym lěcze njeskmědżesche nichtó pola wobdźěłacź. Też semja dyrbjesche swój měr měcź. Na khudych a sadolženych so we wulkej měrje dźiwasche. Dyrbjachu wjedźecź, so też sa nich je swjaty cžas mitosce a luboscze pischischol. Njeskmědżesche so wuswjacź, też wiz žnjecź. Cžłowjek dyrbjesche wot dobytka sasahnyh hdzež lět so žiwicź. Schtož pola bjes cžłowjeczeje prózy njeješe, to słuschesche swérinje. Swérjo a polo cžerjba j cžłowjekom pod lakkeczom, kotryž je hrěch do swěta pschinjesł. Tehodła dyrbja też swérjata a pola swoje swjate lěto mecź.

Wěsche-li pak sedem krócź sedem lět minu, pschindże 50. lěto. Potom bu swjatozrjažnje pisches rózkow synk **j u b i l e j n e l ě t o** wosjewjene. Hischcze bóle hacź sabbatowe lěto běsche 50. lěto w **s w j a t y m cž a s u**, lěto měra a hnady. Sasso njebu tola wobdźěłana. Schtóž bě so w potlednim polkčtwrtotku do wotrocžitwa podał, bu někto wutrjebodźeny. Wschě leżomnosće, kotrež běchu so wot potlednjeho jubilejneho lěta pschedałe, wrócziču so na swojeho prjedawschego wobsedżerja. To pschinješe wšo hospodarske (socjalne) srowanowoživjenje, sliesche pak też j nabožinu w swisku, dokelž tuto jubilejne lěto bu na wujednanišim swjedženju wosjewjene.

Mušlicžka jubilejneho lěta njeje w katolskej zyrkwi niczo noweho. Tola namaka so jubilejne lěto hakle posdże w zyrkwinskich stawisnach.

Powieda so, so je w lěcze 1300 prastary muž do Roma pschischol a so praschał, kak może wulki wotpušk dobycź. Tola nichtó njemóžesche jemu wotmolwu dacź. Tuž powědałche, so je jako jedyn z tych, kotrež su swojim nanom se Savoyiskeje (w jewjernej Italiskej) na swjate lěto schol a někto tu sajo je, so by psched swojej smjerczu hischcze jónu wulki wotpušk dobył. Pytachu w starych knihach, ale njenamakachu niczo wo nim. Dokelž też druzy stari ludzo so samolwjachu a wobkrucžachu, so je w lěcze 1200 wulke swjatočne lěto z wotpuskom było, dha jeho bamž Bonifaz VIII. wotmyšli, tuto hnadowne lěto wobnowicź a dowoli 22. februara 1300 sa tuto lěto a wschě sledowace stote lěta dospołny wotpušk, kotryž po wěrnej pokucze a prawej spowjedźi zyrkwje japoschtolskeju wjerchow 30 dnjow dołho wschědnje wobhaja, jeli wot wonka do Roma pschindźechu, pak 15 dnjow. W tutym lěcze pschikhwata 200 000 pucžowarjow do Roma. Hižo 1343 abo 1349 postaji Clemens VI. tóžde pjeczdźesate lěto jako jubilejne. 1389 jarjadowa Urban VI. k dopomnjenju na 33 sesinskich lět wocžłowjeczeneho Bożeho syna jubilejne lěto tóžde 33 lět. Sixtus IV. psched nim hižo Pawoł II.) postaji 1475, so ma tóžde 25. lěto jubilejne bycź. A tak je so hacź dotal dźerżało.

Swójate lěto wotmětwa so z wosebitymi zwjatostczenmi. 24. hdźewnika buchu tak mjenowane stote wrota w pschitwarku zyrkwje k swjatemu Pětrej swjatocžnje wotewrjene. Wot lěta 1500 su wone zamurowane a budża po skónczenju swjatoteho lěta sose zamrjene. Pscherżiżu so murja powali. Bamž laspjewa psalm: „Wyklukajśe Bohu wschě kraje“ a dyri z drobotnym hamorom do murje, kotraž so zhinje. Wobě stronje nowych wrotow pokrjeji bamž je swjeczenej wodu a trocži jako prěni pisches **s w j a t e w r o t a**. We swanym cžasu wonkowjaca bamžowi pomocnicy tešeane zeremonije w tšoch khownych zwrkwjach města Roma.

Kaiku wažnosć ma někto swjate lěto? Nětczischi bamž Pius XI. je 31. meje 1924 w jenym dopisu swjate lěto wosjewił a w nim wupraji: „Khdyž w sabbatowym lěcze Hebrejscy te tubła, kotrež běchu do zuzych rukow pschesche, sako swojenemu wobsedżerjej wróczichu, khdyž buchu wotrocžiły swobodni a swojemu prjedawschemu rodu so wróczichu, to wschło so w naschim wujednanišim lěcze swobodnischo wobkrucži. Schtóž mjenuja w jubilejskim lěcze pschedwižima sbožnosće japoschtolskeho stoła dowjelni, dóstanje pisches hrěch sbuhjeny pokład saklužbow a hnadow sajo wróczo. Wukupi so wot krutseho mózgnarstwa djabła a dóstanje zwobodu, j kotrejž je naš Khrystuš wuswobodźił. Jenu so wschě tkhoštanja, kotrež ma sa swoje hrěchi a pschestupjenja hischcze wotpokucžicź, dźiwaju na njesčónczne saslužby Jesuša Khrystuša, najsbožnischeje knjejny Marije a swjatych dospołnje spuschcza.“

Bližšichi je wina.

We naschich dnjach rěcži so wjele wo **w i n j e**, mjenje wo swojej hacź zuzej. Tak brje je nastajnje było! Pomyślmy jeno na słowo Jesuša wo tschěšeli we woku bratra a wo rjedże we **s w o j i m** woku. Hižo stary powjedar Ajop praji: „Kóždy cžłowjek nošy na ramjenju puczawanšti mech. Přeoku w lóžichim dźele ju hrěchi bratra, lady w cžežšichim dźele jeho sambne hrěchi. Přenišče widźi pschezo psched Bohu, tamne pak mi.“

Tak je. Powjetschujemy husto winu bližšicheho. Dyrbimy hej bratrowy cžinjenje bóle rosmyślicź. Potom buchmy swólnali, so wina j zajda tak wulka njeje, kak ju we swojej rosharjenosći myślemy. Husto dosć ju smješnine maliczkoscze, z kotrychż njepschecželstwo mjes ludźimi nastaje. Tu je ja powtrow dosć njepodźakowa. Tam so w rosharjenosći njepschekładene wótre słowo prajesche. Tu je prózna kótko wotpokaja. Tam je žadanu wopyt njewuwjedźe. A kaž tute wschěsne maliczkoscze wschě rěkaja. Pomyślmjesce bes na někotruzkuli swójbnu roskoru. Njedorosumjenje we wokomikach rosworjenja je hižo k rójby a rody, kotrež puta hwjast krewje a naturiskeje luboscze, rostorolo na dołhe cžasy. Haj, sapadkoscz je druhdy tak wulka, so njepschecželizy bratrja a sotry ho žanny pschi rowje nana, maczerje njenamakaja, njewujednaja. A wina? Maliczkoscze, njehódne ho jich dla roskoricź a žinjenje sjericź.

Dyrbimy rospominacź, kak wschelakori tola ludźo Jm. Ssu žiwi w zyse ogjelenych swětach. Hdyž tute Jndźy tak hromadze sraka we wótrym boju žiwjenskich, potom rěcžiaj wobaj wo winje, wo lóhjenje, wo njekrmanstwje. We wólbnej wójnje mójemy to wopjet wobkedźbowacź. Sso njerozumja. Ssu je starschiskeho doma wschelake dźědźinstwa dostali, wschelake kharaktery, wschelake dary, nałoski, imitacje, fasowne rosdźuhy. Hdże je potom tamna „wulka wina“? „Doživ ho do położenja bratra!“ — tak dyrbi rěkacź, jeli chcedźa so porosumicź, hej wobach. Spyta hej kóždy sprawnje porosumicź, kelko hłoh a njerozumja, njedowěry a njepopschecža by ho je swěta zhubiło! Hdyž pschedstajeny j wócžkom luboscze do wotrohy a zmjatka podobateho shladuje a na to wuzhli, kak temu je, kiž dyrbi dźeń wote dnja, lěto wot lěta jenoh hłušcź a powduchnjeć, by pscho pothmurjene wobliczje, jeho napschecziwne słowo milischo pohubdował a to jako wuras lóhjenja a spjecžiwoscze hnydom njewschitcžiłoš. A hdyž podstajeny ho prózuje holwodałke a zmjenske położenje pschedstajeneho lěpje studowacź, njeby pschinjuwo lej woli, wo wulkulanju rěcžał, ale by spjinał, to ja dźěłodawarjom, ja knjezom hórka nusa žiwjenja je swojim hubjenstwom steji. Haj, spytajcze bratra dorosumicź a spóznajcze, so wina kaž wulka njeje, kaž so najprjódy hwjedy hdy a jo słónczuje na wobémaj sałazi. K temu je wšo trjebna luboscź, dobra smužensć. Jezuš dźe praji: „Njesudźcze, to njebychcze sudźeni bycź!“ Zyle hnuk by na sudźe było, dychatli so ludźo lěpje rozumili, njetchcze pschesjednocź. Było. To je nam Sserbam wosebje trjebne. Wo wjele lěpi by j nami stało, hdyžmy-li byli jena wutroba, jena duscha — so bóle dorosumili, wjazy rosuma trjebali. Potom njebychu naschi njepschecželjo telko narodnych a politiskich wukpěchow mělt we naschim Serbskim kraju.

Z domizny wuhla.

Mam dženja swobodne popoldnjo. Jěry nasymsli wětr wokoło thěžli wuje. Mnohim cžini won starosce, kak budźa hebi mnohe jitwiczku wubrjeć. To je pak so pornjo sandźenym lětam tola we wětrej měrje polepschilo. Ssym też, khdyž běch hischcze w měrje, pod synnu cžerpjecz mět. Dženja pak chzu hebi „sakachłowacź.“ — — Drjewo hižo w nječeji pukoze; tuž pschinješe někto wuhło. Tuśam jedyn „briket“ po druhim do kachli. Ssu to dołhe cjorne kusli, na nich mjeno „Ilse“. Hižo žehlíwe jasyčki tute cjornuschki wobliśuja. Běsche někto dosć w kachlach. Teho masuschka, kotrehoż hischcze w ruzy dźerżach, dyžch sajo wróczo do wuhlaka położicź. Na njeho hladajo, takle k njemu prajach: „Schto też to žy tu hižom wschо nasshonił. Sawěsce by ni mnoho powědacź mógł.“ A hlej! Tu poczа wón le nmi takle bambyricź:

„Pisched lětsyżazami njeběch ja hischcze tajši masuschol, kotryž cži twoje ruzy womasa. Sswm po njemuzy zyle pscheměnił. Tehdom stojach we wulkim lěsu, běch rjane běle drjewo. Tu poczа junu žylnje wichoricź a so deschczowacź. Wjele žylnych sčotomikow spada, też ja běch pódła. Wschitzy so podmirchi. Bloto naš sajgypa. Leżachmy pod semju a to dołho, lětsyżazy so minuchu a my — — — so pscheměnichmy; j drjewa nasta wuhło. Jenoho puja někto žlujchach w mojej blisskosci spodźiwne schkrabanje, bicže, hwisbanje a wschelaki druhi hołk a harn. Nadobu bu swětło. Wyšche mje mózne, wuhóke murje pjerschcze, kiž bě naš sajgypata; spodu nje cjorna murja — wuhło, wuhło. Na dnje tuteje njeskmérneje jamy so žledorne rěczki we ščónczných pruhach sybolachu. Běchmy we wuhlowych podkopkach. Ja leżach horjeła na wuhlowej worschcze. Dyrbjach tam wjele pschetracź, widźach pak też mnoho! Na mój khribjet położichu cžežke kolije. Po tutych naštajnosći wotjeżli jeździdu, pjerschej wozo, kiž naš bě sawodźewata. Pjerschej běsche daloko wotwojena, tuž pocžachu tokame někto sajo j nami cjornuschkami. Wulke żelesne łžicy sypachu naš do wosyczkow. Jeździechmy někto do twornje. Tu turowje j nami wobłhadźowachu. Pschechazhu naš na wulkich tschidach. Schpatne wěży, kamuschki atd. wotjachu wrócžo a my, dobre wuhło, buchmy we wuhlokich khachlach, pod 140 stopnjowy cžopłoty, łuschene. Pod wjazy hacź 100 wobwětrow (Atmosphäre) cžeże, dostachmy kokt a mjeno natlóczene. Běch hotowy „briket“. Sswuach so někto se mojimi towaršschemi po 200 metrow dołhej cžarje do wosow. — Dołhi cžah stejeshe pschihotowany, cžahawa pschijědże a wjeseshe naš j twornje. Puež wjedźeshe pisches holu a stónczinje do makeho městaczka. Tu naš cžrjódźe do cjmowych hólni smjeta. Hdyž so trochu wujachich, dźěsche pucžowanje sa někotre njedźelski dale. Wojadło dowjese nje, tu do twojeje cžicheje wjesli a w komorzy wotporžowach hacź do dżenjnischeho dnja, dóniž njeje nje dosczahnyło, k cžomuż hym sajubdeny. Dale a nadrobnischo drje njetrjebam powědacź.“ —

Jitwa je mjes tym cžopła. Na pak, namołwjeny pisches tuteho masuschka, podam k tomu seschłowace rjadki z jeho domišlu.

Domišina briketa je hola, pschi sakko-pruskich mjesach, wot Sforjeza a Lubanja hacź k Łobju a hischcze dale. Bjes pokojenja tuta krajina, ruina, pschezo ruina. Hodźiny dołho może cžłowjek pucžowacź, bjes teho so žiweho stworjenja nadeńdże. Mjes tym so bliže k połdniu haty a jeżerczki krajinu wožiwjeja je tu pěšk, pěšk a sajo pěšk. Ssamo spokojna khójna tu dożahaseje zurohy njenamaka. Letsotki dołho bědźesche jo khudy burik we płocze swojeho wodlicża wo žiwjenstwu potrjebu. „Běrmy a hejduschi tu narosce, k žitu wjazy njedobałasche. Ssucha krumicża rhěžarja jo se šnadnymi stujeležtami łdom sežiwi. Wožamocżene, wot žiwjenja swěta sdalene, běchu tute khudušche wjesli. Sš drjewa a hliny płazane, j rohodżu krute khježicżki běchu najjałnischi dopokas khudoby. Hdyž pak jómu jedyn žebi nihdże do města swěri, to běsche skutk, kiž dałeko a schiroko weddźiwanje łpschedi. Mnohi starz wumrě, kiž njesej swojeho hnězdacżka pschestupił njeje, — je pak sawěsce swojonmischi byl, dyžli mnoši, kiž po swěcze wokoło „pucżuja“. — Nicżo njewabłsche zuseho pucżowarja do tutych krajinu, hdjež hawrony w lěsnej cjischinje swoje hnězdiscżo twarja.

Djenża je tu trochu hinak. Krajina wuwiwa so ke wušnamjenitemu pschemyślowemu hrjedźischczu hrjedźneje Němstkeje. Pisched lětdźesatkami dosta tam cžłowak kraja sa někotre „kroschki“ a dżenża — hobrsće płacżiny jo sa njón hadźeja. Někotry thudy „rapacżk“ pschińdże z jenym raſom na „wyschoko konja“. S pomnéwnjenjom pohladuje mnohi thežkak někto na swoje „pěłkocżne dżery“, hdjež bě jo prjedy bdżił. Sa šnadnischke wobsedżerstwa dosta pjenjes, so mójesche žebi druhdże krajny wjesmy dom (villu) nadobycź.

Wina pscheměnjenja, kiž, mohł rjez, so pisches nóz sta, je, so namakamy tu bohate brunizowe łozischcza (Braunkohlenlager). Pomérnje posdże wuhlowu worschtu tu nadeńdżechu. Pschi zapocżatku łetstoka běsche wudobywanje wobmjesowane na narańschi dżěł hole, na krajinu pola Sholjerza a Lubanja, też Běleje Wody a Mužakowa. Se jednowymi žredkami jo tu dżěłasche a šnadne bě wudobywanje. Snate drje bě, so k wjerczeru bo dalsche worschty wupschestrěwaja, tola njesdachu jo wunoschne hrjeb. Nyczo a pschepytowanja w létach 1910—1911 we Wojerowskim Kulowskim wokrjeżu j jenym raſom zyle wobstejnosće na druhe kolije žwjedżechu. Njedaloko Cžišowa-Pěšeze, njedaloko Bukowinje, pola Łasa a mnohich druhich, pschedy łdom pod njenom šnatnych wjeſkow, nadeńdżechu na hobrske brunizowe łozischcza. Wurtpt namakowjesche k dalschim posłytam. Zyła krajina, njes Kamjenik-Sły Komorowitz želesnicju a cżaru Shorjelz-Běła Woda bu na wjele stach městnach „pschekałana“. Pschekwapjacy to wulpeh! Někto rěkasche krajinu žebi swěżecź, hdjež bě šnano nóżnosć data k wudobywcju wjele miljonow tunow. Wuhlowe sjednoczeństwa torhachu so wopraudźe wo wobsedżenja a pschesadżowachu jo we płacżisnach; bjes dżiwa, so jo tak hobrske płacżiny šadżachu. Dwě towaršstwje žebi tudy mnoho krajiny swěżesłichtej. „Ilse“ je swojim dyłom, jamu Ilse pola Sseho Komorowa a „Eintracht“ we Nowej Wjelzej. We stajnym wubkhowanstwje wobej swoje wuhlischcza powjetschowowschtej. We Nyczu, kiž tu sapoczina, bésche „Eintracht“. Tuto towaršstwo nabohu žebi najprjedy jamu „Saxonia“ we Wojerowskim wokrjeżu je swojimi 1000 hektarami wobkhdźiwa. Tola bórzy tuta jama pschesta, hižom 1910. Na jeje město wutwori so nowa, wjele wobschérnischa, jama „Klara III“ pola Cžišowa. W šamhnym cżasu nabohu žebi towaršstwo tež w druhej tónczinje pola, tak w blisskosći hwow: Němzow, Noweje Wěsy, Michałkow a Bukojny. Sa krótki cżaš našta tu druhe

„Quo vadis“

(Powoł: A. Hładki.)

Po mnohich dołhim, wopornim wuhotowanju, schcze so to pisched krótkim jedyn nowy wulkofilm po historiskim romanje „Quo vadis“, kotryż wot šnatcho połskeho spisżowarja Henrika Sienkiewicza, do šlawnosće.

Pisched lětami hižo jako kino hischcze w dżěcżazych jeskórnjach tcżeshe, te so tuto, na jimazych žencach bohate dżěło do filma pschewsało a swój oobwjeżelski cżah do swěta nastupiło. Tutón nowy film so na historiskim podłoži prěni raz w Nonje pschedwjedże. Sstydom mjezow 65 so minuło, pschedy hacź bóhche so dospołnje shoraježene. Tu so prózna kótko wotpokaja. Tam so žadanu wopyt njewuwjedźe. A kaž tute wschěsne maliczkoscze wschě rěkaja. Pomyślmjesce bes na někotruzkuli swójbnu roskoru. Njedorosumjenje we wokomikach rosworjenja je hižo k rójby a rody, kotrež puta hwjast krewje a naturiskeje luboscze, rostorolo na dołhe cžasy. Haj, sapadkoscz je druhdy tak wulka, so njepschecželizy bratrja a sotry ho žanny pschi rowje nana, maczerje njenamakaja, njewujednaja. A wina? Maliczkoscze, njehódne ho jich dla roskoricź a žinjenje sjericź.

Dyrbimy rospominacź, kak wschelakori tola ludźo Jm. Ssu žiwi w zyse ogjelenych swětach. Hdyž tute Jndźy tak hromadze sraka we wótrym boju žiwjenskich, potom rěcžiaj wobaj wo winje, wo lóhjenje, wo njekrmanstwje. We wólbnej wójnje mójemy to wopjet wobkedźbowacź. Sso njerozumja. Ssu je starschiskeho doma wschelake dźědźinstwa dostali, wschelake kharaktery, wschelake dary, nałoski, imitacje, fasowne rosdźuhy. Hdże je potom tamna „wulka wina“? „Doživ ho do położenja bratra!“ — tak dyrbi rěkacź, jeli chcedźa so porosumicź, hej wobach. Spyta hej kóždy sprawnje porosumicź, kelko hłoh a njerozumja, njedowěry a njepopschecža by ho je swěta zhubiło! Hdyž pschedstajeny j wócžkom luboscze do wotrohy a zmjatka podobateho shladuje a na to wuzhli, kak temu je, kiž dyrbi dźeń wote dnja, lěto wot lěta jenoh hłušcź a powduchnjeć, by pscho pothmurjene wobliczje, jeho napschecziwne słowo milischo pohubdował a to jako wuras lóhjenja a spjecžiwoscze hnydom njewschitcžiłoš. A hdyž podstajeny ho prózuje holwodałke a zmjenske położenje pschedstajeneho lěpje studowacź, njeby pschinjuwo lej woli, wo wulkulanju rěcžał, ale by spjinał, to ja dźěłodawarjom, ja knjezom hórka nusa žiwjenja je swojim hubjenstwom steji. Haj, spytajcze bratra dorosumicź a spóznajcze, so wina kaž wulka njeje, kaž so najprjódy hwjedy hdy a jo słónczuje na wobémaj sałazi. K temu je wšo trjebna luboscź, dobra smužensć. Jezuš dźe praji: „Njesudźcze, to njebychcze sudźeni bycź!“ Zyle hnuk by na sudźe było, dychatli so ludźo lěpje rozumili, njetchcze pschesjednocź. Było. To je nam Sserbam wosebje trjebne. Wo wjele lěpi by j nami stało, hdyžmy-li byli jena wutroba, jena duscha — so bóle dorosumili, wjazy rosuma trjebali. Potom njebychu naschi njepschecželjo telko narodnych a politiskich wukpěchow mělt we naschim Serbskim kraju.

kowoh. Wichi jeho thokowjesnji ja go pschi jednanju, hdyž go lawy we arenje na kichesčanow pušchežichu, žadławe njebože. Jedyn law storny Hohuštukowarja | paforu pšches plót areny a jeho 10 metrow dalako wječelche a stóženje mori. Srudny běšche to napohlad la pschihladowarjow, kotříž pschedstajenje wopytachu, a skrukež šnerjatow mějesche wulki prózk, rosuzendženju 2 lawow jako šmérowcej. Tak běšche go jasno bahnikowa myslička w romanje do wopraudobitokeje pschewobrozhja.

Italske jilinowe družstwo běšche Hebi za hłowneho pschedstajerja snatcho wubjerneho filmowskho wumjeza Jenigla wusmolilo, wokolo njehó p'ecselche go wěrej wubjernych italskich wumělzow a knježnjow, tak to by film w kóždym nastupanju prawy lutnik. cžim a historiski ras dóstał. We wobschérnym je go we pschedstajenju jara malo pschemknuto. Wulki wobras antiki dwóh wobtrjeseženeho Roma, kaj jón Sienkiewicz wopisuje, go | nowa k žiwjenju lhudži. Wobaj rejžéraj, Jakoby a Gyn d'Annuncia, Gabriellino staj jednanja | nitschtrkej zuku trschowałoj a wobrazy njes pohanami a schelezijanami | wótrym wóckom frtsowałoj. Mózuje pałáca po wobdżeny Palatin, w kotrymž Nero | wulkej rasnoseju kuježi. Njewójezahwolcj a furcowisej tchdomnischeho wobsedneho świeta tjewi go we zylym rjedże zimazych realistiskich wobrazow. A tak realistiszy skukuje wulki wobeh mesta Roma. A tak srudne su jednanja, kotrež nah na žiwjenje prenich schesčijanow dopominaju, kotříž we podzemskich katakombach mesta Roma martrowske hnizdcz namakachu. Tutón film skutuje wulkotuje, tak zimamy, so by zwiwoczel wot „Quo vadis", hdy by hischcze žiwy był, so | lubosczu a radoscžu k tutemu wulkotnemu skukej swusnał.

Nadžijomnje go hischcze junu skadnosej poskreji, tutón film w naschej domisnje widżecz.

Tajomstwa papjerjanych pjenjes.

Kak dżełaja go nowe statne hriwnowske bankowki.

W sandżenym lecze pschedrosschowasche direktor statneje cžischcženje Helmberger wo wobthodnych praschenjach nemšfokstatneje cžischcženje. Wón porecža też wo nowych bankowkach. Wone su pschedewschcene wužiwarskha wež we wschchodnym wokhadże. Dotelž należnošcj khwatalsche, njemózachu go wschelake cžischcžerske nawody dowójnstenho cžasa, kij wjele czasa trjebaja, wužicz. Wschо dyrbjesche go prawje špeschnje stacz. Na dwoj dnjokaj mějesche go pschedeschchem dżiwacz: na špeschnosczi wudżelanja a na wěstosczi pschecžiwo falschowanju. To je też z winu, so njeje go kopowy hlubokoczischcz, kij wobras bankowki jasnischo jewi, wužik. Nasthonjenja cžasa wothódnoscženja su go trjebałe, a to, so mějesche cžłowjeska ruka to najmjensche zpodobnikowacz a so su bankowki barbite, pišane a tak pschecžiwo fotografowanju schikane. Skowy su do koła dypane, na zahnjosej njeschwecza je go pschedewschchem dżiwako. Też zaszadna hrada, so ma kóżda žimużka | jednorym wóczkom widżecz być, je so pschewidżała.

Papjera bankowkow je | nitkow wěsteje druzjiny kopschiwow | njemom „ramil". Tuta rosse w rauschez Nistiez. We tkalstim pschemyšlu pschadu so najlepsche schaty | tutych kopschiwow. Němkfostatne bankowki maja nimo tutych njenosnawych nitkow hischcze cuhjane nitki. Bankowki wudżerża wjazy hacž dowójnste. Direktor Helmberger je to pospytał. Wón je dwé dwajczcžlhriwnowskej bankowzy rosnjał, do kulki stóckit, do wody czinył, sazo hromadze stóczkit, so stej małej kuzy podobnej, wodu wutłoczit a suwaschcs dał. Wdyż stej suchej, je se żehlowym żehlischom pruwowałoj. Na tantrotrowaj drje se gmoze widżecz, so bě | nimaj tak njebschednje sathadżał, ale wonej bětchtej pschezo hischcze Rpschej, hacž bankowki, wothódnoscženjskeho cžasa, kij běchu hatke tydżeń wudate.

Schkit pschecžiwo falschowanju je pschedewschchem wodowe znamjo. Wono cžehnje go psches zylu bankowku. Nowe bankowki su na prawej stronje, na kotrejž je liczba hódnoscže cžischczana, wobebje pschewidne, so by kóżdy wodowe znamjo špóznacz mohł. Papjera nowych bankowkow njeje dowzka tak tolsta, jako pola starych, to je go też jako schkit pschecžiwo falschowanju rjaka.

Wobżebje zhożownje je go cžischcz na prawej stronje bankowki poradżił. Pokasa cžischcza je po wschech hódnotach wschelaka a bjes kóżdeje barby. Też kontrollowezy kolk, kij Daweżowe postajenje pschedpiśuje, je bjes barby.

Direktor Helmberger powědasche wo poradżenym falschowanju, kij bě žam pospytał. Tajke pospyty a wuspyty go w statnej cžischczerni stajnje zlawaju. Wón bě zebi schriwnowsku bankowku | dowójnjeho cžasa wolił, kij we tehdomnischim cžasu jako wobeje schkitana pschecžiwo falschowanju płaczesche, a tehdom drje też bě. Helmberger fotografowasche bankowku, za tji hodżiny mějesche pschihoty tak dałoko, so hischcze króte tuczne dżela brachowachu a bankowka mózesche go wudacz. Pospyt je pokasał, so je wěstosez pschecžiwo falschowanju dowójnstich bankowkow psches fotografiske wumjelstwo wo wjele pschetrjechena.

Swonkownje runaja go němske bankowki alwstriskim. Wone pak njejsu tak wulke. Też Franzjosifa, Jendżelska a druhe kraje maja wjetsche bankowki. Direktor Helmberger pokasa na to, so trjebaja go tyhasthiwnowske bankowki jenoż jónu hromadu pokoječ a w kóżdej listowni ithowacz.

Pšikopka.

* **Wożebna kupowarka.** Njeswo płaczka powadny Barlinska kriminalna policija na Liniskej dróhy. Na 26 wobthodow bě policiji wosjewiło, so je jich w pożledninm cžasu po špacžu wożebna kupowarka cžežko wojebała. Njenje kuhotowana jónsla běsche wschudże z awtom pschijeła, a hdyž běsche trebi wjele drastnych wożow nakupika, nadobu sa tym pschilicka, so je žebi móchniczu doma zabywschi žeko wostajila. Wona proschesche potom, so by ko ji pokoł jodu dał, kotremuž dżiwsche doma pjenjesy wupłaczicj, schtož ko ji też pschijiwoli. Nakupjene wežki buchu na to do auta dortjeżene, kotruż | kupowarku a | pokołom wotżeże. Nehdże na jenej haży nadobo sasta. Tam stejesche muzjki | fotrom, kotruż na knjenju cžakasche. Ta prosjesche na to pokoła, kotruż bě | awtom jodu pschijeł, hacž njeby kor, kotruż bě tamny muzjki pschinjeł, do kuhlenja w 4. poschodże karje dortjeżł a tam pola jiwódy wotedał. Pokoł, kij rjane muto wożakowasche, to tež stajnje cžinjesche. Horjeka pak podarmo sa mjenowanej žiwódu pytasche. Hdyż sasa se žiwojim małohódnym korom dele pschidże, běsche awto z nim wożebna kupowarka a rjane nakupjene wežki pschewsche hóry. Jedyn pokoł pak běsche žebi pschipadnje awtowe cžežko spomjatkował. Policija stżdżesche nětko sa tutym wosom a sjoni wot schofera, hdże wożebna knjeni bydli. Tak ko też wukopa, so je kupowarka prjedawschka 25 letna schwadżeja Elsa Muchowez. Policija ju je saja. Jedarka po žiwódi njesłutkow wuwina.

* × Se žarliwoczże holży lchiju pschkrčtnyl. W wozy k njedżeli samowdowa 20-letny dżiwaczej Gustwo Böttner žiwoju njewjesłu, Friedu Heuzterich. Wobaj běchtaj k Neuroda pola Eschwega. Sšobotu wjeczor běchtaj hromadże na tawarschnym žiwdżenju tykaj. Holza wjazy rasow | druhim rejtwasche, kij ju też potom dotoj pschewodżesche. Böttner jeju jeżżehwatche, nadpadże holzu a pschereżny jej schijn | wótrym nożom. Potom zdonjesze tżeż do Nemeho jastschnego domu a jo | tyhatom samodże. Sa wokном sakhadowschi praji: „Wačka Frieda leži mortwa na puczu. Na to cžežku. Kaž so powjeda, dżesche k rżay Wjerrje, so tepischi je žiwojenju žiwjenju kónz cžinił.

* S Liberza (Reichenberg w Czeskej). Jabłuka je dżo go jadujssa. We Turnowje sta go tute duy wosžarunjenje njeboże. Schesčelétna dżowka puczowanskeho Sirki jedżesche jabłuka. Pschi tym poschkodowache po dżełu, pschi cžimż jej kuli jabłuka do dychnuizy stacz a tam težoju mosta. Po puczu do khorownje go wboże dżeczo sadżiwju.

Listowanja.

J. K. I P. 1. Se Hrédkow němskeje republiki njedżiwa priedwschi thežor njeżo. Posa pruskeho finanzyzho ministerstwa pak wobstoji wobżebje sarjadnistwo krajowskich kublow, kotrež wschě kubsa sarjadnje, kotrež prjedwschi thežor za swoje wobżedżelstwo wubjerja. Saubnizy go njeje hischcze rosknadżila, schto ma jako wobthedżerstwo nedhulscheho khežora go wobhladowacz. Po możnosczi cžim Hebi wón wjelo prawo na wschě kubla. Saubnizze jednanja wo tym su go hižo zapoczate. Tak dołho hacž nej pat hischcze rosknadżena njeje, dostawa wón | munoschkim kublom, kotrež sarjadnistwo krajowskich kublow (Kreisausverwaltung) sarjadnje, mózneznje 50 000 hr. Nimo tcho pak wobthedżi tutón kuses hischcze wobżebje samożnje. Też je go jemu w najschérschim wumjeze nadobo pschestajila, so by Hebi w „exilu" prawje tjenje wschó wothotowacz mohł. — 2. Němkfostatny president dóstawa dwójzy telko wódy każ němski kanzler. Pohlednaj dóstawa na lelo 33000 hr., němski president potajlim 66 000 hr. K temu pak pschida go hischcze po hospodarskim nacžiku na lelo 1925, kotryż dyrbi go hischcze schtwarcz, 35 888 hr. naftaowanskich pjenjes (Aufwandgelder). Tute dyrbja go nałożowacz za representanzije w sajmje němskeje republiki. Schtóż wobstejnosce znaje, wě, so nitna sunna njedżehżha, němskfostatny president pak je wschezo pschecžiwo powpschenju wuswupował. Dale je go jemu za špomożelske samery pschezwostajito 30 000 hr. W lecze 1924 je němskfostatny president po wupokazu němskfostatneho hospodarskeho nacžiku, jako midu a representanzije pjenjezy wschо hromadże dóstał 53 510 złotych hriwnow. 3. Po zapiskach trucžneje knihi němsko-statneho hejma je w němskfostatnej krakziji žydom zapóžlanow, kotrež po jako burza wuhnawaja. Dwoje | nich pak nichpohowbrtkar wjazy hamoj a we jenym njehodżi go | wěstosczi prajeż, każ móże go hischcze do burow liczicz. Móże runje tak derje wulkokublet być | njese fowu górzami.

P. Sch. Sódnosez 20 000 hriwnow běsche w postajenym czasu 4444,44 złotych hriwnow. Sjednaneje go | Waschim nanom na tutu summu ako jenu njiżsku jako pohodnoscženje. Potom macže tutu sadanicz. Sakouška dań je po postajenjach wot 14. februara 1924 ja lětuschе lelo 2 procenta j.

A. 4. Njewěrimy, so 1921 wuplaczene hypotheki go hischcze pohódnoscženja. So njebohżeschce pak psches żadanje dżędżiznow schkodował, radżimy Wam, je tola k pohódnoscženju zamołwicz.

N. N. Je-li go žane wobydlenja njetwarja a dotalni podružnizy maja go jenoż samężcžicz, žu wuhladny na statne podpjeru k twarej jara žnadne. Możno, so bychcze hypotheku pod lóžichmi wunemjenjenemi dóstał. Najlepsche je, so go lchobla | wokrjeżnym wubjerkom derežecze.

N. H. w Běłej Wodże. Blížsche wujaznjenje na stajene praschenja dostanjecze pola pruskeho kulturneho hanta we Lehnjach (Liegnitz). Najlepsze drje by bylo, so bychcze ertaje wo tym jednat a tak jim mohł wschelake wežy hnydom wujaznicz. Na pschipołłane praschenja njechodżi go bjes blížschich rosjaznjenjow dla zamera zahżydżenja dokładnje wotmołwicz.

Swójbne powjesće.

Semrěli: Hanża Dejzyna rodż. Hilsbergez w Jabrach cžasach w Lubja. — Hilża Schönowa rodż. Bergmanez w Nistej. — Max Schönech, rektor w Běłej Wodże.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow",

Nazběrał k. Bohuwěr Wjetšela z Kubkic.

E. Albert, kubleř w Cyžecach	5,—	hr.
H. Albinus, kubl. w Jeńkecach	6,—	„
M. Schneider, kubl. w Bošecach	2,—	„
J. Wirth, kubl. w Rachlowje	5,—	„
A. Pfuhl, kubl. we Wadecach	5,—	„
J. Kubjenc, kubl. w Sekecach	5,—	„
A. Šolta, kubl. w Rachlowje	2,—	„
B. Šorš, kubl. w Jeńkecach	3,—	„
H. Bjeńš, kubl. w Jeńkecach	3,—	„
A. Šram, kubl. a měšć. w Kumšicach	3,—	„
J. Vogel, kubl. „	3,—	„
B. Mosig, kubl. „	3,—	„
P. Gude, wumjenkař „	3,—	„
A. Barth, wojn. mištr „	1,—	„
A. Pohlan, žiwnosćeř „	1,—	„
E. Mikeła, kubl. „	3,—	„
P. Mosig, kubl. „	4,—	„
E. Schwarze, kubl. „	2,—	„
J. Dócke, dźěłaćeř „	1,—	„
F. Šolta, kubl. „	2,—	„
N. N. „	0,23	„
J. Mitaš, kubl. w Konjecach	3,—	„
H. Lelanz, kubl. we Wadecach	3,—	„
B. Krošk, kubl. we Wadecach	2,—	„
hromadże:	70,23	hr.

twornja „Werminghoff". Też akzijowe družstwo „Ilse" pokupi ta krajinu, jeje wobżedżerstwa rospschestrowachu go hacž do Rósbortskeho wokrjeża. Bórły nasta tu briketowa twornja „Erika". Mnohe rycžerskhuka | wuhlowymi worschtami buchu pokupjene, we wulkosczi na 2000 hektarow. S tym pak kupowanje njepschesta. Nó, naftajnosczi jamy žiwoje wobżydstwo powjetschuja. Cžasto mózemy we nowinach cžitacz, so je burikami tuteje abo tamneje wjeski jednaja, dla pokupjenja wuhloweje krajiny. To pak ta podżišchi cžaż. Wobżedżerjo mózą hischcze lěta, kždżeżatki žiwoje kubla wobdżełacz, ale jónu dyrbja je tola wopuschczicz. W běhu cžasa pak też druhe družstwa tu go wo krajinu prózowachu, tak Barlinska „Freya", kij na pola Kubelowa a Spalow žiwoje wobżydstwa. To pak fu we wójnje narodżene towarstwa. Kaž je znate, we a po wójnje wuhlo w płaczišnje postupowache. Dla wotstupjenja Hornjoschesłyschteje dostachu tute delnjołužiske brunizowe kožischcza wažnu pschichod. Tak derje hacž je tu brunizowe hospodarstwo go wuwito, stoji pat tola hischcze w spočatku a hola politica hischcze njenadżite możnosce k dalschemu postupej.

Werminghoff a Erika tjej dżenża tej naistaruenjeriischej jamje tuteje krajiny. Wuthworjenje briketa je jara jednore a je hižom se spočatka nastawła znate. Wothwarjenje wuhla je we naschej krajinje pod hotym njebjom. Sa tróśki cžaż fo wulka mnohošcz briketa špotowi. W twornjach 10 a wjazy tkóczawow dżela. Sa 24 hodżinow wone na 100 żelesnischi wosow špoknja. S tcho je trochu dowidżecz, kajke njeżmerne hromady go tu fe senje wudobywaju.

Wokoło taikeje jamy narosche wopraudże se amerikanskej špeschnoscju zyke město | pešta. Tu steja dołhe budżiška a hdże sa dżełacžeri a sastojnikow. Niż pak jenoż twarske pospyty, ale wopraudżite wży | puczemi abo hasami, | nasmjanmi, | milionowym wobżwetlenjom, | kupnymi domami, se schulu, | korczmu atd. Psched někotrymi letkami rospschestrěwasche go tu hischcze cžichi leż, hdżeż dżenża rowocžasne města stoja. Haj, tu we żydlischczu je žiwjenje a wokoło cžicha hola wschо wobrubja. Spodżiwne to na tutych dżełarjach, so fu hischcze dżenża wot wobthada dalene. Na pschiklad je hischcze njemóżno, na jenym dniu wot Budyschina do Erika a sazo wrócžo dospécz, a tola njeje to zamnoschnje pschedakoko.

Najwobschérnische, pschemyślowe dżełarnje w holi su Luty (Lauta), kotrež zamo na Leunadżełarnje pola Halle dopominaju. Jako hlinikowe(Alumininm) twornje 1917-19 pola Cžornoho Khołmza wuthwarjene, fu wone najwjetsche na europiskim twjerdym kraju, wopschijeju dżen na 3000 dżełacžerjow. Wódła hlinika wotedawaju hischcze pjasninan (Tonerde). Pschede wschém je pak to jena | najbłyschnischich mozcznych dżełarni, kotraż Barlin a dżele Delnjoschelsyschcze a Sakkeje | milinu sakkarnje. Kak njeżmerne hromady palenischcza Luty potrjebaja, możemy tak někak dowidżecz, hdyż wémy, so go tam wschędnje 500 żelesnischi wosow briketa jmaš. Tute podawa blišknta jama Erika, | kotrejž je tamna statna dżełarnja swojasna. Nastajnosczi thwataja wopschi | jamy do dżełarnje.

Psched někotrym cžasom rożesche go žamo, so ma go tu hebrika worzlowa dżełarnja twarowicz. Bjes dwéla politica njewuczerpliwe wuhlischczo njewobnjesowane fajhdenja pschemyšlenja. K tomu hischcze njeżmerny drjewowy sklad, bekohlinjane, zhżelowe a mnohe druhe pschemyślowe twornje. Wschitko możnosce sa nowe pschemyślowe żrjedżischcza! Tu je žiwjenje sacžahnyło do prjedy cžischcze hole! Hokk a hara cži psches żwjatu lěhnu cžischcznu. Wyhoke wuhenje fo pokschaja se seleneho haja. Pomalu krocži lětz wrócžo, pożrjeny wot rěcžnych rjedżadłow (Baggermaschine)! Jena měrna wjeska po druhej go pominje! Kak dołho hischcze — — a pożlednja poesija hole je sulczena! Wutrowa tomu boli, kij go wotschewsia na rjanosci pschirody! — — Ale też mi je thyschnive, hdyż pomyślu pschi tym na nasche Sserbstwo! Njeje to żerbka hola, hdżeż wschitko to żo stawa? Njesmiezi go | tym dżel kubla, kij naschi wótzolo wobżedżachu? Nježerje go | tym pschezo rasnisko zuby duch do naschcje źrjedżiny? Ow, mnoho žym tu we mojej, někrole hischcze cžichej wjesky, naschonił. Njejžym pschejsora žalemy wot tamnych jamow; thytchu tódży dżeń wot tam firejmy tucz. Też někrole psches nózmu cžischcznu wone żaho wuja — —! Schto możesch | jich smuka wschitko žlyschcz? — — Njechaм wjazy rospomnjacz! Ow cžoko pschichodny, schto pschinjeżesch nam ty?! *r.*

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 42 — Budyšin — štwórtk, 19. februara 1925 — Bautzen — Lětnik 84

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihćišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Nalnowiše z cyleho swěta.

Moskowska kommunistiska internazionala je 340 000 dollarow na bolschewisku propaganду w Sjednoćenych statach polnóžneje Ameriki postajiła.

*

Parišske nowiny wosiewjeja pschikłady, po kotrychž su poruhrske industrialni nad němskeho knjezerstwa „podpjerk" dostali a wudrěwanskim hrozenjom, so so wot Němskeje woddźěla.

*

W południowej Italskej su desche a sněhowe mjeseze wulku schkodu nazinile. W provinzy Como su ka někotre lawiny wotwalile. Réki su pisches brjohi stupike. Niedaloko Marone je lawina bom żelesniczneho wolkladarja zasypła, kaž žiwoja runje wobjedowasche. Dwě dźěći so zaraschtschitej.

Nawjatosći mjes Němskej a Rumunskej.

Bukarešćiski „Argenul" je sprjedu wukas finanzneho ministra wojerskej, z kotrymž so wschě wyschnosće napominaja, so bychu swoje wobłkodne stuki a jednanja z němskimi statnymi a samopjerjenymi Němskeje wotlemili. Lódże, kotrež dyrbjachu rumunju wróćo dowjezć, dyrbjachu so wróćo dowołać. W Bukarešćiskich politiskich kruhach je skutkowaće, że je rumunske knjezerstwo němskemu późłanej idźelite, że, kaž borzy němska wotmołwa njeskerjoji, budźe so zamjeńenje Němzow w Rumunskej sekweitr wjacy, a so so podźel němskich statnjanow pschi rumunskich pschedewjacych z lepschemu rumunskeho stata sebjerje.

*

Potwěrći wo wupokazanju Němzow z Rumunskeje nieje so jako wěrna potwierdźiła. Rumunske późłanstwo we Budapeszti je na woprašenje wotmołwiło, so so němzy statnjenju njejsu z Rumunskeje wupokazali. Njewěrne powěsće su so z Budapesta rozschěrile.

Němske nowiny w Rumunskej so kakasale.

Rumunske knjezerstwo je „Deutsche Tagespost" w Hermannstadtu a „Deutsche Tagespost" w Czernowizach konfiskowacz dało, dokelž tej wobej dla hospodarskeje wójnje pschećiwo Němskej wupadu na knjezerstwo ćinjilej.

Pruski sejm.

Marxowe ministerstwo je so sprjedu w pruskim sejmje pschedstajiło. Na Dortmundske wopory spomniwschi ministerski pschedsydła Marx praji, so je léto 1924 po cześkich letach polepschenje a wujasnjenje lubiło. Tola němski lud widźesche, so je schlany, hdyž 10. januara wobhadźenske wójsko z Kölnskeho pasma njetwarachny. Wschitko dyrbi so na to ważić, so byschtej so Kölnski kraj a Porurschtwo se wobhadźenstwa zuseho wójska wustrowodźiłej. Pschi pschestupjenjach, kotrež maja swoju pschićinu w politiskich a hospodarskich wobčežnoscach we wobhadźenej Porurskej, dyrbi so wobhnadźenske prawo w dalokej mérje nałożić. Sa tóždyż narodnje smužkeneho Němza so žadno rosumi, so dyrbi so němska statna jednota pohubliś a schkitaś. Pschi tym dyrbja so **prawa jenotliwych krajow rosjasniej a załožić.** Schtož smutskowne wobtłesnjenoscże Prušskeje nastupa, dyrbi so **sesitwjenje wobydlerstwa swésesć.** Natarstwo dyrbi so spschowaś. Jeho wunaschki dyrbja so powjerschić, lada dyrbja so do role pschetwórić a sajndźenska politika so dale wjesć. Do hłownych knjezerstwowych nadawkow słuscha **reforma kommunalneho a statneho sariadnistwa.** Jednanje wo finanzne wurunanje, kotrež dyrbi pomérny mjes němskim statom, krajemi a gmejnami sa bliżschi cząs srjadowaś, gmejnam sapo zantrne dołkowy pschinjeśe.

Rusu cżerpjazemu ratarstwu, pschemyšłu a rjemjeślnistwu budźe so z poščzonkami dyrbjeć pomhaś a pschecżeženju z dawkami so napschećwo dźełaś. Do teho tej słuscha starosć a sastojnikow. Bohužel njeje nasche sinanzne położenje tajke, so mohle so wschě wopravnjene żadanja sastojnikow w połnym wobsahu dopjelnić.

Schula dyrbi ducha wopravdźiteho khrescżijanstwa praktizny wožiwić. Knjezerstwo z wobsitej thutnoscżu położenje na dźełkowych wikach wobkedźbuje. Měr a stajnosć rozwicża nalcheho stata budźe so w prénim rjedźe dyrbjecż swésesć. Bohužel so njehodźi préś, so žeby wot měrazowo nasch lud se swadami smutskownje politiki rany nabiwa. Knjezerstwo so na zyły lud z naležnej próstwu wobroca, so by so wostat njesbožownych smutskownych swadow, kotrež su wosebje sahubne někake, sdźeż dyrbi so nawalnoscżam wot wonka je shromadnymi mozami na pschecżo stejeć.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski

Kaš. z nastupa kupowarskja wobućow. Pódwuhowanje spěsnje a tunjo

Kommunistiscze Marxowu ręcż wosbjet se sawokonjom, kaž „Sćěwarjo porubjeschich pjenjes" a „Barmatsky sumarjo" pschetorhnychu. Němskonazionalny dr. **Winkler** pschiwotwjedźi, so jeho politisiy pschecżelsio njebudźa nowe knjezerstwo podpjerowacz. Budźa so prózowacz, so by so město njeho pak knjezerstwo se stronow prawizy wutworiło, pak so by so sjezm rozpuscheził a so nowowólby wupisałe.

Prozeß pschećiwo cżezy w Němskej.

Sprjedu **su wobstorżeneho Alexandra Skoblewskeho** se Ruskeje pschećiwschesi. Po wuprajenju wobstorżeneho Neumanna je so Skoblewski też Gores abo Hellmuth abo generał Wolf mjenował. Skoblewski to prěje. S wobstorżenych wón pódla Huki nikoho njeznaje. Hakle 27. februara 1924 je wón pisches Franzowsku a Hollandsku do Barlina pschischoł.

Ssudowy pschedsyda so Skoblewskeho woprascha, hacż je wón w ruskej revoluziji nawjedowacu rólu brał, a hacż je wón pschećiworevolucijinu w Kronstadtu porasył.

Wobstorżeny Skoblewski wotmołwi: Wo tym sym we wobstorżbnym pisanju prěni króć cżitał.

Skoblewski prěje, so je w Barlinje w revoluzijskim komitéju wjednistwo mél.

Ssudowy pschedsyda: Wobstorżeny Neumanno, je możno, so so mylisće?

Wobstorżeny Neumann: To je njemóżno.

Wobstorżeny Skoblewski: Se tej žanej wěstosću to sapěram.

Rěcznik dr. Rosenfeld: Chce Neumann też pschi swojim wutwarjenju wostacz, so je Skoblewski w ruskim późłanstwje byłlił?

Wobstorżeny Neumann: Dyrbju so to měcz, dokelž sym so prěni króć z nim w ruskim późłanstwje setkał. Nas sym jeho tam też w spanskim wobleku na kronje koża fedźerowu nadeschoł. Hakle posdyschu shonich, so ma Skoblewski też druhe bydło.

Na praschenje rěcznika dr. Loewenthala **Skoblewski** wobstwódźeji, so je jemu krajnoskulski direktor Voigt napschecżo dżerżał, so su w Kronstadtu a w Ruskej miliony cżłowjekow zkónzowali. Na to je wón po zkónzowanju wotmołwił: „Na cżłowjekow, kaśiš sće Wy, nimamy dźiwacz. Tych sadźuda niz jenoż k kmjerscži, ale też wotprawja." K pschesłyschenju su jeho se swojasnymaj rukomaj dowjedli. Prjedy je kriminalny kommišar Heller rjekł: „Wy chcerze do Ruskeje? Nó. Waš wo hłowu pschićrócża."

Ssudništi radźicżel dr. **Baumgarten:** Skoblewski, sdże Wy za cżaš swojeho wobsmamaceľskeho pschedewjedowanja we Franzowskej politisiy jako kommunist skutkowali?

Wobstorżeny **Skoblewski** wotmołwi, so to njeje cżinił. Dokelž bě ſ wójska cżekmył, je pod wopražnym mjenom žiwy byk. S norwegiskim pucżowanskim paßom je wotjeł.

Polizija redakzију a cżiščiščerenju „Cżerwjeneje khorhoje" pschepytała.

Polizija je redakziju a cżiščiščerenju kommistiskeje „Cżerwjeneje khorhoje" w Barlinje pschepytała a wschelake pisma sebrała.

Pschedsydu cżeli w Kutaisu skónzowali.

W Kutaisu w Kawkaskej su njesnate wobsoby pschedsydu kommuniscżeje bolschewiskeje cżeli Kuckukilda skónzowale. Tuton bě se swojej turowoscżu znaty. Se poslednje tři mežaży je wón 122 wobsobow wotprawicz dał.

*

Njedźelu wjeczor je nětdże 20 kommunistow nanijesnu wjes Schischenzy we Widimskim wokrjesu, 5 kilometrow wot žerbskeje mjesy, naddadło. Bandy so z cżołom dohladachu a ju z ſtśelenzu rosehnachu. Nawalnizy pschez žerbsku mjesu cżekachu swojich mortwych a ranjenych sobu wsawschi.

Jendźelski kral sthorił.

Skhorjenje krala Jurja, wo kotrymž rékasche, so je na lohku khripu sthorił, sda so khutniscżeho rasa bycz. Praji so, so su ju **ptuża zahorile.** Wutoru wjeczor su lekarjo mjenowali, so je stan pola krala mjeł. Walesli prynz, każ trónski naslědnik réka, je so z honiwinskeho wuleta w Schottiscżej telegrafiscży wróćo swołał a je zyły dźeń pola krala pschebywał.

Rosprawa pólskeho wikowanskeho ministra.

W pósledninm posedżenju rosliczenjoweho wubjerka wikowanskí minister Kiedron wo hospodarskim pokojenju Pólskeje praji, so njedźiwajcy wjele wobczežnoscżow **położenje pólskeje industrije njeje hjesnadźijne.** Wumeńenja za wulkos pólskich wudżełkow su so w posledninm cżasu khětro polepschiłe. Położenje w drjewowej industriji a wuwoźne wuhlady sa nju su so pschihodnjoho roswite. Wudawki za wurywanje wuhla su so khětro stuńschiłe. S wowscżasom němskeje Hornjeje Schlesskeje su pólske wuhlowe pkacżiny pornjo wukrajnemu wuhlu najtuńsche. Dokelž Pólska njemóże swoje wurywe wuhlo zasna pschetrjebacz, prózuje so knjezerstwo, we wschěch wikowanskich rjeczenjach pucż za wulkos pólskeho wuhla dobwjez. Minister so nadźija, so wikowanske rjeczenje ſ Cżěskoslowakskej, kotrež je na najlepschim puczu, pólskemu wuhlu wulkos do Awstriskeje, Madźarskeje, Italskeje, Schwajzarskeje atd. wotewri.

Wo hospodarskim jednanju ſ Němskej minister praji, so njechodźi, k lepschemu Němskeje někaku politisku konzejsiju cżinicz.

Stónczuje minister na to pokasa, so pożczonka, poslednje dny w Amerizy wobsamknjena, njeje poslednja. Hižo nětkole někotre amerikanske banki pólskej industriji pożczonki poskicżuja. Po ministrowym ménjenju Pólska na pschedwjeczorje powschitkownoho wożiwjenja hospodarskeho rosweża sceji.

Konkordat Pólskeje ſ Watikanom.

Sapósłanz Stanisław Grabski je ſ Ronta do Warschawy pschijéł a je **ministerskemu prezidentej a swonkownemu ministrej** we wobsamknjenym **konkordacże** rosprawił. S nim pólske knjezerstwo rukowanje dostanje, so so pólske duchownistwo napischecżo statej swérne a spravne sadźerżi. Stat budże ſ zwérchju jenoż w tajsich naležnoscżach hromadze dźełacz, kotrež so na sławne nabożeńske a morałne sajimy pocżahuja. Duchownistwu dyrbja so **za to k** žiwjenju nusne dołkowy swésecżicz. Dojednanje 28 statnych wopschija. Bamžiski nuntjus je też sa Gdańsk (Danzig) pschikhtitschny. Wukrajenju njemóża biskopstwu dostojnosej w Pólskej dostacz. Pomjenowani biskopja dyrbja pólskej republiki swérnosć pschisahacz. Bamž ma biskopow sa Pólsku pomjenowacz, tola ſ wumeńenjom, so pomjenowanje protest pólskeho knjezerstwa njenadeńdże. Schtož jenotliwu reformu nastupa, ža sa fararjow wobhadźenstwo 15—30 pschahowu pola, sa biskopow 118 pschahowu połtaji. Najnische dołkowy sa farara mežaznje 110 złotych wuczinja.

Wulka wobhonjerska naležnosć w Pólskej.

Warschawske nowiny su ſ pschedběžneho pschepytanja wobhonjerskeje naležnoscże ruskeho hrabje Tolla shonike, so je sajaty Toll pschecżelnje ſ ruskim hrabju Awalom a baronom Driesenhausenom wobkhadźał, a so su mjenowani styli k ruskim wukrajnym monarchistiskim organizacijam méli. Sajaty ruskemu monarchistiskemu khěwu pschiłuscha, kotryž prózowanja wulkowjerscha Cyrilla podpjeruje, so by so rusti zas sejmik. Tele monarchistiske kruhi na wobnowenje wulkeje Ruskeje a na sniczenje njewotwisnjeje Pólskeje dźełaju. Nowiny też powědźa, so je za tale skupina monarchistow ſ prjedawschim wukrajinskim atamanom Skoropadskim dowérzała a so je so na zakładze tehole dorěczenja Wukrajinje zarucżiło wobsérne samoswarjadnistwo we wobluku ruskeho stata sa pad, so so Wulka Ruska wobnowi.

Franzowszy kardinalojo žebi pólšlanza pola Watikana žadaja.

Franzowszy kardinalojo su ministerskemu pschedsydu Herriotej list późłali, w kotrymž wotwołanje franzowskeho późłanza pola Watikana sajudźuja. List kardinalow praji, so postupanje franzowskeho knjezerstwa Sswjatemu stolej pschidiwdu cżini. Kardinalojo ménja, so by poradźi, w senacie wobsamknjenje dozpicz, ſ kotrymž by mózno było, wobsamknjenje **deputérskeje komory** polépschicz.

Ministerski pschedsyda Herriot je kardinalej Duboisej wotmołwjenje na tuton list późłał. W nim so praji, so so džełenje stata wot zwérkwje na žane waschnje winowateho respekta napischecżo katolskej zyrkwi njedóła.

Nowe politiske mordarstwo w Bolharskej.

Sprjedu wjeczor su w Sofiji na Ssedikilej drúhy blisko Banachowho hotela kommunistiskeho późłanza Todora Straschimirowa zastrělili. Mordar je so shubił. Myšla

hebi, so je so mordarſtwo ſ wieczenjom ſa ſtónzowanje profesora Milewa ſtako.

Druhe mordarſtwo je ſo w Plowdinje ſtako. Kommunistoju ſu tamniſchemu ſcheſta tajneje policije a gmejniſkemu ſekretara nadpadli. Prenſchemu ſu na noſy franili, pohledniſchemu ſu ſatſelili. Nadpadnizy ſu zjekli.

Nadpad chineſkich wojakow na jendſelſki kanonisi zjolm.

Po „Matinowej“ powjeſci ſ Hongkonga je 200 wojakow ſe Sunhatſeneho wójſka ſpytalo, ſo jendſelſkemu kanonikemu zjolma „Dory“ ſmozowacz, kotrzy bé ſtchi jenym moſcze ſrjedz mejta Hongkonga ſakótowjowany. Kapitan jendſelſkeho zjolma ſo ſapowjedzi, ſo poddacz. Sunhatſenowi wojazy do zjolma na to tſelachu. Na zjolmje ſo wobaraju do nadpadnikow tſelachu. Stónczinje ſo Sunhatſenowi wojazy wotraſchu. Nekotſi ſ nich béchu ſtchi tſeleny padli. Kanonſki zjolm do Shampao wotjedze. S tuteho podatka je ſ nowa ſnóſnacz, ſo budze ſ zjezka hdy w Chinje ſchudze mér a porjad knjezacz. Sunhatſen, wobknjezeł polodniſcheje Chiny, je niedawno wumrjel. Jeho wójſko nétko ſaneje mody njedoſtawa. Tak ſu wojazy nuſowani, po kraju hradnycz a rubicz, ſo njebychu hladu wumrjeli.

Dortmundſka kataſtrofa.

95 woporow Dortmundſkeho podkopowcho njeſboza pokhowali.

Wutoru ſu na polnózným pohrjebniſchczu w Dortmundze 95 woporow podkopowcze kataſtrofy pothowanych. Po zyſej Nemiczej béchu na ſjanowych twarjenzach khorhoje wuwiowjenje, kotrez boponminachu nimodnyzych na tutón khutny podawk.

W nowej mjejeni jamy „Miniſter Stein“ ſtejeſche w 4 dolhich rjadach 95 kaſchczow, kotrez béchu ſ rózemi a wenzami dopolnje wodzete. Nan leſeſche ſchi ſjenje, pſchecejelu ſchi pſchecejelu, towaſch ſchi towaſchu. Na ſczenach wiſzachu ſich podkopkowe lampy a roſchczerjachu ſpodzimnje ſwjatoczni ſwjetloſcz. Na ſchtyrjoch kaſchczach ſtejeſche njeno Weker, ſchtyrjo bratſja. Jedyn je ludzi, kotrzy ſchi w nowych ſtrazowaſche, ponjedaſche, jo ſtoj dwoj tutych ſchtyrjoch bratrow we wójnje padnyloj a jo je ſtary nan nétko wczera ſwojich ſynow do wéczneje ſczéhowal, jako jeho Boja ruczka ſ wulkeje ſtudoby wumozi.

Wokole 11 hodz. dopoldnja zapoczinaſche ſo wopomnjeniſki ſwjedzeń na pſchedmjeſcze zentralneho pohrjebniſcheho. Pod blukimi ſwukami wſchéch Dortmundſkich ſwonow rjeſeſche najprjedy Paderbornſki biſkop dr. Schneider. Dale wjenuja ſtlowa dopomnjenza a dzaka faſtupjerjo nélkſtatneho prezidenta, nemſkeho knjezerſtwa, pruſkeho knjezerſtwa, mejta Dortmunda a Dortmundſkeho wokrjeza. Wulke Dortmundſke ſdruzenje towarſtwow a hudzbne khory powjeſchichu ſaczichez ſwjedzenja ſ hnuſazymi pſchednoſkami. Na 60 000 ludzi, wjele ſtow towarſtwow ſ wjazy hacz 300 khorhojemi wobdzeli ſo na ſwjatoczności, na kotrejz béchu też faſtupjerjo italiſkeho a polſkeho konſulata pſchitomni. — Popoldnju buchu cźela 95 hórnikow na zentralnym pohrjebniſczczu mejta Dortmunda pothowani. Na 7 kilometrow dothi cźahi leczeſche ſo ſa kaſchczemi, kotrez ſo na 26 ſe ſchmerkowymi halſjami wutpſchenymi wosami k poſlednjemu wotwocźinjej wjeſelu. Pod ſwukami ſdéwa: „Mejach towarſcha“ puſchczichu ſo prenje kaſchcze do jemje, pſchecz wjazy a wiazy ze ſczéhowachu, doniz ſkónczinje rjady njeſchczu wupjeſene. Dohi béche wſchelu row ſ 95 kaſchczemi faſa:eny — hnujazy to napohlad — ſtupichu hiſchcze junu pſchiwuſtni te kaſchczam ſwojich mornych, ſo bychu poſlednje bożenje jim do wéczneje dali.

Pſchepytowanje podkopkoweho njeſboza.

Każ „Hórnitke nowiny“ ſdéla, je pſchepytowanſka komiſija wſchelſka, ſo ſu ſo w podkopkach na méſtnje njeſboza wulke hromady ſtraſchneho wuhlkoweho ſcheho namakale. Wuhlowy ſcheh je na nékotrych méſtnach ſamo tak wyſoko leżał, jo hacz ke kulkam doſahaſche. Dale je komiſija wuhledźała, jo ſu ſo w podkopkach dny dolho do njeſboza ſe powétru namakale. Też je wéſte, jo je dżeń do njeſboza w khódbach, kotrez ſu ſo na druhi dżeń jaſnyle, wulke hóriſti cźiſcez ſo wobkedżował, kotrzy je 18 żeleſnich ſtolpow ſelihionk abo ſeilamal. Sapéżinzy Sunhatſenowi praſi tchodża we wulkej ſhromadżiſnje w Moſkwu, ſo może ſo hižo nétkole ſ dżila wo wójnje na njeſboża rjeczeć. Dotalne pſchepytowanja ſu pokaſale, jo hórnicy wo ſtrachu ſwéj powétrow ſ ſyta nieſo njeſmjedżachu. Nałożowanje kamjenſkeho pruſcha, kotrez rozbuchnjenja zaſkuſhuje, njeje ſo dotcź pſchewjedło. Najwietſchi dżeł ſuczeſhowjenych by ſo nałkhowacz mohł, hdy bychu dotcź wulkhowanſkich komorow do cźiſta ſo natwarile, w kotrychż ónchu hórnizy wjeſel namakali. Najwuży hórnikow njeje ſo ſ rosbuchnjenjenm morilo, ale wónſi ſu hodżiny dołho po khódbach wokoło budżili, doniż ſo ſkónczinje w jedożtym pluniu njeſadużichu.

Pomoz ſa ſawoſtaſenych.

Se 136 mornych na jamje „Miniſter Stein“ bé jich 56 żenjenych. Jako rjentu a zawéſczenje doſtawa wudowa 1/2 dżéſczomaj, jeli je jeje mandżeſki 10 lét we ſłużbje był, mżaczinje 147,45 hr. jeli pak je jeje muż 25 lét we ſłużbje był, 189,60 hr., wudowa 1/5 dżéczomi doſtawa 221,40 hr. abo 285 hr. — Wudowe hórnika bjez dżéczi doſtawa 50,15 hr. abo 71,30 hr. Njemóże wudowa wjazy dżéłacz, powiſchi ſo podpjera mżaczinje wo 10,25 hr. 140 hr. doſtanu jawoſtaſeni jako imſtrókżnu podpjeru.

Ze Serbow.

Stwórtk, 19. maleho rózka.
Tita, biſkopa. Gabusa, mésnika.

† 1921 archid. Jan Dobrucky, archidiakon we Wojerecach, ſwérny Slowjan a ſerbſki ſpiſowaczel.

* 1473 w Torunje Miklawš Kopernik. ſławny pólſki hwézdar

Rozhladowach ſo na hórcy.
Pſilecżachu pronje ſkórcy
Zaſo z cuzeho mi kraja,
Kiż też hiſće dom ſwój znaja;
Wjedża mi też bjez znamjeſka,
Hdże je za nje puća, ſcéżka.
Dżéci, khéſtże, pobéhnże,
Kajke je to wjeſele.
Michał Domaška.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodż. barometer 737, hygrometer 0, thermometer we dwjo +7. Dżeńa rano we 8 hodż. barometer 736, hygrometer —1, thermometer w nozy +4. — Wjedro drje ſtrózi dotalny njewobſtajny ras wobkhowa. Nizina leſeſche wczera nad połnózným morjom. Wyſchina pſchiſtrowa połoniſcha Europu. Schkleńża jara niſto ſteji a je dżeńa rano hiſchcze wo ſtopjeń ſadnyza. — Wczera wjedoſtachmy ſchkrowe powjeſche ſ Wrótſławja. Każ ſo nam pżéli, je njes tutym méſtom a Barlinom wczera po pchivoldnju njewjedro ſtło. — Jutſje piatk ſkónczi ſo 7,06 h. ſchodża a ſo 5,23 khowa. Méſaczk rano 6,04 hodżin khodża a ſo 3,23 hodżin pop. khowa.

— **Schkrowa powjeſcz wo wjedrje ſa jutſiſche:** Hiſchcze njewobſtajno, druhdy ſo poprózhi, ſymniſcho.

— **Rosprawa polizajje.** We wokolinje kadnyczhu 13. febr. 1925 jédne kolo ſnamki „Preſto“ cźo. 193 765, ſ dolhim wuſſim wobluſkom, żoltymi ſhujenami, torpedowym ſamoobéhom. Dale 12. 2. jédne kolo ſnamki „Schlaedit-Albina“ cźo. 291 101 ſ cźornym wobluſkom, horje ſhinienym wodżidłom ſ cźornynaj zellukoid. pſchimadlomaj, w żedżowej toichży 2 kluczej a wotſiowa khanka. Wo néż zwiażhujaze powjeſcze proſzy Budyſchſka kriminalna polizajja.

— **Woheń.** Wczera pop. wokoło 6 hodż. ſwoła ſo wohnjowa wobora do leżonnoſcze 29 na bohatej haſy, hdżej béſche w 1. poſchodze wo ſtuwje woheń wuſchol. Pomaznivi ludżo wobkedżowachu wot dróhi ſem, ſo je wohnjdelka pſchi wotewrjenym wokniu dla ſtylneho kura do womory padnyła. Dokelż ſo durje wocźinicź njedachu, laſelechu nékotſi mużaj ſ rébłom do ſtuwy a wumatſchu żónſku. Wobora, kotraż bé unjes tym na pomoż pſchichtwalacz, namaka wo ſtuwje ſtejazy ſoſa ſkoro doſpołnje ſpalenu. Dla ſtylneho kura możeſche ſo woheń jenoż pod wuſſim napinanjom ſahaſcheez. Żónſka ſo hnydom do leżowanja da. Strach wo żiwjenje njewobſtejeſi.

— **Dżéłacżerjo w Budyſchſkej ſtukelni** wot wczeraweſcheſ pſchipoldnja ſtrajkuja. Fabrikſke żarjadnikowe béche woſtajiło, ſo dyrbi dżeł dżéłacżerjow pſches cźaſ dżéłacz, njes tym ſo ſo druhemu dżélej dżéło pſchikrótſchi. Na to je pſchedbydſtwo dżéłowaje rady we unjenje dżéłacżerjow pſchecźiwo tajkemu wuſtupowanju ſakrocźiło. Fabrikſke ſaradnikowe wotmolwi ſ tym, ſo pſchedbydſtwo dżéłowaje rady, kotrez béſche tola jenoż ſwoju, jemu ſ wuſtawkami napołożenu winowatoſcź dopjelnilo, dżéło imwopjenjeli. Na to ſtupichu wczera pſchipoldnju dżéłacżerjo ſhromadnje do ſtrajka.

— **Strowotniſtwo.** Dżenſniſchi dżeń widźimy wjele khorych ludzi, wjele ſ khorym napohladom. Cźaſto ſtłyſchimy, hſawa bjeſnadżitoſcze, hdyż je ſo khoroſcź do khwiſi jeſe pſchewobwroczika. S hojeniſkimi waſchnjemi njemóże ſo boſpołna abo trajna ſtrotwoſcź doſpécź, hdyż cźłowjeſtwo dale w ſczinjowjeńſkich hréchách woſtanu a mało abo niczo k ſtrotwocze njepſchinoſcha. Piatk, 20. febr., wjecźor we 8 hodż. wotmeje ſo w ſali „Méſchczańſkeje ſabrody“ pſchednoſcź we thmje: „Gdże ſteji rokowjacź naſcheho cźłowjeſtwa“. Réczník, k. direktor Grotzinger, wjednik ſanatorijow ſa reformnu diäty w Lehmrade-Möllu cźże wſchém tym, kiż ſo ſa ſaſpodoſtacze a ſdżerjenje ſtrowoty ſajimuja, prawy pucź pokaſacz. Dalſche hladaj w dżenſniſchim nowéſchcziku.

— **Nowoſtſadowanje pſchemyſłoweho dawka w Saſſej.** Wotedacże dżéłodawarjow ſo ibżnje. — Natarjo ſo wót płaczenja pſchemyſłoweho dawka wuſſwobodża. — Na konſumiſke towarſtwa ſo bóle dżiwa. — Każ je ſakſki ſtaanzny miniſter cźaczeſkeho khoſo pſchitowjedżił, je ſo we finanzjnym miniſterſtwje nowy pſchemyſłowy ſakoń wothotował. Naczikk ka tutón nowy ſakoń je ſ nétko naſtupowanym kruham a powolaniſkim ſmjeſkim pſchizjoſtoſ. Naczikk ſłożuje ſo ſakſanje na pſchemyſłowy ſakoń ſ lita 1921, w kotrymż béſche pſchemyſłowy dawk pa ſakładnym a dżéłaniſkim kapitalu (Anlage- und Betriebskapital) a po wunoſchku ſtopnjowanu. Wotedacże dżéłodawarjow je ſo w nowym naczikku dopołnje woſtrotniło. Neaſtrowe ze wot pſchemyſłoweho dawka wuſſwobodża. W naſtupanju konſumiſkim towarſtwam napołożujomneho dawka pſchi njeſche jakoń ważne pſchemenjenje, pornjo ſakonjej ſ lita 1921. Po tutym ſakonju béchu konſumiſke towarſtwa jeno potom wot pſchemyſłoweho dawka wuſſwobodżene, hdyż jenoż ja ſwojich hoſpodarſkow dżéłachu. Po nowym naczikku ſu ſ powjedża drje wſchél konſumiſke towarſtwa winowate dawki płaczeſ, ale jenoż tak dałoko, hacź wunoſchk pſchiſwołene rabatty na roſpſchedanje twory pſchekroczi. Naczikk ſmóżni potajkim konſumiſkim towarſtwam, ſo ſo wot pſchemyſłoweho dawka wjle wuſſwobodża. Dotalne njeſenaſe dawkowe wobſtejacznje ſ konſumiſkimi towarſtwami a te ſ ſumoſtatnymi pſchekupowanſi ſo potajkim k ſchkodże poſledniſchich hiſchcze daſe poſkuli, ſ czimż drje ſamoſtatne wikowarſtwo wokoło ſo njebudże.

— Réczníka dr. Alfreda Hanſwalda w Budyſchinje je ſinſtizne miniſterſtwo na notara ta Budyſchin na tak dołho pomjenowało, jakoż tmeje tu ſwoje hamtſke ſydło. Jeho ſu dżenża do jeho nowego ſaſtopiſtwa ſapokaſali.

— **Dżéłowe wiki w Saſſej.** Induſtrija je bóle ſa dżéłacżerjemi napraſchowaſche. Każ krajny dżéłoradżeſki hamt pżéli, je ſo w cźaſu wot 8. hacź do 14. febr. 1925 położenje na dżéłowych wikach w Saſſej w jenotlimych powoſtanjach a induſtrijach nétſho mało połepſchiło. Wobſtoje ſo njedoſtatk na dobrych dżéłowych mozach w ratafſtwje a we wotdżélenju ſa domjazych pſchiſtajenych pcźeſo bóle ſaczuwa. Wjazy dżéłacz

Poſledne zapłomjenjenje.

Spiſał Franziſchek Czech.
Pſchełożił Jan Sſerbin.

1] (Pokrazowanje.)

Béſche wotwczeny. Njeſwoſche a ſe ſtuchom, kiż pola ſuchoczimarja hacź po poſlednjeje khmile ſwojeje wótroſcze njeovdywa, pytnu, ſo je ſtatok, kiż hacź dotal jeho je ſtamotu a cźichotu wobdawaſche, każ ſakuſtany hród, nadobo wożimił. Pożna też ſchtó béſche ſo do kudaproſdnehu twarjenja wrócził. Schkleńżanej wocźi jeho, ſahladawſchi ſo do próſdna, njeroſjaſnjichcź ſo ani ſe ſchkrzichu radoſcze. Ani ſ nimaj njemiłny, hdyż jeho zona pcźi ſamem łożu poſaſta a ſ twjerdej ruku pcźheſ ſo jeho bledem, wutkhntem cźole.

„Njeſpiſch, Jóſefko? — Kak pak je cźi żenja?“

Sakaſchlowa ſo, tak ruczę hacź na njeho ſawé wóſ naſtrujeho po kraju ſadumjazeho powétra, kiż roſcźerjeſche ſo ſ jeje draſtow, a roſhorjazy ſapach roſmoraneje hliny, wukhadżazy ſ jeje porſtow, ſ kotrymiż béſche pcźed khwilku bżny do bróſdow nażadżała.

„Kak by bycź mélo? Każ wczera — abo pſched tydżenjom —“ wotmolwi Schokta a mjerżazy ſ wocźiwidżomnej napadnoſcźu mikotaſche ſ wócźkomaj.

„Schto pak budżeſch k wohnedu chcźeć? Trochu holwjaſeje polivki znam ſa tebje wot wczeraſwjcheho, a holbika bydcź cźi też jaréżała, by-li wo njeho rodżał.“

„Njewumnjſli ſtebi nécſhto zyle njetrjebawſche! Tam ludżom wobjeb ſwar, njech potom podarmo doma wokoło njebundaja, hdy by w prawem cźaſu hotowa njebyła“, mjerżazy machny Schokta ſ ruku wuſtſhlej hacź na łóſcź, ſ kotrejż ſwjeſe ſo jemu rukawa koſchle nize łokcza.

„Ja wſchak bych ſo tak dołho njerozmotwjała a ſ dżéłom njeje glawt, budżemy hižo hotowi, pṛjedy hacź ſo nadżamy. Da-li Bóh Knjes diwaj abo tſi dny tajki cźaſ, każ dżeńa, wſchitko doſcźehnjeny, w cźimż ſmy ſo ſapoſdżili.“

„Wá, wjerzéł, njerzéł, ſmaj. Schto wotkaſy ſ takeho powédanja? Tam to — na tych naiſterſche ſchwarne wupada! Bóh Knjes pomhaj — hižo by lépje było, ſo bych na to ani radſcho myſlicź njetrjebał“, — rosmjerſnyny wotſorhny ſo na żonu bur ſe ſcheptazym hłoſom, ſpróżnje wudrżawſchi ſo ſ próſdneho wokna.

„Ale woſtaj ſo teho, Jóſefko, ſchkodżi cźi to. Schto pak ſzej myſlisch, njeſmjem ani na wokomik pola tebje pobycź, każ by ſo pakito?“ ſpytaſche ſo Schokżina wuſmjerej, ale pſchi tom wunuczenym wuſmjéwku, każ ſo to ſ huſta ſtawaſche, rownjacz ſo jej ſyſliy.

„Dżi, dżi a woſtaj mje, ty płacźiwa Madlena. Chżeſch-li mi nécſhto k wole ſcźinicź — wocźiſ wokno! Wonka Boże ſkónczo dżenża wſchitko poſtócźuje — a tudy je zyle poldnju każ w khódże.“

Sótowa njeſhkmyjwſchi wotewri Schokżina wokno. Pronjo wocźoplenehu powétra hapny do ſtuwy. Fluſtſe a wſchelake kwéſti na wokuje cźerjaczu ſ forjenjow njeſłuu do nowych wotnożkow. Na wokeńkach ſlétowaſche bruncźo wot ſłónza faſkleńcźena wulka mucha. Na traiwniku wonka pcźed wokiami ſchcźebotachu hużatka.

„Ach haj, to je żiwjenje“, posdychny hej Schokta, ſpohladujo k wotewrjenemu wokmu, hdyż bé jeho żona do kuchinje wotejchła, kotrejż dure béſche kobżiwije facźinika, ſo by para ſ hornjow, hdyż budże warieć, do ſtuwy njewuſtupowała. Se ſeſkhnytymi porſtami drapotaſche ſej thory ſe łżkatej hubje a ſ wocźomaj wudżeraſche njemérnje wokoło ſebe. „Schto pak hiſchcze to cźiwilowanje njebjerze łónza — njeżbym pak hiſchcze ja tutu ſemju doſcź pſchibitowany? — Każ nakamana hakoſa hižo pſches pół léta ſthnu a wona póbla nje — hakoſa na jenom ſdonku — cźerí do łeżenjow, — każ njeje pṛjedy nihdy hnaka. A hdyż ſyſły jeje wobliczo ſaſiwaju — je to jenoż tak, każ hdyż létni pṛóſchk rożu poroſtuje. Sa naż — ſa naju — dyrbi ſo łétka ſtaracź, ale te wſchelake wobcźeżne ſtaroſcze, jako bychu ſo jeje ani njepṛiſcźemnuche. Wonża luż tróſi w naiſterſchim łżkanju a ja hižo cźuju, kak mi hoblowanki pod żłowu ſchramotaju. Sa néſchto hodżim — traſch ſa nékajſi tydżeń mje tu hižo njebudże — a wona budże ſwobodna. Na Schokżinu łejnoſcźi budże ſ knjenju. Na te wotſtrocźenje dżéczo, kiż budże ruſtoſtnje ſa jeje falu hrabacź, ſchtó ſłożowacz ſtedżbnoſcź? — Ale pſchejara ſo njewjeſeł, Hanczicźka, — hiſchcze ſo mi nikotaſej dwé ſwjetleſchzy pod cźołom a ſtiſchcze ſe w mojej ſtowże ſamo pſchi ſtm ſtabeni mikotaniu jaſmo. — Ruzu też ſa row cźi ſwjeſu —“

Jako by nékajſi wohidny pawk ſ niczemi ſchdżiwcze pſchełaj jenu mohy ſapſchadk, każ njemóżeſche khory ſwoje muſkicźki ſe ſajeza hróſneho ſtracha wuſſwobodźicź, ſchtó budże po jeho ſmjerzi, wo kotrejż wédżeſche, ſo ſo wjeſce bliżi, bynjeż by ſo bóle pomałku wlacźiła.

S ſuchinje béſche ſtłyſchecź ſchcźerczenje horuzow na wobliſcheju pſchebywanych, woheń praſkotaſche, je dwora wot kruwarnje ruſzachu ſ dothim hłoſom hłódne kruwy. Swon na méji wołaſche ſ modlitwje a ſ poſledniemu wutpoczinku, pſched ſtatokom ſapcźaſnyy ſchdu, wrota ſo wotewrjachu a ſaſo ſ wjeſelom ſapraſnjachu. Cźeſeſ je ſtarym Schokżinu wrócźeſche ſo ſ pola a kubło nadobo wſcho wożimi. Z jeſmi dejachu, Mateſchka konjom nałżyła a nanożo ſe ſtudnje na dworje wodu.

Po khwili to żiwjenje na dworje wocźichnu a wſchitko ſhromadźichu ſo wokoło wulkeho błida pcźipódła kuchinje. Star; Schokta wótſſe ſo modleſche pacźerje pſched jedżu, ſawłt. pſchſtajowaje ſo ſ błidu, klepotachu a potom każ do ſta ſta klinczachu wo hornjeſſeju ſchkłu ſchmórane blackowe kliży. To cźiwjeic rosmotwy cźeledże ſaſwoni ſ thwjelenym wéſeloſy, wjeſtereſtwu hłóſ ſchyriſłeſneho Schokżo wego hyna.

(Pokrazowanje.)

pěsče tež w nekotrowej a tekstilowej industriji, hacž runjež w prěnjeli hišćeže njejednota knjeseše a we poslednischej z Vogtlandiskej industriju hišćeže klazasche. Polepschiše žu žo wobstejnjowoze w hórnistwje, w industriji za semje a kamjenje, w papjerjowej a kožowej industriji. Mało spokojoze běsche położenje w sčežnjerskim pschemysle, w cžerjowej industriji, w twarschim pschemysle a za starschich njewuczenych dźěłaczerjow.

S Brětnoje. Saudźenu žobotu sakoji žo tu wotdźěl swobodnoje wohnjowoje woboru. So je sajim sa tutu wěz wulki, pokaza to, so hnydom 25 wosobow sajmpi. Gmejna je wjetschi pjenjes nowemu towarschstwu pschepodała, so bychu so nutne pschihotowy nakupowale.

S Drožkija. Nan šmjerschcneho kowarskeho wuczomika Grósčkella, wo kotrymž wczera pisachmy, zdźěli, so je jeho žyn srjedu januara dyrbjał lětarsku pomoz pytacz. Lekar namaka pichi pschepytanju, so wón na rozschérjenje swojeho powolanja na krótki cžas pschetorhnyl, so mohu tak cžežko dźěłał. Tak jakaja jemu kolo jědźicz, tumowacz aid. Lekar jemu tež wo tym wutrobnje rozmysli, kotrež ma šmjerschi pschi sebi. Nan hebi myšli, so je jeho žyn dla tuteje khorosche do cžežkich myslow padnył.

S Panezij. Saudźenu hobotu mjesche „Jungdo" mjeno tež pola nasch swój „Werbeabend". Biskopske bratrowstwo běsche 25 muži šylne pschihotowało a chzadu Serbskich Němzow sa swoje sobabjelne dźeje dobyczy. Mysljachu, so je tu najlepscha póda sa jich samery. Jim dźe njeje njelnate, so žo tu khětro němzuje. K tomu běsche jim jedyn cželadny a wotrowa narěcžał, so tu (njemjazo w Panczizach a wokolinje) luczi Němzy žydła a tak žo wulkich žnjow nadzachu. Hnydom doprědka chyzmy naipomnicz, so ant jeneje wowzyk do hwozdzicha sadleschka njenawabichu. Tamuy cželadny, kiž je we swojej młodosczi a hiuwosczi do Jungdu žo ladźał a w Porchowje žo pschijecz dał, je žo wo rosnolcenje a pschiležbjenje plakatow postarał, kotrež pak dolscho žiwjenja žo njesluježeschich. „Jungdo" dyrbi jenaž „cžistoty ažnych" (rejnrassig) we swojich kruhach měcz. Hižo tehdla Serbja k njemu pschihlupicz njemóža, khóla so žo swojeho serbskeho khabatu wuškeru a sa

Našich cesčenych čitarjow **w Malsecach, Nowych Malsecach, Hněwsecach a Wownjowje** prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny" na měsac měrc pola **knj. Krakowscheho we Wownjowje** skazali a jej hnydom zapłaćili. Tak dostanu „Serbske Nowiny" hiše na dnju wudaća. Knjeni Krakowscyna skazane Nowiny hnydom kwituje.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

to ischeru Jungdowu wobleku. Nadźeny Serb, kiž chce Serbstwo na stronu cžišnje kaž stacy, dodźerjany pschecz rón też bórzy duchownje a moralnje na niši zhubjenk dóńdże. Tak mjenowany „Großmeister" bźerčelke błyschcy rěcz, twarjeschke jenož na nětcžiske wobstejnjosze a cžak, a na wěsche wowzoby, hdyž tehdy, so by khmanischich puczowm wobdźał a tuteho bjesdna. Jenož tsto młodzi, njeuschonicži pachołjo ſ Miłoczij, ſ Jaworu a ſ Panezija jeho słowam ſ pschikłeskom pschihłosowachu. Nowak njebě we derje wowytanej shromadźisnje žaneje žadosze za organizaziju, kotrejž wopraudźite samery su Serbske Nowiny hižo nadoczi rozsułaze. Je hłuposczi abo jasnokloczej, so žo tu a tam też Serbja tutemu wschuěnikemu towarschstwu khilcza? Schto dawa tajkim wotrodźenzam labjcz na herbstu macz, rěcz a lud? Nadorinu schubu leżekuje ſ njetscha moralna. Tajkich pschikładow mamy we Serbach hižo dosez. A „Jungdo" njma trěbnych moralnich mozow, njemóli lud k wyschinam pozběhnyez a jón wotbožicz. Kak ſ „Jungdo" steji, kak njemamy je samer a cžink, to najlepje rosjasnuje tamny wotwrjeny list Barlinskeho duchownego, kiž je prjedy Hobustaw tuteho hnjezka był, ale bórzy jeho wopraudźity šanyschł ſpóſnał. Serb ma wschu winu, žo tuteho towarschstwa ſoalowacz.

S Kamjenza. Mlodu holzu, wo kotrejž pisachmy, so je žo je starschiskeho domu bjes ſlěda wotkałka, tu wótko pola jeje sotry we Witterbergu namakali. Holza běsche, swojim

banka we 150 000 hr. powyschicz. Dohładowarschiwo žo pschepokaza, so je nawstaw w koždym napunjanju stroiwy a je krim tuflazije bjes wulkeho rostschérjenja pschetrał. Banka ſ wulkim dowěrjenjom do pschichoda kroczi.

Wiki wczera w Běłej Wodźe. Butra 2,10 hr, twarohi 30 pf., jeja 12—14 pf., Wiki běchu hnadnje wopytane, kaž to frjedu pschezo bywa.

Sto pytaju:

Kowařski wuczomik, Paul w Krježi.

Klampnařski wuczomik, O. Träber w Kamjenzu

Holza, hosczenz „Stota hwězda" we Wojerezach.

Pohonicz, Pritschi we Wojerezach, aleja — ł. 3. we Truſzezach cžo. 9.

Schoſer, Friedrich Berger w Kamjenzu.

Krawſkeho, Hugo Grube w Budyschinje, na Sedanskej haſy 16 — Arthur Heinze w Kamjenzu, Herrenstraße 16.

Połčra, murjerſkeho, Emil Putzke w Kamjenzu.

Drjewowe akcije.

Pjatk 20. febr. w Konjezach pop. ½3 hodźin pschi Konjezanſko-Trupinjanskim puczu na 20 hromadow pjenkow, 100 m. halzow, nětkotre žerdže a na 25 fur. wužitkoweho drjewa. Dobre wotwoſowanje.

Njedźelu 22. febr. pop. w 2 hodź. pschi Kulowsko-Mužakowskim puczu 30 m. thójnowych kulichow, 50 hromadow thójnowych halzow.

Njedźelu 22. febr. pop. w 2 hodź. pschi Hermanczanſka-Stpczinskim puczu nětkotre saſtuzhy ſtejazych thójnow.

Pónđzelu 23. febr. dop. w 9 hodź. w holczenzu w Dubom 300 m. ſylnych kulichow.

Wutoru 24. febr. dop. w 9 hodź. pola Zornchenczanskich polow 174 twjerdych hromadow, 3.5 m. brězowych kulichow a 15 brězowych ſdónkow.

Na pschedań:

Krowa, wysokomlócželna, we Wulkej Nydej cžo. 6 — — w Wórku cžo. 41 pola Wojerez.

Syno, 8 zeatn., w klamarni w Kosworju.

Wos do cžehnjenja, w Malesczezach cžo. 42.

Kosa, pschipuschczena, w Hucžinje cžo. 3a.

Kóň, tschka, 1,60 wyschoki A. Schneider w Kamjenzu, fabrika mineralnych wodow.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Žito je žadne, ale žo tež mało žada, płacžiny žo njepschemenichu. Tendenza jara mérna.

Dop. ¾12 hodź.: Wiki žu dale jara mérne.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wobjowe žymje po tuni abo 1000 kg, jezmat 100 kg. płacžiny we Wotej hriwnje.

	18. 2.	17. 2.
Pschenica rejta	250-256	250-256
nalet. jecznjen	250-253	250-253
nal. jecznjen wowsk	255-270	255-270
kukurica (Mais)	187-195	187-195
pschenicz. mula	224	—
cžana mula	34-36,75	34-36,75
pschenicz. wotr.	34-36,75	34-36,75
rjane wotruby	15-15,50	15-15,50
rapš	15-15,50	15-15,50
lane žymje	390-400	380-400
hrósch	400-405	400-405
pjeluschki	21-22	21-22
	18-19,00	18-19,00

	18. 2.	17. 2.
rapš. wotrjuschi	18-18,30	18-18,50
poch. metaſe	9,60	9,60
ſerabella	16-16,50	16-17,0
ſernaze ſnjaži	20-20,30	20-20,40
bury	20-21,00	21,00-21
wola	19,50-20	18,00-20
lany wobjuschi	24-25,0	24-25,00
wobre twinen	13-14,00	13-14,00
olle lupinen	15-17,00	15-17,00
hyno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
ſ'oma, rjane	1,15-1,25	1,15-1,20
„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowsna	1,00-1,05	1,00-1,20
„ jecznja	0,90-0,95	0,90-0,96

Hospodorski rozhlad.

Schtwórtk 19. februara 1925.

Wczerawschke kursy w Barlinje:

(Cena wrjis za 10 miljonow)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	22 210
jendzelski punt	19 992 000	czeskoſk. króna	12 450
schwajzarski frank	80730	10 mil. pólſ. mark.	80 200

W pjenjesach bě położenje kaž dotal.

Efekty žo wczera na Barlinskej burzy po šlabym započatku trochu zhrabachu. Kurzy wójnskeje pożyczki a druhich statnych rentow žo cžasowje wotdrjebjowachu.

Prooukowe wiki w Barlinje wostacu wczera jara mérne. S Ameriki pschikhadźacu powjeſeze wo skrucženych płacžiznach, bjes toho, so bychu samohsne nasche płacžizny žobu storhnyez. Nětcžo pschesuwy a rožki nadebdże kupzow. Muka ſo jara schpatnje ože. W jecznjenju a wowsu běchu jara mérne wiki. Wczera płacžeſche zentnar

w Barlinje:

pschenizy 12,50—12 80 rožki 12,50—12 65 jecznjenja nalétn. 12,75—13,50 nahwnſk. 10,75 hacž 12,— wowsa 9,35—9,75 hr.

We termijowym wiłowanju:

pschenizy w haprleji 13,35 w meji 14,15—14,07 — rožki w měrzu 13,15—13,19 w haprleji 13,35 w meji 13,95—13,90 hr. — wowsa we meji 10,95—10,87 hr.

Wiki rěſneho ſłotu wczera w Barlinje (Zentralviehhof).

Pschihnali běchu: Wone płacžachu:

1876 howjadłow	18—50 hr.
266 cželatow	38—90 hr.
2975 wowzow	28—45 hr.
9985 tukanjach zwini	
780 tukanjach zwini	
240—300 puntow	62—63 hr.
200—240 puntow	60—62 hr.
160—200 puntow	57—60 hr.
120—160 puntow	55—57 hr.
do 120 puntow	54 hr.
ranzy a kundrowy	56—58 hr.

wjsche po zentnarju žiwoje wahi. Howjadźa a žwinje mějachu mérne, cželata a wowzy nimale hładke wiki.

Někotre płacžizny ſ wczerawschich Drježdźanskich wikow: Wažnty 6—7,50 hr., hušy 1,30—1 60 cžasti 1,50—2,—truny 1,50—1 80 kury, stare a młode 1.20 hacž 2,— hołbje 0,80—1,50 tarpy 2— — liny 2,60 hr. cheſuki 2,— wuhory 4,— hr., jabłuka 10—40 pf., trunje 10—30 pf., młóke worjechi 55—70 pf., cžasne 1—1,30 hr., běrny zentnar 3,80—4 20 hr., cžerjowy hal 10—12 pf., běły 7—8 pf., tyſty 10—12 pf., pybła 20—26 pf., měd 1,70—4,50 hr., ſruchene prawaki 5,— butra mlokarnita 2—2,50 burſka 2—2,20 hr., twaroh 30—35 pf., jeja 13—15 pf.

Zołor w zylym w Magdeburku 17,8—18 hr. po zentnarju, dawk 10,50, měch 32—35 pf.

Sserbska ludowa banka je žo w ſandźenym lěcze tjenje rozwiła. Bórzy wuńdże letna rosprawa. Pschi 100 000 hr. ſymdnjeho kapitala ma pschez 12 000 hr. cžistoho dobytka. Wórbano pschedloži direkzija dohładowarſkemu letnu rosprawu. Ta chze hlownej zhromadźiznje 6% dividendu nanjetowacz a pschez 4000 hr. mélc žo do rezerwneho fonda pschepokjacz. Burzy dowěrjene njejsny ſtajnje rostu a žahaja do 400 000 hr. Banka tuhrilu ſ wjazy hacž 600 000 hr. kapitala dźela. Wobhoo žo pschinje rosrawa. Sswój akzijowy kapital chce

pschiwuſnym niscžo nsepraſiwschi, w cžerjeſi wuſtlach ſtawschiſti dom wopuſcžicza a žo k swojej ſotſie podała.

S Biskopiz. Sswoje nowe narodzene dźěcžo morika je 26 letna fabrikita dźěłaczerka Elſa Wittmerez ſ Baldanez. 4. februara běsche w bydlenju swojeju ſtarscheju hóſza porodźila. Njeczłowiſka macz pak drje je hižo prjedy wobſamkla, swoje dźěcžo moricz. Wona natyka nakemu ſmjerjuczemu papjeru do hubu a zadušu jo tak. Potom sawoli cžežko do papjery a ſhowa jo w kóschi na hornjej ſubi. Nasajtra rano dźěſche wona hižo sajo na dźěło do Biskopiz. Do papjery sawalene dźěcžo wsa žobu a cžišnje jo do muſnika na dwórnischczu. Sswojim pschiwuſnym prajeſche, so je dźěcžo do wothładanja dała. Wěz bu bórzy podhladna a 11. februara bu mordarka sajata a do Biskopiskeho hamtskeho ſudniſtwa wotwjedźena.

S Holbina. Jako cžežko namakachu 37 letneho ſamkarja Reßla ſ Barlina, kotryž běsche ho, kaž hižo spóſtchinu, 24. jan. ſ Holbina, hdyž so lekowalsche, ſhubił. Nacz dołaj běchu podarmo sa duchakhornym ſlědzili. Njedźelu dopołdnja namakachu tſjo Barlinſkich ſtudencza, kotříž po Zitawſkich horach puczowachu, jeho cžežko. Wono leżesche we hłubokej wudrjeſnjej bliſko Holbina.

Přihonk.

* Ssmělch pjjy „ty" mjenowacz. Policija we Budapeszcze dyrbjeſcze njedawno roskoru wujednacz, kotraž žo na jenej jara wopytanej dróży wotmělaſche. Knjes Szegedyi, wobžitny lubowar khortow (Windhunde) pschekhodźowaſche žo ſ 2 pjomaj. Jedyn ſaſchčełowſka na jenelo knjeza a tón jemu „ty hłupe ſlocžo" prajeſche. To ſebi wobſtejdźeſ kruteze lakała a mjenjeſche, prjedowniza ſkhiwodźenego pła maja prawo na khmanſke tſtikowanje. Dokelž žo wo ſłowje dojednacz njemóžeſchtaj, dóńdże k bitwje ſ njejasnemi, kotruž by ſandźeze wobſtejdźerjow dobył, njeby-li policija ſayſchinnyła.

* Najkrótſche mjeno. Amerikanſki ſtudent lekarſtwa w Baltimorze, rodzeny w Haughtown w Khinſtej, je ſ mjenom J do ſapiſła pschipoſłuchanjow lekarſkeje ſchule ſapiſany a ma tak najkrótſche mjeno na ſwěcze.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pucz ſ Holeſchowa do Holeſchowſkeje Dubranki je dla uczißpprawanja na Holeſchowſkich honach wot 19. hacž do 26. t. m. ſawrjeny. Jězdzicz może žo na Nowu Wjeſ a na Lupoj.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Dla nażypanja wołtanje pucz ſe Sejtz do Khróſcžij wot 19. febr. hacž na dalſche ſawrjeny.

Towařstwowski powěstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin" wuhotuje njedźelu, 22. febr., wječor z dypkom w 7 hodź. w hoscenzu w Rašowje zjawny serbski wječor z koncertom, dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka a wšě bratrowske towařstwa wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Budyšin. „Sokołki" maja štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Přińdźće wšitko. Načolnica.

Budyšin. Nadźija". Sobotu, 21. II., wječor we 8 hodź. posedźenje cyłeho noweho předsydstwa a wubjerka. Kóždy dyrbi přińć, dla cyle **ważneho** dnjoweho porjada. Předsyda.

Hasłow. Kołojězdne tow. „Błysk" ma póstnicy wutoru w 3 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu** pola Měrčinkeo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart, w Brěžcy. — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Kalk, brikety, wuhlo, cement

Žitowy dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

Wagnerowe zatwarjomne młóčace mašiny

Wotrjad sam za sebje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumłóčenje a wubjerne čišćenje. — Sčroki zubkaty system.

Gustav Wagner w Korzymju

ratarske mašiny Telefon: Hamt Wjelešin 71

Hłowny zastupnik: Oswald Liebmann w Budyšinje na Těšlanskej dróży 42. n . Telefon 321.

Elektriske wuporjedzenja

wuwjedźujetaj płacžiny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ſ wob. ruč.

w Budyšinskim na hornczerſkej haży 24.

Zjawny přednošk

pjatk, 20. februara, wječor we 8 hodź. w zali **„Měšćanskeje zahrody“**

Hdźe steji rowryjeŕ našeho člowjestwa?

Rěčnik: Direktor Grotzinger, wjednik sanatorijow w Lehmrade-Möllin.

Zastup 50 pj. **Biochemiske towaŕstwo w Budyšinje.**

Hokec korčma w Budyšinje

Pjatk, 20. a sobotu, 21. febr. je

wulke swinjorězanje

dopołdnja wot 9 hodź. połčik (Wellfleisch), hajduša a jatrowa kołbasa, pozdźišo dobra kołbasa.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Michał Hoka a mandźelska, w Budyšinje cyrkwinske namješto 2.

Hosćenc w Sernjanach

Sobotu, 21., njedźelu, 22. a pónjedźelu, 23. febr.

so kózłopiwo toći

Sobotu, 21. februara je

wulke swinjorězanje

K temu přećelnje přeprošujetej

Jurij Korjeńk a mandźelska

Kalmuk

bruny mustrowany, hotowe žonjaze jaki po **5,20** hr.

žonjaze cźišćczane schórzuchi

dźěćaze schorzuchi we wulkem wubjerku a wschěch wulkosćach je sajo dostać

A. Kasner, Buralehn 11.

Za

konfirmandski woblek

Hamburger

12 na bohatej hasy 12

Drastowe tkaniny a šaty

ke konfirmaciji

we wulkem wubjerku a po tunich płaćiznach.

Aug. Paul Hilger **na seminaŕskej hasy 2.**

Wosebite poskićenje!

Jenož tak dołho hač skład dosaha!

Tobak

Najlěpše Virginske mješenje, punt jenož po **1.–** hr.
Bremenske rjapiki (cyłe) punt po **0.75** hr.
rjapiki (walcowane) $^1/_2$ punta po **0.50** hr.
rjapiki (walcowane) 100 gramow po **0.20** hr.

Cigary

Dobre kajkosće, 100 štuk jenož po 5.—, 6.— hr. atd.
Cigarety 100 štuk **1.25** hr. Płaćizny su jara poniżene!
Wobhładanje bjez nućenja ke kupjenju je rad dowolene.

Richter & Hultsch w Budyšinje

šulerska hasa 6 (Schülerstrasse).

Prošu wobhładajće sebi naju wokna!

Nimale nowu krawsku mašinu a nowe a trjebane šijace mašiny poruča tunjo

J. Klemm w Budyšinje na serbskej hasy 11. Žane klamy

Dowolam po dźělach płaćić.

K póstniskemu pjećenju

poručam **wšu potrjebu** najtuńšo:

swinjacy šmalc, margarinu, łój, palmin,

jako wosebje přihódnje

6 taff. Block-šokolady po 100 gr. jenož **1.- hr.**

bonbony, $^1/_4$ punta jenož po **15** pj.

Kofejowy skład Erich Eckhardt

w Budyšinje na różowej hasy 6. Tel. 1069 a 114.

Sulske tornistry a toše poruča wurjadnje tunjo **G. Lodny,** Bismarck. dróha 7

K nalětnemu wobdźěłanju role

staju wjetšu dźěłbu mašinow a gratow, **pluhow, brónow, walcow, hruzlemjećakow, syjacych mašinow, kopanskich mašinow** a. t. d. po poniżenych płaćiznach a při najpřihódniših płaćeńskich wumjenjenjach na předań.

Carl Gast w Budyšinje

na drjewowych wikach 27/29 telefon 1290.

Najwjetša wuporjedźeŕnja w měsće.

K předstejacej konfirmaciji

poručam swój wulki skład elegantnych

konfirmandskich woblekow

z nalěpšich tkanin a derje dźěłanych; tehodła

moje wobleki elegantnje sedźa.

Płaćizny sym najtuńšo wobličił,

też přindu mojim česćenym wotběrjarjam z tym napředo, zo

podźělne płaćić dowolu.

Za konfirmandki

mam wulki wubjerk **najnowšich manflow**

Dale dóndu wšědnje

nalětne drasty za mužow a žony

a poručam je we wulkem wubjerku. **Dowolam podźělnje płacić!**

Otto Preuß

měješći **Korla König**

na žitnej hasy 4 **w Budyšinje** na žitnej hasy 4

Telefon 342.

Kedźbu!

Njedajće sebi ničo narěčeć! Předawam wot nětko wšě

korbaŕske twory

po jara poniżenych płaćiznach. Wuporjedźenja kóždy čas wuwjeduju. Kedźbujće na moje stejišćo; sobotu steju direktnje při nutŕkhodże muzeja na kotolskej hasy.

P. Renner na Carolinej drózy 4

a na Wettinskej drózy 23.

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, shilgowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasobpřednjarjo dostanu wysoke rabaty

Słodowe kikerki (Malzkeime)

lanu mučku centnaŕ po **16,50 hr.**

ma stajnje na składźe.

Žitowy dom w Kamjeńcu

wotnožka w Pančicach.

Serbski Hospodaŕ

ratańske wulko-wikowanske družstwo z w. r.

poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólsku.

Centnaŕ přińdże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wustojna

samsna holca,

kotraž móže warić, so do domjaceho hospodaŕstwa za 3 wosoby (mandźelskaj a 11 měsacow stare dźěćo) k 15. měrcej pyta. Wuswědčenja a poskićenja wo žadanju mady sjech so ześelu na: *Frau Regierungsrat Dr. Eras, Dresden-A. Canalletostr. 13. pt.*

Sprawna přistojna **holca,**

kiž ma lubosć k dźěćom, so k. 1. 3. abo 1. 4. při wysokej mzdźe a dobrej jědźe pyta na šulu w Kućinje.

Vogtlandske

gardiny

wunjerki

počehnjenje, blidowe ruby, twjelki, kupanske ruby, přikrywy z wósskow. sukna, wołma

K. Erler w Budyšinje

žitne wiki 11, napřeća „Złoteje Hwězdy“. ::: Rěči serbski.

Złotowjenje mošnowych přikrywow

wuwjedźenje sažkowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźěłow z wołmy, šiće bluzow, sukńjow a dźěćacych drasćičkow.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na błowneni torhošu 9. Rěči serbski.

Kupuju **nowinsku** wjerch!

Tunje łubi k pósłanju pjećenjow:

kokosowy tuk, punt po **67**

tehor, w taflach . 69

tuk k pjećenju . . 73

margarina 58

jědźny wolij najlěpši ff. k pjećenju pampuchow **68**

lany wolij 70

hrošikowy wolij . 85

Margarinowa a fukowa centrala wosebitosće ľedźne wolije

na zadnej bohatej hasy 9.

Silnowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošće hasy 25. Tel. 93

Kedźbu!

Trjebane meb

bufet, vertiko, kuchinske w hotowanje, (tež jenodlhe knihowy khamor, pisanc blido za žony, nowe a t bane sofy, sešlonji, ložo za tracani, blida, stoły ma tu na předań

Stelzig na hrodowaće hasy 4 l.

MERSIOVSKY

Silbrowe twory

Kupuju stajnje

po dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe blesi, żelezo a mětale (jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornjeńskej hasy 33.

Telefon 1346.

Kupuju drjene

husace pjerje

Köhlerowa w Budyšinje

na błownem torhošću čo. 9.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornjeńskej hasy čo. 10 poruča jědźne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

2 lěće stary

ćehniwy wol

je na předań w Bošecach čo. 2.

Sylny bruny

walach

7 lět stary, je na předań w Khasowje čo. 7.

Foxterier

čorno-bjały blakaty, je ćichi a njech so woteda za dobre wjedło w **klinkarni w Tŕoch Hwězdach** pola Budyšina

Telefon 11.

Kóždu sobotu

kupujemoj syro

kože a kóžki

do najwyš. dnjowych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w „Polmcasu“ na zwonkownej lawskej hasy.

„Janko“ jěźdne kola

su njeskóncujomne a při tom nic droho!

Posudźowanja mojich wotběrjarjow:

„Mam „Janko“-jěźdne kolo hižo 18 lět a je přeco hišće dobre.“ „Sym z „Janko“-jěźdnym kolom jara spokojom, jěźdźu hižo 12 lět dołho kóždy dźeń na dźěło“ atd.

Wulki wubjerk jěźdnych kołow, mam na 40 na składźe; **wšě originalne narunanske dźěle.**

Kupujće **hnydom,** jěźdne kola budźa zaso drožše!

Jan Šibak :: **w Budyšinje** :: na Mužakowsk. drózy 4

Dowolam płaćenje po dźělach!

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“.

Přiloha k čisłu 42 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 19. februara 1925

Zapósłane.

Wulke jebaństwo.

× Mjes nami su ludźo, kotrjż praja: Jara rjenje by było, je-li by hyšće jo wójny wóstronicz hodźałe. Ale to jo njehodźi, pschetoż wójny ju njechodźa wobeńcz.

Jako pśeni smužicźi mužojo zagachaju, to by jo ku hrubosći kruduwanja (Folter) wóstronitka, a selbarnoscź tych schritachu, kotrjż ju nałožowachu, cz. tehdom rźekiche: „Haj, nono by rjenje było, hdy by jo martrałtwo wóstronicz hodźało, ale ta jo tola njehodźi hdy by martrałtwo njebyło, bu njekhmanstwo wjele bóle hišćeze pschibrałoby, a tuž cz. tajzy k temu pschihlowachu, kaźi jo hewak za spramnych a rozumnych mjechu.

Cz. njewólnistwo jo njehodźi wóstronicz, jako druhi prajachu. Jako hrubych a njekhcźomnych wiłowarjow a wiłowanje ł njewólnikami podtlóczowachu, mudrowachu, so je njewólnistwo Bóh postajił.

Tak su cz. dźensa hišćeze ludźo, kotrjż praja, so jo wójna njehodźi wóstronicz. Ludźo wudawaju, so je ju Bóh sam dopuscźił. Wona jo njehodźi wobeńcz, ale je zole nuzna. Potom źadźeja słowa wo worzłowej kupeli a wo „krućenju młodźiny.“ To je dźensa taż nówy. Nźhdy bźchu takke nuzłazy pschecźiwo martrałtwa a witowanja ł njewólnikami. Dźensa su pschecźiwo wójny a wojeństwa. Wójnu maja za nuznu a wuzitnu, ja dopuscźenźe, kotrjż jo wobeńcz njehodźi. Sćo a zyły świet pschihotuja na pschichodnu wójnu. Wobźeże pschihotuja za tule struchlosći swoje dźeći a dźeći swojich hobuzkowjelow. Natcha młodźiny, tak wudawaja, dyrbimy hronicź a krućeći za nowu wójnu.

Nikto je jaźno, nchoźo na nźchto pschihotowacź a hronicź, to rźka, jeho wukubłacź a rozwucźicź wo woprawdźitosći, na cźoż jo pschibatnje. Schtóź chze swoje dźeći potajkim na wójnu pschihotowacź, tón dyrbi sam pśedy prajicź a pokazacź, schto wójna je. Wón dyrbi na to pokazacź, schto na nich cźaka, hdyž nźhdy wobrónjeni, krućeni a smužitwu do wójny poćahnu. Kóždy, kotrjż ma wójnu za nuznu, njemóże bjes njeje być, je ham so a swoju młodźinu na nju pschihótnje, jo młodźinje tu woprawdźitu wójnu we zyłej swojej hurkowości a zaloścźi, je wschémi jejnymi zadawonymi ześkwanami pokasuje. Je-li to njecźini, njeje zadyn wukubłacź młodźiny, ale je jebak a zawjednik, dokelź wérnosć zamjelca.

Jak śeji nźtto ł tymi dźensniscźimi schkarakami do wójny? Kak sadźerża so cźi, kotrjż chcźeja młodźinu krućicź za pschichodnu wójnu? Praja swojim óćećom wérnioscź? Wabja woni cźi tam, hdyž su woprawdźitu wójnu sesnacź, na bitwiscźa a do kanonow? Pokasuja swojim dźećom te najnowischi morderske granaty a maschiny, kotrymż dyrbja jich pśedy pśeni lećhi dźeń napscheczo stupicź? Pokasa jim te hrube rany, kotrjż jazdźowjelne granatowe schkśele torbaja? Pokasuja jim rosdźerte żiwoty, wottorhane stawy, abo tłapjace cźeła? Njech jim pokaża tych bźdnych ł pohanjenjeje wójny!

Pschecźelio wójny a tak njenowani wukubłarjo a krućerjo młodźiny rady wudawaju, so nihdy na njchoy tohsamnjitnje noweje wójny nachzedźa.

Njech wjele bóle ł cźeźko wutrobu na to swominaja, kaka bźda na jich dźeći cźaka. Sću woni mużojo, kotrjż su źebi cźeźkeho nadawka a teź cźeźkeho samolubjenja wédomi? Pokasuja jim seśkowali? Rany tych bźdnych? Wschitko, schto jo wójna, ja kotruż waż pschihotuja, bynjeż so nam wutroba samasa! Tajka żałoscź na waż cźaka ne ja nju waż krućerjowjemy!

Pśejicźe jim dale, ja cźeźerjenja, kotrjż woni budźa pschećerać dyrbjeć, mcźo njejsu pschecźiwoi tym njekhmanstwam, kotrjż budźa krućicź dyrbjeć?

Pśejicźe jim, jo dyrbja we wójnje palicź, hacź, rubicź a mordowacź? Dyrnicź nocźnuli, woni budźa dyrbjeć palicź mérnych ratarjow statoli, nicźicź jich žnć a jadźejsicź jich studnje.

Swojim njepschećelam, starym bobroczinym ludam, młodym żiwjenjawjesełym młodźenzam, haj cźłowjekam, kotrychż jenje hišćeze widźeli, a kotrjż jim njejsu mcźo cźinili, budźa żiwoty dyrbjeć rospśeć a jich ł mjeczom pschetłócź? Budźa dyrbjeć żony a dźećí morićz a jim tmutkicź dać. Jako dobri patrjoći śmjeja pschihotowanoscź, so na tajźich zadźawoscźach a grawocźiwoscźach hišćeze wjeselicź?

Cźinicźe jich dale na to ledźbliwych, to to njeje jenaj jich, ale teź jich dźeći winowatoloź a wogłud, laj to wérnoscź a wasche źamjne śwédomnje źada. Hdy budźu tej pschichodnu wójnu dobyli, dha tola njebychu wodycha mźli, so sašo śmérnowacź. Sašo a pschezo jako cźichi ławni hrožu a swoje dźeći a dźećidźeći dyrbjeli dale wudowolnjecź a na wójnu pschihotowacź. Prajicźe jim, to mysliscźe, so źana wójna njeje posłeonja była, ale jo dyrbi wójna druhu porodźicź.

Potajkim wopory młodźiny, kotrjż hebi śmjerecź na bitwiscźu źaba a ta bźda, kotrjż po tym nastanje, jenjc njepschestanu. Prajicźe waschim dźećom tutu wérnoscź, do kotrjeż tola ham wéricźe, so hischcźe żana wójna njeje tamohła hranizy (Landesgrenzen) dźeź hacź na nźkotre sta lźt, haj, nźkotrakuli jenoż na pjerć abo dźesaśe lźt wostajicź. Sa tute krótke pschemjenjenje dyrbjachu tśeźu a sta tyšaźy pod najzałostnischej cźiwilu a boloścźemi swoje młodźiske żiwjenje wudychacź.

Nicźo, ani nicźo wo tym tej jaślejenej młodźinje njepraticźe! Młodosći dźecźe skrućeju a jej samjelcźej, kcźo na nju cźaka. Wy wójnu śnajecźe, śnajecźe teź tśiłne hrjebje, śapjecźenc ł katastym grotom. Wam su teź znate wjeleże jamy, ł jich kónćekatymi stoplami, we hrjebźitinje, na kotrychż so cźeła łaschtapja. Wy znajecźe płunowe jeby, kotrjż k wam rźcźa wo wobźażnych wobliczach znamjenschnych. Sće dale teź ł wschelej bodaćowaze tych, kotrymż buchu wocźi wudrete. Kak jezachu konje, kotrjż hebi na swoje wudrene cźerjowa śtupachu. — Rady powjedacźe nas Hobu wo źmužitym nadsehu na konjach a swobodnym wójerskim źiwjenju a wo cźeźkowej wjesełej wójnje. Wy znajecźe, wschó tute struchlosće, ale wy je samjelcźicźe. Pódła dźecźe być hischcźe wukubłarjo młodźiny a dźecźe ju skrućeju, ale hebi njeswédcźe, jej rosjaśnjecź, schto wójna je? Sdyž jo tak jadźerźe, njejsće źani wukubłarjo młodźiny, ale sće schcźiwarjo do noweje wójny. Wy sće ćahi, njetkrjećomni bojaśliwcy, selbarniży wobschudźerjo a sawjednizy młodźiny.

Samjelcźicźe wérnoscź, tehdom dyrbja ju druhi pschipowjedacź. Chcemy ju tym wosjewicź, kotrychż wobeńcźe a kotrychż wobschudźicźe. Chcemy ju dźećom a pschedewschim mačerjam, pschipowjedacź, tym mačerjam, kotrychż dźeći sawjedźecźe a na nowu wójnu pschihotujecźe.

Haj, su hischcźe woprawdźe mačerje mjes nami, kotrjż bźchu horde, so jich kynojo bohrowólnje do wojaków sastupichu. Mamy hischcźe mačerje, kotrjż cźmo wójnu za nuznu dźerża a swojich synow za wójnu wotcźahnu. Tym mačerjam dyrbimy wérnoscź pśejacź: „Ty małsch synа a małsch wjesełe na tym, so bź wojak? Ale, tutón syn na kotrymż małsch wjesełe, dźesći, to by był wojak? S zyłej mozu dyrbjała temu wobaraźi, pschetoż wón budźe wumrjeći dyrbjeć, wón budźe zahrjebany na krawuischcźach. Pohladaj na tajźe krawuischcźo: Na jenym ł granatami pschetrhnym polu, tu kalate groty nacźahane. W tutym płoće jedyn cźłowjek wiśa. Jeho je granata trjechała, jenc tschétka je jemu nohu rostorhała, krawe kosće steja jemu ł rósdrtych schkórnjowu. Druha tschétka je jemu bruch rosprósła a cźerjewa śu je źiwota wusunuwe, je je hrozuje gladacź. Dreźa tschétka je jemu wórźko wutorhnyła a wono wiśi na cźenkej krawoj źilzy pyches jeho liźo. Tutón cźłowjek, kiž tam wiśi, tajkle wiśy to je twój syn. Pschi wschitkich tutych cźeźkich zranjenjach je wón hischcźe żiwy. Wón je jpytał, so ł tutych grotow wuswobodźicź a je hebi pódła ruzy kramne rosbrapał a ko hischcźe bóle saschmatał a nima nźkt tak wjele mozy, jo by hebi mohł muchi kotreż so na jeho rany śydaja, wotohnacź. Haj, wón njemóże nizaj wołacź, pschetoż w jeho schiji horja so krawne wucherje.

Te je twój syn, ty horda ty źmužita macź. Tak wiśa wón tam hodźinu ja hodźinu w palatym płonzu, psches kotreż so muchaze teźka w jeho ranach wuhłanja, tak jo dźery pschi żiwjenju do njeho tryja. Dny dołho wiśa wón tam. A to je twój syn, ty źmužita macź. Kajkeho su jeho pschihotowali? Ty njechcźeśe, jo by wschédny ratar był. Ty mjeśeśe wójnu za nuznu a wojeńku zwjercź za cźesć. Nźkto jy ty hóricha hacź morderka, ty horda ryekowska macź. Ty sy wobźarujomne śwoztziewcźo na Bożej śemi.

Wschitcy cźłowjeke te mačerje ledźbliwe, kotrjż ja swoje dźeći njeschiju, schtóź dyrbja.

Cźłowjeke je na to ledźbliwe, jo by jo wójna wutinyła. Dej wu wójnyzy pschecźelio, wu schcźinwarjo do njeje wójny, kotrjż leże mlodźinu wobschudźili a wobeschli, nźhdy tola wérnosć wasche cźe wotkrjeje.

Nźkotri śtari śerbizy wojazy po nźmśkim dopisu.

Kardinal Faulhaber pschecźiwo nazionalismej.

„Mnoho pathosa (wurasnosće, ale mało ethosa (pózcźiwostnosće).“

W jenej śhromadźišnje katolśkich akademikow wźcźesche loni w Minichowje kardinal arzybiskop Faulhaber wo „nźmśkej haubcźiwosći a katolśkim śwédomju“: Mjes druhim prajesche tole:

Psched dwéma mjeśazoma bu psched śtudowazymi wuprajene: „Żiwjenje a pschedze wschém żiwjenje luda je mózy a nicźo druhe hacź mózy.“ So pak kud tej d u c h o w n e, p ó z e ć i w o s t n e a n a b o ż n e mozy trjeba, to, kaž so śda, wjazu njewéźeja.

Kak śudźitej nźmśka haubcźiwosć a katolśke śwédomjo wo Minichowskich podawkach w pschedłoźśim novembru, kotrejż so rospschescźeraju po zyłym nźmśkim kraju? Wschcź kuwreże a wulkoti njesamóża zadźewacź tomu, so my katolikojo żebi śwoje mźnjenje wobkhowamy wo tom, hdże sapoczinje a hdże pschestanje nasche katolśki bycźe. Pschecźiwo nam wjedże so wójna, bój ł wjele pathosom a ł mało ethosom. A tole wojowanje njejtacźi napośledku zurkwinskim hódnoscźerjam. Nźmśki duch je kritiśki pschecźiwo nabożinje, jeje wucźbam a zadanjam: hdże pak wostawa kritika napschecźiwo mnohim anonymnym ktakam a nastawkam w nowinach, w kotrychż hole śłowa bo śtawjachu.

Cźśemy dypk nźmśkich kulturnych stawiznow je ś t r a c h p s c h e d j e s u i t a m i; tón pschihbera pomatku a ma pathologiśku powahu a śapitża bo jónu jako napschecźiwny truch k źrjedźmorskowym blasnoscźam wo kulśtarnicźach do ktopiwow. Sawésće budźe bo hischcźe wobkruscźej śpytacź,

Rajte powołanje žej wujwołu.

Napominanje na starschich a dźełacźerjow.

Jenoż nźkotre tydźenj edźała nas wot dnja, hdyž wulki dźěł hólzow schulu wopuscźi, dokelź bo schulske lźta po nowiśchich postajenjach jaśkcźo schulskeho zakonja ł 31. mérzom śtonźi. Sa nich sapoczina nowy, wažny żiwjenśki wotrźśk. Schto budźe ł mojeho hólza, ł mojeho borucźenza (Mündel)? Tuto praschenje je za starschich a sastaracźerjow (Vormünder) cźim wažnische, dokelź jej pscheja, so bychu jich wukubłanzy hebi powołanje wuwólnili, w kotrymż móża ći swój khlěb jaśkcźiś a teź su w nim tpokojeni. Ale tak cźeźko je, tulo praschenje rosthudźicź? To je cźim cźeźo, cźim mjenje starschi pschihlibnjoseź, khmanoscź a wobdarjenoscź swojich dźećí znaja a cźim mjenje nasbonjenja ve tym a tamnym powołanju maja.

Bohužel njejsu bej wjele starschich pschi nźcźišćich wobstejnjoscźach, pschi snatych pschećudźakach, pschi źadoscźi sa bjespróznej zakhwału a stajnje pschibérazej pschithiknoscźi sa wuźiwanjom pola młodych a starych hischcźe wźcźi, kajkemu powołanju bychu swojim dźećom radźili. Huste źabaja hebi pschewjele, oskelź myślja, so je jich hólz za tole abo tamne powołanje „skloda“. Tajzy starschi, kotrjż ł cźeśećelakomnoscźe swoje dźećí do nźkakiche powołanja pahonieja, njeźiwajo na jich pschihódnoscź, khmanoscź a wobdarjenoscź, dźełaja pschecźiwo swojemu samolubjenju a śwédomju a pschecźiwo na pschichodźe a bohu swojeho dźećka.

„Mój syn njeźmje śej na źadyn pad powołanje wolicź, kotrež ja mam“, rźekuje nźkotryžkuli rjemjeślnik. Tola njeje rjemjeślo tak hubjene, ježiwi swojeho muża a je hižo k wśśej bohatoscźi dowjedło. Kajże wuhladybychu bydlu ja rjemjeślnicy njes Sserbami bydle, dyžpi-li hóźdy tak rjeź. Potom cźłowjeka za druhy a zuły do waš a wukonjeja swój njenarodny schkłodny wuliw na młodźinu a sorosjenych, kaž dyrbimy to bohužel hižo w naschich dnjach nasnioscź. Podobnje je ł burskim śtawom. Trjebamy cźeśkeje, to pontha śerbśku ćenju wobhrožacź a sdźerźecź. Samo w polśkich łćach może burej k pomocy bycź, hdyž je śej ham hižo śtatok a swójmu sałožeć. Natarźiwo je hižo pschezo śwopeko muża sezuwiło. To njeje sanba ł cźeladnikom bycź. Kóždy ma swoje mźsto wupjelnicź, na kotrymż je dóśt jeho śtajił. Wo tym tola ważnosć cźłowjeka njewobkhowacź, schto wón je, ale k a k wón ś w o j e p o w o ł a n j e w u k o n j a a w u p j e l n i. Tehdom .pśecź ł nadawanej mysliczku: „Mój syn dyrbi nźschto lépsche być, hacź ja.“ Sćitaj berje pśa, njeje hižo k pschekupcźi, k śastojnikej, k wuczerjej abo k rodźenju. Pscherucźuzow bjes sastojnźtwa bźha jich dołcź wokolo a śtarschi śej hišćo tuto powołanje wopacźnje pschedhlajeja.

Kaž hižo prajach, trjebamy na wśch rjemjeślnikow wschćch druhim, so njetrjebali ł fólbym kukom do mźsta bźcź. W tym je w naschim cźełym postaw wobjezi. Rjemjeślo je pschezo hischcźe śloty śakkad mźło, jeli je jo prawje pśełowało a wukonjało. S lźnjoseju nikomu śtote kawki do huby njeźćnja.

Hnuźcźisćho je žo hižo na to pokasało, kak nusuje my wośeźe „śerbśkich duchownych a wucźerjow a druhich dźełanych trjebamy. S nimi śtejí a padnje nascha śerbśka kultura, dokelź žu jejzu duchownu nosćerju.“ Nźcź a pśew, pśśmowstwo a narodne wumjeśtwo maja w nich swojich pśełowarjow, sastupjerjow, sdźerźerjow. Hdźe we schuli a zyrkwi jo śerbśka rźcź wjazy njewucźi a njewuźije, kam nźcźe Sserbźewo, śerbśka rźcź a pobożnosć. Wobdarjene śerbśke dźećí nźcźe žu wucźeśtwu a duchownstwu pschihwotwacźicź. Ale hižo ł cźaśom. Tu njejsmé žo na staw śtaśćich śładacź, hacź je nan dźełacźerj, bur abo sastojnik. Tu wosśudźiże jenoż wobdarjenoscź, khmanoscź a ćśicźt a ľuboścź k tutym powołanjam. Mamy hróśbary njedośtań na duchownych, a wucźerjach, wośeźe to w Prusej. Wšćo śudźa mnohi śerbźzy mużerjo w nźmśkich mźśtach a nźmźzy wucźerjo na śerbśkich wśach. Psches tajźe germanizaziju podarmo so hižo w młodych wutrobach narodne cźućo, śerbśka imuślenoscź a pschićiwjeźe płody, kaž je njedawno we Sślepom widźacźmy. To je nacźha wahuba. Hischcźe nźkotre łźdźešatki a Prusa budźe ł naschim Sserbśkom hotowa, je-li budźe njethśotana tak dale naśch narod teptacź a dajicź. Tuž, lubi śerbźzy śtarschi, dajcźe Waschim wobdarjenym dźećom śtudowacź, jo nam śerbśkeje inteligenzu nabudźe a so pschiporya. Wšćo je trśone, so so potom teź k swojemu narodej dźećí a ma jón śaućź a hischcźe Sserbźwo nicźicź njepontha, schtóź śmy bohužel hižo nasnioscź dyrbjeli. „Swój k swojemu!“ — budź śtajnje nasche hesło.

so je cźekanje němskeho khěžora do Hollandskeje skutk jesuitow był.

My katolikojo njedamy so we woprawdźitej luboscźi k narodej a wótcźinje pschetrjebcźicy: nasche sćahady a sakonje dźerjemy f nascheje źiwjatelje wéry. Nam je němscki-dyrj wjazy hacź němscki za narodźicź, kaž dyrbi nam katolscki-dyrj teź wjazy dyrjeć hacź katolscki-schescźeny-dyrjeć. Wótcźinjske luboscźi je nam mězrnje skutkowna luboscźi, nic naiwalna roswólnoscźi, wocźiscźene wino, nic kiźała brěcźka. Ssmérne sobudźěło we słužbje statneje a ludoweje shromadnoscźe, to je wěrna luboscź k wótcźinje.

A nětko problem „ludowoja a njesyludowoja“. S nětsinow němskeje wědomnoscźe njedam nituhe mosty do wukraja. Kaž pak su kubka wědomnoscźe. tak su teź kubka nabožnoscźe po swojej powaly njesynarodne. Zyrkej, kiž njemjenuje sow jazy źiwótowa zyrkej, je teź pschestałaa dyrjeć f zyrkwiju. Na politiscźim polu njeźmje nag swuschowo nawjedowacź „Oderint dum metuant“ („njech hidźa, hdyž jenoź bo knjetkuju, hnadź w dobrym ménjenju, shrěźchili! Stamnjenja cźasa pokasuja wichor! Ale hdónoty a mozy katolizźinna njeźmjeźa so we shromadnem dźele wusamknyć; nuj dyrbinej je do służby, kaj pschi naschej zyrkwi, tak teź sa nasch narod stajicź. Wé Hollandskej a w Amerizy je katolska intelligenza nam w dopjelnjenju luteje winowatoscźe se pschikładom, teź sa nag bije f wotmachom hodźina. A nascheczéjmo sadźerzenju sćerkrótkich worschtow w najnowschem cźasu njech nad naschim jednanjom stoji wodźaza hwězda „Wérnosć!“ Hdyž dyrbieli na narschich universitach wumatnjeź to hésło „Veritati“ (wérnosći), potom buchmy dyrbjeli napisacź „Finis Germaniae“ — (Kónz Němskeje!) Schtoź dyrjł Bóh wotwobroćiéj!

Poslednje słowa dweju rubježnikow.

We Ellwagen (nésto we Würtemberskej) buchtaj leni 20 létnaj rubježnikaj wotprawjenaj, kotrajž běschtaj źiwotow swojeho towarscha, jenoho 30 létneho bura, wurubiłoj a potom satkołoj. Njech tu scźěhuja nékotre słowa, kotrež krótko psched źinjerczu wutnaschtaj.

Jedyn f njeju prajesche: „Tak daloko dyrbjesche pschiécź, dokelź swoju macź njepohłuchach, kotraž mje napominasche, ke mschi khodźicź a nig jo f holzami nadgódowacź. Ani ke konfirmazji mojeje kotry njenawabi mje do zyrkwje. Tak daloko pschindźejech w fabriju. Stari stoja hromadze a préduja wschédnje nam mdohym, so Boha njeje a ke mschi khodźenje zaneho smyslna nima. To w młodosći rad słyschich a potom tak daloko pschindźejech.“ — A druhi mordaŕ so wusta: „Tak dołho hacź do fabriki khodźu — pok léta po wukhodźenju schule — njejsym do žaneje zyrkwje wjazy pschischoł a njeje mje teź nichtó tenun namołwjał.“

To su słowa, kotrež maja so wobkedźowacź f prénju se strony dorosćazeje młodźiny, kotraž widźi, kak daloko wjedźe, hdyž na napominanja starschich njepospłucha. S druha wot starschich, kotiśi f teho widźa, hdje dźěcźi pschindu, hdyž so wo Boha, nabožinu a zyrkej wjazy njestaraja. Dale widźimy, kajke strachi młodym ludźom we fabrikach hrožo. Fabrikantojo, wobsedźerjo twornjow, méli bo we młodźinu w fabrikach staracź, so njebychu so psches słowo a pismo skasyli. To njeje prawe stejnischcźo, so bo fabrikanta we to stara, kak a schto cźłowjek nadźcźa a jenni pomha pjenjezy sabłužicź. Won a jeho sastupjerjo maja winowatoscź, so staracź, so jich dźěłacźerjo po duschi so njesahubja. Wo to teź Bóh sam samołwjenje żada kaž wot wschitkich, kotiśi maja poddatych. Wo tajku sanjerodzenu młodźinu méli so starschi, tschesćanszu smyślenu dźěłacźerju hobu postaracź a so so njeby sawjedła. Mi raś jedyn dźěłacźeŕ powědaschе, so w jeho pschitomnosći so nichtó njeswéri, Boha, wérnu, nabožinu a dobre waschnje hanjaze słowa trjebacź.

Derje smyśleni njedyrbjeli so na żadyn pad psched njehańbitymi hubakami jschowacź, ale jim pschede wschémi krucze wérnoscźe rjec. Dobri dyrbja so mjeś hobu słužiśicź k krutku łakanu dźerjecź napschećo słym. Tak daloko naschi dźěłacźerjo hischcze njejsu, so dyrbjeli psched króttkim młodym schferjedźokom zofacź. Tajkim njenasłonitym, hubatym ludźom dyrbi so dyba fdrěcź. Potom jim łóschi saudźe k dalschim njehabitym wupadam a rěcźam.

Družstwo f wob. ruk. na podmorju.

We italskim měrcźe Neaplu je źiwótoskławny aquarium. To su kotoły, wjetsche abo njeticźke budobja f wodu, we kotrychž so ryby wschelakich druzin, schlinki a druhe wodowe źiwótata płahuja. Sserbsćy mjenujemy tajke nésćto wodźerj. Tajźi wodźerj wobhdlesche putnikowy rak. Tuteho sym dlésći cźas wobkedźbował a tak podawki jeźiwił, kiž nam sajimawe pokazy we źiwjenju a hibanju na podmorju posticźeja. We samknjnym budobju pak je hischcze druhe swérjo a tehodła pokaji so tam schforkpisna. Putnik rak, kiž sam w tajkej klétzy bydleschе, tuto hnydom pytny. Wobhlada beli khěžki (schforkpisny) wot wschéch stronow a wuméri ju je źiwojimaj nożigomaj na wschě boki. Se źiwojim wumérjenjom sdasche so syotojicź.

Chzu tu hnydom pschipomnicź, so źebi tutón rak, runja druhim „putnikam“ po cźasu khětro kulowaty brjusch nakromi w swojim źiwjenju a tehodła dyrbi cźasto bydlenje wupowědźicź a druhdje na podrużstwo cźahnycź. Tu méjesche hnydom pschiléżnosć. Wumérił khěžki bě, sa njeho bésche na dlésći cźaś rununa dosć. Schforkpisna pak bésche hischcze jara małana a njerodna. Schlinczi rak (dokelź podobne khěžki, kaj schlinki wobydla) lubuje a dźerji cźistotu. Tehodła sapocza nétko je wschej mózjej staroséju a kedźbliwoscźu schforkpisnu smutka a swonka wurjedźicź. Stónczinje bě to dokonjak. A nětko sapocza pschecźahowacź. To dźe je wjele jednorische hacź pola naj cźłowjekow, kiž stajnje telko cźapra sobuczahnu. Mórści Diogenes pak ma bórzy swoje drahy hromadźe. „Omnia sua secum portat!“ Wschitko to swoje nosy pschi sebi. Ale jeśi hmuca so tu teź wschno njesta. Jenu wésće lokło wokoło wutrobły njebé, stare wobydlenje, kiž méjesche tak lubo, wopuscźicźicź. Wjazy rasow wuśe f khěžki, ale spéjschnje so saso wrócźi. Hai sama hdyž bě sebi nowe bydlenje sarjadował, wrócźi so hischcze ras do starego. Stónczinje pak rozbudźi so na pschesno sa nowu khěžku.

A nětko sta so nészto spodźiwne. Mnohim budźe to f knihow znate, ale wobsobinsky je dźe lédma nechtón je źiwojimaj wocźomaj widźał. Putnikowy rak a mórska anemona staj w źiwjenjskim sjednoczeństwje źiwaj. Wědomostnje njemuje so to „symbiosa“, družstwo f wob. ruk. pak w hospodarstwje. Wobaj so derje snjeseschcźej. Mórske anemony su swérjata, kiž mója so jara małko hibacź. To je jich seźiwjenju k schkodze. Rak je ji tehodła k pomozy. Tutón putnik sam pak njeje nimo khěžki (schforkpisny) dozka schfitany a ma wjele njepschecźelow. Mórska anemona pak wobara f dobom tej raka f tym, so f dołhich ruskow napschecźiwnikej źiwérjabjaj jeh wopłacaj dawa a tak jeho saczéri. Wobaj swérjeczej so tak jedne te druhe fdźerżitej. Staj pak sebi tebo tej wědomaj. Rak pschenjese mórsku anemonu se tśéhi stareje khěžki na nowu. To je f najlépschim dopokasnom, so maja swérjata na tak nisttim fshodźenźu tej wěrny fmyśl!

Přihody.

* Wojowanje pschecźiwo njepschistojnej żonjazej draśce. Hdyž bě hižo pschez cźasom wjazy bistrowm wojowanje pschecźiwo nabydnej żonjazej draśce f najnowscźu sapocześi, je nétko teź Wróśławskiŕi bistrowm wukasa pschecźiwo njepschistuschnej żonjazej draśce wudał. Schtoź je so hižo je wschéch klétkow wotpewiło, dyrbi nétko f 1. mérzom płacźiwosć dostacź. Wukas praji, so so tkescźcźijanska pózéźiwosć f modsiłej draśce podrywa. Njepschistojnosć je kupjelach a druhich méstach je hižo jara straschny sthodźenk dozpéła. W pschichodze so wschě żónske, kotrychž draśta njeje tajka, każ so sluschi, wot fmj. sakramentow pusłamknuc. To płacźi teź sa wokoranje. Po gyrkwinskim wukasu dyrbi żónska draśta cźélo hacź k schiji, nohi hacź ke kolenam, ruzy hacź ke łochcźomaj nobdźeź. Pschewidne tkaniny so njesmjeźa ja fhotowanje draśty bracź. Tola móża ludźo beły do gyrkwje pschiśicź, hdyż so to f khudobny stanje.

* Tolsty brjuch so hodźi jahnacź. Wschitzky tolscźi khrjuchacźojo a teź żony, kotrejž su runej fmuty wurostše, łażo wodyjchom, hdyż śpischa, so je bo profesorej Eppingerej poradźiło, i nowajsutoł (lékarskoo, kotrejž bo hewak pschi khorosćach jatrow nałożowasche) wulpschi pschi wotchnacźu tosnoty dozpécź. Methoda łożuje so na tuicźenje śele, kotraž tuk we cźéle twori.

* Wo żydło a bydło wojebać. Ssamostejacu tkgżkaku w Nixdorfje pola Rumburga je njeźawedomiły śuźad wo jeje zyle wobsedźerstwo pschinjebć. Ssudoo powjedachże żónśej, so dyrbi na pósticźki hamcze pjenjezy sbéhnycź a so tenu podwiśnje trjeba. Won pschedpołożi jej hromadze położene wopiśmo, kotrež żónska bi.s tcho, to by śebi jo pschecźitała, podwiśa, schtoź bé l jeje jahnbu. Jebaś bésche je mjenujcy śuźnk (Wechsel) na 2500 krónow podpiśacź dał. Jako nétko Hejnspachska nakitowacźa jménk wojebanej khěžkazyn pschedpołoźi, njemjeschcźe ja żanych pjenjes. Wéz pschindże psched śud, a nésto żónska sadźuźi je k 4000 krónam khłostanja. Dokelź njemóżeschce pjenjesy hinak dóstacź, pschede je ji khěžka, tak lo móże nétko po proschenju khodźicź. Jebaka łaźuźi dotrjebnu śud w Cźeskej Lipje k 6 méśazam cźeskeho jastwa.

* Wérowaśki pjerschcźeń w polu. Rata Breuer f Noweje Wsy pola Jablońza w Cźeskej bésche psched 40 létami, krótko po tym, hdyż bé po wożenił, swoji wérowaśki pjerschcźeń w hrobi śhubił. Jako nétko psched króttkim cźasu pschi polu włócźeschce, namaka nadoso śhubjeny pjerschcźeń swojeho nana, kotryż je mjes tym 75-létny tu sarobu dospél.

* Ssebi nóźko wurazył. Wandrowschego muża f Kratupa sadźerżachu pola Wunjeza (Aussig) podźiwjo a żadachu sebi wot njeho papjery. Mażoł po tak je cźonasche, lo dorbjachu jeho sajecź. Na wolu, i kotrymż jeho do wotkrjeźnego jastwa wjesechu, howrjełasche roshorjeny wandrowski tak, so sebi wócźko wurazł.

* Żónska f krótkimi wołosami (Bubikopf) we jenoźelskim śejmje. Mjes żónskimi sobustawanymi śejma bésche sebi kuježna Elsen Wittinsowa, jastupjerka dźełacźeńskeje strony, dla swojich krażnych cźerwjenobłotych włosow sławu a pschikhilnosć dobyła. Psched nekotrymi dnjemi pschindże nadoso f wotkhłanymi włosami do pożedzenja. Mulka roshorjenosć nasta na to we śejmowni. Se wschéch stronow so pschecźowo wottrjeźenju rjaneje żónskeje pschi protestowaschu. Kuježna Wittinowej proschesche na to we sławu, so by rozjasnyła, cźehodła je sebi włosy wottthacź dawa. Tola prjedy hacź wona k sławu pschindże wobroćeji so konserwatiwny japoźicźeŕ Appelin po praschejo na pschedsydu, cźehodła wón dowoli, so rěcźnik f nadjej hlowu rěcźi, hdyż sebi tola wobkhodny porjad dawa, so by bobustawy sejma ródał swoja, hdyż rěcźa. Kedźbliwy japoźicźeŕ, kotryż khětro hajenje widźi, bésche mjenujcy kuježnu Wittkinsowu dla jeje krótkich włosow ja mużjkeho dź.źeŕ.

* Żuły kluczź a kognakowa blescha. Spodźiwne setkanje méjesche knjeni w Jendźelicźej f knutskowarjowni. Jeje khězjobna śdźeli je rano wokoło 6 hodź., so bo dała w jedźerni źiwéza źwedźeŕ, hacźrunjeź bécha ju njeczeri haśnyli. Jako knjeni do jśiwy sastupi, njenaśtróźi jo mało, hdyż na stole bédźo nuźa we hlubokim spanje nalbka. Psched nim stejeschce próżdna kognakowa blescha. Khamorny bécha rospaczene, kalcźeźiki wupróżdnjene a rotomaś sapakowanych wężow, pakcźikow, toschow, je śebjeznymi a druhimi drohotkami napjelnjenych, lejcźe na semi wokoło. Paduch bésche so kognaka pschejara najpe bawicźi wusmyk, a kowjesche někto swojemu kumpanej napschecźo. Knjeni by mjelcźo wotśali, sawoła policźaja, kotraż bórzy pschindże. Wona méjesche haru, sapiecźo mitskamarja je spanja wubudźicź.

* 17 dnjow śpodły śtały. S Washingtona je pisane: Srudny wopust spytnika prósdnjenjowu Collina je tu poschitkowne dźełbrauje wubudźił. Collin bésche 17 dnjow dołho w jenej prósdnjenjej pola Carr City w stacje Kentuky pod hobrsim kamjenjom pschikłupnjeny, tak so je wjazy hibacź njemóżesche. Jeho mózacy hałle wusmyknyć, hdyż jemu wobej nohy wotrésachu. Dźeń do swojeho wuswobodźenja je wón je hłodom a wosziwanjenjom wumrěł.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho sławneho serbskeho wótcźinca Jana Hajncy.

71. Zmĕrowanje prawych.

O kak je derje na swĕći,
Zo luboh' Boha mamy,
Tak so před złymi ludźimi
Tu bojeć njetrjebamy.
Hdyž swĕt nas rani na đosći,
Dha nam to nicźo nješkodźi,
Wšak Bóh tych swojich znaje,
Tak dołho hač swĕt traje.

My drje sej druhdy myslimy,
Zo Bóh nas kedźbu nima,
Hdyž hubjeni a khorí smy,
Zły swĕt nas hani, jima;
Pak tola bórzy zhonimy,
Zo lubuje nas wótcowscy
Hdyž wšu złošć wot nas bjerje,
Zas' čini wšitko derje.

O ludźo, kiž wy syjeće
Po domach łžu a blady,
Wy tola swĕru wopomńće,
Zo čert ma łharjow rady;
Čert je był łhař wot spočatka,
Joh' maja łharjo za wótca.
O ludo, słyš! so dopomń:
Čert je wóte łžow, to wopomń.
O kak tón wĕrny derje spi,
Kak wjesoły je wón stawa,
Kak spĕšny je wón k modlitwi,
Kak łóšt jom' k dźĕłu dawa;
Łhař pak je polny njemĕra,
Wón stajnje druhich w hubje ma;
O běda čí, hdyž panje
Na tebje łharjow žwanje.

Ta běda pak čí nješkodźi,
Bóh wšak na prawdu hlada,
Wón łharjam hańbu načini,
A běda na nich pada.
Duž derje nam, zo mamy Joh',
Wšak we nim zradujemy so,
Wón z nami derje mĕni,
Hdyž swĕt nam hańbu čini.
Stóž ženje płačo njesedźi
Při swojim łožu w nocy,
Khlĕb njemača ze sylzami,
Tón njeznaje złych mocy.
„Trošt prawych wĕčnje wostanje
Bjez winy derje čerpić je;
Hdyž jenož njejsmy w wini,
Dha Bóh wšo derje čini.“

72. Baseń z luda.

W prĕońcy stara pocpula
Bě sej kudźel nawila,
Ša je z pražnym koleskom
Zabawić so k Žurkecom.

Žurkec malym powjeda
Dźiwnu baseń pocpula,
Wot barow, so rozymi,
Kak su proso rĕzali.

Prosatko sej kupichu
Na Mazowskim hermanku,
Do mĕcha je tyknychu,
Liptoka so wopichu.

Wjećor swójba barowska
Polna kocoł' mjerzanja
Howtowago, spĕwajo
Domoj njese prosatko.

Proso pak so roznjemdri,
Harowaše we mĕši,
Nĕkak z mĕcha wuskoči,
Čĕkaše před barami.

Hdyž to bary pytnychu,
Wšě so za nim puščichu,
Proso w straše we kefkach
Wukhowa so w korjenjach.

Nĕtko rada droha je,
Stó do korjeń połĕze?
Stary prají k młodemu:
„Bĕž do Maza po lišku.“

Młody dže a zawšĕše
Swińca z lišku přiwjedže,
Wobaj, jara wušiknaj,
Proso z korjeń' čahaštaj.

Tola skoro cyłu nóc
Napinaštaj swoju móc,
Prjedy hač to prosatko
Wučahnyštaj na swĕtło.

Swine a liška z barami
Su nĕtk proso sudźili,
Dokelž we nim pytnychu
Republiksku mysličku.

A hdyž běchu warjene,
Młoda Barska přiče'e
Z wulkej kŕidu wokatej
K parjacemu kotołej.

Čahała je z wokatej
Jenu kołbas po druhej
Młody bar wot nazdala
Slĕny jenož pózera.

Zakisany butrobas
Warili su dołhi čas,
Potom mjaso proseca
Pĕknje do njoh' składźeja.

Butrobasa stare dno
Lădma přikry prosatko,
Stary połno wjesela
Wokoł' njeho poskaka.

Hdyž pak ranje zaswita,
Bě tež kónc toh' wjesela
Bar a jeho přećeljo
Šlapali su prosatko.

Na wjećor sej přeproša
Wjelka, dobroh' susoda,
Mjaso warja, khmutaja,
Kołbas do so tykaja.

A kaž mĕni pocpula,
Bary lĕto wot lĕta
Činja tajke hłuposće,
Njejsu nihdy mudriše.

Ja też praju: barojo
A jich dobri přećeljo
W hłowach, zda so mi,
Jara małko hejduški.

1877.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we rudawskej wokrjesce 75 kr. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 kr. pj. Wudawa a čiści Smolerjec kathelšćanska, rap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 15 kor. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 43 **Budyšin — pjatk, 20. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Do franzowskeho zwonkowneho ministerstwa su powěsće došłe, so so w Bayerskej pśichoty k wobnowjenju monarchije cźinja.

*

S Odeby pišeše so wo wójnskich pśichotach w bolschewiskej Ruskej. Wopśebje njeje žaneho dwěla, so so w Moldawskej republiku wulke wojerske wothujźenja shromadźuja a so so mjes nimi rěcźi, so dyrbi so ś Rumunskej dla wuswobodźenja Beßarabskeje wojowaś.

*

Franzowske opposicijelne nowiny pišchu, so poźleduja Herriotowa rěcź dopokazuje, so je wón pśicejšiwo padanju frankowego kursa bjes mocy. Někotre Londonske nowiny mjenja, so budże Herriot nuzowany, wrócyo stupiś. — Franzowske knjezerśtwowe nowiny warnuja opposicijo, so njeby so źwojej schkarańu špekulanśe nabběhi wulkofinanzanych kruhow pśicejšiwo frankej podpjerała.

*

Jendźelske nowiny powědźa, so Němska do Chiny wjele bróńow pod napismom ralatśkich maschinow a pianinow pśeńeźmuje.

Sastupjeŕ Łužiskich Serbow w pruskim krajnym ześmje k. sapósłanz Baczewski

je sćežkowaze napraschenje sapodał:

„Dyše cźłowjeśtwo sajimuje dźeńa stejśišćeźa, so wobźelka rěcź jako najdróšše kubło łóźbeho cźłowjeka dyrbi so cźesćiś a hajiś. Hdyž statne knjezerśtwo tole sa źiwoich mukajnych Němcow ś połnym doraźom źadaeź wě, šaprěwa pak tuto stejśišćeźo napischeźo narodnym mjeńšinam we źwojim kamźenym kraju a podpjera dale rubjenje maćerskeje rěcźe, kótrejž tu „kulturne dźełu“ mjenuje. Po sdaeźu na pśikłasnju knjezerśtwa sakazuja wuceŕjo, pśichode wichěm w Allenśteinskim knjezerśtwoiym wokrjesu schulskim dźerźom wuźiwanje źwojeje maćerskeje rěcźe. Ssamo rosrěźenje we maćerskej rěcźi w schulskich pschestawkach so krucze sakazuje a jeli dźeći ś njekeźbliwosću po pśicejšiwo temu pśichodu, je cźełuje ćurowny khłostaja.

Tak je mjes druhimi wuceŕ Heise w Małych Jerutkach w Orlelsbórskim wokrjesu, schulskim dźěćom, jim hroźe, so jich pśichebje, sakasaŕ, w schulskej pschestawku mjes sobu w maćerskej rěcźi ko rosmołwjeć. Jako so schulerjej Emil Rohmann a Gusta Scharkowski pschi tom saśłapischtaj, dyrbjeschtaj so na pśikłasnju wuceŕa mjes sobu plisowaś. Wonaj to jenož na sdaeźe cźinjeschtaj. Na to jeju wuceŕ źadkawje pschebi.

Ja so prascham:

Pśichipóśnawa statne ministerstwo sadjerjenje łašeho ludowego wukukarja? Je-li niz, budźe ześbi statne ministerstwo wot njeho samolwjenje źadaeź?

Schto chce statne ministerstwo postajiś, so bychu podobne podawki pśichichodnje niz jenoź njeměźne byłe, ale so by so wocźełnjenje schulskich dźěći w jich maćerskej rěcźi pschewjedło, so by so ś tym maćerska rěcź jako najdróšše kubło cźeśćiła a schkitała.“

Praschenje naschego njebojaschego sapósłanza dźe teź wobsegam šerbskich starschich w Pruskej ś wutrobu. Naschi pruscy Sserbo njech knjesej Baczewskemu źiwoje stórźby a wobsłužby khrobłe sapósłeźu. Jeho adreśa je: Herrn Landtagsabgeordneten Baczewski, Preußisches Abgeordnetenhaus, Berlin. Krucze pak njech so wěrnosće dźerźo. Jenoź tak móże so jim pomhaeź.

Praschenje sapósłanza Baczewskeho wotkryje kulturnu bjedu dwaceleho łětstota psched zdyrym śwětom. Jeho praschenje nadeńdże wothłós pola kulturnych narodow w zdyrym śwěźe.

Taśke šu wopraudźe schulske poměry teź w pruskich Sserbach. Skoro w žanej schuli so niz słowcźka w šerbskej maćernej rěcźi njeroswucźuje. Sserbske dźěći njenawidnu w źiwojej maćernej rěcźi ani cźitaś. Tych padow je wjele, so šu wucźerjo dźěći kehdła bili, so šu teź ześonka dyrbjele šerbśjy mjes sobu powědali. W jenej ludowej šbrowaźišnje so jedyn zyrkwinski wucźeŕ w jenej wołzadnej rěcźy w Sserbach teho sjawnje wušna. Njedawno běhoschte wucźeŕ we Wukrancźicach na šerbskich starschich a jich napominjenjeschte, so bychu ź źiwojimi dźěćimi němźay rěcźeli.

Schto bychu Němcy temu prajili, hdy bychu ź němskimi dźěćimi we wukraju tałe šahadźeli? Naschu rěcź je Bóh nam darił, Bóh, kiž śwěty wodźi. Wón wě te kubła, mjenujcy naschu maćernu rěcź, teź schkitaś.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej bazy 6. Ráči serbski.

Najl. a najtuńša kupowańa wobuća. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Němsko-Rumunski konflikt.

W Rumunskej je hišćeze zwonka wójna pśeśiwo tworam ś Němskeje njeje sapoczała. Rumunske knjezerśtwo cźe najpśiódy pośledniu noticu do Barlina pósłaś, w kótrejž pśeśiwne naprawy pśichipowjedźi. Hakle hdy by ś Barlina spokojage wotmołwjenje njedoschło, hychu so rumunske napschesćene naprawy nałožowaśe. Te naprawy budźa so na němske wobchodźeństwo w Rumunskej a na pśichiwos němskich tworow poćahowaś. Wo hromadnym wupokazanju němskich ztaćanow njeje so ženje rěcźało, wschě tele powěsće su dospołnje wumyślene. W Bukareśće je wobkrućowane, so su so taśke powěsće, ś kótrymiž dyrbi so pokojenje pobudźeńśicy, rozśěrkowe. Rumunske knjezerśtwo hišćeze pśecejo ś możnosću licź, so so swada na mérne waschnje rosruna.

Němski zwonkowny minister Stresemann je powjesće wo hromadnym wupokazanju němskich ztaćanow ś Rumunskeje wróćił.

Zwonkowny minister dr. Stresemann je so źiwdźu we zwonkownym wubjerku němskeho ześma wo konflikśe je Rumunskej na sećehowaze waschnje wupraził: Po rozprawie němskich diplomatiskich zastupjerjow a po knjezerśtwowym němjenju so niewšawe rumunske naprawy hakle pschihotuju. Zyle wopak je, hdyž so ś rumunskeje strony wudawa, so je dośćonźne pschewjedźenje wschich pśicejšiwnych naprawow wot němskeje wotmołwy wotwisne ześini. Wothłudane wot toho, so so hišćeze njeźju noty samśiśe, ale so je so ś wobeju stronow jenoź ertnje jednako, njeje hišćeze rumunske wotmołwjenje na němski wumaúśi nanijet doschło.

Wobsejwenje rumunskeho pósłanza w Pariśu.

We němsko-rumunskim finanzanym konflikśe je rumunske pósłanstwo w Pariśu mjes druhim śledowaze wosejwiło:

Hdyž rumunski finanzny minister Brătianu w Pariśu pschebywaśe, jeho němski pósłaŕ ś Doeśi pscheproša, so by na domoźpuśu w Barlinje we wróćenju rumunskeho wobchodźeństwa, kótrejž su Němcy za cźaś wójny zebrali, a wo bankowkach, kótrejž su Němcy za cźaś wójny zebrali, a wo bankowkach, kótrejž je Bukareśćka generalna banka po pschikazni němskeje wobchodźeńśeje wyschnosće wudała, jednaś. Tele bankowki běchu po pravoom němske pjenjezy, kótrejž dyrbjeśe pobdźišćo Rumunska kupowaś. Pódła rumunskeho ztota, kótrejž bě so do Ruskeje na khowanje dało, běchu wone ś błoźnej pschiczinu, so je so rumunska měna (kurs rumunskich pjenjez) wothódnoźiła. Na Parišej finanznej konferency je źebi Rumunska źiwoje žadanjo w tutym praschenju wumělka. Pokazachu pak so wschelake wobeźeńoźe redakcionalneho charaktera. Němska je wuwuźi a je w smyśle wotoźi, so Rumunska źiwoje prawa pśeśiwo Němskej njemóże sakitaś. Bórzy po tym němski wobzebity wotpósłanz ź notu bóńdże, w kótrejž němske knjezerśtwo praji, so źebi wophł rumunskeho finanzneho ministra wjazy njepscheje. W nocźe němske knjezerśtwo teź prěże, so je rumunske žadanje wopravnjone, haćrunje je druhi wotpósłanz němskeho knjezerśtwa tule winowatosćej w Bukareśće murašnje pschipóśnał. S wopśeda je źebi Rumunska 350 milijonow ztotych leiow žadała. Tule summu je generalna banka ź bankowkami wudała. Podźišćo je Rumunska Němski napschecźo pschisłdka a bě bezwina, na podłožku 100 milijonow leiow jednacź, mjes tym so Němska na ześmuje 50 milijonow wobsta.

Roshorjenje w Rumunskej pśeśiwo Němskej.

W Rumunskej pjeca pódobne njepschećelske smyślenje knjeźi, kaž do pschipowjedźenja wójny w lěcźe 1916.

Sćerpnosć Rumunskeje je pjeca na konzu.

„Neue Zürcher Zeitung“ ź Bukareśta powě: W parlamentowym posedźenju je źrjedu zwonkowny minister pschipóśłanu němsku notu wospjewił. Wón pschipomni, so źebi na to njemyślił, ś Němskej ź nowa wo tym jednaś. Rumunskeje sćerpnosć je na konzu a pucź nuczenja so njehodźi wobeśćeź. Ministrowa rěcź saberjene pschikleskanje w zdyrym ześmje wubudźi.

Dopišowarja „Berliner Tageblatta“ ź Južnoslowjanskeje wupokasali.

Dopišowarjej „Berliner Tageblatta“, Theodorej Berkośej, je ministerstwo śnutskownych nałeźnosćow pódšłało, so dyrbi sa tśi dny Južnoslowjansku wopuśćeźiś. Kaž pśejdy wo Cźechach, tak je Berkes w pośledniim cźasu wo wólbach w Južnoslowjanskej w njepschećelskim smyśle dopišy do Barlinskich nowin źłak. Němski pósłaŕ w Belgradźe, Olshausen, je hnydom ź ministrej ześmskownych nałeźnosćow dr. Ninceźcej pschikšol a so podarmo prózowaŕ, so by so wupokasanje wrócyo wsało.

W Južnoslowjanskej su wobźebje Berkesowe dopišy wo rukach pschi wólbnej agitaciji mjes Němcami a Sserbohorschć šoudźiše. Pschi nich běchu němskeho kandidata Kvajta cźežko sranili. Knjezerśtwo je wěź pschepytaćz dało. Tśi wobzoby su so sajałe. Najźerje teź diweju połizistow i pschepytanja wosmu.

Wojowanje wo alkohol.

W němskim ześmje so źrjedu wo nanijece sozialdemokratiskeho sapósłanza **Müllera-Frankenśteho** jednasche, kótrejž źebi žadasche, so by knjezerśtwo nowy korcźmarśki zakoń pschedpokłoźiło.

Sozialdemokrat **Sollmann** roześłaja, so źebi diwaj nabladoj wo alkoholowym praschenju napschećzo śtejiłaj. Jena ztrona měni, so mohła so źwoboda korcźmarśkeho pschemysła zamjesowaś, a so może so alkoholike praschenje jenoź ze worzeźnjenjom rozśrjaś. Druha ztrona ma pschidźeraze wuźiwanje alkohola pokasuje. Temu dyrbi so wobaraś. Pschećiwo korcźmarśkemu pschemysłu njeje njepschećelśka krejeł wotnuźłena, jenož mjenuje hódne elementy dyrbja so ź njeho wotstronić. Jedyn rěcźnik je na to pokasał, so ma korcźmaŕ hnuło wjazy wliwa dóźeł duchownu abo wucźeŕ.

S němskonazionalneje ztrony běchtaj mjes tym Straśmann a hrabja Westarp namjet sapodałoj, so by so sakazowały nacźiś ź sćekitanju nikodźiny pschećiwo strachej alkoholizma abo ź połepśenju prawizuju korcźmarśtwa ź wuźiwanjom wušuschenja Němskeje pschedpokłoźiś.

Sozialdemokrat dr. **Moses** na to dopomni, so źe sozialdemokratoja 1922 knjezerśtwo namołwili, so by wědomośtne statistiśiki material wo škutkowanju sakonjow pschećiwo alkoholej w Sjednoczenych ztatach we wspomnjenitym pśinje pschedpokłoźiło. Njejedna so jenoź wo to, so by so njepocźitanej wobarało, ale so hyšće wobśitujoze wotstronile, kótrejž strowotnemu natwarej naschego ludu na pschećo dźěła. Hdyž je so ź krejpuschćenjom wójny ludowa strowosć tak poškabła, kaž žiwy to dožiwili, dyrbja so ź najwjetšej rasnosću wobydleŕskopolitiske praschenja rozśrjaś. Nochcemy korcźmarśtwo świśiś, ale jeho cźežne elementy wot ludźi wuźiwobožiś, kotśiž sakład naschego natwarjazego dźěła nicźa. To je źiwjśe naschego namjeta. Něcźnik rezolucije alkoholowych interesćenźow cźita, kótraž so pschećeźiwo posdaćnym nałuźitosćam abstinentow (njewuźiwarjow alkohola) wobroca. W njej so praji, so chce maśa liźba cźełnych a duchownych ruinow 60 milijonśi lud wumogowaś. Alkoholowi interesćenźo ju so krucze rosćudźili, politiśiske stronam, kótrejž prózowaniam abstinentow njewobaraju, podpjerone sarjej. W tutym wokomiku njehodźi so šchódne škutkowanje alkohola bliźše rosmontowaś. Ale na jedyn pschikład njech so pokasa: W Drjezdźanskej mješćanskej hojerni je so w lěcźe 1908 279 pieśkow lěkowako, w lěcźe 1912 běśche jich 326. W lěcźe 1917 bě so liźba na 16 śniśita. W lěcźe 1923 pak je liźba pieśkow sasso na 260 śtupika.

Schirmer ź bayerskeje ludowe strony praji, so so we Bayerskej piwo jako zyroba wobhładuje. Bayerska žebi njeda piwo rsaś.

Sozialdemokratka **Schroederowa** na to dopomina, so wjele źiwólowu ź wopiśitowym cźerpi. Zony maja najwjazy zamjesowanja na wojowanju pśeśiwo alkoholej.

Demokratka **Liidersowa** w mjenje mjeńšchiny źiwojeje frakzije ta wobaranje pśeśiwo śnjewuźiwanju alkohola wuśnupuje.

Sozialdemokratiśi namjet so na to ź 200 pśchesiwo 168 hłosam sacźišnje, mjes tym so so němskonazionalny namjet ź 200 pśeśiwo 53 hłosam pschija.

Němski žejm wo Dortmundskej katastrofje.

W němskim ześmje schtwórtk namjet sozialdemokrata Müllera-Frankenśteho na dnjowym rjedźe śtejeścy, kótrejž so na Dortmundske njeźboże pocźahowaśe. Pśenjeźne śrědki dyrbja so pschiśihowliś, so mohłe so pospyty cźiniś, kak mohło so w hórnistwje njeźbożam sadźěwaś.

Zentrumski sapósłanz **Imbusch** wulku katastrofu wopiśowaśe, pschi kótrejž je 136 hórnikow źiwjenje zhubiło. Podkopli „Minister Stein“ běchu so datał ź njeźbožnych kuchnjenjenmi pschepuścźiłe. W nich bě dobry pódlanšći kamjeń a wubjerna powodźaja pschiwaraba. Sahujery so wuhlowy proch běchu ź dźěła hotowe, ź dźěła so tworjachu

K rozbuchanju wuhla je so rozbuchadła wuzliwachu.

Statny sekretar **Gelb** je so zdźiwał, so su zjawne a priwatne dary, kotrejž su so tež we wukraju zběrale, hižo poldra milijona hriwnow wunoschła měle.

Po rozprawje ministerialneho radźićela **Hatzfelda** je so rozbuchanjenje z makynu wutrjelom pschi Oczinej worsche zawinowało. Wo pschedstejazych naprawach rěčnik praji, so je nakopenje kamjenitneho procha pschikłaje. Hórnicy maja so wo pschedpisach potwuježić, kotrejž móża njeshadam zadźiwacź.

Sseje na to do zadanja krajneho suda swoji, so bychu so zapósłanzy němskeho rjeńa **Dittmann, Scheidemann, dr. Dawid, Müller-Frankenstein a Wallraf** w druhim prozesu pschećiwo Rotharjej w Magdeburgu jako swjedźi słuschali.

Namjetaj, so bychtaj so kommunistiskaj zapósłanzaj **Heckert a Pfeiffer** z jatby puschećiskoj, so pschećiwo bohatym kommunistam a sozialdemokratam sacźahuju. Dr. Rieser z němskeje ludoweje strony z akow dowokasa, so staj taj zapóstanzaj do kommunistiskich mordarskich planow sastrnanaj.

Rozprawa swjatkarskeje wojerskeje kontrollowazeje kommisije

je so rjedu franzowskemu ministerskemu pschedsydu Herriotej a marschallej Fochej pschepodała. W njej so, kak Parizske nowiny pischu, sesćihowaze pschećiwdźenja Němskej porokuja:

1. Rozwołokowanje wulkeho generalneho staba.
2. Njepschestawaze wojerske wuwuczenje młodźinskich swjatkow.
3. Militarisowanje polizije.
4. Tschipravjenje bróniowych składow.
5. Njepschepodarze zapscha we wójnskim materialu sa cźaš pschimjerna.

Na jendźelske hobustawy kontrollowazeje kommisije je **wosebje wojerske wuhotowanje němskeje polizije hłuboki** zaćišćiwej cźinjko. Su spóinoli, so je polizija wojerskej mozy prénjeje zjadowanje runa. Niedźiwaju wscheho samalanje je so swješiło, so je němska młodźina po stotyschzach we zjadach němskostatneje woberny a wojerskich swjatkow wojerszy wutwuczuje. Swjatkarske knjeżerstwo tehodła porucza, so je nij jenoż wojerska kontrolla a wobhadźenje Kölnskeho kraja dźerżi, ale so je to tež nowe frédki k wotbronjenju Němskeje pytaju.

Wuhud w Hamburgskim wjeleschcheradnistkim prozesu.

W Hamburgskim prozesu pschećiwo kommunistiskim skóržarjam je słedowazy wuhud wosweri:

Hlowny wobskerżeny Urbahns je dla wjeleschcheradnistkeho komplotta a dla pschihotowanja k wjeleschcheradze k twjerdschinu na 10 lět a 1000 hriwnam pjenjeżneho khłostanja sasudźił. Teho samoho pschestupjenja dla dostachu Freede 6 lět twjerdschinu a 600 hr. pjenjeżneho khłostanja, Köppen 5 lět twjerdschinu a 500 hriwnow pjenjeżneho khłostanja, Jensen a Leby wo 4 létach twjerdschinu a po 400 hr. pjenjeżneho khłostanja, Schaible 2½ léta twjerdschinu a 250 hriwnow pjenjeżneho khłostanja. Rühle je wuwinowa.

Namjet njedowěrjenja w pruskim sejmje.

Kommunistoju runje tak strony prawizy w pruskim sejmje su namjet njedowěrjenja pschećiwo nowemu ministerstwu sapodali. So buchu to tele namjety pschijake, ma je ja nje 225 hłosow wotedacź. Tu liczbu kommunistoju a strony prawizy sciełka swjedu. Němscy ludowzy su z dobrom „namjet dowěrjenja“ za knježerstwo sapodali, se sjawnym wothołosowanjom, to budźa kromadźe z kommunistami a dale z prawizarjemi pschećiwo njemu hłosowacź. Pschećiwnizy nětćišćeho knježerstwa su wuraźnje Marxa wot wuwrajenja njedowěrjenja wuwsali. Marx žrěbi tule częsći mało wažiči we, wón pschipowědźi, so je z druhimi ministrami solidarny.

590 000 němskich wojakow.

Warschawske nowiny pischu, so Rusa nětkole 590 000 muži syne wójsko wuhotowanje. Tale liczba je na sledowaze waschnje sćeżi: 100 000 muži němskostatneje woboty, 100 000 muži schkitarskeje polizije, 90 000 muži dobrowólnikow, 300 000 muži w sportiskich organisazijach.

Dźewjecź němskich offizierow sadźerżi.

Franzowski wójnski sud w Amienu je dźewjecź němskich offizierow w jich njepschitomnosći k khłostanskemu dźełu abo z jatwu na 10 lět hacź na cźaš žiwjenja sasudźił. Jich winowachu, so su wjacza zrubili. Leutnant Boßmann, kotrehož k khłostarni na cźaš žiwjenja sasudźichu, je wjacza jemu franzowski knjeni, žonu offizjera Caseza, tak krjudowal, so je wumrjela.

Ze Serbow.

Pjatk, 20. malcho rožka.
Eucharija, biskopa.

✝ 1709 archidiakon Praetorius w Budyšinje, předsyda komisije za wudaće serbskich spěwarskich.

* 1841 w Odnom Hendrich Jordan, jedyn z najpilnišich, najswěrnišich serbskich wótcincow, kantor w Popojcach w D. Łužicy.

Po cyłej wulkej zemi
Njej duša jenička,
Kiž by mje lubo měła,
Kaž ty, o macérka.

*

Tuž na šěrokim swěće
Sy ty ta jenička,
Za kotruž wěčnje hori
So moja wutroba.

Hendrich Jordan.

*

— Wo wjedrje. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, thygrometer +1%, thermometer wo dnju +7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, thygrometer +1%, thermometer w nozy +4. — Wječera pschekne nowa mjezina nad połnocu. morjom, ta wusche zaschcheho morja do rosczahnjowasche. S wječora Jendźelskie ležesche wječera wyschina, kotraž je k nam bliži a nam wuwjedrjenje pschinjesche. — Wječera dostachmy radiodepeschu, so hyma sasnapi w bližischich dnjach. W nozy budźe wokoło 5 stopnjow a we dnju 3 stopnje smy. — We wołuzanej Italiji su wobsedne dny hrozne wětry zahladzałe a wulke sturki schkodne hona powodźile. Tež žurba je je naschich a krupy su bile. We wulkich wodach a gnežownych njezełocach je na 10 cłowjekow zjuwsitje thubito — Jutrje budźe sčonco 7,06 hodźin thadało a so 5,23 hodźin thowa. Wótrjacź rano we 6 hodź. thadźa a so poposdnju 3,233 hodźin thowa.

— **Schkrowe depesche we wjedrje sa jutrische:** Syma sa stupi, po gnežownym su wucźehnje, dalschi gnež je mišmy.

— Rosprawa polizije. Tu hradnychu 19. 2. muzaze koło hanki „Seidel u. Naumann“, ł cźornym wobłukom, cźornymi twjenami, ł jendźelskim wodźerskom ł cźornymaj wotpschimanymaj zellulóidowymaj pschimadomaj, ł „Gloria“ karbidowej ł wuzu, ł rolarowym hakomokbodom, ł gratowej toschku ł cźornebu blacha. Cźeriowymaj schkermaj gumijowymaj wobruczkowaj (Calmon. —

— Sswobodne mjasowe jatki (Freibank) we Budyschinje. Sobotu, 21. februara, hdy. wot 9—11 wotedawa so fyrne howjaze mjaso, punt po 40 nj., fyrne fwinjaze mjaso, punt po 60 nj. Sswinjaze mjaso wotedawa so ł nozu na cźišu 3291—3350.

S **Budestez.** Tu so wjele wo serbskim wjeczoru powjedźa, kiž so pschichodnu njedźelu wjeczor w 7 hodź. we Raschowje wotmjeje. Masicha wokalina je zyle na mjetach serbskeho kraja. Cźim numinsche su nam dobre serbske wjeczory, w kotrychž so dopominamy, schto na naschej rěči a na wschěch naschich narodnych kubłach mamy, to bychmy je žrěbi w domach a hwójbach tatkowali. Na chjemu Serbio wostacz, kiž naschi wótcojo. Tuž so

Dźensa wječor w 7 hodź. w Raschowje wulke serbske wjeczorne zetkanje.

Poslednje zapłomjenjenje.

Spisał Frantischek Czech.
Pschełożił Jan Sserbin.

2] (Wokraczowanje.)

„Božo, kak wschitko tu dže tak pěkne kaž po dypkach! Ani sa mnje, hdyž sym hospodarił, te takle rjenje njebywasche. Nan je sasho wschitko rjenje do rukow wjal — a samo pacerje dyrbi cźeledź wesołe howaschowacź — a wschitko poschuka. K cźemu tu hišcźe sym — k cźemu tu sym — mam-li tajchno sastarjenje? Hdy by Bóh luby Knjes nankej hišcźe nješto lět porokał — a ja to wědźał, so tu hišcźe nekotre lětka žiwy a zdrowy wostanje — wětschno by wozył sandźelił“, ł mjerzajoch myślicźkow k wjeselschtwu wobrazche so słónczneje thory kur.

Po tym zaso modlitwa wot blida a wschitcy so rozsedźechu. Stary Schołta wundże do zistwa za synom pohladacź. W kojanych khołowach do wyšokich, ł hinu plazanych schórnjowu, w modrem, sunknjanem khabacje, kiž cuł na najzełschichim łetnim słónzu so zyle lěta wuzmalowył njebo, ł poschczełowy hłowu jenoż trochu do predka so zhibłajej njeješche so starz hišcźe kaž dubowy dónk k žynowemu toku a pożydny so na kromu, so jenoż pod nim tak zapjelka.

„Tak, Józefko, schto dha je ł tobu? Hanka mjelejo płacźe, so pjerza łóžika wjasesch. Wo jedźi nochjesch ani žtyschcez, a maja tam, mój Synko, tajku dobru połnotu, jo wschitko wonja. — Njechajch? Ja cźi ju pschinjesu“, poczu wjesele taj se sawlekrjenym dźěsczom rěczeć je swojim synom stary wuměnkarz.

„Jeli je ju je hyllami zakapacź dała, potom njewěm, njebudże-li pschejełena. Njerozjeże, nanko, kak jara pschecźiwna je mi ta falschna srudoba! Wěm, so njemóże so dozakapacź —“

„Ach na tom swěcźe tola, njelej! Schtó bu takle rěcźał? To so njedźiwam, so sławnjesch, hdyž masch tajkule hłowdcźku a w njej wschelake scherjenja. Najšo ha rjenje a wuhladasch, kajku łužu by jej wopokazał prajł do wocźow rozhnéwany stary nan a njecźakajm na nicźo dalsche, wotkeždże do kuchinje a wrócźi so ł wotkuu w hornczku.

„Tak, tule maschi“ Nětko podkoży cźi hišcźe jedyn hłowkał a tu pasch so do jedźe z njepschestanjesch łaptacź, dóńcź njesłubdże w hornczku ani kapki. To by hišcźe było, so bu tajsi potkeuł dyrk ł hłodom wumrjeł. Nětchto druhe by było, hdy by tu nicźo njeb ko cźi do hubu podacź. Tacźe a ja budu cźi po kliczkach podawacź.“

A spodźiwnje, thorh, kiž po tódżem polducźe żony, pschiblížicź ho jemu, by rosnjenadrjezny a mjerzazy, dowasiłe so starzej wobtrudzejcź kaž dźěcźo. Se šichcej ruku pokschiżowa so a hjerjesche cźiżu po cźiży.

„Njewěrno, je tola jara dobra?“

„Mhm, — dobra! A nanko — rjekńcze Hanzu — znadź ju to trochu hyrjelicźe. — So by so mi njekeho jeika chżało — wna dźiu wě, kak rad jo ja jim“, pożada słónczneje thory sam, wotstorkujo na pol wuprópdnjeny hornczk.

„Ale to wšch, schto pak je nětko wo jeiko! Niz jene, ale trjebaj manźe cźi jich da, masch-li na nje łóschcht“, radośtnje pschihwędźi starz.

„Nè, nè, jenoż jene. Ani njewěm, hacź to sjem.“

Sa schtyri mjesischiny pschinjesche Schołcejna žadane jeiko.

„Pohladajcze jenoż, mandźelka, kak to dźensa naschemu hospodarjej słodźi. To znadź rebodła, so je so wonka trochu wjeselschko pokałało to Boże słónczko. Nó haj wschak, rjane wjedro je trěbne, hdyž stej wonka potrej ruży dźěła. Dyrbiżonu sej teho wažicź a thwatajcź so do dźěła nieći. Tuž so doma njekondźcze a thwatajcze sa ludźimi won do pola; ham też ja ja wami po khwilu pschindu.“ postajesche jemnje pschichodnjej dźiwnju starz wuměnkarz bojo so, so by snadź jako ze żiwosej pschitomnosću khorcho njerozhorjała.

„Bórdu, nanko, pójdu. Wém, so je Józef we dobrych rukach, hdyż je wy pola njeho a tehodła dźensa ani tak jara sa nami njekthwatacze. Dźeło dże wot rukow ku ramu wot so,“ wuźmnja so Schołcejna.

„Njewém, hacź waš połkwalu, hdyż pschindu na to sam pohladacź, schto jeje sa ležusche nałěcze nadźełali“, wytasche nětko sama thorh Schołta so pośmějwjacź.

„Dyrbiich so hladacź, so by naš je ſwojim mukhodom prawje bórzy ſwjeſelił; nó, a nětko ſwotkań su w Bożim mjenje,“ thwatnje rozkohowa so burowka a wutekny won, so by hyšły potajsta, kiž pschi połdnich mużowych ſtowach so jej ſ nowa do wocźow tłóczachu.

„Wbohi cźłowjek ma hišcźe thmile, hdyż so nadźeja. Ale to njebudże, teho hižo wjasy njebudże. A bu hišcźe we naſche pola ſahowjadał, to by Bóh luby Knjes dyrbjał dźiwy ſkutkowacź,“ tajke hórke myślicźki khodźachu we hłowje kaž ſtaremu wuměnkarjej trenje tak też pschichodnej dźowce.

„Brajcze nanko, ſprawnje, myślicze, so bych hišcźe jemu mohł khodźeź?“ wupraji so po khwilu ſcźicho khory. Dwdałowy hłóſ je hłowoju drěwacze ſo cźeźko ł jeho ſchije, dla wocźi jeho ſaſchtapſchtej ſo tak wótrje na nana, so njemóżnu ho jimaj wuhibacź.

„Dźi mi, błaſtiko! Cźehodła dha ſo mje wo to prawje ſchesch? — Cźehodła njedyrbjał hišcźe ras khodźeź mjaſ? Schto je pola Boha wscho njemóżnego? — Wéra do horuy pschenoſcha. Ale to wšch, ſnuh wſchitko ſmjertnh. Na jeneho to pschińdże prjedy, na druheho podźiżcze, taj je Bóh knjes konu pschińdźeł, a tehodła dyrbnimy być pschihotowani na kóżdu hodźinu. Njemyślićch, ſo bychmy mełi dochowjeho knjeja ſawołacź, Józefko?“ wuji pschihodny wołomik ſtary wuměnkarz.

(Wokraczowanje.)

hnjesboži hospodař pichi woženju twarskeho drjewa, tak so někotre dny po tym wumrě.

S Wojerez. W měrzu sapočnje so na jamje „Britannia“ nowa dźěłacej. Dokelž tam 500 ludźi dósć namakaja, liczi so z połěpšenjom na tudomnych dźěłowych městach. — Wupowědźenje, z kotrymž 150 ludźi tudomneje żeleznicneje oktrojowanje sašłužbu słuši, je so někotre tydź. hač. Dźěłacy, kotrymž je wupowědźenje hižo dyrbjało so wotstronić, dóstanu so najprjedy nowe dźěła. Tola tež wjele dźěłacerjow je swójbu sašłužbu słuši.

S Rittleje. Pomoz pschi wohnju. So bu so minjm wopraunjenym skórźbam wotpomhało, so z nowa na to kedźbne ležimy, so by pschi mudrjenju wohnja wěstizy muzłay wot 18. hač do 60. lěta winowarki, pschi hašenju wohnja hólu pomhacej. Krótky wobhońdźeć liche dyrbi dobry wohnjowy rěd z żeleznymi kónčkami kmanu wohnjowu hołu a wohnjowy bow měcź. Pschistódowarjow njemóža pschi nohowin triebnež.

Cyrkwinske powjesće.

S Radibohu. W Mechowej cyrkwi słuje Hodźin. Sjomtki rano we 8 hodź. herbstu spowjedź a św. wokasanje farat Rada, dop. w 9 hodź. herbstu Bożu słužbu a 1/11 hodź. dźěłakemschenje, farar Dyschet. Kollekta za zyrkwinske zastaranje mładźiny. Dop. w 10 hodź. we wokrjesnej gladarni na Zdownje Bożu słužbu, farar Mahn. — Schwjórk dop. w 9 hodź. Zjonjace towarstwo we towarschowni na hornjozerskej hazy. — Rumrickej stej: 12. 2. Hana Schusterec, rentnbohatarka w Hórku, 82 l. 9 m. 10 d. — 13. 2. Emma rodź. Mankenkelnec, Hedwika Augusta Wotiza, wumjeńkarja w Holesch. Dubrowje, n.-nadźelska, tłeżkowobhrjebetka pod Drohom, 70 l. 6 m. 18 d. (z pod Drohom, pokhowana na Hrodźišchu).

S Kuśi. Njedźelu Sjomtki rano 1/2 9 hodź. němska spowjedź, dop. 1/2 9 hodź. němska a we 10 hodź. herbsta Boża słužba. Dop. w 2 hodź. dźěłakemschenje.

S Hrodźišchcu. Njedźelu Sjomtki dop. w 9 hodź. herbste a 1/11 hodź. němske kemschenje. Pożłednje předwanje Lic. Mrózka, kiž so z wobsadu rozžohnuje. Sbórka za zyrkwinske wukhodźenje mładźiny.

S Klukchu. Njedźelu Sjomtki budże rano we 8 hodź. herbsta spowjedź, dop. w 9 hodź. herbska a 1/11 hodź. němska Boża słužba, kollekta za zyrkw. sastaranje mładźiny.

S Durchiny. Njedźelu Sjomtki rano we 8 hodź. herbska spowjedź, dop. w 9 hodź. herbska a 1/11 hodź. němska Boża słužba. Kollekta za zyrkw. wotczehnjenje mładźiny.

S Barta. Njedźelu Sjomtki dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, 1/11 hodź. kemschenje za dźěći. — Sbórka za zyrkwinske wukhodźenje mładźiny.

S Rowne. Njedźelu Sjomtki dop. w 9 hodź. němska Boża słužba. Swjedźenje hromadneje wótrje a kemschenje. Wukhodźenje mładźiny. Dop. 1/11—11 hodź. wróća so zyrkwinskeho přednjerstwa w Bożim domje. — Płatk, 27. febr., wjeczor zhromadźizna młodźenzow. — „Jesaja Jan Rudy, fyrnk žiwnoscjerja Měrczina Winiše w Nowačicach.

S Małej. Njedźelu Sjomtki pop. w 2 hodź. herbsta spowjedź, w 3 hodź. herbska Boża słužba. Kollekta. Farar Mrózk-Lubjanšk. — Pónjelu wjeczor we 8 hodź. posedźenje žónskeho towarstwa.

S Bupoje. Njedźelu Sjomtki dop. w 9 hodź. herbsta a 1/11 hodź. němska Boża słužba. Kollekta.

S Porschiz. Njedź. Sjomtki rano 1/2 9 hodźin herbske a w 10 hodź. němske kemschenje: kand. rev. min. Renc i Budyschina. Krajna sbórka za Khcjecz. Zhromadźenje mjez młodźinje. Pop. 1/2 2 hodźin dźěłakemschenje w Porschizach. 1/2 3 hodźin zv. tow. žónskeje młodźiny. — Wutoru wjeczor 1/8 hodźin w Kumschizach biblisku hodźinu, bratr Jungmann i Wjeleje Hory. — Sćitedu wjeczor 1/8 hodźin w Boschecach biblisku hodźinu.

S Budyschinku. Njedź. Sjomtki rano we 8 hodź. Bo herbske předowanje z kitu. Krajna sbórka za Khcjecz. Słužowanje wtoru młodźinu.

S Khwaczicy. Njedź. Sjomtki dop. 1/2 9 hodźin herbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sbórka za wukhodźenje młodźiny w Khcjeczańskim duchu.

S Hodźija. Njedź. Sjomtki smeje farar Wjeńor rano 1/8 hodźin herbsku spowjedź, farar Voigt 1/2 9 hodźin herbske a w 10 hodź. němsku Bożu słužbu. Sbórka za zyrkw. wothladanje młodźiny. — Samotnjenja do zyrkwinskeje wolerskeje liczinny maja so stacz. — Płatk pop. 1/5 hodźin němska spowjedź, w 5 hodź. němska późna nutrnosć.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Serb. tow. „Lubin“ wuhotuje njedźelu 22. febr., wječor z dypkom w 7 hodź. w hoscencu w Rašowje zjawny serbski wječor z koncertom, dźiwadłom a rejemi. Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka a wšě bratrowske towarstwa wutrobnje přeprošuje předystwo.

Budyšin. „Nadźija“. Sobotu 21. II. wječor we 8 hodź. w „Serbskej kasarni“ posedźenje wuběrneho předsydstwa a wubjerka. Kóždy dyrbi přińć dla cyle važneho dnjoweho porjada. Předsyda.

Delni Wujezd. Hosp. wotrjad w Delnim Wujezdże změje njedźelu, 22. mat. róžka, pop. w 3 hodź. pola Hašcec zhromadźiznu dla skazanja symjeńtnych běrnow a druhich nałětnych symjenjow. Wosebje našich dowěrnikow na to kedźbliwych činimy.

Khwaćicy. Khwaćanske serb. tow. změje njedź. 22. II. pop. 1/4 hodź. pola K. Šołty hišće jónkróć swoju hłownu zhromadźiznu. Dokelž mamy važny porjad (nowowólby atd.) skónčić, wočakujemy, zo wšě sobustawy z dypkom přińdu. Nowe sobustawy so přimuja, tež hosćo su nam stajnje witani. Nadźijamy so bohateho wopyta. Tućasne předsydstwo.

Minakał. Serb. tow. „Statok“ wotměje sobotu, 21. II. wječor w 7 hodź. w Lipiću swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž chcemy wo zarjadowanju přich. swjedźenja jednać, prosymy naležnje wšitkich, zo bychu wěsće přišli, wosebje pak dowěrnicy, spěwarjo a hrajerjo, ale z dypkom. Předsyda.

Sowrjecy. Serb. tow. „Poddornoboh“ změje njedźelu, 22. febr., wječor 1/8 hodź. hłownu zhromadźiznu. Přednošk je k. farař Tišer z Budyšina přećelnje přilubił. (Swětłowobrazy wo pućowanju do Palestiny.) Wšitke sobustawy a wšitcy dobrzi Serbjo so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornoboh“ ma sobotu, 21. februara, swoju zhromadźiznu pola k. Zmija na Christianskej drózy 22. Njech sobustawy w bohatej ličbje přindu. Ilosco su stajnje witani.

Słodowe kikerki (Malzkeime)
lanu mučku centnar po **16,50 hr.**
ma stajnje na składze.
Žitowy dom w Kamjeńcu
wotnožka w Panči ac.

Knježa z ratarstwa
něhduši inspektorjo atd., kiž chcedźa sobi dobru zasłužbu wobstarać, maja tu możnosć přez naše zastupjeństwo. Njech pak so jenož knježa zamołwja, kotříž su z najmjeńša 30 lět stari a su dokładneho dźěła zwučeni. Korrespondenca je němska. Naprašowanja maja so słać na:
Pöpelwitzer Fettwaren-Fabrik
Bruno Rösch G. m. b. H.
Breslau 17, Frankfurter Strasse 113/15.
Założone 1885.

Kalmuk
bruny mustrowany, hotowe žonjoze jaki po **5,20 hr** žonjoze cyłichcyane schórzuchi
dźěćaze schorzuchi we wulkem wubjerku a wschěch wulkosćach je sajso dóstać
A. Kasper, Burglehn II.

Kredit
w kontirmanskem woblečenju
za **hólcow a holcy**, kaž tež w pruhowanskich drastach a
w mužacej, žonjacej a dźěćacej konfekciji,
manufaktur. twarach, šatach a wobućach
dostanjeće kaž je znate pola firmy
Carl Horn nasl.
w Budyšinje
na hłownem torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 2 I.
Po hotowem napłaćenju móže sebi kóždy kupjene twory hnydom wotewzać.
Podawam na kredit tež zwonka Budyšina.

Vogtlandske gardiny
metr po **50 pj.** — **Madraske gardiny**, tež za małe wokna, krasne mustry, hobrowy wulki wubjerk, Kitrazowe tkaniny, jeńki po 50 pj., kupanske rubly, težowe přikrywy, wupjerki, počahnjenja, hlidowe a homodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo.
J. Erler w Budyšinje zwonka lawska hasa 10.

Wulki wubjerk
trikotažow
nohajcow - zokow
wohnjanych, połwołnjanych a bamjanych
strykowane jaki sportske jaki jumpry
chenillowe rubišća
šórcuchi z wósk. sukna
Bleyle-wobleki
poruča płaćizny hódno
Rud. Osswald
w Budyšinje jenož na serbskej hasy 3

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 20. februara 1925.

Wjeczerawsche kursy w Barlinje:

(Jene mjeńa za 1 w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	21 820
jendźelski punt	19 969 000	čěskosłow. króna	12 140
schwajcarski frank	80 570	10 mil. wólič. mark	80 200

Wpjenjejach bě tež wječera hotowe położenje.

W efektach bě wječera na Barlinskej burzy žiwahy wobrot. Wójnska a statne požčonki cyłkownje dele traschu. Wójnska požčonka hišće hač na 0,65%.

Na pronuktowych witkach bě tež wječera jenaka wěsta pschemjena. Tolerujne kupi a wza wšelki kapic a wjele jeho tež njeskupuja. Se mukt njeje zanjho jasina. W jeczmjenju a wowsu njebě skoro žanjeho wobrota. Wječera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 12,50—12 80 rožki 12,50—12 63 jeczmjenja nałoh. 12,75—13,50 nałoh. 10,75 hač 12,— wowsa 9,35—9,75 hr.

we Wróćławju:

pschenicy 13,25 rožki 12,90 jeczmjenja nałoh. 13,25 nałoh. 12,— wowsa 10,35 hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenicy w měrc 14,15—14 20 hr. — rožki we měrzu 13,07 w měrc 13,90—14,— hr. — wowsa we februaru 10,50 w měrzu 100,50 w haprilu 10,50—10,55 w měrc 10,85—10 90 hr.

Wiki wječera w Shorjelu: Butra kunt 1,05 hač 1,10 hr., jeja 12 pj., morchej 15 pj. měd 1,60 hr. zjbła 20—25 pj.

Wiki wječera w Khocźebuzu: Butra punt 2 hač 2,10 hr., jeja 12—13 pj.

Na Swinjaze wiki tam běchu pschiwjezli 815 prosatow a 92 běłatow. Wone płaćachu

	mołe	hrjenje	muske
prosata	14—20	20—25	25—30 hr.
běłaći	35—55	55—80	80—120 hr.

Kožowa awkcija w Lipsku je derje wopytana. Wonjo pobrunjenej asortaji płaćachu wo 5—10% dele traschu.

Sto pytaja:

Krawski, Engelmann w Bukecach.
Lehonc, w Zurizach čo. 16.
Strowny, w Khcidole čo. 6.

Na pschedań:

Cźelećka, 3/4 lěta, w Sčerbičich Pašlizach čo. 45 — Krowa, wysokoskuzćelna podskobna, w Jekenjowje čo. 49 — wysokoskuzćelna w Jekenjowje čo. 31 — podskobna i 3. cźelećerjom, w Němčich Pašlizach čo. 45 — do cźehnjenja, Chołd w Khojizach wola Kamjenzdn.

Kóń, 6lětny, Hennersdorf w Budyschinje, Fichtestr. čo. 4.

Wół, 2lětny, w Bolschezach čo. 2 — 2 Fyntaj, w Delnim Wujezdże čo. 12.

Byk, 1½lětny, we Wichowach čo. 3a.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: Jara měrne wiki pschi njepschemjenjenych płaćizinach.

Dop. 3/12 hod.: Kaž psched hodźinu. Tendenza: měrna.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo na tunu abo 1000 kg, šemjo 100 kg, wowsowe na sto centnarow.

	19. 2.	18. 2.		19. 2.	18. 2.
Pschenica	250-256	250-256	rapš, mokuwć	18,18,50	18-18,50
rožka	250-253	250 253	nach. melas	9,0	9,60
nałět. jeczmjeń	255 270	268 27	erabella	16-16,50	16-17,00
nat. jeczmjeń	—	—	brunaje rěpy	2 -20,20	20-20,40
wowsa	187 195	187-195	bomb	20-21,50	21,0 -21
tukawa (Mais)	224	—	mo'a	19,50-20	18,00-20
pschenicn. mu'o	34-36,75	34 36,75	lonn wošnich	24-25,0	24 25,00
ziana mula	34-36 75	34-36 75	mobre ryzy	13-14,50	14-14,00
pschenc. wotr	15-15,3	15-15,60	pite lupina	5-17,00	15-17,0
ciane wotrowy	15-15 3	15-15,60	sonn 50 ke	3,20-3,50	3,20-3,50
rapš	390-400	380-400	ryma, z cna	1,15-1,25	1,15-1,20
lane symjo	400-406	400-40	„ pschenc.	1,15-1,25	1,15-1,25
grach	21-22	1-22	„ mowsina	1,00-1,05	1,00-1,20
pschikički	18-19,00	18-19,00	„ ziana	0,90-0,95	0,90-0,95

Płaćizny rěsneho skotu na Drjezdźanskich skotnych wikach.

19 februara:

13 wołu, 10 fyrow, 4 jałowjow a trumow, 664 cźelatow 20 wowzow, 596 zwuli.

Płaćizny za

cźelata: 2. 72-75 3. 65—70, 4. 50—60;
wowzy: 1. 50—53. 2. 40 45, 30—35;
zwinje: 1. 57 58, 2. 59—61, 3. 55—56, 4. 52—45, 5. 50—52

Spušćomnu
službnu holcu
pyta k 1. měrcej mandźelska rěmniskeho mištra Křižana we Budyšinje na žitnych wikach 22.

Najlěpše khójnowe
ščěpowe drjewo
strowe, sylne twora (ščipy do pjecy) ma wotedać z prosy dopředka wo skazanje
Max Mager nasl.
w Brěznje (Wiesa) pola Kamjenca.
Telefon: Kamjenc čo. 247.

Meble a polstrowane twory
dobre a tunje poruča
Handrij Strympa
w Budyšinje na róžowej hasy 15.

Mało trjebany
dźěćacy wóz
je jara tunjo na předań pola **Hampela w Budyšinje** na kotolskej hasy (Kesselstraße) w klamach.

Rjanaj čehniwej
wołaj
staj na předań
w Cornem Khołmcu čo. 7.

Kóń
je na předań
w Bónjecach čo. 19.

Foxterier
čorno-běły blakaty, je čeknył a njech so wotada za dobre myto w klinkańi w Třoch Hwězdach pola Budyšina
Telefon 11.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Serbske tow. „Lubin“ w Budestecach

wubohuje njedźelu, 22. februara, wječor w 7 hodź.

we Wauerec hosćencu w Rašowje

zjawny serbski wječor

z koncertom dźiwadłom a rejemi. Započatk koncerta **z dypkom** w 7 hodź.

Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka hač tež wšě bratrowske towarstwa přeprošuje wutrobnje

Alfred Wauer a mandźelska. Serb. tow. „Lubin“.

Katolska Bjesada w Njebjelčicach

wotměwa

póstnicy póndźelu, 23. februara

wječor ½7 hodź. w hosćencu

w Njebjelčicach swój

XII. załoženski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšitkich přećelow serbskeho spěwa a rjaneje zabawy z blizka a z daloka přeprošuje wutrobnje

předsydstwo.

Korčma we Wětenćy.

Sobotu, 21., njedźelu, 22. a póndźelu, 23. februara,

so kózłopiwo toči

K temu přeprošuje přećelnje

Michał Žur a mandźelska.

Vickec hosćenc w Haslowje.

Njedźelu, 22, a póndźelu, 23. februara,

so kózłopiwo toči

K temu přeprošuje přećelnje

Vickec swójba.

Hosćenc w Lejnje.

Njedźelu, 22., póndźelu, 23. a wutoru, 24. februara

so kózłopiwo toči.

K temu přećelnje přeprošujetej

Pětr Nowak a mandźelska.

W „Herbskej grychće“ we Wudworju

je **póstnicy wulki**

kózłopiw. swjedźeń.

Najlěpše kózłokołbaski a pampuchi z kofejom.

K temu přeprošujetej přećelnje

Jakub Bělk a mandźelska.

hosćenc w Sernjanach

Sobotu, 21., njedźelu, 22. a póndźelu, 23. febr.

so kózłopiwo toči

Sobotu, 21. februara je

wulke swinjorězanje

K temu přećelnje přeprošujetej

Jurij Korjeńk a mandźelska

Hosćenc w Zdźěri

Sobotu, 21., njedźelu, 22. a póndźelu, 23. februara

so kózłopiwo toči

K temu přećelnje přeprošujetej

Jan Schmarander a mandź.

Žony

Poručam swoji wulki skład pśchepaćkow, měšaćtuchi a pśchedpadowych powjasow, pobpołožkow.

Steju rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

wulkich tkanźeńtkami wrotami etc. e.

Dźěćace wozy

promenadowe wozy
se začinjate wozy
stwinske wozy
Stajnje najnowše

Kurt Martin Richter

w Budyšinje
na khěžorskej drózy čo. 7
Telefon 1292
najwjetši wubjerk w Budyšinje.

Dospołne wupředawanje

wšeho wobuća

wot soboty, 21. februara.

w Budyšinje na Hošic hasy

Wobućowy wobkhod Jäckel

w Budyšinje na Hošic hasy

Bunowy kofej

připóznataje najlěpšeje kajkosće je moje

„radnicyny měšenje“

kaž tež

Karlsbadske měšenje

a la Pupp, Karlsbad.

Za hosćencarjow

wosebite płaćizny!

Poručam dale

potrěbne wěcy k póstnischemu pječenju.

Walter Weise

delikatesy - kolonialne twory płody z połodnja, wina

w Budyšinje

na žitnej hasy 2. Telefon 964

napřeńkupowačeho doma Jana Jurja Pałna.

MERSIOVSKI

Časniki

Paul Otte

w Budyšinje, Žitna hasa 10

Wolmjany muslin za šórcuchi.

Nětk hdyž sym swój wobkhod khětro powjetšił, namakaće pola mje najwjetši wubjerk

mužacych woblekow, pacholac. woblekow hólčacych a konfirmandskich woblekow sportskich a manchestrowych woblekow jupow, paletow, kosmikatych mantlow gumijowych mantlow, jenotliwych jakow a kholowow, Breeches-kholowow a lacow. Kłobuki, čapki, kaž tež **wšě wěcy za mužow.**

Wjedu jenož **dobre a najlěpše twory** po **najtuńšich płaćiznach.**

Njedźelu, 22. febr., mam wot 1/2 11 hodź. hač do wječora **wotewrjene.**

Na hermanku we Wojerecach steju napřeća radneje khěže.

Pětr Hančka w Kulowje

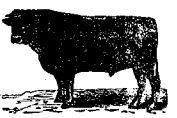
na Budyšskej drózy 4 **na Budyšskej drózy 4**

Najwjetši dom za mužacu a hólčacu drastu w měsće.

Rěču serbski! **Sym rodźeny Serb!**

Wulki transport młodych, sylnych, bayerskich

čehniwych wołow

steji po skónčenej kwarantenje w mojich hródźach w hosćencu **„Ke khurwjerchej“** w Budyšinje płaćizny hódno na předań.

Tehorunja originalne ranšoprusko-hollandske **kruwy a jałojcy.**

Emil Gräfe, skótna wikowarnja

NB. Zaměnjam tež na rězny skót. Telefon 63 a 418.

Ke konfirmaciji!

Płaćizny hódno

holčace konfirmaciske črije

z połwysokim pjenkom

płaćizny hódne

holčace konfirmaciske nizke stupnje

najnowišich formow

płaćizny hódne

hólčace konfirmaciske črije

we wšěch lěpšich družinach kože a w najbohatšem wubjerku.

Wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 3.

Kupujeće najlěpje a najtuńšo

konfirmandske wobleki, hólčace wobleki

mužace wobleki — khłobuki a čapki

dźěłanske kholowy (Reitgord) po 5,— hr.

módre kóperowe jaki po 3,50 hr.

košlacy barchent, metr po —,80 hr.

pola

Franca Bulanka w Kulowje.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Zhotowjenje **kaščikow** z kowarskeho warjeńskich železa

kompletnych po měrje we wšěch sylnosćach a wulkosćach dźěłane; dale poručam

sylne lehnjeńske kaščiki, kiž pśeco dźerž.

khachlace platy, po měrje a sylnosći rězana.

Otto Schuster, kowarski mištr **we Wojerecach.**

Kalk, brikety, wuhlo, cement

Žitowy dom w Kamjeńcu

wotnožka w Pančicach.

Gumijowe mantle

wšěch družin

za mužow a žony z rukowanjom najlěpšeho guměrowanja najtuńšo.

Hamburger na bohatej hasy 12.

Wels přede wšěmi do předka!

Štó přinjese prawe modele mantlow, drastow atd.?
Štó přinjese najrjeńše židy, krepy, colicu, crop de chine?
Štó přinjese najnowše mustry muselina, wolmjanych tkanin, bałmjanych tkanin atd.
Štó přinjese najrjeńšo žonjace šaty we wšěch wuwjedźenjach?
Štó přinjese dobre solidne holčace a dźěćace listy?

Štó přinjese najwjetši wubjerk bantow wšeje družiny?
Štó přinjese najrjeńše serbske rubišća a fale?
Štó přinjese najnowše mužace, pacholace a dźěćace wobleki?
Štó přinjese najrjeńše zwjerśne kože, nócne košle, garnitury?
Štó přinjese najnowše mužace kłobuki a čapki?

Štó přinjese najlěpše žonjace, mužace a dźěćace nohawy?
Štó přinjese najwosebniše ulstry, kosmikate a gumijowe mantle?
Štó přinjese najtuńše Breechesowe, manchestrowe a dźěłanske kholowy?
Štó přinjese najwjetši wubjerk a najtuńše płaćizny?

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon 12.

Njedźelu, 22. februara, mamy wot 7—8 a wot 1/2 11—6 hodź. wotewrjene.

*brjwje ſ fosforowej kißalinu a ſ kalijom hnoji. Wona ßo potom też dieje dżerżi. S fosforowej tißalinu hnojena ſelenina tuczißicho rośće a ſtawi a je tehedża pryedy na pychedań. Sahrodnik doßonje ſa prenißchu ſeleninu a ſa naſaßnißche płodny pychcżo wyſche płaćißiny. Ssu-li ſ Domaſchowej muczku k morchwi ſchcżedrivje hnoji, budżeich wećże wulke a płodne płody je ſemje cżahacż. Podobneho je ſahrodnik też na wßchich drużinach kaka naihonik. Fosforowa kißalina twori wjetſche a twjerßche płowy. Schtóż chże je ßwojeje ſahrodki wjetſchi wużitk mećż, njeżmé ßo na brózdy hnój ſam ſpuſchczeż ale ßo wudawka ſa pſchitupne hnoje niż ſtróżicż. We ßadowej ſahrodże ſchtomy njebchu wotpi cżinka potriebacż, hdy by jim te wutti, ku trez je lemje cżahnu a w płodach wotkładaja ſaßo narunak. Do tutych wuż ređanych wutkow ßlußcha pſchedewſchém fosforowa kißalina. Na 100 kóhnych metrow ſahrodki rosmjetaj 12—24 puntow Domeſchowje muczki. Kaliowe ßele norunaj je ßomßnej wahu kainita abo 4—8 puntami 40 % kalija. Kali a Domaſchowu muczku rosmjetaj ſtojnje po zyłej ſahrodże. Mjetacż mózeſch na ſimu, we ſymje abo nalęto, je-li je mózno, dyrbjeſ tute hnojidła podrecż abo podkopacż. Hnojicż dyrbiſch po zylej ſahrodże, po tajſim niż jenoż pod ſchtomami. So by twojim ſchtomam też ſ trébnym dużßym pohnojił, powóż ſahrodu ſ hnójnizu a pak namjetaj cżiſti ſalpeter, ſchwobłkißały amoniak (ſchwefelſaures Ammoniak) abo napnowy dużyk. Na 100 kóhnych metrow darahau ſ tóżdeha po 4—6 puntach. Je-li ſ hwójnizu a ſ cżiſtim ſalpeterom hnojiſch, dyrbiich hnójnizu lecż pryedy hacż mjeſha ſtupa a cżiſti ſalpeter po tym, ſo je ſchtom wutcżił. Wapnowy dużyk mjetaj we ßamym cżaſu, dóbż ſ Domaſchowej rudu a ſ takijom hnojiſch, porađnim wot nasymy hacż do ſażneho nolęcża. Jene njeßmęich połabcżi. Wot druheje położy julija zem njeßmęich ſchtomam wjazu hnójnizu pchiliwacż. Jenoż ſ dużkom ßomym njeßmęich ſchtomam hnojicż, hewak lobzy ſhoria. Też tym ſchtomom, kotreż ßylnje do wotnohow cżerzo, njeßmęk ſ dużkom hnojicż. Radno pak je, runje tym wapno, kali a ſoſforowu kißalinu dowacż. W Offenbachſkim wokrjeßnim pſchi Majnje nimale 30 lét dołho na ſtajnych brohach ßedowym ſchtomam hnoja a wobleżbuja, kak tajſe hnojenje ſkutkuje. Tute poppty ßu dopołkołe, ſo ſamóże ſchcżedrivje hnojenje ßadowe żnė pſchihotowacż. Też winez a jahodam ßu pſchikłupne hnoje jara ypon bżne. Winizarjo njeżdu pryedy pſche wjele na pſchikłupne hnoje dawali. S pospytami pak ßu ßo tola pſchepokaſali, ſo niż jenoż ßwoje żnė pchiłihowjeja, ale ſo je wino też łépſche.

Na wiki cżaſto też ſchpatna a pak ſalſchowana Domaſchowa muczka pychikhadża. Pſched taſkimi wudżełkami dyrbi ßo ratać na kożdu brać. Wullowikowanſke towarſtwo „Sserbſki Hoipodar“ w Budyſchinje ßo prezuje, ßwojim wotebéżorjam jenoż to najlépſche a najſprawniſche podawacż. Njedawno ßo jaßo pſchepokaſachmy, kak wélſte ſirena naſchim jatarjam mélżo 42 % kalija 39 % pobawoſche. S tym rupż hjo no 84 pj. na zentnarju w prenjeſach ſchkobuje. Dobra Domaſchowa muczka dyrbi ſo ſ tym wuſnamjenicż, ſo ma 80 % abo wjacy thmanoſche, ßo w zitronowej tißalinje rospuſchcżicż. Pſchedawar dyrbi pißnje wobſtwędżicż, ſo wona tutu thmanoſcż też wopſchija. Kaklosċ (Güte) prawieje Domaſchoweje muczki njeżeli w tom, ſo wopſchija wjele ſoſforoweje kißalinu, ale ſo ßo tuta kißalina w zitronowej kißalinje do najwopſchicheho ſtepenża rospuſchcżuje (im hohen Grade Zitronenſäureläslichkeit beſitzt). Swonkownu napohlad muczki cżi ßamo njepcherodżi, jo je wona wopramdże thmana a ſo ma te kaklosċe, kotreż wutkmaluja. To dopołaże jenoż pſchepytanje we ſnatnych pſchepytarnjach. Barba Domaſchoweje muczki je wſchelaka. Nekotra je cżorno-ſchéra, druha ſaßo na mdbre-ſchéra. Barba ßama cżi njeyroſi, hacż je muczka dobra abo ſchpatna. Najlépſche wożebitoſcże Domaſchoweje muczki ßu, ſo wjele ſoſforoweje kißalinu wopſchija a ſo ßo ża lohże rospuſchcża.

Pjerisnarſtwo.

Kaſte maſch jeja k nażadżenju wubraeż a kak maſch ſ nimi wobkhadżecż.

Jeja, kotreż nażadżujeſch, dyrbiich ßwéru wubérocż a ſ nimi ledżbliwje wobkhadżecż. To je jara ważne, jeli chżeſch ſo hrohu ſo derje wuhſanżie. Pſchebe wichém ßo poſtaraj ſo nimale jenaż ſtare jeja z podpotżéjich. Jeli ſtare a cżerſtwe podpołożiſch, ßo kurjatka mjelanje dypaja. Cżaſto (oft) ßo ſtanje, ſo ßo pożlednje hałle na tlecżi dżeń dypaja. Cżim cżerſtwiſche ßu jeja, cżim pryedy a lépje ßo kurjatka dypaja. Starſche hacż 10 dnjow njebudrhaże ßo jeja k nażadżenju bracż. Starſche wſchak ßo też hiſchcże wulahnu, ale lépje je, dóbż je cżerſtwiſche podłokujeſch. Jeli mózeſch nétkaż wobeńcż, njedaj żebi jeja k nażadżowanju ſ pólſtom ſtacż. Dóbż ßo hodżi, póſcżel po nje wożebitehu pólża. Jeli pak żebi tola jeja ſ pólſtom pólżacż daſch, woſtaj je jedyn abo dwoj dnjaj leżo pryedy hacż je nażadżujeſch, poroż je na trochu cżaplíſche méſtno a ſwobroċżej je na druhi dżeń. Jeja, kotreż chżeſch nażadżowacż, dyrbiſch wſchędże wobroċżecż. K nażadżowanju njeßmęich prénje lépſche jejo bracż. Pſche wulke a pſche małe jeja mepodkładuj, też niż taſke, kotreż njeżdu bohpołne, normaine. Sſrjedżnowulke a rjenje wuwite a wutworjene jeja dyrbiał jenicżdy k nażadżowanju wubéracż. Na jenu njemółżeſch ſpółnacż, hacż ßo thapon abo kokoſch, ganſor abo ßußnża, tackor abo kaczíka wudża. Radno je, pryedy hocż je nażadżujeſch, ſo je pſchecżiwo ßwéżu pſchehladacż. Na wulkoſci pucherja ſpółnajeſch, kal ſtare jejo je. Cżim wjetſchi je pucherż, cżim ſtarſche je jejo. Hdyż je pſchecżiwo ſwéżu pſchehladujeſch, też ſpółnajeſch, hacż ßu ſchkorpawy napuhnjene abo hacż je ßo pucherż puhnył. Tajſe ßo njedyrbjaſe nażadżowacż; jenoż cżiſte dyrbia ßo k temu bracż. Maiane ſ lúwkej wodu wotmyj. Po mózności ſwuběraj cżiſte jeja, pſchetoż wotmywecż njeje radno. Hdyż chżeſch jeja k nażadżowanju dléżiſchi cżaſ thowacż, thowaj je na thżódnym méſtnje, ale wobroċżej je wſchędże.

Dom a kuchina.

Pětrſchilka w ſymje. So by hoſpoża ßamo we najwjetſchej ymnje cżerſtwu ſelenu pětrſchilku méża, wotrėża wot tolſtych, żulnych, ſtrowych a cżerſtwych pětrſchilkowych korjentow telko, jo hiſchcże na 5 zm. ſdywa. Tute ſbytki thnu ßo do ſchalki abo hornczka, nalije ßo cżerſtweje wody a ſtaji ßa do ſmętłeho wokna. Bórzy możeſch wożkedżowacż, kak nowe żelene łopjeſchka a nóżki ſ hlótżkow pětrſchilku roſtu. Hdyż ßo hnjezíſcho woda pichiliwa, njewutrdże żanje nabérk.

Napraſchowanje a wotmołwjenje.

Moja kruwa je nékotre raſy hiżo cżeliła. Nékt pak ßo wjoſy njekótżi, też moja jakoiza ßo kóżicż nochże. Schto mi wukażacże, jo dyſchtaj ßo kóżicżoj?

Kupcże w haptyzh Yohimetol a dawajcże to wobémaj. Tónle ſrédk je ßo jako thmany wupokaſał.

Moja jakoiza ma w blíſkoſcżi pupka kulu, wulku każ bżécżaża pjaſcż. Sſym ju hiżo ſ mjeżelenej buttru maſoła, ſo dych ju roſebnata, ale podarmo. Bołoſcże po ſdacżu nima. Jenoż druhoy kulu liſa. Schto mam pſchecżiwo temu cżiniċż?

Waſcha jakoiza ma najſterje mjażnu brodawku. To pak hewak niczo ſtraſchne njeje, ale wona może ßnano rojeċż. Naſlépje ju wotbubże, hdyż ju ſ nitku twjerdże podwjażacże. S tym treb k njej żanebo pſchiſtupa wjazu nima a wona ſahinje. Tola dyrbiécże trochu twjerdże podwjażacż, ſo też by wéjże ſahinyła.

Moja pſchipuſchczena koſa na ſadnymaj nohomaj ſtacż njemóże. Kóżdemu żranju dyrbimy ju ſdéhacż. Schto mi wukałacże?

Waſcha koſa naiſterje na ſmjehczenje koſczow cżetpi. **Wona** njeje mineralſke wutki (Mähſtoffe), kotreż koſcże tworja, w doßahazej mérje doſtaważe. Kóżda pſchipuſchczena koſa **tutych wutkow wjele** wjazu pſchetrjeba. Dawajcże waſchej koſy do kóżdeho żranja po cżajowej łżicży pizowanskeho wapna (Futterkalk) a pak pkawjeneje kridy (Schlemmkreide).

Časopis za serbskich ratarjow

Číslo 8. Budyšin, 20. małeho różka 1925. Lětnik 32.

Kružak (Apfelblütenſtecher).

(S 6 wobrazami.)

Naſche żadoſtwo kóżdoletnje mjele ſ tym ſhubi, ſo kżenicżka jabkuczinow do płodow njerośtu. Kżenicżka woſtanu ſandżelite, ßo ſkrużuja a ſbrunja. Sda ßo, każ by je mrós ſpalił. Ale poſdżéjo jenoż kedżbliwje pupk a pohladaj, ſchto ſandżelite kżenicżko khowa. Mżes ſeßuſchenymi łopjeſchkami a nitkami wuhladaſch cżerwika abo ßußnicżku. Tuta je kżenicżko ſanicżka. To je ßußnicżka kruża, kotruż ßo łaczońſku rika: Anthonomus pomorum L.

2. wobraz. Wéwż ſ papy wokolo ſdonka ſwiny.

Krużaka mjenuja też „ſmudżnika“, dokelż kżenicżko ſeßmudżi. To je 4 mm dołhi a 2 mm ſchéroki ſchérobruny nóżnik (Rüſſelkäfer). Na naſchim 1. wobrazu jeho ſpółnojemy. Po pożlednjej tſeczinje ſwjerſchmeju lichdleſchkow cżehnje ßo jaßmiſcha ſ rózkom deleſtbinjena ſmuha. Sſanża a ßanczku ledma roſeſnawaſch. Sżylne nohi ßu cżerwjenobrune. Prédnej nohy matej ſchwiżny palz.

A) Krużaka żiwjenje.

Nałéto jara ſahe, w mérzu a we mókych ſymach hiſchcże pryedy, wulży krużak ſe ßwojeho ſymſkeho ſhowa. Jeli thżódno, lésy po ſdonku a hałołach hacż do krónow jabłuczinow.

1. wobraz. Krużak (Apfelblütenſtecher). Brucżk, cżerwik, budła.

Jeli je mjedro błónczne a cżopłe, lecżi tam, hdżeż chże. mjenujzy hiſchcże ſ ſandżelenym pupkom. W ſelenym a brécżkatym pupku pyta a nadeńdże ßwoju żłóbu. Do nieho ſaſchtapi ßwój 1½ mm dołhi pyſk prawje hłuboko. Wot wonka rany njepytnjeſch. Jenoż cżerwjenobruna brécżka ßo z nieho po kapzu piſchcżi. Tele ſnamjeſchto pſcheradżi, kajſt ſtraſchny ſabhubnik je ßo do kżenicżka dał. Na tute woſchnje ſaniczi **wjele kżenicżkow.** W nogy a w ſymnych dnjach wuthowa **ßo** pod ſkoru a w druhich ſchkałokach.

Lódma ſtoi ſaméj ſmuſi ſhowa wopuſchczitkoj, ſo ßanz a ßanczka hiżo honitej. Wſchi dobrej ſratwje ſapoczinje ßanczka, hdyż kóna, mérza, jejża wjeſeż. Tehdżla natacżi kżenicżkowe pupki a mjeſeż tam ßwoje jejża. Najradſcho wotkłoduje ßo ſażneho drużin. Hewak pak njeżdu ßadarjo naſhonili, ſo by ßwoje jejża do wéſnych drużin najradſcho njeżéła. Jeli bruczk ßwój pupk hacż do naſtawaſeho płodżika ſaſchtapi, pupk ſ wjetſcha wotpadnje. Tola ſ wjetſcha natocżi kżenicżko hacż do tyczkow (Staubgefäße) kżenjoweho pupka. Do tóżdeha ſnéße po jejżu. Te je ſplaznjene, béle a nédża 6/10 mm dołhe a 4/10 mm ſchéroke. Jeli wjedro howi, ßanczka ſa 2 njedżeli 80—100 jejżow ſnéße. To réka, wona ſa tutón cżaż telko kżenicżkow ſanicżi. Hdyż je ſ njeżnjonom hotowa woſtanje hiſchcże dłżiſchi cżaż żiwa.

2. wobraz. Wéwż ſ papy wokolo ſdonka ſwiny.

S jejża wulény po 5—8 dnjach mkody cżerwik. Tón nóżkow nima. W pupkach derje ſhowany żiwi jeho tyczża a też nézny, hiſchcże njewupkłodżeny płód nałużuje. Podkubane kżenicżkowe łopjeſchka ſwjadnu a twoża brune, każ ſeßmudżene pupki. To cżim bóle nadpaduja, hdyż ju druhe kżenja hiżo wukcżéke. Hiżo na naſchim 1. wobrazu tute coßdżele roſeſnawamy.

Pſches cżeńku kóżku cżerwika pſchelhadżeja jeho ſmutſkowne organy. Tehodła ſda ßo nam cżerwik bycż béły, ale ſ cżerwjenobrunymi ßmuhami.

Hlowcżka a ſadu njeje dwé tchupiſmiczky ſtej cżornej. Po 3—4 njedżelach je ßo cżerwik wurosił a méri nétko 4 mm. Nétko ßo w bożkla ſwjadkym pupku kżenicżka ſabudkuje. Hdyż wobſrjedż meje taſt ſwjadły pupk wotewrjeſch, nadeńdżeſch w nim budku, kotraż cżi hiżo podobiſnu w njej naſtaważeho a ßo hłowżeho bruczka pſcheradżi.

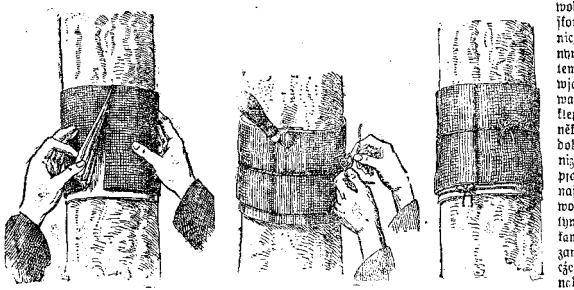
3. wobraz. Hinsbergowy njeredżtojezy wéwż „Kinſach“.

Po nimale tydżenju honotowy bruczk budku wopuſchczi a pſchetocżi. Hacż do tónża junija wjerjeſcha ßo mkode bruczki na ſchtomach, na kotrychż ßu ſ budkow wuléſke. Wone ſamoża jara derje łétacż. Tehodła dołeża cżaſto do ſdalenych ſadrahow. S teho pſchiłóże, ſo ßo nadeńdu na jene bobo we ſahrodach, kżéż je hacż dotal wobkedżbowali

njesfu. W tym czasu wobrumuja sydł topierchkow. S tym pak zaneje schedny njenaczinja. Hijo spercżat mit a lastanu kracź. Potom selétu hijo do znutich symtich skowow. Jako tajte kluża jim kwétanzy w stori. Też talein pod sforu a do dźerkow, kotrez su druhe pschekasanzy (Insekten) wutoczike. Druhdy pytaio swój skowy w jemi abo pod kamjenjemi abo hdźez hewak ko jim pschijemno khowanka posticzuje. Hacź bo nasunu wschat hischcze njetuja. Je-li go we swojich khowankach sescheri, tu teź wopuschcza. W tymle czasu sforo nicko njeżeru, so to pok cżim hischcżo pija. Wot oktobra sem wone dobrowólnje swoje khowanki njewopuschcza.

B. Schto samóle kružaka sanicżicź.

Cżerwikam jenoż howi w tajich pupkach, kotrez njerostescżeja, hdyż tam sanczża kružala sa swoje jesla njeże. S rostcżeteho lczenja wone lohze wupadnje. Sstónzo a beschczik je tez lohze sanicża. Pupki kruschwinow ruczijich rostscżeja hacź te jabluczinow a pryedy hacź swaczta samóle žracź. Tehodla sanczki kružala do nich rady swoje jesla njewotkladuja. Je-li wona swoje jezka do pupkow sinjeky, kotrez bórsy rosscżeja, pryedy hacź go cżerwik sjezka wulkhaduja. Tón tez sahinje.

4. wobras. Njerodźiwajoze wrinzy bo pschinjesaja.

Też plérnuwosć a tlacże we wlożnych létach wjele jezkow a cżerwikow sanicża. W nekotrych létach ma žadaś w hubańcżniku (Schlupfwespe) swojeho zwérneho pomocznika we sanicżowanju kružakowych jezkow a cżerwikow. Tutón pschekasanz sinjeky swoje jezka do cżerwika. Sso wonwiju, mori podružnik swojeho hospodarja.

Sschorki a dwornaki loja pilnje kružali. W krutych zymach, gněh, deschcz, smjerk a rézny wétr go pyscżeja do khowankow kruscżkow, nicża je tam shromadnu.

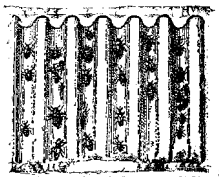
C) Schto wukasuja pschecżiwo kružakam.

S nasshonjenja wémy, so pschirodni (natürlichen) njepschecżelo njesamóża kružali w trébnych rosmérach (Umfange) sanicżowacź. Tehodla go žadaś komdźicź njetsmi, też som pschecżiwo nim wojowacź a jeho pschisporjenju sadżewacź. Wopraunje a dolloadnje sanicżazeho grédla žadaś hacź dotal hischcże nima. Tola je wóżno, pschisporjenju tuteho schlódnika trochu f pschihodnymi srédkami wobaracź.

1. Kajke družiny jablokow dyrbi žadaś wuběracź. W krajinach, hdźez kružak jara salhodża, hadżei družiny, kotrez posdże wubiwaja a kotrych kżenje ruce rosscżeja. Do nich sluscheja wobżebje „Königlicher Kurzstiel", „Spähjer des Nordens" a tam a sem „Roter Eisenapfel". Na tute družiny, też roźsilniza (Blutlous) njeidże. Dale wulkhwaluja „Boikenapfel", „Gravensteinske", „Zolty Richard" a „Cerowe oranżowe rejnety" jako družiny, kotrumż kružak njemje wadźi. Radno je, też go skożowacź po radże nathonitych sadarjow a sadarskich towarstwow, kotrez najlépje pomery (Verhältnisse) swojeje krajiny znoja.

2. Kak dyrbischi kružali kojicź. a) S wotschahenjom. Wot srjedź mérza hacź do toho czasa, so jabluczjiny sakrżewaja wuběr rjane slónczne ranje w mérzu. Mila cżopłota kružali se swojich khowankow wuwabi. Wone pak hischcże lktacź njesamóża. Pod schtomy nakładaj płachty. Nahle sachahaji wotnożki. S tjom, kotruż gu y rubischom wobwiś, so sforu hakóły wobbit njetuj, prošu do wotnożki. Ta go lasschażnje. Wschó na njej sedżeze bruczki wotpadnu na płachty. Te nasledżo bo kmale. Sprecżat, kuc potrafi pschihtowa. b) Wopraweć jim pjke. Jako tajke najemy nobwalki wolcko stonkow. To mója bycź f papjeru wobwite powrjesska, sticre tkaniny abo nénzy, kotrez se skruženeje papy (Wellpappe) rischedowaja. Nasche wobraze 2, 3 a 4 nam tajke wobwalki a nénzy pokasuje. Bjedźwélonmje je wóżno, z nimi kružali a druhu njerodź j khromadami sanicżowacź. Tola dyrbimy go prózowacź, je prawje f cżosbom nakożowacź.

Hijo spreżat julije dyrbisch tajke wobwalki a wénzy sdobo dwojich schtomow klasc. (W krajinach, hdźez sadowy cżerw go we straschnej mnohosczi [Menge] nadeidże, ma tajke sdre wobwiscze kmóhi schpak. W mich go njerodź rady żylnje pschiporja.) Kak hijo horka pisachmy, kružali je spockatkom julija swoje zymske khowy pytaja. S dobom dyrbisch wschó z mske khowanki po wóżnosczi wostronicź. Se sdonkow wotschrabuj staru rosschwélanu skoru. Schtomowe kliki dyrbisch wobélicź (to réka sforu wotstronicź). Na zymnym ranju septembra wotwjasaj wobwalki a wotlepoj bruczki do nékajkeho hubdża f hnónizu. Nasch pjaty wobras naż wucżi, tak wone pod tutymi wobwalkami abo wénzami swój wuczi pytaja a też nedeiżu. W tak sażnom czażu njesku hischcże prosinjene. Potom pokoż wobwalku sażo wokolo sdonka. Na jenym nawemberskim dnu, na kotrym hischcże njemjerznje, chladaj sażo za swojimi wobwalkami. Pod nimi nadeiżesch wschelaku nierodź. Wużitne pawki njesku hischcże sprostke a rozżélaja. Wobwalki se wschej na nich go namakaju nerodźu stjlaj do derje wupnjenej pjezy. Tam njech $^1/_4$—$^1/_2$ hedźiny leża. Pjerżna horizota njerodź sniczi. ale wobwalki mużesch tażo dale trjebacź. — Po zymnym wasschnju saniczuj tutu nierodź też w nalécżu, hdyż gonczli jezka njesku. We symnych nocach soleżu po rjanych cżórnych dnjach do tutych wobwalkow. Na druhe ranje pranuje sahe. hdyż je hischcże tyma, pschehladuj tute khowanki kružala. W nakéżu go wone rady do lapernych puzlow wulkhowaja. Te stykaj mjes wotnożki. W nich kružali rady nożnu hospodu pytaja. Tute puzli go lohscho hacź wobwalki wukladuja a wo dnjo pschehladuja. Do nich też bruczki nadscho léżu, dokelż tak hijo mjes wotnożkami swój wucżef pytaja. c) Swjadbe i brunjene pupki dyrbjich — je-li nékaj mużesch — swubécacź a je spalicź. Tute pupki dyrbisch tak rucże hacź nékak mużno, wotstronicź, so w nej syblazy cżerwik njemóht go sadubkowacź.

a. wobras. Njerodź, kedżaza w zlobikach zobitkateje papy.

3. Je-li jedy nakożujesch. W pubku slhowane jezka, cżerwik a budku wukrejeny jeb njedobahnje. Też bruczki wjele njewadźi. Tehodla njeje radno, so w nalécżu pschecżiwo kružalej schtomy z arsenowej mósschinu (Arsenbrühe) pokrjepjujesch. Wone swonkne lopjeschka pupkow w nalécżu mjenje wobrymjaja sa to tocża bo bóle do snutkownoseje pupka.

W junuju ma tajke pokrjepjenje sferje wuspéch. Tehdom mkobe pulehnjene bruczki topjeschka bóle swonka wobtlubuja a móża go kerje jadżejcźicź. Wone pak spodu topjeschkow bydaja z żeru. Tehodla njeje pschezo wóżno, samo je hukowu niz, kdźe topjeschko pokrjepjcź a f jedom porzahnycź. Pokputy topjeschka f arsenowym prochom potrolchicź, njejsu zodanly wutpéch pschinjesése. Wuspéch njenaruna ani nakożenu prozu ani wubawki.

Sdonki sadowych schtomow su też swodu trjepjeli, we kotrychż bécha na 10 litrow litr schtomoweho karbolineja (Obstbaumkarbolineum) rospuschcżili. Je-li tale mokschima kruzka żylnje polije, wón sahinje. Ale wjele bruczkow psches symu pod sforu schtemow njehospadnje. Tehodla też tute trjepjenje dospołneho wuspécha njepschinjesły. Dwélomne je, hacź by žlabe pokrjepjenje kronow sadowych schtomikow w nalécżu f karbolinejowej mosschinu bruczka wotescherike.

Wurésanje schtomow.

(S dwéma wobrasomaj.)

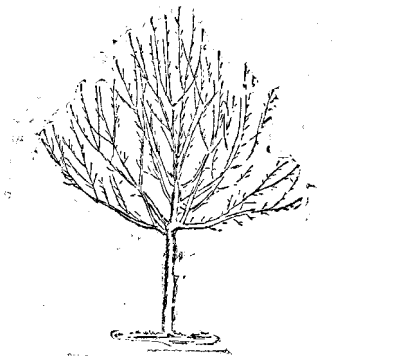
Najpschihódnischi cżaż za symske wurésowanje sadowych schtomow je wot srjedź februara hacź do srjedź mérza. Nétotrezkuliż žadaś, kotrez hakle žadaricź sapocżnje, ma wurésowanje za cżežke a wulke wumjesstwo (kumscht). Ale tute dżéło tak cżežke a wobużne njeje. Mało naihonity žadaś njech jenoż na nékotre jednore prawidła (Regeln) bżiwa. Potom go jemu poradży, so go na tute wumjesstwo derje wusteji a swoje schtomy tak pschirézuje a wurésuje, so je bóry wulocżny wumjesz (kumschtoć) w tutej ważnej wotnoszy žadarstwo. S rozumnym wurésowanjom spéchujesch też swoje žadowe žne. Sšamo go ro.omi, f wurésowanjom a pschirésowanjom žamom dobre žne njedożpjesch. K temu žtuscha pschedewschém dobra poda (Boden), w kotrejż schtomiki rostu, a pschihódne podnjebjo (Klima = Lage). Potom dyrbisch swojim chtomikam też szczedrinje hnojicź, pschi žadżenju a szczépjenju dobre družiny wubracź. Dale dyrbisch schtomik wot wschcje mlodosczje derje wothladacź, so by zarowy a żylny wotrosli. Je-li schtomik szapatnje tuje a rosce, potom wschó pschirésowanje a wurésowanje wjele njepomoże. Na tajkim schtomiku f zyża wjele wurésowanju nimasch.

1. wobras. Każ hoschczo sarosczena krona.

Wurésowanje schtomikow njeje żadyn tajnsiwjeny kuzarni cżink. Tu masch go skożowacź po wéstych prawidłach. Te cżahnu go każdo po powschitkownych sakonjach rosta (Wachstumgesetze). Tute sakonje je wschehowózny stworiczel zyleje stworby we swojej wschehomudrosczi sam postajik. Po każdich prawidłach dyrbisch pschirézowacź a wurésowacź, skożuje go po tym, schto f swojeho schtomika wotczakujesch. Némy schtom je po prawom żiwa maschina. S kopjeschkami žréba powétr a žlónczne prudi. Korjeschka žrébaja je semje wschelake wutki. Te pschetworja je f pomozu žlónza do drjewa, liscza a plodow. Sšo-li krony schtomow każ hoschczka sarosczene, nima do nich ani powétr ani kórnjo pschistup. Krony su tak huste sarosczene, so kopjeschka jene temu druhemu thódk mjetaja. Woni njemóża te semje sskrebene wutki pschedżétacź. Maschina jenoż i potmozu dżéla. To je runje tak, kat i wolom na sijach kolach jedżejch a schwórte pinjach. S tajkim wosom by jenoż pomatku jéł.

Krony swojich sadowych schtomow dyrbisch lóżde ti léta tak wurésacź, so może je powétr derje pschezahnycź a žlónzo do nich žwécżicź. Hołoźli a wotnożki wurésuj tam, hdźez je krona najbóle sarosczena. Sšnadne pschitijhowanje micże

2. wobras. Po rosumnych sažadach wurésana krona.

cyomha. Wurésuj hajdom žylnische wotnożki tam, hdźez e idanka abo f drjewnich wotnohow wurosczuja. Staru sanjeczenu kronu njesamóżesch dokbodnje womkobjicź. Tu samóżesch porjedżicź, schtoż bo porjedżicź hodji. Ssadaś derje wé, so kuždu družina žadaj trwori hinajsche krony. Je-li go jenkuy tschijuzo rybuja, jednu f njeju wurésaj, so bo wobchowoke njebychu a slónczinje wobej sahinyloj njebyschtej. Porjadna krona ma tajka bycź, so je srjedżneho idónka hacź do žameho wjerschka wotnożki do wschich stron porjadnje rostu. S pschidateju wobrasow lohze spóznajesch, kajka ma krona žadowego schtomika bycź. Po tymlemaj pschikkadomaj dyrbisch krony swojich schtomikow wurésowacź a pschirésowacź.

Padła wopitżanym wurésanju krónow dyrbi žadaś też rosumicź wotnożki pschirézowacź. Tu mój za hłownu sażadu: Cżim wiagż i jeneho schtoma wurésujesch a cżim mjenje pupkow wyschc wostanu, cżim bohacżischo i tych mjenje pupkow nowe wotnożki wubiwaja. Na wjele drjewje najwjazu pkodow njerojesce. Pschirésowanje spéchuje potajkim, so schtomik do drjewa cżeri a njepospéha płodnosć, cżim mjenje pschirésujesch cżim bóle wotnożka do matklischcżow cżeri. S mattischcżom wulkhadża kżenje a płody. Schtóż wjele pschirésuje, smeje wjele drjewa a mało płodow, schtoż wjele wurésuje, smeje wjele mattischcżow a mało drjewa. Tehodla khwali žebi prawy žadar srjedżny pucź. Tehodla pschirésuj i lonschcheho drjewa kżeżimu. Dwé kżeżinje wostaj stejo. Tak smejesch woboje. Wotnożki wubiwaja do schkroschcże a mattischcżow a dostanjesch rjenje na drjewo a do mattischcżow rosczaje krony.

Tute prawidła płacża sa schtomiki. Sa formy a piramidy dyrbisch go po hinajschich prawidłach složowacź.

Rólnistwo.

Domaschowa ruda jako hnójnjischcżo.

(Slónczenje.)

Też jahrodnik kżenżnischi dżeń wjele pschikupuje hnojow nakożuje. Wón we, cżim schcżedriwischo je mjezy, cżim bohatsche su žné w jebo jahrodzy. Selenina (Gemüse) wschcży druzim po polépschi we skodżenju, hdyż jim jahrodnik schcże-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćenja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za maly rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 44 **Budyšin — sobotu, 21. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Rumunske ministerstwo je wobsamknyło, selenu knihu wo konfliktach z Němskej wudać, kotraž budźe wšěm na swadu, zo poćahowaze dokumenty wopřihotuje. Němšćich statočnow wočze knježeństwo wupokojaca.

*

Kurs franzowskeho franka je schěwórk w Nowyorku wo dalše 8 dnjow padnył. „Herald" powě, zo je so po bursy wjesle franzowske wójnske pożyčonki na pschedań poskićiło. Tehodła kurs znadź hišće hłubje padnje. W Pariśu so płacizny pomału powyšcheja. W St. Antoinje je k njeměram psched pjekarnjemi dóšło, hdyž pjekarjo pokrutu hlěba wo 4 sous podrožichu.

*

Parižske nowiny pišchu, zo rozprawa swjatoskarskeje kontrolneje komnisije tak wulke pschestupjenja Němskeje wopschija, zo njeje žanych myslow na to, zo mohło wobžadźenje wójsko z Kölnskeho kraja wuczahnyć. Němska je tak pschiprawjena, zo mohła sa 12 mježazow hotowa k wójnje lyć kaž 1914.

Marxowe ministerstwo wróćo stupiło.

Nowe Marxowe ministerstwo w pruskim sejmje je krótke žiwjenjećko mělo. Ledma je psched dźeń stupiło a hižo je po nim. Po wótrej debacje, je so pjatk wo nanjecje dowěrjenja knježeńskowych stronow wothłosowało. Při tym so 218 hłosow sa knježeństwo a 221 hłosow pschećiwo njemu woteda. Knježeństwo bě po tajkim w njenjeschinje wostało a je tehodła hnydom wróćo stupiło.

Knježeństwowe strony maja žanne na zebi wjesełschinu w pruskim sejmje. Kak je potom móžno było, so Marxowemu ministerstwu njeje dowěrjenje wupraśiło? Zentrumskej stronje někotři wolkspierjo pschihłuschejo, kotřiž su hižo prjedawšche pruske knježeństwo sabili. Pschi rozsudnym wothłosowanju je samtžłonk wuwołowaju. Tón krótš je schěšć abo žanto dydom dobustawow zentrumskeje strony Marxa wopuschćiło. W zentrumskej stronje stronina dźiwiplina wjazy njeknjezi. Jeje nahladnosć je cźežko schkodowało. Tajkich khabkakow dyrbi skerje lépje je strony wuczišnyć.

Do wothłosowanja měšachu so wótre rěče. Němšći ludowu **Wulle** pschećiwu temu protestowasche, so němšći kanzlerjo, kotřiž su dohospodarili, su jako ministerscy presidentojo w Pruskej dobri dosć. Knjes Marx njeje muž, kotryž nječ dóńt Pruskeje wodźić. Knjes Marx stronje pschihłuschca, kotraž je rozwicźu Pruskeje stajnje napschećo stała. Skutki Weimarskeje koalizije su na wopak ich zkowow. Pola Severinga njeje zbła žaneho narodneho sacźuća. Wukhowanje Němskeje z Pruskeje wuńdże, ale wot nuzow, kotřiž na podkožku pruskich statwiznow sejeja.

S wulkim ropotom prawizu a kommunistow sozialdemokrat **Heilmann** na tribunu stupi. Wokajo: Barmatšći zuwarjo, wotschćipi zuwar, pscheradnik dźećaćerjow! jeho powitaju, tak so jemu njeje móžno, zo zkowa zimaš. Presidenta podarmo spyta, njemóh potłóčiś. Dokelž pohłuschaca herjekaza njepschesta, rěčnik tribunu wopuschći. Njemóh w sali njepschestawa. President zwoje městno wopuschći, z čimž je pobudźenje pschetorhnjene.

Nowe pobudźenje je popołdnju po 2 hodźinomaj wotewri.

Sozialdemokrat **Heilmann** so z nowa zkowa jima, na cźož němčkonazionalni a němšći ludowarjo salu wopuschćichu. Heilmann Wulli prawo wotprajі, so žmeć rjez, so nětcźiske knježeństwo pod heftom stej: Prjez wot Roma! Wón najhórje k wójnje schćěwa. Němskoludowska banka, kotraž Wulli njeje njesnała, je smrćichcała. **Sa jejnym direktorom Brunom statne rěčnistwo dla 2000 jebanskich padow śtedźi.** A tajzy ludźo wo korrupzyji rěcźa, kotřiž su direktorojo tajsele banki; wona je offizialna banka němskich ludowzow mjenuje. Tuta strona sa franzowskimi frankami žmjerdźi. Rěčnik na Bachauski proćeš dopomina. Rěčnik może też wo němskonazionalnym hrabju Westarpu a ministru Schiełn sajimawe wěsći powědaćz. Němšći ludowu stronu so wón prascha, hacź Streseмann wot spritowoho **Webera njeje wjetšche summy sa stronine samery dóstał.** Dale Heilmann praji, so Streseмannowe wudawanje, so je porucźaze pišma sa milijonskeho zuwarja Wolku jenož we dobrej wěrje po rostoćenju ministra Hoesle podpisał, njeje wěrne. Finanzny minister je Schlieben je dale znateho Viktora z Rakowskeho pola pruskeje statneje banki a pola Rakowskeho hu dla njesprawnosće puschćili. Postaramy so za to, so pschepytowanske wubjerki wšche tele wěcy rozsajnja.

Někto wo **Barmatej** padźe. Hacź hu Barmatojo někšto njeczesneho cźiniłi, wocźaknu. Hižo je swěsene, so hu po najlépschim ménjenju jednali. Hdyž so jenemu socjaldemokratej někchto njecźestne dopokaże, budźa z nim wobhadowacź kaž z Bauerom. Zanych schtyri njedźeli pak njebudźe tracź, so budźe dopokasane, so su wšche tele wobstorźby wunutkene a želzane. — Mamy nadawk, Pruskej k dobru khmane knježeństwo dacź. Tónle nadawk hu pod hołowu korrupzijskich skandalach nimale pohrjebali.

Nowe pobudźenje pruskeho sejma bóle 3. měrza. Lětwiza pjeca potom z nowa **Marxa sa ministerskeho pschedsydu wuswoli a tón z tym znamym ministerstwom psched sejm stupi.**

Poruhrski skandal.

Socjaldemokratiska strona je w němskim sejmje źiwdowazu namjet sapodała: Němski sejm chyli wobsamknyć: Po stoiwje 34 němskostatneje wustawy so pschepytowanski wubjerk pschoji. Wón ma nadawk pschepytacź, kelko summow je sa poruhrskim industrialnym pschećiwo sakonjej pschemjele wuplaćiło, so bychu so wone němskemu statej wrośiłe.

Franzowska sjawnosć finanzne skandale w Němskej z najwjetšchim sajimom wobkedźbuje. Na Barmatšći skandal, pschi kotrymž so jenož wo dźesać abo dwajeści milijonow jedna, so mało ważnosće kładze, cźim wjazy kedźbliwosće so poruhrskemu skandalej pschiwobroća. Wopomnjeńši spiž, kotryž je němske knježeństwo wo tym wudało, njeje najlépschi facźišćej cźinił. Franzowske nowiny praja, so so hubjena wěz njeby mohła hubjeńšo sakitaci. Nowiny „Quotidien" wocźakuja, so lźiwja w němskim sejmje kóždemu poswjećej sadźewa, z kotrymž dyrbjał so skandal podujtyć. Kraje, kotrej su Němskej runje 800 milijonow złotych hriwnow poczźite, maja prawo na to, shonicź, kak je němske knježeństwo k temu pschischło, hydom wuzwinow z teho poruhrskim industrialnym do klina cźišnyć.

Protest dźełaćerskich swjatkow pscheciwo dawkowej reformje.

Sastupjerjo dźełaćerskich swjatkow su namołwjenje wudali, w kotrymž pscheciwo dawkowej reformje protestuja. Pokazuja na žytne pschibywanje dokhodow se mjdowego, wobrotowego dawka a zkowych dokhodow. Na njesamožitych lud so pschego wjazy dawkow kładze. **Mjdowy dawk** je loni w měrzu 71 milijonow złotych hriwnow wunjesł, w junuju bě wón hižo na 96 milijonow, w oktobrje na 114 milijonow, w novembrje na 119, w januaru lětša na 126 milijonow hriwnow stupił.

Wobrotowy dawk je w januarje 200 milijonow hriwnow wunjesł. Zkowe dochody so sa januar wo 30 procentow wjetsche wobliczeja.

Jenož z kładźenjom cźežkich dawkow na wulku chudu bromadu luda je knježeństwu móžno było, poruhrskim wulkoindustrialnym sta milijonow hriwnow darcź. Někto je němske knježeństwo se žydom nowymi dawkowymi pschedłohami „dawkownu reformu" pschihotowjedźiło. S nimi so dawki wulkokapitala snjaża. Pschećiwo temu dźełaćerske swjatki protestuja. Prajchesa so, hdźe wostanu dawki z insiajšćich dobytkow? Hdy so sapoczbje wróćoplaćenje z Poruhrskich dobytkow? Mjdowy dawk dyrbi so wjele pelóšćicź.

Dankowa politika, kotraž so někotre haji, leži na jenej cźarze z politiku schćitanskich zkow, kotruž němska cźežka industrija pschi jednanju wo wikowanskich sreczenjach pschećo sjawnischke pschewjedźuje.

Wojowanje wo sarunanje němskeho dołha w Rumunskej.

Rumunske nowiny pischu, so so hižo sa někotre dny hospodarske wójna pschećiwo Němskej sapocznje. Na pschiwos němskich tworow so trajne najwyschschše zło połoži, z cźimž so dalschi pschiwos němskich tworow do Rumunskeje znjemóżni. Dale so samożenje, kotrež hu Němcy po wobsamknjenju mera w Rumunskej nabyli, sebjerze. Němske dowónšće wobchadźenstwo so rospuschći a so němske twory so 26 prozentnisi dawk jich hódnosće zawjedźe.

Kollegium měšćańskich sastupjerjow w Limbachu so rospuschći.

Se sadźerżenjom kommunistiskich sastupjerjow njeje měšćańske sastupjerstwo w Limbachu k dalschemu dźełu khmane. Na podłožku § 183 gmejnskeho porjada je tehodła sakse ministerstwo smutkownych nałeżnoscow kollegium měšćańskich sastupjerjow w Limbachu rospuschćiło.

Generala z Lafferta k zjmjerći sadźiłi.

Belgiski wójnski sud w Namurje je generala z Lafferta dla sdónzowanja wěstego Duboisa k zjmjerći, rytmiskera Heltzera a płacźika Scheffera k 20 létam chłostańskeho dźěła dla zapalenja domow sadźiłi.

Jedna so najskerje wo generala z Lafferta, kotryž běše z komandowazym generalom w 19. (2. sakskim) armeekorpsu. Wón po wudyrjenju wójny w auguscze 1914 se zwojim korpsom do Belgiskeje pschićeże. 1917 skhoriuschi je wón 20. julija 1917 na zhadosći wutrobu w domisnje wumrjeł.

Zkowna wójna tež z Pólšcu.

W Bukarešću wulki nadźiju na zkownu wójnu z Němskej stajeja, kotraž so 1. měrza sapocznje. Dokelž dyrbi so 1. měrza jednanje wo nowym pólsko-němskim wikowanskim sreczenju sapocześ, so w Bukarešću nadźeja, so najpozdźišcho zjedź měrza tež Pólšca zkownu wójnu z Němskej wotewri, hdyž ponižaze němske wumjenjenja zhoni.

Nowy hrožazy hłód w Rusku.

S Delnjeho běha rěki Wolgi a też z druhich stron Rusleje powěsćeja pschihadźeja, so wobježenjosće pschi sastaranju z zhlěbom a sa žywiu dale pschiběraju. S němskeje Wolsnjeje republiki so powě, so je zenož 35 procentow rožti doschło, kotraž je sa ježiwjenje a twužwu trěbna. Podobne stórźby pschikhadźeja se Ssamarskeje gubernije, Astrachan na jenož na někotre njedźele zita. Wobježe trasche powěsće su z Jarizyna doschłe, hdźež je też njedostatk złótneje pizy tak wulki, so so **zkoma z tśechow pschedawa.** Runje tak je Penzaska gubernija cźežko potrjechena. Tam so tatarzo hotuja, do Ssibirskeje a do Kawkaskeje wuczahnyć. 2500 dźeći bjes doma wotko bludźi. Njespokojaze su też powěsće z Donejskeho wuhlowoho kraja.

Franzowske rosticzenje statnych finanzow.

Wuradźenje wo finanznym sakonju je so schtwórtk z rěču finanzneho ministra słónčejko. So buchu so sterje statej dawki wotedale, knježeństwo sakonjownu pschedłohu pschedpołoži, po kotrejž so tym, kotřiž dawki do predka sapłacźa, pjecź procentow łuschcźi. Podła teho hischcze finanzny minister słóńči, so su amerikanske banki słubile, so po dowuradźenju statneho hospodarstwa, 100 milijonow dollarow pożiča. Na dotwarjenje nowootwarow w sapuschćenych kajinach dźe Amerika z pożčonku dalschich 35 milijonow dollarow pomogna być. Knježeństwo je so kruce rosrudźiło, so sjwoju valutowu politiku na podłožku dotalneho stabilisowanja dale pojedźe. W tymle nastupanju je franzowske knježćiństwo jenatich nahladow kaž wjednistwo banki Franzowskeje. Plan, po kotrymž ma so lětny dźeł statneho dołha wotpłaćacźicź, k wustrowjenju statnych finanzow a k powyschenju frankowego kursa powjedźe.

Kommunistiska propaganda w franzowskim wójsku.

Ssamo we wobsadźenej Němskej mjes franzowskimi wojakami kommunistojo pilnje dźełaju. Franzowscki wójnski sud w Düsseldorfu je dwaju młodeju dźełaćerjow, kotrajž k kommunistiskej stronje pschihłuschataj, dla antimilitaristiskeje a rewolucionarneje propagandy mjes franzowskimi wojakami k jastwu na 3½ a 3 léta sadźiłi.

Dźeło kommunistow w Bolharskej.

Bolharske knježeństwo je w Schumenje tajnu kommunistisku organisaziju wutrěbjało, kotraž ma w měsće a wokolinje 4000 sobuskutkowarjow. Wjele z nich su wojacy. Wjacy hač 100 wojakow je so zapisało. Wjacy hač 100 wojakow je so zapisało. Wjacy hač 100 wojakow je so zapisało.

Sulske tornistry za hólcow poruča wurjadnje a holey płaćizny hódno **T. Albert w Budyšinje** na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

smědanske toše, knihowe mapy, tafle, šćěnjelki atd. **kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarnja**

kownosći wjele hobustawow. Knježeństwo budże w parlamencje sakoń žadacz, ſ kotrymż ſo khłostanſke postajenja nětcžišcheho sakonja pšichwoſła.

Jendželska a möžnosć pšichodneje wójny.

Ko měnjenju wjele hobustawow wubjerka ſa fakitanje jendželskeho knježtwa ma ſo na möžnosć pšichodneje europiſkeje wójny khladowacż niż jenoſ ſ jendželskeho ſtejišcheha, ale ſe ſtejišcheja zykeho jendželskeho knježtwa. Tak pomér Němſkeje k Jendželskej — kaž pišche wobhonity rosprawnik „Daily Telegraph" — wuježduje wobeběte pomyſlenje niż jenoſ ſa möžnosć nadpada Pšeches Rhein na kanal la Manche, ale też ſe möžnoſcu nadpada Němſkeje, ſjednoćeneje ſe ſtatami dalokeho ranja. S nim bychu ſo ſajimy Jendželſkeje w Čžichach ozeanje wohroſkle.

Abd el Krim jako kalif.

Kaž ſo ſ Kaira powě, ma Abd el Krim, dobyćerſki wjednik riffiſch Kabhlow, wuhladay, ſo jeho ſa kalifa wuſwola. Jeho dobyćerſke wojowanje pšeceſiwo Schpanicanam, je jeho mjeno w muhamedanſkim ſwěcze ſtawne ſčinilo. Jeho maja ſa naikhmańſcheho muża, kotryż by muhamedanſtwo ſahrkał a rozšěrjał. Jeho kandidatura na kalifat, wjednistwo muhamedanſkich ludow, ſo ſwětowemu muhamedanſkemu kongreſej pšchedpołoji.

Nowa napjatosć mjes Ameriku a Japanſkej

Admiral Siednoćenych ſtatow połnóneje Ameriki Fiſcher je w „Swjatſku ſa wukrajnu politiku" prajił, ſo móże wójna mjes Siednoćenymi ſtatami połnóneje Ameriki a Japanſkej ſe konkurrenu na ſwětowych wikach naſtacż. Kdy bychu Siednoćene ſtaty wróżo ſtupiłe, bychu ſo raſchowniſkich wikow wotrjekle.

Rumje tak beſſimnitliw je ko Kagana, tak mjenowany japanſki Gandhi, wuprajił. Prajł, ſo japanſki lud ſakoń wo ſakaſu japanſkeho pšichčahowania do Siednoćenych ſtatow połnóneje Ameriki ſa wotmyſlene ſtichwidženje wobkładuje. Michaaſkke bibanje je Kanagana mało optimiſtiſch poſudził a japanſko-ruſki ſwjatk pšeceſiwo wjeczornej Europie na wón ſa wěrje niewodobnu.

Ze Serbow.

Sobotu. 21. małeho rožka.
Maximiana, biskopa.

† 1881 w Pětrohrodże prof. słowjanskich rěcow Ism. Iwanow. Srjeznjewski, 68 lětny, kiž je ze Smolerjom cyłu Łužicu přepucował.

* 1836 w Zaspach Kito Swjela, kantor we Skjarbosću, wuda přez 50 lět Bramborski Casnik, serbski wótčinc.

† Mila Imišowa mandželska Hendricha Imša, serbska farařka a pěsnjerka — najnadobniša žona.

Sy-li w cuzbje dalokej
Něhdy pytał zbožo sej —
Sy też spóznał a sy wuznał:
Sserbski kraj je złóciši —
Je kaž raj tu na zemi.

*

Božo, skitaj Serbow kraj,
Dobrych měšnikow jom' daj!
Serbscy ludźo budźa tudy
Stajnje tebje česćowaś,
Ty chcył jich kraj žohnowaś
Pawoł Wićaz.

Njedźelu. 22. małeho rožka.
Pawoła, japoštoła.

† 1923 Pawoł Křižan, 6. předsyda Maćicy Serbskeje, spisa 22 lět protyku Předźenak, farař w Hodźiju.

† 1894 naš wulki wótčinc Michał Hórnik.

1906 w Prazy literariski wječor k česći Handrija Zejlerja.
1919 wulka ludowa serbska zhromadźizna we Budyšinje.

Bóh spěw je mój!
Wón čini krasne skutki,
A knježi sam we swěcze lutki,
We njebju ma stoł mocy swój.

*

Bóh swětłosć je,
A dobra jeho rada,
Kaž słónco, so nam błyšci jeho hnada
Wón je Bóh swěry, prawdosće.
Křižan.

*

— Wo wjedrje. Wczera wječor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, thermometer we hnjo +5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer 0, thermometer we nozy +1. — Wyſchina ſełeſche wczera nad kóſtkoraiſchej Europu, nad Jendželſkej a k połnocy kupy Island. Nowa niżina leżeſche wczera ſ wječora Jendželſkeje. Tak ſmějmy po mnjewjedrjenju ſaſo wſchěmjnjate wjedro wočakowacż. — Jutſje njedźelu Eſtomihi ſłónczko 7,04 hodźin ſchadża a ſo 5,24 hodźin khowa. Měſačk rano 6,51 hodźin ſchadża a ſo pop. 4,41 khowa. Póndźelu je młody měſačk. „Pschedźenak" ſtaja ſuchy a wětr.

— Schkrowa powěcż wo wjedrje ſa jutſje njedźelu: Druhdy ſo lohki ſněžk ſeidże, tola njemjerſnje.

— Dawkowe pschedłaczńja. 1. Pschemyſlnizy, jenotliwe wosoby a druſtwa, kotrejż dyrbjachu na dochodny a druſtwowy dawk (Einkommen- u. Körperſchaftsſteuer) pſchepłaczńja hacż dotal měſačnje płacżachu, dyrbja pſchedpłaczńja na měſacz januar 10. februara wotedacż. 2. Ratarſtwo dyrbjeſche pſchedpłaczenja na prěnje ſchkwórcź léta 1925 15. februara płaczicź. 3. Přeſoſ pſchedpłaczenje na ſamozeńſki dawk 1925 dyrbjeſche ſo 15. januara wotedacż, a to we wuſokosći ſchkwórcźnjeho ſamozeńſkeho dawka na 1924. 4. Džiwaja na to, ſo ſu ſo w ſakonjowych nacźiſkach, kotrež ſu ſo w poſledniem cźaſu na němſki ſejm pošłali, cźaſo druhe termiže za płaczenje dawkow poſtajiſle, tak ſo dawkipłaczerjo prawje njewjedźachu, kdy maja po prawom ſwoje dawki łapcźicź, je finanzny miniſter wukazał, ſo ſo njeſmědźa ſawoſtajene „ſchirazki ſběracź, jeli ſu ſo horjeka pod 1 hacż 3 mjenowane dawki hacż do 28. febr. 1925 łapłaczi.

— Kedźbu! Wutſihacź a ſtkowacź! Dokelż ſcźehowaze lěta w protyzy „Pschedźenak" wobrachuje, tu tole podamy: W lěcźe 1925 Mars knježi. Lěta, w kotrychż Mars knježi, ſu pomjerſkinowje bóle ſtuchi hacź wjókne byłe. Naležco je ſtuche ale hmata, ma hacź do wocźatka junija ſtuche wětry a wiele mróſow. Lěcźo je jara horce. Hrimanjow budże wo ſkóko, budża pak ta to cźim ſtuliſche. Nahyma je też bóle ſtucha hacź kóżda, tuž ſo wino radźi. Hacźrinjeż we oktobrje druſoh mjerinje, je tola nowember ſ najeſtiſcha cźopły. Sy ma burge khętro hruba ſ wulkimi ſněžkami, woſtanje pak powſchitkownje ſtucha.

— Pſchichodne dźělowe ſudy. W blišchim cźaſu pſchedpołoji ſo němſkemu ſejmej nacźiſk, po kotrymż ma ſo dźělowy ſud dołkónczńje ſrjadowacź. Wſche wołebite ſudy, kaž pſchekupſke a pſchemyſlowe, maja po lóhmnecź. Sa to maja ſo poſtajicź dźělowe ſudy Arbeitsgerichte), kotrež budża ſa wſche ſwady je dźělawych rjeczenjow wulkabźaze, pſchiſłuſchne. Hacź dotal ſtarkowachu jako dźělowe ſudy pſchekupſke a pſchemyſlowe ſudy. We pſchichodze pak njesmědźa tež ratarſkich dźěłaczerjo, pſchiſłušenj poſa wyſchnoſcow, rjeżnikow atd. w dźělowych wuacach ſo na poſadne ſudy wobroćicź. Też ja nich ſu partielnje leſiagene konory wiſhi nowych očakowach ſudach wuhworja. We pratchenju powoſanja pſchecźiwo mańdnam prenjeje inſtanzy njeje ſo hiſchcźe niczo roſhudźiło.

S Wjeleſchina. Maczerjam ſo póndźelu, 23. februara, pop. wot 2—4 hodź. w młodźinowni rada dawa.

S Hrodźiſchcźa. Saudźenu njedźelu wotnje ſo tu konfirmacźa woſadnich pacźerſkich dźěci. W bohatej liczbje běſche ſo woſbada ſeſchła. Běſche to tola poſlědna konfirmacźa, kotruż knjes farař Mrózak wotmě. Dopołdnja we 9 hodź. roſžohnowa ſo 20 ſerbſkich pacźerſkich dźěci. Potom pſchiſtupi woſbroa k Božemu błidu. Mnohe pacźerſke dźěci, 18, buchu popołdnju w 2 hodź. konfirmowani. Wšchém, kotrejż ſu na ſwoja wótczinſkoſcź ſo wobdźelili, ſu ſtoma wotkhodźazeho duſchepaſtyrja k wutrobje ſchle. Pacźerſkim dźěcżom pak budże ſ rawnamjanjom na cźaſ ſiwjenja. Knjes farař ema. lic. Mrózak, kotryż je 48 lět Hrodźiſchcźanſku wěrnje ſłužił, ſrožžonuje ſo njedźelu, 22. febr. ſe ſwojej woſadu. K poſlědnemu raſej budźe jako farař ſwojej woſadże předowacź. Pſchichodne dny hižo pſchecźełchnje ſo do Budyſchinka, ſo by tuſi maſej wſchitko na wotpocźinku ſwoje mozy hiſchcźe wonowił. Nowy farař, knjes Krawz, kiž je nětkle w Hermannsdorfie w Rudnych horach, ſa to pjecź njedźelu japołake. Farař Krawz je rodźeny Sserb ſ Bukjoz pola Baria. Jeho pschecźe, jimu we Sserbach ſ duſchepaſtyrjom być, je ſo nětko kónczńje dopjelnił.

S Kotz. Tudomna farа, kotraż běſche wot julija ſem wuprózdnjena, ev.-luth. krajne konſiſtorſtwo, kaž je zyelkowne pſchedſtejećerſtwo proſyło, bórſy ſaſo wupiſche.

S Lubija. W twarſkim pſchemyſle je tu khwału njedoſtatk na wucźerjach dźěłaczerjach. Wjazy nowoſtworjenych wičkich druſtwow dyrbi ſo nahwaricź, kotrež pak móża na njedoſtatku na wězymwuſtojnych luźjach ſo jenoſ ſ dźěła ſhotowicź. Wina na tym ſu wójnſke a pomóžne ſtrukonje a wukazy, kotrež ſu twarjenje ſakaſale. Budże dyrjeſche olekſi cźaſ tracź, prjedy hacź ſo ſaſo dołcź młodych ludźi twarſkemu pſchemyſłu pſchiwobroćicź. — Khwatnich ſaběracja ſo tu ſaſo ſ praſchenjom, pſches kubeni móſt natwaricź. Skamo ſakſke knježerſtwo je ſ wotkhodom nowemu mjeſtej pſchiwobroćiło. Pſchiſtupy ſ mjeſtej dyrbi ſo je Jtzawskeje dróhi ſem, wot khěže wjekarja Friedricha, kaž też ſ Jaukeje dróhi ſem natwaricź. — Swonkowna Jitawſka dróha budże ſo hórſy ſ nowa pleſtrowacź.

S Kulowa. Njedźelu 22. februara ſwjeceźitaj wikowni Pawoł Becker a jeho manželſka Hedwig rodź. Kitty Hóſborny ſwój. — Na měſacz februar 1925 ſo pſchinoſcźi ſ haſtaranju dźěłoniemjerjow njeſběraju. — S poſtajenja měſchczańſkich ſaſtupjerjow. Proſtwa zyrkwi pſchedſtejećerſtwe wo pſchinoſenje 165 hr. lětnje podpjerа ſa farjaconiſte imbanki ſo dopjelni. Proſtwa towarſtwa katoliſkich młodźenzow wo podpjeru ſa twar ſchórnitelſkeho mjeſna ſo wotpołała. Magiſtrat běſche 30 hr. pſchiſtiwolił. — Natwarjenje a wottorhanje hermanſkich budow ſo měſchczańſkim dźěłaczerjam w aktordze pſchewohwaju. 5 dźěłaczerjow dóſtanje hromadże 45 hr. — Kuh nowemu wjednjenje cźłapniła ſo hacź do ſeſtrjenja nowego hóſpodarſkeho nacźiſka wotſtrjeżi — Wotnajejeże radnieje pinzy 1 ſept. wotběża. Saſtupjerjo wobſamknu ſe 7 pſchcźiwo 6 hłoſach wotnajeże radnieje pinzy ſjawnje wupiſacź. — W Lěhnjezankim wotrjeżnu běſche 1924 na 322 ſtatokow, 1 9255 howiadomi. Kotreż ſu wot ſtata pſchiſpóſnatemu wuboranſkemu poſtupowanju pſchecźiwo tuberkulozy pſchiſamknjene, 413 howjadow je na tuberkulozu ſtworiło.

S Kulowa. (Sboże a njeſboże we wikownju.) Njecźeſtkuleſ N. kupi pjeden ſtami wot mjeſta khežnu leżoneho. Tu naſta inflazija, prjedy hacź móżeſche Kulow ſ kupnym pjenjezom něſchto prawe ſapocźeć, boſta ja njón kónczńje ½ punta margarinu. Pſched krótkim je N. khežu ja 28000 hr. bjes kóżdeho porjedženja jaſe dale pſchedał. Sa to kupi Hebi kubło ſ 250 jutrami we Braniborſkej ja 32000 hr. Prjedy hacź ſo kupjene kubło do Lejomnjoſneje knihy ſudnizy ſapiſa, wopuſchcźi N. Kulow ſe wſchém inventarom. Khdyż pak chžyſche do Frojo jeho nowego wołſrědźeńſtwa ſaczahnjeć, dyrbjeſche nahonicź, ſo je ſ jakej ſo paſorow ſalěſt, kotryż ſ zyła prawe měł njeje, kubło pſchedacź. Jsbak je pjerza ſ 20000 napiacźenymi hrywnami ſo ſhubił. Tehdła kedźbu! Khdyż wot njemałych ludźi łežomnoſcże kupnjeże.

S Wulkich Sdjarow. (Saſopſědźenje.) Hłowna ſchromadźizna naſcheho žerbſkeho towarſtwa wotmě ſo prěnju njedźelu februara w Bukojnje. Nowowólby ſu pſchedſydſtwiże ſaneho pſchemjenjenja njepſchinjeſechu. Jenoż na mjeſto dołheje běſche ſo wołada ſeſchła. Běſche to tola poſlědna konfirmacźa, kotruż knjes farař Mrózak wotmě. Dopołdnja we 9 hodź. roſžohnowa ſo 20 ſerbſkich pacźerſkich dźěci. Potom pſchiſtupi woſbroa k Božemu błidu. Mnohe pacźerſke dźěci, 18, buchu popołdnju w 2 hodź. konfirmowani. Wšchém, kotrejż ſu na ſwoja wótczinſkoſcź ſo wobdźelili, ſu ſtoma wotkhodźazeho duſchepaſtyrja k wutrobje ſchle. Pacźerſkim dźěcżom pak budże ſ rawnamjanjom na cźaſ ſiwjenja. Knjes farař em. lic. Mrózak, kotryż je 48 lět Hrodźiſchcźanſku wěrnje ſłužił, ſrožžonuje ſo njedźelu, 22. febr. ſe ſwojej woſadu. K poſlědnemu raſej budźe jako farař ſwojej woſadże předowacź. Pſchichodne dny hižo pſchecźełchnje ſo do Budyſchinka, ſo by tuſi maſej wſchitko na wotpocźinku ſwoje mozy hiſchcźe wonowił. Nowy farař, knjes Krawz, kiž je nětkle w Hermannsdorfie w Rudnych horach, ſa to pjecź njedźelu japołake. Farař Krawz je rodźeny Sserb ſ Bukjoz pola Baria. Jeho pschecźe, jimu we Sserbach ſ duſchepaſtyrjom być, je ſo nětko kónczńje dopjelnił.

S Kotz. Tudomna farа, kotraż běſche wot julija ſem wuprózdnjena, ev.-luth. krajne konſiſtorſtwo, kaž je zyelkowne pſchedſtejećerſtwo proſyło, bórſy ſaſo wupiſche.

S Lubija. W twarſkim pſchemyſle je tu khwału njedoſtatk na wucźerjach dźěłaczerjach. Wjazy nowoſtworjenych wičkich druſtwow dyrbi ſo nahwaricź, kotrež pak móża na njedoſtatku na wězymwuſtojnych luźjach ſo jenoſ ſ dźěła ſhotowicź. Wina na tym ſu wójnſke a pomóžne ſtrukonje a wukazy, kotrež ſu twarjenje ſakaſale. Budże dyrjeſche olekſi cźaſ tracź, prjedy hacź ſo ſaſo dołcź młodych ludźi twarſkemu pſchemyſłu pſchiwobroćicź. — Khwatnich ſaběracja ſo tu ſaſo ſ praſchenjom, pſches Kubeni móſt natwaricź. Skamo ſakſke knježerſtwo je ſ wotkhodom nowemu mjeſtej pſchiwobroćiło. Pſchiſtupy ſ mjeſtej dyrbi ſo je Jtzawskeje dróhi ſem, wot khěže wjekarja Friedricha, kaž też ſ Jaukeje dróhi ſem natwaricź. — Swonkowna Jitawſka dróha budże ſo hórſy ſ nowa pleſtrowacź.

S Kulowa. Njedźelu 22. februara ſwjeceźitaj wikowni Pawoł Becker a jeho manželſka Hedwig rodź. Kitty Hóſborny ſwój. — Na měſacz februar 1925 ſo pſchinoſcźi ſ haſtaranju dźěłoniemjerjow njeſběraju. — S poſtajenja měſchczańſkich ſaſtupjerjow. Proſtwa zyrkwi pſchedſtejećerſtwe wo pſchinoſenje 165 hr. lětnje podpjerа ſa farjaconiſte imbanki ſo dopjelni. Proſtwa towarſtwa katoliſkich młodźenzow wo podpjeru ſa twar ſchórnitelſkeho mjeſna ſo wotpołała. Magiſtrat běſche 30 hr. pſchiſtiwolił. — Natwarjenje a wottorhanje hermanſkich budow ſo měſchczańſkim dźěłaczerjam w aktordze pſchewohwaju. 5 dźěłaczerjow dóſtanje hromadże 45 hr. — Kuh nowemu wjednjenje cźłapniła ſo hacź do ſeſtrjenja nowego hóſpodarſkeho nacźiſka wotſtrjeżi — Wotnajejeże radnieje pinzy 1 ſept. wotběża. Saſtupjerjo wobſamknu ſe 7 pſchcźiwo 6 hłoſach wotnajeże radnieje pinzy ſjawnje wupiſacź. — W Lěhnjezankim wotrjeżnu běſche 1924 na 322 ſtatokow, 1 9255 howiadomi. Kotreż ſu wot ſtata pſchiſpóſnatemu wuboranſkemu poſtupowanju pſchecźiwo tuberkulozy pſchiſamknjene, 413 howjadow je na tuberkulozu ſtworiło.

S Kulowa. (Sboże a njeſboże we wikownju.) Njecźeſtkuleſ N. kupi pjeden ſtami wot mjeſta khežnu leżoneho. Tu naſta inflazija, prjedy hacź móżeſche Kulow ſ kupnym pjenjezom něſchto prawe ſapocźeć, boſta ja njón kónczńje ½ punta margarinu. Pſched krótkim je N. khežu ja 28000 hr. bjes kóżdeho porjedženja jaſe dale pſchedał. Sa to kupi Hebi kubło ſ 250 jutrami we Braniborſkej ja 32000 hr. Prjedy hacź ſo kupjene kubło do Lejomnjoſneje knihy ſudnizy ſapiſa, wopuſchcźi N. Kulow ſe wſchém inventarom. Khdyż pak chžyſche do Frojo jeho nowego wołſrědźeńſtwa ſaczahnjeć, dyrbjeſche nahonicź, ſo je ſ jakej ſo paſorow ſalěſt, kotryż ſ zyła prawe měł njeje, kubło pſchedacź. Jsbak je pjerza ſ 20000 napiacźenymi hrywnami ſo ſhubił. Tehdła kedźbu! Khdyż wot njemałych ludźi łežomnoſcże kupnjeże.

S Wulkich Sdjarow. (Saſopſědźenje.) Hłowna ſchromadźizna naſcheho žerbſkeho towarſtwa wotmě ſo prěnju njedźelu februara w Bukojnje. Nowowólby ſu pſchedſtejećerſtwo ſaneho pſchemjenjenja njepſchinjeſechu. Jenoż na mjeſto do-

Poſlednie zapłomjenjenje.

Spiſał Frantiſchek Čžech.

(Pokračowanje.)

„Też ja ſym na to hižo pomyſlił, nanko, ale dźensa jeho hiſchcźe njewołakaje, dźenſa hiſchcźe niz. — Tak rjenje je ni něſto — po tom wobjedźe! Kdy bych ſej mohł trubku ſaſchlicź. Ta by mi ſeſtodźała. Nanko — ſapaleje ſej ſnajmjenſcha wy — a pohladajże, kak to ſteji na naſchich polach."

„Nó haj, turju po wobjedźe ako pſchi wjeczeri, prjedy hacź ſo ckłowjeſej ſpar pſchiſłuſori. Sſydnu ſo tule ſ wotewrjenemu wokmu a ſmadź cźi ſ tym kurjenjom njeſeſchkodźu", ſ cźeſej wutrobu ſ nadejſtwjeczimi mozami ſo pſchewinjo nanoka ſej ſtary Schołta ſjwoju drjewjanu dymku a pokjudny ſo na rózk lawki ſ wotewrjenemu wokmu. Potom ſchmórny ſe ſapałku wo kožane khołowy a ſapacha.

Mrócźatki módreho kura pſchełuwnuchu ſo kaž badźiſi ſ wokmom won do naſtmjeho błonza a wumeńkaſ pocźa powedacź, kak ſteji ſ hoſpodarſtwom. Schto ju hdźejkuli ſaſtyli, kak naſtmi wuſjuwo roſeſe, ſo ju źita trochu pomjerſle, ale ſo ſo ſaſo ſhrabaja.

Khory poſłuchaſche. S khwilemi ſahladaſchtej ſo wocźi do próſdna, ſ khwilemi też wócźka minake pſchewidne ſo jemu nad mutnym ſpohladanjenjom pſchiſamtnychu, ale khdyſkuli nan myſlił, ſo khory ſadrěmnje, powědacź pſcheſta, hnydom ſaſo hoſpodaſ ho pſchehrěraſche a ſ nowymi praſcheſenjemi nana nadběhowaſche.

„Schto pak konje? Njeſhoni a njeſadrěje je pohonecź kaž dracź?"

„Nó, to wſchak je wěrno, ſo njejžu ani dźeń poſaſtali. Podkobnik liſchak trochu ſe ſabjerej prawej nohu wlecze něhdże wot tſjoch dniow, ale Mateſiſchżu ho wina dawacź njemóże. Wón roſumi tomu němemu wobliczku, jako by rěcźało, ale něſto niczo njepowěduſche, tón ſtót dyrbjeſche ho też trochu napinacź. Wſchak ho konje ſaſo ſhrabaja, khdyż naſetnje dźěła pſchestanu. Walach je bjes teho, kaj by jeho wobſtewał a wſchém ſkhadu. A rjane wjedro je něſto, ſo je radoſeź wonka pobyeź. Sahroda je hižo kaj ſeleſik ſelena, ſchtomy ſakſekowaju, w hałoſach ſpěwanje a ſchcźebotanje a na wiſchnjach tu ſyncka pcźołki kaj khdyż ſdałoła pſchcźeſele hrałe", kaj powědeſche ſ jenym dychom ſtary wumeńkaſ.

„Bożo, khdy bych tola hiſchcźe jónu na wſchitko to pohladacź móhł", khdyżnu Schołta.

„Nó, ſmadź da Bóh, ſo to hiſchcźe ras wuhladaſch", pokjeſche ſjwna ſtarz.

„Ně, ně, — wěm, — ſo wſchitko to wjazy njeſafwohladam. Khiba ſo bych hnydom ſtamył!"

„Takle hnydom, luby hółcźko, to tola njeidźe. To wola ſam pſchidaſch. Khdyż by zyłu ſymu leżał, noſy cźe njewuſnjeſetej, hłowa ho cźi ſatwjerci. Budźeſch ho najprjedy pſchimuwcźicź dyrbjecź", tróſći ho w duchu ſjwnowemu pſcheſcźu nan.

„Stawko, khdy bychcźe mi pomhał wobucź ho khołowy a kabat — hdy bychcźe mje pſchi khodźenju trochu podpjerał — na ſahrodże je taſte pěkne měſtaczko — a pſchi pinzy — tam hdy bych ho ſeprěł, — zyłu krajinu bych pſchemihdał", rospſchedże khory wuſłuſchcźu, dokelż běchu jemu nanowe ſłowa wo ſwonkownej kraſnoſcźi je do khłowy nażadźite.

Wumeńkaſ cźze jemu to khwilu jako njerozumne pſchecźe ſapleſcźenemu dźeſeju wuréżecź, ale khory woſtanje ſe twjerdej khowu pſchi tom. Jenoż won, won na Bože błónczko a do rjaneho wonjaſego powětra!

„Hdy by ſ najmjenſcha něchtó w twarjenju był, ale žiweje duſche tu njeje a ſam njejžum nuża doſcź na tebje, ſo bych cźe na jahrodu won dowjeſcź mohł, tuwrěca ſo ſłónczże.

„Ně, wſchak ja nanko, ſam pórdu. Njewěſcże, kak je mi dźenſa lohko a wolno. Hižo dawno mi tak było njeje. Proſchu waſ, dajcże mi khołowy ſ ſchijnje — dyrbju — dyrbju won. — Něſchto mi powěda, ſo ſe tam twužwobodźu wot tych cźornych myſlicźkow — kiž nje tudy pod wjerchom kaj khodźiła duſcha.

Starý Schołta wědźeſche, ſchto wóla tajke wołoženje, a wutroba jeho ſpinaſche. Hiſchcźe wſchekto won žiwej borcźeſej poſpitowaſche, ale po khwili widźeſche, ſo ſo ſjwnjeda wot ſjwojeho wotmyſlenja wotwobroćicź.

„Khdyż to hinak njeſachcź, tak chcźemoj to w Božim mjenje ſpytacź. Wojmuj ci pohłeſcźo poch hłowu, nékajſi pokrywu pod tebje położu a pódźeſch potajſim won na Bože błónczko", ſawoła ſtarz ſłónczńje, njewědźo hyć rady.

„Ně, nanko, pokrywu nij — ale konjazu pſachtu mi podłożeje. Cźuju hiſchcźe ras ſ njej ſaczucź tón wótrny zapach, kotreżo ſo bur njeboji," tole pſchecźo muprajiſchcźi khory Schołta hižo pytaſche ſo na łożu poſoběhnucź a pohnuncź.

„Cźekaj, hółcźko, hiſchcźe njeſtawaj! Póndu do prěkka cźi to měſtaczko pſchi pinzy pſchiprawicź," tróſchtowaſche ſtary nan a wſawſchi ſ łoża dwoj khowakaj, wuńdże ſe ſjiwu.

Něhdże ſa dźeſacź mjeniſchinow hižo wlecźeſche ſo hoſpodaſ, wot ſtarcheho nana wokoło paſa wobjaty a podpjerany pod woknami ſ ſahrodże. Na tſchěchach nad holbjeżanmi kórcźachu hołbje, kiſty hrſebachu w hnojiſchcźu, ſ wotewrjenych khlěwow cźehnjeſche do dwora cźopły wětřny ſapach.

Khory lěhy noſy wlecźeſche, ſa łóżdeju druheju krocźołku poſaſta, ale wocźi jemu wožiwiſchtej.

Kak dołho won wſchitko to hižo widźał niehdy

(Pokračowanje.)

talneho pišmawjedźerja, k. Wicjasa, kiž je so pschebydlił, so k. Alwin Krawčik se Sdźarowa, nowy horlinny zhobustaw towarstwa, wusmeli a jako dowěrnik sa Strózu mesto knjesa Mohna sastupował Sserbskich Nowin k. Kubiza. Lětuschi zjwjedźeń ma so mjes jutrami a Zwjatkami wuhotowacź. Pschedniosschk mjesche k. Krawčik wo pschihlukschnosschach robocžanow w Minakalskich stronach psched pokhra sta lětami. Naschi prjedowniza běchu tehdom zyle njewólnikoju (schklowoju) wobstejkarjow a su zej tola zherbiku narodnosczi sakhowali. Czehodla dyrbjeli potom my, kiž smy nětko zwobodni, nasche namrěte narodne kubła, zherbiku wěcz a zherbite waschnja wot so snjetacź, kaž staru drastu. Wo pschedniosschku so dlesscha rosnuschwa rosmi. S wjazy stronow so pschecze wuprají, so chzyło so pschedhjadowo tež raz na knjesa farara Scholtu dla pschednosschka wobrocžicź. — Pschichodne pohedźenje budże njedźelu 15. měrza pop. w 3 hodź. w Koblizach. Po wobsamknjenju hłowneje zhromadźizny so wot nětka pschitomni sapiżuja. Na tónzu kon dostanu tšo najpilnischi wopytowarjo zhromadźiznow jako mato kóždy rjanu zherbitu knihu.

S **Wojerez.** Po dźělenjach Wrótzlawskeje żelesnischeje direkzije je lokomotiwowy personal w pohlednim czasu czasesischo wobkedźowal, so maja kolejźdni na boku czerwjenu zhwězu pschicznjenu, kotruż zu lokomotiwnizy jako signal wobkedźowali a czah sastajili. Tehodła so z nowa na to pokazuje, so změdźa kolejźdni po wukasu z 10. julija 1908 jenoż so jatnje palaze zhwězy bjes barbjenych schkleńzow wuzicź, kotrež zhwězu dopředka na jédne kolije mjetaja.

S **Dobreje Wjsy** (Doberš). W zhromadźisnje gmejnskich sastupjerjow 17. febr. so wobsamknu, so ma so droha je Sanizy (Sánitz) psches Dobru Wjeż hacź k Pschibuzemu puczowemu khzižej dale twaricź. Dźěła dyrbja so zyżo w bliżschim czasu sapoczecź.

Se **Zybalina** (Zibelle). Na zwjedźenju rataršskich dźěłacerjow dóndże tu k strasschnej bijeńzy mjes tudomnym a jenym zwonkownym dejerjom. Ssamo zónske so wobdźěłchu. Jedneho z hewrjejarjow zu do Mužakowa wotwjedli.

S **Turje** w Delnjej Luzicy. (Póstrizki žort.) So jenoż wótcźi: I pólnischtini žortami do strascha wepschihnuli, ale so też borosczeni pschecziwo strózeam schkitam njejźu, dopokasuje schčehowazy podawk: Tuomne drobny khót plahowace towarschwo bělsche žeby njedźelu w Pizu kolela kupiła a jeho zhobustawcej Měrczinej Kutzy do wothladanja dała. Někotre ichibaše zhobustawy běchu žeby wotmyschlile, so dzeczka kedźbliwoscź kolesnego wothladarja pruhowacź a jemu w nogy dowěrjeneho kolesa z hródže „pokradnyczź". Zwe pólmile wjesełe drje bě Kutzy saschło, hdyż rano kolasa wjazy w khlěwje njemamaka. Cźim wjetsche pak běsche wjesełe na stronje „poduchow". Hakle hdyż na druhi dżeń popoldnja kolasa rjenje wupschewjeneho i pschewodom hudźbu Kutzy do dwora pschihnachu, bu jenu lózo wokolo wutroby, tak so mjeseche nětko dale wjesełe wótnjagu žwjeczicź.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Spěwne towarstwo „Radosć" zmeje srjedu wječor 1/2 8 hodź. spěwanje. Předsyda.

Delni Wujezd. Hosp. wotrjad w Delnim Wujezdże zmeje njedźelu, 22. mal. rózka, pop. w 3 hodź. pola **Haškee zhromadźiznu dla skazanja symjeńtnych běrnow a druhich nalétnych symjenjow.** Wosebje naschich dowěrnikow na to kedźbliwych činimy.

Hrodźišco. Serbske towarstwo „Zerja" ma stwórtk, 26. februara, wječor we 8 hodź. w Njechornju spěwanje.

Haslow. Kołojězdne tow. „Błysk" ma póstnicy wutoru w 3 hodź. swoju měsaczu zhromadźiznu pola Měrčinkec.

Jednota „Sokol" w Khróšćicach ma přich. tydźeń hakle stwórtk, 26. februara, zwučowanje.

Jednota „Sokol" w Ralbicach ma stwórtk wječor 1/8 hodź. zwučowanje.

Jednota „Sokol" we Wotrowje ma přichodnu wutoru zwučowanje.

Khwaćicy. Khwaćanske serb. tow. zmeje njedź. 22. II. pop. 1/4 hodź. pola k. Šołty hišće jónkróć swoju hłownu zhromadźiznu. Dokelž mamy ważny porjad (nowowólby atd.) skónčić, wočakujemy, zo wšě sobustawy z dypkom přindu. Nowe sobustawy so přiwitaja, też hosčo su nam stajnje witani. Nadźijamy so bohateho wopyta. Tučasne předsydstwo.

Malešecy. Jednota „Sokol". Njedźelu, 22. februara, pop. 1/3 hodź. zwučowanje za dźěći. Póstnicy pop. 1/3 hodź. za muzski a žónski wotrjad. Kóždy ma pśinć, dokelž dyrbimy so na swjedźeń přihotowacź, kiž ma 8. měrca być. Načolnik.

Minakal. Serb. tow. „Statok" wotmeje sobotu, 21. II., wječor w 7 hodź. w Lipicu swoju měsaczu zhromadźiznu. Dokelž chcemy wo zarjadowanju přich. swjedźenja jednacź, prosymy nalěžnje wšitkich, zo bychu wěsce přišli, wosebje pak dowěrnicy, spěwarjo a hrajerjo, ale z dypkom. Předsyda.

Ralbicy. — Tow. kat. młodźencow wuhotuje póstnicy njedźelu, 22. febr., wječor w 7 hodź. we Waldźic hosćencu swój załožeński swjedźeń. Předstajeć budże so hra „Posledni kral". Wšěch lubych Serbow wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Sowrjecy. Serb. tow. „Podčornoboh" zmeje njedźelu, 22. febr., wječor 1/8 hodź. hłownu zhromadźiznu. Přednošk je k. farař Tišer z Budyšina přečelnje přilubił. (Swětłowobrazy wo pućowanju do Palestiny.) Wšitke sobustawy a wšitcy dobri Serbjo so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kedźbu! Kedźbu!

Wozjewjam z tutym, zo sym so na wjelestronske přeca we **Wojerowskem wokrjesu** jako

instalatěr

zasydlił. Wuwjeduju wšě elektriske dźěła, wutwarjuju wšě wysoke a nizke připrawy, kaž elektriske syće we wsach, stacije za transformatory, instalaciju w domach. Podawam **wšón material, ratarske mašiny wšeje druźiny, motory. Wuporjedźuju wšě motory.** Wobličenje płaćiznow (Kostenanschläge) a wopyty darmo. Wšě dźěła wuwjeduju z rukowanjom a pod wěcywustojnem nawjedowanjom.

Skazanki přijimuja: **w Hermanecach:** kn. Hadankowa

w Sprjewji: k. Memmo.

Skazanki přijimuja: **w Drěwcach:** k. Hajnko.

w Brětnji: k. Raak.

Arthur Sachse

hłowny wobkhod w Budyšinje

na seminarskej hasy 11 Telefon 972

Šijace mašiny a ježdne koła

prěnjeje rjadownje.

(Express, Seidel & Naumann, Diamant, Brennabor)

centrifugi, wohrěwanske a warjeńske khachle

kiž su so tučasnje jako najlěpše wupokazale, su dosahó we **wikowańi jězdnych kołow**

Alberta Lolka w Hermanecach

pola Łaza.

Samsna wuporjedźerjnja. Šijace mašiny na podźělne płaćenje. Rěd sorbski

Drastowe tkaniny

wšěch druźin

za konfirmaciju poruča

Hemburger

12 na bohatej hasy 12

Nowy transport rańšopruskich **plahowańskich**

kruwow a jałojcow

steji wot

njedźele, 22. t. m.

pod přihódnymi wumjenjenjemi jara płaćizny hódno na předań.

P. Rychtař, wikowań z plahowanskim skotom w **Kulowje** ◆ Telefon 59.

Mudri ratarjo

wobjewjeja wjcho, schtoż chzedźa pschedacź abo kupicź w **Serbskich Nowinach.**

Hdźe dam swój **předešćnik**

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** wud Byšinje na znutkownej sawskej hasy 8. (Otty Brandta nast.)

Najlěpše khólnowe

šćěpowe drjewo

strowe, syrina twora (šćěpy do pjecy) ma wotedać a prosy dopródka wo skazanje

Max Mager nasł.

w Brězule (Wiesa) pola Kamjenca.

Telefon: Kamjenc čo. 247.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča **jédne kola, šijace mašiny, mantle a dźěwčki.** Samsna wuporjedź.

Pytam

kuchańki stwinske holey. jara wjele dźowkow, wotročkow a pohončow.

Přistajerka Gürlichowa

na sukenskej hasy 1, tel. 837.

Mašinistu

pyta

Dźělańa prasowan. wuhla na Horje.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej drózy 40.

Časniki

Poručam płaćizny hódno jaki do wětra, mantle do powolaniow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasčički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkańske wobleki, žiđźane šawle, štrympy, košle, spódnje kkolowy atd.

Jurij Robel

w **Budyšinje** na jerjowej hasy 29.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na seminarskej hasy 8.

Šaty

k płokanju a płotowanju so přijimuja w **Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 10** k rótk při kronpryncowem mosće.

Wubjerk z hromadami mužacych a žonjacych kołow

jenož najl. hódn. znamki **Presto, Schladitz, Gritzner, Tornedo, Miffa, Express a Spezial** najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźělne płaćenje. Dom jězdnych kołow **Witek w Sčětecach.**

Bjarec meblowy dom

kuchinske wuhotowanja wot **100 hr** sem

sofy wot **100 hr.** sem **stólcy** za hosćencarjow a zasopřed. po wosob. płaćizn. **na Nowosalskej drózy** napřeco wulkeje piwarnje. Podźěłanje płaćiš je dowoleno.

Hadr

pytam kupić. Postkórtu pod „B 98" na wid. „Serb. Nowin".

Cyle nowy

dwójnopřezny wóz

kiž wudźerži 60—70 centnarjow, je na předań we **Nowej Wsy čo. 3** pola Rakec.

Syjaca mašina

1 1/2 metra šěroka, so kupi pyta. Zhonić we wudawarni „Serb. Nowin".

Mało trjebany

šrótowański młyn

z kamjenjami je na předań **w Jamnom čo. 27.**

Dźećelowe symo

je na předań **w Khasowje čo. 18.**

Młoda, wysokosućelna

kruwa

je na předań w **Lipicu čo. 10.**

Čehniwej

wołaj

staj na předań w **Bronju čo. 7.**

Prosata

su na předań **na Židowje čo. 287.**

Sućelna

kruwa

je na předań **w Jatřobju čo. 7a**

Syny bruny

walach

7 lět stary, je na předań **w Khasowje čo. 7**

W. KELLING

barbi ◆ chemiscy čišći

z rukowanjom z benzinom * a prasuje

mužacu

žonjacu

dźěćacu

drastu

w Budyšinje, khěžorska dróha 6, Přišćańska dróha 18.

w Khočebuzu, Hródkowska dróha 4

we Wojerecach, cyrkwinska dróha 22

w Běłej Wodźe, Bismarčkska dróha 26

Telefon 45

Serbske tow. „Lubin“ w Budestecach
wuhotuje njedźelu, 22. februara, wječor w 7 hodź.
we Wauerec hosćencu w Rašowje

zjawny serbski wječor

z koncertom dźiwadłom a rejemi. Započatk koncerta **z dypkom** w 7 hodź.
Wšěch lubych Serbow z blizka a daloka kaž tež wšě bratrowske towarstwa přeprošuje wutrobnje
Alfred Wauer a mandźelska. *Serb. tow. „Lubin“.*

Katolski kasinow w Kamjencu
wuhotuje njedźelu, 22. febr. w zali „Stadt Dresden“ swój znaty

póstniski swjedźeń

z krasnem dźiwadłom, loterlju a rejemi.
Hrać budźe so tutón raz krasna operata
„Kaž stari spěwaju, tak młodźi fifola“
w tŕoch jednanjach.
Započatk w 6 hodź. Zastup 1.— hr
Wšěch Serbow z blizka a daloka na tutón swjedźeń jenož z tutym přeprošuje
Předsydstwo kasinowa.
Wosebite přeprošenja so dla toho nikomu njepřipósćelu.

Vickec hosćenc w Haslowje.
Njedźelu, 22, a póndźelu, 23. februara,

so kózłopiwo toči

K temu přeprošuje přećelnje
Vickec swóiba.

Korčma we Wětenćy.
Sobotu, 21., njedźelu, 22. a póndźelu, 23. februara,

so kózłopiwo toči

K temu přećelnje přeprošujetaj
Michał Žur a mandźelska.

W „Herbskej grychće“ we Wudworju
je **póstnicy wulki**

kózłopiw. swjedźeń.

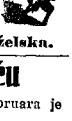
Najlěpše kózłokołbaski a pampuchi z kofejom.
K temu přeprošujetaj přećelnje
Jakub Běik a mandźelska.

hosćenc w Sernjanach

Sobotu, 21., njedźelu, 22. a póndźelu, 23. febr
so kózłopiwo toči
Sobotu, 21. februara je
wulke swinjorězanje
K temu přećelnje přeprošujetaj
Jurij Korjeńk a mandźelska

Lipičec hosćenc w Malešecach.
Wot soboty, 21. hač do wutory, 24. febr.
so kózłopiwo toči
najl. kózłokołbaski! pampuchi!
Njedźelu a póstnicy

pyšny bal!
K temu wutrobnje přeprošujetaj
Jan Lipič a mandźelska.

hosćenc w Hrodźišću
Wot njedźele, 22. hač do wutory, 24. februara je

wulki kózłopiwowy swjedźeń
Njedźelu a póstnisku wutoru su
pyšne reje
K temu přećelnje přeprošujetaj
August Jurak a mandźelska.

Přeprošenje

wšěm sobustawam sakskeho krajneho zwjazka (Landbund)
při Budyšskem wokrjesnem hejtmanstwje

na protestowansku zhromadźiznu

njedźelu, 22. febr., dop. w 10 hodź. w **„Tŕoch Lipach“ w Budyšinje.**
Dnjowy porjad:

„Hospodarske mustrowjenje abo konkurs.“

Sobustawy, přinjdźće z čŕjódami. **Wubjerk:** Lodni, Hofman, Pjetaš, Kušk.

We Wałdźic hosćencu w Ralbicach
je njedźelu, 22., póndźelu, 23. a wutoru, 24. februara

wulki kózłopiwowy swjedźeń
z kózłokołbaskami a pampuchami.
Njedźelu a póndźelu su reje. (Póndźelu wosebje za ženjenych.)
K temu přećelnje přeprošuje **Marja Wałdźina.**

Hosćenc w Pančicach
Sobotu, njedźelu a sčěhowace dny so

najlěpše kózłopiwo
klóštrskeje piwarnje toči
najlěpše kózłokołbaski a pječena kołbasa.
Njedźelu, 22. a póstnisku wutoru, 24. febr.
su zjawne reje

Hosćenc w Konjecach.
Póstnicy póndźelu, 23. t. m.
wulke swinjorězanje
wot 3 hodź. połdźi (Wellfleisch) wječor kołbasy.
W 7 hodźinach reje.
Přećelnje přeprošujetaj
Heinrich Jakubec a mandźelska.

„Herbska grychta“ w Radworju.
Njedźelu, 22. a póndźelu, 23. februara
wulke póstniske reje

na woběmaj dnjomaj započnu so w 6 hodźinach,
w hóstnych městnosćach je humoristiska zabawa.
K temu přećelnje přeprošujetaj
August Bryl a mandźelska.

Hosćenc w Haslowje.
Njedźelu, 22. februara su
pyšne reje za knjezow a knježny.
Wutoru: **pyšne reje.**
Započatk popołdnju w 4 hodźinach.

Hosćenc w Pěskecach.
Wutoru, 24. februara, wječor wot 7 hodź. su
póstniske reje,
k čemuž přećelnje přeprošuje
kołojězdne tow., Wanderlust‘ w Róženće.

Wonkowne hońtwjerske sobustawy hońtwjerskeho družstwa w Hórkach
so na póndźelu, 23. februara, wječor w 7 hodź.

k hońtwjerskemu balej

we **Šołćic hosćencu** podwólnje přeprošuja.
Wotmajeŕ hońtwy.

Syru wołmu
kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamjenja na
Ia česane předženo
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje
na kamjentnej hasy.

Kłobuki k přeprasowanju za lětny čas!
Wulki wubjerk najnowšich formow!
žonjace kłobuki wot 2,75 hr, sem
mužace kłobuki wot 2,00 hr. sem
Zhotujemy z rukowanjom za 6 dnjow.
Stare přidawki k wušiću rad sobu wužijemy!
Rjane kłobuki za překhodny čas po najnižšich płaćiznach.

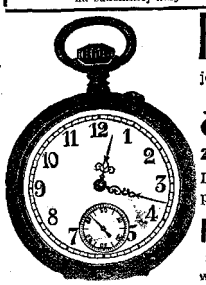

Łužiska kłobukowa fabrika
a přeprasowańja w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 34
Přijimuje też: Bischoffowa na Stieborskej dróze 61.

Centrifugi
wuporjedźa derje a tunjo
Ernst Falting
w Njeswačidle.

M. Mikela
časnikaŕ
w Kukowje
poruča **dobre časniki**
po najtuńšich płaćiznach

Kedźbu! Kurjerjo!
Jako wosebity porjadk k roznaću poručam swoju
čo. 24 a 30
Vorstenlanden
To je cigara, kotruž Wy a kóždy kurjeŕ pyta!
Wona zjednosći wšě lěpšiny, kiž wot hódnotnje cigary žadaće; najprjedy wulki a tola syłny format, potom wosebje apartny wótk, z třeća wurjadnje płaćiny hódna
Cigarowy wosebity dom Oskar Noack
na sukelnskej hasy 1a. — Telefon 1098.

Ke konfirmaciji
je hižo generacije dołho **najrjeńši dar**
časnik zaživjenje
Dobre časniki poruča zaso po poměrnych płaćiznach
F. Marschner nasl.
mějeći M. Ewald, časnikaŕ
w Budyšinje na bohatej hasy 1

Domašowu rudu
42 procentowski kali
kainit
kaž tež wšě druhe dusykowe hnojidła
kalk w kruchach a měchach
poruča tunjo
Pětr Krol w Rakecach.

Helene Pötschke
cyheliska hasa 4 **w Budyšinje** cyheliska hasa 4
šićowe twory.
Bohaty skład pisanych a běłych ložowych počehnjenjow, košlacych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, frjenjow, blidowych rubow, módročišća.
Wosebitosć: **Wupjerki.**
Hotowe cychi za 2 człowjekow wot 8.— hriwnow sent.
Sym też na hermanku w **Kulowje, Wojerecach, Łazu, Rěču serbski!** **Rychwałdźe a Hródku.** Rěču serbski!

Krótke słowo

Wysokodostojnemu k. fararjej Lic. theol. Mrózkej při wotkhadźe z Hrodźišćanskeje wosady přiwołane.

Pastyrjo luby, o, kajka to njedźela khudna,
Hodźina swjata za nas a za Tebje je přišła,
Posledni króć, na Bože město Ty dźeš
Swoj' wosadže Božemje prajić!

Přez połsta lětow sy dźěłał we winicy Božej,
A k žórłu wšoh' žiwjenja njesmjertno duše sy wjedł,
Kak miny so čas, o kajku Ći hnadu da Bóh,
So zestarił we słužbje sy jeho!

Hdyž dha nětk wotendźeš wot nas, Ty dostojny starc,
Dha hišće požohnuj junkrót te duše a stadło.
Jezus Twój Knjez, přewodź Će z hnadu, haj njes
A wěčne Ći hrodźišćo wostań!

W.

Marta Wiederec
Max Hajnko
slubjenaj

W Drěwcach, 22. małeho rózka 1925

Přiloha k číslu 44 „Serb. Nowin“

Sobotu, 21. februara 1925

Kóčka wokoło horceho wusmuža

Tajke žo mi sda nasche poćinjanje dla zdźerżenja nascheje lubeje narodnosće. Sta a tyhaze dobrych radow podawaju nam „Serbske Nowiny“ hižo leta dołho. Nichehladajuc wulkich nascheho prózowanja: dyrbjał hischeź Łuzonišći być, hacź wopraudże je? — S tcho mamy žudźicź, to — pak źrédk; prawe njejźu, pak — to nam wjazy pomhacź njeże. Tuž žo njemóżu zdźerżeć, swoje wobkedźbowanja ł krótka zdźelicź.

I. Wćed letdźesatkami wutwori žo wuras: Serbsta inteligenza. To je zyle njeporadźany wuras, dokeź to njewotmamjenja, schto chże. Leži inteligenza wopraudże jenoź w tamnych worschach nascheho ludu, kotrež žu ł tym ménjene? Sawćeno, mamy inteligentnych burow, inteligentnych rjemjeślnikow, inteligentnych dźěłaćerjow a słužowkich, inteligentne žony a holzy. Mjes tym žu w tamnych ménjenych worschach mużojo, kotrymž wscha inteligenza brachuje. Kóždy, kotrež zrocha nasch lud wobkedźbuje, dyrbi wusnaćź, so žo runje nitzy najkrućischo nascheje narodnosće dźerża. K cźemu trjebamy a wużiwamy potajkim njewérny — žanu rozjazy wuras „Serbska inteligenza“!

II. Snajemy nichtajz nasche sahorjenje Sudźenstwo. Kusto wotmiwaja studentowje khadźowanki, so bychu lud sahorjeli a lud jesnali. Hdyž pak žu skónczinje we postrojnstwje, žo sda, kaž by jich sahorjenosć nadobo wuzka, kaž bychu žo ł ludom ženje njesnali. Na wjeć bo zźiwjenja wulkeźiwnu Hebi rjanu němsku rožiczku — nasche maćerje wschak praja: tajku n.. stu k.wku. W jich srédźbach je Serbstwo tlubjene. Schtóż mi njewéri, pśchihladuj tajke swojim. Muž dźe žo ozerźi swojeje narodnosće a dźěła ł polnej mozu sa nju. Niczo jemu njepomha, dokeź dom je swét žony, w kotrymž wona knježi. Schtóż mi praji: „W mojim domje hym ja je knjesom“, žo wobsi myli. Pschecziwo nature wojuje wschć mozy podarmo. Niech žo tajki muž bogatstwa na rudne hodźinki, kotrež ma swojeje narodnosće dla domach pschećeraćz, a kotrež jeho skónczinje slenja.

III. Sdźěžimy sa pschićiwnami, kotrychž dla nascha inteligenza — hdyž dyrbi tak rékaćz — němske žony sama. Sću wone rjeniske? Su wuslowniske na warjenju, na pjerzenje, na schićze, na plokanje, na myće — na spéwanje, na pisanje, na wschć wumélstwa?, móża žo Wyc drasćicź? Proschu, prajeće, na cźim leži! Wsch zdźeł, so mamy mjes naschimi holićanami zyle rjane khrześnićźi, wustojne kuchaćki, schwesće, plokaćnice, spéwaćki, rejwaćki ale. Pikaćz wschak žo tez móża; jenoź wotewrć jim mózheći! Abo njedyrbjale tamne kumsche na nihdy nawuknyć, kotrež wot swojeje mandźelskeje zabohi? Ja jim tełko inteligenzy pschijadźu. Tuž won z rédźu, schto žadasch wot naschich holzow!

„Jenoź žony samóża naschu lubu Serbsku narodnosć sdźerżeć; mużo jo unich dwy!“ J.

Wjeśne dźiwadło.

(Wobras se wižy.)

Sćiwjedźenjow je nétko dosć a nadosć. Skoro njemóżesch dobéhać. Kóżde towarstwo chże swój załoženski swjedźeń wopśimjeźeć — ł wjetscha ł dźiwadłom. Schto by tajki swjedźeń bjes njeho byt — he? Niczo. Mohł rjez, kaž ferm uscha bjes tykanzow abo wožuscht bjes rómpkow. A schtóż cźi starschi ludźo žu, bu jenoź dźiwadła dla.

Derje, budźe cźinjene. A nasch schewz jako pschedsydza towarstwa budźe wéz žnu wjercźeć. „To žo hakle sa wuschomaj njedrapaj, schewzo! To by hischcźe rjenscho było, naš nétko tcźazy wostajicź! Nichtó tak derje wéz njemóże a njefrjaduje kaž Ty.“ Da jei dorécźeć. Chże hischcźe ras dźiwadło do ruki wsaćz. Ale jenoź létha hischcźe.

Ow jej, hdyž to žona shoni, da žo do njeho, so je jei sazy tuto dźéło na schiju powześ. Loni je hižo dosć mjerzanja a wobcźežnosćow mél. Pschi tym wschak nicżo njewuskoczi. Ale nasch schewz je dobra duscha, pschi tym horliwy Sserb a njeboji so dźéła sa swoje serbske towarstwo. Dźéło cźini wschat jemu słowokamanje. Po wjeczorach wukmeja a tkwoćowaćz, spar pschihadźeć a w symnej żurli so salymnicź, druhim ludźom kellizu hraćz. A hdyž žo wscho njeporadźi. potom hischcźe njedaka a haiby. To je wscho, schtóż žo hodźi. Je-li chcyli wschitzy tak mysliéć, dha wschak k zaneniu dźiwadło dóischo njeby. A cźłowjek njeje jenoź sam na žo myslicź, ale dyrbi też sa powschitkownosć dźéłaćz. Tajki samopóschmy prawy cźłowjek njeje. Teź cźi niz, pola kotrychž je prénje praschenje: Schto wo teho mam?. Né, tak krucze žo liczicź njeźmé.

Nétko špésźinje thartu na sekretariat „Domowiny“ do Budyschina dla pschipóstkanja hrow na wubjerk. Cźaka hiże dwaj, tśi, schtyri duy. Khots jene wjesko, hódźcha wostanje? Skónczinje! Zyły rjetomaš kruchow! Dwaj dołhaj wjecźorjaj hacź do pół nocy dyrbi je pschehladaćz a pscheczitaćz, schto žo sa sakoženśi žwjedźeń najźepje hodźi. Néschto rjane dyrbi być. Tajke chże wuptyaćz. Létha móże žo tez jedyn khutny kruch pschedbjataćz, tśi ludźi jima. Haj, tónle: „Njesprawne kubło njetwje.“ Nétko hischcźe krótkaj žórtnoj, so móża žo ludźo nabunjeźeć. Tehodła ſ wjeśicha na dźiwadło béhaja. Ale kotre? Njane žu wschć. Potajkim tutej: „Bjane tholowny“ a „Skudźeny mandźelski“. A teź hischcźe tuśon kuplej: „Salubowana Khata.“ Tu budźe nasch schewz spéwaćz, tón to dokonja. A korczmiarjez Jan budźe na dodźerżanym kschidle pschewodźeć. Knydomi jutsje dźe ł nim pschepiśkaćz, so melodiju hižo tróschku do hłowy pschindźe. Spésźinje słaba trébne róle.

Nétko hakle žo dźéło sapoczźina, hdyž tu žu. Khodźi wot jeneho k druhemu. Skoro žei nohi wotbéha. Haj, to je lube hubjeństwo — żadyn cźłowjek njecha žobu hraćz. Kóżdy ma nékajku wurécź. Jedyn tak, druhi šnak. Doma je jei hižo pschekładk, kotra rola žo sa teho a tamneho hodźi. Kocze mjes tym njedrapaj, schewzo! To by hischcźe rjenscho było, naš nétko tcźazy wostajicź! Nichtó tak derje wéz njemóże a njefrjaduje kaž Ty.“ Da jei dorécźeć. Chże hischcźe ras dźiwadło do ruki wsaćz. Ale jenoź létha hischcźe.

Ow jej, hdyž to žona shoni, da žo do njeho, so je jei sazy tuto dźéło na schiju powześ. Loni je hižo dosć mjerzanja a wobcźežnosćow mél. Pschi tym wschak nicżo njewuskoczi. Ale nasch schewz je dobra duscha, pschi tym horliwy Sserb a njeboji so dźéła sa swoje serbske towarstwo. Dźéło cźini wschat jemu słowokamanje. Po wjeczorach wukmeja a tkwoćowaćz, spar pschihadźeć a w symnej żurli so salymnicź, druhim ludźom kellizu hraćz. A hdyž žo wscho njeporadźi. potom hischcźe njedaka a haiby. To je wscho, schtóż žo hodźi. Je-li chcyli wschitzy tak mysliéć, dha wschak k zaneniu dźiwadło dóischo njeby. A cźłowjek njeje jenoź sam na žo myslicź, ale dyrbi też sa powschitkownosć dźéłaćz. Tajki samopóschmy prawy cźłowjek njeje. Teź cźi niz, pola kotrychž je prénje praschenje: Schto wo teho mam?. Né, tak krucze žo liczicź njeźmé.

Nétko špésźinje thartu na sekretariat „Domowiny“ do Budyschina dla pschipóstkanja hrow na wubjerk. Cźaka hiże dwaj, tśi, schtyri duy. Khots jene wjesko, hódźcha wostanje? Skónczinje! Zyły rjetomaš kruchow! Dwaj dołhaj wjecźorjaj hacź do pół nocy dyrbi je pschehladaćz a pscheczitaćz, schto žo sa sakoženśi žwjedźeń najźepje hodźi. Néschto rjane dyrbi być. Tajke chże wuptyaćz. Létha móże žo tez jedyn khutny kruch pschedbjataćz, tśi ludźi jima. Haj, tónle: „Njesprawne kubło njetwje.“ Nétko hischcźe krótkaj žórtnoj, so móża žo ludźo nabunjeźeć. Tehodła ſ wjeśicha na dźiwadło béhaja. Ale kotre? Njane žu wschć. Potajkim tutej: „Bjane tholowny“ a „Skudźeny mandźelski“. A teź hischcźe tuśon kuplej: „Salubowana Khata.“ Tu budźe nasch schewz spéwaćz, tón to dokonja. A korczmiarjez Jan budźe na dodźerżanym kschidle pschewodźeć. Knydomi jutsje dźe ł nim pschepiśkaćz, so melodiju hižo tróschku do hłowy pschindźe. Spésźinje słaba trébne róle.

Nétko hakle žo dźéło sapoczźina, hdyž tu žu. Khodźi wot jeneho k druhemu. Skoro žei nohi wotbéha. Haj, to je lube hubjeństwo — żadyn cźłowjek njecha žobu hraćz. Kóżdy ma nékajku wurécź. Jedyn tak, druhi šnak. Doma je jei hižo pschekładk, kotra rola žo sa teho a tamneho hodźi. Kocze

Naléčo.

Naléčo radostne
W Łužiey zakčóje,
Sněhowki zazwonja
Witace hrónčička.

Wćipne pak kukaja
Pupki a łopješka,
Žiwjenja wjesele
Witaja naléčе.

Wróćace ptačata
Wjesele fifola,
Wyskajo spěwaja:
Naléčo přikhadźa.

Jasnota njebjeska
Skitajo přikrywa
Krajinu nadobnu,
Łužisku dominzu.

Zbožownje wjesel so
Łužiski krajano,
Naléčo přikhadźa,
Wutrobu pozběha.

P. Krječmař.

Stawisniske powjesće ł naschich serbskich wožow.

Hlina.

Wjesne njechto Hlina njetrjeba balschcźo wusłoženja, wobnamjenja wopriwodźe hlinjotiu pódu tamnischeje krajiny pschi rěcźay, sa kotruž žane serbske mjeno njerozdźa a na khartach trjebaja mjeno „das Flieh“ abo teź „Albrechtsbach“ po wobdźiłzay, kotraž žo wot Pschiwiecźa pschipołoiuje wyschce Hlinu do pryedy mjenowaneje cźeki wulina. Hlina je watwar wélece ł blisteje rodźinskeje wjay — najbliżsche žu Pschiwiecźay a Maleschczay, dale Porschczay, Krakezu, Pluśnitzay Skanezu a na druhej stronje hole (Cźechowy) Wutkanczizy. Wjesny sakład, hischcźe nétka spósnajomny jako podołhojty kulowacź je thélko sakseny Statok hornjeho kónza, ł dźela dźiwaczeźe khyżt pschi Maseschanko-Bukojnjanskim puczu žu podobiske wutwary ł cźełow némiskeho nadknjeźstwa. Knjeże kubło je ł nékotrymi statokami na druhim brjohu réki nadwarjene.

W sastarstu žo wjesne mjeno wurjekowasche Glina, w némskim pomjenowanju Gleina je žo sastarske wurjekowanje hischcźe sdźerżało, każ teź w mjenje ſwójbneho mjena Gleyne. 1419 wukupi žo Hanß Gleyne nad położnicu Wukranczizy ł nékotrymi ł Cźemjecz (von Temritz) ł wusłoženeho nadknjeźstwa knjelow ł Kettiz. Hacź je tutón Hanß Gleyne (= Hanß Hlinjanski) wyscherkeho połboda był, njeje zyle jasne, dokeź je pola njeho mjeno lemjanstwa wschat tez niz wélece wotnamjaze słowoźco „von“ wuwostajene, hdyž je tola w Hamßnej listzinje pola cźełow ł Cźemjecz pschistajene. Możno je, so je Hanß Gleyne potomnik nékajkeho mésćerjana był, kotruž je Hlinu pryedy wobsedźał. Hanß Gleyne Hlinu 1419 njewobsedźeche, dyrbi wón ham pschedy Hlinu wobsedźił. Runje tak derje pak je możno, so je ryczerskeho rodu był —

Hacź do sapoczatka 16. lětstotka wobsedźitych powjesćow wo Hlinje njeje. Prénja pišna powjesć je ł léta 1503. „Sigmund Czerlchwitz nad Pluśnitzkami (Pluśnitzkewitz) pschecza Balzarjej Lauźnitzej, Budyschćanom mésćerjanej, nuknizau (Vormärk) Hlinu w Budyschćanskim wójnowdze ł mjenowaćom tcźelezich sahrodnikow, kotrež pryedy k tutemu tubłu słuschachu, a jedyn hat, Mochnizu mjenowany, za 600 markow cźelezich kroschow.“ (Tu je teź pola źiwódźaceho mjena Czerlchwitz, ryczerskeje abo jemjanskeje swójzbje słuschazeho, słowcźko „von“ wunwostajene. Hdyž pola mjena Lauźnitz njestoji, so dale njedźiwamy, dyrbjeł tutón mésćerjan też mohł jemjan być. Sajimawe pak je, to je to mésćerjan, kiż knjeże kubło kupi, każ žo to tehdy cźasto stawasche; posdałischo ryczerjo temu sadźewachu.)

Sapoczatk 17. lětstotka bé ł knjesom nad Hlinu Hanß Bolcźij ł Gersdorff. Wot tuteho a jeho njedorozcźaceho bratra kupi kubło a wjeś l. 1604 Majchar ł Gersdorff, wjeny nad Pomorzami. Po tuteho žmjerzcźi dostachu Hlinu jeho bratija Hanß, David a Biedrich. Woni buchu 1615 inicźezjenzi. Hanß a David wotstupischtaj bórzy swój podźél bratrej Biedrichej, kotruž nad Koporzami knjeześe. We lěcźe 1631 mjenujeche žo tutón Biedrich ł Gersdorff ł Hanßom Bjarnatom ł Klukscha (von Klux), kotruž ja Pomorzy Hlinu dosta. Po nim namré Hlinu 1632 jeho starschi žyn Wolf Hendrik (starschi) ł Klukscha, kotruž ju 1637 wotstupi swojemu swatej Majcharjej Khrystofej ł Gersdorff, pschecźiwo cźemuž pak Gersdorffej pschecźiwjachu protestowasche, dokeź mésćerske wuja sa duchaśtabeho, tola podarmo, Gersdorff bu 1639 inwiczejnjeny. Pschecźiwjeństwo drje pak je tola prawje méło, pschetož hischcźe w tutym lěcźe wróći so wjeś sazo do ruki Wolfa Hendrika starschego ł Klukscha. Po tutym namré Hlinu 1682 jeho najmuldźichi žyn Jurij Rudolf ł Klukscha. Jako mésćerske Brěsnjanski knjes Franz Adolf ł Nosćazicźa wuzku swadu ł Hucźinjanskim knjesom Biedrichom Ferdinandom ł Ziegler a Klipphausen, kotraž mésćerske žo 12. sept. 1684 psched „cźesnym bildom“ (ryczerskim žnidom) w Budyschćanje žudźicź, bźsche Jurij Rudolf ł Klukscha je, kotrež nad Hlinu jedyn ł tych 21 pomocznikow Nosćizowych. Wschelkich „njepschijomnych skutkow“ dla tykhnychu jeho, dokeź žo do wscheho tykasche, we lěcźe 1698 na inwjerożitnu Hohnstein, a to dyrbjachu w lěcźe 1706 wotpetowacź. Tón ras jeho wjaz njepuśchcźichu; 18. meje 1712 jeho tam nahła žmjercź pschekhwata. Jurij Rudolf ł Klukscha je, hdyž wothladany wot krótkeho knjeństwa Majcharja Khrystofa ł Gersdorff, prénu ł mjenomanych knjeńkow był, kotrež je w Hlinje bydlił — ako stajnje bydlicź dyzi, schtóż žo jemu, każ widźimy, dosć raożiło njeje. Hižo 1689 bé druhi ł jeho starscheju bratrow, Bohatschwal Cźeźcźimer ł Klukscha nad Werdu a Witami, Hlinu pschewzał. Tutón, kiż teź njeje w Hlinje bydlił, pscheda kubło a wjeś 1710 ja 14 000 tolez swojemu žynej, wojerskemu wyschemu kej (lieutenantej) Bohatschwalej Augustej ł Klukscha, kotruž pak, hischcźe w Hlinje, hižo 1713 wumre a bu w Hucźinje pohrjebany. Jeho žynaj Wolf Cźeźcźimer August a Jan Hendrich Fabijan ł Klukscha buchtaj jeho naśledniknaj we wobžnodźewje. Posledniknej, kiż bé pschi žmjerzi nana hakle 7mišnaczne dźesatko, dźesatko, dźesatko,

kumscht njeje. Ale sa wschednych wjeßejenjow je to wumjetstwo a nascha wjeß może na nich horda być. Herzy, wobzebitu turu sa naschich hrajerjow! Korežmarjo, pschihotuj mjes tym jene koło! A sa nascheho schewza tak prawje wulke wuschko!

Najwažnische pschemènjenja w nowych dawkowych sakonjach.

Samoženski dawk. S nacżišla wo samoženjowym dawku šlěduje, so maja wobsahu, kotrež dokhodny dawk płacża, jatsadnje tej samoženšći dawk płacżicy. Samoženjowy dawk wobliczi ža so ze stawje samoženja na 31. dez. kóždeho lěta. Tarif je jednotny, to rěka: wot kóždeho samoženja dyrbja so nježdźiwajo na jeho wulkosć, 5% wotwisejcy. Po druhim nuzowym dawkowym wukazu wostanje prenje 5000 hr wot dawka wuswobodzene. Tola płacża ja mjenje samožitych dawkiplackerjow wuwucża. Wot płacżenja samožjenjowego dawka je kóždy, kiž na hacż do 10 000 hr. samoženja wuswobodzeny, je-li w sandżenym lěcże wjazy 3000 hr. łapżużit njeje. Ma dawkiplacżeć dźěći, potom powyschi so tuta dothonna suma po liczże dźěći wo 1000 hr., ptajšim na 4000, 5000 abo 6000 hr. Je-li dawkiplacżeć 60 lět stary abo i trajacej khorowizu sadżewany, žebi swój kluzb sam saßtużić, sastupi wußwobodzenje pola samoženja samo hacż do 20 tßaj hrywnow, hdyż nima wjazy 5000 hr. (I wjazy hacż 2 njesastarannymaj dźěćomaj, wjazy 6000 hr.) dothonow. — Schtož herbili sakon nastupa, ko tarif, każ je wón w druhim nuzowym dawkowym wukazu postajeny, sakładnje njepschemèni. Jenoż nasmyschlicže hrdźiby so na wjetsche sumy wupschestrjeła. Nowy samožjenowy a herbili sakoń dyrbitaj wot 1. jan. 1925 płacżiwoscż dóstacż.

Dothonny dawk. W nacżišku so postaji, so so dothonny dawk njebudże zběracż, hdyż dothonny dawkiplacżeżerja 900 hr. w lěcże njepschekroča. Dothonny dawk dyrbi so take wobliczicż: na prenje tapożate abo połne 8000 hr. 10 proz., na dalsche 8000 hr. 15 proz., na dalsche 8000 hr. 20 proz., na dalsche 24 000 hr. 25 proz., na dalsche 50 000 hr. 30 proz., na wschě dalsche summy 35 proz. Tola njeńme dawk tleżkim dothodowym pschekroczicż. 10 prozentowska hadża snjiż so, każ dotal ja žonu a kóžde dźěcżo wo 1 prozent. Pschi napożeżenju dawka może so dla wobżebnych hospodarskich wobstejnoscżow wobthodony dawk pak snjiżicż, pak też i zyła spuschcżicż, je-li dothody 16 000 hriwnow njepschekroča. Wot nitdy je 60 hr. mżežnjene wot dawka wuswobodzene. Wot summy, kat hacż wona 60 hr. mżežnjene pschekroczi, so 10 proz. wotczehnu. 10 prozentowska hadża sniži so w žonu a kóžde dźěcżo wo 1 prozent. Za schiwórke a kóżde dalsche małoletne dźěcżo wuczini sniženje 2 prozentaj. Dźěći, starsche 17 lět so tohu njeličża.

Pastor Berg pschecżiwo sekretarej Arndtej.

Skórżba dla skschiwdżenja

Wo klórżbje pastora Berga dla skschiwdżenja pschecżiwo sekretarej dźěłacżerskich drużstwow Arndtej jednasche so hižeou psched sundnikom Budyschkeho hamtskeho suda.

Pastor Berg je hobustaw nemjškonarodnje ludowje strony a „Stahlhelma". Pschi skadnoscżi thorhajowostwjenjenje Budyschkeje notnożli „Stahlhelma" 18. sept. 24 běsche pastor Berg swjedżenjsku rěcż měł a pschi tym Molkrowe słowa napomnył: „Bjes wójny žnije cżłowjestwo", ale pschi tom na to pokasał, so ßwi nětkle na wójnu i zyła muzżicż njemóżemy. Tuta wěs sbudži w jogialdem. stronje wulke cosnorjenje. Berger so wumjetowaschę, so je wójnu wosstawił a k wójnje cżehjwał. 27. sept. wocżišchcża so w „Bud. Tageblatt" wot Arndta podpißany „sjawny list" na pasto Berga, w kotrymż so pscheproßu, w skromaschinje Bud. jezialo. strony na 29. sept. swołanej, swoje stejnischczo k wójnje rosjašnicż a mżjne njewoprawnjenje nadwady wotwokasacż. Na druhi dżeń dosta pastor Berg pschiche spißany list i Arndta-wym podpißnjom kanzlnego wobsłasa. 24. sept. pak běsche so też w Bud. „Tageblatt" bjes wjedżenja a wole pastora Berga nawěschk wocżišchczał, w kotrymż so na sjawnu ludowu skromadżišnu do „Króny" pschepruschowschę. Jako 2. dnk dnjowesko porjada dęsche tam postajene: „Bjes wójny žnije cżłowjestwo", referent knjes pastor Berg i Budyschina.

Pastor Berg sacża so i tuthym nawěschkom lschchiwdżeny. Won běsche pschihotowcżeny, so ßo w sjawnosczi nekschiwdżenja wubuzi, jako by ßwoje politiske pschezwrocżenje pschemènił a jako by k wójnje schczywał. Won pschepruschenje notwokasa a wobskorži Arndta za sjawnoscż nekschiwdżenja, dokelż nemjescże, jo je Arndt nawěschtk sestajał abo so je z najmjenscha jeho wobżeh psched wosjewjenjom znał. Arndt to psched ßudom wobżesche. Won wusna, so je „sjawny list" a też nawonnjenu privatny list napißał. Sjawny list je do sekretariata sozialdem. strony dał a wukazał, so ßo ßo list na Bud. „Tageblatt" dale dał a to ßo ßo nawěschtk po tym sestajał. Schtó pak je poßledni cżinił, jemu snate njeje. Wobżah nawěschtka je wón halke i nowiny sjonjał. Je pak jón za dobry ßpómał, każ to dżensa hischcże cżini. Niese chżył klórżbnika lschchiwdżicż. Je jenoż dospecż chżył, so by pastor Berg psched sjawnoscżu ßwoje stejnischczo k wójnje wupraził a njeprawne nadwady wotwokasał.

Rosprawjeż „Volkszeitung" Lodni wobßwědczi, so je wot Arndta jenoż „sjawny list" dóstał, niż pak inserat. Schtó je tón napißał, wón njewě. Sekretar Kaden praji, so wjazy njewě, hacż je ßam abo někótši druhi nawěschk napißał a sapowjedzi tehodła ßwědczenje.

Pastor prim. Haebler wobßwědczi, so je wo ßwojedżeńsku rěcż pastora Berga jenoż z nowinow zhonił a je tehodła prajicż njemóże, hacż je pastor Berg pschecżiwo ßwojej zastojńskej winowatosczi ßo pschescholt. Wón ßam njeby Moltkowy zitat jenże trjebał.

Rěcżnik dr. Harnisch, Bergown sakitował, rosłožił, so je Arndt jako pschedßuda Bud. wotrjada zjawdem. stronu i najmjenscha psched wosjewjenjom jeho wobżah znał a ja dobry ßpómał. Nawěschk je cżeżke lschchiwdżenje pastora Berga. Ssamo hdy by Arndt jón ßam njeapißał, dyrbi so tola za sobumitnika mécż a ßo pothłostacż. Pastor Berg njeje žebi ani na to pomyßlił, wójan wosßławicż. Po jeho mènjenju je němski lud z pazifißmom mjerschczeny a dyrbi ßo k bránitoscżi wożahnuc, so by wojo nabladnoscż we ßwędże dożpeł.

Rěcżnik Schuster, Arndtowm sakitował, wupraji ychefßwědczenje, so Arndt nawěschk spißał njeje. Ale też potom, hdy by to cżinił, njemóżał ßo pothłostacż, dokelż wo lschchiwdżenju ßo i zyła rěcżcż njehodżi. Arndt je pastorej Bergej jenoż chżył ßkładnoscż dacż, so by ßjawnje ßwojemu wuprajenju ßtał. Arndt je jemu hnydom, hdyż je jemu nadawł dał, jeho taktikowacż, praßił, so njeje nawěschtk pißał, ßchtoż dr. Schuster i pschißanku wobkruczł. Won namjetowaschę, Arndta wuwinowacż.

Arndt ßażudżi ßo dla nadpjerania k ßtschidżenju k 100 hr. pjenjeżnemu khłostanju abo 10 dnjam jaßtwa. SSudnik njemóżelschę ßo dopokasane, jo je Arndt nawěschk napißał. Je pak w sekretarjaczę, każ je ßam pschißnał, nadawł dał, jo ma ßo nawěschtk napißacż. Je też wobżah nawěschtka, kotrež cżeżke lschchiwdżenje na cżežeji wuńamjenja, sa dobry ßpómał.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyschina. Njedżelu Ekomiji ma w Pětrowskej zyrkwi duchowny prim. Haebler rano 1/8 hodź. predowanje, farar Eder dop. 1/2 12 hodź. dźěćikemschczenje a wjeczor w 6 hodź. wowjedź a ßwj. wotkasanje. — .

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma farar Gerße dop. w 9 hodź. predowanje a dop. w 11 hodź. dźěćikemschczenje, wjeczor w 6 hodź. ma farar Berg predowanje.

Krama lóerka ja zyrkwinske wothładanje młodżiny we Salkej.

Pónđżelu rano 1/8 hodź. ma farar Großo w Marijnej-Marczinej zyrkwi schtudku nutrnoscż.

Sóżeżu, pop. 3/4 hodź je w Pětrowskej zyrkwi mołeżiska hodżina sa njedżelnicże.

Schtwórtk pop. w 4 hodź je we evang. towaržschwje towaržstwo wosyłkow.

Tydżeńske zastojnistwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Menda, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farar Berg.

— Krajnozyrkwinske hromadżeństwo w Budyschicy, na rożu- rej ßoby 31. Niedżelu dop. 1/11 hodź. niedżelska ßchuła, wjeczor 1/2 6 hodź. pschednoscż wo „Kschesczijańßtwje a duchownej wótarji. Wutorn wjeczor 1/2 8 hodź. ßwjatł młodżiny ßa rosßudź. ßchelcż a młodżeżow a hriedu ßa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź biblißke hodżina. Ssobotu, 28. 2., we 8 hodź. ża mużaw. — Krjesej ßhromadżeństwowy wobßkadaż Zimmermann z Budyschina biblißke hodżinu: Niedżelu, 22. 2., pop. w 3 hodź. dola ßinjeła. Schkólnizy w Dobruschi, pónđżelu w Kumwałdże a njedż we Semtschach.

S Budeßez. Niedżelu Ekomiji rano 1/8 hodź. farar Bilz hierßtku kowniehł, popołdnja 1/2 hodź. farar Domaschka herbite a we 10 hodź. nemßke predowanje. Psched zyrkwinymi durjemi ßo hlerka za ßłudanje khchesczańßkeje młodżiny ßbera. Pop. w 4 hodź. khromobitkna khchesczańßkeho towarßtwa mußßete młodżiny. — Sońżedu wjeczor 1/2 8 hodź. biblißke hodżina. — Sońżedu wjeczor 1/2 8 hodź. ßhromadżizna khchesczańßkeho towarßtwa. Kollekta za ßtarkowanje ßastarane młodżiny. Pop w 4 hodź. we Drohach herbite nutrnoscż a ßpowjedź. — Schtwórtk pop. w 3 hodź. w Libicu herbite nutrnoscż a ßpowjedź.

S Bukez. Niedżelu Ekomiji rano w 7 hodź. Herbite ßpowjedź, dop. 1/2 9 hodź. herbite a 1/11 hodź. nemßke Boże ßłużba. Sbérka za ßtarkow. ßastarane młodżiny. — Pop. w 2 hodź. dźěćikemschczenje.

Zapósłane.

Pschi poßlednej wólbje do nemßkeho ßejma ßmy na to pokasali, so ßtaj zentrum a ßozialdemokratija

250 000 hriwnow

poddjery ße ßtatneje pokładnizy k wólbnemu nuzowaniu pschecżiwo „Narodnym njejschinam" — wobżeże Polakam — w Schlesynßkej dóßtaloj. Tutón porok, kotrejž ß'ßtanz Baczewßki w prußßim ßejmje tannym kruham cżinjesche, njeje knjeżeństwo nihdże wotwokasało. Tuż je temu tak. Sómy potajkim dożiwili, so ßtat politißkim ßtronam k pocżißchczowanju wßtych ßtacżanow pjenjesy dawa, kotrej dyrbjatu cżißto dawkarjo najprjedy ßobu ßwjesecż. To je korrupzija we niczo mjenje hacż Barmat-Kutißkerowy ßkandal.

Możno je, so ßu tamne wólbne pjenjesy pschecżiwo Polakam we Wopolßkim wotkeżu ße ßamehożórka, kotrehoż ßu tammi Barlinßki żidża ßwoje miliónowy „pożłonił" dóßtawali. Tutu małamu wżaku běchu nemßkonarodni pschenadżili, dokelż niczo k podpjerje ßa ßwoju wólbnu agitazżiju njedóßtachu. Nětko ßnadź ßu wjeßeli, so ßej njejßu ruzy wonamaßali. Njeßmy tež nihdże cżitali, so tuto brójenje ßtatnych pjenjes je ßo w ßamoskwitych kruhach, łaßużdżo. Ssamo nemßkonarodni w ßemje wo tym njeßlczachu, hdyż ßo bewak tola dla „njeßprawnoßcżow" roßhorjeja. Dokelż so wot pschecżiwo „Narodnym njejschinam" měrieschę. dha ßo nicżtó na tym dale njeßtróżi. Tak běsche napschecżiwnym ßtronam nóżno, bżiwajo na ßwoje wobßchérne a dożahaże pjenjesne ßrédki, wólbnu bitwu wjeßei kajkeżi wßoby Polacy hacż dotal dożiwili njeßchedżu. Nich njepschecżelam běsche ßmójinjene, f pohnuti rukami pjenjesy bróżicż a ßtimi pschiwißnikom kojicż, bereże wędżo, so ßej pjenjesami ßo wschelake kreatury pokupicż dadża. Tuż je bies dżiwa, so Polacy we Wopolßkim wokrjeßu wocżakowanemu wuńpżecha njemżachu. Mamon je na ßwędże wjazy wußtutkował hacż wérnoscż, ßprawnoscż a prawda. Dżiwali ßo ßmy, so je wobżebje zentrum, tuta kschesczańßka ßtrona, talże njeschczeßańße krédki nałożował. Wschelakży jeho zapóßłanzżo ßu kompromittowani a ßteja dże tammej wólbnej hohlizi błiżo.

Pětrowsk.

* S Drježdżan. (Njekhmańßtwa a njeßboża w lěcże 1924.) Liczba nekhmańßtwow, pschewdżenjow a pschefßwjenjow, kotrež ßu tastojniży rudownemu połizajßkemu prezidija pschißwojeżili, běsche w ßanżdżenym lěcże 41 942. Tuta liczba jeßtaja ßo: ße 141 padow krajnoże a njeschczerawo, 257 padow padow ßpjerżiwnoże pschecżiwo ßtatnej wuschnoscżi, 66 pschewdżenjow pschecżiwo pjenjesy njeßlekemu ßakonej, 23 wopaczných pschißahow, 1122 njekańßtwow, 282 łßchiwdżenjow a ranjenjow cżeża, 370 njekhmańßtwow pschecżiwo naßtawazżmu żiwjenju, 1070 paduchßtwow, 1437 pschekßchwjenjow, 144 rubżeżißtwow, 90 wumozowanjow, 195 pschekßchwanjow, 3355 żełezßtwow, 3153 każenjow měra a njewuschnoscżow, 1899 padow proßcżeßtwa, 3304 padow dla ßpanja pod ßobu njebjom ał., 6537 pschewdżenjow pschecżiwo wobkhodnemu porjadej, 601 pschekłocżenjow połizajßkeje hodżiny. Wobżohow na elektrißkej żeleznżiży ßta ßo w lěcże 1924 we hromadże 180, 138 wobżohow ßo ßrani.

* Kónż poßlednich ßakßkich lokomotiwow ß mjenami. Na pschelakich ßakßkich dwórnißchczach, wobżebje pak na Drježdżańßkim hlownym dwórnißchczu, możemy hißchcże djensa male lokomotiwy (kóżli) na dwěmaj wóßkomaj wobkedżowacż, kotrejž tam dżeń wote dnja ranżerują. Wßchelake rjenje mjena możemy na nich cżitacż. Mjena hlownych němßkich, amerikanßkich a afrikanßkich městow, mjena że ßtrowow, mjena rékow, horow, biwowy, mjena że żiwjenja wßchelkich powolkanjow a ßtónczinje mjena ßławnych muzżow. Hacż do lěta 1892 mjeniuzy dosta w Sakßej kóżda nowa lokomotiwa rjane mjeno, podobnje każ naschi burzo dżensa hißchcże z dżeła kóżdemu ßkoczeżu rjane mjeno dawaju. Prußka pak je ßwoje lokomotiwy hiżo pschezo cżißłowała a tak buchu tej w Sakßej w lěcże 1892 ße wßchech tworowych cżahonych maßchinow mjena wotewßate a na jich mésto cżißła pschecżjene. We lěcże 1900 ßta ßo to ßame ß lokomotiwami wobkedżowych a ßpěchunych cżahow. Nětko je Drježdżańßka direkzija němßkoßtatnych żeleßnizow wobßamka, so ßo ßtare dwołkowe maßchiny njeßmědża wjazy wuporjedżecż, ale ße

W tak mjenowanej norditej wójnje mjes Sakßko-Pólßkej a Schwedßkej pschińdże 1734 pola Golby w Krakowßkich ßtronach wo żiwjenje, a ßtarschi brat bu i wobkedżerjom też jeho potojżu Hlinu. Wot ßwojeje cżeły bě Nżcżin 1636 pschißkupił ża 6000 tolerow, tola niemóżeschę jo żeby ßdżerżecż, 1643 bu jemu pschedaty. Po ßwojim dżędże bě jo jemu khołem pschijóßmał, ża kotrejž dyrbieschę 18 000 tolerow japłacżicż. Też tón Hlinu njemóżeschę ß-bi idżerżecż. Tutón Hlinjanßki mjeß, kotrejž pak też w Hlinje bydlił njeje, bě kralowßki półkh a jakti jußtizny rada a hobußtaw ßchérßcheho wubjerka ludiskich ßtawow. Won wumrě 1744. Sapißk jeho 32 pjezdomnitow khowa ßo w Budyßchetim muzeju. W lěcże 1743 bě Hlinu kupił Hucżinjanßki a Wrżinjanßki knjes Schwarzburg-Rudolßtadßki komorny rada Hanß Herman i Damnitz, po kotrymż ju i mżej Strożanßkej holu namrě 1761 jeho druhi ßyn khrystof Sitmuno Wylem i Damnitz. Tutón pschedа Hlinu 1779 hrabi Handrijej i Riaucourßa 28 000 tolež a 300 tolež tłuczżonżo pjenjesa, kotrejž ju je ßwojim nowonamrětßinom jednoczi, każ je to dżensa hißchcże. Mjena Hucżanßkich hrabjow, kotrejž je Hlinu ßobu hluschała, ßu: hrabja Karl Wożidar je Ssball, pschihodny ßyn prjedzawschcho, wot 1794, hrabja August Handrij je Schall-Riaucour wot 1831, hrabja Karl Borromeus August Handrij Michał Herman Klimant je Schall-Riaucour wot 1869, hrabja Hadam Jeroniano Karl Borromaeus Ota Jolef Maria je Schall-Riaucour, wot 1889, kiž je nětżišchi wotcż dżer.

W lěcże 1683 běsche w Hlinje hódny: bur 200 tolež, polbur 150 tolež, wułkowkhrodnik 75 tolež, jahrodnik 50 tolež, małojahrodnik 30 tolež, thężkaż 20 tolež. Bur mężßche robocżéż wob tydżeń 3 dny je japschahom, wułkoschrodnik mężeßche wschędnje robocżéż a pschi młócżenju też żónku na robotu ßobu pschiwjeżeż, dośtawalche pak w cżežnym cżaßu jédż; jahrodnik wob tydżeń 4 dny robocżeßche, techorunja. małojahrodnik, thężkaż jenoż wóßte dny, dalßcha robota ßo jemu ze mßdu narunacże.

Hlinjanßki wétrnik na hórzy mjes Hlinu a Maleßchczanu je ßo ßwottorhał. Pżétlona jama, na Maleßchczanßkej ßtronje, knjeżemu łużu Ruschaza, bywa dżeń a wjeczha, a ja wétrnik, kiż je wßelonżecż ßa tej ßłużił, tam nżaży mężtna njeje, wétrnikaż ßo jenoż hiżeż je z rataßtwom łaßbéra. W bitwje pola Budyschcina 1813 mężeßche wétrnikowa hora, wot kotrejež wułk dżeł hrożkeho kraja pschewżdżich, wułku ważnoscż. We ßejmjeschczo rußkeho generała Barclay de Tolly, kotryż mężeßche ßo tam pschecżiwo Napoleonowemu generałej marßchałej Neyej, tiż wot wułkcha poßtupowasche, wobaraczej, każ dołho ßo to hodżeżche. Po krutym wojowanju cżekaschu Rußojo do Barta.

Hacż do japożatka 19. łéßtotka ßo knjeże kubło herbłim buramaj pschenajesche. Tak bě z cżaßu Napoleonßkich wójnow najeńk Hlinjanßkeho knjeżeho hubła Sóżeb Wétrał, kotryż mężeżeże ßo derje rozßrożowacż i łowakami, z po kotrejž wiż-fjenjo wożłachu, hdyż do wułkcheżow z ßchindżeschu. Hdyż pak buchu Rußojo njeßcżehpliwi a żrjuchu kruczißche ßrédki, hacż hłowa ßu, naßożowacż, pschełkożi dołhi muż rétu, a pschewżdżenjeni wojzay burjachu, to bychu tola nżchżo bożpżeli, dobre hłowa dawacż. Na to ßo jako k nim wrócżi a pomjeschczene żadanje ßo po możnoscżi dopżeli, abo wojzay ßo bi dachu wotżeczż, to nicżo wjazy dóßtacż njemóża. Wß ßo tehdy ßpalicża njeje każ Pschimażżzy a Porschżzy a wjele druhich nżżow Budyschkeho bitrißchcża.

dyrbja ho na wuskłuchu stajić. To wosnamjenja, so ho za krótki czas też hischcze poslednje z mjenami pyschene lokomotiwy słuhja. S tym sahubje pak zdobom rjany kusk poezije, kotraž ſ tuttych mjenow klinczi. Haj, nasch czas pschego bóle wottrósłoni. Sa moderneho człowjeka je wschoj jenoż liczeńſk exempel. — Hacz też k jeho słuzbu?

* Derje pobył. Zuty wuczowańſki běsche zebi we Barlinje to.waſchelu namakał. W hotelu běsche ho tak wospi, so hnydom wuſkny. Na druhi dżeń rano běsche jenoż hischcze ſam wo ſtwje. Hdyż chżyłke po wuczerjownje rasch.inju ſwoju rjanu brodu hladkowacz, dohlada ho, to je tutu rjanu pychu, na kotruż sjebe mało hordy był, pches nóż słubił. Hdyż bo schipchela pohlada, po tdma jażo spóina. Jeho towaſchka bě drje ſo na njeho, hdyż w jeho ſistowni jenoż 15 hr. namaka, rosnjewsała a ho na nim wjeczerja. Tak dołho hacz hpasche je jemu brodu a wuſy wottśihała a jeho ſez pěrnje wotruhała. — Druhemu hnjelej ho ſkoro hischcze hórje sebje. Hdyż je ſwojej towaſchku, kotruż bě nebóh w Barlinje trjechił, do hotela pschinjedł, poſlicżił ta jemu nekotre praliny. Lědma bě khłoſchczenki ſjedł, wuſkny krucże. Hdyż sażo wottucżi, pytny, jo je jemu hołza liſtownju ſ 3000 hr. wsała a ho ſ njej ſłubiła.

* Czahaj ſ kolijow czińjunej. Psched nekotrymi dnjemi howrjażu wczitk wuwi ho k njemskemdże ſylnemu wětrej. Wosbolinſki czah na czarje Ilchl — St. Wolfgang — Streibl bu ſ kolijow czińjuny. Wjazore wosy pódżechu po hrjsły dele. Pschi tym bu jedyn ſastojnik morjeny, wjazori pschiſtajeni a 15 puczowarjow lożny ſranjenych. Pomożny czah ſ lekarjemi bu tehorunja powalony. Sranjeny njebu pschi tym nichtó. Telegrafy a dalokorjeczaki buchu tniczene.

* W katakombach ho ſabłudżił. Nikotli franzowſky ſtude u pod wuſtojnym wjednistwom mure katakomow w Pariſu. Jedyn ſe ſtudentow bźsche ho wot towaſchow krótke wokomiki wottaſił. Njemóżesche ſwojich towaſchow wjazy namakacź a błudżeſche hożimy dołho pō cźmje w khłoſbach, kotreż ſu ſ kosćemi wumerſłych rane. Hakle położe wjeczor dohladachu ho, jo jedyn pschitomny njeje. Tuż ho pschecżelo hnydom ke ſtuklej mjeſadu a jeho pytachu. W połnocy namakachu khłoſbeneho, kiż bě ſo muczny a ſadaſelowawſchi na ſemju lehnył a ho do ſwojeho dóma poddał. Hischcze wjelkse katakombły ſu pod Romom ſ cźaſow rómſkich khěſorow.

* S padazym ſchtomom ho ſarahyła. We Schlaggenwaldże pola Karlowych Warow pomhaſche na kamniſchej farje pschiſłajena 22-letna Hermina Krautzbergerez ſwojemu bratrej pschi puſchczenju ſchtoma. Pschi tym trjechi ju padazy ſchtom na hłowu a mori ju. Njeſłoże dżeſche jeje bratrej tak ł mukrobje, ſo cżeſko ſthori. Bjes nadżije leži nětko w thorowym.

* Dźiwna we Litwje ho ſłubujo. Ssorny, ſajazy a kurowaj ho w Litwje pschezy bóle ſłubujuja. Swiſżuje to ſ tym, jo wjelki, kotreż ſu Ruſkeje pschiſłuchadżeja, ſtajnje pschidżeraju. Litenſke hnuſiwiſke druſtwa ſu letoha premije na wutupjenje nitych rubjeżnych ſwěrjatow wupiſżili.

* × Khroble paduſchſtwo juwelow. Khrobje paduſchſtwo juwelow ſłuczinu w jenym domje w Pariſu. Jako bě ho manbżelſka wobſhedżerja ſamotneho domu, (ozowka nětdusch.ego polizaiſſkeho prefekta), w 11 hodź. k mēru wodała, łahſchcha njejabzu nekajki ropot w ſwojej ſtwje. Sdźiwju cźinliwoſki wuhlada ſ ſwojemu podawanju mlodeho mużſkeho, kotryż pod pażu wacżoł drasty njeſche a na jeje wo pomoż wołanje cźekny. Wón bě ho njeckor ſtrażu do domu ſunył a bě pokom w jenej ſtwje ſ kamora wjazy dżeſiełkow ſ drohotnymi kamjenjemi, we hódnoſci nětdże 850 000 frankow, kradnył. Njemu njebożaſtaſche. Wón pytaſche ſebi hischcze muzaju wobleł położeſkiez. Potom dołoż ho na khrobje wołchuje do ſpańſteje ſtwy, ſo by hischcze nēſchto bratſy ſa ſwoju pschecżelnizu ſobu wſał. Tudy pak pschikmata jeho njeſabyty jeho wożuo. Kradnjene wjazy prjecź cźiſnyc a cźekowcź, to bě dźeło wokomika. Bohużel możeſche njebocźaſ ho

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 21. februara 1925.

Wjeczerawſche kursy w Barlinje:

(Za ſto w miljonach)

Dollar	4 195 000	franzowſki frank	21 920
jendżelſki punt	19 992 000	cźeſkoſłow. krona	12 420
ſchwajcarſki frank	80 650	10 mil. völſk. mark.	80 200

Pjenjeſy ſoachu ho wczera nēſchto ſadnische.

Efektowe kursy běchu wczera na Barlinſkej burſy wo nēſchto mało ſkrucżene. Wójniſka a druhe ſtatne pożczonki nodżnychu ho ſ bacź.

Na produktowych wikach ho też wczera ſaneho wulkeho pschemēnjenja niebajiſo. Natarjo mało żita poſkeżiła, ale też łuhso ho jara kupowanja wotwołkatuja. Tak bě wobrot jara ſnadny, My muzy też ſaneho żiwjenja njeje. Wczera płacżeſche zentnar:

w Drjezdżanach

pschenicy 12,75—13 — rożki 12,75—13 — jecżmjenja nałētn. 13,25—14,52 nałymſk. 11,25 hacź 12,50 wowſa I. 9,75—10,60 II. 8,50 hacź 9,70 hr.

w Barlinje:

pschenicy 12,50—12 80 rożki 12,50—12 65 jecżmjenja nałētn. 12,75—13,40 nałymſk. 10,75 hacź 11,90 wowſa 9,35—9,70 hr.

we Wrótſławju:

pschenicy 13,25 rożki 12,90 jecżmjenja nałētn. 13,25 nałymſk. 12,— wowſa 10,35 hr.

We termijowym witowanju:

pschenicy w měrzu 13,42 w mejli 14,15—14,11 hr. rożki w měrzu 13,— w hapryli 13,45 w meji 13,95—13,92 hr. — wowſa w hapryli 10,70

Wiki wužitkowego ſkotu wczera w Barlinje-Friedrichsfelde (Magerviehhof). Pschihnali běchu 659 dejnych a wuſkokoſnczeninych krunow, 17 wołow do cźahanja, 17 ſykow, 3 prōſonikł. Wiki běchu jara mērne. Pornjo poſlednim witkam ho płacżiny lědma pschemēnichu. Wone płacżachu: mlode dźiki a wuſkokoſnczene kruny

1. rjadownje	380—520 hr.
2. rjadownje	250—300 hr.
3. rjadownje	200—250 hr.
jałowy 1. rjad.	250—4200 hr.
2. rjadownje	160—280 hr.

Wubrany rjany ſłōt bu hischcze drōżſchi.

Woły do cźehnjenja, żołte Frankenſke 400—48 hr., prōdniki, byki, jałowy 30—36 hr. po zentnarju żiweje trahi.

Drjewowe akzije.

Nyńdżelu 22. 2. pschihwolinju w 12 hodź. w Nakeczanſko-Koblicżanſkej holi 75 m. bréſowego a khójnowego walneho drjewa, 15 łuſow wuleżiny a 75 łoſow ſtjanja.

Póndżelu 23. 2. dop. w 10 hodź. w Kerlez torczenje we Wochoſach 345 ſoonkow = 84,09 twj. m. drjewa k rēzanju a 25 m. k toczenju (Schleifholz).

Na pichedań:

Kosa, pschipuſchczena, w Cźornym Khołmzu cźo. 21b.

Sſykanje rēzaca maſchina, Wunſch we Wojerezach, Grünſtr. cźo. 18.

Wós, promenadowy, w Budyſchinje na łazaretſkej dróży cźo. 4 delka — dźerczany, w Budyſchinje na hłownym torhoſchczu 4 III — Thrombergſtr. cźo. 15 delka na lěwo — na garbatſkej hōży cźo. 2 delka — na Jurjowej haży 23II na lěwo — pſched ſchulléſſkimi wrotami cźo. 11I na lěwo.

Konjej, ſylnaj, w Korſymju cźo. 8 — jedyn w Bóſnjezach cźo. 19 — cźeſtwjenaj ſchumjełaj w Trupnje cźo. 11.

Krowa, wuſkokoſnczena, w Jatſjobju, cźo. 7a — we Wojerezach na Drjezdżańſkej dróży cźo. 25.

Kolo, muzaje, na łazaretſkej dróży cźo. 4II na lěwo w Budyſchinje — motorſte, Kuwaczeńſki w Bukojnje pola Wojerez.

Woł a koſa, w Kamjenzu na Poleźniſkej dróży cźo. 60.

Sso pytaja:

Hejtman, knjeſi dwōr w Jamnoni.

Domownik, Berglchlößchen we Wuhanczźach.

Holza do domu, Stillerez kofejownja w Budyſchinje — na Fukelniſkej haſy cźo. 13II w Budyſchinje — Krauſchowa w Kamjenzu, Kurzeſtr. cźo. 1 — hoſcenz „hwězda“ we Wojerezach — Hornowa we Wojerezach Bahnhofſtr. cźo. 34.

Kowaſſki wuczobnik, Hermann Schmidt, kowaſſki mikitr w Raſchowje p. Budeſtez — Pawoł Rennmeiſter w Kamjenzu — Ota Schuſter we Wojerezach.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Wiki dale ſnadne, maly wobrot. Tendenza ſtabſcha.

Płacżiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wołijowe ſymje po tunu abo 1000 kg, ſewot 100 kg, płacżiny po kotrej hrywnja.

	20. 2.	19. 2.		20. 2.	19. 2.
Pschenica	250-256	250-256	rapſ. wonſuſchi	18-18,20	18-18,20
rożla	250-255	250-253	boch. melaſka	9.50	9.50
nałēt. jecżmjen	255-268	253-270	ſeradella	15-16,50	16-16,50
nał. jecżmjen wowſa	—	—	ſtrowe ſrużki	19-20,20	20-20,20
kukuriza (Mais)	187-194	187-195	bunt	20-21,00	21,00-21
pschenicżn. mula	224	—	wolo	18,50-20	17,00-20
rjana mula	34-36,75	34-36,75	tany wobſuſchi	24-25,00	24-25,00
pschenicż. wotr.	34-36,75	34-36,75	mōdre łupiny	13-14,00	13-14,00
riane wotruby	15-15,20	15-15,30	otte łupiny	15-17,00	15-17,00
rapż	15-15,20	15-15 30	ſino, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
ſane ſymje	320-400	380-400	ſlowa, riane	1,15-1,25	1,15-1,20
ſrjech	400-405	400-405	„ pschenicż.	1,15-1,25	1,15-1,25
pjeluſchki	21-22	21-22	„ wowſowe	1,00-1,05	1,00-1,20
	18-19,00	18-19,00	„ jecżma	0,90-0,95	0,93-0,95

Drobnowikowanſke płacżiny w Budyſchinje.

21. februara po hamtiſkim poſtajenju.

Wiſche płacżiny ſu po ſtot. hriwnje trolumia.

Twora		najnijich. płacżiny hr.	najwyſch. płacżiny hr.
Howjaſe mjaſo ſ koſcżemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelaſe mjaſo	1 „	1,80	2,40
Stopjaſe mjaſo	1 „	2,00	2,40
Swinjaſe mjaſo	1 „	1,80	2,40
Tałkajny ſwinjaſy ſchmalz	1 „	2,80	3,20
Pschenicżna mula	1 „	0,44	0,56
Rjana mula	1 „	0,40	0,44
Khleb	1 „	0,35	0,37
Jēdźne bērny	1 „	0,09	0,10
Rajſ	1 „	0,44	1,00
Hrōch	1 „	0,48	0,72
Sſoſk	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	1,94	2,00
Sſuſcheny połcź	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jēdźna butra	1 kg	4,40	5,00
„ „ wulkajna	1 „	—	—
Jeja	ſchl.	0,11	0,14
Jēdźne bunty	1 kg	0,48	0,64
Zolor drobny	1 „	0,64	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuſlo (domj. lepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

cźaſnje cźekowcź. Mēnja, jo ho tu wo mlodeho dźiwaczerja jedna, kotryż bě krótko do paduſchſtwa w tutym domje dżiwał, a ſwěi ſtaſnoſcź k pakoſcżenju ſkładał.

* Dawk na hraczow. Mēſto Duchzow w Czechach je wobſtarkło, wot khartyhraczkow dawk wbiracź. Kōżdy hracź a kōżdy, kiż pſchikładnje abo hracźka postupnje, dyrbi 2 krónje ſ(= 25 pf.) ſaplacźicź. Dawk płacźi na 6 hodźinow. Po tutym cźaſu dyrbi ſo wobnowiecź. Też na kluby a towaſchnoſtne towaſſtwa poczahuje ho dawk.

* Sa nekotre dny 8 miljonow hriwnow ſaſłużił. Hižo tak dołcź bohaty amerikanſki wulkainduſtrialny William Durant mēſeſke ſtoło, na Newyorkſkej burſy ſa nekotre dny 2 miljonaj dollarow dobyrź. Ssamo w Amerizy, hożeź ſu kota ſwuczeni, wſchōdnja bohriſe ſamożenja naſtawacź widżecź, je tutón pod wopſebitu kedżbnoſcź wubudźił. Durant je w lecze 1923 po 20 prozentowſkim kurſu akzije metalkowego druſtwa kupił, kotreż nadobo ſa nekotre dny na 235 prozentow poſtupichu.

Wobkhodna protyka.

23 februara ſłotne wiki we Wojerezach.
24. februara ſłotne wiki w Gubinje.
25. februara ſwinjaze wiki w Herzbergu.
26. februara ſwinjaze wiki w Khocźebuſu.
27. februara ſwinjaze wiki w Kulowje.

Hamtske wozjewjenja z Budyſina.

Bucź ſ Pschiwicźiz do Skanez wotſanje dla naſpytowanja na Pschiwicźerſkich honach wot 23. hacź do 28. t. m. jawrjeny. Jelōdźej wideje ho na Porſchiju.

Sdźiwa pucza ſ Pschiſchez do Dobruſche podleſchi ho hacź do 27. t. m.

*

Wólba pschiſtyndnikow ſa Budyſchſki pschekupſki ſud.

na cźaſ wot 1. hapryleje hacź do 31. měrza 1928 wotměje ho njedźelu, 29. měrza, 1925, wot 9 hodź. wotpołdnja hacź do 2 hodź. pop.

Wólbne lokale ho hischcze wozjewja.

Wolicź maja ho:

a) 13 pschiſchindnikow ſ pschekupzow, kotiż maja hnajmjenſcha jedneho pschekupſkeho abo wuczabnika na zyle lēto abo na nischdeny cźaſ w lecze pschiſtajeneho. Prawo wolicź maja tu mjenowani pschekupzy.

b) 13 pschiſtyndnikow ſe pschekupſkich, kotiż wjazy 5000 hr. mōdy ſa lēto njedōſtajaju (wunwacźi ſu pschekupzy a wuczobnizy w hapytkach). Prawo wolicź maja tu mjenowani pschekupzy.

Wólbne namjeſy, wotſkoże ja pschekupzow a pschekupſkich dyrbja ho hacź do 14. měrza 1925 na ſudniſtwu pſażni pschekupſkeho ſuda na kupnizy II. ſapodacź. Namjeſy dyrbja ſo podpiſacź ſ najmjenſcha wot 10 wōlbohmanych wołobow.

*

Schcźēpjenje ſwini pſche cźekowcźy pobēſt. Po wobłamkujenju ſarjadniſkeho wuſtojnſtwa ſawſchcźenje rēſneho ſtotu, wupłacźi ho wobſhedżerjam ſwini, hdyż ſwinje ſu cźekowcźeneho pobēſta abo jich ſtrowe njepōmałe, jenoż potom ſawēſczenje ſarunanje hdyż ſu ſwinje pſche cźekowcźy pobēſt ſchcźēpjene. Je ſchcźēpjenje wunwoſtało, płacźi ho ł wjeſicha jenoż połoja wotſchkodźenja, je-li to tute po ſakonju ſ 25. junija 1923 ho ſ zała njeſaporudźi. 4

Jako płacźaze ſchcźēpjenje pſche cźekowcźy pobēſt ho jenoż tajſe pichipōſnawa, kotreż je pschipōſnaty ſtōtny lēkar wuwjedł. Wſche ſwinje dyrbja ho kōżdoha wot ſrjedź měrza hacź do ſrjedź meje ſchcźēpicź. Sſwinje, kotreż w bēhu lēta 1925 hacź do kōnza ſeptembra jako nowe do ſtrowe pſchiſtbu, dyrbja ſo tehorunja hischcze ſchcźēpicź. Sſwinje, kotreż ſu podhladne, jo maja mōr, ſo njeſchcźēpja.

Sſwinje, kotreż ſo po 15. meji 1925 rēzaju, a hdyż ju na cźekowcźy pobēſt khorjeſe, wotſchkodźa ho jenoż hischcze połnje, je-li ſu ſo ſchcźēpiłe. Po kōncu ſeptembra rēzane, na cźekowcźy pobēſt khorjene ſwinje ſo też pschi nowopſanym ſchcźēpjenju połnje wotſchkodźa, je-li ſo dopokoja, ſo ju po kōncu ſeptembra ſo narodźiłe, abo do Salſkeje ſo pſchiſnjeſe. — Sa ſchcźēpjenje ſwini dyrbi ſtōtny lēkar ſchcźēpjenſke wuſkwēdczenje wuſtajicź, a wotſkōdźerjej pſchewodacź, kotryż dyrbi je ſſhowacź a w kōżdym padże, hdyż ſwinje na cźekowcźy pobēſt dorēza, ſtatnej ſawēſczenju pſchedpołożicź.

Hamtske z Kulowa.

Pschedawańſke njedźele w lecze 1925:

1. Poſlednja njedźela do jutrow (5. hapryleje).
2. Poſlednja njedźela do ſwjatkow (24. meje).
3. Dwē poſledniej njedźeli do hōd (13. a 26. dez.)

Dale je po wukazu knjeſeſtiwoweho preſidenta hiſchcze na ſcźēhowazych njedźelach powjeſtſchenu wobłhad we pſchekupſtim pſchemyſle dowoleny:

1. Na poſtnitſej njedźeli (22. febr.).
2. Na njedźeli mjes Bożim cźłom (14. junija).
3. Na wotpuſtnej njedźeli (4. okt.)
4. Na kermuſchnej njedźeli (11. okt.)
5. Na 1. a 2. adwentſkej njedźeli (29. nov. a 6. dez.)

Na tutych dnjach ſmēdża klamy wocźinjene dyrź: rano wot 7—8½ hodź. a wot 11 dop. hacź do 6 hodź. pop.

Dźēcźi, kotreż k jutram do ſchule pōidu, dyrbja ho njedźelu 22. febr. po Bożich ſtużbach ako wutoru 24. febr. wot 11½—12½ hodźin w mēſchcźanſkej ſchuli w hornjej ſcźi cźejſi rjadowni pschipowdźicź. K jutram do ſchule dyrbja hicź wſche dźēcźi, kotreż dospēja hacź k 1. julijej 1925 6 lētnu ſtarobu. Dźēcźi kotreż ju ho w cźaſu wot 1. 7. 19 hacź k 1. 10. 19 narodźiłe, nōża ſo do ſchule pſchijeſcź, je-li ſu ſtrowe a cźelnje doſcź wuwite. Sſobupſchiſnjeſcź dyrbi ſo wopiſmo wo jētrjacźkowjenju a wot ſwonkownych dźēcźi też tſchcźeniſke wopiſmo.

Fa. P. Rocho w Sernjanach

Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjeńca.

Twarski wobkhod

Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratafskich twarjenjow atd. K sowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo

Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje za madu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja

Mebje wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhotowanja, wokna a durje.

Žadajće sebi naše płaćizny.

Nětk hdyž sym swój wobkhod khětro powjetšił, namakace pola mje najwjetši wubjerk mužacych woblekow, pacholac. woblekow hólčacych a konfirmandskich woblekow sportskich a manchestrowych woblekow jupow, paletow, kosmikatych mantlow gumijowych mantlow, jenotliwych jakow a kholowow, Breeches-kholowow a lacow. Kłobuki, čapki, kaž tež wšě wěcy za mužow.

Wjedu jenož **dobre a najlěpše twory** po najtuńšich płaćiznach.

Njedźelu, 22. febr., mam wot 1/2 11 hodź. hač do wječora **wotewrjene**.

Na hermanku we Wojerecach steju napřeća radneje khěže.

Pětr Hančka w Kulowje

na Budyšskej drózy 4 **na Budyšskej drózy 4**

Najwjetši dom za mužacu a hólčacu drastu w měsće.

Ręču serbski! **Sym rodźeny Serb!**

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schüfzowy trio"

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Stanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale jenož na wupokaz wyšnośce.

Popp na hornčerak. hasy 18 telefon 1352.

Parne čisćenje pjerja

z elektriskim čerjenjom wobstara jenož

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103

Dospołne wupředawanje wšeho wobuća

wot soboty, 21. februara.

w Budyšinje na Hošic hasy

Wobućowy wobkhod Jäckel

w Budyšinje na Hošic hasy

Česke somoty

wšěch barbow a najlěpšich kajkosćow

je poskića płaćizny hódno

Jozef Schmidt w Lubiju

na zwonkownej Budyšskej drózy 8. Žane klamy!

NB. Dopisnica dosaha, pósćelu k wubjerkej do domu.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńše kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas

---

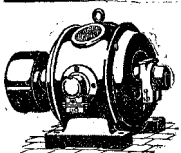
Dawno znate a lubowane

Wjenkowe kofeje

poruča w njepřetrjechenej kajkosći

Jana Wjenka nasl. w Budyšinje

na zwonkownej Lawskej hasy 5.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert

předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow

w **Kamjeńcu** Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłanje nimaja šane prawo k samopředawanju a wotbjerarjo pruda měža kupować, hdyž chcedźa.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :: :: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předytkowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, płasne a čorne, wšěch formow

— w najwjetšem wubjerku. —

szmowjazki sě

A. Bokelmanna nasl.

G. Schmidt, fotogr. atelje w Budyšinje

jenoj na Srjedźnjej dróze 20

i napohlada husarskich tajarjow

poruča so wšitke fotografowanja, pakowe a grupowe wobrazy, powjetšenja a. t. d.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Original-Alfa Separatoren

60-600 Liter Stundenleistung

Perfekt-Separatoren

60-130 Liter Stundenleistung

Original-Alfa-Ersatzteile und Del liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjer: **Hans Ruppert w Budyšinje**

před šulerskimi wrotami 1a po 1 skhodže.

Serbski Hospodar

ratafske wulko-wikowanske družstwo z w. r.

poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Centrifugowy wolij, wolij za młóćace mašiny, skótny jatrowy tuk (Viehlebertran) picowanski kalk poruča

Viktoria-drogowanja

E. O. Hennig w Budyšinje na sukelnske hasy 7. Telefon 941

Wosebje wot 1904 statoje wupruhowane.

Ćežke dychanje koni

(tak mjenowana parniwosć) hodźi so zabjić. W času hojenja smě kóń dale dźěłać. Radu podawa darmo

Robert Klemm, Meußlitz

pósta w Zschachwitz pola Drježdźan.

Rozesłanje přez: Berlin-Schöneberg, Schließfach 53.

Položenja při płaćenju

Jězdne koła

Stajnje dóstanu nowosće

z rukowanjom prěnjoklasnych hódnostnych znamkow, kaž „Diamant", „Mars, Phänomen" **Express** poruča płaćizny hódno

Alwin Ehrhardt

při radnicy w Halštrowje při radnicy

Najlóžši běh, stabilne, spušćomne, najl. wuhotowanje!

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelejea

Rich. Hutha

měrjećel Arno Lehnert

w Budyšinje na Serbskej hoły 13

Kóžde njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Twarjenje z wapnowymi pěskowcami

(Kalksandsteine)

Wyšnosće a twarscy wěcywustojni wapnowy pěskowc k twarjenju wšeje družiny poručeja, dokelž tónsamy wjetšu čišćeńsku krutosć wobsedźi hač čerwjeny cyhel.

Rydlenja kaž hródże su při wěcywustojnym zatwarjenju **dospołnje suche**

Wapnowy pěskowc zaruna tehodla na kóžde wašnje čerwjeny cyhel, hačrunjež ma wjelo nižšu płaćiznu.

Fabrika wapnoweho pěskowca zjednoćenych alum. dźěłarjow akc. tow.

Zastupjerjaj za Saksku a Hornju Łužicu:

Ernst Čech a syn w Rakecach

:: Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 64. ::

Skleńčerńja Rudolpha Wilhelma na serbskej hasy 16

wobkhod porcelina, skleńčaneho sudobja, wobrazow, wobłukow je hižo wot lěta 1853 a **wostanje dale na serbskej hasy 16** a přez dwór na zadnu bohatu hasu 9 mam swój

Kind marmorowych nastawkow za myjne blida wšěch družin. :: :: **Wumělska a twarska skleńčerńja.** :: :: Telefon 187.

Wulkowlkowarnja šklenčow a špihelow. **Rudolph Wilhelm.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a Šći Smolerjec knihiličerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wječaŕ, płaci so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčerkje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 45 **Budyšin — pónjelu, 23. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nałmowite z cyłeho swěta.

Pśi jadnanju wo wotśiśkodźenju poruchrśkich industrialnych nimšśi finanzny minister dr. Se Schlieben prośeśeše, so by nimšśi žejm wěj za dobru spóznał. Sozialdemokrat dr. Herz mjeješe wobstórźbnu rěcź pśiceźiwo nětcźišćemu a pśejadostnemu nimšćemu knjeźerstwu. Poruchrśki wulkoindustrialni žu 700 milijonow hriwnow dóstali, mjes tym so dźěłacerjo a pśisłušejsy, kótśi žu tak cźeźe wopory pśinjeśe, njejsu nicźo dóstali, na wopak, jich połoženje je so pohubjenśiło. Pśichopytowańśi žud, je so po namjeze sozialdemokratow postajił. Wón śmeje śwěźeśiś, schto je poruhrśka industrija póbla tych 700 milijonow hriwnow dóstała. Po dr. Herzu nimšśi kanzlere dr. Luther rěcźeśe a praji, so je knjeźerstwo pod nuczajym cźišćejom stało. Jeho rěcź je wobsejc ł howjazym herjekanjom sozialdemokratow a ł pśihłosowazym wokanjom nimšśonzionalnych pśicźerjow. Dr Luther śpyta dopokazaś, so je knjeźerstwo dyrbjało hospodarśtwo pśśed śwěźeśiśom zachowaś. Posdźiśo ześe prawiza za to złożowaśe, so by so pśichopytowańśi wubjert postajił, kiž by praśeńe 700 milijonow pruhował.

Nałożenje dawka podruźnego pjenjesa.

Wubjeŕk nimšśiśo žejma ša wobydlerśtwo je namjet demokratiśkeho sapóśłanza Külza pśichjał, po kótrymž śmě so ł najmjeńśicha 20 prozentow dawka podruźeńśkeho pjenjesa ł kwarjenju wobydlerjow a ł góźerjenju wobydlerjow nałożiś. Dale je so nimšśonzionalny namjet pśichjaś, wobydlerjam wobžadźeneho kraja połne sarnowanje za jich wukonjenja daś.

Poraženy Marxowe ministerstwo so wróći.

Strony prawizy w pruśkim žejmje žu ł pomozu kommunistow Marxowe ministerstwo lěwizy zbili. Ódy by so nětko ministerstwo prawizy wutworiło, by wono hišćcze mjenje wuhladow na wobstoje měło, dyźi Marxowe ministerstwo. Snydom pśichi pśenjej składnoscej bychu kommunistojo twot njeho wotkšcźili a bychu pomhali, prawizarśke knjeźerstwo powaliś. Tehodła žu strony lěwizy wobsamkle, Marxa ł nowa za ministerskeho pśsedźidu wuśwoliś. Najwjedowoze nowiny zentrumśkeje strony „Germania" sjawnje praja, so budźe zentrumśka strona dale wojowaś a so žebi na to njewobmyślu, so pod pśchaj nimšśeje ludoweje strony stunś. Wone pśichu:

Schto dyrbi so nětko staś? Koalizišće strony njetrjebaju so poražanja hańbowaś. Jich dokóńcne dobyjeze pśichi khrobłym a rozbudźenym wutraću hač do kónca so hyšće dospiś, pśichaju so wo możnych śćinkach politiśke ideale, kótrejž dyrbja so w cźeźkich cźasach sakitaś. Njemóža wěź je, so so zentrumśka frakźija terrorrśej politizy nimšśeje ludoweje strony podcźišnje. A ódy by opptizija hišćcze dźeśaca tajkich „dobyćezow" kaž wcźerawšnich dosahła, njeby so jej porabiło, žeboje ministerstwo na nohomaj sdźerżeć, twona może ńkónconaś, ale nic natwarić. Jej dyrbi so pśchewostajiś, kak dałoko dźe tule nicźazu politiku dale wjeśeś. Tola twona drje śpóźnaje, so kóždy nowy wupad powśchitkowne połoženje pśichwóśći, a so może so pruśka kriża lohko na Nimšku wupśchestrjeś. Skónćnje „Germania" mèni, so je prawizy njestajeźna muśl, so w Pruśkej ministerstwo knjeźi, w kótrymž telko śwónich a katolśkich ministrow žedźi. Antikatolśke instinkty su pśchi tymle „dobyću" prawizynieje koalizije bóle zobuśtukowake, hacź je so śwjerśchny wobkedźowaŕ dohladaŕ.

Tjo zentrumśzy sapóśłanzy, žu pśchi wothłosowanju dowěrjenja sa nowe knjeźerśtwo ł pożedźenja twuwostali. S tym žu stronam prawizy ł dobyću dopomhali. Zentrumśka strona tebo dla sa możne ninma, ł tuttymi wótśibyerjemi w krakjiji dale zobu dźekaś. Wona tehodła pśchedźydłowu poruczi, so by tutych sapóśłanzow namołwiło, so bychu knydom žywój mandat složili.

Jedyn se sapóśłanzow, kótrejž se samuyśkom njejsu pśchi wothłosowanju pśchitomni byli, sapóśłanz Payen, je ł kwjeźelu prawizy a kommunistow hižo sjawnje w nowinach wozjewił, so žywój mandat njeśłoži. Wón drje žo prawizy pśchisamknje, jeli so bychu jeho ł zentrumśkeje strony wuzamkli.

Nimška dyrbi sa woporu potepjeneje łódze „Lusitanie" rukowaś.

S Washingtona so powe: Amerikansko-nimšśi rozsudźeŕ žud, kótryž mjeješe how sa sarnowanjśkich žadanjach amerikanśkich stacźanow napśeśeśo Nimšśej rozsudźiś, je swój wuzjud wuprajił. Po nim su Nimšku sapudźiś, so dyrbi wšyśe wotśkodźenśke summy sapłacźeś, kótrejž žu ł potepjenjom „Lusitanie" nastałe. Jedna žo wołeźe wo wotśkodźenje ventowa na pśchiwuśnych a dźeśi woporow katastrofy. Summa žydom milijonow dollarow wuczinja. Tehdy je 1198 cźłowjekow žo tepiło.

Hrabja Kaniz wo wukrajnych kreditach sa ratarśtwo.

W 98. hłownej śhromadźiśnje Nimšśeho ratarśtwoweho towarśtwa je minister sa sejźiwjenje a ratarśtwo hrabja **Kaniz na nuzu ratarśtwa** pokasał, kótrejž je krisojty tharakter nadbyła. Na cźełu je, so po parlament stónćnje ł buwuradźenjom zakonjow sadźa, kótrejž ratarśtwu trébnu śwobodu bibanja dadźa. W bliźšchim cźasu wśchak móże so jenicźki ł kreditami pomhaćź. S pohładom na wutrjebanje mènjowych kreditow, a wuceźepanje śmutkownych pjenjezných witkow tłutne praśchenje nastawa, hacź mohle žebi nimšśe ratarśtwo sajimanje wukraja dobyć. Pśchiłóbne pśchedbéżne jednanje je so hižo sapocźało. Wono so njehodźi dźeśicź wot **rośrikanja nahódnjeńśkeho praśchenja, kótrejž so njeśmě pśchébnaś, a potom wot sakóenja reuśkobaukoweho kreditneho wustawa.** Wobśteźace kreditne wustawy njeśmědaś so pśchi tym na žane wascźnje w śwojej samostatnosći samjeśowaćź. Tola mjenowany wustaw móże je śrjedźiśkim pścy być, kótrenuž wobł wukraj kredity dawaćź. Wyśokoś danje pścheo hišćcze wulke starośe cźini. Krocźele žu so cźiniłe, so by so ponižiła, tola wjele dyrbi so w tutym nastupanju hišćcze cźiniś.

Nowe dawkowe sakonje ratarśtwu nékotre połśkiśenje wśchinjeźu, najpśódy pokne sakoławjedźenje wobcźełowańskeho prawa, potom sałośławjedźenje ratarśkeho hospodarśkeho łéta, potom wotpadnjenje termije dołkhodneho dawka 15. awgusta, dale jenoine pohódnoćenje sa nimšśi stat, kraje a amejny w nimšśokatołtwym pohódnjeśiśkim sakonju a pśchebe wśchém saładne pśchipśónjace knihiwjedniśtwa. Na kónju minister hišćcze raś na wyšoki wośnam Nimšśeho ratarśtwoweho towarśtwa kedźbne cźinjeśe, kótrejž bohužel jenoj mały dźeł luda žebi waži. Ódy by Nimšśe ratarśke towarśtwo njebyło, by nimšśe ratarśtwo hižo dawno podleźało. Runje hromadźeńśanje wědomośće a praktiśkeho dźěła w Nimšśim ratarśtwowym towarśtwoje je ł śławnym wuspěchom dowjedło, pśchebe wšchém dla zdźe njepolitiśkeho tharaktera nimšśeho ratarśtwoweho towarśtwa.

Winklera sa pśchedsydu nimšśonzionalneje strony wuswoliłi.

Sjeźd nimšśonzionalnych sastupjerjow, kótrejž žo w pruśkej žejmowni w Barlinje wotmě, je jenohłośnje dr. Winklera sa pśchedsydu strony wuswoliłi. Pśiedy tehdy je je politiśke połoženje rośprajiło. pśchi cźimž sapóśłanz Best wo śwojim nahódnoćeńśkim planje rěcźeśe.

Dohra Hamburgśkemu kommunistiśkemu prozeju.

Pśchiśahuju žud w Hamburgu je pjatk sekretara kommunistiśkeje strony, Selbigera, wotžudźiś, kótrejž je kommunistiśki sdźeł w oktobrje 1923 w Hamburgu ł naśchcźuwanjom holśteinśkeho wobydlerśtwa spěchowaćź pytał. Wóbla njeho na wobśtórźbnej sawzy dwě młodej Rušowzy bźedźeśchtaj, kótrejž běśchtej wobłkorźeneho a śtjoch druhich wobłkorźenych hospodowałej. Selbiger praji, so žu so pśeni dźeń Hamburgśkeho sbźża w r uśkim konsulaće w Hamburgu bróńze wudźełke.

Selbigera ł khłostarni na schyri léta a ł 400 hriwnam pjenjezneho khłostanja, Ernu Dankej ł 15 mježacam twjerdźiśnje a ł 100 hriwnam pjenjezneho khłostanja, Gertrudu Dankej, Ginthera a Knópfela po 1 léće 9 mježacam twjerdźiśnje sasudźiśchi. Wobtwórzeneho Bieberitza dla njedobałaznych dopokasinow wuwinowachu.

Italska pścheczśiwo nimšśim žadanjam.

Kaž Romśka „Tribuna" powe, je buo ministerśti pśchedsyda Mussolini sapowjedźił, so ł nimšśim žadanjom sabrać, po kótrymž měła so kontrolla nimšśich privatnych fabrikow sławodźiś. Mussolini je sćiwórtk nimšśemu pósłanzej Jam sdźelił, so je so italśke ministerstwo tutemu žadanju sapowjedźiło.

Rumunska so nadźija, so nimška do žadanja Rumunśkeje swoli.

W rumunśkim senacźe su swonkowne naležnosće je swonkowny minister Duca rjekł, so so nadźija, so **Nimška w posledním wokomiku žadanja Rumunśkeje dopjelni.** Sobotu je so ministerśka rada wotměła, w kótrejž dyrbjacha ju pścheczśiwne naprawy postajiś, kótrejž dyrbja so pścheczśiwe Nimšśej nałożiś.

Nowiny „Independenze Roumaine". kótrejž ł knjeźerstwa powjesće dóstawaju, pśichu: „Ódy by Nimška saładnje pśchipóśłała, so žu rumunśke žadanja prawe, by możno było, wo wyłkokośći sapłaczonneje summy a wo waschniu płaczenja jednaćź."

Debatta wo senśkej reformje w pólśkim žejmje.

W pólśkim žejmje je pśchi wuradźowanju knjeźerśtwoweho nacźiśća wo senśkej reformje ł wótrenu wurěcźowanju doschło. Nèzcźik kadikalneje ratarśkeje strony (wuśwólenych) praji, so by, ódy by senśka reforma hižo pśchewidźena była, hospodarśtwo nětkole w Pólśkej lépśche było. Sakaz je so w lécźe 1920 wobjamknył, tola tehdy je hižo prawiza rjekła, so jón njedabła pścheźewjeśeś. Prawiza dże śwobodne rospśchedawanje mèzć, kótrejž jej możnosći da, žebi teho wupytaćź, kótrejž lépje sapłaći, a po njerasćha. schto powśchitkownosći a śtatej śłuji. Sapóśłanz Oßezki na prazje ministerśkeho pśchedsydy Grabśkeho dopomni, so so senśka reforma njebodźi se śtatowymi sajimami sjednoćźiś. Wón na wschelake njedostatki knjeźerśtwoweho nacźiśća pokasowaśe. Senśka renta so derje śwóźeśi a so po kurźowej hódnoćeśi niż po normalnej hodnoćeśi sapłaćeźi. Sozialdemokrat Krapiński praji, so žu sozialdemokratoju za senśku reformu, dokeľ pólśka industrija njemóże ł wuwoźom do wukraja liczićź, ale dyrbi so pśozwaćź, so śwoje twory śmutka kraja wotbudźe. Teho dla dyrbja so wobśtejnośće ratarjow połépśchićź, so mohli kupowaćź. Wón lotyśkśku methodu poruca, hdźeź so najpśedy ratarjam kraj dawa, a po hakle podźaśchu postaji, kelko sarnowanjom so sapłaćeźi. Sastupjeŕ njewotwisnje ratarśkeje strony Wojewodśki mèni, so je knjeźerśtwowy nacźiść pod tłóczenjnom ratarśkeho ludu naśtał. Jeho strona je sa to, so by so senja bjes wotśkodźenja wuśwojiła. Wukrajiny Makow praji, so je knjeźerśtwowy nacźiść pścheźiwo wukrajinśkemu a bełoruśkemu elementej mèri a dże jenoj pólśku kolonizaziju w rańśchich stronach pśchewjesćź. Kommunistiśki rěcźnik žada, so dy so wobžedźeńśtwo pśches 30 hektarow bjes sapłaćenja wuśwoziło. Bełoruśka Tavatśkewicz praji, so dże knjeźerśtwowy nacźiść knjeze kubła w krajinach, w kótrymž Polazy bydła, sałkowaćź, mjes tym so so w bełoruśkich a wukrajinśkich stronach kolonizuje. To jenoj wojowanje mjes narodami pśchiwóśći. Zyka cźeźa so na dźekazy lud wotwala. Sapóśłanz Ssocha ć ratarśkeho śwjasła na to dopomina, so w lécźe 1920, hdyž bolśchewikojo pśched Warschawu śtejachu, wschitśy pśchipósłanchu, so je senśka reforma muśna. A kajki mamy dźensa wunoschi?" so rěcźnik praścheśe. Moja strona do śprawnosće knjeźerśtwa njewéri. Raśśche wokrjeźy so pyrja. Mèniće wy knjeza, so mózeze je ł bajonetami a kulkami śmjerowaćź? Prawiza je hižo ludowe dowěrjenje zhubiła. Wobhónimy so ras sa statistiku jejnesgo organizasyje. Sdamo w cźišće pólśkej Warschawje wona nima wjazy wjele cźej. Teź jedyn pśchiwuśwoaŕ Korfanteho praji, so by senśka reforma dawno pśchewidźena była, hdy budźiśće ba 1920 telko wurěcźono njeczinśko.

Knjeźerśtwowy nacźiść, kótryž so na Hornjo-Schlesyśku njepocźahuje, žo potom ł wjetśchim khošoku prawizu a śrjedźiny pścheczśiwo lěwizy ratarśtwowemu wubjerkej pśchipokasa.

Italśko-egiptiśki konflikt

Londonśki „Daily Telegraph" ł Kaira powe, so so śda, hacź kunje to egiptowśke a italśke knjeźerśtwo saprěwaćź, wérno byćź, so je italśke knjeźerśtwo twot Egiptowśkeje žadało, so by pśchipósłake, so oasa Jerabub Italśkej śłuśchła. Italśka je śwoje žadanje ł notu pśchipowjedźiła, kótrejž rasmy ton khětru starośćiwośćej śłubuje.

Ważna shromadźisna sakskeho burskeho swjaska Budyschskeho wokrjesneho hejtmanstwa.

Rospad sakskeho burskeho swjaska.

Sakski burski swjask Budyschskeho wokrjesneho hejtmanstwa běše na wčera njedźelu, 22. febr., do sale „Tři lipow“ w Budyschinje wschě swoje sobustawy na wažnu shromadźisnu powołał, so by so sobustawy a njeluboscy wobstejnosćenej, kotrejž tón czas we sakskim burstim swjasku knjeza. Hižo dopołdnja prajachu, to je shromadźisna jenohłósnje wobsamkła, se sakskeho burskeho swjaska wustupiczy. Wobsamknjenje pječa so wschě sobustawy a wschě wotnožki sakskeho burskeho swjaska w Budyschskim wokrjesnym hejtmanstwje. — Knjes Pjetasch-Radworski wotewri shromadźisnu khěrło po postrjesnym czasu. Jako pschiczinu, so njeje wopyt zyle tak bohaty, kaž by so wczakował, naspomni wón, so je ja wusłanje shromadźisny pschemalo cz-ch bylo. Je jo tola hatle 19. febr. w podhdženju dawernikow posa Schyrcha w Budyschinje wobsamkła. Dale bě jo we „Sserb. Nowinach“ w nowiščelu smjk stat, kotrehož dla knjes Pjetasch wobkruczi, so njeje na stronje swobodnje shromadźisny wotpohlad wobjeł, w tutym smjsu nawoschcze w „Sserb. Now.“ wojjewicz. Wón schmjsache tež lwakoscj sobustawow, kotrjž radscho doma za khadźelemi bjedźa, hacž jo bychu am tak wažnej należnosći swoje sajmy na shromadźisnje schitali. — S referata knjesa Pjetascha njech je kčžkowaze zdźelenc: Wot lysce lět sem, tak wuwodźe rěcznik, prózna so ratarjo, so hjednoczicz. Se wulkej radoscu witachu tehodla wschitzy, kiž běchu zwjelali, so Landbund jich sajmy njemdze schikacz, załoženje burskeho swjaska. Toja burski swjask nicze podźiu na njon sjerm, dopjelnił. Swjatkowe pschehladowanje, wotkaž bě pak knjes direktor Weiker běchtaj swjatoj, nalutowanski system wutworicz a kždemu sobustawej nalutowanskich luisku do ruki dacz. Ssama so hdy khwalobna wěz je t wulkim pschehschiwjenjom wjedła a majom ratarjam wulki schtodu wazhinła. Najwjetschi smjsk pak bě to, so pschedsydstwo jpyta, zyku należnosć samjerkczcz. Knjes Weiker so naodho je zyłym swjatkownym pschehladowanom na wotpoczink poda. Sa to wulowił so druhe pschedsydstwo, kotrejž pak njebě lepsche hacz wrócze. Wono powoła generalnu shromadźisnu do Drjež n bjes tyho, so by oniowy porjad wosewniło. Tak tam mnohy zyle njepschihotowani pschijndzechu, druhy sajm tam i zyła njeschcze. Na shromadźisnje idźeli so pschehladowanym sobustawam to je swjask w pjenjesnych wulkosćach. Jenoż dwoje je możno), pak konkurs pak hospodarske wustrowjenje (Sanierung). Bilanza njebě so sudnikay sabschadowanym wězownistwjenemu pschedpołożiła. Knihowy rewizor, wotkaž běsche bilanzu pruhował, běsche dobry pschecej direktora Weikera. Bilanza potajkim njeběsche sakonska. Se wschelakimi manevrami kaž s wotpokazanjom wólby z zedulkami, schtoż by jenicze prawe było ath., dozpě pschedsydstwo, to so shromadźisna ta wustrowjenje wupraji. Wulka część bě so tak sobustawam napołožiła. 100 hriwnow burskeho hymdom kóždy za hospodarske wustrowjenje wjaska, wopruwacz. Ssobustawski pjenjes so na 3 hr. měsačnje powyschi. A schtó by rukował za tute pjenjezy! Też wobsamknjenje generalnje shromadźisny, tak kwuwjedź rěcnił, njemóże pschedsydstwu a swjatkej wjazy pomhacz. Budyschski wokrjesh sakskeho burskeho swjaska tehodla wobsamknu, to njechcedza wjazy rejowacz, kaž w Mischnu hwildaju. Schtó z małych ratarjow by tež mohł na měsačnje 100 hr. kapitalczcz. Schtó by chcył dale rukowacz za krocżele swjatkoweho pschedsydstwa, kotrejž je hižo mnohim sobustawam złoczenske zadanki (Zahlungsbefehl) pósłyschiło. Wschědnje su sobustawy we strachu, so so nowe płaczenja wot nich żadaja. Swjatkowe defizit je pjenja tyżo na 150 000 hr. frost. A schtó rukuje za dalsche. Hižo je so wiednistwo pschedsydstwa we swjatku wjazy rěcz pschemknyło. Dr. Weikera sežehowalche wěsty M.ll a nětko je pjerza wěsty Kreis, pschedawschi fabjenik we Wurzenu i wobłóbowanym wjednikom. Kreis se swak dr. Kutcha, direktora jabjadleńskeho hanta w Drježdżanach kotrejž z burstim swjatkom su pjenjesnich należnosćach hromadze dżelał. Burski swjask, kaž wróżi rěcznik, je dowěru swojich sobustawow dospołnje słubił. — So bychu so sobustawy dalschej schkodze wuchowali, dyrbi so dopołnosć, je je direktor Weiker łatkownął, konkurs pschihowjodźeł. Potom dyrbi pschedsydstwo rukowacz, a nje wjazy sobustawy. Wulpschenje załoczeńcy mesačnjeho wuhonjenja wot nich je jenoż, howź Budyschski wokrjesh shromadźinje i burskeho swjatka wustupi a hrěi nětkownihy wubjerk k pschedsydstwa załroczenja pschećiwo swjatkej wulowili. So bychu so dalsche krocżele wobsamkle, jednohłosnje so dowěrnicy burskeho swjatka Budyschskeho wokrjesa 19. febr. w Budyschinje pola Synki. Tam lestaja so też dżelawy program. Też wobsamkny so, so ma so wulka shromadźizna burskeho swjatka do Budyschina swołacz, kotrejž dyrbja so wobsamknjenja zowérnikow pschedpołożicz. Dżensniscka shromadźizna, tak praji rěcznik, dyrbi so nětko wuprajicz, hacz dże Drježdżanski generalni shromadźisnu pschipowacz a tak dale swoje pjenjezy a zamóżenje na hrazki stajecz abo hacz dże pschecziwo pschedsydstwu swjatka załroczecz a tak swoje zamożenje wulkowacz, tak dalsko hacz je to możno. S napominanjom, to dyrbja wschitzy kruce heromadze stacz, to bychu so wopraudże winowacji twórnyli, łkónczi rěcznik swój referat. —

Knjes Hoffmann z Nakez dźakowasche so k. Pjetaschej za rospram. Na to pschecżite so wobsamknjenje dowernikow i pospjedzenja posa Schyncz. W dżelschej dosłanej debacy: shromadźizna dypk po dyplu łkwali a to:

1. Ssobustawy a wotnożki burskeho swjaska Budyschskeho wokrjesa wuprasa jenohłósnje, so se sakskeho burskeho swjaska se swobom w Mischnju wustupja. Knjes Pjetasch pschijmmi k tutomu dypku, to jenoż i wustupom mója so sobustawy wuswobodzicz wot rukowanja pschecżiwo swjatkej. Najmje wuprasi knjes Pjetasch, so mali ratarjo njeznadza „Landbundej“ na lep hicz, kotruż nadze wjelo prajacz, jich za swoje zaubrh dosycz; mamy ratarjam njemósze „Landbund“ pomhacz, dyrbi rjekna: mali ratarjo Budyschskeho wokrjesa, dżerżeje hromadze.

2. Jako druhi dypk łkwali shromadźizna jenohłósnje załoczenje nowego ssamostatneho organa, kotrejž dyrbu natchwilnje sajimy jenotliwych sobustawow a wotnożka Budyschskeho wokrjesa pschecżiwo burskemu swjatkej zastupowacz a wschě trebne dżela wuwjecz. Wosebje so na to pokasa, so njeje tutón organ hnadź někajki nowy swjask. Kak budża so mali ratarjo Budyschskeho wokrjesa połoschcho organisowacz, wo tym może so hakle rěczecz, howź su należnosće i Mischnjanskim swjatkom rozrjadne. Wsche dżela jeena so tu wo [illegible] su sobustawy dóstali. Tu nowy organ dopokaje, so by fatschowane. Tehodla njech wschitzy, kotrjž maja tajte imdzi eho druhe wopismu, tute hnydom do Budyschina na lisicju Pjetascha na Wjelezynskej dwoju 47 (Wilhelmerstr. 47) pósczelu. Knjes Pjetasch, kotrejž je sobustaw wot hromadźizny wuhonjeneho organa, hromadźi zyły material pschecżiwo swjatkej, to bychu so fatschowanja wotkryle a sobustawy so dalschej schkodze wuchowale. Na naprakschowanje, hacz mógu so sobustawy rukowanja smjernjez, to wotmowi, so ma so w §§ 42 towarstwowego lukonika pschedsydstwo jako dalszi wobkladowcz, jelt je lukombdżol, konkurs pschipowjedżecz. Tehodla so budże nadawt nowego organa, sadżerżenje pschedsydstwa wotkrecz. Do organa wuwolichu so jeschowaju knjeza: k. Franz Pjetasch z Radworja, nětke w Budyschinje. knjes ratar Pjetasch, z Radworja, k. Hoffmann z Jitka, k. Hoffmann z Nakez, knjes Kutschk ze Ssmjerdżowjeze a knjes Lodnik z Wischkowa. W pschichodze powjerschi so tutón wuběrk hischcze je sobustawom z Lubjschkeho a Zikowskeho hamtskeho hejtmanstwa. Jako pschiwoschk sa podwerzenje nowego organa powstaji so 1 hr. na sobustawa. Po dokładnym rozsudzowanju a rospominanju wschěch możnych praschenjow pschija so lezkowaze resolucija:

Shromadźizna sakskeho burskeho swjaska Budyschskeho wokrjesneho hejtmanstwa, kotrejž so 22. febr. w sali „Tschi lipow“ w Budyschinje, wotmi, wupraji z tutym generalnu shromadźisnu burskeho swjaska w Drježdżanach za njepołazenom, protestuje pschecżimo tam wobsamknjenemu hospodarskemu wustrowjenju (Sanierungsplan), widżo w tym pschehladowanje towarstwowego sakonja. Dale żadamy hy, so sakski burski swjask konkurs pschipowjedźi a so by hejtmanstwu direktor a pschedsydstwo na rukowanju wjataj, tak dalsko hacz stej winowatej. Dale żadamy to je tej wschě druhe wobsahi, kotrejž su do pschekhwjenja załroczenja pschecżiwo swjatkej wulowili. So bychu so dalsche krocżele wobsamkle, jednohłosnje so dowérnicy burskeho swjaska Budyschskeho wokrjesa 19. febr. w Budyschinje pola Synki. Tam lestaja so też dżelawy program. Też wobsamkny so, so ma so wulka shromadźizna burskeho swjaska do Budyschina swołacz, kotrejž dyrbja so wobsamknjenja zowérnikow pschedpołożicz. Dżensniscka shromadźizna, tak praji rěcznik, dyrbi so nětko wuprajicz, hacz dże Drježdżanski generalni shromadźisnu pschipowacz a tak dale swoje pjenjezy a zamóżenje na hrazki stajecz abo hacz dże pschecżiwo pschedsydstwu swjatka załroczecz a tak swoje zamożenje wulkowacz, tak dalsko hacz je to możno. S napominanjom, to dyrbja wschitzy kruce heromadze stacz, to bychu so wopraudże winowacji twórnyli, łkónczi rěcznik swój referat. —

Knjes Hoffmann z Nakez dźakowasche so k. Pjetaschej za rospram. Na to pschecżite so wobsamknjenje dowernikow i pospjedzenja posa Schyncz. W dżelschej dosłanej debacy: shromadźizna dypk po dyplu łkwali a to:

1. Ssobustawy a wotnożki burskeho swjaska Budyschskeho wokrjesa wuprasa jenohłósnje, so se sakskeho burskeho swjaska se swobom w Mischnju wustupja. Knjes Pjetasch pschijmmi k tutomu dypku, to jenoż i wustupom mója so sobustawy wuswobodzicz wot rukowanja pschecżiwo swjatkej. Najmje wuprasi knjes Pjetasch, so mali ratarjo njeznadza „Landbundej“ na lep hicz, kotruż nadze wjelo prajacz, jich za swoje zaubrh dosycz; mamy ratarjam njemósze „Landbund“ pomhacz, dyrbi rjekna: mali ratarjo Budyschskeho wokrjesa, dżerżeje hromadze.

2. Jako druhi dypk łkwali shromadźizna jenohłósnje załoczenje nowego ssamostatneho organa, kotrejž dyrbu natchwilnje sajimy jenotliwych sobustawow a wotnożka Budyschskeho wokrjesa pschecżiwo burskemu swjatkej zastupowacz a wschě trebne dżela wuwjecz. Wosebje so na to pokasa, so njeje tutón organ hnadź někajki nowy swjask. Kak budża so mali ratarjo Budyschskeho wokrjesa połoschcho organisowacz, wo tym może so hakle rěczecz, howź su należnosće i Mischnjanskim swjatkom rozrjadne. Wsche dżela jeena so tu wo [illegible] su sobustawy dóstali. Tu nowy organ dopokaje, so by fatschowane. Tehodla njech wschitzy, kotrjž maja tajte imdzi eho druhe wopismu, tute hnydom do Budyschina na lisicju Pjetascha na Wjelezynskej dwoju 47 (Wilhelmerstr. 47) pósczelu. Knjes Pjetasch, kotrejž je sobustaw wot hromadźizny wuhonjeneho organa, hromadźi zyły material pschecżiwo swjatkej, to bychu so fatschowanja wotkryle a sobustawy so dalschej schkodze wuchowale. Na naprakschowanje, hacz mógu so sobustawy rukowanja smjernjez, to wotmowi, so ma so w §§ 42 towarstwowego lukonika pschedsydstwo jako dalszi wobkladowcz, jelt je lukombdżol, konkurs pschipowjedżecz. Tehodla so budże nadawt nowego organa, sadżerżenje pschedsydstwa wotkrecz. Do organa wuwolichu so jeschowaju knjeza: k. Franz Pjetasch z Radworja, nětke w Budyschinje. knjes ratar

Ze Serbow.

Póndźela, 23. maleho rózka.
Pětra Damiana, wučerja.

† 1682 Serb Jan Krygaŕ, rodżony z Brjazyncy, wunamkar hłosa ke kórłuschej „Njech Boha dźakuje“, kantor při cyrkwi swjatcho Mikławša w Barlinje.

† 1729 senior Budyschkeho kapitla Jurij Hawštyn Swětlik, přełoži Scénje a opistole; kérłuše a modlitwy, a zawostaji w rukopisu přełožk cyleje biblije, kiž so w tachantskej knihowni khowa. —

Słyšiš rólcow pluskotanje!
Puta jich su na kruchi;
Zemja swjeci dobywanje,
Swojich morwych wubudźi.
Z jeje klina wubiwaju
Milijony kolochow,
Swoje jastwo přelamaju,
Wopuśeja swój zymski skhow.

Handrij Zejler.

*

— Wo wjedrje. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer + 2, thermometer we wodu + 4. Wuchłady na njepschemjenjazje wjedro. — Wjetschina Lejsche wczera rano nad cełkej Europu. Njima nad Fridskim nolcnikim morjom. Nowa nizina so w połonju kupy Island raschěrja. Tak dże wjedro zwój njewobstajny ras sakhowa. — Dźensa rano je wjetschi z gnězł padnuł. K prénjemu rajej w tutej symje su nasche bomowniske hona z błóma płaschczom wodzeli. — Kutsje [illegible]

Poslednje zapłomjenjenje.

Spisał Frantischek Čjech.

4] (Pokračowanje.)

A jchto hakle, hdyż bě so hacz na fahrodu dowlekł! Hdyż wowerschcin za wschěd hołwodarjom wrota wotkrejenje z dworu do fahrody, běsche zhorenuc runje tak kaž jónu, hdyż sa swoje żiwjenje dźiwu w nětko wschitzkod do dźiwadła. Sdźiwż w pschihladowarni tehdy na nětchto mjenischinow zhapnychu, se fakrtyeho mětna faklischa złódkic orchestrałun hudźby, potom so nadobo sawěschi połschmy a psched wocżowaj pschihladowarja wotewri so bohacze rozdżelena zjenerija: polo selenjaze so z nasumnymi żiwami, w dalekosći namodżeli cżłny pschedsym roskrejwaza schtomownik, nad tym wschem mjódre wjeno se fodschehnem pałaczu so wowdkow. To wschitko sesda so Schokeze w tom wokomiku tak, jako by to widżał i mischtrowskej ruku psched sobu namolowane na dobrjkem płatu.

„Ach, nanko, — tu je krosnjeschow — to żiwm wjesoły, so to widżu!“ Jdychmy chory z radosthnym spodżiwanjom rostajo wot wótrebu pschilinja cjerstwebo powótra wonka.

„Jenoż, so by cż nješekschicdżitko, jemja wudżhcuje hischcze żiwsim,“ je starosću praji wumeńkał kładżo żiwa na wuscheiretku płachtu. S khribjelom sepręty wo hłowaki wokżene na wjelo pinzy z dornom wobłożeny, spodżesche bjes mała mlody Schokta a żadosćiwje rozhladowasche po wałkotnem wobrazu psched sobu so wupinajem.

To běsche wopraudźite krasne nałetnje popoldnje. Trawa każ seleny pschestrózy pokrywasche zyłu fahrodu. S měhmami bjło żołty mlóz wusdżehowanske z tej selenje słotu kudżerjazou hłowczki, jako by so je spodżiwanjom pusschał, hacz je to wopraudże wérno, so je żo njebjo hižo na stajnosći wuczisćicże, a jo Boże złónczko tak mile wothrewa a wabi.

„Hižo je to tak, słotołkowczkata prynzezka, hižo to tak je, sawołaj druhe drużki wschě k radosthnym rejam!“ sajmnuża żołtej nałetnjej kwétżu jako wotmołowu pilna babka-pęzołka, słecza jej na słotu hłowczku, każ by ju dolho chyzła wokoschicz a potom wscha sapróschena se żołtym mósckom wotleeża dale na druhe leżenja. Nad hnězdom, skrytym we dudławem pjenu starseje klowczinu na hałoły poskakowasche njeżdżnjo so wocżka a cżikotałche, jako by zykenu żiwétej wupowedacz chżła, so ma hnězko hižo pschihotowane. I prochom a mochom mitżkane a w nim dwě pżiżaułkojtej jejzy.

Wischnje złojachu zyłe żiwétběle powapane i kżejnjom a na jablinczinach pokasowachu so nżne rózjołe pupki, hotowe k rosphałkanju.

„Nanko, nětko wotkasoje mje chwilku na famoce, — Njebojeze so, mi so nicżo njestanje. — Sstónczko żiwéczi — cżojko je tu“, — prosłeschce thory.

„Nó, każ chcejch, żynko. Dalcko wschak njepóńdu a łdyby nješchto chżił, jenoż na mnje łakiwaj“, praji stary Schokta. Běsche wjeseły, to może so na thiwoliu wotkaliczć. Sadżerżane żywiły horjachu so jemu w schiji. Nětdże w stronu może żej wołóżicz. Woteńdże trochu dale k pczołnizy, khodżesche wot schtoma k schtomej a na kónzu fahrody sepré so wo płót a da so do łokoschneho płakanja.

Sstyn wopyschesche so mjes tym z pohładom do kraja. Wiłska wokolnosć jeho dołho njesajimowasche. Dale do kreja rospschescji swojej wóczyp. Mjes pokemi pytasche z wóczkoma; te żahony a hradli, kotrejž bésche tuźaz krócz se żiwojimi wokselemi mérik, sdżahajo i mostajotmaj dlónjonaj pschinesiju płuha.

Kelko mozy teżesche tehdy hischcze w tutymaj dlónjomaj. — A nětko? — Hdyż pohlada na kżejoste żhibite porsty, roczehnjene je żuchej a smorschczenej kóżu, łabola jeho wutreba.

Je kónz, — kónz na wéki. — Schtó budże po mni te żahony woracz a potom krjepicz, pryedy hacz paże teho mateho mojeho pachołka sehnjiju, to bychu do horschcze mehle wiacz woteżki? — A njewuczerju żnadź tule żiwotku j pódy, kotruż tak dżeń a pradżeń se swojej prózu powiwcżikoj? Njebudżeli sa krótko na tych mésćach, hdżej żym so na żiwojimi z kralom sacżuwać, nadutnacz zusbnił? — A ta, kotreż je mi hacz do żnjerezje lubeżej a żwérnu złubika, w nowem wożu trasch bórży sabudże, so nětdże w kucżiku j hórkim płaczom so dujcho tula so jastorczenu żiwotka.

Schtó by so tajkeho kónza nadżał? Kak dołho tomu tola je? Zanych żydom lét — so jónu na lémium wjeczorje tamle w polach pschez Bożej matri, tiż wusdżehuje so każ wogamczejcy putnik w selenych żywow, trojesche j Hanku w prénjej dowérnje rosmokuje. Wroczesłchtaj so tehdy i pschespólneho wusdżehowanja. Sstónczo k wjeczoru we rózach shażny, żnéże rojeselecżou so po kraju a na njehu sthadżachu prénje hwézdi. Dżeschtaj mjeczizy ruku w ruku każ dżeżeji bjesstarostnej a bjes pozadliwosće, ale ale we wroba jimaj se sobom so żołuejesche. Hdyż dóstdżeschtaj k Božej matrje, nahle bě tehdy pozastat a holczo k żebi pschitóczit.

„Hanka, droha duscha, hižo njemóżu wudżerżecz a dyrbju cż to rjez, so bych żiwjenje sa tebje dał. Ssmój żebi runja po rodże, kuble, starschej namaj sadżewacz njebubżtaj; praj mi ż prawdu, chżejch moja bycz?“

A wona bě tehdom we żłódkej podwólnosći hlowu jenu na wutrobnjo sklonika a bjes mała so bojała dychacz, so by wschitko to njebyło jenoż z krasnym żonom a so by z tym hlubschimi wudychom njewotkrićża a so njewotchnała. Ale po chwilu mjelczenja posbże k njemu żworeł wocż. — Kajżej krasnej mójesche tehdy wokżn! Zona z hwéżdżiczkow, błyskotatych so tam na njebjeschinje, njemójesche so jimaj runacz. A jeje hubje każ wonjazej pukaj so tehdy wotewrjichtej a żbożowne holczo tehdy wudychnu:

„Mżhlisch-li, so budżesch so mnu żbożowny, tule pschi najwjetschiżhej Trojizy cżi pschitżahanc, so do żnjerezje na druheho njeżomnyżlu.“

pśinjaju Ɓóncžło 7 hodź. Nhadża a žo 5,28 hodź. Ɓtuwał. Mjeńcź Nhadża rano 7,53 hodź. a žo 7,17 hodź. Ɓtuwał.

— **Schkrowa powjeścź wo wjedrje ša jutśje wutoru:** Dotalne wjedro wobkhowamy. Nowy žuś je możny. Wodnjo | thwdemi mišičho.

— **Žana winowatosći, hwoje dźěći šawěšćeja.** Nimšćatny šawěšćenšći hamt je wobkamknył, so njetrjeba nichtó šwoje dźěći na khorobnej abo invalidnej šawěšćerni šawěšćeja. Nan běšche šwojim 6 dźěćom we šwojej dźělarni dźělacź dał, bjes teho, so by je ja nadźěłał. Nan šo wobstorži. Nimšćatny hamt je na nalešnoćz takle rozšudźił: Wša dźe na šo tak, so, dokł wšitke dźěći doma dźěłaja, nan žanych zuych dźěłacźerjow njetrjeba. Nawopak nježtrunje pak dźěćo wotnjeho dźěłacźerja, dokelž je nan prjedy plchcay jenoš šwoch dźěłacźerjow mél, mjes tym, jo nětkle wšitkich 6 dźěći za hamt dźěło nadkonja. Teš njewobšteja wučinjenja, kak dołho na šo dźěłaš. Dźěći njebóštanu teš kruteho šarunanja. Wšitke tute płchćiwny dopokazuja, jo mjes nanom a dźěćimi mjdoam pomšry njewobšteja. Tehdła njehodźi šo teš nan nuwonacj, so bywa dźěći šawdeći.

— **Legitimazija wukrajnych dźěłacźerjow.** S wukazom ministerstwa za šamóstawne wuměrnośe z 10. 1. 1925 je ko legitimazija wukrajnych dźěłacźerjow thěrno sjednorjała. Wupokazacź (legitimowacź) trjebaju šo w płchćodźe jenoš hišchże cźi wukrajni rataršjay dźěłacźerjo, kotíž šu dyes pała hranizy phchekrocźili a w tukraju bjes pała abo šatwarjenu pašowebu wobjšma phchebywaju. Wšitke druhe wukrajni dźěłacźerjo dyrbja pak statny pašmě mšcź abo hdyž nješi dostacź njemóža, personalny wupokas mšcź ko legitimazija wukrajnych ratarišich dźěłacźerjow dyrbi šo najpózdźišo hacź do 1. měrza 1925 pola płchćitkuchneje měšchcanškeje abo wješnjeje rady namjetowacź. Płchedpołojcź dyrbja šo łońšcha legitimazija tharta, wšchž wupokazanše papjery, dale pola wšchch tych dźěłacźerjow, kotíž nještu ł pohrebnišwonu nahranicznebo hamta nemšcke dźěłacźerške zentrale do Nemšcze płchipuczowali, lekarške wuhwedźenja, so žu šo pšchepytowacź a žebi jétra płchcźepicź dale. Wukrajni dźěłacźerjo, kotíž šu winowacźi, žo legitimowacź, kotíž pak njedźiwajcy teho bjes płaczinych legitimazijtich papjerow w tukraju płchebywaju, šo jako njehodi wukrajnje ł kraja wupokasaju. Wobježe šo bischeze na te pokasa, so dyrbi kóždy dźěłedawaš, kotríž chce wukrajnych dźěłacźerjow płchijimacź, dowolnoćz krajneho dźěłowarišterstwa hamta mešć, kotraž dyrbi šo pola płchijimanja wokrejšnego dźěłowaradźerškeho hamta namjetowacź. Wukhrobodźeni šu dźěłodawarjo potom two tuteje płchinoćze, hdyž tajkim dźěłacźerjam dźěło dawaju, kotíž šu šwobodźenške wopišmo wobšeđža. Namjet na wustajenje wuhwobodźenškeho wopišma ma šo tehorunja na płchišłuchnym wokrejšnym dźěłowaradźerškim hamcze šapodacź. Formularty su tam dostacź.

— **Pohrjebanje Budyšchškeho wukrjesnego wubjerka.** Najwobšérnischo šaberiške šo thromadźima ł wobcźeju, kotrejž běšchej łozjednomotnitka a komunistiška frakzija Budyšchškich měšchcanškich šaštupjerjow pšcherźiwo wošthe 4. płaczenzho šobnjstwa měšchcanškeje rady šapodatej. Pšchi mšnjenej wolbje běšchi, žo sa knježow Seżzata c or. Krušera a to ja kóždeho 17 hłošow wotdałe. Na to běšche ho łošowało. Łóš běšche na dr. Krušera padnył. We wobcźeji šo někto porokuje, jo je žo § 75 gmejnškeho porjada pšchestupił, dokelž po njeje prjedy błeźowanja mjes njejenowanymaj kandidatomaj wšak jšha wólha wotmašla. Duše rěša we wobcźeji, to nještu łoły tak hromadnje połožene byli, jo bu mjano na nich njeje mohle cźitacź. Rospruwacź wajpołała wobcźeja, prajšy, to žo § 75 njeje pšchestupił, dokelž je wuješka wólba šbotna, hdyž šu pšchi prjenjej wólbje jenoš na dwě wogoršje šo hłošy wotdałe. Jako wułožeł k. dr. Strejt tuto mjenjenje šaštupowašche. Teš druhi porok njeplacźi, dokelž je k pšchedbyda wobkrucźał, so je ł wotwobkrucźenej płonu łoš cźahnył, połacźim njeno njeje wjdcźej mohł. Łebełho wobjamknu wubjerk, ł 6 pšchecźiwo 3 głošami, wobcźeju wotpokasacź. — Dźěšcźe rosmołwe mjes šo je wo wukrajnej połcźažy města Budyšchina, kotrejež dla běšche ministerstwo pšchipokasało, jo dyrbi wokrjchny wubjerk protest šapodacź, dokelž połcźažka połtajnjam šinangowho ministra njerwotpoweduje. Wubjerk běšche mšnjenja, to ministerstwo nima prawo, jemu wjašaze płchikazanje cźinicź a wobjamknu, so šo prešeła pšcherźiwo Budyšchšej rady wša. Wubjerk płchijimaźowache wabjamknjenjn Lubjišchego podwokrjchnego wubjerka, to matej šo šamostatnaj kubłowaj wokrjchaj „Wulki a mały mutlcźi łóš", kotraž Kłóšchtrej Marijnje Hwězdy šlužchetaj, je šjednotnymi gmejnami Lubjišchego hamtišcha Hotmanstwa šjednocźeli. Namjet kłóšchtra, so by šo w nastupanju jeho kubłowm wumjacźe cźinilo, wubjerk wotpokaja.

Hospodarski rozhlad.

Pónđelu, 23. februara 1925.

Kurzy sandźenu žobotu w Barlinje.

(za 1 milion.)

Dollar	4 195 000	tranzowski frant	22 040
jendźelski punt	19 955 000	cźeškoh. króna	12 425
šchwajcarski frank	0 680	1 mil. pólit. mark.	80 200

W wjenjetach bě teš sandźenu žobotu mało pšchemjenjenja.

Efekty mšjachu sandźenu žobotu na Barlinskej bur ze jara šnadnu wobkhod, ale samóchu šwoje dotalne kurzy šchowacź. Statne a wójnske požčzoiki šo trochu thrachu pocźišchenja šnjaš ga na 0,7 wo%.

Na produktowych wikach bě zyle šnadny wobrot. Wukraj drje njšche płaczinych wotpy, tola tu žo płaczijmy ludna pschemędnichu. Wiele žita na wiki njeschindże, ale to hischcze luzowo njenamaka. Njewušłoźej tak žo žitne płaczijny we płchichodźe wumija, podwjaźuje ischerske mikowanja. Šnohaty wjeschego zentnar:

w Barlinje

pschenicy 12.50—12.65 hr., rožźi 12.50 hr. hacź 12.65 hr., jeczmienja nalšnego 12.75 hacź 13.40 hr., nowšnego 10.75—11.90 hr., wowsa 9.35—9.65 šlotych hriwnow.

We termińowym wikowanju:

płaczijnje zentnar pschenicy za maju 14.15 hacź 14.17 hr., rožźi za měrz 13 hr., za meju 13.90—13.92 hr., wowsa z měrz 10.36 hr., šapjeja 10.35 hr., z meju 10.55 hr. hacź 10.52 hr.

Wiki rěšnecho šotu šandźenu žobotu w Barlinje, Zentralviehhof.

Pschihnali bęchu:	Wone płaczachu:
2334 hornjałowow	20—53 hr.
1790 cźelatow	40—90 hr.
6985 wowzow	21—50 hr.
6247 tukrajnych a	
461 wukrajnych šwinj:	
240—300 ptw.	67 hr.
200—240 ptw.	65—66 hr.
160—200 ptw.	62—64 hr.
120—160 ptw.	59—61 hr.
do 120 puntow	58 hr.
ranzy a kundrošy	56—63 hr.
kóły	20—25 hr.

wicho po zentnarju žiwoje wahi. Wiki we wschch dwuzinch kładu wotbłažachu.

Wiki šandźenu žobotu w Běłej Wodźe: butra 2.20 hr., twaroh 30 np., jeja 12 np., jabłuka 20 hacź 25 np., kał 10 np., 2 puntaj 15 np.

Šymjentneběrny Pólšcze. Šo nimi žo pola Šerbšchcho Hospodarja jara žiwnje pracźeja. Wóš-my nauhim pschecźelam šdźěłacź, jo mógja tute běrny teš we zemjanšlich mechach hotowe wotwožne dostacź. Tak mógli nalche družtwa a hospodarške organizazje w jenj lowriji wjazy druzim kupicź. Mechi dyrbja žo we žobu kupicź. Płaczijna žo ta běrny w mechach kupjene we 1,— hriwnu ponwjschi. Běrny šu originelne žymjenja. Wone šu wopraowne žymjenjezki a nuz žane łaj dźěłacźa htona wulke dule, ichtož šu druhdy naschi ratarjo jako žymjenjezki łuwowali.

Na pschedań:

Kobła, lischka, w Trupinje 10.

Kóń, hrěni, knježi dwór we Wowunjowje. — Šnjaty w Khožnjowje cźo. 7. — W Wónjezach cźo. 19.

Kruwa, wupokhurzełna, w Małeschezach cźo. 79.

Kóły, pschipuschczeżnej w Hużźinje 7. — W Dešnym Hunjowje 10.

Wół do cźehnjenja a jałoja w Kettizach 17.

Prošata na Zidowje 237.

Wós dźěłacźay w Běłej Wodźe, Lansitzerstr. 25.

Sedy pytaja:

Pohonjeł Frankenstejnški muzeum w Budyšchinje.

Mołerski, Merjowski w Minakale.

Honnczeński wučzobnik, Fischer w Hušzy.

Krawjaz Robert Scharf w Lubiju.

Hołzu do kuchinje, knježi dwór we Sarécźu. — Do domu Melchingowa w Budyšchinje, na Jurjowej 6 hł. 14, delka. — Zichdrichowa we Starym Lubiju 96.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe cźiki, dźenša bohodnja 3/11 hodź.: Kupzy wotcźakuja, kak žo mił wuwoja, schpaine wiki. Tendenza njejašna.

3/12 hodź.: **Kaž pšched hodźinu.**

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotšiwe hymje wo tonu abo 1000 kg, šamo 100 kg płaczijny wo tole zrimnie.

	21. 2.	20. 2.		21. 2	20. 2.
šchcźenza	250-256	250-256	rauh. wohwež	18-18,2	18-18,20
rožź	250-255	250-253	mech. weizen	19-20	19-20
rožź. jeczinjen	255-268	255-268	rožźnohe	15-16,60	16-16,50
nal. jeczinjen	—	—	hermaje krupy	19-20,50	20-20,20
wowš	187-193	187-194	hrótz	20-21,00	21,00-21
pukarica: Mais)	222	—	wo'o	18-30-2	18,00-20
pschenicin. mula	34-36,75	34-36,75	tenn wohwiži	24-25,00	24-25,00
rjana mula	34-36,75	34-36,75	wodre hymje	14-15,75	14-14,00
pschenic. wotr	15-15,20	15-15,20	ohr. hymje	14-15,00	15-17,00
rjane wotrubu	15-15,20	15-15,20	hmne 50 ke	2,90-3,50	3,20-3,50
rauh	390-400	390-400	rjana. rjane	1,15-1,25	1,15-1,20
rjane hymje	400-405	400-400	„ pschenic.	1,00-1,05	1,15-1,25
wroch	21-22	21-22	„ wowšowe	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelušchki	18-19,00	18-19,00	„ jecźna	0,90-0,95	0,90-0,95

Wjezne płaczijny w Budyšchinje.

wot 21. februara 1925.

Wiche płaczijny šo po stotej hriwnje rožźowe a.

P chedawjet		najmjeńscho płaczijna	najwušch. płaczijna
Pschenjeza, šwonka wotedacja	50 tilo	12.5-	12,70
Rožź, šwonka wotedacja	50 „	12,30	12,50
Jeczjenjeń, šwonka wotedacja	50 „	12.50	14 00
„ nalamiši	50 „	—	—
Wowš, šwonka wotedacja	50 „	9.25	10.00
Raps	50 „	—	—
Bérny	50 „	2 20	2.50
Šchyno	50 „	3 00	4,50
Sétkowa, ł mošch. mlúcź, praš.	50 „	1,00	1,30
„ ł ma ch. „ ł cząšt.	50 „	1 30	1,50
„ ł zapami mlócźena	50 „	2,20	2.50
Pschenična mula, 70%	50 „	20,50	21,00
Rjana mula, 70%	50 „	19,00	20,00
Pschenične wotrubu	50 „	8 50	9,00
Rjane wotrubu	50 „	8,50	9.00
Prošata 754 ſchtuk	1 ſcht.	18,00	32,—

S **Njeswačidła.** Tudomne šerbške towarschtwo Jutrnja wuhotowa šandźenu njedźelu wjeczor w knježim hoschćenzu šwój letuschi šalošenšći šwjedźenh. We pojtajenym cźašu běšche runma žurla hišchcze pomérnje njahje wobhadźena. Dyes dźiwa! Hdyž jedyn šwjedźenh dnj hońi, jo ani njedźele wjazy njedóžahaju, žo też tuh na šwjedźenje nalhodźi. Jako pak žo porjad šapocza, běšche žo nahladne pschijowjolnoćzstwo šešlo, kiž hischcze pschibérasche a też ikónczne požčzadne měšno wotdźeli. Pschedźiwna, wjelgo pschitomnych, žórły po 8 hodź. porjad wotewri. S pschewodom hudźby Konjowskich herzow zaklinča thromadny šwón „Nješe Šerbšchwo / procha šwoja". Na to wotewri po šawěšćeh a hra: Zyna dyrbi do dwora" ko pschedstaji. Po wuwiwanju pschina „Ódźe statok mój", jimasche šo wošadny šaraf, hdjes Kaplef Hrowa. We šwojej rěcźi rozłoži pschitomnym nadawk šerbškich towarschtwow a pokafowaschče na wschelake strachi, kiž wobstajcźe Šerbšchwa hrožja. Pódźe-li dale tak, budźe žo po lětdźešatkach, pschi kótrej pilnej dźěławosći naschich towarschtwow, tej Šserbstwo k rownu jónowuc. Knježi rěcźnik pokaza hischcze na mjtuloć jwjatša šerbško-nemškich wobšodow a jeho šamér, šo šaraz we dešitkach dorost na šerbških wuczerjach, kantorach a fararicach; na žadyn pad pak žo j tuhym na dźěłenje wot krajneje zyrkwje njedźěła. Nadawk šerbških towarschtwa je, tutón šwjatk na kóžde waschnje podpjerać. Zinu pschikłeń, kiž tuhym jara wjeżomnym wunjeschenjom šlědowasche, pokasa, jo maju pschitomni šposnanjenje ja nje. Pjech šłonja tej šnutkł: Na to šešłowasche wješ-lohera we 2 jednanjomaj „Šjehany nawoš-nja". Po šjromadnym łpiwje „Rjana Luźiza" pschešłaji šo hischcze žort we jednym jednanju „Na hwałjnym wuczowanju", kiž wotlr šmjerża wubudźi. Bohaty pschikłešk, kiž wschitke pschednjatjenja pschewodźeche, mytowasche prózu pschešłaječiwu a jich towarschkow a šwjedźeschče wo pschijónjowacźi je šterny pschijóńczuchańtwa. S wjeschcej rejku, kiž šo we wjazmych rańtschich hodźinach ł „Kozerowej meju" šónczi, je derje poradźeny šwjedźeń wobjamknuty.

S **Kamenza.** Sešudźujomne wotrakawšwo šlužeńcu tu łónjše hołcźata. Woni wotrišachu šchtyri młode šchtomiki, kotrež dźěłacźerjej Rich. Heinrichej šlužeńcu, blišo nad šemju. Nadźijomnje njewěchow bórły šoštanja.

Indiſche ziwjenje w Budyschinje.

Wobšehita rosprawa naschcho dopišowarja, ja kotrehož dešchadnym wot komiteja nowinaršku karku.

— **„Maharadżowy thwaj"** běšche ideja a šjednóčenje wulkeho drastneho šwjedźenja, kotrež je šwjatk łužiščich wumjelcow šandźenu žobotu 21. t. m. w „Krónje" w Budyšchinje wuhotowak. Wobej šurli a wschitke pódšanške měšnošcze běchu wot domjacych Budyšchiščich a łužiščich wumjelcow ł drjewom, papjern a barbu tak pschewarjene, so je nichtó wjaz njespóźna. Wšcho mješcze orientališši-indišti, ras w barbach, w wobšwětlenju a w karakteru wupyschenja. Saltupnyschči do pschedhobdy šaja kóždeho špodźiwne, ale wobraholdže šimaze kuše. Wšcho so njjeschwjesche ł orientalšaju, drašcźenymi muzšiini a žónštkimi. Židožo, Chinešožo, bruni, žołcźi a kěli, njewólnizy, mješchnizy, mandarinoju, Turkožo, wjerchožo a prinzožo a šchto we schto wjaz ł kuštobohateje ł běła internazionalneje Indijeje, hdjež bydli we štónczowej płódnej jemi nimale schtwórjena zyleho cźłowjeństwa ł pyratarej Indijeje, wše wobraholdźitym rajo bajow. Wot 8 hodź. hrajeschcej dwě kapale bjes pschestacźa žo wotmeńnjujo, też hudźba je wschelakimi ekotitschimi nastrojemi ł nowymi měšchana, pofticzejsche teho runja wošebity ras. Newšchchego, ke kótremuž šchérsche šthodźeńki ł parketa wjedźechu, pschedstajejsche typiški indišti tempł ł hobrišim pschibohom, hdjež ho šrjedź šwjedźenja wérowanje maharadże ł jeho njewěšim wotmeńwasche — a to w zyłej jušekrasnej pyšche a wotmeńnjazym pišanym wobšwětlenju a zyły šwjedźenh šfukt běšche porjeńšeny ł narodnymi indiškimi rejemi, kotrež chrjódła tamnych templowych pschibohowitich šlužowniznow mułkotnje rejowachu. W pschešetawach šatikrotz a kuštarjo šwoje kunšchty pokafowachu, hewak pak ko na parkete wjeschela a barbowe a drašcźowkrasne mérwinjeja po takim hudźby w łobkej rejzy wjerceschče pyšchej ynu nóz. Wobeje ma šo wuješkmjeć, jo zyły šwjedźenh najcbacź ekotitšch hrotaty a zithon rahu jara wušaduty a pschiščitiu šnjčchch hnjeschče. Widźachuty mnoho ludu prénich wokrotow měšta a też wschelakich ł dalšich mjenjach Łužiju, haj też ze Šserbow.

Najwjetšche šaštužby we dotal najmułotnišchi šwjedźeń w Budyšchinje — zyle wułkowschčanški — na šnaty wumjeńtki mołer Friedman a tu draščenja je šo knjes Fingerlos — Budyšchinški jako wułkim nadawkam frošcźeny wumjelc pokasał, je dźe też na naješe šerbšče dźiwadło ł išo wjele kčoź rjane wěcy podał. Jeho wotwołźujmy šlkad, kotryž tajcy rjane rěcźe, poručźenu naschim towarišwam, njetrjebamy wšajo do dala khodźicź, kaž do Dżejšcźan a druhdże.

Dokelž wjetše šaštupa žanych mudarkow wjaz njeběšche, a też nichtó nječeny njebé, nječhto wjcź a jšcź, możesche cźichi ł šchjeńczował jara tuni kraźny wjeczor pschešwjedź.

Šarjadnjm u šmješe wułki dešcźi, dokelž wopyt njebéšche tak bohaty, kaž běšche wočzakowany, dwě hacź do tři sta ludźi mógješche rad wjesy łucź.

Łužišky wumjelcy šarjadowachu pschi wjeczoru loteriju wułkotnymi wobraschi a druhich wešow, kotrež mózachu šwojowni dešitwarjo hnydom šobu wjacź.

Pólizaja.

* S **Plawna.** (Šamowobradźiwu šadźiwali.) We jenej ł pohlednich nowen wuhlada młoda holza, hdyž po Bjedrich-Augušťowym mješe dźěšche, žónjku na kónczkach železnehu wobłoženja wiješa. Na pjatu šwokani polizišlo wuwjwobdržiznu žónjku ze šrašćnehe šituazije. Kaž žo wukopa, je žónjka pšches wobłożenje šalěšcź dyzła, so by ł mošta do réki skočźika. Pschi tym pak je ša drastu na železnych kónczkach mołowehu wobłożenja wiješo wołaka.

* **Heinerswalde.** Hdyž tudomny rejništ mischtr Paweł Schulźenohm krmu rěšasche, kotruž běšche pola hubleza Hendricha Dittricha kupił, nadyndny jemu tołsty žołcź jarčsaneho howjada. Jako ión rošrehnu, namaka w niju

lił runoboczne pyramidy, kotrež běchu tři zentimetry wyšoke. Tak hajny běšche twar tutych pyramidow, jo so ludźa jenož cźežko pschehrodźeżej dachu, jo su tute rjane kamuschki w howjadowym žołcu nastałe.. Wschitzki měnjachu, jo je złoczo taste drjewjane klogki pożrjeło a so su tak do žołcha pschischłe. Tola wězmuństojnu w Zitawskej rěčarni spójnachu pyramidy hnydom jako žołcowe kamjenje.

* **Kruwa na rejwanskej łubi.** W Aichachu w Bayerskej sta so sceżehowazy podawk: W žuzdobnej wjesoj běchu reje. Wošrjeżej schtuczki nadobo sastupi kruwa do sole, dźesche hacź do hriedź łubje, hdźež potom do wschěch konzow se złowjinaj wulkimaj wocźomaj se spodźiwanjom so wobhladujo stejo wosta. Dokelž tajcheho rejwanskeho mischtra abo też połizistu trjebacź njemóžachu, prózowachu so huydom, kruwiczku sajo won sehnacź. Tola so jim njeporadźi sadźewacź, so njewitomy wopyt nahladnu wisitnu kharthu na sali njewostaji.

* × Sautowom do rěki Mozelsajeloj. Pschi wożowanischczu (Moselsähre) rěki Mosle pola Möselweiß-Güłz wjeczor automobił dr. Käufera ł Moselweiß, kotrež dźesche ł pschewożowanischczom pyches rěku, do wjeże sajěcże a jo pobnuri. Wjednik wosta żiwy, ale dr. Käufer a jeho mandźelska so tepschichtaj. — Też we Łobju sta so podobne njeboże. Pola Wörlitz blizko Dessauy dźesche Heinrich Bachmann ł Coßwiga ł automobilom, we kotrymž direktor kotła-teppichoweje fabriki Sedlatsche, ke pschewożowanischczom pyches Łobjo jědź. Automobił bě na pschewożowanischczo sajeł, tola stejesche pschi dalokoj jazy. Wjednik wyschesche, so by wón někotre metry do prědka sajeł. Bachmann ł nowa motorej dźěłaca dasche, njemóžesche pak auto ruče dołoj sajazicz. Auto jazdźe do Łobja. Direktor Steven możesche so ł pluwanjom wukhowacź. Bachmann so ł wosom pobnuri a so tepi. Jeho cźelo hischcze namakali njeżiw. Wóss namakachu we rězy, dokelž blizko pschi pschewożowanischczu stejesche. Każ bě widźeł, bě Bachmann hischcze ża ruczne łpinadu cźahnył. Direktor Steven poczerpi schkodżenje cźuncow a wo żebi hischcze nicżo njewě.

* × W pomorskim jězoru łhubi so jena potkupa. Każ so le Schezecźina pische, je so do morja łhubiły kónj kraja łhubił. Dwě jutrje wulki kruch jemie bě se schtomami porosczeny, kotrež běchu 5—6 m. wyschoke! Wot zgleda kruchu jemje njeje nicżo wjazy widźeć. Każ so ida, je kraj 9—12 m. do łhubiny sajeł.

* **Nowoczasna pomozna expedizija.** (Přenja pomoz z lětadłom.) Wo pomoznej expediziji fa se žněhom saswetych turistow, kotruż lětadła wupjedźechu, so se St. Moritza łdźeli. Tjo žněhakowarjo (Skifahrer) pod najwjeddowarnjom dr. Stauba se Züricha běchu so do Marinelli-hěty we Bernińskich alpach podali, to dychu tam geologiske studije cźinili. S wulkimi žněhom pak buchu w hěcze zawěcźi. Dokelž łtajnje lawiny hrożachu, njemóžachu hětu wopuschcźeć. Turistojo pak mějachu jenoż na tři dny jěsch hobu a dokelž skoro hižo tydźeń w hěcze pschebywachu, bojachu so wo jich żiwjenje. Tehodla dyrbjesche so jim ł lětadłami pomoz pschinjeseć. Po wjazy njewuspěšnych posybtach poradźi so słónczne dnuźmaj wojeskimaj lětadłomaj Bernińske alpy pschelećeć. Pschi tym wuhladźichu tammnych tśioch turistow a cźiłownu tym proviant bele. Potom wrócźichtej so lětadle do St. Moritza, to dyschtej tam cźakajcym pschiwusłym pomócź dałoj.

* **Nowe łuhy nastawaju.** W blizkosći Sebastopola łuhny so 37 000 kubikmetrow semje ł natheho brjoha do morja. Morjowe dno so łdźiwny, tak so 150 metrow dołha połkupa a wjazy mjeńšich kuwow wotpa.

* Jendźelskej so semjerżenje wěscheći. Seismografiski wězmuństojny wopsewi w Londonje, to buoże twarcy ako fjezdu pschichodneho tydźenja cźežke semjerżenje Jendźelsku domapytacź.

* Sanicźaze wětry w Jendźelskej. Każ so powěda, je so Jendźelska ze satrašnymi wětrami, dešcźemi doma pytała. W někotrych dźelach dosczahny wětr łpłutkosć wo 55—63 mil sa mjeńšchitu. W południschowschodnjej Jendźelskej nadźechu so wulke łnihi a załoschnje wulke kruwopicze so tjewi. W Lancaschirskej a Nordwales wulka woda wjele schkody nacźini. We wjele stronach kraja wětr telegrafiske groty rostorha. Sérjedź Newyorka a Bertielleyi so dwaj wosobowaj cźahaj pschi łamym powjedźachaj. Wětna běschtaj ninno, łtuhy so wjele tyšacz tunow skały na żelesnizu. Cźahi so telegrafizy na strach kedźbliwe lećinjachu. W jendźelskim kanalu załhadźene łhonjazy wětr. Wumożźiłe cźołmy dyrbjachu zyły dźeń kwasć do wjecźora pilnje dźełacź. ×

* **Romantiske wotwjedźenźa sławjisna.** Romantiske wotwjedźenje sta so w Palermo. Bohaty Italcan wróceschе so, każ „B. T.“ ł Roma sdźeli, ze swojej 17 letnej dźowku ł wuhodźowanja. Na dobo pschećahny jeju awto; 4 łabjene postawy wustorcźichu ł wosa, hrabnychu mkobu hołzu, doniesechu ju do awta a wotjědźechu. Nan rubjeneje hołzy powěźny so sadźiwšujo sa awto. Rubjeznizy pak wjazy trócź na njeho wutśelichu, doniż nan słónczne so njepuschcźi. Nimodazy bohon podawk wobkedźowali, njeźiwerichu pak hebi, pschećiwo rubjeznikam sakrocźicź. Policija je wuhladźiła, so je wotwjedźenje wot 27 letneho studenta wuschło, kotrehoż pak běsche nan bła jeho wulkeho dołha wotwołał.

× **Wotwjedźenje lotrinskeje dowjeże.** W Bralczowa Berejamo w Italskej widźachu wobydlerjo brěhow na torhoschczu leżo. Je rozwjasawschi namakachu hdźež w nim. Sa hodźinu chayłche wjazy hacź 8 mandźelskich kiž žane dźěcźi njemějachu, dźěcźo pschinjeć. Pschedniczeje wjes njemědźeschе, komu dyrbi dźěcźo dowěrjeć. Tehodła pschińdźe na mysl, je ł loserinu wuhrajcź. Sa hodźinu wichě łoźin wotbu. S nich wuwinikowane pjenjezy dosta tón, kotrež dźěcźo dobu.

* **Afrikanski hypnotiser.** W Romje spodźiwachu so na wustupowanju afrikanskeho hypnotisera, kiž swoju wjes wjazy wunoschne waschnje wuźiwa. Jedyn druhi by zwotwitowanjak a tam swoje kumschty pokasał abo ża dobre pjenjezy w jenym barieteju ko wobdźiwacź dał. Tola Afrikan cźini weź jednorischo. Hdyż bo wobkhoda stotarja abo pschekupza sasrowi, nahromadźi hromady druhich wdawo a . . . sapadny. Pschi tym kiwerucje pschedawarja ł krutym wokom a dótłenje handom swoje pjenjezy wrócźo, dokelž pschekupz je . . . hypnotiserowanh. Natuknjeni wobkrucźichu pched sudnikom, to je ża jim pyches pohladnjenje zuseho muża wscha wola wobła a potom, hdyż běsche dawno preć, hakle sazhu ł hebi pschinjedźechu. Na dwajeczi tajchich padow je so wojserwiło. Hischcze nimaja Africzana. Nadźijomnje zwoju hypnotiku muża też na polizistow njepschenjeseże, helwat jeho żenje njepadnu.

* **Pyches nóz wjazykrócźiny milijonar.** S Newyorka so wo sensazionelnym konzu wulkeho prozeha pische. Jedyn ze wo sforźbu, kotruż je jednory hórnik, ł mjenom Carlson, pschecźiwo wulkemu amerikanskemu druźstwu dobył. Druźstwo je na njesakonske waschnje Carsonowym patent ł wobrowjej produkziji nakoławało. Druźstwo dyrbi Carlonej 20 hacź 30 milijonow dollarow wotschkodźenja saplaczicź.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija“. Jutře wutoru so njezeńdźemy. Dalše hladaj w powěstniku přich. sobotu.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu wjecźor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwuczowanje w delnjołużiskej rěči.

Bukecy. Spěwne towarstwo „Radosć“ změje srjedu wjecźor 1/2 8 hodź. spěwanje. Předsyda.

Jednota „Sokoł“ w Ralbicach ma stwórtk wjecźor 1/2 8 hodź. zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinie. — Zamołwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart, w Brězyncy, — za nawěstnik: A. Dučman w Budyšinje.

Wels přede wšěmi do prědka !

Štó přinjese prawe modele mantłow, drastow atd.?
Štó přinjese najrjeńše židy, kropy, eolienu, crep de chine?
Štó přinjese najnowše mustry muselina, wołmjanych tkanin, balmjanych tkanin atd.
Štó přinjese najrjeńše žonjace šaty we wšěch wuwjedźenjach?
Štó přinjese dobre solidne hołcace a dźěcace šaty?
Štó přinjese najwjetši wubjerk bantow wšeje druźiny?
Štó přinjese najrjeńše serbske rubišća a fale?
Štó přinjese najnowše muźace, pacholace a dźěcace wobleki?
Štó přinjese najrjeńše zwjerśne košle, nócne košle, garnitury?
Štó přinjese najnowše muźace klobuki a čapki?
Štó přinjese najlěpše žonjace, muźace a dźěcace nohawcy?
Štó přinjese najwosebniše ulstry, kosmikste a gumijowe mantle?
Štó přinjese najtuńše Brecchesowe, manchestrowe a dźěłanske kholowy?
Štó přinjese najwjetši wubjerk a najtuńše płaćiny?

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon 12.

Hosćenc w Sowrjecach

Póstnicy:

Pyšny bal.

Wšěch přećelow a znatych přeprošujetaj

Arnošt Paleŕ a mandźelska.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře wutoru:

Wulke póstniske reje.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandźelska.

Serbski Hospodaŕ

ratařske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacejow w Pólskej.

Centnaŕ přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Wotewrjenje skały w Radworju.

Česćenemu wobydlerstwu **w Radworju a wokolinje** wozjewjam, zo sym w Radworju

skału wotewrił

Porućam so k podawanju granitowych kamjenjow wšěch družin a prošu wo dobrodźiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom **Feliks Stazak w Radworju.**

Pytam

kuchařki stwinske boley jara wjele dźowkow, wotročkow a pohonćow.

Přistajeŕka Görlichowa

na sukenlskej nasy 1, tel. 847.

Vogtlandske

wupjerki

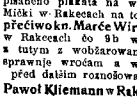
počehnjenja blidowe ruby, twjelki kunanske ruby, pfikrywy z wósskow. sukna, wołma

K. Erler w Budyšinje

žitne wiki 11, napřeć „Złoteje Hwězdy“. ::: Réći serbski

Hdźe dam swój předešćnik

wupojedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej šawskej nasy 8. (Otr Brandta nasl.)

Wróćenje česće.

Wjelekróćne ranjenje, kiž sym do hród z přibiłom wote mnje pisanecho **plaknja** na wrota k Mićki w Rakecach na torhošću **přećiwo kn. Marće Wirthowej** w Rakecach čo 9b wobešoł, z tutym z wobzarowanjom a sprawnje wrośam a warnuju před dalšim roznošowanjom.

Pawoł Kliemann w Rakecach.

K nalětnemu wobdźěłanju role

staju wjetšu dźěłbu mašinow a gratow, **pluhow, bróznow, walcow, hruzlemjećakow, syjacych mašinow, kopanskich mašinow** a. t. d. po poniżenych płaćiznach a při najpřihódnišich płaćeńskich wumjenjenjach na předań.

Carl Gast w Budyšinje

na drjewowych wikach 27/29 telefon 1290.

Najwjetša wuporjedźerńa w měsće.

Mało trjebany

šrótowański młyn

z kamjenjemi je na předań **w lamnom čo. 27.**

Kury

kiž derje njesu, wšo jene kajkeje rasy, pyta hnydom **Sasker w Trupinje** pola Rakec

Čehnjowaj

wołaj

staj na předań w Broniu čo. 7.

Kruwa

blizko čeleći je na předań **w Skanecach čo. 18** pola Barta

Koza

blizko kózlatam je na předań **w Khasowje čo. 10.**

4- letneho brunecho

walacha

1,70 m wulkeho, ma na předań **J. Wirth w Rachlowje** pola Kubšin.

Do kóždeho serbskeho doma, słuša „Serbske Nowiny“

Žonjace, dźěcace a muźace

košle

wšěch wulkosćow a hódnosćow poruča

A. Kasper. Burglehu 11.

Makulaturu

ma na předań **Smolerjec knihićišćerńa** w Budyšinje.

Serbske a němske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach

wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 46 — Budyšin — wutoru, 24. februara 1925 — Bautzen — Lětnik 84

»S. N.« płaćo měsačnje wewudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, sap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so wyšo wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Najnowše z cyleho swěta.

Němski prěsident Ebert cežko sthorił.

W Barlinje, 24. februara, dop. 11 hodź. (Schkrowa powjeść.) Statny prezident Ebert je na sahorjenje klepeho cjrjewa (Blinddarmentzündung) sthorjeł. Jeho su operěrowali. Po operaziji je symniza pschiběrała. Tehodla sda so jeho sthorjenje sa cježke hyć.

*

Něhdyschi němski kronprynz je tež ony w Barlinje pschi wuběhanju koni pschitomny byl. Pschi tym je k wulkej monarchistiskej demonstraziji doschło.

*

W jrjedźinym Uralu w Ruskej něhdźe 100 000 dźěłacjerjow straikuje. Bolschewikske knjezerstwo je dało nasaty hnd pschipowjedźeć a je syhdom dźěłacjeerskich wjednikow wotprawić dało. Tasta je kommunistiska zwoboda. Nihdźe njesyn dźěłacjerjo tak pottóčeni kaž w kommunistiskej Ruskej.

*

S Parisa so powě, so je ko rumunski minister Bratianu do Bukaresta wróćił. Bratianu je dopisarjej nowin „Tempsa“ rjekł, so wě, so so Němska podwoli a so so dyrbi podwolić, pschetož Versailleske rěrčenje dawa Rumunskej prawo k najwótrischim nuzowym srědkam.

*

Nowiny „Idea Nazionale“ pischu, so so italiszy kommunistojo do Franzowskeje wucekaju. Tam so wojerzy wuwucuju, so bychu so do Italskeje wrócili, hdyž tam nasymm kommunistiska rewolucija wudyri.

*

Pschi italsko-južnoskowjanskim jednanju w Florenzu je so dojednanje wo łódźnistwje w Rězy (Fiumje) dozpilo.

*

Po powjesćach, je stronu knjezerstwa hischcze njepotwjerdjenych, bolharski kral Borik w najbliščischim ćasu do Warschawy pschijedźe.

*

Schpanilski diktator general Primo de Rivera je cježko na thrym sthorił.

*

Sjednoćene staty południowe Ameriki chjedza nowu konferenzu pschimórskich statow swolacj. Na njej dyrbi so ličba podmórskich cjołmow a druhich małych wójnskich łódźow wobmjesowacj. Japanska so pjecza sarjeknje, liczbu podmórskich cjołmow pomjenschicj.

*

Ssyn gouverneura Philippinskich kupow, Sjednoćenym statam południowe Ameriki hluschazych, major Osborne Wood, kotryž w Parizu pschebywa, je so psched pjeć dnjemi thubił. Policija horliwje sa nim pyta.

Sjesd němskostatneje khorhoje w Magdeburgu.

Pschiwišowarjo němskeje republiki ru psched létom swojsk cjorno-cjerwjeno-sloteje khorhoje sakožili. Sa létninu tuteho założenja je so na njedźelu 22. februara do Magdeburga sljet dobuschtwow tuteho swjasta swołał. Něhdźe 150 000 dobuschtawow bě so do Magdeburga sejchło. Teš z Awstriskeje deputazija republikanskeho schkitanskeho swjasta so pschi swjedźenju wobdźěli. Jejny wjednik, něhdyschi minister dr. Deutsch w mělschczańskim dźiwadle sa sjednoćenje Awstriskeje z Němskej wustupi, prajizy: Sšněm drje z tuteho městna na demokratiju w Jendźelskej a Franzowskej sawołacj, so byschtej prosumitej, so žedi syhdom milijonow němskich Awstriskich najnutrischio pscheje, so bychu so dźěl wulkeho němskeho luda sejinili. S tym by so dopjelnika myšl zamohostajenja ludu.

Mjes rěčnikami z Němskeje wozebje něhdyschi statny rěčnik dr. Haas z Karlsruhe z dorasom sa sjednoćenje Němskeje z Awstriskej rěčesche.

Pschi demonstraziji na torhoschću so pschi Magdeburgskej wulkej zyrkwi pod horuzajym pschiwyskanjom wobjamknu, němskostatnemu prezidentej sćělowazy telegramm pósłacj: Wjele tyšacj republikanow, w Magdeburgu k jrjedźenjeju jenoćtneho wobstaca swjasta němskostitneje cjorno-cjerwjeno-sloteje khorhoje shromadzenych, republiky a Wam, knjes němskostatny prezidento, njelhabaku žiwotu lubja.

Sjawne wuhoty němskostatneje cjorno-cjerwjeno-sloteje khorhoje so je srjedźenjerstim aktom w krajnje wubedźenym dźiwadle sapoczachu.

Po powitanjez rěčzi wyschschcheho měšćerzanosty Brimsa so założer a swjastowy pschedsyhda němskostatneje khorhoje, wyschschi prezident Hörsing zkowa jimasche. Na pschecźiwnikow republiki pokasujo wón mjes druhim praji: Stronty a wozoby, kotrež su njewotwobroćomne zyhnjenje Němskeje w tak wulkej mérje zawinowale, so sapowjedźichu, pschi nowotwarje nascheje wótczizny zobu dźěłacj. Město teho nuzow hanjachu, kotrež su w nowembrje 1918 Němšku muterjzy wukhowali. Zołma najnišcheho pschikłodźenja so psches stronu Weimarskeje wustawy wula. Kapowny puć jako prěni płod z tutych pschikłodźenjow a wohanjerjow wuridże. Po tym bludnym cjinje so z prawizu a ležizy bándy wutworichu. Hodźina politiskich mordarstwow psches Němsku cjehnjesche, a wjazy dyzli 400 cłowjekow jej jako wopor pschipadże. Hakle hdyž běchu so tele podawki, Němskej swonka a smutska cježko schkodźaze, state, republikanskim stronam zwitasche, so so z dobrym programom republikanskeje strony zaunym mako sapoczeć hodźi, hdyž nóžachu pschecźiwnicy republiki z brutalnej schćmawazu a hrubej nazlynlosću republiku nadběhowacj. Tutenu spoczinanju wójnskich wobdźělnikow, kotrež so jako pschecźiwnizy republiki wuznachu, dyrbjesche so nabyschcho stupicj. To pak bě jenoż možno, hdyž so wschitzy wójnscy wobdźělenjey sjednoćischu, kotrež na podstatu Weimarskeje wustawy stejza. Woni nětjachu nadawk, so schkitajo psched republiku stupnyć. To bě z blownej pschicinu, kotrejež dla so psched létom mjezoju se wschěch stron Němskeje w Magdeburgu senźbezch a němskostatnu khorhoj cjorno-cjerwjeno-slotu, swjask republiki kanskich wójnskich wobdźělnikow, założichu.

Bies rukowańskeho swjaska Franzowska njewotbroni a wobšadźenv kraj njewopuschći

Franzowski senator de Jouvenel je so loni jako zobustaw franzowskeho zastupjerstwa pschi Swjatej Ludwu w sanbženym se ptembrje so pschi wudźělanju Genfskeho protokolla wobdźělił. Na podlohu tehdomnischich wobsamknjenjow wón w „Matinu“ wojerwja, so Franzowska Kölnsku krajinu wobšadźenskemu wójsku wopuschćicz njeda, doniž so jej bjespschach pschecźiwo nadpadej z Němskeje njeje zarucźił. Dale so Franzowska njepschestanje na morzu bróniecj, doniž Jendźelska njeje rukowański pakt wobsamkła. Jouvenel praji, so budże so Berriot na kóždy pad titeju zadanjow dźerzecj. Na blížschim sjězdże Swjatka ludow budże franzowski sapołanz a zastupjer Franzowskeje w Genfje, Pawol Boncourt, tele sjetischcżo Franzowskeje psched zastupjerjemi Jendźelskeje a Franzowskeje zastupowacj. Jouvenelne nazionalistiske smyslenje je na dobabaje waschnje znate. Pschi tutym sjetischczu Franzowskeje njemóże konferenzu wuspěcha mjecz, kotruż chzedza Sjednoćene staty południowe Ameriki dla zamjerstwarja bronjenja na morzu swołacj. Psched nětrynmi dnjemi je so bjło z Pariza powjesć rosnjesła, so Herriot w tu chwilu wo smjenschenju liczby franzowskich podmórskich cjołmow a létadłow njemóże jednacj. Franzowska na jendźelske bronjenje pokasuje. Po tajtim je Jouvenel po sdaczu teho zamjeho měnjenja kaž Herriot.

*

Rospravu swjaskarskeje wojerskeje kontrollowazeje kommizije marschall Foch pruhuje. Hačrunje jeho rosšud hischcze njeje znaty, so z franzowskeho knjezerstwa zlyschi, so wobšadźenjske wójsko z Kölnsteho pazma njewoczeznje, doniž Němska zwoje njesakońske wojerske swjatki njerospuschczi, generalny stab njepowmjenschi, selenu policiju njewotwojerstwuje a w arsenalach a zabrikach wójnski material njesnicji. Němska njebudże to pschi najlépschej woli do spoczatka augusta dokonjacj mózy.

Marx je do Hamma wotjeł.

Ministerski pschedsyhda Marx je so njedźelu do Hamma we Westfalskej podał, hdyž je so dźeń pozdźischo **pozedźenje provinzialneho wubjerka westfalskeje zentrumskeje strony wotmeko.** Marx je tam dyzli porerzecj. Maja sa to, so je so pschi tejle składnosći se spjerzywymaj zentrumskimaj sapółlanzomaj z Papenom a Leonartzom w jeju zamjenym wólbnym wokrjeju wurěczejowak.

Pschijecje němskich putnikow w Romje.

Bamž je zobotu němskich putnikow pschijał. W swojej rěczi praji, so jich ći ležcz wutrobnje wita, dokelž su z dalcka pschipuczowali, so bychu hnadu zwjatcho leta wuzikwali. Se zamjenym nasbonjenja wě, kak khutnje je Němcy z nabožeńskimi a katholskimi prascheniemi saběraju. Teho dla rad wschitkim, kotrij su do Roma pschischli abo kotrij su w Němskej wostali, zwoje japoschtolske zohnowanja wudźeli.

Internazionalne wustupowanje sa wósmohodźinsti dźeń.

Němski zejm hischcze njeje Washingtonske dojednanje wo sowjedźenju wósmohodźinskeho dnja potwjerdźił. Organizazije zwobodnych dźěłacjerjow, pschistajenjsow a sastojnikow tehodła 2. měrza w Kölnje, hdyž budże tehdy internazionalna konferenza metallowych dźěłacjerjow, internazionalne wustupy za wósmohodźinski dźeń kańli dźeń a za sjednoćenje dźěłacjerjow wschěch krajow pschihotuje.

Wusamknjenje dźěłacjerjow z dźěła w Bieleseldu.

W Bitterfeltskich fabrikach je so 18 000 dźěłacjerjow zdźěła wusamkło. Dźěłacjerjo pjecź fabrikow zhebi wyschichu nsdu jadachu. Rozrjazuju wuzjud dźěłacjerjo z wotbłoženjom wotpokasachu. 7000 dźěłacjerjow dźěło złoži. Na to dźěłodawarjo też druhe fabriki samknychu.

Namjety němskich ludowzow w pruskim zejmje.

Antisemitiiizy němzyh ludowzy w pruskim zejmje su zlědowace napraschenje sapodali: Na wabjace pokiczenja běchu Němzy do pokodnischeje Ameriki wucekajnyli. Wot tam so wrócźiwschi tamnische wobsitejnosće z najcžornischimi barbami wopitzuja. Sa nisku nsdu, kotraž k žiwjenju njedostacha, su dyrbjeli dźěłacj. Bydło a druhe žiwjenjowe wobsitejnosće su tak schpatnje, so su cłowjeka njedostojne. Dokelž so němzy wucekarje njezmědza w pschichodze dale tajkim stracham wustajecj, so podpisarjo praschcha: Je state ministerstwo w zajimje strowje wobydlerskeje politiki hotowe, z wobschěrnym rosjasnjenjom k wucekjenjeju rosšudenych ludzi psched tymile hrozazymi strachami warnowacj?

W dalschim napraschenju němzy ludowzy naprawy pschecźiwo pschicźahowazym židam žadaju. Wschitzy židzi, kotříž su po 1. auguscze 1914 do Pruskeje pschicźahnyli, dyrbja so jako wobezejzni wutrakenjo z kraja wupokasacj. Jim smě dowolene hyć, jenoż to sobu wsacj, schtož su pschi swojim pschejzdźenjenju sobu pschinjeli. Dalschemu pschicźahowanju Semitow do Prusseje dyrbi so sadźewacj. Wobydlenja, w kotrychž pschirjezenjeni židja bydla, dyrbja so jim zebracj. Hacj na dalsche njezmě so pschiwisnischnikam zuzych razow abo druhim wobezejznym wutrakanam wobydlenja dacj. — Njemudre by było, take žadanje dopjelnicj. Wutrakaj měli potom prawo, z němskimi pschicźahowarjemi po tym samym waschnju zachadźecj.

Pólšta so pola Swjatka ludow potwolała.

Jendźelski kommizar w Gdańsku je jako zastupjer Swjatka ludow rosšudźił, so Pólšta nima prawo swoje pólske kaschcżili w Gdańsku (Danzigu) wupowstajnycj. Pólšte knjezerstwo je so teho dla pola Swjatka ludow pschecźiwo rosšudej jendźelskeho kommizara potwolała.

Khorosć jendźelskeho krala.

Jendźelski kral je na thrym cježko sthorił. Khorosć je so na pluza wupschestrěła. Teho dla może so dleschi cjaš minycj, pryedy hacj kral wotkhori.

Lloyd George sthorił.

Kaž so z Birminghama powě, je tam něhdyschi jendźelski ministerski pschedsyhda Lloyd George cježko na nasymnjenje a bolosće w schij sthorił. Wón bě zobotu we Waisallu pschi wudospołnjazej wólbje sa liberalneho kandidata Maca Namoru rěczał.

Swada w rumunskim knjezerstwje.

Njedźelu stoj w rumunskim ministerstwje finanzny minister Bratianu, bratr ministerskeho pschedsyhdy a swonkowny minister Duca do zo srafskoj. Finanzny minister Bratianu pschi teje składnosći praji, so je swonkowne ministerstwo jara hubjenje sarjadowane; wožebje dyrbi so jeho sarjadowanje we wukraju dospołnje pschemnicj. Se stoka złocžuschi minister Duca praji, so žedi tajku kritiku swojeho ministerstwa njeda lubicj, najmjenje je strony finanznoho ministra, kotrehož smylki w finanznopolitiftim a hospodarskim nasmjanju dyrbi swonkowne ministerstwo stajnje porjedźecj. „Nochzu z Wami ničzo wjazy cjinicj mějo, byrnjež bratr ministerskeho pschedsyhdy byli,“ swonkowny minister Duca praji a poźedźenje wopuschći.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski

Kajl. a zajtřnja kupowarnja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tanjo

Zjeka w Bolharsku.

Policajti w Sofiji je so poradźiło, komunistisku zjeku rozbiśiś, kotraž ma sjwoje sydło w Sofji. Jeje kobuzstawy sy njeznate, wušudo wukonjachu. Cžežnyneho pschedsydu su sajali.

Nuzjena dźiałańska słužba w Bolharsku.

Winowatosć f dźeku je so w Bolharsku f wobsebitym sakonjom srjadowje. Pobła nuzjeneje dźiałańskeje słužby, kotruž dyrbi tódy stoćan wot 20. hacź 40. léta wukonjeć, je wuradna dźiałańska słužba za tych młodych ludźi wotmyślena, kotśiž njeśu we wójsku słužili.

Kommunistiku w Belgradze sajeli.

W Belgradze su tajnu kommunistiku cźišcźerjenju wugledźili a sekretarku „Cźerwjoneje pomozy", profesorku Deżanku Cretkowiczowu sajeli. Po sapiśach, kotrež nala njeśe namakachu, je wona wschelakim kommunistam podpjery w sumnje wjazy dyźli 1 milijony dinarow wupłacźiła. Hischcźe druzich kommunistow hijmaju.

Mórśa ruśeźnizy w Chinje.

S Kantona (w Chinje) je so powź, so je 80 chinestich rubježnikow pola Macca portugalsku parnu łódź „Tagotu" nadpadło. Pod dothim a njeznatym wojowanju dyrbjachu rubježnizy zotaś. Na wobémaj stronomaj je schkodowanje 70 muźi wuźinilo. 40 muźi, kotśiž běchu łobk łopła franjeni, je so tepiło.

Sserbśki njepocźink.

Sserbśi lud je dobry lud, ale ma sjwoje brachi a njepocźinki, kaž druhe ludy. Jedyn f najwobśinjśich a najstrašnischich, kotryž je w serbśich sławjnach hižom tello njeśkoźa naźinił, to je sawisć. Cźehodła njemóžachu so Sserbjo napschećo sjwojim njepschećelam sjednocźeć a jich f kraja wuhnaś? Se sawisće, dokelž hebi śerbśizy wjeźnyeho jedyn tomu druheńu pśeśuje mésnu sawidźenju, radšcźo zujm słužacźu a zujm pomhacźu, hacź so bychu sjwojemu krajanej pomhali a sjwojeho krajana podpjerali. A wjeź to dźensa teź hischcźe tak? Njewomha teź dźensa Sserb radšcźi zusemi, jenoź so jeho sobukrajan a wjeźnjan wjeźy wušiŕ méŕ. Haj, dźicźe do naschich wjeskow a nasbonicźe to na kóždu kroćel. Jedyn zuzy sastojnik mi prajesche: To najwohśinśiche we waschich Sserbach je ta njeśmérna sawisć, so śuźoď śuźodej te najmjeńsche njepopschece a na nim jenoź to najbubjeńsche widźi a we nim śkoro jenoź to najbubjeńsche powéda a dobre stronki na nim ani njewidźi. Béda pola waś mjeńschemu, kotryž so wo nésko pózuje a kotryž chźee dobrédka pschińcź! Kaž rój pczolkow abo schercshenjow so lubi śuźoďa na njeho wala. A héda, je-li do njeśwoźa pschińdźe! Potom prajuja so, to buchu jeho gyle do kóśta stekrali!" Njeje to, lubi pschecźeśi, hnito woprawdźe tak? Niz wschitzy njeśu taizy, ale tola mnoho mjes nami. Haj, najwjazy kleśkow a wobrěcźenjow we Sserbach wukhadźa f tuteje sawisće, kjwojemu krajanej śniemóžnicź abo tola poczeźcź. méć nékajki wuźitk, dyž jam nimasch nicźo f tóho. Ale nékotrychżi śnadź prajiš: „Schtoś ja praju, je tak wérnosć." Haj, luby pschecźelo, trasch wérnosć, ale je to teź zyka wérnosć, schtoś ty prajiš, abo njeje to wjele bóle jenoź pokoźcna wérnosć? Bórśche hacź tźa, je śkoro pokojeźnje wuprajena wérnosć. Ku tóžo śpóhnajeśch hacź tajku pokojeźnu wérnosć, kótéŕ so jenoź nécźcho praji, schtoś je nécźak wérno, ale so njedopraji a bźeź hebi druśy pokraczowanje sawocźatego famy leźinja a potom najbóle wopaśi. A f taisej pokojeźnej wérnosći wédźa sawisćevini zara derje wobkhadźowacź. „Ale njeprawosći dyrbi so napschećo dźiśacź, sprawnosć dyrbi wschudźom dobyć." To masch prawje, ale cźéri tebje we twojich śkowach jenoź hibośeź f sprawnosći a niz wjele bóle žadośeź, śwojemu bohuzcźinskiej ieschkadźićź a to pod płaschcźikom sprawnosće? A dyž sy byl praschany we tajkich wézach sprawnosće, by teź poźom te dobre we śwojim śuźodźe prajił a niz jenoź ze śuźodźiśche, kak to zwe wopaczny wobras nasta a nétko twój śuźod swéru swupéwał?"

Stary Schołta wzdrěči so w tom wokomiku k śmej. W tuzy njeźeśche wótśu hałzu jabłonje.

„Pohladaj, hižo śamo schcźépeńki poczmu tcźécź," podawasche ju śmej.

„Wułžu, nanko, runje na to, so sa méźaz tamle na férchołoje nade mnu jakcźa akazije," wotmolwi śmej bérzo je starzoweje ruki rozcźeśeny prućźit a źrébazo wótś j njeje.

„Njehladaj tam a njemyślj na to, wschako je cźi dźensa wjele lépje."

Tchodła, luby pschecźelo, hdyž sajo do tajkeje pschileźnosće pschińdźeśch, praj zyku wérnosć, niz jenoź pokoźcnu, teź to dobre, haj chwal teź teho, kotryž ho cźi njelubi — a budźeśch teź woprawdźity śschesćan. A wobźeže pschemyślj śebi derje, schto prajiśch a f tajcźo kužola twoje śkowa wukhadźeja. Potom budże woprawdźe rjenje w Sserbach. Hdyž njelubże w Sserbach sawisće w śkutkach a wobeże teź we śkowach, potom budże Serbśki kraj woprawdźitu raj.

Ze Serbow.

Wutoru, 24. małeho rožka.
Matija, japoštoła.

* 1830 Karolina Swětla, česka spisowaćelka a přeběrnica serbskeho luda

So słónco wyše pozběha
Na wobluk njebjeski,
Tuž zbromadža so młodžina
A smějo poskoči.
Rěka łama swoje puta,
Słónco dobywa.
Přazne kolo, dźi do kuta,
Zyma přěhrawa.

Handrij Zejler.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer — 3, najniższcha nóśna temperatura — 5. Nad rańscheź Europu wupschescźeraśche so wczera rano wyschina, nad druhimi dźélami Europy leźeśche pak niźina. Jutśe źrjedu stóncźo 6,58 hłhadźa a so 5,30 khowa, mésacź khadźa dopołdnja 8,18 a so wjecźor 8,32 thowa.

— **Schkrowa powjeść wo wjedrje za jutśe źrjedu:** Sso pomrócźuje, f wopraźdła hischcźe śyma, posdźiścho pak wocźopłuje.

— Rosprawa polizije. Kamjenicźańska policija saja jebała, kotruž f liśćinu pjenjesy źěrasche. Wón mjenuje so ionśki direktor Scharta f Dautritzsche we Schlesyńsku. Scźart je běł na wuśtojne waschnje powrócźowańske pśuna Plamnitzkeje, Hirschberskeje a Jerburgskeje mitowarišśeje komory wobstaracź wědźał. Se tutym mopiśowanym wopruwowalche dźélarnja a firmy we wschelakich méśach, wudawajo, so ta némkostatny wujeń akademistich wójnskich wobdźélnikow pjenjesy źěra, kotreź dyrbja wulkej nuzy tutych worschtow wotwomhacź. Se swojim idwórlowym a wuschitknym wustupowanjom je so jemu porndźiło, wjele ludźi wo wjazy pjenjes wojowacź. Wschitzy, kotrymž je Scharta sescźodźił, so namolwiśeja, to polizaji idźiścź.

— Porjedźeńka. W nastawku w njedźelskim cźišle „Serb. Now." w dawkowych pscheménjenjach je so wulka śkała f nawodstajenjom nałeje ničźi. Je tam prajene, to je so samoźenjowy dank w nowym nacźiku na 5% powjaźi, dyrbi wjeź rékacź 5% = njeź rjeźcźinow = ½ % = pół prozenta. Je pokaźkim widźeć, to ma teź nicźa wulku wažnosć. 5 abo ½ prozenta, to tola wótśe njeje wjele jedne.

— Swědčź so pyta. Pónjdźelu, 8. 2. 1926, popołdnju bźiśe njesnaty motorski jźdny na Jeźicźanskich honach (Stjebitz) śoban wobeśekował. Kołbźejdźony, kotrež ichdom kazał na pomoz pschińdźe, so prajm, so bh śwoju adrešu Budyschkej kriminalnej policiji pósłał.

— S kolom padnył. Wczera wokolo 11 hodź. wuśeźi so žyn tudenuneho pschekwasa po Lubjańskej drožy f kotom do Budyschina. Jako pśiśeś Jenkeju jédźeśche, skanu so jenu koło. Kokojédźeny padny tak njeśbożownje, so śe na hłowje cźeźko frani a bjes wédomja dźéśeźi cźaś leźo wośta. Wjazo kołojédźenych a awtow jédźeśche ninno fujeśbożatnemu, bjes teho, so bychu so wo njeho starali. Po 10 minuśenźinach wotuźi tutón f womoty. S nuśu dońdźe do blizścheho twarjenja, hdźeź śnowa do womoty padny. Mdyž běchu jeho k nuźy zwjasali, dowjedźachu jeho f Budyschźinskim sanitetnym automobilom śwobodnje sanitetnoje kolonny cźerwjeneho kśiźa do starośćinskeho dyhdenja. Nanjenja źu cźeźke, tola njewopasći śtrach wo źiwjenje.

— Podruźnitki pjenjes na měrz so njepowjedźi. Kaž f toźli, wobsaźe podruźnitki pjenjez na wału, kaž dotal běźe: t. r. wón wuczinja f podruźnitkim dawkom (Mietzinssteuer) hromadźe 70 prozentow dowjedźenje podruźnitkeje cźanje.

— 1. měrz, němskostatny žarowański dźeń. Kaž „Telegraph. Union" f hamitzkeje strony słyšu, budźe žarowański dźeń ja we wójnje padnicźnych morjowych 1. měrza, a niz, kaž někotre nowiny pisachu, 8. měrza.

— Swjatł khorownych pokludnizow wotmyśleja Bronśicźina a Bjeńcźanka a Budyschkeho hamtskeho kommandanta wobnik 19. febr. we „Tjeńi ślonch" w Radscźanskim wubjerkowne pożeźenje. Jednańce je wo lekarskim wuźiwanjenju. Khorobne pokładnizy běchu steinskeho fabrikanta, lekarjam wěste wotmyslenje po kśiźu fabrikowanych płaćźicź. Lekarjo pak běchu hebi źadali, to bychu jim wobrobene pokładnizy kóžcy pod khorobne jedneho kóždeho sprawne wobeże płaźiłe, wjeli cźiniš buchu so pschekwapna khorobnemu pada na wésku liczbu wobmišlowanje. Dokelž ho mnjedonicź njemóžachu, je so mjes nimi rozsudźenje stało, tola tak, to so na pschecźe khorobnych kapow dźiwalo njeje. Wostanje njeznuzy dale pschi płaćźenju jednotliwcho pada je samjeźenjowanom, to jenoźliwe khorobny pad wjazy dyźli 5½ pschemyślowanskeho zjenjesa płaćźicź njesmé. Shromadźiźna pak wobsanknu, dale na tom wobstaź, to so shromadne sarunanje f 5.30 hr. na Hohnstowa (Hopfpaulchal) lekarjam płaćźi. Dale wobsanknu shromadźiźna, to ma so na pucź klarnje 1,20 hr. za dwójny kilometer płaćźicź. K wschitzkim lekarjam Bartlef lośeźi, so dyrbja khorobne pokładnizy wobeże wudawki pschi tuźnych khorowcźach njeco a so nimaja prawo, liczbu tuźnych pjelnjenjow wobmišlowaćź. Teź je njeskońcźe, so khorobne pokładnizy hojeźiskim pomocnikam (Heilgehilfen) pokładniśkim praxis pschewostoja.

— Němskostatna inderowa liczba je stejnjenje (śeźej, bydlenja, tepjenje, žwěźa a drasćenje) w 18 februara je po sóźelnjanych němskostatneho statistiskeho kónca 125,2 pórnjo tydźenjej pryedy (125,1) śkoro njeźmjenjona wostała.

— Hódnoźeź nawěschtka. Londonska nowina „Daily Expreß" pisaśche psched króśkim, jo je jim twórnja pola njeje nowódschki klapaź, w kótrymž rozmjeźo so to hilcźeźe ženje stało njeje. Tu nowina je zyku liczbu stronc nowinu „Daily Expreß" śebi na zyźe źo wotnajale. Njeliczimy njedźele a śwjate dny tuhi, wuchadźa nowina 312 króć wob leto. Direktor tworje wuprajo, je po podpijanju łkasańi: „Jenoź pschez nawěschtki mam ja wulku rezlamu a dny ho stajnje sahadny dźerźeli. Jeli wobkhod wudawki ta nawěschtki njeźej njmóže, dha njech wosjemi radšcźo nawěschtki, to je wobśe ... na pschedku." Tak direktor Londonskeje wulkowotworje śudźi. Lo wjacy pak teź ja mjeńschich wobkhodnizkow a ja naschich accijrjow. Hdyž chcźeźe ikoło abo maschinu abo drubu wobpschehacź abo kupicź, dha wośjeźeźe to f nawěschtkow na „Serbśkich Nowinach". Tuźi nawěschtk cźitaja f wjeźnych jenoź ludźo wascheho stawa, kiž ho za tajke wažy lajmaja a je pytaja abo chźedźa je pschedacź. Hač, jenoź f nowinu nowin może cźłowjek f Serbach pschez wobchodowanje dowjedźe pschitcźź. Nichtó njeźmjeł na mały wudawk dopłacźiś, kiž wón ho bohacźe łapłaźi.

S Wjetrecźina. W nozy k njedźeli wopyta paduch hamy pśekaśeho mijchtra R. Schillerjun wurźejskich běch f wohnom nuts sakśił. Potom je ho do pokładnizy dóšeł. Tola pśekaź bé tam hyboru wjeczor jenoź nécźi drobnjenjes wostajił, tak to so paduch nuzje jara wobohacźił njeje. Lotterijowe Lśyn, kotreź ho we pokładnizy khowało, wostajì paduch leźo. Sa to ... wa f-bi kruch wobźeże wscho tykanza f-bu. Teź je běh pampuchi derje śkowali dał. — Bjes wédomja namakachu f-bohatu nozu f-bu f-bu f-b

polskich część, wjho mjesćo tutón wopyt pychitowoł. Lubišśe wyschnośće budża pjecza kuzlera powitacź a jeho na mase šuśbnje pschepołožeć. Wjetšcha Lubišśa firma pschewostaji kuzlerjej šwój wuto. — Radjo je we Lužicy hižo wjele pschećelow namakał. Tola zdealna wjschinka šo njeje hač dotal dožywna. Lužica chcyła pod njeju dóstaśkom, to šu wschě jśelektśe stazije (Sendestationen) pschekasko wotpałne. Kóž je hižo znate, może kóždy we 30 km wotkryte taśkie stazije, kaž nowa Drježdžanska je, je zyle jednorym apparatom, tak mjenowanym dźelektorom radio śłuchećy. Mata śłuwjenu antenu dołhą. Mótł pak źu Drježdžanśka, Wróśławska, Lipšczanśka stazija wjele dale 36 km wot Lužicy śdalene. Tehodla chcedźa w Lubiju mjenowśładu (Zwischensender) natwarićź; to śuchu też po Lužicy ł jednarymi detektoramj źśłe radjowe programy konzerty otd. śłuchećy móhli. Cźšće cźimi praschenje, hdźe by ho w Lubiju najlepje tajka stazija natwarićź wuznało. Dźenża, muturn, chcedźa połnyty cźinićź na wěź Nicławschitkeje zyrkwje. Je-li ho wěź njeporadźi, chcedźa potom na Lubjitkej a Wowječej horje wšakźu wěźu natwarjeć by ho śchkowa stazija pschihrnowiła. Bliźšche drjebćoty šhonimy.

S Lubija. K powjeśeći wo wobjezjnośegach w twarśkim pśkenuśśe šo ł wěźwuśtojnje strony hdźeli, to drje może w pychitchodźe njedostatk na wuczenych twarśkich wotrjaomiach (Fachleute) nastaćź, to pak wokomknje tajch njedostatk ho ł zyła njepokasuje, dokeli wjele wotpoładanych twarow dla njedostatka na pjenjezach njeśtu. Nekka šamo sapoczałe twary šo dotwarićź hotowe. Seźšłuwt teho je, to je wjele dźełaczerjow bjes dźeła.

S Lubija. (Podhladne wobśedźenstwo.) Kónz januara je njesnaty młody muźeśt w jenym tudomnym hoścenzu koło sastajił, po kotrejž śebi hač dotal hischcze pischischoł njeje. Mózno, ło ho tu we kradnjene kóło jedna. Koło, znamki „Corona“, je hischcze derje źbjerzane, ma cźorny wobluk, hdźe wujena ł cźornymi šnurkami, torpedowy šamohoń a śwérzu.

S Hrodźišćo. Njedźeli rozšohnowa źo na Zerbskich a nemškich Bozich śłužbach knjes farar lic. Mrózak ze Swojej wobsadu, kotrejž běźche na 48 lět jako śwérny bulchepastyr śłużił. K poślednemu rasej rostožowasche śtromadźenej wobsadze wérnośće Bozeho śłowa. Zyrkwinśk: Thór sanješe swojemu sarafej hłuboko sacźuty rozšohnowaśiśi jsew. Knjes farar Mrózak, kiž je 30 lět starn, pschebydli šo do Budyšchinka, hdźeź budże tamnej wobsadze nadźijomnje hischcze dołho śłużeć może.

S Kamjenza. Na direkzijn nemškoslawjanskeje żeleznizy w Drježdźanach bě źo je wischelakich [illegible] wotrjaomiach (Fachleute) nastaćź, to pak wokomknje tajch njedostatk šo ł zyła njepokasuje, dokeli wjele wotpoładanych twarow dla njedostatka na pjenjezach njeśtu. Nekka šamo sapoczałe twary šo dotwarićź hotowe. Seźšłuwt teho je, to je wjele dźełaczerjow bjes dźeła.

S Lubija. (Podhladne wobśedźenstwo.) Kónz januara je njesnaty młody muźeśt w jenym tudomnym hoścenzu koło sastajił, po kotrejž śebi hač dotal hischcze pischischoł njeje. Mózno, ło ho tu we kradnjene kóło jedna. Koło, znamki „Corona“, je hischcze derje źbjerzane, ma cźorny wobluk, hdźe wujena ł cźornymi šnurkami, torpedowy šamohoń a śwérzu.

S Hrodźišćo. Njedźeli rozšohnowa źo na Zerbskich a nemškich Bozich śłužbach knjes farar lic. Mrózak ze Swojej wobsadu, kotrejž běźche na 48 lět jako śwérny bulchepastyr śłużił. K poślednemu rasej rostožowasche śtromadźenej wobsadze wérnośće Bozeho śłowa. Zyrkwinśk: Thór sanješe swojemu sarafej hłuboko sacźuty rozšohnowaśiśi jsew. Knjes farar Mrózak, kiž je 30 lět starn, pschebydli šo do Budyšchinka, hdźeź budże tamnej wobsadze nadźijomnje hischcze dołho śłużeć może.

S Kamjenza. Na direkzijn nemškoslawjanskeje żeleznizy w Drježdźanach bě źo je wischelakich [illegible] wotrjaomiach (Fachleute) nastaćź, to pak wokomknje tajch njedostatk šo ł zyła njepokasuje, dokeli wjele wotpoładanych twarow dla njedostatka na pjenjezach njeśtu. Nekka šamo sapoczałe twary šo dotwarićź hotowe. Seźšłuwt teho je, to je wjele dźełaczerjow bjes dźeła.

S Lubija. (Podhladne wobśedźenstwo.) Kónz januara je njesnaty młody muźeśt w jenym tudomnym hoścenzu koło sastajił, po kotrejž śebi hač dotal hischcze pischischoł njeje. Mózno, ło ho tu we kradnjene kóło jedna. Koło, znamki „Corona“, je hischcze derje źbjerzane, ma cźorny wobluk, hdźe wujena ł cźornymi šnurkami, torpedowy šamohoń a śwérzu.

S Hrodźišćo. Njedźeli rozšohnowa źo na Zerbskich a nemškich Bozich śłužbach knjes farar lic. Mrózak ze Swojej wobsadu, kotrejž běźche na 48 lět jako śwérny bulchepastyr śłużił. K poślednemu rasej rostožowasche śtromadźenej wobsadze wérnośće Bozeho śłowa. Zyrkwinśk: Thór sanješe swojemu sarafej hłuboko sacźuty rozšohnowaśiśi jsew. Knjes farar Mrózak, kiž je 30 lět starn, pschebydli šo do Budyšchinka, hdźeź budże tamnej wobsadze nadźijomnje hischcze dołho śłużeć może.

Hospodarski rozhlad.

Wukow, 24. februara 1925.

Wjezerawschе kursy w Barlinje:

(Lěwe wršty za w miliionach)

Dolar	4 195 000	franzowski frank	21 830
jendzelski punt	19 995 000	cźešłowł. króna	12 425
schwanzarski frank	80 600	10 mil. wólk. mark.	80 200

Pjenjezy njeźełaju hischcze pschežadnje za wupołoženje na jedyć dźeń. Cźim bliže je pośledniemu, cźim žaonische buou.

Efekty mějachu wežera na Barlinskej kursy pschi pocźatku hischcze skrućene kursy, pośdźišo pa wotbrejbowachu. Wójnska a druhe statne požeńki mějachu wo nětčiso mało powschitne kursy.

Na produktowe wiki śtukowachu powołeze wo trochu powschitnych płacźiznach. Tehodla teź tu płacźiny khlěbowego źita nětčiso mało bobuchu. Hewak wikt měrne hwostachu. Wežera płacźesche wutnaj

w Drježdźanach

pschenźy 12.75—13 hr., rožki 12.75 hr. hač 13 hr., jećmjenja nałětnego 13.25 hač 14.25 hr., nahmnego 11.25—12.50 hr., ka wowsu I. 9.75—10.60 hr., wowsu II. 8.50 hač 9.70 t. hriwnow,

w Barlinje:

pschenźy 12 60—12.90 hr., rožki 12.50 hr. hač 12.70 hr., jećmjenja nałětnego 12.75 hač 13.40 hr., nahmnego 10.75—11.90 hr., wowsu I. 9.35—9.65 złotych hriwnow.

we Wótśławju:

pschenźy 13.45 hr., rožki 13.05 hr., jećmjenja nałětnego 13.50 hr., nahmnego 11.88 hr., wowsa I. 10.35 hriwnow.

We termijnowym wikowanju:

pschenźy měrc 13.82 hr., haprleja —, meja 14.27—14.32 hr., rožki měrc 13.10 hr., haprleja 13.60 hr., meja 13.92 hač 13.93 hr., wowsu meja 10.55—10.52 hr.

Zokor pschi 200 zentnarjach w Magdeburku: 17½ hr., połojšćne termije hač do 18½ hr., ł temu pschidoše dank 10.50 hr. a měch 30—35 np. Wšcho po zentnarju.

Wukrajne kredity za němske rataŕstwo. Statny minjster rataŕstwa, hrabja Kanitz, je na shromadźowanju němskich ratarjow w Barlinje teź wo prodawanjach němskeho kapicałstwa we wukrajne kredity rěcźał. Wón mjenjesche, ponjeważ je jednarja pschijomne. Wschitko we tym wotwisuje, kak je ońdenśe nahódnoscźenste praschenje (Aufwertungsfrage) rosrješ. Dźenża cźitamy w jenej wukrajnej nowinje, to je tu we 100 miljonjach dollarjeh kredit jsdna. To je wscho hromadźe 420 miłl. ł. hr. Je to jenoź ł radna kapka za němske rataŕstwo. Za burske rataŕstwo leźeja rjeśeto pśla wotwarnje. Hdy buchu tola Kónježnje nasch śerbźy ratarjo wot najnjeśchkeho hźeźkarja hač do najwjetšich burow, ho cźim krućźicho wotkło nadźeje hrbśkeje banki jestnjeli. Wona na dobre śtuki je ź lichwymi wukrajnymi kredźitnymi wustawami. Cźim wjetscha je nasha jednota, cźim lóžo šo wschelake cźeźe pschewinu. Dale byrbjeli naschi ratarjo ke konsolidowanju (Stućźenju) naschego stata šobu pschinoschowaćź. To je mózno, hdyź tajmym abo śjarownym śchkaranjam (Wehrweoh, Stahlhelm, Jungdo a kaž te labsojne pośmjeźko hewak rěka) wobaraja. Cźile śchkaranje-ho tola na to dźeja, nachu statnu formu powalićź a tud a kraj do nowych wustawnowych ichnjatakow śporcźeć. Hdźeź šo wadźa, tam šo mérnje njedóźeła. Wadźakam teź nichtó pjenjezy njepożcźuje.

Na pschedań:

Kruwa we Skanezach 18. — We Ssupowje 5.,

Prošata, 6, bźhalaj a kundros, knježi dwór we Delnim Wujezdźe.

Koja pschipuschćelena, w Cźornym Khołmzu 21 b.

Kóń ſ gratom a hojpodarśkim wołom w Wélym Khołmzu 21.

Jalowja ⅚ lěta, Mrcźka w Hólmizy.

Wužitkowe drjewo we Wujezdźowskich horach:

827 bukowych, dubowych, klonowych a jaśłowych 6 hač 60 cm. tołstych kónkow a 475 jednakowych a jśolowych 15—36 cm. tołstych kónkow šo za pschedźowanje pschedowa śrjedu, 4. 3., pschipołdnju w 12 hodź. we korcźmje na Cźornym Wołu.

Sła pytaja:

Pohonca, młyn w Hrubjelcźjach.

Hołza do domu rejnik Strympa w Budyšchinje, na jwonkownej sawiśkej haży. — Förbort w Delnich Brunach pola Rěcźizy. — Dr. Neubert w Kamjenzu, Klostergaße 1. — M. Kolbe, w Kamjenzu, Schulstr. 4.

Krawski Arthur Hejnze w Kamjenzu, Herrenstr. 13.

Blidaśtaj wuczobnik, Kinne w Delnom Wujezdźe.

Blidaśtaj, Simapkus we Wojerezach.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe witi, dźenża dopołuja ¾11 hodź.:
Pschi śtruczenych płacźiznach měrne wiki.
¾12 hodź.: Wiki kaž pśched hodźinu měrne.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Jito a wołtowe śtymio po tunj abo 1000 kg, śtwał 100 kg, płacźiny po Notej Brkowje.

	23. 2.	21. 2.		23. 2.	21. 2.
Bschenica	252-256	250-256	rapš. wołtschi	18-18,20	18-18,20
rolka	250-254	250-253	bach. melaka	9,50	9.50
nałet. jećmjenj	255-268	258-268	herabella	18,80	16-16,50
nał. jećmjen	—	—	bruntge fruźt	19-20,00	19-20,00
wowsy	187-193	187-193	bunt	20-21,00	20,00-21
kukurica (Mais)	222	—	wota	18,50-20	18,00-20
pschenična muka	34-36,75	34-36,75	lanu wołtschi	22-24,00	24-25,00
rjana muka	34-36,75	34-36,75	módre łupiny	12-13,75	13-13,75
pschenic. wotr.	15-15,20	15-15,20	zolte łupiny	14-16,00	14-16,00
rane wotruby	15-15,2	15-15,2	hyno, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapš	390-400	390-400	hrona, rjana	1,15-1,25	1,15-1,25
lane šamjo	400-405	400-405	„ pschenic.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrach	21-22	21-22	„ wowsina	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelušchi	18-19,00	18-19,00	„ jećmja	0,90-0,95	0,90-0,95

Drježdźanska burza.

Bschenica	255-260	běrnaze fruźki	22,00-22,50
rolka	255-260	pschenic. wotrubi	15,00-15 80
nałětni jećmjeń	265-285	rjane wotrubi	16,00-16,20
nałwołtši jećmjeń	225-250	pschenična muka	36.00-38.50
rowoš	195-212	rjana muka	38.00-40,00
cźerwjeny šćerkel	240-270	wota	25,00-26.50
rapš	380-390	pjelušchi	24,00-25,50
kukurica (Mais)	220-230	hróch	27,00-29,00
šuche truhowcźi	11,00-12.00	šotrowe truh.	19,00-21,50

Płacźiny rěsneho skotu na Drježdźanskich śotnych wikach.

28. februara 1925 Płacźiny po zentn. a śt. hriwnach.
Słoine druhi a wojnamjenjenje.

Woły: 185.

Połnomłokane, wukormjene, najwjetšiche rěsnje hódnośe hač do 6 lět	51-53
Młode młodne, njewukormjene, śtarśiche wukormjene	44-47
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane	36-39
Mjenje pizowane wschitkich śtarosbow	24-30

Byki: 216.

Połnomłokane, wunrośćene, najwjetśe rěsnje hódnośe	50-52
Běłomłokane, młodśe	44-46
Mjenje wukormjene młódśiche a derje pizowane śtarśiche	38-42
Schpatne	30-36

Jałowje a krowy: 198.

Połnomłokane, wukormjene krowy najwjetśe rěsnje hódnośe	50-52
Połnomłokane, wukormjene jałowje najwjetśich rěsnje hódnośe hač do 7 lět	42-45
Śtarśiche wukormjene krowy a derje wukormjene młódśiche krowy a jałowje	32-36
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowje	26-30
Mjenje a schpatnje pizowane	20-24

Cźelata: 500.

Najlepśich. wukormjene	75-78
Mjenje wukormjene a teńe wot zyła	66-72
Schpatne	54-62

Mowzy: 558.

Młódśiche a śtarśiche wukormjene	53-57
Śtarśiche wukormjene	48-52
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	30-42

Eswinje: 1384.

Połnomłokane, wobśetnuch rašow a ńe [illegible] hač do 1½ lět ſtare	69-70
Wukormjene	71-73
Mjechne	65-68
Schpatne	6-63
Kanjy a kundrošy	55-66

wokrjeska namjetowało, jo hyschtaj so cźahaj, kotrajž wokło 8 hodź dow. ł Drježdźanu do Warnsdorfa a ł Bistopiz do Halschtrowa dale wjedoj a dali, to hyschtaj cźahaj 8844 a 8847 ł Kamjenza do Bitkopiz ta na wjedźelach a śwjatych dnjach jědźiłoj. Na to je kelnjiska direkzija wotmołwiła, jo je so prěni namjet do Halse dale dał, a jo wotpohlad wobśedźi, cźahaj 8844 a 8847 mjes Kamjenzom a Bitkopizami do ličneho jśdnoho plana na pschichwatź. Nadźijomnje pscht holym pschichwjezin njewostanje.

S Bitkopiz. Bizmowu schćurku (Bismarckte) namakachu tu hobotu dupołonja na kolijach tudomneho dwórnischcza. Schćurka je hischcze mlode śtocźo, je pot metra dołhe a bź na hłowje tanjene. Kat je śwérzo na dwórnischczo pschischło, njeje hischcze znate. Mózno je, ło je ź drjewom ſ Cźech śobu źo pschinwjesło. Wuwoźate pak tej njeje, wošcźe dokeli źu psched lětami we Wjasoiskich hatach hižo tajke śwérzo pohonyli, to je źo pźinnowa schćurka teź w hatach tudomneje wokoliny sajdźiła.

S Wójerez. Tu śu nekotři lekarjo so njes hubi wótmjenjeju njedźeśkim śłużbu śwjadowali, so by kóždy śwjedom wjedźał, na koho ma so wobroczjeź. Tjó lekarjo, kk. dr. Wjazga, dr. Dennebaum a dr. Schreiber, jastrjaja tutu śłużbu.

S Wósporka. Nowowólby do zyrkwinskeho pschedstejeńśtwa wotmeńaju źo njedźeli, 22. měrca. Schtiri śtarschi dyrbja so wolicź. Wolicź śmědża wuhlězy wobśadni, kotřiž su 21 lět śtari a do wólmeje tśěźimu zapřijatni. Sapisańk móże so kóždy, kiž to pschi przedawschich wólbach śtrowje cźinił njeje, hač do 4. měrca na farje abo pola pschekupza Anderśa.

S Wochoś. Sandźenu tydźeń śnjeżbożi tu kolowy wikowaŕ Barthel ł motorśikim kolom. Barthel śałóži do woła, kotruž ſ Hanora Zem bjes śwéżu wschitkeźe. Barthel wosta bjes wědomja leźo. Zitka we hlowje dě źo jemu pukła.

Powěsće.

* S Drježdźan. (Pož nadpadnył.) Rosharjazy podawk źo po pjatk popołdnju wokoło 5 hodźin na Bźmarckowym namješću. 24lětna śłužobna dźešće w tutym cźasu sa cźom, jenoželšej doggu, kotraž zwjeršćemi moserjej P. śłuschcy, po mjenowanym namješću. Nadobo źo poš wotkuźe, śtuny hyši pranz dele a kuśałce tak njembrje do śłużobnje, jo ta k jemu padny. Loschwjezanstt wobwdźeł, kiž běźche podmok wobledźowal, pschikhwatu pěśchnje na pomoz, hrabny pśa wuchiknuje ja ichiju a dźeršcze jeho tak dołho, dokiž połizij njeschchidźe, kotryž pśa jaśełi. Śłużobnu dowjeschu do khorownje.

* Wutuddźenz. (Cźeźkimordarka pśched śudom.) Nałeto śaubźenego lěta běźche Drježdźanska kriminalna policija šurowe njelhmanstwa wotkryła, kotrež běźche wósće 35 lět śtara Friedа Jentschowa wobź. Strejżej lěta dołho wuśonjuśe. Wona njeběźche źo jenoź ł wotchowanjom cźeźko pschechyła, to najśurowische bź, to bź Jentschowa we mnohich padach nowonarodźene cźěći na brjuchu małe-mi śkórjowała. Śapami bź je śadwjeła, potom ł petrolejom polała a śapalła. Drježdźanśke śtatne rěcźaŕstwo běźche pschecźiwo Jentschowej, ł dołom pak tej pschecźiwo druhim do naležnośće kapłecźenym wobtoham na 12 hač 15 lětnjeho lěta termiju poślapiło. Jentschowa běźche tej hischcze wobśtorkowa dla lohkomyślnjeho morjenja. Se śtrachnym wotchowanjom śakreczenjom běźche śmjercź djźiećatki Edy Fritschi zawinowała. Jentschowu běźchu ſud k 2 lětomaj khłostanje, wšitu Khnastej jako płacźiwu pschiwodźowaŕku k 6 mějśacam a wschelko Förśtera pola wowrozy pschi wotchowanju k 4 mějśacam jaśwa jadźił. Nětko mjeńesche źo Jentschowa dla dalšich njeźłukkow ł nowa pśched Drježdźanskim kanmerśkim ſudom śamołwicź. S njej jajachu ł dołom pśched ſudom jeje muźa, teź jako Förśtera a Khnastej a wyšche teho wjazy hač 20 ſonow, hołzow a mužikich ſ Drježdźan a wokoliny dla wotchowacźa abo pomozy pschi tym. Jentschowa źo ke dalšchim tśjom lětam khłostanje, jeje muź k 6 mějśacam jaśwa, Khnastej k 15 mějśacam khłostanje jadźił. Dalšich 20 wobikorjenych jadźiła ju k jaśwu.

S Grožerjhajna. Wopaczny lěkaŕ a jebak wopytowasche w woślednim cźasu naschu wokolinu. Jebak wuśuwowasche jako lěkaŕ, pschepytowasche khorych a da jim potom krjepki, kotrež pak nicźo druhe njeběźchu, hač barbjena woda.

* S Penjga. Schkulśi hólcźej Mobes je pschełlepanu njedoćźink, kaćerunjeź je w śchuli jedyn ł najpośliśiwjele krócź je hižo krasny a paduchowski na pschełlepane waschnje wuwjedł. Śdwój pośledni mjenujć pak je runjewon wyschina khrobłezka. Wón da so mjenujagi pola kóźaŕa Heinricha na lubju jambuwy a pokradny tam wjazy drohotnych kožow, kotrež chyźyche na druhi dźeń we Heinrichowych klamach pschedacź. Tola Heinrich spóźna hnydom śwoje kože a da hólza śajeć.

* S Leśnicy. Śpowjesnu źiwjenju kónz cźinićź dyrbja tu 18lětne hołza. Pśched krótkim běźche jeje luby wumrěł. Hołza pak njemóźeśche jeho śmjercź pschewinuwaź. Wschednje pschebywaśche dołho pśchi rowje śwojeho mórwego lubeho. Jaki durbjeśche nětko na Kłuźbu do Lipśka, Dźeśche ji jara ł wutrobje, to dyrbi ſo wot rowa lubeho dźěliś. Wona wobkamdźny, śwojeho lubeho do śmjercźe ześchowaćź. Dźěśche na rowu a napi śo tam wełeźeje mótschiny. We womorje leźo namakachu ju žiwoźa. Na lětarśki radu dowjeschu ju do tudomneje khorownje.

* S Grožerjhajna. (Cźeźke njeśbože.) Sso do Drježdźan wrócźazej kolonje artillerijskeho polka 4, kotraž běźche w Zeithajnje po źehlaki (Ziegel) śyła, roschuchny pola Grožerjhajna kaćerjch. Dwaj wojakaj śo cźeźko ranichchaj. Konjomaj źo jasny dźeń cźeźka rostorha. Ranjenoju wojakom oowjelechu do Grožerjhajnśkeje khorownje.

* Wojowanje ł njelhmanikami. S Karlowych Warow źo pische: Ludwig Dürr ſ Peczawy bě padhladny, to je wohelk jałšił. Dwaj cźahjichaj policajśtaj jeho

sajecz, ho wón możnje wobarasche, naschczuwa luftakeho cha na njeju a poraty skónczuje jeneho ke sastajnikowu jemi. Mi to trjebadschiaj polizajej tielbu. Dirrej bu jich wot plchelelenty. Jeho dowjedschu do khorownje.

* Swoju mandzelsku skuzowak. 25. dez. 1924 wosjewi w Frankfurcze bydlacy technikar, Max Seidel, ju je ho jeho zona sjubila. Seidlowa bésche hizo dlelschi czaß w Drjezdzanach siwa, mjes tym to jeje muz w Frankfurcze plchebywasche. Seidel bésche ho hake pischeo nélchto lektami wozenil. Wórty bóndze k swadam. 38 let stary muz a we wjele mlódscha zona ho njesnjesche hdy. Seidel bésche mérny, sawrjny cztowjek, zona nak polna Zywjenskeje radosce. Seidel njemóżesche we Drjezdzanach niczo jednuzicz. Tak dżésche do Frankfurta. Zona wosta w Drjezdzanach. Tam a tam bésche mandzelskaj hischcze pikatchaj. Zona wjedsche wobe zmjenje. Seidel sam njesiesche wotczki k Lipschanju, hdyż jeho zonje sapocza policija hnydom i plchepytowanjom. Plchi tym namaka kwitu, i datumom se 26. okt. i kotrejz bésche Seidel swoju zonu do Lipska plchepro sył. Dokelz pak njeje Seidlowa zona do Lipska plchijela a dosel bechu Seidlowe listy na jeho zonu w poslednim czasu jara plcheczelne byle, schtoż wopraudzitym poczahanjes mandzelskimaj plchimérjene niebe, bésche Seidel polizisti podkladny, so je swoju mandzelsku skuzowal. Drjezdzanski kriminalny hamt pésla tehodla sastojnika do Frankfurta, kotrejz dyrbjesche Seidla plchesluchowacz. Seidel prejesch dolho. Sastojnizy pak wot njeho njepuschczichu a tak sapjesce ho won plchezo do daschich napchecziwnoszow. Stónczuje ho wusna, so je hizo 25. oktobra swoju zonu jatkelil. Hizo w julizu bésche hebi mordarski grat nakupowal: revolwer, pilu, nożizy a lopaez. Potom plchepro sył swoju zonu do Fulda, 25. okt. wona skónczne plchijdże, hdyż bésche wjazy plchepro schowanjow wotpokasala. Seidel namjetowasche swojej zonje mulet do Margaretenhaus, schtoż Seidlowa tez plchija. Mordarski grat mjesesche Seidel w natschibjetnich tobu. Duzy po puczu jedyn druhemu hwe domje plchepytowaschtaj. Jadyn i njeju drje njebésche czisty. Seidel ho rozhori, wuczesche revolwer a rasseli swoju Zonu. Drjezdzanska kriminalna policija poda ho na to na mestno njeselka, hdyż tez czélo morjenje dolpolnje nahe na polu lahjebane namatachu. Dioteu, bebjesku a jene jeho kholowy, kotrejz bechu ho plchi njeskuku i kroju napanzale, bésche Seidel na wjazy mestnach sahrjebal. Seidel tez plchisna, to je khartu 26. okt. na swoju zonu jenoż tehodla pisal, jo bh mordarskub jahnol. Seidla sojachu a wotwjedzechu jeho do hamtskeho hudnistwa w Fuldze, hdyż budże ho dla mordarstwa samohnjerej dwrjerej.

* **Plchi mensurje (duellu) morjeny.** Jenizcji syn Eisenachskeho tajneho radzicela Rolla, kand. jur. Richard Roll, bu plchi mensurje we Frankfurcze morjeny. Morjeny bésche plchebyhda wot „Hochschulring deutscher Art“ na prawizy stejacego studowacych nemiskich studowazych) we Frankfurcze. Roll bésche sa czesz swojeho towarstwa z brjedku (Klinge) wojowal. Njesbożowny plchijmad drje je chyl, so bu plchi tom morjeny. — Rjane studentske wasnje.

* Bela Kunjecz. Pola italskeje wjesci Campodalcicina jażnyny lawina baraku, kotruż bé twarki mischtar ja swojich ludzi natwarik. W njej runje wjazy murjerjow plchebywasche. Lawina snicze baraku dolpadnje. Po hodzinach napinagego dzéla wumychu ho lażywnjeni dżélaczerjo ke smérja, 4 dżélaczerjo bechu morwi, 7 ranjeni. Wobsteji strach, jo hischcze dalschi dżélaczerjo pod ruchownymi rjezjeni leża.

* **Mila lyma we Ukrajine.** Dnjepr je, każ ho je Charkowa dżéli, dospolnje bjes ledu. We blizschich dnjach budża lódże jako jédzicz. So tu lódże ta khabe na rustich rékach poczake jédzicz, je zyle njeskuschana wjes.

*

Czejża bijenja w Kemptenach.

Némska wobora i natyknjenym teżakom zakrocżila.

Njedżelu w nozy bóndże plchi skladnosczi bala w Kemptenach w Algäuju k czejżim pukam mjes tamnistnimi résnistnimi a krajnej woboru. Plchijczinu k bijenjy je pjeca feldwebel némskeje wobory i ranjazymi rézjemi plchecziwo résniskim dak. Tak dońdże ke krwawnym pukam. Rano wokoło ½5 hodż. zakrocżi klónczne wobora i natyknjenymi teżakami a saja wjazy résniskich. Na wobémaj stronomaj żo wjazy ludzi czejżo ranji. Nalesnosczi żo plchepytuje. Wiżsche żo tehodla hischcze żdżéticz njemóże.

Hamtske wozjewjenja z Budyschina.

Hamtske i Budyschina, Lubija a Kamjenza.

Létża wotmeje żo po wulkaju hospodarskeho ministerstwa w mészazomaj haprleji a meji sajo

hlowne wubranje plahowanskich dykow

(Hauptkörnung.)

Byki, kotrez dyrbja ko wubracz, dyrbja żo w kózdej gmejnje na mestnje, kotrez mésczanoszta postaji, plchedwjescz. We njezlichich gmejnach może żo to na dwémaj mestnaj stacz. K wubéranju postajene byki, tez tajke, kotrez su żo hizo prjedy wubrale, dyrbja żo hacz do 10. mérza t. l. posa gmejnskeje wyschnoszce plchipowédacz. Gmeinstim wyschnoszcam plchipószczelu żo hischcze plchipokasanki, kotrez praja, kajke plchipravy dyrbja żo czinicz, żo żo njezbyju njesboża a wobschkodżenja plchi wubranju stale.

S dobom pokalusze żo na to, so je krucze sakasane, njewutrane byli tez we swojich hamjnych hródżach plchipuschczecz. Plchedżénjenja tutcho wukasa żo hacz do 150 hrywnow khlostaja. Khkolanje potrjebi runje tak derje wobżedżerja byka, każ tez wobżedżerja krupy. Wobżedżerjo bykow, kotrez swoje byli zuzym howjadam plchipuschczuja, dyrbja wożebitu plchipuschczerskim sljezinu (Deckregister) wjelcz.

*

Schtwórtk, 26. febr. 1925 dop. w 9 hodż. plchdawaja żo na plchezadżowanje w hamiskej plchesadżowarni: rollelkne blido, klamaske blido, żwi je jednym ze czehnjenjom, wulki regal, pisanska maschina (Rheinmetall), 9 zentnarjow nudlow, 60 puntow kakawa, 10 puntow chin. czaja, bezimalna waga, 3 zentnarjow wazaza), pisanske blido, bruny puczowanski ruczny koffr, 2 vertikowaj, 6 tysow bonbonow, 1 zentnaz nudlow, pakczik kefowa, pohladnica (Anker), wothopnaj thamoraj, wulke blido i kaschczikami, 134 pakczikow mjedowego pówra, 93 nejnjeni dżélaczerjo je smérja, 4 dżélaczerjo bechu morwi, 7 ranjeni. Wobsteji strach, jo hischcze dalschi dżélaczerjo pod ruchownymi rjezjeni leża.

*

Cżejża bijenja w Kemptenach.

Némska wobora i natyknjenym teżakom zakrocżila.

Njedżelu w nozy bóndże plchi skladnosczi bala w Kemptenach w Algäuju k czejżim pukam mjes tamnistnimi résnistnimi a krajnej woboru. Plchijczinu k bijenjy je pjeca feldwebel némskeje wobory i ranjazymi rézjemi plchecziwo résniskim dak. Tak dońdże ke krwawnym pukam. Rano wokoło ½5 hodż. zakrocżi klónczne wobora i natyknjenymi teżakami a saja wjazy résniskich. Na wobémaj stronomaj żo wjazy ludzi czejżo ranji. Nalesnosczi żo plchepytuje. Wiżsche żo tehodla hischcze żdżéticz njemóże.

Hamtske wozjewjenja z Budyschina.

Hamtske i Budyschina, Lubija a Kamjenza.

Létża wotmeje żo po wulkaju hospodarskeho ministerstwa w mészazomaj haprleji a meji sajo

hlowne wubranje plahowanskich dykow

(Hauptkörnung.)

Byki, kotrez dyrbja ko wubracz, dyrbja żo w kózdej gmejnje na mestnje, kotrez mésczanoszta postaji, plchedwjescz. We njezlichich gmejnach może żo to na dwémaj mestnaj stacz. K wubéranju postajene byki, tez tajke, kotrez su żo hizo prjedy wubrale, dyrbja żo hacz do 10. mérza t. l. posa gmejnskeje wyschnoszce plchipowédacz. Gmeinstim wyschnoszcam plchipószczelu żo hischcze plchipokasanki, kotrez praja, kajke plchipravy dyrbja żo czinicz, żo żo njezbyju njesboża a wobschkodżenja plchi wubranju stale.

S dobom pokalusze żo na to, so je krucze sakasane, njewutrane byli tez we swojich hamjnych hródżach plchipuschczecz. Plchedżénjenja tutcho wukasa żo hacz do 150 hrywnow khlostaja. Khkolanje potrjebi runje tak derje wobżedżerja byka, każ tez wobżedżerja krupy. Wobżedżerjo bykow, kotrez swoje byli zuzym howjadam plchipuschczuja, dyrbja wożebitu plchipuschczerskim sljezinu (Deckregister) wjelcz.

*

Schtwórtk, 26. febr. 1925 dop. w 9 hodż. plchdawaja żo na plchezadżowanje w hamiskej plchesadżowarni:

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Dla nażnjapanja wosanje pucz wot cżornego hotelowego w Kotezach hacz do Malecżiz wot 2.—6. 3. 1925 zawrjeny.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Wotkedżerjo lubjow żo hischcze raz kedżbne lejżija, so je ho Cżornokolmska plchijmuschczenja cżisko 49, kwala Hilżjeho Pétschkowcje tez lézża sajo i dwémaj stajnymaj plchijmuschczitymaj konjomaj delnjocżkelnitkeje plchiwanje w Laubuzu, a to i dwémaj bolgischkimaj, je brunym a lischkaton, wobżedżila. Je-li żo plchijmuschczenja lézża sajo tak malo wużije, każ loni, so wona we plchichodże zyle sbéhnje.

*

Pżyczja sawéra.

Dokelz je poza pża we Sskomjenju (Slamen) bola Hródka sżażenosczi wukrjeß pżyczja sawéra postajila. Pży dyrbja tez w nozy hojasane bycz a to tak, so zuze ich k nim njemóża. Hdyż rżu czahaja abo żo na puczu njedu, dyrbja w pranzu bycz ato.

Towarstwowski powéstnik.

Budyschu. Serb. tow. „Nadżija“. Dżensa wutoru so njezeńdżemy. Dalse hladaj w powésniku prich. sobotu.

Hrodżisco. Serbske towarstwo „Zerja“ ma stwórtk, 26. februara, wjecor we 8 hodż. w Njechornju spéwanje.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyschinje. — Zamolwity za hospodarski dżél: Arnošt Bart, w Brézyncy, — za nawéstki: A. Dučman w Budyschinje.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na serbskej hasy 8
Najpłijomniše hósne mésnosce - Konditorske pjeczwa prénjeje rjadowny.
Wséndnje wot 4—½7 hodż. a wot 8—11 hodż. koncertuje
„Schüfzowy trio“
K dobrocziwemu wobkedżerjowanju: Najlépše Stanknowske a Reichelske piwo z čwicow.

Presadżowanje bukoweho wużitkoweho drjewa

w Budyschkem méczanskem lésu

Sridu, 4. mérca 1925, pripołdnju w 12 hodż. maju so we **hoscencu na Cornem Bozy** wobkowace wużitkowe drjewa po znatych wumenjenjach na presadżowanje predaważ, a to:

827 bukowych, klonowych, dubowych, jasenjowych zdonkow a klocow z 116,97 fm wot 8—80 cm sylnych, mjez nimi je:

205 żerdżowych klocow, 4 metry dolhich a wot 8—15 cm tolstych (hodża so wosebje za wojnarjow) każ tez 6 m bukowych wużitkowych klumpachow (2 m) a 1 rm bukowych wużitkowych żépow. Dale:

475 jehlinowych zdonkow a klocow z 108 fm wot 15—36 cm tolstych.

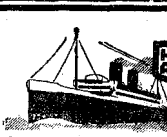
Drjewa leża pśihotowane na Wujeżkowskim boku w drjewjańcach 26., 28., 31. a 36 wotdżélenja a w čiśćenjach 24., 36. a 36. wotdżélenja na Kumwałdskem boku a we drjewiščach 42., 43. a 49. wotdżélenja. Jehlinowe drjewo leži w drjewišču w 64. wotdżélenju na Lubinje

Méczanske hajnske zarjadnistwo we Wujeżku.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske druzstwo z w. r.
poskića
symjentne běrny
dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar pśinjźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr
Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Do połnócneje Ameriki a Kanady zhromadna służba z United American Lines z Hamburga do New Yorka, nimale tydżensky so wotjédże.

Do połdnišeje Ameriki (Brasilskeje, Argentinskeje k wjeczornemu brjohej), Cuby - Mexika, wjeczorneje Indije, Afriki, zańdże Asija atd. w zwjazku z drubimi šarami.

Tunje pśewjezenje, wuznamne jédże. Zamóženje we komorach wšéch rjadowanjow.

Radu a čišćane wšey wo jězbnej płaćizne a pśewjezenskej mózdnoće podawa

Hamburg-Amerika Linie

w Hamburgu, Alsterdamm 25, a jeje zastupjerjo we wšéch wjetšich městach,

w Budyšinje: Ernst Sembdner,
na hórnčerskej hasy 21.

12-procentowske pśiručne pożčonki

(12%, Handdarlehne)

— wupłaćenja w hotowych pjenjezach bjez wótchadow — ratarjam za zmjenki (Wechsel) a z rukowanjom gmejnow z předběžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny bórow

Koban na Kaenblerskej drózy 6.

Telefon 614. Réći serbski.

Serbske a némske

spěwarske

we wšelakich zwjazkach
wot 5 hač do 15 hr. poruča

Serbska kniharnja w Budyšinje

Kedźbu! Třešne dźěła!

K wuwjedźenju **cyhelowych, šćerkowych a papowych krywow.** haž tež **k pśekrywanju tśechow wšeje druzyny** poručataj so

Max a Kurt Opitz

tśechikryjeŕskej wobkhod w Halštrowje.

Theodera Opitza naslědnikaj.

Dobre a solidne dźěło!

Žonjace, dźěćace a mužace

košle

wšéch wulkosćow a hódnosćow poruča

A. Kasper, Burglehn 11.

Paul Otto
w Budyšinje, žitna hasa 20
Wołmjane tkaniny za ruchšća [el. šórcuchi.

Wěrowanske pjerićenje

Kupanske ruby, frotejowe twjelki, kožanosuknjane šórcuchi, śrykowanska wołma, wóskowane sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11. Réći serbski.

Žony

Wornjcam swój wulki Mad pśichejkałkow, mšěkačnych a pśichejpadowych powjasow, podpołožkow.

Sćeja rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje

pśiched schulefśimi wrotami čo. 6.

Koza

blizko kózlatam je na pśedań w **Khasowje čo. 10.**

Sprawna holca

hać do 18 lět stara ako tež syrna jutrowna, kotruż bychmy pozdźišo za swoju pśijeć móhli, k 1. haprleji do ratarstwa pytamy. Adr. njech so we wud. „Serb. Nowin“ wotedaśa

Sprawna pilna

holca

do lśpšeho doma na wsy k wobstaranja něšto malo skotu, a do domjaceho dźěła so bórzy pyta. Poskićenja pod „C 1“ na wud „Serbskich Nowin“.

Wjele dźowkow

a jutrownych hólcow

za wolacych

pyta

pśistajeńnja we Klukšu.

Ratarski syn,

27 lět stary, pyta sebi druhu službu, najradšo wokoło Malšec. Poskićenja pod „B 99“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Zelony kut...

ma wobsedźeć blizke Budyšina na swojej lećomnosći a pyta zajmanca, kiž by snadź tam skalu wotwinć móhł. Powšitkanja pod „B 100“ na wud. „Serb. Now“.

Sućelna

kruwa

je na pśedań

w Lipšu čo. 5.

Nimale nowy

žonjacy kožuch

¾ dołhi, je na pśedań. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Nawěstki pśinjesu wužitk!

Přiloha k čisłu 46 „Serb. Nowin“

Wutoru, 24. februara 1925

Pampuchaćk.

Baska serbskim dźěćom k póstnizam.

Tśioch hólzow a dwě holzu mějesche schewz Ssmoka se swojimaj rukomaj seźiwiś. Kóždy ſ waſ budźe wěsće dowidźeć, so ſtebi tehodła wjele ſwobodneho czasa popschěcz njeſmědźesche. Teſ jeho dźěći nieběchu wumyſlene. Po wjeczeri pschińdźe ſa miſchtra ſtajnje najrjeńſcha hodźina ſtjeho dnja. Tu ſtedźachu wſchitke wotoko tokomateho blida, nacſ a holzy pschiſchiwachu abo plecjechu a hólczata pschiwoſtruchachu, kak nan wo ſwojim wuczowniſkim czaſu a wo ſwojim puczowanju powědaſche. „Hdy bych prawje wjele njenjes měł,“ rjekny ras miſchtr, „bych ſ wami wſchěmi ras daloko puczował. Wy ſtyla njeſmjeſće, kak rjenje je wonka we ſwěcze.“

„To dźe może być,“ praji macź, „ale hdy bych ja wjele njenjes měła, njebych je k druhim ludźom do ſuſych krajow a měſtow donjeſła. Pěknu tśěſku ſ wulkej ſahrodu bych a naſ kupiła.“ A teſ dźěći pſchehnjeſchnje ſwoje wotpoſłady a pſcheczo, kiž ſuchu ſtebi dopjelnić, bychu-li wjele njenjes měte. Njanu pyſchnu braſku pſchéjeſchtej ſtebi holzu, ſtóly pak, kaž ſo rozumi, pſchejachu ſtebi motorſke koleſa a automobile.

„A ja,“ ſawoła najmłodſchi, ſydomlětny Jank, ſuchi kaž trawa a ſtajnje hłódny, „wěſće, ſchto bych ja chcył? Ja bych ſo juſtiſe k póſtnizam rad tak prawje pampuchoju najeđł, tak prawje ſ pampuchami ſ pampuchak.“ Pſchi tom kuſaſche ſe ſahorjenoſeju, ka żby hižo pampuchi mjes ſubami měł. Starſchej ſo wutrobnje ſmějeſchtaj nad ſwojim najmłodſchim ſynkom a braſtja narjeſnykuchu wot tuteho wjeczora ſem pſchinjeno „pampuchacź“.

Bliſſchi dźeń pſched wjeczorom ſeńdźechu ſo dźeći inateho měſtaczka kaž kóżde póſtnizy, ſ póſtniſkim tryſkom na dróhu. Sčerkodźiż Korla pſchińdźe jaka wuheniſenjeczer, Wiclaſes Jakub ſe jako ſtora żona ſpſafeſeny, Mědźerić hólzaj pak kročzeſchtaj ſ dołhimi nokami ſo njej. Bórſy pſchińdźechu też hiſchće druhe ſabaſjene hólczata a feſtupachu ſo ſ czaſa. Hdyż tak ninno ſchewz Ssmoliz bydlenja pſchińdźechu, wotewrichu ſo khěźine durje a won wuſtupi naſch ſchewz Jank we njeſmjerne wyſokim kokluku ſ pejerom na hłowje, ſ kijom w ruku a ſ toſchu pod pažu — běſche bratowa ſchulička toſcha Stupaſche jara powaku a kedźbliwje, kajſche być ważny měſchczanoſta. Wjeſele a ſuſtaſo jeho ſrjedża wołwita. Sſuſodźiż Korla, wuhenſenjeczer ſawoła: „Wobkaſejce, cźeſcenjny njeſe měſchczanoſta, wóſtańce ras ſtejo, ja dyrbju Wam najprjedy Waſch wuheſ wumjeſeć!“ Wón połoži tehodła na płót, łěſeſche po nim horje a poca ſ khoſcźenom Janowny wyſoki kokluk njeſeſ. „Wobwjerćejce ſo ras wokoło, kujeże měſchczanoſta!“ rjeknu potom, ta druha ſtrona je hiſchće maſana.“ Korla pak bě jenoż wežiwny, ſchto bě kołowokoło pijane. Wón cźitaſche hróncźka, kiž běſchtaj bratraj ſ wulkimi piſmiećkami wokoło kokluka napiſałoj a kotrejž pak Jank hiſchće cźitaćz njemóżeſche. Dwanaćeſtimy Korla běſche mudrańſ, kiž hnydom wotpohład bratrow wuſhuda; Jankej pak nicźo njeprajł. Połwóſſe cźitaſche na rěbłu ſtejo tuto:

Moje mjeno je pampuchaćk,
Jich ſtejm dwanaće a ſcźeće wjaz!
Schtóż mi wjele nadari,
Tón mje mómje ſwieſeli!

Potom ſałeſe ſ rěbła, poſtrowi cźeſcźonnje a maſy měſchczanoſta cźehnjeſche dale.

Hdyż někto dale dźeſche, pſchińdźe ninno pjekarńje. Miſchtr Cźěſto ſtojeſche pſched durjemi, wuhlada Ssmoliz Janka a ſkwaſche jeho k ſebi. „Chceſch jedyn pampuch?“ wopraſcha ſo, njeſwoczakny wotmołwu, dźeſche do kłamow a wróći ſo ſ dwěmaj pozokrotowymaj pampuchomaj. Jank ſłóżeſt ſwoju toſchu a kij trucźiſcho pod pažu, wſa do kóždeje ruki jedyn pampuch a łuſaſche pak wot teho, pak wo tamneho pampucha.

„Miſchtr Cźěſto je derje wuſhudak, ſo rad pampuchi jěm,“ mniſleſche ſtebi pampuchaćk a likaſche poſlednje ſornjatka zokora na porſiach. Tu pſchińdźe na wikt. S hołeſcźenja „ K ſtotemu braſlej“ pſchińdźechu tśio młodſi muſoło. Wěchu ſto pſchecźeſeło a rěkachu Jerdka, Kuſka a Wěko. Woni wobſtupichu naſcheho Janka. „Sčy ty knjes wuczeř porſtwliſak?“ wopraſcha ſo jeho Wěko.

„Tu horjeka tola ſteji, ſo ſtym knjes měſchczanoſta,“ rjekuje Jank ſ ruku na wyſoki kokluk pokaſujo. To běſchtaj jemu bratraj narjeſnykuj. „Haj, haj, zyle prawje, to ſtym zyle pſchewidźak,“ a pokaſa ſmějo ſwojimaj towaſſchomaj napiſmo.

Kuſka měſeſche hižo ruku na klinzy k pjekarſej, kiž na wikach je, a ſtorcźi pampuchaćka nuts, tannej pſchińdźeſchtaj ſa nimaj. „Dajće mi ſchtyri pampuchi, knjeni miſchtra!“ „Mi też!“ ſawoła Wěko. „Sa mje też telko“ pſchewoła Jerdka druheju. Tſi dachi daſche miſchtrka.

„Wotewrě twoju toſchu!“ poruczi Kuſka a ſchtyri pampuchi kukachu ſo ſ dutki do toſche. „Wſmi kokluk ſwjeć,“ praji Jerdka a ſchtyri daſche pampuchi padnychu do wuhenija. Kapžy wotewrě,“ rjekny Wěko a natyka do kóždeje dwaj pampuchaj. A prjedy hač ſo młodny měſchczanoſta domaſa a podjałowa, běchu cźi tſio dobrocźeſelio ſo ponimyli.

Jank by tam najſſerje pola pjekarja dołho hiſchće ſtał, njeby jeho miſchtrka ſ „baj ſtebi ſłodźecź“ prjecź póſkała. Jank pak ſtebi na to njepomyſłi, je ſam ſtykacź. W ſelwej ruzy měſeſche toſchu a kij, w prawej pak pokny kokluk a tak ſkwatoſaſche domoj. Wulku ſtaroſcź měſeſche, ſo mohł jedyn ſłubicź.

„Wſchitzy ludźo ſu dwie tola dźeńſa na nogu wucźikali, ſo rad pampuchi jěm!“ wokaſche hižo wot daloka. Hdyż do ſtiwy ſaſtupi, wuhlada, ſo bě macź hižo zuku ſchłu ſamžnych kuſkow na blido ſtajiła. Nětko pſchińdźe *wón hiſchće*. Bórzy ſedźeſche ſchewzej ſwojoha ſaſo wokoło kukowateho blida pſchi kukowatej ſchłi ſ kukowatymi kuſkami. Njech bě też Ssmoliz ſtoheſ cźeſći, dobry tola bě. „Nicźo pak chcemy tak prawje pampuchaćki!“ ſławiſeſche mały měſchczanoſta jako preni, kotremuż bě ſo pſchecźo dopiſchiło. We wſchej ſaborjenoſeji ſydmy ſo na wyſoki kokluk, kiž bě ſwoju ſłużbu dopjelnił.

Němcow kšik wo pomoc w Słowinskej.

Po tutym napiſmom pſchinjeſechu wſchelake němſke nowiny potrěbne wo narodnych wobſtejnoſcźach Němcow we Sſkowiniſkej (Južnoſtowjanſkej). Wone piſachu, ſo je ſo jich dotal „Deutſches Haus“ pſchewobrocźił do „Celjſki Dom“ (to je w měſeſe Celja). To woni njemnja „rubjeſtwo pſches južnoſłowjanſke ſtatne wyſchnoſće“. Wo tym ſu ſtamo jenu knjižku wudali. Wona ſłóncźi ſe ſtowami: „Schto ſmy wot naſ a naſchich pſejedownikow wobhydlenym kraju ſawinowali? Pſches cźo ſmy ſej hižu, do njebjeſ wokaze ſadſerżenje na ſo ſtorhnyli? — — Němſka mjeńſchina we Sſkowiniſkej ſo ſ formelnym wobcźežowanjom na wyſoku radu Swjaſka ludowu wobrocźi a jeje wuhuh wuſadacź. Woni ſu hłuboko we tym pſcheſwědcźeni, ſo wona jako najwuſchſcha ſchkitarka wuczinjenjow k ſchkitej narodnych mjeńſchinow tutu do njebjeſ wokazu njeprawdu faſcźiſnuje. Dźenſa wobrocźimy ſo wſchitzu Němcu na wſcheſ, kotſiž hiſchće ſchkrićku ſprawneho cźuća wo ſebi mcźa ſe ſłowom: Wumócźće naſ ſ njeprawdy a ſ namocy. Njeſchitdajeće, ſo ſo nam to cźiſi, ſchtoż pſched Bohom a cźłowjekami nam ſtuſcha! Dajeće nam ſłónczne ſchkit narodnych mjeńſchinow!“

Njebjehmy-li to w němſkich nowinach cźitali a wo Němcach ſo piſałe, dha bychmy ſej mużłili, ſo je to

kſchił Sserbow ſ pruſſeje hole.

Tam njewukupuja ſo jenoż ſerbſke domy a leżomnoſeje a tworja ſo němſke ſtatoki ſ teho, ale wſchſmoſće nicźa pſches njepſchewjedźenje poſtajenjow k ſchkitej narodnych mjeńſchinow **ſerbſku duſchu.** To je wo wjele hórje, bacź pſchemēnjenjenje mjena nēkaſkeho němſkeho doma w zuſoje. **Domorodni Sserbja poziſchćuja ſo po wſchěch prawidłach pruſkeho wunjeſeſtwa.** Dale hiſchće knježi ſtary ſaſaſky hakatiſtiſki, Sserbow hanjacy duch w ſamoſwitych worſchtach pruſkich wyſchnoſcźow. **Dale morja pſches djabołſki ſyſtem duſche ſerbſkich dźěći.** Kak ſajedoſcźeny lud hižo pſches njón je, to ſmy njedawno w Sſtevom widźeli. (To je jenoż pſchikład mjes wjele druhimi.) Hdyż Sserbja ſo wrózowachu, ſwojim krajanam rjanoſcź ſwojeje rěcźe a ſpěwa pſchedſtajiſcź, dha pſches pruſti hakatiſmus hacź bo ſra ſtaſeni Sserbja w towaſtſtwje je wſchonēmzanſi a nēmſtinni ludowzani wuhotowachu maſkeradu w druhej żurli, ſo bychu Sserbow a druhich wot ſerbſkeho ſwjedźenja wothſerżowali a k ſebi jich wabili. Sserbſka młodoſcź, hižo w ſchuli narodnje ſkażena, ſhubuje wſchē narodne cźuće, lubołeſ k ſwojim wot ſerbſkich ſtarſchich namrētych duchownych lubłow. Tak mori ſo po cźażu ſerbſka duſcha. Taſka ſo potom wſchēm ſajaſkoſcźam pſchecźiwo ſwojemu narodej, pſchecźiwo Sserbſtwu inwźicź a wutrjebacź hodźi. **Schtoż ſchula a zyrkej njedocźiniłej,** do domuſkutkuja **němſke towaſtſtwa** mjes Sſerbami, kotrychż rjady Sserbja ſ wulkeho dźela ſami pjelnja a tak wdomanje a njewědomnje nicźa ſwoju rěcź, ſwój narod a tak ſami ſebi rowu ryja. Hdyż „němſke towaſtſtwo“ w nimale ryſy ſerbſtich wuſadi ſwoje jubileje a wulkotne ſwjedźenje ſwjeceja, dha je to ſ dopokaſnom, ſo budźa tami bórſy ſe Sſerbſtwom hotowi. **A to pſches winu Sserbow.** Tożame płacźi w Sokſej.

Němcy chcedźa a budźa ſo na Swjaſk ludowu wobrocźicź, hdyż ſo jim wótka ſeſſchiwi. Tuż je na cźaſu, **ſo ſo Sserbja ſ doraſom na ſamu inſtanzu wobrocźa, ſo w Němſkej tutón ſerbſke duſche narodnje morjazy ſyſtem ſkoro ſaſtanje, ſa ſerbſke ſchule dóſtanu ſerbſkich wuczerjow a wohady ſerbſtich duſchowpaſtyrjow. Hdże na zułym ſwěrze knjeża ſa Němzow podobne wobſtejnoſcźe!** Mjeńcźe najprjedy pſched ſwojimi durjemi a potom wobcźežujcźe ſo na druhich!

F.

Nawobliczo.

(Powědańcźko k póſtnizam.)

Cźežnik běſche jednatu hodźinu wotbił. M. Lebas połoži nowiny na bok a dźeſche do ſpańſkeje ſtwy.

Sſebi na ſwoje cźopto łożo myſłiło a na mjehke hłowki běſche jemu wopraſnoje rjenje, hubjene wjedro wonka pożłnki hiſchće tuto cźuće. Wumyſlicź ſebi njemożeſche, kak moża tuzo hoſe druhdźe na póſtniſkich ſuciach wonka w hromum wjedrje wokoło bundacź a jabamu namakacź ! Pomału ſo roſhotowa, wichor pod wokanami ſchumjeſche, hlej nadobo ſa woni delka. W cutej hodźinje? ... Schtó jenoż to może być? ... M. Lebas ſaſtyſcha, kak ſo delka durje wotewrja. Cźeſći ſtup po ſtłobdźe horje dźe a ſo ſo w pſchedſtwi rěcźi ... Na ſtłobdźe ſtuſchi, kak ſo ſtujobna Hana k jeho ſtwje bliži. Zyle wuſtróżana ſaſtupi.

„Knadny knjeże, knjes w nawobliczu chże ! Wami rěcźeć!“

„W nawobliczu, Hana?“

„Haj, knadny knjeże, w piſańſkej ſtwi Waſ wocźakuje.“

M. Lebas ſo jara wuſtróża. Schto móżeſche to ...ozaſnjenicźa? Póſtniſki tryſk? To ſo jemu wěricź nochcyſche, ło je trochi jedyn ſ jeho wjeſeſkow tutón tryſk kworal. Ne, do teho njewěrjeſche. Hróſba jeho wobja, hdyż ſtebi na zuże nawobliczo pomrěli, na nawobliczo, kiž w tak pózdnej nozy pſchiſładźeſche.

M. Lebas a Hana, wobaj ſtejeſchtaj ſtebi błēdaj napſcheczo, we wulkim ſtrachu.

„Hana, praj jemu, ſo njejſtym k rěcźam, ſo ſtym ſebnjacź ſchoł!“

„Ně, knadny knjeże, dźicze Wy k njemu, ja to njemóżu, mam pſcherwjeze ſtracha. Wy njeſtmēcże ipacź hicź, knjeże. Dźicze k zuńemu do ſtwy abo ja wucźeknu.“

M. Lebas njewědźeſche, ſchto ma cźiniecź. Hladaſche na ſwoje łoża, potom won na cźmowu khódbu, kiž njes nim a zuńym běſche. Stónczenje bo roſhudźi, w żupanje a ſtupnjach dźeſche do piſańſkeje ſtwy. Strachocźiwje ſaſtupi. Wot duri ſem hižo wuhlada zuſeho w nawobliczu pichi piſańſkim błidże ſedźo. Wón běſche, jako żenoż. Na hłowje měſeſche ſchéry kokluk, każ jón pſched lětdźeſatkami wojaży noſchachu, jeho wojeſtku drasku wodawaſche cźerwjeny hujerſchnik. Wobliczo kruſeſche cźorne ſtomoczane nawobliczo, pod kotrymż běſchtaj tónkaj wuſy wiſzeli. Na nohomaj měſeſche daſhe ſchłónje. Zuły bě ſo mjes tym ke kachlam ſydmy a daſche ſebi tam dźeje być. Njebě też ſtanył, hdyż bě M. Lebas ſaſtupił. ale po cźaſu praji ſ klinczażym hłoſom:

„Wulzu mje hujcźeli, M. Lebas, Waſ ſchnacź, proſchu, pożwińce ſo tola.“

„Ale mój knjeże!“ ... praji, ſebi ſedma dychacź hwérjo, M. Lebas.

„Najprjedy ſo tola proſchu pożydźće!“ wopjetowaſche zuły.

M. Lebas pożydny ſo w żupanje a ſtupnjach wokoło kjeſeho. Stajnje ſebi pſchemyſlujo: Schtó je tutón muż, ſchto dże nēttole no ſtjeſtej nozy ſoſa njeſo? Pobarno pytaſche ſababjene wobliczo wuſhudacź, njeſnate jemu woſta.

„Za Waż tola nadźijomnje njemyſlu. Pſchi tutym hromym wjedrje, pſchi wětrje a beſcheczu je tola doma najrjeńſcho. Wy pak macź tu wopraſnje rjenje ſarjadowane.. Hdyż tu na Waż cźakach, ſtym ſebi ſtary ſtawny cźaſnik ſ cźaſom Ludwiga XIV. wobhladał. To drje je cźaſnik, kiž jeſe Wy ſ herbſtwa waſcheho wuja Belſyngona njeſecźo ſa ſo ſoſerjał?“

M. Lebas ſtamy ruczże, każ by jeho nēchto ſkoło. Běſche wojak, kiž tak ſ měrom jemu napſchecźo ſedźeſche, wopraſnyże tute ſłowa rěcźał?

M. Lebas prójeże na nicźo ſhladowaſche. Wojak pak njepěſny. Wěſche wſchitko zyle jednorje prajił, każ by to zyle bjes łożoeje ważnoſce bylo.

„Wopraſnyże!“ dźeſche daſe, „to je kraſny kruch. To pokaſuje na cźuće ſa rjanoſcź, haj to macze wěſcze.““

M. Lebas njewědźeſche, hyrbi ſo ſmjecź, dyrbi ſo hněwacź, zuły pak jemu bożyła telko cźaſa njepopſcha, ſo by ſo moht ja nēcźo roſſpudźicź.

„Drohotne koże a wuſchkwanja, kiž tu na ſcźenach wiſnja, ſłuchcźa wěſcze ſtarej knjeni ſ Waſcheje ſoſomny, kiž bě w muły a Waż proſzna, tute wēzy wotkupicź? Stara knjeni njeſmajeſche jich hóonotu, ale Wy pak ſu derje poważowalwcźe, pſchetoż wēdźeſcheże, to ſu koże ſ zuleho daloſeho kraja, ſ najſpſcheho cźeża. Wy daſcheże ſt hnydom 50 frankow za uje, ſtara knjeni pſchija to ożakowaje. Nimo teho je Waż hjſcheże ſożnowała ta khuda żona, ja Waſchu ſwulkomyſlnoſcź. A wjeczor potom móżeſcheże potom do hnojiſt wobthdognych knihi zapiſacź: dźeſeſa 10 000 frankow łażuſki. To rēkam, ja macze cźuće ſa rjanoſcź, M. Lebas. Mój poſtrowm.“

M. Lebas ſi ſo jezny. Wołtel wjedźeſche tutón wojak wſchitko. Niemērnje jeho wobſedźowaſche. Nawobliczo ſo ſmjeſeſche. M. Lebas ſaczu, ſo je wokomił pſchihoł, ło by ſo ſhrabał a doſtajiſnoſce nadobył a zuſemu ſo pſchecziwił, njech ſej w żupanje a ſtupnjach hubjenje wupadaſche pornjo wojaſej, a tak pocźa ſ mērnym hłoſom k zuſemu rēcźeć:

„Mój knjeże, ja njeweēm ſchtó Wy ſcźe, a cźehodła ſo ke mni namkaſcheże. Schto ſebi pſchejeceże?“

Sdrabjeny ſo lubſnje wobaraſche:

„Stujeſpokojeże ſo nad tym, mój knjeże. Ponyſlieże ſebi radſcho, ſchto to rēka, w tak hubjenym wjedrje nēkoho wopuſcźcź a pſchedſtajeće mi radſcho ſchkleńzu ſtarcho ſchpaniſkeho wina, kotrēż ſcźe bjes kōżdeho kroſchta zła pſches mjeſo jebał.“

M. Lebas ſhubi wſchu pożſedonju imużitovcź. Kak? Cź tuto wjedźeſche njemały a hižo dźeſche wojak dale:

„Nicźo ſo njehodźi pſchecźiwo jemu prajicź, Wy ſcźe mudracź, M. Lebas.“

„Schto pak hubkeſej zuleho huhe nēkto prajicź? Wēcźe nicźo pſchijomneho, pſchetoż ſo poſmēſkwaſche a lubje jeho hłēk klinczeſche. Nadobo ſthli ſo wojak ke njemu a praji mjeſcźo:

„Kak bē to tola ſ tym ſhubjenym teſtamentom?“

M. Lebas ſawoła cźicho, zyle prejcze ſhladowaſche na nojała. Schto tu praji, tutón muż? Wołtel jmaſeſche ſtaru, ſ letami ponurjenu ſtawiſnu, na kotrejż uſeſo

Zapósłane.

(Bjez samolwitosćo redakcije.)

Swjask łaikow łubołweje zyrkwje (Volkskirchlicher Laienbund), kotryż w žebi sjednoscza łaikow sakskeje evangelskeje zyrkwje, je žo ś nowa załóral ś nadawkami, kotrež ewangelske wobłado w tutym cžasu maja, a wosebje też ś dźełom, kotrež ma žo stacź za smułskowne wotthorjenje ludu, za špěchowanje dobrych požinkow w ludu. Tak je žo wobroćił špěchcežiwo wšěm wuhotowanjam póstnizarjow, prajiż: Napominamy wšěch muzow a žony, kiž su ekelescźanzju smyslleni a maja łuboscź k wótnemu krajeź, žo žo tutomu hłubemu cźinjenju zyle wotrjeknu. Nasćeho łuda dostojnoscź sakhowacź, je nasch nadawk! — Dale žada žebi wot wschitkich zyrkwinskich smyslenych, žo bychu žo pschi wólbach do zyrkwinych sastupjerstwow wobdźelili a žwěru wolili mułow a žony, kiž to najlepsche zyrkwje a tak też łuda pytaju. Stónchnje je teź sćehowaze wobsamknuł: Krajna zyrkej a wolenje fararja: W pożlednim cźasu su njelube poderdźenja pschi wuhwolenjach nowych fararjow sjawnoscź do njemera pschinjesłe. Swjask łaikow łudoweje zyrkwje je pschezo wustupował za samostatnoscź wožadow a budźe teź wo pschichodze prawa wožadow sastupowacź. Tola runje tak wažne je nam to, so je žebi kóžda jenotliwa wožada teho wědomna, so ma žo wopołakacź jako žiwy staw zyleje krajneje zyrkwje jako taitsje, a so je žobu powołana, naschu zyrkej twariez, swjesćej a jeje mózi špěchowacź. Tehodla wocakajemy wot kóždeje wožady, so wona žiwoje prawa žwěru wudokonja, dźiwajo žwěru na postajenja a farjadowanje krajneje zyrkwje. Słužbu fararja móże wonadźe jenoź krajna zyrkej žwěrcźiz. Cźim bóle dyrbi teź kóžda wosłada pschi wolenju fararja krajnej zyrkwi žwěru sakhowacź! —

Snowasrjadowanje rentkeje banki.

W jwisku se sakonjemi, kotrež ſ' Londonskeho sćerźenja wukhadzachu, dyrbjesche ho dołhi rentkeje banki, kotrež dyrbjachu industrija, pschemysło a wobkhod njesćo, sdźiwjeź. To je ho je sakonjom wo liquidazźii we wobdobju ho namakazych rentikich hrivnow se 30. aug. 1924 stało. We famym sakonju postaji ho teź, so ma ho kapital němskeje rentkeje banki na 2 miljiardź. fnižicź, kotrejž dyrbi ratatsźow famo wusesć. — K tutomu sakonjej su nětko wuwjedźenske postajenja ho wossewiź. Po tym je wocźenjenje industrije, pschemysła, wobkhodow a bankow ſ placźiwoscźu wot 1. oktowa sjemi pschesłało. Dołzne wopitna dyrbja ho fnižicź, pak wróćicź. Sastata daś na to ho dopłacźicź. S tym, so njewonane hopodaźe wótdźele wjazy rentikim banku njewopjerazy, powyschi ho wobcźeženje ratatsźowa wot 1600 miljonow na 2 miljiardźe hr. Tuto powyschenje ho tak pschewjeźe, so ho dołh rentkeje banki we 5 proz. na 5 proz. wobornicho dawka, ta napołożenje samoženskeho dawka na lěto 1924 płacźomego, powyschi.

Tute 5prozentowe wobcźeženje ho na wyschi łožnosće położi, kotrež 18. oktobra 1923, potajkim na dnju, hdyż wukas wo rentikej banzy žiwoju płacźiwoscź dosta, ratatsźim, hajnitkim abo sahrodnitkim samerźnu łužu cźu a kotrež dyrbjachu krajne dawk (Laudabgabe) płacźicź. Wuſtwobodźene žu łožnosće potom, hdyż hodnoscź wschich 31. dez. 1923 jenomu wobsedźerjej fluschazych łožnosćow hromadźe 6000 hr. njedosahowe. Je ho łožnosćej po 31. dez. 1923 dźełita, tak njesłe kóždy dźeł jenoź podźeł, kiž na njeho pschindźe. Njeje ſ dźełenjom pomjerschena łožnosćej wjazy 6000 hr. hódna, dyrbi sinanzny hant na namjet ju wot 5proz. dawka rentikeje banki wuſwobodźicź. Pschecźiwo rospihjej finanznemu khantu wo łožnosćnitnym dołhu móże ho powołanje wapodacź na łakładze němiskotatneho dawkowego wukasa (Reichsabgabenordnung).

Sserbjo, wobkhowajcże žwěru
Sswjatu khcherćźijanstu wěru!
Stejmy krucże w khuinym cźežu,
S Jenušom dźesch ś jeho kwasu!

Sbóžnoscź wěrjazych.

Nowotwar, thěrkułach cźo. 577 w ſpěwarskich.

Po žwojim hłosu.

Nasche dźełło je ho stało,
Knjes naſ woła, žwjatok je.
Jehnjo je wscho dokonjało,
Wscho je ja naſ sćinjene!
Sćinili běh je dokonjany,
Cźłło w rowje wotpocźnje,
Wjecźor cźichi, thóźmy, rjany
Wěrjazych we žwětle je!
Jenušowa móz a žwěra
Wjedźe naſ do žiwjenja,
Tam, hdźeź rosću palmy měra,
Dulcha trosćit, měr, sbóžnoscź ma!
K jeho ranam my nětk dźemy,
Hdźeź wa wěcźne imćeom žiwi,
Wjeſ-licź ho jara dźemy,
Wumoženi hrěchowzin!
Kiž tam hołbje w cźichich łkalach
Walkow w ſtralsche nam'kaju,
Tak w Jenušowych rańach
Dusche imćeom wotpocźnu!
Jenuſ je nam ſkała sbóža,
Nutsłhód kraſny do njebża.
Mułka huada to je Boža,
W Jenušu nicho duscha ma!
Krei a prawdołcź Khrustušowa,
Jeho žwjata ſaſtužba,
To je natcha drasta nowa,
Bohu Wótcźej podobna!
S thadu sbóžni ginny pscheſ wěru,
Wěrjazy, ho wjeſeleže,
Dźesch Boże dźesa k měru
Do wěcźneje sbóžnoscźe!
Wěrjazy we Božim raju
Maja wěcźne žiwjenje,
Wěcźnu ſbóžnoscź wuživaju
Njemnožratne wjeſeſe!
Kiž ho tudy prawje bědza
A cźiſtej' mutrobu,
W njebju domach Boha widza,
Ssu tam Boži domjazy.
Wotpocźnik po žwěrnym dźeli,
Měr po prawym bohatstwu
Maja, kiž su pschebdźili
K dobrjeźu ho pscheſ wěru!
Jeſu, daj bnez mi pschi tebi,
Njedaj ho mi wot so hnuez,
Twoje rany khwalu ſpebi,
Te mi cźinjaſ njeſoju pnez!

J. W.

Přikpeła.

* ✕ Cźłowjek jako leopard. Muž je Sćehowjazarskeje powjedanje łekarjam a mišionaram w Kongostaceže wo druzinje cźłowjeckow, kotrež su tam jow njemom leopardzy cźłowjekoju jnaczi, a kotrež su jara ſtrachom. Cźorni, kotrež tutemu potajnemu ludej pschiſłuſchcza, ſu žebi teho wědomni, jo woni njejsu cźłowjekoju, ale wopramdźite leopardy. Po możnoscźi dyrbja wjele cźłowjekow roskorhacź. Hdyż žiwoju hromoſcź wumjedźi, tak rozjuja ho, jo bychu ja ſobu ſtrědy leopardow ſawoſtajili. Tehodla natchaja žebi na noſi a ruki lchwary tutych mérjatow. Po wschech ſchitrych wala ho na ſiwoje woporty a łkónzuja je potom kaž womandźite leopardy ſ tym, ſo jim ſchiju pschekuſnu. Wobkhowanja hódne je, to ho w najwjazy padach tuczi cźorni leopard cźinja, bjez teho, so bychu to chzyli. Jim ho mjenuju lekarſtwo dawa, kotrež je ſ cźłowjeckeje krewje a mloka wschelakich roſtlinow. Tuto lekarſtwo k žebi wjacźchi, bywa jim wědomno, to wot ſtameje hodźiny k tutemu druzźinow, ſekeje, pschiſłuſchcza. Kóždy ſ nich ſo jeje kakonjom podwoli bjez wobaranja. Tutemu druzźinow klubi žiwu pschiſłuſchnoſcź, ſtamſnieje wole wjazy njemaja. Prěnja pruha pschi tutym žodźewym dźele je, so dyrbi pak bratra ako žtoru do lčża wjeſcź a tam pschikladowacź, kak ho wone jeho kumpanam wopruja. Po tutym njekhuku ho wón jako łobuſtaw pschiwołuje a ho poſwjeci a móże potom po ſiwoſim waschnju kaž ho jemu lubi, cźłowjekow kóſacź, kóſanzowacź a ſrasź. Druzźiwowi pschiſłuſajeni dyrbja najkrucźiſche potajſtowa a njeſcźenje ſakhowacź, je-li ho nochzedźa ſtami nje, hórschemu markrasźiwu wustajicź. We ſaudzenym łeže poradźi ho jenemu polizajſkemu wotdźelenju, kotrež bźe nadawk dóſtało, tajke druzźstwa ſniźacź, podhladnych cźornuchow łajacź. Wšěch pschchłuſchowanja 56chu bjez wuſpěcha, dokeźž žadyn ſ nich nicžo njepſcheradźi. Jedwcźo dnja rano namakachu wschitkich mórwych. Wom cźohu ho łojedojcźili. Tole druzźinow doponina na druzźinow Thago abo Thugs, kaž ho njenowalche, kiž ho ho pschez zyłu prědkmi Indiſku wupſchesterčko. Tam ſwoje cźinſk ſyſtematiſaju wukonjesche. Morjachu ſwoje wopory jenoź ſe ſadajenjom. Jich wulka wobhladnjoſcź a mudrocź ſadźěwa, ſo jich łepichu. Hakle po dołhim cźaſu mózachu jich njeſchkódowych ſcźinicź. Wošs-bie tehodla, dźełź woni ſamoho cźuzowjeſkeho njeſłuſnoſcźow. W lěće 1831 dźěſche jendźelſki hłowny bohat Jndźiſke, ſ mjenom Lord William Bentinck je wschej mozu tutemu druzźinow Thages na kožu. W natymnuku 1835 bu 1600 tuſch žiwſchich mordarjow jaſnudźenych. Tutemu Thags, kotreż hobuſtawy ſu nětk nimale zyle wutmjene, pschiſłuſchcza Hindojo wschěch druzźin.

* Palaza zigaretta w Budyſinſkej ſalt. Pschi Budyſinim jednanje psched Torgauſkim lawniſkim ſudom pschindże do Budyſinſkeje ſale tež inſpektor L. je Preßela, to by jednanjam pschipoſłuchał. Hacź je nichtó njedźał ako nic, njech tomu je kaſkuli dźe, na 2ždy pod Jehlschke ho jeho zigaretta tež w ſali dale. Tola njeſtaſe wotomiki poldźiſko ſajedże jemu ſtrach do wschěch ſtrowow, hoyż nadobo ſtatny rěcznik pschecźiwo njemu dla njewinſchenego ſaſkerźenja psched ſudom tři dny jatby jo khtoſnanje namjetowalche. Sćilo ſe dźełi jeho po § 178 ſudowoje wuſtawy k 200 hr. pjenježnemu khtoſnanja.

* ✕ 75-ſtne jubileum Methodiſtiſkeje zyrkwje. Biſkopſka Methodiſtiſka zyrkej w Nowej ſwjeſći w tutym měſacu ſwój 75-ſtny jubilej. Tehodla ſu w pschichodnym měſacu we wschěch methodiſtiſkich wožadach wobſebne ſwjedźenje pschiprawili. Němſko-amerikan dr. L. S. Jakoby dźeſesche 23. dez. 1819 w Bremenu psched 400 pschiwoſłuchar jemi prěnje methodiſtiſke predowanje. 10. meje 1850 nasta w Bremenu prěnja němiska wožada, kotraż bźeſche też prěnja methodiſtiſka wožada w Europie.

* ✕ Nowe ſiamejiſke dwójniki. Biolett Hilton a Daiſy Hilton ſu ſ Khribjeſom hromadźe ſrojeſcowali. Niehlajako njeſbožowcźneho hromadźeſrojeſcenja ſtej wonaj njeſłeſej a ſtrowej. Teſ hromadźe dźełatej a ſrojeſcej, jenoź ſchtyri-cźeſno klawier hrajej njemożetej. Tehodla kóždy raz jena ſ njeju pschi hudźbje na nětkajkim ſuzazym inſtrumencźe hraſe. Domowuja hromadźe ſrojeſcenju ſtrowi ſe San Antonio we Teraſu. Wonej ſtej 17 lět ſtaraj a ſtej prěnjej hromadźe ſrojeſcenej dźeſcej ſwětoweje ſtawizny. Taj ſtaj hižo jara ſtaraj.

Klucź.

Spišowaczelſka hiſtorioſka.

Wón trjechi ju kóžde raſnje w ſwojim cźaſu a na ſwojim měſnje. Wona dźeſesche do wobkhoda, wón do běrowa. Po jenym měſnzu chaſyſche ju ſtrowicź, ale njeczinjeſche to. Po dweſnej měſnazomaj bźeſche wone wschu nadźju na njeho ſhubiła.

Ale jenoho dnja — bźeſche w kjeczim měſnazu — namaka, hdyż bě nimo njeje, klucź, kiž na ſemi łeżeſche. Sćehnu a tuhny jón do ſaka a mysłeſche ju khwaliz:

„To je najſterje jeje klucź. Stónchnjo je jón ſhubiła. Hdyż ju ſutſje trjechu, budu ho jeje wopraſchacź!“

Nasajtra, hdyż ho trjechaſchtacź, dźeſche k njej a prajeſche: „Wodźacźe, je ſnadź to Waſch klucź? Sym jón wczera namakał, hdyż běch cźuſe nimo Waſ.“

Wona ho wjeſele ſmějeſche a napſeczíwi: „Sſo wě, to je mój klucź. Kak łubołcźinje! Sſym jón wschoſ ſhubiła. Je njerjaſ, hdyż je klucź ſhubi.“

Wón da jej klucź. Wona ho podźakowa a dźěſesche rónjo.

Po dweſnej měſnazomaj bźeſchtaj ho ſlubje.

To dźe wona chzyſche. A jenoho dnja, hdyż ho pschkhodkowaſchtaj, hoyż ho prěni raz jetkaſchtaj, prajeſche wón: „Ponuſił jeno, kakſe łoże, to ſym tu Twój klucź namakał! Hewak ho ženje ſ Tobu ſetnał njebéch. Mużiſi ſći, to bźeſche pakaw pschedwidźiwoſcźe.“

„Wéſo“, napſeczíwi wona, „ale najſpodźiwniſche pschi tym bźeſche — —.“

„Nó, ſchto dha?“

„So ſy woprawdźe wěrił, jo bźeſche to mój klucź.“

Hamtske wozjewjenja z Budyſina.

Wupiſanje na podawanje mjaſa.

Podawanje mjaſa na Budyſchinſke wojeſke kuchiny ſa cźaſ wot 1. hapreje hacź do 30. junija 1925 po poſtajenych płacźiſnach kóž do wojny, ſ měſacznym wupowědźenjom, wotmaja ho wutoru 3 měrza 1925, 9 hodź. dop. we Budyſchinſkim wojeſkim ſežiwjenſkim hamcže. (Heeresverpflegungsamt). Formulary ſ u tam dóſtacź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 47 — Budyšin — srjedu, 25. februara 1925 — Bautzen — Lětnik 84

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Frankfurtskim wobydlišćowym prozesu žu měšćanskeho sekretara Krebsa a měšćanskeho sostajnika Edsteina dla pokupniwosće k jastwu po dwěmaj mězazomaj sajudźili. Wonaj staj sa pjenjezy wobydlenja ludźom pšichpokasowałoj, kotrejž hišće njeje na rjadže byli. Měšćanskeho sostajnika Reitha žu wuwinowali.

*

W shromadźišnje polizajskich sostajnikow w Barlinje je ho dźělało, so je prjedawšchi šef politiskeje polizije wyšeho pšichi knježerstwowy radźićel Weiß, kotrehož žu žebi wotmyślili, sa Barlinskeho polizajskeho presidenta wuswoliću, se sobuměrjećelom Engelez pšichedawarskeho doma a dale s mějerjećelom Weißez garderoboweho doma. Shromadźišna wobsamknu, pšicerjiwo powjerjenowanju Weißa protestowaći.

Khorosć němskeho presidenta.

Wo cźežkim shorjenju němskeho presidenta, wo kotrymž je dalsha sjawnosć žyła pšechwatjena shonita, Barlinske nowiny sgłedowaje sdźeluja: Ebert hižo léta dołho na **jokcjowe kamjenje cźerpjesche,** kotrejž jemu wosebje w pozdźejšim cźasu wulke bolsoze naczinjachu. Po měnjenju lekarjow je žo wón hižo dawno w jenym sanatoriju dyrbjał lekowaći dać. Němšli president pak žo njeje w pozdźejšej sdobnej létach chyli do lekowanja dać, s kotrymž by žo dźešchi cźas wotdźerżał, žiwoje winowatosće dopjelnić. Nětko je jeho njenadźite sahorjenje sležepeho cźerjewa na shorokožo cźišło. Němšleho presidenta žu pondźelu wjecźor w 11 hodź. s automobilom do sanatoria we wjeczornym Barlinje dowjesli, hdźež profesor Bier wokoło 1 hodźinu w nozy operazijin sapoca. Hodźinu pozdźišcho bé wona sdónczena a je rjerca sbožownje wotbołała. Pšechoz pak cźerjenje žołcźowych kanjenjow možnosć njewusamknje, so druhe khorosze nastanu. Nětkle žo presidentej po wobsteinosćach derje wjedże.

Politika zentrumskeje strony.

Wo sjesdźe Westfalskeje zentrumskeje strony Barlinske nowiny wobšérne rosprawy podawaju. Po nich je nětchi kanzler Marx wulku a wusnamnu rěcź měł, w kotrejž wjes druhim praji:

Mam sa wopaczne, w Němskej knježerstwo bóle na prawizu abo bóle na lěwizu rosćeriću. Kaž prjedy tež nětkle mjenju, so móže naš jenož pucź frjedźiny dale dowjesć. Dokelž němska ludowa strona po wólbach 7. dez. jebi žadasche, so by žo knježerstwo na prawizu rosćeriło, žym wróco stupił. Mam sa njemóžne, so by žo němskonazionalne wobdźelenje pšchi němskim knježerstwje hišćeze bóle hač nětkle wupšchestrěło. Tirpitzowe abo Hergtowe kanzlerstwo by Němsku do katastrofy dowjedło.

W Pruisej je Marx sdybał po możnosći ministerstwo na sdźerżenje podłožku wot němskonazionalnych hač k **sozialdemokratam wutworiću.** Tutón połpyt njeje žo poradźił. Dokelž němska ludowa strona wo wulku koaliziju wjazy njerodźesche, je jenož wuhołu, ministerstwo s zentrumskeje a demokratiskeje strony wutworić. Žyle wopak pak je, wo wobnowjenju Weimarskeje koalizije rěcźeć. **Severinga žo wón šmutskownopolitiski a šwonkownopolitiski pšcźinjenow dla kruze dźerži.** Wo Severingowu wosobu žo nětko wšcho wjerći. Wón jeho nětkole njemóże parowaći. Prošy, so bychu jemu nětkoho mjenowali, kotryž mohł, kaž Severing, šmutska kraja nér sathowaći.

W rosrěcźenju, kotrejž žo potom Marxowej rěcźi pšchisamknu, je so hišćeze **nałeżnosć knjesa ſ Papena rospominała, kotrehož je zentrumska strona namołwiła, so by žiwi mandat słožił,** dokelž wón njeje sa Marxowe ministerstwo błosował. Na konzu rosrěcźenja je shromadźišna zentrumskej frakziji w němskim a pruskim žejmje dowěrjenje wuprajiła. **Temule wuprajenju dowěrjenja žu** tež pšchitomne **šobustawy** katastrofiske pšchirady pšchibłokowałe. Knjes ſ Papen njeje pšchitomny był. Wón chyšche najprjedy wocźakaś, kak katastrofa pšchirada wobsamknje, kotrejž bo halke dźenja šeidże. Sčónczenje je so shromadźišna tež nałeżnosć Langi-Segermanna a Hoefle poćužiła. Wobžud wo Hoefli je na podłožku šudniskeho pšchepytowanja němskostatneho swjazka němskeje zentrumskeje strony wuprji. S wopramdźitym hrěchnikom je w tu chwilu sabakły a njejpravny Lange-Segermann a teho dla je resolucija pšchede wšchém pšcheciwo njemu měri. Sso nětkole ſ praschenjom winy njesaběraju, dyrbi provinzialny wubjerk najwobcźišcho wocźakaś, so Lange-Segermann žwój mandat hnydom złoži.

Wobućowy dom Ernsta Löberja

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najſ. z najtuńšu kupowańu wobuća. Podšuwanje spěšnje a tunjo

Blizšcha wójna.

Prjedawšchi parlamentariski sekretar admirality w jendźelskim ministerstwje dźełacźerskeje strony, Ammon, je ho wcźera w jenym pšchednoschu wo strachach pšchichodneje wójny na šlědowaze waschnje wuprajił. Hdyž žym hišćeze w sastojnstwje był, žym ho wo tym mohł pschetwědcźić, so je posledźnja wójna porunje pschichodnej jenož dźěcźaze hraeje była. Tak njemołwana šwětowa wójna je skoro zivilizazijin sniczila, pšchichodna to dokladnischo wobstara. Ssym mohł shonić, so je cźuje kaž w Sjednoczenych statach tak tež w Jendźelskej wjele wuczenych ſ wusledźenjom nowych rosbuchadkow sadéra, **ſ kotrymiž móże ho hrajizy wschо wobydlerstwo jenesho kraja morić. W Italskej nětkole na žitnje** mje dźełaju, ſ kotrymž je móžno, bazille natykowazych khorosczow po dalokej krajnje rosćerić.

Němske pšchihoty k wójnje.

Parizški „Matin“ pišche, so je wójnske brónjenje w Němskej w pokuym hibanju. Němska smeje pschego dosć wuczenych wojakow a generalny štab. Pšchi pschehladanjach, ſ kotrychž je kontrollowaza kommisija jenoż 17 njenadźizy wuwjesć mohła, je ho swešcźiło, so ho wulke hromady wójnskeho materiala (we Mitteuawje) nadźerżuja. Wocźakaś njeje, so by Němska wolu měła, wotbronić a teho dla ho porucza, k samjesowanju stracha ze strony Němskeje, so by ho stajna wojerska kommisija postajita, kotraž by pšeschnu mobilisazju snjemóžnika. Porucza ho sdónczenje dojednanje wo wokonikunym potkłostanju sa kóždy nadpad a sdónczenje politiske sréczenja, to rěka rukowańske pakty.

Livšcźanski kommunistiski prozeſ.

Pšchi prozesu, kotryž žo w Lipšu pšched statnym sudom pšcheciwo kommunistam wjedże, njeje žo posledźne dny niczo nowsho wukopało. Ssudowy pschedhyda jenož wschelakorosć wuprajenjow wobskorżenych pschirunowaschе. Pšchi tym je k wótrenu wurěcźowanju njes sakitarjeni a sudowym pšchedhydu doschło. Hdyž dźensche rěcźnił dr. Samter nanijet sčaicź, jón sudowy pschedhyda wotpokasa, dokelž namjet prozesowe jednanje pošudźowaschе. Njedźiwajzy teho Samter žiwói namjet sakoržowaschе a jón sudnistwu pišarjej pschepoda. Pschedhyda na to dr. Santera namołwi, so by salu wopuschcźił. Dokelž bo dr. Samter temu spjecźowaschе, jeho sudowy pschedhyda dwěmaj policistomaj wotwjesć da. Druzy sakitarjo na to teho runja salu wopuschcźichu.

Sakski žejm.

W sakskim žejmje je finanzny minister **Reinhold** pschipowjedźił, so je němske Knježerstwo naczišći se žydom dawkowych sakonjow němskemu žejmej pschedpožiło. Tele dawkowe sakonje tež do sakonja leżommostneho dawka a pschemyslowego dawka pschimaju. Prjedy hač žo wone njeježu w němskim žejmje dowuradźiłe, žo tehо dla wo mjenowanym sakitimaj dawkowymaj sakonjomaj njehodźi jednaś.

Pšchi sgłedowanym wuradźenju **wo krajnej policiji** sapółłanz **Rölliq** ſ němskeje ludoweje strony naipowni, so **je njeswěsosć na drohach pschibérała** a so je to tehо dla porucza, policiju pobylnicź. To dyrbjało ho tež sa cźaš mału we Lipšu staeź. Lipšt je město, hdźež je wjele słošnikow wobeżbe sa cźaš mału skahdźuje.

Kommunist **Siewert** žo na smjełenje offizjerow pomnożeje policije hórschesche. Jeho strona jebi žada, so by tele městna ſ mozami wobhadża, kotreż žu by wo policajskej służbje wutwucźile.

Rosliczenje sa krajnu policiju by pschećiwo błoßam kommunistkow pschija.

Rosliczenje sa akademiju tworjazeho wumeństwa w Drażdżanach, universitu w Lipšu a paedagogiski wustaw w Lipšu žo bjes debatty pschija.

Tehornnja žo rosliczenje sa evangelisko-lutherske konsistorstwo a katholske duchowne wyschnjesoe pschisłuschi. Na pschipomnjenje sozialdemokrata **Wedela** wo pojezenju 50 000 **hriwnow sa natwarjenje katholskeho měschnistwa seminara** němskonazionalny **Kaula** praji, so žu němskonazionalni sapółłanzy we wubjerku sa pojezonku błokowali, so bychu **so sašły kandidatojo katolskeho měschnistwa na němskim seminaru ſ němskim myślenjom napjelnili.**

Wěrnosć wo Ruskej.

Jendźelszy dźełacźerjo žu loni sastupjerjow do Ruskeje pósłali, so bychu tamniske wobstejnosće se žaužnymaj wacźomaj wobhładali. Sso do Jendźelskeje wrócźiwschi žu rosprawu wo žwojich nawjedźitosćach wojewili. W njej ho praji, **so poměry, kaž ſ we Ruskej knjesa, žo njebodża w Jendźelskej sajwjesć.** S rosprawy njech ho hišćeze sgłedowaze sdźeli: Ruske wójsko 563000 muži liczi, unjes tym so je pryedy 5 300 000 muži žyzne było. Loni je ho pschisał system narodneje territorialneje służby le sešesć tydźenskim wutwuczenjont a ſ tšimešacźnej służbu w territorialnych formacjach. Pódła techniskeho sdźełanja offizjerow ho najwjazy, kedźbonješe na powschitkowne politiske połwuczenje wojakow nałožuje. — Wo wobydlenskich poměrach rosprawa praji, so žu poměry, kotrejž žu dźełacźerjy sastupjerjo pschi žiwojim wopytnje petrolejowych žórkow w Baku widźeli, najbórsche byle, kotrejž žu bódy sa cźaš žiwojeho žiwjenja wohładali. Dźełacźerjo w Baku w senitskich dźěrach bydlachu, w kotrychž by jendźelski ratař ani žwój chlt njechcował, jeli so njeby dyrbjał dla krjudowanja słota žudnišzy chłostny byeź. Bolschewiske knježerstwo nětkole wunoschi ſ dobywanja petroleja k twarenju nowych domow wuzije a tole móże ho rewolucija we wobydlenskich poměrach ludu mjenowaeź.

Rosprawa dale na to pokasuje, so w Ruskej wopraudźe njeje žaneje politiskeje žwobody, ale diktatura proletariata knježi, w kotrejž njeje městna sa demokratiju w europiskim myślu. Nowiny, knihi, wěcźniske triburi, schule, universita žo sjajnje wobkedbuja a kontrolluja.

Njedźiwajzy teho, so kommunistiski prajenje wotpokasuja, so žu ho nětko sašady jich politiskeho pschepschedwdźenja pschemėnike, žu jendźelszy dźełacźerjy sastupjerjo mohli pósłuaeź, so je žo nětcźišchi bolschewistski system powno swojeh pschedstajenstwa pschemėnił, won njeje wjazy kommunistiski, ale ma nětajki formu statneho sozializma abo statneho kapitalizma.

Wuhotowanje ruskeho wójska.

Wo wuhotowanju cźerwjeneho wójska žu Revalske nowiny „Parvalscht“ sgłedowaze nadrobnoze pschinjesłe: Wměrzu so wuhotowanje wobstejazych 56 diwisijow ſ tónczi, kóžda jeżdna a pješa diwisija ho ſ tankami a plunowymi apparatami wuhotuje, pódła teho ma kóžda diwisija 4 łetadła Junkerskeho typa, kotrejž žu za mjetanje plunowych bombow pschipraujene. Hižo w lěcźe 1924 nasunu žu poczeli pschistawy sa łetadła pschipraweź a to w Ssewastopolu, Rostowje, Charkowje, Jarizynje, Moskwje, Taschkentu a Omsku. W měrzu do Ruskeje 350 łetadłow Junkerskeho a Fokkerskeho typa dóndże, kotrejž žu ho w Hollandšej, Italskej a Schwanitšej skafale. W Londonje je ho pola Vikersa dźełacź wobžebje dałeko sgłedujch kanonow skałało. Pódła mjenowaneho wójnskeho materiala je ho w pozdźejšim cźasu 200 łetadłow, 500 pólnych kanonow, 3000 maschinskich sgłebow a 25 millijonow patronow nałupiło.

Cźesko-polske wobthodne sréczenje.

Cźeskosłowaschke wobthodne sréczenje je so wo Warschawje podpitało. Wono ho poczahuje na pschiwożenje polskich tiworow do Pólicje. Wucźinjenje w naituparija pschewożenja wuhła pschez Cźechi je ho po dołhim wobcźežnym jednanju dojednało. Pólškej je ho chětre snižene tarifow pschisłuschi lito. Wo praschenju pschipraujenja shronadnych złowných namjetschych sastanischczow žebi měnjenja hischcze napschecžo sjeja.

Pólske wójsko je ſ nowymi brónjemi sastaruje.

S Warschawy je němskim nowinam pschee, so je Pólsko dale bróni. Tele dny je ſ Franzowskeje zyły łódźmy nakład kanonow, unnisije a druhich brónjow do Gdańska (Danzig) doschoł.

Hrožazy pjekarski strajk we Winje.

Měsčn Winej wulki strajk hrosy, kotryž sastaranje ſ khlebom poczeji. Pschisłuschajcy Winskich khlebowych fabrikow a pjekarnjow žu wobsamkli, dźełacź pschestacź, hdyž žo jim hacź do schtwórtka msda njepowoli.

Dollarowa šwětowa móc.

Senator Shipstead je w senacze Sjednoczenych statow, połnózneje Ameriki w dźěłsčhej rěcźi rofetajał, so w runy Kujeżerstwo dyrbjało žebi wunuswocać, so bychu wschelke statły wotbronile a so by měr knježił. To wono samóże, hdyž žebi pola kóždeje wukrajneje pożezonki sašadne žada, so by **pożezene pjenjezy njeżmědźa sa powjetschenje wójska abo**

wójnskeho łobźiłstwa nałožeć. Shipstead na to pokaża, jo je w lecze 1924 Amerika wjazy dwjeł pokra miiljardy dollarow wukrajej wupožička. S tym je wobstatł zusnih hódnotnych papjerow w amerikanskich rukach psches dwanaeze miljardow dollarow stupił.

„Nam je možno", senator praji, „bankowy kredit zykeho źinela kontrollowacz a mamy f tym hospodarsku siwetownu mój w rukomaj. Mójemy ju k dobreemu abo k skemu nałożić. Waschnje, po kotrymż ju Sjedmaczene staty nałożeja, njesmjeje pokazaju wliw na stawisny człowjestwa."

S wótrnymi stowami Shipstead bjesmyślne sadżerżenje amerikanskich bankow schwita, kotrež żebi jenicżzy na swój dobytk mysla a kwitrajne pożczonki nakładnu, so bychu je potom amerikanskim kutowarjam napowěsli. Tuczi moja potom rjane papjery w rukomaj, kotrež su kwitrajne knjezeństwa podpisałe. Wukrai ma hotowe pjenjezy a amerikanska banka swoju prowizju. Knjezeństwo dyrbjało emitisje pożczonkow kontrollowacz; psbetoż na posled banki pjenjezy njedawaju, ale amerikanski lud. Pożczonki wopraudżitu mój pschedstajeja, kotraż dyrbjała so ta mér nałożić; psbetoż tale mój je hylnisha dyżi wójska, rosrisnęge ludy, Swjatsi ludow, a wsche fijiate a njeżwjate alliancy, kotrež su lohkowérnwi dwór hacż dotal wobeshłale.

Ze Serbow.

Srjedu. 25. malebo różka.
Popjelna srjeda.

1839 założi so serbske gymnasialne towarstwo w Budyšinje Soc. Slav. Bud. přez Mosaka Klosopólskeho.

* 1862 njesprócny narodny dźěłaćeł wučeř Adolf Sommer, kiž ma wo Djedźdańsku wustajeńcu z Muku najwjetše zasłužby. —

†. 1870 Korla Hausig, farař w Golkojcach, wuda porjedżeny wudawk delnjoserbskeje biblije.

Prěnje skórcy fikola,
Słónco z mróčelow so dróje,
Wětřik wěje do pola,
Zymny ze zemje sněh trěje.
Z třěchow woda lije so,
Z horow šwórči rěčkow wjele,
Wot so zyma tŕase wšo,
Naležce sej ložźko scele.

Ćišinski † 1909.

Chce wětr a njewjedro mje do hromady wolicź,
Chce-li wětr a njewjedro mje do hromady walić,
Dha twarju na Boha a chcu so jeho khwalić.

Jan Bĕmař † 1742.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735 hr., hygrometer + 4, thermometer wo dnjo + 5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer 0, thermometer w nozy — 1½. Wuhladu na nistajne wjedro, polkilenje k mackenju. — Mjezna leżeschi wczera rano nad wjetšornej Europu, wyschina pak nad rauschej. Sčenj pschihódnjeja mjezne wobsinjenje nam czjoplischi powětr a f tym fo krótka lymicka pominje. Matija w nozy je mjerzło. Potezkim dyrbjało hischcze 40 nozow mjerznjeć. Lód Matij žadyn wodeschoł njeje. Tchodła je żebi widżeł. — Jutsje schtworik wjecžko 6,56 hodź. ithadża a fo 5,31 hodź. thawa. Mdżacźk ithadża dopoldnja 8.42 hodź. a fo wjecžor 9,44 hodź. thawa.

— Schkrowa powjeścj wo wjedrje sa jutsje schtworik: Mróčzele fo pschećahuja, žane wjetsche deschcze, pomérnje czoplo.

— Nowa fyma. Skoro żebi mysslachmy, to letża fymy njedostatnjemy. Wopraudże czople naletne dny dachu nam łabjeć, so fmy po prawym w fymie żiwi. Sčenj a sunjerk nasch powuczajaj, so njebsaněmy naschu nadżiju na njewdżerjace frajecz. W jatschich dnjach ponizi fo temperatura khadowja. Chze pschećiwnemu kczenju rostlinow jadźiwacz. To mohło w dalschim z wulkej schkodu buez. Psches sunjerk nastata ichłoda je czim wjetscha, czim wazy łopjeschkow a kczenjow fo jako naletni pódźaro potasuja. Hijo pschewjeśele je fo jich na powětr swérico, je fo daso nawabicź psches czople słónczne prubi. — Hijo swotow wodżacźn majsterje hawrony, so fo wjedro pschemèni. Wolajo dachu khwój „kraß krah" fjuschcecź. Ale hajnik jich mjesco łatkiwasche a fokorki a kóły a gnjezdowki mènjachu: „Tak jsé toja njebudże." Ale khwotu fajesche f njchźiż a dźesći fo wjesselachu, so rkunczke hischcze lepja hanje k fwojemu prawu pschijdu. Sdnadź hischcze gimnkanza nasanje. Natarjej je gnèh witanu. Swodżena khwoj a dowa wlożnosej jemi Bóle stejachu schtomy a kcześki. Ale jenoż khwilku. Czopke prubi schtomy wjachu jim pschu a jesho ischery, prózdny stej haj. Hijo khwarja wróbli, so nimoja jedże. Schto dnrbja schórzay rjez, kotrež fu hijo sahe pschikhwatałe? Tola Bóh wschĕch sdżerżi. Krute knjażstwo wschat dolho njetraje. —

— Kommunisticzny untsatamarjo. Russkamałe paduschtwo do składownje Budyschkeho twory pobkrowazeho towarstwa na fabrikskej dróhy, kotrež fo 18. nowembra 1923 wunjedże, je kriminalna policja nĕsto wotkryła. Paduschi bĕchu tehdom wjele zyrohy a kolonialnych towarow kradnyli. Wobdżĕlitu je fo 5 wosobowo. Jedna i nich je fo paduschtwa wusnała. Dwe dalschej stej fo sajałej, prijećej pak hischcze. Tuczi tsjo fu fumkzionarojo Buoyschkeje kommunistiskeje strony a fu hijo do wjazy politiskich prozessow sapleczeny byli. Schtwórty ty f paduschkeje zwólby je murjeć Kurt Pschaiet, kotreho je nĕmskokolatny żud w Lipsku f 1½ letu khłostarnje sadżudźił, dokelż je kommunistiske terrorowe wotdżĕle załožował, Sa pjatym policja hischcze śledżi.

— Sniženje pschinoschkow k fastaranju dźĕłonjemjerjow w Prutkej. Każ prussla hamtska nowinarska khżiża schżi, je fo po wobtankkjonym jarjadnikskeho wubjerka prutskeho krajneho dźĕławeho hanta ta 16. febr. 1925 najwjetscha hódża pschinoschkow k fastaranju dźĕłonjemjerjow i płećiwosnym wot 1. mérza tam wot 2 proz. na 1 prozent sakładneje msdy ponizila i postajenjom, so ma fo ½ proz. na krajnu wurunnanku pokładnizu a ¼ proz. na prowinzialnu wurunnanku pokładnizu wobwjeseli. ½ proz. dyrbi fo wokrejznym dźĕłosnadźĕjenjam pschewostajicź.

— Na wjetschich dwórnischczach, — tak tež w Budyschinje — nadewschich dźĕżi, kotreż chżadża rad ludzom k pomozy bycź, na pich kosr njeseź. Tak khżeża fo na druhdy njepschikłapjne waschnje k dorozenym, kdyż fu czaż lĕdma wopuschczili. Ssu to f wjetscha hólczata a hilo starschi hólza. Husto dósež jim kiwa dźĕło a wjelo jeż sahotżba. To je najlepschi dopokas, so je taska pomoz na dwórnischczu witana. Pschecźiwo temu njeschodzi fo nicżo wjez, hdyż bez nĕchtó na to waschnje dźĕło a khlĕb pyta. Ale sa schulske dźĕżi to żadyn dobytk njeje. Wobkładaju wot tehż, to taske noschenje czĕżkich waczokow a kofrow strowotežli młodych njetuje, — nĕkotri maja też wotjezź — dha je wuhladu tajsche wokolo dundanja thstro dwélomny. Wbżcźi młodźi ludzo fo dżeń wote dnja na dwórnischczach wałeja. Wotżiju hu po mósnjoścj i pucża, też dwórnischczowemu wróżnikej. Jich sahotżba njeje zyle khadna, dokelż dadża sej derje zaplaćicź. Ale na dobre waschnje fo tute pjenjezy njemałożuja. To sej kupuja khłódźeżenki, pjeża, hrajki a druhe njetrebawsche wesy. Starschi njmaju żoneje mozy wjazy na swojich dźĕżoch, też niz dohlad, dokelż njmaja czesa, za nim bĕhacź. So je fo kriminalna policja hijo i tajkimi mjenowanymi dnmeckami labĕrach dyrbjała, to wudospódnja jenoż wobraz. Po możnosći dyrbjeli fo tute dźĕżi, kotrychżi schulu, nĕdyże do kruteje khżiży abo jenemu mischtrej k nawukinjenju rjemjesła dacź. We tehż oryblich fo pólła starschich też druhe instanzy starace. To poczina fo powschitkownej kalamitoschći wurosez. Wbesbje jedne fo wo tych, kotrż fu duchownje khétro wrócźo a njesiju pschedpisanu rjadownju ludoweje schule wopytscheźili. Tuthch njebyeru tak rad, każ porjadnje puschczenych. S wjetschich wostanu lżio a wjazy doma a to wjedże jich wotom na pucz, kotruż horjeka rozumachny. Abo wone jamejna swoje wuczownitske nĕżmo hutkżicho a kłónczne dołónczja na dróhy. To fu wobżarowanja hódne ludżiczka.

— Sa jaźnischu termiju lĕtneho jĕsdnego plana. Nĕmski industrijowy a wobkhadny sjĕdo je na hlownej khromadźiznje nĕmikostatneje żelesnizy pschecże wuprajił, to by fo letny jĕdny plan hižo tuto lĕtże f 15. mesu a niż f 1. junijom sapoczał. Dale je fo wo to prosyło, so by fo w internazionalnych jednanjach to posaralo, so by w pschichodnych lĕtach letny plan hižo każ do wózmy f 1. mesu płaćiwosć dostał.

— Pótyki schczowany wobkhad w Němskej. Liczba pótskich schczowanych wobdżĕlnikow wuczinjeschi f januara 1925 814 913. To wonmamjenja pschirostu wo 6115 kontow pornjo nĕsasej priedy. Wschko hromadże je fo w mĕżnzn januara 41 775 000 kontowych jadrazow wo wjazy hacż 8 929 619 000 hr. stało. W pschereżkn mjezach schczowi wobdżĕlnizy 553 177 000 hr. na wósce stej.

Se Ssowrjez. Narodne towarstwo „Wob-Czornuchow" wotmélwasche sandżenu njedżelu swoju khromadźiznu, na kotruż bé tez wjele hosczi pschitkiwatało, kotżiż tu hewak njedżecź njebĕchu. Se pschicźinu teho bésche k. farara Jitschenowy pschednoschk je swĕtkowobrasami wo jeho puczowanju do swjatsheho kraja. Widżachmy tu wschż nij jenu starym, ale tež naschim mlodym ludżom je schule fcen fijo snate mésstna na jatnych wobrasach, kotrež nam k. rĕcźnik je swojim wobschĕrnym pschednoschkom wudospolni. Sse we, so tez wjele wo ludach, kiż tam bydla, shonichny, schtaj bé tež fa wschĕch jara sajimawe. Kdyż sandżese, tak żiwje a dospotnje wo jenym kraju psches knihi a nowiny njesłyschi, każ psches puczowarja, kiż je sam wscho widżił, naschonił a wjazy fkóżi nimale żiwjenje pschijdżił. Masch pak nĕkaż cźaż a frédki, dó puczuj sam a wobhladaj sebi druhe kraje a ludy! To je hacź dotal kóżdemu f wuzitkem było. Knjez jej fararjej pak też na tutym mĕstnje naschi najwurobnischi dżak sa jeho prózu a woperlitwosć wupraianh.

S Puczig. Sswoje 70. narodninh fwjeczi 28. sebrnara knjez dr. med. Rachela, praktiski lékar w Puczigach a nayzeowanyzy lékar, wobżĕdżer daloko małych ludowych a schwalobowych kupjelow we Sśmjeczkach, znatych pod mjenom „Janske kupjele". 40 lét dolho je k sdżerżowanju cżłowjestwa skutkował. Se swojej wulschitnoscju a swédomitosću je sudomnej wokolinje wjele dobrowon wopokaż. Jeho runy a spranwny karakter a jeho bjespotrébnotcź staj jemu wjele lubsczke w wschĕch wotschadżach, też mjes Serbikim luoom nadobnżi. We cźĕżkich cźasach, w kotrychż energija dr. Rachele njepowuschczi, je nón Janske kupjele w żóżdym napinanju wukwasi, tak so je dżensa jara pytane lubowe kupjele. So njeby na niczim pobrachowało, je żebi w posłednim cźasu nadobneho hospodarja kujesa dr. Scholtu f Wótrowa jako direktora pschijsajił. Njech fu jubilarej hischcze mnoze lĕta spomożneho skutkowanja sposżene.

S Mlebjelżig. Wotrocźk tudomneho bura pschijdże pschi padnjenju swojeho konja tak njesbożownje pod kolesso, so fo jemu hwjdżel skana. Stsebożenego dowjezchu do tudomneje kamjenjskeje khorownje.

S Polczinjzy. Hlonny pofkadnik tudomnischeho lutomiskeho towarstwa B. je tute dny f wjelschej mjeri wjesnjes cźelnył. Wobkhodny porjad fo tchodła njepschestajnje.

S Hrubjelżig. Njedżelu popoldnju wulkała wobdżĕlnika Dobruschanskim powjernikom a Dobruschanskim powjernikom a Dobruschanskim mjenom fatsepnu żónsku w Schwjrjewi pschi Bórży wak fo cźelo słubi. Haczkuuiżej fu fsamo pschi wulkim mlynkim fpuschczadle wobo wotpuschczili, nje cźelo tola hacź dotal nomakali. Na brjoły fu wuczinili tóschki morwje namakali. Każ je fo nĕsto wupokazało, je fo njedżelu wot popoldnja hem 27létne njeżenjene dżĕlaczerka G. f Czornych Nósżiz słubiła. Pschi nej fu namakanu ruczinu tóschku jako wobżĕdżenstwo słubby njeje fwójnali.

S Wjelczina. Zelesnisk. wolhladarja Kubizu, kotrehż bĕchu pschi Wjeleczanskim mosze Bobotu cźelo ranjene namakali, njeżiu njekhmanizy nadpadnyli a f mósta dowjezli. Każ je Kubiza pjeża wupraził, je wón do njeho fboja pschischoł i tym, so je na mosze fo pschikhadał a tranjenja fu khétro cźelże.

S Hrubjelżig. Njedżelu popoldnju wokolo 4 hodź. je wysche tudomneho młyna 28-létna Garbarjez Cźornych Nosżiz do wody skocźiła. Jeje cźelo hischcze namakali njeżiu. Mjenja, so je wobżarowna w cźĕżkich wuhlad żiwjenja pytała.

S Lubjo. Kamjenjernbarjo w Lubjiskich kamjenjnych tocźeńjach fu, każ i zyła po zyłej Hornjej Lużicy, wot dowolenja do strajka stupili. Woni fu Wjerzownzke nadżenje, powyschenje mjdy nastupajo. wotpokkali.

Poslednje zapłomjenjenje.

Spisał Frantischek Czech.

(Skónczenje.)

„Terje. Pohladaj, kak fo tamle na Bożeni błónczku wohrewa", fpyta f pożnjewkom starz wotmolwicź.

„Bożedła, hnadź njesiesze jeho napohledu won wuniesk!" dżesche wscha sastrożena burowka, pohladawschi k pinzy.

Tež Schokta dohlada fo na żom a nĕsto na nju a na nana kiwny:

„Nanko — Hanczicźka, — mi je nadobo tak hubjenje a ztabje! — Hijo na nosy njestanu. Donjestaj mje do jiwy — a pósczeleze hnydom po knjeza — —" żadesche thory f dudkawym hłosom, hdyż fo nan se jomu pschibliżi.

„Schto je cźi tola do moshow pschischto hischcze jem wunicź. Wschako tón żylny powětr nĕtkole żmjerzej schkodźi", wupraźny se swójkami Schokżina.

„To je hijo wscho jene, Hanka. Sshm mĕł napohledu wojeżelo a kak je mi nĕsto lohko, — kak rjenje mi je, so fym hischcze jómu na swoje wocźi widżał tón schérokń nótny kraj!" wuśmĕwkny fo ztabje mlody thory bur.

Starz fapschimny dwaj rózaj konjozeje płachty k hłowje. Schokżina k nohomaj a jako na nożdżach wotnjezejschtaj kspodarja do twarjenja.

Hdyż fo tchole dnja złónzo thowasche, wosżohnowa fo knjes farař k burom. Na blidże żapaschtej pódła khżiża dwé wósskowej świeczży a pschi kożu po fararjowym wotżiwenju fwosta kleczżej Schokżina se schtyrikrótnym żynkom a starym nanom.

„Hanka, — żym-li cźi w pohlednjeni cźażu hacź to w wuśkliczkach, — hacź to wopraudże fchitnódy nazinił, prosschu cźe Boha dla, — wodaj mi", schepłatsche f blukim hłosom thory.

„Nimam cźi niczo twodawacź, Józefko", sapkała Schokżina.

„Mnoh potajkim nĕtko, mój żynko, należnosche dusche w porjedże; nĕtko by było na cźażu sczinicź poriadk f wobżydżitwom. Chżeschi-li, hyh cźi po starostni a po każdodnym pósłat", nĕnżesche starz Schokta.

„Njepraśischcze mi psched khwilemi, nanko, tam na fahrodże, — fo je wobżedżenstwo jenoż wot Boha dowérjene kutko? — Schto dyrbjał porjad fanjesch we wożach, kiż mi hijo njeśluschicheja? Njech nad statokom rosżażdży Boži a cźłowjezi fakoń, — so dych ja trasch nĕtonmu pschecźiwo woli schżiwody njeznacźinik. Hanka — ja krótki cźaż budżesch żwobodna. — Pschihżaha, f kotrejż jej fo mi psched woltarjom w lubosći a fwérje. — hacź do żiwjeze abo mozeje żmjerzeje swjasała, — pschestajene ja tebje płacźicź. Budż fbożowna, — ale j najmjenischa wob cźaż fo na nuze w dobrem domomi!"

„Józefko, njerecź tak a njecźiwiluj mje! Bjes tebje njebudże hijo ja mnje na fwérje żanebo sbożа! Sznadź fo pschezo dopominasch, so jomu — bésche to tam pschi Bożej matrje — fo żym fo cźi do żiwjeze żmjerzeje a nij do twoje żmjerzeje świasała a nĕtko j nowa słubjy, so słowo dodżerżu. Moje żiwjenje budże płacźicź twojemu wopomnjeczu a tutomu dżĕżu tudy, kotrež mi jenicźke k radosći po tebi słowa", rosplaka so mloda trżżjaca żona.

Schokta fo sbożnje wuśmja a potom ruzy skoż. Sshbi jeho fo pohibowaschtej, ale hłoha hijo njemudawaschtej.

„Sswétko! — Sswézżu do ruki!" fafchepta po thowitej nĕmeho cźicha.

Podachu jemu do bjesmjaśnje dłónje ztodżki, starz je jemu podpjerasche, a w tom wokomiku no blédej burowej huhje wuśkocźischcze, kapzy krewje a mozi fprotinyczkeli. Wutrobnyn i lohko dżĕłaschke pschi poslednich mudybach, kotre troha pschestawasche bicź — nadobo fwjese fo burowa khowa k ramjenju a sbożnu wuśmĕwkof na ertach jako by fprenjeła.

„Se dorzerpjel, — pomodlmy fo na mĕr jeho dusche wótczenasch", wotrė hej dżeń kyśnj f woka, a fcźahnu wonuka, kotryż cźi pschesche dospołnje njesapschicznuty, schto w tutom wokomiku jemu fo stako, i żebi na kolenzej, posu fo j nim wótrje modlicź. Schokżina zadwélkuzy pódła njemójesche fo modlicź.

A w tutom wokomiku f roskcźeteho jabkonjoweho wótrja, kiż słojesche w schkleńczżu, na stólczku pschipadła wobczicźkeho loża, pobżĕhny thidżelschczy w twétkowych łachy fhowana pcźołka a fynczo leczesche f wotewrjenym wom w f towarschkam pschijdowodżicź jim dodprjeda. Za khwilku klepajo wo kocź pschijpowedżi jim ztarz, że njemienujy hospodarż wumrjeł.

Stónczko runje sa horami fhażny, hdyż fhażny nje bura, kotrež bé fo posledni dżeń pschez żanym nje tak na napohlad jażnje f pokuenu wédomnu hischcze sapkomjenjio.

„Njech sdwécji jemu tamy we wécznosći jażnisce płacźicź, kiż hijo nihdy njeznuhażnje!" schepłatsche żez f bolesćiu rażeny ztarz khramnosćo fo wrócźo do twarjenja.

S Lubija. Tu namakachu Kleborny konjazy czahnut (Tula). Wobsedzeli njech ho na tamnischej policiji samolwi.

S Krjebje. S hata Hwobodneho knjeza se Schlotheimowa běchu padnischi pschez nóschto czohom wjele zentnarjow rybowe hrabnyli. Policisti je ho někto poradźili, padnuchow w Ruchwalske loschinje. Sdu to tam hydlazy hajnik na wuslužbje Schoner, drjewowny wikowaš Wiehweg a dźěłacjer Werner. Padnuchi su w Shorjelzu a Budyschinje pola rybowych wikowarjow rybu pschedawali. Je-li dopoła jasno, so je ho na 1 zentn. karpow a linow pokradnyło. Wěsta lmjeze wšo njeluby hudnitki dosynk.

Se Shorjelka. Roswjeselowazy podawk sta ho we jenym tudomnischim wobchodzie. Wo durje jakaspa jam wudrowski. Ale wón njeprošny jenoż sa sebje wo milh dar, ale też sa druhoho, kotrehož mjeswocko ho někto w durjach pokasa. „Nó, hnydom dwoja na dobo“, praka ho je spodźiwnjom wobsedźer. „Haj“, wotmolwi wandrowski, „wot teho czoha, so su ho Denkowe njeslukli wotkryć, hmy my ledźbliwischi, dha khodźimy jenoż blischeje po dwěmaj po proschenym. Druhi pschez kedźbuje, so ho prěnjemu nicko njestanje.“

Se Slepeho Komorowa. We jamje „Glibenh“ wola Slepo Komorowa wopalischtaj ho dźěłacerjej czěło je rospukninjenym parneje rolu. Jedyn běsche hnydom morwy. Druhi bórzy w khorowni wumrě.

S Wojerez. Wobjerrujomne njelhoże sta ho tu njedżelu pschi kopanju z hólom. Wšěty Nje z Wojerez dóšła pschi hraczu bul tak njelhožownje do hlowy, so ho wdżeko czěłi wobschkodźi. Nz dyzbjesche ho do Shorjelza k wězmwustojnemu wóczkowemu lekarjej podacz. — Spodźiwne ładżerjenje pokasachu awtowi pohańerjo pschecziwo holzu z Tžika, kotrež ho wjecjor se dźěła wróczeja po Drježdźanskej dróhy dźěsche. Po dróhy pschijědże auto, kotrež, czim dóle ho holzu blischeše, czim pomalschu jědżeche. Holza ho nahoja a khowa so sady schloma. Auto lasta. Wjazy mužikow z njeho mišeje a pytaliche sa holzu. Dokelž pak běsche czma dosch so holzy poradźi, wurjeknychu a na wokolnosczu so domdi wróczichu. — Rubježnikow naopad sa ho sahnychu tydżeń na dróhy mjes Wórkhamorom a Nowym Městom. Pulchesčisti inischtr Schurmann z Noweho Města běsche na houdwinstej wokladnizy we Wojerezach po mldowe pjenjezy sa Kiljanki revěr był. Podcze powoldnju wotjedże z 800 hr. z Wojerez domoz. Wokolo 1/26 hodź. wjeczor jeho nadobu nadpadnychu a rubichu jemu 390 hr., kotrež mjesche w nakhribjetnika. Druhu dźělbu pjenjez mjesche w listowar. Nalkhribjetnik, kotryż su rubjenzjay bohu wzali, budże drje za nich wošudny. Policija zhromadzene stopy hacz do Běleho Khoslnza, hdżež też pschi pschepytowanju we jenym domje nakhribjetnik nahoże.

S Wochos. W jenej z poslednich nózow kradnychu Mužakowskemu wólniež konje z wosom, jako běsche na wokomik japschach hjes hohlada w Běłej Wodze sjejo wostajił. Paduschi z dźěłacerjow z wosom pjeches nalchu wjeż, najedżechu pak potom do lěsa, hdżež w mlodźinje sajachu. Tam jich też wobhladżeł, kotryż bě japschach zhledował, nanaka. Dokelž pak paduschi hrožachu, so jeho sajěcha, dżěłache wobjedżeł do wěsy po pomoz. Hdyž so potom wrócźi, běchu padulchi japschach sjejo wostajiwschi czěkli. Wodźewaj běchu Hehn wjali. Po sdaczu běchu paduschi tśjo młodzi ludźo z Běleje Wody.

Se Sprjójz. Tudomne basaltowe dźěłanje wotewrje w běhu tuteho tydżenja nowu skalu. Skała leži k jubu wot dróhi se Sprjójz do Nisseje, z napischecza wulkeje basaltoweje skały na zyrkwinsku horje. Połna železnika, kotraž nowu skału z kamjenje skepaenju a se statnej železnizu swjazuje, je hižo dotwarjena.

S Běleje Wody. (Sobstanischczo sa czahi w starej Běłej Wodze.) Hižo dawno prózuja ho wobydlerjo starseje Běleje Wody a susodnych wjsow, so by so w starej wohy železnische sastanischczo natwarilo. Někto dyrbi ho pschecze słónczuje dopjelnicz. Wisko železnischeho pschekhoda na Kammerskej dróhy dyrbi ho nowe železnische sastanischczo natwaricz. Železnitska direkzija pjeza hižo z wobjedźerjom Schreiberez leżomnoscze bla kupjenja trěbnoho twarskeho niesma jedna.

S Běleje Wody. S tudomnieje schule ho njepschestrowajazy zynkowe tintowe bleschki krabuchu. Někto je ho słónczuje poradźiło, padnuchow wuslědzicz. Sdu to tśjo hišcheze młodzi schulazy hólzy. Pola nich namakachu na 20 rosbitych bleschkow. Wjelschi liczbu su pjeza hižo wikowarjam je starymi drabami pschedali. Dokelž ho tudomnizy pschestrowo młodym njepschajam sakrocze njeshodżesche, su swoje khostanje na druhe jara symoznje wuchnanje oostali, tak so budźo dwje hodź khwilu na to mysliez. Tutoh pobawk pokasuje z nowa, kak skažena hižo schuslta młodźina je. Starschi dyrbjeli wuczerjow z kruczischim woczehnjenjom swojich dźěczi tej swonka schule bóle podpjerecz.

S Rósbork. Wozelskim sastaranzam w Rósborskim wokrjesu ho renta 26. febr. 1925 na póstelkich hantach wupisacjuje.

S Khwalow (Khwolsdorf). Zadny pad sta ho w hrodźach tudomneho rycerskeho. Krutwa mjesche ti cetka. Je to hižo druhi rajti pad ja krótki czaj.

Přikpk.

Se Zwikowa. Sbožo w lotterji mjesche dźěłonjenjerjeń Kunza, kotremuž druhe bohowje Liebkhwiczanskeje katterije sa twarjenje mosta, jedyn auto, pschepadny. Sbožowny bohwjeżeł, kotryż hólche dokelž dźěło njeměrjesche, we wulkej nuzy, je awto sa 3500 hr. pschedał.

* Bjes pukow njebjerotebje. Njedawno mjesche „Wehrwolf“ (podobna organisazija kaž Jungdo) swój „němski dżeń“ w Krimiczjowje. Pschi tym ko thorhoj sa temmu wotnožku poswjerjeli. Praktiske „pólne swuczowanje“ wotmětowasche ho w formje pukow, na kotrež ho tuczi wobhoberjo Němscze wožebje swuczeni. Pschi czinjczky srafuchu „Wehrwolfsjo“ (na wjelcze waschnje je jich zyły dyrdomdej motany) z pschihluschnikami sjednoczeństwa „Schwarz-Rot-Gold“ psched jenej korczmu w smutskowunym měsche hromadze, pschi czimž ho policija z gumijitowymi klumpachami do bojowníkow kraja liczi a jich liczbu na 300 000 wopłaja. Kak sjwoje khrobłe wustupowanje tutych nkodostnych organisazijow, psches kotrež njedewóra wukraja pschecziwo nam rosce (pschir. hwostacze Franzowsow w Kólnistkim pasmje) wuzadaja sjej cunje won drubich, kotiż jich wschonkuntrich měnjenjow njejsu. Wjechako wukraj tutych hižo do wobroznikow kraja liczi a jich liczbu na 360 000 wopłaja. Kak dżehdża potom dowěrj k nam měcz?

* Schtyrjo dożełacerjo z czahom hopschejeli. S Hagena we Westfalskej ho zdźěli: We tuttu mjes Altenrom a Wudsohlom pschejedże Hohen pschjedowanje czah schtyrjoch dźěłacerjow a mori jich. Dźěłacerjo su po sdaczu se Showa, do kotrehož běchu ole fij dżiłazeho tworoweho czaha stupili, pyche khets wustupili a dla hary tworoweho czaha signal wozhobowolo czaha, kotryż krótko po tym pschez tunel pschijdże, pschehlyschesi.

* Pokhowanje Haarmannowych wopjerow. Sobotu pokhowachu ho w Hannowerskej wjewostajnik 27 Haarmannowych wopjerow w jenym kolektiwnym injemóstnilo. Jenoż pschiwsnji a ludźo, kotiż běchu tkarki dóstali, hmedźachu ho wobkedźicz. — Mordarstwo podhlasneho Witkowskeho, kotreho běchu sa cżaż Haarmannoweho procesa zjeli, su po dżěławjach „Hannoverskeho kurěra“ z jakby puschczili.

* Domske do powětra lecżało. Cżežka katastrofa sta ho we wsy Wolmaru pola Memela. 12 dźěłacerjow twarjesche drohu z Wolmera do St. Matheja. Běchu rosbuchadła, kotrež pschi twarje nowoje dróhi trjebachu, we zwojim hydlenju na jemju pokasili. Hdyż zhebi potom wjeczerjeczej warjachu, sapalichu ho rosbuchadła. Na to nasta zakotne rosbuchnjenje, z kotrymż ho dwe twarjenje spuny. Jedyn dźěłacer běsche hnydom morwy, druhi wumrě na transperje do khorownje, 4 so cżežko franichu.

* Dróha inflazije w Neunkirchenu. Sajmowe a k temu originelne wobstajnosce tutoh hromadzinu sastupjerjow w Neunkirchen we zwojim poslednim posedżenju. Dźělchi cżaż rosmolwjachu ho dla mjenowa a pschemenjenjow wěstych dróhow. Jenu dróhu, kotraż wot owdrinischcza wjedże a kiż bu w cżasu inflazija natwarjena, ponjenowachu „inflazijku dróhu“. Jene mjesto, kotreż mjetu wjele pjenjes pschejcże, je mjenowało „dukatowe mjesto“ dóstało. Někto pak na wsychnych hišcheze swoje klowcżko dobacz a budżemy wjdżecz, hacz tute nowe mjena boholi.

* Sczežbyki Hněha w Barlinje. Wětha njejsu Ludźo na hněh wuczeni. Tak sta ho w Barlinje na wrětnim hněhowym dnju wjele njeshožow. Na 20 wozhobow, kiż běchu ho na hulach wobkruczyli a zhebi stawy slamali, kiż do wunnoczelskich hazijow pschindżeše. Wjazy awtowy srasły do ho, dokelž běchu do wsychnych pschischeše. Jedyn auto potorhny latarnju na dróhy. 21 hněhowych pluhow wostrowja hněh z dróhow.

* Stote pjenjezy w klidowych nożkach. We wobhbedżeństwje swojźby we jużnej Franzowskej namaka ho też stare klido. Dokelž k niczemu wjazy wužiwne njebě, bu klido rosbubane a do kachli stukane. Dźěsej pak, kotreż do nésze hladachu, pytnychu na palazym drjewje błyskotaze stoło. Wone jsiwokachu hnydom nana, kotryż hnydom we popjele sa stokom hladasche. Namaka też wjazy hromadu 50 frankow z wobrasom Ludwiga XIV. — Psched 150 letami běchu pschedchodniczy we njewěstych cżasach revolucije klidowe nożki wuprózdnili a pjenjezy do nich skhowali.

* × Kajki ma pěkny mandżelski być? Kajki dyrbi pěkny mandżelski stworjeny być, kajkeho hrěši žony pschjeco pschjeca a tola porjdko namakaju? Zendżelsti duchowny. Grant L. Jordan, je spytał tule druhim pjknesho mandżelskeho wopisacz. We swojej wobadze ho žony wuzwalcha. Wokolo pjatza wotmolwom dóstał. Hdyż pak hebi njejsebje, někto zhonicz, kajki je pěkny mandżelski stworjeny, je jo jara nazhil. Pschetrjo w tuchi 50 wotmolwach běchu jenoż wob-biżelcze muża wopisali. Jena žona pschalche: Mój ideal mandżelskeho dyrbjał domoj pschincz, a wotacz, žona, njesmjeł jo wo wosz hjed, budżemy nchoże w hotzepzu rjesz a potom pódżemy do kina. Druha žona talke pjsaiche: Mój ideal muża pschindże z dźěła, wotezinje wichitke starosze a hrajże ke z dźěżemi, wjesele ho je swojej žonu a dżakuje ho Bohu sa dobry dżeń. Tón ideal mandżelskeho, tak pjsa jeho druha, dyrbjał rano stanycz, kajcepzk, sjuwy mjesacz, kofej warzicz a potom swoju horazlubowanu žónku swobzacz. Wón dyrbjał swoju žonu stupnje wobucz a potom tykanz napjez. Muż, kotryż je kóżdy dżeń w lěsze po pschedwjdnjmach biblije žiwy a njeje jenoż njedżelsti lschezeżan, to by sa nnje tajki ideal mandżelskeho był, prajt druha. Jena žona, kiż je wjele mażonu pomésa, bu radu kajkeho wjasa, kiż je jenoż sa nju žiwy był, w nim by ideal mandżelskeho widzała.

* Wjelki cżaż nadpadnyli. Krajiny Rusczej a wobsebje polnjazuje Rusczeje su nětke cżełko z wjelkimi inwazijami wobsebje pak z wjelkimi pomapjatze. Nekotre wjelki a małe městarcze su cżasze swoje njepschestupne, dokelž puczowarjam stajnu strach hroty, so jich wjelki rosstorhaju. Każ Rusczi nowiny pósłża, su wjelki a bary w polnoznej Rusczej wjele ludzi morili a sejrali. Wusczi lschkoda je ho mjes skotom nacżinicz. Psched krótkim nadpadżechu wjelki žiwo cżeły, kotryż swinje wjesesche. Wjelki nawalichu ho do wsowa na swinje a wsche sakrocżaju, priedy hacz pomoz pschihwata. Buram z wokolmy so poradźi, je seberam a bronzemi bestije wotbrnacz. — Do wójny běsche wjesela hvuwa z zhdżecznej ranzu wobluženy zport w Rusczi. K temu muzkichu so wosbebne žanje, kotrež běchu z kalacżowym grotom schikiane. Na žanjach sedżachu hnjizy z tżelbami, revolwrami a maschinkiami tżelbani wobranjeni. Sa žanje běsche atrappa postawy swinjazeja pschijwjazana. We dżiwjej jżsje hanjachu potom žanje pjches lżsy, w kotrychż wjelki mjachu. A hdyż tute potom w cżrjódach la žanjeni hanjachu, wowerwichu hanjzy tżelezju a tak su tutón straschny stót po tach jolżelenj. Morjene wjelki bórzaz wón nichtó njemóżesche, pschetoż druhe cżrjódy wjelkow wotkhu ho na swojich mornych towarischow a zezrachu jich. Dżensa je w Ruskej salasane, tżdby mócz. Tchodla też je wjelcze cżwila tak mulka.

* × Wotkrycze rowa egytowskich Pharaonow. W běhu wurywanskich dżełow w blischczej Daschua, nékolze kilometry k polodnju Sakkarae, su, każ so w „Times“ pischе, dwaj kamjentnaj rowaj namakali. Jedyn dopomnina na mżchnikow Pharaona Schepserkaa. Tutón Pharao bě pschedni kralow schtwórteze dynastije z Memwhisa, kotiż wot 2680—2840 do Krystusa trjebachu. Na kżdy pad je wón potomnik Pharaona Menkera (Mykerinos), kotrehož pyramida bě najmjenscha z tych tżjoch pola Greeha. Tute su wżche z cżasa schwórteze dynastije. Dokelž do tute rospadanki hižo se starehu cżasa ezem jako row Pharaonow Schepserkaa

Hospodarski rozhlad.

Sstrjedu, 25. februara 1925.

Wežerawsche kursy w Barlinje:

(Za 100 wjes. sł. w milionach.)

Dollar	4 195 000	tranzowski frank	21 820
jendżelski punt	19 952 000	cżeskosł. króna	12 425
schwarzarski kran	80 620	10 mil. pólit. mark.	80 200

Wpjenjesach ho wežera žadnosci pschecze njedżelu, kotraż bewoł kapuwi, hdyż ho kónz mežaza bliži. Wschchdna a mežnjena dań ho njepschemenischcziesi.

Wsjekaki bé wežera na Barlinskej barzy wulke nosnda. Dokelž bé poskiczenje njemale žadne, so luczy trochu sastrachcha. Sesastrachanje běchu też statne a wójnske wobzenzki.

Prooukkowe wikki klonjachu ho ke kruhosczi, hdyż tuchu, so tuchu pjaczinny žita wo wjele postupile. Jenoż pschenża ho wo někotre pjenjezi powyschi. Druhe žita wosta wschi dotalnych pjaczinach. Wobrot bé wschak znadny. W terminowym wikowanju běchu pjaczinny skerje wyhische. Kruhosczi wulhadżesche sahu i wukraznych wikow. Wežera pjaczesche zentnar

w Barlinje:

pschenży 12.60—13 hr., rožli 12.50—12.75 hr., jeczmjenja nalčenoho 12.75—13.40 hr., najwyschneho 10.75—11.90 hr., wowża pak 9.35—8.65 sł. hr.

we Wróžawu:

pschenży, 13.40 hr., rožli 13 hr., jeczmjenja nalčenoho 13.50 hr., najwyschneho 12 hr. za wowża 10.35 sł. hr.

We termijnowym wikowanju:

pschenży měrz 14—14.07 hr., meja 14.47 14.57 hr., rožli měrz 13.20 hr., meja pak 14.05—14.12 hr., wowża měrz 10.25 sł. hr. meje 10.60—10.55 hr.

Len njetrjeny po zentnarju 4.50 hr., 7 hr., 8 hr., 8.50 hr., 10 hr., pschedżeno po punzje 1.22 hr., 0.97 hr., strěhy 42—62 np

Kalijowe pjaczinny ho najskerje w blischczich dnjach powyscha. Dokelž su mjody wo 7—12 proz. drožschc. Khojzjowe wikki w tandżenym tydżenju ho malo pschemenichu. Wczajski khojzj wo nékoho malo dele trahu. Punt pschindże w Hamburku w znjym wikowanju 2 hrěz 2,20 hr., a frjedżnoamerikanski 2.25—2.35 hr. W tutych pjaczitnach je hižo ako Bohu.

Na pschedaż.

Krówa, zuczerna we Witkitzy 6.

Koży blisko ke kóstatam ho wumjenitej na koly z cżu w Budyschczinje, na hrodowskej hasy 7.

Wóz dżeczerjow, w Budyschczinje, na mjeżkowym torhoschczu cżo. 9 w klamach.

Sso pytaja

Samkarski, B. Mühlbach w Kamjenzu.

Ssedlařski, Chamotowa fabrika Thonberg pola Kamjenza.

Tscżak kubeř Kiesling we Woleschnizy pola Lubija.

Holja do domu, konditor Harnisch w Budyschczinje pschi lamskej wěži. — Do Budyschczina na zukerstzki hanbu cżo. 13 II.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżenża dopoldnja ¾11 hodź.: Wiki njewuwite. Tendenza kruczischa.

¾12 hodź.: Poskiczuje ho trochu wjazy. Tendenza je dale pschecżelna.

Pjaczinny na Barlinskich produktowych wilach.

Zito a wuljowe symje po tuni abo 1000 kg, woważ 100 kg. pjaczinny po statej cżelonje.

	24. 2.	23. 2.		24. 2.	23. 2.
Pschenża	253-166	252-258	rzepk wosymski	17-18,20	18-18,20
rožla	250-238	250-254	rzepk metasje	9,60	9,50
nalet. jeczmjeń	25-268	265-268	lerabella	15-16,50	16-16,50
nal. jeczmjeń	—	—	bernaze kuzik	19-20,00	19-20,00
wowża	187-193	187-193	bany	20-21,00	20,00-21
kukurza (Mais)	223	—	wota	18,50-20	18,00-20
pschenczin. mula	35-37,25	34-36,75	lann wokruschi	23-24,00	23-24,00
rjana mula	35-37,25	34-36,75	módre łupiny	12-13,75	12-13,75
pschenicz. wotr.	15-15,20	15-15,20	zolte łupiny	14-16,00	14-16,00
rjane wotruby	15-15,20	15-15,20	symo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapk	390-400	390-400	symo, riane	1,15-1,25	1,15-1,25
lanc symje	400-405	400-405	„ pschenicz.	1,15-1,25	1,15-1,25
hrósch	21-22	21-22	„ wowsine	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelušchi	18-19,00	18-19,00	„ jeczna	0,90-0,95	0,90-0,95

wobhladowachi, dha so ja wěstosć wobhladuje, ić su jeho row nětko namakali.

* **Dźiwy sluźowazy serum.** S Ameriki je přichleźała wuprajudje pěkna amerikanska kazka do Jendźelskeje, hdyž su ju w redakciji „Daily Chroniele" doňahnyli a śmětli jako wulki nědomostny wuspěch přichodźiwši: Wěsty jendźelski biolog dr. Polsufki, kotryž w amerikanskich laboratoriach dźěła, je pjerja serum wunamakał, kotryž pospěchi wutwori swěrjatow a rostlinow a to tak, so budźe město nětkotrych lět pjerja trjeha jenož hischeje někotre dny za wutwórje. Dr. Polsufki wobkrućа, so su posypty z jeho serumom dopokasałe, so žo wuwija za 7 hodźinow rybiczki 5 cm. dołhe, abo so fyzionja sthadźeja hižo na druhi dźeń, tak so za 48 hodźinow kěźeja a dźeń podźiśkho hižo płody njeju! S jejatkotreż kura snjeże, wulehuje žo kurjatko za hodźinu. Polsufki mèni, so jeho wunamakanje wulki pśchewrót w katastrin hospodarjenju pśchinjeże. Nacźakamy drje žo hischcje, prjedy hacź tale kazka dorozeje.

* **Cźežke podkopkowe njeśožo** w Indiance w połnocnej Ameriki. W jenych tudomnjśich wuhlowych podkopkach sta žo rozbuchnjenje, kotreż žo Dortmundskej katastrofje runa. S pśchicźinu njeśožo je pjerja, ja njebožowa maschina pśches wuhlo na stare wopuśchczeńe kyždu hordź, ì cźiła je podkopkowe dna pajdom ja-pali. Rozbuchnjenje bê tak kuźe, so jedyn wuwožny korb (Förderkorb) žo ì hłubiny skoro hacź na semju horje cźiny. Potom wrócźa padumyschi wjazy hórnikow dołpśinje rozmjecźe. W khôdbach roskamachu žo stołpy, tak so žo wuhlo sajpnyny. 142 dźěłacźerjam žo tak wutpuśchi lachemy. Nješchto mjenjschinow poddźischo hižo dobywachu žo wunjeseńske expedizije k wopomn na pomoc. Dźěło pak běchu jara wobcźežne, dokeł běchu khôdby ì dźěła powobžene, ì dźěła ì pśinom napjelnjene. Po schtyrihodźinskim napinanym dźěle hacźe běchu žo pomocnicy hacź na městno njeśožo pschebobyli. 35 ludźi mózachu žiwych wutkowacź. Na 50 hórnikow drje je wo žiwjenje pschikło. 15 dospołnje rozmjeźenych cźełow žo hacź dotal ì rospadankow wutkowodźi. 1500 ludźi stej pśiśeh wrotami podkopkowho naměsta. Rozbuchnjenje bê po zdyhnu měcźe Sjuliwann zacźuz. Wobydlerjo bachu žo oo hrozy, dokeł žo podkopkowe khôdby kaž powcźiny pod zdyhnu městom wupschestrêwaju, tak so žo ludźo bojachu, ja žo zyle město zynjne. Njeśožo je natajnjschke, kotreż je žo hdy w indianskich podkopkach stało.

Swójbne powjesce.

Sslubjenaj: Helena Lišćej we Wósporku a Arno Beutner we Wostrowzu pola Lubija.

Swěrowanaj: Willy Schołta ì Hilžbjeta rodź. Rossmijez w Běłej Wodźe.

Semrěli: Susanna Ullrichowa rodź. Schwarzbachez we Budyšchinje, 30 l. — Gottlieb Eduard Oschwald w Kamjenzu, 76 l. — Woldemar Beger, wyschschi wuczeŕ na wotp. w Halschtrowje, 67 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wumjenjenja za podawanje zyroby na wojeśke kuchinje.

Podawanje trěbnych kolonialnych twarow za kuchinje II. błk. pěschego polka cźo. 10 a II. wotdźěł. art. pólka cźišło 4 žo ja cźaš wot 1. 4. 25 hacź 30. 6. 25 po krutych płacźiznach wotnaja. — Wumjenjenja su zhonjcź na kuchinskim sarjadnistwje II. błk. pěschego polka cźo. 10 we Budyschinje. Poschcźenja dyrbja žo stacź hacź do 2. 3. 25 na mjenowanem sarjadnistwo.

*

Njedźelski wobkhodny cźaš za broduterjarjow a wloženjerjarjow.

Budyschki pschemysłowy hamt (Gewerbeamt) na to kedźbne cźini, so je wobkhódny cźaš za Budyschskich broduterjarjow a wloženjerjarjow na njedźelach a zwjatych dnjach žo na dop. wot 8 hacź do 11 hodź. pôłdnja. Wuwzate su druhe zwjatne dny wrócźnych cźišłow, potajkim jutrow, zwjatkow a hodow. Pschestupnjenja žo khłostaja.

*

Pucź ì Holeschowa do Holeschowskeje Dubrawki wobstanje dla nażywowanja na Holeschowskich hornach hižo po 26. febr. hacź do skónczenja dźěłow zawrjeny.

*

Kalk w njemožiwnych twarjenjach abo w njedobjażujcej sdatnosći wot nich paleć, žo z tutym zakazuje Schtêł žo pschecźiwo tutemu wukazej pschenźe, žo po § 368,8 nemskostatnje khłostanskeje knihi khłosta.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Schtwórtk dopołdnja w 10 hodź. pschedawaja žo w pschebožowanim tudomneho hamtskeho sudnistwa:

600 lithografiskich kamjenjow, pisańske błido, żelezne pjenjezny khamor, tworowy khamor, stare pisańske błido, sofa, schpihel na tcźenu.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Gmejnizny sastupjerjo w Sserbskich Pasłizach žu wobsamkne. Sjawny pucź wot wjesnjeho pucza do Halschtrowa tahnacź a jón jenož jako połny pucź wostajicź. Napschecźiwjenja dyrbja žo w běhu 3 njedźel na Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje zapodacź.

*

26. februara 1925 dop. w 10 hodź. pschedawaja so: pisańska maschina, 4 měchi wotrubow, 2 měchaj rjanjenje muki, 13 kalchejkiow margarinu, dale na 20 m podhajenka, 3 jumwery, 24 m gardinowych tkanjnow, 16 framatow. Kupzy jeidu žo w hoscźenzu „Zum Blumengarten" w Kamjenzu.

Towarstwowski powcźatnik.

Budyšin. Načolnicy wšěch Sokolskich Jednotow maja sobotu, 28. febr., wjećor w 7 hodź. w „Serbskem Domje" posedźenje a zwučowanje nowych prostnych zwučowanjow. Wažda lastnata dypki zastupjenja dyrbi. Zwjazkowy načolnik.

Budyšin. „Sokołki" maja štwórtk zwučowanje.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma štwórtk wjećor we 8 hodź. w towaršowni na hornčerskej hasy zwučowanje.

Khrósćicy. „Serbski Ratarski Dorost" ma pjatk, 27. febr., wjećor ½7 hodź. pola Wienkec w Khrósćicach swoju měsačnu zhromadźiznu.

Malešecy. Jednota „Sokoł". Zwučowanje za dźěći je štwórtk, 26. febr., wjećor ½6 hodź., za žónski a muzski wotrjad we 8 hodź. Načolnik

Wrjós. Delanska pčólnica ma njedźelu, 1. III. t. l., pop. w 3 hodź. pola Eiseltec we Rożenće hłowu zhromadźiznu. Bohaty wopyt wočakuje předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžanach. — za nawěsći: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Parne čisćenje pjerja

z elektriskim cźerjenjom wobstara jenož

Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

12-procentowske přiručne pożconki

(12%. Handdarlehne)

— wupłaćenja w hotowych pjenjezach bjez wołcźahow — ratarjam za směnki (Wechsel) a z rukowanjom gmejnow z pschedběžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny büro

Koban na Kaeublerskej dróży 6.

Telefon 814. Rěći serbski.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Jukelnskej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawarnja Rud. Sacka ì Lipska w Budyschskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Serbski Hospodar

ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r. poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 jr. Skazajo pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Elektriske wuporjedźenja

wuwjedźetaj płaćišny hódno a derje

Albinus & Herbst, dr. ì wob. ruk.

w Budyschinje na hornczerskej hasy 24.

Wubjerk z hromadami mužacych a žonjacych

kołow

jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Spezial najpřihódn. płaćizn. Dowolam podźělne płaćenje

Dom jôzdnych kołow

Witek w Sčitecach.

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo

Ernst Falting

w Njeswačidle.

K swinjerěžanju

kupujeće

dobru hejduśku

samomlětu cźerstwu,

nowe korjenja, majoran pópjef

ze samaneje korjeninoweje tołcźenje, stajnje čerstwe pola

Korle Kahroweja.

Šulerjo

dostanu dobru, swědomiću pensiju. **A. Lukanek**

na Lessingskej dróży 5 I.

Vogtlandske

gardiny

wupjerki

počehnjenja błidowe ruby, twjelki

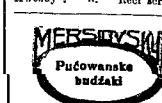
kupanske ruby

přikrywy z wěskow. sukna.

wolma

K. Erler w Budyšinje

žitne wiki 11, napřeća „Złotoje Hwězdy". ::: Rěći serbski.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńa

w Budyšinje.

Wotewrjenje skały w Radworju.

Česćenemu wobydlerstwu **w Radworju a wokolinje** wozjewjam, zo sym w Radworju

skału wotewrił

Porućam so k podawanju granitowych kamjenjow wšech druhich a prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.

Z počesćowanjom **Feliks Stazak w Radworju.**

Sijace mašiny a jězdne kola

prénjeje rjadownje.

(Express, Seidel & Naumann, Diamant, Brennabor)

centrifugi, wohrěwanske a warjeńske khachle

kiž su so tučasnje jako najlěpše wupokazale, su dostać

we wikowańi jězdnych kołow

Alberta Lalka w Hermanecach

pola Łaza.

Samsna wuporjedźefnja. Sijace mašiny na podźělne płaćenje

Rěći serbski.

Šlezyski hórski čerwjeny dźeśel

40 proc. kali

Domašowa ruda

Leuna-salpeter

je dóšoł.

Žitowy dom w Kamjencu

wotnožka w Panćicach.

Po dlěšej cźežkej khorosći zemrě dźensa popołdnju ½5 hodź. mój luby mandźelski, naš swěrny dobry nan a dźěd

kubleŕ Korla August Lodni.

W Komorowje p. Klukša, Zdźěri a Wurbisu,

25. februara 1925.

We hłubokem žarowanju

zrudźeni zawostajeni.

Khowanje budźe pjatk popołdnju w 2 hodź. wot žarowanskeho domu.

Centrifugowy wolij, wolij za młóćace mašiny, skótny jatrowy tuk (Viehlebertran) **picowanski kalk poruća**

Viktoria-drogownja

E. O. Hennig w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.

Telefon 941

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,16 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabela so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 48 **Budyšin — štwórtk, 26. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowiše z cyłeho swěta.

Strowosć němskeho prezidenta Eberta njeje zyłe spokojaza. Lěkarjo praja, so štej pschećeh hojazeho prozeka a staw organizy niz zyłe strowego patienta wurjadnje khutnaj. Němšti president je hižo dołhe lěta na žołcowe kamjenje a thorosej jatrow cjerpił. K temu je so žołtnitza pschidała. Pokledni cjaš je na thripu cjerpił. Njedźiwajcy teho so njeje hładał.

*

Někotši Lipšcanjscy kriminalni sastojnizy su so jako towaršchojo saćinych paduchow wotkrył. Kriminalny hłowny strašmišchtr Rowbel w Lipšku, kotrež je š dwěmaćnymi paduchami pschez jene dyć, je so w pschepytowanskim sastwje wusnał, so njeje sam š paduchami hromadże dźełał, ale so su so hišće pjeczo druhe Lipšcanscy kriminalni sastojnizy pschi tym wobdźělili. Jich wschitkich su sajeli. Swoju słužbu mějachu wotbeže na hłownym dwórnišchcju.

*

Parižšti „Temps" powě, so je wójnšti minister porucił, so dyrbi so franzowske wobhadźenske wójsko w Norheinskej wo dalsche schtyri kompagnije wot 1. měrza pomyslnicz. Wojazy, kotrež su so z Grenobleskeje garnisony wsali, so hižo po żelesnizy do Norheinskeje wjesu.

Jendźelske pośudźenje Eberta.

S pschičinu operazije němskeho kanzlera Eberta su někotre jendźelske nowiny jeho wobras wocžišchcjałe. „Daily Mail" pisa: Powschitkownje może so rjec, so je Ebertowe presidenstwo wupschestne było. S wobstajnej nuzowjosću je sebi pytał, statnu łódź po hrjebjacej cjarje wodźicź. Zsamo Magdeburšti prozeß njeje jeho strašnischcjo jaschkał jednoreje pschičiny dla, dokelž wulke hromady powěrnych ludźi w nim najlepsche rukowanje widźa, statnu łódź Němskeje do měrnischkich wodow dowjesć.

S pschičinu sthorjenja němskeho presidenta su zuły diplomatojo z dźěła z wozbudźenym wopytom, z dźěła ze žiwotnym sasmjerjenym žiwoje dźěłbracje wobžiwedźeli. Dale su němšti kanzler, němscy ministrojo, pruski ministerski president, bayerski, wirttembergski, badiski, hessenski, sakski pósłanc a mnohi sapósłanc a druhe politiske wobsoby žiwoje dźěłbracje wuprajili.

Wopomnjenje padnjenych 1. měrza.

Njedźelu 1. měrza budźe němšti ľud na žiwotich padnjenych žiwotowje wójny spomnjeć. Na wschelakich městnoscach bo žiwatocznosće wotmješa. Knjeżerstwa su pornyšile, so dyrbja so se sjawnym twarjenjom thorhoje na pół schežowa wupowěsnyć, a w cjaju wot 1 hač ½2 hodźin budźe so se wschěmi zwonami w Němskej zwonicź.

Hoeslowe samójenje sebrali.

Sajaty prjedawschi němšti pósłši minister Hoesle je sebi poślednje lěta pjeczo thětre samójenje nahromadźił. Statny rěcznik pyta š tutoho wulkowacy, schtož może sa stat wužitne bycź. Tak su hižo wězy sebrali a **wulku sumnu pjenjez wuzběrali, kotruž je Hoesle jenemu znatemu sa wudźerjenje žiwojeje žiwójny na thowanje dał.** Sśedźenje sa Hoeslowym samójenju je na Hoeslu samehu wumoznahuje, ale je tež na jeho pschećelerow wupschescera, kotrež je drohotne dary dawał. W swójzu z tym ju Hoesli poruczili, so dyrbi pschiźahacź, schto wobźedźi.

Schtó je knjes š Papen.

Wolfferjeffi zentrumski sapósłanc š Papen, kotryž njeje hromadźe š jenym druhim sapósłanczom zentrumskeje strony njeje se samyślom w žejnje pschitomny był, hdyž je so wo wuprajenju dowěrjenja sa Marxowe ministerstwo wohłosowało, je pschi spocžatku thudowje wójny z němskim wojerstwom attaschejom we Washingtonje był. Tehdy je won žiwój nadawk z wulkej njelepsoscu wupjedł. Jeho dyrjachu tehdy hromadźe z namótkim attaschejom Boyom-Thom po łodźanju Sjednoczenych statow wotwołowacź. We wójnskej knihi hrabja Bernsdorfa cźitamy, so su Sjedńoczene staty š Papena a Boya-Tha winowale, so staj wobaj pucžowanske pasy falschowacź dałoj a spytakoj Kanadski kanal wupuscźicź, jedyn Kanadski żelesniczny tunnel rosbuchnyć, kanadske munizije fabriki a żelesniczne mosty wupuscźicź, swjasatske munizije kóždje sniczicź, straj w fabrikach wójnskeho materiala naschkaracź a konjom sa swjatarjow kupjenym, š bagillemi sawdaracź. Hdyž š Papen š Amerikh domoj jědźesche, jenu Jendźelczenju jeho schefowu knihu wotewrjesachu. S njeje Jendźelczenju słonichu, so je Němc, kotryž je dyrbjał Wallandšti kanal rosbuchnyć, von der Goltz rěkał.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Kaš. a zasłušna kupowarska wobsłuha. Pódšowanje spěšne a tunje

Dobytki porurhrstich industrialnych.

Helkmuth š Gerlach we „Welt am Montag" pische: Knjes Thyssen, kotryž mějesche do wójny 200 miljonow hriwnow samóženja, je njedawno w Ameriźy, hdyž so tam wo pożičonku prózowaschе, swoje wobsedźerstwo š 200 miljonami schtych hriwnow wobličił. Je so po tajkim we wójnskim a powójnskim cžaju njedźiwajcy mikumstkich dojednanjow, wo 300 miljonow hriwnow wobohacił. Kelko porurhrskeho wotschkodźenja we 300 miljonach teži? To dyrbi pschepytowacy wuhjerk němskeho žejma swěsćicź. Placženja, kotrež so njechodźa samolwicź, njemědźa so za prawe spóznacź. Cžežka industrija njeje nic jenički ludowy dźěł bjeź, kotruž njetrjeba pschi wójnskich a powójnskich schkodowanjach žobu schkodowacź. Druhy wobyklerjo Němskeje su žiwoje zyłe samóženje słubili a so prosćerjo sčinili.

Cžełe pschisławne prawo we Hamburgu.

W měrzu so w Barlinje jednanje wo pschisławnym paženje sapocznu, kotrež je so Cžełoslowakskej w měrowym trjećenju sarucźiło. Němske knjeżerstwo je Cžełoslowakskej wobschěrny spiš pschepodało, kotryž dyrbi jednanju jako podłoż słužicź. Nowe cžełoslowakske namótske towaršwo dyrbi so pjeczа salojcź. Pschi nim mějachu so namótske łódźanske towaršwo wobdźělicź, kotrež hižo pschistawowe twary wobsedźi. Wono by dźěł z nich cžęsto-cžełowakskemu towaršwu pschenajało.

Kommunistiski prozeß w Lipšku.

W prozeßu pschećiwo kommunistam w Lipšku pšched statnym sudom staj hrjebli wobstorčenaj Szone a Poege so sapowjedźitoj wuprajicź, dokelž jeju sakitarjej njebjeschtaj pschitomnaj. Po prjedawschim protokollu je Poege wuprajił, so je, **„August K.." jako połnomócny rutšeje exekutiwy do Lipšca pschischol.** Kleiu je knjeze njeno było, a Poege je jeho sa **wušnamnu wosobu Moskowskeje internazionale měł.** Kleinu „Turkestanskeho" mjenowachu. Po Kleinowym namjece dyrbjeschе so frowina organizazija na wojerski bok pschemjenicź, **partisanske wobdźełenja dyrbjachu so wutworicź, kotrež bychu nadawk měłe, satrachaze skutki sturicź.** Se sakitim kommunistiskim ministrom Böttcherom je Poege do Draždźan wotjeł, hdyž jeho Brandlerej pschedstajichu. Kleine jeho sa kontrollowazeho kommisara smutska wojerskeho apparata pomjenowa. Poege do Düsseldorfa a wot tam do Schejzecjina pucžowaschе. Tam towaršchka baba Müllerowa mjes kommunistami rolu hraje. Poege so pola njeje š jenym cuzim towaršchom setka. Dokelž Poegu njemóžachu w Draždźanach trjebacź, dyrbjeschе won k dr. Neubauerej do Weimara jako kommisar hicź. Pola Neubauera sa jeneho Ruzu nadeidże, kotryž mějeschе po sdaczu twojerski nadawk.

Mjes tym, so so protokoll cźitascheе, Poege nahlibeny hłowu do rukow sepréduži hędźi.

Rěcznik dr. Nietsche prosy, so by so jednanje pschetorhło, dokelž Poege jo niemóże wjazy scźehowacź.

Sudowny pschedsydźa wězywuschtojnych prošy, so bychu wobstorčeneho Poegu na thmanosć k jednanju pschepytali. Mjes tym so pschestawka cźini.

Jendźelsko-Franzowske jednanje.

„Echo de Paris" pische, so **London a Paris njesłaj sjena. Jendźelske knjeżerstwo žebi pscheje, so by so wo wotbronjenju Němskeje a wo wopuschczenju Kólnskeho pasma njerozsudźiło, předy hač so zastupjerjam Němskeje njeje składnoscj dała so wuprajicź.** Franzowsko so pschećiwo temu, so bychu so Němzy wuprajili. W Londonje a w Spa, hdyž je so to stało, je Franzowska z tym schodowała. Nětkole dyrbi franzowske knjeżerstwo kóžde jednanje š Němzami wotpokasacź, dokelž so zyłeje Němskeje pschcžo bóle wuhł wjeceršeje wójny jima. Franzowske knjeżerstwo dyrbi na tym wobstacź, so so Němskej š króćka a rozsudnje pšeli, so dyrbi Rhein dale wobadźeny wostacź, hacź je wojerska inspekzija swěsćita, so je Němska postajenja měroweho trjećenja dopjelnita. Franzowska njejmě w prašchenju wopuschczenja wobhadźeneho kraja pschisłowolenja cźinicź, dokelž by rukowanjski pakt, pschi kotrymž měła so po jendźelskim namjece Němska wobdźelicź, teho runja sa sajmy Franzowskeje straschny był. Dołho njeby trało, so by jendźelski pósłanc lord d'Abernon wo pólskim korridorje pocžał rěcźeć; pschetož Jendźelczenjo nochcedźa pschipósnacź, so je won sa Pólsku politiziy a hospodarźsky mustny. Jendźelske plany sa swěsćenje měra mohłe k najhórschim dyrdomdejam dowjesć. Franzowska dyrbi jendźelskemu knjeżerstwu š krótka a jasnje rjec, so so pschi tajkich experimentach njewobdźěli.

Radek wo pólskej swonkownej politizy.

Ruski ludowy kommisar Radek so w nowinach na swonkownu politiku Pólskeje hórschi. Pólska je spytała, baltiske staty sa wójnski swjask pschećiwo Ruskej dobyć. Jendźelska je pólskemu planej fadźěwała. S tym so ľ nowa dopokasuje, so ma Jendźelska najwjetschi zajim sa to, so by bolschewiske knjeżerstwo w Ruskej wobstało. Kaž dołho budźa w Ruskej bolschewikojo knjeżicź, njetrjebaju so Jendźelczenjo wo žiwoje knjeżiwo w Indiskej a wo nabknjeżiwo w srjedźnej Aziskej bojecź. Nětkuschi president ruskeje demokratiskeje republiki Kerenski je w někotrych sjalnych pschednoschkach jendźelske knjeżerstwo winował, so je se swojej pschecharadniskej politiku skradnu bolschewiskeje knjeżerstwu podpjerało a zylnikło. Wš lěcze 1920 budźiske Jendźelczenjo widźała, so by cžerwjene wójsko Pólsku skło a w njej bolschewiske knjeżiwo sawjedło. Pschi kóždej składnosći je Jendźelskej wo to schło, Pólsku sniczicź abo tola feblabicź. Sdźiwjenjo maju wot Jendźelskeje jenož njepschećelstwo a pschetradu wočakać.

Franzowska a Pólska.

Franzowski ministerski president Herriot je twrtoru pólskeho pósłanza pschijak. Pschi tym je jemu pjeza słubił, so budźe Franzowska pschi pschichodnej swjatskarskej konferenzy wo wotbronjenju Němskeje zadanja Małeje ententy zajimowacź. — Rozpravna njeśda so wěry hódna. Cžełoda dyrbjał Herriot pólsk. pósłanzej słubicź, so budźe Franzowska sajimy Małeje ententy schkitacź, hdyž tola Pólska Małe jenjenoze hišće ľ zyła njeje pschistupiła?

Sdźelu je Herriot cžełoslowakskeho a rumunskeho pósłanza pschijał.

Ponjenje industy w Pólskej.

Najwjetsche textilne fabriki Schreisiera a Grohmanna w Łodźi a tamnischa Geierez wulka textilna fabrika su wschěm žiwojim dźěłacźerjam ľ dwěnjedźelskej khwilu dźěło wupowědźile. Wobdźěłerjo fabrikow su jeho wotmyślili, po minjenju tuteho cžasa, dźěłacźerjow ľ nowymi mšdowymi wuměnjenjemi jaso pschistajicź, pschi cžimž ju msda wo 20 prozentow ponjźi. Dźěłacźerjo mjenowanych fabrikow su so rošsudźili, strajkowacź.

Cžekanje ratarjow ľ Bolharskej.

Južnoślowjanske knjeżerstwo wosjewja: Hižo dłeschi cžas bolharske nowiny powjesće wosjewjeja, ľ kotrymž ma so skaze šhudźicź, so so wschelake podawki w bohłarskim kraju bliže južnoślowjanskich mjesow wotehrawaju, kotrež bratharsky wuczahaju w južnoślowjanskim kraju pschihotuja. Na to dyrbi so pokasacź, so su tajke podawki na dnjowym rjedze a so so po so zyłej Bolharskej wotehrawaju. Liczba druzbachow (ratarjow, kotrež ľ Bolharskeje wuczahnju, wschědnje pschibywa. S swopróda by wschědnje ľ Bolharskeje wokoło 700 druzbaschow wuczahnyło. Tale liczba pak pschibéra a dźenża wokoło 2000 wuczinja. Zankowowe knjeżerstwo, kotrež je so je skónczowanjom Stambólijskeho postajiło, so hišće dźenża njeje skruczało. Wono ma w kraju mjes ratarskim wobydlerstwom wjele pschećiwnikow. Južnoślowjanska je po internazionalnym prawje winowata, cžłonjeńsow pschijimacź, tola jich wotbrónja a wot mjesow sdaluje. Wyschnoscžam je so pschikasało, so bychu na cžłonjeńsow kedźbowale a wschěch jich politiskej cžinoscži sadźiwale. Tuž so njehodźi wo někajkim materielnym wobdźělenju Južnoślowjanskeje pschi smutskownych bolharskich wojowanjach rěcźecź. Sdźiwy wuprawnjeni, wojerwicź, so žu powjesće bolharske, a wukrajnych nowin so posdaczuje organisowanju tychle podawkow w Južnoślowjanskej njewérne a słowólnje wumyślene.

Grichiska a Južnoślowjanska.

S Athena so powě, so je so mjes Južnoślowjanskej a Grichiskej wo wobnowjenju ľwjatkowskeho rěcźenja ľ nowa počžało jednacź. Michalakopoulos wospjetuje, so južnoślowjanske žadanja njejsu njerozumne a so na žane waschnje prawowy grichiskeho knjeżerstwa njedótkaju.

Južnoślowjansko-grichiski ľwjatk so pjeza pschećiwo Turkowskej měri. Swjask ma ľwoju wobzetku wažnosć, do kelž Južnoślowjanska hišćeze njeje mérowe rěcźenje ľ Turkowskej podpisała. Grichiska žebi ľ tym połne žohnjutko

wanje Južnoslowjanskeje za pad wójny s Turkowskej swjesćk. Jendželske kněježeństwo swojatej pichtiložuje, kotryž by po jejnym měrjenju runowahu na Balkanje wobnowiłał a Turkowstej a Italiskej wahu dżerżał.

So by ko Južnoslowjanska Grichiskej k woli do wójny s Turkowskej hobu saschmatacź data, je měrje njepodobne. Jendželska drje by to rad widżała, so by ko Južnoslowjanska s wójnu waźlaźka. Tola kajkeje pichćiżiny dla dyrbjała wona s Turkowskej wujowacź, kotrejž wona žyła wjazy niemjelenje? Jejun pschichod jej wjele bóle tažk, so dyrbi žeby pucź k žiadźiłym morju dobyć. Tón pak je nětka w mocy Grichiskeje.

Poßledni chinelki kbežor cżekuwk.

Pśched nekotrymi létami su w Chinje kbežorstwo powwóćili. Wot teho cżaża je China republika. Wotżadźenemu kbežorej bécki kbežorski hród w Pekingu jako pschebytk pschipokasali. Bywschi kbežor je so po dacżu tam wo żiwoje żiwjenje bojał. Hdyż njedawno wójska chinelskich generalow je sobu wojowachu, je so wón do japanskeho pósłanstwa w Pekingu wuchował. Wot tam je so wón pónźelu wotbalił a so po żelesnizy do Tientsina podał. W żelesniskim cżahu njeje teho nichtó spóznał.

„Każ „United Preß" z wéry hódneho żórła zhoni, je Hsiangtung s japanskeho pósłanstwa w uniformje knježnika wuschoł. Jeho dwé żonje stej pósłanstwo někotry cżas po kbežorie wopuschcźiłej. Wyschschi japanski sastojnik jej pschewodżesche.

Japanske pósłanstwo je sćdowazu respralwn w tej naležnosći podało: Hsiantung je pósłanstwowe twarjenje wopuschcźił, pósłanzej abo jeho sastojnikam wo tym nicżo njezrozumjeli. Hdyż je po wotżalik, je jeho pósłanstwu niemany Chinesa pschewodżał. Hsiangtung je do Tientsina wotśel, hdżež je w Yamatowskim hotelu wuczeł nadeschoł. Po słaczu je wón dla nowinskich wupadow pschećiwo njemu cżehnył, je kotrychż jeho winowachu, so je je do podankow pschebrjedneho cżasa masał. Na cżakanżu je je pschecża pschehladaschcżeny podał, tola wo tym w pósłanstwje nicżo njewjedża.

Za Serbow.

Swjerkl, 26. maleho rózka.
Mechtildy, knjeżny.

† 1902 Michał Sewčik, farař w Lubiju, horliwy Serb — zarjadowa „Jubilejne spisy" Serbowki".

† 1904 Jan Bohumił Nyčka, spisowaćel, we Essenje — rodżeny z Blunja. —

Serbstwo! Ty sy tak bohate,
Zo ty to samo njewóš!
Cuzym su twoje spéwy znate,
Jenoż ty je njechaś méć!
W cuzych krajach cuzy ludźo,
Cesca serbske pésnicki.
Serbski hlós so lubi wšudże,
Jenoż w Serbach njeklinći.
Jurij Sauerwein.

Wšo, štoż je tudy na swéći,
To złoto, slébro, pjenjeżki,
A swétne bohatstwo,
To mału khwilu wostanje,
A k zbóżnosći nas njewjedże.
Jan Bémar † 1742.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer + 1, thermometer we dnju + 7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732½, hygrometer 0, thermometer w nozy 0. Wuhladny na mało so pschemjenjaze wjedro. — Wjedro drje mile wostanje. Wokoło šwoboty wohło so nakalnyć, pschetrjeć nad wjeczornej Europu a Islandskej (Jendželskej) wczera nižina lejesche. Wyschina wadeiźe so nad dolsnorańskej Europu. — Jutrje pjatk słónczko 6,54 hodź. schadża a so 5,33 hodź. khowa. Měsačk khadża dopoldnja 9,06 hodź. a so njewjeczor 10,52 hodź. khowa.

— Schkrowa powjesćej wo wjedrje za julije pjatk: Mike wjedro, so pocżahuje, žylniśe połonske wětry.

— Nosprawa połizajje. Tu krodnychu w cżasu wot 21.—24. 2. mużaze kolo šmanki „Bamblu" z cżornym wobšitkom, žołtymi nohenami, jendželskim wodźidłom. Wo wobšitkom, žołtymi nohenami, jendželskim wodźidłom. Wo wéz wujoshujaze powésćej prošu kriminalna połizija. — Pschewoczerańska powésćej „Swédł so pyta" so tak dałoko pschemeńi, so je so tam najpomnjeny podank hyzdu 18. febr. 1925 w 7. hodźinje wjeczor na Schżiżeczańskich honach stał. — W nozy k 22. februarej 1925 krodnychu we wokolinje małe motorske kolo bjes šmanki a cżišla, ł cżežwjenym benzinowym tankom ł napinkom „Phandon", ł jendželskim wodźidłom, z wobschkodżenym žołom. Sa wróczenje kola je so mylo wupisałko. Wo powésće prošu Budyschkiz kriminalna połizija.

— Tworjkupowaze towarśtwo w Budyschinje t. dr., ł wob. r. pschebawa sa cżaš wot 26. februara hacź do 31. měrza šwojim hobuśtawam po jara ponżenych płacżiznach a dawa jim hišcże wobzbitk rabat a ł tym wosbebite kyschimy. Hladaj nawšchtch w dżensnischim cżišle.

— We wustajeńskim kaschcżiku k fotografa Koruetu na bohatej hobu su mjes druhimi jara derje radżene wobrazy wo tudomnym tworjkupowazym towarśtwoje; je hobu, so hdyż je kóždy wobhladał.

— Nemskostina hospodarska rada a nuczene wobydleńske hospodarstwo. Wyschelake nowiny pjsachu, so je sasydleńscki a wobydleńscki wubjerk nemskolatneje hospodarskeje rady w poležejenju 4. febr. wobsamknył, nuczene wobydleńske hospodarstwo wotstronicź. Powésćej nicżo zyle prawa. Wubjerkje je so jenoż pod wěstymi wumeńenji sa wotstronjenje wuprajił, każ dyrbi 7 wot wubjerka połoženych sajadow dopokasaje. Tam je prajene, so ma so sakoń wo njedostatku na dydleńach, tak khěts hacź wobsiejnoscze to dowola zbérnyć a to pak sa wschć pak jenoż sa wěste druzíny wobydleństwo: sa zyle wulke bydleńa, sa meblowane jitwy, wotkhodne rumnosze. Měrio so po nuczene hospodarjenje ł bydleńjemi zyle zbérnje, może so też tak postupowacź, so wobsędżerjo prawo dóstanu, jenoż tym bydlenja wotnajecź, kotrjž móża so ł podrużnej wotnajerśtej kharku, kotruż je wobydleńśt hamt wupiłał, wupokasacź. Tola dyrbi so pschi wschém na to dżiwacź, so podrużne lichowniśtwo njenastanje.

— Schcżépjenje swini pschecżiwnych pobéžk. K rozsażkenjenu wukasa statneje sawšchżénje rejneho stoku z 2. februara 1925 so hišcże dżéli, so wudawk za trěchu schcżépjenšku maczizmu statna sawšchżénja stónym lekarjam njepotrjebnje (direktnje) zaplacży. Wudawki za schcżépjenje šame dyrbja wobsbżerjo sami njecź.

— Wuporjedżenje dżéla na Budyschkim hrodże. Jedne wušće rauschcźo dżéla Budyschkeho hroda bechu dlżschi cżaš khěrko rosnynane. Hižo loni bechu jón je pylnymi stołpami podpérali. Nětko dyrzi so zyła murja wuttorhowacź a ł nowa natwaricź. Murja je deleka 4 mětry tolsta; horjeka pak hišcże dwaj mětraj. Hród, kotrjž je pschez 1000 létami natwarjeny, je so wokoło léta 1400 a we 30-létnej wójnje dwójzy wotpalił a so jaso natwarił.

—Dżensnischemu cżišłu „Serb. Nowin" pschipołożiny łopjeno ł płacżiznami firmy A. Kaschperoweje naš., kotruż je dalsoko a schérsko po Serbach šmaty dla swojich hižo w dowólnikim cżasu ńišich płacżiznow. Tam Serbjo też wětko jaho rad kupuja, dokelž ma firma jenoż dobre twory ł najlépschich fabrikow. Wyschi, kiž je pschekupż šam rodżeny Sserb a jeho mandżelska jako rodżena Kalperez so tehorunja na šerbsku rěć wuzbiła a kóždemu ł dobrej radu wupomha. Runjez je wobšitko mjenowaneje firmy trochu dhowamy (Burglehrn pschi Jarnym hrodże leži) dha so tola wopyt derje płacżi. Wupamy naschich cżitarjow, so dychu pschichodżene łopjena wobkedżowali a pichi potrjebje tam kupowali.

Se Wjeleczina. Nedżelu Laetare, 22. 3., wotmeje so w tudomnischej zyrkwi po němskich liturgowych Božich słužbach dopołdnjowaza wéčba do zyrkwinskeho pschestejo jeschowa. Pschihotowjedżenja sa pschijeze do wolerskeje likżiny, dyrbja so, je-li njejsu ho hižo pschi ikkadnosći prjedawšich wołbow sapodate, najpodśišicho hacź do 1. měrza wobsebinju na farje stacź. — Na žamkżnym dnju maja też Wobstrowscżanjo (Fegersdorf) a Sdżarowizy (Sohra) wolerje sa fabrjerja sa wumrěteho dotalneho zyrkwinskeho sastojnjerja Handrija Schmidta ł Wostaschcej wuhotowacź.

S Wjasowiz. Wobstatił je so hobotu wopołdnju wokoło 4 hodź. wotud 13-létny knježi hólcej Korla Watlaz Wobst. Wón je sbrašczeny: sekum šmuhłatu thopu, nadro schtrykowany pjesl, bélošinjate thołowe, wobsicże cżirje, lesenu šymiku mězu. We wšezywujeschtjaze powésćej prošu Wjasowšta połizajsta stażija.

S Kamjenza. 7. hacź do 14. junija t. l. wotmeje so w Kamjenzu 39. wustajeńza šatskich huščerjazorjow. Pschihoty so hižo cżinja. Sa wustajenjsku naiwari so wulki šwjedżeński stan na športišku měsce njes rauschcźi a Arnoldskeho drohu. Diwar wuwjedu shromadnje wschitzy Kamjenzej twarjaci muschtrja a wschó twarske firmy a to po nacżinku architeka Walthera z Drježdżan.

S Kamjenza. W nozy k šrjedże wuhladna awtowy wobšerny pschez krečnine wokno, kak dwaj muzikaj je šwajim psched krečnim stejazym awtom nadobo wobjerdżeschtaj. Na dobre šboże běschtaj w krečnje tej dwaj muzikaj wobhakaj pschitommaj, kotraj so hnyhom sa awtom bolschtaj. Mi nidobym šnehy cżežko, gwto šledowacź, kamżebje dokelž paduchaj, kotrejž cżasto k wobémaj bokomaj drohi do schcżežnych kamjenjow šawadżechtaj wo nawjedowanju awta po idaczu wjele njerozumjeschtaj, to paduchaj auto jasnjischtaj a cżekwischtaj. Po idaczu šaj na běžanje khże šwaczenaj khjoj hacź na auto jěchżeje. Powadzi ho jimaj tosa wuczekowcź, bjes teho, so bychu jeh špośmali.

S Kamjenza. S hischcże njesnałeje pschicżekiny wesće we nozy k šrjedże w šadnim twarjenju na kżežnoscżi twarschego michtira Noicka woheń a to we zkładowym špodu kontora, hdżež so wobeń mjes šudawni l'ckerom hischcże rozschéri. Ludżo, kotrjž běchu hnydom na pomoż pschihwatali, sadżerachu wohnjej, ł wjazu „Minimax-aparatami". Po dale rozschérjeni, dóniż wobeń njepschińdżeli, kotraż woheń bórzy zyle podusiu. Hazkrunjeż běschę pomoż hnydom tapschimnyła, je žo tola wjetch pschepalił a tj hewak khěrka schkoda nacżinika.

S Kinsbórku. Psched njedżelu njedżelemi pschachmu wo awtowej srażży w Kinsbórku, pschi kotrejž so awto pschedschołego šaschego kraja Biedricha Augusta khěrko wobschkodżi. Awto bu tehdom w „Zammez" awtowej wuporjedżéni špěchnje a derje wuporjedżeny. To je so nětko dušemnu kralej tak lubiło, so je nětko Tammej tobatowu trubku ł monogramom jako pschipómnjacze pschijarował.

S Wósporm. Jako Lunwczańšti untjuk je swojej žonu je šwjedżenja we Hluschinje (Glossen) domoj dóšli, hrabnychu žonu, kotraż běšche nětchto wótšla tu awtowu puhożrokoju. Jako pak žona a też jeje na pómoż chwatajuzy muż mużnje wo pomoż wołachu, wostajichu muzikaj žonu a šhubichu so ł awtom po cżinje.

Schto ludżo jedża a pija.

Podał Bohuwěr Schéża.

Dżensa chcu wam nětchto wo tym powedacź, schto ludżo jedża a pija. „Nó", šnadź rjekniesće, „hdyż wo nécżim druhim rěczecź njechesch, dha jenoż běž šaso domoj; schto my jémy a pijemy, to my tola šami wémy." To wschak so wo njebosce do prédka; wo tym, ł cżimż bo my we naschim kraju žiwimy, ja dożdża powedacź nochżu, runjez hych to też mohł. Pschetoż mjes wami drje je jich zara mało, kotrjž wjedża, schto poprawom jédża a pija, t. r. ł cżežko jich zyroba wobtżeji abo każ je wona chemiłsy jestajana. Też by ho hodźiło wo tym rěczecź, a to khěrko wjele, każ hyschcże mohli wschelake jédże hinak, t. r. lépje pschihotowacź a też nětchtożkuli druhe na blido pschinjesecź, schtož je dobre, strowe a niż drohe. Pschi tym žebi na wschelake khłóschcżenki a knježeje jédże njemyślu. Też bych ho waš praschecź mohł, kajke pieża wy žebi pschihotowacź wolcże aid. Ja pak njechcam do waschich hornykow kukacź a do waschich khłóschow muchacź, jéżeje a pijcże mojedła, schtož dżerżeje, jeno so wam žłodźi.

„Chżył je knjes hólcżi wjedżeeći, kak w zuhym kraju je", ho w naschim Bukeczańskim šerbskim towarśtwje psched wjele létami cżasto šprjewasche, a ja wém, so je jich taischich hólcżikow też w tu khwilu zara wjele, a wěste je, so wy wschitzy wobeż wašoji nastajeże, hdyż nécżto s zuhych krajow khłóschcże, dokelž macże stajnje nad zuhym wjetsche špodobanje dżeż na domjazym, tuž šmano też budże wam lubo, hdyż wam nécżto we tym powedam, schto ludżo w druhich krajach jédża a pija. Wjele to nutżewon njebudże, pschetoż šwét je wulki, a bychmy-li cżyhli kóždemu ludej hicź na kermanschu poładaczu, dha drje bychmy to bórzy žyte méli. Ja dżu bżensa jenoż tykanz nacżecź, woptajcże, hacż budże wam ihodźicź: wjazy ihókow je bórzy wotkratych.

Na hodowny šwjedżeń drje ho kóždy wjeseli, stari a młodši, a to njech taż wostanje. Ale hdyż po hodźach dny šaso pecżinaja dlésche bycź, dha też žyma pschijchéra, a to sa naš šterych nicżo šiwjeczeże njeje. Hdyż ta potom dżeń wote dnja schcżédżiwu brodu pyches wokno tyka, wonkach šnehy wrésta a lód ropota, hdyż rčiate wichory howorja a běru šmjerczi pyches rostkoczene zrhele na kubju a pyches šukżene wotrw do ziwy nuts wéjo hdyż šamo nutskach po murje je schcżédżiwinu błyschtaja, dha je to sa naš starzow njewjesżeły cżaš, pschez blize po potom ke khachlam cżišchcżiny, hušto dosć podarmo. Też ani je cżasto šyma każ pjeż, tuż je bjes dżiwa, so napośledk mjerżazy prajach: Khert njech to wutraje, ja pocżahnu dale! Dyndom ho na pucź nastajich, a to do teho kraja, kiż je jako najcżopłischi šnaty, do Afriki. Ja żeli mjemiju knihu wobstarach, we kotrejż šlawnu Afrika-pucżoważ dr. Nachtigal wopišuje, kak je léta dołho tutón dżél semje pschethodżował, wjele hubżenstwa pschi tym pschecżekiw a wjazu hacż jónkrócż khoro žiwjenje pschiżadżił. A hdyż ja potom sa khachlemi žedżo, mohł do sahlwóżkow šawalene to wschio cżitach, dha mi wjazy šyma njebé. Tuż też chcu wam dżenża do Afriki hobu wjacż, chżemy tam cżornym a brunym do hornczkow kukacź a hladacź, schto woni jédża a pija.

Najwažnjische za nasche żeżiwjenje su rostliny, kotrychż zorna nam muku dawaja; pschetoż schto buchny šapocżeli, njebychmy-li žanchu chléba méli? A kajke žohnowanje žita za naš žu, to je wobżeje w wrjedowańschich cżašach dyż a dyż pokasało, hdyż ho žně powschikownje njeradżichu, a tchodża w kraju hłód wudyri. Nasche domjaze žita šu rożka, pschenica, jeczmjeń a wowš, ł zuhych krajow dostawamy kukurizu (majš) a raiš. W Afriży žane ł tutych žitow tu ważnosći nima każ pola naš, a rożku a wowš drje tam žyła njesyna. To pak žebi nichtó myślicź njetrjeba, so šu tamne łudy zyle bjes żerealiow, t. r. rostlinow, kiż maja mukożte žymjo, potajkim žita, nć, woni je ł żeżiwjenju runje tak nužnje trjebaja każ my. W nětkorych krajinach, na pšch. w Bornu, maja ludżo wulke stadła howjasego šotu, te šu jich zyke bohatstwo, ale jim tola do mužłowo njepschihódże žo naibóle ł njasom žiwicź; też jich wschédnemu thlěb je, każ pola naš, je wschelakeje muki pjeczeny. Nišch rano a wjecżor a zyły dżeń. Schto to je: aisch? Haj, tak nadrobnje ja to też njewém; to je w Bornu to warjenje abo pjeczwo, kotrejż wschitzym ludżo najhusćischo a najradżischo jédża, każ my na pšch. bérny; te pak wonł tam njesnaja. Posdżischo pak chżu wam rezept podacź, po kotrymż możeze šebi tutu afrikanšku jédż šami pschihotowacź.

Spomnich drje hižom na to, so w Afriży wschć naschę žita njenadeńdżenyj, jenaż pschenica a jeczmjeń tu a tam žyja; tuż chżemy najprjedy na to pohladacź, kak so ł towaj tam ma. Powschitkownje tam tajke rjane šmahowane žitne šahony njewidżischi każ pola naš. Snate je wšelke łódownu, so žo w horzych krajach tak často deschczika njeidże każ w Europje; nalécżo a najhnuš tam njesnaja, maja jenoż lécżo a šymu, tola niż šymu je šnežkom a njeršrjenjom, ale jenoż je šyhlymi deschczemi, wjazy mężazow popschi. Potom pak pschiłidże horzy cżaš, hdżež so žana mróżcżatka njepokasuje, žana kapka deschczika njepadnje, a któżkuli pschestaraja ł njebeżi šapa, tak so štoro wschio šwiłkhnje, štoro korjenja hłuboko w šemi nima. Tchodża so tam njebeżi wschudżom žito plahowacź, ale jenoż tam pschejsu a tam njeji žyja, hdżež maja wodu ł powodżenjin dość. Każ pola naš kuche kuki plawiny, tak dyrbja so w Afriży pschećiżeże a jeczne pola powodżowacź, a to niż jenoż jónkrócż, ale bjes pschestaża a ł najmjenischa jónkrócż za rubjeń. Ludżo tam wuhżiwaja, hdyż je so pschestało deschczika hicź, to je we winowzu (oktobru), potom pak hyżiwy derje a dlowatajo rostu, t. r. hdyż na powodżenju njepobrachnje: a to dwaj mężazaj po wuhżiwje šu żně. Nioży su wulke a polne, a hdyż ludżo wot korża wuhżiwa wóhom korżow nałożża, dha mżinja, so tu hubżenje dawacź; šu-li je rjane, dha hnito dość schtyrnacże korżow namłócża. Najlépje so pschenża radši, kotrejež hymjo bu ł Kuffele pschewjesene. Dokelž pak w Bornu pschenicżnych polow tak wjele nješe, ludżo ł žyła też najbóle do šahrodow hyja. Tam tuto žito każ też jeczmjeń hótżo žadne a tchodża drohe. S pschenicżneje muki tam thlěb pieku a wuhżiwuje warja, a šyi-li pola wobeżnych ludżi ł dha šnadź cżi tam też schtu pampuchow na blido ł pschenicżneje muki a ł wjele butru pjeczene a ł mjedom polate, so w nim phiwaja. Wobeże pak muki, ale też jenoż pola bohatych ludżi, drużim wuhżiwuja warja, kotrejż aisch mjemuja. W pschenicżnych krajinach też kranje a druhe dawki je ł formami płacża, pschetoż pjenjesy pu tam hischcże bóle žadne hacź pola naš. To drje w naschim kraju pjenjesy też hinak njebé. Jeczne mudy ho wunje tak trjeba każ pschenicżna, jeczne zorna pak ześ mjeńe wotwża konjom dawaja; pschetoż tón tam njerjeże

(Pokrjećowanje.)

S **Wósporka.** Wutoru, w nozy wokoło 1 hodź., truchleše k wohnju. Brózeń ratarja Strauha, w kotrejž bo na 60 zentnarjow zkomy a wschelake maschiny zkhowachu, bo palesche. Hačrunjež woboru spěchnje sapschimnychu, bo bróžeń tola dospołnje wotpali. Wobsheješe ma sawěsćenje.

S **Brěmoki** pola Sslepoho. W naschej wjesy, hdyž stary pochadzaj Klubaj, (Burtschenklub), běchu sabo, kaž kóžde bruhe lěto, wjesele póstniske fmjedźenje sé starym historiskim zamprowanjom, kiž swojej klubaj wunjedźechtaj. Bohate dary běchu wschěm naschi wjeselnjenju nadawali ja cźeź su jim hólzy wosebje dźakowni. Wjecźor běchu we wjesnym hotcźenju potom wjesele póstniske rejź.

S **Wochos.** W naschej wjesy wosswjeceńcu bo też lětsa laso po wunjelenym waschnju na njedźelu Etomiti póstnju. Póndźelu wjecźor dě pokrazowanje póstniskeho fmjedźenja ja muzikti naschece gmejny, kotliž w tak bosatej liźbje bo w hotcźenju seńdźechu, kaž drje howak jenje. Pschi tutej skladnosći wotnje bo też gmejnske wuradźowanje. Wschelake gmejnske nalěžnosće bo wuradźowachu. Wosebje pak sobnalse bo wo wupuscźenju gmejnskeje stuonje, wo nałpanju pucźow, schtož bo tuto jara nuzne wobhladowałe. Też rohrebnistwo bjedi bo tuto da porjadu stajeź. Cźežesowniši pśched naschimi mowuyni hebi to žada. Dale wuradźowalche bo wo pschenosecźu gmejnskich leźomnosćow a hischeze wo druhich wažnych pschedmjetach. Na kónzu shromadźizny k dyrjej pschenasecźa gmejnskeje honiwy nasta zima rosmolna. Dotalny najeńk, k. fabrikiki wosebjeź Jank z Wiese Wodu, by honiwu rad tuto wsał. 5000 hr. wotnajeńskeho pjenjeza chze na lěto płacźiś. S wuwsacźom wětkownych wosebjeźerjow bo shromadźizna natkwitnje sa k. Jankowe polticźenje wuhroji. — Na wobémaj wjecźoromaj běźše w Baltnej hoscźenzu wjeseła póstnička rejźa, na kotrejž bo też berśše lubuj sanjeschu. To je i dopokazom, so je we Wochosach hischeze dobra herbśka młodźina, kotraž bo w młodostnym johorjenju sa to postara, so też we Wochosach Sserbstwo, naschich wótzow herbstwo, nibdy njezańdze!

Sz Sslepjanskeje wosswjeby. Kaž kóžde lěto, tak běchu też tuto lětsa we naschej wosbadze wjesele póstniske fmjedźenje se starym, historiskim wobrazom, kiž wulki saczischcź na kóždeho zwjasno cźini, kiž do naschece wosswjeby pschindźe. Stare historiske zamprowanja bo nuwuźeli wot naschich młodźinow wunjedźene, kiž je w hólcźazych klubach sjednoczena. Wohate dary dóstachu wot kóždeho, hdyž pschindźechu, kaž to stare waschnje buwa. Wjecźor běchu wschudźom w kóždej wsy potom wjesele póstniske reje, hdyž so potom póstnuzy dosswjeścźachu. To jim wschitko rjane sawostajeźki starych Serbskich prawotzow. Ale, bohužel próznja so też w naschej wosbadze, jara Sserbstwu leschkodźecź. S nim tkaza. Wiele starych waschnjow je Serbskeje sandźenoscźe so je śwěta hubja, schtož je k wobkrowanju. Wina na wschěm je zudustrija, w kotrejž nuzno Sserbow dźěła; dale pak też nemske schule. Tuž Sserbjo, je Sslepjo a wokolny, hdyž na waš we žiwjenju wonka je wschěch stronow nemzowstwo tłoczi, budźecze zžim lepschi Sserbja doma we waschich statkach a dwórbuch!

S **Podmoklow.** Dla bahnowy do fmjerśe. Wjelko Bünaunburkego dwórnischcźa posa Podmoklow połpschinje so khetro wuskoka a nahla hora, tak mjenowany holjowy kamjeń. Na tutej horje steja wjerby, kotrež tu je skazow nad hlubiny wurostle. S wjerbow pak je nałétne klónczko hižo mjaki wuwabiło. Schuler Hejn je Bünaunburka lašeny na skały ja bolminu. Pschi tomu padże do hlubiny, hožeš i rozbitymi stowami morwy ložo wosta.

S **Lubnjowa.** Pschi wobnju fmjerśi namakał je wobornik Neubach je Schtolzowa (Stolthof). W hródźach jednoho kubła bě woheń wuchoł. Jedym i prěnich wobsamkow, kotruž hladasche, so by to skót muhkował, běše Neubert. Hdyž běše pohlednu krunu se hródże wuwjedł, zwjeży so morwy k semi. Boża ruczka běše jeho sajała.

S **Lubuscha.** Dla twarjenja mosta je puć z Lubucha do Lejneho (Gerenwalde) na Kortez lunyn 2. a 3. měrza sawrjeny. Wěźiścź może so tak dołho na Ptaczezy do Lejneho.

S **Lubanja** (Lauban). Sswjertnje jubileńskich je knjez Studnikli radźeźel Ribbeck. Wón wadny po jśkodze dele, pschi cźimž hebi tak cźežko mosny tschahy, so na leźéhwach bórzy wumrě.

Přihonske.

S **Pirny.** Pśiwza skaženosći je bo we tudomnej wokolinje dale rozscherila. Saúdźeny twoźeń je wowcźelski boś w Zehista Zonu a dweju młodźeju muzikeju stśelał. Poś je bórzy na to kónz wsał. Pschi hamtskim pschepytowanju so wukoya, to je poś staźeny był. Wjacy wjom, kótrejž su je skaźenym w poslednim cźasu hromadźe pschischłoj, je bo fatschliwe. Skuźene wobsoby su sjo hnydom pschecźiwo skaźenosći sećěpicź dale.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Rěcźne hodźiny cźeskoswuczowatki za khorych (Krankengymnastin).

Cźeskoswuczowatka pschi spomoknjkim hamtskim hejtmanstwu wolmeńa wot nětka rěcźne hodźiny za khorych a to

w Kamjenzu: póndźelu a schwórtk wot 2—3 hodź. na kat. ludowej schuli, we swuczowańi w hornim poschodźe.

Schtóž cźe we cźeskoswuczowańi skowacź hacź, dyrbi tśitke pisomne pschepokazanje jednoho lekarja mjeć. To dalsche je zhonicź pola cźeskoswuczowańi a na pomjenjeńich hauntach Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa.

*

Pschepadowanje.

Pjatk, 27. febrnara 1925, pop. w 1 hodź. pschi Sawor bo ne pschepadowanje na 180 puntow cźežke fwinjo. — Kupuje kěnu bo w hoscźenzu w Lejnje.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku: Marko Smolef w Budyšinje. — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžkowcach, — za nawěški: A. Dučman w Budyšinje.

Kupuju stajnje
po dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a skty, winowe bleše železo a metale (jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerskej hasy 38.
Telefon 1346.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace maśiny, mantle a šlawčki. Samsna wuporjedź.

Šulerjo
dostanu dobru, swědomiźiwu pensiju. **A. Lukanek**
na Lessingskej drózy 51.

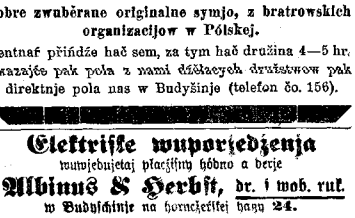
Gumijowe mantle
poruča derje a tunjo **H. Gedlich**
na polnoćnej drózy 7.

12-procentowske přirućne požčonki
(12% Handdarlehne)
— wupłaćenja w hotowych pjenjezach bjez wołćahow — ratarjam za zmenki (Wechsel) a z-rukowanjom gmejnow z předběžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny bjurow
Koban na Kaublerskej drózy 6.
Telefon 814. Rěći serbski.

„Janko" jězdne koła
su njeskóncujomne a při tom nic drohe,
Posudźowanja mojich woteběrarjow:
Mam „Janko"-jězdne kolo hižo 18 lět a je přeco hišće dobre. „Sym z „Janko"-jězdnym kołom jara spokojom, jězdu hišo 12 lět dołho kóždy dźeń na dźěło" atd.
Wulki wubjerk jězdnych kołow. mam na 46 na składze; **zwěž originalne narunanske dźěle.**
Kupujće **hnydom**, **jězdne koła budźa zaso drózše!**
Jan Šibak :: w Budyšinje :: na Mužakowsk. drózy 4
Dowolam pśidawja po dźělach!

Serbski Hospodař
ratařske wulko-wikowanske družstwo z w. r.
poskića
symjenne běrny
dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólsku.
Centnar přińdże hač sem, za tym hač družina 4—5 hr.
Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Elektriske wuporjedźenje
wumjedźenej płaćiźny hóbno a derje
Albinus & Herbst, dr. i mob. ruk.
w Budyšinje na hornčerskej hasy 24.

Wagnerowe zatwarjomne mlóćace maśiny
Wotrjad sam za sobje. — Wubjerny lohki měrny khód, čiste wumlóćenje a wubjerne čišćenje. — Široki zubkaty system.
Gustav Wagner w Korzynju
ratařske maśiny Telefon: Hamt Wjelećin 71
Hłowny składi w Budyšinje w husarskich kasarnach.
Zastupjeŕ: Oswald Liebmann w Budyšinje
na Třěšanskej drózy 42. :: Telefon 321.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 27. februara 1925.

Wezerawiske kursy w Barlinje:

(Za sto kr. w milionach)

Dollar	4 195 000	franzowski frank	21 810
jendelski punt	19 972 000	cźeskosk. króna	12 425
schwedski frank	80 690	10 mil. pólsk. mark.	80 200

Pjenjezy běchu wezera hižo jednjsche. — Efektowe kursy so wezera na Barlinskej burzy dźiwajo na jadnowcź pjenjez, wotdźelojowachu, dokelž bo wjele na pschedan policźowałche. Wójnska a statne požčonki so tehorunja dale lepschajowachu.

Na produktowych wikach bě žito jezikowjenej Płaćiźny chlěbowego žita swoju sawezerawsku wuhotowjenje njejakhowachu. Powjeźe z Ameriki wo nijschich žitowych płaćiznach sawinowachu na Barlinskich wikach jehłabjenje. Wezera płaćeźe zentnar

w Barlinje:

pschenizy 12.55—12.90 hr., rozki 12.35 hr.
hcź 12.80 hr., jećmjenja naléhneho 12.60
hacź 13.25 hr., najmnjeho 10.75—11.90
hr., wowsa 9.30—9.65 sł. hrivnow.

we Wróćławju:

pschenizy 13.50 hr., rozki 13.05 hr., jećmjenja naléhneho 13.50 hr., najmnjeho 12 hr., wowsa 10.35 słotych hrivnow.

We termijnowym wótkowanju:

pschenizy měrz 13.75 hr., meja 14.45 hr.
hacź 14.47 hr., rožki febr. 13.05 hr., měrz 13.05 hr., meja 13.05—13.92 hr., wowsa 10.02 słotych hrivnow.

Wiki wjesnego skatu wezera w Barlinje (Zentralviehhof):

Wobstatk běchu:	Wone płaćachu:
3817 howjadłow	20—52 hr.
3329 cźelatow	40—85 hr.
58.5 tonjatow	30—48 hr.
41218 tukwajnych a	
280 wukwajnych fwinjow:	
240—300 pfw.	64—65 hr.,
200—240 pfw.	62—64 hr.
150—200 pfw.	59—61 hr.
120—150 pfw.	56—58 hr.
ranzy a kundroty	58—61 hr.

Wjele po zentnarju žiweje wahi. Wiki we howjadłach, cźelatach a wowcach mérnje dźěchu, we fwinjach pomalku.

Swinjaze wiki tam (Mogerviehhof). Pschiwjesli běchu 337 žiwjnt a 507 prosatow. Wone płaćachu

běhaki, wulke 65—80 hr., hrěnje 50
hacź 60 hr., małe 40—50 hr. Prosjota
wulke 27—38 hr., hrěnje 22—27 sł. hr.
2311 klazachu.

Wětkotrjepaćiźny z Drježdźańskich wikow (Märkt-hallen). Hańy 1.30—1.60 hr., truny 1.50—1.80 hr., ja jare a mlode kury 1.20—2 hr., holoje schtuka 80 hacź 1.50 wp., karpy 2 hr., ćiny 2.60 hr., schćeńki 2 hr., jabluka 10—50 wp., běrny 3.80—4.30 hr. za zentnar, cźerwjeny 10—12 wp., běły 7—8 wp., cźibiny 10 hacź 12 wp., zjunchene prawaki 5 hr., mjeso 1.70—4.50 hr. hutka mlokarnjcka 2.30—2.40 hr., hurjsta 2—2.30 hr., twaroh 30—35 wp., jeja 13—15 wp.

Na pschedan:

Kóń, Hrěnjolětny w Delnjej Hórzy čo. 40.
Mul mlody hyjny do cźahnjenja, Martin w Wulkej Sčerbonicźy.
Kruwu wyhoskuścźelnu, do pschahanja, Kuman we Sdupowje čo. 5.
Jałojza, rjana, wyhoskuścźelna, w Kißlzy čo. 1.

Sso pytaja:

Rěnjski, Max Herkner w Budyschinje, na ładnej bohatej hoźy.
Piekařki, Jeschka w Ptaczezach

Drjewowe awtrije:

Sobotu, 1. měrza, popoldnju 1/3 hodź. we Debrizy:
10 metrow dubowych schcźipow,
4 m. dubowych klumpaczow.
2 m. wólchowe, brjózowe a lipowe klumpacze
1,5 m. tajkich halunow,
46,5 m. khójnowych pjenkow,
168 m. khójnowych hajunow.
Kupzy sejdu bo we pobitej holi, schtyry 7.

Dobrowólnje pschedawanja:

Wutoru, 3. 3. pola Dubrawiz we Nowej Luzy: 3 kruwy, 1 žuch. jałojzu, łykanje rěcźzu maschinu, nowy krity wós, 2 howod. wosaj, lohki wós, hanki elektrowotor 5½ PS., rěpu krajak, zentrifugu a hutrowańk.

Ssudnišzy pschedawanja:

Pjatk, 27. 2. w jamje Hebe II. motorske kolo. — Kupzy sejdu bo wopoldnju w 2 hodź. w kantinje.
Pjatk, 27. 2., dopoldnja w 11 hodź. w korcźmje we Rudeji lětny byt.
Sobotu, 28. 2., dopoldnja w 11 hodź. Kupzy sejdu bo pola gmejnskeho pschedsteńicźerja w Lubuschu: 2 zent. seleneho hrochu, 75 pfw. nudlow, 50 pfw. schmalza.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenja dopoldnja 3/4 11 hodź.:
Žita je dosć na wikach, ale kupzyow malo. Tendenza pschecźelnischa.
3/4 12: Jara žnadny wobhlad. Tendenza jara mérna.

Ptazinny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wottowe symjo po tunach abo 1000 kg, jewal 100 kg, płaćeny po hotej hrivnje.

	25. 2.	24. 2.
Bschenica	251-258	253-260
rožk	247-252	250-255
nałet. jećmjenk	252 26.	255-260
nał. jećmjen wjesny	—	—
wowk (tuturjse Maisk)	186 193	187-193
pschenicźn. muka	223	—
rjana muka	34-37,25	34-37,25
pschenicź. roztr.	34-36,75	34-37, 5
rjane wotruby	15-15,50	15-15,20
rapš	15-15,50	15-15,20
lone symjo	390-40	39- 400
owjas	400-405	400-405
pschenk	21-22	21-22
pjelušchi	18-19,00	18-19,00

	25. 2.	24. 2.
rapš. wošmjeńk	17-18,00	17-18,20
wosk. melasse	9.50	9.60
ječmjelka	15-16,50	15-16,50
běrnaze knjh	19-20,00	19-20,00
bany	20-21,00	20,00-21
wo'a	18,50-20	18,00-20
lana wošmjeńk	23-24,00	23-24,0
modre lupiny	12-13,75	12-13,75
žołte lupiny	14-16,00	14-16,00
symo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
šema, rjana	1,15-1,25	1,15-1,25
„ pschenicź.	1,15-1,25	1,15-1,25
„ wowsowa	1,00-1,05	1,00-1,20
„ jećmjena	0,90-0,95	0,90-0,95

Korčma
na dwórnišću w Pomorcach.

Sobotu, 28. februara, njedźelu, 1. a pón-dźelu, 2. měrca

so kózłopiwo toči

Najlěpše kózłokołbaski a najlěpše pam-puchi so porjedźuja.

K temu přećelnje přeprošujetaj

W. Raupach a mandźelska.

Tunje płaćizny! Wulki wubjerk!

Pisane a běłe łožowe počehnjenja najlěpše wupjerki, łožowe płachty damastowe, blidowe a taflowe ruby, servijety, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška

dźěłba prěnjoklasnecho **košlaceho cefira** niže wopr. płaćizny

Hilger na Lotzes×ej drózy 20 l.

Žane klamy! Žany klamy!

Wosebite poskićenje!

Jenož tak dołho hač skład dosaha!

Tobak

Najlěpše Virginske měšenje, punt jenož po 1.— hr.
Bremenske rjapiki (cyle) punt po 0.75 hr.
rjapiki (walcowane) 1/2 punta po 0.50 hr.
rjapiki (walcowane) 100 gramow po 0.20 hr.

Cigary

Dobre kajkosće, 100 štuk jenož po 5.—, 6.— hr. atd.
Cigarety 100 štuk **1.25** hr. Płaćizny su jara poniżene!
Wobhladanje bjez nućenja ke kupjenju je rad dowolene.

Richter & Hultsch w Budyšinje

šulečska hasa 6 (Schülerstrasse).
Prošu wobhladajće sebi naju wokno!

Za

konfirmandski woblek

Hamburger
12 na bohatej hasy 12

Najtuńša kupowańnja

mužacych, pacholacych a konfirmandskich wo-blekow, samočano-cordowych a dołhich kholowow tkaninowych a dźełanskich kholowow a lacow kalmukowych jakow, košlow a druhich wěcow je pola

Maxa Schneidera w Buydšinje

na šulerskej hasy 4 II.

Sobotu na hłownem torhošću napřeća Pahnec domu.

Dźećace wozy Kurt Martin Richter

promenadowe wozy
so začinjate wozy
stwiuske wozy

w Budyšinje
na khěžorskej drózy čo. 7
Telefon 1292

Stajnje najnowše. —— najwjetši wubjerk w Budyšinje.

Służimy W EVB ludej!

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

z. dr. z w. r.
(Warencinkaufsverein zu Bautzen e. G. m. b. H.)

Česćene sobustawy!

Dokelž smy wosebje přihódnje nakupili

manufakturne twory, wobuća a wěcy za domjace hospodarstwo

móžemy płaćizny cyle wosebje ponižić a njedźiwajcy rabata (Rückvergütung) hišće

wosebity rabat wo 10 procentow w hotowych pjenjezach

dawać, a to za čas

wot 26. februara hač do 31. měrca.

Dokelž mamy jenož dobre hódnostne twory na předań, prosymy, zo naše sobustawy tutu wurjadnje přihódnu składnosć sebi njebychu nimo hić dale.

Kóždy konsument (přetrjebar) móže hnydom ze sobustawom być, formulary za přistupjenje wuleža w jenotliwych předawańnjach; zastupny pjenjez wučinja 1 hr.

Pjatk dóńdu nowe njeselene jerje punt po 10 pj.

NB. Dokelž dyrbimy lisćiny za dźeći, kotrež chodźa so na swjedźeńskem čahu wobdźělić, wobzamknyć, prosymy, zo bychu so najpozdźišo **hač do 10. měrca jako na poslednjej termiji** zapisałe.

Předstejićerstwo.

Tole je wobkhod dobrje twory a tunich płaćiznow K. Erler w Budyšinje na žitnych wikach 11. Ręči serbsce.

Hdyž do Budyšina přindźeće, wopytajće nas; pola K. Erlera na žitnych wikach 11 kupujeće woprawdźe derje a płaćizny hódnu. Ręči serbski.

Bunowy kofej

připóznataje najlěpše kajkosće je moje

„radnicyne měšenje"

kaž też

Karlsbadske měšenje

à la Pupp, Karlsbad.

Za hosćencarjow

wosebite płaćizny!

Poručam dale

potrěbne wěcy pječenju.

Walter Weise

delikatesey-kolonialne twory płody z polodnja, wina

w Budyšinje

na žitnej hasy 2. Telefon 964 napřeća modrowego doma Jana Jurja Pahna.

Šatki za čěsne dźeći

dźěłace drasćički, hólčace wobleki, hólčace drasty, dźěłace a hospodarske kórcheli, wołma, štrympy, zbytki košlachosukna, zatinc atd.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem tor-hošću čo. 9.

Kóždu sobotu

kupujemoj syre

kože a kózki

do najwyšš. dnjowych płaćiznach

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje w Polmen-na zwo-

---

trjebane mebl

tež **małe meble a po-strowy wěcy** po w-rjadnje tunich płaćiznac

E. Stelzig na hrodo-skej hasy 4 I.

Kupuju drjene

husace pjerj

Köhlerowa w Budyšin na hłownem torhošću čo. 9.

We wobućowem domje Alwina Pjecha

na bohatej hasy 10

kupujeće přeco derje!

Skórnje we wulkem wubjerku jara tunjo!
Darmo dostanje kóždy, kiž kupi por flicowych abo kožanych stupnjow rjany reklamowy powětrowy balon.
Moje wuporjedźenja wobućow su najlěpše hódnostne dźěła.

K nalětnemu wobdźělanju role

staju wjetšu dźělbu mašinow a gratow, **pluhow, brónow, walcow, hruzlemjećakow, syjacych mašinow, kopanskich mašinow** a t. d. po poniženych płaćiznach a při najpřihódnišich płaćeńskich wu-měnjenjach na předań.

Carl Gast w Budyšinje

na drjewowych wikach 27/29 telefon 1290.

Najwjetša wuporjedźerńja w měsće.

Přepołoženje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokoliny činju k wjedźenju, zo sym dźensa swój **instalacijski wobkhod za wodowody, parne tepjenje, plun, samonapojadła, plumpy, elektriske připrawy** ze serbskich hrjebjow 8

na nowu hasu 13 rózk kamjentneje hasy

přepołožił. Prošu, zo byšće mój wobkhod tež dale dobroćiwje podpjerali.

Z počesćowanjom

Ernst Böttger.

Z dobom poručam swěćeńske připrawy za płun a milinu, kaž też prasowanske železa (Bügeleisen) a Osramske žehlawki.

Sprawna pilna

holca

do lěpšeho doma na wsy k wobstaranju něšto mało skotu, a do domjaceho dźěła so bórzy pyta. Poskićenja pod „C 1" na wud. „Serbskich Nowin".

Za hólca, kiž by rad

blidarstwo

nawuknył, pyta so sprawny, křesćanscy zmyslony mištr. Adr. njech so pod „C 2" na wud. „Serbskich Nowin" zapodadźa.

MERSIOVSKY
Pučowanske budźaki

Stoły, stólčki a blida

předawa tunjo

Büttner na walcowej drózy 7 w pinčnem bydlenju.

Šijace a specialne mašiny

nowe a trjebane poruča tunjo

J. Klemm w Budyšinje

na serbskej hasy 1 I.

Podźelne płaćenje! Žane klamy!

Slubowe a wěrowanske pjerśćenje

F. A. Lenke w Budyšinje na Hošćo hasy 25. Tel. 929

Gumijowe mantle wot 17,50 hr. sem

jenotna družina najlěpšeje kajkosće jenož tak dołho hač skład dosaha!

Max Seifert na kamjentnej hasy 29.

Slezyski hórski čerwjeny dźeće

40 proc. kali
Domašowa ruda
Leuna-salpeter

je dóšoł.

Žitowy dom w Kamjenc
wotnožka w Pančicach.

Reinhold Neugebauer

krawski mištr

w Budyšinje na hłownem torhošću 7.

Zhotowjenje po měrje; Wulki skład tkaninow!

Poručam we wulkem wubjerku samozhotowjene **mužace, pache-lace a hólčace wobleki** po tunich płaćiznach,

čorne a módre konfirmandske wobleki

tkaninowe kholowy we wšěch wulkosćach, wšě drasty do dźěła. Nimo teho poručam košle, spódnje kholowy, nohajcy, košlacy barchent, kopšiwnu, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška, módročišć w krasnych mustrach a t. d.

Wulki **wubjerk sportskich a rukawatych lacow** za mužow a žony, **pótniki** we wšěch wulkosćach.

Drastowe tkaniny a šat

ke konfirmaciji

we wulkem wubjerku a po tunich płaćiznach.

Rug. Paul Hilger na seminarskej hasy 2.

Šulske a aktowy toše poruča wurjadnje tu **G. Lodny**, Bismarck.

Přiloha k čisłu 48 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 26. februara 1925

Łužiskoserbske pismowstwo (1919—1921).

Za „Ročenku“ na lěto 1923, lětnik II., napisał Vladimir Změškal.

Přełožił Jan Bryl-Serbin.

Wudaće „Słowjanskeho Přehlada“ pod redaktorstwom Adolfa Černeho běše we wójnze wjazło a skónčnje zastało. To je z njesmérnej škodu było też tehodla, dokelž take wubjerna *revue wobsahowaše* mjez druhimi ważnymi podawkami ze žiwenja słowjanskich narodow porjadne přehlady słowjanskich literaturow. Zo by dalšemu njedostatkej w tom wotpomhał a zaso tajke rozhlady po swětowych literaturach poskićił, wuda l. 1921 **K. Nosoveský na Smichowě** w Prazy prěni lětnik swojeje **„Ročenki“**. To je mała knižka z protyčku a z přehladom swětowych literaturow powójnskeho časa (wot 1919—1920). W „Předsłowje“ praji wudawaŕ, zo je so na wudawanje tajkeje pomocki zwažił, kotraž by kóždołětnje rozwužowała wo literarnych zjewjenjach nic jenož domjacych, ale też cuzych. Nimo słowjanskich poskića też přehlady germanskich a romanskich literaturow tak daloko bać su jemu wuproćeni činićelo přinoški podawali. Druha **„Ročenka na rok 1923“, Ročnik II. s přełohdy literatur cvropskych za rok 1921** wuńdże 1922 a přinjese horjeka mjenowany přehlad serbskeje literatury z pjera K. Změškala, kotryž tudy do słowa přełoženy přinjesemy:

Rěčimy-li wo łužisko-serbskej literaturje, dyrbimy stajnje měć w pomjatku, zo jedna so tu wo literaturje najmjeńšeho słowjanskeho naroda, kiž z dawnych časow sem ze swojimi němskimi susodami wjedże bój wo žiwenje a smjerć. Z wliwom wobstajaceho němskeho potłóčowanja je so kóždežkuli prócowanje łužiskich Serbow jenož w tutom směru nawjedowało a tuž też njeje spodźiwnje, zo prócowanja wo zdźełanosć a kulturne pozběhnjenje łužiskoserbskeho luda njemóžachu praweje płaćiwosce doepěć, hdyž běše jich narodne wobstaće same wobstajnje wohrožowane. Dyrbješe reformacija přińć, kotraž hakle wobrot přinjese a woprawdźity zakład k wutworjenju łužiskoserbskeho pismowstwa połoži.

Reformacija wšak da jeničcy nastaće nabožniskej literaturje, kotraž ma hač do połojcy XVIII. stotka přewahu. Tuž drje liči so łužiskoserbska literatura mjez najmłódše ze słowjanskich pismowstwow. Łužiscy Serbja maja dwě spisownej rěči a slědnjo z teho dyrbimy łužiskoserbsku literaturu dźělić na literaturu hornjo- a delnjołužisku. Njedźiwajcy wšelakorych wobćežnosćow su sebi Łužiscy Serbjo w běhu časa tola swoje pismowstwo wutworili, kotreż, hdyž wšak wobstejnosće rozważimy, při kotrychž je z wotkal narod (nječhe 150 000 dušow), dyrbimy wuznać, zo je to z krasnym płodom słowjanskeho pismowstwa. Łužiscy Serbjo móža hordźi być na cyły rjad dźełaćerjow ze wšěch literarnych wotrjadow.

Wopomnimy z basnikow ludoweho pěsnerja **Handrija Zejlerja** (1804—1872), serbskeho Vrchlického **Jakuba Čišinskeho** (1856—1909) a jeničkeho delnjoserbskeho basnika **Mata Kosyka** (*1853), kiž je dotal hišće w Americy žiwy. W belletriji wuznamjenješe so **Jurij Winger** (1872—1918) a **Mikławš Andricki** (1871—1908). Z wědomostnych dźełaćerjow maju so mjenować autor klasiskeje zbórki „Pěsničkow“ a wjednik naroda **Jan Arnošt Smoleŕ** (1816—1884), historik a filolog **Michał Hórnik** (1833—1894), wobdźělnik Prazskeho słowjanskeho zjězda l. 1848 a redaktor „Slavische Jahrbücher“, dr. **Pětr Jordan** (1818—1891), wótčine a politikaŕ **H. J. Imiš** (1819—1897), kotryž je w swojim dźele „Der Panslavismus“ wotkrył prócowanja pangermanisma a skónčnje najwjetši łuž.-serbski wučenc swětoweho mjena **dr. Arnošt Muka** (*1854). K nim přidružuje so cyła plejada dalšich dźełaćerjow. —

Swětowa wójna je přetorhła wjeleslubjacy rozkćěw serbskeho pismowstwa a z narodnych dźełaćerjow je wotwołała wjele dźełaćerjow na wěcnje. W běhu wójny běchu mnohe khwile, hdyž so zezda, jako by wobstaće serbskeho naroda było hižo zničene, ale žiwjeńska móc dremaše we wutrobach wšeho ludu, zo by wubuchła k wulkotnemu serbskemu hibanju w času swětoweho přewróta. Tute narodne prócowanja mózemy we literaturje wobkedźować, kiž je wosebje we Łužicy z wěrnym wobrazom nadobneho žiwjenja.

L. 1919 wukhadźa ličco wótčinscy začuta zbórka basni „Z duchom swobody“ wot młodeho łužisko-serbskeho basnika **Józefa Nowaka** (*1895), kotraž ma so powšitkownje za basniski wotbłós serbskeho hibanja za samostatnosć a swobodu. Basnik wjedże so jara wobrotnje a dawa nadźiju, zo budże z čestnym pokračowarjom wulkeho Čišinskeho. Nowak tak kaž Čišinski pisa też dramata, l. 1921 wukhadźa jeho „Posledni kral“, ze swojim wobsahem słušacy do dawneje serbskeje historije. Hra je překisana z narodnej ideju, kotraž z dźěła zasćinuje jeje wuznamny episki spad, kiž hru čini přejara rozwlečenu, ale wobě dźěle dawatej nadźiju, zo basnik dospołnje wobknježuje a sej dobywa we łužiskoserbskej poesiji a dramaće.

Z drubim serbskim basnikom je **Jan Skala** (*1889), l. 1921 wudawa swoju prěnju zbórku „Srjódki“. Přitomna zbórka je poprawom z wobsahom basni prjedy hižo wočišćanych a je rozmnožena wo nowe basnje posledniho časa. Basnik je pod widźomnym wliwom Čišinskeho, kotremuž so zeyła wuhibać njezamo ani Nowak, kotryž zakhowuje sebi swoju prědnosć ze šěrokim zapřijećom, z krutej formu a čistej basniskej rěču. W poslednim času zaběra so Skala zaso z poesiju, z kotrejež je widźeć wuwiće a próca za wudospołnjenjom, hewak je jara dźeławy w žurnalistiey, kotrejž so z powołanjom wěnuje.

Nic jenož poesija narodneho raza, ale też druhe dźełło pokazuje widźomnje na wliw po Łužicy so zjewjacy. Tak rjec z historiju wuswobodźaceho hibanja je dźełło **Jana Bryla-Serbina** (*1879) **„Serbske stawizny w zašćitowanosći a přitomnosći“**, kiž su wušle l. 1920 a su z ważnym historiskim přinoškom k podrobnym stawiznam serbskeho hibanja za samostatnosć.

Z wědomostnych dźełow mjenujemy wudaće wulkeho serbskeho słownika l. 1920 wot dra. **Filipa Rězaka** (1859—1921) a wudaće přiručneho słownika serbsko-němskeho, a němsko-serbskeho wot dra. **Arnošta Muki** (*1854) tehosameho lěta.

Bjez dwěla z jeničkim dźełom w serbskej literaturje je wudaće dźełow čěskeho wučenca dra. **Józefa Paty** (* 1886): „Přirućka hornołužiskeje srbšciny s konversaciju. Łužiskoserbski čitanka a kapesni słownik łužisko-česko-jihoslovansky a česko-łužicky“ w lětomaj 1920—1921.

Tute dźěła su dźensa z njezbytnymi pomhadłami, z kotrymiž dyrbi so zeznać, štož łužiskoserbsku rěč a literaturu studuje, a wone ze swojim rjadowanjom swědča, zo je autor z wuznamnym dźełaćerjom w tutom wotrjedźe. Za *wulkotne dźełło k lěpšemu łužiskich* Serbow je so jemu najwjetšeho łužiskoserrbskeho wuznamjenja dóstało: čestne sobustawstwo Maćicy Serbskeje w Budyšinje.

Z dramatiskeje literatury mjenuju drama „Napoleon“, wudate l. 1921 wot autora Jurja Słodeńka (*1873) dźełło, hačrunjež je w dobrej literarnej formje, je do zabyća přišło, dokelž je maćizna přejara cuza łužisko-serbskemu ludej.

Z najsłabšich wotnožkow literarnych je belletrija, kotraž dotal žiwori. W tom wotrjedźe serbskeho pismowstwa je widźomna krisa, tehodla dyrbimy witać dwaj rjanej přełožkaj s češčiny **Aloysa Jiráska: „Filosofiska historija“** (přełožił Jurij Wićaz l. 1921) a **Beneša Třebiského „Kapleŕ ze Sulevic“** (přełožił Jurij Libš, 1921). W časopisach wočišćuja powědańcka abo novelly, ze starších **Mikł. Bjedrich-Radluhin** (*1860) a z młódšeje generacije **Jakub Lorenc-Załeski** (*1874) a **Jurij Kubšćan** (*1892). K wutworjenju łužiskoserbskeho romana hač dotal došło njeje, tehodla ma so witać założenje (resp. wobnowjenje) **Kola serbskich spisowaćelow** (l. 1921), kotrež je sebi nadawk stajiło, wudawać modernu łužiskoserbsku knihownju **„Dom a swět“**, w kotrejž budża prěnjotne dźěła a přełožki ze słowjanskich literaturow wočišćane. Nimo teho chce Koło wutworić łužisko-serbski roman a wěnować wšu starosć k rozkćěwanju pismowstwa. Nadźijejmy so, zo podobnemu zhromadźeństwu dóńdże też při jeničkem łužiskoserbskem literarnem časopisu **„Łužica“**, kotryž je po wójnskej přestawcy a nowa počał wukhadźeć lěta 1921 a je wěsće we překhódnem stawje. Z wobkedźowanja hódnej nowinku w pismarstwje je wudaće čitanki, mjenowaneje **„Kwětki“** l. 1921, kotraž wotpowěduje zasadam paedagogi (wukubłowanja). Kniha je z wuběrkom pismowstwa wot serbskeho wučerstwa zarjadowanym z pomocu pjenježnych zběrkow cyłeho naroda.

Z tutym skónču tutu wobmjezowanu dobu łužiskoserbskeje literatury, a to literatury hornjoserbskeje. Wo delnjoserbskem pismowstwje njehodźi so rěčeć, dokelž njeprinoša nič kedźbuhódneho; štož je wušło, su lute wočišće starších wěcow. Zda so, zo je w Delnjej Łužicy ćicho kaž na narodnym kerchowje, kotreż dyrbi so zahnać prjedy hač je pozdźe. A woprawdźe njemóžu lěpje skónčić hač ze słowami wulkeho znajerja słowjanskeje Łužicy Adolfa Černeho:

„Mamy nadźiju, zo přińdże nowa generacija, potna čerstwych mocow, polna bojownosće, zo rozsudźena so da do literatury, wurazy wokno, wotewri přistup čistemu powětrej, zašeri snadź starych wótčincow, kaž je zašerila generacija sedomdźesatych lět abo snadź

Wobaranje pichećiwo tuberkulozy.

Tuberkuloza je hižo pichey jedna ł najstrašnišich khorosćow, kotrejž człowjeństwo trjecha. W powójnskim času pak je so ł nowa jara rozšěrjła. Tuta khorosć so też jenje njeruńtrjenji, jeli kóżdy jednotliwy dźěło lětajo a wuknosćow po możnosći, njewobjera ze stroemliwym zbudźitkowanjom. Wobaranje pichećiwo tuberkulozy je k wulkemu dźělej wobaranje pichećiwo człowjeczim pichćerkam, pichećiwo njeczistocze a njerozumliwosći człowjeka, kotryž swoje ćěło dosć njewotkłada.

Buopichći wotrjeśny ipomożeći, hamt njeje žanjeje prózy łutowal, to by wobydleństwo rozwucził, we stracach, kotrejž jemu hroža je strony nadpřirodnych rancklow je w běhu 19 dnjow we wšěch wjeldich bydlišćach Budyšćeho wotrjeła wo wjele hrjeb dnej khorosći pichednoschowal, a to w potrjechowanišćach lchutach, w fabrikach a sjawnych zhromadźinach. Wuczerjo zamejnite wujchnosće a wjele fabrikiich wobsedżerjow zu wichi tym hodu ftutkowali. Bohužel pak dyrbi so praticz, to wichitcz dźěłodawarjo hiśchcze njejsu ważnoscze tuteho praktkenja spóznali a jo njejsu dowolile, to so tej pichedch jich dźěłaćerjemi pichednoschuje. We jcžchowazym njach so hižchcze zas najwažnischc wobaranjske jastawy pichećiwo tuberkulozy ł frótka rospisuju:

Tuberkuloza je najkowaza khorosć. Khorosć nastaje ze žiwochom (bebenejom), kotryż je jenoż nekotre tysacinu jeneho millimetra wulki. Žiwoch je tuberkulowy bazillus, kotryż je prof. Koch namakał. Hdyž tutón mały bazillus njeje, tam njenastanje też žana tuberkuloza. Starši njemóža khorosć direktnje na dźěci pichepłodźicz, też le najmjenjischen abo ł wopaczným leżinjenjom žamo na žebi njemóže tuta khorosć nastaŕ. Tute wobsteinjesze móža khorosći jenoż połełowaca ł tym, jo móžitja, to bazillus skerje oo cźěła so dobudże. Bazillus namakamy wosebje w plumańach, w mocži a w njerjedźe, we jětrjenju na tuberkulozu skorjenjeho, za tym, hdże khorosć hižši. S tutymi pichinhže ł człowjeka won. W fuchim proscze może potom jara dołho žiwy wostaca, nješ tym, jo we wlóżnej wokolinje a potom, hdyż ho wonjo na njom dwérzi, bérhy saužde. Podobny bazillus, taj tón ftj człowjeczju tuberkulozu sawinuje, je bazillus, kiž pola ftatu tuberkulozu zamjenowaca.

S mlokom khorych krawow móża bazille też do człowjeka pichenca a tu wosebje pola dźěci wopraudźitu tuberkulozu zawinowaca.

Tuberkulowe bazille dobudu so na wichelake waischnje do człowjeka. Ważnu rolu hraja pichi tym bychodka, do kotrychž ł powětrom so nahrjebaju, a pichchlajadka (Verdauungsorkane), do kotrychž ł jedżu so pichinjeom. Tuberkuloza njetrjeba jatim jeneho naroda ze człowjeczich plucach pokłaca, ale może też wiche organy człowjeczeho ćěła jaječ. Runje tak każ może so khorosć we wichelakich dźělach człowjeczeho ćěła sadybliča, tak może też jara wichelako dołho tracz a so rumnicz. W nekotrych padach ćehnje so khorosć pisches dołhe lěta, druhe pady wjedu jasno ja nekotre dny k finjerczu, a we baschich wotholi so khorosć jasno ja zyle krótki ćas. Tchodźi njetrjeba so nichtó dźiwacz, to ju ftaro michilich człowjekoio jumu we žiwjenju na tuberkulozu khorjeli. Jenoż je khorosć we najwjazy padach tak łohka, to ju człowjek ł zyła njezwitnje. Tuberkuloza je dej potajtim khorosć ł wuprajenej wahojenjeschi nałhilnoscju.

So temu tak je, je hischcze jara mało znate. Ale też pola wosobow, kotrejž cźěłesko na tuberkulozu khorja, njejsu wuhladu na wuhojenje tuteje khorosće, schpatne; la 100 wosobow, kotrejž dla tuberkulozy lčlakšu pomóż pytaju, wumerje na tutu khorosć jenoż 10.

Wuhladu, jo móże tuberkuloza so pomčenje lohko wuhojicz, ju wclo ja wichčch nawotnjenje energizy ho pichećiwo njej wobaraca. So pak bychmy ho smjeze wobaraca mohli, dyrbimy znaca najprjedy zórka natyknjenja na tuberkulozu schorjene

hišće hórje, ale wěšće nastanje za łužiskoserbske pismowstwo zaso nowe žiwjenje.

Łužiskoserbske pismowstwo we swětle statistiki jewi so léta 1921 takle: časopisow 9, protycy 2, basni 2, belletrija 6, historija 2, dźiwadło 4, wědomostne 1, hudźba a spěw 3, cyłkowe spłodźenje 29. Z teho słuša w delnjołužiskej rěči: časopisow 1, belletrije 2, spěw 1 — docyła 4.

Bibliografija:

Handrij Zejler: **Výbor písní.** Přełožił Adolf Černý. Slovník světové poesie, čo. 37. Praha 1894. J. Otto.

Jakub Čišinski: **Výbor básní.** Přełožił Adolf Černý. Světová knihovna, čo. 509. Praha. J. Otto.

Jurij Kubšćan: **Vojna.** Přełožił Josef Páta. 1000 nejkrásnějších novell, čo. 96. Praha 1916.

J. R. Vilimek.

Českolužický Věstník w jednotliwych čisłach pokazki literatury.

Přihódźe.

* **Ewisdana nowina.** Hakle wunamakanje pśimikelichscha je smužnilo nowinki rozschérjeć. Nětkólicha dźenili, kotrež wschědnje do ruki bjerjemy, žu hakle we nowischim cźasu nastałe. Ale žadosć ja nowinami je tak stara, kaž człowjeństwo. Sću hyć pomhaćej wěsćaki. Nětkane słowo dyrbjesche nowinu sapowjedźeć. Pśećowaś, kiž nimo cźehnjesche, powědaśe, schto je žo na druhich mětnach swěta stało. Njeje žeby na to mugłź, cźehu nětkajke rjemjeslo cźinić. — Wo jwodźiwnym waschnju, nowiny łódźicy, powěda Shra w nowinje „Biarig Association“. Tak žo hlicheje dźenjnischi dźeń ploh Gemerzo, to žu pśichodni sapinjerjo prawobyśerjow famariskich kupow, i hwisdanjone dorcźeja. To je jich rěcź. Tak ślušcha pucźowarjo na łupach melodije hwizdać, kotrež wot hórki k hórkam klinźa. To žu wot domorodnych sajene praschenja, na kotrež žeby wotmołwjeja, na pschikład łódźow je k brjohej pschihajiło, kelko hoścej je žem pschijschło a druhe podcźołowanja. To je jich hwisdana nowina.

* **Dwójnikaj pschi wérowanju.** Losfocźiwa wézka sta žo sandźenu tydźeń w Khomotawje w Cźěšej. Wschо běsche za wérowanje pichihotowane. Njewjeśa a nawożenja hotowej, do wosa sakšej, kotrejž byrbjesche jeju do zyrkwje dowjeść. Tu nadobo bu njewjeśe śe. Wérowanje dyrbjesche žo wotkasaś. Sa to dyrbjesche snata žónska pschihcź, wo kotrejž žo praji, so we žiwojim korbiku dźeśi nošy. A w tutym padźe pschinjeże jich hnydom dwe. Młodaj cźłowjekaj drje njeje-staj wo tajkim žbožu na wérowanišćim dnju runje swjeseljenaj byłoj.

* **Je nicźi kom wojaka i kschižnych wójnow.** Kaž žo pisa, namaka žo pśed króćkim w blizkosći zyrkwje Zwjatego rowa w Jerusalemje jenicźi cźłowjek, kotrejž dejal snaty rowowy pomnik wojaka i kschižnych wójnow. Jedna žo wo row prjedawscheho šuhuła na łupach kanału, morju mjes Jendźelskej a Francozowsku, Phi-lippa d' Aubigne. Wón bě radźićeł tak mjenowaneho kraja Jana bjez kraja, kotryž pschi wobdźěłanju znatoje Magna Karta žobu knutkowasche. Tehodła mějeschе wjeś zastužbow a zastojenje a wuwiśe jendźelskeho statneho prawa a krajneje wustawy. Tu žeby 1215 lud wot kcała Hdela a duchownstwa wunujowe. Philipp d' Aubigne bě schi tom se zahoritym žobuknutkowarjom. Wón bě tej sstawnik młodeho kcała Hendrichall. W lěcźe 1292 je cźerpcom Biedrichom II. do Jerusalema cźehnjeschе, hdźeź je 7 lět wmarł. Wěste je, so je wopon (Wappen) na rowowym pomniku tón gamtuny, kaž na zastaršich śicźinje kotruž je jako jerlejski bohat a tych druhich, kralej wostajenych krajinow wójwodstwa Normandije pśijeł. Sa-mjenjenemi wobdaty row leži pola katholda k Gujatemu rowej a pokazuje napišmo, kotrež je hischcźe derje sdźerjane.

* **Buběhanje kánguruha je żeleznizu.** Se Sydney w Nowojužobnišchej Walesej žo wo jwo-

dźiwnym podawku dźeli: Kánguruh pobjesche žo mjerjo pschi żeleznizy mjes Edgarnom a Bellatu. Tu pschihna po kolijach cźah. Swérzo pobježe hlowu, kaž by cźahło praješe: na, i tobu dźeu ja šeršcy napschemo bźeźeć. Hdyž běsche cźah pornjo njemu pschijěł, sahonka i dalokuni poskakanje wuběhanju i cźahom. Pobježerjo wašchu so hnydom do wokrowy, to bychu sajimawy běh wobsedźowali. Szadźachu ke na śpěchownosć kánguruha. S najwjeć-schim sajimom sćěhowaschе wschitko jwodźiwnemu podawku. S 5 metrow dalokimi pokokami pschewinu śwérjo i lohkosću wschě sadźenki a bźeźeše 5 kilometrow daloko i cźahom jenak jěchnuje. Potom śmji ko jemu nadobo wulki sadźenk, psched kotrymž wokemik posnta, kaž wuhowanutki kóń, potom pschewinu jón i hobrišim śkokom. S tym pak ko snadne jeho cźeźelakomnosć nałuczena bycź. Kánguruh wosta nadobo stejo a hladaśe za cźahom, doniž go njebjo śhubi.

* **Samoženje kulija.** Psched najwyschischim śudom w Kalkucźe wadźachu žo wo dźěsćinstwo kulija (kuli je najnišcha, nimale prošchérska worschta w Indiji). Dźědźinstwo wuczinja 85000 puntow šterlingow = 1700000 złotych hriwnow. Hacź do swojeje smjerśe běsche jednory dźěsaczeć, kiž na dźeń 4 pence = 34 pjenježkow złych twarjenju drohow saśtuji. Hdyž sa pokładom jeho bohatstwa kledźachu, so wupokaza, to je rozumiś, swoje žyśe žiwjenje i ležownosćenu w pschidźěłach Kalkuthy ypokuwacź. Swoje pśenje wobdźěłanstwo kupi psched 30 lětami za nałutowane 4 puntY = 80 šł. hr. a hižo ja nětkaze dnjy pschedа je ſ 400 proz. dobytka. Stónczuje běsche najbiblicznischi wikowaś i ležownosćemi, bjez teho, so jen dźěsćka sarjadnińka wyschnosć wo tym nječicho śhoni. — Wjeselí herbja!

* **Sslubjeny kraj Americzanow.** Sa Americzanow, kotrejž rady jedyn žrěbnu, je kupa Kuba słubjeny kraj Schtóž może jeźon sapśeczeć, dojdźe ku na skuba. Wulke reklamy wossewjeja łacźnym w nowinach, ja lam pod holym njebjom cocktails a whijsky (palenzy) wjelkich druźiu dostanjesch, bjez teho, so by cźe nęchto wobcźežował. Pśijnjerjo a typjowaczeźo, nowiny a sćim žu žo do słužby „dobrese wézy“ stajili a Kuba je pschewjelujena i łacźnymi Americzanami.

Listowanja.

R. K. Junkrócź wotrunanje płaczi žo wudowam ſ stojnikow, hdyž žo dopokasa, so je to k ježiwjenju nutne. Wyschnosć rozsudźi pak k padej a wobliczi wotrunanje sunmu. Sptajeje tola ſ próstwu na wyschnosć, wot kotrejž žiwoje dochody bostawaceje. — Hdyž ho wospjet wozjenjeje, žiwjenje wěso waschu prjedawschu pensiju. Wjazore stromy němiekeho jezma žu namjetowali, so na pensija wudowy tak dołho wopcźowaczź a potom zaso ho wuplaczicź, jeli druhi muž wumrjeje.

F. Sch. Potrjebanje wo wyschischim pohóbnosćenju psched wójnu wudatnych němſkich bankowkow — wosebje 1000 a 100 hriwnow ſ cźežiwjenym kóltom — je zyle njerozsudne. Němſkoltana banka je pschez šakoh wot 4. 8. 14 (RGB str. 347) swojich winowatosćow ho wuslekła. Tuž runaja ho psched 4. 8. 14 wudate bankowki tym posłośischo wudatym zyle. To teź druhim płaczi, kotrejž žeby myślał, to dowójnicke němske papjerjane pjenježy nětko saso žiwoju prjedawschu hódnosć dostanu.

Do Nisleje. Sślubeny kwaš žiwjeczi ho — po dotalnym powschikownym waschnju — po 25, słowjeńa po 50, dejmantowy po 60 a żeleźny po 65 lětach. Hladajcźe, so żeleźny dopjecźe.

Wadźerjo w K. Měšćeńca nětcźišchich twjerdych pjenjes je sćěhowaza: 1 a 3 hriwnarje maja 500 dźěłow kopra a 500 dźěłow žłeba; 5, 10 a 50 pjenježkow 91,5 dźěłow kopra, 8,5 dźěłow aluminija a miedźe (Bronje) — 1 a 2 pjenježkaj 95 dźěłow kopra, 4 dźěle zyna a 1 dźěl zynka.

A. K. Pohódnosćenska płaczišna wot 9000 a 12 000 papjerjanych hriwnow wuczini 19,02 a 0,88, potajtrwischo hromadźe 19,90 złotych hriwnow, kotrež maja ho ſ 22% zadanicź. Pschi tutej małej šmuje je tola sjednajcź a dejcźe ju wuschmórnyć.

P. G. Po Waschim wukładowanju a teź po naschim ménjenju mějeschcźe Wy po § 70 a sćěh. H. G. B. prawo, wustupicź. A tuž su tamne sdźelenja we wokolnitu pschisłodźowanju, pschecźiwo kotrymž mózeje so Wy wobaraci. Najlépje je, pribatnu słóržbu pscherźiwo rosćerjerej zapokojicź.

Kućik radosće.

Pěsnje našeho sławneho serbskeho wótćinca Jana Hajncy.

73. Žiwjenje a přiroda.

Wot kolebki hač do rowa
Naša dróha wšelka je
A nam dźiwna, strašna, ćmowa
Hač do kónca wostanje.
Z wobej stronow róże kéšja,
K wjeselu nam kiwajcy,
Na dróžy pak samej steja
Wótre šćerńe, hłohoney.
Hdyž přez róžow doł so ćehnje,
Wutroba so pozběha
A na wokomik nam rjenje
Wšitko horjo zabyć da.

Ale ach, pak wěmy ducy,
Zo přez šćerńe stupamy,
Prjedy hač maš róžu w rucy,
Wot šćerni sy skalany.
Puć so přez skaliny wije,
Pak přez holu pusćinu,
Sylzy ronja, pót so lije
Sprócniwym po wobliču.
Pak je zyma, sněh zawšja
Našu dróhu žiwjenja,
A nam drastu z cźła zdrěja
Strašne dźiwje zwěrjata.

Po wóstach, njepłódnym polu,
Nimo mórskej hłubiny,
Ze strachom přez ćemnu holu
Dale k rowu krućimy.
Hlaj! so mróći, dešć so lije,
Krupy wšitko pobija,
A so hrima, błysk so wije
Z powětra wšo zapała.
Wulka woda! wětry duja,
Tepi wšo a spowala,
Žołmy dźeja, morja ruja,
Nam naš čołmik rozraża.

Tola wyše wšitkich mocow
Knježi wšak móc najwyša,
A Bóh nas srjedź ćemnych nocow
Na prawy puć pokaza.

A hdyž tež so zezda druhdy,
Zo će žołmy późrjeja —
Njeboj so! dźens sy ty khudy,
Jutře změješ bohatstwa. 1877.

74. Na hody.

Njech khwali mój spěw wjeršneho,
Kaž khwalachu joh' jandźelojo,
Tón zbóžny dźeń zas' zaswita:
Duž Bohu česć, haleluja!
Nam w nocy lubosć přinjesła
Je z njebjes swětło žiwjenja;
Nětk swěći miła hwězda nam,
Kaž rańše zerja k nowym dnjam.

Wón přińdźe Wótcej podobny,
Kaž pućowaŕ je zdrasćeny
A wjedźe z lubosću nas sam,
Kaž swérny pastyŕ k njebjesam.
Kiž w njebju krasnje thrónuje,
Tón bjez nami byŕ člowjek je,
Zo bychmy so jom' runali
Tu časnje a tam w wěčnosći.

Dom junu z cuzby powjedźe
Nas, swojich bratrow, zawšće
A přeměni nas cuzbnikow
Do błyšća swojich jandźelow.
Njech khwali mój spěw wjeršneho,
Kaž khwalachu joh' jandźelojo,
Tón zbóžny dźeń zas' zaswita:
Duž Bohu česć, haleluja! 1879.

Sćěhowace wěsće su za wšitkich, kotrychž to nastupa, wažne.

Wobsedźerjo wobchadnych a wuchadnych listow, kotrež su wot Serbskeho Instituta w Budyšinje wudate, dóstanu wot nas pśichodnje jenož tón list, kotryž wuchadnje wot nas pśiśe. Wšitke druhe listy, kotrež su wot nas pśiśane, ale wot wobsedźerjow njewótpósłane, dóstanu wótpósłarjo nazaj.

Wobsedźerjo wobchadnych a wuchadnych listow, kotrež su wot Serbskeho Instituta w Budyšinje wudate, dóstanu wot nas pśichodnje jenož tón list, kotryž wuchadnje wot nas pśiśe. Wšitke druhe listy, kotrež su wot nas pśiśane, ale wot wobsedźerjow njewótpósłane, dóstanu wótpósłarjo nazaj.

Wobsedźerjo wobchadnych a wuchadnych listow, kotrež su wot Serbskeho Instituta w Budyšinje wudate, dóstanu wot nas pśichodnje jenož tón list, kotryž wuchadnje wot nas pśiśe. Wšitke druhe listy, kotrež su wot nas pśiśane, ale wot wobsedźerjow njewótpósłane, dóstanu wótpósłarjo nazaj.

do huby tykaja. Też macjerje husto natykanjenju śwojich dźěśi ſ tutej khorosću polěkuja. Cźasto możenny wobkedźbowaś, so macjerje na jenuju padnjenu gumik abo khóschćerčiti dźěśom do huby tykну, śjes teho, so jeju pomyślu, do kajkeho stracha śwoje dźěśi pschihnjeśu. Na jenuju padnjeny grat, jěhi atd. dyrbi žo ſ najmjeńscha wopółkowcź, pśedy hacź žo trjesa. Psched tóžpej jěhu dyrbjeli žo ruży wumjeć. To pkaczi runje tak derje ja dźěśi kaž ja dorosćenych. Dalschi strach ſtiwineho procha žu małe próschći, kotrejž wo ſtiwje wokoło létaja, hdyž žo mébje atd. wotprosćenja. Runje w nich namakaju žo ſtraschne bazille. Tehodła je nuſne, so žo ſchpundowaje wokrjepi, pśedy hacź žo nałeje. Proch ſ méblow atd. dyrbi žo ſ womacźanej łapu trjeć. Połſtrowane méble dyrbja žo, pśedy hacź žo klepaja, ſ mokrej płachtu wodźeć, do kotrejež žo wuklepany proch potom ſesadźa. Pobleschcźa dyrbja žo na dołhi cźaſ na ſtónczku połožeć, so bychu ſtónczne pruhi je wuczisćiłe.

Dale móże žo tuberkuloſa pschenjeśeć ſ mlokom, kotrejž je wot thorych krutowo abo kotrejž je žo na pucźu k pschedźewarjej wopanzało. Tehodła dyrbi žo mloko, pśedy hacź žo wužiwa, wotwaricź. Dołhe warjenje je ujetrjebawsche a ſniczi žele, kiž žo we mloku namakaja. — Straschne je też, jeli wjaze ludźi je ſaunjnym gratom je. Macjerje nječuedźa tehodła jedź najprjedy pschetkużaś, pśedy hacź je dźěśom badźa. Dale dyrbi žo też koschenje a majtanje mjes na tuberkuloſu thorjacym a ſtrowym wustajicź.

Hdy by žo kždy tutych nathkowaznych žórkow ſdalował, by žo hižo wjele ſa wobaranje pschećiwo tuberkuloſy ſtało. Tola hischcźe niż dośeź! Kaž hižo napomnjone, je wésta družina cźłowjekow wobžiwe nałtilena, so žo ſ tutej thorosću nathyknje. Sću to wobžeže, kaž su wěsymuſtrowe pschehnjotowanja wobžiwědźeli, dołhy žiwišni, ſuchi ludźo je wuſtkinaj ramjenjomaj, niſtej hrudźu atd. Druhi saſo, cźěnje derje wuwitym a žylnym wobołam je tuta thorosć malo ſtraſchna. Tehodła je jena ſ najnaſnischich žadankow we wobaranju pschećiwo tuberkuloſy: Skruć žo! Zwuzńuj śwoje cźełko!

So by žo tuta ſaſada pschewjeſcź mohła, je ſcźehowaze trěbne:

1. Strowe doſahaje bydlenje, kotrejž žo dokkadnje cźiſte dźerži. Se pschihnutnowanjom je žo wupokaſało, so je ſmjertnjiwoſć na tuberkuloſy cźaſom wjetſcha, cźim bubjeńſche je wobydlenſke wobſtejnoſcźe wobydleŕſtwa. Kélko pak hodźi so bohužel runje dźenſa žadanje na ſaſtaranje teź jenoż pośćich thorych a wohrożenych ſe ſtrowymi bydlenjemi jara cźežko dopjelnicź. Tola hodźi žo teź pod nětcźiſchimi ſrudnymi wobſtejnoſcźenji nětchtožkuli dośpěcź, hdyž žo dotalne bydlenje prawje ſrjadnje, hdyž žo njeriſrjedowańſche wěſy ſe ſtwoju wotſtrowja, hdyž žo na kruty porjad a cźiſtoſć dźerži a hdyž žo, ſchtož je najwažniſche, ſtwy prawje powětrnja.

2. Nałeżnje njech je kóždemu napokoſeny, ſo by jednorje ſiwy był. Po tym ma ſo ſrośmnicź njepowabliwa jedź, pola kotrejež ſad, warjenje a ſelenina a wobeſe mleko we wjele njetcźiſchim rośmerje ſo trjebaju, hacź dotal; pſchetoż w nich ſu wutki, kotrež ſo njehodźa ſ mjaſnom narunacź. Też njeſmjé ſo nikotin a alkohol njewužiwanje trjebacź, dokelž roſſćerjenju tuberkuloſy ſtraſchnje pólčkujetej.

3. Słónczne bydlenje ſo ſtacź, ſo na kóždy bo móżnoſcźi ſwoje cźełko ſtrujeźe a ſmužiś. Pſchi tym njedyrbi ſo na pſchehnate, jenoſtronſke ſporſtke kellowanje hladacź. Runje tak malo wažne je, na wuwicźe wobeſe ſylnych otkletitſich muſchkow (Muſkel) na rukomaj a nohomaj kedźbowacź. Wažne pak je, ſo by pluza wſchednje cźerſtweho powětra naſrěkaja, ſo ja ſa ſmutſkowne organy wažne muſchki (muſkle) ſmužiła a ſo ja ſtónczne koża wjele kedźbliwiſcha wothladoja hacź dotal. Wſchě tute žadanja dopjelnjeja ſo na najlépje, hdyž cźłowjek porjadnje w ſahrodze dźěła, traſawiſi, wodźiwy a ſmuſki ſport wukonja. Pſchi tym ma ſo kedźbowacź, ſo drasta pſchetkóſſta njeje. Też je jara ſtrowe, wſchědnje zyle cźęſto (je-li móżno, ſe ſymnej wodu) wumjeć.

Tute žadanja ſa ſtrućenje cźęła, płacza ſa kóždeho, tiž je ſebi kruće wetrahyłił, ſebi ſtrowotnu wobkthowacź, wobeſe pak płocźa wone ja wobołu, kotrejž ſu ſ tuberkuloſu najſcźe wohrożene. Tuberkuloſa pak hroſy najbóle tajkim cźłowjekam, kotříž ſ tuberkuloſnych ſwójbow pokhadźeja, kotříž běchu hižo jómu ſami thori abo kotříž w jara próſchnjowych powołnjach dźěłaja. Hdyž ho wo mładych, ſlabych ludźi jedna, kotříž ſebi pśiſchcźe ſwoje powołanje ſwuſwolili njejſu, dyrbi ho teź na cźełne njedoſtatki a ſłaboścźe dźiwacź. Niech tajzy młodźi ludźo ſahrodnicſtwo abo hajniſtwo — mlede hołzy pak domjace hoſpodarſtwo — nawuknu.

Na tuberkuloſu ſkhorjeni abo ſ tutej thoroſću wohrożeni njeſmědźa teź bjez lékarjoweje dowolnoſcźe ſo wojeńcź. Pola ſonow ſhórſchi ſo ſwjetſcha thoroſć ſa cźaſ ſamedrubjoſcźe, mandźeſſaj móżetaj lohko jedyn teho druheho nawuknuwſe abo dźěći pſchiúdu ſłabuſche na ſmět a wumrěja bórſo na tuberkuloſu abo druhu cźežku thoroſć. Tehodła je nuſne, ſo ſo do ſeńtnoſcźe lékař wo radu prajſcha, kotryž je w najwažnjo padach ſenźtnon niż na pſcheżo, ale jenoż na wěſty cźaſ ſakaże.

Sybła njemóże ſo lékař pola tuberkuloſy ſabe doſeć wopytacź. Cźim pſchedy lékarjenje ſo ſapoſcźnje, cźim lépje ho thory muſirowi. A njech ſo pſchezo wopraſnadźiły lékař wo radu prajſcha a niż nětajki tekſtor; pſchetoż thoroſć hodźi ho w ſpocźatku jara cźęſko ſpóſnacź, tak ſo je lékař ſ bołhołétnymi ſtudijemi a naſhonjenjemi ſa to wothmanjeny. Pcźenje ſnamjenja tuberkuloſy ſu: muczjnota, pſchecźiwnoſć pſchecźiwo jědźi, wuteběranje cźęſkoſcźe, wjecźorna ſymiza, nóżne porjenje! Tajke jewjenja dyrbja kóždeho kruće namołwjeć, hnydom ſ lékarjej hicź.

Kaž je widźeć, njeſaba ſebi wobaranje pſchecźiwo tuberkuloſy ſane wobſebite wědomoſcźe, ſane drohe apparaty, ale jenoż porjadnoſć, cźiſtotu, ſamowoſcźehnjenje. Kóždy móże ſobuſkutkowaś, haj kóždy dyrbi ſobuſkutkowaś. Pſchetuž ani ſkutkowanje lékarjowo ani ſakrocźenje wuſchnoſcźow njemóżetej tu dopomhaś. Jenoż hdyž zyły lud ſam ſobuſkutkuje, potom je dobywcź pſchecźiwo tutej ſałoſnej thoroſći wěſte.

Dr. med. Hahnlein ſ Dźeśdźan.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 5 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniuhtiskarnja, zap. dr. z w. ruk. w serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 49 **Budyšin — pjatk, 27. februara 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Němske wikowanje z połodnjoweje Ameriku žiwnje pśichi-Kro. W lěcu 1922 je 62 němskich łoźjow panamaśi kanal pśejśeło. W lěcu 1924 je liźba němskich łoźjow, kótrejž su panamaśi kanal pśejśepluwaśe, na 165 z 728 347 tunami frośta.

*

Bamž je žrjedu Božu nuźnu sa němśkich putnikow cyłał, ge jim Boże wolkasanje wudźěliś a jich pozjohnowaś. Němśky putnizy žu do Assisi wotjěli.

*

Francojsken knjeźerstwo chce we žwojej Guyanaskej kolonizji w połodnjowej Ameriziy sa 5tatom ryc daś. Měnja, 5o budźe możno, lětnje sa 12 miliyonow frankow 5kota namakaś. Do Guyana Francowska žwojich na cźaś žiwjenja sagnadźenych cźejśich 5tatnikow 5ejźele.

*

Nataršti wubjerk je žrjemej Sjednoczonych statow polnocneje Ameriki namjet na posticźenje 50 miliyonow dollarow k podpjeranju wulwosa tataršich wuplodow se Sjednoczenych statow do Europy pśichodopołožił.

Cźeika khorosć němskeho presidenta.

Wo 5khorjenju němskeho presidenta žu lěkarjo 5ledowazu zosprawu podali. Němski president je pondźelu 23. februara **zyłe** nahle na cźeźe 5ahorjenje 5lepeho cźrjewa 5khorił, kótrejž dla bě w nozy operazija trěbna. Hačrunjež je 5o operazija bórzy po 5khorjenju stała, běšchtej 5o pśichiwiś 5lepego cźrjewa a brjuchna 5lyzka 5ahorjeś. Hač žrjedu do wjecźora rana no 5pokojoge wa5chnje žijesche. Kaž 5o ! wjecźora 5tawa, 5o 5o tźeźi dźeń 5ahorjenje brjuchneje 5lyzki 5horšichu, tak 5o je němski president njenadrnu nóz měł. Schtwórtk rano 5o jemu lěpje wjedźeśe, tola je khorosćiny 5taw khutnu.

Schpaništi kral je němskemu presidentej 5ledowazy telegramm pósłał: Shoniwschi, 5o je operazija derje wotběžała, Wam, kujes němšti presidento, najnutrobnišcho pcźeju, 5o byšcźe dospołnje wotkhorili. Alfonso.

Němsko-rumunski konflikt.

Rumunski 5wonkowny minister Duca je žrjedu w po5ledźenju wulkrajneho wubjerka wo němsko-rumunskim konflikcźe porećał. Minister praji, 5o je Rumunska ! napscźeca Němskej pcźeco k pschiwoleńjam hotowa była. Rumunska nocźe ! Němskej ani ! druhimi 5tatami hospodaŕskich abo politiskich konfliktow měcź, njemóże pak do teho 5wolicź, 5o žo je jeje hišcźe pśed trótkim cźa5om njeśawadne prawa nadobo 5apŕewaja. Je-li 5o budźe 5o ! wjeźu dlicź, budźe to jenoź wina Němskeje. Rumunska by wjeźele powitała, kdy by Němska žrědki a pucźe namakała, 5o by Rumunska nucźena njebyła, napscźeźiwne naprawy nałožicź.

Schpanište wikowańśe śrěcźenja a Němzy w Schpaniśkej.

W Schpaniśkej 5apśibłene němśe 5inwy 5u presidentej němskeho žejma telegramm pósłałe, w kótrymž 5o na němšti žejm ! nałeźnej próśtwu wobrocźeja, 5o chcyli 5ebi 5apódkanzy pschi pschedstejacym jednanju wo trojazym němsko-schpanišcim wikowańśim śrěcźenju pomyślicź, 5o wot jeho pschicźejśa 5woje a njesboje tyźazow Němzo iwowitwišuje, kótrejž ku w Schwańśkej žiwi.

Proześ dla wjelepscherady pśed 5tatnym 5udom.

Pśed 5tatnym 5udom w Lipšku je 5o wulki proześ wotwarł dla pscherady pśicźeśiwo 5ejmśkemu 5apódkanzej Eugenej Hallerej, twarzej Josefej Ulmschneiderej, mechanikej Jakubej Salamej, 5chlećerjerej Zinkheinerej, cźe5li Wóldze, 5chlećerjerej Sigwarthej, żelesnizarjej Wónerej a 5chlećerje5ej Kaupwej. Wobschorźeni mějachu 5o dla wjelepscherady, dla 5ponoźy k wjelepscheradze a dla kradnjenja brońjow 5amołwicź. **W oktobrje 1923 běchu 5o w Freudenśtadtu a wokolnoś5i wo5pjet munizija a brónje kradłe, mjes druhim tež maschinsku cźełbu, kótraž bě k 5chtikanju dwórnischcza w Freudenśtadtu postajena.** Wobschorźeni běchu brónje w lodowej 5ławje mjes Freudenśtadtom a Schwenningenami 5khowali. Je dyrbjachu 5o pschi pschedstejacej kommunistiskej redowańśi wuźicź. Wobschorźeni 5o 5dźełe wusnachu, wudawachu 5o 5u brónje na prawizu 5kojenym organizo5ajam wotekali. Kallera 5apódźichu k jastwu na 2 lěcźi a k 130 hriwnam pjenjezneho thlostanja, Ulmschneidera k jastwu na dwě 5ćeśe a k 150 hr. pjenjezneho thlostanja, Salaua k jastwu na 2½ léta a k 100 hr. pjenjezneho thlostanja, Wóldu, Wornera, Kauppa a Zinkheinera k jastwu po 1 lěcźe a k pjenjezneh thlóstanju po 100 hr., Siegwarta k jastwu na 9 mě5azow.

Kommunistiska falschowańja wopiśmow.

Dźiwjy bě Barlinska policija kommunistiśku falschowańju wopiśmow wutźěkała, 5u 5ebi kommunistoju nowu falschowańju pschiprawili. Někto je teź to policiji do rukow padła. Wonu njeběch hišcźe dowupołnjenu, tola w njej 5aźo wulku hromadu hantiskich formularow, wupjelnjene hantiske wopśiśma a kopjena liśmeje papjery ! nacźiśćejom wulkich firmow nadeńdźechu. Někotre wobzoby 5u 5o 5ajeli.

Pschihoty kommunistiskeho pnća w Bayerskej.

Pśichoty němskich kommunistow 5a nowy měrzły 5bźt 5o teź w Bayerskej pokazuja. Se5tupaśeli plan kommunistow je policija we wobhdźenju jeneho Ruśy we Schwabingu 5aźapiła. Dale 5u někotrych ruźich bolschewikow ! Bayerskeje wupokazali, kótrejž 5o na to połwolachu, 5o ruśk. pósłanźiwu w Barlinje pschihótowańcźa, tole powolanje pak jim njeje niźo pomhało.

Wolebźeranje kommunistiśkeje stronu.

Pśichi wólbje wotpósłanzow k hłownej 5hromadźiźnje němskeho 5wjaska dźesowowych dźěłaćerjow 5u 5ocialdemokratojo dobyli. Loni 5u kommunistojo hišcźe 6260 hłosow a 5ocialdemokratojo 6650 hłosow dóstali. Létja dóstachu kommunistojo jenoź hišcźe 4650, 5ocialdemokratojo pak 7031 hłosow.

Zadosć5 na wobhnadźenje dr. Zeignera.

Sapódkanzy 5ocialdemokratiśkeje mje5ańśiny w 5akskim žejmje 5u 5ledowazy namjet 5apodali:

Sócźej chcyli wobsamknuć: **Schromadźenemu ministerstwu žo poruczi, dr. Zeignera wobhnadźicź.**

Pschećziwo Marxej — 5a Papena.

Natarśka pschirada westfalskeje zentrumskeje stronu bě žo kwaterou 5e wschěmi 5obu5tawami w Haimnje 5eschła. Hdyž bě 5apódkanz ! Papen žiwoje nahladу wo pruskej knjeźerstwowej kŕizy rozłožił, 5hromadźi5na jemu a 5apódkanzej Loenartej dowěrjenje wupraji a jeju 5tejiscźicźo 5thwali. Wona mě5ańśe 5a najexpravno, 5o bě zentrumska stronа jeju ! frakźije wu5amkła a namołwi jeju, 5o bychtaj 5wój mandat wobthowałoj. Zentrumska frakźija pruskeho žejma ma žo napominacź, 5o by 5woje wobsamknjenje wrócźo wza5ała. Teź pschiwiźowarjo zentrumskeje stronу pschi lěwym deknim Rheinje a westfalskim połnóźnym wuběrnym 5wjaśk 5u žo 5ady ! Papena 5tajili.

Westfalscy ratarjo žo pschećziwo lěwemu kursej pruskeje zentrumskeje stronу a pschećziwo wospjetnej Marxowej kandidaturje 5a ministerskje pre5identstwo wupraji. Ratarske 5two njemóże 5e 5ocialdemokratom Seweringom hromadźe hicź, pschetož Severing je hišcźe w poźledním cźa5u 5a nu5ne měŕ, psched 5chérokej 5jawnos5u potwierdźicź, 5o je wojenske wanje nje5 klazami 5a 5ocialdemokratiju politiśky nu5ne. Take hromadźenźenje 5adanjam knjeźerstwa na kschescźijańsko-narodnym podkładu najwótŕiscźo napscźeco 5tejі. Zadamy 5ebi wot 5apódkanzow, 5o 5u 5a5ady połneje 5wobody 5twórnowanja dźerża a 5o 5ebi ! frakcionarskim nu5enjom, kótrejž 5amo5tatne ménjenje 5njemóžuja, 5hyt 5woje 5amo5tatnos5e wsacź njedadźa.

Njewěrnos5e wo dr. Hoe5li.

Poźlednje dny je 5o ! Barlina njewěrna powjes5ć ros5cherila, 5o je 5ajaty nědduschi pósłki minister dr. Hofle jenemu pschećeśelej 12 000 hriwnow na thowanje dał, kótrejž je nětko 5tatne wérzniśtwo 5ebrało. Dale 5u pjeca pola knjenje, dr. Hoe5li 5nateje, bebjenki a kožuchi 5ebrali. Němśke pósłke ministerstwo pschećeśelo temu 5ledowazeje wojenja: Dr. Hofle je hižo dawno ! pschiźahu wobkrućźi, 5chto wobźedźi. Wo jeho małym 5amóženju maja poknu jažnoś5. Wo je5 bracźu 12 000 hriwnow ! lěpschemu němśkeje pósły pola je5 njeje firmy w Budapeśiśkej dróży a wo pożeżonzy 300 000 hriwnow na tule firmu a wo 5ebrazej wobhdźeńskeje nadoby, debjeńkow a kožuchow pola jeneje 5nateje dr. Hoe5le, teho runja ! lěpschemu němśkeje pósły, njeje tu niźo 5nate. Němska pósta by wo tajźich podawkach 5yle wěźe nješchto 5honiła.

Nowe wuźudy franzowskich wójnskich 5udow pscheciwo němskim offizěram.

Wójnski 5ud w Amiensu je žrjedu dźewjeć němskich offizěrow w 5ilu njepschitomnosći 5udźił. Jich winowachu, 5o 5u na ir 5ad wschelake 5tatki w Aljsneskich 5tronach wupi5cźili. Generalow Klauźa a 5e Staabja, hejtmana ! Jeny a leutnantow ! Graudruba a Fürsta k thhostańcu po 10 lětach, hejtmana ! Wertherna, Fichta a Steffena a leutnanta Richtera k thhostańskemu dźěłu na 20 lět 5ajudźichu. Wschitkim 5ajudźenym žo na 20 lět 5akaja, w Franzowskej pschebywacź.

Tracze wobhadźenja wjeczorneje Němskej.

Na wopraschenja w jendźelskim Delnim žejmje, hač je postajene, hdy 5o prěnich pjeć lět wobhadźenja němskeho kraja minje, je minister Chamberlain womołwił, 5o je datum w měrownym trěcźenju postajeny. Po nim dyrbi wobhadźenje Porheinskeje 15 lět wot teho cźa5a traćź, po kótrymž je Versaillelske měrowe trěcźenje do mo5y 5tupiło. Jendźelske knjeźerstwo njeje 5enje pschi5lamało, 5o 5o datum wupróśnjenja do praschenja 5tajі.

Zyle hinalcheho ménjenja 5u Franzowzojo. Praja, 5a Versailleske měrowe trěcźenje hišcźe ! 5yła njeje do mo5y 5tupiło, dokeĺž Němska njeje jeho postajenja dopjelnіła.

Jendźelska njewobsteji na postajenju wěśeje termije 5a wopschećzenje Kólna.

Jendźelski pósłanz lord Creewe je žrjedu ros5cheźenje ! franzowskim ministerstwowym pschedsydu Herriotom měŕ. Tuton je ménjenje 5atupił, 5o dyrbi 5o wojeńskim wěźiwu5tojnym a posłiźicźo konferency 5wjazkarskich pósłanzow doješ cźa5a wotłaćicź, 5o by 5o wosprawa 5wjazkarskeje kontrollowanje kommisije pruhowała. Dowolicź, 5o njebodźi, 5o bychu Němzy na jenej konferency winowatoscźe rospominali, kótrež maju 5o jim napołožicź. Jenicźke, cźo5ki może Franzowska pschi5lowicź, je to, 5o 5o Němzam 5kładnoścj da, namjety cźiniccź, kak nježe 5o wobsamknjenja 5wjazkarjow wuwjeść.

Na pschedstejacej 5wjazkarskej konferency njebudźe Jendźelska namjetowaccź, 5o by 5o **termija 5a wopuschcźenje Kólnskeho pa5ma postajiła.** Herriot žebi pschejeśeśe, 5o by 5o najpr5dźo wocźakało, hač Němska 5woje winowatoscźe dopjelni, pśedy hač 5o datum 5a wopuschcźenje postaji. Po pschewjedźenju wotkrońcźenskich wunděnjenjow, kótrejž 5u 5o Němźej pschedpi5ane, muhła 5o po ménjenju Franzowzow druha 5wjazkarska konferenza wotmećź, kótraž měła postajiźe, **p okaźikim waschnju mélo wobhadźeńśe wójska ! Porurskeje a ! Kólnskeho pa5ma wucźahnyć.**

Litwa cźe5te létadła kupuje.

Litewske wojeńske 5arjadnistwo je někotre wojeńske létadła kupiło, kótrejž 5u 5o w Cźe5kach natwarile. Jedna 5o wo kuh na pruhowanje. Jeje wulpych wo tym ros5udźi, hač maja 5o w litewskim wójsku cźe5te létadła 5awjeźi. Litwa je cźe5tim létadłam lépschinu dała, hač runje běchu 5o ! druheje 5tronу létadła po tuńschej płaćiźinje posłicźile.

W Běłej Ruskej 5o wulke kubła wuźiwoje5a.

Zentralny wukonjazy komitej Běłeje Ruskeje potwierdźi wobsamknjenje, ! kótrymž 5o wschitkim pŕedawschim wulkowobhdźerjam porucźi, 5o dyrbja hač do 1. januara 1926 5woje dotalne wobydlenja wopuscźicź. Nědbuschi wulkowobhdźerjo 5o wobźeje ! namjetnese kraśiny wupokaźali, Nědbuschi wulkolěźommoscźerjo, kótrejž 5u do **rewolucije roku** wobhdźekali, nowe pola w krajnach, 5a kolonizaciju postajenych, dóstanu. Druhi 5o na podkładu wukasa wupokasaju.

Proześ pscheciwo Radicźej.

Pschepytowanje pscheciwo Schcźepanej Radicźej je 5ю 5tónczilo. Na podkładu materiala dyrbja 5o 5apódkanzy Radicźoweje 5tronу ! nowa 5ajeć. Proześ pscheciwo nim je 5o hižo 5apoczał. Mjes tym nowa 5lupscźitina wo tym wobsamknje, hač dyrbja 5o woni dale w jatbje wobthowacź.

Wójna Afghanow pscheciwo Mongolam.

Afghanske wójsko, kótrejž w rańscheni Afghanistanje pscheciwo 5dźěłarjam wojuje, je w cźe5tim žnjeńowym mjezeźelu mongolske wójsko napadało a je 5bilo. Dwaj wusnamnaj mongelsłoj wjednikaj 5taj psches jendźelske mjezy cźekloj.

Revoluzija w Turkowskej.

Kurdojo w raiſchej Małej Aſiſkej ſu pſcheczſiwo turkowſkemu knjeſerſtwu poſtawnji. Na czole ſpežkarjow ſchejk Said ſteji. Kurdojo chzedża ſwoje ſamſne knjeſerſtwo poſtajicz. Kalifat dyrbi ſo wobnowicz. Nětcziſche turkowſke knjeſerſtwo dyrbi ſo jako bjezbožne wotſtronicz.

W Konſtantinopla ſo 25. februara wo kurdiſtim ſpežku powdł, ſo ſu ſpežkarjo nětkore wažne mětna, mjez nimi město Diarbekir, wobſadźili. Po ſpženjenju ſ Angory ſu turkowſkeho wojaza a żandarmoju na ſtronu ſpežkarjow pſcheſchli. Spežkarjo ſu ſ manifeſtom Selima, ſyna wotſadzeneho turkowſkeho ſultana Abdula Hamida, a ſu krala wuwołali. Turkowſke letadła ſu na hlowny kwarcir ſpežkowſkeho wjednika, ſchejka Saida, bomby mjetałe.

Tutón ſpežk ma pſches turkowſke mjeſy dale żahaju ważnoſcz, dokelż ſe ſaſoženjom kurdiſkeho kraleſtwa njebudże ſo konflikt ſ Perſiſkej wobjecz dacz. Kurdojo ſu wulki paſtyrſki lud, kotrehoż dalocki kraj do dothowjerżownje Perſiſkeje dohaha. Huſto woni rubježnjiſe nawale do ſuſodnych krajow cżinja. Turkowſka je żełodła ſ Perſiſkej cżaſto wuſchparanjow mětła.

Po powjeſcżi ſ Konſtantinopla ma turkowſke knjeſerſtwo mużſle, powſchitkownu mobiliſaziju porucżicz, ſo by ſo ſpežk Kurdow powaſnł. Reſerwni offizjerojo ſu ſo pjeża hižo k Khorhoji ſwołali. Po jendżelſkich a amerikanſkich powjeſcżach ſu bolſchewikojo ſ Moſkwy ſpežk Kurdow naſchtarcił, hacż kunże chzedża ſpežkarjo pjeża jeneho ſyna wołehnałeho turkowſkeho ſultana Abdula Hamida ſa kalifa wuwołacz. Bolſchewikojo chzedża ſ tutym ſpežkom tonju ſadżiwacz, ſo bychu turkowſkaj nazionaliſtojo do Turkeſtana a do druhich muhamedanſkich ſtatow ſriedżneje Aſiſkeje poſtupowali.

Podkrjeżny ſježd podkrjeżneho ſwjaſka Budyſchkeho hamtſkeho heitmanſtwa.

Podkrjeżny ſwjaſk Budyſchkeho hamtſkeho heitmanſtwa wotmě ſaſidżenu ſrjedu w Gródżi hotelu w Budyſchinje podkrjeżnym ſježd. Sa 40 ſpohnitawow bě 38 pſchitomnych. Jednonje nawjedomaſche pſchedkładna měſchczanoſta Seidel ſ Korſwinja (Kirſchau). Wobkhodna rozprawa na lěto 1924 ſo k powſchitkownem wobhładanju wuwołaſi. Pſchi tym pokaſa hamtſki heitman Dr. Jungmann ſnowa na to, ſo je położenje podkrjeża ſtrowe a dobre. Skićkowanja na lěto 1923-24 ſo ſtwiwałichu. — Dodawk hoſpodarſkeho nacżiſka na lěto 1924-25 ſo pſchija, hdyż běſche ſo wupokaſało, ſo je ſo wo 185 000 hr. lěpje hoſpodariło, hacż bě ſo do nacżiſka ſtajiło.

K hamtſki heitman dr. Jungmann rozłożowaſche potom w dźělnich wumjeżenjach możnoſći podkrjeżneho ſwjaſka (Bezirksverband). Nemu je poſtajene, ſo na ſamoſarſadniſke druſtwo prěnjeje ſydownje wuwicz. Bohużel cżaſto ſtchinje na njón kładaju, dokelż ſebi ſtchinoſchki wot amejnoh łada. Niedźiwajcz teho na wulke nadawki dopjelnicz. Kłowne jeho ſtutkowanje dyrbi ſo na hajenje ſpomóżkſtwa ſtoſowacz. Tu njeměja jenotliwe gmejny ſamo ſa ho doſeż wuſtutkowacz. Tu dyrbi ſo haſo wuſtł ſolidarnoſcze ſakorjenicz. K. hamtſki heitman wupraji proſtwu, ſo dyrbi ſ frohmiwenja ſa ważnoſcz a nadawki podkrjeżneho ſwjaſka do wſchěch ſchkrichich worſchtow njeſeż. Dale rěcżeſche kujeſ hamtſki heitmanu wo twarjenju bydlenjow. Wón praji, ſo tuto praſchenje je najtużſnjiſche ſa zyle ſpomożerſtwo. W ſaſidżennym lěcże je jenoż 50 bydlenjow natwarjeno. Hamtſke heitmanſtwo je nacżiſk ſapodało, po kotrymż ma ſo gmejnam 100 000 hr. ſa twarjenje połicżcz, 50 000 hr. dyrbi wokſeſki ſwjeſcz. Ichtoż je wjele njepſchecżelow namakało. Wobſtejnoſcze we wokrjeżu njeſtu jenake. Bohatſche gmejny dyrbja ſtudżene ſkotu podpjeracz a njeſtudżene pſchecż jenoż na ſebje myſlicz. Kujeſ měſchczanoſta Seidel ſ Korſwinja měni, ſo ſo gmejnam njeſtudża hiſchcze wjetſche cżeże napołożcz. Trěbnych 100 000 hr. ſa twarjenje dyrbi ſo tehodła ſ połicżonku ſwjeſcz. Sſamſneho mėnjenja je tež měſchczanoſta hr. Kuhn ſ Wiſkowic. K ſadanjenju a w wótſtronjenju wożcżonki dyrbja ſo dohody ſ dawka na nje

Sozialdemokratiſki namjet, ſo ma ſo 250 000 hr. ſa twarjenje bydlenjow pſchiſpołnicz a ſo dyrbja ſo ſa to wſchě dohody ſ dawka na napoje twjicz, ſo ſ 21 pſchecżiwo 17 hłoſam wotpokaka. Dr. Kuhn běſche nanjeſował, ſo dyrbi ſo ſa wotſtronjenje bydleńſkeje nuſy 50 000 hr. ſ twuſnyka ſ lěta 1924-25 wſacż a 100 000 hriwnow ſ połicżonku twjeſcz. Tutón namjet ſo ſ hłoſami prawizy pſchija. Dale wobſamknu ſhromadźizna ſ 22 hłoſami pſchecziwo 16 hłoſam łżiwju, ſo ma ſo dawk na napoje jako wokrjeżny dawk poſtajicz. — Dale wuradowaſche ſo wo dawku na cżehnitu ſtół. K. ſ Borberg nanjeſowaſche, to ſo dawk w tutym lěcże njeby wjazy ſběrał, dokelż je natańſnje tak doſeż ſ dawkami wobjezżene. Namjet ſo pſchecziwo ſozialdemokratiſkim hłoſam pſchija. — W naſtupanju rejwanſkeho dawka pſchiſamknu ſo ſhromadźizna wobſamknjenju wubjerka, po kotrymż ma ſo dale 25 prozentoro ſaſtupneho pjenjeża jako rejwanſki dawk ſběrać. Najnijſcha ſadżba bu wot 30 na 20 pjenjezy ponjeż. Tuto poſtajenje płaci wot 1. haprcże. Podkrjeżny ſježd pſchihłoſowaſche dale wobſamknjenju podkrjeżneho wubjerka, kotryż běſche ſo roſſudźił, rukowanje ſa awtowu cżaru mjeſ Budyſchinom a Kamjenjom pſchewoſacż, a to tak, ſo 30 pj. ſa kżdy jeſdny kilometer na nětżaſu rukuje. Wſcho hromadże by tute rukowanje 3000 hr. wucżiniło.

Pſchiſtajenje ſpomożerſkeho lěkarja ſo wotpokaſa. — Sježd pſchihłoſowaſche namjetej, ſo na ſo 28 kórzow pola ſa Židowſki wothładaniſku ſa 38 000 hr. kupicz. — Dale ſkhwaliſchu ſo wuſtawki podkrjeżneho ſpomożerſkeho ſwjaſka, podkrjeżneho pſchemyſłowneho ſuda (Gewerbegericht) a podkrjeżneho wikowaliſkeho ſuda. Wukrjeżowanju 136 hektarow wulkeho lěſa ſ Kinczowſkich horow (Kamjenſke hamtſhejtm.) ſo pſchihłoſowaſche. W 6 hodź. wjeczor ſo ſježd ſkónczi.

Ze Serbow.

Pjatk, 27. maleho rožka.
Leandera, biskopa.

* 1836 Handrij Dučman w Bozankecach, pozdźiſi farař w Radworju a Lipsku. Spiſaćel, pěſnjeř, a ſćedźiwy wótčinc. „Zjiwjenje Swjatych“, „Wodźan“, „Złote hrody“. –

Cheſ nohdy ſylzu ronić
A njewěſ, hdże mój row,
A hdże to mózeſ zhonić,
Hdźo poſledni mój ſkhwaly.
Jón njehladaj, hdżeż khwaly
Njeſmjertne wunoſa;
Nó, tam hdżeż narod mały
Mój ſerbſki žałoſća.
Hdżeż Serbjo rowy maja,
W nadżeji khowani, —
Tam moje koſce tłaja
We Božej nadźiji.

Handrij Dučman † 1909.

*

— **Wo wjedrje.** Wjeżera wjeczor w 7 hodź. barometer 727, hygrometer + 1½ thermometer wo dnjo + 8. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer — 1, thermometer w nozy + ½. Wuhladu na mało ſo pſchemjenjaje wjedro. — Nałche wjedro je ſaſo khětro wohrożene. Mjina pſchikrywa ſkoro zyłu wjeczorny Europu. Saſadżeni wutoru a ſrjedu ſahadżachu po zyłej Franzowſkej ſatrachne ſnjehowe mjeczeli. W nětkotrych ſtronach ſu krupy bile. Na morju zychnowache tajki ſurowy wětr, ſo ſydne rjeczały roſtorha, kotrež lódże dżerżachu. Jutſje hobotu ſłónczko 6.52 hodź. ſtejeża a ſo 5.35 hodź. khowa. Měſaczk ſkhadża dopołdnja 9,31 hodź. a ſo w połnozy 11,59 hodź. ſtjiwa.

— **Skhrotwa powjeſcż wo wjedrje ſa jutſje Sobotu:** Samrócżene, nětchto ſymniſcho. S khwilemi ſnjeh abo deſchcżk.

— **Rěcżespytny wotrjad Maćicy Serbskeje** ma **wšelake prašenja, našu ľudu maćerščinu a serbski prawopis nastupace, rozpominać a rozrisać.** Tohodla ma ſo poſeđenje příchodnu pónđeľu popołdnju w 3 hodź. w „Serbskem Domje“ wotměć a wołakuje ſo prawje bohate wobdźělenje. Hladaj też pod „Towarſtwowſki powěſtnik“.

— **Małym rentnarjam** ſo podpjera powěſcż 2. měrza a wutoru 3. měrza na Budyſchkej radnizy wuplaczuje.

— **Snjeſbožił.** W pſchedměſcże hyſtaju ſo nětko laſtopiſka namakachu 16. febr. w raiſchich pſchi khěži ſwojeho bydlenja we womorje. Snjeſbožił bě ſlowjo Hyſnje Kwanſelſche. Po lěkarjowym wuſwědnjenju běſche ſo wón mohły ſtichaſł a to tak ſtraſchnje, to też w khorowni hiſchcże wjazy hodźow we womorje leżeſche. Powjedanje, jo ſu jnſelbożenego nadpadnyli, cżeſe ſo jako wěrne wupokaſało. Kaž khory ham wudawał, je wón ſo domoj wrócżiwſchi, dla cżěſnje ſłabokeje padnył. Wón tym je ho na żeleznym trójaku (Ostreicher) tak cżeſko ranił.

— **Sarnujce ſchkody** ſa ſhubjene abo wotſchkodżene pſchiſe pakcżiki. Sſu-li pofiſke pakcżiki, kotrež ſu ſo po 31. na póſt dale, wobſchkodżiże a ſhubiże, to je wotmana jo ja jednore pakcżiki, kotrychż hódnoſć njeje wjetſcha, 3 hr. na kżdy punt poſtyki. Sa ſhubjene abo ſapałene poſtyki płaczi póſta 40 hr. wotſchkodżenja.

— **Na Budyſchſkim kat. ſeminaru** maja poſtnjuzy nutorn rozpuſchczeniſki ſwjedżeń khěſnje-cżeſkich kandidatow. Wſchitzy 18 běchu pruhowanje ſtali; we wodomoleſach motał dwoje ſeminarſkich bjez jednu. Wyſchchi ſudźiny direktor Löbmann naſche wotthłoſowanym ſłowa, kotrež ſo ſkoſowachu na bliſke ſłowa: „Dźiecże ſej wy do mojeje winicy!“ Sčinu pokaża, ſo we ſwěcże wonka dżenja wſchudże pohonja na ſkódźewobſtrikjenju a cżeſkoſownoſcż pſched wotrom. Tehoda je nadawk wſchěch, tuże ſtrachi ſvóżnacz a je wotſtronicz. Se ſłowami, ſ młodoſtnym duchom napjelnjenymi, dźělichu ſo wotthładżaju wot ſwojich towarſchow, kotrjż dyrbja hiſchcże lětka abo wjazy na ſchuli pokſtacz. To bychu potom ſich cżeſkowaſk do krutſeho ſtanſkeho dżěła. — Kaž je znate, ſtej na tudomniſchim ſeminaru nětkole dwě ſchuli ſamoſtnjenej: nawjazna ſchula (Aufbauſchule) a hornja ſchula (Oberſchule). Zyły ſtaw ſ woběmaj ſchulomaj mjeniuje ſo nětko krótko proſtowa ſchula. Dźiniſke pſchijimanſke pruhowanja ſu hižo dokonczene. 27. ſchulerjow je ho do ſerty hornjeje ſchule a 21 ſchulerjow do dejtneje terzije natwarjażże ſu pſchijjałe.

— **Kharty k hraczu**, kotrež ſu ſo womałale, ma trjebaja ſo na żadyn pad mježicz abo nětżeże do kuta zaſtawcz. Nawopak, wone hodża ho lohſo ſaſo wucziſcz. Kharty womaſaja ſo ſ hołowſatym łojom. Potom rubaj tak dołho ſ wołnjanej łapku, doniż njeſu ho wotſtroniła. Hdyż ſu ho wſchě kharty na tajke wucziſcżile, potom móża ho hiſchcże junu ſ druhej łapku pſcherwobrocz, ſo bychu ho też poſlednje łoja wotſtranile. Potom nahnjeża ho kharty ſ „łapku“ a hładkuja ho ſ mjekkej łapku, doniż ho ſaſo njeſmjeſu.

— **Dobrutſke** Schulſki wubjerk wobſamknuły, to ma ſa pſchewoſtojenje ſchulſkeje ſſemje ſa ſtarſne ſtyrmadu paſtejenja atd. 1 hr. tormanja płacżicz. Dale nămjeli dwě wuczerjo, to maja ho ſchulſke ſtyrmy ſa ſtarſne ſtyrmadu dſinach atd. runje tak pſchepodacz, kaž ſu ho pſchedtym kaſali. Wobſtejnoſcze we ſchulſkich ſtwach je po minjſterialnym kaſu ſakłane. To płaczi też ſa pohjedżenja gmejny jaſnjupjerow. Hoſpodarſki nacżiſk ſa lěto 1925/26 pſchija. W njom ſtej dwě ważnej pſchemjenjenj: dodatk darmotne wuſwanje wuczownych ſrjedow a wuczerjow neje zwjeſe rěcże. — Lětniſki ſchulſki roſpuſchczenſki dżeń budże 21. měrza pop. we 5c hodź. na ſchuli. Sa ſu pſcheproſchenje.

— **Kumwanſka.** Wutoru rano wuſtawi wotheſi ſchćeni Kurta Jeremiaſza. W prěnim poſtwogbe dżěſu běchu ho cżeſnuli a drjewowe ſtjeny ſapalili. Sapa ſuſodża ſadżěwachu, ſo ho woheń dale roſſchěri. Sa wobory pſchikhwalachu, ho woheń bórzy zyle ja Přeju mjeto doſta Wulkańcżeſańſka (Weißdorf), a Schönbergſka wobora.

Sajo ludźo jedża a pija.

Podał Bohuwěr Schěża.

2] (Pokračowanje.)

Pſchi wonnicz hiſchcże chżu ſo maja ludźo w Afrizy ſe ſwojimi ſujemi wjele wjazy dżěła a hary hacż my. Na ſtóżdym polu je tam ſe żerdkow wětakita kryczżina ſtajena, na kotrejż ſtejiſe ſtrażnik hedźi, kiż dyrbi na to kedźbowacz, ſo njeſbychu wodnjo wulke eżrjdow wſchelakich ptakow pſchiſlećżale a w nozy ſtadła wopjczone a druhe ſwěrjata pſchiſchle a ſtorjowże żito do cżiſta jeżrałe. W jajki ſtrażnik ma tam ſtajnje połnej ruzy dżěła; wón na ſo jyjele hórje hacż huſazy paſtuje. Tuż ho njehnědwajcże a njeſwałcże, hdyż wam dyſż a dźiſ ſtadłeſchżo wróbliſkow do pſcherjezy ſalezi a nješcho ſłótkow wulusſchezi.

Kukuryzu w kraleſtwje Bornu wſchudżom ſadżeja, hdżeż ſu dobre pola a ze hodźi doſeż. Majżdowe ſorna pak tam njeſmjeża ale zyle jedża. Hdyż ſu kicże nimale ſrale, dha je na krótki cżaſ do warjazeje wody tythnu abo na horzkych kamjenjach abo w zehlinowym popjelu trochu popraża a potom jedża. Też kukuryza tam ſpěchnje roſcże, ſa dżeſacż njedżeł po ſwiſywje je hižom ſrała.

Najſ ſo w Afrizy na polach njeplahnje, kaž ſo to we druhich krajach ſtanje; wón tam dżiwi roſcże. W tomidłach, na mokrych łukach a pſchi rękach wón ſ hromadami ſteji, każ pola naſ rěhyna, jeſina a wſchelke druhe ſiſzate trawy. Tak ludźo ſ wobdżěłanjom polow a ſ wuſyjwom ſaneje harzy nimaja, a jich jenicżke dżeło je, ſo ſorna hromadża, hdyż ſu ſrale. Te pak tam jako zyrobu wulkeje ſtwałby nimaja, dokelż dźiwje ſorna tak wulke njenaroſtu a też tak dobre njeſtu każ raiſ, kotryż my jemy. Hewak pak jón runje tak twarja każ my, pak jón łoſkaju a ſ muki ſwoje lubowane wuſmuże pjeku. Na pſch. woni ſ pſchiwłaczſom pſchenicżneje muki, wjele butry a wjele mjedu, wſchelakich wonjatych korunſchkow, ſymjeſchkow a łopjeſchkow make a wjeſche tuſki pjeku, kiż ſo lěta dołho dżerża, ſ najunjeſicha pak tak dołho, hacż njeſhu ſjedżene. Schtoż bohatſchi ludźo ſu, cżi tej raiſowu wodu, mlěko, med, powjeſ a wjele wonjatych korunſchkow (Gewürz) hromadże měſchcża a ſ tym napoj abo picże pſchiſtrjawaja, kiż jara derje ſłodźi.

W Afrizy maja pak też wſchelake druhe żito, kiż pola naſ ſnate njeſżu. Te wſchże ſu na naſche jahły (Dirſe) podobne, naroſtu pak wjele wjetſche, na dobrych polach wyſchiſche hacż pola naſ kukuryza, tak wyſkeje, ſo jeżdny na konju ſ nich widżecż njeje. Jene tajke afrikanſke żito tu a tam też pola naſ hyja jako pizu ſa ſtót, to ſu zokorowe jahły (Zuckerhirſe). W Afrizy ſu wono durra njemuje a plahuje ho tam we wſchelakich druzinach.

Jenu druzinu durra tam wuſkywaju, hdyż ho ſapoczże deſchczik hicź. Pola k wuſkywej pſchihotowacż żebi tam ſ wjetſcha wjele prózy a dżěła żada, pſchetoż te ſu huſto doſeż lěta dołho puſte leżałe, tuż je bjes dżiwa, ſo ſu ſtrawu a wſchelakim njerjadom, haj hano ſ kěcżkami ſatroſcżene. To wſchitko dyrbi ſo wutorhacż abo wukopacż, a ſchtuż ſ dobrym woni njecha, do teho ho ſe ſłymi dadża, njeſmuſzy ſ wohnjonom. Pola hnojicż je w Bornu njeſnata wěz, woracż a wtóżicż też, jenoż najhórſche błaki na polach ſo trochu pſchekopaja. Wo ſnano rjekniecże, ſo maja cżłe ludźo potajkim mało dżěła a ſo ſu ſ łóhkej prózu ſiwi. Haj, wjele dżěła a wobcżežnoſcże nacżinja, dokelż je jich rólny grat nimo měry hubjeny.

Druhu druzinu durra tam njeſkyja, ale ſadżeja, każ my, kal. W deſchczikowym cżaſu woni ſymnjo pſchi rěcżach, hatach a łužach do błóta woſkyja, hdżeż bórzy ſeſtkadża. Hdyż dha ſo młode roſtlinki ſmużahuja a ho po jenej na pola do wodu pſchiſtlmu, tak wjele hacż móże ſemja ſeſrěbacż, a nětko ho dale wjazy wo nje njeſtaraja. Korjenja, kiż bu- bohu do ſemje dżeja, namakaja tam też w żuchim a hiſchcże nětchto wtóhi, a nózna roka roſtliny ſwjerchu ſchcżeni. Sa potſcżeza mużaja hu żuć.

Tſeczja druzina durra ſo pſches to woſnamjenja, ſo lěto wjazy hacż jene żuć dawa, ſ blakami ſchtyri, tola tſeczże a ſchtwórte żuć ſ wjetſcha njeſeſrawja, tuż je żuża a ſkotej dawaju. Tak wjele żiwju ſu wſo jenoż mózne, hdżeż je ſtajnje wody doſeż. S wjetſcha ſebi tule druzinu durra lěpje hladaja a jej wjazy proſy dawaja; woni te roſtlinki ſchćerſcho róſno dżeja a ſ dyſ wobkopuja.

S muki, kotruż durrowe ſorna dawaja, pjekt a ſ ſo jara wſchelake wěcy. Hdyż ho muka ſ horzej wodu ſcha, dha ſo tute cżeſto mjenuje tigra; te ſo njetrjeba warjecż, ale ſo ſyre jej, hdyż je ſ mlókom abo ſ mi polate. — Jara wjele nadeidże ho w Afrizy też to nje, ſo durrowe ſorna do wody ſkadu abo ſ wodu pok hacż ſapoczżnu roſcż, każ to pola naſ piwarzy cżinja, ſ jeżmjenja ſłód dżełaja; ſu pak ſorna kołochi puſchcże dha je na ſłónczku wuſuſcha a każ druhe żito ſkała. Hdy ſo tale muka ſ pryjedy njenowanemu cżłu bżłſchi cżłe ſteju wołtaſi, na to ſo ſaſo ſ wodu pſchemełcha, do ſmalach pjaſcż wulkich abo mjeniſchich pokruſkow ſwała a na ſłónczu wuſuſchi, dha je to potom ſucha tigra, kotraż je na ſmalach ſalty podobna a ſo ſucha jeſcż hodźi, najbóle pak kebi ju dobrehu mlóka drjebja abo w mlózu macżeja. Roſtżcżene durrowe ſorna ſypaja do wody, hdyż ta nětchto cżaſa ſtej, naſtanje napoj, kiż jara derje ſłodźi a ſo lehdola pomjeſ kowuje pije.

Saſo druha druzina żita w Afrizy rěka duchu, nam Negerhirſe, potajkim też na jahły podobny. Duchu ſo pola żyje, hdyż ſtaj pſchecża a jeżnjicż wotzjatej. Wo je thěrvo wumyſłeny a roſcże jenoż tam, hdżeż je wo dyſcż. Żywy dyrbja ſo wob tydżeń ſ najmjeżiſcha

S **Wječerjina.** So bychu jo jadowne schtomy dosch derje wothladale, je šebi gmejna schtomowu šipkamu a wschelake roschlinu schkitaze šrjedki kupila. Gmejna wobštara ja šnadne sarnuanje jara nušne symske wothladanje schtomow. Schlož dyž šebi šwoje schtomy wothladacz a wu hojicz dach, njech to hacz do 2. měrza 1925 na gmejnskim hamcze wu jtinje 2 wosžak.

S **Kurschicz.** Njedželu, 1. měrza, wječor 1/8 hodž. hraje schulska mlodžina w Handrikez hojenzu Hrošikez pažzy „Cžerwjenawuka“ a „Jank a Hanka we skotnu hrodže“. Picheczejo schulskeje mlodžiny a Sserbstwa so lubje na tutón wječor pscheproschuja. Sastup 50 np. Cžisty wunoschk so k lepschemu schule nałoži.

S **Lubija.** Njewulchnosć wschcžesstwa bórche šebi na tworo cžłowiecki wowor žadało. Zórnika, w šnadu zygaula, kotrez po mješce zauki pschebawasche, pschihodze tež k šmužnej holzy, wschcžesstwe jej pschihod a nada jej plicht tym wschio mózne. Holzu dyžeju hlady tak k wutrobje, jo šej wyta žiwjenje wdacz, i tym so mnowny hnacz wotwjerdny. Na dobre šwoje šo poradzi, wobžarnjowaci wa prawnym cžołu pomoz pschinjeseš a ju do khorownje dowješ. Tak jo holza wjetši šmjerczi zwuchowna.

S **Lubija.** (200 lět stare napoje.) 200 lět stare napoje šu w hoscženju „k ßlonzu“ namakali. Nejcžišchi hoscženjar naschde w pinzy samurjowany njelb, w kotrymž bě 20 bleschowu žitneho wotcza z lěta 1725, wot Lättichja w Lubiju polenecho, a šud winu z Tiefenbornskeje winizy.

S **Lubija.** Dyželczowu jandžel. Sawcžerawschim pschipoluju padny 3-lětne dyžeczo z prenjeho poschoda na žitawske; orały 28 na drohowu plestr. Nimo strózkowu šo odjeża njeżo dale njesta. Jenoż na hlowje mješnje zdy malu kulu. — Druhe njeboże šo šo tu pohdželo. Dyžeczi jdžjachu na tak mjenowanym „hrodže“ se šankami. Wscht tam sjedže dyžeczo do hlubokeho pschekowa a stama šebi lcžeho. — Šawobdna šanitetna kolonna dowjeze je do khorownje. — Gaž hižo idželschmy, je šo Wuscžiska schi-

pušchcženja dla wupowjedženja pschenajerja do Lubija do „Tonhalle“ pschepołožila.

Se Zitawy. Sa hamtschko hejtmana je nětko stónczne ministerstwo prjedawschcžeho sozialdem. zapósłanza Kuhnanna pomjenowało.

S **Khrósczicz.** Mscžerjam šo rada dawa šrjedu, 4. měrza, pop. w 2 hodž. w „herbstej grzyczę“ w Khróščzicach. Lětaj budże pschihotowny.

S **Wótkinka.** Pschihodownu njedželu „Inwocavit“ wotměje šo wječzor 1/8 hodž. w Hammerunterez rali Jhnowadžina ja inwonkowny misijon. Kniez P. Schäfer budże na tutym wječzoru, kotrejž smeje šwojsbneho rasa, wjele pišanych šnětkowych wobrazow z indiskeho misijona pschednjesecz a won šwojim sluschowanju jako mištrowar w Indiskej pschednoschowacz. Mjes pschednoschkami budże šo spěwacz a hudžene poschczenja na hudžach hudža pschitomnych jawjecžicz. Sa pohanski milion budże šo kollekta šbéracz.

S **Kamjenzu.** Wołkhadne wěže. Tež Kamjenzu dóstanje nětko wołkhadne wěže (Kerkeštrětme). Prjeza tajka wěža natwari šo na šrjedžischczu mésta, na Kanschim namjesczu. Podobne wěže šo poldžischko tež na druhich sa wołkhadu wažnych městnach nadwarja. —

S **Mješnaczidła.** Njedželu Jnwocavit rano we 8 hodž. němska šwjedzeń w 9 hodž. němske a 1/211 hodžin šerbske kenužkenje. Sbórka za wožadnu diakonisu.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Načolnicy wšěch Sokolskich Jednotow maja sobotu, 28. febr., wječor w 7 hodž. w „Serbskem Domje“ posedženje a zwučowanje nowych prostnych zwučowanjow. Kóžda Jednota dyrbi zastupjena być. Zwjazkowy načolnik.

Domowina. Zwjazkowy sekretař je po wšelakorych ważnych wotdžerżowanjach w zaňdženych měsacach zaso k službju zwjazka a towarstwow, n. př. z přednoškami. Sekretariat.

Khrósczicz. „Serbski Ratařski Dorost“ ma pjatk, 27. febr., wječor 1/27 hodž. pola Wjenkec w Khróščicach swoju měsačnu zhromadžiznu.

Liehań. Serb. tow. „Zernička“ zmeje, da-li Bóh, nje dželu, 1. měrca, pop. z dypkom w 3 hodž. swoju měsačnu zhromadžiznu. Přilubjany je přednošk: „Wo spočatku serbsk. pismowstwa hač do l. 1767“. Dokelž chcemy tež wo přichodnem serbskem wjeczoru rěčeć, prosymy, zo bychu tola wšitcy cyle wšěcy přišli. Tež hosčo su nam stajnje witani.

Předsydstwo.

Njeswačidło. Serb. tow. „Jutrnica“ zmeje njedželu, 1. měrca, swoje měsačne posedženje w knježem hoscenu. Přednošk je přilubjeny. Dla nuznych wobzamknjenjow wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Porśicy. Jednota „Sokoł“ ma pjatk, 27. II., wječor 1/8 hodž. zwučowanje. Načolnik.

Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje. Přichodnu pónđelu, 2. měrca, pop. w 3 hodž. zmeje rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje ważne posedženje w „Serbskem Domje“ w Budyšinje. Wšě sobustawy, kiž so za serbski rěčespyt zajimuja, na nje přenrošuje

předsydstwo.

Wrjós. Delanska pčelnica ma njedželu, 1. III. t. l., pop. w 3 hodž. pola Eiselec w Róženče hłownu zhromadžiznu. Bohaty wopyt wočakuje

předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoleŕ** w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžnycy. — za **nawěstki**: A. Dučman w Budyšinje.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře sobotu a njedželu je

wulke swinjorězanje

Njedželu su **pyšne reje**

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandželska.

Balwc hosćenc we Wochozach

Sobotu, 28. foaruare, **so kóžopiwo ječi** a su tež **pyšne reje**.

K temu wěsnje přeprošuja **G. Balko.**

Zhotowjenje **kaščikow** z kowarskeho warjenskich železa

kompletnych po měrje we wšěch sylnosćach a wulkosćach dźěłane; dale poručam

sylne lehnjenske kaščiki, kiž pšaco dźerža, **khachlace platy,** po měrje a sylnosći rězane.

Otto Schuster, kowarski mištr **we Wojerecach.**

Vogtlandske gardiny

metr po **50 pj.** — **Mudcaske gardiny,** toł za małe wokna krasne mustry, hobrsey wulki wubjerk. Witrażowe tkaniny, tački po 50 pj., kupanske ruby, łožowe přikrywy, wupjarki, počehnjenia, hlidowe a komodowe přikrywy, solowe a divanowe přikrywy, woskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonka lawska hasa 10

Gumijowe mantle

wšěch družin

za mužow a žony z rukowanjom najlěpšeho gumerowanja najtuńšo.

Hamburger na bohatej hasy 12.

Drjewowa awkcija

Na Zdžerjanskem revěrje ma so **wutoru, 3. měrca 1925,**

na 50 rm twjerdych šćěpow,
100 rm khójnowych wužitkowych
a palnych kuluchow a
100 rm khójnoweje halozow. walčiny

za hotowo pjenjezy pod wumjenjenjemi, kiž so do awkcije wozjewja, na přesadźowanje předawaš.

Kupcy zeńdu so dop. w 9 hodž. w hoscenu w Zdźěri

Serbski Hospodar

ratařske wulko-wikowanske družstwo z w. r.

poskića

symjentne běrny

dobre zwuběrane originalne symje, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnaŕ přińdže hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skazajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Jasnošěry wowčerski pos

je čeknył.

Před kupjenjom so warnuje. Za myto wotedać na ryćefkuble w **Krakecach.**

Telefon: Hamt Budyšin čo. 44.

Hospodorski rozhlad.

Pjatk, 27. februara 1925.

Wječerawsche kursy w Barlinje:

(Jow. wjes. za 1 miljonowach)

Dollar	4195 000	franzowski frank	21 545
jendželski num	19 995 000	czěchoslow. króna	12 425
schwajcarski frank	8080	10 mil. pólsk. mark.	80 200

K wjenjeżnym wobstejnostam pschisłuschi nowinka, jo staty banka (Reichsbank) swój diskont (dań za imjenki atd.) z 10 proz. na 9 snjži. To pak njes wšiwa (Euphe) na dań pjenjezneho wobstejna jawosta. Statna banka jenoż we wobmjerowanem wołkhu imjenki diskuje. Poldžischko tute snjżenje diskonta šo we we holpodarstwje jako wołożenje a wschowanje zaczuja. Howak tak šo wjera dań za mjchdene a mježaczne pjenjezy we bonatne, we schekowe a wobliczowanschke.

We efektach bě wobstejnosć na Barlinskej burzy wječera wjerzhnje mérne. Wječera pschegled zeninak:

W Lubiju

pschenicy 12—12.80 hr., rožki 12.20 hr. hacz 12.60 hr., jeczmjenja nałetneho 12.50 hr. hacz 14 hr., wowsa 9—10 stotych hriwnow.

W Kamjenzu:

pschenicy 12.40—12.60 hr., rožki 12.40 hr. hacz 12.60 hr., jeczmjenja nałetneho 11 hr. hacz 13.50 hr., wowsa 8—9.75 hriwnow.

W Barlinje:

pschenicy 12.60—13 hr., rožki 12.45 hacz 12.70 hr., jeczmjenja nałetneho 12.60 hr. hacz 13.25 hr., nałymneho 10.75 hr. hacz hacz 11.90 hr., wowsa 9.30—9.65 tł. hr.

We Wróčišowje:

pschenicy 13.50 hr., rožki 13 hr., jeczmjenja nałetneho 13.50 hr., nałymneho 12 hr., ja wowsu 10.35 tł. hriwnow.

We ternitzowym wiłowanju:

pschenicy sebr. —, měrz 13.95 hr., mejo 14.55—14.60 hr., rožki 13.25 hr. febr., měrz 13.12—13.10 hr., mejo 10.40 hacz 10.42 tł. hriwnow.

Wiki wječera we Lubiju: Butra 1,15—1.20 hr., jeja 12 np., twarog 25 np., jabłuka 10—15 np., cžeholu 15 np., bóby kał 10 np., wšelki 30 np., jelowy 20—30 np.,

Wili wječera we Shorjelzu. Butra kuss 1.05 hacz 1.10 hr., jeja 11 np., twarog 25 np., cžehwjeny kał 13—15 np., bóby 10 np., morchej 10 np., kórkpa 8 np.

Wili wječera w Khočebuzu. Butra 2.10 hacz 2.30 hr. po puncze, jeja 10—11 np., jabłuka 20—40 np., bóby kał 2 puntaj 15 np., cžehwjeny 2 puntaj 15 np., běrun jednaŕ 3.80 hr.

Na šwinjaze wiki tam běchu pschihnjeli 900 pscžałow, 75 bjkatow. Wone płacžachu:

Prošata:

małe 12—18 hr., hrjenje 18—24 hr., wulke 24—30 hr.

Běhaki:

małe 35—50 hr., hrjenje 50—75 hr., wulke 75—110 hr.

Na pschedań:

Mlócžaza maschina s rukowanjom a s motorom w Dešnje čo. 5.

Motor benzinowy, 5 PS., cžehwjena korczma pola Bösborka. — Elektriski, Gärtner w Budyschinje, Steindorfstr. 33.

Kachle želesne we Lubiju, na Mollkowej hórje 31.

Konjaj piwarnja w Budyschinje.

Koja, běła, blisko k prenim kóstatam, w Jenkeza hy čo 11.

Kruwa, wobžołožujerska, w Lubiju, Teichgasse 3. — Do cžehnjenja w Pětkach čo. 22. — We Schjerjasczo. 36.

Wół do cžehnjenja we Worklezach čo. 54.

Jałowja, lětna, w Pětkach čo 28

Cžełerěži vjanej, Pětch w Bórku.

Sso putaja

Stwinjka na hród do Jannego.

Tscžaka, kubeł Arthur Böhmat we Starym Lubiju 42.

Pohonczaj, knježi dwóř we Sarožu.

Knjeni Bo puna

Hyno, knježi hoscženz w Njeswačidle.

Schkrowe deweche.

Barlinske produktowe wiki, dženża popołdnju 3/11 hodž.: Kłučowe žito drjesche, kupy pat njejsu šwólniwi, do powschitschnych žadankow šwolicz. Tehodła wostanje wobrot znaduty.

3/12 hodž.: Kaž psched hodžinu.

Płaczizny na Barlinskich produktownych wikach.

Jsto a wotlowne šwinje na tunu abo 1000 kg, šerat 100 kg wjerschnu na "oder brinnje.

	26. 2.	25. 2.		26. 2.	25. 2.
Pschenica	252—60	251-258	rapk. wosiwo	17.80	17.80-18.25
rožka	249-254	247-252	wobk. metaine	9.80	9.60
nałet. jeczmjen	252-26	252-265	erbsen	15-16,50	15-16,50
nał. jeczmjen	—	—	hermaze fruit	19-20,00	19-21,00
wowsa	186-198	186-193	bona	18-21,00	20-20
kukurjca (Mais)	223	—	wica	16,50-21	18,00-21
pschenična muka	34-37,25	34-37 25	lana wobsiwo	23-24, 0	23-24,00
rinna muka	34-37 25	34-36 5	mohrje wosiwo	12-13,75	12-13,70
pschenicz. rozn	4-14,80	15-15 20	olej lnjany	14-16,00	14-16,75
ciane wotruby	14-14 80	15-15 2	sano 50 ke	3,20-3,50	3,20-3,50
rapk	390-40	390 -400	" rana	1,15-1,25	1,15-1,20
lane šiwjo	400-405	400-40	" pschenic.	1,15-1,25	1,15-1,25
zrach	20-22	21-22	" wowsowe	1,00-1,05	1,00-1,20
pjelušchći	18-19,00	18-19.00	" jecz.	0,90-0,95	0,90-0,95

Wjelne płaczizny wječera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wschitko wo tonu wjerschnje	(w 1 centn.	(w 1 centn.
Pschenica	12.40—12 60	12.00—12,80
Rožka	12.40—12 60	12,20—12.60
Jeczmjeń	11.00—13 50	12,50—14,00
Wowsa	8,00—9.75	9.00—10.00
Sseno	4,00—4 50	3.00—4,00
Sslomo, s małeh. młócz.	1,30	1.30—1.70
Sslomo, s rukowanjom	1,50	
Sslomo, s rukow. młóczena	—	2,00—2,20
Běrun, pola ratarja	2.50—3,00	2,50—3,00
" hacz na železnizu	—	—
Butra kg	4,00—4,10	3,6 —4,80
Jeja	0,12—0,13	0,12—0,13
Pschenične wotruby	—	8,00—8,40
Rjane wotruby	—	8.00—8,40
Pschenična muka	—	20,50—21 50
Rjana muka	—	19.50—20,50
Prošata, wulke	24—30	—
" hrjenje	—	—
" małe	—	—

Płaczizny rěsneho skotu na Drjezdžanskich skotnych witach.

27. februara:

35 wołow, 5 bykow, 9 jałowjow a kruwow, 732 cžełatow 42 wowzow, 673 prasiz.

Płaczizny za

cžełata: 2. 75—78. 3. 66—72, 4. 54—62;

wowzy: 1. 50—54, 2. 48—52, 3. 30—42;

šwinje: 1. 69—70. 2. 71—73. 3. 65—68, 4. 50—55, 5. 55—65.

Hobrski skład po bjezkonkarrenčnje tunich płaćiznach:

drastowych tkaninow, židow, eolienow, muslinow, barchentow, ložowych tkaninow, košlacych tkaninow, šórcuchowych tkaninow, gardinow, bantow, cankow, nohajcow štrykowanych jakow, jupow, tibetskich rubišćow, židźanych rubišćow, wolmjanych rubišćow, přikrywow, blidowych přikrywow, ložowych přikrywow, konjacych přikrywow atd.

Krasny wubjerk namakaće w konfirmaudskich drastach, woblekach, šatach, tkaninach, nohajcach atd. po směšnje tunich płaćiznach

Mam jenož najlěpšu tworu, mam hobrski skład, sym dla hobrskeho wobrota (Umsatz) najtuńši.

Při kupjenju wo 3 a 10 hr. dostanjeće powětrowe ballon a Ifak-ptačka darmo.

Prošu, wopytajće mój wobkhod, to so Wam derje płaći.

Założeny 1868. **Welsec kupny dom w Kulowje** Telefon 12.

Najwjetši wosebity dom za Serbow.

Měšćanski młyn
we Wojerecach.

Zaručena čista lana mučka,	**centn. po**	**15.50 hr.**
lana mučka, druhcje druziny,	„ „	14,50 „
nólske hrube, čiste ržane wotruby	„ „	9,00 „
tudomne ržane wotruby	„ „	8,25 „
majsowy šrót, dróbny a hruby	„ „	13,00 „
ržana a pšenična čorna muka	„ „	12,50 „
la ržany picowanski gris, snöhběły	„	**10,00 „**

wšědnje čerstwy, čisty, najlěpši ječmy lany wotij, njepřetrjechany we słodze, litr po 1,50 hr.

Ratarjam so poruča, ze bychu moju wotenu wužili.

Mlěty cokor, centnar po 29,50 hr.

Warjeńska jědźna sol, centnar po 4,00 hr.

Hosćenc w Sowrjecach

Sobotu, 28. februara, *njedźelu, 1. a póndźelu, 2. měrca,*

so kózłopiwo toči

Najl. kózłokolbaski a pampuchi so porjedźuja.

Njedźelu wječor wot 7 hodź. su

pyšne reje

K temu přećelnje přeprošujetej

Arnošt Palef a mandźelska.

Hosćenc „kehelekulerńja“ w Kulowje.

Njedźelu, 1. a *póndźelu,* 2. měrca, je

kózłopiwowy swjedźeń

z wulkim

kehelekulenjom.

K temu přećelnje přeprošujetaj **Pawoł Barth a mandźelska.**

Korčma w Nowej Wjescy

Sobotu, 28. februara a njedźelu, 1. měrca,

so kloštrske kózłopiwo toči

K temu přećelnje přeprošujetaj

Geißler a mandźelska.

12=procentowske přiručne požčonki

(12% Handdarlehne)

— wuplaćenja w hotowych pjenjezach bjez wołćahow —

ratarjam za zmólki (Wechsel) a z rukowanjom gmejnow z předběžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny bórow

Koban na Knoblerskej dróży 6.

Telefon 814. Ręči serbski.

Hosćenc na dwórnišću w Hućinje

Sobotu, 28. februara, a sćěhowace dny

so kózłopiwo toči

Najl. kózłokolbaski a pampuchi so porjedźuja

Wo přećelny wopyt prosytaj

August Sykora a mandźelska.

Měšćanski młyn
we Wojerecach.

najl. **„Goldregen“-symjeńtny wows** centnar po 15,— hr.

najl. **„Petkuski“ žołto-symj. wows** centnar po 15,— hr.

najl. **„Ligowo“-hčło-symj. wows** centnar po 14,50 hr.

najl. **šlezyski čerwj. dźećel bjez židy** centnar po 120,— hr.

najl. **čiśćena seradela,** centnar po 11,— hr.

najl. **žołte symjeńtne lupiny** centnar po 10,— hr.

najl. **žołta a čerwj. Eckendorfska runklica** centnar po 65,— hr.

wšo z poslednich žnjow.

We wjele družinach poručam **Drježdźanska** a druhu **sadźeńsku cyblu, wysoke a nizke buny** nimale kóždeje druziny, kiž kupuju direktnje we plahowarjow; dale poručam wšě trěbne, wubjerne a wupruhowane **półne a zahrodne symjenja,** nanajlěpje skhadźace a po najtuńšich płaćiznach.

Kupujeće najlěpje a najtuńše

konfirmandske wobleki, hólcace wobleki

mužace wobleki — **klobuki a čapki**

dźěłanske kholowy (Reitgord) po 5,— hr.

módre kóperowe jaki po 3,50 hr.

košlace barchent, meter po —,80 hr.

pola

Franca Bulanka w Kulowje.

Wobućowy dom E. Löberta w Budyšinje
na seminarskej hasy 6.

Dokelž mam wotpohlad, w swojem wobkhodźe přichodnje jenož **dźěćace stupnje** předawać, předawam ze swojeho składa wšo

mužace a žonjace wobuća

po **samsnej płaćizuje** z přiražonjom wobrotneho dawka (Umsatzsteuer). Z dobom dowolam sebi, mojim česćenym wotběrarjam zdźělić, zo mam wot nětka

derjezrjadowany skład wšeho dźěćaceho wobuća

wšelakich fabrikatow.

Prošu, wobroćće so při potrjebje dźěćacych stupnjow z dowěrjenjom na mnje, přilubjam dobre a płaćizny hódne posłužowanje.

Z počesćowanjom **Ernst Löbert.**

K předstejacej konfirmaciji

poručam swój wulki skład elegantnych

konfirmandskich woblekow

z naležnich tkanin a derje dźěłanych; tehodla

moje wobleki elegantnje sedźa.

Płaćizny sym najtuńšo woblićił,

tež přindu mojim česćenym wotběrarjam z tym napřećo, zo

podźělnje płaćić dowolu.

Za konfirmandki

mam wulki wubjerk **najnowšich mantlow**

Dale dóndu wšědnje

nalětne drasty za mužow a žony

a poručam je we wulkem wubjerku. **Dowolam podźělnje płaćić!**

Otto Preuß

mějećel Korla König

na žitnej hasy 4 **w Budyšinje** na žitnej hasy 4

Telefon 342.

Młody kowarski pomocnik pyta městno hdźež může so we wjesnej kowarni dale wuwučić. Adressa je zhonić we „Serb. Nowinach.“

Wjele dźowkow

a jutrownych hólcow **za wolacych**

pyta

přistajerńja w Klukšu.

Paul Otte

w Budyšinje, Žitna hasa 10

Nalětne mantle za žony.

MERSIOVSKI

Zastawanske časniki

Kedźbu!

Njeskondźće wěi swojim kupowanju mój wulki skład

časnikow a złot. tworow

sebi wobhladać.

Wurjadnje tunje płaćizny.

Kurt Mauer časnikar

15 *na sukelnskej* hasy 15

Žany klamy!

Žony

Poruczam swój wulki skład pšichowajkow, mešlanžnych a pšichodpradowych powjazajow, podpołožkow.

Sčeja rad k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

pšichodnje Schulerstrasse wuroćami čo. 6.

Młoda wysokosućelna

ćehniwa kruwa

je na předaj w **Nowej Sćeńcy čo. 48** pola Laza.

Dobru wysokosućelnu podsobnu

ćehniwu kruwu

cornopisanu, kiž změje za tydźeń čelo, ma płaćizny hódnu na předaj. **Emil Grofa we Wukrančicach** w Rózbórskem wokrjesu.

Wróćiwši so wot rowa našeho lubeho nana, dźěda, přichodneho nana a bratra

Mikławša Zarjenka,

kotrehož je Bóh po krótkej ćežkej khorosći ze swj. sakramentami derje domawobstaranego po krótko dokonjanem 69. lěće, na dnju 22. t. m. z tuteje časnosće wotwołał, wuprajamy wšem, kotříž su jeho w khorosći wopytowali, na swjatem wječorje so za njeho modlili, a w tak bohatej liběe k rowu přewodźili, naš **najwutrobniši dźak** a „Zapłać Bóh tón Knjez.“ Wosebity dźak sluša knjeni Handrikowej we Baćonju, miłosć. sotram Worklećanskeje khorownje za wothladanje, swójbje Delanec we Wotrowje za přewjezenje do Khróšćic, sobustawam Jasćanskeho Kasina za bohate přewodźenje a njesenje k rowu.

Hłubokožarowace dźěći:

Jurij a Jan Zarjenk, jako synaj.
Hana, Hańža a Madl. Zarjenkec.
Marja Žurowa rodź. Zarjenkec.
Michał Žur.
Hana Zarjenkowa rodź. Bergerec.
Marja Zarjenkec, jako sotra.

W Khróšćicach, na dnju pohrjeba, 25. II. 1925.

Kredit

w konfirmandskem woblečenju

za **hólcow a holcy,** kaž tež w pruhowanskich *drastach* a

w mužacej, žonjacej a dźěćacej konfekciji

manufaktur. tworach, šatach a wobućach

dostanjeće kaž je znate pola firmy

Carl Horn nas.

w Budyšinje

na hłownem torhošću, nutřkhód na jerjowej hasy 21.

Po hotowem napłaćenju móže sebi kóždy kupjene twory hnydom wotewzać.

Podawam na kredit tež zwonka Budyšina.

Přiloha k čisłu 49 „Serb. Nowin“

Pjatk, 27. februara 1925

Worzłowy płachtak.

Problemy wětroweje mozy w tśišich lětnyžazach.

Kónz lěta 1924 běšche njesprózniwemu a woporuliwemu techniskemu wučerjej ſ mjenom A. Flettnerej wospjetowane, wězmywłostnjom nowu wunamakanku pšchedwjesć, kotrejž wobšćerny pšchewrót na polu techniki sa twarjenje łódzow a łódźnego wobłhoda pšchinješe a nješto te stareje dawnoješe po nowym ſistemje sako k žiwjenju budźi. Jedna ſo wo tak njemjenowanu rotorsku łódź „Buckau“, pśihi kotrejž na mózy wětra łódź po zyle nawmu ſistemje cźerješ. Wospjetu, kotrejž ſo ſ tutej łódźu we Kielskim salowe cźinjachu, a wulke nadźije, kotrejž ſo na nowu wunamakanku ſtajachu, ſu ſo nješto dopjelnile. Ssamo najwjetše parne łódże budźa ſ pomozu nowego wunamakanja jenoż hišcźeše dźesaty dźeł dotalnego tepidła trjebacź, też njebudże wjele maſchinſtwow, twjerjow a druſeho łódźnego perſonala wjazu trjebne, ale jenoż jenicźke wobłhoda ſama ſamóže nowu łódź po Flettnerowym ſyſtemje ſaſtaracź. Tak ſmješe tuto wunamakanje wulku hotowadźiſku wažnoſć ſa łódźiny wobłhod.

Nam je ſnate, ſo w ſpeźatku łódźnego wobłhoda jenoż płachtaki morſo wobſejdźowachu. Ta je kśiſtołki dołho tak woſtało. Hižo w ſtarym cźaſu, hdyž Phönizijcy morſo wobkrużowachu, a kótrejž běchu jako miſchtrowje we łódźinſtwje znaći, a žu też najſkerje hižo Afriku wobjedźili a poſdźiſcho, hdyž Normaſojo morſo wobkrużachu, běšche płachta jenicźke cźerjadło łódźe. Drje mějachu tehdy hižo wjeſkłake druźiny łódźnych płachow, kótrež druźinu hiſchcźe dźensa na ſtarych płachtatych łódźach namakamy a mózemy ſ wědomoſtnego ſtejniſchcźa rowinacź, to je łódźna płachta w běhu tuteho cźaſowego wot ſchćerje ſtareje dawnoješe hacź do dźeſatoſtnišcźeho dnja we ſwojim rozwiću jara malo pšcheměnjenjow naſchła. Wunamakanje magnetowoje jehły a kompaſa ſu bjes dwěla ſ wulkej wažnoſću w ſtawiſnach łódźnego wobłhoda. Łódźinjcy mějachu bjes ſtracha na morjo pitśicźeć. Też nowiſche wunamakanje oktantow a ſextantow pšches Halaya a wubnowjenje mótſtich cźerjanikow pšches Harijona a wobnowjenje mótſtich kartow ſu łódźnemu wobłhodu mózuje pšchoſpołne. Jenoż łódźna płachta, kótraž bješche pe prawom motor a cźule žiwjenje łódźe je ſwojoju ſtaru formu wobłhowała.

S wunamakanjom parneje łódźe ſu drje ſo płachtaki hětcźo nahad ſtajiłe, tola dospołnje wuſamknjene pak hiſchcźe hacź do dźeſatoſtnišcźeho dnja njejſu. Drje dowiſwalche hebi łódźna maſchina bóle a bóle wjetſche poło, tola ſtarí łódźinjcy dźerźachu ſo krucze ſtareho nałoſta a hnjeſi ménjenje, ło ło łódźna płachta ſenje wuſtrowicź njehodźi, potajkim też niz ſ parnej łódźu. Ale wonſ ło tola njemóžachu pšhećiwo temu wobaraćź, hdyž ło muſche płachtaki ſ parnej maſchinu a ſ wohenjowe munoviſchu, ło potajkim do parnych łódźow pſchewobroćźichu

Jich łubołeź klušcźeſche pšches ſtarym płachtakam a parna łódź ło jenoż jako muha a trěbna rácźa wobhlu-dowaſche. To je płychłologiſky łohło troſumicź, dołkalź łódźnik wiſa pšches na ſtarym wuprułowanym waſchnju, kaž to ſ rédka pola druſich połowanjom namakamy. Nowiſcźam ſteji wón dołho nadaſa prjedy hacź ło ſamóže do nich ſaźiwicź, bynnjeź jemu wjetſche połoźenje we wunkonjenju jeho njemjeźłła pšchinjeſe. Ło temu tak je, dowołuje nam płychład, ło jenoż mały dźeł łódźnikow ſamóže płuwacź. Nunje tak wulka je pola łódźnikow pſchikłuſnoſć k łódźnej płachće. We ſwojim ſtuſkowanym pak hidźi łódźnik paru a milijon.

Hacź do kónza landźeneho lětſtotka je ſo łódźna płachta też pola parnych łódźow łakhowała. Ssamo wójnſke łódźe, hačrjenjeź běchu wſchitke ſ parnymi maſchinami wuhotowane, mějachu tehdom hiſchcźe dołhoſtne pſchipramy k pſchipſamanju łódźneje płachty. Po tym, hdyž ſo kołowe parniki (Raddampfer) wołtronichu a ſo pſches ſchrauwe parniki zamjenichu, wotemrěwſche wobłhod płachtow mózuje a pſchezo ſpěchnišcho. Pſchezo mózniſchcźo rozeſeſche napjatoſcź mjes parnymi łódźemi a płachtakami pſches ſawjedźenje cźerjadłow (Propeller) a turbinow. Nowoteje techniſkich dźełow ſa parne łódźe pſchiběrachu a cźim bóle łpadowaſche twar płachtakow.

Dźenſa namakamy łódźne płachty jenoż hiſchcźe pola małych parnych łódźow, na pſchiłkład rybaſkich parnikow, kotrejž połnótuje a raníche morjo wobſejdźeja. Wětr mějeſche mjeleźećź, móz party a milijon wobkrużeſche morjo.

Temu napſchećiwo je problem wětrowoje mozy na traju wjetſchi poſtup naſhonił. Pšched nékotrymi lětami jaběrachu ſo wſchelaſy wučeni ſ tym, ſo ſpytachu mózy wětra ſa cźerjenje jědnych kołow wužiwtnu ſcźinicź, a cźołowjeſku móz ſ tym ſaluowacź. Tutym połnjatym pak njeběšche prawy ſkźiw ſpožećeny. Dowjelnita je ło tale muſliczka pola druſich jědnych naſtrojow, kotrejž njeběchu tak wot ſemje wotwiſene. Na pſchiſkład je ło łodaw: płachta na wjele mětrach ſawjeſła (Eiſegel). Pſchedewſchćem pak je wunamakanje płachtateho kłada (Segelflugzeug) ło ſ hłownej ideju, energiju wětra do płachtowych kaſchćikow ſpowadowacź a ju ſa wódhad wužitnu ſcźinicź. Nadźija, kotruž tehdom na tuto wunamakanje ſtajichmy, je drje ło, hdyž nic dospołne, tola ſ wjelſchcźu dźela dopjelnita. To běchu ſchitko, w prawym tmuſle ſłowa prajene, nałetne połoźi rotorſteje łódźe.

Se Flettnerowym wunamakanjom pſchiłdźe wětr, kotryž hižo we ſchěrej ſtarodawnoſći łódźam do płachtow dujeſche a je pſches to na wyſoke mora cźerjeſche, ł nowa łażo, ale pak we wjelſchcźi wobſchćernoſći tam ł ſywjej cźeleźi, hdźeź je lětnyžazu dołho cźłowjeſtwu dobre ſłużbu wopokaſał. Na mésto ſkaninoweje płachty pak ſtupi nétko płachata ſ worzłoweje koże, kotruž we tych wierceźatych wěſach ſwójnajemy. Tola hiſchcźe njeſtrózniwy techniſkaŕ nejeſe poſledne ſłowo we ſwojim wunamakanju rěcźał. Bjes dwěla możemy ſ wětrokołu rjeź, ło budźe mózy wětra w pſchićhodże ſa łódźne wobłhod ſ wulkej wažnoſću. Łódźne płachty ſ ſkaniny drje ło w błižſchim cźaſu nétko zyle ſłubja, a ſ ninſi ło dźeł ſtareje pocźiſje łódźnika nétko k rowu powjeſe, ale poſtija a technika ſtej ſ ojara ſ rédka ſnjeſkoj a kaž pſchezo, budźe też tuby technika poſledne ſłowo rěcźeć. Tak źe je Flettnerowa rotorſka wěża poſledni kamjeń do lětnyžazy doſtaheho pſchihotowańkeho dźeła połoźiła, we formje łódźneje płachty ſtareho ſyſtema pak ſwjeźi wośtrjejšeho ideju ſwoje horjeſtawanje.

W „U.-T.“ dźiwadła we Shorjeſu mjeſeche wunamakaŕ nowoje łódźe landźenoj njedźeli wažny pſchedwołcźik ła naſche pſchirodoſpytne towaršſtwo (Naturforſchende Geſellſchaft) w Shorjeſu. Mějeźnik roſumjeſche wunamakanku derje techniſkich pſchipołožnicharjam roſeſtajeć a na wulku hołpodaŕſku wažnoſć ſa łódźnu wobłhod kedźbliwe leźiniź.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi ſmjeje njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. ſarać Tiſchec němſku ſpowjedź a ſwj. wótſajanje, w 9 hodź. ſarać Nidda němſku a ſarać Jodźina ſerbſku Bożu ſłużbu. — Semrěli: Powol Heinz, Jonas Alwina Bonſala Fruſchwitz, ſynmužerſka, w Nakałojcach, ſ. l. 9 mj. Arnuſch Wołfgang Schmarander, invalida na Zidowje, 62 l. 10 m. 16 d. Marczin Gerhard, Khorle Hermanna Mjóſta, wótkowarja ſ mat. twor. w Delnjej Kinje, ſ., 20 d.

Krajnozyrkwinſke khromadźeſtwo w Budyſchinje na rózowej bašcie 31. Njedźelu dan. 1/11 hodźin njedźeſtka ſchuła, wjecźor 1/8 hodźin evangeliſkaſka khromadźiſna. — Pónjdźelu 2. 3. wjecźor ſkromadźiſna hoſpodſtwow. — Wutoru pop. w 5 hodź. hodźina ſa żony, wjecźor 1/8 hodźin ſwjatk młodźiny ſa roſchudźene ſchołerjo ſa młodźeńcow a ſrjedu we 8 hodź. ſa młode holzy. — Schwórtk wjecźor we 8 hodź. je biblijska hodźina. — K. ſkromadźenſtwowy wothładaŕ Zimmermann ſ Budyſchina ſmjeje biblijsku hodźinu: Njedźelu l. 3. pop. 1/26 hodźin wola k. Otty Jenſa na Zidowje cźo. 116, wutoru pola k. E. Kunicha w Rodźecach, wjecźor 1/8 hodźin, ſrjedu wjecźor we 8 hodź. w bonje diakoniſkowu w Bjelkowjacach a pjatk wjecźor we 8 hodź. w Turźizach.

S **Bukez.** Njedźelu Jnwocavit rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Pjatk pop. w 9 hodź. póſtne predowanje. — Semrěli: Jan Hermann Bjerka, ſamkarſki tworjeŕ wot Wujeſku, 16 l. 7 m. 9 d.

S **Budeſez.** Njedźelu Jnwocavit ſmjeje rano 7/8 hodźin ſarać Damaſchka němſku ſpowjedź, 1/8 hodźin ſarać Bołj němſke a we 10 hodź. ſerbſke predowanje. Pop. we 2 hodź. ſakrjana Boża ſłużba. — Schrjedu wjecźor 1/8 hodźin biblijska hodźina. — Schćwórtk wjecźor 1/8 hodźin ſkromadźiſna ſchołeſez. tow. Jónſkeje młodźiny.

S **Budyſchinka.** Njedźelu Jnwocavit w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje.

S **Borta.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Wutoru Jónſke towaršſtwo. — Pjatk wjecźor w 6 hodź. ſerbſke póſtne kemſchenje. — Semrěli: Madlena Kaſakowa, wuſchiwiſny ſe Sobrjenicźiju, mandź. 32 l. 4 m. Martha Lenka Mjerjeź, ſynowſcźepja w Strózi, dź., 15 l. 6 m. Morwonardź. ſynt dźěłaćerja Kurta Lorenza w Barcźe.

S **Hurźinu.** Njedźelu Jnwocavit ſmjeje kand. rev. min. Renez w 9 hodź. ſerbſku a 1/11 hodźin němſku Bożu ſłużbu.

S **Hrodźiſchcźa.** Njedźelu Jnwocavit w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłużba. Predowanje ſo cźita.

S **Hułki.** Njedźelu Jnwocavit 1/2 hodźin ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Pjatk pop. w 9 hodź. ſerbſke póſtne predowanje.

S **Khwaczźu.** Njedźelu Jnwocavit rano 1/8 hodźin němſka ſpowjedź, 7/8 hodźin němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Schwórtk pop. w 4 hodź. ſónſke towaršſtwo.

S **Kluſchcźa.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſka a 1/11 hodźin ſerbſka Boża ſłużba. Pop. połnuje 1/8 hodźin ſkromadźiſna młodźiny ſa ſarć. — Pjatk 6. měrza budźe hdy. w 9 hodź. ſerbſka wutrnoſcź. — Semrěli: Hendrij Pilop, wumjeńkaŕ we Kuſowji, 63 l. 5 m. 15 d.

S **Luſow.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſka Boża ſłużba, 1/11 hodźin Boża ſłużba ſa dźeći.

S **Maleſchcź.** Njedźelu Jnwocavit we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje. — Schrjedu w 7 hodź. ſerbſka póſtna wutrnoſcź pola Mełćkeź w Bórſchuzu. — Schwórtk w 7 hodź. ſchołerſka pola Schołeźa w Pſchichowicach.

S **Mlnatala.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſke kemſchenje, 1/11 hodźin kemſchenje: Jo dźeći. Pop. we 4 hodź. we Wjeſkim ſerbſka wutrnoſcź a ſpowjedź. — Pjatk wjecźor 1/8 hodźin ſerbſka póſtna wutrnoſcź.

S **Rokaczźu.** Njedźelu Jnwocavit 1/8 hodźin ſerbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin ſerbſka a 9/10 hodźin němſka Boża ſłużba. Pop. we

Poslednja reja.

Wuherſke pojednanje.

Pſchi ſwojej maćerji hebjeſche cźmowje a ſadwěłnjo hladaſche do błyſchcźateje żurle. Nécźto żałoſtne bě ju poſtrjechiło, nécźto ſchtoſ mógje jenoż młodu knjejnu poſtrjechiće: na ſwojich pśenich rejach bě bedźo woſtała. Hłupoſći! tak by ſo praticź mohło. Wono pak njeje błupoſć. Hanba wuhwidanoho hrajerja, wójſkowcho wjednika, ſtaj je bitwu pſchekhrał, njemóže tutu njeſmértnu hórkoſć pſchetrjechićź, ſtaj w tutym padźe wutrobu ſydomnaćſelćiwoje holzy naſyſlu. Wuſpech na pśenich rejach žiwjenja pſchetrałnje pſchiſcźeje jako kłónćzne dowjernjeće wobliczo poſdźiſcheje nacźerje — kaž bołoſtny njewuſpjech we wutrobje ſtareje knjejny bołoſći.

Zyganjo piſkachu k pśenjej reji. Klinczeſche pſcheproſchenje klinczeſche wabiźy a wuſmješchujo ſo żurli, toka ſa Olgu njeznamała ło pſcheco hiſchcźe żadyn rejwaŕ. A tak bě ło na tute reje, na tutе pśenje reje wjeſelika! Rejwańſka draſta, poſpytanje a wubéranje drohotnych cźiſij, łupjenje ruſkazow, ſtaj hacź do łobeja doſahachu: łóſdbe bě podaŕk ſa ło. Odtaj wéjeſche wſchitko wobſtarane, ſamkuŋ ło do ſywjeje kowoŕki, wupołoźi wſche ſwoje pokłady na błido, wupſcheſtrě ſ drohotnymi pjerjemi uotwdate machadło a rejwaſche wokoło błida.

A tak hałke bě wojowała, proſyła a bédźiła, hacź ſmjédźeſche na tutu reju ſwobu hicź! Teź macź bě pſcheczźiwo temu, wobeſche pak teź łékaŕ. Wón drje weſcźe wédźeſche, bynnjeź teź nikomu nicźo njeproſiŕ. Wéſcźe pak by trućziſcho pſcheczźiwo temu wuſtupował, by-li wédźaŕ, ſchtoſ Olga pſched nim tajeſche. Wézera, łóſdy bě kaſchłowała, wuhłada na ſwojim ſchanku frjepku krewje.

Rejwarjo feſtupachu ło ſe ſwojimi rejwaŕkami k reji. Olyjnu wutrobu pak rosdrě hrońa bołoſina rosdrjeńza.

Małe, tołſte Tarjanczej hnjejny pſchethodźowachu ło pſched njej na żurli ſe ſwojimi rejwarjemi, hordźe a ło ſławjo. Nébdy běchu ſ Olſjunymi towaršſchkami. Nébdy, łóſdy hiſchcźe w ſchulſtich lawkach hromadźe ſydachu, a njeſe ſobu hebi hrónćzka do „albumow“ pišachu. Hrónćzka wo weźnym pſcheczeſtwoje a bolu dźělenja, wo wjeſołej nadźiji ſaſwoſtdźenja.

To pak njewobaraſche jim, łédna ſchnila wukhodźiwſchi, woprawdźiła bidu pſcheczźiwo hebi pśetuwacź. Hidźachu ło wjes ſobu, bjes kóžneho pſchekłada a ſahwaćenja — zyle ſamo wot ło —, łaj ło młode holzy cźinja, tak khéts hacź pytnu, ło jako poruniźy hebi napſcheczo ſteja. Schepłaze, tołſte Tarjanczej holzy a rjana, ſchwižna Olga.

Tarjanczej wokolnoſcź bě hežto wudała: Olga njeſmjé ło do towaršſtwa pſchijeć, dołeź je jeje nan ſe ſadołżenym pſchekłapzom. Kich rejwarjo pak, pſchihi, lohkomyſlni hólzy, ſtaj w ſwojich wuréſanych ſunkujach łaſtojźłam podobnje ło żurli łékachu, mějachu ło po wudatym heſtu. Ssamo wobtarjene knjejny proſchachu do reji — jenoż wo Olſy njerodźachu.

Reja ło ſapocźa . . . !

W ſamſnym wokomiku pſchińdże Gyurka Jlonday do żurle. Nunje bě ło ſ hótiwy pola hrabje Leanſfalvy wrócźił. — Lédna bě ſe cźaſ nét, ło pſchewobleſacź. Na jeho pyrjazym, ſtrowym wobliczu běſche widźeć, ło je nécźto pſchewjeſe hrabińſkeho kognaka pił.

Jemu błyſkotałche ło wjcho pſched wocźomaj hdyž do ſ kraźnym ſwětnikom wuſmětéleneje żurle ſaſtupi. Tola hnydom dohłada bo na Olgu, pſchiſtupi k njej a proſcheſche ju k reji.

„Moje wujowki budźa ło ſ njerſanjom pukujcź a to budźe rjana wobrada“, myſłeſche pſchi ſebi, Tarjanczej holzy wuhładajeſchi.

Olga ſhibnu nésze koleno a połoji ſwoju ruku do ruki rejwarja. Najradſcho wſchak by ſ wjeſołoſću jemu wokoło ſchije padnyła a wótſſe ſajutkała.

„Jara ło dźiwam“, rjekny Olga nécźto poſdźiſcho, „ło ło na nnje hiſchcźe dopomnicźe.“

Jlonday ło ſmješeſche. „Wéſcźe ło na waż hiſcźeje dopomnju! Ssym waż tola cźaſto doſcź k łóſchtrje widźaŕ, ſwojej wujowzy wopytajo. Na tojſti rjanu knjejnu ło tak lohko njeſahubdźe! Pleiéźe, ſpomnju ſamo hiſchcźe, kaſku ja naſche pſchirodoſpytne towaršſtwo (Naturforſchende Geſellſchaft) w Shorjeſu.

Nécźnik roſumjeſche wunamakanku derje techniſkich pſchipołożnicharjam roſeſtajeć a na wulku hołpodaŕſku wažnoſć ſa łódźnu wobłhod kedźbliwe leźiniź.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchinu.** W Michałſkej zyrkwi ſmjeje njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. ſarać Tiſchec němſku ſpowjedź a ſwj. wótſajanje, w 9 hodź. ſarać Nidda němſku a ſarać Jodźina ſerbſku Bożu ſłużbu. — Semrěli: Powol Heinz, Jonas Alwina Bonſala Fruſchwitz, ſynmużerſka, w Nakałojcach, ſ. l. 9 mj. Arnuſch Wołfgang Schmarander, invalida na Zidowje, 62 l. 10 m. 16 d. Marczin Gerhard, Khorle Hermanna Mjóſta, wótkowarja ſ mat. twor. w Delnjej Kinje, ſ., 20 d.

Krajnozyrkwinſke khromadźeſtwo w Budyſchinje na rózowej baſcie 31. Njedźelu dan. 1/11 hodźin njedźeſtka ſchuła, wjecźor 1/8 hodźin evangeliſkaſka khromadźiſna. — Pónjdźelu 2. 3. wjecźor ſkromadźiſna hoſpodſtwow. — Wutoru pop. w 5 hodź. hodźina ſa żony, wjecźor 1/8 hodźin ſwjatk młodźiny ſa roſchudźene ſchołerjo ſa młodźeńcow a ſrjedu we 8 hodź. ſa młode holzy. — Schwórtk wjecźor we 8 hodź. je biblijska hodźina. — K. ſkromadźenſtwowy wothładaŕ Zimmermann ſ Budyſchina ſmjeje biblijsku hodźinu: Njedźelu l. 3. pop. 1/26 hodźin wola k. Otty Jenſa na Zidowje cźo. 116, wutoru pola k. E. Kunicha w Rodźecach, wjecźor 1/8 hodźin, ſrjedu wjecźor we 8 hodź. w bonje diakoniſkowu w Bjelkowjacach a pjatk wjecźor we 8 hodź. w Turźizach.

S **Bukez.** Njedźelu Jnwocavit rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Pjatk pop. w 9 hodź. póſtne predowanje. — Semrěli: Jan Hermann Bjerka, ſamkarſki tworjeŕ wot Wujeſku, 16 l. 7 m. 9 d.

S **Budeſez.** Njedźelu Jnwocavit ſmjeje rano 7/8 hodźin ſarać Damaſchka němſku ſpowjedź, 1/8 hodźin ſarać Bołj němſke a we 10 hodź. ſerbſke predowanje. Pop. we 2 hodź. ſakrjana Boża ſłużba. — Schrjedu wjecźor 1/8 hodźin ſkromadźiſna ſchołeſez. tow. Jónſkeje młodźiny.

S **Budyſchinka.** Njedźelu Jnwocavit we 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje.

S **Borta.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Wutoru Jónſke towaršſtwo. — Pjatk wjecźor w 6 hodź. ſerbſke póſtne kemſchenje. — Semrěli: Madlena Kaſakowa, wuſchiwiſny ſe Sobrjenicźiju, mandź. 32 l. 4 m. Martha Lenka Mjerjeź, ſynowſcźepja w Strózi, dź., 15 l. 6 m. Morwonardź. ſynt dźěłaćerja Kurta Lorenza w Barcźe.

S **Hurźinu.** Njedźelu Jnwocavit ſmjeje kand. rev. min. Renez w 9 hodź. ſerbſku a 1/11 hodźin němſku Bożu ſłużbu.

S **Hrodźiſchcźa.** Njedźelu Jnwocavit w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłużba. Predowanje ſo cźita.

S **Hułki.** Njedźelu Jnwocavit 1/2 hodźin ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Pjatk pop. w 9 hodź. ſerbſke póſtne predowanje.

S **Khwaczźu.** Njedźelu Jnwocavit rano 1/8 hodźin němſka ſpowjedź, 7/8 hodźin němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Schwórtk pop. w 4 hodź. ſónſke towaršſtwo.

S **Kluſchcźa.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſka a 1/11 hodźin ſerbſka Boża ſłużba. Pop. połnuje 1/8 hodźin ſkromadźiſna młodźiny ſa ſarć. — Pjatk 6. měrza budźe hdy. w 9 hodź. ſerbſka wutrnoſcź. — Semrěli: Hendrij Pilop, wumjeńkaŕ we Kuſowji, 63 l. 5 m. 15 d.

S **Luſow.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſka Boża ſłużba, 1/11 hodźin Boża ſłużba ſa dźeći.

S **Maleſchcź.** Njedźelu Jnwocavit we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje. — Schrjedu w 7 hodź. ſerbſka póſtna wutrnoſcź pola Mełćkeź w Bórſchuzu. — Schwórtk w 7 hodź. ſchołerſka pola Schołeźa w Pſchichowicach.

S **Mlnatala.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſke kemſchenje, 1/11 hodźin kemſchenje: Jo dźeći. Pop. we 4 hodź. we Wjeſkim ſerbſka wutrnoſcź a ſpowjedź. — Pjatk wjecźor 1/8 hodźin ſerbſka póſtna wutrnoſcź.

S **Rokaczźu.** Njedźelu Jnwocavit 1/8 hodźin ſerbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin ſerbſka a 9/10 hodźin němſka Boża ſłużba. Pop. we

Poslednja reja.

Wuherſke pojednanje.

Pſchi ſwojej maćerji hebjeſche cźmowje a ſadwěłnjo hladaſche do błyſchcźateje żurle. Nécźto żałoſtne bě ju poſtrjechiło, nécźto ſchtoſ mógje jenoż młodu knjejnu poſtrjechiće: na ſwojich pśenich rejach bě bedźo woſtała. Hłupoſći! tak by ſo praticź mohło. Wono pak njeje błupoſć. Hanba wuhwidanoho hrajerja, wójſkowcho wjednika, ſtaj je bitwu pſchekhrał, njemóže tutu njeſmértnu hórkoſć pſchetrjechićź, ſtaj w tutym padźe wutrobu ſydomnaćſelćiwoje holzy naſyſlu. Wuſpech na pśenich rejach žiwjenja pſchetrałnje pſchiſcźeje jako kłónćzne dowjernjeće wobliczo poſdźiſcheje nacźerje — kaž bołoſtny njewuſpjech we wutrobje ſtareje knjejny bołoſći.

Zyganjo piſkachu k pśenjej reji. Klinczeſche pſcheproſchenje klinczeſche wabiźy a wuſmješchujo ſo żurli, toka ſa Olgu njeznamała ło pſcheco hiſchcźe żadyn rejwaŕ. A tak bě ło na tute reje, na tutе pśenje reje wjeſelika! Rejwańſka draſta, poſpytanje a wubéranje drohotnych cźiſij, łupjenje ruſkazow, ſtaj hacź do łobeja doſahachu: łóſdbe bě podaŕk ſa ło. Odtaj wéjeſche wſchitko wobſtarane, ſamkuŋ ło do ſywjeje kowoŕki, wupołoźi wſche ſwoje pokłady na błido, wupſcheſtrě ſ drohotnymi pjerjemi uotwdate machadło a rejwaſche wokoło błida.

A tak hałke bě wojowała, proſyła a bédźiła, hacź ſmjédźeſche na tutu reju ſwobu hicź! Teź macź bě pſcheczźiwo temu, wobeſche pak teź łékaŕ. Wón drje weſcźe wédźeſche, bynnjeź teź nikomu nicźo njeproſiŕ. Wéſcźe pak by trućziſcho pſcheczźiwo temu wuſtupował, by-li wédźaŕ, ſchtoſ Olga pſched nim tajeſche. Wézera, łóſdy bě kaſchłowała, wuhłada na ſwojim ſchanku frjepku krewje.

Rejwarjo feſtupachu ło ſe ſwojimi rejwaŕkami k reji. Olyjnu wutrobu pak rosdrě hrońa bołoſina rosdrjeńza.

Małe, tołſte Tarjanczej hnjejny pſchethodźowachu ło pſched njej na żurli ſe ſwojimi rejwarjemi, hordźe a ło ſławjo. Nébdy běchu ſ Olſjunymi towaršſchkami. Nébdy, łóſdy hiſchcźe w ſchulſtich lawkach hromadźe ſydachu, a njeſe ſobu hebi hrónćzka do „albumow“ pišachu. Hrónćzka wo weźnym pſcheczeſtwoje a bolu dźělenja, wo wjeſołej nadźiji ſaſwoſtdźenja.

To pak njewobaraſche jim, łédna ſchnila wukhodźiwſchi, woprawdźiła bidu pſcheczźiwo hebi pśetuwacź. Hidźachu ło wjes ſobu, bjes kóžneho pſchekłada a ſahwaćenja — zyle ſamo wot ło —, łaj ło młode holzy cźinja, tak khéts hacź pytnu, ło jako poruniźy hebi napſcheczo ſteja. Schepłaze, tołſte Tarjanczej holzy a rjana, ſchwižna Olga.

Tarjanczej wokolnoſcź bě hežto wudała: Olga njeſmjé ło do towaršſtwa pſchijeć, dołeź je jeje nan ſe ſadołżenym pſchekłapzom. Kich rejwarjo pak, pſchihi, lohkomyſlni hólzy, ſtaj w ſwojich wuréſanych ſunkujach łaſtojźłam podobnje ło żurli łékachu, mějachu ło po wudatym heſtu. Ssamo wobtarjene knjejny proſchachu do reji — jenoż wo Olſy njerodźachu.

Reja ło ſapocźa . . . !

W ſamſnym wokomiku pſchińdże Gyurka Jlonday do żurle. Nunje bě ło ſ hótiwy pola hrabje Leanſfalvy wrócźił. — Lédna bě ſe cźaſ nét, ło pſchewobleſacź. Na jeho pyrjazym, ſtrowym wobliczu běſche widźeć, ło je nécźto pſchewjeſe hrabińſkeho kognaka pił.

Jemu błyſkotałche ło wjcho pſched wocźomaj hdyž do ſ kraźnym ſwětnikom wuſmětéleneje żurle ſaſtupi. Tola hnydom dohłada bo na Olgu, pſchiſtupi k njej a proſcheſche ju k reji.

„Moje wujowki budźa ło ſ njerſanjom pukujcź a to budźe rjana wobrada“, myſłeſche pſchi ſebi, Tarjanczej holzy wuhładajeſchi.

Olga ſhibnu nésze koleno a połoji ſwoju ruku do ruki rejwarja. Najradſcho wſchak by ſ wjeſołoſću jemu wokoło ſchije padnyła a wótſſe ſajutkała.

„Jara ło dźiwam“, rjekny Olga nécźto poſdźiſcho, „ło ło na nnje hiſchcźe dopomnicźe.“

Jlonday ło ſmješeſche. „Wéſcźe ło na waż hiſcźeje dopomnju! Ssym waż tola cźaſto doſcź k łóſchtrje widźaŕ, ſwojej wujowzy wopytajo. Na tojſti rjanu knjejnu ło tak lohko njeſahubdźe! Pleiéźe, ſpomnju ſamo hiſchcźe, kaſku ja naſche pſchirodoſpytne towaršſtwo (Naturforſchende Geſellſchaft) w Shorjeſu. Nécźnik roſumjeſche wunamakanku derje techniſkich pſchipołożnicharjam roſeſtajeć a na wulku hołpodaŕſku wažnoſć ſa łódźnu wobłhod kedźbliwe leźiniź.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchinu.** W Michałſkej zyrkwi ſmjeje njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. ſarać Tiſchec němſku ſpowjedź a ſwj. wótſajanje, w 9 hodź. ſarać Nidda němſku a ſarać Jodźina ſerbſku Bożu ſłużbu. — Semrěli: Powol Heinz, Jonas Alwina Bonſala Fruſchwitz, ſynmużerſka, w Nakałojcach, ſ. l. 9 mj. Arnuſch Wołfgang Schmarander, invalida na Zidowje, 62 l. 10 m. 16 d. Marczin Gerhard, Khorle Hermanna Mjóſta, wótkowarja ſ mat. twor. w Delnjej Kinje, ſ., 20 d.

Krajnozyrkwinſke khromadźeſtwo w Budyſchinje na rózowej baſcie 31. Njedźelu dan. 1/11 hodźin njedźeſtka ſchuła, wjecźor 1/8 hodźin evangeliſkaſka khromadźiſna. — Pónjdźelu 2. 3. wjecźor ſkromadźiſna hoſpodſtwow. — Wutoru pop. w 5 hodź. hodźina ſa żony, wjecźor 1/8 hodźin ſwjatk młodźiny ſa roſchudźene ſchołerjo ſa młodźeńcow a ſrjedu we 8 hodź. ſa młode holzy. — Schwórtk wjecźor we 8 hodź. je biblijska hodźina. — K. ſkromadźenſtwowy wothładaŕ Zimmermann ſ Budyſchina ſmjeje biblijsku hodźinu: Njedźelu l. 3. pop. 1/26 hodźin wola k. Otty Jenſa na Zidowje cźo. 116, wutoru pola k. E. Kunicha w Rodźecach, wjecźor 1/8 hodźin, ſrjedu wjecźor we 8 hodź. w bonje diakoniſkowu w Bjelkowjacach a pjatk wjecźor we 8 hodź. w Turźizach.

S **Bukez.** Njedźelu Jnwocavit rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowjedź, 1/9 hodźin ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Pjatk pop. w 9 hodź. póſtne predowanje. — Semrěli: Jan Hermann Bjerka, ſamkarſki tworjeŕ wot Wujeſku, 16 l. 7 m. 9 d.

S **Budeſez.** Njedźelu Jnwocavit ſmjeje rano 7/8 hodźin ſarać Damaſchka němſku ſpowjedź, 1/8 hodźin ſarać Bołj němſke a we 10 hodź. ſerbſke predowanje. Pop. we 2 hodź. ſakrjana Boża ſłużba. — Schrjedu wjecźor 1/8 hodźin ſkromadźiſna ſchołeſez. tow. Jónſkeje młodźiny.

S **Budyſchinka.** Njedźelu Jnwocavit we 9 hodź. ſerbſke a 1/11 hodźin němſke kemſchenje.

S **Borta.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowjedź, w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Wutoru Jónſke towaršſtwo. — Pjatk wjecźor w 6 hodź. ſerbſke póſtne kemſchenje. — Semrěli: Madlena Kaſakowa, wuſchiwiſny ſe Sobrjenicźiju, mandź. 32 l. 4 m. Martha Lenka Mjerjeź, ſynowſcźepja w Strózi, dź., 15 l. 6 m. Morwonardź. ſynt dźěłaćerja Kurta Lorenza w Barcźe.

S **Hurźinu.** Njedźelu Jnwocavit ſmjeje kand. rev. min. Renez w 9 hodź. ſerbſku a 1/11 hodźin němſku Bożu ſłużbu.

S **Hrodźiſchcźa.** Njedźelu Jnwocavit w 9 hodź. ſerbſka a 1/11 hodźin němſka Boża ſłużba. Predowanje ſo cźita.

S **Hułki.** Njedźelu Jnwocavit 1/2 hodźin ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Pjatk pop. w 9 hodź. ſerbſke póſtne predowanje.

S **Khwaczźu.** Njedźelu Jnwocavit rano 1/8 hodźin němſka ſpowjedź, 7/8 hodźin němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Schwórtk pop. w 4 hodź. ſónſke towaršſtwo.

S **Kluſchcźa.** Njedźelu Jnwocavit rano we 8 hodź. němſka ſpowjedź, w 9 hodź. němſka a 1/11 hodźin ſerbſka Boża ſłużba. Pop. połnuje 1/8 hodźin ſkrom

2 hodź. zhromadźina Zonſkeje młodźiny. — Piatk 27. febr. wjeczor zhromadźina muzikſkeje młodźiny.

S Katej. Mjedźelu Invocavit dop. w 9 hodź. němska Boża słužba.

S Bożźinka. Njedźelu Invocavit rano we 8 hodź. němska ſpowjedź, w 9 hodź. němske miſ. predowanje, k. farar Schäfer z Mjelcho Schwonowa. Sćerka. 7/11 hodźin kemſchenje ſa dźeći. — Pónhźelu 2. 3. we 8 hodź. ſorbſke wotprawjenje, pschedwoſchi i mißionſkowe. — Piatk 6. 3. rano w 9 hodź. ſerbſke poſtne predowanje.

S Budyſchtinka. Njedźelu Invocavit dop. w 9 hodź. ſerbſka 1/11 hodź. němſka Boża ſłužba: knjes farar lic. theol Mrſkat. — Wunoſchk kollekty ſa tſcheſki hibanje młodźiny: 4.35 hr.

S Purſchitz. Njedźelu Invocavit rano 1/8 hodź. ſerbſke Boże wotkazanje, dop. 1/9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němska Boża ſłužba. — Pón. w 2 hodź. w Boſchezach ſerbſke ſchtkemſchenje. — Pop. 1/3 hodź. ſchtefcź. kowarſtwo w dźeſizow w Porſchizach. — Sſrjedn pop. w 4 hodź. poſtna Boża ſłužba. — Semrjela Hanna Sſibikowa, mandźelſka w Boſchezach, 75 l. 5 m. 14 d. ſtara. — Wunoſchk kollekty ſa ſtcheſki hibanje młodźiny: 35 hr.

S Hornjeho Wujezda. Njedźelu Invocavit dop. 1/9 hodź. ſerbſke kemſchenje, dop. w 10 hodź. němske kemſchenje. — Sſrjedu, 4. merza, pop. w 4 hodź. poſtna wotprawjez w pźeſeſiſej ſſuſe. Wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodź.: ſwj. evangelion a wucźba nowo-japolchólſta.

Se Sſtrjepho. Njedźelu Invocavit ſerbſka ſpowjedź a Boże wotkazanje rano we 8 hodź., ſerbſka Boża ſłužba dop. 1/10 hodź., němska 1/12 hodź. — Kollekta ſo wbéra ſa wotſtronjenje nuſy, pſches wójnu nackinjenéj a ſa ſłudanje rowow padnjenych wojakow.

Wérašowſke.

* Sajědojeźenje ſ mjaſom. W Dorſtfelde pola Dortmunda we Weſtfalſkej ſu 30 wołſkow kłoſtrjeli, když běchu rubane mjaſo jedli. Strach wo ſwojezje hač dotal pola khorych njewobſtejı.

* Se Schwindlowego mlyna. Tragiſke pſchetorhnjenje kwaſneho puczowanja polſkeji młodźenu muzdźelkeju, kotrajž w nozy k pówdźeli w Friedrichſhadſkim hotelu pſchenoſowaſchtaj. Młody muž chyſnje w nozy ſe ſwojeje ſtuwy w 2. poſchodźe na balkon ſtupiez. Dokelž pak bě ſchwundowanje na balkonje wotſtrowjene, padźiſ wón na balkon w 1. poſchodźe. Tam woſta ſ cźežkimi ranami na ſtonje a ſe ſtamanymi rjebłami leżo. Jeniu ſu ſo mołwy ſtichaſke. Snjeſnowaty je dr. Ad. Beez z Barſina.

* Pſches ſcźěnu a wjerch. Do kojowſkeho wobchoda na Brühlu w Lipſku dobuchu ſo w jenej ſ poſtkedźnich nozow nutſkamarja. Hdyž běchu leżenu w 4. poſtkhodźe pſchelamali, dobuchu ſo do wobkhodnuch rumnoſczow. Potom wutorhachu dźeru do ſchpundowanja a ſałožbu ſchu do 3. poſtthoda, ſo na powjatach dele puſchcźiwſchi. Na ſamym puczu wróczichu ſo ſ wjele drohotnymi kožemi.

* Cźežke granatowe rozbuchnjenje. Cźežke njeſbože ſta ſo pówdźelu we Schwanebecku pola Schpandawy. Tam buſchtaj rataſkaj dźełaczerjaj ſe granatu roſtrorhanaj. Therźi dźełaczeź ſo cźežko rani. W Schwanebecku bě ſe cźoſu wójny munizijſki ſkład. Na hiſtocźe njewuſłedźene waſchnje ſe granata na bliſke pola pſchiſchła, hdźež ju dźełaczerjo pſchi ſtarim huſta namałachu. Sej kruchom żełeſa ſpytachu granatu roſkłapaź. Pſchi tym roſbuchnu tuta. Dźełaczerjaj Oliſcha a Halſchel ſo morſchtaj. Dźełaczeź Schubol ſo cźežko rani.

* Semjerjenje w Belgiſku. W dźełach Belgiſkeju wrovinzow Lüttichu a Luxemburku ſaczuchu w nozy ſ wjele jara mózne ſemrjenje, kotrež 30 ſekundow dołho ... Pſchi tym bě wótſke podheſtki hrimot ſłyſchecź. Storki běchu tak mózne, ſo na wjazy meſtnach meble ſpadachu. Wjele khěžow ſo pukny. Jedna ſónka ze ſtrachom wumrě.

Dopomnjeze na ſhožowne łéta

O, kak ſo cźaſy pſchemėnjuja,
Mój luby Bożo, na ſemi!
Te dźenź' mje ſaſo dopomnjuja,
Kak ſhožowny běch w mandźelſtwi,
Te łéta ſu ſo minyle,
Kiž ſa mnje běchu ſhožowne.

A hdyž ja dźeiſa wróczo hładam:
Kak derje běſche tola mi.
Tuż praju: Sſebi tubje żadam
Je wuſiwacź laſy na ſemi.
To pak ſo tudy njeſtanje,
Sſmjerć mandźelſku mi wotwjedźe.

Kak rucźe tola cźaſ pjecź khwala,
Łét dwaceźi 'ſom laſchło je,
So towaršicka ku wot mje wſata,
Kiž lubowach ja ſ wutrohy,
Nėkt wopuſchcźeny ſteju tu
Kaž zuſonik na roſpuczu.

Kak ſhožowny je mužſki tola,
Hdyž pichi ſebi na tojwaſchtu;
Tuż prajach jich: „Bź Boża wola,
So ſhubich ſwoju mandźelſku,
To na mnje dopuſchcźene bź,
Knjes Jeniuź k ſebi cźehnje mje.

Hoźkruncje ſo mi druhdy ſtſchcźe,
Tón Knjeź tych ſwojich trołchnje.
Sſamtutki ſteju tu na ſwėcźe,
Mje roſoſcź wopuſchcźiła je.
A duſcha ſebi požada
Tam być, hdźež moja mandźelka.

Nėkt ſteju ja tu wopuſchcźeny
Mój dom, wón ſa mnje puſti ſe,
Wot druhich ſwun ja łazniwany,
Teź maju hiſchcźe wjeſele,
So ſwun ja nėkto wołhudnyk,
Jich ſ khudoby pak wutorhnyk.

Hdyž khudeho tu wohdarjuju,
Kaž Boże ſłowo wuczi naſ,
Ja teho ſrudnje wopſakuju,
So tałke nejdźałny je cźeſ.
To huſto tuoy ſhonimu.
So njedźał ja mſdu bjerjemy.

Mój luby Bożo, wdaj temu,
Kiž njeoſakuy je na ſwėcźe,
Sſmoź junu tola ludźe jemu
Schcźe wotwuczeź teź ſwėdomnje.
Schoź na ſwėcźe je ſtomdźił tu,
Sſo dopomni na ſmjertnym dnju.

Tuż ja hej niczo njepożadam,
Hacź ſo bych bórzy wuſchoł tu,
Ja nikoho tu njeſtałamam,
Wſcho dobre łádźom' popſcheju.
Ja ſ nutrohu ſtej pſcheju tu,
So ſhóźnje wołſal poczahnu.

O, derje temu, kotrejž może
Tu wotenźeź ſ dobrym ſwėdomjom
Tom Jeniuź ſcźele ſtote róże,
Hdyž pódźe ſ tutoh ſwėta dom.
To je teź moja nadźija
Hdyž ſe ſwėta mje jawoła.

J. L.

* **Wuhojenje hluchoſcźe ſ lėtadłowym padnjenjom.** Swobdźinowy pad wuhojenja hluchoſcźe ſta ſo w Palm-Beachu we ſtacźe Florida. Nėhdyſchi cźeſtí wojak ſ mjenom Samuel Bondjar, kotryž bėſche dospołnje hluchi, leźeſche ſ lėtadłom. Hdyž běſche lėtadło 5 700 metrow wyſoko, puſchcźi ſo na dołho ſ wulkej ſpėchnoſcźu na ſemju dele. Hdyž Bondjar ſ lėtadła wuleźy, ſpóſna ſ wulkim ſpodźiwanjom, ſo ſaſo dospołnje ſłyſchi. Tutón pad wuſtudźi powſchitkownu ředźiwoſcź. Wuſtojni lėkarjo pſchiſpiſuja wuhojenje ſłuchkowanju wołwėtrowcho cźiſchcźa, kotrejž je koſcźe roſcźahnuli. Pſched nėkotrymi njedźelemi pſibaſnuy wo podobnym padźe, hdźež mloda Jendźelcźanka na ſtonje waſchnje ſaſo ſłyſchcźeſe dóſta. Doſcź pſchicźiny, ſo ſo lėkarjo bliže ſ naležnoſcźu ſaběraju.

*× **Kak wjele cźaſa ſo w Ameriju k natwarjenju automobila trjeba?** We amerikanſkich nowinach ſ Milwauke piſaja, ſ kajſej ſpėchnoſcźu ſo w Ameriju automobile twarja. To teź ſ teho widźimy, hdyž cźitamy, ſo ſu tam w ſańdźenym lėcźe wojazy dwěli ſchtyri milijony cźeſnych woły abo automobile twarja. Sa hromaduſtajenje taſkeho lėcźe wot 300 dnjow 13 333 wołow, abo na jednu hodźinu wóſmohodźinſkeho dźełaſſkeho dnja 1166, abo na jednu minjiſchinu 28 wołow. Tak natwarjeni tamuy automobilowy kral Ford w Detroit 28 hotowych wołow w jenej minjiſchinje. Ford ma we ſwojej dźełarni w Rouge nėhdźe 48 000 dźełaczerjow a w Highlandźe pak nėhdźe 61 000, wſcho hromadźe potajkim 110 000. W Rouge twarja ſo cźežſke woły, a jenotliwe dźele lohtich autow. W Highland Park pak lohke woły abo automoible twarja. Sa hromadułtajenje taſkeho woła trjeba ſo ¾ hodźiny wot ſpoczatka hacź do wotwjedźenja ſe ſtamtnej mozu. Cźi dźełaczerjo ſteja w dwójnym rjedźe, ſ kóždeho boka bjeſkónczneho rjeczaſa, na kotrymž ſo jim jenotliwe dźele pſchiwoſuja. Wot njemiſchiny k njemiſchinje powjetſchuje ſo wobraz a krótſi cźaſ je motor ſ njeliczomnych dźelkow a dźełowa hromadźe ſeſtajeny. Pſchi tom ſo wot jeneho dźełaczerja k druhemu pomaku hiba. Kóždy ſ nich ſwój pódźeł na nim wukonja, a ſa 45 minjiſchinow je na tamuy tónz rjeczaſa dojeł a to tak dotwarjeny a wuhotowany, ſo móże ſo do fkłada dowjeſcź. Tu jón hnydom k wotpółſtanju ſhotowja. Teź pſchi tych jenotliwych dźełach ma kóždy dźełaczer ſwoje měſtno a wón njeje nicźo druhe hacź jene kolesło ſ luftymi łudźkami, kotrež ſaſo do druheho ſapſchimnje, wob dźeń 8 hodźinow dołho. Pof hodźinu je ſa jeſcź potrjebne. Tak to dźe, měſaczy, haj łéta dołho. A hdyž je cźłowjek ſ teje dźełarnje tych 1000 dźiwow wuſchioł, dha na mnohe pſchiſtódźe, kak dołho ſu tuczi łudźo wukmłi, tuto kuſkarſtwo dokonjecź? Dale ſo prascha, kak to cźi ludźo iwudźerja, ſtajnje to ſtamo a ſaſo to ſtamo! A kajſi podźeł dźełaczeź na tuttym dźéke ma? Firma bratrow Dodge w Detroit, kotraž maja 180 000 dźełaczerjow a kóždu njemſchinu jedyn wós natwarja, maja ſtamjnu jelekoliſtenju. Tam móże cźłowjek wobſtejdźowacź, kak ſo ſe ſhrihnow hacź k hotowoſczi wſchitko dokonja. S tyka ſu żeleſo a wordwołbitoſcź Dodge-wołow. Dokładnje ſ worzła je teź horny twar. Cźłowjek niemóże ſo dobźiwacź, když widźi, kak ſo ſa nėkotre wokomiki jedyn worzłowy kruch ſ jeniczkim wutłoczenjom tak ſmjecze, ſo móże ſo ſa nėkotre njemſchiny jako hotowy wós do barbjeńnje dowjeſcź. Tam jón nij jenaj ſ barbiczom, ale ſ krjepjawom ſ lakom polěwaja (to rėka nij ſ krjepjawu kaž ſahrodka, ale mechaniſzy). Na to jón do piezy ſtunu. W njej je 550 ſtopjeńkow horzoty. Tu jón wuſuſcha a cunaſerja. Nėkto pſchiſtódże do druheje piezy, hdźež wuſtudnje. To wobjetnje ſo ffi raty. Wós ſ drjewom njehoźi ſo jenże tak pſchihotowacź, dokelž to drjewo jenże njebu horzotu wudźerżało. Sſo wź, ſo wołebitoſcźe dźela a pſchihrawu jenoż wuzejmy dźełaczerjé ſnaje. Druhim dha ſo bycź kuſkarſtwo. Dźeńſa ſa 500 dollarow Ford Fliwer a ſa 5000 dollarow a wjazy najwołebnińſchi automobil dóſtanu. Pſchiſtopmnjenja hódne je, ſo Amerika pſchezo bóle a bóle wocźiſnjene woły ſanjecha a ſ wjetſcha kryte twari.

** **Sſo pſchepłapła.** Knjeni: „Cźehodła ſcźe ſwoju prjedawſchu ſłužbu wopuſchcźiła?“ — Sſłużobna: „Dla maleho hólza. Tón je pſchezo pſches kluczowu dźeru pſił do wocźi duk.“

Listowania.

M. T. Dokelž ſo tu wo pożczonku jedna, je derje, ſo ſo w běhu jeneho měſaca najprjedy wupowědźi, ſo njeby nėkto pſchecźiwo tomu mohł rjecź. Hałe potom, hdyž je wupowjedźeniſli cźaſ wotběżał, ſmě ſo ſkorźicź. Hacź ſ tym nėkto dospėjeźe, ſo dopręde nicźo wėcźe njemóże. Ale ſpytajcźe tola. Macźe potom ſudniſku dołonku w ruku, kotruż móżeze na 30 łét dołho wuttrjebacź. Najprjódy by jenoż porucźenſcź wupłacźenja (Zahlungsbefehl) dowołeny był.

A. G. 100. Na podłožku lėkarſkeho wuſwědcźenja njeſmeji pſchiwiſacju dźeſeſa nicźo napiſchecźo. Wumėnja wjes dźeſcźom (reſp. jeho ſakonſkeho ſaſtupjerja) a teho, kiž je pſchiwoſnje, dyrbja ſo w pſchitommoſczi w o b ė j u dźełow pſched kuſnikowym a notarom ſtacź. Wſchitke teho ſe ſłuſnike wobſtrowjenje trėbne a jeli dźecźo hiſchcźe potom prawe njeje, teź dowolnoſcź ſaſtaracźerſkeho ſuda (Vormundſchaftsgericht). To je wėſo ſe wſchelakimi wuſdawkami ſpjenocźene. Kedko wone wucźinja a kajke liſcźiny (Urkunden) ſu k temu trėbne, ſhoniesze pola kóždeho notara.

Swójbne powjeſce.

Swėrčołoj: Emma Reichardowa rodź. Strohbachez we Wětej Wodźe.

Semrčołoj: Emma Dutzmannowa rodź. Cźinſkez w Kamjencu.

Hawſke wozjewjenja z Budyſina.

Puncź ſ Demjanom do Drjeczina wotſanje dla pſchetrjenja tamnišcheho mosta wot 25. 2. ſem na cźas dźełkow zawrjeny. Jėdźicź móże ſo na Kocźizu abo Nowu Demjanu.

tłaich wo...łosćej ... płahowarjo? ...
*...jenjorjow ...o **prózuja**, pšcheł... wupłodźicz...*

Wopomnićź dwrbiny, ...o ...o wjes pšche wjele ...mje/njemi tola **nětkle** w ...oseńenju, wunoschku, sprawjenju rumaja a ...o ...a jedyn a tón ...emy samór abo jedź jenak derje trjebać hodźa. Jenoź take druźiny dwrbja ...o ...wuběracź, kotrejž ...u ...o po dokt...olětnych pruhowanjach ...a woprawdźe dobre a ...hmone wuwołaśe.

Jenoź te druźiny njejsu ...o do tuteho ...apišća pśichjake, kotrejž ...u jenej we wěsćich krajinach domjaze a ...nate. Te pak ...u tam tak powšitkownje ...nate, ...o njeje trjeba, wo...ebje na nje pokasowacź.

Sapišć ...eleniny.

Pśichitkrućśenja, K ...o rěło, ...ź ...o k warjenju abo ...e kładźenju pśichi...dźa. S = ...k ...uśchenju, W ...u wyso...e druźinu. Wšyśe druźiny ...a kładźenje a ...k ...uśchenju ...u ...eź ...hmane druźiny ...a wšyśkne pśichetrjebanje.

1. Buny.

a) **Rjiśe buny**: „Kaiser Wilhelm“, ...ažne, ...elene truki (...k ...esanju). „Saza“, ...ažne, ...elene truki S (...k ...amanju). „Heinrichs Riesen“, ...i pśipanymi bunami, ...i nitkomi a bjes nich, ...elene truki K. „Hundert für Eine“ (prinześka buna), ...elene truki K. „Zucker-Perl-Perfektion“ (prinześka buna), bjes nitkow, ...elene truki K. „Wachs Ideal“, žołte truki K. „Wachs-Riesen-Säbel“, žołte truki.

b) **Wijate buny**: „Phänomen“, ...elene truki K (buny ...k ...amanju). „Meisterstück“, bjes nitkow, ...elene truki K. „Rheinische Riesen-Zucker-Brech“ (Rheinische Speck), ...elene truki K. „Hildesheimer“, ...elene truki K. „Goldkrone“, bjes nitkow, žołte truki K. „Riesen-Zucker-Brech“, žołte truki K.

c) **Tołste buny** (...ahrodnjśe buny = pu...śte buny): „Dreiźig bźe“ (maja bźe buny, bźe ...ejźa, bźe ...thadźeja). „Stafferts Riesen“.

2. Hróch.

a) **Bźelinaty hróch** (Schäl- oder Kneifelerbsen): „Saza“ ...ara ...ažna, 60 cm W. „Buchsbaum“, nišći, 30 cm W. „Porjedźeny pyst“ (verbesserter Schnabel) 120 cm W K. „Porjedźena ...elena Folgerjsta“ (verbesserte grünbleibende Folger), 100 cm W K. „Pyche bohata“ (Ueberreich abo beautiful), ...ažne, wo...tanje ...elena, 70 cm K.

b) **Markowśti hróch**: „Withamśti dźiw“ (Wunder von Witham), 70 cm W, K a S. „Moringia“, napołwyso...a delikateź, 70 cm K a S. „Telefon“ 120 cm W.

c) **Zokorowy hróch**; „...ažne nišśe“ (trube niedrige), 40 cm W. „Moerheimste bźe hobry“ (Moerheims weiße Riesen), 150 cm W.

3. Kórki.

„Se wšyćkich najlěpšcha“ (Beste von Allen), tórka ...a parnišćeja (Mistbeetgurke). „Roos Treib“, parnišćowa tórka (Mistbeetgurke), „Sźrjedźno dołha, ...elena polna“ (Volltragende), ...a ...oloj a ...e kładźenju, „Grochlička“, dołha, ...elena, najlěpšcha ...oloj...owa a ...e kładźenju, „hadowa“ (Schlangengurke), dołha, ...elena, „Parižśa ...itkowa“ (Pariser Trauben), tróška, ...elena, ...a kładźenje ...i popjerjom, K.

4. Kał.

a) **Kwětkaty**: Erfurtśti palcźik (Zwerg), najla...ńišći wonka we ...ahrodźu a ...a parnišćeja, „Frankfortske hobry“, (Italjske hobry), pósna druźina.

b) **Cźefwjeny**: Erfurtśti ...ažny maly a ...rebcźefwjeny, „Westfalija“, ...ažny, „Westfalija trajaza“ (Westfalija Dauer), „Danske kamjentwjerde hłowy“ (Dänischer Steinkopf), wobaj ...taj trojejej druźinje ...a ...mu.

c) **Bźely**: „Ditmorśti“ ...ažny, „Eutkuizenska ...kawa“ (Ruhm von Eutkuizen), ...rjenjo...atu, „Brunswiffśti“, wulki, ...ulojty, ...plaznjeny, „Ditmarschensti septembrśti“ (popołdnaj ... bźelej nasymśtej, wo...ebje ...a kśiśaty ...at), „Danśti Amali“ (dänischer Amager) a „Westfalija“ (wobej trojasej ...inje ...a ...mu).

d) **Wirfingfki**: „Sažny dwojnźeźacźny“ a „...ažny ...ingfki“ (wobej ...o też ...a parnišćejo hodźitej), „...elejna ...kowa“ (Eisenkopf), ...ažna „Veritas“, wulke pó...dne „...oltz Hollandske“ a „Westfalija“, ...oltzy ...ymśki, wobej ...tej trojejej druźinje.

e) **Rožicźkaty**: „Herkules“, nišći, „Dreienbrunnśti“ (Dreienbrunner), na pok wyso...i, „...wjerdy a wjele“ (fest und viel), wyso...i, kotrejž je mózno mjeź druhi ...adźecź (pśches ...mu trajeza druźina).

f) **Kopjeśkaty, ...eleny abo ...ymśki ...at**: „Nišći, ...elenj, wo...ebje tudźeroty“ (extra trauser), „na pok wyso...i, cźemno-eleny, ...oź mićch ...udźeroty (Moorkrauser).

g) **Kólrabi**: Bźety, pražśi, ...ažny (Treib) ...a ...ahrodźe a parnišćejo, „bźety a módry delikateź“, „Goliath“, pó...dnj módry, trajaza druźina.

5. Karoty a morchej.

„Parižśe wili“ (Markt), ...ulojte make ...ažne (...a parnišćeja). K „Dunkierśti“ ...ažne karoty. „Nantaiserśti“ po...iedźene, po...dołhe, ...rěmjo...ažne karoty. „Sudenburgerske“ dołha cźerwjena morchej, trajaza druźina.

6. Por (Porce abo Lauch).

„Franzowśti ...ažny lěźny“ a „Brabantśti ...ymśki“.

7. Radišk.

„Dreienbrunenske“ ...ulojte, ...chorlachcźerwjene, a „Expreß“ ...ažne, ...ulojte, ...chorlachcźerwjene, ...i běłymi tónćkami, a „Würzburgske hobry“ (Würzburger Riesen), wobej wonka do ...ahrodźi.

8. Retchej.

„Jutrowny postrow“ (Ostergrüß). podobnjo...a bźela. „Podołhoja, bźela japanska lěźna“ (ovole weißfarbene japanische Sommer“). „Münchowske piwo“ (Münchener Bier), bźela podołhoja na...ana. „Kulojta cźorna ...ymśka.“

9. Cźerwjena repa.

„Egyptowska“ ...ažna, ...ulojta, ...plaznjena, cźemnocźerwjena. „Cźornuch“ (Neger) cźornocźerwjena, napołwodołha.

10. Kólrěpa abo kulawa.

„Perfektion“ króttołopjenata, nězna (zart), žołtomjažna „Hofmanowe žołte hobry“.

11. Jedźne rěpki (Teltowske).

a) **Mejske**: „Münchowske ...ažne“ (Münchener Treib), ...ulojta, ...plaznjena, bźełohłowcźkata. „Amerikanśta“ ...ažna, bźela, cźerwjenohłowcźkata;

b) **na...ymske**: „Teltowske“ abo make, bźele mrocźanske (märkische). „Kulojte bźele“ cźerwjenohłowcźkate. „Dołhe bźele“ cźerwjenohłowcźkate.

12. Ssolotej.

a) **Hłowcźkata**: „Böttnerjowa ...ažna“ (Böttners Treib) ...a parnišćejo. „Mejśi kral“ (Maikönig), najža...ńišća wonka w ...ahrodźu. „Ssałohjenz“ (Trotzkopf), žołta a bruna. „Wulpéch Holzschuha“ (Holzschuhs Erfolg). „Bjes pšchikoda“ (Deutscher Unvergleichlicher). Pósledne wšyśe ...i druźiny ...u lěźne a ...orzotu ...nješu. „Symśla butrowa hłowcźka“ (Winter-Butterkopf) a „Nansen“ (wobej ...tej ...ymśtej druźinje).

b) **Endivienśka** (...chcźerbak): „Moch“ (Moos), drobnowudźerjowa žołta na...ymśta. „Eskariol“, ...cźeroka po...nowutrobicźkata ...ymśka.

13. Selerij.

„Delikateź“, „Imperator“.

14. Spinat.

„Cźemnoseleny“ po...śe ...thadźowy ...a na...ymśki wu...ow. „Hobrki gaudry“ nalětny a na...ymśki. „Juliana“ nalětny (jara po...śe ...thadźa). „Viktorior“ nalětny.

15. Tymaty.

„Tukswood“ wuprubowana ...ažna (...a parnišćejo). „Lukulus.“ „Rjana lothrinśta“ a „Danśti export“.

16. Zybla.

„Žitowśte hobry“ žołta ...ulojta. „Hollonske“ ja...nožołte ...plaznjene, ...ulojte, ...wjerde. „Brunswiffśte“ (Braunschweiger) cźemnocźerwjene. „Kralowa“ (Queen) bźele ...ažne.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 9 Budyšin, 27 małeho róžka 1925. Lětnik 32.

Wobydlenjcko pša.

(Ś d wobrazami.)

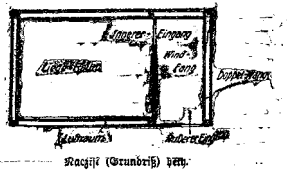
Hižo loni śmy w „Sserbśim Hospodarju“ wjele hěty wobrośili. Syma je hišćcźe. Na polach ...iemjośćich hišćcźe wjele ...apołecź. Někotreźkuli na...ich ratarjow je wu...tojnu pośłak. Podła wuźitneho gratu wubjéka ...ebi to a tamne wuźitneho do hospodarśtwa. Tehodła śměny ...ebjbłitnosć na

Héta, ...akaš ma...e bych.

...o a tamne wobrocźiśi, kotrejž moh...i ...ebi ...am ...hotowicź. Do tajśeho jednoreho twara ...łuśka ...ej ...powa héta, kotraž pśej cźopku, ...uźi a ...trowy ...thom posćiśi.

Wučeni ...u ...pónak, ...o ...o pśi...i wulkej horizoce ale ...eź ...pśi ...urowej ...iśeśanzu lohzy ...taźa. Po pobłednjej

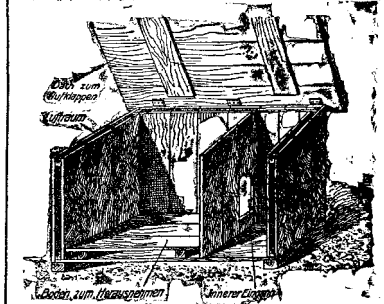

Nacźiśi (Grundriß) ...emy.

...olhe a ...rutej ...mje w létomaj 1923/24 wjele ...pow na ...kazenośćj ...thori a wjele njesboża ...awinowachu. Druhdy ...eź ...tak ...chpotne héty wuhladaśch, w kotrychž ...o wbohi na ...jećaśi ...wjasany poš ...śeh ...urowej ...iśeśanzu wuikowachu njemóge. Ale ...eź ...łónzo njehaćene w lěcźe na héty wbohejho cźuzała ...makł.

Hižo loni w naśchim nastawku hétu poru...ajśchmy, kotraž pśej ...kopke bydleńcźko pśichitotuje. Sastup do njeje njesmějł njetrjebaśchi wulki być. Ludźo tola ...eź w ...mje, w kotrych bróžnjach pśichi ...cźeroko wotewrjenych wrotach njebydla. Naśch wobras pokaźe nam héty ...i dwěmaj dźěromaj, prjedy hač poš do ...wojeho hnězda ...aśéhy.

Tak wětr njesamóže hnybom na pša ducź ani deschcźik ani ...neh a lodojtu ...mu na njeho ...chwihaco. K temu mózesch hišćcźe ...pśched ...rédnej dźěru ...awješt pśichi...inićź. W tajśim ...kowje ...mjerny poš, kaž w cźopkej ...iwicźy bydli. Dale nam 3. wobros pokaźe, ...o na dno rumcźka, hdźeź ma poš ...woje hnězdo, ...o hišćcźe jena desta na dwaj k njej pśichi...lepanej prékuschaj położi. Za ...o lohze ...i njeje wojśe, ...o

Śmutkowniśći héty.
Dno, kotrejž ...o wutwéhnje. Śmutkowna dźěra.
Tśécha, ...o mohła ...o wor...śiniśź.

mohła ...o hdyž a hdyž ...horzej ...odowej wodu wotpókaź. Séźeny héty njech ...u ...eź ...dwójnych deskow. Mjes ...wonkownej a ...mutkownej deśu njech je 5—10 cm ruma. Powěrh w ...tymle próżdnym rumje lohzy njestudnje ale wohrjewa. Hišćcźe cźopliśće budźa héty, hdyž ...o do tuteho ruma pochowa muczka (Torfmull) na...ypa. Dale je radno, héty niz ...i tśécku, kotraž na wobej ...tronje, ale tajśu, kotraž jenoź na jenu ...tronu nawiśuje, twaricź. Wyšoka ...cźeka héty njech ...o pichi twarjenju ...iaji. Tśécka njech ...o na bancźiśi pśichi...cźinja. Héta hodźi ...o potom kaž ...chinja wotcźiniź a lohzy wuczi...cźiśź. Ma-li héta dwoju ...ěru k ...mutkowanju, njemóhł k ...pśej, je-li nocźagł ...i héty, je-li by młode męć abo thory być. Dokelž ma héta wéko, mózesch je ...o...ebnycź a do ...mutkownośće héty ...o...lahnyź. Je-li tśéchu tajśu natwarjiśh.

ſo do wobeju ſtron namiſuje, dyrbjał jenu ſtronu k moteſi njenju pſchipraworjeć. Jeli je w lěcje jara ſzopło, trjebajſ tſechu jenoż trochu powoczinjeć, tak wěm hětu njenje pſchetſechnje. Pſchi myſokej ſcjenje, tam bohjeż banty pſchicjehnjſch, tſecha wo wjele pſchewiſowacz njetrjeba. Pſchi niſkiſej ſcjenje trjeba bóle pſchewiſowje a ſchkita ſcjenu pſchi ſchwitzhotym deſchczu, ſo njeſmoknje. Kuu, w kotrymž pěez hnězdo pſchihotujeſch, dyrbi runje tak dołhi kaž ſchérofi a niz pſche wulſki bycz. Sſkoma dyrbi pěa koło wokoło wobdawacz, ſo by jeho wobrjezwała.

Dźěrj k nutſwaženju dyrbja wot ſemje powyſchenu kromu měcz. Kroma dyrbi ſtečinu hacz ſchtwócžinu ſcjeny wyſoka bycz. To k temu pſchinoſchuje, ſo je lěhwo pěa cžopliſche a ſo ſ rjeczajom telko ſłomy ſ bětu njeſczaha. We ſjmje mohł zuku hětu ſe ſelom (běrnjazym, hrochowym, bunjazym atd.) wobtyłacź. Sſo wě, ſuche dyrbi bycz. Sſkoma pſchelohze pſchemoka, thiba-li, ſo chzeſch ju hſchcze ſ deſkami poſkacź. S hnojom ju wobtyłacź, njeje radno. Hnojowa wón ſtaſy pěez cžuczanje.

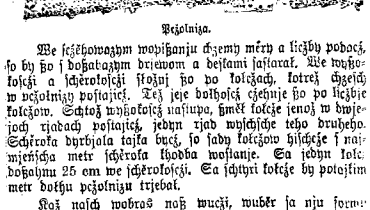
Niedy ſo tola tózby wobžědźeć pěa ſwěrzu ſa to poſtara ſo by ſwěrzu kraſnik ſtatoka měł cžopku a ſuchi ſtrow. Też ſtare hěty dyrbjał tak wuhotowacź, ſo by poż w nich ſo derje cžuł.

Pczolarſtwo.

Pczolniza.

(S wobrazom.)

We ſymſlim cžaſu móże ſo wulkojny pczolaſ też na twaŕ pczolnizy ſwaſicź. Jednora drjewjana thežka, kotruž ſ popu pſchikrywjeſch, ſolnje doſaha, ſo by w nej ſwoje thołcze poſtajił. We wulkoſcji dyrbjſch ſo zule po tym ſtožowacź, kelko kołczow wobſtejeſch. Sady kołczow dyrbi thodba wotſtoź. Po njej dyrbi ſo też ſchérotkicz pczolniza ſtožowacź. We thodby ſem dyrbjſch ſwoje kołcze w lěcje wobſtaracź. Pſjedy hacź ſapoczinjeſch twaricź, dyrbjſch ſebi pſchemyſlicź a wuličicź, kelko budźeſch drjewa a deſkow trjebacź, ſo by to ſ nim we prawom cžaſu ſaſtarał.

Pczolniza.

We ſcjehowazym wopiſanju cžkemy měry a liczby podacź, ſo by ſo ſ dobatazym drjewom a deſkami ſaſtaracź. We wotſtoſkoſci a ſchérotkoſci ſtožuj ſo po kołczach, kotrež cžaſeſch w pczolniznj poſtajicź. Też jeje dołhoſcź cžehuje ſo po liczbje kołczow. Schtož wuſotkicź naſuwa, ſmeſ kołcze jenoż w dwjeſoch rjadach poſtajicź, jedyn rjad wyſchſche teho druheho. Schérotka dyrbjała tajka bycź, ſo ſady kołczow hiſchcze ſ najmjenſcha metr ſchérota khodba woſtanje. Sa jedyn kołc dołhi 25 cm we ſchérokoſci. Sa ſchtyri kołcze by potoplim metr dołhu pczolnizu trjebał.

Koż noſch wobras noż wucźi, wuděr ſa nju formowanu ſchérokoſcź a dołhoſcź. Tjeſka njech je ſ popy. Do ſodnjech na pół metra ſpaduje. To rěka, ſadna ſcjena dyrbi pół metra niſche predneje bycź. Pſchi wotſtoſkach kołczach pomjo ſebi dyrbjała dwaj metraj dołha bycź. Lěpje wſchak je, ju hſchcze nješchto dlěſcha natwaricź, to měł ruma ſa dalſche kołcze, je-li ſo ſo cžaſ pczeły roja. We jednych ſwiſkach pſchiprow durje tak, ſo móżeſch ſ nimi do thodby ſaſtupicź. Te dyrbiſch ſa wożebity ſtoky pſchicjinicź. Tehodła trjebaſch pſchedewſchim pjeez ſtokpow. Kóżdy ſ nich ſamj 70—80 cm hłuboko do ſemje. Sčeko wobličź wuſokoſcź ſtokpow. Wuſeni rjad kołcžow ſtaj na prěkuſche, kotrež ſu 40 cm wyſchſche ſemje. K tym pſchiličź wuſokoſcź ſwojich kołcžow dwoju. Mjes delnjmaj a hornjmaj prjekuſchomaj woſtaj doſcź ruma, ſo móhł kołcze łohze ſ prěkuſchow bracź. Wſchitko tole ſwěru wobkedźbuje, dołanjeſch měry ſa wuſokoſcź pczolniz a tak wuſkoke dyrbja te preez jej trěbne ſtokpy bycź. Te daj 15×15 abo 20×20 granite wotczeſacź. Kónzy, kotrež do ſemje pſchindu, we wóhnju trochu wopal, ſo tuńke njebychu. Je-li je pczolniza 2 metraj dołha a ſadna ſcjena połdra metra wuſoka, trjebaſch ſa tule ſcjenu łožnych

metrow (Quadratmeter) . . . . . 3,00 mtr.

ſa wobej ſwiſkli 1,5 mtr. ſchérofa a 1,75 mtr. wuſoke, jene ſwiſkle wofoko 2,7 mtr., wobej 5,40 mtr.

ſa tſechu, na wſchěch ſtronach pſchewiſowatu, 2,2 a 1,8 4,00 mtr.

wſcho ſpomadźe potajkim 12,40 mtr.

Sadnu ſcjenu dyrbjał ſ wokenzu wuhotowacź kotrež ſo wocźiniecź hodźi, ſo by ſwěrſko měł, hdyż ſady do kołcžow pohladujeſch a w nich dźěłacź. Wokna njeſtuj radne. Pczołki, kotrež jady ſ kołcžow łěkaja, bychu ſo po woknowych ſchkleuzach łažo, do ſmjerzże wuběhaka. We ſjmje dyrbjał pczolniznu pryedu je ſaſtawu ſowrjeez. Tuta ſaſtawa njech w bantach thodźi, ſo ſo hodźi w naleču ſa wulět pczołkow poſſebnjeez. We ſjmje pak njech ſo dele puſchczi a ſ wożebitemi hołami twjerdże pſchiſtpinje. Sa tule ſaſtawu trjebaſch, jeli pczolniza dwaj metraj dołha ſchtyri Kółne metry. Saſtawa dyrbi dwaj metraj ſchérofa bycź, ſo by we ſjmje kołcze dokładnje pſchikſtykowała. Prikuſche, na kotrež kołcze ſtajeſch, dyrbjeli horjeka ſnano 10×10 cm tołſte bycź. Tute brjadki wotvorchuja ſaſo na prěkuſchach, kotrež ſu ſtokpom pczolniznu pſchibite. Pſchi dołhich pczolnizach dyrbjele kołcze noſchoj rjadki tu a tam na łoſtilach wotpoczowacź.

Wohrożena paſtwa pczołkow.

K ſchkitej taſkich roſtlinow, kotrež pczołk ſeſiwja, ſu w wſchelakich krajach němſkeho ſtata polizajſke poſtajenja. Pſche wſchěm je ſakalane, wjerdowe mjaſo do wobhoda pſchinjeſcź a je pſchedawacź. Jeli njeſtu polizajſke wſchenoſcze kruże ſapſchimnyli, dha je to wěſta pſchecželnoſcź napſchecžo ſahrodnikam. Nětko je moda, kčejaze wjerdowe mjaſi w woknach, horuzach a wěnzach měcź. Pczołarjo ſo ſ poknym prawom pſchecžiwo temu wotbaraja, ſo ſo bohmina na to waſchnje ſ hromadami w ſmjerdže niczi. Pczołarſtwo cžerpi tak hižo nuſy dojeź. Wozay hacź ſpecžina wſchěch ludow (pczołow) je w poſledninaj ſtomaj ſaſchła. Jeli ſo hić w ſaźnym nałěcžu hiſchcze ſpowaze ludy njewuthowaja a ſo plahuja, njebudźe ſ nich w běhu lěta wjele woſtacź. K temu ſłuſcha kwětkowa muczka, kotruż niczo ſarunacź njemóże. Tutu padawa wożebje kčejaza wjerba. W Bernau a w Friedrichshagen pola Barlina bydźa pczołarſke towarſtwa temu, kaž teho wobſtorži, kaž je wizki motrěſkał a pſchedawał, w hódnym paſze punt mjedu, a hiſchcze dalſchi punt, hdyż ſu wobſtorženy khoſtany. Tak daloko njedyrbjako tola pſchińcź. Pczała je ſa ſad a pkahowanje ſjmja njeparomna. Schtož wona njepaſrědnje twori, to mohło ſo na jedyn żeleſnitſki cžah nałaſcź, kaž wot Barlina do Pariża doſaha. Tehodła dyrbjał ſo tóżby wo to ſtaracź, ſo ſo njebychu roſtlinu niczile, kotrež pczoły żiwja. Poliziju dyrbjeli wo tym ſdobne podvjeracź.

Pjerinarſtwo.

Młode libjata.

Młode libjata dorje cjahnjeć, njeje pſche cjeſko. Po ſtarych naſſonjenjach ſo ſwjetſcha dźenſka huſbarſtwo haji. Po ſtarym nałożku huſy ſapoczinu hižo kóż januara nadbdowacź. Starka ſnjeſe łóżdej dwaj dnjaj jejo. Na nje ſ pjerom cžiſto napitaj. Te kedźbliwje thowaj. Huſyza ſnjeſe 8—15 jejow. Sčm pak huſy, kotrež 20, 30, haj 60 jejow ſnjeſu. Naſche hoſpoſy tajke huſy, kotrež telko njeſu rady nimaja, dokelž tajka huſyza poźdże abo ſ ſyła njelahnje. Naſche hoſpoſy na to hladaja, ſo bychu ſo libjata w měrzu dypale. Potom je w iunium hiſchcze druhe lehnidło możne, dokelž buchu ſo jejta pſchi dołhim leżenju ſtajnje podpołoka ſo druhim jednožnym ſtarkom. Hdyż je ſtarka dołcź jeji ſnjeſła, woſtanje na hnězdże ſedźo. Naſche hoſpoſy praja, wona chze ſedźecź. W hrodźi abo kolni, nětdy tež woſtrwi pod łamku hoſpoſa ſtarzu hnězdo ſhotuje. Na dno měrneje hrodże abo kolnje położ dwójny wěnz ſyhełow. Jón do pokoja ſ pjerichczu wupjeln. Na nju ſpóſcekaj ſkomu, to' ſo je ſtriedźo dok. Do njeho ſkładź jeja. Na nje nałaſ ſtarku. Cžaſto widźimy, ſo huſyza do ſuda naładuja a do blisſoſcje kachlow ſtaja, ſo by ſtarka w doścź cžopłom lahnyła. To njeje radno. Tam je pſche ſucho. Schćerpana ſmjerdnje a ſo dypożym libjatom njeje mózno, ju pſchedypacź. Wone ſahinu.

Na hnězdże ſedźoza ſtarka ma ſo druhdy do wody puſchcźicź, ſo móhła ſo wokupacź. S tym jeſta womacza a potom ſo libjata lěpje lahnu. Huſyza ſedźi 28—30 dnjow. We tym cžaſu ſo w blisſoſcji, klepacź, buchacź a wołacź njeſmě. Hewak ſo dypoże libjata pohłuſcha a ſahinu. Hižo pjchi ſedźym ſaſchkodženju wumru. Tehodła njedyrbja ſo ſalehnjene jeja pſchenoſchowacź. Też dźěcźom dyrbjało ſo w blisſoſcji ſo dypożych libjatow wotke hrożkanje ſakalacź. Po ſchtyrioch njedźelach dypaja ſo młode libjata. Sthorpanu pſchedypaw pcži wumoża ſo ſ jatwa. Młode libjata ſtaja ſo w hornju na cžopło, pſchetcź mone njeſmědża w hnězdu wotſtacź. Hewak ſamne jeja roſtkócža.

Sču ſo wſchě jeja wulahnyłe, ſo ſtarka ſ młodym libjatam puſchcźi. Pod ſwojimaj ſchidłomaj je wobrjewa, je wobarnuje a ſchkita. We wſchelakich ſtronach tyłaja wulahnjene ſchlorpawy na pcżu, měnjo, ſo ſ tym tuhjejne ptaki wotdźerżuja, ſo libjata napadowaće njebychu.

Młodym libjatam dakaj derje a dróbno roſkratu rěpu a dróbne młode kapſchiny. Pſchi rjanym a błóncinym wjedrje puſchcź libjeta na ſahrodu. We wſchelakich ſtronach je najprjedy kurja. To hornja ſcjinja dźewjecz wſchelakich drjewow a dźewjecz wſchelakich łapkow, te ſapaliwſchi dźerża libjata wyſche kura. S tym dyrbi ſo wſchelaka njerodź wotehnacź. Pſchi rjanym wjedrje roſcjeja te żolte pjaciti derje a bórſy thodźa ſ druhimi huſyzmi na poſtwu. Tu woſtanu hacź do żnjow.

Potom ſo na ſchcżerniſchcżo honja, ſo bychu wurońene ſornjatka ſběrałe. Hdyż ſo lěcźo ſapocźinje, maja hižo riane pjerje. Wone ſo wob lěto 3—4 roſh łobaja. Wot łóżdeje huſyzy ſa lěto 1—1½ punta pjerja naſkobaſch. Pſchi ſtabanju pak ſměju hładaj, ſo ſo huſyza njeby cźiwołowała. Skobaj jenoż ſroke pjerjo. S ſchidłow ſo zane ſačipy torhacź njeſmědźa. Huſyza ſo tak ſtobacź njeſmě, ſo by ſchidła powjeſchała a wutrobno nahe byłe.

Pſchi kormjenju huſy ſawrjez a jim warjeny wowż dawaj a też běrny a ſydł. Derje kormjena huſyza dyrbi 12—15 puntow waźiź, po wulkich druzinow heż 20 a ſyzay puntow waźi. Tajka je też noſſerje ta býka, kotruż Hans we thodźu ſa tuċne ſjminjo djerješche. So bychu huſy wulke jatra (Leber) mełe, badźa ſo do ſłomu wutykaneho łuta, hdyż ſo ſ mułu a młokom kormja. We ſtarym Romje kormjachu huſy ſ figami a ſ wołtjowymi pkodami, ſo bychu bóle a wulke jatra mełe. Tu a tam ſim popjerjowe ſornjatko dowaja. Też dawaja nekotſi łoperowe pjenjeju pózeracź.

Po hodźach ſhromadźuja ſo hoiży a żony ſ pjerjedenjeju. We ſtarym cžaſu njeplahowachu huſy dla mjaſa, ale bóle dla pjerja, dokelž běchu te drożſche hacź mjaſo. Bohate hołzy dośtawachu, hdyż ſo żenjechu, wjele połſchežkow, kiž běchu wſche ſ pjerjemi wutſhkane, ſobu. Pjerjaze ſchtichki ſpala. We ſtarym cžaſu pſchachu ſ kołkami. Wulke ſchidła ihowaja ſa wſchelake trjebanja.

Sahrodniſtwo.

Kuchiniſka ſahrodka.

Naſkčžo ſo pſchibliżnje. Sčkónzo wſchěhdnje wſche a wyſche ſtupa. Naſchi ſpěwarjo w ſahrodkach, połoch, honach a hajach jedyn po druhim pſchiſtłhadźeja. Stari a młodźi jich wyſtajo witaja. Naſkčžo ſo hraja ſaba.

Naſche hoſpoſy ſo hižo w ſahrodkach roſkładuja. Do łaſchkkenczanych parnizkow ſo hižo to a hamne wuſtrowa. So by ſ twojeje kuchiniſkeje ſahrodki, kotrež pſchedze wſchěm naſchim łubym dopołam na ſtarożej ležy, dyrbnyło ſo ſe dobrym ſjminjom roſkładowacź. Jenoż ſ najſkerſchim ſjminjom pſchi rołumnym wothkładanju najſkerſche ſnjedowoſch. Runje w ſeleninje (Gemüſe) naſchim hoſpoſam wſche możne a njemóżne ſjminja poſtſcżeja. Wobkedźuje je kóżdy a thodźa je cžaſto, to najſkerſche, ſchtoż ſebi tola łóżda hoſpoſa ſaba, doſtacź. Najrojaſy druzin ſjminjow, kotrež ſo nam we wikowanju poſtſcżeja, ſu njetrjebawſche. Cžaſto ſu tak ſchpatne, ſo ſo próża njepłacźi je wuſjwacź. Cžaſto ſo nam telko druzin ſjminjonow jeneje a teje ſameje ſeleniny poſtſcżuje, a hdyż Bóh luby Knjeż ſchkodu wobhladu, wulkeho abo ſ zyła żaneho roſdźěła mjes nimi njeje. Wſchě nimale jenak roſtu, jenajke podnjebjo (Klima) żadeja a w jenajſej pódże (Boden) thi. Cžaſto wuczerjeny ſahrodnik lědma nětkajkeho roſdźěła roſſeznawa. Wikowar ſe ſjminjom je nuſowany, wſchě możne druzinu na ſtkadže měcź. Jeho kupy je żadaja. Tón żada zebi tu druzinu, tamny ſaſo drubu, ja tym bacź je ſwucźemy, kupowacź. Płacźiſnowe ſapiſſi (Preisliſten), kotrež nam do domu ſcjelu, ſu też ſ wuchwalowanymi złowami ſa tu obo tamnu druzinu ſawinowałe, ſo je ſyła mjenow ſjminjonow dźenſa tak njepſchewidźomnje wulka. Tuta hobrika ſyła wſchelakich ſjminjonow njehowi plahowanju woprawdże dobrych druzin. Plahował je nuſowany, tele wſchelake druzinu hadźecź a ſyła. Tehodła njemóże woſebitoſcje druzin ſ tej ſwědomitoſcju a kedźbliwoſcju wuplahowacź a podawacź, każ plahowanje żada. Plahowanje wjele druzin ſawinuje ſmjeſchenje ſjminja. Też we wikowanju ſu wjele druzin wina na wſchelakich ſamenjenjach.

Dopokaſane je, ſo plahował ſjminjonow ſamoże ſ nekotrymi ſa dobre ſpomatymi druzinami wſche pſchecža naſchich hoſpoſow dopjelnicź. Muſtojny plahowar ſamſejuje ſo na nekotre druzinu, kotrež ſo ja wěſte krajiny, podnjebjo a pódu wobeje hodźa. Tajke ſamjeſowanje na nekotre wuprukowane a woprawdże dobre druzinu leži w ſaſinje (Intereſſe) wſchech ludi, kotriż ſo ſe ſjminjenemi ſaberaju. Plahowar, ſamóże wſchu kedźbliwoſcź a ſwědomitoſcź plahowanju wſchě nekotrych druzin wěnowacź. Wikowar ſaſo ſamóże woprawdże dobre a ſpuſchczomne ſjminjo kupowacź a pſchedawacź. Tute nekotre druzinu kupuje we wjetſchich dźělbach (Mengen). Wón ma wěſtoſcź, ſo je roſpſcheda, kupz ma ſ tym rukowanje, ſo ſnajne wuprukowane dobre a cžerſtwe ſjminja doſtawa. Pſchi wjele druzinach móże wikowar jenoż po małych dźělbach kupowacź. Pſchi tym hroſy jemu ſtrach, ſo ſ tej abo ſ tamej druzinu jemu wjazy abo mjenje leżo wotſtanje. Tute, ſo wě, prjecź njerzěſnje, ale hłada, ſo je ſ lětu wospſcheda abo ſ nowym ſjminjom ſmješcha. Sčeho wſcheho wutkadźa, ſo je też lěpſche naſcheje kuchiniſkeje ſahrodki, ſo ſo plahowenje ſjminjonow do njeſtkónczne wjele druzin njerozdrjebi. Cžim mjenje druzin w jenej ſeleninje, cžim wjetſche je rukowanje ja dobre žně. S dobom maſch też cžim wjetſchu měſtoſcź, ſo by ſebi ja ſwoju krajinu najpſchihodniſchu druzinu wubrał.

Sabycź pak njeſmeſch, ſo do wobkoleho ſkhodźenka wuplahowane druzinu ſebi ſabaja też najſerdźbliwiſche wothkładanje, najſchćerdźbliwiſche pohnjenje a pſchede wſchěm dobreu, ja ſahrodkin ſo pſchihodźaju pódu.

Sčemju kupuju njekładaj na tunjoſci. Dobre, ſ kedźbliwoſcju wuplahowane ſjminjo je pſchezo drożſche hacź tak mjenowane plakowanje po ſzejach (Maſſenſendung). Dobre ſjminjo, a dyrjeź drożſche było, ſo ſnajne ſaplacźene ſcjini. Wone lubi cźi wěſcźiſche a ſchcżerdźbliwiſche žně. Pſchi dobrym ſjminjenu też kóżde ſornjatko ſkładźa. Telo tak wjele njepſchetrjebajcź tak ſchpatneho.

We ſcjehowazym ſapiſku podomy ſe druzinu ſjminjonow, kotrež ſu ſo wſchudźom ſa najſkarſche wuprukowałe. Wone ſu wſchudźom po naſchim kraju, w nětkaſ ſa ſahrodku ſo hodźajej podźe a pod naſchim podnjebjom najſtepſche žně pſchinjeſe. W rotarſkich pruhowanjach (Verſuchsanſtalten) ſu je też ſa najſpuſchczomniſche ſpóſnali. S tym nochzemy rajicź, ſo druhe druzinu ſu mjenje ſtódne. Mjes nimi ſu ſcjehe też taſke, kotrež ſu ſwojich plahowarjow ſpokojili. Dźenſa pak ſo wſchudźom plahowarjo a ſahrodniſy prózuja njeroſum pſche wjele druzin po możnoſcźi ſamjeſowacź. Sčo wě, tónle naſch dźenſniſchi ſapiſk dyrbi ſo ſ pſchihodnych

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hł. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 5 zł. pj. Wudawa a dźiwi Smolerjec knihičišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 15 złot. pj. Wobsěžnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 50 **Budyšin — sobotu, 28. februara 1925 — Bautzen** **Ročnik 84**

Najnowše z cyłeho swěta.

Radio-telegrafija „Serbskich Nowin“ dźensa dop. w 9 hodź.

Statny president Ebert je na śmjerć a bjes nadźje na wustrowjenje khory.

Lěkarjo su w 9 hodź. dopołdnja tutu rozprawu wudali:

Dźensa rano je jahorjenje žołdka (Bauchfellentzündung) so straśnje rozšěriło, a jkhorjenje so widomnje jhorschiło, tak so dyrbi so prajeć, so je bjes nadźije.

*

Amerikanski president Coolidge je ś New Yorka němsklemu knjezerstwu dla jkhorjenja presidenta žiwoje wobžarowanje a pschecje, so by bórzy wotkhorił, wuprajił.

*

Statny president Ebert je dźensa dopołdnja 10,15 hodź. mérnje wndychał, bjes teho, so by so jemu wědomjo wróćił.

*

S Parisa so powě, so dźensa (sobotu) mjes němskim a franzowskim sastupjerstwom, dla sapadow wo němsko-franzowskim nathiwilnym wotkwenju dorěcа. Wokoło hrjadź nerza so ś dalschinej jednanjami wo jenotlíwych złowjch postajenjach pokročuje. Mjes tym so tohodnik němskeho sastupjerstwa do Barlina poda, so by rozprawu podał.

*

Italski ministerski pschedsydha Mussolini je pjerza skhorił a je jo dyrbjał operěrowacj dacj. Jeho lubuschkowski law je jeho pjerza sdrapał a skusał. S tym je so Mussolinowa krej zajedobjezíla.

*

Hórnizy w Poruhrskej su rozrisowazy wuzud němskeho dźełowoho ministra wo powyschenju mshy wotpokasali. Mjes hórnikami wulke roshorjenje knjezi.

*

Hospodarska strona w prustkim a němskim žejmje je rospadła. S nje je so strona sa rjemjeslo, pschemysło a wikowanje wutworiła. Hospodarscej stronje so porokuje, so jenoj sajimy landbunda a němsko-nazionalnych poddjerjnje.

*

Do Grichiskeje 16 franzowskich offizjerow pojědže, kotrjž dyrbja grichiske wójsko reformowacj.

*

W Darbni, Mužakowje a Bělej Wodje je so dla msdowych zwakatu wětšje 20000 dźełacjerjow w tamnischich schkleńcjach ś dźěła wusamknło.

*

Grichiske prawowslawny patriarchat je ś Konstantinopla do Jerusalema pschepoloži. To je w sajimu Jendźelskeje.

*

Dla mnoge symny je so malo cźełeje brunizy rospschedało. Wschudźe su so njeśmérne hromady wuhla nakopile. Wuhło so po tunschich płacźinach postrjeża. W Cźopliczanskich stronach je so dźełanski cźas pschikrócźił.

*

W sakklim ratarstwje žonske dźełanśe mozy pobrachuja. Němsko-nazionalni knjezerstwo namolwjeja, so by nusy wotpomhało. Ale na kake waschnje?

Protest Němskeje pschećiwo wobžadźenje Poruhrskeje.

Sekretariat Swjasa ludow je wojsewik, so je notu němskeho knjezerstwa dostał, w kotrejž Němska pscheso dalschemu wobžadźenju Poruhrskeje ś franzowskim wójskom protestuje. Rada Swjasa ludow budźe notu w žiwojim měrzowskim pohladźenju pruhowacj.

Rumunska je swólniwa ś Němskej jednacj.

W pohladźenju parlamentowoho wubjerka za swonkowne naležnosće je rumunski minister swonkownych naležnosćow Duca wo konstitucje Rumunskeje ś Němskej rjekł, so Rumunska na tym njezwěsteji, pschećiwo Němskej nuzaze hospodarske wuprajne naležcj, wona žebi bóle pscheje, ś Němskej po dobrym jednacj, kaž je wona dotal pschi wuprawjenju wschěch naležnosćow cźinika, kotrejž wobaj stataj nastupaju. Němska pak dyrbi pucj pokasacj, po kotrymž mohła Rumunska dopjelnjenje žiwojich žadanjow doskpicj.

Wotbudźenje kommunistiskich sběžkarjow.

Hdyž w oktobrje 1923 kommunistojo w Hamburgu pytachu knjezerstwo powročźicj, też w žuboduym Schiffbecku kommunistojo sběžk pytachu. S poliziskow, kotrjž so njeměrnemikam napschećezo stajichu, dweju morichu a pjeczok sranichu. Pódła teho sběžkarjo jenoho policajskeho straśnischtwa wot sadu satřělichu, a dalschich pjeć wosobow žiwjenje sbudi. Po potłoczenju sběžka 174 wosobow sajachu. Wone so někto psched Altonajskej khlostanskej komoru sudźa. 350 swědkow je skasanych. Dla wulkeje liczby wobsteržonych žu so woni do schesće wotdźelenjow dźělili. S prenjeho wotdźelenja, kotrejž je nětkle na rjedźe, ma so 29 wosobow sanolwicć. Zyły prozeł budźa drje někotre měsacy trać.

Kommunistiscy špionojo w Czechach.

W Prahi su wobschérnu špionaju kommunistow wotkryli, kotrjž su sapłacenym słužbu pschećiwo czěskosłowakskej republiky sa bolschewikiju Moskwu cźinili. Policija je 8 wosobow sajała, kotrejž su pschi cźinje pschepokasane. Pola nich žu material wojerskeho rasa namakali. W Dworzakowych sahrodach w Prase su 32 létneho rěmika Jana Bodiczka a 35 létneho Driaka we wotomiku sajeli. Hdyž Bodiczka wo Driaka krajne tharty, knihi a sapisy wojerskeho wobsahaja dosta. Wschi pschesłyschenju so Driak wuzna, so Bodiczy hižo dlěschi cźas wschelake wězy wojerskeho rasa sa pjenjezy podawa. Pola Bodiczki so kwitowanki wo pjenjezach namakachu, kotrejž bě Driak dóstał. Bě je sy swojim kryjazym njenom Ernst podpihał. Pschi pschewytanju jeho wobydlenja so pschepokasowazy material namaka. Na jeho podłožku na to schěcź wosobow sajachu.

Inflazije w Franzowskej.

Rotterdamski „Courant“ ś Parisa powě: Sa jedyn twdzeń je frank dale wot 5,29 na 5,12 padnył. S tym so frank kuče žiwojenu najnišćichenu kursej w nowembrje 1924 bliži. Wot póndźele so w Parisu sapo ludźo psched pjekarnjeni a pschedawarnjeni słožyja, kaž je to w w Barlinje sa cźas inflazije wschědnje stawało. Skoro wschědnje płacźiny w měsačanskich wikowańskich wyšche stupaju. Wobydlerstwo je směrom, ale pokne starošćow. Kónz tydzenja so zadanja sastojnikow a dźełacjerskich swjatkow wozkakuja. Wo jich wuzkosćoch so w knjezerstwowych nowinach ś khutnym wobmyšlenjom rěcźi.

Franzowska a Pólska.

W Pólskej franzowski minister dźeła Godard pschebywa. Jeho wopytej so wulki wusnam pscitzpiwa. Wón je prěni franzowski minister, kotryž je offizialnje do Warschawy po wuzwobodźenju Pólskeje pschijechał. S nim so franzowska a pólska solidarita jeni. Wjele waženy hosć je pschi hościnje rjekł, so budźetej Franzowska a Pólska stajnje sjednoženej w dobrych a złych cźasach. Dojednany a podpihany je rjad praschenjow, kotrejž wuczahowanje pólskich dźełacjerjow do Franzowskeje nastupa. Pschićahowanje Polakow do Franzowskeje stajnje pschibywa a do Ameriki wotbywa. W lěcze 1921 je do Sjednoczenych statow połnóżeje Ameriki 90 tyšac wuczahnyło, w lěcze 1922 — 35 tyšac, a w lěcze 1923 — 23 tyšac. Do Franzowskeje we lěcze 1922 — 29 tyšac, w lěcze 1923 hižo 70 tyšac. Tola w tutym cźasu je też ś Westfalskeje 100 tyšac pólskich hórnikow do Franzowskeje pschićahnyło. Wjelo hromadźe nětkole w Franzowskej nědźe 400 000 pólskich hórnikow a ratarskich dźełacjerjow pschebywa.

Jendźelska swoje wójnske łódźistwo w Cźichim morju posylni.

Londonski „Evening Standard“ pische: W Singapore w rańschej Jndiskej so kommandantojo tsjoch jendźelskich wójnskich łódźistwow lětša sesidu. Jich konferenca směje dale dahajeje ważnosće, dyžli konferency pohlednich lět. Cźichi ozean, kotryž je pschez tak wobsanowczeny hyć, je w žiwitowej politiiy dohrjeda stupił. Cźi tjo admiralojo su sa łódźistwa w Rańschej Jndiskej, Chinje a Australskej samolwicći. Pschede wschěm budźe so wjeso na konferency wo schkitanje wikowańskich drohow jednacj. Łódźe, kotrejž su w tu khwilu w Rańschej Jndiskej a Chinje, dyrbja so ś nowymi schćipkami samělnicj. Tsi nowe schćipki so 7550 tunach dyrbja so kónz tuteho léta ś rańschoindiskim łódźstwom sjednoczicj.

Jendźelska a Franzowska na pschemo žiwoje létarstwo powjetschujetej.

W jendźelskim delnim sejmje sapósłanc **Kennworthy** na to kedźbliwe cźinjesche, so je franzowske létarstwo tsi króć žiwlnische dyšći jendźelske. Jasne je, so by sa pad wójny Jendźelska Franzowskej wudata była.

Dźełacjerski sapósłanc **Thomas** praji, so dźełacjerska strona do powschitkownoho wobkrorjenja wěri. Wón budźe wschu cźinicj, so by trajny měr mózny był.

Létarskowy minister **Hoarz** ś napschećiwi, so ho po pjecźich k měrej njeby dale pschischko, hdy by Jendźelska žana wobkronika.

Statny podsekretar sa létarstwo **Sasson** we wulkich wuhladach rěcźesche, kotrejž ma létarstwo. Jendźelske zibilne létarstwo je dalokoscź 134 króć wotkoło sesije pschelećzako, pschi cźimj je ho jenoż 130 sesijesbožnjow stało. Afrika je někto wot Jendźelskeje jenoż dźeń sdalena. Hdyž budźe powětrowa łódź hromadźe ś létadłom dźěłacj, potom budźe praschenje swjasanja mjes krajenji jendźelskeho knjezerstwa rosrikane. Parlament na to pjenjezny žadanku sa létarstwo pschijiwoli.

Pólska ho na wójnu pschihotuje.

Wólni wójnski minister Sśikorski je w žejmowym hospodarstwie wubjerku žebi žadał, so by ho wudawki sa wójsko w lěcze 1925 wot 655 na 765 milijonow złotych hrimnow powyschiłe. Je-li so by ho tole žadanje wotpokasało, njemóhł wón dale samolwitosć sa krajne sakitarstwo pschewjacź.

Nabožeński sběžk w Turkowskej.

Sběžk Kurdow je ho nuzje na **12 wilajetow wupschestrěł.** Wódła Diarbekira su sběžkarjo mésce Malatin a Ekjazut dobyli. Liczba sběžkarjow ho na 10 000 muji wulicja.

Turkowsky wojazy budźa hakle sa nědźe 10 dnjow do sběžkarskeho kraja dóńcź móz. Wojazy dyrbja so najprjedy ze žnéhakami wuhotowacj, prjedy hacj móza ho k sběžkarjam pschiblížicj. Sběžkarjo-schejcha Saidu noscha na bajonetu žwoje sélby korauisce knihi (muhamedanski bibliju) a žwoje nabožinste wuzyle preduja, kotrejž chcedźa k poknozy hacj k Czorn. morju a k jezeru hacj do Konie, Bruły a Kouftantinopla rosšěrić. Sběžkarjo lětaki rosšěrjeja, w kotrychž ho praji: „Waschi kalif Waš worzakuje. Muhamedanizmus njeje bjes kalifata nóżny. Zadawje žebi scherifat. Nětcźiske knjezerstwo je pschećziwo nabožinje. Njewěra ho da schwlan bahynu.“

Najsterje Jsmet pascha roskasowanstwo nad wójskom pschećiwo sběžkarjam pschewosmje. Pjeć kłazow referentow je ho k khorhoji swołało.

Operazijski plan knjezerstwowoho wójska w tym wobsteji, so 12 sběžkarskich wilajetow wobstupi, so by ho Kurdam snjemóžniło, Mosul a perzijsku mjesu dobaknyć. Potom dyrbi ho kóždy jenotliwy wilajet wobstupicź a ho w nim sběžk podusnyć.

*

S Angory turkowske knjezerstwo powjesć **rosschérjas** Wobrontjene cźrjódy, kotrejž běchu Kharput dobyte, **žu so** ś njeho wuhnake. Sběžkarjow, kotrjž w polnym njeporjedzu zofaja, ś dorasom pschesćehnja. — Po tejle rosprawje ho zda, so budźe Turkam lohko, sběžk poćiścź. Turkowske nowiny pischu, so je Jendźelska sběžk naschkarała. Wona chce ho petrolejowych žórłow w tamnischim kraju smuzowacź.

Wucźahowanje do Ameriki wróći dźe.

Po postajenju nowych liczbow sa pschićahowanje do Sjednoczenych statow do polnocnoje Ameriki je pomérnje najwjazy Němzow tam nowu domisnu pytało. Mjes druhimi ludami je cźahanje do Ameriki jara wotebrało. Němzow je smělo 50 000 loni do Ameriki pschićahnyło, samolwitu pak je ho jenoż 30 000. Sa Jendźelcźanow bě ho liczba 40 000 postajiła, tola jenoż 20 000 je ho samolwiło. Kaž Němska a Jendźelska njejsu tež druhe staty žwoje liczby wuwuješi. Wabjaza mózny polnocnoje Ameriki je ho po tajkim sa Europjanow dźěrno poskabiła.

Znate přihódne dary ke konfirmaciji poruča wurjadnje listownje, mošnje, toše za žony, pasy, slě atd. płaćizny hódno

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10, Telefon 1078, kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedlarnja

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wjeżera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer + 1½ thermometer wo hujo + 7. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer 0, thermometer wo nozy + 2. Wuhladny na nic-pschemjenjaze wjedro. — Nijina lekarske wjeżera nad Serbami, ta wot serjowczanskeho ho k nam blizaza jo rozcahanje. Tehodla ho wuczahuju a schkleńca jako na rjane kly. Wuschina leži nad kraltowanskej a wotnuzej Europu. Juttje njedźelu Jnvocavit hlonczo 6,48 hodź. skhadza a ho w 5,38 hodź khowa. Mjezacki dopołdnja 9,59 hodź. skhadza a ho w wotnozy khowa.

— **Schkrowa powiesć wo wiedrje sa jutsje njedźelu:** Wobkhowanuy dale mile wiedro bjes deschcjow.

— **Rozprawa połtajte.** Tu kradnyczu 28. 2. 25. rózowy kefmuaty khornaj a czekowane kożane rukajzy, dale 27. 2. 25 wjeczor motorske koło znamki „Mercedes" 4 WS., z czornym wobkukom, z czornym beruinowym kittikom je sosemnej znutkami, i dnesnaj khodowaj. Wo powdźesc wroby Budyschska kriminalna połtaja.

— **Też dalschej khudźenej holzy ho namakasej.** Hacz dotal hischcze khudźenej holzy je schtyrjoch wo kotrechi khwoi czah wiscenim, stej so mesko też namakasej. Kej je połtaja bjes hrjechow w Barlitzje taskanka. Połtaja po njej do Barlina dojedże a potom. jej starschim wschepoda.

— **Wežera sajachu** tu 15-tehnu holzu, kotraż bjesche f wolkhadanje wuczekka. Nakwoltuje hu ju do jatbu wsali.

— **Wobwonnieschi pschichod na we wóinje podajonych.** Sa khudźichi, kotruż je ho w Sakkoi dla Dwórkanskeje mahy wot 1. mérza na 15. mérz pschewokasch, je lakke minitterstwo w khónnitskim kanzlerju dahlo lisitzke potajenja wuliewsto. We wschech druhich nemitzkich krajach wobstoje wodleka 1. mérza jako kazowanski dżeń. Nichtodlonju wot 1—1.15 hodź. budże ho wo zukej Nemitzki f wonnjeschom Sakkoi we wschech en. zyrkwinach swonicz. Wajsche tehu dwoji so niedżelu kollekta za fastorance wojerskich zuwo a za wójnskich fawoltajenych khowacz.

— **Auto bjes wichowka.** Nadejsty kazny mótorny lasty czeżke pschez kaminowacz sa ho schtwórch bowodnju na Schóttlerskej dróży. Na powjedowatej dróży bjesche auto kazdy kolo wichowit na krótki czah wupuschczit. Nadobo puscha wos na horze dale kórcz a to wschecy wiatschki kuttowanych człowjeske na Mutzkawskiu drohu. Na dobre swoje bjesche druhu jrschtuc tak to ho druhe wjedro njeda.

— **We klomuei mótezanskej kaussiit** na radnicy we I poltkhadze je f kwalifikowanju wumóstwenim nimotkatanu tydnje wot 1. cźo. 58—77 (1924) a 1—5 (1925) kaj II cźo. 34—46 (1924) a 1—7 (1925); fakki fakanik (Nowkrjschtall), cźo. 40—51 (1924) a 1—5 (1925).

— **100tżne kubla.** Mallery kuttowanja (meisterl Master Stark) wobmjerzi 1. mérza swoje 100. narodzenske Mich Hodowski kubla kuzho zyrna kuzhodnika wot 1. a wuzcz dacz je kotrymz je schtyrjoch knzhodu wobrjadna Mellerez kuttowanja kubla we Sche 1925 meister August Weller. 1. julita 1910 je wobkhod dsenkrizhi mótezej August Stark pschewsa.

— **Rulke hórnadło „Garnikel" w Budyschinje.** Wot 1. mérza bam japanczanje ho na mótezanskim hórnadle. Japanczanje pschichodnjeje rulkeho hórnadła „Garnikel". Na wonnjeschach we wschelakich nowinach pokazuja rukaj hrajerjo dobre wuczitwo

— **Drohnyh żahacz bohi wjacy widy.** Budyschcen krajny powozmiwsky żahacz bohi 80 wi pridy na budyzim (hacz dotal 58 hj.) to je 45% wuzmiwsky wjacy. wjes tym to bohi krajny wuzmiwsky żahacz we Wjetschi lonzi 90—95 procentowego wopisitkowego żahacza. Dohi to tak żahacze dobrowolne niedostatczi, tak dyrbi so tola z wobzmiwanym zwlcze drastu ficzesi schodka. dokeli ho tuz wobzmiwanym tydnu w placzisnach pozstupile.

— **Sakki jesiwjeński index.** 25. febr. 1925 je krajny statistiski kand leżkowacz jednowne Lichy wob-Hetti (1913/14 — 100). Skowanych index sa tżej. hdźenje, konjenje, hrajenje a drastu) 1924. Index bjes krajny 1915 — 18 februara we wschelakich skowanych in-

bezowa liczba bjes wubawkowa za drastu 124,9. Wot 18. 2. su **pokatkim** placzizny wot statistiskeho hanita wobliczenych tworowo wo 0,3 procentow podmyle.

— **Dżekowe witi w Sakkej. Krajny hanit** sa dżelofarskenje sdżeli we położenju na dżekowych wikach sa czaż wot 15.—21. febr. 1925 sczekowoze: Potczekschenje f poździenjeho tydżenja dale **potkaczowalske.** To njepokasa ho jenoż f tym, so liczba dżekowenjerjow wotebrateke, ale też tak, so so wjazy prózdnych mésttow pschipowedżi. Liczba podpjerowych dżekowenjerjow wuczinjesche 50 000 (44 524 muzikich, 5 533 żónskich), liczba pschikadostarjow pak 58 195 Po tym je jich dżensa 4 348 muzikich a 357 żónskich skowom podpjeru dostawarjow a 5036 pschirazk dostawarjow wjenje hacz 1. febr. t. l.

— **Powyschenje czisschczikskeje payiery.** Towarstwo nemitzkich fabrikantow sa czisschczinu zapjera je placzisny wo 1 hr. sa 100 ks. wot 1. mérza tym powaschilo. W papjerowej industrii hu w poździenim czasu często placzizny powyschczile. By mune bulo, to bychu ho też placzizny tajcheo postawowania wotsewile.

S Malkowa. Tu bu Budyszczanske fórdke towarstwo „Lubin" na sandżenu njedżelu herbitu wokolinu na bjesch wjeczor pschepromylo. Wonyt bu jara bohaty. Mjenuje woo pschewodom hudżby i wjazy stow rtow sattinczka hymna na „Mjana Lużica". Se tahorjenymi Hjowanni k. pschedsyda Hojna wschich pschitomnych z blida a z kaczka witasche, wutrobuje pschejo, so by herbitli wjeczor niz jenaj buł sowjeschenje za naschi lud, ale to by so wsches nioh pschnik herbitli duch a narodne luhowjenje. Woo wustojnym wjedniwnom k. wyschicschoo wuczeja Szmoly hymnarjo i nekotrymi swojimi wuttupichcze. Kak rad na nje pozluschachmy! Hluboko sazhwaczhom, kajka pozbohowaja mó herbitli **sowo** je, ale thór dyrbjal wjele bjlnischch tuch. Hdże je nascha herbitka, hdże lubowaza mlodżina? Wieżelowa je jednmu jednaju „Njewjesczinska nadoba" szschehowaschke. Cicero je swojej Hanzh, jako chżesche ju wudacz, najrjeschu nadobu zhotowicz a po njenje nawożenje zuju nadobu f pschinjatkowaj J. S. wothamjenicz hat. Jako bé za kważ wschu hotowe, nawożenja semrć a nétk pyne Cicero druhcho nawożenju, kotrehoż njenje go też J. S. zapoczinjesch. To tak wjelo żane zyhe dżelo njebé. Wjeżelo hu wjel: pschijschmacze namaka. — Nezdrive, wohnite hlowa k. jarof Zuż worcza. Sa pesło swojeje nordże bé sebi slowo uwiwoli, kij „Seerzshi Hospodar" na czole njeże: „Wocz i k njesju, ruzy k dżesu, dowérn k sebi!" Naschi wótzowje su po pjowje czinili a dżehu ducha njemérn, kij je jich za duschu a dom, skożenje za skarschich a dżeczi! Lud, kij je bes Boha, je skondżany. Ruzy k dżelu! Dżelo njeje za nosh potrezbe, khlasnyze, czesza, ale skohowanje, dobrote. Nieustajnje! Lohkej czesza zu a f niewzmuwnyi skrżhkami do prózka pschilez, ale dżelajmy! Mejmy dowérn k sebi. Njedowérljiwmy pschi wschelkich bodach, f kotrymż mamy so bohdzcz, ale twarmy sebi nasche Szerbstwo z wotrizanej wutrobu, z pilnej ruzu a zylnej wolu! Khutne, napominacze slowa, ruzhe ta nasch czaż jara nuzne, to tola njebuchu podarmo rzekane a k. tym dyhdzene lubowazmy njeschor pschistorowali a f njetzkha se wschej wustojnoschczu zawjedli. Wosschcze bé Hajnczynski Hanzh tajko zyle we swojej róli żiwy. Hacz su wschemu schrowkemu jeho nabite rany tajko nazczeli. Jeli w Drjesdżanach za dżiwadło nékotrych schewschko potriebnim, sebi wotczez po Hajnczynskeho Hanzha pschihlad. Ale schewzy drje won czaż zinojschtu njebudże, kotrez on so ta wschuschon hodżal. — Po krótkim slowje djala a zawjerminja k. pschedsydy, so bychu sebi swoje narodne luhowa swérnu kathowsku, tu serbski wjeczor slónczenim je knahym, stajnje rjanym a pohonjazym wdowni „Naschez Szerbstwo i prócha staroh".

Se **Zubrowiczki.** Stuhsjeny kowarskt wuczahnik Gerhard Grochott i Drożdżyja, kotryż bésche so 8. februara te starschiskeho domu wotstejił, a wo kotrymż Zhót mysleschu, so je sebi w czżtkich wuhlach zżiwenje wlał, je so nétko tajko domoj wrócził. Wżżschce njeje hischcze znate.

S Neugerödorfa. Padnuschnjo wotolomoschczerja Jakuba Hajnczynskeho bu w sudownej khéżi, jeko bischo zuju listowaju hżbi pschisnjowżił. Tammischi wobsudzeni njebéchu zwotkolwolczerci nicżo wotkrajili. Sa to wo-sudżichu ho wjerzicz. S „napnezu wiskajze" khapy wobsudzenjo słowju. Hdyż dyrjche ho f njej z prócha mócz, tehdy pobjelodnim wokomiku kaklapichu.

S **Kamjenza.** Wobżaruzenjone nje boże żiwadże z kawczempschim wokolo 3 hodź. czżowjeczi wopor. Photo Wiżżopiskeje Knuatzke wotpschejesche na Polczynskej drohy 3-kilometr wokolo 4 hodź. pschejedżowanje, so bésche po 10 minutkowych kaz wokolo Dżesczu pschejedże auto runje hrudź. Pschischerne wuczinjesche pschejechanje.

S **Kamjenza.** Saadakska zarodżinska [illegible] hamtikeho hejtmanstwa budże schkwórtk, 5. [illegible] tewrjenu. Natezich radżicz Amthner i Bu[illegible] dawna darmo rozjasnjenja we wschich wroschenjach stwa a zahrodnistwu. Nowy kanik hadowanje jakkolwo krajnedo hujasta mózy hebi tam kó[illegible] dacz. Gmejny a rataza ho we hwojich hejtkowanjach, so bychu hadakkli zarodżenju (Obstbaumzucht) [illegible] wazosz bohacze wanyntowali.

S **Bitkopiz.** Pschi Hnukowanju bo tepila. Tu[illegible] holezka dżesaczerja Arnolda, kotraż i druhim dżesaczerjam po brjoży na hankach jżdżesche, jadeże do hata. Hdyż runjez hnydom na pomoz pschiwożżechu, mózachu ozjo tola jenoż jako czżło wukhowacz.

S Delnjeho Wujezwa. Koż wot dawna jom tak że[illegible] naschi pósczinju jara derje wobdżżachu. Nadi nje[illegible] gmejnskich schedsesiczerjez K. Bauer f rjanymi Hjowanni hromadżinju wotewri. Na to ho wschelake wżzy, gmejnske naswoje, hjadowanzku. Potom ho 2 nowaj herbitej hłowi Pbarjej jakupschtaj a ho pschi tym jara hejdrizaje a ho hacze wopokasakstaj. Pschejemy jimaz bo pschichoda wjele błoża, so by so jimaj wola naż prawje hodżbała. Wże politkich karaneżkach Hożżachnim hischcze dosyz hromadże rżtkjschaznmy z jewischcza naschim wjesnim ludżom. Stare mudżich starych njedachu ho dżi wkarz, rekli jaku pó[illegible] hebi jakkolwiek. Stare dobre pósczinje waschcze jsohu wżzi[illegible] nje, so stari a młodżi w ludżach Hżżje so wobdżżachu. Szerbłe a ksmsle reje wotmenjachu ho, tak to wschu Nje[illegible] zu a ze Szerbho jara spokojenj. Wusłe wschelke błżże wo[illegible] hebi nalchmi żonam na wobżżzu widżecz, ichoż zże pó[illegible] nusłe wschelke porjenschi. Pschi ruczże so hodżinki mimo chu. Wsche khetżi dyrbjachmy ho na domowcz wobacz[illegible] Nabżżjomuje su ho wschitzy prawje derje domoj namalcz

S **Hórkow.** Pola nasz bé pósnizu wódżelu wulke wjesele. Knjes hoźiwinikej najeńk, pjekarjej miśchtr Nowak, wuhotowana wjesnjanam hoźiwinikej hal. Pjeże, pampuchi a rcie, jescho bé darmo. Zyka wjesh, stari a młodżi, tam so jeschli. W mérnej fnjeżkliwosczi, i dżakacz myzłu a slowam wjeselacznu ho hacz do to rania bżżcho. — Obu tola tajsa pschesjednosez w łożdej herbitej wjesny knjeżin.

S **Wulkich Schjarow.** Każ pschichinny, wubrutuje pola nas Nakeczanske herbitke towarstwo „Lipa" njedżelu 8. mérza herbitki wjeczor. Hrać budże so hra w 4 jednanzach „Wjesna kralowa Lenka". Spéwy a potom reje. Tak budże so wschitko pasżiżeż za starych a nakedych. Tuż wsch żohn kubstwar herbitke zabawy a spéwa tutón wjeczor njejkmdi.

S **Wojerez.** (Szerbske hnuke towarstwo.) 40. jubilejski fwjedżich naschcho towarstwa wuzmiwa ho na wo[illegible] hebi wobstejnostwo hżżo schtwórtk 12. mérza na [illegible] ti. Cżinimy hżżo dżesczi naschc hohnstwu na to ze[illegible] schuze. — Njedżelu 1. mérza wotmuże ho zarjadowanzk k dopomnjezku na pominionych we fwétowej wójnje. Na Bożich fnjżdżach budże so na fpjatnatzke nabożne na mirfki tuchu dnja spominacz. Wot 1 hodżin hacz do 1,15 hodżin budże so we wschedżi zwrhowach wo pomnjenkej fwunicz. — W Sakkej ho fwjedżeli dla klei[illegible] czeńskeje mérfy pjecza halle 15. mérza wobwjedżi.

S **Wospork.** Serjedzu pschipoldnju wokolo 1 hodź. czżkowjentaz tu konjez rataraja Schdoby i Wospork z wo[illegible] lom rannjzom. Konjez hanjeschtaj k rżkżenj, pschijschli taj z wozom do wulladneho wotka mnohonzko zwokolo ho pschezaby z wozo fo flama. Pschi tom dżesche [illegible] jesko dale; na torżoschczu słónczenje swużżu muzżi to z wom radżerja tak so so wjeschenom njesboju fadżewa.

Schto ludźo jedża a pija.

Podał Nohnwer Schéza.

8) (Pokrjacowanje.)

Każ je polo nak dwuhdy żoł njeradża hubjeneho wjedra dla, tak tel je to w Afriz. Mekrota drje tam njeschkodżi; pschetez jemja so żenje doez a nadoez njenapije. Ale dżelaczkiwom czaż je druhdy jara pschikrótschem, pola jenoż mało namakaja a pédo (Wasser) wotsanje prózdnu; tuż je bóżh fuchcta, a palcze ftżowa wschu wuhori: żuż żu thuczene, a flót a ludźo hodu mréja. K temu pschicheze pschicze, so tammiche dżiwie a rubiczne ludy pospodi wójnu hromadże wjedu, pschi tym so pola wostrejaja a żuż fnicza, abo njedyschersel wostajne hrale żito a wolnje je fodu. Pschewinjeni pak dyrbja potom thórbe tradacz a fuki do czżjewowy wjafacz; dokeli pak hrod wschitzkom ludźi beli, a nuża żelesso fama, dha dyrbja wurubjeni potom f zyrobu za lubo wlacz, kotruż su pryedu zapżli. Woni w hajach a lżżach a na druhich mżżinach fwoju wschelakżku trawowu hromadża, so bychu so f nim żiwili. Wosczeje je tajke pytanje dżelo, ja żony a dżeczi, wone pak jenoż porobku tak wjele nasbéraja, so by to k nakuzenju dohżabała; tuż je błob loschedny bżżo w najwjazej domach. Hacżrunje w Afriz je jara wjele trawowu rożcze, kaj moja wjetschke a tolsche fwnjo hacz nasche trawy, dha tola muka f njeho wjele winopża njeje; tola pak też fu nekotre pola, tż jara derje flodża.

Kak w Afriz no polach dżżaja, na to hižom fpomnich. Prózu tam ludźo na wsche boki a waschnje lutuja, a nuże maja woni jenoż zehdy hdyż dyrbi so fwez abo fadżecz; potom pak wschu dżelo fastanje. Muż a żona wobé na poli dżelataj, pak kżdy na fwojim, pak hromadże na mużowym abo żoninym polu. To dżiwnje klinczi, ale w kraju Wadai w Afriz to hinak njeje; muż a żona, bynuż w mandżelftwje je fobu żiwaj bytoj, żebi tola tak blisko njeftejitaj, so bychtaj hromadże jenu mżżnej mélej; jeju wobhdżelftwo a famójenje je a wotnuze fkajnje dżelene, pola behatych tak derje każ pola thudych. To woni tam hinak njesmaje, je to jich fakoń. Kżdy hodi tutu wéz pschemyflżch, dha fo bórfy dohladacz, fo wschak wona tak jara fpodżiwna njeje, a fo tuto waschnje te pola nak wobléji, hdyż tez nż tak krute każ we Wadai. Zona na pfch. też w mandżelftwje famożenje a obfhowa, kotrez je fwoju pschinjesku, a muż njefmé bjes jeje wole f nim cżinicz, fchtoż dże. A hdyż tchodża refkora najlonje, a wfché potrenti fo terhaja, dha nawfchedż je wofnmach cżitanu: Mjes mandżelftwmaj S. K. a M. K. w Z. je fo rozdżelenja famożenja (Gütterireunung) knżżinila.

Kdyż fu we Wadai żné nimo, dha muż fwojej żonje wżżtu mérn jornowo da, nżżhdże dwanacże tórzow, a ma-li wjazy żonow, dha fnadż kżdżej fdżélej tórzow; jeli pak tak wjele njemamżéej, dha wón fwoje żito pschjeda a żonam pjenifchy da. Hdyż pak je wujzowe żito fdżélene, potom ma wón fakonike pravo, fo je żoninym żitom żiwicz.

Snano je też fajimawe, nżżchto wo tym fhonicz, kak fo w Afriz żito mlócży. Nij tak, każ pola nas. Wożżebite bróżnje tam nimaja, nij też nij tajke buna faż my. We bibliji cżitamy, fo Gideon na fwojim polu f wotami mlócżeschże; jeho buna bé pod dubom. Wżżo woły njebéchu do mlócżżanwy (Dreschmaschine) fapschebnjene, ale wone buchu po fmuje wokolo wodżene abo honjene a wutepjachu tam fe fwojimi fchérokimi fchparami jorna f klótkow. Pschi tym fmédżeschże żebi wot druhdy horschez klótkow fdehnyez a jezracz, pschetez fakonike pravo rżkasche pola Zidow: „Ty njedyrbisch wolez, tij mżżozi, tkamu fawjafacz." Na tajke waschnje też hischcze dżenja w Afriz mlócża. Srake żito żuż abo fe żerpom wotżujez, na to hebi nichtó njepcchłoby a ficze wotżujez a do hromadow fchpyja, so by je klónczło do czżita wużżuschito. Pola pola abo na nan fhawnym żim a huno, to nicżo dale njeje hacz hladki blak, fo najprjedy trochu tworjedi a wumjeze; fonja je wo horzym czżku tak twjerda każ nasche huna. Mlócżi fe f zyrami mlócża, ale te fu zyle hinaschze hacz nasche. Te rżdże pak metwa dołhej dżefi je na jenym konju dżeż wo wjerzene, do teje fo dżéschej tij tytnje, a zyry fu betne.

Dokelż w Afriz, wżżo jenoż f pola dżiwich ludow, fu wich tajschi tżżżow nimaja każ nasche fu, ale w malich nżżich fchelach bydża, dha tam też zane lubje njefnaja, kotrez mohli żito fupacz. Hdże dha je to fkewaja? Kubje je njemóhli fupacz, też hdy bychu je mélі, fchetez bychu jim za krótki czaż wulke mocże a bélе mrożże (ramiti) wżżo fezjeke hacz do pożżedniżeho fornjatka. Potom fwoje żito we wulkich klinjanach karanach fchowacz. Te maja nimale fón napohlad, każ nasche wulke klinjane drjewjane blesche, fu pak jara wjele wjetschke, nekotre mocże wyfoke a tu cżo fchtyri metry we wotkbahu. Su fo borkach wuts fypa, tam fu karany tak wufke, fo fo hodż f njenjschim kanjenjom pschifirkacz abo fawadżecz. Kak dha pak woni żito f tajfej wufkej schiju fako wot dżerz? Nichżez wżżo tajke hobrite karany njemóża, tuż maja je jenym bofu wyfche dna dżeru pschizwajenym, fotrez fo jom kacz abo f durezkami jawjezej hodżi. Tu a tam fu wże żitne fwédobja tak wufke, fo je do hélki mufe njekrdżom. Tuż pak żebi na to wofchnje pomhaja, fo najprjedy karan wo dżżaja, a potom hotże wyfche a wokolo njeho hélku nafwarja. Bohacżi ludźo maja wohebite twarjenifka fa fe, a w tżżdym wjazy hacz jedyn karan ftoji. Zenje pak nemaja holej femi njeftoja, ale ftajnje na nifkich kolikach abo kanjenjach, a to ftanje fo wulkich myfchach a bdżych mocżżowom dla. Też wyfchitke druhe wżży dyrbja fo pyfhed mnohim hlinjanych abo hornczerfkich fudobjach fchowacz, mużża a dżewjanne kajdżeje hydżu wone bórzy roztorżesć. Tuż tam wżżo też żanych thamorow a fchpinjowy njefnaja.

(Pokrjacowanje.)

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. **Načolniey wšěch Sokolskich Jednotow maja sobotu, 28. febr., wječor w 7 hodź. w „Serbskom Domje“ posedźenje a zwučowanje nowych prostnych zwučowanjow. Kóžda Jednota dyrbi zastupjena być. Zwjazkowy načolnik.**

Budyšin. **„Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wot 8—9 hodź. je rozwučowanje w delnjołužiskej rěči.**

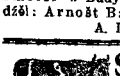
Sowrjecy. **Spěw. tow. „Sokobik“ zeńdźe so póndźelu, 2. měrca 1925 wječor we 8 hodź. pola towařša Paterja k wjeselej towařšnosći. Nowe sobustawy a hosćo su nam stajnje lubje witani. Přindźće, wšitcy, wosebje mužscy! Předsydstwo.**

Hasłow. **Kołojězdne tow. „Blysk“ ma wutoru 3. III. wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Měrćinkec.**

Hałećecy. **Jednota „Sokoł“ zmóje jutře njedźelu pop. 1/23 hodź. zwučowanje za muzski a žónski wotrjad. — Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošujemy na naš wulki sokolski wječor, kiž wobsteji ze zwučowanja, spěwow, dźiwadła a rejow, a wotměwa so njedźelu, 8. měrca, wječor w 7 hodź. pola Zendźic. Předsydstwo.**

Wrjós. **Delanska pěólnica ma njedźelu, 1. III. t. l., pop. w 3 hodź. pola Eiseltec w Róžeńcu hłownu zhromadźiznu. Bohaty wopyt wočakuje předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolaŕ w Budyšinje. — Zamołwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart, w Brěžanach, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Skótne a wolace wiki
w Njeswačidle srjedu, 4. měrca
Wulke transporty ruńskopruskich kruwow su dóšłe. Gmejnska rada.

Centrifugowy wolij, wolij za młóćace mašiny, skótny jatrowy tuk (Viehlebertran) picowanski kalk poruča
Viktoria-drogowanja
E. O. Hennig w Budyšinje na sukelnskej hasy 7.
Telefon 941

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: wotmyslome
wysoke khorunje, wysoce zhibłiwene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne wšěch formow
— w najwjetšem wubjerku. —
samowjazaki se
A. Bokelmann nasl.

Konfirmandske wobleki
płodawa jara płaćizny hódno **H. Gedlich** na południowej :: dróży 7 ::

Domjacy płat
hrube (Zwillich) přikrywy, stwinske přikrywy
tkaje derje a spěšnje
Kirsch
tkalc we Wojerecach,
Ackerstraße 11.

Hdźe dam swój **předešćnik**
wuporjedźeć? Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej lawakej hasy 8. (Otv Brandta anst.)

Poručam płaćiznu hódno
jaki do wětra, mantle do powolanjow, žonjace a dźěćace šórcuchi a drasćički, **tórcuchi do myća, dźěłanske** kholowy, **manchestr** kholowy, **zamkafske** wobleki, **žiłdźane** šawle, **štrympy**, košle, **spódnje** kholowy atd.
Jurij Rohel
w **Budyšinje** na jerjowej hasy 29.

Wobierk z hromadami
mužacych a žonjacych
kołow
jenož najl. hódn. znamki Presto, Schladitz, Gritzner, Torpedo, Miffa, Express a Specialnajpřihódn. płaćizn
Dowolam podšěnu nadawanje
Dom jězdnych kołow
Witek w Ščěcach.

Stimulacije
(bejcy za
jačmjeń, wows, pokorowu rěpu
a **runkliku** kaž tež
zahro we swinjanja
poručа
Stimulatien-Vertrieb
G. m. b. H.
— w Budyšinje —
Slezski Dom. Přidatny wotrěd
štyrski čerwjeny dź. čel
symjenitu jačmjeń
symjeńtny wows „Bessler“
natólnu pšenu
mělnane symjo
hróch
peluški
wuku
bony
serradellu
wotedawa płaćizny hódno
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj.
papjerowy wotpady po 3 pj
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnoše.
Popp na hornčešk. hasy 13 telefon 1352.

Syru wołmu
kupuje po najwyšších płaćiznach abo zamója na
Ia česane predźeno
Otto Oßwald
strympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Symjeńtne bérny
z pěskowcje a čežkoje zemje podawa přihódnje
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

Paul Otto
w Budyšinje, Kittnitzhasa 10
Nałětne mantle za žony.

Sprawna
jutrowna holca
so na mału žiwnosć pyta. Dołže je zhonić we wud „Serb. Now“.

Sprawna holca
hač do 18 lět stara abo tež sylna jutrowna, kotruž bychmy pozdźišo za swoju přiju mohli, k 1. haprileji do ratarstwa pytamy. Adr. njech so we wud. „Serb. Nowin“ wotedadźa

Wučobny,
kiž ma lóšt, **pjekarstwo** nawukny, móže so zamołwić pola pjekarskeho mištra
Willy Ianetza w Klětnom
(Klitten O.-L.)

Za hólca kiž by rad
blidarstwo
nawukny, pyta so sprawny, křesćanscy zmyslany mištr. Adr. njech so pod „C 2“ na wud. „Sernskich Nowin“ zapodadźa.

Rězanje drjewa
na mjedu přewozmje a wuwjeźe spěšnje, čisće a tunjo
Rězak we Wuježku
při Čornem Bozy

Wšě družiny
žonjaceje a dźěćaceje
drasty šije
Johanna Skatullec
w Kukowie.

Jědne kolo,
maćiny, zentrifugi
ma tśinje po tunich płaćiznach na pśedaś, wuwjejasze twórjenje-dźěnja, sanśiśowanja, autogenaśe kotanja derje a tunjo
Matth. Panusch w Stśepom
wóch hwórnikoju. Nječi šerbśi.

Nimale nowy
žonjacy kožuch
2/4 dołhi, je na pśedań. Dalše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin“.

Derjekježerjanne
hospodarske khachle
z koprowej pónoju,
warjeńska mašina z lajtšo železa a nimale nowe swinjske khachle su tunjo na pśedań we Niesważdźe čo. 67.

Granitowe
stolpy
su na pśedań.
Skała we Wowanjowje
(Ohna).

Syny, 5- létny
kóń
(lisac) je na pśedań
w Komorowje čo. 5 pola Rakec.

Běhaki a sloma
je na pśedań
w Klukšu čo. 46.

Sylna jałojca
k plahowanju, 2½ km stara, stoji na pśedań
w Minakale čo. 35.

Wysokosćodolna
podsobna kruwa
je na pśedań
w Psowlach čo. 18

Młoda wysokosćodolna
ćehniwa kruwa
je na pśedań w Nowej Ścešcy čo. 48 pola Łaza.

Wuporjedźenja časnikow
wuwjedźujo najlěpje po najtuńšich płaćiznach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej dróży 40.

Po změrcowym rozsudźe 24 febr. t. l. **zranjece wupraśenja** pśeciwo mandźelskej **Hanje Dučowej z Rudeje** wróćam a wotprošu. **Mam mandźelsku Hanu Dučowu za čestnu, sprawnu žónsku.**
Pawoł Wilhelm, dźěłaćer w Rudeji.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 28. februara 1925.

Wječerawše kursy w Barlinje:

(Tute wuraća su w miliionach)

Dollar	4196000	franzowski frank	21555
jendźelski punt	19918000	čěšklowski króna	12425
šwjacarski frank	80700	10 mil. pólit. mark.	80200

Pjenježny běchu wječera łaž wokolo pischehoda je jenoho mjenza do druheho pichcyo hnywa, ja wichcone krjebanje wo ½ proz. drožiše. S mjenježnymi pjenježami běchu so žadaceješo derje jastaraki, tchodźa ho ja mje dań wo ½ proz. wotbrjebi.

Efekty mjenchu wječera na Barlinskej burzy njeměne kursy. Poslědźišo ho dale wotorjebowachu. Wójnska a statne pożyčonki běchu dale ći abe.

Produktowi wiki běchu wječera jeho jara krute po powjeršnych je Chikago. Tu ma hauptowa partaja swoje hlowne sydło a nimale zyle žitowe wiki syđła tuchwiłu wobkhěcejo. Tutrajne žito žadaješe wyšiche płaćizny. Tym pak ho kupcy podwolichu nochcychu, pokazujo na to, so tola naimjenje hnywy tuchwiłu pola naš rjane njeja. Khlěbowe žito jenož wo nikotre njepjeći hórje lěty. Mjez tym, so w jeczinjenja a wowsu yšchi jara měrnach wikach ho płaćizny njepjechamedniu. Wječera płaćeše zentnar

w Drježdźanach

pšenicy 13—13.25 hr., rožki 13—13.25 hr. jeczinjenja naličneho 13—14 hr., naimnjeho 11—12.25 hr., wowsa I. 9.75—10.60 hr. wowsa II. 8.50—9.70 hr.

w Barlinje:

pšenicy 12.75—13.15 hr., rožki 12.50 hač 12.75 hr., jeczinjenja naličneho 12.60 hač 13.25 hr., naimnjeho 10.75—11.90 hr., ja wowsa I. 9.30—9.65 hr.

we Wróćławiu:

pšenicy 13.75 hr., rožki 13.15 hr., jeczinjenja naličneho 13.50 hr., naimnjeho 12 hr. wowsa I. 10.35 hr.

w Sporjelcu:

pšenicy 12.50—13.40 hr., rožki 12.30 hr. hač 13 hr., jeczinjenja naličneho 12—15 hr., wowsa 9—10.40 hr.

We termijnowym wikowanju:

pšenicy w měrcu 13.90 hr., haprileje hr. 14.25 hr., meja 14.72—14.67 hr., rožki w měrcu 13.20—13.15 hr., haprileje 13.70 hr. meja 14.17—14.07 hr., wowsa w měrcu 10.40 hr. hač 10.35 hr. hrihnowo.

Wiki wužitkoweho kórtu wječera pjatk w Barlinje-Friedrichsfeldze (Magerviehhof). Přihnachu běchu 588 bjejnych a wuškobjerjelnych kruwow, 14 wołowu do ćkanja, 8 bikow, 4 prósbiki a 126 ćelcatow. Wiki běchu žiwiše a płaćizny wujehiche. Wone płaćachu:

Jene kruwy

a młode dóšći:

1. rjadowanje	380—430 hr.
2. rjadowanje	250—360 hr.
3. rjadowanje	200—250 hr.

Jałowy:

1. rjadowanje	250—430 hr.
2. rjadowanje	160—280 hr.

Po zentnarju žiwoje wahi:

woły, žołte, frankenske	40—48 hr.
prósbiki, byli atd.	30—36 hr.

Łaći, kaj pjenja, drožicht njebudźe, tymoikat je ho rozsudźił, płaćizny nzj powyšichcź.

Na pichćdań:

Běhaki 4, w Běłej Wodźe, Hauptstr. 55, hadny dom. — 2 Kalandy we Seembartin. 2 we Wulkej Bukowje. 2 pola Łaja.

Estomu, wowsnu, hrochowu, Delan w Horanym Hennonje,

Drjewowe awkjje.

Wutoru, 3. 3., pichtpołdnju w 1 hodź.: 50 hromadow w Kulowskej hoti pichć khihjenjeny.

Wutoru, 3. 3. na Sdźerjowskim: 50 m. wujerdych łuchcerow, 100 m. thežnowych łuchcow, 100 m. thži-nowych hałusow. Kupzy ſeidu ho dop. w 9 hodź. we hotelenju.

Sto pytaja:

Dźěłaćerki C. Colditz w Budyšinje, na Wjesełańskej dróży 45. — Ostar Butter w Budyšinje, na Tišanskej dróży 30. — Zyhlowarjeja we Šamotjach.

Holźu do domu Gebauerka w Běłej Wodźe, Arnim Promenade 2. — Nječerka, kožowa wikowarnja w Běłej Wodźe. — Nebon, fabrika wobuwcow w Lubiju. — Konditernja Brambach w Mužakowje.

Pohonca, Kiefewerderej zyhlowarnja w Běłej Wodźe. Rěznički, hoticenj w Njeswačidle.

Schkrowe depeše.

Sobotu, 28. februara 1925.

Jako bu hamtišu wobkrućene, so je statny president wumrěł, wobjamkny pschedstejićejćejstwo burhy, so dyrbi burza dźenja zawrjena wostaćej.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wosiowe symjo wo tunu abo 1000 kg, wowsa 100 kg. płaćizny po wotej tśinje.

	27. 2.	26. 2.		27. 2.	26. 2.
Pschenica	265-263	262-260	rapk. wokulki	17-18,00	17-18,25
rožka	260-256	249-254	woch. melaho	9,50	9,50
nałet. jeczinjeń	252-265	252-265	herabella	16-16,50	17-18,50
nal. jeczinjeń wowsh	—	—	bergnje kujh	19-19,50	19-20,00
kukurica (Mais)	186-193	186-193	bony	19-21,00	20,00-21
pschenična muka	223	—	wo'a	18,50-21	18,00-20
plane wołmuki	34-37,50	34-37,25	lanu wołmuki	22-23,50	23-24,00
plana muka	34-37,25	34-36, 5	mudre šuplina	12-13,75	12-13,75
pschenic. wotr.	14-14,60	14-14,80	olie tuwina	14-16,00	14-16,00
plane wołmuky	14-14,80	14-14,80	symo, 50 kg	3,20-3,50	3,20-3,50
rapk	390-400	390-400	k omu, rana	1,20-1,25	1,15-1,20
lane symjo	400-405	400-405	„ pschenic.	1,15-1,25	1,15-1,25
bony	20-22	21-22	„ wowsowe	1,00-1,05	1,00-1,20
wiciuški	18-19,00	18-19,00	„ rožna	0,90-0,95	0,90-0,95

Drježdźanska burza.

Pschenica	260-265	běrnaje kruški	22,00-22,50
rožka	260-265	pschenič. wotr.	15,00-15,50
nałětni jeczinjeń	260-280	rk wotrubk	15,00-15,90
nałwništi jeczinjeń	220-245	pschenična muka	37,00-39,50
wotrub	195-212	rjana muka	39,00-41,00
čerwjeny bleckel	235-265	wo'a	25,00-26,50
rapk	380-390	pschenički	24,00-25,50
kukuriza (Mais)	220-230	hróch	27,00-29,00
huste truhanczki	11,00-11,50	okrowy truh	19,00-21,50

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

28. februara po kantšiim posłajenju.
Wšitke płaćizny so wo tunu wumysle rozumja.

Twora	najwjetša płaćizna hr.	najmjenša płaćizna hr.
Howjade mjaso	1 kg	1,60	2,20
Čelate mjaso	1 „	2,00	2,40
Skopjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Šwinjace mjaso	1 „	2,00	2,40
Tutrajny šwinjaty šmahz	1 „	2,80	3,20
Pschenična muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,40	0,44
Kluš	1 „	0,35	0,37
Šedźne běrny	1 „	0,09	—
Hajš	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Štoli	1 „	0,80	1,40
Amerik. šwinjaty šmahz	1 „	1,94	2,00
Šmilcheny pótej	1 „	2,60	3,20
Dobre mloko	1 lit.	0,26	0,30
Jedźna butra	1 kg	4,40	5,00
„ „ wutrajna	1 „	—	—
Jeja	1 schk.	0,11	0,15
Jedźne bumy	1 kg	0,48	0,64
Hofor drobny	1 „	0,64	0,66
Petrolej	1 „	—	0,36
Komjetne wuhlo (domj. tepl.)	1 ztr	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Njedźelu, 8. měrca, wječor we 8 hodź. je
w Pětrowskej cyrkwi

musikalne předwiedźenje

Wuwjedowacy: Komorny musikus Th. Bauer-Drježdźanski (husle)
Horst Schneider-Budyšski (pišćele)
Khór krajnostawskeho seminara a nimskeje wyšeje šule w Budyšinje.

Wjednistwo: Albert Wotruba.

Bachowe dźěła a druhe z časa do Bacha.

Programy, kiž su z dobom zastupne kharti, su po 1.— hr. (čisłowane) a po 50 pj. bjez dawka we Welferec knihafni dostać.

Zjawny přednošk

Budyšskeho wokrjesneho spomožeńskeho hamta
wutoru, 3. měrca 1925, wječor 1/2 8 hodźin
w hosćencu **„K herbskej grychće“** w **Radworju**

Rěčeć budźe dr. med. Schilling z Budyšina wo wojowanju přećiwo tuberkulozy (ze swětłowobrazami)

Zastup darmo! Zane wudawki! Zane nuzowanje k piću!

Lehmannec konditornja a kofejownja

na serbskej hasy 8

Najpřijemnišе hóstne mestnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—11 hodź. koncertuje „Schüfzowy trio“

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Hosćenc w Komorowje.

Njedźelu, 1. měrca, předstaja
so zjawnje k poslednjemu razej:

„Winicarjowa Hilžka“

Započatk wječor w 7 hodź.
Po předstajenju su **pyšne reje.**
K temu přećelnje přeprošuje
Mužske spěwne towarstwo w Komorowje
a hosćencař.

Hosćenc w Sowrjecach

Sobotu, 28. februara, njedźelu, 1. a póndźelu, 2. měrca,

so kózlopiwo toči

Najl. kózlokołbaski a pampuchi so porjedźuja.
Njedźelu wječor wot 7 hodź. su
pyšne reje
K temu přećelnje přeprošujetaj
Arnošt Paleř a mandźelska.

Hosćenc „kehelekulernja“ w Kulowje.

Njedźelu, 1. a **póndźelu,** 2. měrca, je

kózlopiwowy swjedźeń

z wulkim

kehelekulenjom.

K temu přećelnje přeprošujetaj **Pawoł Barth a mandźelska.**

Korčma w Nowej Wjescy

Sobotu, 28. febr. a njedźelu, 1. a póndźelu, 2. měrca,

je wulki kózlopiwny swjedźeń

K temu přećelnje přeprošujetaj
Josef Geißler a mandźelska

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře sobotu a njedźelu je

wulke swinjorězanje

Njedźelu su **pyšne reje**

K temu přećelnje přeprošujetaj
Jan Nowak a mandźelska.

Tunje płaćizny! Wulki wubjerk!
Pisane a běłe ložowe poćehnjenja
najlěpše wupjerki, ložowe płachty
damastowe, blidowe a taflowe ruby,
servijety, twjelki, trjenja, dybzačne rubiška
dźěłba prěnjoklasaneho **košlaceho cefira** niže wopr. płaćizny
Hilger na Lotzeskej drózy 201.
Žane klamy! Žane klamy!

Jasnošěry wowčeński pos

je čeknył.

Před kupjenjom so warnuje. Za myto wotedać na ryćeńkuble w Krakecach.

Telefon: Hamt Budyšin čo. 44.

Akcijonarojo Serbskeje ludoweje banki w Budyšinje so z tutym přeprošuja na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

kotraž wotměje so
sobotu, 21. měrca 1925, popołdnju w 1 hodź. w žurli Serbskeho Domu w Budyšinje, lawske hrjebje čo. 2.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa dohladowańskeho a předstejićerstwa za 1924, předpołoženje a wobzamknjenje bilancy a wobličenja dobytka a wotbytka;
2. Wobzamknjenje dla rozdźělenja dividendy na wobkhodne lěto 1924;
3. Wuswobodźenje dohladowańskeho a předstejićerstwa a narunanska wólba 2 sobustawow dohladowańskeho a narunanska wólba 2 sobustawow dohladowańskeho;
4. Powyšenje akcijoweho kapitala hač wo hriwnow 150.000,— hač na hriwnow 250.000,—.

Bilanca za lěto 1924 wuleži wot 1. měrca t. l. we bankowych městnosćach akcijonaram k dowidźenju. Akcijonaram so po přeću wotpisk bilancy darmotnje poda.

Akcijonarojo so připušća k hłownej zhromadźiznje pokazu wši legitimaciu wustajenu wot banki. Připowjedźenje wopyta hłowneje zhromadźizny ma so stać najpozdźišo 3 dny před zhromadźiznu.

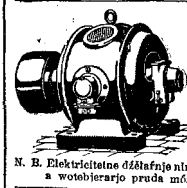
W Budyšinje, dnja 21. februara 1925.

Serbska ludowa banka - Wendische Volksbank A.-G.
Předstejićerstwo:
Dr. Posedel. Rěčnik a notar Lehmann. J. Simank.

Original-Alfa Separatoren
60-600 Liter Stundenleistung
Perfekt-Separatoren
60-130 Liter Stundenleistung
Original-Alfa-Ersatzteile und Oel liefert zu Original-Fabrikpreisen

Zastupjeř: **Hans Ruppert w Budyšinje**
před šuleńskimi wrotami 1a po 1 skhodźe.

Elektriske motory

Siemens-Schuckert
předawam ze składa po fabrikskich płaćiznach

Eugen Vogler

fabrika specialnych mašinow
w **Kamjencu** Arndtstr. 23

N. B. Elektricitetne dźěłarnje nimaja žane prawo k samopředawanju a wotobjerarjo pruda móža kupować, hdyž chcedźa.

Wot póndźele, 2. měrca, steji walki transport
originalnych rańšoprusko-hollandskich

kruwow, jałojcow a bykow

Königsbergskeho towarstwa stadłowych knihow
kaž też młode sylne bayerske ćehniwe woły

w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjerchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań.

Emil Grüße, skótna wikowarnja
Telefon 63 a 418. N.B. Rězny skót jako płaćenje přijimuju.

M. Mikela

časnikař
w Kukowje
poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach

Centrifugi

wuporjedźa derje a tunjo
Ernst Falting
w Njeswačidle,

Drastowe tkaniny

wšěch druzin
za konfirmaciju poruča

Hamburger

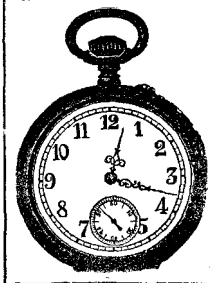
12 na bohatej hasy 12

Kedźbu!

Najl. Khośebuzke tobakowe twory!
Wosobitosć:
Khośebuzki rólkaty tobak.

Stejśćo kóždu sobotu na tudomnych tydźeńskich wikach
rózk bohateje hasy a hłowneho torhošća.

Ke konfirmaciji

je hižo generacije dołho najrjeńši dar

časnik zaživjenje

Dobre časniki poruča zaso po poměrnych płaćiznach

F. Marschner nasl.

mjećel M. Ewald, časnikař
w Budyšinje na bohatej hasy 9

Předawanje palneho drjewa.

Wutoru, 3. měrca 1925, maju so na Jitkowskem rěvěrje
22 rm wužitkowych kuluchow, 2 metry dołhich,
108 rm palnych kuluchow, 1 metr dołhich
25 dołhich hromadow
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Započatk dop. w 9 hodź. pola „Kačeje korčmy“.
W Rakecach, 27. februara 1925.
Kuježe hajniske zarjadnistwo.

Drjewowa awkcija

Na Zdźerjanskem revěrje ma so **wutoru, 3. měrca 1925,**
na 50 rm twjerdych šćěpow,
100 rm khójnowych wužitkowych
a palnych kuluchow a
100 rm khójnoweje hałozow. walčiny
za hotowe pjenjezy pod wuměnjenjemi, kiž so do awkcije wozjewja, na přesadźowanje předawać.
Kupcy zeńdu so dop. w 9 hodź. w hosćencu w Zdźeri.

Přesadźowanje palneho drjewa

Wutoru, 3. měrca t. l. ma so w Njeswačidlskem majoratskem lěsu na hrjebjach při Kubic haće, we parku a na brylowkach
na 200 rm. dubowych a wólšowych šćěpow a kuluchow
a 100 dołhich hromadow liščowcho drjewa
zjawnje na městnje samem za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać.
Kupcy zeńdu so dop. w 9 hodź. při mosće přez Čornu wodu na puću z Njeswačidlskeho dwórnišća do Holešowa.
Hajniske zarjadnistwo w Njeswačidle

Drjewowa awkcija.

Stwórtk, 5. měrca, dop. w 9 hodź. so we **Vlaćec hosćenc w Hasiowje** za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawa:
na **38 rm kuluchow,** mjez nimi 5 dubowych
12 rm pjeńkow, [a 6 brězowych.
10 dołhich hromadow,
18 hałozowych hromadow, mjez nimi:
8 khójnowych, 2 brězowej, 3 dubowe
Drjewa leža: Na zahrodźe, w Lehmannec kefkach, na wětrnikowej hórje.
Ryćerkuble we Wutołćicach, 26. februara 1925.
Wilhelm Herrmann.

Čěšćenemu wobydlerstwu **Budyšina a wokolinu** wozjewjam z tutym, zo swoje

rěčne hodźiny

w Budyšinje na bohatej hay 10
nutřkhód na krótkej hasy (Kurze Gasse) wotměwam.

Emil Rječka, hojeŕ.
Iridologija, biochemija, homöopatija po dru. Modausu.

Přiloha k čisłu 50 „Serb. Nowin“

Sobotu, 28. februara 1925

W swojich schtyrjoch murjach.

(Wobras se wšěm.)

Hdyž běše Cženkec Korla hišćece nježenjeny, młody hólc, to njebě ani jedyn wjeczor w tydzenju doma. Starschi mózeschtaj rěcžeć kaž chcyschtaj, to njeznajdesche hinak, Korla dyrbjesche do wsy. Sa holzami lětacz, jich hněwacz wonka na wsy a w domach, ſ ninti so ſzekacz. A potom sasa po korcžmach hydacz, jedyn kruty srěbnyč, njedźelu na kolebu so hydnyč a do swěta karkowacz, na wschěch lubjach skakacz a so wjerzecz, hdyž nětko nětkaſa pischczałka dudlowsche a w nozy posdże domoj pschińcz, ſamo na ranje — a běsche ſa mačzecha Korcu nětčako, tak srěbi žiwjenje hocz do wuſokich lět pschedstajesche. Doma běsche jemu wſcho pschewulke a měrne, cžaſ dołhi a žaneho wotmjenjenja. Rad běsche we wjeſołym towarſtwje, mjes „mokrymi bratrami“, tu a tam nětchto kolwrótne ſwarjacz — to ſo jemu lubjesche, to běsche nětchto ſa njeho.

Dwoje njemóżesche wopschinnyč. S prěnja, ſo wożenjeni ludźo lěto wot lěta, ſtwjałk a pjatk na wjeczorach domach wutraja. A ſ druha, ſo kóždy ſ tamnych wjeſołych bratrow po dwaju ſo pschemění a cži najlóſchtinſchi najbóle ſo wrócžo cžahnu. Haj, hdyž maja žonu, potom ſo zyle pschemjenja. Tajki byčz njecha, je-li ſo tola ras wożeni. Tchodła wostanje Cženkec Korla a njeda ſo wot žony do nócha tykнyč. We tholowach chze wón khodźič. Njebudże tajki njeleczazy rok kaž druhi.

A dźenſa? Runje tajki je kaž wſchitzy druhi. To cži njewěrisch, ſchto duſchna žona, pékna domjagnoſcz a cžłóbka cžełowjeſkich dźěcži ſamóže. Je dha hischcze nęſchto rjeſiſcheho na ſtwórze hacz taſke ſkołowne žiwótne žiwjenje? A hdyž Korla dźenſa tutych młodych khadli wobhlada, tajkeje harv cžinja a pjenjeſo ſabiwaju, kak njedźelu na wſchěch hoſdźikach ſo tósta, měſto ſo bychu doma wotpoczahli, po ſwórze wokoło dundaja, nóz pscheczéinjeja hacz do rauſchich hodźin. A hdyž dale hej myſlí, ſo je nęhdy też tak cžinił, pschinja ſo ſa hlowu a praji: „Och, kak hłupy ſu tola w ſwojej młodoſczi byłe!“ Wěſo, druhdy wſchak hischcze jeneho ſezerba ſobu ſcžini, ale njech je kaſkuli: Najrjeſcheho je tola doua w ſwojich ſchtyrjoch murjach. Och, hižo wjecžor, hdyž ſ dźěła domoj pschińdże, hdyž dźěcži jemu tołſte rucžki napſchecžo tykaja, hdyž jemu bunzle ſa kachlemi pschiſzeżu! „Nó, dźeſch?“ rěcži žona na njeho. S tuteju kłowczkow rěcži hižo zyły ſwět lubuješe, wjeſela a wutrobnoſcze. Je hižo wodu w myjadłu pſchihotowała a pschichwa hlido ſ wjeczerí. „Pój, pój — budźeſch ſawěſcze hłódny?“ Pſchi tym ſjedźe jemu ſ ruku po lizu. Je dyše ſo maliczkoſcz. Ale pſchedźěłany muſ ſacžuwa nęſchto wjazy.

Trudny ſej ſażehli a mała Liſka wudunje ſapałku. Schtórnje ſej rjedźi a wołpjet namała. Pětrk kula ſej mjes tym ſ wěczkom po jſtwje. Potom hakle, hdyž mózeſch ſo k klidu hydnyč a ſwoje Nowiny cžitacz. Nasch dowěrnik je jara porjadny a kóždy dźeń w ſtarym cžaſu je pschinjeſe. Ma na tym ſajima, ſo móża ludźo hižo wjecžor najnowiſche nowinki pſchecžitacz. To maja nasajtra rano na dźele a hižo po puczu nęſchto nowe k rosmoſkeje. Liſka hydnje ſo nanej na klin a Pětrk ſaſe jemu na thribjet. Potorha jeho ras ſa wuſchi, potom ſaſo ſa wuſzy a wołnuje jeho ſe ſwojimaj tołſtymaj ruczkomaj krucže wokoło ſchije, ſo jemu ſłowo dych wuródže. Schto chze cžinicz. Pokoji Nowiny tak dołho na bok a ſabawja ſo ſ małymi pumpaczkemi. Ach, kak ſłódke ſacžuje to je, hdyż małe ruczki w mjeſtowczu ſebja, hdyż jeho pſchimaja, hdyż ſ nózkami kopaja, hdyż ſ mjehkimaj liczkomaj je tłócza. Rosmjaſcz je mohł ſ wjeſelošcžu a ſhożowinoſcžu, tute małe dobrocžiwe ſtworjeſcžka. Macz njemóże dźeſe pſchihladowacz, pokoji nohajzy na bok a ſydnje ſo bliže. Nětko pſchińdże Liſka k njej. Schtyri ruczki, ſchyri ruki ſo krucže dźerża. Ow, kak njewuprajnje dobri ſej wſchitzy ſu! A cžaſnik tikota ſłobžo nad ſwójbu a lampa wobſwětluje mału ſtwjerczku, a cžini ju hraj na nětotre mjeſtchiny. Podarmo ſhladuje howrjaty cžorny wjecžor ſ wokнami nuts, nima mozy, dyrbi ſe ſwojim towarſchom, wſchědnoſcz ſinjeńſka, wonka wotſacz.

Donjeſu drobnej dźěcžatzy do łóżka. Macz ſ nimaj pacžerje ſpěwa, hižo ſtuhnjetej ruczky a Korla też hinak njemóże a ſpěwa ſ nimi. Bórzy ſapadnjetej muczněj wěczzy do ſpara a nan a macz ſtejitaj hiſcheze chwilku pschi ſwojich lubuſchkomaj, radoſcz we wutrobje. Staj to jandželkoi, kotrajž tu drěmotaj.

Kak rjenje hakle je, hdyž je luba njedźela ſaſo tu. Hdyž wóże Korla zyłcži dźeń pschi ſwojich lubych hyła. Kak rad pschimnje ſwojej żónzy pod paſa a pomha jej w domjazneſcži. Dże po wodu, po drjewo a twjhło. Wěli bérny ke kuhłam a rosmjeże je. Dopołdnja dźetaj hromadże na ſerbſke kemſche. Popołdnju pipti tu a tam. Pſchihotuje komiſkam nowe puſkoty a dźeła Pětrkej mały wołnyczł. Kak pschińnje kak njedźelſke popołdnjo ſaſdże. Na harmoniku hej ſapiſka, hdyże jo w dobrej jſtwje na konopej a nyknje hej nęſtorte mjeńſchiny, ſapali hej jenu njedźelſku zigaru a ſaſo ſo ſ małymaj ſabera. S maczerju ſahraje hej młyn a ſtara žo, ſo pschehuſto njepſchehraje. Skónczńje ſajedże Pětrk ſ tołſtymaj ruczkomaj a ſmjeta wſcho hromadże. We rěcže du won do Božeje ſtwórby. To nanej bornizu ſa ruku pschiwjaſa a dyrbi Pětrkej konja cžiniczź. A tak radu da hej wot Liſki kwětki na klobuk tykacz a wot žony nęſchto khłoſchżiwe do huby ſchmórnyczź. Kak wjeſołu ſo cžuje, ſpěwa a hnjida hej jedyn!

Sbożowniſcheho nana hej njemóżeſch myſlicz hacz naſchcho Korku w jeho ſchtyrjoch murjach. Runje napſchecžiwo nětko je każ w ſwojich młodych lětach. Domjazność je jemu ſboża rai!

Cyrkwinske powjesće.

W Pětrowſkej zyrkwi ſmjeje njedźelu Jubilate rano ½8 hodźin farař Große predowanje zyrkwinu hudźbu: 1. „Hórki cžołk cžerwjenja japoczina ſa nas“, ſpěwa k. J. Kohnowa, 2. thoralna priedyhra: „Jehnjo dże a njeſe winu ſwěta“; dop. ½10 hodź. w drastwini Boża ſłužba ſa cžełoſkłuſchazych, farař Große; pſchih. w 12 hodź. na farař Berg predowanje.

W Marijnej-Marcžinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. duchownu prim. Haebler ſpowjedź a ſwj. wothrajanje, dop. w 9 hodź. farař Berg predowanje, wjecžor w 5 hodź. ze hudźbnu nabožnu wječžor, organiſta a kapałmiſtr Müller.

Sbérka ſa potrébne paczeriſke dźěcži. — Zyrkwi ſtej wutworjenej.

Póndźelu rano ½8 hodź. ma farař Menda w Marijnej-Marcžinej zyrkwi cžłuſtu wutrnoſcz.

Póndźelu wjecžor we 8 hodź. je w towarſchnym domje zónſke towarſtwo.

Sštrjedu pop. ¾3 hodź. je w Pětrowſkej zyrkwi mudźeliſka hudźina ſa njedźelnicže.

Schtwórk wjecžor we 8 hodź. pſchihotowanje ſa dźěcžikemſchenje, na hrodowſkej hórje 6, farař Eder; a na Sedankej hórje 6, farař Große.

Pjatk pop. ½4 hodź. je w „Societät“ Gustav-Adolfſke żónſke towarſtwo.

Tydźeniſke ſaſtojnſtwo ma w Pětrowſkej zyrkwi farař Große, w Marijnej-Marcžinej zyrkwi farař Eder.

S Hodźija. Njedźelu Jnwocavit ſmjeje farař Voigt rano ½8 hodźin němſku ſpowjedź, farař Wjeſar ½9 hodźin němſku a w 10 hodź. ſerbſku Bożu ſłužbu. Pop. w 2 hodź. je zyrkw. rozrěcžowanje ſerbſkeje muzikſkeje a żónſkeje młodźiny. Pop. w 6 hodź. wobſamknje ſo licžina zyrkwinſkich wolerjow. — Sštrjedu pop. w 3 hodź. khromadźina żónſkeho towarſtwa pola k. Lehmanna. — Pjatk pop. ½5 hodźin ſerbſka ſpowjedź, w 5 hodź. ſerbſka póſtna nutrnoſcz.

Zschorlowſka zyrkwinſka ſwada.

Zſchorlowſka wożada běsche ſebi pſchała, ſo ſaſtli wikar Paul, kotryž běsche ja krótki cžaſ ſwojeho ſkutkowanja ſebi dowěru a lubosez zyłeje wſadby dobył, pola nich jako farař wostał. Konſiſtorſtwo pak běsche Paula njedźiwajcy wſchěch próſtwow do Hohenſteina pſchepodžiło. Też we ſwojej nowej wſadźe je wón ja krótki cžaſ zyrkwinſke žiwjenje ſ nowa wubudźił, kak ſo je ſebi jeho nětko zyrkwinſka ſtarſchiſtwa ſa fararja wuhonilo. Konſiſtorſtwo je wólbu też wobſtwrdźiło. Hacž je ſ tym Zſchorlowſka zyrkwinſka ſwada na ſpokojage waſchnje rozriſana, je tola chětro owělomne.

Přiłoha.

S Drježdżan. Shromadźne pſchedſtajdźerſtwo a pruhowanſki wubjerk ſamkarſkeje jednoty je wobſamknył, ſo w pſchichodze, dokelž na wołzehnjenſku wažnoſcz nabożnjenſke wucžby jenoż pilſcheze konfirmowanych wucžobnikow pſchihaja.

* S Marienberka. (S wosom ſo pſchejeř.) Jako 10-letny hyn Górsdorfſkeje kubleria ſ hnojom na polo jědżeſche, chžyſche wón na woju hedźo wós wuſpinacz. Pſchi tym bratowy wojowe koło hólza ſa ſalu a ſejahny je ſ woja dele. Hólz pſchinđże pod kosſ a pſchejedże ho tak ſtrachnje, ſo jeho cžełko wonjeneho do ſtarſchiſkeho bydlenja donjeſechu.

S Oſchatza. Krwawne ſwady mjes rataſkimi dźěłacžerjemi. We Lampertswalde ho rataczay dźěłacžerjo ſwadźachu. S wjdſami ſo do ſo dachu. Nasta ſtraſchna kłatrańca. Jedyn dźěłacžeř ſo tak cžežko rani, ſo dyrbjachu jeho do thorownje donjeſcz, hdyž bjes nadźije na wuſtrowjenje leži.

* S Roclitz. Gótteſez mandżelſkaj běſchtaj w konſumkim towarſtwje pakoſchoj. Se ſtrachom pſched khłoſtcžujom ſtaj w nozy wobhdżenje wopuſchczioj a w Meuldź ſmjerczej pytaloj a namakaloj. Na Weidźiglichi honach ſu cžełe ſ wooj wuczahnyli.

S Lipsku. Tudomna podjenſka maſowa khęża je ſo do twarita. Spody namęſta pſched ſtarej radnizu w Lipsku ſu pſches ſtmu wulke maſowne kumuſoſe natwarili. Je tu prénja podjenſka maſowna khęża na zyłym ſwěcže. Sſobotu ſu ſebi mężcžeſzníka roda, mężcžańſzaj ſaſtupjerjo a inſchenjerjo nowu khęż wobſhadali a ju wobkhadźi pſchepodali. Na 125 pſchekuzow budże tom ſa cžaſ nasſy ſtwory twory wuſtajecz mózy.

* S Lipsta. Njeſmérna ſyła ludźi ſbéża ſo wożeva popołdnju pſched twarjenjom nęmiſkoſtatneje banki. Tam łéſcheje mlody ſwaſliwy cžłowjek po ſcženje horje. Khróble ſchwiknu; ze wot kromy ke kromje a ſ łubkoſcju pſcheminy wſchę ſadżerži. We druhim poſkhodże chżyſche jeho bankowy ſaſtojnik ſadżerżecz; tola podarmo. Pſchezo wyſche poſtupowasche khróbły młodżeń. Tu ſkónczńje w iſſchchnym poſkhodże ſahny ruka ſakonja ſa nim a hreimotaj hłóſ energiſkeho policiſta ſcžini ſważliwemu poczinanju kónz. Hdyż běchu jeho ſ wokнom nuts ſcžahnuli a wuſpinali wotwjedżechu kroſnowała na policajſku ſtražu. Tam ſo bórzy wuſkepa, ſo ſo wo nutſkamarja abo duchakhoreho njejedna. Mkody cžłowjek, kiž běſche ſ Hannowera, chżyſche k filmej hicź. Se ſwojim khróbłym kroſnowańſkim kuſkom chżyſche Lipſcjańſku filmowu indutſriju na ſo kedźbnu ſcžinicź.

* S Lipsta. Njedźelu wopyta 1926tna domjaza hołza ſ Oelße ſwoju ſotru, kotraž je ſonjazej univerſitnej kliniky khore leżeſche. So by ſo cžerſtweho powětra nahrebała, wuidże hołza na ſhdf. Tam ju bórzy na to we womorje leżo namakachu. Nęſchto hodźinow poſdźiſcho běſche mórwa. Na hiſcheze njewuſłédżene waſchnje běſche ſebi nop roſtalyła.

* S Langenwolmsdorfa. So ſu policajiſke pży we wěſtym naſtupanju tola ſchwarne, dopokaſa tute dny Warnorjeſchanſki policajſki pcž „Anni“. Wot nękotrych dnjow ſem běchu ſ dwora M. Rychterja drjewo kradnyli. Dež wutoru wjecžor bě tam laſo padnch pobył. Hačzrunjež wobſtężeř hakle poldra dnja poldźiſcho to na policajiſt waſchewi, namaka poſ tola hnydom prawy ſléd, kotryž 300 metrow ſdaleneniu padnchej wjedźeſché. Tutón muſnjo ſyle pſchekwapjeny ſwojeho padnchſtwa.

Z wobkhodneho żiwjenja.

Pſchi wożehnjenju młodżiny cžaſnik wułu rólu hraje. Mjes konfirmaziſkim darjeni prejedy żenje cžaſnik njeſpodżiwanſke, kidźo běchu ważnoſcz cžaſnika ſa wożehnjenje ſpóznali. Hoſpodarſka muſa ſandżenych lětow ſujemóżni dalokim worjechtam, hdyż cžaſnik kupicz, kiž tola k wutrobnym łóżdżo cžłowjeka ſłuſcha. Dżenża może jich wjele nachwatacz, ſchtož bě ſo hubjenych wobſtejnoſczow dla ſkomdźiko. Sa konfirmaziſki dar hodźi ſo najlépje: dobry cžaſnik. Cžaſnik kupicz, je wěz dowěrjenja. Wobrocžeje ſo tehdła na wězywutkojneho. Cžaſnikowy wobkhod ſ. Marſchnerowiny naſl. měſzecžeř M. Ewald w Budyſchinje na bohatej haży 9 poſkicze ſwój wulki ſklad nowoczaſnych cžaſnikow po wſchelakich płacžiſtnach. Dobre njejmo tuteho najſtarſcheho wobkhoda w měſeze cukuje wam ſa to, ſo tam derje kupujeze.

Hamtske wozjewjenja z Budyſina.

15. měrza 1925 wotmeje ho w Sakſki powjeſchkowny wopomnjeńſki ſwjedżeń ſa we wójnje padnjenych. — Sa by ſo ſwjedżeń hódnje woſwjecził, poſtaji miniſterſtwo ſcžehowaze:

1. Na tutym dnju dyrbja ho na ſtatnych twarjenjach, ſtatnych ſchulach a na muſtawach, kotrež ſo ſ wjeckcheho dżela je ſtatnymi ſrědkami wudżerża, chorhoje na pol ſcžehora wuwjeſowjnyczź.

2. Gmejnſkim wyſchnoſczam ho napoloži, na to hladacz, ſo ho też na wſchěch druhich ſjawnych, też privatnych twarjenjach na hódne waſchnje chorhoje wupoſoſnu.

3. Sſwjedżenje, wot wjaſka ſa ſaſtaranje wójeńſkich ſcžehowow wuhotowane, dyrbja ho po mużnoſczi podpjeracz.

*

Wotjewjenje wo klepanju kamjenjow na ſjawnych puczach a měſtnach.

Pſchi klepanju kamjenjow na ſjawnych puczach a na měſtnach dyrbja ho na ſtronu, hdyż ho wobkhadźaje, ſchkitace tſchi ſtajcz. Klepaju ſo kamjenje na gmejnſkich abo kubłowych puczach, na kotrychž ho dla jich wukoſcze tſchi poſtajicz njeſmědża, dyrbi kamjenjeklepař je dżełom ſaſtacz, hdyż nęchtó nimo dże abo jédże.

Schkitace tſchi dyrbja 1,80 hacž do 2 metraj wyſoke bycz. Wone dyrbja kruty wobkhk mcžz, kotryž dyrbi ho le ſtomu, deſkanj abo ſ najmjeńſchym ſ kruhym płatom wobdacz. Tſcha dyrbi dale mcžz krucže ſcžahacz nohu, kotraž może ho, je-li je trébne, ſ kamjenjami poczeżcz.

So ſebi njeſchyku klepaŕo wocži ranili, dyrbja ſchkitare natwocži pſchi klepanju ho ſtajcz. 4

Schtóž ho pſchecžiwo tutym poſtajenjam pſchedże, poſkhoſta ho ſ pjenjezným khłoſtanjom hacž do 75 hr. abo ſ jatbu hacž do 7 dnjow, tak daloko hacž jakonje druhe khłoſtanje njepoſkija.

Tute poſtajenja dóſtanu płacžiwoſcz ſ wofiewjenjom.

W Budyſchinje, 17. febr. 1925.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Hamtske z Kulowa.

20. hr. myta dostanje tón, kiž paducha, kotryž je ſ wójniſkeho pomnika thododendromſku roſtlinu kradnył, tak njemuje, jo może ho ſajcz a pokhłoſtacz.

*

Nowotwarſtudnje ho wupiſuje.

Studnja na Kocžińſkej dróſy dyrbi ho hłubſcho wutcz, na Salowiſkej dróſy pak ma ho nowa ſtudnja natwaricz. Sa to trébne dżeła ho wupiſaja. Schtóž ho ja wunjedżenje dżełow ſajimuje, njech poſtjeżenja ſ płacžiſtna hacž do 15. 3. 1925 na magiſtrat japoda. Schtóž chze ſebi měſtnoſcz wobhladacz, njech ho najprjedy na magiſtracje ſamolwi.

Drjewowa awkcija.

Wutoru, 3. měrza, popołdnju w 1 zhodź. pſchedawa ho na pſcheſedżowanju 50 dołhich hromadow ſ cžełeſenja ſchtomow. Kupzy ſeſdu ho na Schibjeczu.

*

Pſchiprawy ſa elektriſku ſwjezu a mózy.

Cžaſto je ho wobkedżowało, to ſu ſebi pſchiprawy ja elektriſku ſwjezu a mózy cžiniſe, bjes tehdła, ſo by ho to we prawym cžaſu pſchipiſowedżiło. We pſchichodze ho takſe ſadżerżenje pokhłoſta. Dale ho na to kedźbne ſcžinicź, ſo ſmędża elektriſke pſchiprawy jenoż tajzy inſtallateerjo wukonjecz, kotrjž maja dowolnoſcz měſchczańſkeho ſaſtupjerſtwa. Pſchedżenja tuteho poſtajenja ho ſe ſaracženjom pruda poſkhoſtaju.

Měšćanski młyn
we Wojerecach.

Najl. „Goldregen“-symjeńtny wows centnar po 18,— hr.
najl. „Petkuski“ žołto-symj. wows centnar po 15,— hr.
najl. „Ligowo“-bělo-symj. wows centnar po 14,50 hr.
najl. šlezyski čerwj. dźećel bjez žłdy centnar po 120,— hr.
najl. čisćena seradela, centnar po 11,— hr.
najl. žołte symjeńtne lupiny centnar po 10,— hr.
najl. žołta a čerwj. Eckendorfska runklica centnar po 55,— hr.
wšo z poslednich žnjow.

We wjele družinach porućam **Drježdźanssku** a drubu **sadźeńsku cybiu, wysoke a nizke buny** nimale kóždeje družiny, kiž kupuju direktnje wot płahowarjow; dale porućam wšě trěbne, wubjerne a wupruhowane **półne a zahrodne symjenja,** nanajlěpje skladźace a po najtuńšich płaćiznach.

Šijace mašiny a jězdne koła

prěnjeje rjadownje
(Express, Seidel & Naumann, Diamant, Brennabor)
centrifugal, wohrěwanske a warjeńske khachle
kiž su so tučasnje jako najlěpše wupokazałe, su dostać
we wikowańi jězdnych kotow
Alberta Lolka w Hermanecach
pola Łaza.
Samsna wuporjedźeńja. Šijace mašiny na podźělne płaćenje Ráči serbski.

Hobrscy wulki
je wubjerk rólkatych tobakow
kaž też
cigarow, cigaretow, shägowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow
firmy
Hermann Gerlich
cigarowa a tobakowa fabrika
w Budyšinje na sukelnskej hasy 7
Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Jězdne koła

Položenja při płaćenju

z rukowanjom prěnjoklasnych hódnostnych znamkow, kaž **„Diamant“, Mars, Phänomen Express** poruča płaćizny hódno

Alwin Ehrhardt

při radnicy — w Halštrowje — při radnicy

Najlóžši běh, stabilne, spušćomne, najl. wuhotowanje!

Sklepje odpadnu wosoc

Twarjenje z wapnowymi pěskowcami
(Kalksandsteine)

Wyšnosće a twarscy wěcywustojni wapnowy pěskowc k twarjenju wšeje družiny poručeja, dokelž tónsamy wjetšu čišćeńsku krutosć wobsedźi hač čerwjeny cyhel.

Bydlenja kaž hródže su při wěcywustojnym zatwarjenju **dospołuje suche**

Wapnowy pěskowc zaruna tehodła na kóžde wašnje čerwjeny cyhel, hačrunjež ma wjele nižšu płaćiznu.

Fabrika wapnoweho pěskowca zjednoćenych alum. dźěłarjow akc. tow.
Zastupjerjaj za Saksku a Hornju Łužicu:
Ernst Čech a syn w Rakecach
:: Telefon: Hamt Njeswačidło čo. 64. ::

Serbski Hospodař
ratarske wulko-wikowanske družstwo z w. r.
poskića
symjenjne běrny
dobre zwuběrane originalne symjo, z bratrowskich organizacijow w Pólskej.

Centnar přińdźe hač sem, za tym hač družina 4—5 hr. Skažajće pak pola z nami dźěłacych družstwow pak direktnje pola nas w Budyšinje (telefon čo. 156).

Wobućowy dom Mark w Kukowje
Najtuńša kupowarńja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas

Helene Pötschke
cyhelnska hasa 4 w Budyšinje cyhelnska hasa 4
šićowe twory.

Bohaty sklad pisanych a běłych łožowych pokelnjenjow, košćatych barchentow, kalmuka, jakoweho barchenta, rólowanskich rubow, twjelkow, frjenjow, blidowych rubow, módrotišća.

Wosebitosć: **Wupjerki.**

Hotowe cychi za 2 člowjekow wot 3.— hriwnow sem.

Sym teć na hermanku w **Kulowje, Wojerecach, Łazu, Rěčnu serbskich! Rychwałdźe a Hródku.** Rěču serbskich!

Dawno znate a lubowane
Wjenkowe kofeje
poruča w njepřetrjechenej kajkosći
Jana Wjenka nasl. w Budyšinje
na zwonkownej lawskej hasy 5.

Měšćanski młyn
we Wojerecach.

Zaručena čista lana mučka,	centn. po	15,50 hr.
lana mučka, druhoje družiny,	„ „	14,50 „
jólske hrube, čiste rjane wotruby	„ „	9,00 „
tudomne rjane wotruby	„ „	8,25 „
majsowy šrót, dróbny a hruby	„ „	13,00 „
rjana a pšeńčna čorna muka	„ „	12,50 „
la rjany picowanski gris, sněhběły	„ „	10,00 „

wšědnje čerstwy, čisty, najlěpši łódźny lany wolij, njepřetrjechany we słodze, litr po 1,50 hr.

Ratarjam so poruča, zo bychu moju woleńcu wužili.

Mlěty cokor, centnar po 29,50 hr.

Warjeńska jědźna sol, centnar po 4,00 hr.

Dospołne wupředawanje
wšeho wobuća
wot soboty, 21. februara.

w Budyšinje na Hošic hasy — **Wobućowy wobkhod Jäckel** — w Budyšinje na Hošic hasy

12-procentowske přiručne požčonki
(12%. Handdarlehne)
— **wuplaćenja w hotowych pjenjezach bjez wotćahow** — ratarjam za zmjenki (Wechsel) a z rukowanjom gmejnow z předběžnym běžnym časom hač do 31. okt. 1925 wobstara prawny bürow
Koban na Kneublerskej drózy 6.
Telefon 814. Ráči serbski.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**
a wšě wěcy
za amatěrske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha
(majeśel Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13
Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najnadšnišo.

Wosebje wot 1904 statnje wupruhowane.
Ćežke dychanje koni
(tak mjenowana parniwosć) hodźi so zahojić. W času hojenja smě kóń dale dźěłać. Radu podawa darmo
Robert Klemm, Meußlitz
pósta w Zachaehwitz pola Drježdźan.
Rozesłanje přez: Berlin-Schönеberg, Schließfach 53.

Wotewrjenje skały w Radworju
Česćenemu wobydlerstwu **w Radworju a wokolinje** wozjewjam, zo sym w Radworju
skału wotewrił.
Porućam so k podawanju granitowych kamjenjow wšěch družin a prošu wo dobroćiwu podpjeru mojeho předewzaća.
Z počesćowanjom **Feliks Stazak w Radworju.**

A. Pittner w Budyšinje
na Lessingskej drózy 5 Załožene 1863
Wosebity dom
ruskich a amerik. mašinskich wolijow, awtowych a motorskich wolijow, naturskeho kolmaza, kožoweho tuka, vaseliny, kons. mašinskeho tuka, rjemjenjoweho wóska, mydłow a mydłowych pólvrow atd.
Mjenowane wěcy dostanu **knježa ratarjo** też direktnje z mojeho wobkhodneho woza, kotryž Was porjadnje wopytuje.

Kedźbu! Třěšne dźěła!
K wuwjedźenju **cyhelowych, šćrowych a papowych krywow,** haž też **k překrywanju třěchow wšeje družiny** poručetaj so
Max a Kurt Opitz
třěchikryjeńskí wobkhod w Halštrowje.
Theodera Opitza naslědnikaj.
Dobre a solidne dźěło!

Kłobuki k přeprasowanju za lětny čas!
Wulki wubjerk najnowšich formow!
žonjace kłobuki wot 2,75 hr. sem
mužace kłobuki wot 2,00 hr. sem
Zhotujemy z rukowanjom za 6 dnjow.
Stare přidawki k wušiću rad sobu wužijemy!
Rjane kłobuki za překhodny čas po najnižšich płaćiznach.

Łužiska kłobukowa fabrika
a přeprasowańja w Budyšinje na zwonk. lawskej hasy 34
Přijimuje też: Bischoffowa na Stieberskej drózy 61.

Parne čisćenje pjerja
z elektriskim ćěrjenjom wobstara jenož
Erich Schmoller w Budyšinje na sukelnskej hasy 3, telefon 1193.

Fa. P. Rocho w Sernjanach
Telefon Njeswačidło čo. 24. pola Kamjenca.

Twarski wobkhod
Wuwjedźenje twarjenja domskich, zasydleńskich khěžow, ratarskich twarjenjow atd. Rysowanja a wobličenja płaćiznow podawamy rad zwólniwje kóždy čas.

Parny rězak a drjew. wikowarstwo
Deski, łaty, rjady, špundowanja atd. Rězanje sa mazu najtuńšo a spěšnje. Posrědnistwo za kuluchowe drjewo.

Blidarnja
Meble wšeje družiny, kamory, komody, łoža, dospołne wuhótowanja, wokna a durje.

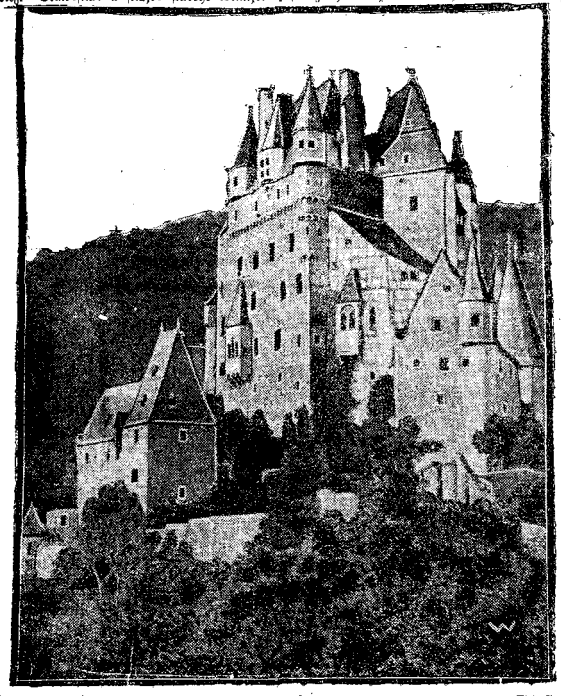
Žadajće sebi naše płaćizny.

Porućam
pšeńčnu muku
ržanu muku
pšeńčny gris
cyły majs
majsowy šrót
pšeńčne wotruby
ržane wotruby
grisowe wotruby
čornu muku
na skazanki wšo
hnojidła.
Kupuju kóždu dźěłbu
žita
za hotowe pjenjezy
Młyn w Prawoćicach

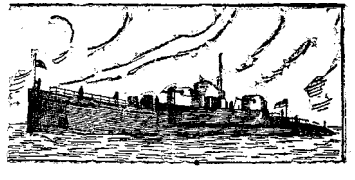
Specialist nowodasneje wóčneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 6.

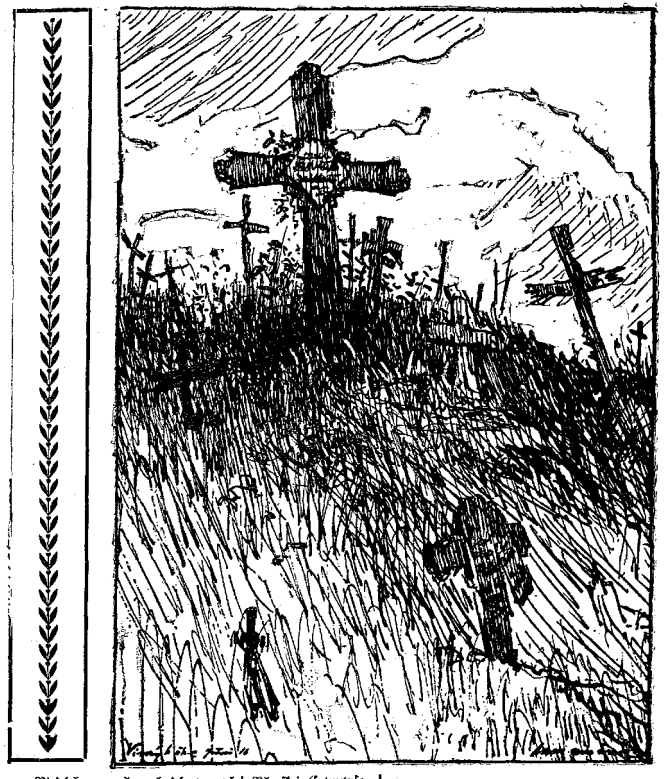
Naš čas we wobrazach

Hród Eltz wotpali so ſ wulkeho dźela w septembru 1920. Haſcherjam so poradźi, hiſchcze wjele ſajimawych twarjenjow a ſ teho, ſchtož so we nich chowaſche, płomjenjam wuturhnyć. Salu ryćerjow a tak mjenowany „Rübenach-ſti dom", wjele nadobdy a ſaſtarſkich brónjow ſamóchu wuchować. Wotpalene twarjenja chodźa w ſtarej rjanoſći ſ nowa natwarić. Stawiſnar a ſnjeſer ſtareho wumjeſtwa (Kunſthiſtoriker) ſ mjenom Dahlo tutón hród jara cześćowaſche. Wón je też wopravdna parla mjes hrodami. W labowjnej krajinje leži na nahlej ſkale. Wyſoko wupinaja so horde twarjenja k njebieſkim módrinam. Mnohe weże a wěžičźki, wuſtwarki a wuhladki ſhladuja daloko pſches hórki a hory do piſanoje krajiny. Hród ſam je pſchi tom ſtóćzeny na jara wohmjeſowanu měſtnoſć. Wot léta 1157 bě knjeźſtwo ajes pſchetorhnjenja w rukach Eltzej ſemjanſkeje ſwójby. Wſchě ſplahi tuteje ſwójby ſu ſo ſwojeho wobſydźenſtwa kruće dźerżeli. Staſnje ſu ſwój ródny hród wuſtwarjowali, porjećiſchowali a powjetſchowali po najſkepſchich mogach. Wjele ſ pſchirheiniſkich ſejniſanow je do pſchidnuſtich krajow wućahnyło. Tu ſydlachu ſwobodni Sſłowjenjo. Tuchi ſebi ſ namozu a ſ leſcźu podćiſnychu. Cźi dyrbjachu jim hač do ſwětoweje wójny robocźić. Cźi Sſłowjenjo, kotrychź njeběchu ſamóhli pſchenjećić, wotcźiſnychu ſuju kwaſu a ſu ſaſo ſwobodni Sſłowjenjo we ſwoſconych ſłowjanſkich ſtatach. Też ſemju kotruż jim nědy ſubidu, dyrbja jim dźenża po ſakoniſkim puću ſaſo wróćić. Ow, my ſmy rojenkoje (Zeitgenoſſen) wulkeho cźaſa, cźaſa, hdźež wſchehomócny Bóh ſudźi ſtaru ſtóćź a njeprawdu. Teho wſcheho pak je hakle ſpoczatk. Mjes ſwójbami, kotrež takle ſ rheiniſkich krajinow k ranju wućahnychu, ſetkamy ſo dźenża tam ſ wjerchami Metternich, hrabjemi ſ Boos-Waldeck a druhimi ſich ruſnjećza.

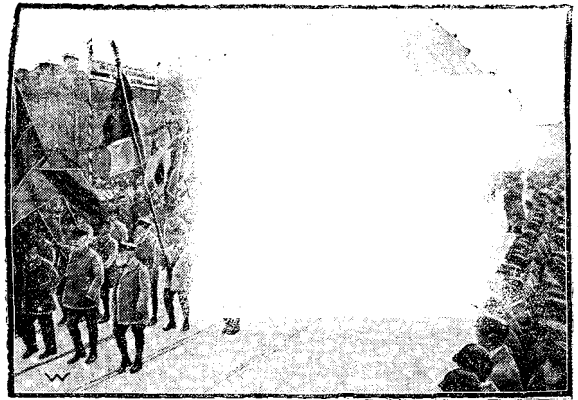
Sſłowět někotre wjele wo měrje a woſbronjenju rěcźi a piſa. Wóbla pak wulke ſtaty ſwěta cźim mózniſcho brónja. Po ſkrećenju ſ léta 1922 we Waſhingtonje chcychu ludy ſwoje bronjenje na morju ſamjeſowacź. Tehodla je ſpodźiwno, ſo Jendźelſka hobrſke podmórſke cźołmy někto twari. Na naſchim wobrazu tajki widźimy. Wón je na wſchě 100 metrow dołhi. Tu pak ſo na wodźe njebroni, ale pod wodu.

Njedźelu měrza budźe po cyłej Němſkej (ſ wuwſaćom Sakſkeje, tu hakle 15. 3.) żarowaza njedźela wo naſchich w daloſej zuſej ſemi wotpoczowazych žiwnoſi. We wſchěch Božich domach budźe ſo na tule żałoſcź ſpominacź. Wot 12—½1 hodź. pſchipołdnju budźa ſe wſchěch wežow ſwonicź. Też někotra żerbſka macź a nan pokhwalataj we duchu k daloſemu njeſnatemu rowej ſwojeho żiwna, mandźelſka k rowej mandźelſkeho. Někotra też żerbſka żiwotka ſu ſaſo dopomni na ſwojeho nana, na kotrehoż ſu lědma dopomnicź ſamóże a budźe ſpominacź, hdźe nana koſcze próchnu a tłaja. Tak pójdźe w duchu bratr a ſotra a njewjeſta won na daloke krwawniſchcźo, ſo bychu tam żarowali pſchi dornojej hórzy, kotraż wopſchija jich nědhuſche wiſcho, jich radoſcź a ſbože. Ale też tam wonka je ſwjeſcźena rola, Boża rola, hdźež cźeła naſchich lubych tłaja.

„Statna chorhoj (Reichsbanner) cźorno-cźerwjeno-ſłota" mjenuje ſo pſches zyłu Němſku roſſchěrjeny ſrjoſaſ. Wón ma hižo wjele milijonow żohuſtawow. Sa nadawk je żebi ſtajił, ſchtitacź němſku republikanſku wuſtawu. Potajkim je pſchećiwnik nazionaliſtiſkich organiſazijow każ Jungdo, Stahlhelm, Wehrwolf a podobnych towaſſtwow. Te ſhromadźuja ſo pod chorhoju ſtareje chěžorſkeje Pruſko-Němſkeje „cźorno-beło-cźerwjenej". Tych ſakrytu nadawk je, republiku wotſtronicź a na jeje měſtno ſaſo monarchiju abo chěžorſtwo ſtajicź. Wóndano ſendźechu ſo ſaſtupjerjo ſtatneje chorhoje w Magdeburku, ſo bychu lětny dźeń ſałożenja ſwjaſła woſmjeceſſi. Hobrſki cźah ſo ſeſtupa. Na nim ſo wokoło 100 000 woſobow wobdźěli. Na naměſcźe pſched domom (torhoſchcźo pſched najwjetſchej Magdeburkſkej zyrkwju) běchu kleſki natwariſi. S nich nědhuſchi ſtatny

kanzler Müller a zapósłanz Erkelenz k ludej rěczeschcz. Potom hobrsli cžah nimo a po haßach města cžehnjesche. Na thadžowanzy a zwjatocžnoscžach žo tež zasnutjerjo republikanskich prózowanjow we Awstriskej wobdželichu. Psichi tutej pichileżnoscži žo tež wo pschijamknjenju Awstriskeje k Němskej zaßo wjele rěczeschе. To je wulke dźiwanje a pohórschk w Jendželskej, Franzowskej, Amerizy a drubich wukrajnych statach sbudźiło. Tam pschezo do teho wěrjachu, so republikanizy smyßlene wobydlerstwo w Němskej na taschе prózowanja njemyßli. Někto dyrbiachu žo hinak powuczić.

Jendželski kral Jurij V.

Dr. Relander.

Jendželski kral Jurij V. je straschnje na gripu sthorił. Ta létża w tutym kraju straschnje sathadża. Wón žo 3. junija 1865 narodźi. Steji potajkim w 60. lěcže zwojeho žiwjenja. Na jendželski trón stupi 11. novembra 1911.

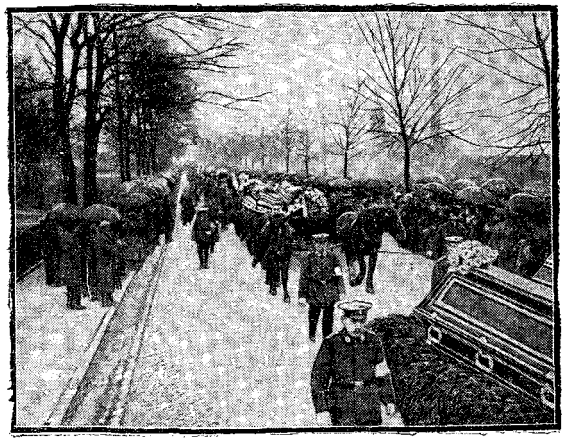
Dr. Relander je nowy pomjenowany president Finiskeje. Finska je žo po wójnje wot Ruskeje, ke kotrejž hacž dotal pschiśluschesche, wottorhnyła a twori nětko samostatnu republiku.

Profesor Leidig,

Senator Borah

Profesor Leidig, sapóstanz statneho žesna, je pschedžyda pschepytowanskeho wubjerka. Tón należnoscž Barmata a do tuteje zapleczenych ministrow, sapóstlanzow a statnych sastojnikow pschepytuje.

Senator Borah je zobustaw senata sjednoczenych statow połnózneje Ameriki. W Němskej maja jeho za zwjedeho pschecželа, dokelž je žo pjecza wuprajił, so dyrbjeli Němskej zaßo kolonije wrócžić.

Nasch wobras wjedże naß do města hlubokeho żarowanja, do Dortmunda. Cžała inješbożenych górnikow (Bergleute) wjeschu k pożledujenju wotpocžinkej na Bożu rolu. Sa nimi krocža żałoscžaze pschiwusni, jich towarschojo po tydzenach a njeliczonne żiły hlubokomnjeteho luda. Se 138 górnikow 131 srubnu żurjerej sta metrow pod semju pschi zwórnym dźele we wuhlowych podkopkach nadeńdże.

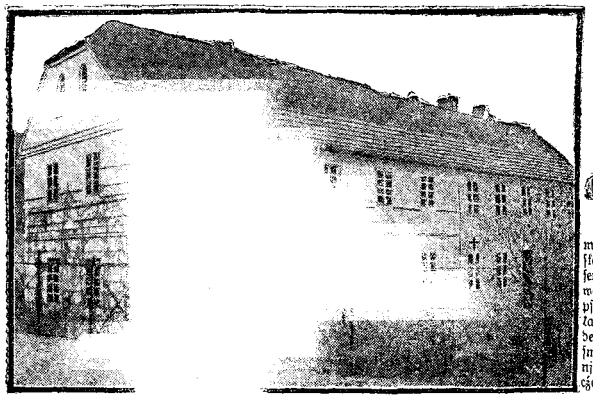

Zodok Fink

Statny president Ebert je cžeżży sthorił a to na wobnjenje żlepeho cžrjewa (Blindarmentzündung). Każ lekarjo praja, je sthorjenje jara straschne. S Bożej pomocu pak žo z nim po najnowschich powjeschach zaßo poleпschuje.

je awstriski bur z Tirolskeje z horateje krajiny, tak mjenowaneje „Vorarlberg". Sa zwoju domiznu je żebi wnike zaßłużby dobył. Tehodla pomjenowa jeho Tirolika universita w Innsburku za doktora.

Hjalmar Branting

ministerski president Schwedskeje, je wóndano 64 lét stary zemrěł. S wopróbka studowasche hwězdarstwo, potom pschiwobrócži žo politiskej dźeławoscži. Jako wjednik sozialdemokratije je po zdyhym swěcże znaty. We cžasu wójny bě njepschecželam Němskeje pschecželnje smyßleny.

Hdyž na tutón [illegible] žo tóżdenu syma podéhnje a žo z rostorjenjom wotpocžinkuje. To je dom wulkeho mordarja a ludźiskrazka Denki w Münsterberku we Schlesynskej. Ležima nasch rozum wopschija, so je taske nješchto w naschim cžasu hischcze możno. Ssudnisse pschepytanje je pak taske hrosnoscže wotkryło, so žo nam jeznje. Kschiż wopschische jeneho woina nam praji, hdże je zadlawz bydlił a lěta dołho njemyseno ludzi rěkał a jich mjaßo zrał. Khudź proscher, z Bożim wodżenjom, żiwjenju srudnemu wożudej cžekny a njekricžownoscže wotkry. Denka zwětnemu żudnikej wucžekny a žo każ Judasch wobwjeżny. Prosčerja pak k 10 dnjam jastwa saßudźidu, dokelž bě tam żebrik. Tak żebi żada scholi a praxu, ale wschón zwět žo temu dźiwa.

Do starych, dawno sanidźenych cžasow wjedże naß tutón wobras. Do cžasow ryczerjow naß pschesłużbużiwschi njeznjemty wo tymle cžasu żonicź każ wo tych „stotych cžasach". To běchu ja burski stan zurowe cžasy, cžasy robocženistwa, cžasy njewólnistwa. Bur bě jemjanowy dokładny njewólnik. Mithdże burski cžłowjek janeho prawa njenadeńdże. „Knjes" (hrabja, baron von a zu a każ tych titulow hewak je) mózeche jemu dwór a statok, zonu a dźeći wotacz, jeho do jastwa abo wojakow tyknyez. Nihdże, nihdże burski cžłowjek prawa njenamaka. Tute robocžanske cžasy zamoptujemy hischcze w naschej Łużicy. Knjeże dwory dale niczo njejżu hacž rubjenstwo na wobżedżenistwu naschich herbskich prjedownikow. Cži zu tóżdny hrusliť nětkajschich knjezich dworow nébdy jako zwobodni, posdźischo jako njewólniscy-robocženjo se kwojim potom maczeli. Hischcze dżenża na najwjazy burskich statkach wotpocžuje „vschedkupne prawo" jako zawostank z pschekhodnych cžasow. Ssamo revolucija je mumaßnycz njeczmó a zudy schitata knjeże dwory we tutym njeprawje, pschetoż tódże pschedprawo je njeprawo. Prawo a prawda żenje hinaschej bycz njemótżetej, hacž za tóżdnych jenajkej.

Pschedprawa jemjanow hodżachu žo jako njeprawda zenoż z namozu sakhowacz. Sa nju trjebachu krute hrody, kotrez pschecžo bóle wobtwjerdżowachu. We nich kopzachu zwoje z namozu na žo żesehnjene samóżenja, mjenujzy rubjenstwa. Skoro wschó jemjanske hrody běchu we zrjedżnym wěku (Mittelalter) wukhowy rubjeżnych ryczerjow a jich hrody rubjezne hrody. Skoro wschitzy dżeżnischi jemjenjo zu potomnizy tutych rubjeżnikow. Też dżenża hischcze zu łakomni za burskimi leżomnoscżemi. Dżenża njeczahnu je na žo z bronju, ale z pomocu pschemozy pjenjes.